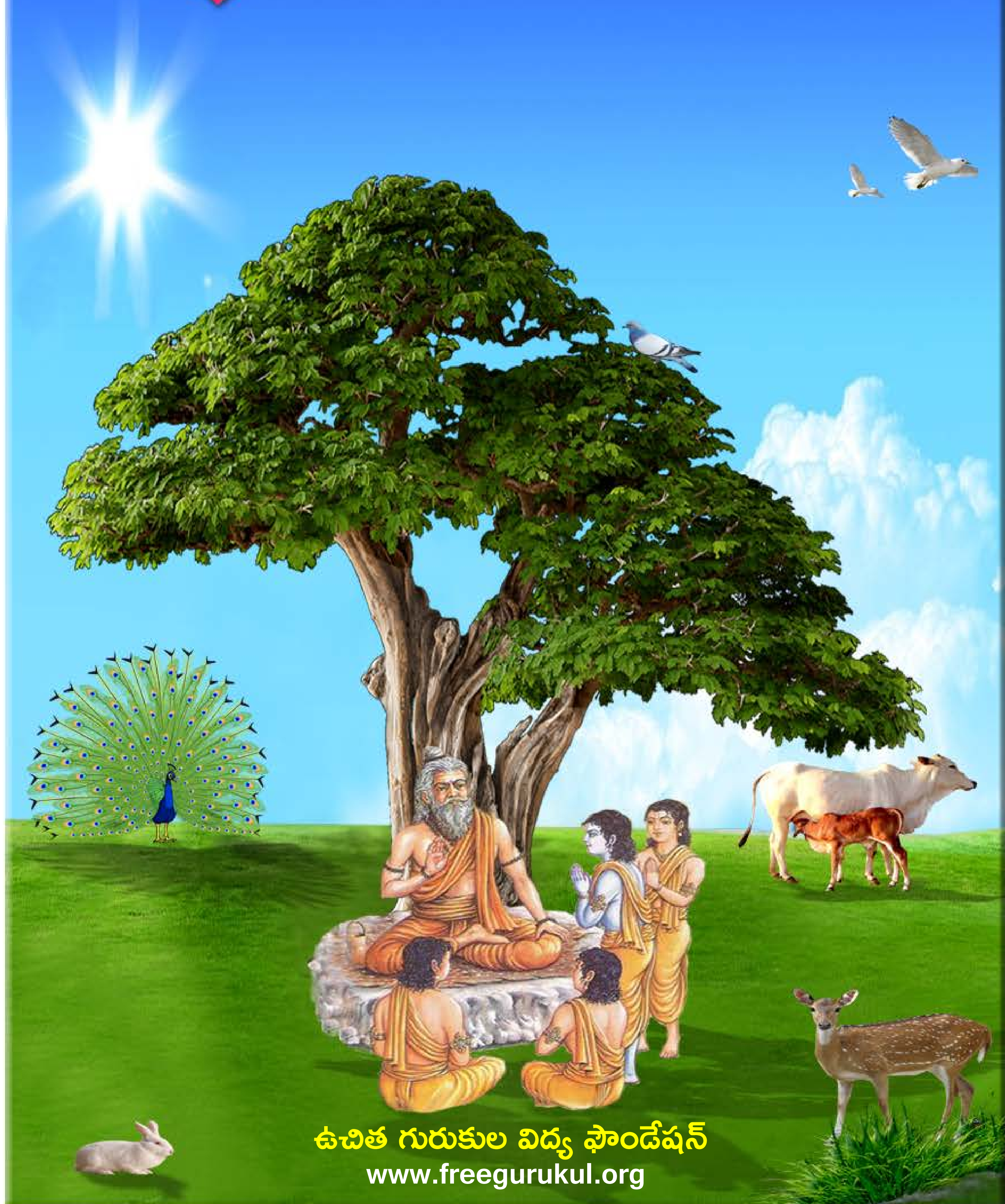
వేదములు

యజుర్వేదం

ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్

www.freegurukul.org

సదాశివ సమారంభాం

గురు దక్షిణామూర్తి

గురు వేదవ్యాస మహర్షి

గురు శుక మహర్షి

గురు నారద మహర్షి

గురు వాల్మీకి మహర్షి

గురు శ్రీకృష్ణ

శంకరాచార్య మధ్యమాం

గురు దత్తాత్రేయ

గురు బాబాజి

గురు గౌతమ బుద్ధ

గురు ఆదిశంకరాచార్య

గురు రామానుజాచార్యులు

గురు జ్ఞానేశ్వర్

గురు రవిదాస్

గురు కబీర్ దాస్

గురు చైతన్య మహా ప్రభువు

గురు నానక్

గురు రాఘవేంద్ర స్వామి

గురు వీరబ్రహ్మేంద్ర స్వామి

యోగి వేమన

అస్మదాచార్య పర్యంతాం

గురు త్రైలింగ స్వామి

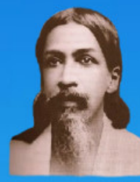

గురు లాహిరి మహాశయ

గురు రామకృష్ణ పరమహంస

అమ్మ శారదా దేవి

గురు వివేకానంద

గురు సాయిబాబా

గురు అరబిందో

గురు రమణ మహర్షి

గురు యోగానంద

గురు భక్తివేదాంత ప్రభుపాద

గురు మళయాళ స్వామి

గురు విద్యాప్రకాశానందగిరి

గురు చంద్రశేఖర పరమాచార్య

వందే గురుపరంపరాం..

"ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్" ద్వారా విలువలు, నైపుణ్యాలతో కూడిన విద్య ఉచితంగా + సులభంగా + ఆకర్షణీయంగా + నాణ్యతతో కూడి అందించే సేవా కార్యక్రమంలో బాగంగా ఈ పుస్తకాన్ని ఆర్కైవ్ వెబ్ సైట్ నుంచి సేకరించి అందిస్తున్నాము. ఇందుకు మేము వారికి కృతజ్ఞత తెలియచేసుకుంటున్నాము.

సాయి రామ్ వారి సేవల విస్తరణలో బాగంగా ఈ ఫౌండేషన్ స్థాపించబడినది. ఈ స్వచ్ఛంద సంస్థ ద్వారానే అన్ని సేవలు అందించబడును. ఇటువంటి పుస్తకాలు మీరు వ్రాసినట్లయితే (లేక) సేకరిస్తే మాకు తెలియచేయండి. మేము ప్రతి విద్యార్థికి ఉచితంగా అందేలా చేస్తాము, తద్వారా ఉన్నత విలువలు, నైపుణ్యాలు కలిగిన విద్యార్థులను మన దేశానికి అందించవచ్చు. మాతో కలిసి నవ భారత నిర్మాణ కార్యక్రమంలో పనిచేయుటకు, భాగస్వామ్యం అగుటకు ఆసక్తి ఉంటే సంప్రదించగలరు.

ఈ గ్రంధాలను ఉచితంగా ఆన్ లైన్ లో చదువుటకు, దిగుమతి(డౌన్లోడ్) చేసుకొనుటకు గల మార్గాలు:

1) ఆర్కైవ్ వారి వెబ్ సైట్: https://archive.org
2) ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్ వెబ్ సైట్ : www.freegurukul.org
3) సాయి రామ్ వెబ్ సైట్ : https://sites.google.com/site/sairealattitudemanagement
4) మొబైల్ ఆప్: Free Gurukul

Website: www.freegurukul.org Mobile App: Free Gurukul email: support@freegurukul.org
Facebook: www.facebook.com/freegurukul Helpline/WhatsApp: 9042020123

" మన లక్ష్యం: విలువలు, నైపుణ్యాలతో కూడిన విద్య అనేది ఉచితంగా + సులభంగా + ఆకర్షణీయంగా + నాణ్యతతో కూడి అందరికి అందించబడాలి "

ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్ – Free Gurukul Education Foundation

సర్వం పరమాత్మ పాద సమర్పణమస్తు

ఆర్కైవ్ వారి వెబ్ సైట్:

https://archive.org/

Internet Archive: Digital Li ×

https://archive.org

INTERNET ARCHIVE

Web Video Texts Audio Software About Account TVNews OpenLibrary

Universal access to all knowledge

Donate | Store | Blog | FAQ | Jobs | Volunteer Positions

Search: All Media Types Advanced Search

Hello Komireddy (not you? sign in or log out) Upload

Announcements (more)

Millions of historic images posted to Flickr

Zoia Horn, librarian and activist, dies

Working to Stop Rewriting Copyright Laws via TPP Treaty

Web 426 billion pages saved over time

INTERNET ARCHIVE WaybackMachine http:// BROWSE HISTORY

Welcome to the Archive RSS

The Internet Archive, a 501(c)(3) non-profit, is building a digital library of Internet sites and other cultural artifacts in digital form. Like a paper library, we provide free access to researchers, historians, scholars, the print disabled, and the general public.

Video 1,721,625 movies — Browse (by keyword)

Curator's Choice (more)

Noveltoon: The Stupidstitious Cat

A very superstitious cat tries to catch Buzzy for breakfast but Buzzy outsmarts him. Animation by...

Recent Review

Little Ol Bosko In Bagdad

Average rating:

Live Music 131,731 concerts — Browse (by band)

Curator's Choice (more)

Yarn Live at Towne Crier Cafe on 2014-02-16

01. intro 02. Time Burns On 03. I Hate You 04. Down On Your Luck 05. Lost Cause 06. Christopher...

Recent Review

Grateful Dead Live at Merriweather Post Pavilion on 1985-06-30

Average rating:

Audio 2,095,303 recordings — Browse (by keyword)

Curator's Choice (more)

contra32: Infex - Type-E

How exactly does one create a golem? Although there are many variations in recorded methods and...

Recent Review

KM/TB Sol Rezza 2014

Average rating:

Texts 6,509,320 texts — Browse (by keyword)

Curator's Choice (more)

The Orchid world. A monthly illustrated journal...

No more published

Recent Review

الأسطوانة الرابعة 04 - أبحاث علمية - تربية وتعليم

Average rating:

Most recent posts (write a post by going to a forum) more...

Subject	Poster	Forum	Replies	Date
PLEASE DELETE	kiwi9000	forums	0	1 hour ago
Re: Please change identifier	FishAndChipsWVEW	moviesandfilms	0	2 hours ago
Re: Please change identifier	FishAndChipsWVEW	moviesandfilms	0	2 hours ago
Re: Please change identifier	FishAndChipsWVEW	moviesandfilms	0	2 hours ago
Re: Please change identifier	FishAndChipsWVEW	moviesandfilms	0	2 hours ago
Re: Please change identifier	FishAndChipsWVEW	moviesandfilms	0	2 hours ago
Re: Please change identifier	FishAndChipsWVEW	moviesandfilms	0	2 hours ago
Re: HELP!! need shows recommendations	wmonola	GratefulDead	0	2 hours ago
Re: You don't have to ask, cause you already know	wmonola	GratefulDead	0	2 hours ago
Re: HELP!! need shows recommendations	wmonola	GratefulDead	0	2 hours ago

Institutional Support

అతి విశిష్టం ఈ దానం!

"దానాలలోకెల్లా ఆధ్యాత్మిక విద్యాదానం చాలా శ్రేష్ఠమైంది! దాని తరువాతిది లౌకిక జ్ఞానదానం, ప్రాణదానం, అన్నదానం" అని వ్యాసమహర్షి చెప్పారు.

మన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం భారతదేశ హద్దులలో నిలిచి పోకూడదు. లోకమంతటినీ ఆవరించాలి! ఇలా లోకవ్యాప్తమైన ధర్మప్రచారాన్ని మన పూర్వులు చేశారు. హైందవ వేదాంతం ఎన్నడూ ఈ దేశం దాటి పోలేదని చెప్పేవారూ, మతప్రచారార్థం తొలిసారిగా, పరదేశాలకు వెళ్ళిన సన్యాసిని నేనే అని చెప్పేవారూ, తమ జాతిచరిత్ర నెరుగని వారే! ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. అవసరమైనప్పుడల్లా, భారతీయ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానప్రవాహం వెల్లువలా లోకాన్ని ముంచెత్తుతూ వచ్చింది.

రాజకీయ ప్రచారాన్ని రణగొణధ్వనులతో, యోధులతో సాగించవచ్చు. అగ్నిని కురిపించి, కత్తిని ఝళిపించి, లౌకిక జ్ఞానాన్నీ, సంఘనిర్మాణ విజ్ఞానాన్నీ విరివిగా ప్రచారం చేయవచ్చు. కానీ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానదానం కళ్ళకు కనిపించకుండా, చెవులకు వినిపించకుండా కురుస్తూ, రోజా పువ్వుల రాసుల్ని వికసింపజేసే మంచులాగా నిశ్శబ్దంగా జరగవలసి ఉంది. భారతదేశం నిరాడంబరంగా, లోకానికి మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ వచ్చిన దానమిదే!

మిత్రులారా! నేను అవలంబించే విధానాన్ని తెలియజేస్తాను వినండి. భారతదేశంలోనూ, ఇతర దేశాల్లోనూ మన పారమార్థిక ధర్మాలను బోధించడానికి తగినవారుగా మన యువకుల్ని తయారు చేయడానికై భారతదేశంలో కొన్ని సంస్థలను నెలకొల్పాలి! ఇప్పుడు మనకు కావలసింది బలిష్ఠులు, ఐవసంపన్నులు, ఋజువర్తనులు, ఆత్మ విశ్వాసపరులు అయిన యువకులు. అలాంటి వారు నూరుమంది దొరికినా, ప్రపంచం పూర్తిగా పరివర్తన చెందగలుగుతుంది!!

ఇచ్ఛాశక్తి తక్కిన శక్తులన్నిటి కన్నా బలవత్తరమైంది. అది సాక్షాత్తూ భగవంతుని దగ్గరి నుండి వచ్చేదే కాబట్టి దాని ముందు తక్కినదంతా లొంగిపోవలసిందే. నిర్మలం, బలిష్ఠం అయిన 'ఇచ్ఛ' (సంకల్పం) సర్వశక్తిమంతమైంది. దానిలో మీకు విశ్వాసం లేదా? ఉంటే మీ మతంలోని మహోన్నత ధర్మాలను ప్రపంచానికి బోధించడానికై కంకణం కట్టుకోండి. ప్రపంచం ఆ ధర్మాల కోసమై ఎదురుచూస్తోంది. అనేక శతాబ్దాలుగా ప్రజలకు క్షుద్రసిద్ధాంతాలు నేర్పడం జరిగింది. వారు వ్యర్థులని ప్రపంచమంతటా బోధలు జరిగాయి. ఎన్నో శతాబ్దాల నుండి వారు ఈ బోధనల వల్ల భయభ్రాంతులై, పశుప్రాయులైపోతున్నారు. తాము ఆత్మస్వరూపులమనే మాటను వినడానికైనా వారెన్నడూ నోచుకోలేదు. "నీచాతినీచుడిలో కూడా ఆత్మ ఉంది. అది అమృతం, పరమ పవిత్రం, సర్వశక్తిమంతం, సర్వవ్యాపకమైనది" అని వారికి ఆత్మను గురించి చెప్పండి. వారికి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రసాదించండి. ❖

మూలం: శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ - ఫిబ్రవరి 2014

శుక్లయజుర్వేదీయ సంహిత

వేదభాస్కరుడు

ఓంనమో వేద పురషాయ

హృదయందక్షిణం చాక్షి మండలంచాధిరుహ్యాయః।

చేష్టతేతమహం నౌంఋుగ్యజుస్సామంగ్రహం ॥

భగవానుడునన్ను అనుగ్రహించాడు.కేవలం పరమాత్మునికరుణా కటాక్షం వలనశ్రీమద్రామాయణ(1963), శ్రీమహాభారత(1994), శ్రీమహాభాగవత(1970) గ్రంథాలను ఆంధ్రవచనంలో రచించగలిగాను.భారత సంస్కృతికిమూలస్థంభాలుఆ గ్రంథాలు. ఆ మూడింటినీఒక్కడు రచించినదృష్టాంతరాలు అరుదు.

భగవదనుగ్రహంలేక ఏ కార్యము ప్రారంభంకాదు. కొనసాగదు, పూర్తికాదు,ఏలనన సకల కర్మలుభగవదధీనములు.

ఈ మూడుమహాగ్రంథాలనుశ్రీరామా పబ్లిషర్, సిద్దంబర్‌బజార్, హైదరాబాదు- 012 వారు ప్రచురించారు. అందుబాటులోఉంచారు.

కేవలంభగవదనుగ్రహంవలన నాలుగువేదాల వచనానువాదంచేశాను. ఇది మానవమాత్రులకు అసాధ్యకార్యం. భగవానుడునన్ను ప్రోత్సహించాడు.వ్రాయించాడు. కాకున్నవార్ధక్యంలో, బలహీనశరీర మనస్సులతో ఇంతటిమహత్కార్యంనావంటి సామాన్యునికిసాధ్యం కాదు.

వేదంఅనువదించాలనేఆలోచన ఆరున్నరపదులుదాటింతరువాతరావడం ఏంటి? అదిఆవేశం కావచ్చు. ఆరాటంకావచ్చు. అణగిపోరాదా!పోదే! పట్టుకొని వదలదే?ఇదేమైన సామాన్యకార్యమా? ఉత్తరమా!కథయా! నవలయా!వేదమంటే వేదం!! సామాన్యం కాదు. సాధారణంకాదు. అసామాన్యం! అసాధారణం!అదేమన్నా మానవప్రోక్తమా?

"పురుషఏవేదగ్ ం సర్వం యద్భూతంయచ్చభవ్యం"

సర్వమూవేద పురుషుడే. జరిగిందీ,జరుగనున్నదీసర్వమూ వేదమే!

వేదంహిమవదున్నతం.ఆకాశమంటి శాలం.సముద్రమంతటిగహనం, గంభీరం.వాయువు వలెసర్వవ్యాప్తం.

వేదంఅంత గొప్పది. నేనుఎంతో చిన్నవాణ్ణి.నేనేంటి? వేదానువాదంగురించి

ఆలోచించడంఏ◌ిటి? రచనకు పూనుకోవడంఏ◌ిటి?

ఇది కేవలం భగవదనుగ్రహం.అంతకన్న వేరు కాదు.

ప్రతిప్రాణికీ పరి◌ిత శక్తిఉంటుంది. అదీ పరాత్పరుడుప్రసాదించే. ఆ శక్తివరకు ఏదైనా చేస్తేఅతని శక్తి అనవచ్చు.చెప్పుంటే చెప్పుకోవచ్చు.వప్పుకున్నావప్పుకోవచ్చు.

కానిశక్తికి ◌ించిన కార్యం చేసిందంటే?చీమ కొండను కదిలించిందంటే?దోమ ఆకాశానికి ఎగిరిందంటే?బిందువు సముద్రాన్ని◌ింగిందంటే? ◌చిత్రంకదా? ఆశ్చర్యం కదా? అచ్చెరువుకదా! అయినా అప్పుడప్పుడూఅలాంటి◌ జరుగుతాయి.అది కేవలం భగవదనుగ్రహంవలన జరుగుతాయి!

అలాంటిదేనేను వేదాధ్యయనానికిపూనుకోవడం. అర్థం చేసికొనడం.అనువదించడంఆశ్చర్యకరమేమరి! ◌ికుకాదు. వ్రాసిన వాణ్ణినాకే ఆశ్చర్యం?! ఆంధ్రసాహిత్యచరిత్ర వేయేళ్ళునిండింది. ఇందులోఎంత మంది మహాకవులు! మహనీయులు!మహితాత్ములు!మహానుభావులుఎవరి కారణాలు వారి◌.ఎవరూ నాలుగు వేదాలఅనువాదానికి పూనుకోనేలేదు. అంతటిసుదీర్ఘ కాలంలో భగవానుడునాకే సంకల్పం కలిగించాడు!మరి ◌చిత్రమేకదా! అచ్చెరునే కదా!ఆశ్చర్యమే కదా!

"ఒనరన్నన్నయ తిక్కనాదికవులీయుర్వింబురాణావళుల్
తెనుగుల్సేయుచు మత్పురాకృతశుభాధిక్యంబుదానెట్టిదో
తెనుగుంజేయరు మున్నుభాగవతమున్దీనిన్ దెనింగించినా
జననంబున్సఫలంబు చేసెదబునర్జన్మంబులేకుండగన్"

అన్నాడుభక్తి శిఖామణిబమ్మెర పోతనామాత్యుడు.అది నాకూ వర్తించవచ్చు.కాని అంత అందంగా చెప్పడంరాదు. అందుకే గంటం తేనెలోముంచి వ్రాసిన పోతనపద్యం ఉదాహరించాను.

పోతనామాత్యుడునాకు ఆదర్శం. అతనికి సాటిరాలేను. అందుకే వచనాన్నివరించాను.

ఇమ్మనుజేశ్వరాధములకిచ్చి,పురంబులు వాహనంబులున్
సొమ్ములుగొన్ని పుచ్చుకొని సొక్కి, శరీరముబాసి కాలుచే
సమ్మెటపోటులంబడకసమ్మతి శ్రీహరికిచ్చి చెప్పె నీ
బమ్మెరపోతరాజొకడు భాగవతంబుజగద్ధితంబుగన్

పోతనమనుజేశ్వరాధములకుఅంకితం ఇవ్వలేదు.నేనూ కాసుకు ఎవరికీ అంకితంఇవ్వలేదు. మహానుభావుడుపోతన జగత్హితానికి భాగవతంరచించాడు. నేనూఏ రజనా కాసుకోసం గాని, కీర్తి కోసంగాని చేయలేదు.నా ధర్మంగా

రచించాను.జనుల కోసం రచించాను.రచన చేసి ఆర్జించిందిఅతి తక్కువ!

బాలరసాల పుష్ప నవపల్లవకోమలకావ్యకన్యకన్
గూళలకిచ్చియప్పడుపుగూడు భుజించుటకంటె సత్కవుల్
హాళికులైననేఁ యంతకు నాయతిలేనినాడుగౌ
ద్దాలికులైననేఁ **నిజాదారసుతోదరపోషణార్థమై**

పోతనదిగాచెప్పబడుతున్నఈ పద్యం మంచన'కేయూరబాహుచరిత్ర' 1-13లోనిది.

నేనూనిజదార సుతోదర పోషణార్థంఉద్యోగం చేసుకున్నానుతప్ప కాసుకు కావ్యాన్ని అమ్ముకోలేదు,71 సంవత్సరాల జీఁతంలోఒకణ్ణి అర్థించి ఎరుగను.

నాబాల్యంలోనూతండ్రిగారు వేదంలోనిదిఅని చెప్పబడేదిగువ శ్లోకం ఉదాహరిస్తుండేవారు.

"దంతాన్ధావయేత్ ప్రాత:పలాశ వట పిప్పలైః"

ఉదయంపళ్లు తోముకోవాలి-మోదుగు, మర్రి, రాఁ పుల్లలతోదంతధావనంనుంచి జీఁతంసమస్తం వేదంలోఁవరించబడిందనిచెప్పడం వారి ఉద్దేశ్యం.

ఆనాడేనాకు వేదం ఁద ఆసక్తికలిగింది. మాది ఁద్వత్కుటుంబం. ఇంట్లో ఆంధ్ర,ద్రాఁడ, సంస్కృత గ్రంథాలుఅనేకం ఉండేఁ. వాటిలోవేదం వెదకాలనినా ఆతురత. అలా వెదుకుతూనేను పడిపోయాను.నా ఁద భారీ గ్రంథాలుపడ్డాయి. ఆ చప్పుడుకు ఇంట్లోనివాళ్లంతా ఉరికి వచ్చారు.గ్రంథాలు తీశారు. నన్నుబయటకు తీశారు.

"ఏంవెదుకుతున్నావు?"మా నాయన అడిగారు.వారి ధ్వనిలో ఁసుగూ ఉంది,కోపం ఉంది.

"వేదం"అన్నాను.

నాయనఅంత కోపంలోనూ పగలబడినవ్వారు-వారిని చూచిఅంతా నవ్వారు.

నేనుచిన్నబుచ్చుకున్నాను.

"వేలెడులేడు వేదం చదువుతాడట"అన్నారు నాయన. వారుఈ ఁషయం చాలమందికిసగర్వంగా చెప్పుకున్నారు!.

రెండోప్రపంచ యుద్ధంజరుగుతున్న రోజుల్లోనేను 5,6 తరగతిచదువుతున్నాననుకుంటానలుగురు కలిసినచోట వేదప్రస్తావనవచ్చేది. హిట్లర్మన వేదాలు ఎత్తుకుపోయాడు.వేదాలననుసరించేబాంబులు చేస్తున్నాడు.జర్మనులు ఆర్యులు.హిట్లరే గెలవాలిఅనుకునేవారు. ఇంగ్లీషు వారిఁద

ద్వేషంతో హిట్లరుగెలవాలనేవారనుకుంటా.మరొక కారణమూ ఉంది.హిట్లరు పతాకంలో''స్వస్తిక్'' ఉండేది. హిట్లర్‌తనను ఆర్యుడుఅనుకునేవాడు. ఆర్యులకేలోకాలను పాలించేఅధికారంఉందనుకునేవాడు.''కృణ్వంతో ిశ్వమార్యం''లోకాన్ని ఆర్యమయంచేద్దాం అనేదిఅతని నినాదం.

'' **కృణ్వంతోంశ్వమార్యం''** కుహిట్లరుదికువ్యాఖ్యానం. లోకమంతటినీసభ్యసమాజంచేద్దామని అసలుఅర్థం. రాజకీయ ఆధిపత్యంవేద నినాదం కాదు.సమాజాలను సంస్కరించడంవేదపు లక్ష్యం. ఈ ిషయాలుతరువాతి అవగాహన.ఆనాడు నేనూ హిట్లరుగెలవాలనే అనుకున్నాను.

తదుపరికాలంలో నాకు ప్రజాఉద్యమాలతో సంబంధంఏర్పడింది. బోల్షింక్

రష్యామా ంద అనంత ప్రభావంవేసింది. రాజకీయఅవగాహన ఏర్పడింది.జాతి దురభిమానంప్రమాదకరం అని అర్థంఅయింది. అప్పుడు హిట్లర్‌ఓడాలనుకున్నాం.

ప్రజాస్వామ్యంగెలవాలనుకున్నాం.హిట్లర్ ఓడాడు.ప్రజాశక్తులు ిజయంసాధించాయి!

నేనునిజాం వ్యతిరేకసాయుధ పోరాటంలోపాల్గొన్నాను. 1948లోనిజాం రాజ్యంందపోలీసు చర్య ిజయవంతంఅయింది. నిజాం రాజ్యంభారత యూనియన్‌లోంలీనం అయింది. కొద్దిరోజుల్లోనే వచ్చినస్వాతంత్ర్యం 'మేడిపండు'అనితేలిపోయింది. ప్రాణాలకు

తెగించిపోరాటాం జరిపిన వారుబికారులైనారు. నిన్నటినిజాం తొత్తులుఖద్దరు కట్టిరాజ్యమేలారు!

పోరాటకాలంలో ిప్లవ సాహిత్యంఅధ్యయనం చేశాం.దాంతో భారతీయసాహిత్యం ిషయంలోంముఖత ఏర్పడింది.ంముఖత సరైనపదం కాదు. అసహ్యంఏర్పడింది అంటే వాస్తవంఅవుతుంది. భారతీయసంస్కృతీ సాహిత్యాలకుఆంగ్ల సాహిత్యంతోబాటు వామపక్షాలుద్రోహం చేస్తున్నాయనేదినేటి నా నిశ్చితాభిప్రాయం.

వామపక్ష సాహిత్యం ప్రభావంనుంచి బయటపడడం దుర్లభం.అయితే నాకు గల సంప్రదాయప్రభావమో, భగవదనుగ్రహమోనేను ఆ ప్రభావంనుంచి బయటపడ్డాను. కాని కమ్యూనిస్టుపార్టీలను గాని, కమ్యూనిస్టుసాహిత్యాన్నిగానిద్వేషించడం లేదు.

ద్వేషించడంనా స్వభావానికి ిరుద్ధం!

అలాబయట పడ్డాను.భారత సాహిత్య,సంస్కృతులను పునరధ్యయనంచేశాను. అప్పుడు భారతసాహిత్యం హిమవదున్నతం.అనన్యసామాన్యంఅని అర్థం అయింది. ఒక్కొక్క గ్రంథఅధ్యయనానికి జీంతాలుసరిపోవు. జన్మజన్మలుకావాలని గ్రహించాను.

1963అనుకుంటాను నేనురామాయణం రచించినసందర్భంగా క◌సామ్రాట్◌శ్వనాథ సత్యనారాయణగారునాకు సన్మానం చేశారు.ఈ ◌షయం నా 'జీవనయానం'లో◌వరించాను.

సభముగిసింది. ◌శ్వనాథ నన్నుగట్టిగా కౌగిలించుకున్నారు.నా చె◌లో మూతిపెట్టి అడిగారు.

"రంగాచార్లూ!రామాయణం నీకేమైనాఅర్థమైందీ?"
"గురువుగారూ!నాకే◌ అర్థం కాలేదు"అనే వాస్తవం చెప్పాను.

"ముప్పయ్యేళ్లుఏడ్చిన ముండావాణ్ణినాకే అర్థం కాలేదు,
నీకేమర్థమవుతుందీ"అన్నాడు. మహానుభావుడు.వారు 30ఏళ్లు శ్ర◌ంచి'రామాయణ కల్పవృక్ష'మహాకావ్యంరచించారు.
నేనునాలుగుసార్లు రామాయణంవ్రాశాను. 1. శ్రీమద్రామాయణము,2. సీతాచరితం, 3.బాలల రామాయణం,4. రామాయణ పాత్రలు.

వాల్మీకిరామాయణ పారాయణంకాదు- అధ్యయనంఎని◌ది సార్లు చేశాను.ప్రతి తడవా వాల్మీకిక◌త నిత్యనూతనంగాకనిపిస్తుంది.

"సముద్ర◌వరత్నాఢ్యంసర్వశ్రుతి మనోహరమ్"

సముద్రంలోరత్నాలుంటాయి. కనిపించవు.వెదకాలి. అప్పుడేరసాస్వాదం.

ఇహలోకంతోపని ఉండదు. రామాయణంలోమునిగిపోతాం.

రామాయణంవంటి కావ్యం భరతజాతికే ఉంది. గర్వించండి.ఈ అదృష్టం మరొక జాతికిలేదు!

"యథాసముద్రోభగవాన్ యథామేరుర్మహానగః

ఉభౌఖ్యాతౌరత్ననిధయః తథాభారతముచ్యతే"

సముద్రం,మేరు పర్వతం, రత్ననిధులు అని ప్రసిద్ధి.భారతం ఆ రెంటివంటిది.

మానవజాతిసాంతం వ్యాసభగవానునికిరుణపడి ఉంటుంది.ఏ◌ చేసినా అతని రుణంతీరదు. అతడు మనకుతరగని సంపద ఇచ్చాడు.అది అక్షయపాత్ర. ఇవ్వదలచినంతఇవ్వండి, ఇంకా ◌గిలి ఉంటుంది!

లలితస్కంధము గృష్టమూలముశుకాలాపాభిరామంబు

మంజులతా శోభితమున్సువర్ణ సమనస్సుజ్ఞేయమున్సుందరో

జ్జ్వలవృత్తంబు మహాఫలంబుఁమల వ్యాసాలవాలంబునై

వెలయున్'భాగవతాఖ్య'కల్పతరు వుర్విన్సద్ద్విజ శ్రేయమై

పోతనశ్రీమహాభాగవతము1-20

సాహిత్యం-దశలు

నరునికిసభ్యత, సంస్కారం,నాగరికత, సామాజికజీఁతం నేర్పిందిసాహిత్యం, రాజకీయంకాదు.రాజకీయాలను, రాజ్యాలను,రాజులను ఏర్పరచిందికూడ సాహిత్యమే!మానవజీఁతంశాంతిమయం, సుఖప్రదంకావడానికి నిర్విరామ కృషి చేసిందిసాహిత్యం.

పాశ్చాత్యసాహిత్యానికి ప్రచారమే-ఇంకా పాలపళ్లు రాలలేదు.ఆ సాహిత్యానికి ఁనోదంప్రధానం. ఁశ్వ శ్రేయస్సుకోరేదీ, అందుకు కృషి చేసేదీభారత సాహిత్యం." **ఁశ్వశ్రేయః కావ్యమ్**"

సాహిత్యసందేశాలను నరుడుపాటించి ఉంటేప్రభుత్వాల పనిఉండేది కాదు. '**మాఁద్విషావహే**' - మేము ద్వేషించుకొనం,ప్రపంచంలో యుద్ధాలనుంచికుటుంబ కలహాలదాక ద్వేషమే కారణంఅవుతున్నది.ఒక్కసారి ద్వేషం లేని,ప్రేమైక సమాజాన్నిఊహించండి. నాడుప్రభుత్వం, పోలీసుసైన్యం, న్యాయస్థానంఅవసరం ఉండదు!

'**మాగృధఃకస్యచిద్ధనం**' మరొకసారి ధనాన్ని హరించకు.లోకంలో ఉన్న తగాదాలన్నీధనం చుట్టేపరిభ్రఁస్తున్నాయి.ధనం అంటే చిరస్థిరఆస్తులు. ఎవని ధనమూఎవడూ అపహరించడు.అలాంటప్పుడు రాజ్యాలు,యుద్ధాలు, హింస,మారణ హోమాలుఉండవు. శాంతి పరిమళాలువెల్లి ఁరుస్తాయి. స్వర్గంఅనేది నేలకు దిగివస్తుంది.

ధనం,మానవ సంబంధాలేఅశాంతికి కల్లోలాలకుకారణాలు. ముఖ్యంగాస్త్రీ పురుష

సంబంధాలుజగడాలకు కారణాలుఅవుతాయి. సాహిత్యంఆస్తిని గురించి అనేక సంప్రదాయాలుఆచారాలు స్థిరపరిచింది.చాలా వరకు ద్వేషకావేశాలనునివారించగలిగింది.

ఇప్పుడున్నఆస్తి ఁషయక వ్యాజ్యాలుఒక శాంతం కూడా కావు. సామాజికనేతలు, సాహిత్యం,తొంబది తొఁమ్మదిశాతం మందికి శాంతిప్రసాదించగలిగారు!

వాస్తవంఁజయం సాధించిందిలైంగిక సంబంధాల్లో!ఎంతటి నీచుడైనాతల్లీ-అక్కా

చెల్లెళ్ళపొందు కోరడు!! ఒక భార్య-ఒక భర్త ఇది అనంతంజయం. 'అనన్యారాఘవేణాహంభాస్కరేణ ప్రభాయథా'అంటుంది సీత. రాముడూనేను అన్యులంకాం-అనన్యులం,సూర్యుడూ వెలుగు వలెకలిసిపోయినవాళ్ళం.ఇలాంటి బాంధవ్యంకలిగించడం ఎంతకష్టం? నేటి సమాజంలోసహితం అత్యధికశాతం దంపతులుదీన్ని పాటిస్తున్నారు.

పూర్తిస్వేచ్ఛ ఎక్కడా, ఏనాడూఉండదు. స్వేచ్ఛకుశృంఖలాలుంటాయి.ఆ పరిధిలోనే స్వేచ్ఛ.అది దాటితేనేరం. నేటి సమస్తసమస్యలకూ, రుగ్మతలకుకారణం 'శృంఖల స్వేచ్ఛ'ఇది నరుని జంతుదశనాటిది! దీన్నినాగరికత అనడంలోనేఉన్మాదం ఉంది. ఉన్మాదానికికార్య కారణ సంబంధంఉండదు. అది వెర్రివానిచేతిరాయి.

నరునికిసభ్యత, సంస్కారంనేర్పడానికి సాహిత్యంఅనేక అవతారాలు ఎత్తాల్సివచ్చింది. సంగ్రహంగాఅ ఇలా ఉంటాయి.

1.ప్రభు సంహిత.

సమాజానికి,శ్వానికి హితం కూర్చేదిసంహిత. 'హితం'అంటే రానున్న మేలు.'ప్రియం' అంటే అప్పటిమేలు. అప్పటికికటువైనా దీర్ఘకాలపుప్రయోజనం కలిగించేది'హితం'. మదులుతత్కాలకటువు.తరువాత ఆరోగ్యం, ఆయుష్యంకలిగిస్తాయి.

"సులభాఃపురుషా రాజన్ సతతంప్రియవాదినః
అప్రియస్యతుపథ్యస్య వక్తా శ్రోతాచదుర్లభః

ఇదిరామాయణంలోనిశ్లోకం. భీషణుడురావణునితో అన్నమాటలి.

రాజా! నిత్యం ప్రియమైన మాటలు చెప్పేవారు సులభంగా లభిస్తారు. కాని అప్రియం అయినా హితం చెప్పేవారు, నేవారూ దుర్లభులు.

తొలుత సాహిత్యం ప్రభుసంహిత అయింది. అది ప్రభువు వలె శాసించింది. మనిషికి నాగరికత, సంస్కారం నేర్పింది. వేదం ప్రభుసంహిత. వేదానికి తిరుగులేదు. వేదం చెప్పింది ఆచరించాల్సిందే. గత్యంతరం లేదు. వేదం శాసిస్తుంది. శాసనానికి అంతా లొంగాల్సిందే!

"దంతాన్ ధావయేత్ ప్రాతః " ఉదయం దంత ధావనం చేసుకోవాలి. అది ధి, శాసనం. "కర్తా స్వయం పాదౌ ప్రక్షాళ్య" కర్త స్వయంగా తన కాళ్లు కడుక్కోవాలి. అంతే మరొకణ్ణి కడగమనరాదు.

2. త్ర సంహిత

ఈ నరుడున్నాడే-వాడు ◌చిత్రాతి ◌చిత్రుడు. అతడు ఎల్లప్పుడూ ఒకదానికే కట్టుబడి వుండడు. అతనికి కట్లు బాట్లు ఇష్టం ఉండవు. స్వేచ్ఛాచారి కావాలనుకుంటాడు. అడ్డు లేని ఆకాశంలో ◌హరించాలనుకుంటాడు!

నరుడు ప్రభుసంహితమగు వేదాన్ని ప్రశ్నించాడు. అందులోని గతినే ప్రవర్తించాలనే నియమమేం? అన్నాడు. ధిక్కరించాడు.

బిడ్డ తల్లి రొమ్మును తంతుంది. తొక్కుతుంది. తల్లి కోపించదు. ముద్దులు కురిపిస్తుంది. సాహిత్యం వ్యక్తికీ, సమాజానికీ తల్లి లాంటిది. బిడ్డలు వేదం చెప్పింది ◌నలేదు. అందుకు వేదం కోపగించలేదు. నరుని సక్రమ మార్గాన నడిపించాలనుకుంది. అన్వేషణ- పరిశీలన- తపస్సు కొనసాగించింది. ఆ తపస్సు లోంచి ఆ◌ష్కరించిన అమృతమే 'కథ' కథ ◌నడానికి సొంపుగా ఉంటుంది. ఆ కథలో సందేశాన్ని చేర్చడం ఈ టెక్నిక్కు.

◌త్రుడు చెపుతే నరుడు ◌ంటాడు. కాబట్టి సాహిత్యం సమాజానికి ◌త్రం అయింది. ఆ◌ధంగా సమాజం కోసం తన స్వరూపాన్ని మార్చుకుంది. పేరు మార్చుకుంది. కానిగుణం మార్చుకోలేదు. **"◌శ్చేశ్రేయః కావ్యం"**

రామాయణ- భారత- భాగవత - పురాణాదులు ◌త్రసంహితలు.

దశరథుడు ముసలితనంలో వయసు పెళ్లాం కైకను తెచ్చుకున్నాడు. కైక మాట జవదాటలేకపోయాడు. కుటుంబం ◌చ్ఛిన్నం అయింది. దశరథుడు నశించాడు. ఈ సందేశం కోసం అద్భుతం అయిన కథ అల్లారు వాల్మీకి. కథ బోనసులాంటిది. సందేశం సరుకు లాంటిది. సరుకుల అమ్మకం కోసం బోనస్ ఇస్తాడు. మనమ బోనస్ కోసం సరుకు కొంటాం. ◌త్ర సంహిత బోనస్ చూసి సందేశం అందించడం లాంటిది.

నాటి నుంచి నేటి వరకు కథ జనులకు అత్యంత ప్రియం అయింది. నేడువ్యాపార సంస్థలు కూడా దీన్ని వాడుకుంటున్నాయి.

3. కాంతాసంహిత

◌త్రవాక్యం తు కర్తవ్యం. ◌త్రుడు ఎలాంటి వాడు? కర్ణుని వంటివాడు. సుగ్రీవుని వంటివాడు. పోగాలము దాపురించినవాడు దీప నిర్వాణ గంధమును, అరుంధతిని, ◌త్ర వాక్యమును మూర్కొనరు, కనరు, ◌నరు అని చిన్నయసూరి నీతిచంద్రిక. అట్లయినా కావ్య ఇతి హాస పురాణాదులు జనం ◌నోదం కోసం ◌న్నారు. సందేశం పట్టించుకోలేదు.

సాహిత్యం, సాహిత్యకారులు సమాజానికి పితృతుల్యులు. తప్పుదోవ పట్టిన బిడ్డను వదులుకొనరు. సాహిత్యం మళ్ళీ ఆలోచనలో పడింది. ◌న్నదానికన్న చూచి, ◌న్నదాని ప్రభావం అధికం అవుతుందని కనిపెట్టారు!

ు్రతుని మాట ినడు. ప్రియురాలి మాట ినకుండా ఉండలేడు. ప్రియుడు మేను వాలుస్తాడు. ప్రియురాలు పడకటిద కూర్చుంటుంది. ఆకులు, పోకలు అందిస్తూ చెపుతుంది. అతడు తన చేతి వేళ్లు ఆమె ముంగురుల్లో దూరుస్తాడు. ింటాడు. ినకుండలేడు! అది మనసుకు పడ్తుంది. తప్పక ఆచరిస్తాడు.

అలాంటిది నాటకం. అది కాంతా సంహిత. ప్రేక్షకుడు నాటక ప్రదర్శనలో లీనం అవుతాడు. చూచినంత సేపు అతనిని మాయకప్పుతుంది. పాత్రధారులను మరుస్తాడు. పాత్రలను నిజమైనిగా భాిస్తాడు. అందులో లీనం అవుతాడు.

"నాటకాంతం హి సాహిత్యం" అన్నారు.
"కావ్యేషు నాటకం రమ్యం" అన్నారు.

కాళిదాసు 'అభిజ్ఞానశాకుంతలం' నాటకాల్లో రమ్యం అయింది.

శకుంతల 'అనాఘ్రాతం పుష్పం' వాసన చూడని పూవు. దుష్యంతుని వ్యామోహంలో పడింది. కాలు జారింది. గర్భవతి అయింది. ఇది తల్లి దండ్రుల అనుమతి లేకుండా పురుష సమాగమపు పరిణామం. అందుకు ఫలితంగా శకుంతల నానాపాట్లు పడింది. ఇది అివాహితులకు హెచ్చరిక!

"మంగళాదీని, మంగళమధ్యాని, మంగళాంతాని కావ్యాని" కావ్యం శుభారంభం కావాలి కావ్య మధ్యంలో శుభం జరగాలి. కావ్యం సుఖాంతం కావాలి.

శకుంతల పరితపిస్తుంది. నాటకం సుఖాంతం అవుతుంది.

సినిమా ముగియగానే 'శుభం' వేస్తారు. అది మన సంప్రదాయ సిద్ధం అయిన మంగళాంతం.

గ్రంథాన్వేషణ

నా రచన శ్రీ మహాభారతము 2,000 పేజీలది. అది మూడు సంపుటాల్లో అచ్చయింది. సిద్ధం అయింది. భవ నామ సంవత్సరం ఉగాది 11-04-94 ఆిష్కరణ జరిగింది. నాటి నుంచి నాకు వేదాన్ని గురించిన ధ్యాస వెన్నంటింది. వదలలేదు. వేదం జంతు దశ నుంచి నరుణ్ణి మానవునిగా సిద్ధం చేసింది. అంతటి గ్రంథం మానవ జాతికి మరొకటి లేదు. వేదం భారతదేశంలో అవతరించింది. అంత మాత్రాన భారతజాతికీ - అందునా ఏదో ఒక మతానికి

చెందింది మాత్రం కాదు. సూర్యుడు ఉదయించడం మాత్రమే తూర్పుదిశన. అతడు సకల దిశలకూ ప్రకాశం ప్రసాదిస్తాడు. వేదం సూర్యుడు. వేద ప్రకాశం సకల ప్రపంచానికి వ్యాపించింది. ఆధునిక యుగంలో పాశ్చాత్యులే వేదాన్ని ఎక్కువ అధ్యయనం చేశారు. పరిశీలన- పరిశోధన చేశారు.

భారత దేశానికి వేదం ప◌త్రం. చరిత్ర-కాలం-కారణాలు ఏమైనా వేదం కొన్ని వర్గాలకే పరి◌తం అయింది. ఆ వర్గాలు సహితం వేదార్థం గ్రహించలేదు. వేదంలో కొన్ని భాగాల పఠనం చేశారు. ద్వివేది- త్రివేది - చతుర్వేది అనే వంశనామాలు ఇందుకు ఉదాహరణలు. ఆ వర్గాల వారు వేదం తమ 'గుత్తసొమ్ము' అన్నట్లుగా వ్యవహరించారు. ఆ వర్గంలో 'స్త్రీలకు సహితం వేదాన్ని ముట్టుకునే అర్హత లేదు' అన్నారు. ◌గతా వర్ణ, వర్గాల వారికి వేదం స్మరించే అర్హత లేదని నిషేధించారు!

ఈ ◌ధి, నిషేధ కారణంగానే పూర్వ కవులు వేదాలను, ఉపనిషత్తులను అనువదించడానికి పూనుకోలేదు. అందువల్ల సాధారణ మానవులకు వేదం అవకాశం లభించలేదు. ఒక వర్గం చేత బహుజనులు వంచితులు అయినారు. జ్ఞాన ◌జ్ఞానాలు సూర్య చంద్ర కాంతులవంటి◌. జ్ఞానం ఏ ఒక్కరి అధికార పరిధిలోనిది కాదు. ప్రకృతి ప్రకాశాన్ని మూట గట్టి, ఇనప్పెట్టెలో దాచి పెట్టడం అసాధ్యం. తృష్ణ గలవారు సాధించి తీర్తారు. ఆంగ్లేయులు, మహమ్మదీయులు కూడా వాటిని అధ్యయనం చేశారు.

బయట వారికి వేదం అందుతున్నది, మనవారు ఎందుకు వంచితులు కావాలి? ఈ ఆలోచన నన్ను వెన్నాడింది. నిద్ర లేకుండా చేసింది. ఇది ఆశయం మాత్రమే. కొన్ని ఆశయాల సాధన ఒక జన్మతో సాధ్యపడదు. వేదం ◌స్తృతిలోనూ, గంభీరతలోనూ మహామహాగ్రంథం. అది మనకు అర్థం అవుతుందా? అర్థం చేసుకోవడం వేరు - ఇతరులకు అర్థం చేయించడం వేరు. అది కష్టతరం. సాధించగలమా? అనే సంశయం కొన్నాళ్ళు కొనసాగింది.

మనిషి సాధిద్దాం అనుకుంటాడు. అడ్డుకునేవాళ్లు అనేకులుంటారు. నాకూ అడ్డంకులు ఎదురైనాయి. శక్తి స్తోమతలు అర్హతానర్హతల పేర అనేకమంది అడ్డుకట్టవేశారు. "నీకిది క్షేమం కాదు" అని హెచ్చరించినవారున్నారు. నేను జన్మతః ◌శిష్టాద్వైతిని, సిద్ధాంతపరంగా వేద కర్మలకు అనుకూలురంకాదు. వేదాధ్యయనం వృత్తిగా చేసేవాళ్ళం కాదు. వేదాన్ని అద్వైతులు తమ జన్మహక్కుగా భా◌స్తారు. వారూ, మావాళ్ళూ, ◌కృత భ◌ష్యత్తు చూపి భయపెట్టారు. భయం మానస స్వభావం. కుటుంబం గలవాణ్ణి, అరవయ్యేదేళ్ళ వృద్ధుణి భయపడడం స్వభావమే!

నా స్వభావంలో తిరుగుబాటుంది. మహా భారత రచన పూర్తి చేసినవారు అరుదు. నాకూ పుత్ర◌యోగం - నాకు ప్రాణాంతకం కలిగాయి. అయినా భగవంతుని ◌ద భారం వేశాను. పూర్తి చేశాను. వేదం భారతాన్ని ◌ంచింది. వేదాన్ని ◌ంచింది లేదు. భారం భగవంతుని ◌ద చేశాను. వేదాలు నాలుగూ తెలుగు 'సులభ' వచనంలో అనువదించడానికి కృత నిశ్చయుణ్ణి అయినాను.

ఆరంభింపరు నీచమానవులు ◌ఘ్నాయస సంత్రప్తులై
యారంభించి పరిత్యజింతురు ◌ఘ్నాయత్తులై మధ్యముల్
ధీరుల్ ◌ఘ్న నిహన్యమానులగుచున్ ధృత్యున్నతోత్సాహులై
ప్రారబ్ధార్థము లుజ్జగింపరు సు◌ ప్రజ్ఞానిధుల్ గావుతన్

భర్తృహరి - ఏనుగు లక్ష్మణ క◌.

భర్తృహరి కార్య ిషయంలో నరులను మూడు రకాలుగా ిభజించాడు.

1. నీచులు - ిఘ్న భయంతో ప్రారంభించరు.
2. మధ్యములు - ప్రారంభిస్తారు. ిఘ్నం కలిగితే మానేస్తారు.
3. ధీరులు - ఎన్ని ిఘ్నాలు వచ్చినా ఆరంభించిన కార్యం పూర్తి చేస్తారు.

మధ్యమునిగా ప్రారంభించడానికి నిర్ణయించాను. "శ్రేయాంసి బహుిఘ్నాని" అని ఆర్యోక్తి శ్రేయోకార్యానికి అనేక ిఘ్నాలు. 'తొలిముద్దలోనే ఈగ' అన్నట్లుగ్రంథాలు లభించడం దుష్కరం అయింది.

ఆధునిక యుగంలో పుస్తకాలు పుట్టల కొద్దీ-గుట్టల కొద్దీ దొరుకుతున్నాయి. ిటిలో ఆంగ్ల గ్రంథాలు ఎక్కువ. తదుపరి భారతీయ భాషా గ్రంథాలు దొరుకుతాయి. సంస్కృత గ్రంథాలు దొరకవు. షేక్స్పియరు నాటకాలు మూలమో, అనువాదమో చదిిన వారున్నారు. కాని భాస, కాళిదాసు, అశ్వఘోష, భవభూతి నాటకాలు ఎందరికి తెలుసు? పాఠ్యాంశాల్లో ఉన్నందున శాకుంతలం పేరు తెలుసు, ఆ నాటకాన్ని చదిిన వారెవరు? కాళిదాసు రచనలు శాకుంతలం- మాళిికాగ్ని ిుత్రం- ిక్రమోర్వశీయ నాటకాలను 1960 లో పిల్లల కోసం సులభ శైలిలో రచించాను.

ఆంగ్లంలో వేదాలను గురించిన గ్రంథాలు చదివాను. కాని అి వేదం చదిి వ్రాసినట్లుగా కనిపించలేదు. ఒకరి గ్రంథం ఆధారంగా మరొకరు వ్రాసినట్లు అనిపించింది. సంస్కృత మూల వేదం కోసం అన్వేషణ సాగించాను.

అప్పుడు నాకు కొత్త ఢిల్లీ వేద ప్రతిష్ఠాన్ వారి 'ఋగ్వేద సంహిత' లభించింది. ఇందులో మూలమంత్రం 'దేవనాగరి'లోనూ- ఇంగ్లీషు లిపిలోనూ ఉంది. మంత్రానికి ఆంగ్లానువాదం స్వాిు సత్య ప్రకాశ సరస్వతి-సత్యకామ్ ిద్యాలంకార్ కలిసి చేశారు. అనువాదం బాగుంది. ఇది మహత్తమ కార్యం, అయితే ఇంకాపూర్తి కాలేదు. అయిదు మండలాల ప్రచురణ మాత్రం జరిగింది. ఇది భారతీయ దృక్పథంతో వేదాన్ని పాశ్చాత్యులకు అందించే తొలి యత్నం.

ఆ పుస్తకం దొరికింది. నిధి దొరికినంత సంబరపడ్డాను. అరుదైన పుస్తకం లభించినప్పటి ఆనందం పుస్తకాభిమానులే తెలియగలరు. పుస్తకం చదివాను. ఎంతో బావుంది. అనువాదకులు ఎంతో శ్రిుంచారు. ివరణలు ఇచ్చారు. లభించిని అయిదు మండలాలే! ముందు అది ముగింతాం. అన్వేషణ కొనసాగింతాం అనుకున్నాను. అనువాదం ప్రారంభించాను. వంద సూక్తాలు అనువదించాను.

వందసూక్తాల తరువాత నాకు సంతృప్తి కలుగలేదు. అసంతృప్తి వెంటపడింది. కారణాలకై అన్వేషించాను. అప్పుడు నాకు తెలిసిని.

1. ఆంగ్లానువాదం స్వతంత్రం.

2. ఆధునిక వ్యాఖ్యాతలను అనుసరించారు.

3. దేవతల పేర్లు ◌శేషణాలు అయినాయి.

4. సంప్రదాయానుగుణంగా లేదు.

ఈ గ్రంథం చదవడానికి చాలా బావుంటుంది. కాని అనువదించి అందించడానికి ఉపకరించదు. ఎంత ఉత్సాహంగా ప్రారంభించానో అంత నిరుత్సాహంగా నిలిపి వేశాను.

కార్య సాధకుల్లో మధ్యమునిగా ◌గిలిపోతానేమోనని దిగులు పట్టుకుంది.

నా వేదన చూచిన ఒక ◌త్రుడు 'ఆంధ్ర వేదములు -ఋగ్వేదము' అనే గ్రంథం తెచ్చిచ్చారు. దానిలో మంత్రం-మంత్రానికి తాత్పర్యం ఉంది. తాత్పర్యం సాయణ వ్యాఖ్యను అనుసరించారు. దీని ప్రచురణకు ఒక ప◌త్ర చరిత్ర ఉంది.

మహాత్ముని స్వాతంత్ర్య ఉద్యమం అచ్చం ఆంగ్లేయులను పారదోలడం వరకు పరి◌తం కాదు. భారత జాతీయతను పునరుజ్జీ◌ంప చేయడం కూడా పోరాటంలో భాగమే. "బ్రాహ్మణ, బ్రాహ్మణేతర అసమానత్వమును తొలగించుటకు వేదవేదాంగములను ఆంధ్రీకరించి ఆంధ్రుల కెల్లరకు హస్త గత మొనర్చుట భావ్యమని" గొల్లపూడి సీతారామ శాస్త్రిగారు, రాంబొట్ల పాలెం, గుంటూరు జిల్లాలో ◌నయాశ్రమం ప్రారంభించారు. మహాత్మాగాంధీ ◌నయాశ్రమాన్ని శ్రీముఖ సం॥ మార్గశిర బహుళ సప్త◌ 23-12-1933లో ప్రారంభించారు.

పురాణ వాచస్పతి బంకుపల్లె మల్లయ్య శాస్త్రి గారు ఋగ్వేదానువాదం చేశారు. దీని ప్రచురణ 1940, 480 పేజీల గ్రంథం రెండు రూపాయలన్నారు. తొలి సంపుటికో ద్వితీయాకష్టకంలో తృతీయాధ్యాయం వరకు మాత్రమే ఉంది. అంతటితో ఆ ప్రయత్నం నిలిచిపోయినట్లుంది!

◌గతా సంపుటులను గురించి నేను ◌నయాశ్రమం కోసం అన్వేషణ సాగించాను.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం వారు వేదాల మూల సహితి పద్యానువాదం ప్రచురించారు. దానిది బ్రహ్మ స్వరూపం. ఉన్నదిగాని అగుపించలేదు. ఆ గ్రంథాలు గల అనేకమంది దగ్గరకు నేనూ ◌త్రులం వెళ్లాం. వారుసత్యవాదులు. లేదన లేదు! ఇవ్వలేదు! సాక్షాత్తు దేవస్థానం ప్రచురణ ◌భాగం వారిని అర్థించాను. వారు పరబ్రహ్మలు. నిరాకారులు! అగుపించలేదు!

భువన వాణి ట్రస్టు లక్నో వారు నాలుగు వేదాలను హిందీ అనువాదంతో ప్రచురించే ప్రణాళిక రచించారు. ఇది మహత్తమ కార్యం. ఇప్పటికి వారు నాలుగు వేదాల ఒక్కొక్క సంపుటి మాత్రం ప్రచురించారు. మూలమంత్రం - ప్రతిపదార్థం - హిందీ గేయానువాదం - తాత్పర్యం ఇదీ పథకం.

ఈ ప్రణాళికలో భాగంగా ఋగ్వేదంలో ప్రథమాష్టకం మాత్రం ప్రచురించబడింది. నాకు అర్థం అయినంత వరకు అనువాదం సంప్రదాయానుగుణం కాదు.

సంస్కృత ప్రచురణ కర్తల కేటలాగులు తెప్పించి చూచాను. చౌఖంబ ిద్యాభవన్- వారణాసి వారి కేటలాగు నాకు పెన్నిధిగా కనిపించింది. ఈ సంస్థను నలుగురు అన్నదమ్ములు నడుపుతారు. అంతా వృద్ధులే. 'చౌఖంబ' అంటే నాలుగు స్తంభాలు. నలుగురు స్తంభాలుగా ప్రచురణ సంస్థను నిర్వహిస్తున్నారు. ఈ సంస్థ సంస్కృత సాహిత్యానికి ఎంతో సేవ చేస్తున్నది నేను ఢిల్లీ, వారణాసి పుస్తక కేంద్రాలకు వెళ్లాను. యజమానులు భారత సాహితీ, సంస్కృతుల ిషయంలో ఎంతో శ్రద్ధాసక్తులు గలవారు.

చౌఖంబ వారు ఋగ్వేద సంహిత నాకు అవసరం అయింది. అనుకూలం అయింది.

1. ఇది సంపూర్ణ ఋగ్వేదం. ఇందులో ఎనిిది అష్టకాలు- దశ మండలాలూ ఉన్నాయి.

2. మంత్రం స్వరయుక్తంగా ఉంది.

3. పదపాఠున్నాయి.

4. సాయణాచార్యుల వ్యాఖ్య ఉంది.

5. పండిత రామగోింద త్రిపాఠీ హిందీ వచనానువాదం ఉంది.

ఇంతటి గ్రంథం లభించడం భగవదనుగ్రహమే! అయితే మరి ఇంత ినిపించడం ఎందుకయా అంటే ేడికున్న శ్రద్ధ సంకల్పం, కృషి ఎంతటిి అని పరీక్షిస్తాడు స్వాిు.

తల్లి బిడ్డ ఏడుపు ింటుంది. పనిలో ఉంటుంది. వెంటనే పనివదలదు. పరిగెత్తి రాదు. బిడ్డ బిగ్గరగా ఏడుస్తుంది. తల్లి పని వదులుకుంటుంది. పరిగెత్తుకు వస్తుంది. బిడ్డకు చన్నిస్తుంది.

భగవంతుని మాతృ స్వరూపం

సంపూర్ణ ఋగ్వేదం సంహిత లభించింది. నాకు సంజీిి లభించినట్లయింది! అమృత భాండం అందినట్లయింది! చందమామ దోసిట నిలిచినట్లయింది. పుస్తక ప్రియులకు వలసిన పుస్తకం లభించడం వలచిన వనిత లభించడం లాంటిది !!!

రచనా యజ్ఞం

ఒకే వ్యక్తి నాలుగు వేదాల అనువాదానికి పూనుకున్న జాడ, పూర్తి చేసిన జాడ లేవు. భగవంతుడు నాకు ఆ భాగ్యం కలిగించాడు.

భగవద్గీతలోని ఆరవఅధ్యాయం, ఆత్మసంయమ యోగం. భగవానుడు ఆత్మ సంయమనం ఉపదేశిస్తాడు. అర్జుననికి సంశయం కలుగుతుంది. అడుగుతాడు.

అయతిశ్రద్ధయోపేతో యోగాచ్చలిత మానసః

అప్రాప్య యోగ సంసిద్ధం కాం గతిం కృష్ణ! గచ్ఛతి !!

అతడు శ్రద్ధావంతుడే కాని అనియతడు. అందువల్ల అతని మనసు చలిస్తుంది. యోగ భ్రష్టుడు అవుతాడు. కృష్ణా! అలాంటి వాని పరిస్థితి ఏం?

భగవానుడు ఉపదేశిస్తున్నాడు :-

ప్రాప్య పుణ్యకృతాం లోకానం శిత్వా శాశ్వతీః సమాః ।

శుచీనాం శ్రమతాం గేహే యోగభ్రష్టోభిజాయతే ॥

యోగభ్రష్టుడు పుణ్యలోకాలకు చేరుకుంటాడు. అక్కడ కలకాలం ఉంటాడు. తదుపరి శుచిమంతులగు శ్రీమంతుల ఇంట్లో జన్మిస్తాడు.

తత్ర తం బుద్ధిసంయోగం లభతే పౌర్వ దైహికం ।

యతతేచ తతో భూయః సంసిద్ధౌ కురునందన! ॥

అర్జునా! అతనికి పూర్వజన్మపుబుద్ధి సంయోగం ఈ జన్మలో చేరుతుంది. మళ్ళీ అతడు సంసిద్ధి కోసం ప్రయత్నిస్తాడు.

సత్కార్యం ప్రారంభించిన వాడు అది పూర్తి కాకుండా జన్మ చాలిస్తే దాన్ని మరుసటి జన్మలో సాధిస్తాడు.

నేను యోగభ్రష్టుణ్ణి అనుకుంటున్నాను. గత జన్మలో వేదానువాదం సగంలో వదలినట్లున్నాడు ఆ సత్కార్యం పూర్తి చేయడానికే స్వాం ఈ జన్మను ప్రసాదించినట్లున్నాడు.

ధనిక ధర్మసంస్థలు, రాజాస్థానాలు, ప్రభుత్వాలు తప్ప వేదవ్యాఖ్యాన, వేదానువాదలకు

పూనుకోలేదు. ఆ సంస్థలో అనేకమంది పండితులు నిత్యం శ్రంంచారు. అయినా నాలుగు వేదాలు పూర్తి చేయటం కష్టతరం అయింది.

కార్యం అలంటిది కాగా అన్యసహాయం లేక వంటరిగా నాలుగు వేదాల అనువాదం చేయడం అసామాన్యం. అసామాన్య కార్యాలన్నీ భగవంతుడు చేయిస్తాడు!

భవ సంవత్సర పుష్య పూర్ణిమ 16-1-1995 నాడు భగవదారాధన చేసి ఋగ్వేదం అనువాదం ప్రారంభించాను. ఈశ్వర సంవత్సర పుష్య శుక్ల ఏకాదశి 24-1-98 శనివారం ఉదయం 7-15కు అథర్వ వేదం అనువాదం ముగించాను. మూడు సంవత్సరాల్లో నాలుగు వేదాలు అనువాదం సుమారు 5000 వ్రాత పేజీల్లో పూర్తి చేశాను. 70 సంవత్సరాల

వార్ధక్యంలో ఈ మహత్కార్యం వంటరిగా ఒకే జన్మలో పూర్తి చేయడం కేవలం పరాత్పరుని కరుణా కటాక్షమే.

ఈశ్వర పుష్య శుక్ల ఏకాదశి ఒక పర్వదినం! ఒక పండుగ, ఒక ఉత్సవం, ఉదయం 7:15కు అథర్వ వేదంలోని చివరి మంత్రం అనువదించాను. ఋగ్యజుస్సామాథర్వ వేదాల అనువాదం పూర్తి అయింది. ఒక మహాయజ్ఞం ముగిసింది. ఒక తపస్సు ఫలించింది. ఒక మహత్కార్యం సఫలం అయింది. ఒక స్వప్నం సాకారం అయింది. ఒక కల నిజమైంది!!!

ఈశ్వర పుష్య శుక్ల ఏకాదశి నాడు నా ఆనందానికి అవధులు లేవు. ఒక నిధి దొరికినా ఒక పదం చేతికందినా, ఒక దేవత ప్రత్యక్షం అయినా అంతటి ఆనందం లభించదు. ఆనందం అక్షరానికీ శబ్దానికి అందదు. అది అనిర్వచనీయం! మనసు పొంగింది. ఉప్పొంగింది. ఉరకలుపెట్టింది. పరుగులు తీసింది! 70 ఏళ్ళవాణ్ణి. వార్ధక్యం దేహానికి! మనసుకు వయసుతో నిుత్తం లేదు. మనసు పురి ప్పింది. నాట్యం చేసింది. ఎగిరింది. గంతులు వేసింది. తైతక్కలాడింది. నా చేతికి ఆకాశం అందింది. చుక్కల్ని పిడికిట పట్టాను.

చంద్రుడు చేతిలో వాలాడు. అరచేతిలో గంతులు వేస్తున్నాడు! నేను ఆకాశంలో హరిస్తున్నాను. సముద్రాల్లో తేలియాడుతున్నాను జలపాతాలను తాకుతున్నాను. పూలరాశులను చెల్లాచెదురు చేస్తున్నాను. యువతులకు పంచిపెడ్తున్నాను.

ఈశ్వర పుష్య శుక్ల ఏకాదశి నాడు నాకు పరమానందం, ఊపిరి ఆగినట్లనిపించింది. ఇంతటి ఆనందార్ణవంలో నన్ను ముంచిందెవరు? భగవానుడు! స్వాుని సేంచాలి. బంధు ుత్ర సపరివారంగా జీడికల్లు చేరుకున్నాం. రాముడు లేడిని కొట్టింది ఇక్కడేనట! లేడి గిట్టలు గుర్తులు స్వాు పాదచిహ్నాలు ఉన్నాయి. అక్కడ వంటలు. వంటల రుచులు అద్భుతం. శ్రీరామచంద్రస్వాు కళ్యాణం చేయించాం. సాయంత్రం యాదగిరిక్షేత్రం. దిగువ స్వాు దర్శనం గుట్టంద రాత్రి డిది. ద్వాదశి - ఆదివారం 25-1-98 నాడు స్వాు వారికి అ రచనలు, కళ్యాణం, అదొక అనుభూతి!

స్వాు కటాక్షానికి మూల్యం చెల్లించగలమా! అంతా స్వాుదే! ఇవ్వడానికి మనదగ్గర ఏముంది. గంగాజలం, గంగకే అర్పిస్తాం. పత్రం, పుష్పం, ఫలం, తోయం అన్నాడు

పరమాత్మ. అంతే అదొక తృప్తి! అదొక కృతజ్ఞత! అది భక్తిభావం. అది ప్రపత్తి!

తండ్రి కొడుకును కంటాడు. ద్యాబుద్ధులుకలిగిస్తాడు. పెద్దవాణ్ణి చేస్తాడు. పుత్రుడు తన సంపాదనలో తృణమో, పణమో చేతిలో పెడ్తాడు. తండ్రి ముమ్మురిసిపోతాడు! అంతా తాను చేసిందే అనుకోడు, ఆ తృణానికి తృప్తి పడతాడు. ఎగిరిపడ్తాడు.

పరాత్పరుడు సహితం అంతే. అతడే తండ్రి ; అతడే తల్లి ; అతడే బంధువు ; అతడే ుత్రుడు. స్వాుకి అర్థమా! కాదు అతడు ప్రేమ పిపాసి- భక్తితాపసి "యోగక్షేమం వహామ్యహం. అని అభయం ఇచ్చారు. ఇస్తున్నారు. ఇస్తారు.

"ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ"

ఆనందపు ఆవేశం నుండి బయట పడితే వేదం ప్రత్యక్షం అవుతుంది. వేదం పంిత్రాతి పంిత్రం. అయితే అన్య మత గ్రంథాల వలె దీనికి పూర్వం 'పంిత్ర'పదం లేదు. సూర్య, చంద్ర, నక్షత్రాదులను పరిచయం చేయ పనిలేదు. అంి ప్రభావాత్మకములు అని చెప్పనక్కరలేదు. అంి అందరికీ తెలిసినవే! వేదం పావనం. మంత్రానికి మాన్యత ఉంది. మంత్రానికి ప్రభావం ఉంది. ఈ ిషయం వేదంలో చెప్పబడలేదు. అగ్ని కాలుతుంది అని చెప్పనవసరం లేదు!

అనువాద రచన మూల రచన కన్న కష్టతరం. నేను మూల రచనలు చేశాను. అనువాదాలు చేశాను. ఇది స్వానుభవం. స్వీయ రచనలో స్వేచ్ఛ ఉంది. భావాలు మనిి. భాష మనది. స్వేచ్ఛా ిహంగంలో రచన సాగుతుంది. అది నేను కన్న బిడ్డ ; దాని మంచి చెడులు నాంి.

అనువాదం అలాకాదు. భావం మూలరచయితది. అది స్వేచ్ఛా ిహంగం. నేను దానికి భాష సమకూర్చాలి. నేను అతని భావాల పంజరంలో బందీని. అయినా అనువాదం అనిపించదు. పరిధి సంకుచితం అవుతుంది. మూల రచయితది 'లక్ష్మణరేఖ' ఆ రేఖను అతిక్రింంచరాదు. అది మరొకరి కన్న బిడ్డ! 'ముద్దూ ముచ్చట' నేను తీర్చాలి. మూల రచయిత అనుభూతులు ఆవేశాలు, సందర్భాలు నాకు లేవు. అతణ్ణి కొడితే నేను ఏడవాలి!

నేను సంస్కృతం - హిందీ - ఉర్దూ - ఇంగ్లీషుల నుంచి అనువాదాలు - అందరు మెచ్చేలా చేశాను.

ఆ రచనలు వేరు. అంి మానవ మాత్రులు - నాలాంటి వారే రచించారు. కాని ఇది వేదం అపౌరుషేయం. ఋషిప్రోక్తం. మంత్రమయం మహిమాన్వితం. ప్రాచీనం పరమ పంిత్రం. ఇది భగీరథ ప్రయత్నం. నాకు దృఢ సంకల్పం ఉంది. ఆశయం ఉంది. ఆవేశం ఉంది, సాగాను.

సంస్కృతం సనాతన, పురాతన భాష, సంస్కృతం సంపూర్ణ భాష. సంస్కృతసంపన్న భాష. సంస్కృతం అనగానే ఒక చెదలు పట్టిన భాష అనే అభిప్రాయం ఆంగ్లేయులు కల్పించారు పాలకులతో 'ఆధునికులం' అనిపించుకోవాలనే ఆత్రంలో మనవాళ్ళు దానికి బూజు పట్టిన భాష అని ప్రచారం చేశారు. **గురజాడ వారి 'కన్యాశుల్కం' నాటకంలో ప్రమాణం చేయడానికి సహితం సంస్కృత గ్రంథం పనికిరాదు! సంస్కృతం భారతభాష, దాన్ని హేళన చేస్తున్నాం అది మనకు మనం హేళన చేసికోవడం అని గ్రహించలేకున్నాం.**

సంస్కృతం అనగానే వేదాంతం అని ప్రచారం జరిగింది. వేదాంతం అంటే వైరాగ్యం అనే అర్థం ప్రసరించింది. ఇందులో ఆవ గింజంత వాస్తవం లేదు. నాకు తెలిసినంత వరకు సంస్కృత సాహిత్యం జీంితాన్ని సుసంపన్నం చేసింది. నరునికి జీింంచడం నేర్పింది. పలాయనం నేర్పలేదు. అత్యవసరం అయినప్పుడు తప్ప వైరాగ్యం బోధించలేదు. మనకు సైన్సు పేర ఆంగ్లేయులు కొన్ని మూఢ నమ్మకాలు కలిగించారు. వాటి నుంచి బయట పడాలి. అప్పుడు సంస్కృతపు 'ిశ్వరూపదర్శనం' అవుతుంది.

సంస్కృతం భాష ఒకటే. దానికి ిభిన్న రూపాలున్నాయి. నరులంతా ఒకటే వారిని ిభిన్న రూపాలు. ిభిన్న వృత్తులు, ిభిన్న రుచులూ, అలాగే సంస్కృతం కావ్య సంస్కృతం

వ్యాకరణ, వైద్య, జ్యోతిష, వాస్తు సంస్కృతం మున్నగు రూపాలున్నాయి సాంకేతిక పద ప్రయోగం భిన్నంగా ఉంటుంది. వేద సంస్కృతం కావ్య సంస్కృతం కాదు. నాకు సాహిత్య సంస్కృతం తెలుసు. వేదాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి అదిమాత్రం చాలదు. వేద సంస్కృతం అర్థం చేసుకోవడానికి ప్రత్యేక కృషి చేయాల్సి వచ్చింది.

అన్ని భాషల్లోనూ ఒక్కొక్క పదానికి ఒకటికి ించిన అర్థాలుంటాయి. అర్థం అంది తెలియపరచడం. అర్థం అంటే కారణం. అర్థం అంటే ధనం. అర్థం అంటే ప్రయోజనం.

వేదమంత్రాలు అనాది కాలపుి. ఆ పదాలకు అనేక అర్థాలుంటాయి. ఏ పదానికైనా సమయం సందర్భాన్ని బట్టి అర్థం చెప్పుకోవాలి. ఈ సమయ సందర్భపు అర్థం చెప్పేవాడే వ్యాఖ్యాత, భాష్యకారుడు. ఒక అమూల్య పదార్థం మన ముందే ఉంటుంది. మనందాన్ని తెలుసు కోలేం. దాని ిలువనూ, ప్రయోజనాన్ని తెలియజేస్తాడు వ్యాఖ్యాత, భాష్యకారుడు అతని వెలుగు లేకుంటే పదాలన్నీ తిిరగోళాలే! ఇది అన్ని కాలాల సాహిత్యాలకూ వర్తిస్తుంది. మల్లినాథుని వ్యాఖ్య లేనిది కాళిదాసు సౌందర్యం ఆస్వాదించలేం. ఇది ఆధునిక సాహిత్యానికీ వర్తిస్తుంది.

వేదం ఒక ఆకాశం. ఒక సముద్రం. వాటిలోని మంత్రాలను నేను భాష్యకారుని వ్యాఖ్యాన నేత్రం నుంచి దర్శించాలి. ఒక్క ఋగ్వేదంలోనే 1017 సూక్తాలు, 10580 మంత్రాలు, 1,53,826 శబ్దాలు, 4,32,000 అక్షరాలున్నాయి.

నేను ప్రతి మంత్రాన్ని పూర్తిగా అర్థం చేసుకోవాలి. అనుమానాలను నివృత్తి చేసుకోవాలి. ప్రతి మంత్రం తన సంపూర్ణ జ్యోతితో దర్శనం ఇవ్వాలి. నాకే అర్థం కానిది నేనేం చెప్పగలను? నాకు అర్థం అయిందాన్ని చదువరులకు అర్థం అయ్యే తెలుగులో అనువదించాలి. అది సొగసుగా ఉండాలి. అందపు అనుభూతి కలగాలి. ఇది యత్నం. ఫలితం భగవదధీనం!

వేదాన్ని అర్థం చేసికోవడానికీ, తెలుగు వారికి అర్థం చేయించడానికీ, నేనొక తపస్సు చేసాను. కనీసపు నిద్రా లేదు. రోజుకు పది పన్నెండు గంటలు శ్రించాను. వేరే ధ్యాస లేదు.

వేద మంత్రాలే! ఇరవై నాలుగ్గంటలు అదే మననం. నిద్రలో సహితం మంత్రాల పలవరింపులే!

కమల బెదిరిపోయింది వెర్రివాణ్ణి అవుతానని! అవును వెర్రియో! వెర్రివాడు కాంది. ఏదీ సాధించలేడు! నాకు ఫలాపేక్ష ఉండదు. 'కర్మణ్యేవాధి కారస్తే మా ఫలేషు కదాచన' అని బోధించాడు పరమాత్మ!

వేదం ముందు పెట్టుకొని కూర్చుంటాను. భయం అవుతుంది. మహారణ్యం కనిపిస్తుంది. చెట్లు, చీకట్లు, బాట కనిపించదు. సింహాలు, పులులూ భయపెడ్తాయి. భయంకర సర్పాలు అడుగుపెట్టనివ్వవు. ఇహ రచన సాగదు అనిపిస్తుంది.

అప్పుడు కళ్ళు మూసుకుంటాను. నామ మాత్రపు ధ్యానం. వెలుగు కిరణం ప్రత్యక్షం అవుతుంది, కళ్ళు తెరుస్తాను, మహారణ్యం ఉద్యానం అవుతుంది, రాచబాటలు పరచుకుంటాయి.

పూలపొదలు, వృక్షచ్ఛాయలు, లతాగుల్మాదులు - కొలనులు, తామరలు-నెమళ్ళు, పావురాలు-పక్షులు ఒక సుందర దృశ్యం అవుతుంది.

రచన అనాయాసంగా సాగుతుంది. ఏదో మహత్తర శక్తి నాతో వ్రాయిస్తున్నట్లు అనిపిస్తుంది! దిక్కులు చూస్తాను. ఆ దృశ్యం! ఏమీ ఉండదు! వెర్రివాణ్ణి శక్తికి రూపం ఏమిటి? దానికోసం నేను చూడడం ఏమిటి? అవును వెర్రివాణ్ణే! మై పాగల్ హూ. ఒ ఆః ఙ వ్రాస్తున్నంత సేపు ఏదో తెలియని చల్లని, మెల్లని వెలుగు నన్ను నడిపిస్తుంది. ఆ వెలుగు వేలపట్టుకుని నేను నడుస్తాను. ఆ వెలుగూ నా తల్లి- నన్ను నడిపిస్తుంది!

"అమ్మలగన్నయమ్మ ముగురమ్మల మూలపుటమ్మ చాలపె

ద్దమ్మ సురారులమ్మ కడుపారడి పుచ్చినయమ్మ తన్నులో

నమ్మిన వేల్పుటమ్మల మనమ్ముల నుండెడి యమ్మ దుర్గ మా

యమ్మ కృపాబ్ధి యీవుత మహత్త్వ కవిత్వ పటుత్వ సంపదల్

పోతన భాగవతం

ఎన్నని చేప్పను? ఎన్నో చిత్ర, విచిత్ర, విశేష, విశిష్ట సంఘటనలు!

ఒక్కొక్కసారి వాక్యం ప్రారంభిస్తాను. సాగదు. ఆగుతుంది. అయోమయం. లిప్తలో కలం వెంట వెలుగుపాయ సాగుతుంది! అనువాదం పూర్తవుతుంది. అది నాకే ముద్దు వచ్చేట్లుంటుంది.

శ్రీమదాంధ్ర మహాభాగవతంలో 'సిరికించెప్పడు' పోతన రచనకాదట. స్వయంగా శ్రీరామచంద్రమూర్తి దాన్ని పూరించాట్ట! అలాంటివి నాకు ప్రత్యక్ష అనుభవాలు. భగవంతుడు ప్రత్యక్షం అయినాడని అబద్ధం చెప్పను. కాని స్వామియే వ్రాయించిన అద్భుత, ఆశ్చర్యకర అనుభూతులు అనేకం. వాటికి భాష, అక్షరం అపర్యాప్తములు.

పరమాత్మ అంతటి కృపా కటాక్షం కురిపించాడు. అందుకు అంత మహత్కార్యం. అంత కొలది వ్యవధిలో పూర్తయింది. కాకున్న అనితర సాధ్యం! అసాధ్యం!

1. నేను డెబ్భయేండ్ల వృద్ధుణ్ణి.

2. మధుమేహ వ్యాధి గ్రస్తుణ్ణి.

3. మరీ అంత ఆరోగ్యవంతుణ్ణి కాను.

4. నా దేహం దుర్బలం.

అలాంటివాణ్ణి మూడేళ్ళలో నాలుగు వేదాలు అనువదించాను. ఎన్ని వేల పేజీలు అధ్యయనం చేశానో? అయిదువేల పేజీలు వ్రాశాను!

1. ఈ మహత్కార్యంలో ఏ ఒక్కరూ నాకు సాయపడలేదు. సలహా ఇవ్వలేదు.

2. కనీసం అడిగిన పుస్తకం అందించినవారులేరు.

3. ఒక్కడు ప్రోత్స హించలేదు-అడ్డంకులు కల్పించారు.

4. ఒక్క అక్షరం మరొకడు వ్రాయలేదు.

5. అంతటి గ్రంథం నేనే స్వయంగా వ్రాశాను.

6. నాకు వ్రాయసగాళ్ళు లేరు. వారిని పెట్టుకొనే ఆర్థిక స్తోమత లేదు నాకు.

ఇంత పని చేయించాడు మా నాయన - మాస్వామి!

తొలిప్రతియే తప్ప శుద్ధ ప్రతి వ్రాయలేదు. వ్రాసింది వెనుదిరిగి చూడలేదు. వ్రాసిందాంట్లో హింసపాదులు లేవు. సవరణలు లేవు. ఎంతకదా! విచిత్రం కదా!! ఆశ్చర్యం కదా!!

పిల్లలమర్రి పినవీరభద్రుడు "వాణి నారాణి" అన్నాడు. నేను అంతటి సాహసం చేయలేదు.

పలికెడిది భాగవతమట
పలికించు విభుండు రామ భద్రుండట నే
బలికిన భవహరమగునట
పలికెద వేరొండుగాథ బులకగనేలా?
అని నమస్కరిస్తున్నాను.

వేదం అనగానేమి?

'వేదం' ఏకవచనం. వేదం పవిత్ర విద్య అని అథర్వ వేదం, శతపథ బ్రహ్మణం, తైత్తరీయ బ్రాహ్మణం చెపుతున్నాయి. అందువల్ల 'వేదం' 'పవిత్ర విద్య' అవుతున్నది.

'వేదాః ' వేదములు. ఇది బహువచనం.

"చత్వారో ఇమే వేదాః ఋగ్వేదో, యజుర్వేదో, సామవేదో, బ్రహ్మవేద ఇతి" అని గోపథ పూర్వం. వేదాలు నాలుగు అని ఋగ్వేద, యజుర్వేద, సామవేద, బ్రహ్మవేదములు. బ్రహ్మవేదానికి అథర్వణ వేదం అని పేరు.

"ఏవఁమే సర్వే వేదా నిర్మితాః , తే ససంకల్పాః సరహస్యాః , సోపనిషత్కాః , సేతిహాసాః సాన్వ్యాఖ్యాః సపురాణాః సస్వరాః సంస్కారాః సనిరుక్తాః సానుశాసనాః సామమార్జునాః , సవాకో వాక్యాః " అని గోపథ పుర్వం.

వేదాలన్న - సంకల్పం, రహస్యం, బ్రాహ్మణాలు, ఉపనిషత్తులు, ఇతిహాసాలు, వ్యాఖ్యానాలు, పురాణాలు, స్వరాలు, సంస్కారాలు, నిరుక్తాలు, అనుశాసనాలు, అనుమార్జునాలు, వాక్కు, వాక్యం- సహితంగా నిర్మించబడినాయి.

"ప్రాజాపత్యోవేదా:" అన్నాడు. వేదాలు ప్రజాపతి సంబంధాలు.

"ప్రజాం సృష్ట్వా పాలయస్యేతి. తస్మాత్ప్రజాపతి రభవత్' అని గోపథ పూర్వం. ప్రజలను సృష్టించి పోషించుచున్నాడు. కావున ప్రజాపతి అయినాడు.

ప్రజాపతి ఎవరు?

1. ప్రజాపతిరగ్నిః 2. ప్రజాపతి ర్వైమనః 3. ప్రజాపతిర్వై వాచస్పతిః 4. సంవత్సరోవై ప్రజాపతిః 5. యజ్ఞః ప్రజాపతిః 6. ప్రజాపతిర్వైసంఁతా 7. ప్రాణాహి ప్రజాపతిః 8. అన్నం వై ప్రజాపతిః 9. సతద్వైప్రజాపతిః 10. ప్రజాపతిర్వైభూతాః 11. ప్రజాపతిర్బన్ధుః 12. ప్రజాపతిర్వై హిరణ్యగర్భః 13. ప్రజాపతిర్వైచంద్రమా 14. ప్రజాపతిర్వై మహాన్దేవాః 15. ప్రజాపతిర్వై మనుః 16. ప్రజాపతిర్వై ఁశ్వ కర్మా 17. ప్రజాపతిర్వైసువర్ణో గరుత్మాన్ 18. ప్రజాపతిర్వై మూర్ధా 19. ప్రజాపతిర్వా ఓదనః 20. ప్రజాపతిః సర్వః 22. ప్రజాపత్యోవా అశ్వః 23. ప్రజాపతిః సదస్యః 24. ప్రజాపతిః ఉద్గాతా 25. ప్రజాపతిరుద్గీతః 26. ఆత్మార్వావై ప్రజాపతిః 27. సత్యం హి ప్రజాపతిః 28. ఘృతంచ మధుచ ప్రజాపతి రాసీత్ 29. ఆత్మాహ్యయం ప్రజాపతిః 30. పురుషో హి ప్రజాపతిః 31. పితరః ప్రజాపతిః 32. ప్రజాపతిర్ధాతా 33. ప్రజాపతిర్వై జమదగ్నిః 34. ప్రజాపతిర్వై ద్రోణకలశః 35. ఇమేలోకాః ప్రజాపతిః 36. ప్రజాపతిః సర్వే దేవతాః 37. ప్రజార్వా అమృతః 38. ప్రజాపతిర్హి స్వరాజ్యమ్ 39. అపరిఁతో వా ప్రజాపతిః

ప్రజాపతి సృష్టిస్తున్నాడు. పోషిస్తున్నాడు. ప్రజాపతి ఏ ఒక్కడూ కాడు. పైన చెప్పిన 39 సృష్టి, స్థితులకు కారణం అవుతున్నాయి. ఇది నిత్య సత్యం. దీనికి తిరుగులేదు.

సమస్తం ప్రజాపతి. సమస్తం సృష్టిస్థితి కారణం. అందుకే ప్రజాపతి అపరిఁతుడు అగుచున్నాడు. ప్రకృతికి పరమాత్మకు పరిఁతి లేదు. వారు అపరిఁతులు.

ప్రజాపతి సమస్తం. వేదం సమస్తం. అనంతం పరిఁతం.

మానవునికి తెలియపరచింది వేదం. తెలియటమే జ్ఞానం, జ్ఞానం సాపేక్షం. ఒకసారి తెలిసిందాన్ని తిరిగి చెప్పడం జ్ఞానం కాదు. పునరుక్తి. పునరుక్తులు జీితంలో తప్పవు. అంతమాత్రం చేత పునరుక్తి జ్ఞానం కాబోదు.

ఒకనాడు నరునికి అన్నం తెలియదు. అన్నాన్ని వేదం తెలియపరచింది. అప్పుడు అది జ్ఞానం అవుతుంది. అన్నం తెలిసిం తరువాత చెప్పడం జ్ఞానం కాదు.

అలాగే వస్త్రం, కుటుంబం, బంధుత్వమ, గ్రామం, రాజ్యం, ిటిని అన్నింటినీ వేదమే తెలిపింది. తెలియక ముందు అది జ్ఞానం అవుతుంది. వేదం అవుతుంది.

సత్యం. సత్యస్వరూపుడగు పరమాత్మ మానవునికి ఏనాటికీ అందరు, కావున భగవంతుని గురించిందంతా జ్ఞానం అవుతుంది. సత్యస్వరూపాన్ని దర్శించడానికి నిత్యం జరిగే అన్వేషణ జ్ఞానం అవుతుంది. పరమాత్మ అనంతం, కావున జ్ఞానం అనంతం, అంతంగల నరుడు అనంత బ్రహ్మను దర్శించజాలడు. అందుకే అన్వేషణ- అన్వేషణ- అన్వేషణ, అన్వేషణయో జ్ఞానం! అదే వేదం!!!

మానవునికి లౌకిక, పారలౌకిక, ఆధ్యాత్మిక ిషయాలన్నింటినీ వేదమే ప్రవచించింది.

పరమాత్ముడు పరిపూర్ణంగా ఎవరికీ అవగతం కాడు, దర్శనం ఇవ్వడు. నిత్యాన్వేషణ వలన భగవానుడు అంశామాత్రం గోచరిస్తాడు. ఆిధంగా అంశామాత్ర లబ్ధులు వారి వారి దశలను బట్టి సాధువులు, యతులు, తపస్వులు, మహాత్ములు, అవతారాలు అవుతున్నారు. ిరే మునులు, ఋషులు, మహర్షులు అవుతున్నారు.

అజ్ఞానులు వారినే పరమాత్మగా భాిస్తున్నారు. ఆరాధిస్తున్నారు. అలాంటివారు అంశామాత్ర పరమాత్మను ఆరాధిస్తున్నారు!

మహర్షులు మహాత్ములు నిస్వార్థులు, నిష్కల్మషులు, తేజోమూర్తులు, వారు వేదమంత్రాలను దర్శించారు. మానవ జీితాన్ని సమున్నతం చేయడానికి కృషి చేశారు. వారు అనేక సంస్థలను ఆచారాలను, సంప్రదాయాలను ఏర్పరచారు. వారు దివ్వెల వలె తమను కాల్చుకున్నారు. లోకాలకు నిత్యకాంతులను ప్రసాదించారు. వారు సూర్యచంద్రుల వంటివారు. పర్వతముల వంటివారు నదుల వంటి వారు, వృక్షముల వంటివారు!

ప్రకృతి ప్రాణులకు సర్వస్వం అందిస్తుంది. వారి నుంచి ఏదీ ఆశించదు. అది అందుకున్న దానికి వేల ఇంతలు తిరిగి ఇస్తుంది. అందుకే మనం జీిస్తున్నాం. ఒక్క గింజ నాటండి. నిరంతరం ఫలాలను ప్రసాదిస్తుంది!.

తమను కొట్టిన గొడ్డలికే పరిమళం ప్రసాదిస్తుంది చందన తరువు!

మహాత్ములు, మహాపురుషులున్న సమాజంలోనే నీచులు, నికృష్టులు, స్వప్రయోజన

పరులూ ఉంటారు. **గాంధీ పుట్టిన సమాజంలోనే గోడ్సే సహితం పుట్టాడు!**

ఈ స్వప్రయోజనపరులు చెట్టుకు చీడలాంటివారు. సమాజం సొంతాన్ని తమకోసం

వాడుకుంటారు. వారి వేశాలు అనంతం. గుర్తించడం దుస్తరం! వారు తామే నిస్వార్థులం అని నమ్మిస్తారు. జనం వారినే నమ్ముతారు. గొర్రె కసాయివాణ్ణే! నమ్ముతుంది!

ఈ నీచులు మహర్షులు, మహాత్ములు ఏర్పరచిన సంస్థలను, ఆచారాలను, సంప్రదాయాలను దిగమ్రింగుతారు. కనీసం త్రేన్చరు. వాటి స్థానంలో ఆత్మ కోల్పోయిన గాజు బొమ్మల్లాంటి ఆచార సంప్రదాయాలను కల్పిస్తారు. తమవే నిజమైనవి నమ్మిస్తారు. జనం ప్రాణం ఉన్న రూపాలను విడుస్తారు. నడిచే బొమ్మల వెంట పరుగులు పెడ్తారు.

ఈ స్వప్రయోజన పరులు గంగాజలాన్ని విషపూరితం చేయగలరు! విషమే అమృతం అని నమ్మించగలరు. నమ్మటం జనుల స్వభావం!!

ఈ నీచులు అనాదిగా సమాజాన్ని మోసగిస్తున్నారు. మోసమే వారి తిండీ, గుడ్డా! మోసమే వారి గూడూ నీడ! మనకు తెలిసింది ఇసుమంత చరిత్ర. **ఈ కొలదిలో వీరు బౌద్ధం నుంచి గాంధీ వాదం వరకు దిగమింగారు. వివరణ అక్కరలేదు. నిజం చేదు. మొన్నటి మార్క్సిజానికి అదే గతి పట్టింది. ఇది మనకు తెలిసిన కథ. పదిల పరచడానికి అనేక సదుపాయాలున్న యుగం ఇది. కాలం ఇది!**

వేదం ఏనాటిది? ఎన్నడు మొదలయింది? వేదం అనాగరిక మానవుని కాలం నుంచి నిర్మలంగా, నిష్కల్మంగా ప్రవహించింది. మనిషి మనసు మలినాన్ని దూరం చేసింది. మానవుని దైవతత్వపు అంచులకు కొనిపోయింది.

స్వప్రయోజన పరులకు వేదం లెక్కలోనిది కాదు. వారు వేదాన్ని వేలం వేయగలరు! తాము చెప్పిందే వేదం అని నమ్మించగలరు. నమ్మించారు. దొంగ వేదాలు సృష్టించారు. అందుకే "విస్సన్న చెప్పింది వేదం" అనే సామెత.

వేదం అలాంటి గందర గోళంలో ఉన్నప్పుడు వ్యాసభగవానుడు అవతరించాడు. వేదానికి కలిగిన ఈ దుస్థితిని చూచాడు, దుఃఖించాడు. అంతటితో చాలించలేదు. వేదాన్ని పరిష్కరించడానికి ఉపక్రమించాడు. అంతటి దుస్థితి నుంచి నిజమైన వేదాన్ని వెలికితీయడం సామాన్యం కాదు. రాళ్ళలో వజ్రాన్ని వెదకడం!

వజ్రం రాతి నుండే ఏర్పడింది. కాని రాయి వజ్రం కాలేదు. రాయి రాయే. వజ్రం వజ్రమే! రాతిని చూపి వజ్రం అని నమ్మించవచ్చు కాని ఎన్నటికీ రాయి వజ్రం కాజాలదు. వజ్రం విలువ వజ్రపుదే. వజ్రం తలకెక్కుతుంది! రాయి కాళ్ళకింద పడి ఉంటుంది. రాళ్ళన్నీ ఒకటి కావు. అన్నీ కాళ్ళ కింద పడి ఉండవు.

" జో నతర్షేతో పత్థర్ థే

జోతర్షేతొ ఖుదాబన్ బైఠే"

చెక్కకున్న రాళ్ళు

చెక్కిన దేవుళ్ళు

అలా రాళ్ళూ వజ్రాలు కలిశాయి. స్వప్రయోజనపరులు రాళ్ళను వజ్రాలుగా చెలామణి

చేశారు!

అలాంటి ఁపత్సమయంలో అవతరించారు వేదవ్యాస భగవానుడు.

అభ్రశ్యామం పింగజటా బద్ధకలాపః

ప్రాంశుర్దండీ కృష్ణమృగ త్వక్ పరీధానః ।

సాక్షాల్లోకాన్ పావయమానః కఁముఖ్యః

పారాశర్యః సర్వసురూపం ఁవృణోతు ॥

వ్యాసభగవానుడు ఒక మహత్తర కార్యానికి పూనుకున్నాడు. మానవ కళ్యాణం కోసం మహా యజ్ఞాన్ని ప్రారంభించాడు. అప్పుడు ఆ మహర్షికి ఎన్ని సమస్యలు ఎదురైనాయో! ఎందరు వైరులైనారో? ఎందరిని ఎదిరించాల్సి వచ్చిందో! ఇదంతా ఎందుకు? వ్యాస భగవానునికి స్వార్థం లేదు. స్వప్రయోజనం లేదు. కేవలం మానవ కళ్యాణానికే వేదాలను పరిష్కరించ పూనుకున్నాడు.

వ్యాసమహర్షికి ఎన్ని వందల వేల ఁద్వత్ శిష్యులో! ఒక మహావటం కాదు- పంచవటి ఆ నీడన వ్యాసభవానుడు ఆసీనుడు. అతడు చంద్రుడు. అతని శిష్యులు నక్షత్రాలు వేనవేలు! ఒక్కొక్కరి ముందు తాళపత్ర రాశి! శిష్యుల వేదాధ్యయనం. తొలుతగా వారు పరిష్కరిస్తున్నారు. వారు వ్యాసునకు అందిస్తున్నారు. వ్యాస మహర్షి నిశితంగా పరిశీలిస్తున్నారు. వేదం కాని దాన్ని ఒకవైపు ఁసురుతున్నారు. వేదాన్ని తన వద్ద భద్ర పరుస్తున్నారు. వ్యాసుని పక్కన మునిశిష్యులు వారు వేదపు ప్రుతులు సిద్ధం చేస్తున్నారు! ఎంతటి నిమగ్నత! ఎంతటి ధ్యాసం! ఎంతటి మౌనం! ఎంత నిశ్శబ్దం!

ఇది నా ఊహా చిత్రం.

వ్యాసభవానుడు నిర్వహించిన మహత్కార్యాన్ని తలుచుకుంటే వళ్లు జలదరిస్తుంది. అందరు ఋషులు అందరు మునులు, అందరు కవులు, అందరు యోగులు తమ జీఁతాలను దివ్వెలను చేసినారు. తాము తిఁర బాధలు అనుభఁంచారు. లోకాలకు వెలుగు ప్రసాదించారు! మనిషి జీఁతాన్ని ఆదర్శం వైపు నడిపారు. మానవునిలో దైవత్వాన్ని వెలికి తీశారు!

ఎంత శ్రమ! ఎంత కృషి! ఎంత త్యాగం! ఎవడండీ ఇంత చేసే వాడు! వారి నిరంతర యజ్ఞం, యతనం, ప్రయత్నం వల్లనే మనం ఇంకా మనుషులుగా ఉన్నాం. మనం వారికి ఏం చేయగలం? నదీనదాలు, పర్వతాలు, వృక్షాలూ, మనకు ఎంతో ఉపకారం చేస్తున్నాయి. అది సరికాదు. వాటి వల్లనే మనం జీ ిస్తున్నాం. మనం వాటికి ఏం చేస్తున్నాం? ఏం చేయగలం? మన శక్తి ఎంత?

ఈ యంత్రయుగపు నరుడు రాక్షసుడు! తనను పెంచుతున్న ప్రకృతినే చెరుస్తున్నాడు! దోచేస్తున్నాడు! సర్వనాశనం చేస్తున్నాడు! కన్నతల్లిని నరికి పోగులు పెడ్తున్నాడు! తన ప్రాణం

తానే తీసుకుంటున్నాడు. తాను చేసుకుంటున్నది ఆత్మహత్య అని ఎరుగకున్నాడు! పుట్టు గ్రుడ్డి! ఏ ీ కానకున్నాడు! అజ్ఞాని! ిర ించుతున్నాడు! మూర్ఖుడు! తన సర్వనాశనం ఎరుగకున్నాడు!

నిప్పుతో చెలగాటలాడుతున్నాడు! ఎవడు చెపుతాడండీ వానికి? భర్తృహరి మూర్ఖపద్ధతి--

లభేత సికతాసు తైలమపియత్నతః పీడయ

న్పిబేచ్ఛ మృగతృష్ణికాసు సలిలంపిపాసార్దితః

కదాచిదపి పర్యటన్ శశి ిషాణ మాసాదయే

న్నతు ప్రతిని ిష్ట మూర్ఖజన చిత్తమారాధయేత్

తి ిరి ఇసుమున దైలంబు దీయవచ్చు

దం ిలి మృగతృష్ణలో నీరు ద్రావవచ్చు

దిరిగి కుందేటి కొమ్ము సాధించవచ్చు

జేరి మూర్ఖుల మనసు రంజింపగారాదు.

ఫ్హూల్‌కి పత్తీసె కట్ సక్తాహై హీరాకా జిగర్

మర్దె నాదాపర్ కలామె నర్మొనాజూక్ బే అసర్ -ఇక్బాల్ '

పూరేకుతో వజ్రపు గుండెను కోయవచ్చు మూర్ఖుని ిషయంలో సుతిమెత్తని మాట నిష్ఫలం.

నాటి వేద వ్యాసుని వేద పరిష్కార మహత్కార్యంలో ఈ ిషయాలు ఎదురైనాయని నా ఉద్దేశం.

1. వేదం మానవునికి సమస్తం నేర్పింది మానవుడు. కొన్నింటి నేర్చాడు. వాటిని అలవాటుగా ఆచారంగా చేసుకున్నాడు. దంతధావనం, స్నానం, ఇల్లు, వాకిలి, నిత్య జీ◌తం. ◌టిని ఇంకా వేదంలో ఉంచడం వల్ల ప్రయోజనం శూన్యం. వ్యాసమహర్షి వాటిని తొలగించాడు. ఇది అంత కష్టమైన పని కాదు. జనం అప్పటికే ఆ వేదాలను మరచి ఉంటారు.

2. వేదం పేర చలామణిలో ఉండిన నకిలీ వేదాలు-దొంగ వేదాలు. ఇ◌ స్వప్రయోజనపరుల సృష్టి వారు వాటితో లాభం పొందుతూంటారు.

దొంగ వేదాలను వెలికి తీయడం కష్టం. ఎందుచేతంటే అ◌ వేదంలాగే ఉంటాయి. స్వార్థపరులు జనులచే వాటిని అమోదింపచేశారు.

సమాజం స్వప్రయోజనపరుల పిడికిటనే ఉంటుంది. ఆ పిడికిలి తెరుచుకోదు. పిడికిలిని ◌రచాలి. ఇది అసాధారణ కార్యం. ఎంతో సాహసం, మనో బలం, నైతిక శక్తి, సత్యసంధత, దైవ బలం కావాలి. **దుష్టులను దూరం చేయగల శక్తి మహాత్ములకు ఉంటుంది. ఒకే రాముడు, ఒకే కృష్ణుడు, ఒకే బుద్ధుడు, ఒకే శంకరుడు, ఒకే రామానుజాడు, ఒకే గాంధీ దుష్టులను గెలిచారు.**

వ్యాసుడు అందరిని ఎదిరించాడు. కలుపు వేదాన్ని, చీడ వేదాన్ని, నకిలీ వేదాన్ని దొంగ వేదాన్ని సాహసోపేతంగా తొలగించాడు. అందుకే అతడు వ్యాసభగవానుడు అయినాడు.

వ్యాసభగవానుడు దర్శనం ఇస్తే అతని పాదాలు చుంబించాలనేది నా తీరని కోరిక.

3. అసలు, సిసలు వేద మంత్రాలను నిశ్చయించడం, వాటిని సార్వజననీనమూ, సార్వ కాలీనములుగా దర్శించడం, వాటిని దర్శించిన ఋషులను ఇతరములను నిశ్చయించడం,

అలా నిశ్చయించిన వాటిని పండిత పామరులచే అమోదింప చేయడం.

4. వేదాన్ని నిశ్చయించడం వేరు. అది మాత్రమే వేదం, అన్యం కాదని ప్రచారం చేయడం వేరు. వ్యాస భగవానుడు తన శిష్యులనంపి సమస్త మానవాళిచే 'ఇదే వేదం' అని వప్పించాడు. ఇది స్వల్ప కార్యంకాదు. సామాన్య మానవులు సాధించ జాలరు. అందుకే వ్యాసునిది అవతారం అతడు భగవానుడు. అతడు నారాయణుడు!

ఆ మహాత్ముని పరిశ్రమ గురించి - వారు సాధించిన ఫలితాలను కనీసం అంచనా వేసే శక్తి లేదు. మనది అల్ప బుద్ధి, స్వల్ప బుద్ధి, మనం అల్పాయుష్కులం!

వ్యాసుడు మానవజాతికి ఎన్ని ఉపకారాలు చేశారండి!

1. భారత వంశాన్ని అంతరించనీయ లేదు - రక్షించారండు.

2. పంచమ వేదం - మహాభారతాన్ని సృష్టించాడు.

3. అమృతతుల్యమగు భగవద్గీతను శ్రీ కృష్ణపరమాత్మచే పలికించాడు.

4. శాంతి ప్రాతిపదికమగు శ్రీమద్భాగవతమును ప్రవచించాడు.

5. పురాణ, ఉపపురాణ కర్త అయినాడు.

6. సంఘసంస్క ర్త అయినాడు

7. భాషేశ్వరుడు అయినాడు.

8. సామాజిక సారథి అయినాడు.

9. రాజకీయ వేత్త అయినాడు.

అతడు కానిది ఏది?

అతడు మనకు అక్షయ సంపద ప్రసాదించాడు. ఇవ్వండి, ఇవ్వండి, ఇవ్వండి, ఇంకా ిగులుతుంటుంది. కనీసం ఇవ్వలేదని అల్పులం అయినాం మనం!

వ్యాసుడు ఏ చెట్టు కిందనో, పర్ణశాలలోనో ఉన్నాడు, పిడికెడు మెతుకులు తిన్నాడు, ఇన్ని మహత్కార్యాలు సాధించాడు.

ఆ మహర్షికి మనం ఏం ఇవ్వగలం? నమస్కరింతాం.

వ్యాసం వశిష్టనప్తారం శక్తేః పౌత్ర మకల్మషం

పారాశరాత్మజం వన్దే శుకాతాతం తపోనిధిం

వ్యాసుడు వశిష్టుని ముని మనుమడు. శక్తికి పౌత్రుడు, నిష్కల్మషుడు, పరాశరుని పుత్రుడు, శ్రీ శకుని తండ్రి, తపోధనుడు. అతనికి నమస్కరిస్తున్నాను.

సంహిత - వేదం

మనకు ప్రస్తుతం లభిస్తున్న వేద సంహితలు. అవి నాలుగు.

1. ఋగ్వేదసంహిత

2. కృష్ణయజుర్వేద తైత్తిరీయ సంహిత

3. సామవేదసంహిత

4. అథర్వవేదసంహిత

ఏవంచకార భగవాన్ వ్యాసః కృపణ వత్సలుః

వ్యవధాత్యజ్ఞ సంతత్యై వేద మేకం చతుర్విధం

వ్యాసభగవానుడు కృపావాత్సల్యములు గలవాడు. తీరికలేని అజ్ఞాన సంతతి రానున్నదని గ్రహించినాడు. ఏక వేదాన్ని నాలుగుగా నిర్మించాడు.

"సంహితం భవతి హ్యక్షరాణి ధనం ప్రతిష్ఠాయై" అని తాండ్యము. తరగని సంపదను కలిగించునది సంహిత.

'సంహిత' వర్గ సంయోగము. వేదము నందలి కొంత భాగము శాస్త్రము. సంధించబడినది అని శబ్దరత్నాకరము.

'సంహితమ్' కూడు కొనునది అని సంస్కృతాంధ్ర నిఘంటువు.

ఒకదాన్ని ఏర్పరచడానికి, స్థాపించడానికి చేసే కూర్పు సంహిత అవుతుంది. దీన్ని మనం ఇప్పుడు సంకలనము అంటున్నాం.

వేదం రామాయణ, భారత, భాగవతాదుల వంటిది కాదు. అది ఒకే కంచే రచింపబడినది కాదు. కావ్య, ఇతిహాస, పురాణాల వలె నిరంతర కథాగమనం ఉండదు.

వేద సంహిత మంత్రాల, సూక్తాల కూర్పు మాత్రమే. వేదం అపౌరుషేయం. అంటే నరుడు చెప్పింది కాదు. ఋషులు మంత్రాలను సూక్తాలను దర్శించారు. వారు కర్తలు కారు.

ద్రష్టలు మాత్రమే - కనుగొని గుర్తుంచుకున్నవారు.

ఋషులు వేదాలను ఎన్ని యుగాలుగా దర్శిస్తున్నారో? ఎందరు దర్శిస్తున్నారో? ఇం చెప్పడు అసాధ్యం. ఎందుచేతనంటే భారతీయులకు కాలం అనంతం. కాలం బ్రహ్మ. కాలం పరమేశ్వరుడు ఇం మానవ కొలతలకు అందవు.

పాశ్చాత్యులది కాలం కాదు. చరిత్ర. వారి చరిత్ర. మూణ్ణాళ్ళది. కాబట్టి వారి చరిత్రను సంవత్సరాల్లో చెప్పుకోవచ్చు. మనకు యుగాలు ఉన్నాయి. వారికి శతాబ్దాలే! ఇంకా క్రీస్తు తరువాత 2000 సంవత్సరాలే! వారి కొంచెపు కొలతతో మన అనంత కాలాన్ని కొలవ పూనుకోవడం వెర్రి మాత్రమే!

అలా యుగాలుగా ఋషులు దర్శించిన వానిని వ్యాసుడు నాలుగుగా కూర్చాడు. వ్యాసుడు కూర్చిన తరువాత మంత్రద్రష్టలు లేరు. వ్యాసభవానుడు వేదానికి ఒక పాదం ఏర్పరచాడు. ఇదీ మాత్రమే వేదం. ఇందులో చేరనిది వేదం కాదు.

వ్యాసభవానుడు వేదసంహితులు చేశాడు. వాటిని నాలుగుగా ంభజించాడు. మనకు 'వేదం' అని తెలిసింది వేద సంహిత. ంటి కూర్పరి వేదవ్యాసమహర్షి.

నాలుగు ◌ిధాలుగా వేదాన్ని ◌ిభజించడం వేదచతుష్టయి, వేదచతుష్టయి వేదాల ◌ిషయం నిర్ణయం చేస్తుంది.

1. ఋగ్వేదసంహిత దేవతల గుణగుణాలను స్తుతిస్తుంది.

2. యజుర్వేదసంహిత ◌ి◌ిధ యజ్ఞాలను నిర్దేశిస్తుంది.

3. సామవేదసంహిత దేవతలను ప్రసన్నులను చేయు గాని◌ిధిని నిర్ణయిస్తుంది.

5. అథర్వవేదసంహిత బ్రహ్మ జ్ఞానం సహితంగా అనేకానేక లౌకిక ◌ిషయాలను ◌ివరిస్తుంది.

'వేదత్రయి' అని మరొక ◌ిభజన ఉంది. 1. పద్య, 2. గద్య 3. గేయ◌ిభజన. వేదాలు పద్యంలో దర్శించిన◌ి, 2. గద్యంలో దర్శించిన◌ి 3. గేయంలో దర్శించిన◌ి ఉన్నాయి. ఇది ఛందో ◌ిభజన.

ఈ వేదత్రయికి పాశ్చాత్యులు కువ్యాఖ్యానం చేశారు. వేదాలు మూడే నన్నారు. అథర్వం వేదం కాదన్నారు. తరువాత వచ్చి చేరిందన్నారు.

వేదాన్ని దర్శించడానికి వేద దృష్టికావాలి. హ్రస్వదృష్టి - అన్య దృష్టి చాలవు. పరి◌ితదృష్టితో అపరి◌ిత వేదాన్ని దర్శించడం కువ్యాఖ్యానం అవుతుంది. భారత వేదాన్ని భారత కొలమానంతో కొలవాలి. పాశ్చాత్య కొలమానాలు అందుకు పర్యాప్తములు కావు.

ఇవన్నీ తెలియకో - తెలిసి మనను కొంచెపు వారిని చేయటానికో 'వేదత్రయి' అంటే వేదాలు మూడేనని మనను న◌ి్మంచారు పాశ్చాత్యులు.

న◌ి్మంచేట్లు చేసేవాడు వంచకుడు

వంచకుడు చెప్పింది నమ్మేవాడు బానిస.

భాగవతంలో 'వేదమేకంచతుర్విధం' అని చెప్పబడింది.

" చత్వారోహి ఇమే వేదా ఋగ్వేదో యజుర్వేదః

సామవేదో బ్రహ్మవేద ఇతి" అని గోపథ పూర్వం. బ్రహ్మవేదమే అథర్వవేదం.

కావున మన ప్రమాణాలే ఆధారం. వేద సంహితలు నాలుగు 1. ఋగ్వేదసంహిత

2. యజుర్వేదసంహిత 3. సామవేదసంహిత 4. అథర్వవేదసంహిత.

యజుర్వేద సంహిత రెండు భాగాలు 1. శుక్ల యజుర్వేదసంహిత 2. కృష్ణ యజుర్వేద సంహిత.

వేదం మూడింటిని ప్రతిపాదిస్తుంది. అందుకు కూడ అది 'వేదత్రయి' అయింది.

“వేదా బ్రహ్మాత్మ ◌షయాస్త్రి కాండ ◌షయా ఇమే

పరోక్షవాదా ఋషయః పరోక్షం మమచ ప్రియం” అన్నాడు కృష్ణపరమాత్మ.

వేదం మూడు ◌షయాలను ప్రతిపాదిస్తుంది. అ◌. 1. బ్రహ్మ, 2. ఆత్మ, 3. బ్రహ్మ ఆత్మల

ఏకత్వం.

ఋషుల పరోక్షవాదులు. పరోక్షవాదం నాకు సహితం ప్రియం అని అర్థం.

“పరోక్షం” అంటే ఏ◌ు?

కంటికి కనిపిస్తున్నది ప్రత్యక్షం. కంటికి మాత్రమేకాక ఆలోచనకు దర్శనం ఇచ్చేది పరోక్షం.

మనముందే మనిషి ఉంటాడు. అతడు ప్రత్యక్షంగా కనిపిస్తుంటాడు. అంతే. అతడు మనకు అర్థం కాడు. అతని జ్ఞానం, సంస్కారం, మనసు అర్థం చేసికోవడానికి పరోక్షంగా పరిశీలించాలి. ఇంత చేసినా ఒక మనిషి వేరొకనికి ఇంతవరకు పరిపూర్ణంగా అర్థం కాలేదు. కాడు, అది ప్రకృతి రహస్యం. అది ఎన్నటికీ బయటపడదు.

వేరొక వ్యక్తి కాదు. తనకు తాను ఎంతవరకు అర్థం అయినాడు?

నాకు ఇప్పుడు 71 సంవత్సరాలు. కాస్తో, కూస్తో జ్ఞానమూ, సంస్కారం ఉన్నాయి. నేను ఇంతవరకు నన్ను పరిపూర్ణంగా అర్థం చేసుకున్నాననుకోవడం లేదు.

'లోకములన్నియున్ గడియలోన జయించిన వాడ ◌ంద్రియానీకముజిత్తము గెలువనేరవు' అంటాడు ప్రహ్లాదుడు తండ్రి హిరణ్యకశిపునితో.

వేదమూ అలాంటిదే. కంటికి కనిపించే అక్షరం మాత్రం వేదం కాదు.

వేదాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి మహర్షులు ఒక నిర్దిష్ట పద్ధతి ఏర్పరిచారు. అ◌ ఆరు వేదాంగాలు, నాలుగు ఉపవేదాలు.

వేదాంగాలు

1. శిక్ష, 2. వ్యాకరణం, 3. నిఘంటు, 4. ఛందస్సు, 5. జ్యోతిషం, 6. శిల్పం.

ఉపవేదాలు

1. గాంధర్వవేదం, 2. ఆయుర్వేదం, 3. ధనుర్వేదం, 4. అర్థవేదం.

వేదార్థాన్ని గ్రహించడానికి 1. ఉపనిషత్తులు, 2. కణాదుని వైశేషికం, 3. గౌతముని న్యాయం, 4. కపిలుని సాంఖ్యం, 5. పతంజలి యోగం, 6. జైమిని పూర్వమీమాంస, వబాదరాయణుని ఉత్తర మీమాంస ఉపకరిస్తాయి.

పరోక్షంగా పరిశీలించినా వేదాత్మ సంపూర్ణంగా దర్శనం ఇవ్వడం దుర్లభం.

మనిషి అర్థం కావడం లేదు. అయినా అతనితో వ్యవహరిస్తున్నాం. వేదం విషయమూ అంతే! ప్రత్యక్షదర్శనమే ధన్యత కలిగిస్తుంది.

వేదవాక్కుని అర్థం చేసుకోవడానికి 5దిశలున్నాయి. 1. అన్నమయం ఇది భౌతికం, 2. ప్రాణమయం ఇది దృష్టి గోచరం 3. మనోమయం ఇది మనసును గ్రహించడం 4. జ్ఞానమయం ఇది బుద్ధిని గ్రహించడం 5. ఆనందమయం ఇది వేదంలో లీనం కావడం.

జీవిత పరమావధి ఆనందమే. ఆనందోబ్రహ్మ.

వేదం - శ్రుతి

వేదానికి 'శ్రుతి' అని కూడా పేరుంది. 'శ్రుతి' అంటే చెవిన పడింది- విన్నది.

పాశ్చాత్యులు మన సాహిత్య, సంప్రదాయ, సంస్కృతులను కించపరచడానికి కొంచె పరచడానికి, హేళన చేయడానికి వారి స్వామిత్వాన్ని, మన బానిసత్వాన్ని బాగా వాడుకున్నాడు.

మనవారితోనే వాటిని వప్పించాలి. మనవాటిని నమ్మకుండా చేశారు.

శ్రుతి అంటే విన్నది కాబట్టి వేదకాలం నాటికి అక్షరం లేదని వ్యాఖ్యానించారు. తొలుత వేదం వల్లించబడింది. వ్రాయబడలేదు అన్నారు. అదే నిజం అని మనం నమ్ముతున్నాం.

వేదం అపౌరుషేయం; అలా అంటే అది మానవుడు చెప్పింది కాదు. అంతేకాని భగవంతుడు చెప్పాడని వాచ్యంగా చెప్పబడలేదు. వేదం మానవుని కన్న అతీతం అయింది. వాస్తవంగా వేదం మానవ శక్తిని మించింది. అందుకోసం 'అపౌరుషేయం' అనే వాస్తవసత్యాన్ని వచించారు మహర్షులు.

'అపౌరుషేయం' అనే స్ఫూర్తితోనే అన్య మతాల వారు తమ గ్రంథాలను భగవంతుడే వచించాడు అని చెప్పారు. భగవంతుడు పరాత్పరుడు. జగత్పిత. ఒక్కొక్క మతానికి ఒక్కొక్క ప్రవక్త కావచ్చు. కాని వేరు వేరు మతాలకు వేరు వేరు భగవంతులు లేరు. ఉండరు - ఉండకూడదు.

మానవాళిది ఒకే అదితి భూ౧. ఒకే ఆకాశం. ఒకే భగవంతుడు, పరాత్పరుడు, ఈశ్వరుడు, మానవ జాతి సహితంగా సమస్త ప్రాణిజాలానికి అతడే సృష్టికర్త. తల్లి తండ్రీ అన్నీ.

అట్టి పరాత్పరుడు ఒక మతాన్ని న౧్మన వారి పాపాలు మాత్రమే దూరం చేయడు.

వారికి మాత్రమే మోక్షం ప్రసాదిస్తానని అనడు. అది సత్యానికి దూరం.

అసత్యం అవుతుంది.

భగవంతుడు సత్యస్వరూపుడు. పరాత్పరునికి అసత్యం అనంత దూరవుది. అంటే ప్రవక్తులు చెప్పి భగవంతుడు చెప్పాడు అన్నారు!!

వేదం చెప్పిన అపౌరుషేయం మాత్రమే సత్యం. భగవంతుడు ఒక ంశ్వాసపు వారిని మాత్రమే ఉద్ధరిస్తాడనడం బూటకం.

'అపౌరుషేయం' సహేతుకం, ౧గతా౦ నిర్హేతుకములు!

వేదంలో ప్రతిసూక్తి ద్రష్ట పేరు ఋషిగా చెప్పబడింది. అతడు వేద సూక్తపు కర్త కాదు. ద్రష్ట స్మ ర్త మాత్రమే! అతడు ఆ సూక్తాన్ని ంన్నాడు. న్నది కాబట్టి 'శ్రుతి' ంని దాన్ని అక్షరబద్ధం చేశాడు.

వేదం పుట్టిన్నాడే అక్షరం ఉంది. అంతేకాదు శాస్త్రీయమూ పరిపుష్టమూ అయిన సంస్కృత బాష ఉంది. ఛందస్సు ఉంది.

ఎంతటి నాగరికత జాతి అవుతే సంస్కృతం వంటి భాష ఆ౦ర్భ౦ంచాలి? ఎంతటి సంస్కారం గల జాతి అవుతే 'సర్వేపిసుఖినస్సంతు' సకల ప్రాణులూ సుఖించాలని నినదించాలి?

"యూనాన్ - బ- ౧్ర్శ రోమా సబ్ ౧ట్గయె జహా౽ సె

అబ్తక్ మగర్హై బాఖీ నామొనిశా౽హమారా" అంటాడు ఇక్బాల్

గ్రీకు, రోం, ఈజిప్టులు మట్టిలో కలిసిపోయాయి.

నేటికీ మా ఊరూ, పేరూ నిలిచి ఉన్నాయి.

అన్ని పురాతన నాగరికతలూ మాసిపోయాయి. కాని భారత నాగరికత, సంస్కృతి, సంప్రదాయం ఇంకా నిత్య నూతనంగా వెలుగొందుతూంది. అదీ 1200 సంవత్సరాల పరాయి పాలన తరువాత!

ఎంత మహత్తమమండీ మన దేశం - మన జాతి - మన సభ్యత - మన సంస్కారం - మన సాహిత్యం - మన సంగీతం - మన కళలు!

ఒక్కసారి జయకొట్టండి భారత భూమికి!

వేదం - కాలం

భారత శాస్త్రం ప్రకారం కాలం అనంతం. కాలం ఎప్పుడు ప్రారంభం అయింది? కాలం ఎపుడు అంతం అవుతుంది? ఇది తెలిసిన వాడు లేడు, ప్రభువులు, ప్రభుత్వాలు, ఋషులు, ప్రవక్తలూ అందరినీ కాలం మింగేస్తుంది. యుగాలు అంతం అవుతాయి. ప్రళయం వస్తుంది. మళ్లీ సృష్టి ప్రారంభం అవుతుంది. కాలం నిరంతరం సాగుతూనే ఉంటుంది. కాలమే సృష్టిస్తుంది. కాలమే రక్షిస్తుంది. కాలమే కష్టాలు కలిగిస్తుంది. కాలమే సర్వాన్నీ అంతం చేస్తుంది.
కాలం మాత్రం సాగుతూనే ఉంటుంది.
కాలానికి నిలకడ లేదు.
కాలానికి కళ్ళూ నోరు ఉంటే ఎన్ని వాస్తవాలు వెల్లడించగలదో?
కాలాన్ని జయించినవాడు లేడు. కాలం అజేయం.
అందుకే 'కాలోయం బ్రహ్మ' అన్నారు.
ఈ కాలానికి నరుడు కొన్ని కొలతలు ఏర్పరచుకున్నాడు. అందుకు భూమి సూర్యుని చుట్టు తిరిగి వచ్చిన కాలాన్ని సంవత్సరం అన్నాం. అది అంత నిర్దిష్టం కాదు. సూర్యుని చుట్టూ భూమి తిరగడానికి 365 రోజుల 6 గంటలు పడుతుంది. ఆ ఆరుగంటలను సరిచేయడానికే నెల రోజుల వ్యత్యాసం- అధికమాసాలు- క్షయమాసాలు మొదలైనవి. అవి ఎప్పుడో కలుపుతాయి. ప్రతి ఏడాదీ జరగదు! మరి దీని నిర్దిష్టత ఏమి?
నరుని కొలమానం కాలానికి సరిపోవడం లేదు!
భారతీయులు పరమాణువు నుంచి ప్రళయం దాకా కాలానికి లెక్కలు కట్టారు. పరికించండి. సూర్యుడు పరమాణువును ఆక్రమించిన కాలం పరమాణువు. సృష్టిలో అతి సూక్ష్మ పదార్థం పరమాణువు 2. పరమాణువులు 1 అణువు 3 అణువులు ఒక త్రసరేణువు 3 త్రసరేణువులు ఒక తృటి 100 తృటులు 1 వేధ - 3 వేధలు ఒక లవం - 3 లవములు ఒక నిమేషం- ఇది మనం వాడుతున్న మినిట్ నిమిషం కాదు. ఇది సెకనులో 16175వ భాగం, 3 నిమేషములు ఒక క్షణం- 5 క్షణాలు 1 కాష్ట - 10 కాష్టలు ఒక లఘువు - 15 లఘువులు ఒక గడియ - 7 1/2గడియలు - 1జాము - 8 జాములు ఒక రోజు 15 రోజులు ఒక పక్షం, - 2 పక్షాలు ఒక నెల - 2 నెలలు ఒక ఋతువు 3 ఋతువులు ఒక అయనం 2 ఉత్తర, దక్షినాయనములు ఒక మానవ సంవత్సరము - 17,28,000 సంవత్సరాలు కృతయుగం. 12,96,000 సంవత్సరాలు కలియుగం.
4 యుగాలమొత్తం కాలం 43,20,000 సంవత్సరాలు.

సృష్టికాలం 1000 X 4 యుగాలు = 4 కోట్లు 32 లక్షల సంవత్సరాలు. 4000 యుగాల తరువాత ప్రళయం. 4000 యుగాల కాలం సృష్టి ఉండదు. తరువాత మళ్లీ సృష్టి మొదలు.

సృష్టి ఆది నుండి ప్రమాది అసంవత్సరమ- 1999-2000 వరకు 195,58,85,100 సంవత్సరాలు.
కలియుగంలో గడిచిన సంవత్సరాలు 5,100 పాశ్చాత్యుల కాలం సొంతం ఇప్పటికి 2000

సంవత్సరాలే!
వారు వ్రాసిన చరిత్ర 5000 సంవత్సరాలు దాటదు. వారికి కలియుగం మాత్రమే తెలుసు!

యూరపు చరిత్ర సొంతం వందల వేల సంవత్సరాలదే! ఆమెరికా, ఆస్ట్రేలియా, కెనడా వంటి దేశాల చరిత్ర వందల యేళ్ళదే! పాశ్చాత్యుల కొలతలతో వేదకాలాన్ని కొలవడం గజంబద్దతో ఆకాశాన్నీ, బకెటుతో సముద్రాన్ని కొలవడం లాంటిది.

మనం ఇంకా సాంస్కృతిక బానిసలం. అందువలనే వారి కొలతలను నమ్ముతున్నాం. మన కొలతలను నమ్మలేకపోతున్నాం. ఆత్మ ిశ్వాసం లేని జాతికి అభ్యుదయం అంత సులభం కాదు. మనం రాజకీయ బానిసత్వం వదిలించుకున్నాం, కాని స్వతంత్రులం కాలేకున్నాం!

వేదం ఒక సారి పుట్టి ఒకనాటికి ముగిసిన కావ్యం లాంటిది కాదు. అదొక నది-ఒక స్రవంతి-ఒక ప్రవాహం. ఋషులు దర్శించిందాన్నల్లా అక్షరబద్ధం చేస్తూ పోయారు. అందుకే వేదం అనంతం 'అనంతావై వేదాః' ఈ అనంత స్రవంతులను వేద వ్యాసుడు సంహితలు చేశాడు. అప్పుడది సకల నదులు కలసిన సముద్రం అయింది. వేదం సముద్రమై సమస్త ప్రాణులకూ సాయపడుతున్నది.
పాశ్చాత్య ిద్వాంసుడు 'కీత్' ప్రకారం వేదం క్రీ. పూ. 1200 నాటిది. అంటే 1200 + 2000 = 3200 సంవత్సరాలనాటిది. వారు అంతకు పూర్వాన్ని ఆలోచించలేరు. ఇంకా క్రీస్తు పుట్టి 2000 సంవత్సరాలే!
వారికి సంవత్సరాలూ, శతాబ్దులు, సహస్రాబ్దులే తెలుసు, మనకుయుగాలు తెలుసు. మనది యుగాల లెక్క.
కీత్ చెప్పింది వేద సంహితలను గురించి - వేదాన్ని గురించి కాదని గమనించాలి.
కలియుగం ప్రారంభం అయి ఇప్పటికి 5,100 సంవత్సరాలు. భారతం ద్వాపరాంతం కలియుగారంభంలో రచించబడింది. ఆ తరువాత వ్యాసరచన భాగవతం, భాగవతంలో వేదసంహితల గురించి చెప్పబడింది. వేదం సంహితలుగా ఏర్పడి 5000 సంవత్సరాలైంది. వేదం ఏప్పుడు ప్రారంభం అయిందీ చెప్పడం దుస్తరం.
ఇంత కాలంగా ఒక నాగరికత, ఒక సభ్యత , ఒక సంస్కృతీ నిలిచి ఉండటం, ప్రపంచంలో కనీిని ఎరుగని ింత!!
'జీన్‌లోిు' ఇలా వ్య క్తపరిచారు.

"Precious or durable materials-gold, silver, bronze, marble, onyx or granite-have been used by most ancient peoples in an attempt to immortalize their achievements. Not so, however, with the ancient Aryas. They turned to what may seem the most volatile insubstantial material of all-the spoken word and out of this bubble of air fashioned a monument which more than thirty, perhaps forty, centuries later stands untouched by time or the elements. For the pyramids have been eroded by the desert wind, the marble broken by earth quakes, and the gold stolen by robbers, while the Veda remains recited daily by an unbroken chain of generations, travelling like a great wave through the living substance of mind."

"అత్యంత పురాతననరుల్లో " అనేకులు తను ిజయాలను శాశ్వత పరచడానికి ిలువైన మన్నిక గల బంగారం, వెండి, కంచు, పాలరాయి, నల్లరాతిని వాడారు. సనాతన ఆర్యులు మాత్రం భిన్నంగా వ్యవహిరించారు. వారు త్వరగా చెరిగే, అస్థిరరూపంగల అక్షరాన్ని, శబ్దాన్ని ఎన్నుకున్నారు. ఆర్యులు ఈ గాలి బుడగతో తీర్చిదిద్దిన నిర్మాణం ముప్పది, నలుబది శతాబ్దాల తరువాత కూడా, కాల, ప్రాకృతిక ప్రభావాలకు అతీతంగా చెక్కు చెదరక నిలిచి ఉంది. పిరిుడ్లు ఎడారి గాలులకు తరిగిపోయాయి. పాలరాతి కట్టడాలు భూకంపాలకు కూలిపోయాయి. బంగారం దొంగల పాలైంది. వేదగానం మాత్రం నిత్యం, నిరంతరం తరతరాలుగా ినిపిస్తున్నది. ఆ వేదస్వరం, మేధస్సు యొక్క సజీవ పదార్థంగా, అలలుగా, తరంగాలుగా పయనిస్తూనే ఉంది"

వేదం - లిపి

పాశ్చాత్యులు - స్వప్రయోజనం కోసం - మనను వారి దోవ పట్టించడంలో నూటికి వేయిపాళ్లు ిజయంవంతులైనారు. నేను సామాన్యుల మాట చెప్పడం లేదు. అసాధారణులు, అసామాన్యులు, అఖండులు, ఉద్దండులు, ిద్వాంసులు, పండితులు సహితం దారి తప్పారు. పాలకుల దారి పట్టారు. 'స్వధర్మే నిధనం శ్రేయః' మరచారు. రాజ్యం ఆంగ్లేయులది. నాటి పాలకులు వారు, మనది 'రాజానుమతో ధర్మం'

ఈ ిధంగా భరతజాతి సొంతం నేటికీ అభారతీయం, అప్రాచ్యాన్నే ిశ్వసిస్తున్నది. మనకు స్వాతంత్ర్యం అనేది వచ్చిం తరువాత మనం స్వచ్ఛందంగా పాశ్చాత్యుల సాంస్కృతిక దాస్యాన్ని కొని తెచ్చుకుంటున్నాం. ఒక జాతికి సంస్కృతి ప్రాణం. సంస్కృతిని మరచిన జాతికి భిష్యత్తు అంధకారం! వెలుగు లేదు. కనిపించదు. ఆ జాతి చీకటినే కాంతి అని భ్రిస్తుంది.

భాషముందు ప్రభిస్తుంది. లిపి తరువాత అవతరించుతుంది. వ్యాకరణం తదనంతరం ఆిర్భిస్తుంది. లెక్కలేనన్ని భాషలకు నేటికీ లిపి లేదు. ిచిత్రం ఏమంటే ప్రపంచ నాగరికతలను శాసిస్తున్నామని భాించే ఇంగ్లీషుకు, ఇతర యూరోపియన్ భాషలకు లిపి లేదు. అి పరాయి లిపినే వాడుతున్నాయి. అంతెందుకు హిందీకి, మరాఠీకి లిపి లేదు. అి దేవనాగరిని లిపిగా వాడుతున్నాయి.

లిపి గల తెలుగు ఎంత సంపన్నమో అర్థం చేసుకోండి.

వేదం సంస్కృత భాషలో ఉంది. సంస్కృతానికి సంబంధించినంత వరకు తొలుత వ్యాకరణం ఆిర్భించింది. వ్యాకరణాన్ని అనుసరించి భాష ఏర్పడింది. అందుకే అది సంస్కృతం అయింది.

సంస్కృతానికే స్వంత లిపి లేదు. అందుకోసం దేవనాగరి లిపిని ఆిష్కరించారు మహర్షులు లిపిని వేరుగా ఆిష్కరించడానికి కారణం అది అన్ని భాషలకు ఉపయోగపడాలని.

దేవనాగరి లిపి పరిపూర్ణమూ, నిర్దిష్టమూ, దీని అక్షరమాలనే - లిపులు వేరైనా భారతీయ భాషలన్నీ అనుసరిస్తున్నాయి. అక్షరమాలలన్నీ 'అ' తోనే మొదలౌతాయి. జీ◌తం, భాష 'అమ్మ'తో మొదలవుతుంది. దేవనాగరి లిపితో ఏ ఉచ్చారణనైనా వ్రాయవచ్చు. అంతటి సుసంపన్నం అయిన లిపిని మన మహర్షులు మనకు అందించారు. వేల సంవత్సరాలుగా ఆ లిపి నిరంతరాయంగా మానవజాతికి అక్షరామృతం ప్రసాదిస్తున్నది!

ఆంగ్లభాషకు అరువు తెచ్చుకున్న లిపి అపర్యాప్తం అని జార్జి బెర్నార్డ్‌షా ◌లపించాడు.

లిపి లేని భాష వారు సంస్కృతాన్ని మృతభాష **DEAD LANGUAGE**అంటున్నారు. "◌ంగ మెతుకులేదు ◌ంసాలకు సంపెంగ నూనె' అనేది తెలుగు సామెత.

సంస్కృత వర్గానికి చెందినవని ఆంగ్లేయులు నిర్ణయించిన 1. ఇరానిక్ 2. హెల్లెనిక్ 3. ఇటలిక్ 4. సెల్లెటక్ 5. ట్యుటనిక్ 6. లెట్టొస్లొ◌క్ భాషలు జాడలేని◌ అయినాయి. అయినా ఇన్నివేల సంవత్సరాలుగా సంస్కృతం హిమవదున్నతమై, నిశ్చలంగా సూర్యకాంతి వలె

సజీవంగా నిలిచి ఉంది. ఇందుకు సాక్ష్యం అనంతమూ, అమరమూ అయిన సంస్కృత సాహిత్యం! వేదం, ఉపనిషత్తు, రామాయణ, భారత, భాగవతాలు కాలపు జరా జీర్ణాలను ఎదిరించి నిత్యనూతనంగా ◌రాజిల్లుతున్నాయి.

ఇంత సంపద ఏ భాషకు ఉంది? ఏ జాతికి ఉంది? మనం ఇంతటి మహోన్నత సంస్కృతికి, సంప్రదాయానికీ వారసులం! అందుకు మనం గర్వించాలి. గంతులు వేయాలి దీన్ని సంరక్షించుకునే బాధ్యత స్వీకరించాలి.

వేదం తొలినుంచే అక్షర బద్ధం అయింది. దీనికి భాష ఉంది. లిపి ఉంది. ప్రాణం ఉంది. వేదం భూ◌, ఆకాశం, వాయువు, సూర్యుడు, చంద్రుడు, నక్షత్రాల వంటిది. ఇది శాశ్వతం. ఏ ఒక్క సమాజపు సొత్తు కాదు. ఇది సమస్త మానవాళికి చెందింది. సూర్యుడు తూర్పున ఉదయిస్తాడు. సమస్త ప్రాణి జలానికి వెలుగు ప్రసాదిస్తాడు. వేదం సూర్యుని లాంటిది. తూర్పున
ఆ◌ర్భ◌ంచింది. సకల ప్రాణి జాలానికి కాంతి ప్రసాదిస్తున్నది.

నమో వేదమాతా
స్తుతామయా వేదమాతా ప్రచోదయన్తాం ద్విజానామ్
ఆయుః ప్రాణం ప్రజా పశుం కీర్తిం ద్ర◌ణం బ్రహ్మవర్చసమ్
మహ్యం దత్వా ప్రజత బ్రహ్మలోకం

అథర్వ వేదం

వేదం-స్వరం

వేదాన్ని అర్థం చేసికోవడానికి 'స్వర' జ్ఞానం అవసరం. మన మహర్షులు వేదాన్ని భద్రపరచడానికి మహాయజ్ఞం సాగించారు. వారు వేదపు అక్షరాలకు 'స్వరం' కూర్చారు. స్వరానికి నిర్దిష్టత, శ్రావ్యత, మహిమ కలిగించారు.
వేదానికి నాలుగు స్వరాలున్నాయి. 1. ఉదాత్త 2. అనుదాత్త 3. స్వరిత 4. ఏకశ్రుతి.
అర్థాన్ని పరిరక్షించడానికి స్వరం ఉపకరిస్తుంది. స్వరాన్ని బట్టి అర్థం మారుతుంది.
"కృష్ణకంబలం ఆనయ" ఒక స్వరం ప్రకారం 'నల్లగొంగడి వాణ్ణి పిలువు' - కాగా రెండు స్వరంలో 'నల్లగొంగడి తెమ్ము' అవుతుంది.
వేదం శృతి. ిన్నది, ినసొంపైంది. స్వరయుక్తంగా చదిిన వేదం శ్రావ్యత్. మహిమాన్వితం.

అక్షరాన్నీ, స్వరాన్నీ ఇంత కాలంగా భద్రపరచిన ఉదాహరణ సృష్టిలో మరొకటి లేదు.

మా తండ్రి గారు ిద్వాన్ వేంకటాచార్యుల వారు 'తిరువాయ్‌మొళి'కి ఆంధ్రానువాదం చేశాడు. మరికొన్ని గ్రంథాలు రచించి, ప్రచురించారు. వారు 1979లో పరమపదించారు. వారి గ్రంథం ఒక్కటీ మాకు లభించలేదు.

మా అన్నయ్య 'దాశరథి కృష్ణమాచార్య' అనేక కిితా సంపుటాలు ప్రచురించారు. వారు 1987లో పరమపదించారు. వారి సమగ్ర రచనలు లభించడం లేదు.

తమ జీితంలోనే తను గ్రంథాలు లభించకపోవడం నేటి రచయితలకు సర్వ సాధారణ అనుభవం.

ఇది అచ్చు యంత్రాలు, ప్రచురణ సంస్థలు, గ్రంధాలయాలు , కంప్యూటర్స్ వచ్చిన నాటి కథ.

తాళపత్ర, భూర్జర పత్రాల ీంద వ్రాసుకుని, వాటిని వల్లించి ఇన్ని వేల సంవత్సరాలు భద్ర పరచడం ప్రపంచ ింతల్లో సర్వ ప్రధమం కావాలి.

పిరిుడ్లు, చైనా మహాకుడ్యం, ఎల్లోరా అజంతా శిల్పాలు, తాజ్‌మహల్ వంటిి కాలదోషం

పట్టి ిరిగి పోవడమో, అరిగిపోవడమో జరిగింది. జరుగుతున్నది. అక్షరం, నాదయుక్తమైన వేదం జరాజీర్ణాలకు అతీతంగా నిత్య యవ్వనిలా నిలిచి ఉండడం ింత మాత్రం కాదు- మహత్తు.

అయితే మనం సాంస్కృతిక బానిసలం, చెప్పుకోం. పాలకులు పరాయి ిధానాలకు దాసానుదాసులు. భృత్యస్య భృత్యులు. వారి ఏలికలను నొప్పించనొల్లరు.

వేదం శృతి ినడం ఏిుటి చదువు కొనరాదా? అని అడగవచ్చు. అడిగేవాడికి చెప్పేవాడు లోకువ!

ఇవ్వాళ సాంకేతిక, సాంకేతికేతర గ్రంథాలు, దృశ్య, శ్రవణ యంత్రాలు, వా।శి, ఇన్ని ఉన్నా ఉపాధ్యాయులు బోధిస్తున్నారు. **దీని తాత్విక సూత్రం ఏమంటే ◌న్నదే మనసుకెక్కుతుంది. వంటపడుతుంది.**

అర్ధశతాబ్దం క్రితం కూడా ఈ దేశంలో జనం, పురాణాలు, హరికథలు, బుర్రకథలు, జముకుల కథలు మున్నగు జానపద రూపాల ద్వారానే ◌ద్యావంతులు, నీతిమంతులు అయినారు.

పుస్తకాల వ్యాపారం మొదలైన తరువాత అక్షరం నుండి ◌ద్య, ◌ద్య నుండి నీతి అదృశ్యం అయినాయి!

శబ్దానికి నాదం ఉంది, అర్థం ఉంది, ఆ రెండూ మనసుకుపడ్తాయి. ఆనందాన్నిస్తాయి. వెంటాడ్తాయి. వదలవు.

అర్థం కాని నాదం ఏ◌? అని అడగవచ్చు. అడగడం తేలిక, ఆలోచన అక్కరలేదు!

త్యాగరాయ కృతులు తెలుగులో ఉన్నాయి. ఆ కృతులను త◌ళులే ఎక్కువ ఆరాధిస్తున్నారు. వారికి తెలుగు అర్థం కాదు. తెలుగు వ్రాసుకోవడానికి పర్యాప్తమైన లిపి సహితం త◌ళులకు లేదు. వారు అర్థాన్ని ◌ంచిన నాదాన్ని ఆస్వాదిస్తున్నారు! ఉపాసిస్తున్నారు. నాదం మనసును కదలిస్తుంది, కరిగిస్తుంది! నాదం పశువుకూ తెలుసు, శిశువుకూ తెలుసు, "శిశుర్వేత్తి పశుర్వేత్తి" శ్రీ కృష్ణుని వేణుగానానికి గోపికలే కాదు గోవులూ పులకించే◌!

ఈ కాలంలో అన్యభాషల సినిమాలు చూచే వారికీ పాటలు ◌నేవారికి భాష తెలియదు. అయినా చూస్తున్నారు. ◌ంటున్నారు. అందులో అర్థాన్ని ◌ంచిన ఆనందం ఏదో ఉంది!

అలాగే స్వరబద్ధం అయిన వేదనాదం మనసును కదిలిస్తుంది, కరిగిస్తుంది, మంచి

కలిగిస్తుంది శాంతి ప్రసాదిస్తుంది.

'యోర్థజ్ఞ ఇత్ సకలం భద్రమశ్నుతే । నాకమేతి జ్ఞానం◌ధూతపాప్మా"

యాస్కుడు

వేదం అర్థసహితంగా తెలిసికొన్న వానికి సకల శుభాలు కలుగుతాయి. జ్ఞానం అతని పాపాలను కడిగేస్తుంది. అతడు స్వర్గానికి చేరుకుంటాడు.

సామాన్యునికి వేదం అర్థం కావాలనే ఆశయంతో నేనువేదాలను తెనిగించాను. ఇంతవరకూ ఎవరూ తలపెట్టని రీతిగా 'వేదం- జీవనాదం' వ్రాస్తున్నాను. కాని మంత్రానికి ఉన్నప్రభావం అనువాదానికి లేదు. అనువాదం అర్థం చేసుకోవడానికి మాత్రమే! స్వరంతో ◌నిపించిన, ◌న్న మంత్రానికి మహాత్మ్యం ఉంది.

అనువాదం అర్థానికి మాత్రమే!

మంత్రం ఆనందించడానికీ, ఆస్వాదించడానికీ!!

వేదం శృతి.

వేదం ఁనిపించడంలో ఆనందముంది. వేదం ఁనడంలో అమృతం అందుతుంది!!

ఋషి

ఋషి సూక్తానికి కర్త మాత్రం కాదు. వేదం అపౌరుషేయం. ఋషి ఆ సూక్తానికి ద్రష్టస్మ ర్త మాత్రమే. అతడు ఆ సూక్తాన్ని అతీంద్రియంగా దర్శించాడు. దర్శించిందాన్ని గుర్తు పెట్టుకున్నాడు.

వాస్తవానికి ఎవడూ, దేనికీ కర్తకాదు, అన్నింటి కర్త పరాత్పరుడే, అతడు చేయిస్తున్నాడు. మనం చేస్తున్నాం. పరమపిత పరమేశ్వరుడు ఈ జగన్నాటకకర్త-దర్శకుడు, మనమంతా అతడు ఆడించినట్లు ఆడేవాళ్ళమే! మనం కర్తలమే అనుకుంటే మనం అనుకున్నఁ అన్నీ కావాలి కదా! అలా కావడం లేదు! ఇది సర్వే సర్వత్ర అనుభవమే!! కాని కొందరు చెప్పనొల్లరు!! వాళ్ళు సత్యానికి తొడుగువేస్తున్నారు.

నావరకు నాకు వేదాన్ని నాదం చేసే శక్తి గాని, వేదాన్ని గురించి ఇంత సులభంగా చెప్పే శక్తిగాని లేదు. భగవానుడు కర్తగా నాతో వ్రాయిస్తున్నాడు. ఇది నగ్నసత్యం, దీనికి నేను వ్రాయసగాణ్ణి మాత్రమే! అట్లని నేను మనస్పూర్తిగా ఁశ్వసిస్తున్నాను.

ఋషి అనగానే తెల్లని పొడవైన గడ్డం, నడినెత్తిన జడలముడి, చేత కమండలం గల నాటక లేక సినిమా ఋషి ప్రత్యక్షం అవుతాడు. **కాని ఋషికి వేషం, వయస్సు ప్రధానములు కావు. అతని జ్ఞానమే ప్రధానం.**

న తేవృద్ధోభవతి యేనాన్యపలితం శరః
యో వా యువాన్యధీయానంస్తం దేవాః స్థఁరం ఁదుః

మనస్మృతి

తలనెరిసినంత మాత్రాన పెద్దకాడు. యువకుడైనా జ్ఞాని అయినవాణ్ణి దేవతలు పెద్దగా భాఁస్తున్నారు.

వేదంలో ఒక్కొక్క చోట ఇంద్రుని గడ్డాలూ, ఁసాలు ఉన్నట్లు చెప్పబడింది. అది నాటి ఫేషను కావచ్చు. అలాగే ఋషులకు గడ్డం ఉంటే ఉండవచ్చు. కాని గడ్డం మాత్రం చేత ఋషి కాబోడు.

" యోవైజ్ఞాతో అనూచానః సఋషీ రార్షేయః " శాత్యం

అనాది జ్ఞానంగలవాడు ఆర్షేయ ఋషి

"ప్రాణావా ఋషయః " యజుర్వేదం

ప్రాణములే ఋషులగుచున్నారు.

సాయణాచార్యుడు ఋషిని అతీంద్రియ దర్శనుడు అన్నాడు. సాధారణ అవయవములకు అందని దానిని దర్శించువాడు అని అర్థం.

కవులు రచయితలు అతీంద్రీయ దర్శనులు కావాలి. అంటే వారు వ్రాసినవన్నీ వారు చూచినవి గాని, అనుభవించినవి గాని కావు. వారు అతీంద్రియ దృష్టితో చూసింది వాస్తవం అవుతుంది. వ్యాసుడు, వాల్మీకి వంటి వారిది అతీంద్రియ దృష్టి! బ్రహ్మ వాల్మీకికి **'నతేవాగనృతాభవిష్యతి'** నీ మాట అసత్యం కాదు అని వరం ఇచ్చాడు.

అందువల్లనే 'నా నృషిఃకురుతే కావ్యం' అన్న ఆర్యోక్తి. ఋషి కాని వాడు రచన చేయజాలడు. కాబట్టి నిజమైన కవి, రచయిత ఋషి కావాలి. సొంతం కాకున్న అంశామాత్రమైనా ఋషి కావాలి. రచయిత లోని ఋషి బట్టి అతని రచనాపటిమ, అతని రచన శక్తి ఆధారపడిఉంటుంది.

వేద ఋషు అందరూ అపౌరుషేయానికి ద్రష్టలు, స్మ ర్తలు కారు. ఒక్కొక్కచోట దేవతల, మానవుల కోరికను అనుసరించి సూక్తాలు రచించిన నిదర్శనాలు అరుదుగా కనిపిస్తాయి.

మొదటి మండలపు 64వ సూక్తంలో 'నోధః ' అను ఋషిని మరుద్గణములను గూర్చి సుందర సూక్తం రచించమనడం కనిపిస్తుంది.

" వృష్ణే శర్ధాయ సుమఖాయ వేధిసే నోధః సువృక్తిం ప్రభరామరుద్భ్యః "

"నోధా! మరుద్గణములు వర్షము కలిగించువారు యజ్ఞములనుండి శోభ కలిగించువారు. పుష్పఫల కర్తలు. వారిని గురించి సుందర స్తుతి రచించు."

10వ మండలం 107వ సూక్తపు 11వ మంత్రంలో భూతాంశుడనను నేను ఈ స్తోత్రము రచించి అశ్వినుల మనోరథం తీర్చానని చెపుకున్నాడు.

"యశోనపక్వం మధురోస్తరా భూతాంశో అశ్వినోః కామమప్రాః"

మరికొన్ని చోట్ల ఋషులు తామే సూక్తాలు రచించినట్లు చెప్పుకున్నారు. కొన్ని చోట్ల సంపన్నులను స్తుతించి ధనం పొందినట్లుగా ఉంది.

ఇవి ఎక్కడో ఒక చోట కనిపించేవి. అధిక భాగం ఋషులు దర్శించినవే!

అందుకే వేదం మానవ ప్రోక్తం కాదు. వేదం అపౌరుషేయం.

వేద ద్రష్టలైన ఋషులు పురాణ ఋషులూ సామ్య మాత్రాన ఒకటి కారు. వేదాలకూ పురాణాలకూ మధ్య అనంత కాల వ్యత్యాసం ఉంది. వేద ిశ్వాిత్రునికీ, రామాయణ, ిశ్వాిత్రునికి, మహాభారత ిశ్వాిత్రునికీ పేరులో తప్ప సామ్యం లేదు.

వేదంలో ఋషులకు కోప, తాప, శాపాలు కనిపించవు. వారు ద్రష్టలు, జ్ఞానులు, పురాణ ఋషులకు కోప, తాప, శాపాలు మెండు. కోపమే ప్రధానంగా గల పురాణ ఋషులున్నారు!

దేవత

1. దివావైభూదితి తద్ దేవానం దేవత్వం 2. యథావై మనుష్యాః ఏదం దేవా అగ్ర ఆసన్

3. ప్రాచీన ప్రజననా వైదేవాః 4. ప్రాణాదేవాః 5. చక్షుదేవాః 6. మనోదేవాః 7. వాగేశదేవాః

8. పరోక్షం వై దేవాః 9. జాగ్రతి దేవాః 10. నవై దేవాః స్వపన్తి 11. సత్య సంహితావై దేవాః

12. సత్యమేవ దేవాః 13. ద్యోవై సర్వేషాం దేవానామాయతనం 14. పృథ్వివై సర్వేషాందేవానామాయతనం 15. దేవగృహావై నక్షత్రాః 16. సద్యావై దేవానాం గృహాః

దేవతలను అనేక ిధాలుగా చెప్పడం జరిగింది.

"ప్రాచీన ప్రజననావై దేవాః ప్రాచీన ప్రజననా మనుష్యాః " "సత్యమేవ దేవాః అనృతం మనుష్యాః " "పృథ్వివై సర్వేషాం దేవానామాయతనం"

ప్రాచీనులుగా పుట్టినవారు దేవతలు. ప్రాచీనంగా పుట్టిన వారు మనుష్యులు. సత్యమే దేవతలు. అసత్యం మనుష్యులు. దేవతలందరి స్థానం పృథ్వియే అగుచున్నది.

అట్లని వేదం దేవతలను మనుష్యులను సమానంగా భాిస్తున్నది. ఋభువులు, మున్నగు నరులు స్వయం కృషితో దేవతలైనారు. వాస్తవంగా వేదం మానవుని, మానవుని కృషిని, మానవుల ిశ్వాసాన్ని మానవుని మహత్తునూ ఎక్కువగా ిశ్వసిస్తున్నది.

ఓం ఇషేత్వోర్జే త్వా వాయవస్థ దేవో వ: సంతా ప్రార్పయంతు శ్రేష్ఠతమాయ కర్మణ ఆప్యాయధ్వమఘ్న్యా ఇంద్రాయ భాగం ప్రజాపతీ రనంనా అయక్ష్మా మావస్తేన ఈశత మాఘశంసోధ్రువా అస్మిన్ గోపతౌ స్యాత్ బహ్వీర్యజమానాయ పశూన్పాహి.

--శుక్ల యజుర్వేద తొలి మంత్రం

నరుడా! సూర్యుడు నిన్ను అన్నము, శక్తి, కొరకు ప్రేరన కలిగించును గాత. నీవు ఆత్మవు, సూర్యుడు నీతో సత్కార్యాలు చేయించును గాత. వర్థిల్లుము. అవధ్యుడవగుము. ఇంద్రునకు భాగములు సమర్పించుము. సంతానవంతుడవగుము. ఆరోగ్యవంతుడవగుము.

మావస్తేన ఈశత, చోరులు నీకు శాసకులు కాకుందురు గాక అంటున్నది. శాసకులు నిష్పత్తి భేదంతో- చోరులే అవుతున్నారు. ప్రస్తుత భారతశాసకులకు- పాలకులకు ఎంతవరకు వర్తిస్తుందో గ్రహించండి - ఊహించడం కాదు. కాకూడదు అన్నది మానవ సంకల్పం-

ప్రార్థనకాదు.

దైవసహాయం, ఈశ్వరసంకల్పం అవసరం. ఈ అనంత ిశ్వసత్యాన్ని వేదం ఆిష్కరించింది. హేతువాదుల అనిపించుకునే కొందరు స్వశక్తి ీద ిజయాలు సాధించలేకున్నారు! సూర్యుడు అస్తిుంచని సామ్రాజ్యాన్ని బ్రిటిషు ప్రభుత్వం జయించింది. దక్కించుకోలేకపోయింది. ఇది ప్రయత్నలోపమా? బొత్తిగా కాదు. సామ్రాజ్యాన్ని స్వచ్ఛందంగా వదులుకున్నవారు అరుదు.

రాముడు స్వచ్ఛందంగా రాజ్యాన్ని వదులుకున్నాడు. అన్న రాముని కోసం లక్ష్మణుడు రాజ్యాన్ని త్యజించాడు. ధర్మం కోసం ధర్మ రాజు రాజ్యాన్ని వదిలాడు. కేవలం సత్యవాక్కు కోసం హరిశ్చంద్రుడు రాజ్యాన్ని వదులుకున్నాడు. ఇవన్నీ భారతీయ నిదర్శనాలు.

భారత ప్రజ, రాజ్యాధికారాన్ని కాదు, త్యాగాన్ని ఆరాధించింది. ఈ ధరిత్రిీద రాజకీయం కన్న జ్ఞానం, ధర్మం, ిశ్వాసం రాజ్యం చేశాయి.

బ్రిటిషువారు వేషధారణ తప్ప ధర్మానికి ఇంకా స్పెల్లింగు నేర్వనివారు. వారి రక్తంలో త్యాగంలేదు. అమెరికా స్వాతంత్ర్య సంగ్రామం నుంచి, దక్షిణాఫ్రికా స్వాతంత్ర్య సమర ిజయం వరకు ప్రజలు బ్రిటిషు వారిని తరిిు కొట్టారు. బ్రిటిషువారి కుట్రలు, ిభజించి పాలించుటలు. అణగద్రొక్కడాలు, దోపిళ్లు ఏమైనాయి? వాటికి కాలం చెల్లింది. కాలం భగవత్ స్వరూపం కాలో యం బ్రహ్మ' బ్రిటిషు వారి ఓటిు హేతువాద పరాజయంగా భాిించడం తప్పగునా?

హేతువాదం పాశ్చాత్యులు కన్న బిడ్డకాదు. దాన్నివారు భారత దేశం నుంచే అపహరించారు. జాబాలి, చార్వాకుడు హేతువాదానికీ, భౌతికవాదానికీ ఆద్యులు. వారిని భారత రాజకీయంగాని, ధర్మం గాని శిక్షించలేదు. భారత భూిులో ఆధ్యాత్మికం, హేతువాదం సహజీవనం చేశాయి. పాశ్చాత్య రాక్షస రాజకీయం అనేకమంది హేతువాదులను, శిక్షించింది, ఉరితీసింది!

మానవ జీితానికి కేవల ఆధ్యాత్మికంగాని, కేవల హేతువాదం గాని సరిపడవు. మానవ జీితం ఏకాకి కాదు. అది అనేకపు సమాహారం. వేదం ఈ పరమ సత్యాన్ని గుర్తించింది. దీన్ని కాదనడం కేవలం వాదం మాత్రమే!

ఇది బ్రిటిషు సామ్రాజ్యానికి సంబంధించిన ిషయం. కారల్‌మార్క్స్ మహర్షి సామాన్య మానవుని కోసం, శ్రాిుకుని కోసం ఒక మహా సిద్ధాంతాన్ని ఆిష్కరించారు. మార్క్స్ అనుకున్నరీతిలో కాకున్నా అతని సిద్ధాంతాన్ని అనుసరించి లెనిన్ మహాశయుడు రష్యాలో శ్రాిుక ిజయానికి కారకుడైనాడు. సోషలిస్టు సామ్రాజ్యాన్ని స్థాపించాడు. ఇరవయ్యవ

శతాబ్దపు ముప్పావుభాగం సోషలిస్టు ప్రభావంగలదే! సోవియట్ రష్యాలో ప్రజలకు ఉండినన్ని సౌకర్యాలు ఏ ప్రజాస్వామ్య దేశంలో లేకుండినవి. ఆ రోజుల్లో మేము ప్రపంచమంతటా ఎర్రజండా ఎగురుతుందని ఆశించాం. రష్యాలో పండంటి సోషలిజం పతనానికీ, రష్యావిచ్ఛిత్తికీ కారణాలు ప్రస్తుతం కేవలం తార్కికాలు! మరి హేతువాదపు జాడ ఏది? **'కాలోయం దురతిక్రమః '** అన్న వాల్మీకి వాదం నిత్య సత్యం.

ప్రస్తుతం లోకాధిపత్యం వహిస్తున్నానన్న అమెరికా సామ్రాజ్యవాదం కడు చిన్న వియత్నాం చేత చావు దెబ్బ తిన్నది. రష్యా పతనంతో తానే మొనగాణ్ణని విర్రవీగి లోకాన్ని పాదాక్రాంతం చేయించడానికి డాలర్‌ను నమ్ముకున్న అమెరికా సామ్రాజ్య వాదానికి ఆయువు అంతగా లేదు. నేను చూడకపోవచ్చు. అమెరికా సామ్రాజ్య వాద పతనం తథ్యం. దీనిని ఏ హేతువాదము డాలరిజమూ రక్షించజాలవు. ఇది సత్యం, ఇది తథ్యం. సత్యం ఏది?

"కారే రాజులు రాజ్యముల్ గలుగవే గర్వోన్నతిం బొందరే!

వారేరీ సిరి మూట గట్టుకొని పోవం జాలిరే భూమిపై

బేరైనం గలదే శిబిప్రముఖులు బ్రీతిన్ యశః కాములై

యీరే కోర్కులు వారలన్ మరచితే యిక్కాలమున్ భార్గవా!

ఇది పోతనామాత్యుని శ్రీమహాభాగవతపు 8వ స్కంధంలోని 589వ పద్యం. విచిత్రం ఏమంటే ఈ మాటలన్నది రాక్షసరాజు బలిచక్రవర్తి! ఇది నిత్య సత్యం! సత్యానికి ఆద్యంతములు లేవు.

సత్యం ఎవరినోట వెలువడినా శిరోధార్యమే!

"కమలనాభు నెరిగి కాలంబు దేశంబు

నెరిగి శుక్రమాటలెరిగి నాశ

మెరిగి పాత్రమనుచు నిచ్చెదానము బలి

మహి వదాన్యుడొకడు మరియుగలడె?

అని బలి చక్రవర్తిని వ్యాసమహర్షి కీర్తించాడు. బలిరాక్షసుడగును గాక! సత్కార్యం, మహాకార్యం చేశాడు! ఇది భారతీయత! భారతధర్మం! భారత సంస్కృతి! భారత నాగరికత!

భారతం ఒక నేలకదు. ఒక దేశం కాదు. భారతం ఒక సంస్కృతి. ఒక విశ్వాసం. ఒక ధర్మం, ఒక న్యాయం, ఒక సత్యం, దానికి రాజకీయ హద్దులు లేవు. అదొక జీవన విధానం అది శాసనానికి లొంగదు. అది ఆకాశమంతటిది! భూగోళమంతటిది! సముద్రమంతటిది!

వసోః పవిత్రమసి ద్యౌరసి పృథివ్యసి

మాతరిశ్వానో ఘర్మోసి విశ్వధా అసి

పరమేణ ధామ్నా దృంహస్వ మాహ్వార్మాతే యజ్ఞపతిర్హ్వా ర్షీత్

శుక్ల యజుర్వేదం 2వ మంత్రం.

మానవా! నీవు వసువులను పవిత్రీకరించువాడవు. నీవే ద్యులోకమవు. పృథ్వివి. నీవు ప్రాణపు ఉష్ణమవు. విశ్వమును ధరించువాడవు. పరమ ధామము నుండి ముందుకు సాగుము. నీవు కపటివి కాకుము. నీ యజ్ఞపతి కుటిలుడు కాకుండునుగాక.

ప్రాణపువేడి సహితంగా సమస్తం మానవుడే అనుచున్నాడు. మానవుడు కపటి, కుటిలుడు

కానంతవరకే అన్నీ కాగలడు! మానవుడు మనసుగలవాడు - మంచివాడు. కాని వాడు కాడు.

వేదం మానవునికి అంతటి అంతస్తు కలిగించింది.

వేదానికి మనిషిపైద అతని సంకల్పం పైద అనంత విశ్వాసం. నరుడు **"అహం బ్రహ్మాస్మి" నేను బ్రహ్మను వరకు చేరుకోగలడు. ముందు అతడు మానవుడు కావాలి.**

శతం జీవ శరదో వర్థమానః శతం హేమంతాచ్ఛతమువసంతాన్

ఋగ్వేదం 10-161-4

నూరు శరత్తులు, సుఖంగా నూరు హేమంతాలు, నూరు వసంతాలు జీవించు.

ఇందులో ఎవరినీ అర్థించడం, ప్రార్థించడం లేదు. ఆశీర్వదించడమే! విశ్వాసం సంకల్పం పైదనే - దేవతల పైద కాదు.

శంనో వాతః పవతాం శంనస్తపతు సూర్యః

శం నః కనిక్రదద్దేవః పర్జన్యో అభివర్షతు యజుర్వేదం 36-10

మాకు వాయువు సుఖముగా వీచునుగాత. సూర్యుడు సుఖకరముగ ప్రకాశించునుగాత. ఉరుముల దేవత పర్జన్యుడు మా కొరకు సుఖకర వర్షము కురిపించును గాత.

ఇది మానవ సంకల్పం, ఆశయం. ఇందులో అర్థించడం లేదు. ప్రార్థించడం లేదు. సంకల్పమే దేవత.

ద్యౌః శాన్తిరన్తరిక్షం శాన్తిః పృథివీ శాన్తి రాపః శాన్తిరోషధయః శాన్తిః వనస్పతయః శాంతిర్విశ్వే దేవాః శాన్తి ర్బ్రహ్మ శాన్తిః శాన్తిరేవ శాన్తిః సామా శాన్తిరేధ

ద్యులోకం శాంతించాలి. భూలోకం శాంతించాలి. జలం శాంతించాలి. విశ్వేదేవతలు శాంతించాలి. బ్రహ్మ శాంతించాలి. సకలం శాంతించాలి. శాంతి కూడా శాంతించాలి. అలాంటి సమస్త శాంతి నన్ను వర్థిల్ల చేయునుగాత.

యుద్ధం లేనిది మాత్రమే శాంతి కాదు. సమస్తం శాంతించినపుడే శాంతి. శాంతికి సహితం శాన్తి కావాలంటున్నాడు. అన్ని శాంతంగా ఉన్నప్పుడే ప్రగతి సాధ్యం. ఇది శాంతికి సంపూర్ణ నిర్వచనం. ఇది మానవ జాతి ఆశ, ఆశయం, ఆకాంక్ష.

"తచ్చక్షుర్దేవ హితం పురస్తాచ్ఛు క్రముచ్చరత్ ।

పశ్యేమ శరదః శతం జీవేమ శరదః శతం శృణు

యామ శరదః శతమ్ ప్రబ్రవామ శరదః శతమదీనాః శ్యామ

శరదః శతమ్ భూయశ్చ శరదః శతాత్ ॥

దేవతలచే నిర్దేశింపబడిన వాడు సర్వనేత్రుడు సూర్యుడు తూర్పున ఉదయిస్తాడు.

మేము నూరేళ్లు చూడాలి. నూరేళ్ళు జీవించాలి. నూరేళ్లు వినాలి, నూరేళ్లు చక్కగా మాట్లాడాలి. నూరేళ్లు దీనులం కాకుండాలి. మరో నూరేళ్లు జీవిస్తాం.

నూరేళ్లు బతకడం కాదు. అవయవాలన్నీ బాగుండి జీవించాలి. వేదం జీవిత రహస్యాలు కనిపెట్టింది. **"అదీనాః స్యామ శరదః శతమ్" దీనులు కాకుండా పరాధీనులు కాకుండా నూరేళ్లు జీవించాలి. అలాంటి జీవితమే అవుతే మరో నూరేళ్లు జీవించడం మానవజాతి ఆశయం. లక్ష్యం కోరిక.**

"త్రయవైదేవాః వసవో, రుద్రా, ఆదిత్యాః " దేవతలు మూడు విధాలు 1. వసువులు 2. రుద్రులు, 3. ఆదిత్యులు అష్టావసవః + ఏకాదశ రుద్రాః + ద్వాదశాదిత్యాః వసువులు 8 మంది + రుద్రులు 11 మంది + ఆదిత్యులు 12 మంది 31 అవుతుంది.

దేవతావావ త్రియంస్త్రిణో అష్టావసవః + ఏకాదశి రుద్రాః + ద్వాదశాదిత్యాః + ద్యావా పృథివీ. ఈవిధంగా పైన పేర్కొన్న 31టికి ద్యావా + పృథ్వులను చేర్చగా 33 అయినారు.

మరొక పద్ధతిన 31 + ప్రజాపిత + వషట్కారం చేరగా 33 అయింది.
"ప్రాణోవైవవషట్కారః" అని శతపథం.

దేవతల సంఖ్య 33గా నిర్ణయించడం జరిగింది. వేదంలోని 33 దేవతల వర్గీకరణ ఇది.

11మంది భూమి మీద వారు, వారు అగ్ని, జలము మున్నగువారు.

11 మంది అంతరిక్ష వాసులు నాకవాసులు, ఇంద్రాదులు

11 మంది ద్యులోక వాసులు సూర్య చంద్రాదులు.

వేదంలో ఈ సంఖ్య అంతటితో ఆగినట్లు కనిపించదు. రోలు, మండుకము, సోమము, ఋతువులు, దాతలు, రాజులు పెక్కురు దేవతలున్నారు.

"యస్య వాక్యం సఋషి! యతేనోచ్యతేసః దేవతా" అన్నాడు కాత్యాయనుడు ఋస్సిర్వానుక్రమణికలో చెప్పిన వాడు ఋషి. చెప్పబడినవాడు దేవత.

దేవతలు ఎవరు?

మానవ సమాజానికి హితవు చేకూర్చిన వారిని దేవతలు అనవచ్చు. ప్రకృతి శక్తులయిన సూర్య, చంద్ర, అగ్ని మున్నగు వాటితోనే సకల చరాచర సృష్టి జీవిస్తున్నది. నశిస్తున్నది. కావున వీరు దేవతలు. 1. పృథివి, 2. ఆప్ జలము 3. తేజస్సు 4. వాయువు 5. ఆకాశం. ఇవి పంచభూతాల వంటి స్పష్ట నిర్వచనం లేదు. కాబట్టి దేవతల సంఖ్య స్పష్టంగా లేదు.

వృక్ష, లతా, గుల్మాదులు, మానవ జాతి మనుగడకు ఎంతగానో ఉపకరిస్తున్నాయి. ఒక చెట్టు కొందరు మనుష్యుల కన్నా ఉపకారం చేస్తున్నది. చెట్లన్నీ కొట్టిన తరువాత సైంటిస్టులు అనిపించుకునేవారికి ఇవ్వాళ వృక్ష ప్రాముఖ్యత అర్థం అయింది. వేదం వృక్షప్రాధాన్యతను గుర్తించింది. వృక్షలతా గుల్మాదులను దేవతల్లో చేర్చింది.

సూర్యచంద్రాదులు తమ కున్న శక్తుల వలనే దేవతలైనారు. ఇంద్రుడు, అశ్వినులు, ఋభువులు తమ కర్మల వలన దేవతలైనారు.

ఇంద్రుడు వృత్రుని వధించాడు. జలములను ప్రవహింపచేశాడు. అతడు శతక్రతువు. మూడు సత్కార్యములు చేసినవాడు. క్రతువు అంటే యజ్ఞం మాత్రమే కాదు. సత్కార్యం కానిది యజ్ఞం కాబోదు! ఇంద్రుడు సాధించిన విజయ పరంపరను గురించి ఋగ్వేదంలో చాలా చోట్ల చాలా సార్లు చెప్పబడింది.

భారత దేశం కర్మ భూమి. 'కర్మ' అనే పదాన్ని 'ఖర్మగా' వికృతం చేశారు. దానికి అరిష్టం అనే అనర్థం కల్పించారు. ఇప్పుడు అసలు అర్థం చెప్పినా నమ్మే స్థితిలో లేరు!

మేలిమి బంగారం కన్న నకిలీ బంగారం మెరుస్తుంది. కంచు మ్రోగినట్లు కనకంబు మ్రోగునా, అన్నాడు వేమన్న.

వాల్మీకి రామాయణంలో, అహల్య రాయి కాదు. లక్ష్మణ రేఖలు లేవు. శబరి ఎంగిలి పళ్లు పెట్టదు. కాని వాటినే జనం ఎక్కువ నమ్ముతున్నారు.

'కర్మ పదం కూడా అలాంటిదే. కర్మ అంటే పని, కార్మికుడు పనిచేసేవాడు. కర్మభూ◌ి, అంటే పని కృషి, నైపుణ్యానికి ◌ిలువ నిచ్చేదేశం అని అర్థం. ఇంద్రుడు, అశ్వినులు, ఋతువులు కేవలం తమ పరిశ్రమతోనే దేవతలైనారు. మానవుడు స్వశక్తితో దేవత కాగలడని నమ్మకం కలిగించింది కర్మ భూ◌ి- భారత భూ◌ి.

కర్మ, పని, పరిశ్రమ, నైపుణ్యం లాంటి వాటికి అంతటి గౌరవం, స్థాయి, అంతస్తు కలిగించింది భారతతాత్వికత!

మానవ ◌ికాసానికి తోడ్పడిన పనిముట్లు సహితం దేవతలైనాయి. రోజా, రోకలి, రుబ్బురాయి మానవ జీ◌ిత ◌ికాసానికి ఎంతగానో తోడ్పడినాయి. అందువల్లనే వాటిని శుభకార్యాల్లో పూజిస్తాం. ఒక చోట కప్పను దేవతను చేసి స్తుతించడం జరిగింది. ఆ సూక్తం అపహాస్యంగా తోస్తుంది. కాని కప్పలు అరుస్తే వాన వచ్చే సూచన! బొద్దింకల ◌ింత ప్రవర్తన రానున్న భూకంపాన్ని సూచిస్తుందని చైనాలో కనుగొన్నారు.

నేడు సైన్సు ఒక మూఢ నమ్మకం అయింది. పెరుగన్నం మంచిదనడానికి - తల్లిపాలను ప్రత్యామ్నాయం లేదనడానికీ, వేప, తులసి మున్నగు గుణాలు తెలుసుకోవడానికీ పరిశోధనలు చేయటం సైంటిస్టులవంతు అయింది. నాడు వాటిని కనుగొన్న శాస్త్రజ్ఞుల పరిశోధనలు ఎంతటి◌ి అయ్యుండునో తెలియలేకున్నారు!

ఈనాటి సైన్సు పారిశ్రా◌ిక సంపన్నుల చేతి కీలుబొమ్మ అయింది. వారు సైన్సును తమబొక్కసాలు నింపుకోవడానికి దోపిడి చేస్తున్నారు. ఇది ఖర్మను ◌ిించిన నల్లమందు మానవజాతిని అంతం చేయకమానదు. తస్మాత్ జాగ్రత- జాగృత!

అవతరించడం అంతరించడం ప్రకృతి ధర్మం. సృష్టిలో-పరాత్పరునకుతప్ప- శాశ్వతత్వం లేదు, అన్నీమారాలి, అన్నీ అంతరించాలి. కాలవ్యత్యాసం అంతే. సూర్య చంద్రాదులు అంతరించవలసినవారే!

ఋగ్వేదంలో ఒక మండలం సాంతం 'సోమము'నకే అంకితం అయింది. సోమము దేవత అయింది. దానికి అంతటి ప్రభావం ఉండిందేమో! ఇంద్రాదులకు అదే శక్తిని ప్రసాదించింది. అంతటి సోమము కాలగర్భములో కలిసిపోయింది!

అవతరించడం - అంతరించడం దేవతలకు వర్తిస్తుంది. వేద దేవతలు నేడులేరు. వారికి ఆరాధన లేదు. ఇవ్వాళ రామకృష్ణాద్యవతారాలు వారికి ఆలయాలూ ఆరాధనలు ఉన్నాయి.

వేదంలో అవతారాలు లేవు. ఒక్కచోట వామనుడు ప్రస్తావన వస్తుంది. అప్పటి వామనుడు అవతార పురుషుడు కాడు.

భారత తాత్వికత జడం కాదు. అది స్రవంతి. అవతారాల సిద్ధాంతానికి ఒక మహా ఇతిహాసం! ఎన్నని చెప్పడం?

నేను బుద్ధునికీ జైనతీర్థంకరులకూ, ఆది శక్తి, పరాశక్తులకు జానపద దేవతలకు ముత్యాలమ్మ గంగానమ్మ, మరిడమ్మ, పోశమ్మలకు ఆలయాలూ, ఆరాధనలు ఉన్నాయి.

ఈ మధ్య కొత్త దేవతలు అవతరిస్తున్నారు. సాయి, సత్యసాయి, రాఘవేంద్రస్వాఁ సంతోషిమాత లాంటివారు. కాలక్రమంలో మరికొందరు దేవతలు రావచ్చు. వ్రాతలో తప్ప సృష్టికి ఫుల్‌స్టాప్ లేదు. కామాలు మాత్రమే ఉంటాయి, దేవతలు పుట్టుకురావడం ప్రాకృతం.

నిరోధించడం ఁకృతం!

వేదంలో దేవతలు నిరాకారులుగానే స్తుతించబడినారు. ఆరాధించబడినారు. నాకు తెలిసినంతవరకు వేదాల్లో, ఉపనిషత్తుల్లో రామాయణ భారతాల్లో ఁగ్రహారాధన లేదు.

భారత తాత్వికత కాలప్రవాహం లాంటిది. మార్పులను చాలా సహజంగా తనలో ఇముడ్చుకుంటుంది. ఁగ్రహారాధనది ఒక అనంత గాథ, ఎన్నని చెప్పడం?

వేదయజ్ఞాలు, ఆరాధనలు, స్తుతులు అన్నీ కోరికలు తీర్చుకోవడానికి సుమారు వేదం నిండా కామ్య కర్మలే! ఋగ్వేదంలో ఒక చోట దీన్ని వర్తకం అన్నారు. హఁస్సులు అర్పించడం వరాలు కొనుక్కోవడానికే!

కామ్యకర్మలు యజమానులు స్వయంగా చేయరు. పురోహితులతో చేయిస్తారు.

కామ్యకర్మలు సాధారణంగా కాయికములు. మనసుతో అంత సంబంధం ఉండదు. అట్లని వేదానికి మనసు తెలియదని కాదు. వేదంలో మనసు ప్రస్తావన ఉంది.

కామ్యకర్మ ఁధానమే నేటికీ అన్ని మతాల ఆరాధనలో కనిపిస్తుంది. దేవతలు వేరు కావచ్చు.

హెచ్చుతగ్గుగా ప్రపంచమంతటా భారత ధర్మంలో వలెనే సాకార, నిరాకార, ఆరాధనలున్నాయి. క్రైస్తవంలో సాకార, నిరాకార ఆరాధన ఉంది, ఇస్లాంలో ఁగ్రహారాధన నిషేధించింది. మళ్లీ నిరాకార ఆరాధన భారతీయమే అవుతుంది!

ఈ దేవతలు - అవతారాలు, ప్రవక్తలుగా చెప్పుకున్నవారూ ఒక్కొక్కరు గాని అందరు కలిసిగాని, పరాత్పరుడు, ఈశ్వరుడు, ప్రభువు అల్లా కాజాలరు.

పరమాత్మ సత్యస్వరూపుడు, సత్య దర్శనానికి మానవ జాతి సాంతం - దేశకాల వ్యత్యాసం లేకుండా- నిరంతరం అన్వేషిస్తున్నది. ఇంతవరకు ఎంతటి మహర్షులకు, అవతార పురుషులకూ సత్యదర్శనమే కాలేదు. సృష్టి, స్థితి, లయకారకుడగు పరమాత్మ అగమ్య గోచరుడు. అనిర్వచనీయుడు. అతని ఆమె రూపగుణాలను దర్శించిన నాకు ఇంత వరకు లేదు. పరమాత్మ లభించడు. అందడు. ఆ పరాశక్తి పరాత్పరుడు మహోన్నతులు. అతడు నరునికి అందడు. మానవుని జ్ఞానము సర్వేశ్వరుని ఎరుగుటకు అపర్యాప్తం.

ఆ శక్తియే - ఆ పరాత్పరుడే సమస్తాన్ని సృష్టించాడు. ఆధారం లేకుండానే భూమిని, సూర్యచంద్రాది గ్రహనక్షత్రాదులను సృష్టించాడు. విశ్వం, భూమి, సూర్య, చంద్ర, గ్రహ, నక్షత్రాదులకు, పరమేశ్వరుడే ఆధారభూతుడు.

మానవుడు, దుర్బలాతి దుర్బలుడు. వ్యాపారం కోసం ఎన్నో యంత్రతంత్రాలను కనుగొన్నాడు. ప్రకృతిని-మానవ ప్రకృతిని -వ్యక్తిగా తన ప్రకృతిని తెలియలేకపోయాడు! ఏం గెలుస్తాడు? ఇన్ని యుగాలకాలంలో ఏం గెలిచాడు? తనను గెలువలేదు. శ్రీ మహాభాగవత పురాణం ఈ సత్యం ప్రవచించింది.

'లోకములన్నియున్ గడియలోన జయించినవాడ ఇంద్రియానీకము జిత్తమున్ గెలువనేరవు"

మానవుని వద్ద ఒక మహత్తువున్నది. అది ఆలోచన-అన్వేషణ. అది ఆగదు. అది మానవుని నుంచి భగవంతుని కోసం అన్వేషిస్తూనే ఉన్నారు. అతనికి భగవంతుడు లభించలేదు. అంతటితో మనిషి ఇన్నకుండలేదు. భగవంతుని ప్రతిరూపాలను కల్పించాడు. సృష్టించాడు.

అలాంటి ఈశ్వరుని ప్రతిరూపాలే దేవతలు. మహాత్ములు, యోగులు, అవతారాలు, ప్రవక్తలు, వీరిలో ఎవరూ భగవంతుని సంపూర్ణ రూపాన్ని దర్శించలేదు. అందరూ భగవదంశను మాత్రము దర్శించగలిగారు. వీరిలో కొందరు భగవదంశ అయినాకావచ్చు. భగవంతుడు మాత్రము కాదు.

అయితే మహాత్ములు చూపిన దేవతాది ప్రతిరూపాలను ఆరాధించడం దోషం కాదు.

పరాత్పరుడు అందనివాడు. యోగులు ప్రవక్తలు వారికి అందిన వారిని మనకు చూపారు పరాత్పరుడు సత్యం, దేవాదులు విశ్వాసం.

సత్యం దర్శనం ఇవ్వనప్పుడు విశ్వాసమే మహత్తం

సముద్రం చూడనివానికి తటాకమే సముద్రం!

ప్రభుత్వం దేశమంతటా ఉంటుంది. గ్రామస్తునికి గ్రామాధికారియే ప్రభుత్వం. ఎవరికి కావలసిన శాఖ వానికి ప్రభుత్వం. ప్రభుత్వం సాంతం ఎవరికీ తెలియదు!

గ్రామస్తునికి గ్రామాధికారి వంటి వారే దేవతలు.

యేప్యన్యదేవతా భక్తా యజన్తే శ్రద్ధయాన్వితాః

తేపి మామేవ కౌంతేయ యజన్త్య విధిపూర్వకమ్

అన్య దేవతలను శ్రద్ధగా పూజించేవారు. పరోక్షంగా నన్నే పూజిస్తున్నారు అన్నాడు గీతలో కృష్ణపరమాత్మ.

టాక్స్ కలెక్టరుకు ఇచ్చిన పన్ను ప్రభుత్వానికి చెందుతుందికదా!

“ఏకం సద్విప్రాబహుధా వదంతి అంటుంది వేదం. వేదం సత్యం కాదు. సత్యాన్వేషణమే దర్శించని సత్యాన్ని పండితులు బహుధా ఎలా చెప్పగలరు?

“ఏకం సద్విప్రా బహుధా వదన్తి’ అంటే సూర్య, చంద్ర, అగ్ని, వాయువులు భగవంతులుకారు వారు భగవంతుని అంశామాత్రులే అని.

పరాత్పరుడు కర్త; సూర్యచంద్రాదులు అతని సృష్టి మాత్రమే. వారు అశాశ్వతులు వారికి అంతం ఉంది. భగవానుడు శాశ్వతుడు. అనంతుడు.

ఋగ్వేదం 10వ మండలం 7వ అధ్యాయం 121 సూక్తం 1-10 మంత్రాల్లో పరాత్పరుని గుణగణాలు వర్ణిస్తూ **“కస్మై దేవాయ హ◌ంషా ◌ధేమ?”** అంటుంది. “ఏ దేవతకు హ◌స్సులర్పింతుము? అనేది ఒక అర్థం అవుతే ‘అట్టి దేవతకు హ◌స్సులు అర్పింతుము’ అనేది రెండో అర్థం అవుతుంది.

మానో హంసీజ్జనితాయః పృథివ్యాయోవాదివ సత్య ధర్మాజజాన ।

యశ్యాపశ్చిన్ద్రాః బ్రహతీర్జిజానకస్మై దేవాయ హ◌ంషా ◌ధేమ ॥

ఎవరు భూ◌ని సృష్టించాడో, ఎవని బలము సత్యమగునో ఎవడు ఆకసమును, ఆనంద వర్ధకమగు జలరాశిని సృష్టించాడో అట్టి ఏ దేవతకు హ◌స్సులు అర్పింతుము. అట్టి దేవతకు హ◌స్సులు అర్పింతుము?

అతడెవరో తెలియలేదు. ఎవడు? ప్రశ్న మాత్రమే ◌గిలింది.

“ఎవ్వనిచే జనించు జగమెవ్వనిలోపల నుండి లీనమై

యెవ్వని యందుడిందు పరమేశ్వరుడెవ్వడు మూల కారణం

బెవ్వడనాదిమధ్యలయుడెవ్వడు సర్వము దానెయైన వా

డెవ్వడు వానినాత్మభవునీశ్వరునేశరణంబు వేడెదన్”

అన్నాడు శ్రీమదాంధ్రమహాభాగవతంలో పోతనామాత్యుడు.

ఒక ◌షయం స్పష్టం, ఒక్కొక్క మతానికీ, వర్గానికీ, సిద్ధాంతానికి ఒక్కొక్క పరమాత్మ పరాత్పరుడు, ఈశ్వరుడు ఉండరు. ఉన్నది ఒకే సర్వేశ్వరుడు. సృష్టి, స్థితి, లయకర్త.

భగవానుడు ఒక్కడే. ప్రవక్తలు పెక్కురు.

భూగోళం ఒక్కటే. దేశాలు అనేకం. ఆకాశం ఒక్కటే, గ్రహ నక్షత్రాదులు అనేకం. సముద్రం ఒక్కటే - నదులు అనేకం.

"ఏకోవైబ్రహ్మ నాద్వితీయం"

అయిన ఇందరు దేవతలేల? అని వెక్కిరించవద్దు. "లోకోభిన్నరుచిః " ఎవని రుచిని బట్టి వాడు. ఒకే ప్రవక్తను నమ్మమనడం, పూజించమనడం, నియంతృత్వం, ప్రకృతి ిరుద్ధం కూడా. చరిత్రలో కలకాలం నిలవలేదు.

ఒక గ్రామానికి, ఒక స్థలానికి ఒకే మార్గం ఉండటం బూటకం. లక్ష్యం చేరుకోవడానికి అనేక మార్గాలుంటాయి. ఒకని అవసరాన్ని, అవకాశాన్ని బట్టి మార్గం ఎన్నుకుంటారు.

ఒకేదారి పట్టినవానికి ప్రమాదం తప్పదు. లక్ష్యం చేరడం. మార్గమే లక్ష్యం అవుతుంది.

భారతీయులు బహుదేవతారాధకులు. అట్లని సిగ్గు పడనక్కరలేదు. వారి లక్ష్యం పరాత్పరుడు, మార్గాలు దేవతలు.

వేదంలోని దేవతలు ప్రత్యక్షం కారు. మాయం కారు. తపస్సుకు మెచ్చి వరాలివ్వరు. వేదం వాస్తవం. అభూత కల్పనలు అరుదు.

వర్ణనలు, ఉపమానాలు, అతిసాధారణాలు. గ్రామ సంబంధులు వాస్తవాలు. అతి సుందరములు.

వేదం-అర్థం-వ్యాఖ్య

కౌత్సఋషి వేదానికి అర్థం ఉండదనీ, వేదార్థం తెలిసికోరాదని సిద్ధాంతీకరించారు. ఇందుకు ఏదో బలమైన కారణం ఉండాలి. ఋషి స్వప్రయోజనం మాత్రం కాకపోవచ్చు.

వేదం చదువరాదని నిషేధించాలని సర్వే సర్వత్ర కొందరిలో ఆగ్రహం ఉంది. నాలుగు వేదాల్లోను ఎక్కడా వేదాధ్యయనాన్ని గురించి ిధి నిషేధాలున్నట్లు నాకు కనిపించలేదు. మహాభాగవతం, మనుస్మృతిలో ఈ నిషేధాలున్నమాట వాస్తవం. వ్యాసమహర్షియే వేదాల సంహితలు చేశాడు. ఇక్కడ నిషేదం ిధించనివాడు భాగవతంలో ఎందుకు నిషేధిస్తాడు? మహా భారతంలో కౌశికుని కథ ఉంది. అందులో వ్యాసమహర్షి కటికవానితో తపస్సంపన్నుడైన కౌశికునికి ఉపదేశం చేయిస్తాడు. మరొక చోట కుక్కమాంసం ిషయంలో చండాలుడు ిశ్వాిత్రునికి సహకరిస్తాడు. మహర్షులు మహాత్ములు, కులం, మతం లాంటి కొంచెం వాటికి లొంగరు. వారికి 'ఆత్మవత్సర్వ భూతాని' - తమ వంటివే సమస్త ప్రాణులు.

భారత, భాగవత, మనుస్మృత్యాదుల్లో వేద పఠనాన్ని గురించిన నిషేధాల ప్రక్షిప్తం అని నా అభిప్రాయం. వేదకర్మలే ఉపాధిగా జీించే కొందరు స్వప్రయోజనాపరులు చేర్చి ఉండవచ్చు.

అచ్చుయంత్రం వచ్చింది. వేదం సకల జనులకూ అందుబాటులోకి వచ్చింది. అన్య మతస్తులూ వేదాన్ని అధ్యయనం చేస్తున్నారు. అంతకు ముందు ◌ధి నిషేధాలు వాస్తవంగా ఉన్నా అ◌ ఆ◌రి అయిపోయాయి. ప్రస్తుతం వేదాధ్యయనానికి శ్రద్ధ మాత్రమే అవసరం!

వేదం సూర్యుని వంటిది. సూర్యకాంతి వంటిది. వేదం, కుల, మత, ప్రాంత, దేశాలకు అతీతం అయింది. అది సకల మానవాళికి చెందింది. వెలుగునూ, అగ్గిని మూటకట్టి దాయగల మొనగాడు లేడు. కులమతాలకు అతీతంగా అందరికీ వేదం అందాలనేది నా సంకల్పం పరాత్పరుడు నా సంకల్పాన్ని ఆశీర్వదించాడు. లేకుంటే నాలుగు వేదాల అనువాదం నావంటి సామాన్యునికి సాధ్యం అయ్యేదికాదు.

మేం వేద కవాటాలు తెరిచాం. శాంతి కవాటాలు తెరిచాం. వెలుగును వేదాన్ని ప్రజాయత్తం చేశాం. కుల, మత, ◌వక్ష లేకుండా వేదాన్ని సకల జనులూ తాకండి. నమస్కరించండి. అర్చించండి. పూజించండి. అధ్యయనం చేయండి. ఆలోచించండి. వ్యాఖ్యానించండి.

నాకు పరమానందంగా ఉంది. నా జీ◌తం ధన్యం అయింది. దశ పూర్వేషాం దశపరేషాం మా వంతూ ప◌త్రం అయింది. వేదం అందరికీ అందించగలిగాను. పరాత్పరుడు నాతో ఆ పనిచేయించాడు.

వేదం కన్న ప్రాచీన గ్రంథ ప్రపంచంలేదు. వేదాన్ని ఇంట్లో పెట్టుకొండి చాలు. ఉంటే చదువుతారు. అది ◌ు జీ◌తాల్లో వెలుగులు నింపుతుంది. **వేదం నుంచి కర్మ ఆశించవద్దు. జ్ఞానం ఆశించాలి.**

వేదం ◌షయంలో పాశ్చాత్యులు అనేక కువాఖ్యలు చేశారు. వాటినే మన మేధావులు ప్రమాణంగా భా◌స్తున్నారు. ఇది సాంస్కృతిక బానిసత్వం. మేధావులను ఈ బానిసత్వం నుంచి బయటపడేయడానికి ఇంతవరకు సరియైన ప్రయత్నం జరుగలేదు. ఇది అందుకు పర్యాప్తం కాదు. ఒక్క ◌షయం మాత్రం మన◌ చేస్తాను. **వేదాన్ని గౌతమ బుద్ధుని నుంచి రామానుజుని వరకు నిరసించారనే ఒక మూఢ నమ్మకం పాశ్చాత్యులు కలిగించారు.**

వాస్తవం ఏమంటే బుద్ధుడు, ఆదిశంకరుడూ రామానుజుడు వేదాలను నిరసించలేదు. వారు నిరసించింది వేదం పేర జరిగే కర్మలను. స్వప్రయోజనపరులు వేదం అంతే యజ్ఞ, యాగాది క్రతువులు మాత్రమే అనే నమ్మకం కలిగించారు. ప్రజలను చీకట్లో ముంచారు. తమ పబ్బం గడుపుకున్నారు. ఇది ఈనాటికి జరుగుతున్నది. ధనార్జన కోసం ఈనాడు చేస్తున్న అన్ని యజ్ఞ యాగాది క్రతువులకు వేదంలో ప్రమాణం లేదు. ఈ కేవల ధనార్జననే అందరు ఆచార్యులూ నిరసించారు. మేము నిరసిస్తున్నాం, అయితే సమాన్యుల స్వభావం స్వప్రయోజనపరులకు నమ్మకమే? వాస్తవాన్ని ◌శ్వసించేవారు అరుదు!!!

క్రీస్తుకు వేయి సంవత్సరాల పూర్వపు సంవత్సరాల పూర్వపు వాడు యాస్కుడు. అతడు వేదానికి అర్థం తెలుసుకోవాలని వాదించాడు. వేదార్థ భాష్యమను 'నిరుక్తం' రచించాడు.

'దైవం స్థాణోపరపరాధః యదేనం అంధో న పశ్యతి పురుషాపరాధః న భవతి'' ఒక పదార్థం ఉంది. దాన్ని అంధుడు చూడడు. అపరాధం పదార్థానిది కాదు. అంధునిది అవుతుంది.

వేదానికి అర్థం ఉంది. దాన్ని తెలుసుకోనివాడు అంధుడు అవుతున్నాడు. అంధునికి వేదకర్మ కనిపిస్తుంది. వేదార్థం కనిపించదు. వేదార్థం తెలియపరచే యాస్కుని ప్రయత్నం మూడు వేల సంవత్సరాల క్రితమే మొదలయింది!

''స్థాణురయం భారవాహః కిణభూత్ అధీత్య వేదాన్ నంజానాతియోంర్థం ।

యో ర్థజ్ఞఇత్ సకలం భద్రమశ్నుతే నాకమేతి జ్ఞానంధూత పాప్మా ॥

''ఒకడు బరువు మోస్తాడు. మోసిందేంటో తెలియదు. అలాంటివాడే అర్థం తెలియకుండా వేదాన్ని వహించేవాడు.

వేదం చదిం అర్థం చేసుకున్నవాడికే సకల శుభాలు కలుగుతాయి. జ్ఞాన తేజస్సు పాపాల్ను కడిగేస్తుంది. అతనికి స్వర్గం ప్రాప్తిస్తుంది'' అన్నాడు యాస్కఋషి.

తదుపరి 1. స్కందస్వాం 2. ఉద్గీత 3. వేంకటస్వాం వేదానికి వ్యాఖ్యానం రచించారు. స్కందస్వాం 'వల్లభి' నివాసి. 'వల్లభి' గ్రామం ఖమ్మం జిల్లాలో ఉంది. పేరును బట్టి వేంకట మాధవులు తెలుగువాడేననిపిస్తున్నది. వారు ఆంధ్రులైనందుకు ఆంధ్రజాతిగా గర్విస్తామా?

ఆంధ్రులు వేద వ్యాఖ్యకు అపారం అయిన సేవలు చేశారు.

వేదాలకు అధికారపూర్వక వ్యాఖ్య చేసిన ఆంధ్రుడు సాయణాచార్యులు. ప్రాక్పశ్చిమ ంద్వాంసులు ఎవరైనా సాయణుని వ్యాఖ్య ఆధారంగానే వేదాన్ని అర్థం చేసుకుంటున్నారు.

సాయణాచార్యుడు క్రీ.శ. 1315లో జన్మించాడు. 72 సంవత్సరాలు జీంచాడు. 1387లో పరమపదించాడు.

ఆంధ్రుడు ఆచార్య సాయణుడు రాజనీతి ంశారుదుడు. అతడు కంపరాజుకు, బుక్కరాయహరిహర రాయలకు మంత్రిగా వ్యవహరించాడు.

దక్కన్ - దక్షిణా పథంలో అన్యమతస్తుల రాజ్యాలు స్థిరపడ్డాయి. ంస్తరిస్తున్నాయి అలాంటప్పుడు ంద్యారణ్యస్వాం హరిహర బుక్కరాయలచే ంజయనగర సామ్రాజ్యం స్థాపింప చేశాడు. మహారాష్ట్రులకు శివాజీ వంటివారు ఆంధ్రులకు హరిహర, బుక్కరాయలు. మహారాష్ట్రులు చాటుకుంటారు! ఆంధ్రుల నోరు మూసుకుంటారు!

బుక్కరాయలు వేద ధర్మాన్ని ఉద్ధరించదలిచాడు. సాయణాచార్యులను వేదాలకు వ్యాఖ్య చేయవలసిందని అర్థించాడు.

“ఇతి శ్రీమద్‌రాజాధిరాజ పరమేశ్వర వైదిక మార్గ ప్రవర్తక ీర బుక్క భూపాల సామ్రాజ్య ధురంధరేణ సాయణాచార్యేణ ిరచితే మాధీయ వేదార్థ ప్రకాశ ఋక్ సంహితా భాష్యే ప్రథమాష్టకేఙ్టమాధ్యాయః సమాప్తః” అని చెప్పుకున్నాడు సాయణాచార్యులు ఋగ్వేదపు ప్రథమాష్టక సమాప్తి గద్యలో.

సాయణాచార్యుడు ఆంధ్ర బ్రాహ్మణుడు. అతనిది భరద్వాజ గోత్రం. బోధాయన సూత్రం మాయన, శ్రీమతి అతని తలిదండ్రులు.

సాయణునికి ఒక రాజు రాజకీయ, ఆర్థిక బలం లభించింది. అతడు అనేకమంది పండిత ప్రకాండులను కూర్చుకున్నాడు. వేద వ్యాఖ్య రచించాడు.

నేటి స్థితి రాజకీయాలకు అర్థదాహం, అధికారతపన తప్ప అక్షరజ్ఞానం శూన్యం. భర్తృహరి కంత

బోద్ధారోమత్సరగ్రస్తాః ప్రభవః స్మయ దూషితాః ।

అబోధోపహతాశ్చాన్యే జీర్ణమంగే సుభాషితమ్ ॥

పండితులు ఈర్ష్యాళువులు. ప్రభువులు గర్వాంధులు. ఇతురులు అజ్ఞానవంతులు. కావున నా నీతులు నాలోనే తరిగిపోయాయి.

సాయణుని వ్యాఖ్య మధ్యలోనే బుక్కరాయలు అస్తింంచాడు. రెండవ హరిహర రాయలు తండ్రివలెనే సాయణాచార్యుల వేదవాక్య బృహత్కార్యానికి సకలంధాల తోడ్పడ్డాడు. రెండవ హరిహరుని కాలంలోనే ఆచార్య సాయణుడు అథర్వ వేద భాష్యం పూర్తి చేశాడు.

“అభూద్ హరిహరో రాజా క్షీరాబ్ధేరివ చంద్రమాః

తన్మూలభూతం ఆలోచ్య వేదమాధర్వీణాంిదమ్

ఆదిశత్ సాయణాచార్యం తదర్థస్య ప్రకాశనే”

అన్నాడు సాయణుడు అథర్వ వేద వ్యాఖ్యలో.

సాయణాచార్యులు వేద సంహితలనే కాక మరి కొన్నింటికి వ్యాఖ్యలు రచించాడు. అని

1. తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణం 2. తెత్తిరీయ అరణ్యకం 3. ఐతరేయ బ్రాహ్మణం 4. ఐతరేయ అరణ్యకం 5. శతపథ బ్రాహ్మణం 6. తాండ్య బ్రాహ్మణం 7. సద్వంశ బ్రాహ్మణం 8. సమంధాన బ్రాహ్మణం 9. ఆర్షేయ బ్రాహ్మణం 10. దేవతాధ్యాయ బ్రాహ్మణం 11. ఉపనిషద్ బ్రాహ్మణం 12. సంహితోపనిషద్ బ్రాహ్మణం 13. వంశ బ్రాహ్మణం.

ఆధునిక వ్యాఖ్యాతలు

వేదాన్ని అధ్యయనం చేసి వాళ్ల పద్ధతిలో వ్యాఖ్యానించిన పాశ్చాత్య విద్వాంసులు.

1. మాక్సుమ్మల్లర్ 2. కీత్ 3. గ్రిఫిత్ 4. పిశల్ 5. గ్లేడ్నర్, 6. త్సరర్ 7. వేవర్ 8.ఓల్డన్ బర్గ్ 9. బ్లూంఫీల్డ్ మున్నగు వారు. వారంత సాయణుని వ్యాఖ్య ఆధారంగానే వేదాన్ని అర్థం చేసుకున్నారు. ఆ వ్యాఖ్య తమకు అనుకూలం కానపుడు సాయణుని దూషించారు. అన్నీ తమకు అనుగుణంగా ఉండాలనేది తెల్లదొంగల దురహంకారం!

ఆధునిక భారతీయ వ్యాఖ్యాతల్లో మహర్షి దయానందుడు అగ్రగణ్యుడు. మహర్షివేదాన్ని వ్యాఖ్యానించి ున్నకుండలేదు. వేదాన్ని గురించి అంతకు ముందు ఎరుగనంతటి ప్రచారం చేశాడు. దయానందుడు గొప్ప సంఘ సంస్క ర్త. వర్ణ వ్యత్యాసం లేకుండా సకల జనులకూ వేదం ఉపదేశించారు. ఆర్య సమజం స్థాపించారు. ఆసేతు హిమనగరం అనేకులను బ్రాహ్మణులను చేశారు.

దయానందుడు, తన జీవితకాలంలో అనుకున్నట్లే ఆర్యసమాజం ఒక కులం, ఒక మతంగా, ఒక మూర్ఖత్వంగా ఒక దురహంకారంగా మారిపోయింది. నేటి ఆర్య సమాజీయులకు వేదం ప్రమాణం కాదు. దయానందుడు ప్రమాణం!

మహర్షి దయానందుని సిద్ధాంతం మీద ఇస్లాం, క్రైస్తవ ప్రభావం ఉందని నా అభిప్రాయం **అతడు ముస్లిములకు తలదన్ని విగ్రహారాధనను నిరసించాడు. వేదం అతనికి ప్రమాణం. వేదంలో విగ్రహారాధనకు ప్రాధాన్యత లేదు. మరి నిరసన లేల?**

ఇస్లాం, క్రైస్తవం వలె భారతీయులకు ఒకే గ్రంథం వేదం. ఒకే ఈశ్వరుడు ఉండాలని ప్రయత్నించారు దయానందులు. భారత ధర్మం అచ్చం గ్రంథం మీద ఆధారపడిలేదు. సదాచారాలుగా సంప్రదాయాలు దీనికి మూలాధారం. భిన్నత్వంలో ఏకత్వం భారతీయ సంప్రదాయం. ఆది శంకురుడు సహితం అద్వైతం ద్వారా ఏకేశ్వర ప్రతిపాదన చేసి సరిదిద్దుకున్నారు.

దయానందుడు వేదాన్ని కర్మమార్గంగా అంగీకరించారు. వేదం జ్ఞానమార్గమనీ, ఆధ్యాత్మిక ఔన్నత్యమనీ వాదిస్తారు.

వేదాలు, ఉపనిషత్తులు, బ్రాహ్మణాలు, పురాణాలు, కావ్యాలూ, ఇతిహాసాలూ, విభిన్న

తాత్వికతలనూ, సిద్ధాంతాలనూ ప్రతిపాదిస్తాయి. అయినా సహజీవనం చేస్తాయి. భారతీయుడు

ఇవన్నీ నాకేనని గర్విస్తాడు. సిగ్గుపడడు. నా సంపదలు ఏకం కాదు. అనేకం!!

ఒక్కటి భారత సిద్ధాంతం కాదు. పెక్కులు మనతత్వం- ప్రకృతి తత్వం.

భిన్నత్వంలో ఏకత్వం మన జీవన విధానం.

వేదాలకు భిన్నములైన జైన, భౌద్ధ, చార్వాకాలతో మనం సహజీవనం చేశాం. ఇస్లాం క్రైస్తవంతో సహజీవనం చేస్తున్నాం.

అన్యమత ప్రవక్తలు, తామే భగవంతులమని ప్రకటించుకున్నారు. గతాన్ని ధ్వంసం చేశారు. తాము చెప్పిందే గతం అన్నారు. తమ తరువాత మహా ప్రవక్త ఉండరాదని నిర్కంకుశంగా శాసించారు.

భారత ధర్మం, సిద్ధాంతం, తాత్వికత గతాన్ని ధ్వంసం చేయదు. భవిష్యత్తును శాసించదు. సకల ఆలోచనా విధానాలతో నాటి - నేటి కాదు. గంగా ప్రవాహం వలె నిరంతరం పవిత్రంగా ప్రవహిస్తుంటుంది.

భారతీయులంగా మనం బహు దేవతారాధకులం. ఇది నా మతం. నా జాతి స్వభావం నా నాగరికత. నా సంస్కృతి. వేరొకరిని సంతోషపెట్టడానికి నేను మార్చుకోను.

నేను బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరులతో పాటు పోచమ్మ, మరిడమ్మ, సంతోషిలను కూడా ఆరాధిస్తాను.

వేదాన్ని వ్యాఖ్యానించిన మరొకరు అరవిందులు, వారు పాశ్చాత్యుల కువ్యాఖ్యానాలకు భారత ప్రమాణాలతో సమాధానం చెప్పడానికి ప్రయత్నించారు. వేదానికి అంతరార్థాలు వెలికి తీసే ప్రయత్నం చేశారు.

శుక్ల యజుర్వేద సంహిత

ఈ వేదపు పూర్తి పేరు శ్రీమద్వాజసనేయి మాధ్యందిన శుక్ల యజుర్వేద సంహిత. దీనికి ఈ పేరు రావడాన్ని గురించి మహీధర భాష్యం వివరించింది-

"తత్రాదౌ బ్రహ్మ పరంపరయా ప్రాప్తం వేదం వేదవ్యాసో మన్దమతీన్మనుష్యాన్విచింత్య తత్కృపయా చతుర్థావ్యస్య ఋగ్యజుః సామాధర్వాభ్యాం శ్చతురోవేదాన్ పైల, వైశంపాయన, జైమిని, సుమన్తుభ్యః క్రమాదుపదిదేశ తేచ స్వశిష్యేభ్యః । ఏవం పరంపరా సహస్ర శాఖో వేదో జాతః । తత్ర వ్యాస శిష్యో వైశంపాయనో యాజ్ఞ్య వల్క్యాధిభ్యః స్వశిష్యేభ్యో యజుర్వేద మధ్యాపయత్ । తత్రదైవాత్కేనాపి హేతునాకృద్ధో వైశంపాయానో యాజ్ఞ్యవల్క్యం ప్రత్యువాచ మదధీతం త్యజేతి । సంయోగసామార్థ్యామ్మా ర్తాం విద్యాం విధాయోద్వవామ । వాంతాని యజూంషి గృహ్ణోతీతి గురూక్తా అన్యే వైశంపాయన శిష్యాస్తిత్తరీయో భూత్వా యజూంష్యభక్షయన్ । తాని యజూంషి బుద్ధిమాలిన్యాత్కృష్ణాని జాతాని । తతో దుఃఖితో యాజ్ఞ్యవల్క్యః సూర్యమారాధ్య అన్యాని శుక్లాని యజూంషి ప్రాప్తవాన్ । తానిచ జాబాలి, బౌధేయ, కాణ్వ, మాధ్యందినాదిభ్యః పంచదశ శిష్యేభ్యః పాఠితవాన్ ।..... వాజసనిస్తదపత్యం వాజనసేయః । తత్రమాధ్యందినేన మహర్షిణా లబ్ధో యజుర్వేద శాఖా విశేషో మాధ్యందినః ।

తొలుత వేదం బ్రహ్మ నుంచి పరంపరగా లభించింది. వ్యాసమహర్షి మనుష్యుల మందమతిత్వాన్ని గురించి ఆలోచించాడు. వేదాన్ని నాలుగుగ ిభజించాడు. అ ఋగ్యజుస్సామాథర్వణ వేదాలు. ఆ వేదాలను వేద వ్యాసుడు క్రమంగా పైల, వైశంపాయణ, జైిని, సుమంతులకు ఉపదేశించాడు. వారు వారి శిష్యులకు ఉపదేశించారు. ఆ ిధంగా పరంపరగా వేదం సహస్రశాఖలు అయింది. తదుపరి వ్యాస శిష్యుడగు వైశంపాయనుడు యాజ్ఞ్యవల్క్యాదులగు తన శిష్యులకు యజుర్వేదం ఉపదేశించాడు. ఒకప్పుడు వైశంపాయనునికి దైికంగా - ఏదో కారణంగా- కోపం వచ్చింది. అప్పుడు యాజ్ఞ్యవల్క్యుని తన శిష్యత్వం నుంచి బహిష్కరించాడు. యాజ్ఞ్యవల్క్యుడు యోగబలం కలవాడు. అతడు తను నేర్చిన ిద్యను వాంతి చేశాడు - కక్కాడు. గురువు ఆజ్ఞాపించాడు. వైశంపాయనుని ఇతర శిష్యులు తిత్తిరి పక్షులు అయినారు. యాజ్ఞ్యవల్క్యుడు వాంతి చేసిన ిద్యను భుజించారు. ఆ యజుస్సులో బుద్ధిమలినములు. అందువలన కృష్ణ యుజస్సులు అయిన. అప్పుడు యాజ్ఞ్యవల్క్యుడు బాధ పడ్డాడు. అతడు సూర్యుని ఆరాధించాడు. సూర్యుని నుండి శుక్ల యజుస్సులను అందుకున్నాడు. ఆ యజుస్సులను జాబాలి, బౌధేయ, కాణ్వ, మాధ్యందినాది పదిహేను మంది శిష్యులకు బోధించాడు.

వాజసని పుత్రుడు యాజ్ఞ్యవల్క్యుడు. కావున వాజసనేయి అయింది. మాధ్యందిన మహర్షికి లభించినందున మాధ్యందిన అయింది.

ఆిధంగా ఈ వేదం శ్రీమద్వాజసనేయి మాధ్యందిన శుక్ల యజుర్వేద సంహిత అయింది.

యజుర్వేదం-యజ్ఞయాగాదులు

దేవతలను స్తుతించేది ఋగ్వేదం. యజ్ఞ, యాగాది క్రతువులు -వాటి ిధి ిధానాన్ని నిర్దేశించి యజుర్వేదం. ఋగ్వేదంలోని మంత్రాలను 'ఋక్కులు' అంటారు. యజుర్వేదంలోని మంత్రాలను 'యజుస్సులు' అంటారు.

యజ్ఞం ఒక బృహత్కార్యం అవుతుంది. సత్కార్యం అవుతుంది. సమాజ కళ్యాణ కార్యం అవుతుంది.

యజ్ఞం ఒక బృహత్కార్యం. ఒక్కనికి సాధ్యం కానిది. పెక్కురు అవసరం అయింది. యజ్ఞం కోసం కొందరు జనులు ఏకం కావాలి. యజ్ఞం ఐకమత్యం నేర్పుతుంది. నలుగురు కలిసి చేసిన బృహత్కార్యం యజ్ఞం అవుతుంది.

యజ్ఞం ఒక బృహత్కార్యం. అందుకు ఎవరో పదిమంది కలుస్తే సరిపోదు. నిపుణులు

ప్రత్యేక ిద్యలో నైపుణ్యం కలవారు-కలవాలి. కలిసి పనిచేయాలి. అట్లాచేసింది యజ్ఞం అవుతుంది.

యజ్ఞం అనగానే అమాంతంగా స్ఫురించేది యజ్ఞం కుండం. యజ్ఞవాటిక మున్నగున.

యజ్ఞ కుండానికి గుంత త్రవ్వే వారు కావాలి. కుండ నిర్మాణానికి ఇటుకలు కావాలి. ఇటుకలు చేసేవారు, ఇటుకలు తెచ్చే బండి, బండికి కట్టిన పశువులు, బండి తోలే వాడు కావాలి. ఇటుకతో కుండ నిర్మించే వాస్తు శిల్పి కావాలి. ఇప్పటికి కుండం మాత్రమే సిద్ధం అయింది.

యజ్ఞానికి సమిధలు కావాలి. సమిధలు అంటే చెక్క పేళ్లు, అన్ని చెక్క పేళ్లు యజ్ఞానికి తగవు. యజ్ఞానికి తగిన సమిధలు నిర్ణయించే శాస్త్రజ్ఞులు రావాలి. ఎంచేతంటే అన్నికర్రల పొగ ఆరోగ్యవంతం కాదు. యజ్ఞం అనారోగ్యకారకం కారాదు. యజ్ఞం సామాజిక కార్యం. ఇది సమాజానికి ఉపకరించేది కావాలి. వేదం మోదుగు, రావి మున్నగు కొన్ని సమిధులు మాత్రమే యజ్ఞానికి నిర్ధరించింది. వాటి ధూమం వ్యక్తికి, సమూహానికీ, గ్రామానికీ ఆరోగ్యకరం, హితకరం అవుతుంది.

సమిధలు తేవడానికి అడవికి వెళ్లేవారు కావాలి. వారు చెట్లను గుర్తించేవారు కావాలి. వలసినంతే కొట్టాలి. కొట్టేటప్పుడు చెట్టును ప్రార్థించాలి. ఆ మంత్రాలు వేదంలో ఉన్నాయి. వృక్ష మహిమను వేదం గుర్తించింది. వృధాగా కొట్టరాదని శాసించింది.

ఆధునికం - సైంటిఫిక్ - అని చెప్పుకుంటున్న నేటి నాగరకత ముందు అడవులను క్షవరం చేసింది. ఇప్పుడు చెట్లు పెంచమని ప్రజలను కోరుతున్నది. ఏనాడో వేదం గుర్తించిన వృక్ష, అరణ్య మహిమను ఇంకా రక్కసి నాగరకత గుర్తించలేదు. వట్టి కొంగ జపం చేస్తున్నది. వాతావరణాన్ని ధ్వంసం చేస్తున్నది. ప్రజలకు నీతులు బోధిస్తున్నది. అడవులను పచ్చి స్వార్థపరులు కొట్టారు. సంపదను కొల్లగొట్టారు. తిరిగి అడవులు నాటమని ప్రజలకు బోధిస్తున్నారు. ఏనాడో వేదం చెప్పింది సహితం ఈ సైంటిస్టులు అనిపించుకునే వారు గుర్తించలేకున్నారు! వీరు వినాశనానికి పనికి వస్తారు. వ్యాపారానికి పనికి వస్తారు. నిర్మాణానికి పనికిరారు!

అలాకొట్టిన కట్టెనుయజ్ఞ వాటికకుచేర్చాలి. అందుకుబండి కావాలి. బండిచేసే దారు శిల్పి-వడ్రంగికావాలి. వాటికి కట్టేపశువులు, వాటిపోషణ, శిక్షణ నిచ్చేవారుకావాలి.

యజ్ఞకుండం,సమిధలకు ఇంత పరిశ్రమఅవసరం అయింది.

యజ్ఞకుండంలోఅగ్ని రగల్చాలి. ఆహుతులకునేయి కావాలి. నేయి అంటే-గోవు,వాటి పోషణ, పాలు,పెరుగు, పెరుగు చిలకడం,వెన్నతీయడం,వెన్న కరిగించడం-అప్పుడుకాని ఘృతం రాదు.

యజ్ఞంచేయడానికి హోతలుకావాలి. హోతలనుసిద్ధం చేయడానికిగురుకులాలు, వాటినిర్వహణ జరగాలి.వేదం తెలిసినగురువులు కావాలి. అసక్తిగానేర్చుకునే శిష్యులుకావాలి.

ఇదంతాఅగ్నికుండం వరకే. యజ్ఞానికిఇంకా అనేకం కావాలి. యజ్ఞంజరిగే చోట విద్వత్సభలుజరుగుతాయి. చర్చలు,గోష్ఠులు, మీమాంసలు,తర్కాలు పర్యవసానంగాశాస్త్రాలు! నేటిసెమినార్లు, కమిటీలుయజ్ఞసభలనుండినేర్చినవే!

ఇలాచెపుతూ పోతేఒక గ్రంథం అవుతుంది.కాని యజ్ఞం మానవజాతికి- భారతీయులకుమాత్రం కాదు - అనేకంనేర్పింది.

1. మానవుడువ్య క్తిగా జీ ంపలేడు.అతడు బతకడానికిసంఘం, సమాజం కావాలి.

2. మనిషిబతకాలంటేకలిసి ఉండాలి. అంతేకాదు,కలిసి పనిచేయాలి.

3. ఏఒక్కడూ అన్ని పనులూచేయలేడు.శ్రమ భజనజరగాలి.

4. సమాజానికి ద్య, నైపుణ్యం అవసరం.బోధన ఉత్పత్తిసాగాలి.

5. ప్రకృతిసంపదలను పరిరక్షించుకోవాలి.అవసరం అయినంతే వాడుకోవాలి.

6. వ్య క్తిక్షేమం మాత్రం కాదు,సమాజ క్షేమం, సంఘ సంక్షేమం, శ్వశ్రేయస్సు, మానవకళ్యాణం కొరకు పనిచేయాలి.

మనంతినే ఒక మెతుకు,త్రాగే నీటి బొట్టుకోసం ఎన్నో యజ్ఞాలుజరిగాయి. జరుగుతున్నాయి.జరుగుతుంటాయి. వేదంఇంత మంది శ్రమకుకర్త అయింది. గుర్తించింది.అందుకే అన్నం పరబ్రహ్మస్వరూపం అన్నది. ఎందుకంటేదాన్ని వృధా చేయరాదు.ప్రతి అన్నం ముద్దకు,గుటికెడు నీటికి,ఒక బట్ట పీలికకు ఎంతోకథ ఉంది!

'యజ్ఞం'అంటే అగ్నికుండం, ఆహుతులు,హ స్సులు, హోతలుమాత్రమే కాదు.ఇ సంకేతాలు మాత్రమే!మానవ కళ్యాణంకోసం జరిగే ప్రతి బృహత్కార్యమూయజ్ఞం అవుతుంది.దానికి కుండం, స ధలు,అగ్ని, ఘృతం, హోతఅక్కర లేదు! మానవకళ్యాణం, శ్వశ్రేయస్సుముఖ్యం,

అహంకారంతోనూ,దర్పంతోనూ, దంభంతోనూ,ధనార్జన కోసం చేసేయజ్ఞం యజ్ఞంఅనిపించుకోదు.

యజ్ఞం- హింస

యజ్ఞంయాగాదుల్లో పశుహింస ధించబడింది.హయమేధం,అజమేధం, ఇలాంటియజ్ఞాలు.

పాశ్చాత్య ద్వాంసులు, వేదంలోమహత్తమ షయాలను వదిలి- కేవలం యజ్ఞాల్లోనిపశుహింస ఆధారంగా 'వేదంఆర్యుల ఆట క జీవనం'అని నిశ్చయించారు. అంతేకాదు భారతీయమేధావులతో న్మ్మింపచేశారు.

పాశ్చాత్య ద్వాంసులు వేదాన్నిఅధ్యయనం చేశారు.కొంతవరకు వారి పరిధిలోఅర్థం చేసుకున్నారు. వారుచేసిన కువ్యాఖ్యలు,తెలియక చేసిన అవుతే అర్థం చేసికోవచ్చు.మన్నించనూ వచ్చు.కాని, వారు అలా చేయలేదు.**భారతీయులుబానిసలు, వారు ప్రభువులు,బానిసలు తమకన్నకొంచెపువారు కావాలి. అలాంటిభావం వారిలో**

కలగాలి.అందుకు వ్యూహాత్మకంగాభారత సంస్కృతిపైద దాడి చేశారు.భారత మేధావులనునమ్మించారు. యూనివర్సిటీవిద్యమాత్రం నేర్చినవారుఈనాటికీ పాశ్చాత్యవాదాన్నే ప్రగతి వాదంగానమ్ముతున్నారు.

భారతదేశానికిస్వాతంత్ర్యం అనేదివచ్చి అర్థ శతాబ్దందాటిపోయింది. అన్నిరాజకీయ

పార్టీలుఅధికారానికి వచ్చాయి.కాని ఏ ఒక్కరూ భారతీయసంస్కృతి గురించి కనీసంఆలోచించలేదు.ఎవరికి వారు తమ శక్తివంచన లేకుండాపాశ్చాత్య సంస్కృతికిదాసోహం అన్నారు.ఈ దేశంలో - ప్రస్తుతం- ఏది స్వదేశీ ంగల్లేదు.T.Vఆధారంగాపాశ్చాత్య

సాంస్కృతికదాడులు - **CULTURALINVASIONS** సాగుతున్నాయి.కనీసం అడ్డుకోవడానికిప్రయత్నాలు జరగడంలేదు. పిల్లలూ,యువత టీవీనిదేవుని వలెంశ్వసిస్తున్నారు. వారికి 'ఇండియా'అంటే తప్ప 'భారతం'అంటే అర్థం కావటంలేదు!

వేదంలోపాశ్చాత్యులు ఈనాటికీకనీ, ంనీ ఎరుగని అంశాలున్నాయి.ిటికి ండిచి కేవలంజంతు వధపైదనే ఆధారపడి వేదాన్నిఅపఖ్యాతి పాలు చేయడంఎందుకు? అంతర్గతప్రణాళిక ప్రకారం భారతధర్మాన్ని, భారతతాత్వికతను కించపరచడం ప్రధానఉద్దేశ్యం.

పాశ్చాత్యులఆహారమే - నేటికీ- గొడ్డు మాంసం **BEEF**.పందిమాంసం**PORK**అందుకువారు ప్రతి రోజు లక్షలాదిపశువులను వధిస్తున్నారు.పశువధ మాత్రమేఆటంకం అవుతే వారు

తమనునాగరకులం అని ప్రకటించుకోవడంబూటకం! వారు వాస్తంకంగానేటికీ ఆటంకులే!

కానిఅది సరియైన నిర్ణయంకాదు. ఆహారపు అలవాట్లుమాత్రం ఒక నాగరికతకాదు. అందుకు ఇంకా ఎన్నోకారణం అవుతాయి;

భారతీయులువేదకాలంలో మాంసాహారులు.అనంతర కాలంలోవారు శాకాహార ప్రాశస్త్యంగుర్తించారు. పాశ్చాత్యులుఇంకా గుర్తించాల్సి ఉంది.

వధవేరు - బలి వేరు

యజ్ఞంలోజంతువును వధించడంకాదు, బలి ఇవ్వడంజరిగింది. బలి అంటేత్యాగం. దేవతలుమనకు అనేక ఉపకారాలుచేస్తున్నారు. వారికిప్రత్యుపకారం అసాధ్యం.లాంఛనంగా వారికిఏదైనా అర్పించాలి అనిపిస్తుంది.ఏఃు అర్పించగలం? లాంఛనంగాజంతువును అర్పిస్తాం.

తనఆహారానికి చంపడానికీ,దేవతకు అర్పించడానికి,బలి ఇవ్వడానికీ చాలాఅంతరం ఉంది. వధించడంతన కోసం. బలికృతజ్ఞతా పూర్వకం!

వేదంలో'స్వాహా' అనే పదం వస్తుంది.ఇది సుమారు 'అంకితం', 'అర్పణం'అనే అర్థంలో వస్తుంది.

"భూపతయేస్వాహా-భువనపతయే స్వాహాభూతానాం పతయేస్వాహా"

భూమిస్వామికి అర్పణ. లోకములస్వామికి అర్పణ. ప్రాణులస్వామికి అర్పణ.

ఏమిఅర్పించాలి?

'స్వాహా'అనే పదంలో స్వ+ఆ+హాఅనే అక్షరాలున్నాయి. 'స్వ' తనకున్న+ఆసొంతం +హాఅర్పిస్తున్నాను అని అర్థం.

తనకుఉన్నది సొంతం అంటేఆత్మ. దానిని అర్పించడంఆత్మార్పణం అవుతుంది.

అందరూఆత్మార్పణం చేయలేరు.అందరూ ఆత్మార్పణం చేస్తేసమాజం నిలువదు.కాబట్టి ఆత్మార్పణానికిప్రత్యామ్నాయంగా జంతుబలి.

సకలప్రాణులతో మమేకంకావడం స్వాహా అవుతుంది.సకలమూ తానే అనుకోవడం-ఆత్మవత్సర్వ భూతానిస్వాహా అవుతుంది.సర్వంఖల్విదం బ్రహ్మ,తనలో భగవంతునిదర్శించడం 'అహంబ్రహ్మాస్మి'అనుకోవడం స్వాహాఅవుతుంది.

పాశ్చాత్యులు'స్వాహా' అంతస్తును- మరొక సహస్రాబ్దితరువాత సహితంఅందుకొనజాలరు.గురివింద తన క్రిందనలుపును గుర్తించజాలదు.

'బలి'ఒక్క వేదానికీ, ఒక్క భారతధర్మానికి మాత్రంసీమితం కాదు. భారతజాతి జంతుబలికిబదులు - కొబ్బరికాయ సమర్పించుకునేఉన్నత దశకు వచ్చింది.నారికేళంలో హింసలేదు.రక్తం బదులు నీరుప్రవహిస్తుంది.

'బైబిల్'లోఅబ్రాహం;' - తనఏకైక పుత్రుడు - ఇసాక్నుబలి సమర్పించబోయేవృత్తాంతం ఉంది.

Chapter22

9.And they came to the place which God had told him of; and Abraham built- an altar there, and laid the wood inorder, and bound issac his son, andlaid him on the altar upon the wood.

10.And Abraham stretched forth his hand, and took the knife to slay his son.

11.And the Angel of the Lord called unto him out of heaven, and said, Abraham,

Abraham:and he said Here am I.

12.And he said, lay not thine hand upon the lad, neither do thou anythingunto him.

13.And Abraham lifteup his eyes, and looked, and behold behind him a ram caughtin a thicket by his horns; and Abraham went and took the ram, and offeredhim up for a burnt offering in the stead of his son"

భగవంతుడుఅబ్రాహం కొడుకునుబలికోరాడు. అబ్రాహంకొడుకును బలి ఇవ్వదలచాడు,కత్తి ఎత్తాడు, ఇంతలోఆకాశవాణి పలికింది.

“ నీభక్తికి మెచ్చాం.కొడుకును బలి ఇవ్వొద్దు”

అప్పుడుఅబ్రాహంకు గొర్రెకనిపించింది. దాన్నిబలిఇచ్చారు. OldTestament నంతాఖురాను నమ్ముతుంది.ఈ సందర్భంగనే ముస్లిములు‘బక్రీదు’ పండుగ జరుపుకుంటారు.

ఇలాంటికథే శివభక్తులకుసంబంధించిందిఉన్నది. శ్రీయాళుడుతన పుత్రుని వధించిజంగమదేవరగాఉన్న శివునికి అర్పిస్తాడు.

క్రైస్తవులు,ముసల్మానులకునరబలి ఆచారంగా ఉండింది.అబ్రాహం నరబలిమాన్పించాడు. అజబలిని ప్రారంభించాడు.గొప్ప సంస్క ర్త. అందుకే అతనిపేరు బైబిలు, ఖుర్,ఆను లకు ఎక్కింది.

వాల్మీకిరామాయణలో ◌శ్వా◌ుత్రుడునరబలి మాన్పించినవృత్తాంతం ఉంది.

శునశ్శేపునికథ

అంబరీషుడుఅయోధ్యను పాలించాడు.అతడు ఒక యజ్ఞంచేస్తున్నాడు. ఇంద్రుడుయజ్ఞ పశువునుదొంగిలించాడు. పురోహితులుదొంగిలించబడినపశువు బదులునరపశువు కావాలన్నారు.

అంబరీషుడునరపశువు కోసం వెదుకుతూసాగాడు. ఎన్నో లక్షలఆవులు ఇస్తానన్నాఎవడూ బాలుని అమ్మలేదు.రాజుకు ఎంత పరి◌ుతఅధికారం ఉండేదో ఇందువల్ల అర్థం అవుతుంది.భారత దేశ చరిత్రలోరాజుపరిపాలకుడు మాత్రమేశాసకుడు కాడు.

అంబరీషుడు'ఋచీకుడు' అని ఋషిదగ్గరకు వెళ్ళాడు.ఋచీకునికి ముగ్గురుపుత్రులు. పెద్దవాణ్ణిఇవ్వనన్నాడు తండ్రి.చిన్నవాణ్ణిఇవ్వనన్నది తల్లి.మధ్య వాడు శునశ్శేఫుడు.తాను తండ్రికీ, తల్లికీపనికిరాని వాడను అనుకున్నాడు.అంబరీషునికి అమ్ముడుపోయాడు!

సందేశంగ్రహించండి.పిల్లలు ఇద్దరేఉండాలి. అందరికీ ఇద్దరుపిల్లలే ఉన్నట్లున్నారు.అందుకే ఎవరూ అమ్మలేదు.ఇంత స్పష్టమైన సందేశాన్నిప్రభుత్వం కుటుంబనియంత్రణకు వాడుకొనవచ్చునుకదా! మన ప్రభుత్వాలకు'స్వాములు' పాశ్చాత్యులు.భారత ఇతిహాసాలనుిననొల్లరు!

అంబరీషుడుశునశ్శేఫుని తీసికొని బయల్దేరాడు.పుష్కరతీర్థం చేరాడు.అక్కడ

ిశ్వాిత్రునిఆశ్రమం ఉంది. ిశ్వాిత్రుడుశునశ్శేఫుని మేనమామ.శునశ్శేఫుని

ిశ్వాిత్రునివడిలో పడి ఏడ్చాడు.తన గోడు ినిపించాడు.తనను రక్షించమనికోరాడు. ిశ్వాిత్రుని హృదయంద్రించింది. ిశ్వాిత్రుడుతన కొడుకులనుపిలిచాడు. శునశ్శేఫునిస్థానంలో అంబరీషునివెంట వెళ్ళమన్నాడు.వారు ఎవరూ బలి కావడానికిఅంగీకరించలేదు.కుక్క మాంసం తినే చండాలురుకావాలని స్వంత పుత్రులనుశపించాడు! ఇది ిశ్వాిత్రునిస్పందన!! అబ్రాహంపుత్రుడు ఇసాక్, శ్రీయాళునిపుత్రుడు, ఋచీకునిపుత్రుడు శునశ్శేఫుడుతండ్రుల ఆజ్ఞనుపాలించారు. మానవస్వభావానికి యుగాలతోనిత్తం లేదనేదిసందేశం.

ిశ్వాిత్రుడుఅంబరీషుని యజ్ఞంసఫలం కావాలనుకున్నాడు.శునశ్శేఫుని రక్షించాలనీఅనుకున్నాడు. అందుకుతగినట్లు ఇంద్రునకుప్రీతి కలుగు రెండుగాథలు రచించాడు.అి శునశ్శేఫునికీ ఉపదేశించాడు.అంబరీషుడు శునశ్శేఫునితోఅయోధ్య చేరాడు.యజ్ఞం చేశాడు.యూపానికి శునశ్శేఫుని కట్టాడు.శునశ్శేఫుడు తనమామ ఉపదేశించిన-ఇంద్ర సంబంధ గాథలుచదివాడు.

ఇంద్రుడుగాథలకు ప్రసన్ను డైనాడు.

పశుబలిలేకుండానే అంబరీషునికీయజ్ఞఫలం కలిగించాడు.

శునశ్శేఫునిప్రాణం రక్షించబడింది.ిశ్వాిత్రుడు నర బలినిమాన్పించాడు. అతడునరుని బదులుపశువుని బలి ఇవ్వలేదు.పశు బలినే మాన్పించినట్లున్నాడు!

ఇదిఎంతటి మహత్కార్యం!!!

వేదంలోఅధ్వర యజ్ఞం గురించిచెప్పబడింది.అధ్వర యజ్ఞం అహింసాయజ్ఞం అవుతుంది.కొందరి వ్యాఖ్యలోయజ్ఞమే అధ్వరం.అంటే యజ్ఞాలన్నీఅహింసములే.వేదంలో కొన్ని పశువులపేర్లు - యజ్ఞ సంబంధంలో-చెప్పడం జరిగింది.వేదం పరోక్షవాది. దానిఅంతరర్థాలు వేరు ఈ పశువులపేర్లు సంకేతాలు మాత్రమే.అి వాస్తవంగా కామ,

క్రోధ,మోహ, లోభ,మద, మాత్సర్యాలు.ిటిని ఆత్మజ్ఞానంఅనే అగ్నిలో హవనంచేయాలని అర్థం.కర్మవాదులు ఈ అర్థాన్నిగ్రహించరు. గ్రహించినావెల్లడించరు.స్వప్రయోజనం కోసంయజ్ఞాలు చేస్తారు.ఇది ఈ కర్మకాండను, దంభాన్ని,స్వప్రయోజన పరాయణతోబుద్ధుని నుంచిరామానుజుని వరకుఆచార్యులు, మహాత్ములుఖండించారు. వారు వేదాలనునిరసించనూ లేదు,ఖండించనూ లేదు.పాశ్చాత్య పరిశోధకులువారంతా వేదాలనుఖండించారని మనభారతీయ మేధావులచేవప్పించారు. మన యూనివర్సిటీమేధావులు ఇంకా వాస్తవంగ్రహించినట్లుకనిపించదు. వారింకా సాంస్కృతికబానిసత్వం వదులుకోలేదు.కొన్ని తరాలను సాంస్కృతికబానిసలుగా సిద్ధంచేస్తున్నారు. మనమేధావులు భారతీయంగాఆలోచించడం నేర్వాలి.వారు తాము ఉంటున్న,తింటున్న దేశానికిద్రోహం చేయరాదు.ఆలోచనలు చంపటంనా ఉద్దేశ్యం కాదు. భారతీయతదినియంతృత్వ ధోరణికాదు. అయితే కువ్యాఖ్యానాలుమన జీవనంధానాన్ని ఆలోచనను,తాత్వికతను అపఖ్యాతిపాలు చేస్తాయి.

మనమేధవులు తొలుతమనం భారతీయులంఅని గుర్తించాలి. భారతీయంధానంలో

వ్యాఖ్యానించాలి.ఇది మనందరి కర్తవ్యం.ఈ దిశగా కొంత కృషి ప్రారంభంఅయింది. అది ఇంకా మూడుపూలు ఆరు కాయలుగా వర్ధిల్లాలి.

"హిరణ్మయేనపాత్రేణ సత్యస్యాపిహితం ముఖమ్"

బంగారుపాత్ర- అధికార ధనాలతో- సత్యపు ముఖాన్నికప్పేశారు, మసి పూశారు.

మరిఈ అంధకారాన్ని ఈ మసినీఎవరు తొలగించాలి?వేదానికి మనిషి ిదఅనంతమైన ిశ్వాసం.వేదం అంటున్నది.

యో%సావాదిత్యేపురుషః సో%సావహమ్

సూర్యునిలోఒకడున్నాడు. అట్టివాడను నేనే అంటేమానవుడే ఈ అర్థ,అధికార హిరణ్మయపాత్రను బద్దలుకొట్టాలి. అపిహితమైనసత్యాన్ని వెలికి తీయాలి.

వేదంమానవుడు నిష్కల్మష,పిత్ర జీవనంఏర్పరచుకోవాలని అనేకచోట్ల ఆదేశించింది.ఒక పిత్ర జీి, ఒక ఆత్మార్పణంచేసిన మహానుభావుడు,ఒక లోక కళ్యాణం సాధించినమహా పురుషుడుభగవానుడు అగుచున్నాడు.ఇందుకు ఉదాహరణలుకొల్లలు. ఉదాహరించడంఅప్రస్తుతం అవుతుందికాని ఇరవయ్యో శతాబ్దంలోనేమహాత్ముడు,ివేకానందుడు, రామకృష్ణపరమహంస, అరిందులు,రమణ మహర్షిఅవతరించారు.

"సిధాసిసూర్యస్త్వా పురస్తాత్ పాతుకస్యాశ్చిదభిశంస్తై! సింత్వర్భాహూస్థఊర్ణమ్మ్రి

దసంత్వాస్తృణాి స్వాసస్థం దేవేభ్యఆత్వా వసవోరుద్రా ఆదిత్యాఃసదన్తు II2-5

నీవుసంధవు. నీకు శాపం ఉంటేసూర్యుడు నిన్ను ఎదుటినుంచి రక్షించాలి. నీవుసూర్యుని భుజమవు.నిన్ను దేవతలకుఆసనం చేస్తాను.ఉన్ని వంటి నిన్నుపరుస్తాను. వసువులు,రుద్రులు, ఆదిత్యులునీ ఁద ఆసీనులు అగుదురుగాక.

వ్యాఖ్యసుదీర్ఘం అవుతుంది.వేదం మనిషిని 'సంధాసి'అన్నది. మనిషి సంధవంటి పంత్రుడు.సంధ తాను జ్వలిస్తుంది.అన్యులకు కాంతినీ,వేడినీ ప్రసాదిస్తుంది.మానవుడు అలాంటివాడు కావాలని వేదంఆశిస్తుంది.

"ఏషాతేఅగ్నే సంత్తయావర్ధస్వచాచప్యాయస్వ"

అగ్నీ!ఇతడు నీకు సంధఅవుతున్నాడు. అతనితోవర్థిల్లుము. మమ్ముర్థిల్లచేయుము.

ఇదిజ్ఞానాగ్ని, జ్ఞానాగ్నిలోతపించినవాడుజ్ఞానాన్ని వర్ధిల్లచేస్తున్నాడు.అలాంటి జ్ఞానంఅతనిని వర్ధిల్లచేస్తుంది.

ఆత్మసమర్పణయే యజ్ఞస్వరూపం. దానితోనే లోకకళ్యాణం. లోకహితం,లోకశాంతి, లోక కాంతి.

హింస- అహింస

హింసఏది? అహింస ఏది?చంపడం హింసఅవుతుందా? పీడించడంహింస అవుతుందా?ఁటిని గురించి శ్రీమహాభారతంలోని ధర్మవ్యాధునివృత్తాంతం ంవరిస్తుందిలా.ధర్వవ్యాధుని కథఏం? అవధరించండి:-

కౌశికుడుబ్రాహ్మణుడు.అతనికి వేదం ఁదఆసక్తి ఎక్కువ. ఒకనాడు అతడుచెట్టు కింద కూర్చున్నాడు.వేదం గుణిస్తున్నాడు.అతని ఁద కొంగ రెట్టవేసింది. అతడు కొంగనుచూచాడు. కొంగ చచ్చింది.నేల ఁద పడింది.

ఆనాడుమధ్యాహ్నంఅయింది. భిక్షకు బయల్దేరాడు.ఒక ఇంటికి వెళ్లాడు.గృహిణి అతనినిఆదరించింది. ఆసీనునిచేసింది. భిక్షతెస్తానని లోనికివెళ్లింది. చాలాఆలస్యం చేసింది.కౌశికుడు ంసిగాడు, వేసారాడు,అప్పుడు గృహిణిభిక్షతో వచ్చింది.కౌశికుడు ఆమెను చూచాడు,మండి పడ్డాడు. శపించేంతపని చేశాడు.

గృహిణికోపగించలేదు. శాంతంగాఅన్నది ' నీ కోసం భిక్షతేవడానికి వెళ్లాను.నా భర్త ఆకలితోవచ్చాడు. అతనిఆకలి తీర్చడం నాతొలి ధర్మం. అతనికిఅన్నం పెట్టి వచ్చాను.అందుకు ఆలస్యం అయింది.నీవు వేద ందుడవు.కోపమే నీ శత్రువు.అది తెలియకున్నావు.నీవు కోపంతో ఒక కొంగను చంపావు.నేను కొంగను కాను.

కౌశికుడుఅదిరిపోయాడు. తనకుధర్మోపదేశం చేయమనిఅర్థించాడు.

కౌశికా!నీకు ధర్మం తెలుసు.ధర్మ సూక్ష్మం తెలియదు.నీకు తెలియ చెప్పడానికినాకు సమయం చాలదు.'ిథిల'లో 'ధర్మవ్యాధుడు'అనే కటికవాడున్నాడు.అతడుసత్యవాది,

జితేంద్రియుడు,మాతాపితృ భక్తియుతుడు.అతని దగ్గరకు వెళ్లు.అతడు ధర్మసూక్ష్మంివరించ సమర్థుడు"

ఈ చిన్నవృత్తాంతంలో వ్యాసమహర్షిఎన్నోమహత్తరిషయాలను వెల్లడించాడు.

1. కేవలంవేద పఠనం చాలదు.వేద జ్ఞానం -ఆచరణ అతిముఖ్యం.

2. ప్రతివారికి ప్రథమ కర్తవ్యాలుంటాయి.ముందు వాటినినిర్వ ర్తించాలి. 'స్వధర్మేనిధనం శ్రేయః" అన్నాడు గీతలో, 'ధర్మం'అంటే మతంకాదు.ధర్మం అంతే కర్తవ్యం.

3. వేదాధ్యయనంకన్న లోక జ్ఞానంిన్న. 'చదువదిఎంత గల్గిన రసజ్ఞతఇంచుక చాలకున్నా చదువు నిరర్థకమ్ము.అన్నాడు భాస్కర శతకకారుడు.ఆధునికం అనిపించుకునేనేటి చదువులన్నీఆర్జనకే గాని లోకజ్ఞానానికినిష్ప్రయోజనాలు.

4. భారతసమాజం స్త్రీని నికృష్టంగాచూచిందనీ, ఆమెనుబానిసను చేసిందనీపాశ్చాత్యులు బోధించారు.మూలాలు యూరోపు,అమెరికాలో గల మనమేధావులు ఆ బోధనలనుత్రికరణ శుద్ధిగానమ్ముతున్నారు.స్త్రీ ిమోచన ఉద్యమాలునడిపే నాయకత్వంపాశ్చాత్యాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది.వారు భారత సాహిత్య,సంప్రదాయాలనుఅధ్యయనం చేయడంశ్రేయస్కరం.

ఈ కథలోఒక సామాన్య స్త్రీ ధర్మసూక్ష్మాన్ని గురించి వేదాధ్యాయునికిఉపదేశించింది.

వేదాధ్యాయినితన లోపం గ్రహించేట్లుచేసింది. భారతఋషులకు, కవులకు,ిద్వాంసులకు స్త్రీ స్థానంసమున్నతం. రామాయణంసీత కథ. మహాభారతం ద్రౌపదికథ, కాళిదాసు అభిజ్ఞానశాకుంతలం శకుంతలంకథ.

5. కౌశికుడువేదవేత్తయో.జ్ఞానియే కాడు. జ్ఞానంకర్మను ింంచింది. గృహిణిఅతనికి జ్ఞానోదయంచేయించింది. అతడుఅహంకారం త్యజించాడు.అతడు బ్రాహ్మణుడు.'ధర్మతపశ్శీలుడు.సంతతాధ్యాయనతత్పరుడు. అయినాజ్ఞానార్జన కోసం వ్యాధుడు,కటిక

వానిదగ్గరకు వెళ్లాడు.అహం నశించిన్నాడుసమస్తము సమంగానేకనిపించి అతడు సమదర్శనుడుఅవుతాడు.

"అటకేగిముందట నల్పమృగమాంసఖండంబులంగడి బచరించియమ్ముచున్నవాని ననవరతిక్రయాగత జనసమావృతు నక్కిరాతుంగనియతి జుగుప్సితంబయినసూనాపణంబు సేరనొల్లకతొలంగి యొక్క యెడనుండె"

కౌశికుడుమాంసం అమ్ముతున్నకిరాతుణ్ణి చూచాడు.అసహ్యం అనిపించింది.అంగడిలోనికి ప్రవేశించలేక పోయాడు. దూరంగానుంచున్నాడు.

ధర్మవ్యాధుడుతన పని ముగించుకున్నాడు.అంగడి మూసాడు. కౌశికుని దగ్గరకివచ్చాడు. నమస్కరించాడు.'' ఆ పతివ్రత నిన్నుపంపింది కదా అన్నాడు. బ్రాహ్మణుణ్ణితన

ఇంటికితీసికెళ్లాడు. ధర్మవ్యాధుడుకౌశికునికి అనేక ధర్మ సూక్ష్మాలు ివరించిన ిషయంఆంధ్రమహాభారతంపంచమాశ్వాసంలో 146 గద్యపద్యాల్లో చెప్పబడింది.అహింసను గురించి

మాత్రంప్రస్తాిస్తాం:-

నీవుహింసను గురించిమాట్లాడావు. హింసఇది అని నిశ్చయంగా చెప్పడంఅసాధ్యం.

''సకలభూతములుపూర్వ జన్మకర్మములవలన నశించుచున్ని.ఆ భూతములనుచంపువాడు. నిిత్తమాత్రుడగును.ఫలములు, ఓషధులు,కూరగాయలు, పశువులు,మృగములు ప్రాణులకుఆహారము అగునట్లుబ్రహ్మదేవుడుఏర్పరచినాడు. దీనినికాదనుటకు ఎవరికినిశక్యము కాదు.

''మరొకముఖ్య ిషయముఆలోచింపుము. మానవులుభూిి ిద తిరుగుదురు.అప్పుడు వాని పాదములక్రింద పడి నలిగిఅనేక ప్రాణులు చచ్చుచున్ని.అది హింసకాదా? భూిదున్ననపుడు నాగటిచాలున అనేక ప్రాణులునశించుచున్ని.అది హింసకాదా? మహాత్ములుమునులు అడువులందుఉండి చెట్టునునరుకుదురు. కాయగసరులుత్రవ్వుదురు. అదిహింసకాదా?

ఈ జగత్తునహింస చేయనివాడుఒక్కడును లేడు.అయినను సాధ్యమైనంతవరకు హింసకు దూరముగాప్రవర్తించుటధర్మము''

ధర్మంవేరు, ధర్మసూక్ష్మం వేరు.ఇది ివరించడం ఈవ్యాస పరిధి కాదు. వ్యాసమహర్షి లక్షశ్లోకాల శ్రీమహాభారతంరచించారు. అది పంచమవేదం అయింది. అంతటిమహా గ్రంథంలోనూఆ మహర్షి ''ధర్మం''అనే పదానికి నిర్దిష్ట నిర్వచనంచెప్పలేక పోయారు.అసత్యమే ఎరుగని ధర్మరాజుతోఅసత్యం పలికించాడు.'అసత్యం, కొద్దిదైఅందువలన సాధించేకార్యం ిలక్షణం, ిశిష్టం,ఉత్తమం, 'బహుజనహితాయ' అయినపుడుఅది ధర్మం అవుతుంది.ఇది సామాన్య నేత్రానికిగోచరం కాదు. దీని ిషయంచర్చోపచర్చలు,మానసిక మథనఅవసరం అవుతుంది.అందుకే దీన్ని 'ధర్మసూక్ష్మం'అన్నారు. సూక్ష్మాన్ని అందరూ గాంచలేరు.అందకు జ్ఞానం కావాలి.పరిజ్ఞానం కావాలి.

వాల్మీకిమహర్షి సహితం'ధర్మం' అనే పదానికినిర్వచనం నిర్దిష్టంగాచెప్పలేకపోయారు.ద్వంద్వ యుద్ధంచేస్తున్నవారు వాలి-సుగ్రీవులు

అన్నదమ్ములు.రాముడు చెట్టుచాటున దాగి బాణంవేశాడు. వాలిని వధించాడు.ఇది ధర్మమా?

తంద్రుష్ట్వారాఘవం వాలీ లక్ష్మంచమహాబలమ్

అబ్రవీత్ప్రశ్రితంవాక్యం **పురుషం ధర్మసంహితమ్.**

వాలికూలాడు, రామలక్ష్మణులుచూడ్డానికి వచ్చారు.వాలి వారిని చూచాడు,ఆ దశలోనూ వినయంగామాట్లాడాడు అంటున్నాడువాల్మీకి. అతని మాటలు'పరుషం' -కరకువి, 'ధర్మ సంహితం'ధర్మయుతములు.
వాలిరాముణ్ణి అడుగుతున్నాడు.

పరాఙ్ముఖవధంకృత్వా కోను ప్రాప్తస్త్వయాగుణం

యదహంయుద్ధ సంరబ్ధశ్శరేణోరసితాడితః

నీవునా ఎదుట లేవు.నన్ను చంపావు.ఏం సాధించావు? నేనుమరొకరితో యుద్ధం

చేస్తున్నాను.నా రొమ్ములో బాణంగ్రుచ్చావు?

వాల్మీకి,ధర్మ విగ్రహుడైనరాముడు -ఎన్ని చెప్పినా- సమర్థించుకోలేకపోయాడు!

ఇందులోఒక ధర్మ సూక్ష్మం ఉంది.రావణుడు లోక కంటకుడు.వాణ్ణి సంహరించాలి.ఇంతకన్న వివరించడానికిఇది సందర్భం కాదు.

"Equality""Humanrights" ఇంతవరకుఏ రాజ్యాంగమూ U.N.Oసహితంనిర్దిష్ట నిర్వచనంఇవ్వలేకపోయాయి.మరి మనం చాలాసాధించామనుకుంటున్నాం!చంద్రునిలాంటిగ్రహాలకి రహదారులువేస్తున్నాం! అప్పుడేఅక్కడి స్థలాలు అమ్ముతున్నాం!!హోటళ్లునిర్మించబోతున్నాం!!!ఇదంతా అచ్చం వ్యాపారం!!! ఇందులో మానవకళ్యాణం మచ్చుకుసహితంలేదు!

ఇంతాఎందుకు వివరించాల్సి వచ్చిందంటేవేదాన్ని వ్యాఖ్యానిస్తూపశ్చిమ వేదాంతులునా గుండెలో బాణంగ్రుచ్చారు. 'హింస''అహింస' వెనుకఉన్న ఇంత కథ వారికితెలియక కాదు.వారు మేధావులుకాదనలేం. వారి మేధస్సువిదనే ఈనాడు లోకంపాంతం నడుస్తున్నది.వారిది జాత్యహంకారం.ఇతరులను ఇతరనాగరకతలను నీచంగా,దాస్యంగా భావించడంవారి స్వాభావం.

పాశ్చాత్యమేధావులు అన్నీకాగలిగారు. మానవులుకాలేకపోయారు.

ఖ్వాజాహఫీజ్ అనే పారశీకకవి ఏమన్నాడో పరికించండి.

మైఖుద్మునహఫ్బసోజ్ ఆతిష్ అందర్కాబజన్

సాకిన్బుత్ఖానా బాష్నమర్దుమ్ అజారీముకున్

సారాయిత్రాగు, ఖురానునుకాల్చేయి, మక్కానుకూల్చేయి, ్గ్రహాలనుఆరాధించు. (ఇవన్నీఇస్లాం నిషేధించినవి)

కానిమనిషిని మాత్రంహింసించకు!

మనిషికిఎంత సమున్నతస్థానం కల్పించాడు!మతాలను ధిక్కరించు.బేపర్వా మనిషి మనసునుమాత్రం నొప్పించకుఅంటున్నాడండీ!

వేదానికితొలి నుంచీ ఒక అపకారంజరిగిందని నా అభిప్రాయం.వేదం తొలుతసాహిత్యం. కర్మకాండతరువాత చేరింది.కర్మకాండ చేరడంతప్పుకాదు. బహుశఃకర్మకాండవల్లనేవేదం ఇంతకాలం నిలిచిందేమో!అయితే కర్మకాండ సాహిత్యానికిగ్రహణం పట్టించింది.కర్మకాండ స్వప్రయోజనపరులకుఉపయోగపడింది. వేదంవారి చేతి కీలుబొమ్మఅయింది. వేదానికిసాహిత్యంఉందని జనానికి తెలియకుండాపోయింది.

గౌతమబుద్ధుని నుంచిరామానుజునిదాకాఅందరూ వేదపు శ్రేయోభిలాషులే.వారు నిరసించింది కర్మకాండనే!జగద్గురువు ఆదిశంకరుడుఁసిగిపోయాడు. 'అఁద్యద్విషయం

కర్మ'అని ఉపనిషత్తులనుఆశ్రయించాడు.

వాల్మీకిరామాయణానికీ ఈ దుర్దశేపట్టింది! ఆ వాల్మీకాలేఎక్కువ ప్రచారంలో ఉన్నాయి.

మొదలువచ్చిన చెవులకన్న వెనుక వచ్చినకొమ్ములు వాడి.

కేవలంకర్మకాండను మాత్రందృష్టిలో ఉంచుకునిపాశ్చాత్య ్ద్వాంసులువేద సమాజాన్ని"Primitive andlargely barbaric society, crude in its moral and religious conceptions,rude in its out look upon the world that environed it'అన్నట్లువక్రీకరించారు.

ఈ దుస్థితికేవలం వేదానికి మాత్రమేపర్యాప్తం కాదు. ప్రస్తుతపుఅన్ని మత గ్రంథాలూ,కర్మకాండ వరకే సీఁతంఅయినాయి. ఏ ఒక్క క్రైస్తవ దేశంబైబిలు నీతులనూ,ఏ ఒక్క ఇస్లాం దేశం ఖురాన్నీతులనూ అనుసరించడంలేదు. ఆచరించడంలేదు!

వేదాన్నిగురించి పాశ్చాత్య ్ద్వాంసులువక్రభాష్యాలకుఆధునిక వేద వ్యాఖ్యాతలుస్పందించారు. వారు వేదంలోనిపదాలకు ఆజ్ఞాత్మికఅర్థాలు వెదకడానికికృషి చేస్తున్నారు. వేదంలోఏకేశ్వరోపాసనను నిరూపించడానికిప్రయత్నిస్తున్నారు!

వేదం-మానవునిమహిమ

మానవునిమహిమను,అతని శక్తిని, అతని అప్రతిహితప్రభావాన్ని యజుర్వేదంగుర్తించింది. అంతగామరొక గ్రంథం గుర్తించిఉండదు. యజుర్వేదంలోనరుని వ్యక్తిత్వాన్నీ,అతని సామర్థ్యాన్నిఅనేక చోట్ల ప్రస్తావించింది.స్తుతించింది. మానవుడుపరిపూర్ణుడు కావాలి. అతనికిఆత్మ జ్ఞానం కలగాలి.అతడు సమర్థుడు,వాటిని సాధించగలడు.యజుర్వేదానికి ఆ విశ్వాసంఉంది. అందుకే మానవునిమహత్తునువరిస్తున్నది.

1. అమృతంఅసి -అమరుడవు 2. శర్మఅసి - సుఖవంతుడవు.3. శుక్రం అసి - శక్తిమంతుడవు- పవిత్రుడవు 4. తేజఃఅసి - తేజమవు5. ధామనామ అసి - యశస్సువుకీర్తివి 6. తేజః వేష్పఅసి - తేజస్సునకుఆలయమవు.

మానవుడుతాను అమరుడనుఅనుకోవాలి. నిత్యమృత్యుభయంఉన్నవాడు కార్యసాధకుడుకాజాలడు. అమరత్వంఅంటే మృత్యువులేకుండటం కాదు.శతశరత్తులు జీవించడం.నరుడు మృతి చెందుతాడు.తనపుత్రుని రూపంలోజీవిస్తాడు. 'పితావై పుత్రనామాసీత్'అవిచ్ఛిన్నంగా కొనసాగేసంతానమే అమరత్వం.సగరుడు ప్రారంభించినగంగావతరణ కార్యాన్నిభగీరథుడు సాధించాడు.నిరంతరత్వమే అమరత్వం.

నరుడుతన శక్తిని గ్రహించాలి.అతనికి ఆత్మవిశ్వాసం కలగాలి.శక్తి, ఆత్మవిశ్వాసం కలవాడుసాధించలేనిదిలేదు.

మనిషిదేన్ని సాధించాలి?తాను బాగుపడడంమాత్రం కాదు. లోకానికిసాయపడాలి

సమాజజీవితానికి తోడ్పడాలి.క్రమంగా జ్ఞానంపెంచుకోవాలి. ఈ ఊరు నాది,ఈ దేశం నాది నుంచివసుదైవ కుటుంబం,లోకమే నాకుటుంబంఅనేస్థితికి చేరాలి.

నరుడుతనను ప్రేమించాలి.తనను ప్రేమించినవాడుఇతరులను ప్రేమించలేడు.ప్రేమదైవ

స్వరూపంఅది హాని కలిగించదు.నష్ట పరచదు. మనసునువిశాల పరుస్తుంది. వర్ధిల్లచేస్తుంది. ప్రేమకుటుంబం, గ్రామం,ఎల్లలు దాటిసమస్తానికీ వ్యాపిస్తుంది.అప్పుడు అతనికి 'ఆత్మవత్సర్వభూతాని' సర్వ ప్రాణిజాలమూ తానేఅవుతాడు. తనకుతాను హాని కలిగించుకోలేడుకదా!

ఒకలిప్త ఆలోచించండి.ప్రతివాడూ **ఆత్మవత్సర్వభూతాని**అయినాడనుకొండి, ఎవనికీఎవడు హాని చేయడు.నష్టపరచడు, నరునినుంచి నరునికి హానిజరుగకుండడానికే ఇంతవిరాట్ ప్రభుత్వం,పోలీసు, న్యాయ వ్యవస్థ!

'ఆత్మవత్సర్వభూతాని' నాడుప్రభుత్వాలు ఉండవు.హింస ఉండదు.**TheState withers away**.వేదంసాధించ దలచిందిఈ మానవతా సమాజాన్ని!ఇది ఆదర్శం. ఆదర్శం ఇంతసమున్నతం అయినసమాజాన్ని పాశ్చాత్యపిండారీలు ఆటవికం అన్నారండీ!

వ్యక్తినీతి ీద ఆధార పడిందివేద సమాజం. రాజనీతిీద ఆధారపడింది పాశ్చాత్యసమాజం. అది వ్యక్తిఅంనీతిపరుడు అయ్యేసామాగ్రి సొంతం సమకూరుస్తుంది.నలుగురు చూడడానికి'న్యాయం' నటిస్తుంది.మనం ఇప్పుడు వారి అడుగులకేకదామడుగులుద్దుతున్నాం!ఆలోచించండి.

యజ్ఞం- మానవ శరీరం

యజ్ఞానికిఅగ్ని, ఆజ్యం, సంధ అత్యవసరం.అగ్ని అంటే వేడి, వెలుగు.సమస్త ప్రపంచం, సమస్తప్రాణులు అగ్ని మూలంగానేజీంస్తున్నాయి. అగ్ని ఆరిపోయిన్నాడుఅంతరిస్తున్నాయి. ఈ సూత్రంగ్రహ నక్షత్రాదులకుసహితం వర్తిస్తుంది.సృష్టి సొంతం అశాశ్వతం. పరమాత్మకుతప్ప ఏ పదార్థానికి శాశ్వతంలేదు.

యజ్ఞానికివాడే అగ్ని మానవదేహంలో ఉంది.అది ఉన్నంతసేపే జీంతదీపం వెలుగుతుంది.ఒకరు నంృనా నమ్మకున్నా- ంశ్వాసంఉన్నా లేకున్నాఅర్థం అయినా, కాకున్నా మానవశరీరంలో నిత్య యజ్ఞాగ్నికాపురం ఉంటున్నది. జ్ఞానంకలవాడు ఈ ంషయం గుర్తిస్తాడు.యజ్ఞం స్వంతం కోసంమాత్రం కాదు. మానవకళ్యాణం - లోక కళ్యాణం- జీవకారుణ్యం కోసం.కావున జ్ఞాని తనజీంతాన్ని మానవకళ్యాణానికి అర్పిస్తాడు.అంకితం చేస్తాడు.

అగ్నినిరంతరం ప్రజ్వరిల్లుతుండాలి.ఇది ఆరడానికి ల్లేదు.మానవుని తొలికర్తవ్యం జీంచడం.అతని తొలి హక్కుజీంచడం. "శరీరమాద్యంఖలు ధర్మసాధనం"ధర్మంసాధించాలంటేతొలుత కావలసిందిదేహం.

అగ్నినిత్యం జ్వలించడానికిసంధ కావాలి. అన్నంనరుని దేహానికిసంధ అవుతుంది.అందుకే వేదం అన్నానికిఅధిక ప్రాధాన్యతఇచ్చింది.

'అన్నం వైదేవా అర్క ఇతి వదన్తి''అన్నం వై వాజః ' 'అన్నం వైభూతానామాత్మా'అన్నం ప్రాణాః ' 'అన్నంప్రాణమన్న మపానమాహుః' 'రేతోవా అన్నం'

మానవుడుఅన్నం జీంచడానికిమాత్రమే తినాలి.తినడానికి జీంచరాదు.ఈ అన్నం భగవత్ప్రసాదం. దీనిని భగవంతుడుప్రసాదించిన జీంతంనిలుపడానికి భుజించారు.అన్నార్తులకు అన్నంపెట్టడం యజ్ఞమేఅవుతుంది. మనంపెట్టిన అన్నంఅన్నార్తుడు తినడాన్నిచూడడంలో ఆనందంఉంది. ఆనందమే యజ్ఞఫలం.

అన్నంజీంచడానికి జీంతంమానవ కళ్యాణానికింజ్ఞాని అయినవాడుగుర్తిస్తాడు. ఆచరిస్తాడు.

అన్నంఅగ్నిని నిలుపడానికి మాత్రమేఅగ్నిని ప్రజ్వరిల్లచేయాలి.అందుకు ఆజ్యం అవసరం.జ్ఞానం ఆజ్యం అవుతుంది.జ్ఞానంతో అగ్ని జ్వలిస్తుంది.ప్రకాశిస్తుంది. కాంతివంతంఅవుతుంది. జ్ఞానాగ్నితోఆత్మదర్శనం కలుగుతుంది.తానెవరు?

మానవదేహంలోనేసకల దేవతలూనివసిస్తున్నారు. ఈ దేహందేవతల సదనం.అవయవాల అధిష్ఠానదేవతలనుఉపనిషత్తులు ివరించాయి.తానెవరు? దేవతలకునివాస గృహం. ఇంద్రాదిసకల దేవతలుతనలోనే ఉన్నారు.అన్ని శక్తులు తనవే!తాను సర్వశక్తిమంతుడుసకలం సాధించగలడు.ఈ దేహంలోపరమాత్మ ఉన్నాడు.తన ఆత్మ పరమాత్మస్వరూపం ఇది ఆత్మదర్శనంఅవుతుంది.

తానుఇంతటి శక్తిమంతుడు.అణు ిస్ఫోటనంఅంతటిశక్తి తనలోఉంది. ఈ శక్తిని దేనికిఉపయోగించాలి.**శక్తింనాశనానికీ , కళ్యాణానికీరెంటికీ ఉపకరిస్తుంది.ఈ శక్తి మానవ కళ్యాణానికి,సమాజిక కళ్యాణానికీ,జగత్ కళ్యాణానికీఅని గుర్తించడం ఆత్మజ్ఞానం అవుతుంది.ఆత్మ దర్శనం లేనిఆత్మజ్ఞానం అసాధ్యం.**

వృత్రాసురవధ ిషయంలోదేవతలు దధీచిదగ్గరికి వస్తారు. దధీచిదేహదానంఅర్థిస్తారు. అతని వెన్నెముకతోవజ్రాయుధంచేయాల్సివుంది.దేహాన్ని గురించిదధీచి అన్నమాటలు శ్రీ మహాభాగవతం నుండి:-

"ఈ శరీరము నశించునది.ప్రాణికోటి యెడలదయ చూపుట ధర్మమగును.ప్రాణులు దుఃఖమునుచూచి దుఃఖించుటసుఖమును చూచిసుఖించుట అక్షయధర్మము. ప్రపంచమునధనము, పుత్రులు,జ్ఞాతులు, తుదకుశరీరము పనికి వచ్చునంకావు. ఈ శరీరము తుదకుకుక్కల పాలో, నక్కలపాలో అగుచున్నది.అట్టి శరీరము పరోపకారమునకుఉపయోగపడిన అంతకుఁంచి కావలిసినదియేుఁ?"

అట్లనియోగ బలమునదధీచి తనఆత్మను పరమాత్మలోలీనం చేశాడు.దేహాన్ని దేవతలకుఇచ్చాడు.

అట్లనిఅంతా దధీచులు,శిబి చక్రవర్తులు,అలర్కులు కాలేరు.శక్తి ఉన్నంతలోభూతదయ,మానవ కళ్యాణానికిసహాయ పడడమేయజ్ఞం అవుతుంది.ఈ యజ్ఞం ఎవరికి సాధ్యమైనంతవారు చేయాలి. ఇదేమహా యజ్ఞం!

"శతవల్మఃిరోహ" అంటుందియజుర్వేదం. నూరేళ్ళువర్థిల్లు అని దానిఅర్థం. మానవుడునూరేళ్లు వర్ధిల్లాలి.నిండు పున్నఁ చంద్రునిలాజీఁంచాలి. చంద్రునివలె సమస్త ప్రాణిజాలానికీ ఉపయోగపడాలి.

"దిఁతేజన్మ పరమన్తరిక్షేతవనాభిః

పృథివ్యామధియోనిరత్"యజుర్వేదం 11-12

నీజన్మ దిఁలో- ిశిష్టమగు అంతరిక్షంలోనీ నాభి- నీ జన్మస్థానం పృథిఁ అగుచున్నది.

గీతాయజ్ఞం

శ్రీ కృష్ణపరమాత్మ శ్రీమద్భగవద్గీతలోఆరు యజ్ఞాలనుగురించి ప్రవచించారు.

ద్రవ్యయజ్ఞ తపో యజ్ఞయోగ యజ్ఞాస్థథాపరే।

స్వాధ్యాయయజ్ఞ జ్ఞానయజ్ఞశ్చ యతయఃసంశిత వ్రతాః ।

1. ద్రవ్యయజ్ఞం. ద్రవ్యంన్యాయంగా, ధర్మంగాఆర్జించాలి. అన్యాయార్జనమనస్తాపానికి కారణంఅవుతుంది. ఆర్జించినధనాన్ని ధర్మకార్యాలకు వెచ్చించాలి.

2. తాపయజ్ఞం. తాపం అంటేదేహాన్ని తపింపచేయడం కాదు.జ్ఞానాగ్నిలో ఆత్మనుతపింపచేయడం-తేజోవంతంచేయడం, దీపంవలె తననుతాను కాల్చుకోవడంలోకానికి కాంతి ప్రసాదించడం.

3. స్వాధ్యాయయజ్ఞం. ఇది కేవలంఅధ్యయనం చేయడంకాదు. స్వయంగా శ్రమించిఅర్థం చేసుకొన్న దానినిమానవ కళ్యాణానికిఆహుతి చేయడం,ఆహుతిలోకాంతి ఉంది. వెలుగుంది.ప్రకాశం ఉంది.

4. యోగయజ్ఞం, యమనియమాదుల ద్వారామనసు మీద అధికారంసాధించడం. **మనసునుకనిపెట్టనివాడు అవయవాలకుబానిస! ఇది తనకుతాను బానిస కావడం.తనను తానే నాశనంచేసుకోవడం. మనసుమీద అధికారం సాధించినవానికిఅవయాలు ఊడిగంచేస్తాయి.మానసిక శక్తి గలవాడుసకలం సాధించవచ్చు.**

5. జ్ఞానయజ్ఞం. ఇది తిమిరంతోసమరం. ఈలోకం అజ్ఞానాంధకారంలోఉంది. మానవుడుతానెవరు? ఎందుకు పుట్టాడు?ఏం చేయాలి? ఇవి తెలియకున్నాడు.వీటిని తెలిసికోవడం,తెలియపరచడంజ్ఞాన యజ్ఞంఅవుతుంది. జ్ఞానయజ్ఞం పరమాత్మనుదర్శింపచేస్తుంది.

6. సంశితయజ్ఞం. ఇది అంతర్గతకామక్రోధాది శత్రువులనుఅదుపులో ఉంచడం.వాటికి లొంగకుండడం.నియతవ్రతుడైకర్మలు ఆచరించడం.

అహంక్రతురహంయజ్ఞం స్వధాహమహమౌషధం

మంత్రో%హమహమేవాజ్యమహమగ్నిరహం హుతం- గీత 9-16

నేనేక్రతువును, నేనేయజ్ఞమును,నేనే స్వధను, నేనేఔషధిని, నేనే మంత్రమును,నేనే అజ్యమును,నేనే అగ్నిని, నేనేఆహుతిని
పరమాత్మలోయజ్ఞాన్నీ - యజ్ఞంలోపరమాత్మను దర్శించడంపరమ యజ్ఞం అవుతుంది.

వేదం-చదవడం

వేదంమానవ జాతికిపరమాత్మ ప్రసాదించినతొలి అక్షర గ్రంథం. వేదంవిషయంలో శ్రద్ధకావాలి. శ్రద్ధావాన్లభతే జ్ఞానం.శ్రద్ధ కలవానికిజ్ఞానం లభిస్తుంది.

వేదాధ్యయనానికి◌ధి నిషేధాలు లేవు.తిట్టడానికీ చదవచ్చు.అభ్యంతరం లేదు.అతడు బరువు మోసినవాడవుతాడు. అందులోనిపదార్థం అతనికి తెలియదు.అతడూ నేర్చుకుంటాడు-తిట్లు!

వేదంరామాయణ, భారతాదులవంటి కథా కావ్యంకాదు. వేదం కర్మసాహిత్యం.చదవడం కొద్దిగాకష్టం అనిపిస్తుంది. చది◌నవేమళ్లీ చదవాల్సిరావచ్చు. ఒక్కొక్కచోట◌సుగూ కలుగవచ్చు.ఇది జీ◌తం లాంటిది.జీ◌తంలో చేసినపనులే చేసేది,అప్పుడప్పుడు ◌సుగూ కలుగుతుంది.

జీ◌తమేవేదం. వేదమేజీ◌తం

వ్యర్థజీ◌నరకం చూస్తాడు, సార్థకజీ◌కి అమృతం లభిస్తుంది.వేదం - జీ◌తం రెంటిలోనూ కష్టం తప్పక ఫలిస్తుంది.

వేదంవైరాగ్యం బోధిస్తుందిఅనేది కేవలం అపప్రథ.వేదం జీ◌త ◌రాట్స్వరూపాన్ని దర్శనం చేయిస్తుంది.జీ◌తం ◌శ్వరూపి . జీ◌తానిది◌రాట్ స్వరూపం. దాన్ని దర్శించకలగాలికష్టమే మరి! వేదందర్శనం చేయిస్తుంది.

నాకుఅర్థం అయినంత వరకువేద, వేదాంతాలుసార్థక జీ◌తాన్ని ప్రబోధిస్తున్నాయిజీ◌త సుధనుఅందిస్తున్నాయి. వైరాగ్యంబోధించినా జీవనగమనానికే ఉపదేశిస్తున్నాయి.

వేదవేదాంగాలనువయస్సు మళ్ళినవారూ,చావు దగ్గర పడ్డవారూచదవాలనడంపచ్చి పిచ్చిమాట.వాటి నిండా జీ◌తంపరచుకొని ఉంది. బతకాల్సినవాళ్లుచదవాలి. యువతీయువకులు చదవాలి.వాటిలో వారు నేర్చుకునే◌చాలా ఉన్నాయి. వయసుమళ్లినవారు నేర్చుకోవలసినదిఏముంటుంది? అయినా జ్ఞానతృష్ణతీరని వారికి భారతతాత్వికత కల్పతరువు.

పూవునుపట్టుకొని వాసన చూడపనిలేదు.ఇంట్లో ఉన్నా పరిమళంవ్యాపిస్తుంది. వేదంఒక పూదోట. ఇంట పెట్టుకోండిపరిమళిస్తుంది!

అంకితం-పితరులు

మనకుపితరులు దేవతలు.మనుష్యావై జాగరితంపితరః సుప్తమ్ - మెళుకువతోఉన్నవారు మనుష్యులు,నిద్రిస్తున్నవారుపితరులు.

మనకుపితరుల వలననేరూప గుణాదులు, ◌ద్యాబుద్ధులులభిస్తున్నాయి.**ఏడుతరాల వారి గుణగణాలుముఖ్యంగా పైమూడుతరాల ప్రభావంమన ◌ద ఉంటుంది.వైద్య శాస్త్రం దీన్నిగ్రహించాల్సిఉంది!**

పితరులుమనకు చాలా ఇచ్చారు.కృతజ్ఞతా పూర్వకంగా వారికిశ్రాద్ధాలు పెడ్తున్నాం.తీరని వాటిలోపితృ ఋణం ఒకటి.అది తీర్చరానిది. ఋగ్వేదసంహితను

మాపితామహులకుఅంకితం సమర్పించాను.ఈ శుక్ల యజుర్వేదసంహితను మామతామహులుకీర్తిశేషులు శ్రీమాన్‌గోవర్ధనం భట్టరాచార్యులవారికి శ్రీమతి సీతమ్మకుశ్రద్ధాభక్తి సమన్వితంగాఅంకితం సమర్పిస్తున్నాను.

అంకితం-ప్రచురణ

“వాగర్థావిసంపృక్తౌ”అన్నాడుకవికుల గురువు కాళిదాసు.జగత్పితరులనుగురించి. ఇది సరిగ్గా రచయితలకూప్రచురణకర్తలకూవర్తిస్తుంది. రచయితదివాక్కు. ప్రచురణకర్తదిఅర్థం.

కేవలంభగవదనుగ్రహంవలన నాలుగువేదాల అనువాదంచేయగలిగాను.తొలుతనే విన్నవించాను.అచ్చుకు ఆర్థిక సాయం చేయడానికికొందరు ముందుకు వచ్చారు.నాకు కావలసింది అచ్చుమాత్రంకాదు. పుస్తకం సాధారణజనానికి అందడం. అందుకుసమర్థుడైన ప్రచురణకర్తఅవసర్త. నాకు అర్థించడంరాదు. నిరీక్షించాను.

దైవికంగావిచిత్రం జరిగింది.విచిత్రాలు దైవికంగానేజరుగుతాయి!

ఆ రోజుప్రమాది కార్తీక కృష్ణసప్తమి 28-11-99 ఆదివారం సాయంత్రం,వర్జ్యం లేని 5.00గంటల ప్రాంతం. ఒకయువకుడు పండ్లసంచితో మా ఇంటికివచ్చారు. టేబుల్‌మీద ఫలాల సంచీపెట్టారు. “ **నా పేరు దూపాటివిజయకుమార్. నేనుఎమెస్కో ప్రచురణలతరపున వచ్చాను”అన్నారు.**

వారునన్ను ఒక సమావేశానికిఆహ్వానించడానికివచ్చారు. ఆ తేదీనాకు అనుకూలంగా లేదుఅన్నాను. అంతటితోవారు వచ్చిన పనితీరిపోయింది. ముచ్చటపుస్తకాలమీదికి మళ్ళింది.ఇద్దరిదీ ఒకేలోకం - కాలంగడిచిపోతున్నది.

కావాలనికాదు -వేదం ప్రస్తావనవచ్చింది. ఆరుబైండ్లుగాఉన్న వ్రాత ప్రతుల్నివారికి చూపించాను. దైవికంగావారికి వేదం విషయంలోశ్రద్ధాసక్తులు ఏర్పడ్డాయి.

“మేంవేదం ప్రచురిస్తున్నాం”అన్నారు.

ఎమెస్కోవారు1969లో నా తొలి నవల“చిల్లరదేవుళ్ళు”ప్రచురించారు. వారు సమర్థులు.వేదం జనానికి అందించగలరు.నా గుండె గంతులువేసింది. ఇది భగవత్ప్రసాదం. అంగీకరించాను.

కార్తీకకృష్ణ దశమి గురువారం ఉదయం8.00 గంటలకు విజయకుమార్‌వచ్చారు. శుక్ల యజుర్వేదంవ్రాతప్రతి అందుకున్నారు.అచ్చుకిస్తున్నానన్నారు.‘ఎమెస్కో ఆర్షభారతి’పక్షాన ప్రచురిస్తామన్నారు.ప్రమాది మార్గశీర్షత్రయోదశి 04-01-2000మంగళవారం విజయవాడలోస్వామి అమృతానంద ఆవిష్కరిస్తారన్నారు.

అదినాకు అమృతవార్త.

ఆ ముహూర్తానికేఆవిష్కరణ జరుగుతున్నది.అది భగవదనుగ్రహం.

వాంఙ్లవారి నుంచి ప్రమాధివరకు ఎవరు తలపెట్టని ఆంధ్రవచనవేదాలను ప్రచురిస్తున్నందుకునేనూ, ఆంధ్ర ప్రజానికం'ఎమెస్కో ఆర్షభారతి'కికృతజ్ఞతలుతెలుపుకుంటున్నాం.

ఎమెస్కోఆర్ష భారతికి పరమపితపరాత్పరుడు ఆయురారోగ్యఐశ్వర్యాలను కలిగించాలనిప్రార్థిస్తున్నాను.

ఈ గ్రంథంశుద్ధప్రతి తయారుకావటంలో ఎంతో శ్రమకోర్చినచిరంజీవులు దుర్గంపూడి చంద్రశేఖరరెడ్డి, (ఆంధ్రసారస్వతపరిషత్ - హైదరాబాద్)శిష్టి లక్ష్మీ సత్యనారాయణశర్మ (సంస్కృత విభాగం,హిందూ ఉన్నతపాఠశాల, విజయవాడ)లకు నా శుభాశ్శీస్సులు,వారు వేద భాస్కరానుగ్రహపాత్రులగుదురుగాక.

సర్వేపిసుఖినస్సంతు -అంతా సుఖించాలి.

సర్వేసంతునిరామయా - అంతావ్యాధిరహితులుకావాలి.

సర్వేభద్రాణి పశ్యంతు-అంతా శుభాలు చూడాలి.

మాకశ్చిద్దుఃఖభాగ్భవేత్-ఏ ఒక్కడూ దుఃఖ భాజనుడుకారాదు.

ప్రమాధిమార్గశీర్ష కృష్ణ పంచమిసోమవారం

27-12-1999

డాక్టర్దాశరథి రంగాచార్య

సికిందరాబాదు.

శుక్లాంబరధరంవిష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజం।
ప్రసన్నవదనంధ్యాయేత్సర్వ విఘ్నోపశాంతయే॥

మొదటిఅధ్యాయము

జ్ఞానానందమయందేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం।

ఆధారంస్సర్వ విద్యానం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

1.ఓం ఇషేత్వోర్జేత్వా వాయవస్థాదేవోవః
సంతా ప్రార్పయతు శ్రేష్ఠతమాయకర్మణ
ఆప్యాయధ్వమఘ్న్యాఇంద్రాయభాగంప్రజావతీరనమీవా

అయుక్ష్మా మా వస్తేనఈశత మాఘశ ◌సో ధృవా
అస్మిన్గోపతౌ స్యాతబహ్వీర్యజమానస్యపశూన్పాహి

పలాశలేక శ◌ు శాఖా! వర్షముకొరకును, అన్నము, బలముకొరకును నిన్ను కొట్టుచున్నాను.

ఓ దూడా!నీవు వాయుదేవతాస్వరూపమవు. వెళ్లుము,మేయుము. స◌త నిన్నుమరల త్రిప్పి పంపును.సూర్యాస్తమయముఅయినంత తిరిగిరమ్ము.

అహింసనీయగోవులారా! ఇంద్రునిభాగపు పాలను చన్నులందుసురక్షితంగ ఉంచండి. పాలుపితుకునపుడుశ్రేష్ఠతమ కర్మమగుయజ్ఞము కొరకు సమృద్ధిగాపాలు ఇవ్వండి. ◌ురు సంతానవతులుకండి. రోగరహితులుకండి. ◌ుమ్ము దొంగలు,కసాయీలు, వ్యాధుడువశపరచుకొనరాదు.◌ురందరు గోపతి - యజమాని-వద్దనే స్థిరముగాఉండండి.

ఆలోచనామృతము

వేదమునపలాశమునకు ఎంతోప్రాధాన్యత ఇచ్చినాడు.పలాశమనగా మోదుగు.

1. సర్వేషంవా సహవనస్పతీనంయోనిర్యత్పలాశః

2. తేజోవైబ్రహ్మవర్చసంవనస్పతీనాం పలాశః

3 బ్రహ్మ వైపలాశస్య పలాసమ్- పత్రం

4 సోమోవైపలాశః

శ◌ుఅనగా జ◌్మ.

1. శంవైప్రజాపతిఃప్రజాభ్యః శ◌ుపలాశైకురుత

మోదుగుకొద్దికాలము క్రితముఊరుబయట ◌రి◌గా కనిపించెడిది.మోదుగు ఆకును బ్రహ్మస్వరూపముఅన్నారు. మా బాల్యమునుమేము మోదుగాకు ◌స్తళ్ళలోభోజనము చేసినాముఏవో ఔషధి ◌లువలుఉన్నట్లున్నది.

ఆకుపచ్చని◌స్తరి - తెల్లనిఅన్నము- పసుపు పచ్చనిపప్పు- ఎర్రని ఊరగాయ వడ్డించిన ◌స్తరిపంచరంగులతో కంటికిఇంపుగా ఉండునది.

పలాశముపుష్పించుట వసంతాగమనచిహ్నము.పుష్పించిన పలాశవృక్షమునఆకులుండవు చెట్టుపొంతము పూయును.మోదుగు పూవు నిప్పుకణికవలెఉండును.

పూసినమోదుగు జ్వాలలుదాల్చినట్లుండును.

నేను“మోదుగుపూలు” అనునవల వ్రాసినాను.

జమ్మిచింతవలెదట్టముగా ఉండువృక్షము. చెట్టుమీద ఉన్న వస్తువుకనిపించనంత గుబురు.అజ్ఞాతవాసమునపాండవులు జమ్మిచెట్టుమీదనే ఆయుధములుదాచినారు. శమీ వృక్షమునఅగ్ని దాగి ఉన్నది.

వృక్షములుమానవుని సంరక్షించును.ఈ విషయమును ఏనాడోవేదము గుర్తించినది.దీనిని గుర్తించక ఆధునికులుఅరణ్యములనుధ్వంసము చేసినారు.ఇప్పుడు విలపించుచున్నారు!

కొమ్మనుకొట్టుటకు గల కారణమునువృక్షమునకు చెప్పికొమ్మను కొట్టుటఈ మంత్రము నందుచెప్పబడినది.వృక్షమును 'యజమానస్యపశూన్పాహి' అని ప్రార్థించుచున్నాడు.వృక్షమునకు దేవతఅంతటి గౌరవముఇచ్చి రక్షించుకున్నదివేదము.

"యద్యప్యచేతనాశాఖా తథాపితదభిమానినీందేవతాముద్దిశ్యైవముక్తమ్"మహీధరవ్యాఖ్య.

మోదుగు, జమ్మి చెట్లఓషధీవిలువలనుతెలిసికొనవలసిఉన్నది. నిమ్మ, వేప,తులసి వృక్షములనువలె మీటివిలువలనుకూడా ఆమెరికన్లు తెలిసికొందురేమో!

పాలిచ్చుగోవులు యక్ష్మాదిరోగములు లేకుండవలెనుఅన్నాడు. అని దొంగలు,కసాయీలు, వేటగాళ్ళపాలుకారాదన్నాడు.

గోవుతన స్తనమునందలిపాలు దేవకార్యమునకుభద్రపరచవలెనట!పితుకునప్పుడు పాలుసమృద్ధిగా ఇవ్వవలెనట!!!ఎందు కొరకు?

"శ్రేష్ఠతమాయకర్మణ" అని శ్రేష్ఠతమమగు యజ్ఞమునకు- మానవ కళ్యాణమునకుఉపయోగపడవలెనట!!!

ఎంతటిఉదాత్త - ఉన్నతఆలోచన!

చంద్రునిమీద అడుగు పెట్టినామనిగర్వించు నాగరికత ఆలోచించగలదా?

ఈ మంత్రపుఅర్థము ఇట్లుకూడచెప్పుకొనవచ్చును:-

మానవుడుఅన్నము ఆర్జించుటకుశ్రమించవలెను.అతడు అన్నమువలన బలవంతుడుకావలెను. రోగములులేనివాడు కావలెను.

బలవంతుడుఆరోగ్యవంతుడై శ్రేష్ఠతమమగుమానవ కళ్యాణముచేయవలెను.పాలించువారు పాపిష్ఠులు,దొంగలు కాకుండా మానవుడుఅప్రమత్తుడు కావలెను.

2. పవిత్రమా!నీవు యజ్ఞ సాధనములగుదుగ్ధములనుపవిత్రము చేయుదానవు.

ఓ పెళ్లెరమా!నీవు ద్యులోకమవు.భూలోకమవు.నీవు దివ్వెను ధరించుదానవు.

దీపమా!నీవు అందరును భరించుదానవు.నీవు ఉత్తమ తేజముగలఅగ్ని కన్న దృఢతరమవగుము. నీవు వంకరకాకుము.యజ్ఞస్వాఁు సహితమునిన్ను వంకర చేయజాలకుండవలెను.

ఆలోచనామృతము

పఁత్రముఅనగా రెండు మూడు దర్భలతోచేసినది.

ఆరోగ్యవంతములగుపాలనుగురించి తొలిమంత్రమునచెప్పినవాడు. అట్లయ్యుపాలను పఁత్రము చేయుటకు దర్భలనువాడవలెననుచున్నాడు.

దర్భలుపఁత్రము చేయుటకుఉపయోగపడునఁ.

దీపమేకదా వెలుగు నిచ్చునది.నూనె దివ్వె అయినను,ఁద్యుద్దీపమైననుసరిగా వెలుగవలెను.వంకరగా వెలిగిన ప్రమాదముకలిగించును. ఎంతటివాడును దీపమును,అగ్నిని దురుపయోగము చేయకుండవలెను.

మరొకఅర్థము:-

మానవుడేవసువు. ద్యులోకము.భూలోకము. పర్వముమానవుడే. మానవుడుమహిమాన్వితుడు.అతడు తన మహిమనుసంకరపనులకు- దుష్కార్యములకుఁనియోగించరాదు.

3. పఁత్రమా!శతధారల దుగ్ధములనుపఁత్రము చేయుదానవు.సహస్రధార దుగ్ధములనుపఁత్రము చేయుదానవు.

(అట్లనిపఁత్రమును పాలపాత్రలోవేయవలెను)

క్షీరమా!సఁత పఁత్రము చేయువాడు.అతడు శతధారపఁత్రముననిన్ను పావనముచేయును గాత.

పాలుపితికినవాడా! నీవుఏ ఆవు పాలు పితికినావు?

4. (ఆపాలనిచ్చిన) గోవుఁశ్వాయువు. ఁశ్వమునునిర్మించునది. ఁశ్వమునుపోషించునది.

తోడుకొనుటకుపాత్రలో ఉంచినక్షీరమా! నీవు ఇంద్రస్వరూపమవు.పెరుగు చేయుటకునీలో తోడువేయుచున్నాను.

ఁష్ణూ!హవనీయమగుదధిరూప దుగ్ధమునురక్షింపుము.

ఆలోచనామృతము

పాలనుపంత్రముచే శుద్ధముచేయుట ఈ రోజులలోయాంత్రికముగా పాలనుపరిశుభ్రపరచుటవంటిది.

పెరుగుపాలకన్న బలప్రదము,ఆరోగ్యకరమని ఈ మధ్యఅమెరికాలో చేసినపరిశోధన వలనవెల్లెడి అయినది.వేదకాలమునఎన్ని పరిశోధనలుచేసి పెరుగును కనుగొనిఉందురు?

మనగొప్పతనమునమనము గుర్తించుటలేదు! బయటవాడుచెప్పిన చంకలుకొట్టుచున్నాము.

పెరుగుఎంతటి పంత్రమైనదనిన 'ంష్ణో హవ్యంరక్ష' అనుచున్నాడు.

పాలు, పెరుగు ంషయమున అంతటిజాగ్రత్త అవసరము.

5. అగ్నీ!నీవు యజ్ఞపాలకుడవు.నేను వ్రతమునుపూర్తిచేయదలచినాను.నాలో వ్రతముపూర్తి చేయు సామర్థ్యముపెంపొందించుము. నీ కృపవలనవ్రతము పూర్తికానిఅసత్యము నుండియజ్ఞమునుపూర్తిచేసిన సత్యమునుచేరుకొందును.

" ఇహమహమనృతాత్సత్యముపైం."

ఆలోచనామృతము

అగ్నిని "వ్రతపతే" అన్నాడు. వ్రతమునుపూర్తి చేయుటకుప్రాణము ముఖ్యము

"ప్రాణోవాఅగ్నిః" అన్నాడు. దేహమునవేడి - జీవము- ఉన్నకదా వ్రతసమాప్తి!అందుకే అగ్నిని ప్రార్థించుట. *"శరీరమాద్యం ఖలుధర్మ సాధనం" దేహమేకదా అన్ని ధర్మములుసాధించునది!*

వ్రతముమాత్రమేకాదుఏదైనను చేయుదుననిచేయకుండుటఅనృతము అసత్యముఅగును. అందువలనఅనృతదోషము కలుగును.ఒక పనిని పూర్తిచేయుటఅచ్చపు మానవప్రయత్నమునసాధ్యము కాదు. దైవమునుఆశ్రయించిననే పనిపూర్తి అగును. సత్యముఫలించును.

6. (యజ్ఞముప్రారంభించునపుడుజలమునకు ప్రణంల్లి)

జలపూర్ణపాత్రా!నిన్నుఈ కర్మమున నియంంచినవారెవరు?నిన్ను ప్రజాపతియేనియంంచినాడు.

పాత్రా!ఎవరికొరకు నిన్ను ఆ ప్రజాపతినియంంచినాడు? అగ్నికొరకును యజ్ఞం కొరకునునిన్ను నియంంచినాడు.

శూర్ప- అగ్నిహోత్రహవణే!ఁ ఇరువురను యజ్ఞంకొరకు గాను అందుకొనుచున్నాను.**శూర్పము- చేట**

7.(ఆ రెంటిని నిప్పుకు కాపుచు)

రాక్షసులుదగ్ధము చేయబడినారు.దానము చేయనివారుఅదాతలు - దగ్ధముచేయబడినారు.ఇక నేను ిస్తృత అంతరిక్షమునప్రవేశింతును.

"ఉర్వంతరిక్షమన్వేఁ"

8.(హ౦స్సులు వహించుశకటము అగ్నితో అనుచున్నది)

నీవుహింసించువాడవు.హింసించు రాక్షసులనుహింసించుము.మమ్ము హింసించువారినిహింసించుము.మేము హింసించువారినిహింసించుము.

శకటమా!నీవు దేవతలవాహనమవు.భక్తుడవు. పాలకుడవు.ప్రియతముడవు.ఆహ్వానకర్తవు.

9. శకటమా!కుటిలుడవుకాకుము. సాధుస్వభావుడవగుము.దృఢతరమవగుము.వంగి పడకుము. యజ్ఞపతిసహితము నిన్నువంచకుండును గాత.

శకటమా!నీ ఁద ిష్ణువు ఎక్కవలెను.వాయువు ప్రవేశించునట్లుిస్తరింపుము. పిడికెడుయువలుమాకు ప్రయోగార్థముప్రదానము చేయుము.

10.నేను స౦త ఆజ్ఞప్రకారముప్రవర్తించు అధ్వర్యుడను.హ౦!
అశ్వినులబాహువులతోను,పూష హస్తములతోనునిన్ను పట్టుకొనుచున్నాను.నీవు అగ్నికి ప్రీతికరమవగుహ౦౦. నిన్ను పట్టుకొనుచున్నాను.నీవు అగ్ని సోములకుప్రీతికరమగు హ౦౦.నిన్ను పట్టుకొనుచున్నాను.

11.9వ మంత్రమునందలి పిడికెడుగింజల గురించి చెప్పుచున్నాడు:-

ఇ౦భూఁలో ిత్తిఎక్కువ చేయుటకుఉంచినాను. దానముతప్పించుకొనుటకుఁగల్చలేదు.

తూర్పునఆదిత్యుని దర్శింతును.భూఁఁద గృహములుస్థిరములుగా ఉండవలెను.

నేనుిశాల అంతరిక్షమునుఅందుకొందును.

10వమంత్రము నందలిహ౦ని గురించి చెప్పుచున్నాడు:-

అందుకున్నహ౦! నిన్ను పృథ్వినాభియందు - అదితివడిలో- ఉంచు చున్నాను।గ్ని!నీవు హవనయోగ్య యవలనురక్షింపుము.

ఆలోచనామృతము

గింజలు,సంపద ుగిలించుకొనుటకు- దానము ఎగగొట్టుటకు- దాయకూడదు. వాటినిపెంపొందించునట్లుసదుపయేగమగునట్లుఉపయోగించవలెను.

భూగర్భమునదాచిన - ోత్తనముచల్లిన - గింజమొలకెత్తి పెరుగుటకువేడి - అగ్ని - అవసరముఅందువలన అగ్నిప్రార్థన.

వ్యవసాయమునకుసూర్యుడు సహకరించవలెను.ఇండ్లను పెరికి వేయుతుఫానులు రాకుండవలెను.

అట్లయిఅందరు సహకరించిపంట చేతికి వచ్చినరైతు ఆకాశము అందుకున్నంతమురిసిపోవును."**ఉర్వన్త రిక్ష మన్వేు**"

12.కుశ పంత్రమా! నీవుపంత్రము చేయుదానవు.ష్ణు స్వరూపవు.

జనులారా!నేను సంత ఆజ్ఞప్రకారం వర్తించువాడను.అచ్ఛిద్ర పంత్రమునను- సూర్యరశ్మి యందునుపావనము చేయుదును.

జలమా!నీవు సంద్రము వైపుసాగువాడవు - సోమరసపానముచేయువాడవు.మేము చేయుచున్న'దర్శపూర్ణ మాస, యజ్ఞమునుసఫలము చేయుము.అట్లే బహుదక్షిణలిచ్చుయజ్ఞస్వాుని - దేవకాుయజమానిని-సఫలీకృతులనుచేయుము.

"**సయోహైవంంద్వానగ్ని హోత్రంచజుహోతి దర్శపూర్ణాభ్యాంచయజతే మాసిమాసి హైవాశ్చమేధేనేష్టంభవతి**"అనిశపథము.

అగ్నిహోత్రమును.ంద్వాంసులు పూజించుట- నెల నెల యజించుటఅశ్వమేధమందలిఇష్టి అగును. అదియేదర్శపూర్ణమాస యజ్ఞం.

అమావాస్యనుండి అమావాస్య వరకుగల కాలమును మాసముగాపరిగణించుట జరిగినది.

13.జలమా! వృత్రవధసమయమున ఇంద్రుడునిన్ను వరించువాడు.ఇప్పుడు నీవు శత్రువధకొరకుఇంద్రుని వరింపుము.నీవు ప్రోక్షితువైనావు.

హం!నిన్ను అగ్నికి ప్రీతికరముచేసినాను. ప్రోక్షించినాను.అగ్నిసోములకు ప్రీతికరమగునిన్ను కుశలచేమార్జితము చేసినాను.దేవతలనుగూర్చి చేయు యజ్ఞముకొరకు నీవు పరిశుద్ధడవగుము.

తండులములారా!నిన్ను దాసాదులుపట్టునప్పుడు అపరిశుద్ధమైనంతభాగము పరిశుద్ధమగుటకు దర్భలతోజలము చల్లిపరిశుద్ధము చేయుదును.

దర్భలతోనీళ్లు చల్లుటప్రోక్షించుట అగును.

ఏ ఆయుధముననుచావని వృత్రునిఇంద్రుడు నీటినురగతో వధించాడనివృత్తాంతము.

14.చర్మమా! నిన్నుండిచిన రాక్షసులనుపారద్రోలి నట్లగును.దాతలు కానివారిని దూరప్రాంతములకుతరిునట్లగును.

కృష్ణాజినమా!నీవు అదితి త్వచ- భూుకి అంటి ఉన్నావు.కావున నేల నిన్నుతనదానినిగా భాంచవలెను.

(నేలఁదకృష్ణాజినము పరచవలెను.దాని ఁద రోలు, రోకలినిపెట్టవలెను.)

రోలూ!నీవు రాతితో చేయబడినావు.నీకు కర్రతో చేసినరోకలితో సాంగత్యము.నీ అడుగు వెడల్పుది.పృథ్వి చర్మము వంటికృష్ణాజినము నిన్నుతనవానిగా భాంచవలెను.

ఈ తోలుతిత్తి - దేహమే-రక్కసి కోరికలను లోభిత్వమునకుకారణము.

జింకచర్మము కృష్ణాజినమగును

15.బియ్యపు హిః!నీవు ఆ హవనీయఅగ్ని శరీరమవు. మంత్రపుసర్జమవు (మంత్రపుచివరన తండులములనుఅగ్నికి అర్పించబడును.అందువలన తండులముమంత్రపు సర్జనయగును.)

(రోకలినిచేతపట్టుకొని)

రోకలీ!నీవు కర్రతో పొడుగుగా చేయబడినావు.నీ అడుగు భాగము రాతికన్న కఠినమైనది.నీవు దేవతలకొరకు గాను ఈ తండులహని పిండి చేయుము.చక్కగా పిండి చేయుము.

హచేయువారలారా! రండి.రండి హ చేయువారలారా!“
హంష్కృదేహిహంష్కృదేహి.”

16.కుక్కుటమా! నీవు మధురజిహ్వవు.నేడు నీవు మాకువర్షము, అన్నపు కథనిపించుము నీ వలనప్రవృద్ధులమైనమేము రాక్షసులనుగుంపులు గుంపులుగా ఓడింతుముగాక.

చేటా!నీవు వర్షమునవర్ధిల్లినదానవు.(చేటలు చేయువెదురు వర్షమునపెరుగును.) వర్షమునపెరిగిన తండులములునిన్ను తనవానిగాభాంచవలెను.బియ్యమునుచెరగినపుడు

రాక్షసులుచెడినట్లనిపించును.అదాతలు కూడా దూరమైనారు.బియ్యము చెరుగుటవలన

రాక్షసులుచచ్చినట్లయినది.

పొట్టుతోటిబియ్యమా! చేటగాలిుమ్ము వేరు చేయవలెను.శుద్ధములైనతండులములనుస్వర్ణహస్తుడగుసత - సందులేని- చేతులచేగ్రహించునుగాక.

17.మోదుగు కొమ్మ! నిప్పులనుఇటునటు కదిలించుటయందు నీవు సర్వ సమర్థవు.

(నిప్పులనువేరు చేయవలెను.)

గార్హపత్యాగ్నీ!పచ్చి పదార్థములనుపచనము చేయుఅగ్నిని వేరు చేయుము.మృతదేహమును,మాంసాదులను కాల్చుక్రవ్యాద అగ్నిని వేరుచేయుము. కాని దేవతలనుమననము చేయుటకుఉపయుక్తమగు హవనీయఅగ్నిని తెమ్ము.

కపాలమా!నీవు ఎంతో గట్టిదానవు.భూంని గట్టిపరచుము.బ్రాహ్మణులుసంపాదించిన - క్షత్రియులుసంపాదించిన - యజమానిసజాతీయులు సంపాదించినకపాలమా! నా శత్రువధకొరకు నిన్ను అగ్నిఃదకప్పుదును.

కపాలమనగాఅగ్ని ఃద వేయు పేళ్ళుమున్నగు వాని కప్పు-మనిషి పుర్రె కాదు.

18.అగ్నీ! పురోడాశరూప అన్నమునుసంస్కరించు కపాలమునునీపైన ధరించుము.

కపాలమా!నీవు పురోడాశమునుధరించు దానవు.నీవు అంతరిక్షమునుగట్టిపరచుము.బ్రాహ్మణుడువరించిన, క్షత్రియుడువరించిన, యజమానికిసజాతీయుడు వరించినకపాలమును శత్రువధకొరకు అగ్నిఃద ఉంచుచున్నాను.

మరొకకపాలమా! నీవు పురోడాశమునుధరించుదానవు.ద్యులోకమునుదృఢము చేయుముబ్రాహ్మణుడువరించిన - క్షత్రియుడువరించిన - యజమానిసజాతీయుడు వరించిన-ద్వితీయ, తృతీయకపాలములను శత్రువధకొరకు అగ్ని ఃద ఉంచుచున్నాను.

నాలుగవకపాలవగు నిన్ను దిశలుగెలుచుటకు గానుఅగ్నిఃద ఉంచుచున్నాను.

కపాలములారా!ఁమ్ము ఒకదాని పిదప ఒకటిఅగ్నిఃద ఉంచినాను.అట్లు ఒకదాని పిదప మరొకటిగాఉంచబడిన ఃరుఉపచితులై భృగు,అంగిరసుల తపోరూప అనితాపమునకుప్రతప్తులు కండు.

30.బహురూపములుదాల్చి పితరుల'స్వధ'ను భక్షించిజీంచువారును - స్థూల,సూక్ష్మ రూపములు ధరించువారును అగు అందరు అసుర, రాక్షసాదులనుఅగ్ని ఈ యజ్ఞ ప్రదేశమునుండి తరిఁ కొట్టినాడు.

31.పితరులారా! రండి, ఈ పిండస్థలమున ఁనోదించండి.ఃరందరు - ఆబోతువలెఃఃభాగ పిండములనుభక్షించండి. పితరులుఆనందించినారు. ఆబోతువలె స్వేచ్ఛగా తమపిండములను ఆరగించినారు.

32.(ఆరు ఋతువులనుఆరుగురు పితరులుగా భాంచబడినది.యజమాని ఆరుమారులునమస్కరించవలెను)

పితరులారా!రసభూత వసంతమునకు నమస్కరింతును.పితరులారా! శోషింపచేయుగ్రీష్మమున కు నమస్కరింతును.పితరులారా! జీవనదాతయగు వర్షర్తువునకు నమస్కరింతును.పితరులారా! అన్న పాచనశరద్రుతువునకు నమస్కరింతును.పితరులారా! ఘోరస్వరూపయగు హేమంతమునకు నమస్కరింతును.పితరులారా! దాహకారకశిశిర ఋతువునకు నమస్కరింతును.

పితరులారా!కు నమస్కారం. నమస్కారము.పితరులారా! రు మాకుస్త్రీ, పుత్రాదులనుప్రసాదించండి. పితరులారా!ఇంట అన్నాదులు ఉన్నకదాకు పిండాదులు అర్పించకలుగునది!కావున మాకు అన్నాదులుప్రసాదించండి. పితరులారా!ఈ వస్త్రము ధరించండి.(దారము సమర్పించవలెను)

33.పితరులారా! కమలమాలికలుధరించిన అశ్వినులవంటి పుత్రులనునా గృహమునపురుష సంఖ్య పూరించునట్లునా భార్య గర్భమునప్రవేశపెట్టండి.

34.జలమా! అన్నము,అమృతము, ఘృతము,దుగ్ధము, రసము,సుర వహించిస్వధా స్వరూపమవగుము.మా పితరులనుతరింపచేయుము.(జలదానముచేయవలెను.)

దాశరథిరంగాచార్య రచిత
శ్రీమదాంధ్రవచన శుక్లయజుర్వేదసంహిత యందలి
రెండవఅధ్యాయము సమాప్తము.
సర్వేపిసుఖినస్సంతు.

జ్ఞానానందమయందేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతింI

ఆధారస్సర్వద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహేII

మూడవఅధ్యాయము

1.సంధాగ్నిం దువస్యతఘృతైర్బోధయతాథిమ్।

అస్మిన్హవ్యాజుహోతన॥

ఋత్విజాదులారా!సంధ సమర్పించిఅగ్నికి పరిచర్య చేయండి.అగ్ని అతిథి సముడు

అతనికిఘృతపు ఆహుతులుఅర్పించండి. ప్రజ్వలితునుచేయండి. ప్రజ్వలితఅగ్నిలో చరుపురోడాశాదిహవ్యములనుహోమము చేయండి.

2. ఋత్విజులారా!అగ్ని సర్వ ిధ ప్రదీప్తుడు.జాతవేది. అతనికిఅతి రుచికర శుద్ధఘృతమును సమర్పించండి.

3. అగ్నీ!నిన్ను స ిధలు,ఘృతాదులచే ప్రవృద్ధునిచేయుదుము.నీవు నిత్య యవ్వనుడవుకావున చక్కగా వర్ధిల్లుము.ప్రదీప్తుడవగును.

4. అగ్నీ!ఘృతమున తడిసినహ ర్యు క్తమగుఈ స ిధ నిన్ను చేరవలెనునీవు తేజస్వి నేనుసమర్పించిన ఈ స ిధలునీకు ప్రీతి పూర్వకములుకావలెను. నిన్నుసే ంచవలెను.

5. అగ్నీ!భూ ు, అంతరిక్షము,దేవలోకమునుమూడులోకములందు వ్యాపించినవాడవు.పృథి ! నీవు దేవతలయజన యోగ్యమవు.శ్రేష్ఠ అన్నములులభించుటకుగాను నీ ిపు ంద అన్నభక్షకగార్హపత్యాది అగ్నులనుస్థాపింతును.

6. ఈఅగ్ని ప్రత్యక్షముగాదర్శన చ్చువాడు,యజ్ఞము కొరకు గానుఇతడు యజమానిఇంట జ్వాలారూపముధరించి నిలిచినాడు.సర్వ ప్రకారముల ఆహవనీయగార్హపత్య, దక్షిణాగ్నిస్థానములందుకాలు మోపినాడు. అట్లేపూర్వదిశన పృథ్విని చేరినాడు.ఆదిత్య రూపమునపితరులను చేరినాడు.

7. ఈఅగ్ని ప్రాణాపాన కార్యములునిర్వహించుచుశరీరపు మధ్య భాగమునవర్తిల్లును. ఇదిజఠరాగ్నియగును. శరీరమునజీవన రూపియగును.ఆ ిధముగా అగ్నివాయు,సూర్య రూపమున సమస్తలోకములను అనుగ్రహించును.అతడు యజ్ఞానుష్ఠానముకొరకు ప్రకాశితుడగును.

8. ముప్పదిముహూర్తరూపస్థానములందుశోభిల్లునట్టిపూజ్య వాక్కు అగ్ని కొరుకుఉచ్చరించవలెను.నిత్య ప్రియ స్తుతులఉచ్చరించయోగ్యమగువాణియే శ్రేష్ఠకర్మములందుఅగ్నిని స్తుతించును.(ఇ అగ్న్యాధేయ మంత్రములు)

9. అగ్నియేజ్యోతి జ్యోతియేఅగ్ని. అతని కొరకే ఈ ఆహుతి.సూర్యుడే జ్యోతి.జ్యోతియే సూర్యుడు.అతని కొరకే ఈ ఆహుతి.అగ్నియే బ్రహ్మవర్చస్సు. బ్రహ్మవర్చస్సే అగ్ని అతని కొరకేఈ ఆహుతి. సూర్యుడేబ్రహ్మ వర్చస్సు.బ్రహ్మ వర్చస్సేసూర్యుడు. అతని కొరకే ఈ ఆహుతి,జ్యోతియే సూర్యుడు.సూర్యుడే జ్యోతి.అతని కొరకే ఈ ఆహుతి.‘‘జ్యోతిః సూర్యః సూర్యోజ్యోతిఃస్వాహా’’

10.స తృ దేవునిసహితముగసమాన ప్రీతి గలవాడుఅగ్ని. ఇంద్రవతి రాత్రిసహితముగసమాన ప్రీతి గలవాడుఅగ్ని. అతనికి హ సమర్పించుచున్నాము.అతడు సే ంచవలెను.అగ్ని ఈ ఆహుతినిస్వీకరించవలెను.అగ్నికి స్వాహా.

స తృదేవుని సహితముగసమాన ప్రీతి కలవాడుసూర్యుడు. ఉషా సహితఇంద్ర సహితసమాన ప్రీతి గలవాడుసూర్యుడు. అతనికి హ సమర్పించుచున్నాము.అతడు సే ంచవలెను.

సూర్యుడుఈ ఆహుతిని స్వీకరించవలెనుసూర్యునకు స్వాహా.

11.యజ్ఞమునకుంచ్చేసిన వాడును- దూరమందున్ననుమా ంషయము ధ్యానమునందుంచుకొనువాడునగు అగ్ని కొరకు ఈ స్తుతినిఉచ్చరించు చున్నాము.దూరమందుండియుఅతడు ంనును. "అరేఅస్మే చ శృణ్వతే"

12.ఆహవనీయాదివేదస్థుడగు అగ్ని ద్యులోకపుశీర్షమంతటి ఉన్నతుడు.అతడు ఈ పృథ్వికి ప్రభువు.ఇతడు జలములందలిసారమునకు కర్త.

13.ఇంద్రాగ్నులారా! ం ఉభయులనుకలిపి ఆహ్వానించుచున్నాను.ఉభయులు కలసిప్రసన్నులు కావలెననివరించుచున్నాను.ంరిద్దరు అన్నముల,ధనముల దాతలు.అన్నలాభముకొరకు ం ఉభయులనుఆహ్వానించుచున్నాను.

14.ఆహవనీయఅగ్నీ! ఈ ముందు కనిపించుచున్నదిగార్హపత్యాగ్ని. ఇదియేనీకు ఉత్పత్తి స్థానము.ఇచట పుట్టినీవు దేదీప్యమానుడవగుచున్నావు.

అగ్నీ!నీ ఉత్పత్తి స్థానమునుతెలియుము.గార్హపత్య వేది ందవెలుగుము. మాకుధనాది అభివృద్ధినిప్రసాదించుము.

15.ఋత్విక్కులు అగ్నిమూలమున దేవతలనుఆహ్వానింతురు. అగ్నియజనీయతముడు,సర్వ యజ్ఞములందుస్తుత్యుడు. అట్టిఅగ్ని ముఖ్యునిగా స్థాపించబడినాడు.అతడు స్పృహణీయుడు.వ్యాపకుడు. యజమానిగృహమున ఆహవనీయాదిరూపముల ంరాజితుడు.అట్టి అగ్నిని అందుకొనుటకేభృగు గోత్రజులుసంధలు అర్పించిఅగ్నినిపూర్తిగా ప్రజ్వరిల్లచేసినారు.

16.అగ్ని పరిశుద్ధుడు. అతనిలోపురానిహిత దీప్తులున్నం.గోవులు అగ్ని స్వరూపలు.అం సహస్ర ధనములిచ్చును.దేవతలకు ప్రియములగుదుగ్ధములిచ్చును.ఆ గోవులను పాలుపితుకుఅహీరులు పితుకుచున్నారు.

17.అగ్నీ! నీవు దేహమునుపంత్రము చేయువాడవు.నా దేహమునుపంత్రము చేయుము.నీవు ఆయువునుఇచ్చు వాడవు. నాకుఆయువు ప్రసాదించుము.నీవు బ్రహ్మవర్చస్సును ఇచ్చువాడవు.నాకు వర్చస్సును ప్రసాదించుము.

అగ్నీ!నా శరీరమున లోపములున్నచోవానిని సరిచేయుము.

"అగ్నే యన్మే తన్వాఊనం తన్మ ఆపృణయ"

18.అగ్నీ! నీవు ద్యుతియుక్తుడవు.అన్నప్రదాతవు.శత్రుంజయుడవు.బలప్రదాతవు.శత్రువును అణచువాడవు.అహింస్యుడవు.

మేముహంరన్న యుక్తులము.శత్రువును జయించువారలము.బల సంపన్నులము.సదా అహింసనీయులము.

అగ్నీ!మేము నీకు సంధాదులుసమర్పింతుము. నూరేళ్ళవరకు నిన్ను ప్రజ్వరిల్లచేయుదుము.

స్పృహణీయరాత్రే!అంనాశ్యులమై మేమునీయొక్క ప్రాతః కాలపుఅందచందాలనుదర్శింతుముకాక.

19.అగ్నీ! నీవు సూర్యుని తేజముతోను,ఋషుల స్తవములతోనువర్థిల్లుచున్నావు.నీవు నీకు ప్రియమగుతేజస్సున అవతరించినావు.

అగ్నీ!నాకు ఆయువు, బ్రహ్మవర్చస్సు,సంతానము, ధనము,అభ్యుదయములచేసాంగత్యము కలిగించుము- డిపోకుండునట్లు!

సమహమాయుషాసం వర్చసా సం ప్రజయాసంరాయ స్పోషేణ గ్మిషీయ

20.గోవులారా! ీరు దుగ్ధాదిఅన్నములు గలవారు.నాకు ీ యొక్క దుగ్ధాదిఅన్నలాభముకలుగవలెను.ీరు పాలు, పెరుగు, నేయి వంటిదశతేజోవంతులు.నాకు ీ యొక్క పాలు, పెరుగు,నేయి వంటి దశతేజోలాభము కలుగవలెను.ీరు బలస్వరూపిణులు.నాకు ీ బలపు లాభముకలుగవలెను.ీరు ధనమునకుపృష్టిభూతులు.నాకు ధనపుష్టి లాభముకలుగవలెను.

21.గోవులారా! ీరు ధనవంతులు.ఈ యజ్ఞపు గోదూహనస్థానమున ఆనందించండి.గోశాలలో ఆనందించండి.నా దృష్టి పథమునఆనందించండి. నాఇంట ఆనందించండి.ఇచటనే ఉండండి.దూరము పోకండి.“ ఇహైవస్త మాపగాత ”

22.(గోవును తాకి) గోవూ! నీవుయజ్ఞకార్య నిమగ్నవు.ంధ రూపములు గలదానవు.నీవు బలము,గోపతిత్వ రూపముననాలో ప్రవేశింపుము- నన్ను బలవంతునిగోపతిని చేయుము.

రాత్రిపూట కాపురముండు అగ్నీ!మేము నిత్యమునిన్ను స్తుతులతోసంస్తుతింతుము. హంరన్నముఅర్పింతుము. నిన్నుమాలో చేర్చుకుందుము.

23.యజ్ఞములందుశోభిల్లువాడు,సత్య సంరక్షకుడు, దేదీప్యమానుడు,గార్హ పత్యాది యజ్ఞగృహములందుసదా వర్ధిల్లువాడగుఅగ్నిని ఆహ్వానించుచున్నాము.

24.అగ్నీ! తండ్రి కొడుకుంషయమునందువలె,నీవు మాకు శుభములుకలుగు ఉపాయవంతుడవుఅగుము. మాకు నాశనములేకుండునట్లుమాతో స్నేహముచేయుము.

25.అగ్నీ! నీవు మాకు దగ్గరిదేవతవు, రక్షకుడవు.మాకు శుభంకరుడవగుము.మాకు గృహపతివగుము.నీవు

ధనస్వరూపుడవు,ధనదాతవని◌ఖ్యాతుడువు.అభిముఖుడవగుము.మాలో వ్యాపింపుము.మాకు అత్యంత ప్రకాశవంతమగుసువర్ణాది ధనమునుప్రసాదించుము.

26.ప్రవృద్ధ జ్వాలావంతఅగ్నీ! నీవు దేదీప్యమానుడవు.నా ◌ుత్రుల కొరకు నిన్నుధనము యాచించుచున్నాను.మమ్ము నీవారినిగా భా◌ంపుము.మా ఆహ్వానమునుగ్రహించుము.మమ్ము సమస్త హింసకవర్గము నుండిరక్షింపుము.

27.ఇళా! ◌చ్చేయుము.దేవమాత అదితీ!◌చ్చేయుము. ◌ిరిద్దరుభజించదగినవారు.◌చ్చేయండి. మాకోరికలు తీర్చండి.

28.బృహస్పతీ!నీవు సోమాభిషకర్తవు.సోమయాజి◌. నిన్నుస్తుతించువారికి ఉశికపుత్రకక్షీవంత ఋషి వంటివాడవు. మమ్ముకరుణించుము.

(**“కక్షీవాన్నామకమృషిం దీర్ఘతమఃపుత్రం యథాసోమయాగయుక్తంస్తుతియుక్తంచకృతవానసి తథా మాంకురు”** అని ఉవటునివ్యాఖ్య. కక్షీవంతుడుదీర్ఘతముని పుత్రుడు.అతడు తండ్రినిసోమయాగయుక్తుని,స్తుతియుక్తుని చేసినాడు.అట్లె నన్నుచేయమని బృహస్పతినిప్రార్థించుచున్నాడు.ఉశిక కక్షీవంతుని తల్లి)

29.అగ్ని ధనవంతుడు.రోగనాశకుడు, ధనప్రాపకుడు,అన్నాదులందు పుష్టిపెంచువాడు క్షిప్రకారి. అతడుమమ్ము కూడవలెను

30.మంత్ర రక్షక బృహస్పతీ!అదాతలగువారి నిందలు,హింసల నుండిమమ్ము రక్షింపుడు. మమ్ముకాపాడుము.

31.◌ుత్ర, ఆర్యమ, వరణులుముగ్గురు మహామహులద్యుతియుక్త ధనవంతముమరియు దుష్ట ధర్షణలరక్షణలు మాకు కలుగవలెను.

32.ఆ ముగ్గురు దేవతలరక్షణలందున్నయజమాని సుఖముగాఇంట ఉండును. బహుళమార్గములందుదొంగలు బందిపోటులుఅతనిని బాధించరు.పాపియగు శత్రువు అతని◌ుద ఆధిపత్యముచేయడు.

33.ఆ ముగ్గురు అదితి పుత్రులు.మానవుల జీవనార్థమునిరంతరము జ్యోతినిప్రసాదించువాడు.

34.ఇంద్రా! నీవు ఎన్నటికిహింసకుడవుకావు. హ◌ర్థాతయజమానిని మరలమరల కలసి కొందువు.నీవు ఇచ్చు అధికాధికదానము అతనికి అందుచునేఉండును.

35.స◌తాది వరణీయతేజము. దానినిమేము ధ్యానింతుము.అతడు మా బుద్ధులనుఅనుకూలము చేయవలెను.

36.అగ్నీ! నీ రథము దుర్దమనీయము.దాని వలననేనీవు యజమానులనురక్షింతువు. అట్టిరథము మాకు సంప్రాప్తముకావలెను.

బృహదుపస్థానముసమాప్తము.

37.సచ్చిదానందస్వరూపఅనీ! నీ దయవలననేను ఉత్తమ సంతానముకలిగి సంతానవంతుడనుకావలెను. సు ీరులవలన ీరులు గలవాడను, అన్నాది పోషకులవలన సుపోషకుడనుకావలెను.

ఆహవనీయాగ్నీ!మానవహితకరా! నీవు నా సంతానమునురక్షింపుము.

స్తుత్యగార్హపత్యాగ్నీ! నా పశువులను హింసారులనుండి రక్షింపుము.

స్థిరదక్షిణాగ్నీ! నా ధాన్యమునకునష్టము కలుగనట్లురక్షింపుము.

38.సర్వధన ప్రాపకుడును-మాకు ధనముఅందించు అభిలాషగలవాడునుఆహవనీయఅగ్ని మాకు లభించినాడు.సర్వమునకు అధిపతివగుఅగ్నీ! సువర్ణాది ధనముసాధించుటకునూశత్రువును ఓడించుటకునుసరిపడు బలమునుప్రసాదించుము.

39.ఈ గార్హ పత్యాగ్ని మా గృహపతిఅగును. ఇతడు మా సంతానమునకు,ధనము అందించువాడగును.గార్హపత్యాగ్నీ! సువర్ణాదిధనము సాధించుటకును- శత్రువును ఓడించుటకునుసరిపడు బలమునుప్రసాదించుము.

40.దక్షిణాగ్ని పశువులకుహితకరుడు.ధనవంతుడు.అన్నాదులను వర్ధిల్లచేయువాడు.

పశుహితకరదక్షిణాగ్నీ! సువర్ణాదిధనము సాధించుటకునుశత్రువును ఓడించుటకునుతగిన బలమునుప్రసాదించుము.

41.గృహములారా!భయపడకండి.కంపించకండి. ీరు అన్నముగలవారు. మేము తప్పక ుమ్ము చేరుకొందుము.అన్నము పట్టుకొని,ప్రసన్నమనమునసద్బుద్ధితో ఆనందమయులమైమరల ీలో ప్రవేశించగలము.

42. దేశములందున్నప్పుడుఎడతెగక గుర్తు వచ్చుగృహము - ఆనందములునిండిన గృహమునేమేము ఆహ్వానించుచున్నాము.గృహమా! మమ్ముగుర్తింపుము. మాకు స్వాగతముపలుకుము.

43.ఈ ఇంట గోవులు తిరిగిన .మేకలు - గొర్రెలు సంచరించిన .ఈ ఇంటనే అన్నమురసవంతమైనది.నీరు మధురమైనది.అట్టి గృహమునసుఖము, శాంతి కలుగుటకుప్రవేశించుచున్నాను.మాకు ఈ ఇంట సుఖములు,శుభములు కలుగవలెను.భయములుదూరము కావలెను.

"క్షేమాయవః శాంత్యై ప్రపద్యేశివం శగ్మం శంయోః శంయోః"

ఉపస్థానమంత్రములుసమాప్తము.

చాతుర్మాస్యమంత్రములు

(చాతుర్మాస్యయాగమున నాలుగుయాగములుండును)

1. వైశ్వదేవము 2. వరుణప్రఘాసము 3. సాక మేధము4. శునాసీరీయము

44.మరత్తులు, వరుణప్రఘాసయాగమున ప్రఘాసనామక హ౦రన్నమునుభక్షి౦చువారు. హి౦సకులగుబందిపోటులనాశకులు. యవమయహ౦రన్నమునందుప్రీతి గలవారు.

అట్టిమరుత్తులనుమేము ఆహ్వానించుచున్నాము.

45.మరుత్తులారా! మేముగ్రామమున పాపములుచేసినాము. అరణ్యమునపాపములు చేసినాము.సభలందు పాపముచేసినాము. ఇంద్రియలోలులమై పాపములుచేసినాము. ఏవేవోఅశేష పాపములు చేసినాము.వానినన్ని౦టినిఈ చాతుర్మాస్య యాగముచేసి వదిలి౦చుకుందుము.

మరుత్తులకుస్వాహా

46.ఇంద్రుడు దేవతలతోయుద్ధము చేసినపుడు౦డివడిన హ౦రంశముఅతని కొరకై ఉండనే ఉన్నది.ఇది సేచన సమర్థుడగుఇంద్రుని కొరకగు యవసమార్జితమహాహోమకర్మము.

హ౦ర్యు క్తపవమానస్తుతిమరుత్తులనునుతి౦చును.

47.పత్నిచే పిలిపించుకొనుటసుఖకరము. అట్టిసుఖకరమగు వచనములతోఋత్విక్కులు కర్మనిర్వహి౦చినారు.యజ్ఞము సంపూర్ణముచేసినారు.

దేవతలకొరకు యజ్ఞం పూర్తి చేసినఋత్విక్కులారా! ౦రందరుకలసి ప్రస్థానముచేయండి.

48.అవభృతయాగమా!నీవు అత్యంత గతిశీలవు.అట్లయ్యు నీ గతిమందగించును.అట్టితరి నీ ద్వారముననేనేను దేవతల౦షయమున చేసినపాపములను దేవతలచేతనేమన్ని౦పచేసి కొన్నాను- మానవుల ౦షయమునచేసిన పాపములనుఋత్విక్కులచేమన్ని౦పచేసికున్నాను.

ఇంద్రదేవా!ఇది సకల దుఃఖములుకలిగి౦చు లోకము.దానినుండి నన్నురక్షి౦పుము.

49.దర్వీ! నీవు స్థాళి యందలిఅన్నముతో ఇంద్రునికొరకు సాగుము. అభీష్టఫలమునందుకొనితిరిగి రమ్ము.

శత్రుకతుఇంద్రా! మూల్య ఎనిమయయమువలె మేము అన్నమువర్షముల వ్యాపారముచేయుదుము.

(మేమునీకు హంరన్నముసమర్పింతుము. నీవుమాకు వర్షము ప్రసాదించుముఅని తాత్పర్యము. ఇదిఎనిమయమే అగునుకదా! ఎనిమయము వర్తకమగునుకదా!)

50.ఇంద్రుడు అనుచున్నాడు:-

యజమానీ!నీవు ముందు నాకు హంరన్నముఅర్పించుము. తదుపరినీ కొరకు నేను వర్షముకల్గింతును. నీవునాకు హంరన్నముఅక్కడ పెట్టుము. నేనునీకు వర్షము ఇక్కడఉంచుదును.

యజమానిఅనుచున్నాడు:-

ఇంద్రా!నీవు వర్షమనుసరుకును తెచ్చిఇమ్ము. దాని మూల్యముగానీకు హంరన్నముఅందింతును.

"ఇంద్రాయస్వాహా"

51.పితరులు పిండములుభక్షించినారు. ఆనందించినారు.తలలు ఊపినారు.

ఇంద్రా!బ్రాహ్మణులుస్వయం దీప్యమానులు- 'స్వభానవో ప్రా' వారునఎన స్తుతులచేనిన్ను నుతించినారు.ఇహ లెమ్ము,రథమునకు హర్యశ్వములనుకట్టుము. **"యోజాన్విన్ద్రతేహరీ "**

52.మఘవా! నీవు సుదర్శనీయుడవు.నీకు వందనము.సంస్తుతించబడిననీవు ప్రదానముచేయు సరుకులు నింపియజమానిని చేరుము.**"యోజన్విన్ద్రతేహరీ "**

53.మానవ ప్రశంసక స్తవములుచదిఎ - అన్యగతమైనమా మనస్సును మాలోనికిఆహ్వానించుచున్నాము.పితరులను స్తుతించుస్తవములతోనూమా మనమునుమాలోనికి ఆహ్వానించుచున్నాము.

(మన సేస్వాధీనమందున్నసమస్యలు చాలవరకుతీరును)

54.యజ్ఞము, బలము,జీవనము కొరకుమా మనసు మరలమాలో చేరవలెను.చిరకాలము సూర్యునిదర్శించుటకు సహితముమా మనసు మరలమాలో ప్రవేశించవలెను.

55.పితరులారా! దేవతలుమరల మా మనసునుమాకు ఇవ్వవలెను.వారు మాకు మరల ఇచ్చినమనసుతో మేముమా భార్యాపుత్రులతోచేరగలము.

56.సోముడా! నీకుగాను అభిషవాదికర్మలు నిర్వ ర్తించుటకునుశరీరమున మనమునిలువ వలసిఉన్నది. పుత్రాదిసంతానయుక్తులమగుటకుసహితము మనసునిలుచుట అవసరమైఉన్నది.

57.రుద్రుడా! ఈ అతిరిక్త పురోడాశమునీ హంరంశము. దానినిఅంబికా సహితుడవైఆరగింపుము. రుద్రాయ స్వాహా.ఇది నీ హంరన్నము.మూషికము నీ పశువగును.

58.త్ర్యంబక రుద్రునకువేరుగా భోజనముచేయింతుము. అతడుప్రసన్నుడు కావలెను.మమ్ము వర్ధిల్లునివాసవంతుని చేయవలెను.వర్థిల్లు యశోవంతునుచేయవలెను.సర్వకార్య సమర్థులనుచేయవలెను.

59.రుద్రదేవా! నీవుస్వయముగా ఓషధి స్వరూపుడవు.మా గోవులు, అశ్వములు,మానవుల కొరకువైద్యులను ప్రసాదించుము.ఆడ, మగ మేకలకుసుఖము ప్రసాదించుము.

60.త్ర్యంబకుడు సుగంధయుక్తుడు.అన్నాదులకు సమృద్ధికలిగించువాడు. అతనినిమేము భుజింతుము.పక్వమయిన ఖర్జూరఫలము వలెమమ్ము మృత్యుబంధము నుండిముక్తులను చేయుము.అమృతత్వము నుండిమాత్రము కాదు.

త్య్రంబకుడుసుగంధయుక్తుడు,భర్తలను కూర్చువాడు.అతనిని మేము భజింతుము.పక్వమయిన ఖర్జూరఫలము వలెకన్యలను వాహమైనంతపితృ గృహమునుండి ముక్తలనుచేయుము. కాని పతిగృహము నుండిఎన్నటికి ముక్తలనుచేయకుము.

61.రుద్ర దేవా! ఈ అతిరిక్తపురోడాశము నీకు మార్గభోజనము - చద్దిమూట.దానిని తీసికొనుము.సాగుము. దూరము - మంజుపర్వతము కూడ - దాటితరలిపొమ్ము. నీ పినాకపునారిని దింపుము. పినాకమునేచద్దిమూటచేసికొనుము. గజచర్మము ధరించుము.మమ్ము బాధించకకళ్యాణమూర్తి వైఅటుగా సాగి పొమ్ము.

62.రుద్ర దేవా! జమదగ్నిమూడు ఆయువులు,కశ్యపుని మూడు ఆయువులు,దేవతల మూడుఆయువులు మాకు సహితముకలిగింపుము.

(బాల్య,యవ్వన, వార్థక్యములుమూడు ఆయువులుఅగును)

63.(ముండన సమయమునకత్తిని ఉద్దేశించి)

కత్తీ!నీవు "శివము" అనుపేరు గలదానవు. నీతండ్రి వజ్రమగును.నీకు నమస్కారము నీవుమమ్ము బాధించకుము.హింసించకుము.

మంగలిఅనుచున్నాడు:-

యజమానీనేను నీకు ఆయుష్యము,పాచకత్వము, ప్రజోత్పాదకత్వము,ధన సమృద్ధి,సంతానప్రాప్తి, మంచిబలము కలుగుటకుగాను ముండనముచేయుచున్నాను.

దాశరథిరంగాచార్య ిరచిత
శ్రీమదాంధ్రవచన శుక్లయజుర్వేదసంహిత యందలి
మూడవఅధ్యాయము సమాప్తము
సర్వేపిసుఖినస్సంతు.

జ్ఞానానందమయందేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం।

ఆధారంస్సర్వ ిద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

నాలుగవఅధ్యాయము

1.ఏదమగన్మదేవయజనం పృథివ్యాయతర దేవసోఅజుషన్త ిశ్వే ।

ఋక్సామాభ్యాంసంతరన్తో యజుర్భీరాయస్పోషేణసంిషామదేమ

ఇమాఆపఃశముమేసన్తుదేిఃఓషధేత్రయాస్వస్వధితేమైనఅహింసీః

యజమానిఅనుచున్నాడు:--

భూిిదదేవతలనుపూజించుచోటు యజ్ఞస్థలము.మేము అచటికిచేరుకున్నాము. అచటిశ్వేదేవతలుఎంతో ప్రియముగా వానినిఆరగింతురు. మేము ఋక్కులు,సామగానములు, యజ్ఞిధానమునుబోధించు ఋషివాక్యములచేకర్మపారావారమును దాటుదుము.అందువలన మాకుధన సమృద్ధికలుగవలెను.వర్షము కలిగి మాకుఉల్లాసము కలిగించవలెను.

(ముండనముచేయునపుడుతలతడుపునీటినిచేతతీసికొని)

ఈజలముముండన కార్యమునశుభంకరమగు గాత.

(నీటితోతలను తడిపివెంట్రుకలు, కుశలనుఒక్కచో చేతపట్టి)

దర్భే!నీవు ఈబాలకుని రక్షింపుము.వజ్రపత్రఛురమా!నీవు ఈ బాలుని - ముండనసమయమున - బాధింపకుము.

2. (స్నానముచేయునపుడునది మున్నగువానిలో ప్రవేశించినయజమాని)

మాతృవాత్సల్యముగలశీతలజలముమమ్ము పరిశుద్ధులనుచేయవలెను.ఘృతము వలెపంత్రము చేయుజలము స్వశక్తితోమమ్ము పంత్రులనుచేయవలెను.ద్యుతి మంతమగుఈ జలము శరీరపు సకలమాలిన్యములనుఆత్మకు సంబంధించినపాపములను కడిగివేయవలెను.

(స్నానముచేసిన తరువాత)

జలమునన్ను పరిశుద్ధునిచేసినది. జలమునుండి బయటికివచ్చినాను.

(ధోవతినిచేత పట్టుకుని)

ధోవతీ!నేను కర్మమునందుప్రవృత్తుడనగుదీక్షను - కర్మము వలనకష్టములను నీవుసహించుమూర్తిం.కళ్యాణ కారిం. సుఖప్రదాయినిం.నా శరీరపు శుభవర్గమునుద్విగుణీకృతముచేయుటకు గానునిన్ను ధరించుచున్నాను.(ధరించవలెను)

(ఘృతంహి అపాం పరమంతేజఃపంత్రం చ అనిఉవటుడు. ఘృతమేజలమునకు పరమతేజము. పంత్రము.జలమున ఘృతమున్నట్లున్నది.(గ్రహించవలసిఉన్నది)

3. (చేతిలోవెన్న తీసికొని) నవనీతమా!నీవు మహా గోవులపాలసారమవు. శరీరమునకుకాంతి కలిగించుదానవు.నాకు బ్రహ్మవర్చస్సుయొక్క కాంతిని ప్రసాదించుము.

(చేతకాటుక అందుకొని) కాటుకా!నీవు వృత్రుని రాలినకంటినల్లనిపాపవు. నీవు కళ్ళకువెలుగునిచ్చుదానవు.

కాటుకా!నీవు నాకు కంటిని- కంటివెలుగును- కలిగింపుము (కాటుక దిద్దుకొనవలెను)

4. మనసునకుస్వాంయగు ప్రజాపతినన్ను పంత్రునిచేయవలెను.సంత అచ్ఛిద్రపావన వాయువునపంత్రుని చేయవలెను.సూర్యుడు తన కిరణములచేపంత్రము చేయవలెను.

పంత్రపతే!అట్టి పావనత్వమునీవు నాకు పంత్రతప్రసాదించినావు. దానితోసంకల్పించిన కర్మనుపూర్తి చేయగలసామర్థ్యము నాకు కలుగవలెను.

5. దేవతలారా!ంరు యజ్ఞమునప్రవర్తమానులయినపుడుంమ్ము మేము ధనముయాచింతుము. ంయజ్ఞములసిద్ధివలనకలిగిన ఆశీర్వాదములుయాచించుచున్నాము.

6. స్వాహా.నేను మనస్ఫూర్తిగాయజ్ఞం ప్రారంభింతును.స్వాహా. నేను ంస్తృతఅంతరిక్షమునుండియజ్ఞం ప్రారంభింతును.స్వాహా. నేను ద్యావాపృథ్వినుండియజ్ఞం ప్రారంభింతును.స్వాహా నేను వాయువునుండి యజ్ఞంప్రారంభింతును.స్వాహా.

7. సంకల్పసిద్ధికిని- యజ్ఞసాఫల్యమునకును'అగ్నయేస్వాహా' మేధస్సుమరియు మనో[ప్రాప్తికొరకుఅగ్నయేస్వాహా, దీక్షమరియు తపస్సు కొరకు అగ్నయేస్వాహా.సరస్వతి మరియు పోషించుదేవత పూష కొరకు అగ్నయేస్వాహా, కంటికి కనిపించుమహాజలము◌శ్వము కొరకు శాంతి మయమగును.ద్యావాపృథ్వి, ◌శాల అంతరిక్షము◌శ్వముకొరకు శాంతి మయములగును.బృహస్పతికిహ◌స్సులు అర్పింతుముస్వాహా.

"బృహస్పతయేహ◌షా ◌ధేమస్వాహా"

8. స◌త◌శ్వేదేవతలనేత. అతని ◌[త్రభావమును - నరుడుతన కళ్యాణమునకు- వధించవలెను.అందరు ధనమునేయాచింతురు. పోషణకొరకు ధనమునువరించవలెనుస్వాహా.

9. (కృష్ణాజినము◌ంది తెల్లనిచారలను స్పృశించి)

ధారలారా!◌రు ఋగ్వేద, సామవేదములుస్వీకరించిన ప్రతిమూర్తులు.ఆరెండును మాకు చెందునుగాత. నిన్ను పరచుచున్నాను.ప్రారంభించిన ఈయజ్ఞపు చివరిఋక్కుముగియు వరకు◌రు నన్ను రక్షించండి.

చర్మమా!నీవు చర్మమవు.నా నమస్కారము అందుకొనుము.నాకు సుఖములు ప్రసాదించుము.హింసించకుము.హింసించకుమో.

10.(మేఖలను చేతపట్టి)మేఖలా! నీవు అంగిరసశక్తి◌.ఉన్నివంటి కోమలమైనదానవు. నీవు నాలోబలమునింపుము.

(మేఖలలోముడి వేయుచు) ముడీ! నీవు సోమయాగసంబంధ[గంధి◌.వస్త్రమా! నీవుయజ్ఞదేవతకుగృహము వంటిదానవు.

(కృష్ణమృగపుకొమ్ము అందుకుని) శృంగమా!నీవు ఇంద్రుని నివాసస్థానమవు.(కొమ్ము తోనేలను[త్రవ్వుచు) శృంగమా!నీవు యజమాని[ప్రయత్నములనుఫలవంతము చేయుము.

(చేతదండము పట్టి)నీవు నిలువుగా ఉండుము.నీవు ఉన్నతుడవు.నన్ను పాపములనుండి రక్షింపుము. యజ్ఞమునఉచ్చరించబడుచివరి ఋక్కువరకునీవు ఇట్లే నిలిచిఉండుము.

11.(యజమాని అనుచున్నాడు:-)

ఋత్విజాదులాలా!◌రు నాకొరకు దుగ్ధపానము- [వతము -సిద్ధముచేయండి. వా[గూపఅగ్నియే వేదము.క[ర యజ్ఞసంబంధి(స◌ధరహితఅగ్ని యజ్ఞసంబంధికాజాలదు.) అగ్నియేయజ్ఞం.

వేదవాణిదేవసంబంధి.సుఖదాత్రి. బ్రహ్మవర్చస్సు ప్రసాదించునది.యజ్ఞమున ముందుకుసాగించునది. అట్టివేదవాణిని - మావశమందుండమని- యాచించుచున్నాము.

చక్షురాదిదేవతలు మనసునుండిపుట్టినవారు మనసుతోసంబంధము గలవారు.యజ్ఞమునుముందుకు సాగించువారు.మమ్ము ఆపదలనుండికాపాడవలెను.వారు మమ్ము రక్షించవలెను.వారికి స్వాహా "తేభ్యఃస్వాహా"

12.జలమా! త్రాగినంతటారు త్వరగా జీర్ణమగుదురు.మా ఉదరములందుచేరి సుఖములుకలిగింతురు. యక్ష్మరహితము అన్యవ్యాధిరహితము,నిష్పాపము, ద్యోతమానము,అమృత స్వరూపము, సత్యవర్ధకమగుజలము మాకు రుచికరముకావలెను.

13.(మూత్రంసర్జనచేయునపుడుకృష్ణమృగపు కొమ్ముతోనేలను త్రవ్వియజమాని మట్టిపెడ్డచేతితో తీసికొని)

లోష్టమా!ఈ నేల నీ యొక్కయజ్ఞ సంబంధిశరీరమగును. (మూత్రముంసర్జించుచు) నేనుమూత్రము ంసర్జించుచున్నాను- సంతానోత్పాదక ర్యమునుకాదు. ంషాక్త జలమునుశరీరము నుండి బయటకుపంపి, క్షీరపానమున ముఖాగ్నినిఆహుతి ఇచ్చుచునీవు నేలలోనికిఎండిపొమ్ము. ఏలననగానీవు పృథ్వినుండియేపుట్టినావు కదా!

14.(రాక్షసాది బాధానివృత్తికొరకు అగ్నినే రక్షకుని చేసిపరుండవలెను)

అగ్నీ!నీవు అప్రమత్తుడవైఉండుము. మేము సుఖముగానిద్రింతుము. మమ్ముప్రమాదరహితులనుచేయుము. రక్షింపుము.మరల, మరలమమ్ము మేల్కొలుపుము.

(మనముమంత్రము చదువుటలేదు. అగ్నిని దీపరూపమున పెట్టుకొనియేపడుకొనుచున్నాము)

15.(మేల్కొనిన యజమాని)మరల - మరలనాకు ఆయువు కలిగినది.మరల మనస్సు

మరలఆత్మ నాకు లభించినం.మరల కన్నులు- మరల చెవులునాకు లభించినం.

జఠరాగ్నిరూపమున సకలముజీంంచి ఉంచు వైశ్వానరాగ్నీ!నీవు అహింసితుడవుదేహమునుపంత్రము చేయువాడవు.పాపములనుండి నన్నురక్షింపుము.

16.అగ్నీ! మానవులందుమా వ్రతములనురక్షించువాడవు నీవే.యజ్ఞములందునీవే ఏకమాత్రస్తుత్యుడవు.

(అపేక్షితధనమును తాకి)ధనదాత సంతమాకు ధనం అందించినాడు.సోమదేవా! నీవుమాకు మరిన్ని ధనములనుఅందించుము.

17.(జుహువుతోఘృతమును తీసిఅందు దర్భ స్వర్ణ ఖండమువేసిన యజమాని)

ఘృతమా!ఈ ఘృతము నీ శుభ్రదేహము. ఈసువర్ణము నీ తేజము.నీవు నీశుభ్ర శరీరముతోఈ తేజమునుకూర్చుము. తేజస్సుతోకూడిన సోముని అందుకొనుము.

వాక్కూ!నీవు వేగవంతవు.మనసు నుండి వెడలినదానవు. యజ్ఞంకొరకు నియుక్తవు.

18.శబ్దమా! నేనునీ ఆజ్ఞానువర్తిని.యజ్ఞసమాప్తి వరకునా దేహముదృఢముగా ఉండవలెను

స్వాహా.

(జుహూవునుంచి బంగరు ముక్కనుపైకితీసి యజమాని)

స్వర్ణమా!నీవు తేజోరూపమవు.ఆహ్లాదకమవు.అమృతమవు. సర్వదేవసంబంధిం.

19.సోమమును కొనగలవాక్కూ! నీవే నా చిత్తమవు.మనసువు. ధారణాశక్తిం.

గోవూ!నీవు దక్షిణవు.యజ్ఞమున దక్షిణారూపమునఇచ్చిన ద్రవ్యస్వరూపమవు. నీవు క్షత్రియవర్ణసోమసంబంధిం. యజ్ఞసంబంధిం.అఖండమవు. ంుత్రుడునీ పాదములనుబంధించునుగాత. ఇంద్రుడు అధిపతియగును గాత. పూష నిన్నుసురక్షితముగ ఉంచునుగాత.

20.గోవూ! సోమమునునిన్ను ఇచ్చి కొనవలసిఉన్నది. అందుకు ఏ చోటికిపోవుటకైననునీమత అనుమతించవలెను.నీ తండ్రి అనుమతించవలెను.నీ సోదరుడగు ఎద్దుఅనుమతించవలెను.ఏకగర్భజనితయై,ఒకే గుంపున ఉండునట్టినీ ంుత్రుడు ఆబోతునిన్ను అనుమతించవలెను.

దేం!సోమక్రయిణీ! నీవుఇంద్రార్థము సోముని చేరుము.రుద్రుడు నిన్నుఅందుకు ఆజ్ఞాపించునుగాత. అట్టి నీవుస్వంుత్రుడగు సోమసహితముగతిరిగి రమ్ము.

21.(సోమము కొనుటకుఆవును ఉత్తరదిశకుసాగనంపుచు)

గోమాతా!నీవు వసుసంబంధినిం.నీవు అదితిం. నీవుద్వాదశ ఆదిత్యరూపమవు.నీవు రుద్రరూపవుచంద్రరూపవు. బృహస్పతినిన్ను సుఖంగా ఉంచునుగాత. వసుసహితరుద్రుడు నిన్నుఅభిలషించవలెను.

22.ఈ భుం అఖండనీయము.ఇది దేవతలనుపూజించు ఉత్తమస్థానము. యజ్ఞమునందుఉపకరించు ఘృతమా! నేనునిన్ను కాచుచున్నాను.

యజ్ఞస్థలమా!నీవు గోపద చిహ్నవు.ఇది నీ కొరకు ఘృతసహితఆహుతి.

(అధర్యుస్ఫనతో యజ్ఞస్థానమునుమూడు సార్లు త్రంవ్వి)

గోపదమా!మేము ఋత్విక్కులము.మేము ధన సమృద్ధింహీనులముకారాదు.

(యజమానిపాత్రను తనపత్నికి అందించి పత్నీ!ధనము నీవద్దనేఉండవలెను.)

23.(సోమమును కొనుఆవును చూచుచుయజమానపత్ని)

సోమక్రయిణీ!నేను నిన్ను పంత్రబుద్ధితోను - ఉదారకుశల దృష్టితోనుదర్శింతును. నీవుఆయువును నష్టపరచకుము.నేను సహితమునీ ఆయువును నష్టపరచను.గోదేః! నీదయవలననాకు పుత్రుడు కలుగవలెను.

ఆలోచనామృతము

ఇదిఆవును సాగనంపుట!ఎంత ఆర్ద్రముగ ఉన్నది!మనసును కరిగించుచున్నది!!!ఎంతటి కరుణారసభరితము!ఎంతటి వాత్సల్యము!!ఎంతటి అనుబంధము!!!

పశువునుసహితము తోటిప్రాణిగభాంంచుట వేదసంస్కృతి! భారతసంప్రదాయము!!మన కరుణార్ద్రత!!!

మానవునిలోఇంతటి స్పందనసాధించిన ఆ సమాజము.ఆ మహర్షులు,వారు దర్శించిన వేదముఎంతటి మహోన్నతము!అది హిమవన్నగమగునా!!మేరుపర్వతమగునా!!!ఆకాశమే అగునా!!!

ఈ కరుణార్ద్రదృశ్యము కాళిదాసుఅభిజ్ఞాన శాకుంతలమునందలి శకుంతలనుసాగనంపుటను తలపించుచున్నది.అచట ప్రకృతిసాంతముఅశ్రుపూర్ణమగును.

యాస్యత్యద్యశకుంతలేతి హృదయంసంస్పృష్టముత్కంఠయా

కంఠఃస్తంభిత బాష్పవృత్తికలుషశ్చింతాజడందర్శనమ్

వైక్లవ్యంమమ తావదీదృశమపిస్నేహాదరణ్యౌకసః।

పీడ్యంతేగృహిణః కథంనుతనయా ంశ్లేషదుఃఖైర్న వైః॥

ఇవ్వాళశకుంతల వెళ్లిపోతున్నది.ఈ మాటయే నాగుండెలోబాధగూడు కట్టినది.గొంతు పూడుకున్నది.కన్నీరునిండి చూపుమందగించింది.నేను అడంలోని వానిని.మునిని. ఈ స్నేహముఅబ్బో! నన్నే ఇంతబాధించుచున్నదే!పాపం బిడ్డను కన్నవారుకూతురును కొత్తగా అప్పగింతలుపెట్టునపుడుఎంత బాధపడుదురోకదా!

అంటాడుకణ్వుడు శకుంతలనుసాగనంపుతూ.

ఇంతటిమానవత, ప్రేమ,అభిమానము, వాత్సల్యము,కరుణ భారతజాతికిఎన్ని యుగముల పున్నెపుపంట!

వేదములు,ఉపనిషత్తులు, రామాయణాదిమహాకావ్యములు,ఋషులు, మునులు,తాత్వికులు వారి తత్త్వబోధలుభారతీయులలోఇంతటి అనుబంధమును,అనురాగమును నింపి భారతజనజీవనమునుఅమృతతుల్యముచేసినది.

ఇంతటిమహాతపస్సునుమరల పొగగొట్టపుపొగ బూడిదచేసినది.అది మనిషి మనసునుపొగతో నింపినది. అత్మీయతలు,అనుబంధములు,అనురాగములు అన్నింటినిఆ౦రిచేసినది!

"అదిత్యాఃఅఖండనీయా పృథివ్యాః" అని మహీధరుడు.ఈ పృథ్వి సొంతము ఒక్కటియే.అది ఖండించరానిది.ముక్కలు చేయరానిదిఅని అర్థము.

భగవంతుడుఈ సమస్త భూమండలమునుఏకఖండముగా - అఖండనీయముగాసృష్టించినాడు. రాజులు,రాజకీయులు వారి అధికారదాహమునకుఈనేలను ముక్కలుచెక్కలుగా చేసిపాలించుచున్నారు.గత అర్ధశతాబ్దమునఅప్పటి భారతదేశము- రాజకీయుల అధికారదాహమునకుబలియై - భారత,పాకిస్తాన్, బంగ్లాదేశ్మూడు ముక్క లైనది.

" మృత్పిణ్డోజలరేఖయావలయితస్సర్వోప్యయంనన్వణుః

స్వాంశీకృత్యసపన సంయుగశతైరాజ్ఞాంగణైర్భుజ్యతే" అన్నాడుభర్తృహరి.

ఈ భూ౦ఎంత? సముద్రముచుట్టిన మట్టిముద్ద! ఇది ఈసృష్టిలోఎంత? అణువంత!ఈ అణువంత కోసం రాజులయుద్ధాలు! పంచుకోవటాలు!పాలించుటలు!!!

24.యజమాని అనవలసినది:-

అధ్వర్యులారా!సోమము వద్దకువెళ్లండి. ఇదినీ గాయత్రీ ఛందోభాగము,అని నాసందేశముగా చెప్పండి.అధ్వర్యులారా! ఇది నీత్రిష్టుప్ ఛందోభాగము,అని నాసందేశముగా చెప్పండి.అధ్వర్యులారా! ఇది నీజగతీ ఛందోభాగమనినా సందేశముగా చెప్పండి.అధ్వర్యులారా 'సోమమా!నీవు అశేష ఛందో సామ్రాజ్యమునుఅలంకరించుము' అనినాసందేశముగా ఉంచగలరు.

25.స౦త ద్యావాపృథ్వ్యలందున్నవాడు.కొంత ప్రజ్ఞుడు.సత్యమూర్తి, రత్నదాత.ప్రియతముడు.క౦. బుద్ధికుశలుడు.అట్టి ద్యోత మానుడగుస౦తను నేను పూజింతును.సూర్యుని కాంతి బ్రాహ్మణక్షత్రియాదులనువారి పనులకు నియోగించును.స౦త అట్టివాడు.స్పృహణీయుడు.సుప్రజ్ఞుడు, అతడుతన సంకల్పమునస్వర్గమును నిర్మించినాడు.

(సోమపుముక్కలను తలగుడ్డలోచుట్టుకొని)

సోమమా!నాకు సంతానము కలుగుటకునిన్ను కట్టుచున్నాను.నా సంతానము నీకు ప్రాణప్రదానముచేయగలదు.నీవు మా సంతానమునకుప్రాణప్రదానముచేయుము.

26.సోమమా! నీవు దీప్యమానవు.నిన్ను దీప్యమానస్వర్ణమున ఖరీదుచేయుదును.ఆహ్లాదకరమును,ఆహ్లాదకరముతోను,అమృతస్వరూపమునుఅమృతస్వరూపమునను ఖరీదు చేయుదును.

సోమము క్రయించుదానా! మా గోవులు,బంగారము నీకు చెందవలెను.ఆహ్లాదకర సోమముమాకు చెందవలెను.

(మేకనుసోమపు మూల్యముగాముందుకుజరిపి) నీవుతపోదేహమవు.ప్రజాపతి వర్ణమవు.సోమమా! నీరాక వలనమాపుత్ర, పశువాదులువేయింతలు పెరుగవలెను.

27.మంచి మిత్రులనుకూర్చగల సోమమా!నీవు మమ్ము మిత్రునిద్వారా చేరుకొనుము.నీవు కోరదగిన సుఖకరుడవు.యజమాని యొక్కసుఖకరమగు కుడితొడమీదకూర్చుండుము, స్వాన, భ్రాజ,అంఘారే - బంభారే - హస్త,సుహస్త, కుశానులారా!మీరందరు సోమమును రక్షించువారు. ఇది సోమముఖరీదుచేయుగోవులు, మేకలు,స్వర్ణాదులు. మీరు వానినిరక్షించండి.

సోమరక్షకులారా!సోమమును - గోవులుమేకలను రక్షించునపుడుమమ్ము రాక్షసాదులు పీడించకుండవలెను.

28.అగ్నీ! నన్ను దుష్కర్మలనుండిరక్షింపుము. శుభకర్మలందునిలుపుము. దేవతలకుఅనుకూలుడనై నేనునా ఆయుర్దాయము నుండిఅమృతత్వమునుఅందుకొందును.

29.మేము శుభంకరము- పాపరహితమగుమార్గమున ప్రవర్తిల్లుచున్నాము.ఈ మార్గమును మానవుడుదుష్టత్వమునువిడుచును. దానితోపాటు తప్పక ధనమునుఅందుకొనను.

30.కృష్ణమృగచర్మమా!నీవు నేలతోలువంటిదానవు.నేలమీద చాచుకొనుము.

(పరచినమృగాజినమునసోమమును ఉంచవలెను.అట్లుంచిన సోమమువరుణ స్వరూపమగును)

వరుణుడువరప్రదుడు. ద్యులోకమునస్తంభింపచేసినాడు.పృథివ్యంతరిక్షములనువిస్తారము చేసినవాడు.శ్రేష్ఠత్వమునుకొలిచినవాడు. వరుణసామ్రాట్టు సమస్తభువనములందువ్యాపించును. స్థిరపడును.

ఇవన్నియువరుణుని ప్రశంసనీయకార్యములు.

31.వరుణుడు వృక్షాగ్రములందుఅంతరిక్షమును ిస్తరించినాడు.అతడు అశ్వములందువేగమును - గోవులందుక్షీరములను - యజమానులహృదయములందుయజ్ఞమును- ప్రజలందు అగ్నిని- ద్యులోకమునందుసూర్యుని - పర్వతములందుసోమమును స్థాపించినాడు.అట్టి వరుణునిమేము స్తుతింతుము.

32.కృష్ణాజినమా! నీవుసూర్యుని చక్షువు - అగ్నియొక్క కంటిపాప అంతటిఎత్తుకు చేరుము.అచట నీకు రాక్షసాది బాధలుండవు.అచటినుండిఅధ్వర్యులు నిన్నుఅశ్వముల ీద తీసికొనివెళ్లుదురు.

33.ఎద్దులారా! ీరు అశ్రురహితముగాసంతోషముగ బండిలాగుదురు.ీరు కొమ్ములతో మాశిశువులను క్రుమ్మరు.బ్రాహ్మణులనుయజ్ఞమునకుప్రోత్సహింతురు.ీరు శకటమునకు సంయోజితులుకండి. ీకు శుభములుకలుగును గాత. ీరు యజమానిగృహమునకుచేరండి.

34.సోమమా! నీవు నాకొరకుబృహత్ శుభంకరుడవు.నీవు ఋత్విజాదులస్వాిి. నీవు వెళ్ళుమార్గములన్నింటికినన్ను చేర్చుము.మార్గమున నిన్నుదొంగలు దొంగిలించరాదు.రాక్షసాదులు హింసించరాదు.బందిపోట్లు, పాపిష్టితోడేళ్లునిన్ను పట్టరాదు.యజమాని గృహమేఅధ్వర్యుడనగు నాకు- నీకు అనుకూలస్థానము.

36.కోలలారా! ీరు సోమమునువహించు బండినినియంత్రించువారలు.సోమమును వహించుబండికి కట్టినఎద్దులను ిడిపోకుండనిలుపువారలు. పీఠమా!నీవు యజ్ఞమునకూర్చుండు స్థానమవు.(పీట ీద మృగ చర్మమునుపరచి) మృగచర్మమా!నీవు సోమమునుఉంచుటకు తగినస్థానమవు. నీవుపీఠము ీద ఆసీనుడవగుము.

37.సోమమా! ఋత్విజులుఏఏ స్థానములందునిన్ను హిి అర్చించి- పూజింతురో అట్టిఅన్ని స్థలములకుయజ్ఞం ిస్తరింపవలెను.నీవు యజమానిగృహమును వర్ధిల్లచేయుదువు.తరింపచేయుదువు.సుపుత్రులను ప్రసాదింతువు.పుత్రపౌత్రులనుహింసించవు.

సోమమా!నీవు యజమానిగృహములందుస్వేచ్ఛగా సంచరించుము.

దాశరథిరంగాచార్య ిరచిత

శ్రీమదాంధ్రవచన శుక్లయజుర్వేదసంహితయందలి

శాలాప్రవేశాన్తమంత్రములనాలుగవఅధ్యాయముసమాప్తము.

సర్వేపిసుఖినస్సంతు.

జ్ఞానానందమయందేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం।

అధారంస్సర్వ౦ద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మ హే ॥

అయిదవఅధ్యాయము

1.అగ్నే స్తనూరసి ౦ష్ణవేత్వాసోమస్యతనూరసి ౦ష్ణవే

త్వాతిథేరాతిథ్యమసి౦ష్ణవేత్వా శ్యేనాయత్వాసోమభృతే

౦ష్ణవేత్వాగ్నయే త్వారాయస్పోషదే౦ష్ణవేత్వా ॥

గాయత్రీఛందమా! సోమసామ్రాట్టుభృత్యుడగు అగ్నికినీవు శరీరమవు. హ౦!నేను బహుయజ్ఞవ్యాపక సోమము కొరకుభూ౦ ౦ద స్థాపించుచున్నాను.

త్రిష్టుప్ఛందమ! నీవుసోమసామ్రాట్టుసేవకుడగు సోమమునకుశరీరమవు. హ౦!నేను-బహుయజ్ఞవ్యాపక సోమము కొరకునిన్ను భూ౦ ౦దస్థాపించుచున్నాను.

జగతీఛందమా! నీవుసోమ సామ్రాట్టుభృత్యుడగు అతిథికిఅతిథి సత్కారమవు.హ౦!

నేను- బహుయజ్ఞవ్యాపక సోమము కొరకునిన్ను భూ౦ ౦దస్థాపించుచున్నాను.

స్వర్గమునుండి సోమముతెచ్చు శ్యేనరూపమగు గాయత్రీ ఛందముమరియు బహుయజ్ఞవ్యాపక సోమము కొరకుహ౦! నిన్ను భూ౦౦ద స్థాపించుచున్నాను.

సోమసామ్రాట్టుఅన్యభృత్యులు- ధనసమృద్ధినొసంగు అగ్ని - బహుయజ్ఞవ్యాపక సోమము కొరకుహ౦! నిన్ను భూ౦౦ద స్థాపించుచున్నాను.

౦ష్ణవేబహుయజ్ఞవ్యాపితేఅని మహీధరుడు.

2. ప్రస్తరఖండమా!నీవు అగ్నిని పుట్టించువాడవు.(రెండు దర్భలనుఅందుకొని) దర్భలారా!౦రు అత్యంత సమర్థులు.

అగ్నినిమథించు దిగువఅరణీ! నీవు ఊర్వశి౦. అగ్నినిమథించు ౦దిఅరణీ! నీవు పురూరవుడవు.

అగ్నీ!నేను నిన్ను గాయత్రీఛందస్సుచే మదించిప్రకటింతును.అగ్నీ! నేను నిన్నుత్రిష్టుప్ ఛందస్సుచేమథించి ప్రకటింతును.అగ్నీ! నేను నిన్నుజగతీ ఛందస్సుచేమథించి ప్రకటింతును.

(అగ్నినిమూడు సార్లు మధించవలెను)

3. మధించిపుట్టించిన మరియుఆహవనీయఅగ్నులారా! ీరు మా కొరకు సమానమనస్కులు- సమాన చిత్తులు- నిష్పాపములు కండి.ీరు ఈ యజ్ఞమునకుంఘాతకులు కారాదు. యజ్ఞపతినిబాధించరాదు.ఇకముందు ీ ఉభయఅగ్నులు మాకు శుభంకరులుకావలెను.

4. ఋత్విజులకుపుత్రరూప - వారు మధించిపుట్టించినందున- అగ్నీ! నిందలనుండిరక్షింటు మధిత- ఆహవనీయఅగ్నులందు ప్రవేశింపుము.యజన కార్యమునునిర్వహించుము.

సుఖకర,అత్యంత జయనీయఅగ్నీ! నీవు ఆలస్యముకానీయక సదాదేవతలకుహం హోమముచేయుము. అగ్నయేస్వాహా.

5. (పాత్రలోనింపిన ఆజ్యమునుజుహువునతీసి)

జుహువునందున్నఆజ్యమా! నిరంతరగతి కలిగి - సర్వ వ్యాప్తప్రజాపతికి పౌత్రుడును- సర్వ ఆధార భూతఆకాశమునకు పుత్రుడును- సర్వకర్మ సమర్థుడు, అత్యంతశక్తిశాలి అయిన వాయువుకొరకు నిన్ను అందుకున్నాను.

(పరస్పరముద్రోహము చేయకుండుటకుఋత్విక్కు ఘృతమునుతాకి) మేము శపథముచేయు ఋత్విజులము.పూర్వకాలమున నీవుమాచే ఎట్టినిందలులేనివాడవుగా చేయబడినావు.నేడు సహితమునీవు నిందలు లేనివాడవుఅయినావు.

ఘృతమునిందారహితము.నిందలనుండి రక్షించునది.అనిందనీయము. త్రికాలసత్యము. అట్టిఘృతము మాకు సులభముగాలభించవలెను.ఘృతమా! నీవు నన్నుసుప్రాప్తవ్య స్వర్గలోకమునకుచేర్చుము.

6. అగ్నీ!నీవు వ్రతపాలకుడవు.నేను నిన్నే ఆశ్రయించుచున్నాను.

వ్రతపాలకఅగ్నీ! నీ జ్వాలారూపదేహమునాలో లీనము కావలెను.నా దేహమునీలో లీనము కావలెను.

వ్రతపతిఅగ్నీ! మనఉభయులవ్రతములుఒకేసారి సమాప్తము కావలెను.

దీక్షాపతిసోమమా! నా దీక్షనుఆమోదించుము. తపములస్వాఃు సోమము నా ఉపసద్రూపతపమును ఆమోదించవలెను.

7. సోమమా!ఇంద్రుడు ఏకమాత్రసోమరసధనమునుఅందుకొనువాడు. అతనికొరకు నీ ప్రత్యంశముఅభివృద్ధి చెందవలెను.నిన్ను పానము చేయుటకుఇంద్రుని శరీరము అభివృద్ధిచెందవలెను.ఇంద్రుని కొరకు రసపూర్ణవమగుము.

సోమమా!నీవు ధనలాభముకలిగించువాడవు.మేము మేధోజీవులము-ఁ్రతులము - ఋత్విజులము.మాకు అభ్యుదయముకలిగించుము. నాకు శుభములుకలుగవలెను.మేము అభిషవక్రియపూర్తి చేయకలుగవలెను.మేముసత్యవాదులము.మాకు కోరిన ధనము,సౌభాగ్యము, సత్యములభించవలెను.

నమోద్యావాపృథిఁభ్యాం,ద్యావాపృథ్వులకు నమస్కారము.

8. అగ్నీ!ఈ పృథిఁ ఁద అసురుల లోహపురములున్నఁ.నీశరీరము అందు ఉన్నది.అది కోరికలు తీర్చునది.నిగూఢము. ఆ శరీరమేదేవతల ఆకలిదప్పులవలన కలిగినదారుణ వచనములనుశఁంపచేసినది. "మేముపాపము చేసినామా"మున్నగు అమర్షవచనములనుఉపశఁంప చేసినది.ప్రియమగు నీదగుఆమూర్తికి స్వాహా (ప్రథమదిన ఉపసద హోమముచేయవలెను)

అగ్నీ!అంతరిక్షమున అసురులరజత పురములున్నఁ.అచట నీ జ్వాలామయదేహము ఉన్నది.అది దేవతలఆకలి దప్పుల వలనకలిగిన దారుణ వచనములనుఉపశఁంపచేసినది.పాపములు చేసినామన్నదేవతల అమర్షవచనములనుఉపశఁంప చేసినది.అట్టి నీ దేహమునకుస్వాహా. (ద్వితీయదిన ఉపసద హోమముచేయవలెను)

అగ్నీ!ద్యులోకమునఅసురుల సువర్ణ పురములున్నఁ.అచట నీవు ఉన్నావు.నీవు దేవతలఉగ్ర, ప్రదీప్త వచనములనుఉపశఁంపచేసినావు. అట్టినీకు స్వాహా.

9. పృథిఁ!నీవు నన్ను తపింపచేయుదానవు- జీఁక కొరకు అటునిటుఉరికించుదానవు. నీవునాకు ఁత్తము నిచ్చుదానవు. ఁత్తముకొరకు ఉరికించుదానవు.నీవు నన్ను యాచనలనుండి రక్షింపుము. దుఃఖములనుండి రక్షింపుము.

(వేదినిర్మించుటకు మట్టితీయుటకు గానుతూర్పు, పడమర, ఉత్తర,దక్షిణములకు నేలఁదగీతలు గీయవలెను.స్ఫ్యనతో మట్టినిత్రఁ్వ ఎత్తి ఉంచవలెను.)

మృత్తికా!నిన్ను నభనామముగలఅగ్నియే ఎరుగును. అంగిరసఅగ్నీ! "ఆయువు" అను పేరనిన్ను ఉత్తర వేదిఁద స్థాపించుచున్నాను.నీవు భూఁ ఁదఉన్నవాడవు.

అగ్నీ!నీది అఘర్షిత యజనీయనామము. ఆ పేరనే నిన్నుఉత్తర వేదిన

స్థాపించుచున్నాను.నీవు భూఁ ఁదఉన్నవాడవు.

అగ్నీ!నీది అఘర్షిత యజనీయనామము. ఆ పేరనే నిన్నుఉత్తర వేదినస్థాపించుచున్నాను.(మొదటి సారి మట్టినితెచ్చిపోయవలెను)

నభనామఅగ్ని! ఈ తెచ్చినమట్టిని తెలిసికొనుము.నీవు నీ గతిమయనామమున ఇచట- ఉత్తర వేదినస్థిరపడుము. నీవుద్వితీయ పృథ్వియగుఅంతరిక్షమున ఉన్నవాడవు.నీది

అఘర్షిత - యజనీయనామము. ఆనామముతోనేనిన్ను ఉత్తర వేదిననిలుపుచున్నాను.(రెండవసారి మట్టితెచ్చి పోయవలెను)

నభనామఅగ్నీ! ఈ తెచ్చినమట్టిని తెలిసికొనుము.గతిశీల అగ్నీ! నీవుగతిశీలుడవు అంగిరనామము గల వాడవు.ఆ నామముతోనే నిన్నుఉత్తర వేదిననిలుపుచున్నాను.నీవు తృతీయపృథ్వియగు ద్యులోకమునఉన్నవాడవు. నీదిఅఘర్షిత - యజనీయనామము. ఆ నామముననేనిన్ను ఉత్తర వేదిననిలుపుచున్నాను.(మూడవ, నాలుగవసారి మట్టిని తెచ్చిపోయవలెను.)

మృత్తికా!నిన్ను దేవతలప్రీతి కొరకు తెచ్చినాను.

10.(ఉత్తర వేదిని నిర్మించుచు)హే వాక్! నీవు శత్రువులనుదునుమాడు సింహిని.దేవతల కొరకునీవు వేది రూపముదాల్చుము. (వేదినిశుద్ధి చేసి) హేవాక్! నీవు శత్రువులనుదునుమాడు సింహిని.వేదీ! నీవు శుద్ధివగుము.నీవు శత్రువునుదునుమాడు సింహిని.వేది! నీవు దేవతలకొరకు అలంకృతవగుము.(నీళ్లు చల్లినేలను చదునుచేయవలెను)

11.ఉత్తరవేదీ! వసువులసహితుడైనఇంద్ర ఘోష నామ దేవతనీకు తూర్పు దిక్కు నుండివచ్చు ఆపదలనునివారించవలెను.ఏకాదశరుద్ర సహితుడైశేష జ్ఞానము గలవరుణుడు నీకు

పడమటిదిక్కు నుండి వచ్చుఆపదలను నివారించవలెను.పితరుల సహితుడైనయముడు నీకు దక్షిణదిశ నుండి వచ్చుఆపదలను నివారించవలెను.ద్వాదశ ఆదిత్య సహితుడైశ్వ కర్మ నీకు ఉత్తరమునుండి వచ్చుఆపదలను నివారించవలెను.(నీళ్లు పోసి వేదినిఅలకవలెను)ఇప్పుడు ఈ నీరు మురికియైనది.పారబోయదగినదిఅయినది. దీనిని యజ్ఞవేదినుండి పరిహరింతును.

(నీరుపారబోయవలెను)

12.వేదికా! నీవు సింహిని.ఇది నీ హం. నీఆదిత్యుని ప్రసన్నునిచేయు సింహినిస్వాహా. నీవు బ్రాహ్మణ,క్షత్రియులనుప్రసన్నులను చేయుసింహిని స్వాహా,నీవు మంచి సంతానము,అన్నమును ప్రసాదించుసింహిని స్వాహా.

వేదికా!నీవు సింహిని.యజమానికి శుభములుకలిగించుటకు దేవతలనుతీసికొని రమ్ము స్వాహా.

హోమమందున ఆహుతులుఇచ్చుటకు ఘృతమునిండు జుహువా!సర్వ భూత కళ్యాణముకొరకు నిన్ను ఎత్తి ఆహుతులుఅర్పింతును.

13.మధ్య పరిధీ!నీవు అత్యంత స్థిరమవు.పృథిని దృఢపరచుము.దక్షిణ పరిధీ! నీవుఅటల యజ్ఞమునస్థిరమవు. అంతరిక్షమునుదృఢపరుచుము.ఉత్తర పరిధీ! నీవుఅగ్ని యజ్ఞమునస్థిరమవు. ద్యులోకమునుస్థిరపరచుము.

(గుగ్గులాదియజ్ఞ సంభారము- గొర్రె వెంట్రుకలగుచ్ఛమును వేదికమధ్యమునవేయవలెను.)

14.యజమాని ద్వాంసుడు,మహామహుడు.అతని ఋత్విజులుద్వాంసులు. మహామహులు.వారు యజ్ఞ కర్మమునుతమ మనసులనులగ్నము చేయుదురు.రు తమ బుద్ధులనుకూడ యజ్ఞమునలగ్నము చేయుదురు.

'బ్రహ్మ'అను ఒక ఋత్విజుడుప్రజ్ఞావంతుడు.అతడు ఆరుగురు వషట్కర్తలనుయజ్ఞకర్మమునవియోగించును.

ఇదిసంతృ దేవుని మహిమాన్వితస్తుతి.సంతాయై స్వాహా.

15.ష్ణువు దీనినంతటినిఅతిక్రంచినాడు.అతడు మూడుమారులుతన పాదమునుఉంచినాడు. అతని పాదన్యాసమందేసమస్త లోకములునిలిచిఉన్నం. అట్టిష్ణువునకు స్వాహా

(దక్షిణహర్ధాన శకటమార్గమున బంగారముఉంచి అధ్వర్యు అచటనేఆహుతి ఇవ్వవలెను)

16.ద్యావాపృథ్వులారా! రుజలవతులు- గోవతులు. యజమానికియజ్ఞమునకువలసిన సామాగ్రిప్రసాదించువారు.

ష్ణో!నీవు స్వకిరణములచేద్యావాపృథ్వులనుస్తంభింపచేసినావు.పృథ్వివి భరించినావు.అట్టి కిరణములకుస్వాహా.

(ఉత్తరహర్ధాన శకటమార్గమున బంగారముఉంచి ప్రతిప్రస్థాతఅచటనే ఆహుతులుఅర్పించవలెను)

17.(ప్రస్థాత హుతశేష ఘృతమును యజమానపత్నికి ఇచ్చును.ఆమె ఆ ఘృతమునుహర్ధాన శకటపురెండు ప్రక్కలకు పూయును)

అక్ష,ధురములారా! రు దేవతలందుఖ్యాతలందుఖ్యాతలు. రు యజ్ఞమునుగురించి - దేవతలకుప్రకటించండి.యజ్ఞమునునిర్వహింపచేయండి.ప్రకర్షమున ముందుకుసాగండి. రు యజ్ఞమునుపైపైకి దేవతలవద్దకు చేర్చండి.రు యజ్ఞమునకుటిలముగా ప్రవర్తించరాదు.

గృహస్వరూపశకటాభిమానినీదేవతలారా! యజమానిగృహమున గోవులుసంపన్నలై ఉండవలెననిపలుకండి. రు యజమానిఆయువును - అతనిసంతానమునకు నష్టపరచకండి.రు ఇచట పృథ్వి యొక్కశ్రేష్ఠ స్థానమగు యజ్ఞమునఆనందించండి.

18.నేను ిష్ణువు ీర కార్యములనువర్ణించుచున్నాను.ిష్ణువు దీర్ఘపాదములవాడు. అతడు మూడుఅడుగులు వేసినాడు.భూిు, లోకములకొలతలు వేసినాడు.ఉత్తమ స్థానమగుదేవలోకమునుస్తంభింపచేసినాడు.అట్టి ిష్ణువునకుస్వాహా. (దక్షిణ శకటపుముందున్న బండినిఎత్తి ఉంచు కర్రలనుభూిు ీద నిలుపవలెను.)

19.ిష్ణో! ద్యులోకము,భూలోకము, మహర్లోకము,ిస్తృత అంతరిక్షములనుండి నీ రెండు చేతులందుధనము నింపుకొనుము.అట్లు తెచ్చినదానిని నీ కుడి - ఎడమచేతులతో మాకుఅందించుము. ిష్ణవేస్వాహా.

(ఉత్తరముననిలిచి ఉన్న హిర్ధానశకటపు ఎత్తి ఉంచుకర్రలను ఆనించిబండిని నిలుపవలెను.)

20.ిష్ణువు అత్యంతబలిీర్యములుగలవాడు. అతడుసర్వత్ర సంపూజ్యుడు.అతడు గుహలోఉన్న సింహమువలెను, బయటనున్నసింహము వలెనుభయంకరుడు. అతనిమూడు ిక్రమములందేలోక - లోకాంతరములు- నిలిచి ఉన్ని.

(మధ్యఛాద్యమును ముట్టుకొనవలెను)

21.(రెండు హిర్ధానశకటముల గూళ్ళనుముట్టుకొని) ీరు ిష్ణువులలాటము వంటివారు.(రెండు ఇరుసులను తాకి)ీరు ిష్ణువు పెదవులవంటివారు. (పగ్గమునుతాకి) నీవు ిష్ణువు సంధాత్రిి.(ముడివేయుచు)నీవు ిష్ణువు స్థిరత్వమవు.

హిర్ధానమంటపమా! నీవుిష్ణు దేవతాకమవు.నేను నిన్ను ిష్ణుదేవుని నిిుత్తముతాకుచున్నాను.

22.అభ్రీ! నేను సిితాదేవుని ఆజ్ఞానువర్తిని.నేను నిన్ను అశ్వినులబాహువులతోపూష హస్తములతోనూపట్టుకొను చున్నాను.నీపేరు అభ్రి - నేలనుత్రవ్వు కర్రసాధనము.నిన్ను చేతపట్టినాలుగు గుంతలు త్రివ్వరాక్షసుల గొంతులు కోయుదును.

(తూర్పునప్రారంభించి దక్షిణశకటము క్రింద నాలుగుదిశలందు నాలుగు'ఉపరవము' లనుగుంతలు త్రవ్వవలెను)

ఉపరవనామగర్తలారా! ీరు మహానులు.మహా ధ్వనిచేయువారు. బృహద్రవకర్తఇంద్రుని నిిుత్తముమహా ధ్వనినిఉచ్చరించండి.

23.స్తోతలారా! రాక్షసులనువధించునదియు- కృత్య రూప అస్థికేశాదులనుధ్వంసము చేయునదియు- ిష్ణు సంబంధి స్తుతినిఉచ్చరించండి. నాశత్రువులు కృత్యనుపాతిపెట్టినారు.

నేనుదానిని పెరికి పారవేయుదును.

(దక్షిణశకటము క్రింద త్రవ్వినమొదటి గుంతనునీళ్లతో కడుగ వలెను.)

నాతోసములైన శత్రువులుపూడ్చిన కృత్యాదులనుపెరికి పారవేయుదును.(రెండవ గుంతనుశుభ్రము చేయవలెను.)

నాసహోదరులును- సహోదరులు కానివారునుపాతిన కృత్యాదులనుపెరికి

వేయుచున్నాను.(నాలుగవ గుంతనుశుభ్రము చేయవలెను.)

పరాజయంప్రాప్య పలాయమానౌరాక్షసైరింద్రాది పధార్థమభిచారరూపేణ భౌనకానిఖాతాఅస్థికేశనఖాది పదార్థాఃకృత్యా ంశేషాః " అనియాస్కుడు,

రాక్షసులుఓడినారు. పారినారు. వారు ఇంద్రాదిదేవతలనువధించుటకుఅభిచారము చేసినారు.ఎముకలు, వెంట్రుకలుగోళ్ళు నేలలోపాతిపెట్టినారు. వానిని'కృత్య' అందురు.

ఓడినవాడుబలహీనుడు,గెలిచినవాడు బలవంతుడు,బలహీనుడు,బలవంతునింద పగ తీర్చుకొనలేడు.కాని అంతవరకు అతనికసి తీరదు. మనశ్శాంతిఉండదు. కసి తీర్చుకొనుటకు- తనను ఓడించినవారివే అని భాంంచి- అస్థికేశాదులను పాతిపెట్టిఊరట చెందుటమానవ సమాజము.

అభిచారమురాక్షసంద్య అనుచున్నాడు!అయినను ఇది మానవమనస్తత్వము- మానవ బలహీనతకుసంబంధించినదిగాతోచుచున్నది.

శత్రువులుఎన్ని ంధములోచెప్పినాడు. 1. సాధారణశత్రువులు 2. సమానశత్రువులు 3. సహోదరాదిశత్రువులు 4. బంధుశత్రువులు.

24.(క్రమముగా ఒక్కొక్క గుంతనుస్పృశించి యజమానిఅనవలసినది)

ప్రథమగర్తా!నీవు స్వరాటువు. శత్రువునునష్టపరచు దానవు.

రెండవగర్తమా! నీవు సత్రరాట్టువు.అభిమాన శత్రువునునష్టపరచుదానవు.

మూడవగర్తమా! నీవు జనరాట్టువు.రాక్షస నాశకవు.

నాలుగవగర్తమా! నీవు సర్వరాట్టువు.సర్వశత్రునాశకవు.

(స్వకీయమేవరాజ్యం యస్య సః స్వరాట్అని ఉవటుడు. తనరాజ్యము కలవాడుస్వరాట్టు. అట్లే సత్రరాట్టు- జనరాట్టు - సర్వరాట్టు)

25.గర్త చతుష్టయమా!ంరు ంష్ణుసంబంధులు.రాక్షసాదులను - కృత్యాదులను,కేశాదులను నష్టపరచువారు.ంమ్ములను జలముచేకడుగుచున్నాను.

గర్తచతుష్టయమా!ీరు ిష్ణు సంబంధులు.రాక్షసాదులను, కృత్యాదులను- అస్థికేశాదులను నష్టపరచువారు.ీలో ఉన్న అపరిశుద్ధజలమునుతొలగించుచున్నాను.

గతచతుష్టయమా!ీరు ిష్ణుసంబంధులు,రాక్షసాదులను - కృత్యాదులను- అస్థి కేశాదులను నష్టపరచువారు.ీ ీద దర్భలుపరచుచున్నాను.

గర్తచతుష్టయమా!రాక్షసఘాతకులగు ీ రెండురెండింటి ీద రెండుఫలకములు పెట్టుచున్నాను.

గర్తచతుష్టయమా!ీరు ిష్ణుసంబంధులు- రాక్షసాదులను - కృత్యాదులను- అస్థికేశాదులను నష్టపరచువారు.ీీద పెట్టినఫలకములనుమట్టిచేకప్పుచున్నాను.

(ఫలకములీది మట్టిీదకృష్ణాజినమునుపరచవలెను)

చర్మమా!నీవు ిష్ణుసంబంధిి.

(చర్మముీద సోమరసము పిండురాళ్లను ఉంచవలెను)

శిలలారా!ీరు ిష్ణుసంబంధులు.

26.అగ్నీ! నేను సితాదేవునిఆజ్ఞానువర్తిని.అశ్వినుల బాహువులతోను- పూష హస్తములతోనునిన్న అందుకొనుచున్నాను.నీవు స్త్రీ రూపవు. నీద్వారాఉదంబర శాఖను నాటుటకుగొయ్యి త్రవ్వుటద్వారా రాక్షసులను గొంతువరకు నరుకుచున్నాను.

యవధాన్యమా!నీవు యవవు. వేరుచేయుదానవు.నీవు మమ్ము ద్వేషించరాదు.అదాతలను మానుంచిదూరము చేయుము.

ఉదంబరశాఖయొక్క అగ్రభాగమా!ద్యులోకప్రాప్తి కొరకునిన్ను జలముతోశుద్ధిచేయుచున్నాను. మధ్యభాగమా!అంతరిక్ష ప్రాప్తి కొరకు నిన్నుజలమున శుద్ధిచేయుచున్నాను.మూలభాగమా!భూలోక ప్రాప్తి కొరకునిన్ను జలమునశుద్ధి చేయుచున్నాను.పితృజనులుండుస్థానము క్రవ్యాదులనుండి పిత్రమగును.

గర్తమా!నీవు పితృజనులనివాస స్థానమవు.(గర్తకు పూర్వ, ఉత్తర దిశలందుఅగ్రభాగములు ఉండునట్లుదర్భలు పరచవలెను.)

27.ఉదంబరశాఖా! నీవుద్యులోకమునునిలుపుము. మధ్యభాగమా!అంతరిక్షమును నిలుపుము.మూలమా! పృథ్వినిదృఢపరచుము.

శాఖా!వాయువు నిన్ను గుంతలోనాటవలెను.తమ ధారక ధర్మమునిత్రావరుణులునిన్ను గుంతలో నాటవలెను.నీవు బ్రాహ్మణునిసంతోషపెట్టుదానవు.క్షత్రియుని

సంతోషపెట్టుదానవు. ధనముఅన్నము ప్రసాదించుదానవు.నిన్ను నేను గుంతలోనాటుచున్నాను.

హేశాఖా!నీవు బ్రాహ్మణునిదృఢపరచుము.క్షత్రియుని దృఢపరుచుము.ఆయువును దృఢపరచుము.యజమాని సంతానములనుదృఢపరచుము.

28.హేశాఖా! నీవుగట్టిగా నాటుకొనుము.యజమాని తనఇంట పశువులు, ప్రజలతోవర్ధిల్లవలెను.

(శాఖలోపిల్ల శాఖ సంధివద్దఆహుతి అర్పించి)ఘృతమున ద్యావాపృథ్వులనుపూరింపుము.

(ఉదంబరశాఖను పాతిన చోటదాని ఁద మంటపమునిర్మించవలెను)మంటపమా! నీవుఇంద్రునకు నీడ ఇచ్చుదానవు.యజమాని, ఋత్విజాదులకునీడనిచ్చుదానవు.

29.స్తుతులచే ప్రాప్యుడవగుఇంద్రా! మా స్తుతులునిన్ను నలువైపులనుండి క్రమ్ముకొనవలెను.

స్తుతులువర్ధన శీలలు- ప్రియంవదలు.అఁ నీకు హర్షదాయకములుకావలెను.

30.బంధనరజ్జువా!నీవు ఇంద్రుని బంధకమవు.గ్రంధీ! నీవు ఇంద్రునినిలిపి ఉంచుదానవు.

మండపమా!నీవు ఇంద్రసంబంధిఁ.(హఁర్ధాన మండపపువాయవ్య కోణపు ఉత్తరభాగమున అగ్నీధ్రమనుపేరుగల అగ్ని స్థానమునుచేసి - దానిని స్పృశించి)అగ్నీధ్ర స్థలమా!నీవు ఁశ్వేదేవతలసంబంధిఁ.

31.అగ్నీధ్రీయ ధిష్ణ్యే!నీవు ఁభు మరియుప్రవాహరణ నామముగల దానవు. హోతృధిష్ణ్యే!నీవు వహ్నిలేకహవ్యవాహననామము గలదానవు.మైత్రావరుణ ధిష్ణ్యే!నీవు శ్వాత్ర - ప్రచేతనామము గల దానవు.బ్రహ్మణచ్ఛంసిధిష్ణ్యే! నీవు ఁశ్వవేదనామముగలదానవు.

(అగ్నినిప్రతిష్ఠించుటకుఏర్పరచిన మట్టివేదికలనుధిష్ణ్యలు అందురు)

32.పోతృధిష్ణ్యే! నీవుఉశిక మరియు కఁ నామముగల దానవు. నేష్టృధిష్ణ్యే!నీవు అంధారి మరియుబంభారి నామముగల దానవు. అచ్ఛావాకధిష్ణ్యే!నీవు అవస్యు - దువస్వాన్నామము గల దానవు.

(ధిష్ణ్యవేదికల తరువాతఉత్తరవేది యొక్కదక్షిణ భాగమునమార్జాలీయ వేదికలునిర్మింపబడును)

మార్జాలీయవేదీ!నీవు శున్ధ్యువు.మార్జాలీయమవు.ఉత్తరవేదినున్నఆహవనీయమా!నీవు సామ్రాట్టువు.కృశానవు. బహిష్పవమానదేశమా! నీవు పరిషద్యవు.పవమానవు.

చాత్వాలమా!నీపేర్లు నభము- ప్రతక్వము. శుత్రిమా!నీవు మృష్ట-హస్యసూదన నామకుడవు.ఉదంబరశాఖా! నీవుఋతుధామ - స్వజ్యోతిసంజ్ఞుడవు.

33.బ్రహ్మ ఆసనమా!నీవు సముద్ర - ిశ్వవచనామకవు- సమస్త యజ్ఞమునుపర్యవేక్షించు బ్రహ్మకూర్చుండుస్థలము.

ప్రాచీనవంశశాలా ద్వారము వద్దఉన్న అగ్నీ! నీవు అజసకపదవు.

ప్రజాహితఅగ్నీ! నీవు అహీయమాన,మూలభూతఅహిబుధ్న్యమవు.

సదనమా!నీవు వాక్ స్థానమవు.వాణి ద్వారా కర్మచేయుస్థానము. నీవు ఇంద్రసంబంధి.సదనమవు.

యజ్ఞద్వారమువద్దనిలిపిన ఉదంబరఉభయ శాఖలారా!ీరు నన్ను బాధించరాదు.మార్గపాలక సూర్యా! మార్గమధ్యమందున్ననన్ను వర్ధిల్లచేయుము.దేవలోకమునకుదారి తీయు యజ్ఞమార్గమునాకు శుభంకరము కావలెను.

34.ఋత్విజులారా!ీరు నన్ను స్నేహదృష్టితోచూడండి.

దిష్ణ్యలారా!ీరు స్తుతియుక్త ధిష్ణ్యనామకులు.స్తుతి సహితులు,సమస్తుతులు కండి.

అగ్నులారా!ీరు ీ ఉగ్రతేజోపుంజములనుండినన్ను రక్షించండి.నాకు ధనాదులుఅందించండి. నన్నుపరిపూర్ణుని చేయండి.నన్ను రక్షించండి.నా నమస్కారములుఅందుకొనండి నన్నుబాధించకండి.

35.ఆజ్యమా! నీవు అనేకరూపజ్యోతి. దేవతలకుఉద్దీపకుడవు.

సోమమా!నీవు మమ్ము శరీరచ్ఛేది.రాక్షసులనుండి - ద్వేషించువారినుండి- శత్రుకృత దౌర్భాగ్యములనుండి రక్షించువాడవు.ీటన్నింటినుండితప్పుకొనుటకు నీవేశాల రక్షకుడవు. సోమాయస్వాహా.

ప్రియతములగుసోమ ఘృతములకుస్వాహా.

36.అగ్నిదేవా! నీవు సమస్తధనమార్గములుతెలిసినవాడవు.మమ్ము సన్మార్గమునధనప్రాప్తి వైపునడిపించుము. మానుండికుటిల పాపములనుదూరము చేయుము.మేము నీకు అధికాధికముగానమస్కరించుచున్నాము.నమస్కారములుచెప్పుచున్నాము.

37.ఈ అగ్ని మా కొరకు ధనముకలిగించవలెను.శత్రుదమనుడైమాకు అగ్రగాికావలెను.అన్నము కొరకగు యుద్ధములందుఈ అగ్ని మా కొరకు అన్నములనుజయించవలెను.అగ్ని అత్యంత ప్రసన్నుడైశత్రువులనుగెలువవలెను.అగ్నయే స్వాహా(అగ్నీధ్రీయధిష్ణ్యలో ఒక ఆహుతిఅర్పించవలెను)

38.ిష్ణో! నీవు ిస్తృతముగపర్యటించుము.మా నివాసమున ిశాలస్థానము ఏర్పరచుము

ఘృతయోనిఅగ్నీ! నీవు ఘృతపానముచేయుము. యజ్ఞపతియజమానిని ఆపదలనుండి దాటించుము.అగ్నయే స్వాహా

(ఆహవనీయాగ్నికిఆహుతి అర్పించవలెను)

39.సిత్రృదేవా! ఈ సోమమునీ దక్షిణలందున్నది.సోమమును రక్షింపుము.సోమమును రక్షించినపుడుఅసురులు నిన్ను హింసించకుండవలెను.

సోమదేవా!నీవు ఇంద్రాది దేవతలకువారివారి భాగములరూపమున అందినావు.(కట్టిపెట్టినకృష్ణాజినము ిప్పిసోమమును తీయవలెను)

యజమానినగునేను ధన అన్నాదులతోనావారిని చేరుకున్నాను.ఇది దేవతలకొరకగు ఆహుతి -స్వాహా నేను స్వయముగా- ఇప్పుడు - వరుణ పాశములనుండిిముక్తడనగుచున్నాను." **వరుణస్యపాశాన్ముచ్యే**"

40.వ్రతపాలక అగ్నీ!ఇంతవరకు నేను నీసంరక్షణలందున్నాను.వ్రతమును పూర్తిచేయించగల నీస్వరూపము నాలో లీనమైఉండెను. ఇప్పుడు మరలనీ స్వరూపమును నీవేగ్రహించుము.ఇంతవరకు నాదేహమునీలో లీనమై ఉండెను.దానిని మరల నాదేహమునప్రవేశపెట్టుము.

వ్రతములస్వాిు! మన ఉభయులవ్రతములు,వ్రతనియమములుసమాప్తమైని. దీక్షాస్వాిుసోమము నా దీక్షనుఆమోదించినాడు. తపములస్వాిు ఉపసదాగ్ని నా తపములనుఆమోదించినాడు.

41.ిష్ణో! నీవు ిక్రిుంపుము.మా నివాసమునకు ిశాలస్థానము ఏర్పరచుము.

ఘృతయోనిఅగ్నీ! ఘృతపానము చేయుము.యజ్ఞపతి యజమానినిఆపదలనుండి దాటించుము.అగ్నయే స్వాహా.

(యూపముకొట్టుటకు వెళ్ళుచుఆహవనీయాగ్నికిఘృతాహుతి అర్పించవలెను.)

42.(యజ్ఞస్తంభముచేయుటకు అడిలోచెట్టుకొట్టుటకువెళ్ళిన వడ్రంగిఆజ్య శేషసహితుడైఅనవలసినది)

యూపయోగ్యవృక్షమా!అడిలోని అన్ని చెట్లనుిడిచి నేను నీవద్దకువచ్చినాను. ఇతర

వృక్షములజోలికి పోలేదు.ఇతర వృక్షములకన్న నీవే నాకు శ్రేష్ఠముగాకనిపించినావు.

వనస్పతిదేవా!ఎంతో ప్రీతితో మేమునిన్ను సేవించుటకువచ్చినాము. దేవపూజమరియు యజ్ఞంకొరకు నిన్ను పూజింతుము.

(చెట్టుమీద దర్భలుంచి)దర్భఓషధులారా!మీరు ఈ వృక్షమును రక్షించండి.(గొడ్డలిచే కొట్టుచు)పరశూ! నీవు ఈ వృక్షమునుబాధించకుము.

43. (తెగి పడుచున్న వృక్షమును సంబోధించి)

నీవు భూలోకమును పెళ్లగించకుము. అంతరిక్షమును బాధించకుము. ఇక నీవు నేల మీద శయనింపుము. పదునైన ఈ పరశువు నిన్ను దేవతలకు ఉపయోగపడు పరమ సౌభాగ్యము కలిగించినది.

వృక్షదేవా! నీవు శతశాఖలు కలిగి పత్రపుష్పములు గల దానవగుము. మేము సహితము

పుత్ర, పౌత్రాదుల కూడి సహస్రశాఖసమముగా వర్ధిల్లుదుము.

(చెట్టుపడి ఉన్నచోట ఆహుతి అర్పించవలెను)

అతస్త్వం దేవ వనస్పతే శతవల్శోవిరోహ

సహస్ర వల్శానివ వయం రుహేమ!!

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

ఆతిథ్యాత్ స్థాణుహోమాన్తమను అయిదవ అధ్యాయము సమాప్తము

సర్వేపి సుఖినస్సంతు.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

అధారం స్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవ ముపాస్మహే ॥

ఆరవ అధ్యాయము

1. దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే అశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణేహస్తాభ్యాం!

ఆదదే నార్యసీదమహం రక్షసాం గ్రీవా అపి కృన్తామి!

యవోసి యవయాస్మద్వేషో యవయరాతీర్దివేత్వన్తరిక్షాయ

త్వా పృథివ్యైత్వా శున్ధన్తాంలోకాః పితృషదనాః పితృషదనమసి!!

(యజ్ఞస్తంభమును పాతుటకు గుంత త్రవ్వుటకు అభ్రీని ఎత్తి)

అభ్రీ! నేను సవిత ఆజ్ఞానువర్తిని. అశ్వినుల బాహువుల తోను, పూషహస్తములతోను నిన్ను పట్టుచున్నాను. నీవు స్త్రీరూపవు. గుంత త్రవ్వుటకు నిన్ను మరల మరల నేల మీద పొడుచుచు రాక్షసుల తలలు ఉత్తరించుచున్నాను.

(యవలను నీళ్లలో వేసి) యవలారా! మీరు దూరము చేయు స్వభావము కలవారు. మానుంచి ద్వేషమును దూరము చేయండి. అదాతలను దూరము చేయండి.

(యూపమును ప్రోక్షణ చేయుచు) యూపఅగ్రభాగమా! ద్యులోకము కొరకు నిన్ను శుద్ధి చేయుచున్నాను. యూపమధ్యమా! అంతరిక్షము కొరకు నిన్ను శుద్ధిచేయుచున్నాను. యూపమూలమా! పృథ్వి కొరకు నిన్ను శుద్ధి చేయుచున్నాను.

(గుంతలో నీరు పోయుచు) పితృజనులను ప్రతిష్ఠించు స్థలము పావనమగును గాత.

(గుంతలో తూర్పు, ఉత్తరదిశలకు అగ్రములు ఉండునట్లు దర్భలు పరచవలెను)

దర్భయుక్త గర్తమా! నీవు పితృజనులు స్థిరపడు స్థానమవు.

2. (స్తంభమును గుంతలోనికి దింపుచు) యూపమా! నిన్ను పైకి లేపుటకు నిన్ను మధ్యన పట్టిన వారిని నీవు స్వర్గమునకు చేర్చగలదానవు. నీవు సుఖముగా గర్గయందు ప్రవేశించగలదానవు. మేము యూపమును గర్తమున స్థాపించుచున్నామని గర్తము ఎరుగవలెను. గర్తమా! యూపము నీ మీద స్థిరపడును.

యూపమా! సవిత నిన్ను మధుర వర్షజలమున - ఘృతమున - తడుపును గాత. సుఫలయుక్త ఓషధుల కొరకు నేను నిన్ను గర్తలోనికి దించుచున్నాను. నీవు నీ అగ్రభాగమున ద్యులోకమును స్పృశించుము. మధ్యభాగమున అంతరిక్షమును పూరింపుము. మూలభాగమున పృథ్విని దృఢపరచినావు.

3. యూపమా! నీమూలమున మేము ఉత్తమ లోకములకు చేరవలెనని కోరుచున్నాము. ఆ లోకములందు పొడవు కొమ్ముల గోవులు - కలసి వెలుగు కిరణములు ఉండును. అచ్చట ఆ మహాస్థానమున - విష్ణువు పరమపదము పూర్తిగా ప్రకాశించును.

(యూపమును గర్తమున పూడ్చుచు) యూపమా! నీవు బ్రాహ్మణులకు లభించుదానవు. క్షత్రియులకు లభించు దానవు. ధనము, అన్నము మున్నగునవి ప్రసాదించుదానవు. నిన్ను నేను గర్తమున దించుచున్నాను.

యజ్ఞయూపమా! నీవు బ్రాహ్మణులను దృఢపరచుము. క్షత్రియులను దృఢపరచుము. ఆయువును దృఢపరచుము. మా సంతానములను దృఢపరచుము.

4. ఋత్విజులారా! ుష్ణువుయొక్క ీరకర్మలను చూడండి. అతడు సమస్త కర్మలను తనయందు ఉంచినాడు. ుష్ణువు ఇంద్రునకు పరమ అనుకూలుత్రుడు.

5. ద్యులోకమందు వ్యాపించియున్న నక్షత్రమండలమును మన చక్షువులు చూచును. అట్లే ుద్వాంసులు ుష్ణువు యొక్క పరమ పదమును నిత్యము దర్శింతురు - " సదా పశ్యంతి సూరయః "

6. (కుశలతో పేనిన త్రాటితో స్తంభపు నాభి భాగమును మూడు సార్లు - వరుసలు -చుట్టి) యూపమా! నీవు త్రాటిచే పరివేష్ఠితము చేయబడినావు. దేవతల ప్రజయగు మరుద్గణములు - పశువులు - నిన్ను పరివేష్ఠించును గాత. మానవుల గో, అశ్వాదిధనము ఈ యజమానిని పరివేష్ఠించవలెను.

స్వరములారా! ీరు ద్యులోకపుత్రులు.

యూపమా! పృథిుయందు ఇది నీ ఆశ్రయస్థానము. అరణ్యమున పుట్టిన పశువులు నీ భాగపువారు.

7. తృణమా! నీవు సుీపమునుంచి రక్షించు ుత్రుడవు. (గడ్డిపోచతో పశువును ముట్టి) దేవతల ప్రజనగు పశువా!

స్వర్గమును ఇచ్చునట్టి అగ్ని సోముల హుర్భాగము దేవతలకు అందవలెను.

త్వష్ఠదేవా! నీవు యజమానికి ధనము ప్రసాదించుము.

పశువా! హుర్భూతములగు నీ మాంసాదులను దేవతలు ఆస్వాదింతురుగాక.

8. క్షీరాది ధనములుగల గోవులారా! యజమాని ఇంట సుఖముగా ఉండండి. బృహస్పతీ! నీవు యజమాని ఇంటి గవాది ధనములను భరించుము.

దేవతల పశుహువగు పశువా! నిన్ను యజ్ఞపు బంధనములచే బంధింతును. (పశువు కొమ్ములకు కుశలత్రాటితో కట్టవలెను) ఇక శుుత నిన్ను వశపరచుకొనును గాత.

(శుుత - యజ్ఞపశువుయొక్క హృదయ స్థాన వపను వండువాడు)

9. పశువా! నేను సుతృదేవుని ఆజ్ఞానువర్తిని. అశ్వినుల బాహువులతోనూ, పూషహస్తములతోను, అగ్నిసోములకు ప్రీతికరుడవగు నిన్ను - యూపమునకు కట్టుచున్నాను. (పశువును యూపమునకు కట్టవలెను) నిన్ను నేను జలము దర్భలు మున్నగు ఓషధులచే ప్రోక్షించుచున్నాను. (దర్భలతో పశువుుీద నీరుచల్లవలెను) దేవతల హుయగుటకు నీ తల్లీ నిన్ను అనుమతించును గాత. తండ్రి అనుమతించును గాత. సోదరుడు అనుమతించును గాత. ఒకే మందలో పుట్టిన నీ ుత్రులు అనుమతింతురు గాత. అగ్ని సోములకు ప్రీతి కరమవగు నిన్ను ప్రోక్షించుచున్నాను.

10. పశువా! నీవు నీరు త్రాగుదానవు, (పశువు నిమ్న ఉదరాది భాగములను ప్రోక్షించవలెను)

నిన్ను జలదేవత పంత్రము చేయవలెను. (పశువు ఁద అంతట జలము చల్లవలెను)

పశువా! నీప్రాణము బ్రహ్మప్రాణములందు చేరవలెను. నీ అంగప్రత్యంగములు - యథాంధి - ఆయా యజనీయ దేవతలందు చేరవలెను. ఈ యజమాని అభీష్ట స్వర్గాది ఆశిషములతో చేరును గాత.

11. (శంఁత చేతినుంచి 'అసి', 'స్వరు' లను తీసికొని వానిని ఘృతమున ముంచి) అసి, స్వరులారా! ఘృతమున తడిసిన ఁరు ఈవధ్య పశువును రక్షించండి.

ధన కామనాయుక్త స్తుతివాణీ! నీవు యజమానికి ప్రియములగు ధనాదులు అందించుము యజమానిలో ప్రవేశింపుము.

స్తుతీ! నీవు వాయుదేవుని ప్రీతికి పాత్రవగుము. ఈ వధ్యపశువును ంశాల అంతరిక్షమున ఉండు రాక్షసాదుల నుండి రక్షింపుము. నీవు స్వయముగా ఈ పశుహంతో దేవతలను యజించుము. వధ్యపశువు శరీరముతో ఐక్యమగుము.

వర్షము వలన కలిగిన తృణమా! ఈ యజ్ఞస్వాంు యాజమానిని ఫలయుక్త యజ్ఞమున నిలుపుము. (పశువుక్రింద నేలఁద గడ్డి వేయవలెను) " స్వాహా దేవేభ్యో దేవేభ్యః స్వాహా "

(స్వరు - యూపస్తంభము కొట్టగా ంగిలిన ముక్క)

12. (పశువు చర్మము ండదీయు పరికరములతో త్రాటిని పశువును కట్టుటకు - నేలఁదవేసి) రుజ్జువా! నీవు సర్పాకారమవుకాకుము. అజగర ఆకారము దాల్చకుము.

(చేత నీటికుండ పట్టి నడుచు యజమాన పత్నిని పశువు వద్దకు తీసికొని పోయి ప్రస్తోత

ంశాల ఆకాశమును అందుకొను యజ్ఞమా! నమస్కారము. నీవు శత్రురహితుడవై సమాప్తిని చేరికొనుము. యజ్ఞమార్గమున ప్రాప్తమగు ఆహుత ఘృతదారులను అనుసరించిసాగుము. "ఘృతస్య కుల్యాఉపబుతస్య పథ్యా అను"

13. కాళ్లు చేతులు కడుక్కొను జలమున్న ఘటమా! నీవు పరిశుద్ధవు. ఈ పశువును పరిశుద్ధము చేయుము. దీనిని దేవతలకు చేరు అర్హత కలిగించుము. దేవతల మధ్యనున్న మేము ఆ దేవతలచే ఎల్లప్పుడు పరివేష్టితులము కావలెను.

14. (యజమాన పత్ని మృతపశువు వద్ద కూర్చొని) పశువా! నేను నీ నాలుకను శుద్ధిచేయుచున్నాను. (నీరు ముఖమునకు అంటించవలెను.) పశువా! నేను నీ ప్రాణములను శుద్ధిచేయుదును. (నాసికారంధ్రములకు నీటిని అంటించవలెను.) పశువా!

నేను నీ కనులను శుద్ధిచేయుదును. (కనులకు నీరు అంటించవలెను) పశువా! నీ చెవులను శుభ్రము చేయుదును.

(చెవులకు నీరు తాకించ వలెను) పశువా ! నేను నీ నాభిని శుద్ధిచేయుదును. (నాభికి నీరు తాకించవలెను) పశువా! నేను నీ శిశ్నమును శుద్ధిచేయుదును. (పశువు అంగమునకు నీరు తాకించవలెను.) పశువా! నేను నీ గుదమును శుద్ధి చేయుదును. (గుదమునకు నీరు తాకించవలెను.) పశువా! నేను నీ పాదములను శుద్ధిచేయుదును. (పశువు నాలుగు పాదములకు నీరు ముట్టించవలెను)

15. (కాళ్లు చేతులు కడుగు నీటి కుండలోని నీటితో యజమాని - అధ్వర్యు- యజమానపత్ని

కడుగుకొని - పశువును శుద్ధిచేయవలెను. కుండలో ిగిలిన నీటిని పశువుపై చల్లి యజమాని)

పశువా! నీమనసు ికసించవలెను. నీ నాలుక ప్రసన్నము కావలెను. నీ ప్రాణము ికసించవలెను. నీ కన్నులు ప్రఫుల్లములు కావలెను. నీ శ్రవణశక్తి వర్ధిల్లవలెను.

పశువా! బంధనాదులచే నీ ిషయమున క్రూరముగా ప్రవర్తించుట జరిగినది. వధాది కృత్యములు నిర్వహించుట జరిగినది. ఆ బాధలన్నియు నిన్ను ిడిచిపోవును. హోీయములగు నీ అంగములన్నియు పరిశుద్ధములు కావలెను. రాత్రింబవళ్లు మొదలుకొని సర్వకాలములు నీకు కళ్యాణ ప్రదములు కావలెను.

(మూడు దర్భలను పశువు రొమ్ముీద పెట్టి) ఓషధులారా! ఈ పశువును రక్షించండి. (కత్తిచేత పెట్టి) ఖడ్గమా! నీవు ఈ పశువు ఆత్మకు దుఃఖము కలిగించకుము. (పశువు రొమ్ము దగ్గరి చర్మమును చీల్చవలెను)

16. (పశువు చర్మము తీయకముందు పశువు రొమ్ముీద దర్భలు పెట్టి ఉండెను. కత్తితో పశువు చర్మము కోయునపుడు ఆ దర్భలు రెండు ముక్కలు అయిని. అధ్వర్యు ఆ రెంటిలోని అగ్రభాగములను కుడి చేతను - మూలభాగములను ఎడమచేతను పట్టి పశువు రక్తమున ముంచవలెను.)

రక్త రంజిత తృణములారా! ీరు రాక్షసుల భాగము. (మంత్రము చదిిన అధ్వర్యు రెండు దర్భముక్కలను మట్టి కుప్పీద వేయవలెను.) రాక్షసవర్గము యజ్ఞస్థానమునుండి

పారద్రోలబడినది.

(యజమాని అనవలసినది) నేను రాక్షస వర్గమును పాదాక్రాంతులను చేయుచున్నాను. (గడ్డి ముక్కలపై పాదముంచవలెను) నేను రాక్షస వర్గమును పీడించుచున్నాను. (గడ్డిముక్కలను కాలితో తొక్కవలెను) నేను రాక్షసులను అంధకారమయ రసాతలమునకు త్రోయుచున్నాను.

(పశువు ఉదరము నుండి తీసిన మేదలో వపా శ్రపణుల - మేదను తొలగించు దారు ఉపకరణములను - మేదలో ముంచి అధ్వర్యు అనునది) ద్యావాపృథ్వులారా! ీరిద్దరు జలముచే ఆచ్ఛాదితులు కండి. వాయువా! నీవు వపబిందువులను గ్రహించుము. ఆహవనీయాగ్నీ! ఘృత ఆహుతలను ఎరుంగుము, అగ్నయే స్వాహా

(గడ్డి ముక్కలను, వపాశ్రవణులను ఆహవనీయాగ్నిలో హోమము చేయుచు అధ్వర్యు) వపాశ్రవణులారా! ీరు ఉభయులు అగ్నిలో ఆహుతి చేయబడినారు. ఇక ీరు అంతరిక్షమున ఉన్న పవనమును కలసికొనండి.

17. (ఋత్విజ యజమానాదులందరు జలాశయము వద్ద తమను పంత్రము చేసి కొనుచు) మాలో ఉన్న ఏ మాత్రపు పాపమునైనను, శరీరమునందలి మలమును ఈ జలము తొలగించ వలెను. నేను చేసిన అకారణ ద్రోహమును, పాపభయము ఎరుగని నాకు కలిగిన శాపమును సోమ, జలములు రెండును తొలగించవలెను.

18. (జుహువులో నిండిన నేతిని ముందు పశువు హృదయమున చల్లి పిదప సర్వాంగపు మాంసము ీద చల్లవలెను)

పశువా! నీహృదయము దేవతల హృదయములందును, నీప్రాణము దేవతల ప్రాణము లందును, లీనమగును గాత.

వపా! నీవు ఎంతో చిన్నదానవు. అగ్ని నిన్ను పచనము చేసి, ంస్తారము చేయును. జలము మాంసమును వేరుచేయును. వాయుగతి కలిగిన, పూషగతి కలిగిన వపను పానము చేసిన అంతరిక్షమందున్న రాక్షసాదులు వ్యధితులు కావలెను. ఈ ంధముగా వపా హోమమున దుర్భాగ్యము దూరమైనది. (ఘృతము మరియు వపను ఖడ్గముచే కలుపవలెను)

19. ఘృతపానము చేయు దేవతలారా! ఘృతపానము చేయండి. వసాపానము చేయు పితరులారా! వసాపానము చేయండి.

వసాజ్యమా! వస ్ఞ ఆజ్యము - నీవు అంతరిక్షమునందలి దేవతలకును పితరులకును హంం. అగ్నయే స్వాహా. దిశలు - ప్రదిశలు - ందిశలు - అదిశలు - ఉద్దిశలు - దిశలకు స్వాహా.

20.(పశుహంని స్పృశించి)ఆత్మసంబంధ ప్రాణములుఈ పశువు ప్రత్యంగమునచేర్చబడినం.ఆత్మసంబంధ ఉదానవాయువు సహితముఈ పశువు ప్రత్యంగమునప్రవేశపెట్టబడినది.

త్వష్టదేవా!నీవు కూర్చిన ఈ పశువుయొక్క అంగములన్నియుపూర్వము వలె సంధించబడినం.ఛేదనమువలన చెదిరినంసహితము అతికినం.

పశువా!ఈ ధముగా మంత్రములచేనీ అవయవములనన్నింటినిసంధించుట జరిగినది.మమ్ము రక్షించుటకును- దేవతలనుచేరుటకును నీ త్రులు,తల్లిదండ్రులుఅనుమతింతురుగాత.

21.(వండి ఉంచిన వధ్యపశుగుడను మూడింటఒకవంతు వంకరగాకోసి -దానిని పదకొండు ముక్కలుచేసి ఒక్కొక్క ముక్కనుఆహుతి ఇవ్వవలెను)

గుడహం!నీవు సముద్రమునుచేరుము - స్వాహాగుడహం! నీవుఅంతరిక్షమును చేరుము- స్వాహా. గుడహం!నీవు సంతను చేరుము- స్వాహా గుడహం!నీవు త్రా వరుణులనుచేరుము - స్వాహాగుడహం! నీవురాత్రింబవళ్లరూపమగు కాలమునుచేరుము - స్వాహాగుడహం! నీవుగాయత్రి మొదలగుఏడు ఛందములనుచేరుము - స్వాహాగుడహం! నీవుద్యావాపృథ్వులనుచేరుము - స్వాహాగుడహం! నీవుయజ్ఞములకుఅధిదేవత ష్ణువును చేరుము- స్వాహా గుడహం!నీవు దివ్యాకాశమునుచేరుము స్వాహా.

సముద్రాదిదేవసంఘములారా! రందరు నా మనసునునా హృదయమందేనియంత్రించండి.(స్వరహోమము చేసి)స్వరములారా! ధూమముద్యులోకమునుచేరవలెను. జ్యోతి స్వర్గమునుచేరవలెను. రు భస్మమునఈపృథ్విని నింపుడు - స్వాహా.

22.(పశుహృదయమునుపచనము చేసినశూలమును తడి- పొడి భూ మధ్యపాతి పెట్టి అధ్వర్యు)హృదయశూలమా!నీవు జలములనుహింసించకుము.ఓషధులను హింసించకుము.

(ఋత్విక్కు,యజమానాదులుజలమును తాకి) వరుణరాజా! మేముఏ ఏ స్థానములందుపాపములకు భయపడుచున్నామో,ఆయా స్థానములనుండిమాకు ముక్తి కలిగించుము.గవాది పశువులు అహంతవ్యములు,అందరు కదా! మేము వాటినిఈ ధముగా హింసించుచున్నాము.ఆ పాపమునుండి మమ్ము డిపించుము.

వరుణరాజా!నీకృపవలన మాకుమంచి త్రులులభించవలెను.ఓషధులు సహితముమాకు మంచి త్రులుకావలెను. మమ్ముద్వేషించువారిని - మేముద్వేషించువారిని జలములుఓషధులు - మాకు మంచి త్రులుగ - దుఃఖములుకలిగించవలెను.

23.సూర్యాస్తమయమునకుముందు సో య వసతీవరీనది జలమునుతేవలెను.సూర్యాస్తమయమైనంతనూతినుండి తేవలెను.హ యుక్త యజమానిహ ప్రాయములగువసతీవరీ జలమునుపూజించును. యజ్ఞంఈ వసతీవరీ జలములచేహ ర్యు క్తముకావలెను. సూర్యుడుసహితము నివలనహ ర్యుక్తుడుకావలెను.

24.వసతీవరి జలములారా!నేను మ్ము జీర్ణముకాని గృహమున- దక్షిణాగ్ని మండపమునస్థాపింతును.

(కొత్తగాఏర్పరచిన గార్హ పత్యాగ్నిస్థలపు పశ్చిమ భాగమునఉంచవలెను.మరల అచటినుంచి తొలగించిఉత్తరవేది యొక్కదక్షిణ కోణమునఉంచవలెను)

వసతివరీజలమా!నీవు ఇంద్రాగ్నులభాగమవు. (మరలజలమును తీసిఉత్తరవేదియొక్కఉత్తర కోణమునఉంచవలెను)వసతీ నదీజలమా!నీవు ౹ుత్రావరుణులభాగమవు. (మరలతీసి అగ్నీ ధ్రీయధిష్ణ్యకువెనుకనిలిపి) వసతీవరీజలమా! నీవు౹ శ్వేదవతల భాగమవు.

ఈ జలదేవతాకగాయత్రి ఋక్కులు- ఈ వసతీ వరీ జలము- సూర్యుని వెంటగమనించుజలములు - ఆ జలములన్నియుమా ఈ యజ్ఞమునుదేవతలకు ప్రీతికరముచేయవలెను.

25.(వేది ౹ద ఘృతపర్యంతపదార్థములకు కూర్చిచివరకు హ౹ర్ధానశకటము వద్దకుచేది - సోమమునుకట్టిన త్రాటిని౹ప్పి - దక్షిణ శకటపుఈషక్రింద అభిషవఫలకములనుఉంచి)

సోమమా!నిన్ను హృదయము,ద్యులోకము, సూర్యునికొరకుఉపామృతము చేయుదును.నీవు మా హింసారహిత యజ్ఞమునుద్యులోకపు దేవతలకుప్రీతి కరము చేయుము.నీవు ఏడుగురు వషట్క ర్తలనుయజ్ఞ కర్మమునరియ౹ంపుము.

26.(సోమమును శిలల౹ద పెట్టి) సోమరాజా!నీవు సమస్తప్రజలనుసమ్మా నింపుము. సమస్తప్రజ నిన్ను అభినందించును.

స౹ధలచేజాజ్వల్యమానమగుఅగ్ని! నా ఆహ్వానమునుయాచనను ౹నుము.(అధ్వర్యు ప్రచరణిస్రువముచే అతిప్రణీతమందుఆహుతి
ఇచ్చి)జలదేవతా!ధనములందించుస్తుతులారా! నా ఆహ్వానము౹నండి.
సోమమునుమర్దించుశిలలారా!౹రు నా ఆహ్వానము౹నండి. ౹ద్వాంసులు
యజ్ఞమును౹న్నట్లు - స౹తనా ఆహ్వానము ౹నవలెను- స్వాహా **'స౹తాహావంమే స్వాహా'**

27.జలదేవతలారా!తరంగములు ౹కు అసత్యభూతములు- హ౹ష్మంతములు- శక్తిశాలినులు - హర్షకారిణులు.వాటితో ౹రు సోమరసపానము చేయుదేవతలనుఅందుకొనవలసి ఉన్నది.కావున దేవతలభాగములగు ౹రు ఆతరంగములనుదేవతలకు అర్పించండి- స్వాహా.

28.(జలములందుహోమము చేసినఘృతమును ౹ుత్రావరుణులచమసమున వేరుగాఉంచి)

ఘృతమా!జలమునుంచివేరయినావు. వసతీవరీజలమా!౹ుమ్ము అక్షయత్వముకొరకు సముద్రపు ఆవలతీసికున్నాను. జలముజలమునను- ఓషధులు ఓషధులందునుకలసిన౹.

29.(ప్రచరణి స్రువమందున్నశేష ఘృతమును అగ్నిష్టోమమున హోమముచేసి) అగ్నీ! యుద్ధములందునీవు ఏ మానవునిరక్షింతువో - ఏ మానవునినీవు అన్నములుఆర్జించుటకు ప్రోత్సహింతువో- అతనికే శాశ్వతములగుఅన్నములు లభించును- స్వాహా.

30.(ఉపాంశు శిలను పట్టికొంత సేపు మౌనమువహించి)

నేనుసంతాదేవుని ఆజ్ఞానువర్తిని,అశ్వినుల బాహువులతోను- పూషహస్తములతోనూనిన్ను పట్టుకున్నాను.ఉపాంశు సవనశిలా! నీవుధనప్రదవు.ఈ యజ్ఞమునుగంభీరము చేయుము.ఇంద్రుని కొరకు బలప్రద,మధుర, దుగ్ధాదియుక్తసోమము ందనేఅభిషుతమైనది.వసతీ వరీ జలములారా!రు మాకు గ్రహంయోగ్యులు. మాటదేవతలు ందురు.జలమా! అభిషుతసోమమున కలవండి.మమ్ము సంతృప్తులనుచేయండి.

31.జలములారా! నామనసుకుతృప్తి కలిగించండి.వాక్కునకు తృప్తి కలిగించండి.చక్షుద్వయమునకుతృప్తి కలిగించండి.రెండు చెవులకుతృప్తి కలిగించండి.ఆత్మకు తృప్తి కలగించండి.నా సంతానమునకు తృప్తికలిగించండి. పశువులకుతృప్తి కలిగించండి.సహచరులకుతృప్తి కలిగించండి.

జలమా!నీకృపవలన నాత్రులునానుండి డిపోరాదు.

32.(ఉపాంశు సవన శిలలనుకృష్ణాజినము దఉంచి శిలలదఅయిదుసార్లు సోమమునువేయవలెను)

సోమమా!ప్రాతః సవనమునసోమరస అంశభాగ యుక్తుడగుఇంద్రుని కొరకును మధ్యాహ్నసవనమున సోమభోక్తరుద్రసహిత ఇంద్రునికొరకును - మూడవసవనమున సోమభోక్తఆదిత్య సహితఇంద్రుని కొరకును - శుత్రనాశకఇంద్రుని కొరకును నిన్నుఅభిషవము నిత్తముఈ శిలద ఉంచుచున్నాను.(మూడుసార్లు మూడుపిడికిళ్ల సోమముశిల ద వేయవలెను)సోమమా! నీవు ద్యులోకపుశ్యేన రూపవు. సోమమునుఅనుసరించిన గాయత్రికొరకు నిన్ను అభిషంచుచున్నాడు.(నాలుగవ పిడికెడుసోమము శిలదవేయవలెను)సోమమా! ధనము,అన్నము ప్రసాదించుఅగ్నికొరకు నిన్ను నేనుగ్రహించుచున్నాను.(అయిదవ పిడికెడు సోమముశిలలు ద వేయవలెను)

33.(ఉపాంశు సవనశిల దవేసిన అయిదు పిడికిళ్లసోమమును ముట్టుకొని)సోమమా! ద్యులోకముననీ జ్యోతిస్వరూపము- శాల అంతరిక్షమునసీ జ్యోతిస్వరూపమువెలుగుచున్నది.దానితో యజమానికిధనసంపన్నమును,శాలమును అగు స్థానమునుకల్పించుము.

34.గ్రహణీయజలములారా! రుక్షిప్రులు, వృత్రసంహారకులు. ధనదాతలుసోమామృత పాలకులు.

రుఈ యజ్ఞమునుదేవతలు అందుకొనునట్లుఅనుగ్రహించండి.అనుజ్ఞాతులైరు సహితముదేవభావమునసోమపానము చేయండి.

35.(ఉపాంశు సవన శిలచేసోమమును దించుచు)సోమమా! నీవు భయపడకుము.కంపించకుము. బలముకలుగుము. ద్యావాపృథ్వులారా!ీరు దృఢపడండి.ఈ శిలలు మున్నగువానిని దృఢపరచండి.ీరు ఉభయులు దీనినిధరించండి. ఈరాతితోదంచుట వలనయజమాని శత్రువుచచ్చినాడు - సోమముకాదు.

36.సోమమా! పూర్వ, పశ్చిమ,ఉత్తర, దక్షిణ సమస్తదిశలునీకు అనుకూలములుఅగును గాత. దూతా! నీభాగములతో సోమమునుపరిపూర్ణము చేయుము.ఈ ిషయము సమస్తజనులుఎరుంగుదురు గాత.

37.ఇంద్రా! నీవు ప్రీతికరుడవు.బలవంతుడవు.నీవు యజమానిని,గొప్ప గొప్పగా ప్రశంసింతువు.ధనవంత ఇంద్రా!నిన్ను ింఛి ఎవడునుయజమానికి ధనాదిసుఖములు ఇవ్వజాలడు.ఇంద్రా! ఇది సత్యవచనము- నీతో చెప్పు చున్నాను.

దాశరథిరంగాచార్య ిరచిత

శ్రీమదాంధ్రవచన శుక్లయజుర్వేదసంహితయందలి

అభ్యాదానాద్వాచనాన్తమనుఆరవ అధ్యాయముసమాప్తము

సర్వేపిసుఖినస్సంతు.

జ్ఞానానందమయందేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం।

అధారస్సర్విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే॥

ఏడవఅధ్యాయము

1.వాచస్పతయేపవస్వ వృష్ణో అంశుభ్యాంగభస్తిపూతః

దేవోదేవేభ్యఃపవస్వ యేషాం భాగో% సి

సోమమా!నీవు అంగుళులతోఅభిషుతుడవు.నీ రసస్రావ అంశమునవాణియొక్క స్వాిు కొరకుఅభిషుతమగును.దశా పిత్రమునజల్లించబడుము.(ప్రథమ ఉపాంశు గ్రహమునుపట్టుకొని) సోమమా!నీవు ఏ దేవతలభాగమవో - ఆ దేవతలకొరకు నీవు దేవతవైజల్లించబడుము.(రెండవ ఉపాంశుగ్రహమునుఅందుకొనవలెను.)

2. సోమమా!మాకు కలుగు వర్షములనుమధురము చేయుము.(మూడవ ఉపాంశు గ్రహమునుఅందుకొని) సోమమా! నిన్నుఅణచగలవారు లేరు.నీవు సదా

జాగృతుడవు.అందుకే నీకు సోమనామముకలిగినది. అట్టిసోమాయ స్వాహా(రెండవసారి స్వాహాఅని బయటికి రావలెను)నేను ంశాల అంతరిక్షమునుఅందుకొందును.
"అంతరిక్షమన్వేం"

3. ఉపాంశుగ్రహమా!సమస్త ఇంద్రియములకొరకును, దివ్య మరియుపార్థివ దేవతలకొరకును ఉత్పన్నమగుము.నిన్ను మనస్సు - ప్రజాపతి- వ్యాపింపచేయవలెను.స్వాహా(ఉపాంశు గ్రహముననిండియున్న సోమమునుఆహుతి ఇవ్వవలెను)

చక్కగాఉత్పన్న మైనఉపాంశు గ్రహమందలిసోమమా! నేను నిన్నుసూర్యునకు ఆహుతిఅర్పించుచున్నాను.లేపమా! మరీచులపాలకులయిన దేవతలకునిన్ను అర్పింతును.(చేతిలో ఉన్నసోమమును పశ్చిమపరిధికి పూయవలెను)

సోమాంశమా!నా శత్రువును వధించవలసినదనినిన్ను వేడుకున్నానే- ఆ శత్రువు

వాస్తవముగనేఉర్ధ్వగాం సోమాభిచారమునహతుడైనాడు.ఫట్ - అభిచార ఆహుతి.

ఉపాంశుగ్రహమా! ఇప్పుడునిన్ను యథాపూర్వముస్థాపించుచున్నాను.(ఉపాంశు గ్రహమునుచేతితో శుభ్రముచేసి యథా స్థానమునఉంచవలెను)నిన్ను ప్రాణముకొరకును - న్యాయముకొరకును ఇచట స్థాపించుచున్నాను.

ప్రాణోహవాఅస్య (యజ్ఞస్య) ఉపాంశుః2. అథవా ఉపాంశుః ప్రాణ ఏవ3. యజ్ఞము

ఖంవా ఉపాంశుః 4. ఇయం (పృథిం) మవఉపాంశుః 5. ఉపాంశు పాత్రోవా న్వజాఃప్రజాయన్తే.

ఉపాంశవుప్రాణము - యజ్ఞముఖము- పృథిం అగును. ఉపాంశు గ్రహముఉపాంశముగల పాత్ర.సోమమును ప్రాణముగభాంంచి పాత్రయందుంచినట్లున్నారు.

ప్రాణోహి సోమః అని తాడ్యము.

4. ఉపాంశుగ్రహమా! నిన్నుచేబూనినాము.ఇక నీవు నీలోన సోమమునుధరించుము. ధనవంతఇంద్రా! సోమరసమునుపానము చేయుము.రక్షించుము. మమ్ముvర్షముతో చేర్చుము.- మాకు వర్షము కలిగించుము.

5. ఇంద్రదేవా!నీ అనుగ్రహముననేను ద్యావాపృథ్వులనునాలో చేర్చుచున్నాను.అంతరిక్షమును నాలోచేర్చుచున్నాను.నీవు సాధారణ - ఉత్కృష్టదేవతలకు సమానుడవు.అంతర్యామ పాత్రయందున్నసోమమును సంతృప్తిగాఆస్వాదించుము.

మానవుడుమహిమాన్వితుడు.ద్యావాపృథ్వులు, అంతరిక్షముమానవుని యందేఉన్నం. మానవుడులేకున్న ఏమున్నది?తనతోటిదేలోకము. తాను లేకున్నలోకములు లేవు.

ఇంతటివాడుమానవుడు. అయిననితనను తాను తెలియజాలడు.ఇదియే అజ్ఞానముతనను తాను తెలియుటసామాన్యము కాదు.ఇది అందరకు సాధ్యపడునదికాదు.

శ్రీమదాంధ్రమహాభాగవతమునప్రహ్లాదుడుహిరణ్యకశిపునితోఅన్న ఈపద్యము దృష్టాంతము.

లోకములన్నియున్గడియలోన జయించినవాడింద్రియా

నీకముజిత్తము గెలువనేరవు.నిన్ను నిబద్ధుచేయు నీ

భీకరశత్రులార్వుర ప్రభిన్నులజేసిన బ్రాణికోటిలో

నీకువిరోధి లేడొకడునేర్పున జూడుముదానవేశ్వరా!

లోకములనుసులభముగా గెలువవచ్చునేమో!ఇంటిని గెలుచుటకష్టము, ఇంటిని సహితముగెలిచిన గెలువవచ్చునేమో తననుగెలుచుట దుర్లభము!

తననుగెలుచుట చాలదూరము. తననుతెలియుటయేఅసాధ్యము. తననుతనలో నున్నలోకములను గ్రహించుటజ్ఞానమగును.తనలోనున్నపరమాత్మను ఎరుంగుటపరమ జ్ఞానమగును.

తననుతాను భగవానునకుఅర్పించుట ప్రపత్తియగును.అదియే పరాకాష్ట!

" అంతర్యామేమఘవన్మాదయస్వ"అన్నాడుఈ మంత్రమున.

ఇంద్రా!నా ఆత్మను అనుభవించుము- ఆనందించుము అనుచున్నాడు.

6.ఇంద్రవాయుగ్రహమా!- సోమరసపానపాత్రా! సమస్తఇంద్రియములకొరకును -దివ్య మరియుపార్థివదేవతలకొరకును ఉత్పన్నమగుము.నిన్ను వనసు-ప్రజాపతి-అందుకొనవలెను.

చక్కగాఉత్పన్న మైనగ్రహమా! నిన్నునేను సూర్యుని కొరకు పట్టుకొనుచున్నాను.మరీచులు పాలకులయినదేవతల కొరకునిన్ను శుద్ధి చేయుచున్నాను.(గ్రహమును- పాత్రను- చేతితోశుభ్రము చేయవలెను)

గ్రహమా!దేహమునఉదాన వాయు పరిపుష్టికొరకు నిన్ను గ్రహించుచున్నాను.

7. పవిత్రసోమపాయి వాయువులారా!మీరు ఇటురండి. మావద్దకువచ్చినిలువండి.మిమ్ము సర్వులు వరింతురు.వేలసంఖ్యలోమీ వాహన మృగములువిరాజిల్లుచున్నవి.నేను మీ కొరకు మదకరసోమరసము అర్పించినాను.ఆ సోమపు ప్రథమపానమున మీరు వర్థిల్లుదురు.

సోమరసమా!నిన్ను వాయువు పానమునకుఅర్పించుటకు అందుకొనుచున్నాను.

8. ఇంద్రవాయువులారా!ఈ సోమము ీ ఉభయులకొరకు అభిషుతము చేయబడినది.ఈ ఆహ్లాదకరమగుసోమము ీ ఉభయులనుచేరుకొనవలెననుకొనుచున్నది.

ఉపయామగ్రహమా!వాయువునకు సోమరసపానముచేయించుటకు గానునిన్నిఅందుకొను చున్నాను- ఇంద్రునకు సోమరసపానముచేయించుటకు నిన్నుఅందుకొనుచున్నాను.

పాత్రా!ఇది నీవు స్థిరపడుస్థానము (పాత్రనువేదిీద యథాస్థానమునఉంచవలెను).ఉపయామ గ్రహమా!పరస్పరము సమానప్రీతిగలఇంద్రాగ్నుల కొరకు ీలోసోమరసజు నింపుచున్నాను.

ఉపయామఇయం వా ఇదమన్నాద్యనుపయచ్చతి పశుభ్యోమనుష్యేభ్యో వనస్పతిభ్య:అని శతపథము. మానవులకు,పశువులకు, వనస్పతులకుఅన్నాదులను ఇచ్చునది.ఇది పాత్రపేరు కావచ్చును.

9. (ుత్రావరుణులకుసోమము అందించుపాత్రనుచేపట్టి) ుత్రావరుణులారా! ఈ సోమరసముసత్యమును - యజ్ఞమునువర్ధిల్లచేయునది.ఇది ీ కొరకు అభిషంపడినది.ీరు మా సోమపాత్రఆహ్వానమునుఆలకించండి.

ఉప్యాయామగ్రహమా!ుత్రావరుణుల కొరకునీలో సోమరసము నింపుచున్నాను.

10.(ుత్రా వరుణులకొరకు సోమరసము నింపినపాత్రలో రెండు దర్భలనుఉంచి సోమరసమునపాలు కలుపవలెను)దేవతలకు సోమహంసమర్పించు ఋత్విగ్యజమానులమగుమమ్ము గోవులు,అశ్వములు మున్నగుధనములచేసంపన్నులము చేయుము.దేవతలు సోమహంక్రిప్రసన్నులు కావలెను.గో, అశ్వాది ధనములచేఆనందించవలెను.

ుత్రావరుణులారా!మాకు మార్పు ఎరుగని గోవును- నిత్యము పాలిచ్చుదానిని- అనుగ్రహించుము.

పాత్రా!ఇది నీ స్థిర నివాసము.నేను నిన్ను ుత్రావరుణుల కొరకు ఇచట

ఉంచుచున్నాను.

11.(అశ్వినుల కొరకగు సోమపాత్రనుపట్టుకుని) అశ్వినులారా!ీ మాట మధురము- సత్యము. ఆమాటతోీరు మాయజ్ఞమునుఆసించితము చేయండి.

ఉపయామగ్రహమా!నేను నిన్ను అశ్వినులకొరకు పట్టుచున్నాను.ఇది నీ స్థనము మధుంద్యావంతులగుఅశ్వినుల కొరకు నిన్నుఇక్కడ పెట్టుచున్నాను.

12.ఇంద్రుడు సర్వకాలములందుఋషిసమాన జ్యేష్ఠుడు- శ్రేష్ఠుడు. యజ్ఞమునదర్భాసనమునఆసీనుడగువాడు. స్వర్గమునుఇచ్చువాడు. శత్రువుేదకు దండెత్తువాడు.శత్రుంజయుడుబలశాలి. శత్రుధనమునుజయించువాడు.

సోమమా!యజ్ఞములందుయజమాని యజ్ఞక్రియలందుంత్రణాదులద్వారానీవు వర్ధిల్లుదువు.అందువలన ఆ యజమానికిసమస్తము సమకూర్చమనిఇంద్రుని ప్రార్థింతువు.

శుక్రగ్రహమా!నీవు ఉపయామముద్వారా శండుని పారద్రోలుటకుగ్రహించబడినావుఇది నీ స్థానము. నీవుయజమాని కొరకు ేరునివలెఆచరింపుము.

(అధ్వర్యు,ప్రతిస్థాత రెండుయూపఖండములనుప్రోక్షించవలెను.అధ్వర్యు శుక్రగ్రహమును- ప్రతిస్థాత మన్థీతగ్రహమునుశుద్ధిచేసి మూతపెట్టవలెను)శుక్రుని పుత్రుడు - అసురులపురోహితుడు- శండుడు బహిష్కరించబడినాడు.

(అధ్వర్యు,ప్రతిస్థాత హంర్భావమండపము నుంచిబయటకు రావలెను)

శుక్రగ్రహమా!శుభ్రసోమరసమునునీద్వారా పానము చేయుదేవతలు నిన్నుయజ్ఞస్థానమునకుకొనిపోవలెను.

(వేదిదక్షిణభాగమునఅధ్వర్యు శుక్రగ్రహమునుఉత్తర భాగమునప్రస్థాత మంధితగ్రహమునుస్థాపించవలెను)

ఉత్తరవేదిశ్రోతలారా! ేరు సర్వథాఅహింసితులగుడు.

శుక్రగ్రహముఅనగా శుక్రమను పాత్ర.గ్రహములందలిశుక్రుడుకాడు.

శుక్రుడనువానిపుత్రుడు శండుడు.అతడు అసుర పురోహితుడు.

పురాణశుక్రుడు- శుక్రాచార్యుడు అసురులగురువు. అతని కూతురుదేవయాని. కచదేవయానికథ, యయాతి దేవయానికథ ప్రసిద్ధములు.

13.(దక్షిణ భాగమునఉన్న శుక్రగ్రహమునుతాకి అధ్వర్యు) శుక్రగ్రహమా!నీవు ఎంతో ేరుడవు.యజమానికి ేరపుత్రులను- గోవులు అశ్వములుమున్నగు ధనములుప్రసాదించుచు అతనినిచేరుకొనుము. శుక్రగ్రహము- తన శుద్ధదీప్తిచే- ద్యావాపృథ్వులతోసంగతమై - సర్వమునుభరించి - శండునియజ్ఞమునుంచిబహిష్కరించినది.(అధ్వర్యు ప్రోక్షించినయూపఖండమునుబయటవేయవలెను)

యూపశకలమా!నీవు శుక్రగ్రహమునునిలుపుస్థానమవు(అధ్వర్యు ప్రోక్షితయూపశకలమునుఆహవనీయాగ్నిలోవేయవలెను)

14.సోమదేవా! మేముయజమానులము.నిన్ను అజస్రధారాయుక్తునిచేయగల వారలముకావలెను. దేవతలకుసోమరసము అందచేయువారలముకావలెను. దేవతలవలన ధనముఅన్నము పొందువారలముకావలెను.

(యూపపుఒకపక్కనిలిచిన అధ్వర్యుశుక్రగ్రహమునందలిసోమమును ఆహుతిఇవ్వవలెను. మరొకప్రక్క నిలిచినప్రతి ప్రస్థాత మంథనగ్రహమునందలిసోమమును ఆహుతిఇవ్వవలెను) ఇదిఅందరు కోరుకొను ప్రథమసోమక్రియ - శుద్ధిక్రియ.వరుణ, ిత్ర, అగ్నులుసోమమును రక్షించవలెను- పానము చేయవలెను.

15.బృహస్పతిఈ సోమరసమును అందరికన్నముందు తెలిసికొన్నవాడు.అధ్వర్యులారా! ఇంద్రునకుఅభిషుత సోమపుఆహుతి అర్పించండి.ఇది ఇంద్రునకు సోమరసఆహుతి. ఛందములనుఅభిమానించు దేవతలుతృప్తులు అగుదురుగాత. ఏఛందో దేవతలుసోమరస యాగమునుఅపేక్షించువారో - ఎవరు ఈ సోమరసయాగమందుప్రీతిగలవారో - వారిద్వారాఈఆహుతి దేవతలకుఅందుచున్నది.(అధ్వర్యు, హోతపక్కనపశ్చిమాభిముఖుడైనిలిచి) హోతా!అగ్ని సోమరసమునకుపరిచితుడైనాడు.(అనవలెను)

16.(మంథనగ్రహమునుపట్టి) ిద్యుజ్యోతిగర్భకాంతి పరివేష్టించినకమనీయ చంద్రరూపముసోమము. ఈ సోమముద్యులోక గర్భమందుిరాజిల్లుజలమునువర్షముగా మార్చుటకుప్రోత్సహించును.ఈ సోమము సూర్యునితోకలసినప్పుడు - అధ్వర్యు,ప్రతిప్రస్థాత - బాలునితోసమముగా సోమమునుస్తుతులతో అర్చింతురు.

సోమరసమా!ఉపయామ గ్రహముననింపి అందుకొనుచున్నాను.అసుర పురోహితుడగుమర్కుని, యజ్ఞంనుండిపారద్రోలుటకు నిన్నుగ్రహించుచున్నాను.

మర్కోసురః అని ఉవటుడు. మర్కఃశుక్రపుత్రో సుర పురోహితఃఅని మహీధరుడు.ఇంతకు ముందు శణ్ణుడుశుక్రపుత్ర అసుర పురోహితుడనిచెప్పినాడు. ఇతడుశుక్రుని మరొక పుత్రుడుకావచ్చును.

17.(మంథనగ్రహమునయవలు, సత్తుకలుపవలెను)యజ్ఞకార్యములందుఆరాటపడువాడు అధ్వర్యుప్రతిప్రస్థాతలు.వారికి సోమయోగముతెలియును. వారుస్వకర్మమున మనసువంటి ఉత్సాహముగల శుక్ర, మంథనగ్రహములనుతీసికొందురు. ప్రభూతదక్షిణ గల పాత్రలోఏ అధ్వర్యుడు సోమముమరియు సత్తునుసర్వదిశలందు కలుపునోఅతడు ప్రధానఋత్విక్కు.

మంథనగ్రహమా!ఇది నీ స్థానము. నీవుఇచట ఉండి యజమానిప్రజలను పాలింపుము.(ప్రతిప్రస్థాత మంథనగ్రహమునుప్రోక్షిత యూపశకలమునమూయవలెను.అప్రోక్షిత యూపశకలమునుశుద్ధిచేయవలెను)

మంథనగ్రహమా!సోమరసపానము చేయుదేవతలు యజ్ఞస్థానముననిన్ను గ్రహించవలెను.ఉత్తరవేదిశ్రోదే!నీవు సర్వథా అహింసితవగుము.

18.(ప్రతిప్రస్థాత ఉత్తరయూపస్థానమునకువెళ్ళవలెను)మంథగ్రహమా!నీవు

సుప్రజాయుక్తుడవు.నీవు ఉత్తమప్రజనుసృష్టించుము. ధనమును,అన్నము యజమానికిఅందించుము. ఈ మంథగ్రహముద్యావాపృథ్వులచేసంగతమగును. మంథజ్యోతి రూపమునయూపమున చేరును.(ప్రతిప్రస్థాత యూపశకలమునుబయటవేయవలెను)అసురపురోహిత మర్కుడుయజ్ఞమునుండిబహిష్కృతుడైనాడు.(ప్రతిప్రస్థాత యూపశకలమునుఆహవనీయమునవేయవలెను)

యూపశకలమా!నీవు మంథగ్రహపుఆధారమవు.

19.దేవతలు ద్యులోకమునపదకొండుమంది భూలోకమునపదకొండు మంది. అంతరిక్షమునస్వమహిమచేనిలిచినావారు పదకొండుమంది.ఆ దేవతలందరుఈ మా యజ్ఞమునుప్రీతిపూర్వకముగ గ్రహించవలెను.

20.(ఆగ్రాయణ గ్రహమునుతీసికొని) ఆగ్రాయణగ్రహమా! ఉపయామగ్రహము ద్వారానిన్ను అందుకున్నాను.నీవు ముందుకు నడిపించుదానవు.నీ శ్రేష్ఠత్వమునమమ్ము రక్షింపుము యజ్ఞదేవతఁష్ణువు. అతడు తనబలమున నిన్నురక్షింపవలెను. యజ్ఞమునుకాపాడుము. యజ్ఞస్వాఁు యజమానిని కాపాడుము.నీవు ఁష్ణువును కాపాడుము.మూడు సవనములనుకాపాడుము.

21.("హింకార త్రయంకృత్వా" 'హిం' కారమునుమూడుసార్లు జపించి)

సోమముదశాపఁత్రమునపావనమగును. అదిపాత్రయందు చేరును.ఇది బ్రహ్మణునికళ్యాణము కొరకు - క్షత్రియునికళ్యాణము కొరకు - అభిషఁంచుఈ యజమాని కొరకు పావనమగును.అది వర్షము కొరకును- కాంతి కొరకును పావనమగును- జలములు ఓషధులుకొరకు పావనమగును.ద్యావాపృథ్వుల కొరకు పావనమగును.ఇంతెందుకు సకలముచక్కగా ఉద్భఁంచుటకుపావనమగును.

ఆగ్రాయణగ్రాహమా! నిన్నునేను ఁశ్వేదేవతలకొరకు అందుకొనుచున్నాను.ఇదిగో ఇది

నీస్థానము.ఁశ్వేదేవతలప్రీతికొరకు నిన్ను నేనుఇచట స్థాపించుచున్నాను.

22.సోమమా! నిన్ను ఉపయామగ్రహమునగైకొన్నాను.ఉక్థ్యగ్రహమా!ఇంద్రుడు ఉక్థరక్షకుడు.బృహత్సామ,సోమాన్న యుక్తుడు.నిన్ను ఆ ఇంద్రుని కొరకుపట్టుకున్నాను.

ఇంద్రా!నీది మహత్సోమాన్నము. ఆ సోమపానముకొరకు నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాను.

సోమమా!యజ్ఞాదిదేవతఁష్ణువు కొరకు నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

సోమమా!ఇది నీ స్థానము. నిన్నుసర్వ ఉక్థముల కొరకు గ్రహించుచున్నాను.నీవు దేవతలకుఆనందము కలిగించుదానవు. సకలదేవతలఆనందము నిఋత్తమునిన్ను గ్రహించుచున్నాను.యజ్ఞపు దోషరహితసమాప్తి కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

అగ్నిద్వాఉక్తిస్వాహుతయఏవధమ్ అని శతపథము.

అగ్నిఉక్త్యఆహుతులుథమ్ స్ఉక్థమ్.

23.సోమమా! నీవు దేవతలకుతృప్తినిచ్చుదానవు.ఋత్రావరుణుల కొరకును- దోషరహిత యజ్ఞసమాప్తి కొరకును నిన్నుఅందుకొనుచున్నాను.

సోమమా!నీవు దేవతలకుప్రీతులను చేయుదానవు.ఇంద్రుని కొరకును - దోషరహితయజ్ఞసమాప్తికినినిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

సోమమా!నీవు దేవతలకుఆనందము కలిగించుదానవు.ఇంద్రాగ్నుల కొరకును- దోషము లేకుండయజ్ఞసమాప్తి కొరకునునిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

సోమమా!నీవు దేవతలనుసంతోషపెట్టుదానవు,ఇంద్రావరుణుల కొరకును- దోషము లేకుండయజ్ఞసమాప్తి కొరకునునిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

సోమమా!నీవు దేవతలనుతృప్తులను చేయుదానవు.ఇంద్రబృహస్పతులకొరకును - దోషరహితయజ్ఞసమాప్తి కొరకునునిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

సోమమా!నీవు దేవతలకుముదము చేకూర్చుదానవు.ఇంద్ర ఋష్ణువులకొరకును - లోపములేకుండయజ్ఞసమాప్తి కొరకునునిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

24.వైశ్వానరాగ్ని ద్యులోకమునసూర్యభూతుడు.శిరము వంటివాడు.భూఋని త్రిప్పువాడు.యజ్ఞపు అరణిస్థానమున ఉత్పన్నుడు.క్రాంత ద్రష్ట. సామ్రాట్టు.యజ్ఞాదులందుఅతిథిస్వరూపుడు. ముఖమందుసర్వదా నిలిచినవాడు.స్రువ స్వరూపఖాద్యపాత్రగలవాడు.

అట్టివైశ్వానరాగ్నిని దేవతలుసృజించినారు.

25.సోమమా! నీవు ఉపయానగ్రహమునతీసి కొనబడినావు.ధ్రువగ్రహమా!నీవు ధ్రువ సంకేతమవు.వైశ్వదేఁ శంసన ప్రస్థానమువరకు సదా ధ్రువభావమునస్థిరముగా ఉండుదానవు.నీవు అత్యంత స్థిరతగలదానవు. ధ్రువపాత్రమా!ఇది నీ స్థానము. వైశ్వానరాగ్నినిఋత్తము నిన్నుఇచట ఉంచుచున్నాను.(ధ్రువపాత్రమందలి సోమరసమునుహోతయొక్కచమసమున పోయవలెను)నేను స్థిఋతమనస్కుడనైధ్రువపాత్రమందున్నసోమమును హోతయొక్క చమసమునగుమ్మరించుచున్నాను.ఇక ఇంద్రుడే మనప్రజలను శత్రురహితులను- పరస్పరప్రేమగల వారినిచేయవలెను.

26.(తొనికిన సోమరసమునకుప్రాయశ్చిత్తమునకుగాను చేయు ఘృతహోమమునకుప్రుట్ హోమము,అని పేరు. ఆ హోమముచేయు అధ్వర్యు)

సోమమా!నీ బిందువు ద్రోణ,ఘటాదులనుండిరాలును. నీ లతాఖండములుఅభిషవ శిలలప్రక్కన పడిపోవును.అధ్వర్యుచేతినుండి జారిపడును.దశాపవిత్రమునజల్లించునపుడుక్రిందపడును. అట్లుపడిపోయినభాగముల పూర్తికొరకు ఘృతహోమముచేయుచున్నాడు.ఇది ఘృతాహుతిఅగును. (అధ్వర్యు తెచ్చినరెండు గడ్డి పరకల నుండిఒకటి చాత్వాలమునవేసి) చాత్వాలమా! నీవుదేవతలు ఎక్కుస్వర్గమునకు సోపానభూతమవు.

27.ఉపాంశుగ్రహమా! నీవుబ్రహ్మవర్చస్సునుఇచ్చుదానవు. కావుననీవు నాకు బ్రహ్మవర్చస్సు- ప్రాణములను,ప్రసాదించుటకు స్వకర్మమునప్రవర్తితవగుము.

ఉపాంశుసవనమా! నీవుబ్రహ్మవర్చస్సుప్రదాతవు. నాకు బ్రహ్మవర్చస్సు- ధ్యానపుష్టి కలిగించుటకుస్వకర్మమున ప్రవర్తిల్లుము.

అంతర్యామగ్రహమా!నీవు బ్రహ్మవర్చస్సు ప్రదాతవు.నాకు బ్రహ్మవర్చస్సు- ఉదాన పుష్టి కొరకు స్వకర్మమునప్రవర్తిల్లుము.

ఐంద్రవాయగ్రహమా!నీవు బ్రహ్మవర్చస్సుప్రదాతవు.నాకు బ్రహ్మవర్చస్సు- వాక్కును పుష్టిచేయుటకుస్వకర్మమున ప్రవర్తిల్లుము.

మైత్రావరుణగ్రహమా! నీవుబ్రహ్మవర్చస్సుప్రదాతవు. నాకు యజ్ఞము- బలము బ్రహ్మవర్చస్సునుఇచ్చుటకు స్వకర్మమునప్రవృత్తమగుము.

అశ్వినిగ్రహమా!నీవు బ్రహ్మవర్చస్సునుఇచ్చుదానవు. నాకుబ్రహ్మవర్చస్సు- శ్రోత్రపుష్టిని కలిగించుటకుస్వకర్మమున ప్రవర్తిల్లుము.

శుక్రమంథనగ్రహమా!మీరు బ్రహ్మవర్చస్సుప్రదాతలు. నాకు బ్రహ్మవర్చస్సును- నేత్రములపుష్టిని ప్రసాదించుటకుస్వకర్మమున ప్రవర్తిల్లండి.

(ఇవియజమానితో అనిపించవలసినమంత్రములు)

28.ఆగ్రాయణగ్రహమా!నీవు బ్రహ్మవర్చస్సుప్రదాతవు. నాకు బ్రహ్మవర్చస్సు- భూతాత్మపుష్టికలిగించుటకు స్వకర్మమునప్రవర్తితవు అగుము.

ధ్రువగ్రహమా!నీవు బ్రహ్మవర్చస్సుప్రదాతవు. నాకు బ్రహ్మవర్చస్సు- ఓజోబల, ఆయుష్యపుష్టి కొరకు స్వకర్మమునప్రవర్తితవు అగుము.

పూతభృద- ఆహవనీయగ్రహములారా!మీరు బ్రహ్మవర్చస్సుప్రదాతలు. మీరు నాకుబ్రహ్మవర్చస్సు- అక్షయ ప్రజల పుష్టికొరకు స్వకర్మమున ప్రవర్తితలుకండి.

29.(యజమాని ద్రోణకలశమును ఉద్దేశించి)ద్రోణ కలశమా!నీవు ప్రజాపతిః.ప్రజాపతి తమవు.ప్రజాపతి సంబంధిః.ప్రజాపతి నామకవు.అట్టి ప్రజాపతిభూతుడగు ప్రజాపతినాథుని మేము తెలిసికొనవలెను.

ద్రోణకలశమా!ప్రజాపతి రూపవగునిన్ను సోమరసమునసంతుష్ట పరచుచున్నాము.భూర్భువస్వః - అగ్ని,వాయు, సూర్యులారా! మేముచక్కని సంతానవంతులముకావలెను. మంచిఃరులను కలిగి ఃర్యవంతులముకావలెను. సమృద్ధిఅన్నము గలవారమై- గొప్ప అన్నదాతలముకావలెను.

30.అధ్వర్యు మరియు ప్రతిప్రస్థాత12 ఋతువుల హోమముచేయవలెను.మొదటి ఋతువునుఅధ్వర్యు, రెండవ దానినిప్రతిప్రస్థాత వచించుచుపన్నెండింటినిహోమము చేయవలెను.

ఋతుగ్రహమా!నీవు ఉపయామగ్రహమునగ్రహించబడినావు.నేను నిన్ను మధు- చైత్ర - మాసమునిఃత్తము గ్రహించుచున్నాను.

ఋతుగ్రహమా!నీవు ఉపయామ గ్రహమునగ్రహించబడినావు.నేను నిన్ను మధు- వైశాఖ - మాసము నిఃత్తముగ్రహించుచున్నాను.

ఋతుగ్రహమా!నీవు ఉపయామ గ్రహమునగ్రహించబడినావు.నేను నిన్ను శుక్ర- జ్యేష్ఠ - మాసమునిఃత్తము గ్రహించుచున్నాను.

ఋతుగ్రహమా!నీవు ఉపయామ గ్రహమునగ్రహించబడినావు.నేను నిన్ను శుచి- ఆషాఢ - మాసము కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

ఋతుగ్రహమా!నీవు ఉపయామ గ్రహమునగ్రహించబడినావు.నేను నిన్ను నభస్య- భాద్రపద - మాసముకొరకు గ్రహించుచున్నాను.

ఋతుగ్రహమా!నీవు ఉపయామ గ్రహమునగ్రహించబడినావు.నేను నిన్ను ఆశ్వయుజమాసము కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

ఋతుగ్రహమా!నీవు ఉపయామ గ్రహమునగ్రహించబడినావు.నేను నిన్నుఊర్జ -కార్తీక - మాసము కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

ఋతుగ్రహమా!నీవు ఉపయామ గ్రహమునగ్రహించబడినావు.నేను నిన్ను సహస- మార్గశీర్ష - మాసముకొరకు గ్రహించుచున్నాను.

ఋతుగ్రహమా!నీవు ఉపయామ గ్రహమునగ్రహించబడినావు.నేను నిన్ను సహస్య- పుష్య - మాసము కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

ఋతుగ్రహమా!నీవు ఉపయామ గ్రహమునగ్రహించబడినావు.నేను నిన్ను తపస- మాఘ - మాసము కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

ఋతుగ్రహమా!నీవు ఉపయామ గ్రహమునగ్రహించబడినావు.నేను నిన్ను తపహమ- ఫాల్గుణ - మాసముకొరకు గ్రహించుచున్నాను.

ఋతుగ్రహమా!నీవు ఉపయామ గ్రహమునగ్రహించబడినావు.నేను నిన్ను అంహసస్పతి- పదమూడవ - మాసముకొరకు గ్రహించుచున్నాను.

మొదటచెప్పినవి వేదినామములు.తరువాత ఇచ్చినవిప్రస్తుత వ్యవహారమాసనామములు.

అంహఃపాపం తస్య పతిః అహంసస్యపతి. దీనిని పదమూడవనెలఅధికమాసుముగా పేర్కొనుటజరిగినది. ప్రస్తుతపద్ధతిన అధికమాసమునకు వేరుపేరులేదు.

31.ఇంద్రాగ్నులారా! మీరు ఈ యజ్ఞమునకుసోమపానము చేయుటకువిచ్చేయండి. ఈ సోమముసూర్యసమము. వాంఛించదగినది. దీనినిమీరు స్వీకరించుటకు అభిషవించినాము.మేము మిమ్ము స్తుతించుచున్నాము.ప్రార్థించుచున్నాము.మీరు మేమిచ్చు సోమరసమునుఆస్వాదించండి.

సోమరసమా!నిన్ను ఇంద్రాగ్నులనిమిత్తము ఉపయామగ్రహమునస్వీకరించినాము. ఇది నీస్థానము. ఇంద్రాగ్నులనిమిత్తము నిన్నుఈ స్థానమున నిలుపుచున్నాము.

32.అగ్నిని ప్రజ్వలితముచేయువారును - యజ్ఞవేదిమీద దేవతలుఆసీనులు అగుటకు దర్భాసనములుపరచునట్టియజమానులు- నిత్య యవ్వనఇంద్రునకు మిత్రులుఅగుదురు.

సోమరసమా!నిన్ను ఉపయామగ్రహమునసేకరించినాము. ఇది నీస్థానము. ఇంద్రాగ్నులనిమిత్తము నిన్నుఈ స్థానమున నిలుపుచున్నాను.

(ఇంద్రాగ్నిసంబంధ గ్రహమునుతీసికొనవలెను)

33.విశ్వే దేవతలారా!మీరు రక్షకులు. ప్రజలనుభరించువారు. మీరుయజ్ఞమునకువిచ్చేయండి. మీకుసోమహవి సమర్పించుయజమానికి వివిధరత్నములు ప్రసాదించండి.ఇచట అభిషుతసోమము సిద్ధముగాఉన్నది. మీరు త్వరత్వరగావిచ్చేయండి.

సోమరసమా!నిన్ను విశ్వే దేవతలనిమిత్తము ఉపయామగ్రహమునసేకరించినాము. ఇది నీస్థానమగును. నిన్నువిశ్వేదేవతలకొరకు ఈ వేది మీద నిలుపుచున్నాను.

34.విశ్వేదేవతలారా!మీరు నా ఆహ్వానమునుఆలకించండి. ఇచటికివిచ్చేయండి. ఈ దర్భాసనముమీద ఆసీనులు కండి.

సోమమా!నేను నిన్ను ిశ్వేదేవతలకొరకు ఉపయామ గ్రహమున సేకరించినాను. ఇది నీవునిలుచుస్థానముఅగును. నిన్ను ిశ్వేదేవతలని ిత్తము ఈ వేది ిదస్థాపించుచున్నాను.

(ిశ్వేదేవగ్రహమునఅందుకొనవలెను)

ప్రాతఃకాల సవనమునగ్రహించదగినగ్రహములమంత్రములుముగిసిన ి.

35.మరుత్తుల సహితుడవగుఇంద్రా! నీవు ఇచటికిరమ్ము. శర్యాతి యజ్ఞమునఅభిషుత సోమరసమునుఎగబడి త్రాగినావే- అట్లే ఈ యజ్ఞమునసోమరసమును సే ింపుము.

శౌర్యోపేతఇంద్రా! క ిజనులు- సుయజ్ఞము చేయుయజమానులు- నీ అనుగ్రహముననేసుఖముగా కాలముగడుపుచున్నారు.

సోమమా!నిన్ను నేను మరద్యుక్తఇంద్రుని కొరకు ఉపయామగ్రహము స్వీకరించినాను.ఇది నీవు నిలుచుచోటుఅగును. మరద్యుక్తఇంద్రుని కొరకు నిన్నుఇచట నిలుపుచున్నాను.

శర్యాతివృత్తాంతము శతపథ,జై ినీయ బ్రాహ్మణములందున్నది.చ్యవనుడు శర్యాతిపైఅలిగినాడు. శర్యాతితన కూతురు సుకన్యనుచ్యవనునకుఇచ్చినాడు. అప్పుడుచ్యవనుడు ప్రసన్నుడైనాడు.అశ్వినులు చ్యవనునకుయవ్వనము ప్రసాదించినాడు.

చ్యవనప్రాశమనుఆయుర్వేద ఔషధముఈ చ్యవనుని పేరనేవెలసినది.

పురాణములందుసుకన్య కథ ిఖ్యాతము.

36.మరుద్యుక్త ఇంద్రా!నీవు జలవర్ధకుడవు.అభివర్ధన శీలుడవు.దివ్యుడవు. శాసకుడవు.సర్వజిత్తువు. మహాబలి.బలదాతవు.అట్టినిన్ను - ఈవేళ- ఈ న ిన యజ్ఞమునకుఆహ్వానించుచున్నాను.యజ్ఞమునురక్షింపుము.

సోమమా!నిన్ను మరుద్యుక్తఇంద్రుని కొరకు ఉపయామగ్రహమున సేకరించినాను. ఇది నీస్థానము. మరుద్యుక్తఇంద్రుని కొరకు నిన్నుఇచట నిలుపుచున్నాను.(మరుద్వతీ గ్రహమునుఅందుకొనవలెను)

మరుద్వతీగ్రహమా!నిన్ను ఉపయామగ్రహమునతెచ్చినాను.నిన్ను నేను మరుత్తులఓజస్సు కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

(మూడవమరుద్వతీ గ్రహమునుతీసుకొనవలెను)

37.శూరఇంద్రా! నీవు మరుత్తుల ిషయమున ప్రీతిగలవాడవు. మరుద్గణయుక్తుడవు.ఇది మాధ్యందినసవనపు అభిషుతసోమము - స్వీకరించుము.శత్రువులనుబాధించుము.హింసక రాక్షస, అసురులనువధించుము.మాకు నలువైపులఅభయ ిమ్ము.

సోమమా!నేను నిన్ను మరుద్యు క్తఇంద్రుని కొరకు ఉపయామగ్రహమునవింపినాను. ఇది నీ స్థానమగును.ఇచట నిన్ను మరుద్యు క్తఇంద్రుని కొరకు స్థాపించినాను.

38.మరుద్యు క్త ఇంద్రా!నీవు అభీష్టవరదుడవు.యుద్ధమందును.ఉల్లాసమందునుపురోడాశాది యుక్తమగుఈ సోమరసమును సేంపుము.ఈ మధుర సోమరసతరంగములనుజఠరమున చేర్చుము.పాడ్యం మొదలుకొనిఅభిషంచిన ఈ సోమమునకునీవు ఏకమాత్రస్వాం.

సోమమా!నేను నిన్ను మరద్యు క్తఇంద్రుని కొరకు ఉపయామగ్రహమునపోసినాను. ఇది

నీస్థానమగును. ఇచటనిన్ను మరుద్యు క్తఇంద్రుని కొరకు స్థాపించినాను.

39.ఇంద్రుడు మహానుడు.యజమానులవాడు.ప్రజలను అన్నధనాదులతోనింపువాడు. ద్యులోకభూలోకములనుంచిన వాడు. శత్రుదమనుడు.బలశాలి. శత్రుంజయుడు.మాకు అభిముఖుడగువాడు.ఉదారుడు, స్తరించువాడు.అతడు వర్షరూప రకృత్యములకొరకు వర్ధిల్లినాడు.

సోమమా!నిన్ను నేను ఇంద్రునికొరకు ఉపయామ గ్రహమునవింపినాను. ఇది నీ స్థానము.ఇంద్రుని కొరకు ఇచటనిన్ను స్థాపించినాను.

40.ఇంద్రుడు మహానుడు.బలయుతుడైపెరుగువాడు. పర్జన్యుడుతన ఓజస్సుతో వర్షయుక్తుడైనట్లు- వత్సఋషి స్తోత్రములచేఇంద్రుడు అత్యంతఅభ్యుదయమునందినాడు.

సోమమా!నీవు ఉపయామ గ్రహమునస్వీకరించబడినావు.ఇంద్రుని కొరకు నిన్నునేను అందుకొనుచున్నాను.ఇది నీ స్థానము. ఇచటనిన్ను ఇంద్రుని కొరకుస్థాపించుచున్నాను.

41.సూర్యుడు జ్ఞాతవ్యుడుస్వప్రకాశమున సర్వముకనబరచువాడు.అగుపించు సూర్యుని ప్రజ్ఞాపకకిరణములు - అందరుదర్శించు కొనుటకుఊర్ధ్వాకాశమున నిలిచినం.అట్టి సూర్యునకు ఆహుతి- సూర్యాయ స్వాహా

(దక్షిణహోమమున ప్రథమఆహుతి ఇవ్వవలెను)

42.(బుట్టలో బంగారముకట్టి స్రువమునందుంచుకొనవలెను)

అగుపించుకిరణముల చిత్రపుంజమగు సూర్యుడుపైకి వచ్చినాడు. అతడుత్ర, వరుణ, అగ్నులకునేత్రరూపుడు. సూర్యుడుద్యావాపృథ్వులను- అంతరిక్షములనుపూరించినాడు. ఈ భానుమూర్తిచరాచరజగత్తుకుఆత్మ అగును. 'సూర్యాయస్వాహా' (రెండవ ఆహుతిఅర్పించవలెను.)

43.అగ్నీ! నీవు సన్మార్గామునధనము పొందుమార్గమునమమ్ము నడిపించుము.నీకు సమస్త ధనధారలుతెలియును. కుటిలపాప - మార్గములనుండిమమ్ము తొలగింపుము.

అగ్నీ!మేము నీ యెడలఅత్యంత భక్తియుక్తులము.ంనమ్ర నమస్కారయుక్తస్తవములు పాడుచున్నాము.'అగ్నయేస్వాహా' (అగ్నీధ్రమునఆహుతి అర్పించవలెను)

44.ఈ అగ్ని మేము కోరిన ధనములభించునట్లుచేయవలెను.అగ్ని - హింసక రాక్షసులను- అసురులను పరిమార్చుచు- మమ్ము రక్షించుటకుమాకు అగ్రగాంు కావలెను.ఎంతో ప్రసన్నుడైనఅగ్ని శత్రువులనుజయించవలెను.అగ్నయేస్వాహా (ఆహుతిఅర్పించవలెను)

45.(ఋత్విజులకుదక్షిణగా ఇచ్చు గోవులనుసంబోధించి)

గోవులారా!నేను నాస్వరూపసహితముగాంు స్వరూపమును పొందినాను.సర్వధనములకుప్రభువు పరబ్రహ్మ- ప్రజాపతి. అతడేఋత్విజులమగుమాకు ంమ్ము మా భాగముగాప్రసాదించినాడు. సువర్ణదక్షిణయుక్తలగుగోవులారా! ఈ యజ్ఞమార్గమునంురు మాతో చేరండి.నేను స్వర్గపథముపితృయానము, అంతరిక్షమునుదర్శించుచున్నాను.

(యజమానిఅనవలసినది)దక్షిణధనమగుగవాదులారా! ంమ్ముయజ్ఞసదస్యులగుఋత్విజులకుసమర్పించినాను. అయిననుంురు మరింత మరింతఆధిక్యత పొందండి.

46.(యజమాని అగ్నీధ్రమువద్దకుచేరి)

అగ్నీధ్రబ్రాహ్మణుడుఉత్తమ పిత, పితామహవంతుడు.మంత్రార్థకర్త. ఋషికులీనుడు.దక్షిణలందు సదాస్వర్ణముపొందువాడు. అట్టిబ్రాహ్మణునకుదక్షిణ సమర్పించుచున్నాను.దక్షిణ యందు ఇచ్చినధనమా! మేమునిన్ను దానము చేసినాము.దానము యొక్క పుణ్యముకొరకు నీవు దేవతలనుచేరుము. తిరిగి వచ్చిదాతయగు యజమానిని- అభివృద్ధి చెందిచేరుము.

(యజ్ఞఫలముసాధించి తిరిగి యజమానినిచేరునని అర్థము)

47.సువర్ణమా! వరుణదేవుడునిన్ను - అగ్ని స్వరూపుడగు- నాకు దానము చేసినాడు.నిన్ను అందుకొని నేనుఅమృతత్వమునందుకొందును.యజమానికి నీకు ఆయుష్యమగుము- ప్రతిఫలము కలుగచేయుము.అందుకున్న నాకు సుఖస్వరూపవైఫలించుము.

గోమాతా!వరుణ దేవుడునిన్ను - రుద్రస్వరూపుడవగు- నాకు దానము చేసినాడు.నిన్ను అందుకున్ననేను అమృతత్వమునుఅందుకొందును. నీవుదాతయగు యజమానికిప్రాణరూపునివై ప్రతిఫలముకలుగచేయుము.అందుకున్న నాకు పాలుపెరుగుమున్నగు ఖాద్యపదార్థములుఇచ్చి ఫలింపుము.

వస్త్రమా!వరుణదేవుడుస్వయముగా నిన్ను - బృహస్పతిరూపుడవగునాకు దానము చేసినాడు.నేను నిన్ను పొందినాను.అమృతత్వము పొందినాను.దాత యజమానికొరకు నీవు

అతని త్వచారూపమవై ప్రతిఫలము ప్రసాదించుము.అందుకున్న నాకు సుఖస్వరూపమువైఫలించుము.

అశ్వమా!నిన్ను వరుణదేవుడుస్వయముగా - యమస్వరూపుడవగు- నాకు దానము చేసినాడు.నేను నిన్ను అందుకున్నాను.అమృతత్వమునందుకున్నాను.దాత యజమానికొరకు నీవు మరల అశ్వ మై ప్రతిఫలమునందించుము.అందుకున్న నాకు సుఖరూపమవగుము.

(ఈ ిధముగాదేవతలనుతలచుకొని దానములుఇవ్వవలెను)

48.ఇచ్చువాడెవడు?ఎవరికి ఇచ్చును? కోరికయేఇచ్చును. కోరికకే ఇచ్చును.కోరికయే దాత. కోరికయేగ్రహీత.

కోరికా!అట్లుదాత - గ్రహీతలుఇరువురు నీ రూపమే అయినారు.ఇచ్చిపుచ్చుకొనుటవలన సర్వధనాదులునీవే అయిన ు కదా!

కో ఽదాత్కస్మా అదాత్కామో ఽదాత్కామాయాదా
త్కామోదాతాకామః ప్రతిగ్రహీతాకామైతత్తే

ఎంతచక్కగా చెప్పినాడు!కోరికలే కదా అన్నింటికికారణము!! ఈ లోకములుకోరికల వలననేనిలిచి ఉన్న !!!
మోక్షముసహితము కోరికయేగదా!

దాశరథిరంగాచార్య ిరచిత

శ్రీమదాంధ్రవచన శుక్లయజుర్వేదసంహితయందలి

ఉపాంశ్వాదిప్రదానాన్తమగు ఏడవఅధ్యాయము సమాప్తము.

జ్ఞానానందమయందేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం।

అధారంస్సర్వ ిద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

ఎని ుదవఅధ్యాయము

1.ఉపయామగృహీతోస్యాదిత్యేభ్యస్త్వా ష్ణో ।

ఉరుగాయైష తే సోమస్త్వంరక్షస్వమాత్వా దభన్॥

(ఇదితృతీయ సవనంధానము ద్రోణకలశమునుండిఆదిత్యగ్రహమునసోమరసము నింపి -ప్రతిప్రస్థాత)
సోమమా!నీవు ఉపయామగ్రహముద్వారా గ్రహించబడినావు.(ద్విదేవత్యఆహుతులుఅగ్నికి అర్పించి - శేష సోమరసమును స్థాళిలోపోసి, ఆదిత్యస్థాలిమూతపెట్టి) సోమరసమా!ద్వాదశ ఆదిత్యులకొరకు నేను ఈ స్థాళిలోపోయుచున్నాను.
ఉరుక్రమంష్ణో!ఇది నీ సోమరసము.దీనిని రాక్షసాదుల నుంచిరక్షింపుము. సోమమా!ఇక నిన్ను రాక్షసాదులుహింసించజాలరు.

2. ఆదిత్యఇంద్రా! నీవు ఎన్నటికినిహింసకుడవుకావు.హంర్దాత.
యజమానిహంరన్నమునుసర్వదా చేరుకొందువు.
ధనవాన్ఇంద్రా! నీయొక్క అధికాధికదానము మాకు లభించుచునేఉండును.
సోమమా!నేను నిన్ను ఆదిత్యులకొరకే అందుకొందును.

3. (పూతభృతఘటమునుంచి సోమరసమునుఆదిత్యగ్రహముననింపవలెను)
ఆదిత్యా!నీవు ఎన్నటికినిప్రమాదము కలిగించవు.నీవు దేవతలను,మానవులనురక్షించెదవు.
ఇదితృతీయసవనము.దీనికి చెందినసోమము బలకరము.ఇది నీ కొరకు వేదిందవేచిఉన్నది.
నీయొక్క అమృతమయరూపము ద్యులోకమందున్నది.
సోమమా!నేను నిన్ను ఆదిత్యులకొరకు అందుకొనుచున్నాను.

4. (ఆదిత్యగ్రహమునింపిన సోమరసమునపెరుగు కలుపవలెను)
దేవతలకుసుఖము కొరకు యజ్ఞంజరుగును. ఆదిత్యులారా!ంరు మాకు సుఖములుకలిగించుచు ంచ్చేయండి.
దేవతలారా!ం బుద్ధి అనుగ్రహముగలది. అది మావైపుమరలవలెను.ం
అనుగ్రహాత్మకమగుబుద్ధి పాపులకు ధనముకలిగించరాదు.
సోమమా!ఆదిత్యుల కొరకు నిన్నుదధిచే కలుపుచున్నాను.

5. (ప్రతిప్రస్థాతరాతిచే సోమమునుదధితో కలుపవలెను)
అంధకారనాశకఆదిత్యా! ఇది దధింశ్రితసోమరసము. నీ పానముకొరకు అర్పించు చున్నాము.పానము చేయుము.పరిపూర్ణతృప్తుడవగుము.

(యజమానపత్ని పూతభృతఘటమునుదర్శించి ఋత్విజులతోఇట్లనును)
బ్రహ్మాదిఋత్విజులారా!ంరు ఆశీర్వదించగల సమర్థులు.మమ్ము ఆశీర్వదించుటయందుశ్రద్ధవహించండి.

(ఋత్విజులుఅనవలసినది)
ఈ యజమానపతిపత్నులు కోరినధనమున అనుభంంతురుగాక. ంరికి పురుషత్వోపేత పుత్రులుకలుగుదురు గాక. ఆ పుత్రులకుఅధిక ధనములభించునుగాక.వారు తమ ఇంటనేఉండి పుత్ర - ధనాదులచేవర్ధిల్లుదురుగాక.

6. (సాయంసవనసంబంధశేషకర్మనుపూర్తిచేసి - ఉపయామగ్రహమునసంత కొరకు సోమముగ్రహించవలెను)
సంతాదేవా!మాకు నేడు కోరిన ధనములభించవలెను.గుర్తుంచు కొనదగినఆ ధనము మాకురేపు కూడ లభించవలెను.మాకు నిత్యము వరణీయధనస్రోతస్సునుఅందించుము. మేముఅధికము - అధికమేు?అత్యధిక ధనపూర్ణగృహమునకుప్రభువులముకావలెను. దేవా!మేము ఈస్తుతిచేధనభాజనులముకావలెను.

7. సోమరసమా!నీచు ఉపయామ పాత్రలోగ్రహించబడినావు.నీవు సంతా దేవునిపానమవు. అన్నముప్రసాదించుదానవు.అన్నదాతా! మాకు అన్నముఅందించుము.
ఈయజ్ఞమునుదేవతల కృపాపాత్రము చేయుము.ఈ యజ్ఞస్వాు యజమానినిప్రసన్నుని చేయుము.
సోమరసమా!నిన్ను ఐశ్వర్యవంతుడవగుసంత కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

8. (అధ్వర్యుపూతభృత ఘటమునుంచి మహావైశ్వదేవపాత్రలోనికి సోమరసముతీసికొనవలెను)
వైశ్వదేవగ్రహమందలిసోమమా! నిన్ను ఉపయామపాత్రలో తీసికున్నాము.నీవు చక్కని సుఖదాతవు.సుందర రూపఫేవమా! నిన్నుశ్వేదేవతలకొరకు అందుకొనుచున్నాను.ఇది నీ స్థానము. శ్వేదేవతలకొరకు నిన్ను ఈ వేది ిదస్థాపించుచున్నాను.

9. (ప్రతిప్రస్థాతపత్నీవద్గ్రహమునుఅందుకొనవలెను)
సోమరసమా!నిన్ను ఉపయామగ్రహమునతీసికొన్నాము. నీవుఆహ్లాదకమవు.యజ్ఞస్వాు యజమానినిన్ను ిర్యశాలిగా అభిషంచినాడు.నేను పత్నీవ్రతగ్రహములందుదానిని నింపినాను.

(ప్రచరణీస్రువమందలిశేషఘృతమును పత్నీవ్రతగ్రహమునందలిసోమమున ప్రతిప్రస్థాత కలుపవలెను.)
(మంత్రద్రష్టఋషి పలుకుచున్నాడు.)

పరలోకమునుఅందుకున్నవాడనునేనే. నేనే అధోలోకగతపృథివ్యాది స్వరుపడను.ఈ అంతరిక్షము నాకు తండ్రిఅయినాడు. నేను సూర్యునిఉభయదిశలనుండిదర్శించినాను. దేవతలునివసించు పరమ గుహ్యస్థానమును నేనుచూచినాను.

అహంపరస్థాదహమవస్తాద్యదన్తరిక్షంతదుమే పితాభూత్।
అహంసూర్యముభయతోదదర్శాహం దేవానంపరమంగుహా యత్।

10.(పత్నీ వ్రతగ్రహపుఅగ్నికి ఉత్తర భాగమునహోమము చేయవలెను)
పత్నీయుతఅగ్నీ! నీవు త్వష్ట సహితముగాప్రీతుడవగుము.ఈ సోమరసమును సేంచుము.అగ్నయేస్వాహా

(నేష్ట పేరుగల ఋత్విక్కు ఉత్తరద్వారము నుండియజమానపత్నినితెచ్చి 'ఉద్గాతఋత్విజుని' ఉత్తరదిశను కూర్చుండ పెట్టవలెను.యజమాన పత్నిఉద్గాతను చూచుచుఅనవలసినది)

ఉద్గాతా!నీవు సంతానములస్వా◌ి◌. ◌ీర్యము ధరింపచేయగలవాడవు.నీవు నాలో ◌ీర్యమునునిలుపుము. నీవు ప్రజాపతి◌. సేక్తవు. ◌ీర్యాధారమవు.నీ ◌ీర్యము వలన◌ీర్యధారి పుత్రుని కనగలను.

11.(ఆగ్రాయణ ఘటమునుంచి హరియోజనగ్రహమునుసోమరసమున నింపవలెను) సోమమా!నీవు ఉపయామ పాత్రమునగ్రహించబడినావు.నీవు హరితవర్ణవు.హర్యశ్వములనుతన రథమునకూర్చు ఇంద్రుని భాగమవు.నిన్ను నేను ఋక్,సామ మంత్రములకొరకు గ్రహించుచున్నాను.

యువలాజలారా!◌ీరు ఇంద్రుని హర్యశ్వములకుమేత అగుదురు. సోమసహితముగాఇంద్రునకు ఖాద్యముకండు.

12.(ఋత్విజులందరుయవల పేలాలనుఅందుకొని వాసన చూచి- ఉత్తరవేది ◌ీదచల్లుదురు)
యువయుక్తసోమరసమా! దేవతలుభక్షించు నీవుఅశ్వములు, గోవులుఇచ్చుదానవు. యజువులకుప్రీతికరమై - ఉద్గాతలుస్తుతించునదై- హోతలు ప్రశంసించునదై- అనుజ్ఞాత అనుజ్ఞాతమైననిన్ను నేను భక్షించుచున్నాను.

13.(ఋత్విజులందరుఆరేసి చొప్పున యూపఖండములనుఅగ్నిలోవేయవలెను) యూపఖండమా!యజ్ఞాదులుచేయక దేవతల◌ిషయమున చేసినపాపమును నశింపచేయగలదానవు. మానవుల◌ిషయమున నిందాదులవలన పాపములనునశింపచేయగలదానవు. పితృదేవతలకుపిండాదులు అర్పించనిపాపమును నశింపచేయగలదానవు. స్వయం నిందాశ్లాఘములపాపమును నశింపచేయగలదానవు. ఇతర పాపములన్నింటినినాశనము చేయగలదానవు.నేను తెలిసి చేసినపాపములను, తెలియకచేసిన పాపములనునశింపచేయగలదానవు.

14.(చాత్వాలమున ఉన్ననిండు కుండలనువాటివాటి చమసములచేతాకవలెను)

మేముబ్రహ్మవర్చస్సు- బలము- పుష్టిగలఅవయములు-నిర్మలమనస్సు గలవారముకావలెను. దాతత్వష్ట మాకు మహాధనములుఈయవలెను. మాయందున్నపాపమును - ◌ికారమునుదూరము చేయవలెను.

15.(**"సంుష్టయజు'**వనుఆహుతులచేహోమము చేయవలెను)

ఇంద్రా!నీవు మాకు మనసునునుంచి కోరికలను,గోవులను - ◌ిద్వాంసులస్వస్తి వచనములను- దేవతలని◌ుత్తముయజ్ఞమును- యజనీయదేవతలసద్బుద్ధిని కలిగించుము.ఇంద్రాయస్వాహా (తొలిఆహుతి అర్పించవలెను)

16.మేము బ్రహ్మవర్చస్సు-జలము-పుష్టి కల అవయములునిర్మల మనస్సు గలవారలముకావలెను. దాతత్వష్టమాకు ధనములుప్రసాదించవలెను.మాయందున్న పాపములను- వైకల్యమునుదూరము చేయవలెను.(రెండవ ఆహుతిఅర్థించవలెను)

17.దానశీలధాతయు,సంతయు, ధనపాలప్రజాపతియు,ద్యోతమాన అగ్నియుఈ యజ్ఞమునుస్వీకరించవలెను.త్వష్టయు, దానములిచ్చిప్రజలను సమృద్ధులనుచేయు ంష్ణువునుయజమానికి ధనములుఅందించవలెను- స్వాహా (మూడవఆహుతి అర్పించవలెను)

18.ఈ యజ్ఞమునుప్రీతికరము చేయుటకువచ్చిన వారలారా!ంు అందరి కొరకు సులభముగాలభించి సుఖాసములుపరచినాను.

నివసింపచేయుదేవతలారా!
ంరుహవ్యవాహకులు.హంస్సులనుస్వముఖాదులందుధరించిపోవువారు.ంరు మాకు ధనములనుఅందించండి -స్వాహా(నాలుగవ ఆహుతినిఅర్పించవలెను)

19.ద్యోతమాన అగ్నీ!హంస్సులు కోరుదేవతలను- హంస్సులు అందుకొనుటకు- ఇచట తీసుకొని వచ్చినావు.ఇక నీవు వారందరిని తమతమస్థానములకు సాగనంపుము.వారు చరు, పురోడాశాదులనుఆరగించినారు. సోమరసపానముచేసినారు. వారు వాయు,ఆదిత్య ద్యులోకములందలివారి వారి స్థానములకుప్రస్థానము చేయవలెను- స్వాహా (అయిదవ ఆహుతినిఅర్పించవలెను.)

20.అగ్నీ! నిన్ను ఇచటికిమా యజ్ఞమునకు- ఆహ్వాత రూపమునంచ్చేయమనిప్రార్థించినాము. నీవుయజ్ఞమందుసమృద్ధి కలిగించుదేవతలనుయజించినావు.యజ్ఞమున జరిగినలోపములను ఉపశంంపచేసినావు.ఇక మా యజ్ఞం సంపూర్ణమైనట్లుగాభాంంచి స్వస్థానమునకుంచ్చేయుము. (ఆరవఆహుతి అర్పించవలెను)

21.యజ్ఞసమాప్తి తెలిసినదేవతలారా! ంరుంు ంు స్థానములకుప్రస్థానము చేయండి.మా మనసునందలియజ్ఞసంకల్పమునుపాలించు ప్రజాపతీ!ఈ యజ్ఞమునునేను నీకు అర్పించుచున్నాను.నీవు దీనిని వాయువునుధరించుము. స్వాహా(ఏడవ ఆహుతిఅర్పించవలెను)

22.యజ్ఞమా! నీవునీ స్వస్థానమగు యజ్ఞదేవతంష్ణువును చేరుకొనుము.నీ ఉత్పత్తికి నింత్తభూతము - క్రియాశక్తికిమూలభూతమగువాయువును చేరుకొనుము.(ఎనిందవ ఆహుతిఅర్పించవలెను)

స్తోత్రస్తవన- చరుపురోడాశ -వధ్యపశుయుక్తఈ యజ్ఞమునకుస్వాంయగు యజమానీ!ఈ యజ్ఞమునీది.దీనిని ప్రీతియుక్తముగసేంంపుము. స్వాహా (తొంమ్మదవఆహుతి అర్పించవలెను)

23.(యజమాని తనచేతనున్నమృగశృంగమును, నడుముకుఉన్న మేఖలనుతీసి చాత్వాలమునపారవేయవలెను)
మేఖలా!నేను నిన్ను ిసరివేసినాను.నీవు సర్పము, అజగరముకాకుము.

(అధ్వర్యుచాత్వాలపు తూర్పు వైపుముఖము ఉండునట్లునిలిచి అవభృతస్నానమునకు సిద్ధపడినయజమానితో అనిపించవలసినది)

వరుణుడుిశాల అంతరిక్షమునసూర్యుని కొరకు మార్గమునిర్మించినాడు. అడుగుపెట్టరాని అంతరిక్షమునసూర్యుడు అడుగు పెట్టిసంచరించుటనుసంభవము చేసినాడు.అతడు సాధారణులకుదుఃఖము కలిగించుటను- చాడీలు చెప్పుటనుసహితము సహించడు.శిక్షించును.

(అవభృతస్నానమునకుయజమాని జలప్రవేశముచేసి అనవలసినది)
వరుణదేవునకునమస్కారము. వరుణదేవునిపాశము వెడలినది**"ధిష్ఠితోవరుణస్యపాశః "**

24.(వెలిగించిన సిధనునీళ్లలో వేసి దానిిద ఆజ్యము వేయవలెను)
అగ్నీ!నీవు అపాంనపాత నామముగలవాడవు. అసురులుకల్పించిన ిఘ్నములనుభంగము చేసినావు.జలమునందుప్రవేశించినావు. నీవుఇంటింట ిరాజిల్లుము.ఘృత ఆహుతులనుస్వయముగా స్వీకరింపుము.నీ జిహ్వ జ్వాలారూపమగును. ఘృతమునఉన్నతమై వెలుగొందుము.అగ్నయే స్వాహా.

25.(ఋజీషకుంభమునునీళ్లలో వేయవలెను)
సోమమా!నీ హృదయముజలములలోన- సముద్రమందుఉన్నది. అచటనీ లోనికి జలమును,ఓషధులును ప్రవేశించవలెను.యజ్ఞమునందుశుభవచనములుఉచ్చరించియు - నమస్కరించియు- నిన్ను ప్రతిష్ఠించుచున్నాను.సోమాయ స్వాహా.

26.(నీటిలో ఋజీషకుంభమునుముంచిన కొంత సేపటికి)
జలమా!ఈ ఋజీష కుంభమునీ గర్భ స్వరూపము రుచికరమును- చక్కనిదగు ఈ ఋజీషమునుస్వీకరించుము.

ఋజీషప్రాయమగుసోమమా! ఇక ఇదియేనీలోకము. ఇందులోఉండి మాకు సుఖశాంతులుకలిగించుము. మాఆపదలన్నింటిని- ఇచటినుండి- అచటికి చేర్చుము.

27.అవభృతయాగమా!నీవు మెల్లగా నడువుము.నీవు సదావేగగతి గలదానవు.అయినను మెల్లగాకదులుము.
యజ్ఞమా!దేవతల యెడలచేసిన పాపములనుప్రవహింపచేసితెచ్చినాను.మనుషుల చేత- మనుష్యుల ిషయమునచేసిన పాపములనునీటపారించి తెచ్చినాను.ిపరీత పరిణామములహింసలనుంచిమమ్ము రక్షింపుము.

(యజమానిస్నానము చేసి జలమునుండి బయటికివచ్చి, వస్త్రముధరించి, ఆహవనీయాగ్నికిసంధను సమర్పించవలెను.)
సంధా!నీవు దేవతలసంధవు. "దేవానాంసంధాసి"

28.(యజ్ఞార్థము వధించినగర్భిణిగోవు యొక్క పిండమును అగ్నిలోవేయవలెను) మాయచుట్టినపదినెలల పిండముకంపించవలెను.వాయువు వలెను,సముద్రతరంగములవలెను. దశమాసగర్భపిండము కంపించవలెను.

29.గర్భిణి గోవూ! నీగర్భముయజ్ఞయోగ్యమైనది.నీయోని స్వర్ణమయమైనదినీ పిండము కలముకాని అవయవములుకలది. ఈ గర్భమునుతల్లికి కలుపుచున్నాను.

(గర్భపురక్తముచే హోమముచేయవలెను)

30.బహుదర్శనీయము-అనేకరూపవంతము.గర్భరూప సోమము గర్భమందుమహిమనుపొందునుగాక. గర్భిణిగోవును ఒకటి, రెండు,మూడు, నాలుగు మరియుఎనిుది పాదములుగల దానిగా భాంచిసర్వభూతములందువ్యాపించును గాత-స్వాహా

31.మరుత్తులారా! ఏ యజమానిఇంట - ద్యులోక శిష్టప్రకాశముగల- రు సోమపానము చేయుదురోఆయజమానియేసురక్షితుడు అగుచున్నాడు.

32.ద్యావాపృథ్వులారా! కరుణించండి. కరుణారసమున ఈ యజ్ఞమునుతడపండి. మాకు జీవనయోగ్యధనములు ప్రసాదించండి.

33.వృత్రహంతా!చ్చేయుము. వేదస్వరూపులగునీ హర్యశ్వములనుఆహ్వానించినాము.వాటికి యజ్ఞకాలముతెలియును. అదిస్వయముగా రథమునతగులుకొనుము.సోమాభిషవ శిలలు- రథమునెక్కిన- నీమనసును మాయజ్ఞమువైపు మరలించవలెను.

సోమమా!సోమాభిషము నుండినీవు ఉపయామగ్రహమునగ్రహించబడినావు.

34.హర్యశ్వములుపొడుగు జూలు గల.హరిత వర్ణలు,వర్షములు కలిగించున.తరుణలు.

సోమపాయిఇంద్రా! సూర్యాశ్వములనురథమునకు కట్టుము.స్తుతిరూపవాణి నుము.మా గృహమునకుచ్చేయుము.

35.ఇంద్రా! నీవు అప్రతిహతబలశాలి. హర్యశ్వములునిన్ను మాత్రమేసహించును.అ నిన్ను వసిష్ఠాదిఋషుల వద్దకును- మానవుల యజ్ఞములవద్దకును కొనిపోవును.

36.ప్రజాపతి ఈ సమస్తలోక,లోకాంతరములందున్నాడు.అతడు సమస్త ప్రజలతోఆనందించును. అతడుసూర్యుడు, అగ్ని, ిద్యుత్అను మూడు జ్యోతులతోకూడి ఉండును. అట్టిప్రజాపతియే 'షోడశి'అగును. 'త్రీణిజ్యోతీంషిసచతే సషోడశీ''

37.(షోడశిగ్రహమునందలి సోమమును సేించవలెను)

షోడశిగ్రహమందలిసోమమా! ఇంద్రరాజు- వరుణ సామ్రాట్టు- వారిరువురు నిన్ను సర్వప్రథమముగాసేించినారు. వారి తరువాతనేనేను సేించినాను.నా ప్రాణములతోపాటు నాలో ఉన్న సరస్వతియు- ఈ సోమమున - సంతృప్తిచెందవలెను.స్వాహా.

(షోడశియాగముపూర్తి అయినది)

38.(ద్వాదశాహముప్రారంభము)
అగ్నీ!నీవు శుభకర్మలవాడవు.మాలో బ్రహ్మవర్చస్సు,సుిర్యమును నింపుము.మాకు అన్నము, అశ్వగోధనములనుప్రసాదించుము.

సోమరసమా!నీవు ఉపయామ గ్రహమునతీసికొనబడినావు.నిన్ను తేజస్విఅగ్ని కొరకు పరిగ్రహించుచున్నాను.ఇది నీ స్థానము. తేజస్విఅగ్ని కొరకు నిన్ను ఇచటస్థాపించుచున్నాను.

తేజస్విఅగ్నీ! దేవతలందునీవు పరమ తేజోవంతుడవు.నీ ప్రసాదమున నేనుమానవులందుబ్రహ్మతేజస్వినికావలెను.

39.ఇంద్రా! నీవు ఓజస్సుతోలేచినావు. అధిషవణచర్మము ిద అభిషించినసోమపానము చేసినావు.ఆనందమున తేలియాడుక్రింది పెదిని చప్పరించినావు.

సోమమా!నీవు ఉపయామగ్రహమునతీసుకొనబడినావు.నిన్ను ఓజస్వి ఇంద్రునికొరకు పరిగ్రహించినాను.ఇదిగో ఇది నీస్థానము.ఇచట నిన్ను ఓజస్విఇంద్రుని కొరకు స్థాపించినాను.

ఇంద్రా!దేవతలందుఅత్యంత ఓజస్విని.నీ అనుగ్రహముననేను మానవులందు

ఓజస్వినికావలెను. (ద్వితీయఅతిగ్రాహ్య గ్రహమునుపట్టుకొని)

40.(మూడవ అతిగ్రాహ్యగ్రహమునుపట్టుకొని)
సూర్యకిరణములుమానవునకు అనుకూలములైప్రజ్ఞాపికలై కనిపించిని.అి అగ్నికిరణముతో సమానముగామెరయుచున్ని.

సోమమా!నీవు ఉపయామగ్రహమునతీసికొనబడినావు.నిన్ను తేజస్వియగుసూర్యుని కొరకు పరిగ్రహించినాను.ఇదిగో ఇది నీ స్థానము.ఇచట నిన్ను తేజస్విసూర్యునికొరకు స్థాపించినాను.

తేజస్వితముసూర్యా! నీవు ప్రకాశమానులందుఅత్యంత ప్రకాశమానుడవు.నీ అనుగ్రహముననేను మానవులందుప్రకాశమానుడనుకావలెను.

(ద్వాదశాహయజ్ఞం ముగిసినది)
41.(గవామయనామక సంవత్సరసత్రము యొక్క ిషువన్నామ మధ్యాహ్నమునసూర్యునకు పశువునుబలిఇచ్చి అతిగ్రాహ్యగ్రహమునుతీసికొనవలెను)

సూర్యుడు ిశ్వమును ీక్షించదలిచినాడు.అతని కిరణములుకాంతిమయములు.సర్వమును చూపగలవు.ఆ కిరణములు భానుమూర్తినిపై అంతరిక్షమునకు తెచ్చిన ి.

సోమమా!నీవు ఉపయామగ్రహమునతీసికొనబడినావు.నిన్ను తేజస్వియగుసూర్యుని కొరకు పరిగ్రహించినాను.ఇదిగో ఇది నీ స్థానము.ఇచట నిన్ను తేజస్విసూర్యుని కొరకు స్థాపించినాము.

42.(గార్గత్రిరాత్ర సవనమునవేయిగోవులను దక్షిణగాఇచ్చు ిధానముఉన్నది. ఆ వేయింటిలోచివరి ఆవుపేరు రోహిణి.దానిని హ ిర్ధానముమధ్యన నిలిపిద్రోణకలశమునువాసన చూపించవలెను)

మహిమగలరోహిణీ! ఈ ద్రోణకలశమునుమూర్కొనుము. ద్రోణకలశముననిండిన సోమమునీలో ప్రవేశించవలెను.దానిని నీవు ఓజస్వరూపినిచేసి మాకు తిరిగిఇమ్ము. మేము ిమ్ముపూజించి వేయిగోవులనుఇచ్చినాము. అందుకుప్రతిఫలముగా ఆ వేయిగోవులనుమాకు తిరిగి ఇమ్ము. ఆగోవులు దుగ్ధధారావంతములుకావలెను. నీ అనుగ్రహముననాకు మరింత గోఅశ్వధనములభించవలెను.

43.(రోహిణిగోవుకుడిచె ిలో యజమానిచెప్పవలసినది)
నీవుఅహంతవ్యవు.మనుపుత్రి ఇళవలెస్తుత్యవు.
ఆనందమునిచ్చుదానవు.ఆహవనీయవు.కోరదగిన
దానవు.ఆహ్లాదికవు.ద్యుతియుక్తవు.అదీనదేవమాతఅదితికి సాటివచ్చుదానవు.
క్షీరవతి ి.మహిమాన్వితవు. ిశేషఖ్యాతి గలదానవు.ఇంతటిదానవునీవు
దేవతలముందునన్నుసుకృతుడను - కృతవ్రతుడనుఅని ివరింపుము.

44.(గవామయన యాగపుచివరిరోజునపశువధ తరువాతఇంద్రసంబంధి
గ్రహమునుగ్రహించుటకుమూడుమంత్రములున్న ి)
ఇంద్రా!నీవు మా హింసకశత్రువును వధించుము.మా ీద సేనతో
దండెత్తదలచినవానినిమట్టి కరిపించుము.మాకుహాని తలపెట్టినదుష్టుని
రసాతలమునకంపుము.

సోమరసమా!నిన్ను ఉపయామ గ్రహమున- ిశిష్టయుద్ధకారి ఇంద్రునికొరకు - గ్రహించినాను.ఇది నీస్థానము. ిశిష్టయుద్ధకారి ఇంద్రునికొరకు నిన్ను స్థాపించినాను.

45.(రెండవ మంత్రము)
ఇంద్రుడువాక్పాలకుడు. సర్వకర్మ.మనోవేగముగలవాడు.మమ్ము నేటిఅన్నపు
యుద్ధమునరక్షించమని ఇంద్రునిఆహ్వానించుచున్నాను.సమస్తలోకములకుకళ్యాణకర్త,
సుకర్ముడగుఇంద్రుడు మా సకలఆహ్వానములనుమన్నించవలెను.

సోమరసమా!నిన్ను ఉపయామగ్రహమునసర్వకర్మ ఇంద్రుని కొరకు గ్రహించినాను.ఇది
నీస్థానము. ఇచటనిన్ను సర్వకర్మ ఇంద్రునికొరకు స్థాపించినాను.

47.(ఔదుంబర కలశమునసోమము నింపవలెను.హోత చమసమందున్న'నిగ్రామ్య'
జలమునుఅందులో కలుపవలెను.మూడు సోమలతలనుఅందులో
వేయవలెను.'అగ్నయేత్వా' మొదలగుమూడు మంత్రములుచది
'అదాభ్య'గ్రహమునుఅందుకొనవలెను.)

సోమరసమా!నిన్ను ఉపయామ గ్రహమునతీసుకున్నాను. గాయత్రీఛందోవంతవగునిన్ను
అగ్నికొరకు గ్రహించినాను.

సోమరసమా!నిన్ను ఉపయామ గ్రహమునతీసుకున్నాను. త్రిష్టుప్ఛందో వంతవగునిన్ను
ఇంద్రుని కొరకుగ్రహించినాను.

సోమరసమా!నిన్ను ఉపయామగ్రహమునతీసికున్నాను. జగతీఛందమవగునిన్ను
శ్వదేవతలకొరకు గ్రహించినాను.

సోమరసమా!ఈ అనుష్టుప్ ఛందముసాక్షాత్తు నీ స్తవమేఅగును.

48.(ఆహవనీయవేదివద్దకు వెళ్లుచు'అధాభ్య' జలమునుసోమవల్లి ఖండములంద
చల్లవలెను)
సోమమా!కదలాడు మేఘములగర్భమందు శయనించువర్ణజలమునురాల్చుటకు
నిన్నుకంపింప చేయుదును.

అత్యంతగర్జనకారి మేఘములఉదరములందు శయనించువర్షజలమునుదాల్చుటకు
దానినికరిగింతును. సుఖకరవర్షముకలిగించుటకు నేనునిన్ను ద్రంపచేయుదును.అత్యంత
ఆనందకరజలముల వర్షముకొరకు నిన్ను ద్రంపచేయుదును.శుద్ధమగునిన్నుశుద్ధ
'నిగ్రాభ్య'జలములందుకలుపుదును.

సోమమా!నిన్ను పగటియందును- సూర్యుని కిరణములందును- లీనము చేయుదును.

49.సోమమా! నీవు శ్రేష్ఠమవు.ఆదిత్యస్వరూపవు. ఎంతోశోభిల్లుదానవు.మహానుడును- శుద్ధ
ఆదిత్యుడునీకు పురోగా.
సోమఃసోమస్య పురోగాః - సోమమేసోమమునకు పురోగా

సోమమా!నీపేరే అహింసనీయము- జాగరణ శీలము- అందుకే నిన్ను నేనుపూజించుచున్నాను.సోమాయ స్వాహా.(అదాభ్యమునఉన్న సోమమునకుఆహుతి ఇవ్వవలెను.)

50.(రోటియందున్నసోమఖండములనుసోమమున వేయవలెను)
సోమమా!నీవు అభిలషణీయవుఅగ్నికి ప్రియభోజనమవగుము.అగ్నిలో ప్రవేశింపుము(మొదటి ముక్కనువేయవలెను.)

సోమమా!నీవు అందరిని వశమునందుఉంచుకొనుదానవు.ఇంద్రునకు ప్రియభోజనమవగుము.ఇంద్రునిలో ప్రవేశింపుము.(రెండవ ఖండమునువేయవలెను)
సోమమా!నీవు మాకు ిత్రుడవు.ిశ్వేదేవతలకుప్రియ భోజనమవగుము.ిశ్వేదేవతలందుప్రవేశింపుము. (మూడవఖండమును వేయవలెను)

51.(దీక్షగొను యజమానులచేఅధ్వర్యు గార్హ పత్యాగ్నిలోఘృతము అర్పింపచేయవలెను)
గోవులారా!ిరు ఈ యజమానులందేప్రసన్నులు కావలెను.ిరు ఇచటనే ఆనందించండి.ిరు ఈ యజమానులందేఆనందించవలెను.ి దూడలు మున్నగునిసహితము ఈయజమానులందేసంతోషించవలెను.స్వాహా (మూడవఆహుతి అర్పించవలెను)

52.(ఇది యజమానులఆత్మస్తుతి)
సోమమా!నీవు యజ్ఞపు సాక్షాత్సమృద్ధి. మేమునీవలన ఆదిత్యరూపజ్యోతిని చేరుకున్నాము.ఇప్పుడు ఆజన్మాంతముధర్మాచరణులముఅయినాము. మేము పృథ్వినుండిఎగిరినాము.
స్వర్గమునుఆరోహించినాము.దేవతలమనితెలిసికున్నాము.దివ్యజ్యోతినిదర్శించినాము.

53.(ఒకే యజ్ఞపు పెక్కురు యజమానులుహిర్ధాన శకటముక్రింద దూరి తూర్పుముఖముగా బయటికిరావలెను)
ఇంద్రావజ్రమా!ిరు శత్రువు ముందునిలిచిపోరాడగలవారు. మాిదసేనను నడిపించుశత్రువును వధించండి.వానిని వజ్రమునహతమార్చండి.మాకు శత్రువైనవాడుగహనాటినదాగినను- జలము లందుదాగినను - ఇంద్రా! వానినిపరిమర్చుము.

ఇంద్రా!మాకు నలుదిశలఉన్న శత్రువునునాశము చేయుము.

వజ్రమా!సర్వత్రసంచరించుశత్రువులనుహతమార్చుము.

భూిి,స్వర్గము, అంతరిక్షములందుఆనందమయుడవైఉన్న పరమాత్మా! మేముసుప్రజలము. మేముసుప్రజావంతులముకావలెను. అన్నాదులసమృద్ధికలిగి స్వప్రజనుపోషించువారలముకావలెను.

54.(సోమము దేవతాస్వరూపము. ఉపయోగముననుసరించి పేర్లు మారును)

1. యజమాని'సోమరసమున యజ్ఞంచేయుదును'అనిన సోమము 'పరమేష్ఠి'అగును.

2. 'ఇప్పుడునేను సోమరసమునయజ్ఞం చేయుచున్నాను'అని యజమాని
అన్నప్పుడు'ప్రజాపతి' అగును.

3. ఇంద్రాదిదేవతల నిమిత్తమైనసోమము 'అంధస్సు'అగును.

4. దానముచేయు సోమము'సవిత' అగును.

5. దీక్షనందుకున్నప్పటిసోమము 'విశ్వకర్మ' అగును.

6. గోవునుఇచ్చి ఖరీదు చేసినసోమము 'పూష' అనబడును.

(పరమేష్ఠి,ప్రజాపతి, అంధస-సవిత-విశ్వకర్మ-పూషలకుఆహుతులుఅర్పించవలెను)

55.7. కొనుటకు ఎత్తినసోమము'ఇంద్రమరుత్' అగును.

8. క్రయముచేయబడుచున్నసోమము 'అసురము' అగును.

9. ఖరీదుచేసిన సోమము'మిత్ర' అగును.

10.యజమాని తొడపైనిలిచిన సోమము'శిపివిష్ఠ' 'విష్ణువు' అగును.

11.బండిమీద కొనిపోబడుసోమము 'జగత్పాలక' 'విష్ణువు ' అగును.

(ఇంద్ర,మరుత-అసుర-మిత్ర-శిపివిష్ఠవిష్ణు-జగత్పాలక
విష్ణువులకుఆహుతులుఅర్పించవలెను)

56.12. బాణలి నుండిదింపిన సోమము'వరుణ' అనబడును.

13.అటక మీద ఉన్న సోమము'అగ్ని' అనబడును.

14.అగ్నీధ్రమునందలిసోమము 'ఇంద్ర' అనబడును.

15.'హృదయేత్వా,మనస్తేత్వా' అనుమంత్రమునముక్కలు చేసితెచ్చిన సోమము''అధర్వ''
అనబడును.

(వరుణ- అగ్ని - ఇంద్ర- అధర్వలకుఆహుతి అర్పించవలెను)

57.16. ముక్కలు ముక్కలుగాతరిగిన సోమము'విశ్వదేవ' నామకము.

17.వర్ధిల్లి తనభక్తులను పాలించుసోమము ' ిష్ణు ' నామకము.

18.అభిష ించబడుసోమము 'యమ'నామకము.

19.చక్కగా పోషించబడుసోమము , ' ిష్ణు ' నామకము.

20.దశాప ిత్రమునప ిత్రమును సోమము"వాయు" నామకము.

21.పావనము చేయబడినసోమము 'శుక్ర' నామకము.

22.పాలతో కలసిన సోమముకూడ 'శుక్ర' నామకము.

23.సత్తుచే కలసినసోమము 'మంథ'నామకము.

(ిశ్వదేవ- వర్ధన ిష్ణు -యమ- పోషక ిష్ణు - వాయు - పావనశుక్ర - దుగ్ధ శుక్ర - మంధిలకుఆహుతి అర్పించవలెను)

58.24. గృహపాత్రములందున్నసోమము 'ిశ్వేదేవ'సంజ్ఞకము.

25.హోమము కొరకగు సోమము'అసు' సంజ్ఞకము.

26.హోమము చేయునప్పటిసోమము 'రుద్ర' సంజ్ఞకము.

27.హుతశేషమై- భక్షణార్థము- సభామండపమునకుతెచ్చిన సోమము'వాత' సంజ్ఞకము.

28.ఆహ్వానాదులచే- ఆరగించుటకు అర్పించినసోమము 'నృచక్ష,సంజ్ఞకము.

29.పానము చేయుబడుచున్నసోమము 'భక్ష'సంజ్ఞకము.

30.పాపము చేసిన తరువాత'జఠర' మందున్నసోమము 'నరాశంస' సంజ్ఞకము.

(ిశ్వదేవ- అసు - రుద్ర - వాత - నృక్ష- భక్ష - నరాశంసములకుఆహుతులుఅర్పించవలెను)

59.31. అపభృత స్నానమునకుసిద్ధమైన సోమము'సింధు' సంజ్ఞకము.

32.జలాభిముఖముగాతెచ్చిన సోమము'సముద్ర' సంజ్ఞకము.

33.జలనిమగ్న సోమము'సలిల' సంజ్ఞకము.

(సింధు-సముద్ర-సలిలములకుఆహుతులుఅర్పించవలెను)

ిష్ణువుమరియు వరుణునిఓజోబలముననేఈ లోకములు - లోకాంతరములునిలిచిఉన్ని.
వారుతమ బలిర్యములచేఅందరిని ిించిన బలవంతులైనారు.వారిని శత్రువు
ఏనాడునుఓడించలేదు.తమ శక్తివలనవారు శత్రువు యొక్క సమస్త
సంపదలనుసాధించినారు.

ిష్ణు,వరుణులారా! యజ్ఞమునకుశీఘ్రముగా ిచ్చేయండి.ఇదే ిమ్ము
ఆహ్వానించుచున్నాము.

60.ఈ యజ్ఞం ద్యులోకమునదేవతల దయవలనయజ్ఞఫలమగుిశేషధనము
మాకుఅందవలెను.

అంతరిక్షమునకుచేరిన యజ్ఞంమానవులకు - వర్షరూపమున- అందినది.
అంతరిక్షమునుండినాకు వర్షధనములభించవలెను.

యజ్ఞముభూిినుండి సాగిపితరులనుచేరినది. ఆపృథ్వినుండినాకు
స్వర్ణాదిధనములులభించవలెను.

ఇంతఏల! యజ్ఞముఏ లోకమునకు చేరినఆ లోకపు శుభములుయజమానికి అందవలెను.

61.(యజ్ఞమునజరిగిన లోపములకుగాను 54 నుండి 60వ మంత్రమువరకు 34 దేవతలపేర
ప్రాయశ్చిత్తముచేసికొనుట జరిగినది.ఇది మహాిరఘటముపగిలినందుకు ప్రాయశ్చిత్తము)

ప్రాయశ్చిత్తశమనము జరిగినది.ముప్పది నలుగురుదేవతలు
ఫలదాయకతంతువులనుిస్తరింతురు. ఈ యజ్ఞమునందలి అన్నమునఆ దేవతలు
సంతృప్తులయినారు.మహాిరఘటముపగులుట వలనిచ్ఛిన్నమైనయజ్ఞమును- ఆ
దేవతలకుసమర్పించు ఈ ఘృతఆహుతివలన- సంధించుచున్నాను- స్వాహా. ఇక ఈ
మహాిరఘటము సూర్యస్వరూపమైదేవతలందుచేరవలెను.

62.(యజమానిచేఅనిపించవలసినది)
యజ్ఞమునందుఆహుతులుఇచ్చినాము. అట్టిఆహుతులశుభఫలము
ిిధరూపములవ్యాపించినది. అది- ఆ ఫలము - దిశాభేదమున- ఎనిిది
ప్రకారములుఅయినది.

యజ్ఞమా!నీవు నాప్రజలకుమహాధనమునుప్రసాదించుము. మేముధనమును -
పోషణసాధనములగుఅన్నాదులను - ఆయుష్యమునుఅందుకుందుముగాక. స్వాహా"
సయజ్ఞధుక్ష్వమహిమే ప్రజాయాంరాయసోప్షాం ిశ్వమాయురశీయస్వాహా ".

63. సోమమా!నీవు సువర్ణము -అశ్వములు - పుత్రులచేసమృద్ధవై మమ్ముచేరుము.
గోవులతోకూడిన అన్నమునుమా కొరకు తెమ్ము- స్వాహా.

ఆపవస్వహిరణ్యవదశ్వత్సోమంరవత్
వాజంగోమన్తమాభరస్వాహా.

దాశరథిరంగాచార్య ంరచిత
శ్రీమదాంధ్రవచన శుక్లయజుర్వేదసంహితయందలి
గ్రహాగ్రహాన్నింత్తాంతమగుఎనిందవ అధ్యాయముముగిసినది.
సర్వేపిసుఖినస్సంతు.

జ్ఞానానందమయందేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతింl

అధారంస్సర్వ ంద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ll

తొంమ్మదవఅధ్యాయము

1.దేవసంతః ప్రసువయజ్ఞం ప్రసువయజ్ఞపతిం భగాయl
దివ్యోగంధర్వఃకేతపూః కేతం నః

పునాతువాచస్పతి ర్వాజంనః స్వదతు స్వాహాll

(ఈ అధ్యాయమున34వ మంత్రమువరకు వాజపేయ భాగముఈ
యజ్ఞాంగములకుఆహుతులుఅర్పించబడును)
సంతృదేవా!నీవు దయ ఉంచివాజపేయ యజ్ఞమునుఅనుమోదింపుము.
యజ్ఞస్వాంయజమానికి సంపదలుకలిగించుము.

సూర్యదేవా!నీవు ద్యులోకమునందుఉన్నవాడవు. కిరణములుగలవాడవు.
అన్నమునుపావనము చేయువాడవు.మా హంరన్నమునుపావనము చేయుము.ప్రజాపతి
మా హంరన్నమునుఆస్వాదించును గాతస్వాహా.

2. (ప్రాతస్సవనమునఆగ్రాయణ గ్రహమునుతీసికొన్న తరువాతమూడు
అతిగ్రహములనుతీసికొనవలెను.తదుపరి షోడశీగ్రహమునుతీసికొని
ఇంద్రదేవతాకగ్రహమునఅందుకొనవలెను)

సోమమా!నీవు ఇంద్రునకు ప్రియతమవు.నిన్ను ఇంద్రుని
కొరకుఉపయామగ్రహమునగ్రహించుచున్నాను.నీవు ధ్రువమగుపృథ్విలోకమున
ఉండుదానవు.మానవులందుఉండుదానవు. మనసులందుఉన్నదానవు.
అటువంటిసోమమవగు నిన్నునేను అందుకొనుచున్నాను.ఇది నీవు నిలుచుస్థానము.

సోమమా!నీవు ఇంద్రునకు ప్రియతమవు.నీవు జలములందుఉండుదానవు.
ఘృతమునందుఉండుదానవు. అంతరిక్షమందుఉండుదానవు. అట్టిసోమమవగు నిన్నునేను
అందుకొనుచున్నాను.నీవు ఉపయామ గ్రహమునందుఉన్నావు.

సోమమా!నీవు ఇంద్రునకు ప్రియతమవు.నిన్ను నేను
ఉపయామగ్రహమునగ్రహించుచున్నాను.నీవు పృథ్వియందు- అంతరిక్షమున -
ద్యులోకమున- దేవతలందు- స్వర్గమునందు ఉండుదానవు.ఇది నీ స్థానము.

సోమమా!నీవు ఇంద్రునకు ప్రియతమవు.నిన్ను నేను గ్రహించుచున్నాను.

3. వాయువుజలములకు సారభూతుడు.అన్నమును పచనముచేయువాడు. అతడుసూర్యుని
యందు ఉన్నాడు.జలములకు సారము- వాయువునకు సారముఅతిశ్రేష్ఠ
ప్రజాపతి.దేవతలారా! ీకొరకు ప్రజాపతి - రూప సోమమును-గ్రహించుచున్నాను.

సోమమా!నీవు ఇంద్రునకు ప్రియతమవు.ఇంద్రుని కొరకు
నిన్నుఉపయామగ్రహమునగ్రహించుచున్నాను.ఇది నీ స్థానము. ఇంద్రునకుఎంతో
ప్రియమైన నిన్నుగ్రహించుచున్నాను.

4. (నాలుగవఇంద్ర గ్రహమునుతీసికొనవలెను)
అన్న,బలములనుఆహ్వానించువాడుంప్రుడగు యజమాని.అతనికి బుద్ధి
ప్రసాదించువాడుఇంద్రుడు. ఇంద్రునిప్రియతమ గ్రహమునందలిఅన్నమును -
రసమునునేను స్వీకరించుచున్నాను.ఇంద్రునకు అత్యంతప్రీతికరమగు సోమమా!నిన్ను
ఇంద్రుని కొరకుఉపయామ గ్రహమునగ్రహించుచున్నాను.ఇది నీ స్థానము.
ఇంద్రునకుఅత్యంత ప్రీతికరమగుసోమమును నేనుగ్రహించుచున్నాను.

(సోమగ్రహమునుఅధ్వర్యు అక్షము ీద-నేష్ఠసురాగ్రహమునుఅక్షము క్రింద పెట్టవలెను)
సోమ,సురాగ్రహములారా ీరు ఒకే చోట కలసిపోయినారు.

(అధ్వర్యు,నేష్ఠ రెండు గ్రహములనుతమ వద్దకుతెచ్చుకొనవలెను.)
సోమ,సురాపాత్రలారా! ఇక ీరు ండిపోయినారు.ీరు నన్ను
పాపములనుండివేరుచేయండి.

5. (మహామరుద్వతీయపుచివరన మహేంద్రగ్రహమునుఅందుకొనుటకు ముందు-
రథమును తెచ్చినబండినుండి రథమునుదింపవలెను)
రథమా!నీవు ఇంద్రుని వజ్రమవు.నీవు జన్మనిచ్చుదానవు. నీవలనఈ యజమానికి
అన్నములభించవలెను.అన్నప్రాప్తి కొరకు మహామాతఅదితిని వేదమంత్రములచేప్రసన్నను
చేయుచున్నాను.ఈసమస్తలోకములుఅదితి ద్యావాపృథ్వి- యందు ఇండి ఉన్నం.ఈ
భూం ీద సూర్యభగవానుడునాకు నివాసము ప్రదానముచేయవలెను.

6. జలములందుఅమృతము ఉన్నది.జలములందుఓషధులు ఉన్నం.అశ్వములారా! ీరు జలపుప్రాశస్త్యమున చేరుడు.వేగవంతులు కండు.

జలమా!నీ తరంగములు వేగవంతములు.నీవు సమున్నతజలసముచ్చయయుక్తవు అన్నముకలుగచేయుదానవు.అన్నాదులను ఈ యజమానికిసమకూర్చుము.

(అశ్వములనుస్నానమాడించవలెను)

7. వాయువుమనస్సగును - ఇరువదియేడునక్షత్రములుగంధర్వలు. అంయేభూంని భరించునం.అంయే ముఖమునుముందు ఏర్పరచినం.అశ్వములందు వేగమునుకల్పించినం.

(అశ్వమునుకుడివైపు కట్టవలెను)

8. అశ్వములారా!ీరు రథమున చేర్చబడినారు.వాయు సమవేగముగలవారలు కండి. దక్షిణముననిలిచిన ీకు ఇంద్రునివంటి శోభకలుగును గాత. సర్వధనమరుద్గణములుంమ్ము పూన్చుదురుగాత. త్వష్ట ీ పాదములకువేగము కలిగించునుగాత. (రెండవ అశ్వమునుకట్టవలెను)

9. అశ్వములారా!ీ వేగము మనసునందున్నది.ీ వేగము శ్యేనయానమందున్నది.ీ వేగము వాయువునందు ఉన్నది.ఈ మూడు ంధములవేగములు కలుపుకొనిబలవంతులుకండి. మా అన్నములనుగెలుచువారలు కండి.

(బృహస్పతిచరును అశ్వమునకుఆఘ్రాణింప చేయవలెను)

అశ్వములారా!ీరు అన్నమంత్రములుఅందుకొనండి. బృహస్పతిచరును ఆఘ్రానించండి.

(రథపుదక్షిణ దిశన మూడవగుర్రమున కట్టవలెను.ఒకప్రక్క ఒక అశ్వమును మరొకప్రక్క రెండు అశ్వములనుకట్టినట్లున్నారు.' **తృతీయమశ్వంయునక్తి** 'అన్నాడు.

10.అనుల్లంఘనీయ -సత్యసవసో - ఆదేశములిచ్చుసంత అనుజ్ఞవలనబృహస్పతియొక్క ఉత్తమస్వర్గమును ఆరోహింతును.నేను సత్యాదేశసంతా దేవత అనుజ్ఞవలనఇంద్రుని ఉత్తమస్వర్గమును ఆరోహింతును.

(బ్రహ్మయనుఋత్విక్కు యజమానినిరథము ీద ఎక్కించవలెను.పదిహేడు ధనువులదూరమునకు ంసరినఔదుంబర శాఖను ప్రదక్షిణముచేసిన పదిహేడురథముల ీద ఉన్నయజమానులనుయజ్ఞస్థలమునబ్రహ్మ దించవలెను)

సత్యాదేశసంతృదేవతఅధీనమున ఉన్ననేను ఇంద్రుని ఉత్తమస్వర్గమునుఅధిరోహించినాను

11.(వేది పక్కన నాటిఉన్న స్తంభమునకు17 దుందుభులువ్రేలాడుచుండును.వానినుంచి ఒకదానినితీసి వాయించవలెను.)

బృహస్పతీ!నీవు అన్నములనుజయించుము. దుందుభులారా!ీరు బృహస్పతికొరకు ధ్వనించండి.(ఇది బ్రహ్మణవాజపేయికొరకైనది)

ఇంద్రా!నీవు అన్నములనుజయింపుము. దుంధుభులారా!ీరు ఇంద్రుని కొరకు మ్రోగండిఇంద్రుని అన్న ంజయునిచేయండి.

(ఇదిక్షత్రియ వాజపేయికొరకైనది)

12.దుంధుభులారా!ీ ధ్వని-వాణి. యథార్థమైనది.ీరు బృహస్పతినిఅన్న ంజేతనుచేసినారు. ఇక ీరు కట్లనుండిం ముక్తులు కండి.

దుందుభులారా!ీ ధ్వని-వాణి-యథార్థమైనది.ీరు ఇంద్రుని అన్న ంజేతనుచేసినారు. క్రతో చేసినదుందుభులారా!ీరు ఇంద్రుని అన్నంజేతనుచేసినారు. ీరు కట్లనుండిండిపోండి.

(స్తంభపుదుందుభులనుంప్పవలెను)

13.నేను సత్యశాసకుడగుసంత అధీనమునఉన్న యజమానిని.బృహస్పతిజయించిన అన్నములనుగెలిచినాను. అన్నమునుజయించు అశ్వములారా!ీరు కల్లోలము కలిగించుచు-యోజములు లెక్కవేయుచు - అంతిమసీమవరకు చేరండి.

(సిద్ధమైఉన్న రథము ీదయజమాని ఎక్కవలెను)

14.ఈ గుర్రపు మెడ, నడుము,ముఖమునకు పటకాలుకట్టి ఉన్నం. ఇదికొరడాచూపగానే వేగముగాపరిగెత్తును. నడుపువానిమనసెరిగి నడుచుగుర్రము గుర్తులనుబట్టి దానిీదసాగిపోవును. అశ్వమునకుఆహుతి.

15.గుర్రము దారిీద త్వరితగతినిసాగుచున్నది. లక్ష్యముచేరవలెననిఉరుకుచున్నది. అప్పుడుదానికి ఉన్న పక్షిరెక్కలఅలంకరణములకదలిక స్వచ్ఛముగాకనిపించుచున్నది.ఇది గద్దవలెఎగిరిపోవుచున్నది.బలము ప్రదర్శించుచుసాగుచున్నది. దానికిగల చామరాది అలంకారములకదలిక స్పష్టంగా అగుపించుచున్నది-స్వాహా.

16.అశ్వములు యజ్ఞపుఆహ్వానములందుపరింత వేగవంతములుసుందరవర్ణలు. పాములు,తోడేళ్లు, రాక్షసులనుతప్పుకొనిసాగునం. సర్వరోగములనువ్యధలనుదూరము చేయునం.అట్టి అశ్వములుమాకు శుభంకరములుకావలెను.

17.అశ్వములు మా ఆహ్వానమును విననీ. పరిమితగాములు.వేలధనములుఇచ్చునవి. యజ్ఞములందుబహుమూల్యరత్నాదులుఇచ్చునవి. అట్టిఅశ్వములన్నియు మాఆహ్వానములు వినవలెను.

18.అశ్వములారా! మీరు మెతుకు,మెతుకు అందించువారు.ధనము కలిగించువారు.విప్రులు అమృతములు.ఋతజ్ఞులు.మీరు మమ్ము రక్షించండి.ఈ నీవారచరును పానముచేయండి. ఆనందించండి.తృప్తులు కండి. దేవమార్గమునగమ్యము చేరుకొండి

19.(యజమాని రథముదిగి నీవారచరునుమూర్కొనవలెను)

అన్నపుఅపార ఉత్పత్తి మాకులభించవలెను.అనేక రూపముల ద్యావాపృథ్వులుమాకు లభించవలెను.మాతాపితరుల వాత్సల్యముమాకు లభించవలెను.సోమము అమృతమైమాకు లభించవలెను.

అన్నములను గెలుచు - పావనముచేయు - లభించునట్టిఅశ్వములారా! మీరు బృహస్పతిభాగమగు - ఈ నీవారచరునుఆఘ్రాణించండి.

(గుర్రములకునీవారచరువాసన చూపవలెను)

20.(ఇది సంవత్సరాభిమానిప్రజాపతి స్తుతి.ఆహుతులుఇవ్వవలెను)

అందరియందున్నప్రజాపతికి స్వాహా.అందరకు శుభములనిచ్చు ప్రజాపతికిస్వాహా. మరల పుట్టునట్టిప్రజాపతికి స్వాహా.యజ్ఞస్వరూప ప్రజాపతికిస్వాహా. నివాసకారణుడు- దినముల స్వామి -దినములందు,ముగ్ధపదార్థములందు- వినాశయ వస్తువులందుఉన్నవాడు -

అంత్యస్థానమునఉత్పన్నుడు - భువనములస్రష్ట- భువనస్వామి - జగములఅధిపతి ప్రజాపతిస్వాహా.

21.యజ్ఞమున ఆయువుకలుగవలెను.ప్రాణము కలుగవలెను.నేత్రములుకలుగవలెను.శ్రోత్రములు కలుగవలెను.వెన్ను కలుగవలెను.యజ్ఞమునుండియజ్ఞము కలుగవలెను.యజ్ఞమున యజ్ఞపతికలుగవలెను.

(యజమానియు,అతని పత్నియు మెట్లమీద నుంచి యూపముఎక్కవలెను)

మేముప్రజాపతి ప్రజలముఅయినాము.

(గోధుమపిండితో చేసిన అప్పమునుయజమాని తాకవలెను)

దేవతలారా!మేము స్వర్గమునకుచేరుకున్నాము. మేముఅమరులము అయినాము.

(యూపముమీది శిరమును తొలగించవలెను)

22.(యూపము ీద ఉన్నయజమానులుదిశలను చూచుచు)

దిశలారా!ీయందున్న బలీర్యములుమాకు కలుగవలెను.ీయందున్న ధనము,సంకల్పము, అనేక తేజస్సులుమాకు కలుగవలెను.(యూపమునుండి నేలనుచూచి) తల్లీభూి! నీకు నమస్కారము.వందనము. (చర్మముీద ఔదుంబర ఆసనమునుఉంచవలెను)ఆసనమా! ఇది నీ రాజ్యము.(ఆసనము ీద యజమానినిఆసీనుని చేయవలెను)యజమానీ! నీవుఅందరిని నియిుంచువాడవు.స్వయముగా నిన్ను నియిుంచుకొనువాడవు.నీవే ధ్రువమవుధారకుడవు. నీవుకృషి - వ్యవసాయము- చేయుటకు నిన్నుఈ ఆసనము ీద ఆసీనునిచేయుచున్నాను.పరిపాలనా లబ్ధికొరకు- ధనము కొరకు - పుత్ర,పశువుల కొరకు నిన్నుఈ ఆసనము ీద కూర్చుండపెట్టుచున్నాను.

23.(ఔదుంబర పాత్రలోనిపాలు, యవలు మున్నగువానినిస్రువముతో ఆహవనీయాగ్నిలోహోమము చేయవలెను)

అన్నములనుకల్పించిన వాడుప్రజాపతి. అతడుసృష్టి ఆదిన సోమమును-జలమునుండి,ఓషధులనుండి-సృజించినాడు. ఆ జలములు,ఓషధులు మాకు మధురములుకావలెను. మేముపురోహితులసహితులమైస్వరాజ్యమున అప్రమత్తులముకావలెను స్వాహా.

24.అన్నములనుకల్పించినవాడుప్రజాపతి. అతడుసమస్త భూతమాత్రలనుసృష్టించినాడు. అతడునిత్య సామ్రాట్టు.తన అధికారమునుఎరిగినవాడు. స్వేచ్ఛగాసర్వత్ర సంచరించువాడు.అతడు మాకు సంతానపుష్టి-ధనపుష్టికలిగించుచు సర్వత్రవ్యాపించవలెను- స్వాహా.

26.మమ్ము రక్షించమనిరాజగు సోమమును-ద్వాదశఆదిత్యులను- సూర్యుని-బ్రహ్మను-

బృహస్పతినిఆహ్వానించుచున్నాము.స్వాహా

27.అగ్నీ! ఇది మా యజ్ఞం.ఇందు మా హితముపలుకుము - శుభములుసంకల్పించుము. వేలధనముల ిజేతా!అగ్నీ! మాకు ధనాదులుప్రసాదించుము -స్వాహా.

27.ఆర్యమ, ఇంద్ర, బృహస్పతి,ఈశ్వరులారా! ీరు దానములనుప్రోత్సహించండి.వాగ్దేి

సరస్వతి,ిష్ణు, సిత, అన్నవంతప్రజాపతికి స్వాహా.

28.అగ్నీ! ఇది మా యజ్ఞం.ఇందు మహితముపలుకుము. మాకు శుభములుసంకల్పించుము. వేలధనముల ిజేతా!అగ్నీ! మాకు ధనాదులుప్రదానము చేయుము.నీవే కదా ధనస్వాిిి-స్వాహా.

29.ఆర్యమ, పూష, బృహస్పతి,వాగధిదేవతసరస్వతి మాకు ధనముప్రసాదించవలెను-స్వాహా.

30.(హుతశేషముయజమాని ిందచల్లవలెను)

నేనుసంత అధీనపు వాడిని,అశ్వినుల బాహువులతోను,పూషహస్తములతోను,వాక్కును నియంత్రించుసరస్వతి అనుగ్రహముతోను,యజమానివగునిన్ను ధనములందుప్రతిష్ఠించుచున్నాను.నిన్ను బృహస్పతిసామ్రాజ్యమునకుపట్టాభిషిక్తునిచేయుచున్నాను.

31.(ఇం 'ఉజ్జితి' మంత్రములుినిచే ఘృతాహుతిఇవ్వవలెను)

అగ్నిఏకాక్షర ఛందమునపంచప్రాణములనుగెలిచినాడు. యజమానినగునేను నా పంచప్రాణములనుగెలిచెదను.అశ్వినులు రెండక్షరములఛందమున రెండుకాళ్లుగల మానవులనుజయించినారు. నేనుకూడ ఆ మానవులనుగెలువవలెను.ిష్ణువు మూడక్షరములఛందమున ముల్లోకములనుగెలిచినాడు. నేనుకూడ ఆ మూడు లోకములనుగెలువవలెను.సోమము నాలుగక్షరములఛందమున చతుష్పాత్తపశువులను గెలిచినది.నేను సహితముచతుష్పాద జంతువులనుగెలువవలెను.

32.పూషదేవత అయిదక్షరములఛందములచే4 దిక్కులను ృ 1 అవాంతరదిశ్న అయిదింటిని గెలిచినాడు.నేను సహితముఆ అయిదింటిని గెలువవలెను.సంతా దేవత ఆరక్షరములఛందమున ఆరుఋతువులనుగెలిచినాడు. నేనుసహితము ఆరుఋతువులనుగెలువవలెను.మరత్తులు ఏడక్షరములఛందమున ఏడుగ్రామ్యజంతువులనుగెలిచినాడు. నేనుసహితము ఆఏడింటిని గెలువవలెను.బృహస్పతిఅష్టాక్షర ఛందమునగాయత్రిని గెలిచినాడు.నేను సహితముగాయత్రిని గెలువవలెను.

33.ిత్రుడు నవాక్షరఛందమున త్రివృత్తమునుగెలిచినాడు. నేనుకూడ దానిని గెలువవలెను.వరుణుడు దశాక్షరఛందమున'ిరాజము" ను గెలిచినాడు.నేను కూడ దానిని గెలువవలెను.ఇంద్రుడు ఏకదశాక్షర ఛందమున"త్రిష్టుప్" ను గెలిచినాడు.నేను కూడా దానిని గెలువవలెను.ిశ్వేదేవతలుద్వాదశాక్షర ఛందమున"జగతి"ని గెలిచినారు.నేను కూడా దానిని గెలువవలెను.

34.వసువులు పదమూడుఅక్షరముల ఛందమునత్రయోదశస్తోమమునుగెలిచినారు. నేనుసహితము వానినిగెలువవలెను.రుద్రులు పదునాలుగుఅక్షరముల ఛందమునచతుర్దశస్తోమమునుగెలిచినారు. నేనుసహితము వానినిగెలువవలెను.ఆదిత్యులు పదిహేనుఅక్షరముల ఛందమునపంచదశ స్తోమమునుగెలిచినారు. నేనుసహితము దానినిగెలువవలెను.అదితి పదహారుఅక్షరముల ఛందమునషోడశస్తోమమునుగెలిచినది. నేనుసహితము దానినిగెలువవలెను.ప్రజాపతి పదిహేడుఅక్షరముల ఛందమునసప్తదశస్తోమమునుగెలిచినాడు. నేనుసహితము దానినిగెలువవలెను.

వాజపేయయజ్ఞము సమాప్తము.

ఆలోచనామృతము

వేదముసనాతనము. పురాతనము.మహత్తమము.పవిత్రము. విశాలము.గహనము. ఉపమానమునకుఅందనది.

వేదముఅను పదము ఒక్కటి.కాని వేదము అనంతము.ఈ అనంత వేదమునుఆరాధించిన ఆరాధించుచున్న- ఆరాధించునున్నవారు అనేకానేకులు. ఒకసూర్యుడేఒక్కొక్క పరిశోధకుని ఒక్కొక్కరీతిగా కనిపించును.ఒక్క వేదమనునదిలెక్కకు మించినపరిశోధకులకు లెక్కకుమించినరీతిగా అగుపించును.

వేదమునుపరిశీలించిన - వ్యాఖ్యానించినవిమర్శించినవారు అనేకులు.వీరిలో వేదమునుఅధ్యయనముచేసి సద్విమర్శలు- దుర్విమర్శలు చేసినవారున్నారు.అధ్యయనముచేసి దుర్విమర్శించినవారిని అధ్యయనముఖండించవచ్చును.

కానివేదమును అధ్యయనముచేయకయే వేదమునుగురించి ఒక అభిప్రాయమునుప్రచారము చేసినవారిని ఖండించుటఅసంభవము. ఏలననవారు ఎవరో తెలియదు.వారు ఏ ఆధారమున అపోహలుకలిగించినారో తెలియదు.

వేదమునగురించి అవ్యాఖ్య కువ్యాఖ్యచేసిన వ్రు రెండురకములు.ఒకరు సనాతనులముఅనిపించుకొనవలెననుకొనుస్వప్రయోజనపరులు.వీరు వాస్తవముగ సనాతనులుకారు. సనాతనపు ముసుగువేసుకున్నారు. వేదమువారిస్వంత ఆస్తి అని భావించువారు.వీరికి ఏమియు తెలియదు.సర్వము వేదములందేఉన్నది అనువారు రెండవరకము.పాశ్చాత్యుల మెప్పుపొందదలచి ఆధునికులముఅనిపించు కొనవలెననుఉబలాటము గలవారు.వీరిలో వామపక్షాల వారలమనిపించుకొనవలెననిజబ్బలు చరచువారు.వీరు వేదమును పనికిరానిదానిగను - అందులో ఏదోఒకవర్గానికి ఉపయోగపడేదిఉందని ఒకప్రమాదకరఅభిప్రాయాన్ని వారికితెలియకుండగనే- కనిపించినారు.

వేదముపాతకాలపు బొంతఅని చెప్పడం విప్లవముగాభావించుచున్నారు.

ఇదిఒక వస్తువును చూడకయేదానిని గురించి వ్యాఖ్యానించుట.వీరు తమను తాము[illegible]అనుకుంటారు! ఇదొక వింత!!

వేదమందంతటవైరాగ్యమున్నదని- ఈలోకమునకు సంబంధించినదిలేదని, సమస్తము

పరలోకముగురించియే ఉన్నదనిఒక భ్రమ భారతదేశమునబహుళప్రచారమున ఉన్నది.ఇది వట్టి భ్రమమాత్రమే! వైరాగ్యముమాత్రమే ఉపదేశించునదిభారత సాహిత్యమునలేదనునదినా దృఢ◌శ్వాసము.

భారతసాహిత్యము,తాత్త్వికము సొంతముమానవుని ఇహలోకజీ◌తమును సుఖశాంతులతోగడుపు ఉపాయములనేబోధించుచున్న◌.వేదమునందుఇహలోకము గురించియే◌వరించి ఉన్నది.ఇది వాస్తవసత్యము.

వేదముమానవుని మహిమాన్వితునిగదర్శించినది. మానవునిఒక్కొక్కసారి దేవతలను◌ంచిన వారిని చేసినది.వాస్తవమేమన్నదేవతలందరుమానవుని సుఖజీవనమునకుఉపయోగ పడువారే!

సత్రస్యఋుద్విరస్యగన్మన జ్యోతిరమృతాఅభూమ

దినంపృథివ్యా అధ్యారుహామా◌దామదేవాన్స్వర్జ్యోతిః8-52

సోమమా!నీవు సాక్షా త్తు యజ్ఞసమృద్ధి◌.నీ వలన మేముఆదిత్య రూపజ్యోతినిఅందుకున్నాము. ఇక మేముమరణాంతము ధర్మపరులముఅయినాము. మేము భూ◌నుంచి లేచినాము.స్వర్గమును ఆరోహించినాము.ఇంద్రాది దేవతలనుపరంజ్యోతిని తెలిసికున్నాము.

మానవుడుఇన్ని సాధించగలడు!అందుకు ఒకటే షరతు- అతడు లోకమునకుకళ్యాణమునుకూర్చుధర్మమునుఅజీవ పర్యంతముఅవలంబించవలెను.

ఇదిదైవత్వము సాధించుఉపాయము. దైవత్వముఆకాశమున కాదు, మానవునియందున్నది. దానినిగుర్తించవలసి ఉన్నది.అది దుస్సాధ్యముకావచ్చును. అసాధ్యముమాత్రముకాదు.

ఈ అధ్యాయమున31 నుంది 34 వరకుమంత్రములందుసమస్త దేవతలుగెలిచిన వాటినిమానవుడు తానుఒక్కడే గెలువవలెననిసంకల్పించుచున్నాడు.మానవుని ఇంతకన్నమహామహునిగాకల్పించుటసాధ్యమా!

35.(రాజసూయమంత్రములుప్రారంభము)

ఫాల్గుణశుక్లదశ◌నాడు - అనుమతికిగాను- ఎని◌ది పాత్రలందువండిన బియ్యపుహ◌స్సు అర్పించబడును.అందుకు బియ్యమునురాతి ◌ద నూరవలెను.పడిపోయిన బియ్యమునుస్రువమున నింపి దక్షిణాగ్నికిఆహుతి ఇవ్వవలెను.

పృథి◌!ఈ పిష్టచరు నీభాగపుది.దీనిని స్వీకరించుము- స్వాహా.

(పంచవతీయకర్మచేయుటకుదిశలందు ఆహవనీయాగ్నినిస్థాపించి ఆహుతులుఅర్పించవలెను)

పూర్వదిశనఆసీనులైన అగ్నినేత్రుకదేవతలకు స్వాహా.

దక్షిణాదిశనఆసీనులైన యమనేత్రుకదేవతలకు స్వాహా.

పశ్చిమదిశనఆసీనులైన ిశ్వేదేవతనేత్రుకదేవతలకు స్వాహా.

ఉత్తరదిశను ఆసీనులైనిుత్రావరుణ నేత్రుకదేవతలకు స్వాహా.

పైనఉండి, పరిచర్యలందుకొనుసోమనేత్రుక దేవతలకుస్వాహా.

36.(అయిదు చోట్ల ఏర్పరచినఆహవనీయాగ్నినిఒక చోట చేర్చి ఆహుతులుఇవ్వవలెను)

పూర్వదిశనఆసీనులైన అగ్నినేత్రుకదేవతలకు స్వాహా.

దక్షిణదిశనఆసీనులైన యమనేత్రుకదేవతలకు స్వాహా.

పశ్చిమదిశనఆసీనులైన ిశ్వేదేవనేత్రుకదేవతలకు స్వాహా.

ఉత్తరదిశన ఆసీనులైనిుత్రావరుణ నేత్రుకదేవతలకు స్వాహా.

37.(తండుల హోమముదక్షిణాగ్నిలో చేయవలెను)

అగ్ని!నీవు శత్రుసేననుపరాభించుట కాదు.దూరదూరములకుపారద్రోలుము.

శత్రువులనుదూరము చేసిననీవు యజ్ఞమునునిర్వహించు
యజమానికిబ్రహ్మవర్చస్సుప్రసాదించుము.

38.నేను సిత అనుశాసనమునఉన్నవాడను.
అశ్వినులబాహువలతోనూ,పూషహస్తముల్తోను-
తండులములారా!ఉపాంశగ్రహపుబలమునసోమముచే హోమముచేయుచున్నాను.స్వాహా.

(హోమముచేసిన దిశకు స్రువముత్రిప్పవలెను)

స్రువమా!నిన్ను రాక్షసుల వధకుత్రిప్పుచున్నాను.నేను ఈ
రాక్షసవర్గమునుహతమార్తునుఇప్పుడు సమస్త రాక్షస వర్గముహతమారినది.

39.(ఎనిిది దేవస్ హిస్సులుఇవ్వవలెను)

యజమానీ!సితా దేవత నిన్నుఅనుశాసనములకుఅధిపతిని చేయవలెను.అగ్ని నిన్ను
గృహస్థులకుఅధిపతిని చేయవలెను.సోమసామ్రాట్టునిన్ను వనవృక్షాదులకుఅధిపతిని
చేయవలెను.బృహస్పతినిన్ను వాణికి అధిపతినిచేయవలెను.ఇంద్రుడు
నిన్నుజ్యేష్ఠత్వమునకుఅధిపతిని చేయవలెను.రుద్రుడు నిన్నుపశువులకు

అధిపతినిచేయవలెను.సత్యానుశాసన ంఌత్రావరుణులు నిన్నుధర్మాధికారులఅధిపతిని చేయవలెను.

యజమానీ!ఈ అష్టదేవస్ హంస్సులదేవతలు నిన్నుసకల పదార్థములఅధిపతులునుచేయవలెను.

(యజమానివద్దకు వెళ్లి- స్రువమును కుడిచేత,యజమాని బాహువులను,ఎడమ చేతపట్టుకొనవలెను.మంత్రము చెప్పునపుడుయజమాని తల్లిదండ్రులు,దేశకాలములనుపేర్కొనవలెను.)

40.దేవసహంర్భాగదేవతలారా! ంరుఈ యజమానిని శత్రురహితునిచేయండి. మహారాజ్యకార్యమున నిలుపండి.మహాజనరాజ్యకార్యమున నిలుపండి.ఇంద్రుడు పరమోత్కృష్టబలమును ప్రసాదించునుగాత.యజమానిపుత్రుని దేశవాసులఆధిపత్యముననిలుపండి. కాని' **సోమో ంస్మాకం బ్రాహ్మణానాంరాజా** ' మా బ్రాహ్మణులకుమాత్రము సోమసామ్రాట్టేప్రభువు అగును.

ఆలోచనామృతము

ఈమంత్రమునరాజకీయశాస్త్రజ్ఞులుఆలోచించవలసినంఉన్నం.

1. మహతేక్షత్రాయ,మహతేజ్యేష్ఠ్యాయఅన్నది ఇప్పటిరాష్ట్రపతి-గవర్నరుపదవుల వంటివలె ఉన్నది.

2. "జనరాజ్యాయ"అనిన ప్రజారాజ్యమునకుఅని అర్థము. ఇదినేటిప్రజాస్వామ్యము వంటిదికావచ్చును.

3. రాజుకొడుకును రాజునుచేయుటకు దేశవాసులఅనుమతి అక్కర అయినట్లున్నది.ఇది నేటి ఎన్నికలవంటిది కాకున్ననుప్రజామోదముఅవసరమైనట్లున్నది.

రామాయణమునరాముని యౌవరాజ్యపట్టాభిషేకమునకుదశరథుడు ప్రజలఅనుమతి

కోరినాడు.ప్రజలు ఆమోదించినారు:--

" **రామమన్దీవరశ్యామంసర్వశత్రు నిబర్హణమ్।**

పశ్యామోయౌవరాజ్యస్థంతవ రాజోత్తమాత్మజమ్॥

రాజునిరంకుశుడు కాకుండుటకుఈ నియమములుంధించినట్లున్నారు.

4." **సోమో ంస్మాకం బ్రాహ్మణానాంరాజా** " అని మంత్రముఎవరికి ఎవడు రాజయిననుబ్రాహ్మణులకుమాత్రము రాజుకాడని అర్థము.

నేనుశ్రీ మహాభారతమురచించినపుడు బ్రాహ్మణుడనగామేధా౦ అని అర్థము చెప్పినాను.వేదవ్యాఖ్యా చేసినసాయణుడు సహితము౦ప్రునకు మేధా౦ అనిఅర్థము చెప్పినాడు.

మేధావులురాజకీయశాసనమునకులొ౦గక స్వతంత్రులైనపుడేతమ ఆలోచనలుఅన్వేషణల వలనసమాజమునకు మేలుచేయగలరు.

నేడుసహితము రాజ్యసభకుజరుగు నిష్ఠాతుల,మేధావుల ఎన్నికలందుప్రజలు పాల్గొనరు.

శ్రీమహాభారతమునపాండవులు లక్క ఇంటినుంచి తప్పించుకొనిఏకచక్రపురమను అగ్రహారమునకుచేరుకున్నారు. అక్కడదుర్యోధనుని రాజ్యముసాగదు. ఏలనన బ్రాహ్మణఅగ్రహారములురాజశాసనములోని౦కావు. ఈ ౦షయములుతెలిసియే పాండవులుభద్రతకొరకుఅగ్రహారమునకుచేరినారు.

రాజులకుజరుగు సంధులు మున్నగువాని నుండి దేవాలయభూములు,బ్రాహ్మణఅగ్రహారములకు౦నహాయింపు ఉండెడిది.

బ్రాహ్మణులనుఒకజాతిగా కాక మేధావులనుగాచెప్పుకున్నపుడువేదము మేధావులగువారికి ఎంతో స్వాతంత్ర్యముప్రసాదించినది.

"బ్రాహ్మణోవైసర్వే దేవతాః " మేధావులేకదా అందరు దేవతలు- అందరి దేవతలు.

దాశరథిరంగాచార్య ౦రచిత

శ్రీమదాంధ్రవచన శుక్లయజుర్వేదసంహితయందలి

వాజపేయోరాజసూయారంభాన్తమను

తొ౦్మదవఅధ్యాయము ముగిసినది.

జ్ఞానానందమయందేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం।

ఆధారంసర్వ ౦ద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

పదవఅధ్యాయము

1.అపోదేవా మధుమతీరగృభ్ణన్నూర్జస్వతీరాజస్వశ్చితానః ।

యాభిర్మిత్రావరుణా వభ్యషించిన్యాభిరింద్రమనయన్నత్యారాతీః॥

(అభిషేకమునకుగాను ఔదుంబర పాత్రలందుసరస్వతి మున్నగు నదులజలము తెచ్చిఉంచవలెను.గోసంబంధములనువేరు పాత్రలో ఉంచవలెను.వానిని యూపపు ఉత్తరభాగమునఉంచవలెను.)

దేవతలుమధురములు- శక్తిమంతములు- రాజస్వములు - చైతన్యవంతములగు జలములనుతెచ్చినారు. ిత్రావరుణులనుదేవతలకు రాజునుగాఅభిషేకించిన జలమునుతెచ్చినారు. ఇంద్రునిశత్రుంజయుని చేయుటకుఅభిషేకించిన జలమునుతెచ్చినారు.

2. (ఈమంత్రములకురెండు పాఠములు ఉన్నం.స్వాహాంతమునఆహుతినీయవలెను.మరొక పాఠమున జలమునుగ్రహించవలెను.మనుష్యులు లేకపశువులు నదిలోప్రవేశించినపుడుకలిగిన తరంగములజలమును స్వీకరించవలెను)

1. తరంగమా!నీవు సేచన సమర్థవు.రాజ్యమును ఇచ్చుదానవు.మాకు రాజ్యమునుప్రదానము చేయుము.స్వాహా. 2. తరంగమా!నీవు సేచన సమర్థవు.రాజ్యమును ఇచ్చుదానవు.దేవదత్తాదులకురాజ్యము ప్రసాదించుము.

3. 1.జలమా! నీవుఅభిషేకార్థము యజ్ఞభూంకిచేరుకొనుదానవు.నీవు రాజ్యమునుఇచ్చుదానవు. మాకురాజ్యము ప్రసాదించుము- స్వాహా. 2. జలమానీవు అభిషేకార్థముయజ్ఞభూంకిచేరుకొనుదానవు.రాజ్యము ఇచ్చుదానవు.దేవదత్తాదులకురాజ్యము ప్రసాదించుము.

1. జలమా!నీవు ఓజోయుక్తవు.రాజ్యము ఇచ్చుదానవు.మాకు రాజ్యము ప్రసాదించుముస్వాహా. 2. జలమా!నీవు ఓజోయుక్తవు.రాజ్యమునిచ్చుదానవు.దేవదత్తాదులకురాజ్యము ప్రసాదించుము.

1. జలమా!నీవు సర్వత్ర గమనముగలదానవు. రాజ్యమునిచ్చుదానవు.మాకు రాజ్యము ప్రసాదించుము- స్వాహా. 2. జలమా!నీవు సర్వగమనవు.రాజ్యము నిచ్చుదానవు.దేవదత్తాదులకురాజ్యము ప్రసాదించుము.

1. సముద్రజలమా!నీవు నదులు మున్నగుజలములకు స్వాం.రాజ్యము నిచ్చుదానవు.మాకు రాజ్యము ప్రసాదించుము- స్వాహా. 2. సముద్రజలమా!నీవు నదులు మున్నగుజలములకు స్వాం.రాజ్యమునిచ్చుదానవు.దేవదత్తాదులకురాజ్యము ప్రసాదించుము.

4. 1.స్థిర ధర్మయుక్తజలమా!నీవు సూర్యుని తేజస్సుగలదానవు. రాజ్యమునిచ్చుదానవు.మాకు రాజ్యము ప్రసాదించుము- స్వాహా. 2. స్థిర, ధర్మయుక్త జలమా!నీవు సూర్యుని తేజస్సుగలదానవు. రాజ్యమునిచ్చుదానవు.దేవదత్తాదులకురాజ్యము ప్రసాదించుము.

(యూపమునుంచివచ్చు జలమునుసేకరించి - యూపమునకుఉత్తరమున స్థాపించినజలములందుహోమము చేయుచు)

1. యూపమునుండికురిసిన జలమా!నీవు సూర్యతేజస్సుగలదానవు. రాజ్యమునిచ్చుదానవు.మాకు రాజ్యము ప్రసాదించుము- స్వాహా. 2. యూపమునుండికురిసిన జలమా!నీవు సూర్యతేజస్సుగలదానవు. రాజ్యమునిచ్చుదానవు.దేవదత్తాదులకురాజ్యము ప్రసాదించుము.

1. తటాకజలమా!నీవు పశుపక్ష్యాదులకుఆనందము కలిగించుదానవు.రాజ్యము నిచ్చుదానవు.మాకు రాజ్యము ప్రసాదించుము-స్వాహా. 2. తటాకజలమా!నీవు పశుపక్ష్యాదులకుఆనందము
కలిగించుదానవు.రాజ్యమునిచ్చుదానవు.దేవదత్తాదులకురాజ్యము ప్రసాదించుము.

1. కూపస్థజలమా! రాజ్యమునిచ్చుదానవు.మాకు రాజ్యము ప్రసాదించుము.స్వాహా 2. కూపస్థజలమా!నీవు రాజ్యమునిచ్చుదానవు.దేవదత్తాదులకురాజ్యము ప్రసాదించుము.

1. అవశ్యాయజలమా!నిన్ను సర్వజనులుకోరుదురు. నీవు రాజ్యమునిచ్చుదానవు.మాకు రాజ్యము ప్రసాదించుము- స్వాహా 2. అవశ్యాయజలమా!నీవు సర్వకామ్యవు.రాజ్యము నిచ్చుదానవు.దేవదత్తాదులకురాజ్యము ప్రసాదించుము.

1. మధురూపజలమా!నీవు బలమును,రాజ్యమును ఇచ్చుదానవు.మాకు రాజ్యము ప్రసాదించుము- స్వాహా 2. మధురూపజలమా!నీవు బలమును,రాజ్యమును ఇచ్చుదానవు.దేవదత్తాదులకురాజ్యము ప్రసాదించుము.

1. శక్వరజలమా! నీవు గోవుల వలన లభించినదానవు. నీవు రాజ్యమునిచ్చుదానవు. మాకు రాజ్యము ప్రసాదించుము. స్వాహా. 2. శక్వరజలమా! నీవు గోవుల వలన లభించినదానవు. రాజ్యము నిచ్చుదానవు. దేవదత్తాదులకు రాజ్యము ప్రసాదించుము.

(నదులు గోముఖము నుండి బయలుదేరినవని ిశ్వాసము)

(పాలలో హోమము చేయుచు)

1. దుగ్ధజలమా! నీవు ప్రజల పానాదులకు ఉపయుక్తవు. నీవు రాజ్యము నివ్వగలదానవు. మాకు రాజ్యము ప్రసాదించుము - స్వాహా 2. దుగ్ధలమా! నీవు ప్రజల పానాదులకు ఉపయుక్తవు. రాజ్యము నివ్వగలదానవు. దేవదత్తాదులకు రాజ్యము ప్రసాదించుము.

(ఘృతమున హోమము చేయుచు)

1. ఘృతరూపజలమా! నీవులోకములను పోషించు దానవు. రాజ్యము నిచ్చుదానవు. మాకు రాజ్యమును ప్రసాదించుము - స్వాహా 2. ఘృతరూపజలమా! నీవు లోకములను పోషించుదానవు. రాజ్యమునిచ్చుదానవు. దేవదత్తాదులకు రాజ్యము ప్రసాదించుము.

(ఈ పదహారు హోమజలములు. మరీచి - ఎండకు కాగిన మరియు సరస్వతీ జలముల వేరుగా హోమము ఉండదు. మరీచి జలమును దోసిలితో తీసి ◌ుగిలిన నీట కలుపవలెను)

మరీచిజలమా! నీవు స్వయంశోభితవు. రాజ్యము నిచ్చుదానవు. మాకు రాజ్యము ప్రసాదించుము - స్వాహా 2. మరీచిజలమా! నీవు స్వయంశోభితవు. రాజ్యమునిచ్చు దానవు. దేవదత్తాదులకు రాజ్యము ప్రసాదించుము.

(సరస్వతి మున్నగు నదుల జలమును ఔదుంబర పాత్రలో కలిపి)

మధురజలము మధురజలమున కలసినది. ఈ మహారాజ్యము క్షత్రియుని వరించవలెను.

(ఔదుంబరపాత్ర యందలి జలమును ◌ిత్రా వరుణ సంబంధి ధిష్ణ్య ముందుంచవలెను)

జలములారా! ఈక్షత్రియ యజమానికి రాక్షసులు పరాభ◌ించలేని బలమును కలుగజేసి, అతనికి రాజ్యము వప్పగించి ◌ీరు స్థిరపడండి.

జలములే◌ుటి? రాజ్యము లిచ్చుటే◌ుటి? అబ్బురమా ఇది!! ఏమాత్రముకాదు. రాజ్యములను నిర్మించున◌ు, రక్షించున◌ు, కూల్చున◌ు జలములే! జలములు 18 కలసి ఈ పనులు చేయగలవు. ఒక్కొక్కటి కాదు.

జలము అనుపదము ద్రవము అను అర్థమున వాడినట్లున్నది.

5. (◌ిత్రావరుణుల ధిష్ణ్యముందు స్థాపించిన పలాశాది నాలుగు పాత్రలకు తూర్పున పులిచర్మము పరచవలెను)

చర్మమా! నీవు సోమపు దీప్తి◌ు. నాకు నీవంటి కాంతి లభించవలెను.

(పన్నెండు ఆహుతులందు ఆరు అభిషేకమునకు ముందు ఆరు అభిషేకము తరువాత అర్పించవలెను)

అగ్నయేస్వాహా. సోమయస్వాహా. స◌ిత్రే స్వాహా. సరస్వత్యైస్వాహా. పూష్ణే స్వాహా

బృహస్పతయే స్వాహా.

ఇంద్రాయ స్వాహా , ఘోషాయస్వాహా, శ్లోకాయ స్వాహా, భగాయ స్వాహా, పూష్ణే స్వాహా, ఆర్యమ్ణే స్వాహా.

6. (దర్భలతో రెండు ప◌ిత్రములు చేసి వానిలో బంగారము పెట్టవలెను. ◌ిత్రావరుణ సంబంధ ధిష్ణ్యముందున్న పాత్రలలోని జలమును ప◌ిత్రములచే ప◌ిత్రము చేయవలెను)

పవిత్రములారా! మీరు ఇరువురు విష్ణుసంబంధులు. నేను సర్వప్రేరక సవిత అధీనపువాడను నేను మీతోను, ఛిద్రరహిత సూర్య కిరణములతోను అభిషేకజలమును పవిత్రము చేయు చున్నాను.

రాక్షసులచే బాధింపరాని జలమా! నీవు అగ్నియందు పుట్టినావు. సోమమునకు దానము చేసినావు. స్వాహా. అభిషేకమున రాజును చేయుదానవు.

7. (నాలుగు పాత్రలందలి అభిషేక జలమును తేవలెను)

ఈజలమును ఒక్కొక్క పాత్రలో హర్షించునది. యశోవంతము, అన్నవంతము. రాక్షసులు పరాభవించలేనిది. కర్మసమర్థము. పాత్రలందు పవిత్రము. గృహస్థ జలము పుత్రిక కాగా వానికి తల్లి అగునది. ఈ జలములందు వరుణుడు ప్రవేశించినాడు.

8. (వస్త్రము దాల్చుచు)

పట్టులేక నూలు వస్త్రమా! నీవు యజమానిని నీగర్భమున వలె దాల్చుము. కంబళమా! గర్భమందున్న యజమానిని కప్పునట్టి చర్మమవు. కంచుకమా! నీవు యజమానిని గర్భమునందు దాల్చుయోనివి. శిరోవేష్టమా! నీవు యజమాని శిరోరక్షవు.

(ధనస్సు రెండు కొనలను శుభ్రము చేయవలెను)

దక్షిణకోటీ! నీవు మిత్రసంబంధివి. ఉత్తరకోటీ! నీవు వరుణసంబంధివి.

(అధ్వర్యు యజమానికి ధనస్సును ప్రదానము చేయవలెను)

ధనువా! నీ వలన ఈ యజమాని తన శత్రువును వధించు శక్తి గలవాడు కావలెను.

(అధ్వర్యు మంత్రము ఉచ్చరించుచు మూడు బాణములను - శరములను - యజమానికి అందించవలెను)

బాణమా! నీవు శత్రువును విదీర్ణము చేయుదానవు. రెండవ బాణమా! నీవు శత్రుభేదనము చేయుదానవు. మూడవబాణమా! నీవు శత్రువును గడగడలాడించు దానవు.

బాణమా! నీవు యజమానిని తుర్పుదిక్కున రక్షించుము. బాణమా! నీవు యజమానిని పశ్చిమ దిశన రక్షించుదానవు. బాణమా! యజమాని ఉన్నచోటనల్ల రక్షింపుము. బాణమా! యజమానిని సకల దిశలందు రక్షింపుము.

9. మానవులారా! యజమాని అందరిముందు ప్రకటించబడినాడు. గృహస్వామి అగ్నిముందు ప్రకటించబడినాడు. యశోవంతుడగు ఇంద్రుని ముందు ప్రకటించబడినాడు. దేవశాసకులగు మిత్రావరుణుల ముందు ప్రకటించబడినాడు. విశ్వధనస్వామి పూషముందు

ప్రకటించబడినాడు. లోకకళ్యాణకారులగు ద్యావాపృథ్వుల ముందు ప్రకటించబడినాడు. అనేక సుఖముల అదితి ముందు ప్రకటించబడినాడు.

10. (సోమమును అభిశంచుచు - యజమానిచే మంత్రములు చెప్పించుచు - ఒక్కొక్క దిక్కునకు తీసికొనివెళ్లవలెను)

యజమానీ! నీవు తూర్పుదిక్కున సంచరించుము. గాయత్రి నిన్ను రక్షించును గాత. ఋక్కు పైనిలిచిన రథంతరము నిన్ను రక్షించును గాత. త్రివృత్ సామము నిన్ను రక్షించును గాత. వసంతఋతువు నిన్ను రక్షించును గాత. ధనరూపబ్రాహ్మణము నిన్ను రక్షించును గాత.

11. యజమానీ! నీవు దక్షిణ దిశన సంచరించుము. త్రిష్టుప్ ఛందమున నిన్ను రక్షించును గాత. ఋక్కు పై నిలిచిన బృహత్సామము నిన్ను రక్షించును గాత. పంచదశస్తోమము నిన్ను రక్షించును గాత. గ్రీష్మ ఋతువు నిన్ను రక్షించును గాత. ధనురూప క్షా త్రము నిన్ను రక్షించును గాత.

12. యజమానీ! నీవు పశ్చిమ దిశన సంచరించుము. జగతీ ఛందమున నిన్ను రక్షించును గాత. ఋక్కు పైనిలిచిన వైరూపసామము నిన్ను రక్షించును గాత. సప్తదశస్తోమములు నిన్ను రక్షించును గాత. వర్ష ఋతువు నిన్ను రక్షించును గాత.

13. యజమానీ! నీవు ఉత్తరదిశన సంచరించుము. అనుష్టుప్ ఛందము నిన్ను రక్షించును గాత. ఋక్కు పై నిలిచిన వైరాజసామము నిన్ను రక్షించును గాత. ఏకంశతిస్తోమము నిన్ను రక్షించును గాత. శరదృతువు నిన్ను రక్షించును గాత. యజ్ఞఫలస్వరూప ధనము నిన్ను రక్షించునుగాత.

14. యజమానీ! నీవు ఊర్ధ్వదిశన సంచరించుము. పంక్తి ఛందము నిన్ను రక్షించవలెను. ఋక్కు పై నిలిచిన శాక్వర సామము నిన్ను రక్షించును గాత. హేమంత, శిశిర ఋతువులు నిన్ను రక్షించునుగాత. తేజోరూపమగు ధనము నిన్ను రక్షించును గాత.

(పులి చర్మము క్రింద ఉంచిన సీసమును కాలితో తొక్కి దూరమునకు పారవేయవలెను)

సీసపు రూపమున ఉన్న ' నముచి' శిరము దూరమునకు ంసరబడినది.

15. (స్నానము కొరకు యజమానిని పులిచర్మము ంద కూర్చుండపెట్టవలెను)

పులిచర్మమా! నీవు సోమపు కాంతిం. నీవంటి కాంతి నాకు లభించవలెను.

(యజమాని బంగారమును త్రొక్కవలెను)

స్వర్ణమా! నీవు నన్ను మృత్యువునుండి రక్షింపుము. నీవు ఉత్సాహరూప ఓజస్సువు. శారీరక బలమవు. 'అమృతమసి' అమృతమవు.

16. మిత్రావరుణులారా! ఉషః కాలము దాటును. అప్పుడు పరమైశ్వర్యవంతులగు మీరు ఉదయింతురు - సూర్యుడు కూడ ఉదయించును. మీరు బంగరు రంగువారు. మీరు రథమును ఎక్కండి. దేవమాత అదితిని, దైత్యమాత దితిని దర్శించండి. దక్షిణ బాహువా! నీవు మిత్రుడవు. వామ బాహువా! నీవు వరుణుడవు.

(యజమాని రెండు చేతులను పైకి ఎత్తవలెను)

17. (యజమాని తనచేత బంగారము పట్టుకొని పులిచర్మము మీద తూర్పు ముఖముగా కూర్చుండవలెను. అతని ముందు పలాశ, ఔదుంబర, న్యగ్రోధ, పిప్పలపాత్రలలో జలము ఉండవలెను. ఒక్కొక్క పాత్రతో ఒక్కొక్కరు యజమానిని మంత్ర యుక్తముగా స్నానము చేయించవలెను)

1. (పురోహితుడు పలాశ పాత్ర జలముతో స్నానము చేయించుచు) నిన్ను చంద్రుని కీర్తి కాంతులతో అభిషేకము చేయుచున్నాను. క్షత్రియుల ఏకమాత్ర క్షత్రపతివై వర్ధిల్లుము. రాజువై మమ్ములను శత్రువుల శస్త్రముల నుండి రక్షించుచు పాలింపుము. " **సోమస్యత్వాద్యుమ్నేనాభిషించామి . క్షత్రాణాం క్షత్రపతిరేధ్యతిదిద్యూన్పాహి"**

2. (రాజసోదరుడు ఔదుంబర పాత్రజలమున స్నానము చేయించవలెను) యజమానీ! నిన్ను నేను అగ్నియొక్క తేజమున అభిషేకించుచున్నాను. క్షత్రియులకు ఏకమాత్ర క్షత్రపతివై వర్ధిల్లుము శత్రువుల బాణాది అస్త్రమునుండి మమ్ము ప్రజలను పాలింపుము. " **అగ్నేర్భ్రాజసా త్వమభిషించామి. క్షత్రాణాంక్షత్రపతిరేధ్య తిదిద్యూన్పాహి"**

3. (రాజపుత్రుడు న్యగ్రోధపాత్ర జలమున అభిషేకము చేయించవలెను) యజమానీ! నిన్ను సూర్యవర్చస్సున అభిషేకించుచున్నాను. క్షత్రియులకు ఏకమాత్ర క్షత్రపతివై వర్ధిల్లుము. శత్రువుల బాణాది అస్త్రములనుండి మమ్ము రక్షించి ప్రజలను పాలింపుము. " **సూర్యస్యవర్చసాత్వాభిషించామి. క్షత్రాణాంక్షత్రపతిరేధ్యతి దిద్యూన్పాహి "**

4. (వైశ్యుడు రాగి పాత్రజలమున అభిషేకము చేయించవలెను) యజమానీ! నిన్ను నేను ఇంద్రుని విపుల శరీరబలమున అభిషేకించుచున్నాను. క్షత్రియులకు ఏకమాత్ర క్షత్రపతివై వర్ధిల్లుము. శత్రువుల బాణాది అస్త్రములనుండి మమ్ము రక్షించుచు ప్రజలను పాలింపుము.

18. (యజమానికి స్నానము చేయించునపుడు పురోహితుడు చదువవలసినది)

దేవతలారా! మీరు ఈ యజమానిని శత్రురహితుని చేయండి. మహారాజ్యమున, మహాజ్యేష్ఠమున నిలుపండి. మహాజనరాజ్యమున నిలుపండి. ఇంద్రుడు ఇతనికి పరమోత్కృష్ట బలమును ప్రసాదించును గాత. యజమాని పుత్రుని దేశవాసుల ఆధిపత్యమున నిలుపండి. కాని " **సోమో ఽస్మాకం బ్రాహ్మణానాం రాజా** " మా బ్రాహ్మణులకు మాత్రము సోముడే రాజగును.

19. సూర్యుడు స్తుత్యుడు. గమనశీలుడు, సేచనకారి. జలవర్షణశాలి. అతడు పర్వతపు చాటున జారుచున్నాడు. సూర్యుడు జలమును అంతరిక్ష మేఘమున చేర్చును. ఆ జలమే వర్షముగ మారి సూర్యుని దిగువకు చేరును.

(యజమానిని వ్యాఘ్రచర్మము ంద మూడడుగులు నడిపించవలెను)

ప్రథమ పాదక్షేపమా! సర్వవ్యాపి, యజ్ఞపురుష జగదీశ్వరుడు తొలిపాదము మోపిన భూంనీవు. ద్వితీయ పాదక్షేపమా! నీవు-యజ్ఞ పురుషుడు రెండవ కాలు మోపి గెలిచిన - అంతరిక్షమవు. తృతీయ పాదక్షేపమా! యజ్ఞపురుషుడగు ష్ణువు మూడవపాదము మోపి

గెలిచిన వైకుంఠమవు.

20. (సభాభవనము నుండి యజ్ఞశాలకు చేరి ద్యావాగ్నిలో హోమము చేయవలెను)

ప్రజాపతీ! నీవు కాక మరొక దేవత ఈ భూత- భష్యద్-వర్తమానములందలి ధ ప్రాణులను సృష్టింప, సంహరింపగలవాడు లేడు. ఏ ఏ పదార్థములను కోరి మేము హోమము చేయుచున్నామో అవన్నియు మాకు లభించవలెను. ఇతడు తండ్రి. ఇతని తండ్రి ఇంకొకడు. మేము మాత్రము ధనస్వాములము కావలెను. స్వాహా.

(పలాశఘటమున ంగిలిన జలముల ఆహుతులు అగ్నీధ్రవాదుల ఉత్తరమున అర్పించవలెను)

రుద్రాగ్నీ! నీవు సర్వభక్షకనామకుడవు, హం! ఆ సర్వభక్షక అగ్నికి ఆహుతిం అగుము. నీవు మా ఇంటి వైపు వెడలుము - స్వాహా.

21. (వాజపేయ యాగము వంటి రథమును వేదికి దక్షిణ భాగమున నిలిపి మంత్రయుక్తముగ అశ్వములను దూర్చవలెను)

రథమా! నీవు ఇంద్రుని వజ్రమవు. శాసించు త్రావరుణుల అనుమతిచే నీకు అశ్వములను పూన్చుచున్నాను. నేను హింసింపనలంకాని ఇంద్రతుల్యుడను. అన్నప్రాప్తి కొరకు నిన్ను అధిరోహించు చున్నాను.

(రథసారథి కుడివైపు గుర్రమును కొరడాతో కొట్టి నడుపవలెను)

అగ్రభాగపు అశ్వమా! నీవు మరత్తుల అనుజ్ఞచే మా శత్రువులను జయించుము. మేము మనసా ప్రారంభించిన కర్మఫలమును అందుకున్నాము.

(అంతకుముందే అచట ఉంచిన గోవును యజమాని ధనుస్సు యొక్క అల్లెత్రాటిలో తాకవలెను)

22. (రథమును వేదికి తూర్పున - గోవు ప్రక్కన - నిలుపవలెను)

వజ్రహస్త ఇంద్రా! నివు ఆసీనుడవగు రథమున్నది. దానికి జోడించు అశ్వములున్నా. అట్టి రథమును - అశ్వములును ఇక్కడ సిద్ధంగా ఉన్నా.

ఇంద్రా! నీవు శత్రువులను రౌద్రముగా పరాజితులను చేయుదువు. పరమైశ్వర్యయుక్తుడవు. మేము నీ భక్తులము. యజమానులము, మేము అయాచకములము కావలెను. నీ రథము నుండి ఁడిపోరాదు. శత్రువు బారిన పడిపోరాదు.

23. (రథఁమోచన ఆహుతులు ఇవ్వవలెను)

అగ్నయే గృహపతయో స్వాహా. సోమాయ వనస్పతయో స్వాహా. మరుతామోజసే స్వాహా. ఇంద్రస్యేంద్రాయ స్వాహా.

(రథమునందున్న యజమాని భూఁని చూడవలెను)

అమ్మాభూఁ! నీవు నన్ను నీ అన్నపానాదులు - లేనివానిని చేయకుము. తల్లీ! అనవసరమగు ఇంద్రస్యేంద్రాయ స్వాహా.

(రథమునందున్న యజమాని భూఁని చూడవలెను)

అమ్మా భూఁ! నీవు నన్ను- నీ అన్నపానాదులు - లేనివానిని చేయకుము. తల్లీ! అనవసరమగు త్రవ్వటలు మున్నగు వాని వలన నిన్ను నేను బాధించకుండవలెను.

24. అతడు అహంకారహంత. పఁత్రుడు. మానవ ప్రవర్తకుడు, వాయురూపమున అంతరిక్షమున ఉండువాడు. దేవతల ఆహ్వానకర్త. అగ్నిభాగమున వేదిపై ఉండువాడు. పూజ్యుడు. ఆహవనీయాది రూపమున యజ్ఞగృహమున నివసించువాడు. ప్రాణభావమున మానవు లందుండువాడు. ఉత్కృష్ట స్థానవాసి. యజ్ఞస్థితుడు. మండలాకారమున ఆకాశమున ఉండువాడు. మత్స్యాదిరూపమున జలములందు ఉద్భఁంచువాడు. స్వేదజ -అండజ-పిండజ-ఉద్బిజ్జ రూపమున పృథ్వి పై ఉత్పన్నుడగువాడు. సత్యమున పుట్టినవాడు. అద్రిన పుట్టినవాడు. అతడే మహాసత్యము **" ఋతమ్ బృహత్ ".**

25. (యజ్ఞశాల దక్షిణభాగమున రథమును వహించు శకటమును నిలుపవలెను. ఆ శకటపు కుడిచక్రమునకు నూరునూరు మాషముల బంగారము కట్టి ఉండవలెను. దానిని యజమాని స్పృశించి)

శతమాషసువర్ణమా! నీవు జీవన స్వరూపవు. నాకు వంద సంవత్సరముల ఆయువును ఇమ్ము. నీవు దక్షిణరూపమవు. కావున నీవే యజ్ఞమును నిర్వహించుదానవు. అందువలన తేజోరూపము గలదానవు. నాకు బ్రహ్మవర్చస్సు కలిగింపుము.

(యజమాని రెండు స్వర్ణములను బ్రహ్మయను ఋత్విజునకు ఇవ్వవలెను. రథ వాహనమున ఉన్న ఔదుంబర శాఖను యజమాని స్పృశించవలెను)

ఔదుంబరశాఖా! నీవు స్వయముగా అన్నమయమవు. నీవు నన్ను అన్నమున స్థాపించుము.

(వ్యాఘ్రచర్మము ీద ఉన్న ఔదుంబరపాత్రలో యజమాని తనరెండు చేతులను ఉంచవలెను)

యజమాని బాహువులారా! ీరు పరాక్రమవంతులు. పరమైశ్వర్యవంతులు. అధ్వర్యుడనగు నేను ిమ్ము ఈ పాత్రలో వంచుచున్నాను.

26. (చంద్రకర్రతో చేసిన ఆసందికి నులుక అల్లి వ్యాఘ్రచర్మము ీద ిత్రావరుణుల ధిష్ణ్యముందు ఉంచవలెను)

ఆసందీ! నీవు సుఖము నిచ్చుదానవు. సుఖాసీనయోగ్యవు. (ఆసందిీద బట్టపరచి) వస్త్రమా! నిన్ను యజమాని ధరించినందున దాని ఉత్పత్తికి కారణమవు (ఆసందిీద యజమానిని ఆసీనుని చేయవలెను) యజమానీ! నీవు ఈ సుఖకర ఆసనమున ఆసీనుడవగుము. క్ష త్రియయోని భూతమగు ఈ ఆసనమున కూర్చుండుము.

27. (ఆసంది ీద కూర్చున్న యజమాని హృదయమును అధ్వర్యు తాకవలెను)

యజమాని యజ్ఞరూప కర్మమును స్వీకరించువాడు. అనిష్టనివారకుడు. శుభ సంకల్పముల వాడు. ప్రజ్ఞావంతుడు. ఇతడు ఆసనమున కూర్చొని ప్రజలు వరించిన వాడయినాడు. ఈ ఆసనమున సార్వభౌమ సామ్రాజ్యమునందే ఆసీనుడయినాడు.

28. ('కృత' నామము గల నాలుగు 'కలి' నామముగల ఒకటి మొత్తము అయిదుపాచికలు అధ్వర్యు యజమాని చేత ఉంచవలెను)

సర్వంజయ 'కలి' అక్షముగల యజమానీ! నీవు సర్వత్ర వ్యాపింపుము. అయిదు పాచికల రూపముగల అయిదు దిశలు ీ సర్వకార్యములకు సిద్ధి కలిగించవలెను.

(ఇది యజమాని బ్రహ్మమధ్య సంభాషణ రూపము)

యజమాని:-- బ్రహ్మా! నీవు బ్రహ్మవు.

బ్రహ్మ :-- యజమానీ! నీవు సత్యపరమవు. నీ ఆజ్ఞ అనుల్లంఘనీయము.

యజమాని :- బ్రహ్మా! నీవు బ్రహ్మవు.

బ్రహ్మ :-- యజమానీ! నీవు సత్యపరాక్రమవరుణుడవు.

యజమాని :-- బ్రహ్మా! నీవు బ్రహ్మవు.

బ్రహ్మ :-- యజమానీ! నీవు ప్రజలలో వ్యాపించిన తేజమగు ఇంద్రుడవు.

యజమాని :-- బ్రహ్మా! నీవు బ్రహ్మవు.

బ్రహ్మ:-- యజమానీ! నీవు మంచి సేవలను అందుకొను రుద్రుడవు.

యజమాని :-- బ్రహ్మా! నీవు బ్రహ్మవు.

బ్రహ్మ :-- యజమానీ! త్వంబ్రహ్మాసి

యజమాని :-- బహు కార్యములు చేయు సజ్జనులారా!

(జూదభూమి సిద్ధము చేయుటకు అధ్వర్యు యజమానికి స్ఫ్య ఇవ్వవలెను)

స్ఫ్యా! నీవు ఇంద్రుని వజ్రాంశమవు. నా శత్రువులను నాకు వశపరచుము.

(యజమాని జూద భూమిని సమతలము చేయవలెను.)

29. (సిద్ధమైన జూద భూమి మీద సువర్ణము ఉంచి ఘృతాహుతులు ఇవ్వవలెను)

మహానుడు - ధర్మపాలకుడగు అగ్నికి స్వాహా

మహానుడు - ధర్మపాలకుడగు అగ్నికి స్వాహా

(అగ్నిని ఆదరించుటకు పునరుక్తి)

(యజమాని ద్యూత రంగమున అయిదు పాచికలు వేయవలెను.)

పాచికలారా! మీరు ఆహుతులచే పునీతులై సూర్య తేజము కలవారలయినారు. నాకు

మా జనుల మధ్యన ఉత్తమ స్థానము కల్పించుటకు ప్రయత్నించండి.

30. (భోజనమునకు బయలుదేరిన వందమంది బ్రాహ్మణులలో ఒకడు అనవలసినది)

ఆదేశకారు సూర్యుడు - వాగ్రూప సరస్వతి - రూపముల త్వష్ట - పశు సంపన్న పూష - ప్రత్యక్ష ద్రష్ట ఇంద్రుడు - దేవయాగ బ్రహ్మ బృహస్పతి- ఓజస్వి వరుణుడు - తేజస్వి అగ్ని - రాజాసోముడు - పదవ యజ్ఞ దేవత విష్ణువు ఆదేశములను అందుకొని సాగుచున్నాను.

31. (రాజసూయాంతమున చదువు ఈ నాలుగు మంత్రములు "చరక సౌత్రామణి" అనబడును పట్టు బట్టలో మొలకలు వచ్చినవి, రానివి ధాన్యము కట్టి ఉంచవలెను.)

మొలకలు వచ్చినవాటిని ఉడికించి రాని వాటిని పిండి చేసి అందులో కలుపవలెను.

సురా! నీవు అశ్వినుల కొరకు పచనమగుము. సరస్వతి కొరకు పచనమగుము. చక్కగా రక్షించు ఇంద్రుని కొరకు పచనమగుము. వాయువుచే పంిత్రము చేయబడినదియు కుశలచే వడగట్టబడి - కిందకు దిగినదియునగు సోమము ఇంద్రునకు యోగ్యమగు ుత్రమగును.

32. సోమమా! యజమానులు దర్భాసనముల ుద ఆసీనులై సమంత్రకముగా యజించుచున్నారు. యవల పొలమున కోత కోసి ధాన్యమును వేరు చేసినట్లు - నీవు ఇతర యజమానుల భోజనాది పదార్థములను - ఇచట ఆసీనులైన - యజమానులకు అందించుము.

సోమమా! నిన్ను ఉపయామ గ్రహమున గ్రహించినాను. నిన్ను అశ్వినుల కొరకు

గ్రహించినాను - అశ్విభ్యాం త్వాగృహ్ణాు నిన్ను సరస్వతి కొరకు గ్రహించినాను

- సరస్వత్యై త్వా గృహ్ణాు. చక్కని రక్షణలిచ్చు ఇంద్రుని కొరకు నిన్ను గ్రహించుచున్నాను - ఇంద్రాయత్వాసుత్రామ్ణే గృహ్ణాు.

33. అశ్వినులారా! ురు ంధ రూప సోమములను పరీక్షించి ఆస్వాదించువారు. శుభములగు యజ్ఞాది కర్మలను పంత్రము చేయువారు. అసుర నముచితో కలసి ురు సుష్ఠుగా సోపానము చేసినారు. అట్లు పానము చేసిన దానిని శుద్ధి చేసి ఇంద్రునకు ఇచ్చినారు. ఆ ంధముగా ఇంద్రుని స్వకర్మ క్షమ గలవానిని చేసినారు.

నముచి అసురుడు. అతడు ఇంద్రునకు శ్వాస పాత్రుడైనాడు. అతడు ఇంద్రుని కూడి సోమపానము చేయుచు ఇంద్రుని బలమును కూడ త్రాంనాడు. ఇంద్రుడు ుతుర్యుడు అయినాడు. అప్పుడు అశ్వినులును, సరస్వతియు ఇంద్రునకు ఫేన రూప వజ్రము నిచ్చినారు. దానిచే ఇంద్రుడు నముచి తల నరికినాడు. తలతెగిన నముచి ఉదరము నుంచి సోమము ప్రవహించినది. దానిని అశ్వినులు త్రాంనారు. ఆ సోమమును శుద్ధి చేసి ఇంద్రునకు ఇచ్చినారు. ఇది తైత్తరీయ వృత్తాంతము.

34. ఇంద్రా! అశ్వినులు ఋషుల మంత్రములచేతను - దర్శనీయ కార్యముల చేతను - పూర్వకాలమున - నిన్ను - తలిదండ్రులు ఆపదలందున్న బిడ్డలను వలె రక్షించినారు. అప్పుడే నీవు ఎంతో రమణీయమగు సోమమును అందించినావు. అందుకే సోమపాయివగు నిన్ను సరస్వతి సేంచును.

శ్రీమాన్ దాశరథి లక్ష్మణాచార్య బుచ్చమాంబల పౌత్రుండును, ంద్వాన్ దాశరథి

వేంకటాచార్య వేంకటాంబల పుత్రుండును - ఆంధ్రప్రదేశ్ ఆస్థాన కం దాశరథి

కృష్ణమాచార్య అనుజుండును - కమలానాఌ్న ధర్మ పత్నీ సమేతుండును -

శ్రీమదాంధ్రవచన ఋగ్వేద సంహిత, శ్రీమద్రామాయణము, సీతాచరితము, శ్రీమహా

భారతము, హరివంశము, శ్రీమహాభాగవతము మున్నగు మహాగ్రంథ రచయితయునగు

దాశరథి రంగాచార్య ంరచిత శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యజుర్వేద సంహితయందలి

రాజసూయాన్త వర్ణనమను పదవ అధ్యాయము సమాప్తము. సర్వేసి సుఖినస్సంతు.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్పటికాకృతిం ।

అధారం స్సర్వ ంద్యానాం హయగ్రీవ ముపాస్మహే ॥

పదకొండవ అధ్యాయము

(ఈ అధ్యాయము నుండి పద్దెనింుదవ అధ్యాయము వరకు వేది నిర్మాణ మంత్రములు)

1. యుఞ్జానః ప్రథమం మనస్తత్వాయ సంతాధియః ।

అగ్నే ర్జ్యోతిర్నిచాయ్య పృథివ్యా అధ్యాభరత్ ॥

సర్వ ఉత్పాదక సంత తనమనమున వేది చయనమున నిశ్చయించినాడు. వేది యొక్క

నిర్మాణ ప్రకారాదులను గురించి ఆలోచించినాడు. అగ్ని జ్యోతి యొక్క సర్వఫలసాధకమును గురించి ఆలోచించినాడు. అగ్ని జ్యోతి యొక్క సర్వఫలసాధకమును గురించి సహితము నిశ్చయించినాడు. అప్పుడు అతడు మట్టి వేది నిర్మాణపు - ఇటుకలు- మున్నగు వానిని సేకరించినాడు.

2. సంతృ దేవుని ఆజ్ఞానువర్తులమగు మేము - స్వర్గ గమనకాంక్షచే - యథాశక్తి వేది నిర్మాణము చేయుదుము.

3. సర్వప్రేరక స◌త అగ్ని కర్మమున సంయోజితుడు అయినాడు. అగ్ని స్వర్గగా◌. ద్యులోకచింతనుడు. సర్వ ఫలసాధకుడు. అతని జ్యోతిని యజ్ఞమున ప్రజ్వలింపచేయదలచినాడు స◌త. అందుకుగాను దేవతలను వేద చయనమునకు ఆహ్వానించినాడు.

4. యజమాని మహానుడు, ◌ద్వాంసుడు. అతని ఋత్విజులు వేదిచయన ◌ప్రులు. వారు ఏకాగ్రచిత్తులై వేదిచయన కర్మ, పరిమాణ నిర్మాణాదులందు సంలగ్నులగుదురు. యజ్ఞకర్మ◌షయక సర్వ ◌జ్ఞానములు తెలిసినవాడు స◌త మాత్రమే. ఆ స◌తయే ఈ యజమాన, ఋత్విజులందు ప్రవేశించును. స◌త ఒక్కడే ఋత్విగ్యజమానులను స్వా◌ సేవక సంబంధమున నియ◌ంచును. ఆ స◌తా దేవునకు ఇది పరమసుత్తి అగును.

5. యజమాన - యజమాన పత్నీ! ◌ ఉభయులకు శుభములు కలుగుటకు ◌ప్రశ్రేష్ఠుని సంతృప్తిపరతును. ఉభయలోకప్రాప్తి కలిగించు ఆహుతి వంటి ఋత్విజులను యజ్ఞమునందు నియ◌ంచిన యజమాని కీర్తి ఉభయ లోకములకు వ్యాపించవలెను. అమృతమూర్తి ప్రజాపతి యొక్క, దేవ పుత్రులందరు ఈ యజమాని కీర్తిని ◌నవలెను. వారు తాము అధిష్ఠించిన దివ్య స్థానములందుండి ఇతని కీర్తిని ఆకర్షించవలెను.

6. ఎవని గమనమును సకల దేవతలు అనుసరింతురో, ఎవని మహిమ వలన సకల దేవతలకు

ఓజో తేజములు కలుగునో - ఎవడు సకల పార్థివ పదార్థములను సృష్టించినాడో అతడే మహిమాన్వితుడగు స◌తృ దేవత - " స◌తా మహిత్వనా "

7. స◌తా! యజ్ఞమును కలిగించుము. యజ్ఞ కర్త యజమానికి సౌభాగ్యములు కలిగించుము నీవు దేవతల జ్ఞానమును పునీతము చేయువాడవు. వేదవాణిని ధరించు వాడవు. మా జ్ఞానమును పావనము చేయుము. వాచస్పతివగు నీవు మా స్తుతులను ఆలకింపుము.

8. స◌తా! నీవు దేవతలను సంప్రీతులను చేయువాడవు. యజమానిని ◌త్రునివలె ఎరుగువాడవు. సత్యజిత్తువు. ధనజిత్తువు. స్వర్గజిత్తువు. ప్రవర్తమానమగుచున్న ఈ యజ్ఞమును నిర్విఘ్నముగ పరిసమాప్తి చేయించుము. ఋచాదుల ద్వారా మా త్రివృదాది స్తోత్రములను సంపూర్ణముగ ◌కసింపచేయుము.

9. అభ్రీ! నేను స◌త అధీనపు వాడను. అశ్వినుల బాహువలతోను - పూషహస్తములతోను -

పూర్వజ అంగిరుల వలె - గాయత్రి ఛందము పఠించి నిన్ను పట్టుకొనుచున్నాను.

అభ్రీ! అంగిరుల కొరకు వలె నా కొరకును నేల దిగువన త్రిష్టుప్ ఛందమున జలయుక్త అగ్నిని అగపరచుము.

10. అభ్రీ! నీవు వెదురుతో చేయబడిన దానవు - స్త్రీలింగమవు. అంగిరులకు వలెనే మాకును జగతీ ఛందమున నేలదిగువన గల అగ్నిని త్రవ్వి తీయు శక్తిని ప్రసాదించుము.

(అభ్రి కర్రతో చేసిన త్రవ్వు కోల)

11. సంత తన స్వర్ణ హస్తములచే అభ్రిని పట్టినాడు. అతడు అంగిరుల వలెనే అనుష్టుప్ ఛందమున పృథ్వి క్రింద అగ్నిజ్యోతిని కనుగొనుటకు నిశ్చయించినాడు. అగ్నిని అచట నుండి వెలువరించినాడు.

12. (చేత అభ్రిని పట్టి) అశ్వమా! ఇది పాషాణాదులు లేని భూమి. త్రవ్వుటకు సులభ సాధ్యమైనది. దీని మీదికి నీవు వేగముగా విచ్చేయుము.

అశ్వమా! నీ జన్మము ద్యులోకమునందైనది. నీ నాభి ఉత్కృష్ట అంతరిక్షమున ఉన్నది. నీ

యోని ఈ పృథ్వి మీద ఉన్నది.

13. ధన వర్షక పత్నీ, యజమానులారా! ఈ కర్మ విశేషమున అగ్నిని ఆహరించునదియు - మీ హితము కోరునదియు అగు గార్ధభమును బంధించుడు. (గార్ధభమును బంధించవలెను.)

14. ఆయా కర్మములందు దేవతలకు హవిరన్నము అర్పించుటకు అత్యంత ఉత్సాహము కనబరచు మేకను - ఋత్విజ యజమానులము హవిష అభావరూపము నుండి రక్షించుటకు ఆహ్వానించుచున్నాము.

15.(అశ్వ, గార్ధభములనుముట్టుకుండ)

అశ్వమా!మా శత్రువులుమాకు అపకీర్తులు కలిగించినారు.అట్టి శత్రువులనునీ పాదము చేత్రొక్కుచువారిని హింసించుచుముందడుగు వేయుము.నీవు మూడు సుఖములనుసంభవము చేయుము.రుద్రుని గణపతిత్వమునుఅందుకొను కోరికతో - ముందడుగువేయుము.

గార్ధభమా!నీ మార్గములు శుభంకరములు.నీవు మా భయములనుదూరము చేయుము.సహయోగిని పృథ్విసహితముగయజ్ఞశాల ఆకాశమున చేరుకొనుము.

16.అభ్రీ! భూమిలోనుండి జలసహితఅగ్నిని - అంగిరుల కొరకువలె- వెలువరింపుము.

(యజమానాదులుఅశ్వ, గార్ధభ, అజ సహితులైఅగ్నిత్రయమునుప్రజ్వరిల్లచేసినపిదప మట్టి ముద్దలవద్దకుచేరవలెను)

ఇప్పుడుమేము - అంగిరులవలె- పశువులకు హితకారియగుఅగ్నివద్దకు చేరినాము.అంగిరుల వలనేఈ పశుహితకారి అగ్నిని సేకరింతుము.

17.అగ్ని సకల సృష్టిని ఎరిగినవాడు. వేదిపై సర్వప్రథమముగానిలుచువాడు. అగ్నిఉషస్సుల అగ్ర భాగములను◌ీక్షించువాడు. సూర్యునితొలి కిరణములునానా ◌ిధములైప్రసరించుటను చూచువాడు.చివరకు అగ్ని స్వయముగా- ద్యావాపృథ్వులకు అనుకూలుడై◌ిస్తరించును.

18.(మట్టి కుప్ప వద్దనిలిచిన అశ్వ సంబోధన)

ఈ అశ్వముమార్గములు గడచివచ్చును.
ఇక్కడిబాధించువారినందరినిగడగడలాడించును.తదుపరి పృథ్వియందున్నఅగ్నిని తన కంటితోచూచును.

(వేదినిర్మాణమునకు అనుకూలమగుస్థలమునకు గుర్రమునుతీసికొని పోవలెను)

వేగవంతఅశ్వమా! యజ్ఞవేదిఅగ్ని స్థానమగును.అందుకు అనుకూలమగుభూ◌ిపై అడుగు పెట్టుము.దానిని నిశ్చయించుము.

(గుర్రపుకుడికాలు ఆ స్థలముపైపెట్టించవలెను)

అశ్వమా!ఈ నేలను తాకుము.ఆ మట్టిని మాకుసూచింపుము. మేముదానిని పరిశుద్ధమనిగ్రహింతుము.త్రవ్వుదుము.

20.(త్రవ్వుటకు అనుకూలమగునేల◌ీద నిలిచినఅశ్వపు ◌ీపు ◌ీద అధ్వర్యుచేతితో దువ్వవలెను)

అశ్వమా!ద్యులోకము నీ వెన్ను,పృథ్వి నీ సహస్థానము.అంతరిక్షము నీ ఆత్మ,సముద్రము నీ ఉత్పత్తిస్థానము. అట్లు స్తుతించబడుఅశ్వమా! నీ కంటి చూపునత్రవ్వతగిననేలను గుర్తింపుము.ఆ మట్టిలో ఉన్నశత్రు భావమును- రాక్షసాదులను నీ కాళ్ళతోత్రొక్కి వేయుము.

21.(అశ్వమును ఆ నేల నుంచితొలగించవలెను)

అశ్వమా!నీవు వేగవంతవు.శుభములు కలిగింపుము.ఈ మట్టి నుంచితొలగుము. మేము

అధ్వర్యుయజమానాదులము.ఈ మట్టిని త్రవ్వెదము.నేల తల్లి మమ్ము.అనుగ్రహ దృష్టితోచూడవలెను.

22.ఈ అశ్వము వేగవంతము,ధనమును ఇచ్చునది.మట్టి త్రవ్వవలసిన చోటునుంచి దిగినది.దానిని పుణ్యవంతముచేసినది. ఇక అచటనుండియే - సుముఖుండగుఅగ్ని యొక్క వేదికొరకు - మట్టిని త్రవ్వుదుము.పరమపదము చేరుకోరికగల వారమై త్రవ్వుదుము.

23.(మట్టి గడ్డ◌ీదకూర్చుని ఆహుతులుఇవ్వవలెను)

అగ్నీ!సర్వ భూతములునీయందే ఉన్న◌ి.నేను శ్రద్ధగలమనసుతో నీకు ఘృతాహుతిఅర్పింతును. నీ జ్యోతివంకరలు గలది.దానితో నీవు ఎంతో వ్యాపింతువు.ధూమముతో నింగినిచేరుదువు. ఘృతాదులఆహుతులచేఅత్యంత ప్రకాశవంతుడవుఅగుదువు. అట్టినీవేగదా ప్రత్యక్షదైవమవు! స్వాహా.

24.అగ్ని ప్రత్య గాత్మ.సర్వత్ర ప్రతీయమానుడు.అట్టి అగ్నికి ఘృతాహుతిఅర్పించుచున్నాను.అగ్ని దానిని - క్రోధములేని మనమునస్వీకరించవలెను.

అగ్నిమానవులకు ఆశ్రయనీయుడు.స్పృహణీయవర్ణుడు. జ్వాలామయదేహుడు.ఇటునటు తిరుగువాడు.ఎంతటివాడునుఅంతలేని వాడు- అగ్నయే స్వాహా.

25.అగ్ని అన్నపాలకుడు.క్రాంత ద్రష్ట. హ◌ిర్దాతయజమానికి ◌◌ధరమణీయ ధనములనుఇచ్చువాడు. అగ్ని హ◌ిభక్షణార్థము◌ి చ్చేయవలెను.

(అభ్రితోఆ ప్రదేశమును త్రవ్వవలెను)

26.అగ్ని బలమునమధించిన ఉత్పన్నమగువాడు.సర్వ రక్షక పురమునందున్నవాడు.◌ిప్రుడు, అసాధ్యుడు.నిత్యము రాక్షసాదులనువధించువాడు.అతనిని మేము నిశ్చలచిత్తమునఆరాధింతుము.

(మరికొంతదూరమున త్రవ్వవలెను)

27.అగ్నీ! నీవు ఘర్షమునరోజురోజు జన్మించువాడవు.జలమున ◌ిద్యుద్రూపమునజన్మించివాడవు.రాళ్ళ రాపిడికి జన్మించువాడవు.అరణులందు జన్మించువాడవు.మానవ పోషకుడవు.నీ వెలుగున తి◌ిరాదులనుధ్వంసము చేయువాడవు.ఓషధుల నుంచిజన్మించువాడవు.పావకుడవు.

(మరికొద్దిదూరమున త్రవ్వవలెను)

28.(అభ్రితో మట్టినిత్రవ్వ వలెను)

అభ్రీ!నేను అంగిరులతో సమానుడను.స◌ితా దేవుని అధీనపువాడను.అశ్వినుల బాహువులతోను,పూషహస్తములతోనునిన్ను పట్టినాను.నేలను త్రవ్వుచున్నాను.

అభ్రీ!నీవు జ్వాలాయుక్తుడవు.సుందరముఖి◌ి. సతతతేజోవంతవు.ప్రకాశమానవు. ప్రజలకునిరంతర కళ్యాణకారి◌ి.అహింసకవు. నిన్నుపశువుల హితకరఅగ్నికొరకు - అంగిరసములమైత్రవ్వుచున్నాము.

29.(మట్టిగడ్డప్రక్కన - ఉత్తర దిక్కున- కృష్ణా జినము పరచవలెను.దాని ◌ీద తామరాకునుఉంచవలెను)

కమలినీపత్రమా! నీవు జలములపృష్ఠమవు. ఈ నేలనుమేము అగ్ని కొరకు త్రవ్వుచున్నాము.ఆ మట్టికి నీవేకారణ భూతమవు.సమస్త దిశలందువృద్ధి చెందుసముద్రమునేవృద్ధి చేయునీవు మహానుడవు.ద్యులోకపు పరిమాణముననుసరించి ిస్తరించుము.

30.(కృష్ణాజినము, కిలినీపత్రము రెండింటినితాకవలెను.)

కృష్ణాజిన,కమలినీ పత్రములారా!ిరు ఉభయులు అగ్నికొరకు సుఖావహులుకండు. కవచ సమానరక్షకులు కండు. ిరు ఛిద్రరహిత ఆకాశములు.పశుహిత కారి అగ్నినిచక్కగా ఆచ్ఛాదించండి.ి యందు ఉంచుకొనండి.

31.స్వర్గమున తెలిసినవాడు- ఏక మనస్కుడు - జ్యోతిష్మంతుడు- అనుపేక్షనీయుడగు అగ్నినిిలో దాచుకొణండి- స్వదేహములచేఅగ్నిని చక్కగా ఆచ్ఛాదించండి.

32.అగ్నీ! నీవు పశుహితకరుడవు.సమస్త ిశ్వమును నిలుపువాడవు- పోషించువాడవు.మొట్ట మొదటనిన్ను అథర్వ ఋషిమథించి సృష్టించినాడు.

(యజమానిమట్టిని తామరాకుిద ఉంచవలెను)

అగ్నీ!మొట్ట మొదటఅథర్వర్షి నిన్ను జలమునుమథించి సృష్టించినాడు.నేడు లోకహితముకోరు ఋత్విజుడునిన్ను - అరణిని వథించి- కల్గించుచున్నాడు.

33.అగ్నీ! ఆ అథర్వుని పుత్రుడు- దధ్యంగుడనువాడు- వృత్రహంతవు,పురందారకుడవగు నిన్ను- ప్రజ్వలితుని చేయుచున్నాడు.

34.అగ్నీ! నీవు శత్రుహంతవు.యుద్ధములందుధన ిజేతవు.మేము సన్మార్గగాములము.సన్మనస్కులము.నిన్ను సందీప్తుని చేయుచున్నాము.

35.అగ్నీ! నీవు యజ్ఞములకుదేవతలనుఆహ్వానించు వాడవు.నీ అధికారము - కర్తవ్యములనుతెలిసినవాడవు.దీప్తి మంతుడవు.నీకు నిర్దిష్ట స్థానమగుకృష్ణాజినమునఆసీనుడవగుము. శుభకర్మలకుమూలస్థానమగుకృష్ణాజినముపై యజ్ఞమునుస్థాపించుము.

36.అగ్నీ! నీ యజ్ఞములహిని దేవతలకుచేర్చువాడవు.నీ అధికారమువు, ిధులనుతెలిసినవాడవు.దీప్తి శాలిి. హోతృధిష్ణ్యాదులందుచేరువాడవు. క్షి ప్రకారిి.అహింసత స్వకర్మవు.ప్రకృష్టమతిి. నీ స్థానముననిశ్చలముగా ఉండువాడవు.వేల ఋత్విక్కుల,యజమానులనుభరించి పోషించువాడవు.పావక జిహ్వవు.అగ్నియజ్ఞమునకుసంపన్న రూపమగు ఉత్తరవేదిన ప్రతిష్ఠించబడినావు.

37.అగ్నీ! నీవు ఉత్కృష్టుడవు.కమల పత్రముిద స్థిరముగా ఆసీనుడవగుము.నీవు అనేక యజ్ఞములకుకారణభూతుడవు.నిత్య మహామహుడవు.దేవతలనుకంపింపచేయగలనీవు

ప్రదీప్తుడవగుము.నీవు దర్శనీయుడవయ్యునిన్ను చూడనీయనిధూమమును వెలువరింపుము.

38.అధ్వర్యులారా! భూ౦త్రవ్వుచోటునఉన్న జనులురోగములు లేనిఆరోగ్యవంతులు

కావలెను.అందుకొరకు మధుర, ప్రశస్తజలములనుకలిగించండి. ఆ మధురజలములచేఈ నేల తడువవలెను.ఫలప్రదములగువృక్షములు మొలకలెత్తిఫలించవలెను.

39.నేలతల్లీ! నిన్నుత్రవ్వుచున్నాము.నీ హృదయముపగిలినట్లు ఇదికనిపించుచున్నది.దానిని అంతరిక్ష సంచారివాయువు,జలాదులు పూరించుదురుగాత.

వాయువా!నీవు దేవతలకుప్రాణసముడవు.ఉపకారి౦. సర్వత్ర సంచారి౦. నీవుప్రజాపతి రూపుడవు.నీకు స్వాహా.

40.(పరచి ఉన్న కృష్ణాజినము,తామరాకు కొనలనుఅధ్వర్యు ఎత్తవలెను.)

ఈ అగ్నిచక్కగా ఉత్పన్ను డైనవాడు.అతడు - తన తేజమున- సుఖముగా కృష్ణాజినభవనమునవసించవలెను.

అలంకారఅగ్నీ! ఇది కృష్ణాజినరూప వస్త్రము. దీనినినీవు - ఇష్టముగా - ధరించుము.

41.(మట్టి ముద్దనుచేత పట్టిఅధ్వర్యు లేచినిలబడవలెను.)

శుభయజ్ఞవంతఅగ్నీ! ప్రజ్వరిల్లుము.నీవు దయాపరుడవు.మమ్ము రక్షింపుము.ఋత్విక్కుల స్తుతులకుప్రసన్నుడవగుము.మా యజ్ఞమునకు౦చ్చేయుము. నీ౦శాల తేజమునఅందవరకు దర్శనముఇచ్చుటకు ప్రజ్వరిల్లుము.నీవు కిరణములచేవెలుగొందుచు ౦చ్చేయుము.

42.(అధ్వర్యు మట్టిపట్టిన తనచేతిని ఎత్తవలెను)

అగ్నీ!మమ్ము రక్షించుటకుగానునీవు ఆకాశమునకు చేరుము.సూర్యుని వలె నభముననిలిచిన నీవుమాకు అన్నము కలిగించువాడవు.నిన్ను అభివ్యక్తునిచేయువారు ఋత్విజులు.వారిద్వారా నిన్ను మేముఆహ్వానించుచున్నాము.

43.(అధ్వర్యు పైకి ఎత్తినమట్టి ముద్దఉన్న చేతినిదించి అతని నాభివద్ద నిలుపవలెను.అశ్వమును తెచ్చి- దానిని అగ్నిగా భా౦ంచి)

అగ్నీ!అశ్వమా! నీవు దర్శనీయుడవు.౦౦ధ ఓషధులు ధరించినవాడవు.అనేక వర్ణములవాడవు. ప్రశంసనీయుడవు.రాత్రి చీకట్లనుపారద్రోలువాడవు.ఇప్పుడు అంతరిక్షపు నాభియందునిలిచినావు. ఇక నీవునీ సకిలింపుల తుములనాదములచేఓషధులను సమార్జింపుము.

44.(అధ్వర్యు గార్ధభమునుతేవలెను)

గార్ధభమా!నీవు గమనశీలవు.స్థిరపడుము. ధృఢఅంగములు కలుగుము.శీఘ్రగాివగుము. మాకుఅన్నము కలిగించుదానవగుము.నీవు మృత్తిక సుఖముగాకూర్చుండు ఆసనమవు.మట్టి మోయుదానవు.

45.(అథ్వర్యు మేకను తేవలెను)

అగ్నిరూపఅజమా! నీవు మానవప్రజకు శుభంకరివగుము,ద్యావాపృథ్వులనుతపింప చేయకుము.అంతరిక్షమును - ఓషధులనుతపింపచేయకుము.

46.(అధ్వర్యు వరుసగా అశ్వము,గార్దభము,. అజముిదకుమట్టి ముద్దలనుఎత్తవలెను.)

సకిలించిశబ్దించు అశ్వమా! నీవుసంతసముగా ముందుకుసాగుము. తన ఓండ్రుతోసకల దిశలనుగర్జింపచేయుచుగార్దభము మెల్లగాసాగవలెను. పశుహితకారియగు అగ్ని రూప మృత్పిండమునుధరించిన నీవుయజ్ఞ సమాప్తి వరకుఆయుష్యము కలుగుము.ఫలాభివర్షణసమర్థ గార్దభముసహితము జీించవలెను.

(మట్టిముద్దను గార్దభముిది నుంచి దించిమేక ిద పెట్టవలెను.)

అగ్నీ!హిభక్షణకునీవు త్వరగా యజ్ఞమునకుిచ్చేయుము - **" అగ్న ఆయాహిితయే "**

47.అంగిరసములగు ఋత్విక్కులుఆదిత్యుని - పశు హితకారిఅగ్నిని ఆహ్వానించుచున్నారు.

(నీటితోతడిపి చేసినమట్టి ముద్దనుతూర్పు దిక్కున పెట్టవలెను.)

ఓషధులారా!ి ముందు మృద్రూపఅగ్నినిలిచిఉన్నది.దానిని ప్రసన్నునుచేయండి.

అగ్నీ!ఇట నిలిచిన నీవుమా దుర్బద్ధులను- ఈతి బాధలను- వ్యాధులను దూరముచేసి వానిని నష్టపరచుము.

48.ఓషధులారా! ిరు సుందరపుష్పవంతలు. స్వాదిష్టఫలవంతలు.ఈ అగ్నిని స్వీకరించండి. ిరుఋతువులనుబట్టి పుష్పించువారు- ఫలించువారు. ఈ అగ్ని రూపమృత్తిక గర్భమునుచేరండి.

49.(అధ్వర్యు మేకను, గాడిదను,గుర్రమును తూర్పుదిక్కున వదలవలెను.)

అగ్నీ!నీవు ిశాలుడవు.తేజో బలసంపన్నుడవు.దీప్తిమంతుడవు.మా శత్రువులను- రాక్షసులను - వ్యాధులనుదూరము చేయుము.నీవు శరణ్యుడవు.సుఖదుడవు.

ప్రౌడుడువుఆవాహ ంయుడవు.మేము నీకు పరిచర్యలుచేయుచున్నాము.మాకు సుఖములనుప్రసాదించుము.

50.(అధ్వర్యు ఈ మూడు మంత్రములుచదువుచు మోదుగుపుల్లలతో కాలినవీటిని మట్టిముద్దల ందపోయవలెను.)

జలమా!నీవు సుఖ సంపదలకలిగించు దానవు.మహామహుడు- అతి సుందరుడగు బ్రహ్మనుదర్శించుటకుగానుమాకు అన్నమును- బలమును ప్రసాదించుము.

51.జలమా! నీవుఎన్నో శుభములుకలిగించు రసభూతమవు.తల్లులు తమశిశువులకు వలె- మాకు నీ యొక్క రసమునుపంచి ఇమ్ము.

52.జలమా! ఇది యజ్ఞగృహము. ఇచటనీవు మా అందరనుసంప్రీతులను చేయుచున్నావు.ఈ యజమానికి స్వర్గమందునుసంపూర్ణముగ అనుగ్రహించుము.మమ్ము సహితముస్వర్గయోగ్యులనుచేయుము.

53.సూర్యుడు సర్వ ుత్రుడు.అతడు తన ప్రకాశమునద్యులోక భూలోకములకుసంబంధము కలిగించుచున్నాడు.

అజలోమ రూపాగ్నీ! నీవుచక్కగా ఉత్పన్న మైనవాడవు.జాతప్రజ్ఞుడవు.నీచే ఈ మృత్పిండమునకుసంతృప్తి కలిగించుచున్నాను.(మేకవెంట్రుకలనుమట్టి ముద్దలోకలుపవలెను)

54.(మట్టిముద్దలోఇనుపరజను - రాతిపొడికలుపవలెను)

రుద్రులుభూమండలమునుఖనిజములను- శిలలను సృష్టించినారు.అగ్నికి మహాజ్యోతినికలిగించినారు. ఆ రుద్రులఅజస్రశుభ్ర తేజమునేటికి దేవతలందుకనిపించుచున్నది.

మృత్పిండముభూగోళమునకుసంకేతము అందు ఖనిజాలుఉన్నవనుటకుఇనుపరజను - రాతిపొడిని కలుపుట. ంటినికలుపుట వలనమట్టికి గట్టితనముకలుగును. అసలు ఈ భూ ుఖనిజములు- శిలలవలననేనిలిచి ఉన్నదేమో!

55. ఈ మృత్పిండము వసురుద్ర రూపసైకతాదులచే కలుపబడినది. శుక్ల పాడ్య ు అభిమాన దేవత యగు సినీ వాలి స్వయముగా తన కోమల హస్తములచే మెత్తగా చేయవలెను.

56. శుక్లపాడ్య ు అభిమాన దేవత 'సినీవాలి' సుందరి - సుశోభిత - సర్వాభరణాలంకృత. ఆమె తన చేతుల్లో ఉఖ - కుండ - ను దేవమాత అదితికి అందించును గాత.

57. అదితి తన బుద్ధి, శక్తి సామర్థ్యములచే - తన హస్తములచే కుండను ఏర్పరచవలెను. అదితి నిర్మించిన ఉఖ - తల్లి తన బిడ్డను గర్భమందు వలె - అగ్నిని దాల్చవలెను.

(యజమాని - అతనిపత్ని తమ చేత మట్టి ముద్దగైకొని ఉఖను చేయవలెను.)

మృత్పిండమా! నీవు కీర్తి శిఖరమవగుము.

అగ్నిని దాల్చుట కుండను కాల్చుట కావచ్చును.

58. (కుండకు అడుగు చేయుటకుగాను మట్టిని అరచేతి వెడల్పు చేయవలెను)

ఉఖా! అంగిరుల వంటి వసుగణములు నిన్ను గాయత్రీ ఛందమున నిర్మించినారు. రుద్రులచే నిర్మించబడిన నీవు గట్టిదానవు - ిస్తారమవు - యజమానినగు నాయందు సంతానమును - ధన సమృద్ధిని - గోస్వాిత్వమును - ీరకృత్యములను చేర్చుము.

(ఉఖను నీటితో నున్నగా చేసి రెండవ ధాతువును ఉంచవలెను)

అంగిరుల వంటి ిశ్వే దేవతలు నిన్ను 'అనుష్టుప్' ఛందమున నిర్మించినారు. ిశ్వే దేవతలచే నిర్మించబడిన నీవు గట్టిదానవు - ిస్తారమవు - యజమానినగు నా యందు సంతానమున ధనసమృద్ధిని గోస్వాిత్వమును ీరత్వమును చేర్చుము. నా వారినందరిని నా వశమున ఉండునట్లు చేయుము.

59. (యజమాని ఉఖ మూతికి అంచును ఏర్పరచవలెను)

మేఖలా! నీవు ఉఖకు వడ్డాణము వంటిదానవు. (యజమాని మూతిని తాకవలెను.)

ఉఖా! దేవమాత అదితి నీయొక్క మధ్య భాగమును స్వీకరించవలెను.

(కుండను నేల ీంద పెట్టవలెను.)

అదితి ఉఖను అందుకుని 'పుత్రులగు దేవతలారా! అగ్నిని యోనిని చేసి దీనిని కాల్చండి' అని అందించవలెను.

60. (ఎండిన గుర్రపు లద్దెచే ఉఖకు ఏడుసార్లు ధూపము వేయవలెను)

అంగిరుల వంటి వసుగణము నీకు గాయత్రీ ఛందపు ధూపము వేయవలెను. అంగిరుల వంటి రుద్ర గణము నీకు త్రిష్టుప్ ఛందపు ధూపము వేయవలెను. అంగిరుల వంటి ఆదిత్య గణము నీకు జగతీ ఛందపు ధూపము వేయవలెను. అంగిరుల వంటి - ిశ్వనేతలు - ిశ్వేదేవతలు నీకు అనుష్టుప్ ఛందపు ధూపము వేయవలెను. అంగిరుల వంటి ఇంద్ర, వరుణ యజ్ఞాధిదేవత ిష్ణువు - నీకు ధూపము వేయవలెను.

61. (కుండను కాల్చుటకు గాను అభ్రితో గొయ్యితీయవలెను)

గర్తా! ◌శ్వే దేవయుక్త అదితి, అంగిరుల సమానమగు నేల పైపొర నిన్ను త్రవ్వవలెను.

(గుంతలో కుండను బోర్లించవలెను.)

ఉఖా! దేవపత్నులు, ఓషధు లు, అంగిరసమగు పృథ్వీ పైపొర నిన్ను గుంతలో పెట్టవలెను.

(బోర్లించిన కుండ గోతిని మూసి - దక్షిణాగ్ని నుంచి తెచ్చిన అగ్నిచే అంటించవలెను.)

ఉఖా! ◌శ్వే దేవతల యుక్తవాణి - దేవపత్నులు - ధిష్ణలు - అంగిరస◌ం పృథ్వీ పై పొర నిన్ను పరిపక్వమగునట్లు చేయవలెను.

ఉఖా! ఛందస్సుల అభిమాన దేవేరులు - అంగిరసమ పృథ్వీ పై పొర - నక్షత్రముల అభిమాన దేవేరులు - నిన్ను గుంతలో చక్కగా కాలునట్లు చేయవలెను.

62. (కుండకాలిన తరువాత మూతను తీసివేయవలెను.)

◌ుత్రుడగు సూర్యుడు మానవ ప్రజను పోషించువాడు. దర్శనీయుడు. దేవతల సనాతన సంరక్షకుడు. అతనిని మేము ధనము, అన్నము యాచించుచున్నాము.

63. ఉఖా! సుందర హస్తములు, సుందర అంగుళులు, సుందర బాహువులు గల సూర్యుడు నిన్ను గర్తమునుండి బయటికి తీయునుగాత.

(ఉఖను తీసి ఊర్ధ్వ ముఖముగా నిలుపవలెను.)

ఉఖా! నీవు సూర్య దేవతచే తీయబడినావు. నీవు పృథ్వీ◌ంద అచలముగా నిలువుము. అన్ని దిశలు - ◌దిశలను ఆహుతులచే పూరింపుము.

64. ఉఖా! నీవు గుంత నుంచి బయటికి వచ్చినావు. మహిమగల దానవగుము. నీవు నీ కర్మమున నిమగ్నవగుము. నీవు స్వయముగనే గట్టిదానవు. పటుత్వము గల దానవు.

సర్వోపకారివగు స◌తృ దేవా! పగులకుండ చేయుటకు ఈ కుండను నీకు అర్పించుచున్నాను. దేవా! దీనిని పగులనీయకుము.

65. (ఉఖ ◌ంద మేకపాలు చల్లవలెను.)

ఉఖా! అంగిరుల వంటి వసుగణము గాయత్రీ ఛందమున నీపైరస సేచనము చేయవలెను. అంగిరసములగు రుద్ర గణములు త్రిష్టుప్ ఛందమున నీపై రస సేచనము చేయవలెను. అంగిరసములగు ఆదిత్య గణములు జగతీ ఛందమున నీపై రససేచనము చేయవలెను. అంగిరసములగు ◌శ్వే దేవతలు అనుష్టుప్ ఛందమున నీపై రససేచనము చేయవలెను.

66. (నాలుగవ అధ్యాయము యొక్క 7వ మంత్రమగు "ఆకూత్యే నుండి 5 ఔద్గ్రభణ ఆహుతులు ఇచ్చి ఈ ఏడు అగ్నిచయనసంబంధి ఔద్గ్రభణ ఆహుతులు ఇవ్వవలెను.)

అగ్నిచయన సంబంధి అనుష్టానమున మా సంకల్పమున ప్రయుక్తము చేయు అగ్నికి స్వాహా. మనసును, ధారణబుద్ధిని, స్వకర్మమున ప్రయుక్తము చేయు అగ్నికి స్వాహా. చిత్తమును , ఁజ్ఞానమునకు ప్రేరణ కలిగించు అగ్నికి స్వాహా. వాణి, ఁధృతికి ప్రేరణ కలిగించు అగ్నికి స్వాహా. ప్రజాపతి మరియు మనువునకు స్వాహా. ఁశ్వనేత అగ్నికి స్వాహా.

67. ఫలప్రదుడగు సఁతా దేవుని మైత్రిని అందరు కోరుదురు గాత. అందరు ధనమును

యాచింతురు. పోషకుడు. అన్నములు ప్రసాదించు సఁతకు స్వాహా.

68. (తూర్పునకు ముఖము చేసి నిలిచిన యజమాని ముంజి పరచిన ఆహవనీయ వేది ఁంద ఉఖను స్థాపించవలెను.)

ఉఖమాతా! నీవు పగిలి ముక్కలు, ముక్కలు కాకుము. నలిగిపోకుము, నీవు దృఢపడి అగ్నిధరణ రూపమగు ఁరకర్మము నివర్తించుము. మా అభీష్ట కర్మ ముగియు వరకు నీవు అగ్నిధారణ శక్తి కలిగి ఉండుము.

69. ఉఖా! నీవు మట్టిచే చేయబడినదానవు. మాకు శుభములు కల్గించుటకు నీవు గట్టి పడుము. అన్నమును ఆశించి, ప్రాణములు నిలుపు మాయచే నీవు నిర్మించబడినావు. నీలోన ఆహుతి అర్పించిన ద్రవ్యము దేవతలకు ప్రీతిపాత్రము కావలెను. నీవు ఈ యజ్ఞమున సర్వదా అక్షతవై నిలువుము.

70. (ఉఖలో అగ్ని ప్రజ్వలితమైనంత రచయిత సఁధలను వేయవలెను.)

వృక్షము అన్నముగా కలవాడును. ఘృతమున తృప్తి చెందువాడును - సనాతనుడు - దేవతల ఆహ్వాత - వరణీయుడు - బలపుత్రుడు - సర్వథా అద్భుతమగు అగ్ని ఈ సముధులను భస్మము చేయును గాత

71. (ఁకంకత వృక్ష సఁధలచే హోమము చేయవలెను.)

అగ్నీ! శత్రువుతో జరుగు యుద్ధమున మా ఁరులు నీరసించినపుడు వారికి జయము కల్గించుము. నేను స్వయముగా ఉన్న చోట వారిని రక్షింపుము.

72. (ఉఖలో ఔదుంబర సఁధలు వేయవలెను.)

అగ్నీ! నీవు రోహిత అశ్వములను ఎక్కుము. సుదూర స్వర్గాదుల నుండి శీఘ్రముగా మా యజ్ఞమునకు ఁచ్చేయుము. నీవు పశుహితకారిఁ. ఋత్విజ, యజమానాదులకు ప్రియుడవు.

ఇటకు వచ్చి మమ్ము రాక్షసాది హింసకుల బారి నుండి రక్షింపుము.

73. (ఎండికూలిన చెట్టు యొక్క సఁధలచే హోమము చేయవలెను.)

అగ్నీ! ఎండి కూలిన సమిధలను నీకు సమర్పించుచున్నాము. అవి నీకు ఘృతము వంటివి కావలెను. నిత్య తరుణ అగ్నీ! నీవు వానిని ఘృతమును వలెనే స్వీకరించుము.

74. (నేల మీద పడిన సమిధలు వేయవలెను.)

అగ్నీ! చీమల వంటి కీటకములు తిన్నవియు చెదలు పట్టినదియునగు సమిధలు నీకు ఘృత సమములు కావలెను. నిత్య తరుణ అగ్నీ! వాటిని ఘృతమును వలెనే స్వీకరింపుము.

75. (పలాశ సమిధలు వేయవలెను.)

అశ్వశాలలో కట్టిన అశ్వములకు నిత్యము - ఆలస్యము చేయక - గడ్డి, దాణా వేయబడును. అగ్నీ! అదే విధముగా నీకు సమిధలు సమర్పించుచున్నాము. మేము ధనపుష్టి - అన్న సమృద్ధి కలిగి - నీ ముందు కూర్చున్నాము. మేము ఎన్నటికి బాధించబడరాదు.

76. అగ్ని, పృథ్వి యొక్క నాభి యగు ఆహవనీయ వేది మీద నున్న ఉఖయందు సమిద్ధుడు.

హవిరన్నమున తృప్తి చెందువాడు. మహాస్తుతిమంతుడు. యజనీయుడు - యజనశీలుడు, యుద్ధములందు శత్రువులను పరాభవించువాడు.

అట్టి అగ్ని దేవుని - మాకు విస్తృత ధనలబ్ధికిగాను ఆహ్వానించుచున్నాము.

77. మా మీద దాడి చేయు శత్రుసేనలను - మా శరీరములను భేదించి బాధించు అస్త్ర శస్త్రములను - బలశాలి సేనా నాయకుల శత్రుసేనలను - దొంగలను - బందిపోట్లను అగ్నీ! నీ నోట పడ వేయుదుము.

78. మహాభాగ్యవంత అగ్నీ! దవడ పండ్లతో బందిపోట్లను - కోరలతో దొంగలను - మునిపండ్లతో తస్కరులను కొరికి ఉన్నప్పటికి చక్కగా నములుము.

79. గ్రామాదులందు ప్రవేశించి జనులను కొట్టి, నరికి, బంధించువారలను - అడవులందు దోపిడి దొంగలను - చెట్టు పుట్ట చాటున దాగి దాడి చేయు పాపాత్ములను అగ్నీ! నీ దవడలకు అందించెదను.

80. మా మీద శత్రుత్వము కలవారలున్నారు. మమ్ము ద్వేషించు వారలున్నారు. మమ్ము నిందించువారలున్నారు. వీరు కాక మమ్ము హింసించగోరు రాక్షసాదులున్నారు. అగ్నీ! అట్టివారిని అందరిని భస్మము చేయుము.

81. అగ్నీ! నేను పురోహితుడను. మంత్ర బలము కలవాడను. నీ దయ వలన నేను తీక్ష్ణుడను అయినాను. బల వీర్యములందు కూడ తీక్ష్ణుడను అయి సర్వదా విజయవంతుడైనాడు.

82. నేను నా మంత్రబలమున నా రాజు యొక్క సేనలందలి ీరుల బాహుబలమును ఎంతో పెంచినాను. వారి వర్చస్సును పెంచినాను. వారి బలమును పెంచినాను. అదికాక మంత్ర బలమున శత్రువును క్షీణింపచేసినాను. నేను నా వారిని ఉన్నతులను చేయువాడను.

(సింధామంత్రములు సమాప్తము)

83. అగ్నిదేవా! నీవు అన్నపాలకుడవు. అన్నదాతవు. రోగ రహితము, పుష్టికరమగు అన్నమునందలి నా భాగమున నాకు ప్రదానము చేయుము. అన్నదాతలున్నారే - వారిని ఆపదల నుండి దాటించుము. మానవులకు, పశ్వాదులకు అన్నాది ఖాద్య పానములను ఏర్పరచుము - బలవీర్యములను బుద్ధిని ప్రసాదించుము.

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

ఉఖాది సింధాద్యంతమను పదకొండవ అధ్యాయము సమాప్తము.

సర్వేపి సుఖినస్సంతు.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం స్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

పన్నెండవ అధ్యాయము

1. దృశానో రుక్మా ఉర్వ్యా వ్యద్యౌ ద్దుర్మర్షమాయుః శ్రియే రుచానః ।

అగ్నిరమృతో అభవద్వయోభిర్యదేనం ద్యౌరజనయత్సురేతాః ॥

(యజమాని 'రుక్మము' అను బంగారు హారమును మెడలో వేసుకుని ఈశాన్య ముకుడై నిలుచును)

సూర్యుడు మహాజ్యోతి. ప్రకాశమానుడు. దృశ్యమానుడు. అదిగో సూర్యుడు తూర్పున ఉదయించినాడు. ఇతని దినాంత జీవనము సర్వదా దుర్ధర్షము. ఇతడు శోభించుటకు దీప్తిని దాల్చును. సువీర్య ద్యులోకము సూర్యుని ప్రకటించినపుడే అగ్ని అమృతుడైనాడు.

2. సమచిత్తము, సమభావమున తమతమ కాలయాత్రను జరుపువారును. తెలుపు, నలుపు పరస్పర విరుద్ధవర్ణముల వారును అగు రాత్రింబవళ్లు ఒక అగ్ని శిశువునకు తమస్తన్యమును ఇత్తురు. ఈ వెలుగులు ఎజగిమ్ము సూర్యుడు ద్యావాపృథ్వుల మధ్య వెలుగును. అప్పుడు ధనములను ఇచ్చు దేవగణములు ఈ అగ్నిని తమలో దాల్చెదరు.

3. సూర్యుడు క్రాంతద్రష్ట. స్వకిరణములచే ిిధ రూపముల వెలుగొందువాడు. ఇతడు ద్విపాదిమనుష్యుల కొరకును, చతుష్పాద గోవుల కొరకును ఉదయించును. ఈ వరణీయ సూర్యుడు స్వర్గమును తేజోవంతము చేయును. ఉష తరలిపోయినంత సూర్యుడు ఆకాశమున శోభిల్లును.

(ఉఖను ఇనుపచ్రటమున చేర్చి - ఆ చట్రమును ఆరుత్రాళ్ళతో కట్టి యజమాని మెడకు తగిలించుకొనవలెను.)

సంతృదేవా! నీవు గరుడస్వరూపుడవు. త్రివృత్సామము నీ శిరమగును. గాయత్రీసామము నీ నేత్రములగును. బృహత్సామ, రథంతర సామములు నీపక్షములగును. పంచదశస్తోమము నీ అంత: కరణమగును.

ఏడు ఛందములు నీ అవయవములు, సర్వయజుస్సులు నీ నామము, నామదేవ్య సామము నీ దేహము, యజ్ఞాయజ్ఞీయ సామము నీ వాలము, హోత్రాది ధిష్ణ్యలందున్న అగ్నులు నీ పంజాలగును. సంతృదేవా! నీవు కళ్యాణగతుల గరుడుడవు. నీవు ద్యులోకమునకు వెళ్లుము.

స్వర్గమున ఎగురుము.

(యజమాని ఉఖాస్థితాగ్నిని పైకిలేపి పట్టును)

5.(యజమాని తూర్పునకునాలుగు అడుగులు వేయును)

నాప్రథమపదన్యాసమా!నీవు అగ్ని రూపుడగు ిష్ణువుపదన్యాసమవు. నీవుశత్రువులనునాశము చేయుదానవు.గాయత్రీ ఛందమునఆరోహింపుము. ఈ పృథ్వినిికసింపచేయుము.

ద్వితీయపదన్యాసమా! నీవుిష్ణువు యొక్క పరాక్రమవు.శత్రువును నాశనముచేయుదానవు.త్రిష్టుప్ ఛందమునఆరోహించుము.అంతరిక్షమును ఆక్రిించుము.

తృతీయపదన్యాసమా! నీవుిష్ణువు యొక్క ిక్రమవవు.అదాతలను దెబ్బతీయుదానవు.జగతీ ఛందమునుఆరోహించుము.ద్యులోకమునుఆక్రిించుము.

చతుర్థపదన్యాసమా!నీవు ిష్ణువు యొక్కనాలుగవ పదన్యాసమవు.శత్రుత్వము చేయువారినివధించుదానవు.అనుష్టుప్ ఛందమునఆరోహించుము.నాలుగు దిశలనుఆక్రిించుము.

6. (యజమానితనచేతులతోఎత్తి ఉంచిన ఉఖాగ్నినితూర్పుదిక్కునకు చూపవలెను)

అగ్నిమేఘమువలెగర్జించి నినదించుచున్నది.మేఘము వలెనేఅగ్ని పృథ్విని తాకుచున్నది-లతాగుల్మాదులందువ్యాపించుచున్నది.అగ్ని అరణి

మంథనమునఅంటుకొనుచున్నది.అత్యంతప్రదీప్తమగుచున్నది.అగ్ని తన ప్రకాశమునసమస్తవస్తువులనుప్రకాశవంతము చేయుచున్నది.అగ్ని ద్యావాపృథ్వులందు- మేఘమందలి ిద్యుత్తువలె- స్వప్రకాశమున మెరియుచున్నది.

(ఈ నాలుగుమంత్రములచేయజమాని పైకి ఎత్తినఅగ్నిని తనకు దగ్గరగాతెచ్చుకొనును)

మాదగ్గరకు వచ్చుచున్నఅగ్నీ! మాకు ఆయువు - బ్రహ్మవర్చస్సు- సంతానము - ధనము- అభీష్టలబ్ధి- ధారణగల బుద్ధి- సువర్ణ అలంకారములు- గోవులు అశ్వములుమున్నగు వానితో కూడినపుష్టి కలిగించుము.

8. ప్రత్యంగమునరసము నిండిన అగ్నీ!మాకు నీ ిషయమునఎంతో భక్తి ఉన్నది.కావున ఈ యజ్ఞస్థలమునందలిఒక్కొక్క ఆహుతివందలు, వందలుకావలెను. నీవుమాకు కలుగచేసినధనశ్వాదులు వందలువందలై వర్ధిల్లవలెను.నీ ఆవృత్తులు - ఉపావృత్తులురెండింతలు - నాలుగింతలుకావలెను. అందువలనమేము కోల్పోయినధనము, పశువులుమున్నగుని మరలలభించవలెను.

9. అగ్నీ!మమ్ము మరలమరల బలైశ్వర్యములచేసంపన్నులను చేయుము.మరల మరల మమ్ముఅన్నము, ఆయువులచేసంపన్నులను చేయుము.రమ్ము. ఈ యజ్ఞమునకుిచ్చేయుము. మమ్ముమరల పాపములనుండి రక్షింపుము.

10.అగ్నీ! నీవు ధనసహితుడవైమమ్ము చేరుము.అందరి దాహముతీర్చు వర్షధారలచేసమస్త ిశ్వములనుతుడుపుము.

11.(యజమాని ఉఖాగ్నినినాభి వద్దకు తేవలెను)

అగ్నీ!నేను నిన్ను సమార్జించినాను.నీవు ఈ ఉఖయందుస్థిరపడుము. ఇందు సంపూర్ణముగ- అచంచలముగస్థిరభావముననిలువుము. సకలప్రజనిన్నే వాంఛించవలెను.సమస్త దేశము నీపరిచర్యలను కోల్పోరాదు.

12.(మెడయందలిరుక్మమును - అగ్నిని తొలగించవలెను)

వరుణదేవా!నా తల కట్లనుిడదీయుము. కాళ్లకట్లను ిడదీయుము.రొమ్ముకు ఉన్న కట్లనుసడలింపుము. ఇప్పుడుమేము పాపరహితులమైయజనకర్మయోగ్యులముకావలెను. అతిధిిషయమున సహితముఆసక్తులము కావలెను.

13.(ఉఖాగ్నిని పైకి ఎత్తవలెను)

ఉషస్సులకన్న మున్నే మహాజ్యోతిప్రజ్వరిల్లి నిలిచినది.రాత్రుల చీకట్లనుదాటి వచ్చినది.అతడు జ్యోతిర్మూర్తియైసూర్యరూపమున ప్రత్యక్షమైనాడు.శోభనాంగములఅగ్ని - తపస్సులనునశింపచేయుచు- ప్రకాశరూపమున వెలువడినాడు.అతడు పుట్టినాడోలేడో సమస్తలోక,లోకాంతరములకువ్యాపించినాడు.

14.(ఉఖాగ్నిని పీటంద పెట్టవలెను)

అగ్నిగమనశీలుడు. పంత్రస్థానస్థితుడు.స్వయంధన స్వరూపుడు.అంతరిక్ష స్థితుడు.దేవతల ఆహ్వానకర్త.వేదియందుండువాడు.అతిథిస్వరూపుడు. యజ్ఞగృహస్థితుడు.మానవులకు ప్రాణస్వరూపుడు.శ్రేష్ఠస్థానములందువసించువాడు. ఆకాశమునంద్యుద్రూపమున

నిలిచినవాడు.జలములందు,గోవులు మున్నగువానియందు, ఘృతమునందుఉత్పన్నుడు. అతడుపరమసత్యము - "ఋతంబృహత్"

15.అగ్నీ! నీవు సమస్త ప్రజ్ఞానమార్గములనుఎరిగిన వాడవు. తల్లివడివంటిఈ ఆసనమున ఆసీనుడవగుము.నీ వేడిచే ఈ ఆసనమునుకాల్చకుము. నీకున్నవేడితో శుభ్రజ్యోతిరూపమున దేదీప్యమానుడవగుము.

16.అగ్నీ! ఉఖ నీకు గృహమువంటిది. దీనిలోనీవు స్వకాంతిచేసంపూర్ణముగ ప్రకాశింపుము.నీ తేజస్సున దానినితపింపచేసిననుకళ్యాణప్రదుడవగుము.

17.అగ్నీ! నా ంషయమునసహితము నీవుకళ్యాణ ప్రదుడవగుము.శివస్వరూపుడవై ఉఖయందుఉండుము. నీవు సర్వదిశలనుశుభప్రదములనుచేయుము. నీకు యోనిభూతమగు ఉఖయందువసింపుము.

18.తొలుత అగ్ని
ఆదిత్యరూపమునద్యులోకమునఅవతరించినాడు.అరణిమసంథనమునరెండవసారి అవతరించినాడు.మానవ కళ్యాణకారియైమేఘమందు వైద్యుతాగ్నిఅయి అవతరించినాడు.జలమునందున్నబడబాగ్ని సంద్ధమానమగుచునిత్యము ఆ జలమునకువర్షరూపము కలిగించును.

19.అగ్నీ! మేము నీయొక్క- ఆదిత్య, పార్థివ,వైద్యుతములను- మూడు జన్మలనుఎరిగిన వారలము. అంద్యులోక, భూలోక,అంతరిక్షములందుండును.అట్లయిన కట్టెలుమున్నగు వానియందలినీ సూక్ష్మవ్యాపితనుసహితము మేముఎరుగుదుము. నీవు ఈ సకలస్వరూపములతో అవతరించుటకుమూల స్వరూపమగు పరమస్థానమునుసహితము మేముఎరుగుదుము.

20.అగ్నీ! అంతరిక్షమందునిన్ను ఆప్రజాపతియేసంంధుతుని చేయుచున్నాడు.జలమధ్యమునబడబాగ్ని రూపమునప్రజాపతియే నిన్నుప్రజ్వలితునుచేయుచున్నాడు.ఆదిత్యరూపమునద్యులోకపు స్తనమువలె నీవు వ్రేలాడుచుండుటకుసహితము ప్రజాపతియేకారణమగును.

తృతీయముగభూలోకమునందు,నీటి ఎదలో ఉన్ననీవు వానికి ప్రాణ రూపమగుఇంధనము సమకూర్తువు.

21.అగ్ని మేఘము వలెగర్జించి నినదించుచున్నది.మేఘము వలెనేఅగ్ని పృథ్విని తాకుచున్నది.లతాగుల్మాదులందువ్యాపించుచున్నది.అగ్ని అరణి మంథనమునఅంటుకొనుచున్నది.అత్యంత ప్రదీప్తమగుచున్నది.తన ప్రకాశమునసమస్త వస్తువులనుప్రకాశవంతము చేయుచున్నది.అగ్ని ద్యావాపృథ్వులందు- మేఘమునందలిమెరుపు వలె - స్వప్రకాశమునమెరయుచున్నది.

(ఆరవమంత్రము పునరావృతము)

22.అగ్ని సంపదల దాత.ధనములు ధరించువాడు.అభిలషిత స్వర్గాదులుకలిగించువాడు. సోమరక్షకుడు.సకలమునందుండువాడు.బలపుత్రుడు.జలములందువరుణ రూప ప్రభువు.అత్యంత ఉగ్రస్వభావుడు.అతడు ఉషస్సులనుప్రజ్వలింపజేసిభాసించును.

23.నలుగురు ఋత్విక్కులు- అయిదవవాడగు యజమానిఅగ్నిని పూజించినపుడుఅగ్నిిశ్వప్రజ్ఞాపకుడగును- భువనములకుగర్భస్వరూపుడగును - పుట్టగనేస్వప్రకాశమున ద్యావాపృథ్వులందువ్యాపించును - ఇంద్రరూపమునపర్వతములనుిదీర్ణము చేయును.

24.అగ్ని కమనీయుడు. పావకుడు.దుష్టులందు ప్రేమరహితుడు.మేధాి. అమరుడు. మానవులకోరికలు తీర్చువాడు.అగ్ని ఆహవనీయాదిరూపములచే ప్రతిష్ఠించబడును.ఈ అగ్ని ఆరోచమాన ధూమమునుపైకి పంపును. వర్షాదులుకలిగించుట వలనఅగ్ని సకలలోకములనుభరించిపోషించుచున్నాడు.అగ్ని తన దీప్తినిద్యులోకము వరకువ్యాపింపచేయును.

25.సూర్యుడు మహాఆజ్యోతి.ప్రకాశమానుడు. దృశ్యమానుడు.అదిగో సూర్యుడు తూర్పునఉదయించినాడు. ఇతనిదినాంత జీితముసర్వదా దుర్ధర్షము.ఇతడు తాను శోభించుటకుగాను దీప్తిని ధరించును.సుిర్యద్యులోకముసూర్యుని ప్రకటించినపుడే- అగ్ని అమృతుడైనాడు.

(ఒకటవమంత్రము పునరావృతము)

26.ద్యోతమాన శుభదీప్తఅగ్నీ! నేడు యజమానినీకొరకు ఘృతమున మునిగినపురోడాసహము వండినాడు.తరుణతమ అగ్నీ!అట్టి యజమానికిదేవతలు అనుభిించునట్టిస్వర్గాది సుఖములుకలిగింపుము.

27.అగ్నీ! ఆ యజమానినిస్తోత్రాదులందునియిింపుము. యద్నుఆదికర్మములందు నియుక్తునిచేయుము. అట్లునీచే నియిించబడినఈ యజమాని సూర్యునకుప్రీతిపాత్రుడగును.అగ్నికి ప్రీతిపాత్రుడగును.అతనికి సంతానవృద్ధికలుగును. పౌత్ర,ప్రపౌత్రాదుల అభివృద్ధికలుగును.

28.అగ్నీ! నిన్ను నిత్యముఆరాధించు యజమానికివరణీయ రత్నాదిధనప్రాప్తి కలుగును.'ఉశిక' జనులు నిన్నుఅర్చించినారు. గోధనముకోరినారు. వారు - పూర్వకాలమునపణులచే అపహరించబడిదాచబడిన - గోష్ఠములనుసహితము తెరచినారు.

(ఉశిజోమేధాంనః:జ్ఞానకర్మ సముచ్చయకారిణః అని ఉవట- మహీధరవ్యాఖ్య)

29.అగ్ని మానవులచేసుఖముగ సేవనీయుడు.అతదు జ్ఞానులగుఋత్విజాదులచేస్తుతించబదువాడు.అతడు సర్వనేత -సోమసంరక్షకుడు. ద్యావఆపృథ్వులుద్వేషరహితులు.వారిని మేము ఆహ్వానించుచున్నాము.

దేవతలారా!ంరు మాకు ంరులగు పుత్రులనుగో, అశ్వాది ధనమునుప్రసాదించండి.

30.(ఉఖాగ్నికి ఉత్తరదిశనశకటమును నిలిపియజమాని 'వనీవాహనుము'నసంధలు వేయును)

ఋత్విక్కులు,యజమానులారా!సంధలు సమర్పించిఈ అగ్నికి పరిచర్యలు చేయండి.అతిథివంటిపూజ్యునకు ఘృతాదులుఅర్పించండి. పరిపూర్ణముగప్రజ్వలితుడైనఅగ్నియందు ంధ హంరన్నములచేహోమము చేయండి.

31.(సంధలు వేసినతరువాత యజమానిపీఠసహిత ఉఖాగ్నినికుడిప్రక్కనుండి శకటముంద పెట్టవలెను)

అగ్నీ!ప్రాణస్వరూపులగు ంశ్వేదేవతలువారి చిత్త వృత్తులతోనిన్ను పైన నిలుపవలెను.సుందర ముఖుడవు.కాంతిధనుడవగుఅగ్నీ! మాకు శుభంకరుడవగుము.

32.(బండికి ఎడ్లనుకట్టి ముందు తూర్పుదిశగాసాగి తదుపరి కోరినచోటికితీసికొని వెళ్లవలెను)

అగ్నీ!శుభప్రదములగునీజ్వాలలచేఇచటి నుండిప్రస్థానము చేయుము.మహాజ్వాలలచేప్రకాశించు నీ జ్వాలలుమాసంతానములనుహింసించకుండునుగాత.

33.అగ్ని మేఘమువలెగర్జించి నినదించుచున్నది.అగ్ని - మేఘమువలెనే- భూంని తాకుచున్నది- లతాగుల్మాదులందువ్యాపించుచున్నది.అగ్ని అరణి మంథనమునఅంటుకొను చున్నది.అత్యంత ప్రదీప్తమగుచున్నది.తన ప్రకాశమునసమస్త వస్తువులనుప్రకాశవంతము చేయుచున్నది.అగ్ని ద్యావాపృథ్వులందు- మేఘము నందలిమేరుపువలె - స్వప్రకాశమునమెరిసిపోవుచున్నది.

(ఆరవ,ఇరవది ఒకటవ మంత్రములుపునరావృతములు)

34.(శకటమును ఉత్తరదిశననిలిపి - నీళ్లుచల్లిపంత్రము చేసినస్థలమున ఉఖాగ్నినిదింపి సంధలు వేయవలెను)

ఈ అగ్నిమహా, మహాకాంతులచే- సూర్యసముడై - జాజ్వల్యమానముగ ప్రకాశించుచున్నాడు.అతడు ఈ యజమానిపిలుపును ినగలడు.అగ్ని యుద్ధములందుపురురాజుకు సహాయకుడుఅయినాడు. అగ్ని మాకు శుభములనొసంగు దైి అతిథి.అతడు ఎంతో దేదీప్యమానుడైవెలుగుచున్నాడు.

35.(నది లేక తటాకజలమున ఉఖభస్మమునువేయవలెను)

జలదేవతలారా!ఈ భస్మమునుసహర్షముగ స్వీకరించండి.దీనిని సుఖకర, సుగంధస్థలమున ఉంచండి.వరుణుని సుపత్నులుదీని సేవకు నియిితులుకావలెను. తల్లులబిడ్డలను వలె- వారు దీనిని జలములందుధరించవలెను.

36.(ిగిలిన బూడిదనునీటవేయవలెను)

అగ్నీ!జలములందునీకు సమాన స్థానమున్నది.జలములతోకూడ నీవు బీజములందుప్రవేశింతువు - మొలకెత్తుదువు- పెరుగుదువు - మాకు లతాగుల్మాదులరూపమున మరలదర్శనిిచ్చెదవు.

37.అగ్నీ! నీవు ఓషధులగర్భమవు-వనస్పతులగర్భమవు - సమస్తభూతములకుగర్భరూపమవు. అంతేకాదునీవు జలములకుసహితము గర్భమవు.'గర్భోఅపామసి'.

38.(నీట వేసిన బూడిదనుఅనాిక అంగుళితో కొద్దిగాతీసి కొనవలెను)

అగ్నీ!సకలమునకు కారణభూతములగునేల నీరు ఈ భస్మమునుగ్రహించవలెను.నీకు మాతృస్వరూపలగుఆపఃపృథ్వులందు నీవుప్రవేశింపుము. తిరిగిజ్యోతిర్మయ రూపముదాల్చి ఉఖాస్థానమునచేరుము.

39.అగ్నీ! స్వస్థానములగుపృథ్వీజలములందుచేరిన నీవు అత్యంతశుభంకరుడవై ఉఖయందు- తల్లి వడిలోబిడ్డవలె- శయనించుము.

40.పునరూర్జా నివర్తస్వ పునరగ్నఇషాయుషా

పునర్నఃపాహ్యంహసః

9వమంత్రము పునరావృతము.

41.సహ రయ్యా నివర్తస్వాగ్నేశిన్వస్వ ధారయా

ిశ్వప్న్యయా ిశ్వతస్పరి

(10వమంత్రము పునరావృతము)

42.(అనాఀకతో తీసిన భస్మమునుఉఖలోవేసి ఉఖాగ్నిఉపస్థానము చేయవలెను)

అన్నవంత,యువతమ అగ్నీ!నీవు ఀనవలెననినేను నీ స్తుతులనుఉచ్చరించుచున్నాను.నీవు వానిని ఀనవలెను.గ్రహించవలెను.ఒకడు నిన్ను దూషించును.మరొకడు నిన్ను స్తుతించును.నేను మాత్రమునీ దేహమునకునమస్కరింతును- "తన్వం వందే"

43.అగ్నీ! నీవు ధనవంతుడవు.ధనస్వాఀం. ఀధ్వాంసుడవు.మా అభిమతములనుఎరుంగుము. మానండి- ద్వేషమునులను,ద్వేషించువారిని దూరముచేయుము. సర్వకర్మణఅగ్నయే స్వాహా.

44.(ఘృతహోమముతరువాత లేచినిలుచుని ఉఖాగ్నిలోసఀధలు వేయవలెను)

అగ్నీ!శాంతించిన నిన్నుఆదిత్య, రుద్ర, వసుగణములుమరల ప్రజ్వలింపచేయవలెను.యజ్ఞమూలమున- యజమాని, ఋత్విజాదులు- నిన్నుమరల మరలప్రవృద్ధుని చేయవలెను.

ఘృతముననీవు నీ జ్వాలా శరీరమునుపెంపొందించుము. యజమానిసకల కామనలుతీరవలెను."సత్యా: సన్తుయజమానస్యకామా:"

45.(ఇది గార్హపత్యాగ్నిని వేదిఀదచయనమొనర్చుక్రమము. వాకిలినిమోదుగు కొమ్మలతోఊడ్చవలెను)

యమదూతలారా!జరగండి. దూరముజరగండి. బహుదూరముజరగండి. ఇచటినుండిపారిపొండి. ఀరు పూర్వపువారలయినను- కొత్తగా వచ్చినవారలయినను ఈస్థానమువదిలి పొండి. ఏలనయముడు స్వయముగాఈస్థానమును యజమానికిదత్తము చేసినాడు.పితరులు ఇతని కొరకేభూఀ ఀది ఈ స్థానమునునిశ్చయించినారు.

46.(గార్హపత్యాగ్ని ముందుఊడ్చిన మోదుగు కొమ్మనుపారవేయవలెను.చవుడు మట్టినియజ్ఞకుండమువద్ద వేయవలెను.)

ఉషా!నీవు గోవులు మున్నగుపశువులకు జ్ఞానసాధనమవు. నీవుకోరికలు తీర్చుదానవు.కోరికలు తీర్చునట్టినీగుణము యజమానినగునాకు కలుగును గాత.

(అగ్నిస్థానమున ఇసుక వేయవలెను)

సికతమా!నీవు అగ్ని యొక్క భస్మమవు.అగ్ని ఀడిచి పుచ్చినదానవు.

(ఇసుకఀద ఇరువది ఒక్క గీతలుగీయవలెను)

సికతరేఖలారా!ఀరు భూతలముఀద పరచబడినారుఀరు పైన నిలిచి గార్హపత్యాగ్నినిఆశ్రయించండి.

47.(అధ్వర్యు
మండలపుదక్షిణభాగమునఉత్తరాభిముఖుడైకూర్చుండవలెను.'అర్ధబృహతి'అను నాలుగు ఇటుకలనుఉత్తరము నుంచిప్రారంభించి ఉత్తర- దక్షిణమునకు పేర్చవలెను)

ఇదిగార్హపత్యాగ్ని చయనకుండము. ఇది సిద్ధమైనంతఅత్యంత అభిలాషియగుఇంద్రుడు వేలలువకలదియు- ఎంతో మందికి తృప్తినిచ్చునదియునగుఅన్నము పొందును.త్రాగినంత మత్తునిచ్చునదియు,తృప్తికర అభిషుతస్తుతించబడుచున్నాడు.

48.యజనీయ అగ్నీ! నీతేజము ద్యులోకమునఆదిత్యరూపమున- పృథ్వి పైన ఆగ్నేయ రూపమునఓషధులందు - మేఘమునఉన్నది. నీవు నీ తేజమునస్తృత అంతరిక్షమునుమరింత స్తరింపచేసినావు.అట్టి నీ భాసమానము,గమనశీలము, మానవదర్శనీయమగునీతేజము మేముకూర్చినఇటుకలందు - ఉన్నది.

49.అగ్నీ! నీవు ద్యులోకసంబంధిజలమును అందుకొనువాడవు.ప్రాణస్వరుపులు, మాబుద్ధులనుకసింపచేయు దేవతలనునీలో దాల్చి మాకుహితము సమకూర్చెదవు.సూర్యునిపైన ద్యులోకమునందున్నసూర్యుని అథోభాగమునఉన్న జలమునుగ్రహించి వర్షముకురిపించెదవు.

50.పశుహితకారిణులను-మనోవేగవంతములు- ద్రోహి రహితములును- క్షుత్పిపాసములకు అతీతములు- మహావర్షకారకములగుఅగ్నికుండనిర్మాణ ఇష్టికలుఈ యజ్ఞమునుప్రీతిగ సేంచవలెను.

51.అగ్నీ! బహుకర్మసాధనభూతమగు అన్నము- గోసంబంధమగు పాడినిఈ యజమానికి కలిగింపుము.ఇతనికి వంశమునుఉద్ధరించువాడును,జయుడగు పుత్రుడుకలుగవలెము.నీకు ఉన్నటువంటికళ్యాణబుద్ధిమాకు కలుగవలెను.

(అధ్వర్యుఇటుకను పశ్చిమ దిశనదక్షిణాభిముఖముగాపేర్చవలెను)

52.అగ్నీ! ఈ వేది అన్ని ఋతువులందునీకు జన్మ ఇచ్చునదగును.దీన పుట్టి నీవుప్రజ్వలితుడవగుము.ఈ షయములనుఎరుగుము. ఆరోహించుము.మా ధనములనువర్ధిల్లచేయుము-" వర్థయా రయిమ్"

(రెండవఇటుక పశ్చిమ దిశనఉత్తరాభిముఖముగాఉంచవలెను)

53.ఇష్టికా! ఇప్పుడు నీవు స్థాపించబడినావు.దేవతచేస్థాపించబడిననీవు ప్రత్యంగమునందలి ప్రాణమువలె - గార్హపత్యాగ్నికుండమున క్కిలిగట్టిపడుము.

(ఒకఇటుకను ఉత్తరమునపెట్టవలెను)

ద్వితీయఇష్టికా! నీవు స్థాపించబడినావు.దేవతచేస్థాపించబడిననీవు క్కిలి గట్టిపడుముప్రత్యంగమునందలిప్రాణమువలెగార్హపత్యాగ్ని వద్దస్థిరపడుము.

(రెండవఇటుకను దక్షిణమునపెట్టవలెను)

54.లోకమ్పృణ ఇష్టికలారా!ఇదివరకటి ఇటుకలుతప్పి పోయినచోటమీరు నిలువండి. మిగిలినఛిద్రములనుపూరించండి. అట్లు ఛిద్రములనుపూరించిన ఇష్టికలారా!మీరు దృఢపడి ఇక్కడస్థిరపడండి. మిమ్ముగార్హ పత్యాగ్ని యందుఇంద్రాగ్ని బృహస్పతులునిలిపినారు. (మొదలు3 సా తదుపరి 10 సా పిదప 8 ఇటుకలుపేర్చవలెను.)

55.ద్యులోక సంబంధ- నానావిధ జలయుక్త- అన్నమును దేవతలుఈ యజమానికి ప్రతిసంవత్సరము కల్గింతురుగాత. వారు ఈ యజమానియొక్క ప్రతిసవనమునందును సోమమునుపరిపక్వము చేయుదురుగాత.

56.(మట్టిని గార్హ పత్యఅగ్నిగుండమువద్దపోయవలెను)

ఇంద్రుడుఅంతరిక్షమంతటివ్యాపకుడు. రథిక యోద్ధలందుఅత్యంత వీరుడు. అన్నస్వామి.సన్మార్గులను పాలించువాడు.అతనిని ఋగ్యజుస్సామవాణిపరివర్ధితుని చేయును.

57.(గార్హపత్య అగ్ని కుండమునుమట్టితో సమముచేసిఈ నాలుగు మంత్రములతోఉఖాగ్నిని స్థాపించవలెను)

కుండముమరియు ఉఖయందున్నఅగ్నులారా! మీకు ప్రీతియుక్తులు- దీప్తియుక్తులు- ప్రసన్నచిత్తులు- అన్నధారులై - ఏకమనస్కులుకండి.

58.ఉభయ అగ్నులారా!మీ మనసులు - కార్యములు- బుద్ధియు ఒకే విధముగాఉండునట్లు చేసినాము.పశుహిత కారలగుమీరు మమ్ము పాలించండి.ఈ యజమానికి అన్నము,జలము ప్రసాదించండి.

59.అగ్నీ! నీవు పశుహితకారివి- ధనవంతుడవు- పుష్టివంతుడవగుము.దిశలన్నింటినిమాకు శుభంకరములుచేయుము. నీవుగార్హ పత్యాగ్నిచితియందుప్రతిష్ఠితుడవగుము.

60.అగ్నులారా! మీరు మా కొరకు సమచిత్తులు- సమానబుద్ధులు- పాపరహితులుకండి. మీరు ఈయజమానినిచలింపచేయరాదు- హింసించరాదు.మీరు పుట్టినంతనేవెలుగువారు. మా విషయమునశుభములు కోరువారలుకండి.

61.(రిక్త ఉఖయందు ఇసుకనింపవలెను. దానినిచక్రము నుండివిడదీయవలెను.అగ్నికి ఉత్తర దిశనబెత్తెడు దూరమునగార్హ పత్యాగ్ని మీద పెట్టిఅందు పాలు పోయవలెను.)

మట్టితోచేయబడినఉఖ, పశుహితకారిఅగ్నిని తల్లి బిడ్డనువలె- తనలో దాల్చును.సృష్టికార్యము చేయుప్రజాపతి విశ్వేదేవతలు,ఋతువుల సహితుడైఉఖకు (చక్రమునుండి)విముక్తి కలిగించినాడు.

62.(నైరుతి నామ ఇటుకలుపచ్చిం. నల్లనిం.దక్షిణముఖముగఒకటి ఉత్తరమునను,రెండు దక్షిణమునను పేర్చవలెను)

నైరుతే!సోమయాగము చేయనివారిని - హంర్యాగముచేయనివారిని - గుప్తచోరులను - ప్రకటచోరులను వెంబడించిపట్టుకొనుము. మానుండి దుష్టబుద్ధినిదూరము చేయుము.**"నమో దేంనైరుతేతుభ్యమస్తు"**నైరుతిదేం!నీకు నమస్కారము.

63.దుస్స్పహ తేజోవంతనైరుతే! నీకు నమస్కారము.ఇనుమును ంంచినజననమరణబంధము నుండిండిపింపుము. నీవు అగ్నిని-మట్టిని ఒకచోటచేర్చిన దానవు.ఈ యజమానిని ఉత్తమస్వర్గలోకమున అధిరోహించుము.

64.కఠిననైరుతే!ఈ యజమాని స్వర్గముచేరుటకు బంధనములగుపాశములను త్రెంచుటకేనీకు ఆహుతి అర్పించుచున్నాను.జనులు నిన్నుభూంగా ఎరిగి పూజింతురు.నేను మాత్రమునిన్ను ంశ్వము సర్వముతెలిసినదానిగాఆరాధింతును.

65.(యజమాని మెడకుతగిలిఉండిన పాశములనుతీసివేయవలెను)

యజమానీ!నీ మెడలో ఎన్నటికిండని బంధమునునైరుతిదేం వేసినది.వానిని నేను మంత్రములచేండగొట్టినాను.గార్హ పత్యాగ్ని యందేఈ బంధనములనుకాల్చివేసెదను.పాశములు ండిపోయినయజమానీ! నైరుతిదేంచేఅనుజ్ఞాతుడవైహంరన్నమునుస్వీకరించుము.

(నైరుతిపేరుగల ఇటుకల ందచమసముచేనీరు చల్లి అందరులేచిపోవలెను)

ఈ కార్యముచేసిన భూతమునకునమస్కారము.**"నమో భూత్యైయేదంచకార"**

66.(తిరిగి చూడక అందరుఅగ్నిశాలకు చేరుదురు.మొట్టమొదలుఅధ్వర్యు శాలాద్వారమువద్దనున్నగార్హ పత్యాగ్ని కుండమునుఉపస్థానము చేయవలెను)

అగ్నియజమానిని స్వగృహముననిలుపువాడు. ధనములుఇచ్చువాడు. స్వర్గఫలప్రాప్తికలిగించువాడు. అగ్నిహోత్రాదిగుణములు కలవాడు.సూర్యసముడు. స్మకర్మయుక్తుడై-ఆహవనీయ-అతిప్రణీత - అగ్నిధ్ర-ధిష్ణ్యాది అగ్నులందుదర్శనంచ్చును.శత్రువులతో యుద్ధముకలిగినంత - అగ్ని - ఇంద్రునివలె సాయపడును.

67.(ప్రతిప్రస్థాతయనుఅధ్వర్యు - కుండపు దక్షిణకోణమందుపశ్చిమాభిముఖుడైనిలిచి

ఆరు,పది లేక ఇరువదినాలుగు ఎద్దులుకట్టిన నాగలినిఈ రెండు మంత్రములచేఉపస్థానము చేయవలెను)

అగ్ని క్షేత్రమునుఎరిగినవారును కృషికర్మకుశలురగుజనులు నాగటికిఎద్దులను కట్టెదరు.దేవతల వలనసుఖము అభిలషించుకృషీవలురు మడులనుదూర దూరముగ దున్నెదురు.

68.కృషికులారా! ీరు హలములకుఎద్దులను కట్టండి.మడులు సిద్ధమైనంతంత్తనములువేయండి. వేదవాణియు,పంటలును ఫలించవలెను.స్వల్పకాలమునపంటపండుట - కోతలు,నూర్పిడులగుట- పంట ఇంటికి చేరుటజరుగవలెను.

"షడ్భిర్ద్వాదశభిశ్చతుర్వింశత్యా"అని మహీధరుడు.నాగలికి 6 లేక 10 లేకఆశ్చర్యంగా ఎద్దులనుకట్టుటను సూచించినాడు.ఇది నేలలోతుగాదున్నుటకు ఉపయోగపడినట్లున్నది.

69.నేలీద చక్కనిచాళ్లు మృదువుగాఎర్పడవలెను.పొలము దున్నువాడుఎద్దులను మృదువుగాతోలవలెను.

వాయు-ఆదిత్యులారా! మాహంస్సులు అందుకొనండి.సంతృప్తులు కండి.పంటలను చక్కగాపండించండి.

70.ంశ్వేదేవతలు,మరుత్తులు ఆదరించిననాగటిచాళ్లుమధుర వర్షజలముననిండిపోవలెను.

ఆ చాళ్లుమాకు ఘృతదుగ్ధాదియుక్త అన్నమునుఅందించవలెను.

71.హలము నేలీదచాళ్లను ఏర్పరచును.సుఖములు కలిగించును.యజమానికి ప్రగతిశీలమగును.ఈ హలము పంటలనిచ్చునది.మంచిజాతి గోవులను,గొర్రెలను, వేగవంతములగురథాశ్వములను ప్రదానముచేయునది యగును.

72.హలమా! నీవుమా సమస్త కోరికలనుతీర్చుదానవు. నీవుకరుణించుము. ంత్ర,వరుణ, ఇంద్ర, అశ్వినులు- పూష- సంతానము, ఓషధులనుమా నింత్తము సంతృప్తులనుచేయుము.

73.(నాగటికి కట్టినఎద్దులను ండిచి- మేయుటకు ఈశాన్యదిశకు పంపవలెను.వానిని హలయుక్తముగఅధ్వర్యుకు దక్షిణగాఇవ్వవలెను)

దేవయానమార్గమును అనుసరించు,అహింసనీయ వృషభములారా!హలము నుండిముక్తులగుడు. మేముఆకలిదప్పుల అంధకారమునుదాటినాము. మాకుమహాజ్యోతి- పరమాత్మ - లభించినది.

74.(కుశస్తంభమునుయజించవలెను)

పక్షములకు- మాసములకు, వర్షమునిచ్చుసంవత్సరమునకు- అరుణ కిరణ ఉషకు - అశ్వినులకు- సూర్యునకు - అగ్రగాం అగ్నికిస్వాహా.

75.(ఈ అయిదు మంత్రములచేచమసముతో కుండమునందుసర్వౌషధములు అర్పించవలెను.)

పూర్వకాలమునమూడు యుగములు- ఋతువులందుఅనేక ఓషధులు ఉత్పన్నములైనఁ.పరిపక్వమై - ధూమ్రవర్ణలయినట్టిఆ ఓషధుల నూరును- ఏడును అగు స్థానములనునేను ఎరుంగుదును.

"త్రియుగంత్రికాలఁత్యర్థః" అని ఉవటుడు.ఇఁ చలికాలము,ఎండకాలము, వర్షకాలములగును,శతాయుః ..... ఏతాని శతధామం.ఇది వందసంవత్సరములఆయువు. సప్తచప్రాణాఃఆ ఏడు ప్రాణములగును.

76.తల్లులగు ఓషధులారా!ఁ శత-శత తేజస్సులనునేను బాగుగా ఎరుగుదును.నీ సహస్ర - సహస్రజన్మస్థానములనుచక్కగా ఎరుగుదును.

శతప్రభావఓషధులారా! ఁరు నా దేహమునుసర్వదా రోగరహితముచేయండి.

77.ఓషధులారా! ఁరు ఫలవంతులు.పుష్టవంతులు. యుద్ధమందుఅశ్వములవలె- వ్యాధిపుంజములనుజయించు వారు. వ్యాధులనుఁఁధ రీతులుగా నిరోధించువారు.మమ్ము దరిచేర్చువారు.ఁరు ఎల్లప్పుడు ప్రసన్నలగుడు.

78.ఓషధులారా! నేనుయజమానిని ఁ పరిచారకుడను.ఁమ్ము ప్రార్థిచుచున్నాను:-

నేనుస్వయజ్ఞము పూర్తిచేయునట్లును- గోవులు, అశ్వములు,వస్త్రములు, ఆత్మబలముకలుగునట్లునుచేయంది.

79.ఓషధులారా! ఆహుతిఇచ్చునపుడు అశ్వత్థచమసముఁ శయనమునకును.పలాశపర్ణ జుహువునీ నివాసము కొరకును కల్పించబడినది.ఁకు పరిచర్యలు చేయుయజమానిని గోభాజనుంచిచేయండి.

80.రాజులు ఁజయులగుటకుయుద్ధములుచేసినట్లు మేధావులువ్యాధులను జయించప్రయత్నింతురు.ఓషధులారా! ఁరు వారికి రోగనివారణశక్తి కలిగించండి.అప్పుడు వారిని ఁద్వాంసులు"వైద్యులు" అందురు.అట్టి వైద్యులురాక్షసులను నష్టపరచి- రోగములను నాశముచేయగలరు.

81.ఏ ఓషధులు తమఆహుతులచేఅశ్వదాయను లగునో- పిఁ సోమమున సంగతములగునో- ఏఁ బలమునిచ్చునో- ఏఁ రసస్వరూపలగునో వాటినన్నింటిని- ఈ యజమానికి కలుగుఅమంగళములనివారణార్థము - నేనుఎరుంగుదును.

82.గోశాలయందలి గోవులులేచినడచినట్లు- రోగనాశక ఓషధులు బలమునులేపినిలుపును.యజమానీ! ఈ ఓషధులుధనప్రదలు.తమ సేవకులకుధనములిచ్చును.ఈ ఓషధుల ప్రభావముసర్వదా నీకు అనుకూలమగునుగాత.

83.ఓషధులారా! 'నిష్కృతి' మీకు తల్లియగును.వ్యాధిని నివారించుటవలన మీరు నిష్కృతులుఅగుదురు. మీరు దేహమునసర్వత్ర సంచరించండి.శరీరమునందలి ఏభాగమున రోగజాతముఉన్నను దానిని తీసిపారవేయండి.

84.ఓషధులు రోగములనుసర్వదా ఆక్రమించును. దొంగగోశాలలో ప్రవేశించిగోవులను వశపరచుకున్నట్లు- ఓషధులు వ్యాధులనువశపరచుకొనును.శరీరమున మలినరూపమున ఉన్న వానినిఅన్నింటిని ఓషధులుశుభ్రపరచును.

85. మంత్రములచే ఓషధులను వాజీకరించి అరచేత నిలిపినంతమాత్రమున - ఉరిశిక్షపడిన వాడు ఉరితీయకముందే చచ్చునట్లు - రోగములన్నియు నశించును.

86. ఓషధులారా! మీరు ఏ రోగి దేహమందు - అతని అంగ అంగమున, నరనరమున ప్రవేశింతురో అట్టివాని దేహమందు రోగమును - నిపుణుడగు ఏలుకాడు శత్రువీరులను వలె - నష్టపరతురు.

87. యక్ష్మరోగమా! వాత, పిత్త, కఫముల సహితముగా ఈ దేహమునుండి పారిపొండి. సర్వశరీరపీడక వ్యాధిసహితముగా నీవు నష్టపడుము.

88. ఓషధులారా! మీలో ఒక ఓషధి రెండవ దానికి అనుకూలము కావలెను. రెండవది మొదటి దానివంటి ప్రభావము చూపవలెను. రోగనాశన విషయమున మీరందరు ఒక్కపలుకు మీద నిలిచి "ఓషధులు రోగములను నష్టపరచగలవ" ను నా మాట నిలపెట్టవలెను.

89. ఓషధులు ఫలములు ఇచ్చునవి కావచ్చును. ఇవ్వనివి కావచ్చును. పుష్పించునవి కావచ్చును. పుష్పించనివి కావచ్చును. బృహస్పతిచే సృష్టించబడిన మీరు నన్ను రోగరూపములగు పాపములనుండి రక్షించవలెను.

90. వాగ్దానము చేసియు వ్యతిరేక కార్యము చేసినందున కలుగు కుఫలము వలన వచ్చు వ్యాధులనుండి ఓషధులు నన్ను రక్షించవలెను. వరుణదేవుని జలోదరాదుల నుండి ఓషధులు నన్ను రక్షించవలెను. యముని బంధనములు గల యక్ష్మాదిరోగముల నుండి ఓషధులు నన్ను రక్షించవలెను. అందరు సంబంధదేవతల రోగముల నుండి ఓషధులు నన్ను రక్షించవలెను.

91. ద్యులోకమునుండి భూలోకమున అవతరించు ఓషధులు ఇట్లు మాట్లాడుకున్నవి :-

"ఏ జీవి శరీరమున మనము వ్యాపింతుమో ఆ జీవికి మృత్యువు కలుగదు"

92. సోమరాజు చేత వందల ప్రభావములు కల అనేక ఓషధులున్నవి. వానినుంచి ఎంచబడిన ఓషధులారా! మీరు ఓషధులన్నింట శ్రేష్ఠలు. మీరు నా కోరికలు ఫలింపచేయు సమర్థులు కండి. హృదయమున శాంతిని ప్రసాదించువారలు కండి.

93. సోమరాజు చేతి అనేక ఓషధులు భూఄ ఏద వ్యాపించి ఉన్నఄ. అవన్నియు - బృహస్పతి చేత అనుజ్ఞాతలై - తమతమ ప్రభావమును నేను తీసికొను ఓషధియందు ప్రవేశపెట్టవలెను.

94. నా మాట ఄనుచున్నట్టియు దూరమునకు సాగిపోయినట్టి ఓషధులారా! నేను స్వీకరించు ఈ ఓషధియందు ఏఏ ప్రభావములను చేర్చండి.

95. ఓషధులారా! ఉపచారము కొరకు ఄమ్ము త్రవ్వువాడును - త్రవ్వబడునదియు నష్టపోరాదు. రెండు కాళ్లమానవులు - నాలుగుకాళ్ల గోవులు మున్నగు జంతువులు ఆరోగ్యవంతులు కావలెను.

96. ఓషధులు రాజగు సోమునితో ఇట్లన్నఄ :--

రాజా! బ్రాహ్మణుడు మమ్ము ఏ రోగికి వాడునో ఆ రోగిని మాత్రమే మృత్యువు నుండి దరి

చేర్చెదము. అంతే - అందరిని కాదు.

97. నేను వాడుచున్న ఓషధీ! నీవు వాతనాశనిఄ. మూల వ్యాధినాశనిఄ. వ్రణాదుల నాశినిఄ. ముఖక్షత-మందాగ్నుల నాశనిఄ. వేయేల యాక్ష్మభేదములు గల వందలాది రోగముల నాశనిఄ.

98. ఓషధులారా! ఄమ్ము గంధర్వులు త్రఄ్వనారు - ఇంద్రుడు త్రఄ్వనాడు - బృహస్పతి త్రఄ్వనాడు. వేయేల! ఄద్వాంసుడగు సోమరాజు సహితము ఄమ్ము త్రఄ్వ తన యక్ష్మమునుండి ఄముక్తి పొందినాడు.

99. ఓషధీ! నీవు శత్రురూపరోగమును జయించుదానవు. ఈనా అదాతయగు రోగమును జయించుము. యుద్ధముకోరు రోగమును జయించుము. పాపములన్నింటిని నీవే జయించుము.

100. ఓషధీ! నిన్ను త్రఄ్వతీయుచున్న నేను దీర్ఘాయుష్మంతుడను కావలెను. నిన్ను ఏ రోగి కొరకు త్రవ్వుచున్నానో అతడు దీర్ఘాయుష్మంతుడు కావలెను. నీవు సహితము దీర్ఘాయుష్మంతవు కమ్ము. వందల కాండ ప్రకాండములతో వర్ధిల్లుము.

101. ఓషధీ! నీవు ఓషధులన్నింట శ్రేష్ఠమవు, సకల వృక్షములు నీ సహాయకులు మాత్రమగుదురు నీ ప్రభావమున - మమ్ము హింసించదలచువాడును - మాకు సేవకుడు కావలెను.

90 నుండి 101 వరకు అనారభ్యాధీతలు సమాప్తము.

102. ఎవడు పృథ్విని సృష్టించినాడో ఎవడు సత్యధర్మములను కలిగించినాడో -ఎవడు ద్యులోకమున వ్యాపించినాడో - ఎవడు ప్రథమజాతయో అట్టి ఎవనికి హ\u0c3fస్సులు అర్పించవలెను. "కస్మైదేవాయ హ\u0c3fషా\u0c3fధేమ"

103. పృథి\u0c3f! నీవు మేము సంకల్పించిన యజ్ఞరూపమునను - యజ్ఞసాధన భూతములగు దుగ్ధాదిరూపమునను మాకు లభించుము. అగ్ని - కోమలమగు - నీ పృష్ఠ భాగమును అధిరోహించును గాత.

104. అగ్నీ! నీ ఒక రూపము శుభ్రము. ఒకటి ఆహ్లాదకరము. ఒకటి ప\u0c3fత్రము వేరొకటి యజనీయము. ఇటువంటి - నీ యొక్క - అన్ని రూపములను దేవతల కొరకని మేము సమార్జింతుము.

105. అన్నమును : దాని ఉపసేచనములగు దుగ్ధఘృతాదులను - సత్యమును - అగ్నిని నేను ఉత్తర దిశన పొందుచున్నాను. ఈ పురోడాశాదులన్నియు నా దేహమున - పుత్రాదులదేహమున - గవాది పశువుల దేహమున - ప్రవేశింపవలెను.

అన్నపు అభావము - వ్యాధిగ్రస్తతను నేను పారద్రోలుచున్నాను.

106. ప్రభాధన అగ్నీ! నీవు యజమాని కీర్తిని పరలోకమునకు చేర్చువాడవు. నీ ధూమము, నీ జ్వాలలచే నీవు అందములు సంతరించు కొనుచున్నావు.

మహాప్రకాశవంత అగ్నీ! నీవు నీకు గల మహాబలమున యజమాని యజ్ఞం కొరకు పర్యాప్త అన్నమును ప్రసాదించుము.

107. అగ్నీ! నీవు పరిశుద్ధుడవు. ప్రదీప్తుడవు. నిర్మలుడవు. జ్యోతిర్మయుడవు. నీవు నీ ప్రకాశమున పైకి ఎదుగుదువు. వార్థక్యమున పుత్రులు తల్లిదండ్రులను వలె - నీవు యజమానిని స్వర్గమున - పోషింతువు. ద్యావాపృథ్వ్యులను హ\u0c3fతోను - వర్షముతోను పూరింతువు.

108. జలములు పుత్రికలు ఓషధులు. ఓషధులపుత్రా అగ్నీ! నీవు జాతవేదవు. అవస్థానాది కార్యములచే అగ్నికుండమున ఉండువాడువు. శోభన స్తుతులచే పరిపుష్టుడవగుము. నానా స్వరూపులు, నానా తర్పణలు, \u0c3fశిష్టకుల గోత్రోత్పన్నుడగు యజమాని నీ యందు \u0c3f\u0c3fధ చరు పురోడాశ హ\u0c3fస్సులచే హోమము చేయును.

109. అగ్నీ! నీవు అమరుడవు. అధ్వర్యాదులు అర్పించు హ\u0c3fరాదులచే దేదీప్య మానుడవు. మాయందు ధనములను \u0c3fస్తరింపచేయుము. దర్శనీయములగు జ్వాలాసమూహములచే అగ్నికుండమున \u0c3fరాజిల్లుచున్నావు. మా చిరకాల యజ్ఞమును సర్వదా పూర్తి చేయుచున్నావు.

110. అగ్నీ! నీవు యజ్ఞమును సఫలము చేయువాడవు. ప్రకృష్ట జ్ఞానవంతుడవు. ిశిష్ట వేదస్థాన నివాసిం. యజమానికి వరణీయమగు మహాధనమును ప్రసాదించుము. మహావర్షమును కలిగించుము. అశ్వ, గోసంపదను ప్రదానము చేయుము.

111. అగ్ని సత్యశీలుడు. మహానుడు. ిశ్వదర్శనీయుడు. పూర్వకాలమున ఋష్యాదులు - ధనప్రాప్తికొరకు - అగ్నినే యజించినారు. కావున నేటి యజమాని సహితము ిన్నపము ినువాడు, అతిశయకీర్తిశాలి యగు దైి అగ్నినే - పూర్ణిమ అమావాస్యాదులందు వేదవాణిని ఆశ్రయించి యజింతురు.

112. సోమమా! నీవు వర్ధిల్లుము. నీకు సర్వదిశలందు బలము లభించవలెను. మాకు అన్నము లభించుటకు సాయపడుము.

113. శత్రుహింసక సోమమా! నీకు వసతీవరీ మున్నగు జలములు లభించును గాత. యవాదిసత్తు మున్నగునం లభించును గాత. సర్వశక్తులు లభించును గాత. మా పుత్రాది సంతతుల అభివృద్ధి కొరకు నీవు ద్యులోకము నుండి మంచి మంచి అన్నములను తెచ్చి ఇమ్ము.

114. అత్యంత తృప్తికర సోమమా! నీవు సమస్త అవయవములచే వృద్ధిచెందుము. అతిశయకీర్తిశాలి సోమమా! మా ిత్రమా! నీవు మమ్ము వర్ధిల్లచేయుము.

115. అగ్నీ! యజమాని నీకు పుత్రుని వంటివాడు. అతడు వేదవాణిచే నిన్ను స్తుతించునపుడు స్వర్గము సహితము తలచడు.

116. (తెల్లని గుర్రము లేక ఎద్దును ఎక్కిన హోత ఈ మంత్రము చదువవలెను)

అత్యంత అంగార వసంత అగ్నీ! తమ తమ కోరికలు తీర్చుకొనుటకు సమస్త జాతులు భిన్న భిన్న ిధులచే - నిన్ను ఆరాధింతురు.

అగ్నిః ప్రియేషు ధామసు భూతస్య భవ్యస్య ।

సామ్రాడేకో ిరాజతి ॥

స్వర్గాది ప్రియధామములందు సమస్త భూతభిష్యత్తులకు అగ్ని ఒక్కడే సామ్రాట్టుగా ిరాజిల్లుచున్నాడు.

దాశరథి రంగాచార్య ిరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

రుక్మాది వచనాన్తమను పన్నెండవ అధ్యాయము సమాప్తము.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

అధారంస్సర్వ ిద్యానాం హయగ్రీవ ముపాస్మహే ॥

పదమూడవ అధ్యాయము

1. మయిగృహ్ణామ్యగ్నే అగ్నిం రాయస్పోషాయ సుప్రజాస్త్వాయ సుీర్యాయ

మాము దేవతాః సచన్తామ్ ॥

(త్రయోదశే పుష్కరపర్ణాద్యుపధానమన్త్రాణి ఉచ్యతే - పదమూడవ అధ్యాయము కమలపత్ర ఉపధానమంత్రములు చెప్పబడిని. ఉత్తరవేది వెనుక కూర్చుని యజమాని జపించును.)

గోధన, అశ్వధన పుష్టికొరకును - సుసంతాన ప్రాప్తికొరకును - శుభములకు గాను బలీర్యముల కొరకును సర్వప్రథమమున అగ్నిని స్థాపించుచున్నాను. ఇప్పుడు యజనీయ దేవతలందరు హిరాదులను స్వీకరించవలెను.

2. (**పుష్కర పర్ణముపదధాతిస్తమ్భే** - దర్భల కూర్చిద కమల పత్రమును ఉంచవలెను)

కమలపత్రమా! నీవు జలముల పృష్ఠమవు. అగ్నికొరకు తేబడిన మట్టికి కారణభూతమవు. సకల దిశలందు పెరుగు సముద్రమును కప్పివేయుము. నీవు పెరుగుము. ఎంతో ిస్తరించుము. నీవు జలమునందు ద్యులోక ిస్తృతిని పొందుము.

3. సూర్యుడు కమనీయుడు. సుందర కిరణములవాడు. అతడు - అందరికన్న ముందు - వెలువడినాడు. వెలువడిన ఆదిత్యుడు అంతరిక్షమున ిరాజిల్లు సత్ - అసత్‌లను స్వప్రకాశమున

అభివ్యక్తము చేయును.

4. అతడు సృష్టికన్న ముందే హిరణ్యగర్భుడై అవతరించినాడు. సృష్టి జరిగినంత అతడే భూతజాతమునకు అధిపతిఅయినాడు. అతడే ద్యులోక భూలోకములను ధరించినాడు. అట్టి ఏ దేవతకు హిస్సు అర్పించవలెను?

కస్మై దేవాయ హిషా ిధేమ?

5. సూర్యుడు మహాప్రకాశమునకు కేంద్ర బిందువు. అతడు ద్యులోక, భూలోక, అంతరిక్షములను మొట్టమొదటి ప్రకాశింపచేసినాడు. ఈ ముల్లోకములు ఎల్లరకు సమాన స్థానములు. సూర్యుడు అట్టి ముల్లోకములందు సంచరించువాడు. అతనిని - సప్తదిశలకు

ప్రతీకలగు - సప్తఋత్విజుల సహితుడనై యజింతును.

6. (**యజమానో హిరణ్యపురుషం పశ్యన్నృక్త్రయం పఠేత్** యజమాని హిరణ్యపురుషుని దర్శించి మూడు మంత్రములను చదువవలెను)

భూమి మీద అన్ని దిశలందున్న సర్పములకు వందనము. అంతరిక్షమున, ద్యులోకమున ఉన్నసర్పములకు వందనము.

7. యాతుధానుల బాణస్వరూపములగునవియు - వనస్పతులందు దాగి ఉన్నవియు - గుంతలందు పడి నిద్రించినవియునగు సర్వ సర్పములకు నమస్కారము.

8. వెలుగులు నిండి ద్యులోకమందున్నవియు - సూర్యకిరణములందున్నవియు - జలములే నివాసముగాగల సర్వ సర్పములకు నమస్సులు.

9. (హిరణ్య పురుషునకు ఘృతాహుతులు అర్పించవలెను)

అగ్నీ! నీ బలమును వ్యక్తపరచుము. దుష్టులను సంతప్తులను చేయుటకుగాను - రాజు మంత్రుల సహితుడై గజము మీద సర్వత్ర సంచరించునట్లు - భూమి యందంతటను వల వలె వ్యాపింపుము. క్రోధము కలిగినంత రాక్షసాదుల మీద నిశిత శరీరములు కురిపించువాడవు - నీవు రాక్షసులను మండిపోవు నీ మంటలందు కాల్చుము.

10. అగ్నీ! నీ జ్వాలలు వాయుప్రేరితములు. శీఘ్రసంచారలు. వానిని మరింత తీవ్రము చేయుము. ఆ తీవ్రజ్వాలలందు రాక్షసులను భస్మము చేయుము. పిశాచములను భస్మము చేయుము. అగ్నీ! నీ విస్ఫులింగములను నలుదిశలకు చిమ్ముము.

11. అగ్నీ! మమ్ము రక్షించుటకు నలుదిశల నీ అనుచరులను నిలుపుము. నీవు అత్యంత వేగవంతుడవు. అహింస్యుడవు. మా ప్రజలకు పాలకుడవగుము. నిందించువారు. మాకు దగ్గరలో ఉన్నారు. దూరమందున్నను నిన్ను బాధించరాదు. బాధించలేరు.

12. అగ్నీ! నీవు నీ మంటలచే మండిపడుము. ఆ మంటలను వ్యాపింపచేయుము. మా శత్రువులను పూర్తిగా దహనము చేయుము.

అగ్నీ! నీ ఆయుధములు - జ్వాలలు - అతి తీక్ష్ణములు. కొందరు మా విషయమున అదాతలు అయినారు. అట్టివారిని - నీవు ఎండుగడ్డినివలె - కాల్చి బూడిద చేయుము.

13. అగ్నీ! నీవు నీ జ్వాలలను పై పైకి పంపుము - పెంచుము. మమ్ము పొంచి ఉన్న శత్రువును నీ జ్వాలలచే కాల్చివేయుము. రాక్షసులు ఎక్కుపెట్టిన బాణములను పడవేయుము. మా శత్రువు వంటరియైనను -సంఘీభూతుడైనను వారిని మెలిపెట్టుము. జుహువా! అగ్ని తేజము సన్నిహితముగా నిన్ను స్థాపించుచున్నాను.

14. ఈ అగ్ని పగటిపూట ఆదిత్యరూపుడై ద్యులోకపు శీర్షమగును. ఆకాశపు ఉన్నతస్కంధమగును. పృథ్వికి పాలకుడగును. ఇతడు జలముల బలములను వర్ధిల్లచేయును.

(**ఔదుంబరం దధిపూర్ణం స్రుచముత్తరే దధాతి** - ఔదుంబర స్రువమున దధిని నింపి ఉత్తరమున నిలుపుము)

ఔదుంబరస్తువమా! ఇంద్రుని ఓజస్సు సహితముగా నిన్ను ఇచటస్థాపించుచున్నాను.

15. అగ్నీ! నీవు జ్వాలా జిహ్వుడవు - నీ జిహ్వాలు హవ్యవాహికలు. నీవు వాయువు యొక్క కళ్యాణ వంత ఆడు గుర్రములను అధిరోహింతువు. అప్పుడు యజ్ఞములకును వర్షజలములకును నేతవగుదువు. స్వర్గప్రదమగు జ్వాలా శిఖరమును ద్యులోకమున ిస్తరింపచేసెదవు.

16. (**స్వయమాతృణ్ణాం పృథిింసంస్తుతా ిష్టకాముపదధాతి** - ిరిగిన మట్టి ఇటుకను కుండమున వేయవలెను)

ఇష్టకా! నీవు పృథ్విని ధరించుదానవు. అత్యంతస్థిరమవు. నీవు ిశ్వకర్మచే ఇచట స్థాపించబడినావు. ఇక నిన్ను ఈ సముద్రముగాని, హిరణ్మయుడు గాని బాధించజాలరు. ఎట్టి బాధలు లేనిదానవై కుండమును ధృఢపరచుము.

17. ఇష్టకా! నీవు అవకాశయుక్తవు. ిస్తారయుక్తవు. జలముల పృష్ఠభాగముననను - సముద్రమార్గముననను ప్రజాపతియే నిన్ను స్థాపించును గాత. నీవు ఎంతో ిస్తరించుము - నీవు నేలవుకదా!

18. ఇష్టకా! నీవు భవమవు. భూిిి - భూరసి భూిరసి' ఆదిత్యస్వరూపవు. సమస్త ిశ్వమును ధరించు దానవు - భరించుదానవు. పృథ్విని సంయిితము చేయుము. ఈ కుండమును దృఢమొనర్చుము. ఈ కుండమును బాధించకుము.

19. స్వయమా తృణ్ణఇష్టకా! లోకములన్నింటి ప్రాణ, అపాన, వ్యాన, ఉదానములు - కీర్తి - శాస్త్రీియ ఆచరణసిద్ధి కొరకు నిన్ను స్థాపించుచున్నాను. మహాయోగ క్షేమ సంపత్తితోను, సుఖ కరమగు గృహముతోను అగ్ని నిన్ను రక్షించును గాత. అగ్నిద్వారా సురక్షితవైన నీవు - అంగిరుల యజ్ఞమందు వలె - మా యజ్ఞమున స్థిరపడుము.

20. (**అగ్నినా ద్రష్టాం దూర్వేష్టకాముపదధాతి** - అగ్నికి చూపిన దూర్వను ఇటుకపై వేయవలెను)

దూర్వమా! ఈ మట్టి - ఇటుక - లోనాటుకొని పర్వపర్వములుగా పెరిగినట్లు - మమ్ము సహితము శతసహస్ర పుత్ర, పౌత్రులతో వర్ధిల్లచేయుము.

21. దూర్వమా- గరికా! నీవు నీ వందలకొలది వ్రేళ్లను వ్యాపింపచేయుదువు. తదుపరి వేలవేల మొక్కలుగా నేల నుండి బయటపడుదువు. అట్టి నిన్ను ఈ స్థానమున హిి అర్పించి సేిింతుము.

22. అగ్నీ! నీవు నీ సకల జ్యోతియుతుడవై సూర్యుని యందు చేరినావు. నీ కిరణములతోనే ద్యులోకమును ప్రకాశవంతము చేసినావు. అట్టి నీ సమస్త ప్రకాశములచే సమస్త జనులను ప్రకాశింపచేయుము.

23. దేవతలారా! ఏ కాంతులు సూర్యునందున్నవో - గోవులందున్నవో. అశ్వములందున్నవో. ఇంద్రాగ్ని బృహస్పతులారా! మమ్ము అట్టి సమస్త కాంతులచే కాంతిమంతులను చేయండి.

24. (రేతః సిచ్ అనురెండు ఇటుకలను ఒకదాని తరువాత ఒకటి పేర్చవలెను)

ఈ భూలోకము ఎంతో శోభాయమానము. అది జ్యోతి రూపమగు అగ్నిని ధరించును. ద్యులోకము స్వయంప్రకాశము. అట్లయ్యు ఆదిత్యరూపమగు అగ్నిని ధరించును.

(రెండవ ఇటుకను పేర్చవలెను)

ఇటుకా! నీ పేరు విశ్వజ్యోతి. నిన్ను ప్రజాపతి స్వయముగ స్థాపించును గాత. నీవు మాకు జ్యోతిని ప్రసాదించుము. అగ్నియే నీకు స్వామి యగును. అంగిరుల యజ్ఞమున స్థిరముగ నిలిచిన రీతి - అగ్నిద్వారా స్థాపించబడిన నీవు ఈ కుండమందు యథాస్థానమున దృఢముగా స్థిరపడుము.

25. (ఋతవ్యే ఉపదధాతి - ఋతవ్ అను ఇటుకను పేర్చవలెను)

చైత్ర - వైశాఖములు వసంత ఋతువగును. వసంతమా! కుండమందు చేరిన ఈ అగ్నిని మధ్యనుంచి సంధించుదానవు. ద్యావాపృథ్వులను అనుకూల పరచుము. జలములను, ఓషధులను అనుకూలము చేయుము. నా పెత్తనము నిమిత్తము ఇష్టికారూప అగ్నులను అనుకూలము చేయుము. ఇతరులు సహితము ద్యావాపృథ్వులకు మధ్య వేదికలను ఏర్పరచినారు. అన్యదేవతలు ఇంద్రుని సేవించుటకు చుట్టుముట్టినట్లు - వసంతమా! ఆ వేదికల సహితముగా మా వేదికి సమాహితమగుము.

ఇష్టకా! అగ్ని నీకు అధిపతి. నీవు అగ్నిచే ఈ కుండమున స్థాపించబడినావు. అంగిరుల యజ్ఞమున స్థిరపడి నిలిచినట్లు - ఈ కుండమందు యథాస్థానమున దృఢముగా స్థిరపడుము.

26. (కూర్మం దధిమధుఘృతైరభ్యనక్తి - తాబేలును పెరుగు, తేనె, నేతులతో స్నాన మాడించవలెను)

27. యజ్ఞసంకల్పముల యజమానికి వాయువు మధురమై వీచును. నదులు మధురములై ప్రవహించును. మాకు ఓషధులు మధురములు కావలెను.

28. మాకు రాత్రులు మధురములు అగును గాత. పగళ్లు మధురములగును గాత. ఈ భూలోకము మధుయుక్తమగును గాత. మనలనందరను పాలించు ద్యులోకము మధురమగును గాత.

29. వనస్పతులు మధురములు అగును గాత. సూర్యుడు మధుతముడు అగును గాత. గోవులు

మధురములగు దుగ్ధఘృతములు ఇచ్చునవి అగును గాత.

30. (ఆషాఢమను ఇటుకకు మూరెడు దూరమున ఉన్న మూడవ పద్య ఇటుక దగ్గరి శేవల తృణమందు తాబేలును వదలవలెను)

కూర్మమా! జలపు గంభీరదేశమగు రంమండలమున ప్రవేశింపుము. అచట సూర్యుడు నీకు తాపము కలిగించకుండవలెను. శ్వనేత అగ్ని నిన్ను కాపాడవలెను. అనఖండిత అవయవములు గల ఇటుకలను ప్రజను నీవు ంక్షించుము. నిన్ను దివ్యవృష్టిః తడుపుచుండును గాత.

త్వాదివ్యావృష్టిః సచతామ్.

31. (కూర్మమును చేతితో రుద్దవలెను)

ఈకచ్ఛపము జలములకు అధిపతి. ఇటుకల అభివర్ధకము. ఇది ముల్లోకములు దాటిపోవును. కూర్మమా! ఆహుతి ఇచ్చిన పశువు వలె పుణ్యలోకమునకు చేరుము. అక్కడ పూర్వకాలమున కుండములందు మరణించిన కూర్మములు ఉన్నవి. నీవు కూడ అచటికి చేరుము.

32. **మహీద్యౌః పృథివి చన ఇమం యజ్ఞంమిక్షితామ్ ।**

పితృతాంనో భరీమంభిః ॥

8వ అధ్యాయపు 32వ మంత్రము పునరావృతము.

33. (ఉలూఖలమూసలే ఉపదధాతి. రోలు రోకలిని ఒక చోట పెట్టవలెను.)

ష్ణువు కర్మలను చూడండి! ఏ ష్ణువు యజ్ఞకారకుడో ఇతడు ఇంద్రునకు అనుకూల మిత్రుడగుచున్నాడు!

34. (రోలి మీద రోకలిని పెట్టవలెను)

ఉలూఖలమా! నీవు జగములు ధరించుదానవు. అత్యంత స్థిరమవు. అగ్ని తొలుత రోలు రోకలి నుండియే పుట్టినది. తదుపరి రెండు అరణులందు ఆవిర్భవించింది. అట్టి అగ్నికి తన ంధులు తెలియును. గాయత్రి, త్రిష్టుప్, అనుష్టుప్ ఛందమున ద్వారా అర్పించినా ఆహుతులను దేవతలకు చేర్చును.

35. ఉఖా! మాకు వర్షము, గోధనము, అశ్వ ధనము , బలము, యజ్ఞము, సంతానము కలుగుటకు నీవు ఇచటనే ప్రకాశింపుము. నీవు సామ్రాట్టువు - స్వరాట్టువు - "సామ్రాడసి స్వరాడసి" సరస్వతి యొక్క రెండు స్రోతములు నిన్ను రక్షించును గాత.

36. (**ఋగ్ద్వయేనోఖామధ్యే ఆహుతీ జుహోతి**. ఈ రెండు మంత్రములచే ఉఖామధ్యమున రెండు ఆహుతులు అర్పించవలెను.)

అగ్నీ! నీ అశ్వములు వినయవంతలు. అవి నిన్ను దేవ యజ్ఞములకు గొనిపోవును. వానిని త్వరగా నీ రథమునకు పూన్చుము.

37. అగ్నీ! రథస్వామి తన రథమునకు అశ్వములు పూన్చిన రీతి - నీవు సహితము త్వరగా - దేవతలను ఆహ్వానించుటకు - నైపుణ్యము గల అశ్వములను నీ రథమునకు పూన్చుము. మానవ హోత కన్న ముందే నీవు ఈ వేదిమీద ప్రతిష్ఠితుడవగుము.

38. (**ముఖప్రభృతి సప్తసు ప్రాణాయతనేషుసప్త హిరణ్య శకలాన్ప్రత్యస్యతి** - ఏడు పశువుల ముఖములందు ఏడు బంగారు ముక్కలు ఉంచవలెను.)

ఇవి హృదయమందుండి- మనసు నుండి పవిత్రముగ వెలువడిన హిరణ్మములు. ఇవి హిరణ్మయుని మీద నదుల వలె పడుచున్నవి. కుండ మధ్యమున విరాజిల్లుచున్న హిరణ్మయుని మీద పడుచున్న ఘృతాహుతి ధారలను నేను దర్శించుచున్నాను.

39. (**నాసికయోః ప్రాశ్యతి**. పశువు ముక్కునకు చూపవలెను.)

హిరణ్యఖండమా! ఋక్కు కొరకు నిన్ను ఎడమ ముక్కున ఉంచుదును. కాంతి కొరకు

నిన్ను కుడి ముక్కున - నాసికా రంధ్రమున ఉంచుదును.

(పశువు కన్నులకు చూపవలెను)

స్వర్ణఖండమా! వెలుగు కొరకు నిన్ను పశువు ఎడమ కంటి వద్ద ఉంచుదును. కాంతి కొరకు నిన్ను పశువు కుడి కంటి వద్ద ఉంచుదును.

(పశువు చెవులకు చూపవలెను)

ఈ సువర్ణ ఖండము ఈ సమస్త లోకములకు - అగ్నికి బలము ప్రదానము చేయునది. కావున దీనిని పశువుయొక్క ఎడమ - కుడి చెవుల వద్ద ఉంచుదును.

40. (**దక్షిణశ్రోతే శకలం ప్రాశ్యతి**. కుడిచెవి వద్ద బంగారం ఉంచవలెను అందువలన అగ్ని తేజోవంతుడు అగుచున్నాడు. కాంతిమంత అగ్ని సువర్ణ కాంతి వలన మరింత కాంతిమంతుడు అయినాడు.

(పురుషశిర ఉద్గు్ర ప్ణాతి - మానవ శిరస్సును ఉఖ యందు ఉంచవలెను.)

మానవ శిరమా! నీవు వేనవేల సంపదలు ఇచ్చుదానవు. వేనవేల సంపదలు కలుగవలెనని నిన్ను ఉఖయందుంచుచున్నాను.

(ముందు మానవ శిరమున తదుపరి అశ్వగో, అజములందు సువర్ణఖండములు ఉంచవలెను.)

41. (పురుష శిర ఉద్గు్రప్ణాతి - మానవ శిరమును కుండము నందుంచవలెను.)

అగ్ని వేలమందికి దాత యగును. నానా రూపములుగ అవతరించువాడగును. మానవ శిరమా! నీవు ఈ గ్రహణశీల అగ్నిని నీటితో తడుపుము. అగ్నీ! తేజమున ఈ యజమానిని రక్షించుము. ఇతనిని బాధించనీయకుము, కుండమునందు నిలిపిన శిరమా! ఈ యజమానిని "శతాయుషం కురుహి"

42. (**అశ్వశిర ఈశానే ఉపదధాతి** - అశ్వశిరమును ఈశాన్యమున ఉంచవలెను)

అగ్నీ! నీవు వాయు వేగవంతుడవు. వరుణునకు నాభివంటి వాడవు. జలమధ్యమున ఉత్పన్నుడగు వాడవు. సముద్ర పత్నులగు నదులకు శిశువు వంటి వాడవు. హరిత వర్ణుడవు. అగ్ని సంభూతుడవు. ఈ అశ్వము జలముల సంతతి. దీనిని పరమాకాశమున బాధించకుము.

43. (గోశిర ఆగ్నేయ్యాముపదధాతి)

అగ్ని అనుపేక్షణీయుడు. ఐశ్వర్యోపేతుడు. రోషరహితుడు. పూర్వ ఋషులచే పూజించ బడినవాడు. అన్నములందించి అందరను పోషించువాడు. స్వయంభరణీయుడు. అట్టి అగ్నిని స్తుతించుచున్నాను.

పర్వములు, ఋతువులననుసరించి ిధిిధానమున ప్రజ్వరిల్లచేయబడునట్టి అగ్నీ! అఖండనీయము - ిశేష రూపమున శోభితమగు ఈ గోవును బాధించకుము.

44. (**వాయువ్యే ిిశిరముపదధాతి**. వాయవ్యమున గొర్రె తలను ఉంచవలెను.)

ఈ గొర్రె స్వరూపములు నిర్మించు త్వష్ట అనుగ్రహమున కంబళాదుల ద్వారా

ఈలోకములను ఆచ్ఛాదించునది. వరుణనాభి వంటి రక్షణీయ పరమ దిశలందు ఉత్పన్నమగునది. గొప్పది. వేల ిలువ చేయునది. ప్రాణులకు ప్రజ్ఞ ప్రదానము చేయునది. అగ్నీ! అట్టి గొర్రెను పరమాకాశమున బాధించకుము.

45. (**నైరుత్యే ిజముపదధాతి** - అజము - మేక)

ఆగ్నేయ అజము ప్రజాపతి శోకమున పుట్టినది. ద్యులోక, భూలోక శోకములందు పుట్టినది. ప్రజాపతి వాగ్రూపమున మేకను, ప్రజలను సృష్టించినాడు.

అగ్నీ! అట్టి మేక ఁషయమున నీ క్రోధమును అతి దూరముగ ఁడువుము. బాధించకుము.

46. చిత్రం దేవానాముదగాదనీకం చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః

ఆప్రా ద్యావాపృథిఁ అంతరిక్షం సూర్య ఆత్మాజగతస్తస్థుషశ్చ

(7వ అధ్యాయపు 42వ మంత్రము పునరావృతము)

47. (అధ్వర్యు వేదికి దక్షిణమున ఉత్తరాభిముఖుడై అయిదు మంత్రములచే అయిదుతలలను ఉపస్థానము చేయును.)

అగ్నీ! నీవు హిరణ్యశకల రూపుడవు. వేల కన్నుల వాడవు. యజ్ఞము కొరకు చయనము చేయబడువాడవు. ఈ రెండు కాళ్ళ పురుష పశువును హింసించకుము. యజ్ఞీయతురంగ ముఖ పశువును నీవు ఇష్టముగా భక్షించుము. నీ జ్వాలా శరీరమును పెంచుము. ఇచట స్థిరపడుము.

అగ్నీ! నీ మంటలు - మేము ద్వేషించునట్టి - కిన్నెర మృగమును చేరునుగాక.

48. అగ్నీ! ఇది అశ్వము - సకిలించునది. వేగవంతులందు వేగవంతము. దీనిని నీవు హింసించకుము. నీకు నేను అరణ్యమునందలి గౌర మృగమును చూపుదును. దానిని భక్షింపుము.

నీ జ్వాలా దేహమును పెంచుము. ఇచట సుఖముగా వసింపుము.

అగ్నీ! నీ మంటలు మేము ద్వేషించునట్టి - గౌర మృగమును చేరును గాత.

49. ఇది గోవు. సహస్రమూల్యము. సహస్ర ఉపకారకము. ఘృత దుగ్ధముల శతధార కూపము. జీవనార్థము అనేకానేక మానవులచే ఆశ్రయించబడునది. యజమానికి ఘృతము అందించునది. అదీన. అగ్నీ! ఈ గోరూప పశువును పరమాకాశమున బాధించకుమా! నేను నీకు అరణ్యమందలి గోవు వంటి గవయ మృగమును చూపుదును. దానిని భక్షించుము. నీ జ్వాలా దేహమును పెంచుము. ఇచట సుఖముగా వసింపుము.

అగ్నీ! నీ మంటలు - మేము ద్వేషించు - గవయ మృగమును చేరవలెను.

50. ఇది గొర్రె. ఉన్ని నిచ్చునది. వరుణ నాభి వలె రక్షణీయ, ద్విపాద, చతుష్పాద పశువులను చలి నుండి రక్షించునది. కంబళాది త్వచల సృష్టించునది. పశురూప ప్రజను సృష్టించు త్వష్ట తొలుత సృష్టించినది. అగ్నీ! అట్టి గొర్రెను పరమాకాశమున

హింసించకుము. అగ్నీ! నేను నీకు అరణ్యమునందలి ఒంటెను చూపుదును. దానిని భక్షింపుము. నీ జ్వాలా దేహమును పెంచుము. ఇచట సుఖముగా వసింపుము.

అగ్నీ! నీ మంటలు మేము ద్వేషించు - ఒంటెను చేరును గాత.

51. ఇది మేక. ప్రజాపతి శోకమున పుట్టినది. ఆ మేక తనను సృష్టించిన ప్రజాపతిని మొట్టమొదలు చూచినది. ఆ మేక యజ్ఞం చేసిన దేవత దేవతలందు అగ్రగణ్యుడైనాడు. ఆ మేక

మూలముననే యాగయోగ్య యజమాని స్వర్గాదులను ఆరోహించును. అగ్నీ! నేను నీకు అరణ్యమునందలి శరభమును చూపుదును. దానిని భక్షింపుము. నీ జ్వాలా దేహము పెంచుము. ఇచట సుఖముగా వసింపుము.

అగ్నీ! నీ మంటలు - మేము ద్వేషించు - శరభ మృగమును చేరును గాత.

51. ఇది మేక. ప్రజాపతి శోకమున పుట్టినది. ఆ మేక తనను సృష్టించిన ప్రజాపతిని మొట్టమొదలు చూచినది. ఆ మేక యజ్ఞము చేసిన దేవత దేవతలందు అగ్రగణ్యుడైనాడు. ఆ మేక మూలముననే యాగయోగ్య యజమాని స్వర్గాదులను ఆరోహించును. అగ్నీ! నేను నీకు అరణ్యమునందలి శరభమును చూపుదును. దానిని భక్షింపుము. నీ జ్వాలా దేహము పెంచుము. ఇచట సుఖముగా వసింపుము.

అగ్నీ! నీ మంటలు - మేము ద్వేషించు - శరభ మృగమును చేరును గాత.

52. (**బహిర్వేదేరాగత్యాగ్ని సమీపే ఽర్ధచిత్యాముపతిష్ఠతి ।** వేది నుంచి బయటికి వచ్చి అగ్ని సమీపమున అర్ధచితను ఏర్పరచును.)

అత్యంత యువఅగ్నీ! నీవు మా స్తుతులను వినుము. మేము ఋత్విజులము. హవిర్దాత యజమాని వారలము. మమ్ము రక్షింపుము. యజమాని అతని పుత్ర పౌత్రాదులను కూడ రక్షింపుము.

53. అపస్య ఇష్టకా! నేను నిన్ను జలమార్గమున వాయువు నందు స్థాపింతును. జలముల ఓద్మ ఉషయందు స్థాపించెదను. జలముల భస్మమునందు స్థాపింతును. జలముల జ్యోతి యందు స్థాపింతును. జలముల అయనము భూమి యందు స్థాపింతును. జలముల స్థానము - ప్రాణము నందు స్థాపింతును. జలముల సముద్రము - మనసున - స్థాపింతును. జలముల సరిరము - వాణి యందు స్థాపింతును. జలముల చక్షువులందు స్థాపింతును. జలముల సధిశోత్రము - లందు స్థాపింతును. జలముల సదనమగు ద్యులోకమున స్థాపింతును. జలముల సహస్థానము అంతరిక్షమున స్థాపింతును. జలముల యోని సముద్రమున స్థాపింతును. జలముల అన్నమున స్థాపింతును. జలముల మలము ఇసుక యందు స్థాపింతును.

(అపస్య అను ఇటుకలను అయిదింటిని పేర్చవలెను.)

ఛందస్య ఇష్టకా! నేను నిన్ను గాయత్రీ ఛందమున కుండమున చేర్చుచున్నాను. త్రిష్టుప్ ఛందమున కుండమున చేర్చుచున్నాను. జగతీ ఛందమున కుండమున చేర్చుచున్నాను. అనుష్టుప్ ఛందమున కుండమున చేర్చుచున్నాను. పంక్తి ఛందమున కుండమున చేర్చుచున్నాను.

54. (ప్రాణభ్రుత్ ఇటుకలు పదిపది చొప్పున వరుస పేర్చవలెను.)

ప్రాణభృత ఇష్టకే! ఇదిగో ముందట సమ్ముఖభువ అగ్ని ారాజిల్లుచున్నది. నీవు ఈ అగ్ని స్వరూపడవు. అగ్ని స్వరుపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ప్రాణభృత ఇష్టకే! భువ అగ్ని సంతానము;. భౌవాయనమను ప్రాణము. నీవు ఆ అగ్ని స్వరూపవు. అగ్ని స్వరూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ప్రాణభృత ఇష్టకే! ప్రాణపు సంతానము. ప్రాణాయనమను వసంత ఋతువు. నీవు వసంత ఋతురూపవు. వసంతర్తు రూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ప్రాణభృత ఇష్టకే! వసంత సంతానము వాసంత గాయత్రి. నీవు వాసంతీ గాయత్రీ

స్వరూపవు. వాసంతి గాయత్రీ రూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ప్రాణభృత ఇష్టకే! గాయత్రి సంబంధమున గాయత్రి సామము ఉత్పన్నమైనది. నీవు గాయత్రీ సామ స్వరూపవు. గాయత్రీ సామ స్వరూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ప్రాణభృత ఇష్టకే! గాయత్రి సామము నుండి ఉపాంశు గ్రహము ఉత్పన్నమైనది. నీవు ఉపాంశు గ్రహ స్వరూపమవు. ఉపాంశుగ్రహ స్వరూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ప్రాణభృత ఇష్టకే! ఉపాంశు గ్రహమునుండి త్రివృత్సోమము ఏర్పడినది. నీవు త్రివృత్సోమ రూపవు. త్రివృత్సోమ రూపవగు నిన్ను కుండము చేర్చుచున్నాను.

ప్రాణభృత ఇష్టకే! రథంతర పృష్టసామము నుండి సర్వధార ప్రాణ వసిష్ఠము ఉత్పన్నమైనది. నీవు సర్వధార ప్రాణ వసిష్ఠమవు. సర్వధార ప్రాణ వసిష్ఠ రూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ప్రాణభృత ఇష్టకే! నీవు ప్రజాపతి చే నిర్మించబడిన దానవు. ప్రజలందరి ప్రాణ సిద్ధి కొరకు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

55. (రెండవ పది ఇటుకలను వరుస పేర్చవలెను)

సర్వస్రష్టయగు ఈ వాయువు దక్షిణదిశ యందు అత్యంత వేగశాలి యగును. ఇష్టకా! నీవు ిశ్వ కర్మవే అగుదువు. ిశ్వకర్మ ఇష్టకవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఆ ిశ్వకర్మ వాయువు నుండి మనస్సు ఉత్పన్న మైనది. ఇష్టికా! నీవు మనోరూపిణిి. మనోరూపిణివగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

మనసు నుండి గ్రీష్మఋతువు ఉత్పన్న మైనది. ఇష్టకా! నీవు గ్రీష్మ ఋతు రూపిణిి. గ్రీష్మ ఋతు రూపిణివగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

గ్రీష్మ ఋతువు నుండి ప్రజాపతి త్రిష్టుప్ ఛందమును చేసినాడు. ఇష్టకా! నీవు త్రిష్టుప్ ఛ్ఛంఛమమమ. త్రిష్టుప్ ఛందోరూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

త్రిష్టుప్ ఛందమున నుండి స్వారనామక సామ్కము ఉత్పన్న మైనది. ఇష్టికా! నీవు అంతర్యానుగ్రహ రూపమవు. అంతర్యామను గ్రహ రూపమగు నిన్ను చితిలో పేర్చుచున్నాను.

అంతర్యానుగ్రహము నుండి ప్రజాపతి పంచదశ స్తోమమును కల్పించినాడు. ఇష్టకా! నీవు పంచదశస్తోమ రూపమవు. పంచదశ స్తోమ రూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

పంచమదశ స్తోమము నుండి బృహత్పృష్టసామము ఉత్పన్న మైనది. ఇష్టికా! నీవు బృహత్పృష్టి సామరూపవు. బ్రహత్పృష్ట సామ రూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

బృహత్పృష్ట సామము నుండి భరద్వాజ ఋషి ఉత్పన్ను డైనాడు. ఇష్టికా! నీవు భరద్వాజ స్వరూపవు. భరద్వాజ స్వరూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! నీవు ప్రజాపతిచే నిర్మించబడినదానవు. ప్రజలందరి మనస్సిద్ధి కొరకు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

56. (మూడవ పది ఇటుకల వరుస పేర్చవలెను.)

పడమటికి వెళ్లు సూర్యుడు ఉదయించినప్పటి నుంచి ిశ్వము నందలి పదార్థములను కనిపింపస చేయువాడు. ఇష్టకా! నీవు అట్టి ిశ్వవ్యచ సూర్యుని రూపమవు. ిశ్వవ్యచ సూర్య రూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ిశ్వ వ్యచ సూర్యుని నుండి చక్షువు ఉత్పన్న మైనది. ఇష్టికా! నీవు చక్షు స్వరూపమవు. చక్షు స్వరూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

చక్షువు నుండి వర్షము ఉత్పన్న మైనది. ఇష్టకా! నీవు వర్ష రూపమవు. వర్ష స్వరూపమగు

నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

వర్షము నుండి జతీ ఛందమున ఉత్పన్న మైనది. ఇష్టకా! నీవు జగతీ ఛంద స్వరూపమవు. జగతీ ఛంద స్వరూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచునాను.

జగతీ ఛందమున నుండు ఋక్సమ సామము ఉత్పన్న మైనది. ఇష్టకా! నీవు ఋక్సమసామ స్వరూపవు. ఋక్సమసామ స్వరూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఋక్సమ సామము నుండి శుక్రగ్రహము ఉత్పన్న మైనది. ఇష్టకా! నీవు శుక్ర గ్రహరూపమవు. శుక్రగ్రహ రూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ప్రజాపతి శుక్ర గ్రహమునుండి సప్త దశస్తోమము ఉత్పత్తి చేసినాడు. ఇష్టకా! నీవు సప్తదశ స్తోమ స్వరూపమవు. సప్తదశస్తోమ స్వరూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

సప్తదశస్తోమము నుండి వైరూప పృష్ఠ సామము ఉత్పన్న మైనది. ఇష్టకా! వైరూప పృష్ఠసామరూపమవు. వైరూప పృష్ఠ సామరూపమవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

వైరూప పృష్ఠ సామము నుండి జమదగ్ని ఋషి కలిగినాడు. ఇష్టకా! నీవు జమదగ్ని స్వరూపవు. జమదగ్ని స్వరూపవగు నిన్ను కుండము నందు చేర్చుచున్నాను.

ప్రజాపతిచే నిర్మించబడిన ఇటుకను కుండమున చేర్చి సకల ప్రజల కొరకు చక్షువును గ్రహింతును.

57. (నాలుగవ పది ఇటుకలను వరసను పేర్చవలెను.)

ఉత్తర దిశను ఆద్యోపాంతమగు స్వర్గము ంరాజిల్లు చున్నది. ఇష్టకా! నీవు స్వర్గ స్వరూపవు. స్వర్గ స్వరూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

స్వర్గమునుండి శ్రోత్రము ఉత్పన్న మైనది. ఇష్టకా! నీవు శ్రోత్ర స్వరూపవు. శ్రోత స్వరూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

శ్రోత్రము నుండి శరద్ ఋతువు ఉత్పన్న మైనది. ఇష్టకా! నీవు శరదృతు స్వరూపవు. శరదృతు స్వరూపవగు నిన్ను కుండమునందు చేర్చుచున్నాను.

శరదృతువు నుండి అనుష్టుప్ ఛందమున ఉత్పన్న మైనది. ఇష్టకా! నీవు అనుష్టుప్ ఛందోరూపమవు. అనుష్టుప్ ఛందో రూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

అనుష్టుప్ ఛందమున నుండి ఐడసామము ఉత్పన్న మైనది. ఇష్టకా! నీవు ఐడసామ స్వరూపమవు. ఐడ సమ స్వరూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఐడ సామము నుండి మంథగ్రహము ఉత్పన్న మైనది. ఇష్టకా! నీవు మంథ గ్రహ స్వరూపమవు మంథ గ్రహ రూపమవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

మంథ గ్రహము నుండి ఏకింశత్సోమము ఉత్పన్న మైనది. ఇష్టకా! నీవు ఏకింశత్సోమ రూపమవు. ఏకింశత్సోమ రూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఏక ింశత్సోమము నుండి వైరాజ సామము ఉత్పన్న మైనది. ఇష్టకా నీవు వైరాజసామ స్వరూపవు. వైరాజస సామ స్వరూపవగు నిన్ను చితిలో పేర్చుచున్నాను.

వైరాజ సామము నుండి సర్వ జగన్మిత్రుడు శ్వామిత్రుడు కలిగినాడు. ఇష్టకా! నీవు శ్వామిత్ర స్వరూపమవు. శ్వామిత్ర స్వరూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ప్రజాపతి నిర్మించిన ఇటుకను కుండమున చేర్చి సకల ప్రజల కొరకు శ్రోత్రమును గ్రహించుచున్నాను.

58. (పది ఇటుకల అయిదవ వరుసను పేర్చవలెను.)

పైన చంద్ర స్వరూపమగు మతి ఉన్నది. ఇష్టకా! నీవు మతి స్వరూపవు. మతి స్వరూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

మతి నుండి హేమంతము ఉత్పన్న మైనది. ఇష్టకా! నీవు మతి స్వరూపవు. మతి స్వరూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

హేమంతము నుండి పంక్తి ఛందమున ఉత్పన్న మైనది. ఇటుకా! నీవు పంక్తి ఛందోరూపమవు. పంక్తి ఛందోరూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

పంక్తి ఛందము నుండి నిధవత్సామము ఉత్పన్న మైనది. ఇటుకా! నీవు నిధనవత్సామ స్వరూపమవు. నిధనవత్సామ స్వరూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

నిధనవత్సామము నుండి ఆగ్రాయణ గ్రహము ఉత్పన్న మైనది. ఇష్టకా! నీవు ఆగ్రాయణ గ్రహ స్వరూపమవు. ఆగ్రాయణ గ్రహ స్వరూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఆగ్రాయణ గ్రహము నుండి త్రిణవ మరియు త్రయ, స్త్రింశస్తోమములు ఉత్పన్నములయినం. ఇష్టకా! నీవు త్రిణవ, త్రయస్త్రింశ స్తోమరుపవు. త్రణవ, త్రియస్త్రింశస్తోమ రూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

త్రిణవ, త్రయస్త్రింశ స్తోమముల నుండివరుసగా శక్వర మరియు రైవత్సామము ఉత్పన్నములయినం. ఇష్టకా! నీవు శక్వర, రైవత్సామమవు. శక్వర రైవత్సామ రూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

శక్వర, రైవత్సామములనుంచి శ్వకర్మ ఉత్పన్ను డైనాడు. ఇష్టకా! నీవు శ్వ కర్మ రూపమవు. శ్వకర్మ రూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ప్రజాపతిచే నిర్మించబడిన ఈ ఇటుకను కుండమున చేర్చి ప్రజలందరి కొరకు వాణిని గ్రహించుచున్నాను.

దాశరథి రంగాచార్య ిరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

పుష్కరాద్యాది చిత్యంతమను పదమూడవ అధ్యాయము సమాప్తము.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

అధారస్సర్వ ిద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

పదనాలుగవ అధ్యాయము

1. ధ్రువాక్షితిర్ధ్రువాయోనిర్ధ్రువాసి ధ్రువంయోనిమాసీద సాధుయా ।

ఉఖ్యస్య కేతుం ప్రథమం జుషాణాశ్వినాధ్వర్యూసాదయతాంఇహ త్వా.

(చతుర్దశే ధ్యాయే ద్వితీయాది చితిత్రయం వక్ష్యతే. పదునాలుగవ అధ్యాయమున రెండవది ఆదిగా మూడు కుండములు చెప్పబడిని. అశ్వినులను పేరుగల అయిదు ఇటుకలను రెండవ కుండమున చేర్చవలెను)

ఇటుకా! నీవు అచలనివాసిి. అచల కారణవంతవు. కావున 'రేత:సిగ్వేల' యను శుభంకరమగు, అచల స్థానమున ప్రతిష్ఠివగుము. దేవయజ్ఞమున అధ్వర్యభావమున నిలుచు అశ్వినులు ఇద్దరు నిన్ను ఈ స్థానమున ప్రతిష్ఠించవలెను.

2. అశ్వినీఇష్టకా! గూటినుండి 'రేత:సిగ్వేల' స్థానమున నిలుచుదానవు. హోమఘృతసంగతవు. అనేక ఇటుకలను భరించుదానవు. అట్టి నీవు రెండవకుండమున సుఖదస్థలమున స్థిరపడుము. రుద్ర, వసుగణ ప్రభృతి దేవతలు - నీవు ఈ కుండమున చేరినందుకు - నుతింతురు గాత. నీవు మామంత్రములను సఫలము చేయుము. వర్ధిల్లచేయుము. యజమానికి సౌభాగ్యము కలుగునట్లు ఇచట స్థిరపడుము.

అధ్వర్యులగు అశ్వినులు నిన్నుఇచట స్థాపింతురు గాత.

'అశ్వినాధ్వర్యూసాదయతాంఇహత్వా.'

3. ఇష్టకా! నీవు బలమును సురక్షితముగ ఉంచు దానవు. నీయొక్క సకల సామర్థ్యములచే దేవతల సుఖము - అత్యంతసౌందర్యము కొరకు రెండవ కుండమున స్థానమున

గ్రహించుము. నీవు సుఖసేవనీయవు. తండ్రి కొడుకునకు సమకూర్చునట్టి సుఖములను పోలు ఈ స్థానమున నిలిచి వర్ధిల్లుము. సుఖప్రవేశనీయమగు నీదేహముచే ఈరెండవచితియందు ప్రవేశించుము.

అశ్వినాధ్వర్యూ సాదయతాఀహత్వా.

4. ఇష్టకా! నీవు రెండవ కుండవు పూరకమవు. అశ్విని ఇటుకవగు నిన్ను సమస్త దేవతలు ప్రశంసింతురు గాత. నీవు త్రివృదాది స్తోమవంతవు. రధంతరాది పుష్టివంతవు. అమృత ఘృత సంగతవు. ఈ రెండవ కుండమున స్థానము గ్రహించుము. మాకు సంతానముతో పాటు ధనమును ప్రసాదించుము.

అశ్వినాధవర్యూ సాదయతాఀహత్వా.

5.అశ్వినీ ఇష్టకా! నీవు అంతరిక్షమునుభరించుదానవు.తూర్పుమున్నగు దిక్కులనునిలిపి ఉంచినదానవు.భూతమాత్రస్వాఀని. నిన్ను ప్రథమచితి ీద స్థాపించుచున్నాను.నీవు జలతరంగమవు.ఆ తరంగముల సారభూతరసమవు.ిశ్వకర్మ ప్రజాపతియేనీ స్రష్టయగును.

అశ్వినాధ్వర్యూసాదయతా ఀహత్వా.

6. (**ఋతవ్యఉపదధాతి**- ఋతవ్యములను- రెండు - ఇటుకలనుకుండమున చేర్చవలెను)

జ్యేష్ఠ,ఆషాఢమాసములుగ్రీష్మఋతువగును.ఋతవ్య ఇష్టకలారా!ీరు ద్వితీయ కుండమునందుఉండువారు. ీరు ద్యావాపృథ్వులనుమాకు అనుకూలముచేయండి. జలములను,ఓషధులను అనుకూలముచేయండి. ీరు ఏకమనస్కలైనాశ్రేష్ఠత్వము కొరకు నిలువండి.ఏకమనస్కలగు అగ్నులన్నియుద్యావాపృథ్వుల మధ్యనిలిచి ఉన్ని. అి ఋతవ్యములగురెండు ఇటుకలనుగ్రీష్మర్తువుగా భాించి- దేవతలందరుఇంద్రుని చేరినట్లు- ఆ ఇటుకలతో చేరవలెను.ీరు దేవతలచేనిర్మించబడినారు.పూర్వము ీరు అంగిర శయనమునధ్రువముగా నిలిచినారు.అట్లే ీరిద్దరు నిశ్చలముగఇచట స్థిరపడండి.

7. (వైశ్వదేియనుఅయిదు ఇటుకలనుకుండమున చేర్చవలెను.)

వైశ్వేదేిఇష్టకా! నీవు ఋతువులందుసమాన ప్రీతికలదానవు. జలములందుసమాన ప్రీతికలదానవు.దేవతలందుసమాన ప్రీతికలదానవు.బాల్య, యౌవన,వార్థక్యముల కార్యమగుప్రాణదేవతలందుసమాన ప్రీతికలదానవు.

వైశ్వానరునికొరకు అధ్వర్యులగు అశ్వినులునిన్ను ఇచట స్థాపింతురుగాత -

వైశ్వానరాయాశ్వినాధ్వర్యూసాదతాఀహత్వా.

వైశ్వదేఁఇష్టకా! ఋతువులందుసమాన ప్రీతిగలదానవు.జలములందుసమాన ప్రీతిగలదానవు.రుద్రులందు సమానప్రీతిగలదానవు.బాల్య, యౌవన,వార్థక్య కారణములగుప్రాణదేవతలందుసమాన ప్రీతికలదానవు.

వైశ్వానరాయాశ్వినాధ్వర్యూసాదతాఁహత్వా.

వైశ్వదేఁఇష్టకా! నీవు ఋతువులందుసమాన ప్రీతిగలదానవు.జలములందుసమాన ప్రీతిగలదానవు. ఆదిత్యులందుసమాన ప్రీతి గలదానవు.బాల్య, యౌవన,వార్థక్య కారకములగుప్రాణదేవతలందుసమాన ప్రీతిగలదానవు.

వైశ్వానరాయాశ్వినాధ్వర్యూసాదతాఁహత్వా.

వైశ్వేదేఁఇష్టకా! నీవు ఋతువులందుసమాన ప్రీతి గలదానవు.జలములందుసమాన ప్రీతిగలదానవు.ఁశ్వేదేవతలందుసమాన ప్రీతిగలదానవు.బాల్య, యౌవన,వార్థక్య కారణములగుప్రాణదేవతలందుసమాన ప్రీతిగలదానవు.

వైశ్వానరాయాశ్వినాధ్వర్యూసాదతాఁహత్వా.

8. (అయిదుప్రాణభృత్, ఇటుకలనుద్వితీయ కుండమునచేర్చవలెను)

ప్రాణభృత్ఇష్టకా! నా ప్రాణమునురక్షింపుము. అపానమునురక్షింపుము. వ్యానమును

రక్షింపుము.నా కనులు దూరమునుచూచునట్లుచేయుము. చెవులకుశబ్దము ఁనుశక్తికలిగింపుము. జలములను పెంచుము. ఓషధులందుప్రాణము చేర్చుము.రెండు కాళ్ళ మనుష్యులనురక్షింపుము నాలుగు కాళ్లగవాది జంతువులనురక్షింపుము. ద్యులోకమునుండి వర్షము కలిగించుము.

9. (దక్షిణోత్తరపశ్చిమేష్వను కాన్తేషుపంచపంచ పూర్వేతుచతుస్రో వయస్యాసంజ్ఞకా ఇష్టకా ఉపదధాతి- దక్షిణ, ఉత్తర పశ్చిమములందుఐదేసి, తూర్పున నాలుగువయస్య నామక ఇటుకలను పేర్చవలెను.)

పశువుమూర్ధప్రదానము.అది గాయత్రి ఛందోరూపము ధరించినది.పారిపోయినది. ఆ పశువునుమరియు గాయత్రీఛందమున వానివయసువాడైప్రజాపతి మరలసాధించినాడు. వయస్యఇష్టకా! నీవు గాయత్రీఛందమున ఆయాఅవస్థల పశురూప ప్రజాపతిఁ.నిన్ను రెండవ చితియందుచేర్చుచున్నాను.

మయందఛందోరూపమున- బలప్రధాన- ప్రజాపతి ఆ వయసువాడైమయంద పశువునుమరల సాధించినాడు.వయస్య ఇష్టకా! మయందప్రజాపతి రూపమవగునిన్ను రెండవ చితియందుచేర్చుచున్నాను.

అధిపతిఛందోరూపమునప్రజాపతి ఆ వయసువాడైఅధిపతి పశువునుమరల సాధించినారు.వయస్య ఇష్టకా! అధిపతిఛందోరూప ప్రజాపతిరూపమవగు నిన్నుద్వితీయకుండమునచేర్చుచున్నాను.

పరిమేష్ఠిస్వరూపమున ప్రజాపతిఆ వయసువాడై పరమేష్ఠిపశువునుమరల సాధించినాడు.వయస్య ఇష్టకా! పరమేష్ఠిప్రజాపతి రూపవగునిన్ను ద్వితీయకుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఏకపదఛందోరూపమునప్రజాపతి ఆ వయసుదాల్చి మేషపశువునుమరల సాధించినాడు.వయస్య ఇష్టకా! మేషంశాల ఛందోరూపమవగునిన్ను రెండవ కుండమునచేర్చుచున్నాను.

ంశాలఛందోరూపమునప్రజాపతి ఆ వయసుదాల్చి మేషపశువునుమరల సాధించినాడు.వయస్య ఇష్టకా! మేషంశాల ఛందోరూపమవగునిన్ను రెండవ కుండమునేచేర్చుచున్నాను.

తంద్రఛందోరూపమునప్రజాపతి ఆ వయసువాడైపురుషపశువును మరలసాధించినాడు. వయస్యఇష్టకా! పురుషతంద్ర ఛందోరూపమవగునిన్ను రెండవ కుండమునచేర్చుచున్నాను.

అనాధృష్టఛందోరూపమునప్రజాపతి ఆ వయసుదాల్చి వ్యాఘ్రుపశువునుమరల సాధించినాడు.వయస్య ఇష్టకా! వ్యాఘ్రుఅనాధృష్ట ఛందోరూపమవగునిన్ను రెండవ కుండమునచేర్చుచున్నాను.

ఛదిఛందోరూపమునప్రజాపతి ఆ వయసుదాల్చి సింహ పశువునుమరల

సాధించినాడు.వయస్య ఇష్టకా! సింహఛదిఛందోరూపమునఉన్న నిన్ను రెండవకుండమున చేర్చుచున్నాను.

వయశ్ఛదిఛందోరూపమునప్రజాపతి ఆ వయసుదాల్చి నేపృష్ఠవాహపశువును మరలసాధించినాడు. వయస్యఇష్టకా! నేపృష్ఠ వాహవయశ్ఛది ఛందోరూపమవగునిన్ను రెండవ కుండమునచేర్చుచున్నాను.

కురుప్ఛందోరూపమునప్రజాపతి ఆ వయసువాడై సేచన సమర్థపశువులనుమరల సాధించినాడు.వయస్య ఇష్టకా! సేచనసమర్థ పశు, కకుప్ ఛందోరూపవగు నిన్ను ద్వితీయచితి యందు చేర్చుచున్నాను.

బృహతీఛందో రూపమునప్రజాపతి పూర్ణాయువైమరల ఆంర్భంంచినాడు.వయస్య ఇష్టకా! ప్రజాపతిస్వరూపమవగు నిన్నురెండవ కుండమునచేర్చుచున్నాను.

10.పంక్తి ఛందోరూపమునప్రజాపతి ఆ వయసువాడైఅనడ్వాహమునుమరల సాధించినాడు.

వయస్యఇష్టకా! పంక్తి ఛందోరూపమవగునిన్ను రెండవ కుండమునచేర్చుచున్నాను.

జగతీఛందోరూపమునప్రజాపతి ఆ వయసువాడై ధేనువునుమరల సాధించినాడు.వయస్య ఇష్టకా! జగతీఛందోరూపమవగునిన్ను రెండవ చితియందుచేర్చుచున్నాను.

త్రిష్టుప్ఛందోరూపమునప్రజాపతి తదాయువైత్ర్యఁపశువునుమరల సాధించినాడు.వయస్య ఇష్టకా! త్రిష్టుప్ఛందోరూపమవగునిన్ను రెండవ కుండమునచేర్చుచున్నాను.

ఁరాటఛందోరూపమునప్రజాపతి రెండేళ్లవాడయిద్వివర్షీయ పశువునుమరల సాధించినాడు.వయస్య ఇష్టకా! ఁరాటఛందోరూపమవగునిన్ను రెండవ కుండమునచేర్చుచున్నాను.

గాయత్రీఛందోరూపమునప్రజాపతి రెండున్నరయేళ్లవాడైరెండున్నరయేళ్లపశువును మరలసాధించినాడు. వయస్యఇష్టకా! గాయత్రీ ఛందోరూపమవగునిన్ను రెండవకుండమునచేర్చుచున్నాను.

ఉష్ణిక్ఛందోరూపమునప్రజాపతి మూడేండ్లపశువును మరలసాధించినాడు. వయస్యఇష్టకా! ఉష్ణిక్ ఛందోరూపమవగునిన్ను రెండవ కుండమునచేర్చుచున్నాను.

అనుష్టుప్ఛందోరూపమునప్రజాపతి నాలుగేండ్లవాడైనాలుగేండ్ల పశువునుమరల సాధించినాడు.వయస్య ఇష్టకా! అనుష్టుప్ఛందోరూపమవగునిన్ను రెండవకుండమునచేర్చుచున్నాను.

రెండవచితి- కుండము - సమాప్తము

11.(స్వయమాతృణ్ణనామక ఇటుకను అందుకొనవలెను)

ఇంద్రాగ్నులారా!అచలమగు ఈ ఇటుకనుమూడవకుండమునచేర్చండు,

స్వయమాతృణ్ణఇష్టకా! నీవు చితిలోచేర్చబడుదానవు.నీ ఁద గల ఇతర ఇటుకలనుభరించుదానవు.ద్యావాపృథ్వీ అంతరిక్షములనువహించు దానవగుదువు.

12.స్వయమాతృణ్ణఇష్టకా! నీవు అవకాశముగలదానవు. ఁస్తారమవు.స్వయముగా ప్రజాపతియేనిన్ను మూడవకుండమున స్థాపించునుగాత. నీవు ఈ మూడవచితికి నియంతవు.ఈ మూడవ కుండమునదృఢపరచుము.ఈ మూడవ కుండమునుముక్కలు కానీయకుము.సమస్త ప్రాణ, అపాన,వ్యాన, ఉదాన సమానములందును- గృహస్థిత, యజ్ఞాదికర్మములందునుప్రతిష్టించబడుదానవు.ఈ మూడవ చితియందు ప్రతిష్టించబడిననిన్ను అంతరిక్షదేవతయగువాయువు సర్వదా రక్షించునుగావుత. అతడు సకలయోగక్షేమయుక్తుడైశాంతితేజముననిన్ను రక్షించునుగావుత.

ఇష్టకే!నీవు వాయు దేవతచేరక్షించుబడుదానవు.పూర్వము అంగిరుల మూడవకుండమునదృఢముగా నిలిచినావు.అట్లే మా తృతీయచితియందు దృఢముగానిలుపుము.

13.(పంచ దిశ్యాసంజ్ఞకాఇష్టకా ఉపదధాతి, 'దిశ్య'యను పేరుగల అయిదుఇటుకలను పేర్చును)

దిశ్యఇష్టకే! నీవు ప్రాగ్దిశకు రాజ్ఞి.ఆ రూపమున నిన్ను మూడవకుండమున చేర్చుచున్నాను.నీవు దక్షిణ దిశకుసామ్రాజ్ఞి. ఆ రూపముననిన్ను మూడవకుండమున చేర్చుచున్నాను.పశ్చిమదిశకు స్వరాట్టువు,నిన్ను ఆ రూపమున మూడవకుండమున చేర్చుచున్నాను.పశ్చిమదిశకు దిగధిపత్ని.నిన్ను ఆరూపమున మూడవకుండమున చేర్చుచున్నాను.ఊర్ధ్వ దిశకు అధిపత్ని.నిన్ను ఆ రూపమున మూడవకుండమున చేర్చుచున్నాను.

14.(ప్రథమోపిహితాయాంశ్వజ్యోతిషఉపరి శ్వజ్యోతిషఇష్టకాముపదధాతి.మొదట పేర్చినశ్వజ్యోతిషమనుఇటుకపైద మరొక శ్వజ్యోతిషఇటుకను చేర్చవలెను)

మూడవకుండమున శ్వజ్యోతిషఇష్టకా! స్వయముగా ప్రజాపతియేనిన్ను శ్వజోతిషఇటుక పైపుపైద చేర్చునుగావుత.సమస్త ప్రాణ, అపాన,వ్యాన, ఉదాన, సమానములనుధృఢపరచుటకునీవు ఈ మూడవకుండమునగట్టి పడుము.దీనిని పూర్తిగా నియంత్రించుమువాయువు నీకు అధిదేవతయగును.ఆ వాయుదేవతచేఅనుజ్ఞాతవై పూర్వమునీవు అంగిరుల తృతీయకుండమున స్థిరపడినావు.అట్లే మా ఈ తృతీయకుండమున స్థిరపడుము.

15.శ్రావణ భాద్రపదములువర్షర్తువులు. ఇష్టకా!నీవు ఈ కుండమునుకూర్చుదానవు. గట్టిపరచుదానవు. ఈ కుండమునచేయు యజ్ఞములనుసఫలము చేయుము.ద్యావాపృథ్వులను- జలములను- ఓషధులను మాకుఅనుకూలము చేయుము.ఇందలి ఇటుకలన్నియుయజమానికి ఒకేరీతిగాశుభములు సమకూర్చవలెను.అం నా జ్యేష్ఠతకుఅనుకూలములు కావలెను.ద్యావాపృథ్వులందు- సమానప్రీతి గల- అగ్నులు ఉన్నం. అం యజమానియొక్క ఇటుకలనువర్షర్తు సమముగాభాంచవలెను.దేవతలు ఇంద్రునిశ్రేష్ఠునిగా భాంచిశరణువేడుదురు. అట్లేఆ ఇటుకలు యజమానినగునాలో ప్రవేశించవలెను.దేవతలచేఅనుజ్ఞాతవై ఇష్టకా!పూర్వము

నీవుఅంగిరుల కుండమునస్థిరపడినావు. అట్లేమా ఈ తృతీయ కుండమునస్థిరపడుము.

16.(అపరే ఋతవ్యే పూర్వయోపరిదధాతి - తదుపరిపూర్వపు వానిపైన ఋతవ్యఇటుకలను పేర్చుము)

అశ్వీయుజకార్తీకములు శరదృతువగును.ఋతవ్య ఇటుకలారా!పరు ఈ కుండమును కూర్చువారలు.శరదృతువు వలెద్యావాపృథ్వులనుమాకు అనుకూల

పరచుడు.జలములను,ఓషధులను అనుకూలపరచండి.ఇటుకలు సమానశుభకర్మ లై -నా జ్యేష్ఠతనుబలపరచవలెను.ఒకే ిధమగు ఇటుకలుప్రథమ, ద్వితీయకుండములందు ఉన్న ి.అ ి ఈ ఋతవ్య ఇటుకలనుశరదృతువు వలెఆశ్రయించవలెను.అదెట్లన సకలదేవతలు ఇంద్రునిఆశ్రయించినరీతి.

ఋతవ్యఇటుకలారా! శరదధిష్ఠాతదేవత వలనఅనుజ్ఞాతులై- అంగిరుల కుండమునస్థిరపడిన రీతి మాతృతీయ కుండమునస్థిరపడండి.

17.దశ ప్రాణభృతఇష్టకలారా! నా ఆయువునురక్షించండి. నా ప్రాణమునురక్షించండి. నా అపానమునురక్షించండి. నా వ్యానమునురక్షించండి. నా కన్నులనురక్షించండి. నా చెవులనురక్షించండి. నా వాక్కునుసఫలము చేయండి.నా మనసును ప్రసన్నముచేయండి. నా ఆత్మనురక్షించండి. నాకు జ్యోతినిప్రసాదించండి - "జ్యోతిర్మేయచ్ఛ"

18.(పక్ష, పృచ్ఛసంధులందుపన్నెండేసి ఛందస్యఇటుకలను పేర్చవలెను)

ఇష్టకా!ఈ భూలోకము ' మా'ఛందము. అంతరిక్షము'ప్రమా' ఛందముద్యులోకము 'ప్రతిమా'ఛందము. లోకత్రయమునుండిలభించు అన్నమే'అస్రీ వయ' ఛందము- ఉష్ణిక్ ఛందము- పంక్తి ఛందము- బృహతీ ఛందము- అనుష్టుప్ ఛందము- ిరాట్ - ఛందము- గాయత్రి ఛందము- త్రిష్టుప్ ఛందము- జగతీ ఛందము.నీవు మా, ప్రమా, ప్రతిమామున్నగు ఛందమవు.నిన్ను తృతీయకుండమున చేర్చుచున్నాను.

19.పృథి ి ఛందో న్తరిక్షంఛందో ద్యౌశ్ఛందఃసమాశ్ఛందో నక్షత్రాణిఛన్దో వాక్ ఛందోమనశ్ఛందో హిరణ్యంఛన్దో గౌశ్ఛన్దో ిజా ఛన్దో శ్వశ్ఛ ిన్దః

20.అగ్ని ర్దేవతా వాతోదేవతాసూర్యోదేవతా చన్ద్రమాదేవతావసవో దేవతారుద్రా దేవతా ఆదిత్యదేవతా మరుతోదేవతా ిశ్వేదేవా దేవతాబృహస్పతిర్దేవతేన్ద్రోదేవతా వరుణోదేవతా.

21.(వెంట్రుకంత ఎడముఉండుకుండునట్లుఏడు 'అపర' ఏడు 'పర' ఇష్టకములనుపేర్చును)

రెండుచేతులు , రెండుభుజములు,ఒకమెడ ,ఒకతల ,ఒకనాభి అను ఏడు ప్రాణములు'అపర' అగును. రెండు ఊరువులు, రెండు జంఘలు , రెండుజానువులు ,ఒకనాభికింది భాగమునఏడు ప్రాణములు'పర' అగును.

వాలఖిల్యఇష్టకా! నీవు మూర్ధవు.నీవు దృఢమవు.నీవు లోకములనుభరించుదానవు.భూ ిని ఆయుష్యముకొరకు - బ్రహ్మవర్చస్సుకొరకు - కృషి కొరకు - యోగక్షేమములకొరకు నిన్ను తృతీయకుండమున పేర్చుచున్నాను.

(వెంట్రుకంతసందులేకుండ చేయునదివాలఖిల్యము)

22.ఇష్టకా! నీవు నియమయుక్తముగా ిరాజమానవు. నియంత్రించబడిననీవు అన్యులనునియంత్రించు దానవు.స్థిరపడుము. అచలవగుము.అన్నము కొరకు -

బలముకొరకు- అశ్వగోధనము కొరకు- పోషణ కొరకు నిన్ను తృతీయకుండమున చేర్చుచున్నాను.

23. (నాలుగవ చితి చయనము ప్రారంభము. పద్ధెనిఁది యజుస్సులచే పద్ధెనిఁది ఇటుకలను చేర్చుదురు)

ఇష్టకా! నీవు వ్యాపనశీల త్రివృత్ స్తోమవు. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్థ కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! నీవు వజ్రరూపమగు పంచదశస్తోమవవు. ఆ రూపమగు నిన్ను చతుర్ధకుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! సంవత్సరమే సప్తదశస్తోమము. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్ధకుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! ఆదిత్యుడే నవదశస్తోమము. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్థచిత యందు చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! 12నెలలు + 5ఋతువులు + ఒక స్నయముతో కూడిన సంవత్సరమే అష్టాదశస్తోమము. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్ధకుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! పందొఁమ్మది అంగముల తపనశీల సంవత్సరమే నవదశస్తోమమగును ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్థచితి యందు చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! సర్వమును ఆవర్తనము చేయించు ఇరువది అవయవముల సంవత్సరమే సఁంశస్తోమము. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్ధకుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! అత్యంత బలశీలయై ఇరువది రెండు అవయవముల సంవత్సరమే ద్వాఁంశస్తోమమగును. ఆరూపవగు నిన్ను చతుర్థచితి యందు చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! అందరిని పోషించి పాలించి ఇరువది మూడు అవయవముల సంవత్సరమే త్రయోఁంశత్సోమమగును. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్థ కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! సకల ఉత్పత్తికి కారణ భూతమగు కాలమునకు ఆధార భూతమగు ఇరువది నాలుగు అవయవముల సంవత్సరమే చతుర్వింశ స్తోమమగును. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్థ చితియందు పేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! సోమమునకు గర్భ స్వరూపమై పదమూడవ మాసమై సకల ఋతువులకు గర్భ స్వరూపమగు సంవత్సరమే పంచ ఁంశస్తోమము. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్థ కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! అత్యంత తేజస్వి. వజ్ర స్వరూపమగు ఇరువది యేడు అవయవముల సంవత్సరమే త్రినవ స్తోమమగును. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్థ చితి యందు చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! సర్వభూతకర్తయగు సంవత్సరమే యజ్ఞములందు అత్యంత ఉపయోగకారకమగు ఏకత్రింశస్తోమము. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్థకుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! అందరను తనయందు చేర్చుకొను ముప్పదిమూడు అవయవముల సంవత్సరమే త్రయస్త్రింశ స్తోమము. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్థచితి యందు చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! సూర్యునకు స్వరాజ్యపట్టము కట్టునదియు ముప్పదినాలుగు అవయవములు గల సంవత్సరమే చతుస్త్రింశ స్తోమము. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్థకుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! దుఃఖము నెరుగని ముప్పదియారు అవయవముల సంవత్సరమే ప్రట్త్రింశస్తోమమగును. ఆ రూపవగు నిన్ను నాలుగవ చితియందు చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! భూతములను ఆవర్తన - ంవర్తనము చేయు నలుబదిఎనిఁది అవయవముల సంవత్సరమే అష్టాచత్వారింశస్తోమము. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్థకుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! జగములకు ఆధారభూతమును - నాలుగుదిక్కులచే స్తుతించబడునట్టి త్రివృత్, పంచదశ, సప్తదశ, ఏకంింశతో్సమ సమూహమే చతుష్టోమమగును. ఆ రూపవగు నిన్ను నాలుగువ చితియందు చేర్చుచున్నాను.

25. ఇష్టకా! నీవు వసువుల భాగమవు. నీపై రుద్రుల ఆధిపత్యము కలదు. చతుర్వింశస్తోమమున నీవు గవాది చతుష్పాత్తులను రక్షించినావు. అటువంటి నిన్ను నాలుగవ కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! నీవు ఆదిత్యుల భాగమవు. నీపై మరత్తుల ఆధిపత్యము కలదు. పంచంింశస్తోమమున నీవు సకల ప్రాణుల గర్భములను మృత్యువునుండి రక్షించినావు. అట్టి నిన్ను నాలుగవ చితియందు చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! నీవు అదితి - పృథ్వి - భాగమవు. నీపై పూష ఆధిపత్యము ఉన్నది. త్రిణవస్తోమమున నీవు ఓజోబలమును రక్షించినావు. అట్టి నిన్ను నాలుగవ కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! నీవు సంత భాగమవు. నీపై బృహస్పతి ఆధిపత్యము ఉన్నది. నీవు చతుష్టోమ సోమమున సర్వసంచారయోగ్య దిశలను రక్షించినావు. అట్టి నిన్ను నాలుగవ చితియందు చేర్చుచున్నాను.

26. ఇష్టకా! నీవు పూర్వపక్షముల భాగమవు. నీపై అపరపక్షముల ఆధిపత్యము ఉన్నది. చతుశ్చత్వారింశ స్తోమమున నీవు ప్రజలను రక్షించినావు. అట్టి నిన్ను నాలుగవ కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇంద్రుని నీవు ఋతువుల భాగమవు. నీపై ిశ్వేదేవతల ఆధిపత్యము ఉన్నది. త్రయస్త్రింశ స్తోమమున నీవు భూతజాతములను రక్షించినావు. అట్టి నిన్ను నాలుగవ చితియందు చేర్చుచున్నాను.

27. (రెండు ఋతవ్య ఇటుకలను పేర్చును)

మాఘపుష్యములు హేమంతపు అవయవములు. ఋతవ్య ఇష్టకా! నీవు చితిలోపలి భాగమును దృఢపరచుదానవు. ద్యావాపృథ్వులను, జలములను, ఓషధులను నాకు అనుకూలములను చేయుము. ుగత అన్ని ఇటుకలతో కలసి ప్రీతికరమవగుము. నాకు జ్యేష్ఠత్వమును సిద్ధింపచేయుము. మూడవ, నాలుగవ కుండములందున్న ఇటుకలన్నియు ఈ

రెండు ఋతవ్య ఇటుకలను హేమంత ఋతువుగా భాంచి ఇతర దేవతలు ఇంద్రునివలె - ినిని ఆశ్రయించవలెను. ఇష్టకలారా! ీరు హేమంతాభిమాన దేవతచే అనుజ్ఞాతలై - పూర్వము అంగిరుల చితియందు స్థిరపడిన రీతి ఈ నాలుగవ కుండమున స్థిరపడండి.

28. ('సృష్టి' యనుపేరుగల పద్దెనిుది ఇటుకలను పేర్చవలెను)

ప్రజాపతి ఒకేవాణిచే పరమాత్మను స్తుతించినాడు. అప్పుడు ప్రజలు పుట్టినారు. అప్పుడు ఆ ప్రజలకు ప్రజాపతి స్వాు అయినాడు.

ప్రజాపతి ప్రాణ, ఉదాన, వ్యానములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు బ్రాహ్మణులు పుట్టినారు బ్రాహ్మణుల అధిపతి బ్రహ్మణస్పతి అయినాడు.

ప్రజాపతి నాలుగు ప్రాణములచే ఒకమనస్సును స్తుతించినాడు. అప్పుడు ఇతర ప్రాణులు పుట్టినం. ఆ ప్రాణులకు అధిపతి భూతపతి అయినాడు.

ప్రజాపతి ఏడుతలల ప్రాణులచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు సప్తర్షులు అవతరించినారు. వారి అధిపతి ధాత అయినాడు.

29. ప్రజాపతి ఏడుతలల - రెండు నిమ్నస్థప్రాణులచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు పితరుల సృష్టిజరిగినది. వారి అధిపతి అదితి అయినది.

ప్రజాపతి పదకొండు ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు ఋతువులు ఉత్పన్నములు అయినం. వాని అధిపతి ఋతువుల అధిష్టాన దేవత అయినాడు.

ప్రజాపతి పదమూడు ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు పన్నెండుమాసములును, అధికమాసము ఉత్పన్నములైనవి. వానికి అధిపతి సంవత్సరము అయినది.

ప్రజాపతి పదిహేను ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు క్షత్రియులు పుట్టినారు. వారికి అధిపతి ఇంద్రుడు అయినాడు.

ప్రజాపతి పదిహేడు ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు గ్రామ్యపశువులు పుట్టినవి. వాటికి అధిపతి బృహస్పతి అయినాడు.

30. ప్రజాపతి పందొమ్మిది ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు శూద్రులు,వైశ్యులు పుట్టినారు. వారికి అధిపతి అహోరాత్రములు అయినవి.

ప్రజాపతి ఇరవదియొక్క ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు ఏకఖుర - ఒకేగిట్టగల - జంతువులు పుట్టినవి. వానికి అధిపతి వరుణుడు అయినాడు.

ప్రజాపతి ఇరువది మూడు ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు క్షుద్ర పశువులు పుటినవి. వానికి అధిపతి పూష అయినాడు.

ప్రజాపతి ఇరువది అయిదు ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అడవి జంతువులు పుట్టినవి. వానికి అధిపతి వాయువు అయినాడు.

ప్రజాపతి ఇరువది ఏడు ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు ద్యావాపృథ్వులు వేరైనవి. వసు, రుద్ర, ఆదిత్యులు వేరగుటకు తోడ్పడినారు. వారే ద్యావాపృథ్వులకు అధిపతులైనారు.

31. ప్రజాపతి ఇరువది తొమ్మిది ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు అశ్వత్థము మున్నగు వనస్పతులు పుట్టినవి. వానికి అధిపతి సోమము అయినది.

ప్రజాపతి ముప్పదియొక్క ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు ప్రజలు పుట్టినారు. వారికి అధిపతులు పూర్వ, అపరపక్షములు అయినవి.

ప్రజాపతి ముప్పదిమూడు ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు సకల భూతములు సుఖశాంతులు పొందినవి. పరమ స్థానమున నిలిచిన ప్రజాపతియే వానికి అధిపతి అయినాడు.

(తదుపరి మూడు లోకంపృణ ఇటుకలు పేర్చవలెను)

వర్ణ్య ద్విత్రిశ్చతుశ్చితమను పదునాలుగవ అధ్యాయము సమాప్తము.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

అధారం స్సర్వ ిద్యానాం హయగ్రీవ ముపాస్మహే ॥

పదిహేనవ అధ్యాయము

1. అగ్నే జాతా న్ప్రణుదా నః సపత్నా న్ప్రత్యాజాతాన్నుద జాతవేదః ।

అధి నో బ్రూహి సుమనా అహేడస్తవ స్యామశర్మం స్త్రివరూథ ఉద్భౌ ॥

(ఈ అధ్యాయము అయిదవ కుండమునకు సంబంధించినది. తొలుత అయిదు అసపత్న, ఇటుకలను పేర్చవలెను.)

అగ్నీ! ఇప్పటికే పుట్టిన మా శత్రువులను సప్రకర్షముగ నష్టపరచుము. జాతవేద అగ్నీ! పుట్టనున్న మా శత్రువులను సహితము నష్టపరచుము. క్రోధములేని ప్రసన్న మనమున మాకు యజ్ఞిద్యను ఉపదేశించుము. మేము నీ పరిచర్య చేయుచు సదః -హిర్ధాన - అగ్రీధ్రములను త్రిభాగయుక్తమగు, సుఖసమృద్ధులు కలిగించు - నీ యొక్క యజ్ఞగృహమున నిత్యనివాసము చేయుదుము గాక.

2. అగ్నీ! సాహససేనలు గల మా శత్రువును నష్టపరచుము. జాతవేదాగ్నీ! పుట్టనున్న మా శత్రువులను సహితము నష్టపరచుము. నీవు ప్రసన్నుడవగుము. మమ్ము నీ వారలమని వచింపుము. మేము సుమనస్కులము కావలెను. సుమనస్యమానో వయం. మా శత్రువులనందరును తపింపచేయు.

3. ఇష్టకా! నీవు పదహారు కళలపక్షమవు. బలధనస్వరూపవు. నిన్ను ఈ అయిదవ చితియందు చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! నీవు చతుశ్చత్వారింశస్తోమవవు. బ్రహ్మవర్చ రూపధనమవు. నిన్ను ఈ అయిదవ కుండమునందు చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! నీవు అభక్షక అగ్నిి. చంద్రునకు పదహారుకళలు కలిగించుదానవు. నిన్ను ఈ అయిదవ చితియందు చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! నిన్ను ిశ్వేదేవతలు సంస్తుతింతురు గాత. స్తోమములు, పృష్ఠములు, హోమములందు ఉపయుక్తమగు ఘృతయుక్తవై ఇచట స్థిరపడుము. మమ్ము పుత్రవంతులను, ధనవంతులను చేయుము.

4. (ప్రతిదిశల దశదశ ఁరాట సంజ్ఞా ఇష్టకా ఉపదధాతి. ప్రతివైపు పదిపది చొప్పున ఁరాటములను ఇటుకలను చేర్చును.)

ఇష్టకా! సకల ప్రాణుల రాకపోకల ఈ భూలోకమే ఏవ ఛందస్సు. నీవు ఏవ ఛందస్వరూపవు. నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! ప్రభామండలమున ఁరాజిల్లు అంతరిక్షలోకమే 'వరివ' ఛందము నీవు 'వరివ' ఛందస్వరుపవు. నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! సకలమునకు సుఖకారకమగు ద్యులోకమే 'శంభూ' ఛందము. నీవు ఆ ఛందస్వరూపవు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! పరితమున ఁరాజిల్లు దిశలే 'పరిభూ' ఛందము. నీవు ఆ ఛందస్వరుపవు. నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! తనరసమున శరీరమున నిలుపు అన్నమే 'అచ్ఛ' ఛందము. ఆ ఛందోరూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! ప్రజాపతియే మనశ్ఛందము. ఆ 'ఛందో' రూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! సర్వజగములను వ్యాపించిన సూర్యుడే 'వ్యచ' ఛందము. ఆ ఛందోరూపమగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! శరీరమును నిలుపు ప్రాణమే 'సింధు' ఛందము. ఆ ఛందో రూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! మనసే 'సముద్ర' ఛందము. ఆ ఛందోరూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! నాలుకనుండి వెలువడు 'వాక్కు' 'సరిర' ఛందము. ఆ ఛందోరూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! ప్రాణమే 'కకుప్' ఛందము. ఆ ఛందోరూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! త్రాగిన నీటిని మూడు ఁధములుగా ధరించు ఉదానమే 'త్రికతుప్' ఛందము. ఆ ఛందోరూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! వేదత్రయియే 'కావ్య' ఛందస్సు. ఆ ఛందోరూపవగు నిన్ను చయనము

చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! వంకర నడకల జలమే 'అంకుప్' ఛందము. ఆ ఛందో రూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! క్షయరహితమగు ద్యులోకమే 'అక్షరపంక్తి' ఛందము. ఆ ఛందోరూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! ఈభూలోకమే 'పదపంక్తి' ఛందము. ఆ ఛందోరూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! వస్తువుల ◌స్తారయుక్త దిశలే '◌స్తారపంక్తి ' ఛందము. తచ్ఛందోరూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! తీవ్రజ్వాలల సూర్యుడే 'క్షురోభ్రజ ' ఛందము. తచ్ఛందో రూపమగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

5. అన్నమే ఆచ్ఛచ్ఛందము. అన్నమే ప్రచ్ఛచ్ఛందము. రాత్రియే సంమచ్ఛచ్ఛందము. పగలే ◌యచ్ఛందము. ద్యులోకము బృహచ్ఛందము. భూమండలమే రథన్తరచ్ఛందము. వాయువు నికాయచ్ఛందము. అంతరిక్షమే ◌◌ధచ్ఛందము. అన్నమే గిరశ్ఛందము. అగ్నియే భ్రజశ్ఛందము. వాక్కు సంస్తుప్ - అనుష్టుప్ ఛందము. పృథ్వియే ఏవశ్ఛందము. అంతరిక్షము బరివశ్ఛందము. అన్నమే వయశ్ఛందము. జఠరాగ్నియే వయస్కృచ్ఛందము. భూతలమే ◌శాలచ్ఛందము. అంతరిక్షము ఛదిశ్ఛందము. ఆదిత్యుడే దురోహణశ్ఛందము. పంక్తియే తంద్రచ్ఛందము. జలమే అంకాంకచ్ఛందము.

ఇష్టకా! తత్స్వరూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

6. (సర్వదిక్షు స్తోమభాగా సంజ్ఞాఇష్టకా ఉపదధాతి - నలుదిక్కులందు స్తోమభాగమను ఇటుకలను పేర్చును)

ఇష్టకా! తేజోవృద్ధిచేయు ద్వారా సత్యము కొరకని వేదియందు చేర్చబడినావు. సత్యమును కాపాడుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా ధర్మము కొరకు చేర్చబడినావు. ధర్మమును కాపాడుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా ద్యులోకము కొరకు చేర్చబడినావు. ద్యులోకమును కాపాడుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా అంతరిక్షము కొరకు చేర్చబడినావు. అంతరిక్షమును కాపాడుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా పృథ్వి కొరకు చేర్చబడినావు. పృథ్విని కాపాడుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా సృష్టి కొరకు చేర్చబడినావు. సృష్టిని కాపాడుము.

ఇష్టకా! దినము కొరకు చేర్చబడినావు. దినమును కాపాడుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా రాత్రి కొరకు చేర్చబడినావు. రాత్రిని కాపాడుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా వసువుల కొరకు చేర్చబడినావు. వసువులను కాపాడుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా ఆదిత్యుల కొరకు చేర్చబడినావు. ఆదిత్యులను కాపాడుము.

7. ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా గో - అశ్వధనము కొరకు చేర్చబడినావు. గో- అశ్వధనమును వర్ధిల్లచేయుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా శాస్త్రజ్ఞానము కొరకు చేర్చబడినావు. శాస్త్రజ్ఞానమును వర్ధిల్లచేయుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా ఓషధుల కొరకు చేర్చబడినావు. ఓషధులను వర్ధిల్లచేయుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా శరీరము కొరకు చేర్చబడినావు. శరీరమును వర్ధిల్లచేయుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా అధ్యయనము కొరకు చేర్చబడినావు. అధ్యయనమును వర్ధిల్లచేయుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా తేజస్సు కొరకు చేర్చబడినావు. తేజస్సును వర్ధిల్లచేయుము.

8. ఇష్టకా! నీవు అన్నస్వరూపవు. అన్నము కొరకు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను. నీవు

అనుపదస్వరూపవు. అనుపదము కొరకు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను. నీవు సంపత్

స్వరూపవు. సంపదకొరకు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను. నీవు తేజోస్వరూపవు. తేజస్సు కొరకు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

9. ఇష్టకా! నీవు 'త్రివృద్' స్వరూపవు. త్రివృద్ ని◌ుత్తము నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను. నీవు ప్రవృద్ స్వరూపవు. ప్రవృద్ కొరకు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను. నీవు ◌వృద్ స్వరూపవు. ◌వృద్ ని◌ుత్తము నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను. నీవు సువృద్ స్వరుపవు. సువృద్ ని◌ుత్తము నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను. నీవు 'అక్రమ్' స్వరూపవు. అక్రమ్ ని◌ుత్తము నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను. నీవు సంక్రమ్ స్వరూపవు. సంక్రమ్ ని◌ుత్తము నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను. నీవు ఉత్క్రమ స్వరూపవు. ఉత్క్రమము ని◌ుత్తము నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను. నీవు ఉత్క్రాన్తి స్వరూపవు. ఉత్క్రాన్తి ని◌ుత్తము నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! నీవు అధిపతివయ మాబల ీర్యములను వర్ధిల్లచేయుము.

10. (తూర్పును వదిలి ుగిలినమూడు దిశలందు 'నాకసద్' నామక ఇటుకలను కూర్చవలెను)

ఇటుకా! శోభనమనస్కవగు నీవు ప్రాచీదిశవు. నిన్ను పాలించు వారు వసువులు. శత్రువుచే ప్రయోగించబడిన శస్త్రాస్త్రముల నివారణ కర్త అగ్ని అగును. త్రివృత్సోమము నిన్ను పృథ్వీుద నిలుపును. రథన్తరసామము నిన్ను అంతరిక్షమున నిలుపుము. సప్తప్రాణములు - ద్యులోకమును ుస్తరించినరీతి - నిన్ను దేవతలందు నిలుపవలెను. ధారకవాక్కు - అధిపతి మనసు నిన్ను నిలుపవలెను. ీరందరు ఐకమత్యమున నిన్ను యజమానిని స్వర్గలోకమున నిలుపవలెను.

11. ఇష్టకా! శోభన మనస్కవగు నీవు దక్షిణదిశవు. నిన్ను పాలించువారు రుద్ర గణములు. శత్రువుచే ప్రయోగించబడిన శస్త్రాస్త్రముల నివారణకర్త ఇంద్రుడగును. పంచదశ స్తోమము నిన్ను పృథ్వీ ుద నిలుపును. నీ నిశ్చలత కొరకు 'వాయురగ్రేగా' ప్రఉగ ఉక్థము నిన్ను దృఢపరుచవలెను. బృహత్సామము నిన్ను అంతరిక్షమున నిలుపును. ప్రథమోత్పన్న ప్రాణము - ద్యులోకమును ుస్తరించిన రీతి - నిన్ను దేవతలందు నిలుపవలెను. ధారక వాక్కు - అధిపతి మనసు నిన్ను నిలుపవలెను. ీరందరు ఐకమత్యమున నిన్ను - యజమానిని స్వర్గ లోకమున నిలుపవలెను.

12. ఇష్టకా! శోభన మనస్కవగు నీవు పశ్చిమ దిశవు. నిన్ను పాలించువారు ఆదిత్యగణములు. శత్రువుచే ప్రయోగించబడిన శస్త్రాస్త్రములు నివారణ కర్త వరుణుడగును. సప్తదశస్తోమము నిన్ను పృథ్వీుద నిలుపును. నీ నిశ్చలత కొరకు 'త్వారథం యథోవయే' ఉక్థశస్త్రము నిన్ను దృఢపరచును గాత. వైరూపసామము నిన్ను అంతరిక్షమున నిలుపును. ప్రథమోత్పన్నప్రాణము ద్యులోకమును ుస్తరించిన రీతి - నిన్ను దేవతలందు నిలుపవలెను. ధారకవాక్కు - అధిపతి మనసు నిన్ను నిలుపవలెను. ీరందరు ఐకమత్యమున నిన్ను - యజమానిని స్వర్గలోకమున నిలుపుదురు గాత.

13. ఇష్టకా! స్వయం ప్రకాశమానవగు నీవు ఉత్తరదిశవు. నిన్ను పాలించు అధిష్టాన దేవతలు మరుద్గణములు. శత్రువుచే ప్రయోగించబడిన శస్త్రముల నివారణకర్త సోముడగును. ఏకంశస్తోమము నిన్ను పృథ్వీుద నిలుపును. నీ నిశ్చలత కొరకు "అభిత్వాశూరనోనుమః " నిష్కైవల్య శస్త్రము నిన్ను దృఢపరచవలెను. వైరాజ సామము నిన్ను అంతరిక్షమున నిలుపును. ప్రథమోత్పన్న ప్రాణము - అధిపతి మనస్సు నిన్ను నిలుపవలెను. ీరందరు ఐకమత్యమున నిన్ను - యజమానిని స్వర్గలోకమున నిలుపవలెను.

14. ఇష్టకా! నీవు స్వరపాలన కర్త్రి ఊర్ధ్వదిశవు. ుశ్వేదేవతలు నీకు అధిష్టాన దేవతలు. శత్రువుచే ప్రయోగించబడు శస్త్రాస్త్రముల నివారణ కర్త బృహస్పతి అగును. త్రిణవ - త్రయస్త్రింశత్సోమము నిన్ను పృథ్వీుద నిలుపును. 'తత్సుతుర్వృణీమహే' ుశ్వేదేవ శస్త్రము మరియు 'వైశ్వానరాయ పృథుపాజసా' అగ్ని మారుత శస్త్రము నిన్ను దృఢపరచవలెను. ప్రథమోత్పన్న ప్రాణము - ద్యులోకమును ుస్తరించిన రీతి - నిన్ను

దేవతలందు నిలుపవలెను. ధారక వాక్కు - అధిపతి మనసు నిన్ను నిలుపవలెను. ీరందరు ఐకమత్యమున నిన్ను - యజమానిని స్వర్గలోకమున నిలుపుదురు గాత.

15. (నాకసద ఇటుకల ీుద చత్వాలమృత్తువేసి ఆపై పంచచూడ ఇటుకలను యథాస్థానమున ఉంచవలెను.)

అగ్ని సమ్ముఖమున రగులునది. అగ్నియొక్క కేశములవంటి జ్వాలా కిరణములు సూర్యకిరణ సదృశములు. అగ్నియొక్క రథమును వహించుట యందు నిపుణుడగు రథగృత్సుడు, రథయుద్ధ కుశలుడు రథౌజుడు దేవసేనానియు గ్రామణియు అగుదురు. వారిరువురు వసంతఋతు సంబంధ ఫాల్గుణ - చైత్రములను రెండు మాసములు. దిక్, ఉపదిక్ రూపలగు పుంజికస్థల - క్రతుస్థల ఇరువురు అప్సరలు పరిచారికలు. దశనశీలలగు వ్యాఘ్రాది మృగములు అగ్నికి వజ్రాయుధములు. అగ్ని యొక్క పౌరుషేయ వధ - ఒకరినొకరు కొట్టుకొనుటయే - హననమగును.

ఇష్టకా! నీవు అంతటి అగ్ని స్వరూపవు. ఆ అగ్నికి - ఆ సేనాని, గ్రామణులకు - ఆ అప్సర పరిచారికలకు - ఆయుధాదులకు నిత్య నమస్కారములు. వారందరు మమ్ము సుఖవంతులను చేయవలెను. వారందరు మమ్ము రక్షించవలెను. మేము అహితము కోరు మానవులను మా అహితము కోరువారిని - ఈ అగ్ని మున్నగు వారినోటి కోరలందు ఇరికింతుము.

16. ఇయ్యది దక్షిణదిశలో అతిశయత్వమును ప్రాప్తించునట్టి వాయువు. అతని రథపు రథస్వనము వాయువునకు సేనాపతి యగును. రథము నందు ఆసీనుడై ిచిత్రరీతుల యుద్ధము చేయు రథ చిత్రుడు వాయువునకు గ్రామణియగును. మేనక, సహజన్యలు ఆ వాయువునకు అప్సరలు. యాతుధానుడు హేతి - రాక్షసుడు ప్రహేతి అగుదురు.

నమో అస్తుతే నో ివన్తు తేనో మృడయన్తు తేయం ద్విష్మోయశ్చనో ద్వేష్టి తమేషాం జమ్భేదధ్మః - వారందరకు నమస్కారము. వారు మమ్ము రక్షించవలెను. మేము అహితము కోరువారిని, మాకు అహితము కోరువారిని నోటికోరలందు నలుపుదుము.

17. సూర్యుడు పశ్చిమమునకు సాగువాడు. సర్వత్రవ్యాపనశీలుడు. ిశ్వవాక్కు, రథప్రోతము ఇతని సేనాని. అసమ రథము ఇతని గ్రామణి. అనుమ్లోచన్తి, ప్రమ్లోచన్తి ఇతని అప్సరలు. వ్యాఘ్రము ఇతని హేతి. సర్పము ఇతని ప్రహేతి.

నమో అస్తుతే నో ివన్తు తేనో మృడయన్తు తేయం ద్విష్మోయశ్చనో ద్వేష్టి తమేషాం జమ్భేదధ్మః

18. యజ్ఞం ఉత్తరదిశన ప్రసిద్ధినొందినది. ధనము కొరకు ఆశ్రయించదగినది. గరుడుడు ఇతని సేనాని. అరిష్టనేిు ఇతని గ్రాిుణి. ిశ్వాచి, ఘృతాచులు ఇతని అప్సరలు. నీరు ఇతని హేతి యగును. వాతము ఇతని ప్రహేతి అగును.

నమో అస్తుతే నో ంవన్తు తేనో మృడయన్తు తేయం ద్విష్మోయశ్చనో ద్వేష్టి తమేషాం జమ్భేదధ్మః

19. ఇతడు పర్జన్యుడు, పైన - పైన ఉండువాడు. అట్లయ్యు క్రిందకు వర్షము దింపువాడు. సేనజిత్తు ఇతని సేనాని. సుషేణుడు ఇతని గ్రామణి. ఊర్వశి, పూర్వచితి ఇతని అప్సరలు. వజ్రనిర్ఘోషము ఇతని హేతి. ంద్యుత్తు ఇతని ప్రహేతి.

నమో అస్తుతే నో ంవన్తు తేనో మృడయన్తు తేయం ద్విష్మోయశ్చనో ద్వేష్టి తమేషాం జమ్భేదధ్మః

20. ఇతడు అగ్ని. ద్యులోకమునకు శీర్షము వంటివాడు. ఎంతో మహత్తు కలవాడు. పృథ్వికి స్వాం. జలముల కారణముగా మేఘములను కలిగించువాడు.

21. ఇతడు అగ్ని. శత సహస్రమూల్యక అన్నములకు నాథుడు. ధనములకు శీర్షము. క్రాంతదర్శి.

22. అగ్నీ! అథర్వర్షి సకల ఋత్విజులందు శ్రేష్ఠుడు. అతడు నిన్ను సర్వప్రథమముగా కమలపత్రము ంద మథించినాడు.

23. (పూర్వదిశి రేతః సిగ్వేలాయాం త్రిష్టుప్ సంజ్ఞా ఇష్టకా ఉపదధాతి. తూర్పుదిక్కున రేతః సిగ్వేలయందు త్రిష్టుప్‌నామక ఇటుకలను పేర్చును)

అగ్నీ! నీవు హవ్యవాహన జ్వాలలను ప్రకటించినపుడు యజ్ఞములకు నేతవగుదువు. యజ్ఞఫలస్వరూప వర్షమునకు నేతవగుదువు. వాయువునకు శుభంకరములగు అశ్వములు నియతములు. నీవు వానితో కూడినపుడు వర్షమును ధరించివాడవగుదువు. ద్యులోకమున సూర్యుని నిలిపిన వాడవగుదువు.

24. ఉష ఉదయించిన రీతి సంధలతో కూడిన అగ్ని ప్రజ్వరిల్లుచున్నది. వత్సము గోవు కొరకు వలె జనులు నిరీక్షించుచున్నారు. సమర్థమగు పక్షి ఉదయమున రెక్కలుచాచి ఆహారము కొరకు ఆకాశమున వ్యాపించిన రీతి - ప్రజ్వలిత అగ్ని కిరణములు ఆకాశమునకు ఎగిరి వ్యాపించుచున్నం.

25. అగ్ని క్రాంతదర్శి. యజ్ఞయోగ్యుడు. శ్రేష్ఠుడు. ఉద్గాతలమగు మేము వందన వాక్యములు

పలుకుచున్నాము. బహుగమనశీల సూర్యకిరణములు ద్యులోకమున సంగతలైనట్లు - హోతలు పావన వచనములచే అన్నమును అగ్నికి సంగతము చేయుచున్నారు - హోమము

చేయుచున్నారు.

26. (జగతీచ్ఛందములను మూడు ఇటుకలను పేర్చవలెను)

అగ్నిదేవతల ఆహ్వాత. అత్యంత యజనశీలుడు. యజ్ఞములందు ఎంతో ప్రశంసనీయుడు. అట్టి ఆహవనీయాగ్నిని అగ్న్యాధానము చేయు ఋత్విజులు ప్రతిష్ఠించినారు. ఈ అగ్నినే భృగుగణములు పుత్ర పౌత్రాదులు సహితులై పూర్వము ప్రతిష్ఠించినారు.

27. అగ్ని భక్తులగు యజమానులను రక్షించువాడు. యజ్ఞములందు జాగరశీలుడు. బలశాలి. ఘృతములను జ్వాలారూపముఖమున ధరించువాడు. పావకుడు. అగ్ని యజ్ఞం నిఁత్తము వర్ధిల్లుచున్నాడు. ఋత్విజులకు శుభములు కలిగించుటకుగాను అగ్ని ద్యులోకమునంటు తన వెలుగుచే ప్రకాశించుచున్నాడు.

28. అగ్నీ! నీవు పారిపోయి గహన జలమున దాగినావు. అప్పుడు అంగిర ఋషులే నిన్ను అందుకున్నారు. నీవు మరల పారిపోయి కర్రలందు దాగినావు. అప్పుడు సహితము అంగిరులే

నిన్ను సాధించినారు. బలముగా మధించుట వలన సహితము నీవు అవతరింతువు. అందుకే అంగిరులు నిన్ను 'బలపుత్రుడు' అన్నారు.

29. **త్రిస్రో ఁనుష్టుప్ సంజ్ఞేష్టకాః ప్రాఙ్ముఖ ఉపదధాతి** - అనుష్టుప్ పేరుగల ఇటుకలను తుర్పున పేర్చవలెను.

అగ్ని మానవులకు పూజ్యుడు. జలములనేత బలయుతుడు. ఋత్విజఁత్రులారా! అగ్ని కొరకు హఁస్సులు - పంచదశ ప్రభృతి స్తోమములు - సమర్పించండి.

30. అగ్నీ! సేచన సమర్థా! స్వాఁ! నీవు యజమానికి సమస్త సత్ఫలితములను సమకూర్చుము. నీవు ఉత్తర వేది యందు ప్రజ్వలితుడగు వాడవు. మాకు బహుఁధ ధనములను అందించుము.

31. ఎంతో కీర్తి గల అగ్నీ! నీవు బహుజన ప్రియుడవు. జ్వాలా కేశిఁ. ఋత్విక్కులు, యజమానులు దేవతలకు హఁ అందించమని కోరుచు నిన్ను ఆహ్వానింతురు.

32. ఋత్విక్, యజమానులారా! నేను బ్రహ్మను ఁ హఁస్సులు అందుకున్నాను. జలములకు పౌత్రుడు, చైతన్యవంతుడు, ఁశ్రామరహితుడు, యజ్ఞవంతుడు, ఁశ్వదూత, అమృతస్వరూపుడగు అగ్నిని ఆహ్వానించుచున్నాను.

33. అగ్ని ఁశ్వస్యదూత. అమృతమయుడు. ఁశ్వస్యదూత మమృతం. అగ్ని లోకములన్నింటికి అన్నము సమకూర్చగల సమర్థుడు. అతడు రక్తవర్ణములగు తన రెండు అశ్వములను రథమున కూర్చును. ఆ రథమునధిరోహించిన అగ్ని ఆహుతులు అందుకొనుటకు గాను త్వరత్వరగా ఁచ్చేయును.

34. సమ్యగాహుత అగ్ని యజ్ఞస్థానమునకు ఉరుకులు పెట్టును. సదుద్రవత్స్వాహుతః ఎచట

బ్రహ్మాది ఋతువులు ఉందురో, ఎచట యజ్ఞం జరుగుచుండునో, ఎచట ంంధ యజ్ఞకర్మలు పూర్తి అగునో, ఎచట సంపన్న యజమానికి దేవధనమగు హంస్సుచేరునో, ఆ యజ్ఞస్థానమునకు

అగ్ని పరుగులిడును.

35. అగ్నిదేవా! నీవు జ్వాలాముఖిం. సంధలస్వాంం. ధనస్వరూపుడవు. క్రాంతదర్శిం. ప్రశంసనీయుడవు. మా ఆహుతులందుకొనుము. మాకు ధనములు ప్రసాదించుము.

37. అగ్నీ! నీవు శోభాయమానుడవు. వాడికోరల వాడవు. రాక్షసనాశకుడవు. రాత్రింబవళ్లు రాక్షసులనుదగ్ధము చేయుము.

38. కుండమునందలి అగ్నీ! ఆహ్వానించబడిన నీవు శుభంకరుడవగుము. నీవు అందించు ధనము శుభంకరము కావలెను. అగ్ని కొరకు చేయు యజ్ఞం శుభంకరము కావలెను. అగ్ని కొరకు మేము సముపార్జించు స్తుతులు, ప్రశస్తులు శుభంకరములు అగును గాత.

39. అగ్నీ! జనులు నిన్ను కీర్తించుటలు శుభంకరములు కావలెను. నీవు యుద్ధములందు శత్రువులను నాశనము చేయువాడవు. అట్టి దృఢమనస్కుడవై వృత్రనాశనముకు పూనుకొనుము.

40. అగ్నీ! నీవు శత్రుంజయ వ్రతుడవు. ఆ దీక్షతోనే మా ంద ఎక్కుపెట్టిన - బలశాలి - శత్రువు బాణములను పడగొట్టుము. మమ్ము సముచిత మార్గముల ధనమును ఆర్జించునట్లు చేయుము.

41. (దక్షిణ దిశన పంక్తినామక మూడు ఇటుకలను పేర్చవలెను)

ఎవడు ధనస్వరూపుడో, ఎవని హోమము కొరకు గోవులు పాలిచ్చుటకు ఇంటికి వచ్చునో, శీఘ్రగాం అశ్వములు ఇంటికి తిరిగి వచ్చునో, నిరంతరము సంచరించు అశ్వములు సహితము ఇంటికి తిరిగి వచ్చునో, అట్టివానిని మాత్రమే అగ్నిగా భాంంతుము. అగ్నీ! స్తోతలకు వర్షము, అన్నము కలిగించుము.

42. ఏ అగ్ని ధనస్వరూపుడగునో, ఎవని కొరకు గోవులు, వడిగల గుఱ్ఱములు గృహమునకు చేరునో, ఎవని కొరకు సత్కుల సంజాత ఋత్విక్కులు యజమాని ఇంటికి చేరుదురో, అట్టి అగ్నినే మేము సంస్తుతింతుము. అగ్నీ స్తోతలకు వర్షము అన్నము కలిగించుము.

43. ఆహ్లాదకారక అగ్నీ! నీ నోటికి ఘృతాహుతులు అందుకొనుటకు శిశువు మాతృ స్తనమును అందుకొనుటకు వలె - చేతుల వంటి రెండు జుహువులను ఆశ్రయింతువు.

బలముల స్వామీ! మా యజ్ఞములందు ప్రసన్నుడవగుము. మాకు ధనధాన్యములు సమకూర్చుము. అగ్నీ! స్తోతలకు వర్చము, అన్నము కలిగించుము.

44. (ఉత్తరదిశన పదపంక్తి పేరిటి మూడు ఇటుకలను పేర్చవలెను)

అశ్వమేధయజ్ఞమున అశ్వమును స్తుతులచే అధిక మేధ్యము చేసి మనసునందలి సంకల్పములను సమృద్ధము చేయుదురు. అగ్నీ! అట్లే మేము నిన్ను సంస్తుతించి ధనధాన్యములను మరింత వృద్ధిచెందించుకొందుము.

45. అగ్నీ! ప్రసన్నుడవగుము. రథసారథి కోరిన చోటునకు చేర్చినట్లు - ఫలమునిచ్చునదియు, స్వర్గాది సాధకమును అగు మహాయజ్ఞ నిర్వాహకుడవు అగుము.

46. హే అగ్నీ! మా స్తుతులను వినుము. ఒక్కిలి ప్రసన్నుడవగుము. ఉదయించుచున్న సూర్యుడు అందరకు అనుకూలుడు అయినట్లు - నీ యొక్క పరిపూర్ణ ముఖమున మాకు అనుకూలుడవు అగుము.

47. దేవతల ఆహ్వాత - దాత - వాసహేతువు - జలపుత్ర - జాతజ్ఞాన - బ్రాహ్మణసమ - జాతప్రజ్ఞుని మాత్రమే నేను అగ్నిగాభావింతును. అట్టి అగ్ని సుయజ్ఞుడు. ద్యోతమానుడు. ఊర్ధ్వముఖ జ్వాలలవాడు. హోమములందు దేవతల కందించు ఘృతమున అందుకొనువాడు

అగును.

48. (మూడు ద్విపద ఇటుకలను పేర్చవలెను)

అగ్నీ! నీవు నిత్యము మాకు దగ్గరి వాడవుగుము. రక్షకుడవు - శుభంకరుడవు - గృహస్వరూపుడవు అగుము. ధనమునందించుట వలన కీర్తిశాలి అగ్ని వాసహేతువగుచున్నాడు.

అగ్నీ! మాకు అనుకూలుడవు అగుము. మాకు అత్యంత దీప్యమాన ధనమున ప్రసాదించుము. పుత్రులకు ధనప్రాప్తి కలుగుటకుగాను దేదీప్యమానుడవగు నిన్ను సంస్తుతించుచున్నాము.

49. మునులు ఏకాగ్రచిత్తులైనారు. తపమాచరించినారు. అగ్నిని ప్రజ్వలితుని చేసినారు. యజనము చేసినారు. స్వర్గమునకు చేరినారు. యజ్ఞమును పరిపూర్ణము చేసినారు. ఆ విధముగనే నేను - యజమానిని ఏకాగ్రచిత్తుడనగుదును. ఏ అగ్నిని మేధావులు యజనీయము అన్నారో - అట్టి అగ్నిని స్వర్గము కొరకు ఆధానము చేయుదును.

50. పుణ్యముద్వారా లభించునదియు ప్రకాశమానమగు ద్యులోకమున కన్న మూడవ అంతరమున ఉన్నదియునగు స్వర్గమును స్వీకరించుచు, మేము మా సోదరులు, పుత్రులు, ధనము, భార్యా సహితులమై అగ్నికి పరిచర్యలు చేయుదుము.

51. అగ్ని ముల్లోకములను భరించువాడు. శ్రేష్ఠజనులకు స్వామి. తన ఉపాసకులను గుర్తించువాడు. అతని ఆ అగ్ని చయన స్థానమున ఆరూఢుడు అయినాడు. వేది మధ్యనున్న ఆ అగ్ని ప్రజ్వరిల్లుచున్నాడు. మా పై సేనాసహితులై దండెత్తికోరు శత్రువులను అగ్ని కాలి కిందవేసి నలిపివేయవలెను.

52. ిరతముడు - అన్నదాత - అనేకదాతయగు అగ్ని ప్రమాదరహితుడై వెలుంగును గాత. అగ్నీ! నీవు ముల్లోకములందు ప్రకాశించువాడవు. దివ్యస్థానములకు చేరుము.

53. యజమాన - ఋత్విక్కులారా! అగ్నిని సముపార్జించండి. అగ్నికి అనుకూలురై సాగండి.

అగ్నీ! నివు దేవతలను చేరుకొనవలసిన మార్గములను ఏర్పరచుము. మాట తడబడి, మనసు నిలకడ లేని తల్లి దండ్రులకు యౌవనము ప్రసాదించిన ఋషులు నిన్నే ఈ యజ్ఞసూత్రమున ిస్తారపరచినారు.

54. అగ్నిదేవా! నీవు ప్రజ్వలితుడవు అగుము. యజమానిని అప్రమత్తుని చేయుము. ఈ యజమానికి ఇష్టఫల ప్రాప్తి కలిగించుము.

ిశ్వదేవతలారా! ఈ యజమాని కల్మషములేని మనసువాడు. ద్యులోకరూప సమస్థానమున ఇతనిని చిరకాలము ఉండునట్లు చేయండి.

55. అగ్నీ! నీవు సర్వసమర్థుడవు. సహస్రదక్షిణ యజ్ఞమును పూర్తి చేయగలవాడవు. సర్వస్వదక్షిణ యజ్ఞమును పూర్తిచేయగలవాడవు. ఆ సామర్థ్యముననే స్వర్గమున దేవతల మధ్యకు చేరుటకు - ఈ యజ్ఞ భారమును వహింపుము.

56. అగ్నీ! ఇది నీ యొక్క ఋతుప్రాప్త జన్మభూమి. ఇచటనే నీవు అవతరింతువు.

ప్రకాశింతువు. నీ జన్మ భూమిని ఎరుగుము. ఈ వేది ింద స్థానము గ్రహించుము. గో-

అశ్వమయమగు మా సంపదను వర్ధిల్లచేయుము.

57. (ిశ్వజ్యోతి ఇటుకల ింద యజమాని చేసిన ిశ్వజ్యోతి ఇటుకలను పేర్చవలెను)

58. పరమేష్ఠి, ప్రజాపతి ఇష్టకా! నీవు జ్యోతిష్మతి ఇష్టకను సంపూర్ణ ప్రాణ, అపాన, వ్యానము నిిత్తము - ద్యులోకపు ఉత్తమ స్థానమున స్థాపించుము. నీవు మాకు ిశ్వజ్యోతిని ప్రసాదించుము ిశ్వంజ్యోతిం ప్రయచ్ఛ.

ఇష్టకా! సూర్యుడు నీకు అధిష్ఠాన దేవతయగును. అతనిచే అనుజ్ఞాతవై - పూర్వము అంగిరుల కుండమున ధ్రువపడిన రీతి ఈ యజ్ఞ కుండమున స్థిరపడుము.

59. (లోకమ్పృణ ఇటుకను మరల పేర్చవలెను)

లోకమ్ము ఇష్టకా! నీవు ఈ కుండమునందలి అవశిష్ట స్థానములు ఎచట ఉన్నను వానిని పూడ్చుము. రంధ్రాదులు ఎచట ఉన్నను వానిని పూడ్చుము. తదుపరి ఈకుండమునందు స్థిరముగా నిలువుము. ఇంద్ర అగ్ని బృహస్పతులు నిన్ను ఈవేదియందు స్థాపించినారు.

60. వార్షిక సోమయాగము దేవతల జన్మభూతము. ఈ యజమాని యజ్ఞము చేయుచున్నాడు. అందలి త్రిసవనసోమరసము జలయుక్తము, అన్నమిశ్రితము చేయబడుచున్నది.

61. ఇంద్రుడు రథికులందు అత్యంత వీరుడు. అన్నదాతలందు శ్రేష్ఠుడు. సముద్రమందటి గంభీర హృదయుడు. ఆ ఇంద్రునే సమస్తస్తుతులు వర్ధిల్లచేయును.

62. (స్వయమాతృణ్ణమును రెండు ఇటుకలను పేర్చి, వాని మధ్య జరిగిన ఇటుకను చేర్చవలెను)

ఈ అగ్ని కర్రయందు పుట్టినపుడు గుర్రము గ్రాసము నందుకొని సకిలించినట్లు, సుయి స్యి మని ధ్వనిచేయును. పిదప గాలి అనుకూలము కాగా జ్వాలసాగును.

అగ్నీ! అప్పుడు నీగమన మార్గము నల్లనిదగుట నిశ్చయము. పొగసాగుట నిశ్చయము.

63. (మరొక స్వయమాతృణ్ణ ఇటుకను పేర్చవలెను)

సూర్యుడు జగత్పాలకుడు , దేదీప్యమానుడు. ఇది సూర్యునకు ఆశ్రయభూతమగు నివాసస్థానము. రశ్మియుక్త భాసమానమగు ఇటుకను ఇచ్చట చేర్చుచున్నాను. ఇష్టకా! నీవు ద్యులోకమును, పృథ్విని, అంతరిక్షమును భాసింపచేయుదానవు.

64. ఇష్టకా! పరమేష్ఠి ప్రజాపతియే నిన్ను సావకాశమును, విస్తారశీలమునగు ద్యులోకపు ఉత్తమస్థానమున స్థాపించును గాత. నీవు మాకు ద్యులోక ప్రాప్తి కలిగించుము. ద్యులోకమును దృఢపరచుము. సమస్త ప్రాణ, అపాన, వ్యాన, ఉదానముల కొరకు ద్యులోకమును హింసించ కుండుము. మహా కళ్యాణపరంపరల ఛాయయందును - శాంతి సహితముగను సూర్యుడు నిన్ను రక్షించును గావుత. నీవు సూర్యునిచే అనుజ్ఞాతవై - పూర్వము అంగిరుల కుండమునందువలె - మా ఈ కుండమున ధ్రువపడుము.

65. (అగ్నిం ప్రోక్షతి - అగ్నిని ప్రోక్షించవలెను)

వేదికా! నీవు సహస్ర ఇష్టక యుక్తవు. సహస్ర ఇష్టక ప్రతినిధివి. సహస్ర తుల్యవు.

సహస్రమూల్యవు. సహస్ర ఫలప్రదాతవు. నేను నిన్ను ప్రోక్షించుచున్నాను.

సహస్రస్య ప్రమాసి సహస్రస్య ప్రతిమసి సహస్రస్యోన్మాసి సహస్రో సి సహస్రాయ త్వా

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

పంచచితిని గూర్చిన పదిహేనవ అధ్యాయము సమాప్తము.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

అధారం స్సర్వ ద్యానాం హయగ్రీవ ముపాస్మహే ॥

పదహారవ అధ్యాయము

1. నమస్తే రుద్ర మన్యవ ఉతో త ఇషవే నమః ।

బాహుభ్యాముత తే నమః

(శతరుద్రీయ హోమమంత్రములు చెప్పుచున్నాడు)

రుద్రదేవా! నీ రౌద్రమునకు వందనము. ఎక్కుపెట్టిన నీ బాణమునకు వందనము. నీ బాహువులకు వందనము.

2. రుద్రదేవా! నీ దేహము శుభప్రదము. ఘోరపాపనాశని. అత్యంత శాంతిప్రదము. సర్వతనివాసివగు నీవు నీ శాంతదృక్కులచే మమ్ము కావుము.

3. గిరీశా! నీవు బాణము పట్టినావు. దానిని శాంతింపచేయుము. గిరిత్రాతా! ఆ బాణమున మానవునిగాని జంగమమును గాని హింసించకుము.

4. గిరీశా! మేము నీకు అభిముఖులమై శాంతి కారక స్తవములచే నిన్ను నుతించుచున్నాము. ఈ లోకములను రోగరహితములను చేయుము. ప్రసన్నలను చేయుము.

5. రుద్రుడు అందరకు ప్రధానుడు. దేవలోకమునకు ఏకమాత్ర భిషక్కు. అధివక్త. రుద్రదేవా! సకల సర్పములను స్తంభింపచేయుము. సకల రాక్షసులను జడీభూతులను చేయుము. వారిని అథోముఖముగ పారవేయుము.

6. ఈ శివుడు సూర్యరూప తామ్రవర్ణుడు. రక్తవర్ణుడు. బభ్రువర్ణుడు. ఈ రుద్రాంశమున వేల రుద్రచరులు సమస్త దిశలందున్నారు. వారి క్రోధము శమించవలెనని ప్రార్థించుచున్నాము.

7. రుద్రుడు నీలకంఠుడు. శిష్టరూపుడు. రక్తాభుడు. అతడు మెల్లమెల్లగా ముందుకు జరుగుచున్నాడు. అతనిని సాధారణ గోపాలురు చూచుచున్నారు. నీరు తెచ్చు దాసీజనులు చూచుచున్నారు. మాచే సహితము భయపూర్వకముగ చూడబడునట్టివాడు మమ్ము సుఖవంతులను చేయవలెను.

8. నీలకంఠునకు నమః. సహస్రాక్షునకు నమః. సేచన సమర్థునకు నమః. అతడు కాక

రుద్రగణములున్నవి. వానికి సహితము నమస్కరించుచున్నాను.

9. రుద్రదేవా! నీ ధనుస్సు ఉన్నదికదా! దానిరెండు కొనలకు కట్టిన నారిని విప్పివేయుము. నీ చేతికి తీసుకున్న బాణమున్నదే ! దానిని దూరముగ పారవేయుము.

10. కపర్దియొక్క ధనుస్సు జ్యారహితమైనది. అతడు శల్యరహిత ధనుర్ధారి అయినాడు. అతని శరములన్నియు నిష్ఫలములైనవి. అతని తూణీరము సహితము రిక్తమైనది.

11. అత్యంత సేచన సమర్థరుద్ర దేవా! నీ చేతులందు ధనుస్సున్నది. బాణములున్నవి. అవి మమ్ము రోగరహితులను చేయవలెను. నీవు మమ్ము పాలించవలెను.

12. రుద్రదేవా! నీవు ధరించిన ధనుర్బాణములు మమ్ము సర్వదిశలందు రక్షించును గాత. ఇప్పుడు నీ వద్ద నున్న శరీరములు నిండిన తుణీరమును, మాకు దూరముగా ఉండుచోట ఉంచుము.

13. సహస్రాక్ష, శతతూణీర రుద్రా! మాకు కృపాళుడవగుము. బిగించిన నీ ధనస్సును సడలించుము. శరముల మొనలను వదిలించుము.

14. ఎక్కుపెట్టని నీ ఆయుధమునకు నమస్కారము. నీ ఉభయ బాహువులకు నమస్కారము. నీ ధనురాయుధమునకు నమస్కారము.

15. రుద్రదేవా! మాకు సంబంధించిన మహామహులను హింసించకుము. ఏ శిశువునైనను. హింసించకుము. గర్భాదానము చేయు యువకులను హింసించకుము. గర్భమునందలి శిశువును హింసించకుము. మా తండ్రిని హింసించకుము. తల్లిని హింసించకుము. ప్రియములగు మా దేహములను హింసించకుము.

16. రుద్రదేవా! నీవు - మా పౌత్రుల, పుత్రుల, ఆయువు, గోవులు, అశ్వములు విషయమున మాటిమాటికి క్రోధము వహించకుము. క్రోధలగు మా వీరులను బాధించకుము. మేము హవిర్యుక్తులమై సదా నిన్ను ఆహ్వానించుచుందుము.

17. బంగారు బాహువుల సేనానిగల రుద్రునకు నమస్కారము. దిశలస్వామి రుద్రునకు నమస్కారము. పచ్చ పచ్చని ఆకులకేశములు గల వృక్షములకు నమస్కారము. పశుపాలకునకు నమస్కారము. లేతగరిక వంటి పీతవర్ణ తేజస్వి రుద్రునకు నమస్కారము. మార్గరక్షకుడగు రుద్రునకు నమస్కారము. నీలకేశి, జరారహిత, యజ్ఞోపవీతధారి, గుణవంతులగు మానవుల ప్రభువగు రుద్రునకు నమస్కారము.

18. బభ్రువర్ణ రుద్రునకు నమస్కారము. శత్రువును వధించు రుద్రునకు నమస్కారము. అన్నములస్వామికి నమస్కారము. భవుని ఆయుధమునకు నమస్కారము. సకల చరాచర ప్రాణుల అధిపతికి నమస్కారము. ఆతతాయి రుద్రునకు నమస్కారము. కేదార రక్షకునకు

నమస్కారము. అహంతయు, జీవనచాలకుడగు రుద్రునకు నమస్కారము. అరణ్యస్వామికి నమస్కారము.

19. లోహిత వర్ణునకు నమః. స్థపతికి నమః. వృక్షస్వామికి నమః. భూమండల విస్తారకునకు నమః . ధనకర్తకునమః. ఆ ఓషధస్వామికి నమః. మంత్రి, వణిక్కు, లతాగుల్మాది రక్షకునకు నమ . తుముల ధ్వనికారికి నమః . ఆక్రందనకారికి నమధనుస్సులు. పదాతి సేనానాయక రుద్రునకు మా నమస్సులు.

20. ఆకర్ణాంతము లాగిన ధనస్సుతో యుద్ధములకు పరుగులిడు రుద్రునకు వందనము. సాత్వికులను, శరణాగతులను పాలించు రుద్రునకు వందనము. శత్రువులను పరాభవించు రుద్రునకు వందనము. వేదనశీల, విదారిణీసేవల స్వామికి వందనము. విహంగధారికి వందనము. మహామహునకు వందనము. చోరపాలకునకు వందనము. దోపిడిదారి బందిపోట్లకు వందనము. అడవుల స్వామి రుద్రునకు మా వందనము.

21. వంచక, పరివంచక, చోరుల స్వామి రుద్రునకు వందనము. ఖడ్గదారి, బాణవంత రుద్రునకు వందనము. ఆయుధారి, బాణధారి, హింసేచ్ఛుక దొంగల, దోపిడి దారుల పాలక రుద్రునకు వందనము. ఆయుధధారుల, రాత్రించరుల, దేహకాముల స్వామి రుద్రునకు వందనము.

22. తలపాగలవారు, కొండలందు తిరుగువారు, క్షేత్ర గృహాదులు అపహరించు వారి ప్రభువు రుద్రునకు నమస్కారము. ధనుర్ధార, బాణధార రుద్రులకు నమస్కారము. ధనస్సునకు జ్యాను ఎక్కుపెట్టునట్టియు, బాణము సంధించునట్టియు రుద్రులకు నమస్కారము. ధనస్సులాగువారును, శరములను విడుచువారును అగు రుద్రులకు నమస్కారము.

23. శరముల సంధించునట్టి, బాణములు విడుచునట్టి రుద్రులకు నమః . నిద్రించువారును, మేల్కొనువారును అగు రుద్రులకు నమః . పడుకున్నట్టియు, కూర్చున్నట్టియు రుద్రునకునమః . నిలిచి నట్టియు, పరిగెత్తునట్టియు రుద్రునకు నమః .

24. సభలకు దండము. సభాపతులకు దండము. అశ్వములకు దండము. అశ్వస్వాములకు దండము. వీరులైపోరు సేనలకు దండము. వివిధ రూపముల వేధించు సేనలకు దండము. ఉత్కృష్ట సేవకల యుక్త బ్రాహ్మి మున్నగు మాతృకలకు దండము. బాధించుసామర్థ్యము గల దుర్గ మున్నగు మాతృకలకు దండము.

25. గణములకు నమోనమః . గణపతులకు నమోనమః . వివిధజాతుల సంఘములకు నమోనమః ఈ సంఘముల అధిపతులకు నమోనమః . లంపటులకు నమోనమః . లంపటుల అధిపతులకు నమోనమః . జడల, కొప్పుల విరూపులకు నమోనమః . హయవదన, హయగ్రీవ ప్రభృతి విశ్వరూపగణములకు నమోనమః .

26. సేనలకు నమస్సులు. సేనాపతులకు నమస్సులు. రథారూఢులకు నమస్సులు. రథహీనులకు నమస్సులు. రథ అధిష్ఠాతలకు నమస్సులు. రథపు అశ్వచాలకులకు నమస్సులు. మహాిరులకు నమస్సులు. ిరపుత్రులకు నమస్సులు

27. వడ్రంగులకు నమోవాకములు. రథములు చేయువారికి నమోవాకములు. కుమ్మరులకు

నమోవాకములు. కమ్మరులకు నమోవాకములు. నిషాదులకు నమోవాకములు. వ్యాధులకు నమోవాకములు. వేటకుక్కలకు నమోవాకములు. వేటకుక్కల యజమానులకు నమోవాకములు.

28. కుక్కలకు నమస్కారము. కుక్కలస్వాములగు కిరాతాదులకు నమస్కారము. రుద్రునకు నమస్కారము. శర్వునకు నమస్కారము. పశుపతికి నమస్కారము. నీలకంఠునకు నమస్కారము. శిత కంఠునకు నమస్కారము.

29. జటాజూటధారి శివునకు వందనము. బోడిగుండు రుద్రునకు నమస్కారము. సహస్రాక్షరుద్రునకు వందనము. బహుధనుర్ధారి శివునకు వందనము. గిరిశయన శివునకు వందనము. శిపి ిష్ఠ శివునకు వందనము. అత్యంత సేక్త, బాణయుక్త శివునకు వందనము.

30. అల్పశరీర రుద్రునకు దండము. వామనరుద్రునకు దండము. మహారుద్రునకు దండము. వృద్ధరుద్రునకు దండము. అనుభవ రుద్రునకు దండము. అగ్రునకు దండము. ప్రధాన పురుషునకు దండము.

31. జగద్వ్యాప్తునకు నమః. గతిశీలునకు నమః . క్షిప్రకారికి నమః. జలప్రవాహికి నమః. తరంగయుక్తునకు నమః స్థిరజల వంతునకు నమః. నదులందు పుట్టిన వారికి నమః . ద్వీపసంభవులకు నమః.

32. పెద్దలకు నమస్సు. చిన్నలకు నమస్సు. పూర్వజులకు నమస్సు. పుట్టనున్న వారికి నమస్సు. మధ్యములకు నమస్సు. అప్రగల్భులకు నమస్సు. జఘన్యులకు నిమ్నస్థులకు నమస్సు.

33. గంధర్వలోకమున పుట్టిన వారికి నమోనమః అభిచార ఉత్పన్నులకు నమోనమః . పాపులను శిక్షించు వానికి నమోనమః. కుశలోత్పన్నులకు నమోనమః . శ్లోకయోగ్యులకు నమోనమః వైరాగ్య సంబంధులకు నమోనమః. క్షేత్రములందు ఫలించు ధాన్యాదులకు నమః. కుప్పలందు పుట్టువానికి నమోనమః.

34. అరణ్య ఉత్పత్తులకు నమోవాకము. వృక్షగుల్మాదులందు పుట్టువానికి నమోవాకము. శబ్ద, ప్రతి శబ్దరూపమునకు నమోవాకము. శీఘ్రగతి సేనలవారికి నమోవాకము. శీఘ్రరథికి నమోవాకము. శూరునకు నమోనమః. శత్రుంభేదకునకు నమోనమః.

35. శిరస్త్రాణము గలవారికి నమస్కారము. కవచధారికి నమస్కారము. ఇనుప కచ్చడముల వారికి నమస్కారము. గజముపై వేయు ఇనుపకవచము వారికి నమస్కారము. ప్రసిద్ధవీరునకు నమస్కారము. ప్రసిద్ధసేనగల సేనాపతికి నమస్కారము. దుందుభి శబ్దమునకు నమస్కారము. వాదన దండమునకు నమస్కారము.

36. ధృష్టునకు నమస్తే. విమర్శక విద్వాంసునకు నమస్తే. ఖడ్గధారికి నమస్తే. బాణధారికి నమస్తే.

తీక్ష్ణ శరవంతునకు నమస్తే. ఆయుధము పట్టిన వీరునకు నమస్తే. శోభన ఆయుధవంతునకు నమస్తే. శోభన ధనుష్పాణికి నమస్తే.

37. క్షుద్రమార్గముల వారికి నమః. విశాల మార్గములవారికి నమః. కాలువలందు పుట్టువానికి నమః. పర్వతముల క్రింద మొలుచువానికి నమః. నదులందు మొలుచు వానికి నమః.

సరస్సులందు మొలుచువానికి నమః. తటాక ఉత్పన్నములకు నమః.

38. కూప ఉత్పన్నములకు వందనము. ఛాయ ఉత్పన్నములకు వందనము. ఎండలో పుట్టువానికి వందనము. మేఘ ఉత్పన్నములకు వందనము. విద్యుదుత్పన్నములకు వందనము. వర్షోత్పన్నములకు వందనము. వర్షరహిత ఉత్పన్నములకు వందనము.

39. వాయుచక్ర ఉత్పన్నములకు దండము. ప్రళయ నిలయ రుద్రునకు దండము. గృహభూమిలో పుట్టిన వానికి దండము. గృహభూమి పాలకునకు దండము. సోమమునకు దండము. రుద్రునకు దండము. తామ్రమునకు దండము. అరుణునకు దండము. "నమః సోమాయచ రుద్రాయచ నమస్తామ్రాయ చారుణాయచ"

40. సుఖములు కలిగించు వారికి నమోవాకము. పశుపతికి నమోవాకము. ఉగ్రునకు నమోవాకము. భీమస్వభావునకు నమోవాకము. ఎదుట వధించువానికి నమోవాకము. దూరము నుండి వధించువానికి నమోవాకము. హంతకు నమోవాకము. అత్యంత హంతకు నమోవాకము. హరిత వృక్షములకు నమోవాకము. తరింపచేయు రుద్రునకు నమోవాకము.

41. సుఖస్వరూపునకు నమస్కారము. కళ్యాణమయునకు నమస్కారము. సుఖకరునకు నమస్కారము. శుభంకరునకు నమస్కారము. శివస్వరూపునకు నమస్కారము. అత్యంత శివస్వరూపునకు నమస్కారము. "నమః శివాయ ఛందమున శివతరాయ చ"

42. లోకములకు ఆవల జీవన్ముక్త రూపమున అవతరించిన వారికి నమస్కారములు. లోకములందు సాధారణ మానవ రూపమున జన్మించిన వారికి నమస్కారము. మంత్ర జపాదులచే తరించువారికి నమస్కారము. ఉత్కృష్ట తత్వ జ్ఞానమున ముక్తి పొందువారికి నమస్కారము. తీర్థములకు నమస్కారము. నదులకు నమస్కారము. కుశలకు నమస్కారము. నురుగునకు నమస్కారము. **నమస్తీర్థాయచ కుల్యాయచ నమః శష్పాయచ ఫేన్యాయ.**

43. సైకిత ఉత్పన్నములకు నమస్కారము. స్రోతోత్పన్నములకు నమస్కారము. చిన్న చిన్న రాళ్ళలో మొలిచిన వానికి నమస్కారము. స్థిర జల ప్రదేశమునకు నమస్కారము. సర్వాన్తర్యాకి నమస్కారము. ఊసర ఉత్పన్నములకు నమస్కారము. ఉత్కృష్ట మార్గ సంభూతులకు నమస్కారము.

44. వ్రజ సంభవులకు నమస్కారము. గోష్ఠ సమ్భవులకు నమస్కారము. శయ్యా అసంభవులకు నమస్కారము. గృహ ఉత్పన్నములకు నమస్కారము. హృదయోత్పన్నములకు నమస్కారము. నీహార ఉత్పన్నములకు నమస్కారము. దుర్గమ ప్రదేశ ఉత్పన్నములకు నమస్కారము. గహ్వరోత్పన్నములకు నమస్కారము. 'నమః కాట్యాయచ గహ్వరేష్ఠాయ'

45. శుష్కోత్పన్నములకు నమస్కారము. హరిత ఉత్పన్నములకు నమస్కారము. దుమ్ములో పుట్టువానికి నమస్సులు. రజోకణ ఉత్పన్నములకు నమస్కారము. అగమ్య ప్రదేశములందు పుట్టువానికి నమస్కారము. తృణోత్పన్నములకు నమస్కారము. బడబానలమున పుట్టినవానికి నమస్కారము. కల్పానలమున పుట్టిన వారికి నమస్కారము. "నమ ఊర్వ్యాయ సూర్వ్యాయచ"

46. పత్రములకు నమస్కారము. పత్రములు రాల్చువారికి నమస్కారము. ఉద్యమవంతునకు నమస్కారము. కట్టెదుట వధించువారికి నమస్కారము. సర్వదుఃఖములు కలిగించువారికి నమస్కారము. ిక్కిలి దుఃఖములు కలిగించువానికి నమస్కారము. బాణములు చేయువారికి నమస్కారము. ధనుస్సులు చేయువారికి నమస్కారము. వర్షము మున్నగు వానిచే జగదుత్పత్తి కారకులకు నమస్కారము. దేవతల హృదయములకు నమస్కారము. పాపపుణ్యిచక్షణ గలవారికి నమస్కారము. పాపములను ిిధ రూపముల నష్టపరచువారికి నమస్కారము. స్వర్గాదిలోక నిర్గతులకు నమస్కారము.

47. పాపులకు దుర్గతి కలిగించువాడా! సోమపాలకా! మహా అకించినా! నీలకంఠా! ఈ ప్రజయందు - ఈ పశువులందు ఏ ఒక్కరిని భయభీతులు చేయకుము. ఏ ఒక్కరికిని వ్యాధి కలిగించకుము. మా పశువులలో ఏ ఒక్కదానికి ిశూచికాది వ్యాధులు కలుగనీయకుము.

48. రుద్రుడు బలవానుడు. జటాజూటధారి. శత్రుిర ినాశకుడు. అతని కొరకే మేము ఈ స్తుతులను సమార్జించినాము. ఇందువలన ద్విపద మానవులకు, చతుష్పద గవాది జంతువులకు శుభములు కలుగును గాత. ఈ గ్రామము పరిపుష్టమై కల్లోలము లేనిది అగును గాత.

49. శివస్వాి! నీ దేహము అతిశాంతము. సదా శాంతము. ఔషధ స్వరూపము. అదే సర్వ రోగములకు ఏకమాత్ర ఔషధము. నీ దేహమున మా జీవనమున ప్రసన్నము చేయుము. '**శివా రుతస్య భేషజీ తయానో మృడ జీవసే** '

50. మేము రుద్రుని ఆయుధమునకు దూరముగా ఉందుము గావుత. రుద్రుని రౌద్ర హింసక బుద్ధి మాకు దూరమగును గావుత.

రుద్రా! సేచనసమర్థా! సంపన్న యజమానుల ◌షయమున నీ ధనువును సడలింపుము. మా పుత్ర, పౌత్రాదులను కరుణించుము.

51. సేచనసమర్థ! కళ్యాణకర, శుభస్వరూప శివస్వా◌! మాకు ప్రసన్నుడవగుము. 'నః సుమనాభవ, నీవు నీ ధనురాయుధమును, ఒక ఉన్నత వృక్షమున ఉంచి ◌చ్చేయుము. చర్మము ధరించి ◌చ్చేయుము. పినాకమున దాల్చి మా వద్దకు ◌చ్చేయుము.

52. భగవన్! నీవు శరవర్షము కురిపించువాడవు. ◌లోహితుడవు. నీకు నమస్కారము. నీ వద్ద వేనవేల వ్యాధులు ఉన్న◌. వానిని మా శత్రువుల ◌ద ప్రయోగించుము.

53. రుద్రమూర్తీ! నీ చేత వేనవేల రోగములు ఉన్న◌. వానిపై నీ పెత్తనము ఉన్నది. కావున వాటిని ఇటుకాక వేరువైపు మళ్ళింపుము.

54. ఈ భూ◌ ◌ద వేల కొలది అసంఖ్యాక రుద్రులున్నారు. మా వద్ద ఉన్న మంత్రబలమున వారి ఆయుధములను అన్నింటి తల వంచుదుము.

55. ◌శాలమును, మేఘాధామగు అంతరిక్షమున అసంఖ్యాక రుద్రులు ఉన్నారు. మేము వారి ధనువులను వేల యోజనముల దూరమున వాల్చి వేయుదుము.

56. నీలగ్రీవ, శితికంఠ రుద్రుడు, ద్యులోకమున ఉన్నాడు. మేము అతని ధనువులను వేల

యోజనముల దూరమున వంచి వేయుదుము.

58. రుద్రులు వృక్షములందు ఉన్నారు. వారు లేత గరిక వంటి రంగువారు. నీలగ్రీవులు, రక్తలోచనులు. మేము వారి ధనువులను వేల యోజనముల దూరమున వంచివేయుదుము.

59. రుద్రుడు భూతస్వా◌. జటాజూటధారి. మేము అతని ధనువులను వేలయోజనముల దూరమున వంచివేయుదుము.

60. ఉరిత్రాడు చేతపట్టి, కరవాలము ధరించి రుద్ర తీర్థములందు భ్ర◌ంచు వారి ఆయుధములను వేల యోజనముల దూరమున తలలు వంచునట్లు చేయుదుము.

62. అన్నము తినుచున్నవారిని హతమార్చు రుద్రుల యొక్కయు, పాత్రలందుంచిన పాలు మున్నగున◌ త్రాగి పోవు రుద్రుల యొక్కయు ఆయుధములను వేల యొజనముల దూరముననే వాల్చివేయుదుము.

63. ఇంతటి వారును - ఇంతకు ◌ంచిన రుద్రులు ఈ భూమండలములు దిశ, ◌దిశలందు వ్యాపించి ఉన్నారు. వారందరి ఆయుధములను వేలయోజనముల రాల్చి వేయుదుము.

64. ఎవరు ద్యులోకమున ఉన్నవారో, ఎవరి బాణవర్షము బిందు రూపమగునో ఆ రుద్రులకు నమస్కారము. తూర్పున నిలిచి వారికి నా దశాంగుళులను జోడించుచున్నాను. దక్షిణమున

నిలిచి నా దశాంగుళులను జోడించు చున్నాను. పశ్చిమమున నిలిచి నా దశాంగుళులను జోడించు చున్నాను. ఉత్తరమున నిలిచి నా దశాంగుళులను జోడించుచున్నాను. ఊర్ధ్వ దిశకు నా దశాంగుళులు జోడించుచున్నాను. ఆ రుద్రులకు నమస్కారము. వారు మమ్ము రక్షించవలెను - మాకు సుఖములు కలిగించవలెను. మేము ద్వేషించువారిని మమ్ము ద్వేషించువారిని, మేము ఆ రుద్రుల నోట పడవేయుదుము.

65. ఎవరు అంతరిక్షమునందున్నారో - ఎవరి బాణము వాయువులగునో వారికి తూర్పు, దక్షిణ, పశ్చిమ, ఉత్తర, ఊర్ధ్వ దిశలకు మా దశాంగుళులు జోడించి నమస్కరించుచున్నాము. వారు మమ్ము రక్షింతురు గాత. మాకు సుఖములు కలిగింతురు గాత. మేము ద్వేషించువారిని. మమ్ము ద్వేషించు వారిని, మేము రుద్రుల నోట పడవేయుదుము.

66. ఎవరు భూమండలమున ఉన్నారో, ఎవరి బాణములు అన్నమగునో అట్టి రుద్రులకు నమస్కారము. వారికి తూర్పు, దక్షిణ, పశ్చిమ, ఉత్తర, ఊర్ధ్వ దిశలకు మా దశాంగుళులు జోడించుచున్నాము. వారు మమ్ము రక్షింతురు గాత. మమ్ము సుఖవంతులను చేయుదురుగాత. మేము ద్వేషించువారిని - మమ్ము ద్వేషించు వారిని రుద్రుల నోట పడవేయుదుము.

దాశరథి రంగాచార్య ిరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

శతురుద్రియమను పదహారవ అధ్యాయము సమాప్తము.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ఒ

అధారం స్సర్వ ిద్యానాం హయగ్రీవ ముపాస్మహే ఒఒ

పదిహేడవ అధ్యాయము

1. అశ్మన్నూర్జం పర్వతే శిశ్రియాణామధ్భ్య ఓషధీభ్యో వనస్పతిభ్యో ిఅధి సంభృతం వయః ।

తాంన ఇషమూర్జం ధత్తమరుతః సం రరాణా ఆశ్మంస్తే క్షుణ్మయి త ిఊర్గ్యం

ద్విష్మస్తం తేశుగృచ్ఛతు ॥

(నిండు కుండలోని నీటిని వేదికి నలువైపుల చల్లవలెను.)

మరుత్తులారా! సారవంతమగు వృష్టి పర్వతములను ఆశ్రయించి ఉండును. వృష్టి వలన వనస్పతులు, ఓషధులు వర్ధిల్లును. వానిని గోవులు మేయుట వలన కలుగు దుగ్ధాదులను మాకు ప్రసాదించండి. ీరు ఉదారులగు దాతలు. మాకు వర్షమును, బల స్వరూపములగు ఘృతాదులను ప్రసాదించండి.

అగ్నీ! మా హ ి ఆరగించుటకు నీకు ఎంతో ఆకలి కావలెను. నీ తేజము నాలో ప్రవేశించవలెను. మమ్ము ద్వేషించువారికి నీ మంటలు తాకవలెను.

(కడవను బయట ఉంచవలెను)

2. అగ్నీ! ఈ ఇటుకలు మాకు కామధేనువులు అగును గాత. అ ి ఒకటికి పది - పదికి వంద - వందకు వేయి, వేయికి ఆయుతము, ఆయుతమునకు నియుతము, నియుతమునకు ప్రయత్నము, ప్రయుతమునకు అర్బుదము, అర్బుదము సముద్రము, మధ్యము, అంతము, పరార్థములై - నీ కృప వలన నాకు ఇహ పరలోకములందు కామధేనువులు అగును గాత.

3. ఇష్టకలారా! ీరు వసంతాది ఋతుస్వరూపలు. యజ్ఞమును వర్ధిల్లచేయువారు. ి శేష ఋతు యజ్ఞమున స్థిరపడువాడు. ఘృతమును కరిగించువారు. మధువును సే ించువారు. ిరాజ నామకములు - అక్షయ లోకమాతృణ్ణ ఇష్టకలగు ీరు సాక్షాత్తు కామధేనువులు.

4. (మండూకము - శేవల, వేంత శాఖలను వెదురు బొంగుకు కట్టి వేది ీద దక్షిణ దిశన ప్రారంభించి లాగవలెను.)

అగ్నీ! మేము నిన్ను నీటి శేవలమున చుట్టుదుము. నీవు మా ిషయమున ఉదారుడవు. శాంతుడవు. అగుము.

5. అగ్నీ! మేము మంచువంటి శేవలమున నిన్ను చుట్టుదుము. నీవు మా ిషయమున ఉదారుడవు. శాంతుడవు అగుము.

6. అగ్నీ! నీవు నేల ీద - వేంతశాఖ యందు - నదులందలి శీతల శేవలములకు దిగిరమ్ము. నీవు జలములకు వెలుగువుకదా!

మండూకమా! నీవు ఈ శేవల, వేంత సహితుడవై మాకు లభింపుము. నీవు మా

యజ్ఞమును అగ్నివంటి తేజస్విగను - శాంతమును చేయుము.

7. ఇది జలములు నిండిన స్థానము. సముద్రపు మహాస్థలము. అగ్నీ! ఇక నీ జ్వాలలు మమ్ము కాక ఇతరులను కాల్చవలెను. నీవు మా ిషయమున మాత్రము నిత్యము శాంతుడవగుము.

8. శోధక అగ్నీ! నీ యొక్క మందజ్వాలా జిహ్వలతో మమ్ము చేరుకొనుము. ఈ యజ్ఞమునకు దేవతలను ఆహ్వానించుము. వారిని పూజింపుము.

9. దేదీప్యమానశోధక అగ్నీ! నీవు దేవతలను ఇచటికి కొనిరమ్ము. వారికి మా హని అందించుము.

10. అగ్ని తన ప్రకాశవంత, చైతన్యకారక దీప్తిచే - ఉషః కాలము తనదీప్తిచే వలె శోభిల్లును. అగ్ని అశ్వయుద్ధమున శత్రువులను హింసించుచు మహాజ్వాలలచే అజరుడగును - నిత్యయౌవనుడగును. మేము అట్టి అగ్నిని మండూక, శేవల, వేంతసములచే ప్రశంపచేయుదుము.

11. హరించు అగ్నికి నమస్కారము. శోషింపచేయు అగ్నికి నమస్కారము. అర్చిష అగ్నికి నమస్కారము. నీ జ్వాలాతోరణములు మమ్ము కాక ఇతరులను తపింపచేయును గాత. మాకు మాత్రము కళ్యాణకారి అగుము.

(బంగారు ముక్క సహితముగా ఘృతము నిండిన స్రువము దధి, మధు, కుశముష్టి యుక్త పాత్రను పట్టుకొని అధ్వర్యుచితాగ్నిని చేరవలెను)

12. (స్వయమాతృణ్ణ ఇటుకల ద అయిదు ఆహుతులు అర్పించవలెను)

జఠరాగ్ని రూపమున మానవులందు ఉండునట్లు అగ్నికి ఇది పరోక్ష ఆహుతి. జలములందు ఔర్వాగ్ని రూపమున ఉన్న అగ్నికి ఇది పరోక్ష ఆహుతి. ఆహవనీయాది భావమున కుశల యందున్న అగ్నికి ఇది పరోక్ష ఆహుతి. వృక్షములందు దావాగ్ని రూపమున ఉన్న అగ్నికి ఇది పరోక్ష ఆహుతి స్వర్గమందు ఆదిత్యరూపమున రాజిల్లు అగ్నికి ఇది పరోక్ష ఆహుతి.

13. (పాత్రయందలి ఘృతబిందువులను కుశలచే తుడువవలెను)

దేవతలందు యజనయోగ్యులు ఉన్నారు. యజనయోగ్యులందు పరిపక్వ అన్నాది భాగములు అందుకొనువారున్నారు. అట్టి ప్రాణాది దేవతలు పత్యక్షరూపులై ఈ యజ్ఞమున ఘృతములు ఆరగించవలెను.

14. ఏ ప్రాణాది దేవతలు ఇంద్రాదుల శరీరములందు ప్రవేశించు దేవత్వమునొందినారో, ఎవరు జీతమునకు అగ్రగాములు అగుదురో, ఎవరు లేకున్న శరీరచలనము సాగదో, అట్టి ప్రాణాది దేవతలు ద్యులోకమున ఉండరు. భూలోకమున ఉండరు. వారు ముక్కు, కన్నులు మున్నగు అవయవములందు వసింతురు.

15. అగ్నీ! ప్రాణ, అపాన, వ్యాన, బ్రహ్మవర్చస్సులనిచ్చునీ జ్వాలలు మాకు శాంతములగును గాత. అ ఇతరులను కాల్చును గాత. శోధక అగ్నీ! మాకు నీవు శాంతమూర్తి అగుము.

16. (యజ్ఞశాల ద్వారమందున్న అగ్నికి ఆహుతులీయవలెను)

భక్షక రాక్షసులనందరను అగ్ని తన తీవ్రతేజమున పారద్రోలవలెను. అగ్ని మాకు ధనము నీయవలెను. **"అగ్నిర్నో వనతేరయిమ్"**

17. (పంచమందలి ఘృతముచే హోమము అయిన తర్వాత షోడశమందున్న ఘృతము నందలి అర్ధభాగముచే యజ్ఞశాల ద్వారమందలి అగ్నికి ఆహుతులు అర్పించవలెను)

ిశ్వకర్మ - ఆదిఋషి - సృష్టి యజ్ఞపు హోత - మా పితరులు ిరినందరిని ిలయము చేసిన వాడే ిశ్వసృష్టిరూప సంపదను కోరి సృష్టి రూపమున ఈ బ్రహ్మాండమును ఏర్పరచును. అతడు సృష్టిచేసి సృష్టి యందలి భూతజాతములందు ప్రవేశించును.

18. బ్రహ్మాండమును సృష్టించనపుడు ిశ్వకర్మ నిలిచిన స్థానమెయ్యది ? అతని క్రియ ఏిు? అతని ఉపకరణములేని? సర్వద్రష్ట ిశ్వకర్మ తన మహిమచే భూలోకమును సృష్టించి దానికి ద్యులోకపు ఆచ్ఛాదన ఏర్పరచినప్పటి స్థితిఏిు?

19. ిశ్వకర్మ ిశ్వచక్షువు. ిశ్వతోముఖుడు. ిశ్వతో బాహువు. ిశ్వపాత్తు. అతడు ఒక్కడే తనబాహువులచే భూలోక ద్యులోకములను సృష్టించినాడు. అతనికి బాహ్య ఉపకరణములతో పనిపడలేదు.

20. ిశ్వకర్మ ద్యావాపృథ్వులను నిర్మించుటకు ఉపయోగపడిన అరణ్యము ఏది? వృక్షము ఏది ? ిద్వాంసులారా! భువనములను సృష్టించినవాడు ఎచట నిలిచి సృష్టించినాడని మనసున ఆలోచించండి.

(జగదాధారునకు ఆధారము అవసరమా అని)

21. ిశ్వకర్మా! నీకు ఉత్తమ, మధ్యమ, అపర తేజస్సులున్ని. వానిని నీ ిుత్రుడగు యజమానికి ప్రసాదించుము. ఏలననగా ఆ యజమానులు సమర్పించిన హిస్సుల వలననే నీవు అన్నవంతుడవగు చున్నావు. నీవు ిశ్వకర్మవు. ిశ్వకర్మరూపవు. ఈ యజ్ఞమున నిన్ను వర్థిల్లచేసికొనుము. నీ యజనము నీవే చేసికొనుము.

22. ిశ్వకర్మా! హిస్సులచే వర్థిల్లుము. నీవు స్వయముగా ద్యులోక, భూలోక భూతముల యజనము చేయుము. నీవు ఆ ిధముగా చేయుటను చూచి మా శత్రువులు నివ్వెరపోవుదురు. ఈ యజ్ఞమున ఇంద్రుడే మాకు ఉపదేశకుడు అగును గాత.

23. ిశ్వకర్మ వేదవాణి పాలకుడు. ిశ్విధాత. మనో వేగవంతుడు. నేడు మేము మా రక్షణకు గాను ిశ్వకర్మను ఈ యజ్ఞమునకు ఆహ్వానించుచున్నాము. రక్షించుటలో అత్యంత నైపుణ్యము కలవాడును అందరకు శుభములు కలిగించువాడును అగు ిశ్వకర్మ మేము సమర్పించు సకల సామాగ్రిని ఆస్వాదించవలెను.

24. ◌శ్వకర్మ! హ◌ద్వారా వర్ధిల్లిన నీవు ఇంద్రుని అవధ్యుని చేసినావు. అందువలన సకల యుద్ధములకు ఇంద్రుడు ఆహ్వానించబడువాడు అయినాడు. ఆ ఇంద్రుని యందు పూర్వ ప్రజలందరు తలలు వంచినారు.

25. **◌శ్వకర్మ చక్షుషః పితా మనసాహిధీరో** - చక్షుపాలకుడు. మనోధీరుడు. చంచలములగు ద్యావాపృథ్వులను దృఢపరచుటకు అతడు జలమును సృష్టించినాడు.

పూర్వ ఋషులగు వసిష్ఠాదులు ద్యావాపృథ్వులను దృఢపరచగా ◌శ్వకర్మ వానిని ◌స్తరింపచేసినాడు.

26. ◌శ్వకర్మ ◌శిష్టమనస్కుడు. ధారనకర్త. పరమద్రష్ట. భక్తులను అనుగ్రహించువాడు. అతని భక్తుల కొరకు అభిమతపదార్థములు - సప్తర్షులు ◌శ్వకర్మతో ఏకత్వము పొందినచోట - అమృతరసమున రుచికరములగును.

27. అతడు మనపాలకుడు. ఉత్పాదకుడు. ◌ధాత. సమస్తలోకజ్ఞాత. అతడు ఒక్కడే సమస్తదేవతల పేర్లు గలవాడు. ప్రశ్నవ్యుడు. అంత్యకాలమున అన్ని భూతములు అతని యందే చేరుచున్న◌.

28. వసిష్ఠాదులు పదిహేడు అవయవముల లింగశరీరమున ప్రేరితులై, ◌స్తీర్ణ అంతరిక్షమున నిలిచి, ఈ సమస్త భూతములకు ఉత్పన్నము చేసినారు. పూర్వకాలమందు వసిష్టాది సప్తర్షులు ప్రథమస్తోతలు అయినారు. వారు ◌శ్వకర్మ సృష్టించిన బ్రహ్మాండరూపజలమును యజించినారు.

29. ది◌కి పరము, పృథ్వికి పరము, దేవాసురులకు పరమైనది ఏది? పూర్వము దేవగణములు దర్శించిన మహాజలమును గర్భమున దాల్చినది ఎవరు?

30. ఆ జలమే ◌శ్వకర్మను తొలిసారిగా గర్భమున దాల్చినది. అందునుండియే సమస్త దేవతలు అవతరించినారు. పుట్టుక లేని - అజస్య - అతని యందు అంత్యకాలమున సమస్త భూతములు చేరిన◌. అతని నాభినుండియే సకల దేవతలు, భూతములు వెడలిన◌.

31. జీవులు సమస్తము సృష్టించిన ◌శ్వకర్మను తెలిసికొనరు. తమలోనే ఉన్న అతనిని కానలేరు. వారిని మాయ మంచు వలె ఆవరించి ఉన్నది. అది అజ్ఞానము. అందువలన వారు తమను మాత్రము ఎరుగుచున్నారు. యజ్ఞయాగాదులు చేయుచు ఇహ, పర భోగములందు తృప్తి చెందుచున్నారు.

32. ◌శ్వమునందు సర్వప్రథమముగా ◌శ్వకర్మయే ఆ◌ర్భ◌ంచినాడు. రెండవవారుగా గంధర్వులు, మూడవ వారుగా ఓషధులు వానిని పోషించు పర్జన్యుడు అవతరించినారు. పర్జన్యుడు ◌◌ధ జలములను తన గర్భమున దాల్చినాడు.

వైశ్వకర్మణహోమః సమాప్తః

ిశ్వకర్మహోమము సమాప్తము.

33. (ఈ 12మంత్రములు జపించుచు బ్రహ్మ యజ్ఞశాల యొక్క దక్షిణదిశకు సాగవలెను)

ఇంద్రుడు శీఘ్రుగాిు. తన వజ్రమునకు పదును పెట్టుకొనువాడు. ఆబోతు వంటి భయంకరుడు. శత్రుఘాతకుడు. శత్రువులను అల్లకల్లోలము చేయువాడు. ినదించువాడు. రెప్పవాల్చనివాడు. ఎంతో ీరుడు. తాను ఒక్కడే నూరింతల శత్రుసేనలను గెలుచువాడు.

34. ఇంద్రుడు కేకవేయువాడు. అనిమేషుడు. జయశీలుడు. యుద్ధకారి. అజేయుడు. ప్రగల్భుడు. నిర్భయుడు. బాణహస్తుడు. వరదుడు. జనులారా! ఇంద్రుని ద్వారా ీ శత్రువుల తలలు వంచండి.

35. ఇంద్రుడు యుద్ధకారి. బాణహస్తుడు. కరవాలధారులగు మరుద్గణములతో కలసి శత్రుమాత్రులను వశపరచుకొనును. ఇంద్రుడు తుముల యుద్ధిజేత. సోమపాయి. తన బాహువులచే శత్రువును హింసించువాడు. ఉగ్రధన్వి. బాణవర్షము కురిపించువాడు.

36. బృహస్పతీ! నీవు రథమును అధిరోహించుము. సర్వత్ర సంచరించుము.

ఇంద్రా! నీవు రాక్షసనాశకుడవు. శత్రువధశాలిి. శత్రుసేనా భంగకుడవు. సంహారకుడవు. యుద్ధములందు శత్రుపరాజయకర్తవు. నీవు మా రథములను రక్షింపుము.

37. ఇంద్రా! నీవు శత్రుబల జ్ఞాతవు. చిరంతనుడవు. ప్రకృష్టీరుడవు. బలశాలిి. అన్నవంతుడవు. శత్రుసంహారకుడవు. ఉగ్రుడవు. ీరపరివేష్ఠుడవు. సేవకులు చుట్టున్నవాడవు. బలోత్పన్నుడవు. స్తుతివాణిజ్ఞాతవు.

ఇంద్రా! నీవు జయశీల రథమునధిరోహించుము.

38. ఇంద్రుడు పణుల కొట్టములను కొట్టినవాడు. స్తుతులను గ్రహించువాడు. వజ్రబాహువు. యుద్ధిద్యను ఎరిగిన వాడు. స్వబలమున పగతురను ిరుచువాడు.

ిత్రులారా! ఇంద్రుని స్తుతించండి. అతనిని ఉత్తేజితుని చేయండి. యుద్ధము కొరకు ఆరాటపడునట్లు చేయండి.

39. ఇంద్రుడు అసురులను అల్లకల్లోలము చేయువాడు. అదయుడు. ీరుడు. శతశః క్రోధి. అప్రచ్యావ్యుడు. సేనలను పరాభిించువాడు. ఎదురులేనివాడు.

ఇంద్రా! యుద్ధములందు మా సేనలను రక్షింపుము.

40. ఇంద్ర! బృహస్పతులు మా సేనలకు నేతలు. యజ్ఞ అధిష్టాత ిష్ణువు దక్షిణ పార్శ్వమున నిలుచును. సోముడు అగ్రేసరుడగును. మా సేన శత్రుసేనను

ఖండఖండములు చేయగలది. ిజయము సాధించగలది. ఈ దేవసేనకు అగ్రమున మరుత్తులు సాగుదురు.

41. కోరికలు తీర్చు ఇంద్రుడు - రాజావరుణుడు - ఆదిత్య మరుత్తుల మహాబలము - మహామనులు, లోకపాలకులు, జయప్రదులగు దేవతలు ీరందరు ఒకేమారు తుముల నాదము చేసినారు.

42. ధనవంత ఇంద్రా! ఉత్సాహము ఉడిగిన మా ీరుల మనోబలము పెంచుము. వారు మరల ఆయుధములు ఎత్తునట్లు చేయుము. వేగవంత అశ్వముల, జయశీల రథముల నాదములు పెల్లుబుకవలెను.

43. ఎగురుచున్న మాధ్వజములు శత్రువుల ధ్వజములతో తలపడినపుడు ఇంద్రుడు మాకు రక్షకుడు అగును గాత. ఇంద్రుని కృపవలన మా శరములు శత్రువును గెల్చును గాత. మా ీరులు శత్రువులకు భారమగుదురు గాత.

దేవతలారా! మా ఆహ్వానములందే మమ్ము రక్షించండి. **" దేవా అవతా హవేషు "**

44. అప్వదేవతా! నీవు శత్రువుల మనస్సులను కలచి వేయువాడవు. శత్రువుల మనసులను కల్లోలపరచి, వారి అవయవములు అందుకొని పారిపొమ్ము. మరల శత్రువుల అవయవములు కొనిపోవుటకే ఇచటికి రమ్ము. శత్రువుల హృదయములను పుత్రాది శోకములచే నింపుము. మా శత్రువులు గాఢాంధకారమున కలసి పోవుదురు గాత.

(వ్యాధిభయము, మనో దౌర్బల్యము కలిగించునది అప్వ)

45. మంత్రములచే తీక్ష్ణము చేయబడిన శరవృష్టీ! ఒనిన్ను ిడిచినంత శత్రువు ీదకు పొమ్ము. శత్రువును తాకుము. మా శత్రువులందు ఒక్కడు సహితము బ్రతికి పోకుండునట్లు చేయుము.

46. మా సేనలారా! శత్రువు ీద ిరుచకు పడండి. వారిని ఓడించండి. ఇంద్రుడు ీకు సుఖములను ఇచ్చునుగావుత. ీ భుజములందు ిమ్ము ఎంతటివాడును ఓడించరానంతటి బలముకూడును గావుత.

47. మరుత్తులారా! శత్రుబలములు పగబట్టి మా ీదకు దండెత్తినం. ఏదేని ఉపాయమున వారికి గాఢాంధకారము కలిగించండి. వారికి ఎటు తోచకుండ చేయండి. వారిలోనే ఒకరినొకరు గుర్తించకుండ చేయండి.

48. ఏయుద్ధమున బాలుర శిరోజముల వంటి చక్కని బాణములు వర్షించునో అచట ఇంద్రుడు, బృహస్పతి, అదితి మాకు శాంతిని, సుఖమును ప్రసాదింతురు గాత.

49. (యుద్ధమునకు ఉద్యిుంచిన రాజునకు అధ్వర్యు కవచము ప్రదానము చేయును)

ీరుడా! నీ మర్మస్థానములను కవచముచే కప్పుచున్నాను. రాజగు సోముడు నిన్ను అమృతమున నిలుపును గాత. వరుణరాజు నీ ఉరమును రాతికన్న గట్టిది చేయును గాత. దేవతలు నిన్ను ప్రోత్సహించుచు జయము కలిగింతురు గాత.

50. (ఔదుంబరపు మూడు సంధులను నేతిలో ముంచి యజ్ఞశాల ద్వారమందలి అగ్నికి ఆహుతులు సమర్పించవలెను)

ఘృతాహుత అగ్నీ! మా యజమానికి ఉత్కృష్టస్థితి కలిగింపుము. ధనసమృద్ధి కలిగింపుము. సంతానము ద్వారా ఇతనిని బహుసంఖ్యాకుని చేయుము. " సృజ ప్రజయాచబహుంకృధి "

51. ఇంద్రా! ఈ యజమానిని అత్యంత ప్రకృష్టుని చేయుము. ఇతని సజాతీయులు ఇతని వశమున మసలునట్లు చేయుము. ఇతనిని బ్రహ్మవర్చస్సు కలవానిని చేయుము. ఇతడు యజ్ఞములందు దేవతలకు వారి భాగములు ఇచ్చువాడు కావలెను.

52. అగ్నీ! ఏ యజమాని గృహమందు మేము దేవతలకు హవి అర్పించుచున్నామో అతనిని వర్ధిల్లచేయుము. దేవతలందరు ఇతడు మాకు ఇష్టుడు అందురు గాత. ఇతడు మంత్రములకు స్వామి అగును గాత.

53. అగ్నీ! విశ్వేదేవతలు నిన్ను సంజ్ఞానములచే పోషింతురుగాక. జ్వాలాముఖ, ప్రభాధన అగ్నీ! మాకు శుభంకరుడవగుము.

54. అయిదు దివ్యదిశలు అయిదుగురు దేవతల అధిష్ఠానమున ఉన్నవి. అవి మాకు బుద్ధులను, దుష్టాచారములను పోగొట్టి మమ్ము రక్షించవలెను. దిగ్దేవతలు యజమానికి ధన సమృద్ధిని కలిగించి మాయజ్ఞమున ధనపుష్టి కలిగించవలెను.

55. అగ్ని సంయుద్ధమైనంత మహత్తు కలిగించునదియు, శస్త్రములచే వహనీయమును, స్తుత్యము అగు యజ్ఞము అధ్వర్యు చయనము చేయుచున్నాను. పరిసమాప్తి నొందును. తప్త మహావీర ఘటమును పట్టుకొని ఋత్విజుడు యజ్ఞమును పూర్తిచేయును.

56. అగ్ని దేవతల హితకారి. యజ్ఞముద్వారా జగత్తును పాలించువాడు. హవ్యవాహనుడు. దేవతలను తృప్తిపరచువాడు. దేవతలు యజమానిని అనుగ్రహించుట వలన శతసంఖ్యాక హవిస్సుల యజ్ఞం కలుగును. ఇట్టి యజ్ఞమును దేవతలు పరిగ్రహింతురు. స్వయముగా ఋత్విజుడే దేవతల నిమిత్తము యజ్ఞకార్యమును నిర్వహించును.

57. దేవతలకు ప్రియమగు హవిని యజనము చేయుటకు ఋత్విజుడు సమంత్రకముగా చతుర్థ యజ్ఞ హవిని అర్పించును. అట్లుయజ్ఞము సమాప్తమైనంత మాకు ఆశీర్వచనములు లభించును.

(అధ్వర్యుః పురస్తాద్యజూంషిజపతి హోతా పశ్చాదృచో న్వాహ బ్రహ్మ దక్షిణ తో

ప్రతిరథంజపత్యేష ఏవ తురీయోయజ్ఞః ఇతిశృతిః తొలుత అధ్వర్యుయజుస్సులు జపించును. తదుపరి హోత ఋక్కులు వచించును. బ్రహ్మ దక్షిణముగా అప్రతిరథమును జపించును. అట్లు ఇది తురీయ నాలుగవ యజ్ఞమగును)

58. అగ్ని సూర్యుని వంటి కిరణములవాడు. బంగారు వంటి జ్వాలలవాడు. ప్రాణులను వారి వారి పనులను పురి కొల్పువాడు. జ్యోతిస్వరూపుడగు అగ్ని ప్రజ్వరిల్లుచున్నాడు. అగ్ని క్షయము ఎరుంగడు.

పూష దేవత ద్వాంసుడు. ధర్మ రక్షకుడు, అతడు జగములను క్షించును. అగ్ని అనుశాసనము నందుండును.

59. (అగ్నీధ్రగృహమునకు దక్షిణమున అధ్వర్యు ఒక శిలను ఉంచవలెను.)

భ్రంచునట్టి సూర్య రూపమున ఉన్న ఈ శిల ద్యులోక అంతరిక్ష మధ్యభాగమున సంచరించును. ఇది తన తేజమున ద్యావాపృథ్వులను నింపుచున్నది. ఈ శిల సర్వవ్యాపక వేదిని ఘృతసించిత స్రువమును క్షించుచున్నది. అది ద్యులోక భూలోకములను - అందలి జనులను - వారి చిత్తములను దర్శించును.

(అగ్నులందు ఆహవనీయము ద్యులోకము. గార్హపత్యము భూలోకము. అగ్నీధ్రము అంతరిక్షము అగును. శిల అగ్నీధ్రము ఉన్నందున మధ్యస్థానము అయినది.)

60. సూర్యుడు వర్షము నిచ్చి పంటలు పండించును. ఉదయమున తుహిన బిందువులచే లోకములను తడిచేయును. ఎరుపు రంగు కలిగి - శుభములనిచ్చు సూర్యుడు తూర్పున ఉదయించును. నానా కిరణ సంకులుడగు సూర్యుడు ద్యులోకపు మధ్యన రాజిల్లుచున్నాడు. ద్యులోకస్థుడగు సూర్యుడు లోకత్రయమును రక్షించును.

61. సాగర సమవ్యాపకుడు - రథికులందు శ్రేష్ఠరథికుడు - అన్నవంతులందు శ్రేష్ఠ అన్నపాలకుడగు ఇంద్రునే సమస్త స్తుతులు వర్ధిల్లచేయుచున్న.

62. దేవతలను ఆహ్వానించు యజ్ఞం దేవతలను యజ్ఞమున వహించునుగాక. సుఖములను ఇచ్చు యజ్ఞం దేవతలను యజ్ఞమున వహించును గాత. అగ్ని దేవతల యజనము చేయును గాత. యజ్ఞమునకు దేవతలను అగ్ని వహించి తెచ్చును గాత.

63. అన్నము దానము చేయునపుడు నా చేయి పైది అగును. ఆ ఊర్ధ్వహస్తము నన్ను ఉన్నతుని చేయవలెను. మా శత్రువులకు ఇంద్రుడిచ్చు ధనము క్రిందిచేయి భిక్షగా తీసికొనును. అది వారిని నీచపరుచవలెను.

64. నాది పై చేయి అగును. శత్రువుది క్రింది చేయి అగును. దేవ గణములు నన్ను,

వేదత్రయిని వర్ధిల్లచేయవలెను. మా శత్రువులను ఇంద్రాగ్నులు చిందర వందర చేసి పారగొట్టవలెను.

65. ఋత్విజులారా! ఉఖాగ్నిని చేత బూని స్వర్గమునకు సాగండి. ద్యులోకపు వెనుక భాగమున ఉన్న స్వర్గమునకు చేరండి. అక్కడ దేవతలతో కలసిమెలిసి స్థిరపడండి.

66. ిద్వాంసుడగు ఉఖాగ్నీ! తొలుత నీవు నీ ప్రభావమును గుర్తించుము. తూర్పునకు సాగుము. అచట చిత్యగ్ని ఉన్నది. నీవు దానికి ముఖ్యాగ్నిి అగుము. సమస్త దిశలను భాసింపచేయుచు ిశేషముగా దీపించుము. తదుపరి మా ద్విపాద మానవులకు అన్నము, చతుష్పాద గవాదులకు గడ్డి మున్నగునిి కలిగించుము.

67. నేను భూిినుండి పైకి లేచినాను. అంతరిక్షమునకు చేరినాను. అంతరిక్షము నుండి ద్యులోకమునకు ఆరోహించినాను. ద్యులోకపు ఉత్తుంగ శిఖరమునుండి ఎగిరినాను. ఆదిత్య జ్యోతిని చేరుకున్నాను.

68. ిశ్వమును భరించు యజ్ఞమును ిస్తార పరచు ిద్వాంసులు స్వర్గమునకు సాగునపుడు ఎటువంటి లౌకిక పదార్థములను అపేక్షించరు. వారు ద్యావాపృథ్వులను దాటి ఆదిత్య మండలమును ఆరోహింతురు.

69. అగ్నీ! నీవు దేవతలకు నేత్ర స్థానమవు. మానవులకు నీవే సాక్షాత్తు నేత్రమవు. భృగు బ్రాహ్మణుల ిషయమున ప్రీతి గలవారును - యజనశీలురగు యజమానులకు శుభములు కలిగి స్వర్గము ప్రాప్తించవలెను.

70. (ప్రతి ప్రస్థాత చేత స్వయమాతృణ్ణ ఇటుక వద్ద అగ్నిని స్థాపింప చేయవలెను. దాని ీద తెల్లని దూడగల నల్లని ఆవు పాలచే ఆహుతులు అర్పించవలెను.)

సమ మనస్కులై ిపరీత రూపములు కలిగి వెంత వెంట నడచునట్టి రాత్రి, ఉషలు ఒక అగ్ని రూప శిశువును ప్రజ్వలింపచేయుదురు. ద్యావాపృథ్వుల నడుమ నిలిచిన ఈ అగ్ని ిశేష రూపమున శోభిల్లును. ధనదాతలగు దేవతలు అగ్నిని ధరించినారు.

71. అగ్నీ! నీవు సహస్రాక్షుడవు. శత మూర్ధనుడవు. నీి నూరు ప్రాణములు. వేయి వ్యానములు. నీవు వేల సంఖ్యలో గో అశ్వధనములు దానము చేయగలవాడవు. అట్టి నిన్ను అన్నార్థినై యజనము చేయుచున్నాను - స్వాహా.

72. అగ్నీ! నీవు చక్కని రెక్కల గరుడుడవు. నీవు పృథ్వి యొక్క పృష్ఠ భాగమున ఉన్న వేది ీద స్థిరపడుము. నీ ప్రకాశమును అంతరిక్షమున నింపుము. నీ జ్యోతిచే ద్యులోకమును వెలిగించుము. నీ తేజస్సున దిశలను దృఢపరచుము.

73. అగ్నీ! నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము. నీవు జ్వాలావంతుడవగుము. తూర్పున స్వస్థానమున స్థిరపడుము. ఇది ఉత్కృష్టమగు దేవతలతో కూర్చుండు స్థానము. ఇచట ిశ్వేదేవతలు యజమాని కూర్చుందురు గాత.

74. రిి వరణీయుడు. సర్వ ప్రేరకుడు. సుమతి. అతని తేజస్సు బహురూపకము.

సర్వోత్పాదకము. నేను ఆ సూర్యతేజమును భజింతును. సూర్యుడు - దుగ్ధపూర్ణము, సహస్ర ధారాయుక్తము. బహుదుగ్ధయగు - మహా గోరూపుడు. పూర్వము కణ్వుడు ఆ సూర్యుని తేజస్సును భజించినాడు.

75. అగ్నీ! ఉత్కృష్ట ద్యులోకమున ఆదిత్య రూపమున ఉన్న నిన్ను భజింతుము. అంతరిక్షపు దిగువన ిద్యుద్రూపమున ఉన్న నిన్ను భజింతుము. ఇటుకల కుండ రూప స్థానమున నీవు వాస్తవముగ స్థిరపడినావు. అట్టి నీ యొక్క యోని రూపమగు వేదిని సహితము భజింతును. సిుధలతో కూడిన నీ యందు ఋత్విక్కులు హిస్సులచే హోమము చేయుదురు.

76. యువతను అగ్నీ! నిరంతర సిుధాదానము వలన ఎంతో ప్రజ్వరిల్లువాడవు. నీవు మా యందు పరిపూర్ణముగ దేదీప్యమానుడవు అగుము. మా సమస్త హిరన్నములు సదా నిన్నే చేరుచుండును.

77. అశ్వమేధ అశ్వమును మంత్రములచే మరింత మేధ్యము చేయుదురు. అగ్నీ! అట్లే మేము నిన్ను హిస్సులతోను, స్తోత్రములతోను వర్ధిల్ల చేయుదుము.

78. అశ్వమేధ అశ్వమును మంత్రములచే మరింత మేధ్యము చేయుదురు. అగ్నీ! అట్లే మేము నిన్ను హిస్సులతోను, స్తోత్రములతోను వర్ధిల్ల చేయుదుము.

78. యజ్ఞమును కోరువారును యజ్ఞమును వర్ధిల్లచేయువారును అగు దేవతలు యజ్ఞమునకు ిచ్చేయుటకు గాను మనసా ఘృతమున ఋత్విగ్యజమానుల కుండమునందు అగ్నిని స్థాపించు చున్నాను. ఈ ిశాల ిశ్వపాలకుడగు ిశ్వకర్మ కొరకు సదా హోమము చేయుదును.

79. అగ్నీ! నీవు ఏడు సిుధలు - ప్రాణములు - కలవాడవు. నీకు ఏడు జ్వాలా జిహ్వాలు కలవు. ఏడుగురు ఋషులున్నారు. గాయత్రి మున్నగు ఏడు ఛందస్సులున్ని. ఏడుగురు ఋత్విజులు నిన్ను ఏడు అగ్నిష్టోమాది యజ్ఞ ిధులచే యజింతురు. ఏడు కుండములు కల వేదిని ఘృతముచే నింపుము. స్వాహా.

80. (వైశ్వానర పురోడాశమున యజ్ఞం చేసి మారుత పురోడాశమున హోమము చేయవలెను.)

శుక్రజ్యోతి, చిత్రజ్యోతి, సత్యజ్యోతి, జ్యోతిష్మంతులగు శుక్ర, ఋతపా మరియు పాపములకు అతీతులై ఉండు మరుత్తులు తమ తమ సప్త గణములతో మా యజ్ఞమునకు ిచ్చేయవలెను.

81. ఈదృజ్ -అనాదృజ్ - సదృజ్ - ప్రతి సదృజ్ - ిత - సిత- సభరములను మరుత్తులు మా యజ్ఞమునకు ిచ్చేయవలెను.

82. ఋత - సత్య, ధ్రువ-ధరుణ-ధర్త-ధర్త-ధారయములను మరుత్తులు మా యజ్ఞమునకు చ్చేయవలెను.

83. ఋతజిత్ - సత్యజిత్ - సేనజిత్ -సుషేణ -అన్తిుత్ర -దూరే అుత్ర - గణములను మరుత్తులు మా యజ్ఞమునకు చ్చేయవలెను.

84. ఈదృక్షాస - ఏతాదృక్షాస - ఊషుణ-సదృక్షాస-ప్రతిసదృక్షాస - ుతాస -

సమ్మ్రతాసులను మరుత్తులు మా యజ్ఞమునకు చ్చేయవలెను.

85. స్వతవాన్ - ప్రఘాసి - సాన్తపన -గృహమేధి - క్రీడి - శాకి - ఉజ్జేషి యను మరుత్తులు మా యజ్ఞమునకు చ్చేయవలెను.

86. ఉగ్రశ్చ భీమశ్చ ధ్వాన్తశ్చ ధునిశ్చ ।

సాసహ్వాశ్చాభియుగ్వాచ క్షిపః స్వాహా

దేవరూపప్రజ మరుత్తులు, ఇంద్రునకు అనుకూలముగా నడుచుకొనును. అట్లే ఈ యజమానికి దైం ప్రజ, మానవ ప్రజ అనుకూలురు కావలెను.

87. (రానున్న 13మంత్రములను అధ్వర్యు యజమానిచే అనిపించవలెను.)

అగ్నీ! ఇది స్రుక్ రూపస్తనము. ఇది శిష్టము. - రసవంతము - ఘృత యుక్తము. ఈ స్రుగ్రూపస్తనమును కుడువుము. లోకముల మధ్య ఈ మధుమయ స్తోత్రమున్నది. దానిని ఆస్వాదించుము. తృప్తుడవగుము. సముద్ర సంబంధమగు నీ గృహమున ప్రవేశింపుము.

88. అగ్ని జ్వాలాముఖుడు. నేను అతని ముఖమును ఘృతమున ఆసించితము చేయదలచినాను. ఘృతమేలయనిన ఘృతమే అగ్నికి ఉత్పత్తి స్థానము. అగ్ని ఘృతమునే ఆశ్రయించి ఉండును. అగ్ని యొక్క తేజస్సు ఘృతమే యగును.

అధ్వర్యులారా! హరన్నము సముపార్జించండి. అగ్నిని ఘృత భక్షణకు ఆహ్వానించండి. అగ్ని చ్చేసినంత అతనిని పూర్తిగా తృప్తిని చేయండి.

కోరికలు తీర్చు అగ్నీ! స్వాహా అని నీకు అర్పించిన హవ్యములను దేవతల కొరకు వహించుము. నీవు అందుకొనుము.

89. గోవు యొక్క స్తన రూప సముద్రము నుండి దుగ్ధ రూపము అగు మధుర తరంగములు లేచును. ఆ దుగ్ధములకు అగ్ని సంయోగము కలిగినంత వానికి అమృతత్వము కలుగును. (కాగిన పాలు, పాల ఉత్పత్తులు అమృతమని) దేవతల నోళ్లు ఊరుటకు ఘృతనామము మాత్రము చాలును. ఘృతము అమృతత్వ కారకము.

(ఆయుర్వై ఘృతమ్. ఘృతము వలన ఆయుర్వృద్ధి కలుగును. ఘృతముచే యజ్ఞము చేయుట వలన అమృతత్వము కలుగును.)

90. మేము ఘృతనామమును ఉచ్చరించుచున్నాము. ఈ యజ్ఞమున అన్న సహితముగా ఘృతము అర్పించుచున్నాము. మేము ఘృతమును ప్రశంసించుటను బ్రహ్మ ిినును గాత. ఈ యజ్ఞ రూప గౌర మృగమునకు ఋత్విజులను నాలుగు శృంగములున్ని. ఆ యజ్ఞ రూప గౌరము ధ్యానము చేయుచున్నది.

91. ఇది యజ్ఞ వృషభము. నలుగురు ఋత్విజులే దీని నాలుగు శృంగములు. (బ్రహ్మ, ఉద్గాత, హోత - అధ్వర్యులను నలుగురు ఋత్విజులు) మూడు వేదములు దీని మూడు పాదములు హిర్ధాన, ప్రావర్గ్యములను రెండు శిరస్సులు. ఏడు ఛందస్సులు ఏడు హస్తములగును. మూడు సవనములందు ప్రతి బద్ధమగు ఈ వృషభము తుముల వేదనాదము

చేయును. ఈ ిధముగా ఈ మహాయజ్ఞ దేవత మానవులందు ప్రవేశించినాడు. "మహో దేవో మర్త్యాం ఆివేశ"

92. ఘృతము యజ్ఞ పరిణామ భూతము. అది మూడు ిధములుగా ముల్లికములందు ఉన్నది. దానిని పణులు దాచినారు. అప్పుడు దేవతలు గోవు నుండియే ఘృతమును సముపార్జించి నారు. ఈ ఘృతము ఒక భాగమును ఇంద్రుడు రెండవ భాగమును సూర్యుడు ఉత్పత్తి చేసినారు. మూడవ భాగమును ద్విజన్ములు స్వధద్వారా యజ్ఞ సాధక అగ్ని సాయమున సముపార్జించినారు.

93. ఈ దుగ్ధధారలు గోవు హృదయ సముద్రము నుండి ఉప్పొంగును. శతవ్రజములగు ఈ దుగ్ధ ధారలను శత్రువు తిరస్కరించిన జాడకనరాదు.

నేను ఘృత ధారలను దర్శించుచున్నాను. ఈ ఘృత ధారల మధ్యనే కదా బంగారు రంగు అగ్ని వసించునది!

94. హృదయమునందలి మనసు వంటి పిత్రములు గోవులు. ఆ గోవులు నదుల జలధారలవలె ఘృత ధారలను స్రింపచేయుచున్ని. వేటగానికి భయభీతలై మృగములు ఉరుకులు పెట్టినట్లు - ఈ ఘృత తరంగములు గంతులు వేయుచున్ని.

95. పల్లపు ప్రదేశములందు మహానదుల జలతరంగములు ిరిగి దూకినట్లు - గుర్రపు పందెమునందు గుర్రములు హద్దు దాటి ఎరిగినట్లు ఈ ఘృతపు మహాధారలు తరంగములై ఉప్పొంగిపడుచున్ని.

96. శుభకాములు, మందస్మిత వదనలు, ప్రసన్నచిత్తలై యువతులు తమ ప్రియులను చేరినట్లు ఘృతధారలు అగ్నిని చేరుకొనుచున్ని. ఘృత ధారలు సిధలందు ఇముడును. జాత ప్రజ్ఞుడగు అగ్ని వానిని కలుసుకొని అత్యంత ప్రసన్న చిత్తుడగును.

97. భర్త ఇంటికి వెళ్ళు కన్యలు కాటుక మున్నగు వానిచే అలంకరించు కొన్నట్లు - నాకు ఘృతధారలు కనిపించుచున్నవి. " **యత్ర సోమః సూయతే యత్ర యజ్ఞోఘృతస్య ధారా అభితత్పవన్తే** " ఎచట సోమము స్రవించునో - ఎచట యజ్ఞము ప్రవర్తిల్లునో - అచట ఘృత ధారలు ప్రవహించును.

98. దేవతలారా! మా యొక్క సుమనస్క స్తుతులు ఆలకించండి. ఘృతమయ యజ్ఞమునకు ిచ్చేయండి. ిచ్చేసి మాకు ధనములను అందించండి. మా 'సౌత్రామణి' యాగమును దేవతలకు అందించండి. "ఘృతస్య ధారా మధుమత్పవంతే" ఘృతపు మధుర ధారలు ప్రవహించుచున్నవి. వానిని సహితము దేవతలకు అందించండి.

99. అగ్నీ! నీవు సమస్త బ్రహ్మాండమున వ్యాపించి ఉన్నావు. సముద్రమున వ్యాపించి ఉన్నావు. హృదయమందు వ్యాపించి ఉన్నావు. ఆయుష్యమందు వ్యాపించి ఉన్నావు. జలముల ముఖము నందును - యుద్ధమునందున తేజో రూపమున నిండియున్న - నీ మధుర తరంగ ఘృతమును మేము ఆస్వాదింతుము గాక.

ధామంతే ిశ్వం భువనమధిశ్రితమన్తః సముద్రే హృదయాన్తరాయుషు ।

అపామనీకే సంిథేయ ఆభృస్తమశ్యామ మధుమంతం త ఊర్మిం

దాశరథి రంగాచార్య ిరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

సేకాది జపపర్యన్తమను పదిహేడవ అధ్యాయము సమాప్తము.

సర్వేపి సుఖినస్సంతు.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

అధారం స్సర్వ ిద్యానాం హయగ్రీవ ముపాస్మహే ।।

పద్దెనిిదవ అధ్యాయము

1. వాజశ్చమే ప్రసవశ్చ మే ప్రయతిశ్చమే ప్రసితిశ్చమేధీతిశ్చమే క్రతుశ్చమే స్వరశ్చమే శ్లోకత్స మే శ్రవశ్చమే శ్రతిశ్చమే జ్యోతిశ్చమే స్వశ్చమే యజ్ఞేవ కల్పంతాం॥

యజ్ఞం వలన మాకు అన్నము కలుగును గాత. అన్నదానపు అనుజ్ఞ కలుగును గాత. శుద్ధి కలుగును గాత. ఉత్సాహము కలుగును గాత. ధ్యానము కలుగును గాత. సంకల్పము

కలుగును గాత. సాధు శబ్దము కలుగును గాత. శ్లోకము కలుగును గాత. యశస్సు కలుగును గాత. శృతి కలుగును గాత. జ్యోతి కలుగును గాత. స్వర్గము కలుగును గాత.

2. యజ్ఞం వలన మాకు ప్రాణము కలుగును గాత. అపానము కలుగును గాత. వ్యానము కలుగును గాత. వాయువు కలుగును గాత. చిత్తము కలుగును గాత. బాహ్య ిషయ జ్ఞానము కలుగును గాత. వాక్కు కలుగును గాత. మనసు కలుగును గాత. నేత్రములు కలుగును గాత. శ్రోత్రములు కలుగును గాత. జ్ఞానేంద్రియ కౌశలము కలుగును గాత. కర్మేంద్రియ కౌశలము కలుగును గాత.

3. యజ్ఞం వలన మాకు ఓజస్సు కలుగును గాత. బలము కలుగును గాత. ఆత్మ శక్తి కలుగును గాత. పుష్టి గల శరీరము కలుగును గాత. సుఖము కలుగును గాత. కవచము కలుగును గాత. అంగ ప్రత్యంగములు కలుగును గాత. అస్థులు కలుగును గాత. సర్వము కలుగును గాత. శరీరములు కలుగును గాత. ఆయువు కలుగును గాత. వార్ధక్యము కలుగును గాత.

4. యజ్ఞం వలన మాకు జ్యేష్ఠత్వము కలుగును గాత. ఆధిపత్యము కలుగును గాత. క్రోధము కలుగును గాత. తేజస్సు కలుగును గాత. బలము కలుగును గాత. జలము కలుగును గాత. జయము కలుగును గాత. మహిమ కలుగును గాత. ిశాలత్వము కలుగును గాత. గృహక్షేత్రాది ిస్తారము కలుగును గాత. దీర్ఘ జీవనము కలుగును గాత. అిచ్ఛిన్న వంశము కలుగును గాత. ప్రభూత అన్న ధనాదులు కలుగును గాత. ిద్యాది గుణోత్కర్ష కలుగును గాత.

5. యజ్ఞం వలన మాకు సత్యము కలుగును గాత. శ్రద్ధ కలుగును గాత. జగత్తు కలుగును గాత. ధనము కలుగును గాత. ిశ్వము కలుగును గాత. తేజస్సు కలుగును గాత. క్రీడ కలుగును గాత. మోదము కలుగును గాత. సంతానము కలుగును గాత. వంశ పరంపర కలుగును గాత. సూక్తము కలుగును గాత. పుణ్యము కలుగును గాత.

6. యజ్ఞం వలన మాకు ఋతము కలుగును గాత. అమృతము కలుగును గాత. అరోగత్వము కలుగును గాత. అనామయత్వము కలుగును గాత. జీవనము కలుగును గాత. దీర్ఘాయుష్యము కలుగును గాత. అశత్రుత్వము కలుగును గాత. అభయము కలుగును గాత. సుఖము కలుగును గాత. నిద్ర కలుగును గాత. శుభమార్గములు కలుగును గాత. సుదినము కలుగును గాత.

7. యజ్ఞం వలన మాకు అశ్వాదుల నియంత్రణ కర్త కలుగును గాత. పోషకుడు కలుగును గాత. క్షేమము కలుగును గాత. ధృతి కలుగును గాత. ిశ్వము కలుగును గాత. తేజము కలుగును గాత. సంిదము కలుగును గాత. ిజ్ఞాన సామర్థ్యము కలుగును గాత. ప్రేరణ సామర్థ్యము కలుగును గాత. జనన శక్తి కలుగును గాత. ధాన్యాదులయు, కృషి ప్రతిబంధకుల నివృత్తి కలుగును గాత.

8. యజ్ఞం వలన మాకు ఐహిక సుఖములు కలుగును గాత. పారలౌకిక సుఖములు కలుగును

గాత. ప్రియము కలుగును గాత. ప్రియ పదార్థము కలుగును గాత. ఁషయ సుఖము కలుగును గాత. ప్రేమ భావము కలుగును గాత. సౌభాగ్యము కలుగును గాత. ధనము కలుగును గాత. ఇహ శుభములు కలుగును గాత. పరశుభములు కలుగును గాత. గృహాదులు కలుగును గాత. యశస్సు కలుగును గాత.

9. యజ్ఞం వలన మాకు అన్నము కలుగును గాత. సత్యవాణి కలుగును గాత. దుగ్ధము కలుగును గాత. దధి కలుగును గాత. మధువు కలుగును గాత. సహ భోజనము కలుగును గాత. సహపానము కలుగును గాత. కృషి కలుగును గాత. వృష్టి కలుగును గాత. జయము కలుగును గాత. శత్రుభేదనీతి కలుగును గాత. ఉద్భిదము కలుగును గాత.

10. యజ్ఞం వలన మాకు గోఅశ్వ ధనము కలుగును గాత. ముక్తామణి కలుగును గాత. ధన సమృద్ధి కలుగును గాత. పుష్టి కలుగును గాత. ఁభుత్వము కలుగును గాత. ప్రభుత్వము కలుగును గాత. పూర్ణత కలుగును గాత. పరిపూర్ణత కలుగును గాత. క్షుద్ర ధాన్య సంపన్నత కలుగును గాత. అక్షయత కలుగును గాత. అన్నము కలుగును గాత. అన్నము లేని బాధకలుగకుండను గాత.

11. యజ్ఞం వలన మాకు ప్రాప్త ధనము కలుగును గాత. ప్రాప్తవ్య ధనము కలుగును గాత. పూర్వ సిద్ధ క్షేత్రాదులు కలుగును గాత. ప్రాప్తవ్య క్షేత్రాదులు కలుగును గాత. సుఖ గమ్య ప్రదేశము కలుగును గాత. సమృద్ధి యజ్ఞ ఫలము కలుగును గాత. యజ్ఞాది సమృద్ధి కలుగును గాత. ద్రవ్యాదులు కలుగును గాత. స్వకర్మ సామర్థ్యము కలుగును గాత. మతి కలుగును గాత. సుమతి కలుగును గాత.

12. యజ్ఞం వలన మాకు ధాన్యము కలుగును గాత. యవలు కలుగును గాత. ఁనుములు కలుగును గాత. తిలలు కలుగును గాత. పెసలు కలుగును గాత. శనగలు కలుగును గాత. కాకునులు కలుగును గాత. సాఁవలు కలుగును గాత. కోదలు కలుగును గాత. నీవారములు కలుగును గాత. గోధుమలు కలుగును గాత. మసూరములు కలుగును గాత.

13. యజ్ఞం వలన మాకు శిలలు కలుగును గాత. మృత్తిక కలుగును గాత. పర్వతములు కలుగును గాత. మహా పర్వతములు కలుగును గాత. సైకతము కలుగును గాత. వనస్పతులు కలుగును గాత. బంగారము కలుగును గాత. వెండి కలుగును గాత. రాగి కలుగును గాత. ఇనుము కలుగును గాత. సీసము కలుగును గాత. రంగము కలుగును గాత.

14. యజ్ఞం వలన మాకు అగ్ని కలుగును గాత. జలము కలుగును గాత. లతలు కలుగును గాత. ఓషధులు కలుగును గాత. వ్యవసాయ ఉత్పత్తులు కలుగును గాత. వ్యవసాయేతర ఉత్పత్తులు కలుగును గాత. గ్రాఁన పశువులు కలుగును గాత. అరణ్య పశువులు కలుగును గాత.

ిత్తము కలుగును గాత. భూిలాభము కలుగును గాత. పూర్వ లాభము కలుగును గాత. స్వార్జిత ఐశ్వర్యము కలుగును గాత.

15. యజ్ఞం వలన మాకు గోవులు మున్నగు ధనము కలుగును గాత. మంచి వసతి కలుగును

గాత. అగ్నిహోత్రాది కర్మలు కలుగును గాత. శక్తి కలుగును గాత. అర్థము కలుగును గాత. ప్రాప్తవ్య అర్థము కలుగును గాత. ఇష్ట ప్రాప్తికి ఉపాయము కలుగును గాత.

16. యజ్ఞం వలన మాకు అగ్ని కలుగును గాత. ఇంద్రుడు కలుగును గాత. సోమమే కలుగును గాత. సరస్వతి కలుగును గాత. పూష కలుగును గాత. బృహస్పతి ఇంద్ర యుగ్మము కలుగును గాత.

17. యజ్ఞం వలన మాకు ిుత్రుడు కలుగును గాత. వరుణుడు కలుగును గాత. ధాత కలుగును గాత. త్వష్ట కలుగును గాత. మరుత్తు కలుగును గాత. ిశ్వేదేవతలు కలుగును గాత. వారితో కూడిన ఇంద్ర యుగ్మము కలుగును గాత.

18. యజ్ఞం వలన మాకు పృథ్వి కలుగును గాత. అంతరిక్షము కలుగును గాత. ద్యులోకము కలుగును గాత. వర్షము కలుగును గాత. నక్షత్రములు కలుగును గాత. దిశలు కలుగును గాత.

19. యజ్ఞం వలన మాకు అంశుగ్రహము కలుగును గాత. రశ్మి కలుగును గాత. అదాభ్యము కలుగును గాత. అధిపతి కలుగును గాత. ఉపాంశువు కలుగును గాత. అంతర్యామము కలుగును గాత. ఐన్ద్ర వాయువు కలుగును గాత. మైత్రా వరుణము కలుగును గాత. అశ్వినము కలుగును గాత. ప్రతి ప్రస్థానము కలుగును గాత. శుక్రము కలుగును గాత.

20. యజ్ఞం వలన మాకు అగ్రయణము కలుగును గాత. వైశ్వ దేవము కలుగును గాత. ధ్రువము కలుగును గాత. వైశ్వానరము కలుగును గాత. ఐన్ద్రాగ్ని కలుగును గాత. మహావైశ్వదేవము కలుగును గాత. మరుత్వతీయము కలుగును గాత. నిష్కైవల్యము కలుగును గాత. సాిత్రము కలుగును గాత. సార్వస్వత్యము కలుగును గాత. పత్నీవ్రతము కలుగును గాత. హారియోజనము కలుగును గాత.

(19,20 మంత్రములందలిి గ్రహములు - అనగ యజ్ఞమునందు ఉపయోగపడు పాత్రలు)

21. యజ్ఞం వలన మాకు స్రువము కలుగును గాత. చమసము కలుగును గాత. వాయవ్యము కలుగును గాత. ద్రోణ కలశము కలుగును గాత. గ్రావణము కలుగును గాత. అధిషవణ ద్వయము

కలుగును గాత. పూతభృతపు కలుగును గాత. ఆహవనీయ సోమ కలశము కలుగును గాత. వేది కలుగును గాత. కుశలములు కలుగును గాత. అవభృథము కలుగును గాత. శమ్యువాకము కలుగును గాత.

(ఇం యజ్ఞపరికరములు)

22. యజ్ఞం వలన మాకు అగ్ని కలుగును గాత. ప్రవర్గ్యము కలుగును గాత. యజ్ఞంశేషము కలుగును గాత. సూర్యము కలుగును గాత. ప్రాణము కలుగును గాత. అశ్వమేధము కలుగును గాత. పృథ్వి కలుగును గాత. దితి కలుగును గాత. ద్యౌ కలుగును గాత. అంగుళి కలుగును గాత. శక్తులు కలుగును గాత. దిశలు కలుగును గాత.

23. యజ్ఞం వలన మాకు వ్రతము కలుగును గాత. ఋతువులు కలుగును గాత. తపము కలుగును గాత. సంవత్సరములు కలుగును గాత. అహోరాత్రులు కలుగును గాత. జంసము

కలుగును గాత. జానుని కలుగును గాత. బృహద్రథన్తర సామము కలుగును గాత.

(కండికాద్వయేన యజ్ఞక్రతు హోమాః 22, 23 మంత్రములందలి యజ్ఞక్రతు హోమములు)

24. యజ్ఞం వలన మాకు ఒకటి కలుగును గాత. మూడు మూడు కలుగును గాత. అయిదు అయిదు కలుగును గాత. ఏడు ఏడు కలుగును గాత. తొంఽమ్మది తొంఽమ్మది కలుగును గాత. పదకొండు పదకొండు కలుగును గాత. పదమూడు పదమూడు కలుగును గాత. పదిహేను పదిహేను కలుగును గాత. పదిహేడు పదిహేడు కలుగును గాత. పందొంఽమ్మది పందొంఽమ్మది కలుగును గాత. ఇరువది ఒక్కటి ఇరువది ఒక్కటి కలుగును గాత. ఇరువది మూడు ఇరువది మూడు కలుగును గాత. ఇరువది అయిదు ఇరువది అయిదు కలుగును గాత. ఇర్వది ఏడు ఇరువది ఏడు కలుగును గాత. ఇర్వది తొంఽమ్మది ఇరువది తొంఽమ్మది కలుగును గాత. ముప్పది ఒక్కటి ముప్పది ఒక్కటి కలుగును గాత. ముప్పది మూడు ముప్పది మూడు కలుగును గాత.

(అయుగ్మస్తోమ హోమార్థమన్త్రాః బేసి సంఖ్య గల స్తోమ హోమ మంత్రములు. ఆదరాతిశయ ద్యోతనార్థా సర్వత్ర పునరుక్తిః ఒక్కొక్క సంఖ్య రెండు మారులు చెప్పుట ఆదరాతి శయము వ్య క్త పరచుటకు)

25. చతుస్రశ్చ త్రిష్టుప్ మేష్టేచ ష్టౌ 8 మేద్వాదశచమే ద్వాదశచ12 మేషోడచే షోడశచ 16 మే ంశతిశ్చమే ంశతిశ్చ 20 మే చతుర్వింశతిశ్చ మే చతుర్వింశతిశ్చ ఆశ్చర్యంగా మే ష్టో ంశ్చతిశ్చమే ష్టాంశతిశ్చ 28 మేద్వాత్రింశచ్చ మేద్వాత్రింశచ్చ 32 మేషట్ త్రింశచ్చ మేషట్ త్రింశచ్చ 36 మే చత్వారింశచ్చ మే చత్వారింశచ్చ 40 మే చతుశ్చత్వారింశచ్చమే చతుశ్చత్వారింశచ్చ 44 మే అష్టాచత్వారింశచ్చ మే అష్టాచత్వారింశచ్చ 48. మే యజ్ఞేవ కల్పన్తామ్.

(మంత్రములు సంఖ్యా సూచకములు సంఖ్యలు సూచించినాను. ఇవన్నియు యజ్ఞం వలన కలుగవలసినం)

26. యజ్ఞం వలన మాకు సంవత్సరన్నర వత్సము కలుగును గాత. సంవత్సరన్నర దూడ కలుగును గాత. రెండు సంవత్సరములు దూడ కలుగును గాత. రెండున్నర సంవత్సరముల దూడ కలుగును గాత. మూడేళ్ళ ఆవు, ఎద్దు, ఆబోతు కలుగును గాత. మూడున్నర సంవత్సరముల ఆవు, ఎద్దు, ఆబోతు కలుగును గాత.

27. యజ్ఞం వలన మాకు నాలుగేళ్ళ ఆవు, ఎద్దు, కలుగును గాత. పరిపూర్ణ వృషభము కలుగును గాత. వంధ్య గోవు కలుగును గాత. యువ వృషభము కలుగును గాత. గర్భ పాతమైన గోవు కలుగును గాత. బండిలాగు ఎద్దు కలుగును గాత. నవ ప్రసూత గోవు కలుగును గాత.

28. అన్నప్రధాన చైత్ర మాసమునకు స్వాహా. ప్రేరక వైశాఖమునకు స్వాహా, జ్యేష్ఠమునకు స్వాహా, యాగప్రధాన ఆషాఢమునకు స్వాహా, యాత్రానిషేధక వాసకారి శ్రావణమునకు స్వాహా, సూర్యతాపక భాద్రపదమునకు స్వాహా, మూడవది అశ్వయుజమునకు స్వాహా, పొట్టి పగళ్ళ

కార్తీకమునకు స్వాహా, ష్ణు స్వరూప మార్గశీర్షమునకు స్వాహా, పుష్టి కలిగించు పుష్యమునకు స్వాహా, చివరిదగు ఫాల్గుణమునకు స్వాహా, భువనపతికి స్వాహా, అధిపతికి స్వాహా, ప్రజాపతికి

స్వాహా.

అగ్నీ! ఇది నీ రాజ్యమగును. నీవు నియంతవు. యజమానిని నియంచువాడవు. శిష్ట అన్నరసము నిత్తము నిన్ను అభిసించితము చేయిచున్నాను. మాకు వర్షము, ప్రజాధిపత్యము కలిగించుమని నిన్ను ఘృతధారలచే తడుపుచున్నాను.

29. యజ్ఞం వలన ఆయువు కలుగును గాత. యజ్ఞం వలన ప్రాణము కలుగును గాత. యజ్ఞం వలన నేత్రములు కలుగును గాత. యజ్ఞం వలన చెవులు కలుగును గాత. యజ్ఞం వలన మాట కలుగును గాత. యజ్ఞం వలన మనసు కలుగును గాత. యజ్ఞం వలన ఆత్మ కలుగును గాత. యజ్ఞం వలన బ్రహ్మ కలుగును గాత. యజ్ఞం వలన జ్యోతి కలుగును గాత. యజ్ఞం వలన స్వర్గము కలుగును గాత. యజ్ఞం వలన స్తోత్రము కలుగును గాత. యజ్ఞేన కల్పతాం యజ్ఞో - యజ్ఞం వలన యజ్ఞం కలుగును గాత. యజ్ఞం వలన స్తోమము కలుగును గాత. యజ్ఞం వలన ఋగ్యజుస్సామములు, బ్రహద్రథన్తర సామము కలుగును గాత.

దేవతలారా! మేము యజ్ఞం చేసి స్వర్గము చేరినాము. మేము అమరులము అయినాము. మేము ప్రజాపతికి ప్రజలమైనాము - స్వాహా.

వసోర్ధారాహోమ మంత్రములు సమాప్తము.

30. మేము అన్నపు అధీనమున ఉన్నవారము. జగన్నిర్మాత్రియు, మహనీయము, అఖండనీయము, సమస్త భూతములను నిలిపినదియు అగు భూమాతను మేము వేద వచనములచే అనుకూలను చేసికుందుము. ఆ భూ◌ి యందు ఉండునట్లు స◌ితా దేవత మమ్ము ప్రోత్సహించవలెను.

31. నేడు ◌ిశ్వమరుత్తులు మా యజ్ఞమునకు ◌ిచ్చేయుదురు గాత. హ◌ిరన్నమునకు ఆకర్షితులై ◌ిశ్వేదేవతలు ◌ిచ్చేయుదురు గాత. వారందరు మమ్ము రక్షింతురు గాత. ఆ దేవతల కృప వలన సమస్త అగ్నులు ప్రజ్వరిల్లును గాత. యజ్ఞపు ఫల స్వరూపముగ మాకు సకల ద్రవ్యములు లభించును గాత. '◌ిశ్వమస్తు ద్ర◌ిణం వాజో అస్మే'.

32. మాకు అన్నము, ఏడు లోకములు, నాలుగు దిశలు, దూరమున ఉన్న స్వర్గము లభించవలెను. ఈ యజ్ఞమందు ధన ప్రాప్తి కలుగుటకుగాను ◌ిశ్వేదేవతలు సహితముగా అన్నము సహితము మమ్ము కరుణించవలెను.

33. నేడు అన్నదానమునకు మాకు అనుమతి లభించును గాత. అన్నమే ఋతువులను కల్పించుచున్నది. అన్నమే దేవతలను కల్పించుచున్నది. అన్నమే నన్ను పుత్ర, పౌత్రాదులు కలుగువానిని చేయుచున్నది. నాకు సమృద్ధాన్నము కలిగినంత అన్నదానము చేసి సకల దిశలను జయించగలను.

34. అన్నము మాముందు ఉండును గాత. అన్నము మా వెనుక ఉండును గాత. అన్నము మాకు మధ్యన ఉండును గాత. అన్నమే హ◌ిద్వారా దేవతలను వర్ధిల్ల చేయుచున్నది. అన్నమే నన్ను ◌ీరపుత్ర, పౌత్ర వంతుని చేసినది. నేను అన్నపతినై సకల దిశలందు వ్యాపింతును.

(అన్నమున దిశలను జయించుట - దిశలకు వ్యాపించుట ఎంత ఉన్నత, ఉదాత్త ఆశయము! ఆయుధమున కాదు అన్నమున జయించుట!! పుచ్చుకొని కాదు ఇచ్చి జయించుట!!!)

35. అగ్నీ! నేను స్వయముగా పృథ్వీ సంబంధ రసమున సంయోజితుడనగుదును. నేను స్వయముగా ఓషధులు, జలములచే సంయోజితుడనగుదును. అటువంటి నాకు నీ దయవలన అన్న ప్రాప్తి కలుగవలెను.

36. అగ్నీ! నీవు ఈ భూ◌ి యందు రసమును ప్రవేశపెట్టుము. అంతరిక్ష, ద్యులోకములందు జలమును స్థాపించుము. నీ దయవలన నాకు సమస్త దిశలు రసపూర్ణములు కావలెను - 'పయస్వినః ప్రదిశః సన్తు మహ్యమ్"

37. అధ్వర్యునగు నేను స◌ితా దేవుని ఆజ్ఞానువర్తిని. అశ్వినుల బాహువులతోను - పూష హస్తములతోను - సరస్వతి వాక్కునను - ప్రజాపతి నియమమునను - అగ్ని యొక్క సామ్రాజ్య సహితముగ యజమానివగు నిన్ను అభిషించించుచున్నాను.

38. అగ్ని సత్య స్థానపువాడు - సత్యమును సహించగలవాడు. అగ్నియే గంధర్వుడు. ఓషధులు అతని అప్సరలు. ఆ అప్సరల పేరు 'ముద్' అగును. ఆ గంధర్వుడు బ్రాహ్మణ,

క్షత్రియులను పాలించును గాత. గంధర్వులకు స్వాహా, ఓషధులకు స్వాహా.

39. రాత్రింబవళ్ళు సంధ్యలను కల్పించువాడు సూర్యుడు. సూర్యుడే సంహిత అగును. సూర్యుడే సామమగును. సూర్యుని కిరణములే అతని అప్సరలు అగుదురు. వారి పేరు 'ఆయువ' అగును. సూర్య రూప గంధర్వుడు బ్రాహ్మణ, క్షత్రియులను పాలించును గాత. సూర్య గంధర్వునకు స్వాహా. సూర్య కిరణములకు స్వాహా.

40. చంద్రుడు ఆనందకరుడు. చంద్రుడు సూర్య కాంతి వలన ప్రకాశించువాడు. చంద్రుడే గంధర్వుడు, నక్షత్రములు అతని అప్సరలు. వారి పేరు 'భాకురి'. ఆ చంద్ర గంధర్వుడు బ్రాహ్మణ , క్షత్రియులను పాలించును గాత. చంద్రునకు స్వాహా. నక్షత్రములకు స్వాహా.

41. వేగవంతుడు - సర్వగాఁు వాయువే గంధర్వుడు. జలములు అతని అప్సరలు. వారి పేరు 'ఊర్జ'' అగును. వాయు రూప గంధర్వుడు. బ్రాహ్మణ, క్షత్రియులను పాలించును గాత. వాయువునకు స్వాహా, జలములకు స్వాహా.

42. సమస్త దేవతలకు మానవులకు అన్నము పెట్టువాడును - సర్వత్ర సంచరించువాడగు యజ్ఞమే గంధర్వుడు అగును. దక్షిణలు అతని అప్సరలు అగును. వారి పేరు 'స్తావ' అగును. యజ్ఞరూప గంధర్వుడు బ్రాహ్మణ, క్షత్రియులను పాలించును గాత. వాయువునకు స్వాహా. దక్షిణలకు స్వాహా.

43. ఇంద్రియ ప్రజకు ప్రభువు - సమస్త నిర్మాణ కారకమగు మనస్సే గంధర్వుడు. ఋక్కులు, సామ గానములు మనసునకు అప్సరలు. వారి పేరు 'ఏష్టయః ' మనో రూప గంధర్వుడు బ్రాహ్మణ, క్షత్రియులను పాలించును గాత. మనసునకు స్వాహా. ఏష్టియులకు స్వాహా.

44. భువనముల స్వాఁు! ప్రజాపాలకా! నీకు పైలోకమున గృహములున్నఁ. ఈ లోకమున గృహములు ఉన్నఁ. నీవు బ్రాహ్మణ, క్షత్రియులకును, నాకును మహా సుఖములు కల్గించుము. స్వాహా.

45. వాయుదేవా! నీవు తడి చేయు సముద్రమవు. నక్షత్రములను కూడిన నభస్వభావుడవు. వర్ష నీహారాదులచే సర్వమున ఆర్ధ్రము చేయు ఆర్ద్ర దానువు. ఐహిక సుఖములనిచ్చు శంభుడవు. పరలోక సుఖములనిచ్చు మయోభుడవు. అట్టి నీవు నన్ను అభివహించుము.

వాయువా! నీవు మరుత్సమూహముడవు. ఇహలోక, పరలోక, సుఖములను ఇచ్చువాడవు. నీవు నన్ను అభీష్టము కొరకు అభివహింపుము. మా సేవలు అందుకొను నీవు మాకు రక్షకుడవు. నీవు ఇహ పర సుఖములనిచ్చు వాడవు. నీవు నన్ను పాలింపుము స్వాహా.

46. అగ్నీ! నీ కిరణములు సూర్యుని చేరినవి. ఆ కిరణములు ద్యులోకమంతటికి పాకినవి. ఆ కిరణములతోనే మమ్ము ప్రతి వ్యక్తికి అనుకూలమగునట్లు చేయుము.

47. దేవతలారా! ఏ ప్రకాశము సూర్యుని యందున్నది. ఏ శోభ గోవులందును, అశ్వములందును ఉన్నది. ఇంద్రాగ్ని బృహస్పతులారా! ఆ శోభను, ఆ ప్రకాశమును మాలో ప్రవేశపెట్టండి.

48. అగ్నీ! బ్రాహ్మణులందు ప్రకాశము ప్రవేశపెట్టుము. క్షత్రియులందు -వైశ్యులందు - శూద్రులందు ప్రకాశమును ప్రవేశపెట్టుము. నా యందు ప్రకాశమును ప్రవేశపెట్టుము.

49. వరుణదేవా! యజమాని నీకు హవిస్సులు అర్పించినాడు. కొన్నింటిని కోరినాడు. నేను మంత్రములచే నిన్ను స్తుతించి యజమాని కోరిన వానినే యాచించుచున్నాను. యశోవంతవరుణా! నీవు వాటిని - కోపించక - యజమానికి ప్రసాదించుము. మా ఆయువునకు సమాప్తము చేయకుము.

50. (అర్క అశ్వ మేధ సంతతియను అయిదు ఆహుతులు అర్పించవలెను.)

స్వర్ణధర్మునకు స్వాహా. స్వర్ణార్కునకు స్వాహా. స్వర్ణ శుక్రునకు స్వాహా. స్వర్ణ జ్యోతికి స్వాహా. స్వర్ణ సూర్యునకు స్వాహా.

51. అగ్ని దివ్యుడు, సుగమనుడు, స్వధామడు. నేను అగ్నిని ఘృత, బలయుక్తిని చేయుచున్నాను. ఆ అగ్ని ద్వారమునే మేము ఆదిత్యుని ఉత్తమ లోకము చేరుకుందుము. అచటి నుంచి స్వర్గమునకు ఆరోహింతుము. అచటి నుండి 'అధి నాకముత్తమం' చేరుదుము.

52. అగ్నీ! నీకు ఉత్తర దక్షిణములను రెండు - జరారహిత - పక్షములున్నవి. వానితో నీవు రాక్షసులను హతమార్తువు. ఆ పక్షములతోనే మమ్ము - పూర్వ ఋషులు చేరి అమరులైనట్టి - పుణ్యలోకములకు చేర్చుము.

53. అగ్ని ఆహ్లాదకుడు. ఉత్సాహవంతుడు. శ్యేనము వంటి వాడు. సత్యవంతుడు. బంగరు రెక్కల పక్షి. అందరకు అన్నము కలిగించువాడు. మహామహుడు. స్థిరుడు. యజ్ఞశాలస్థితుడు. అట్టి అగ్నికి నమస్కరించుచున్నాను. అతడు మమ్ము బాధించకుండవలెను.

54. అగ్నీ! నీవు ద్యులోకమునకు తలవు - భూలోకమునకు నాభివి. జలములకు, ఓషధులకు బలమవు. ప్రాణులందరకు జీవనమవు. అందరకు ఏకమాత్ర శరణమవు. సర్వత్ర అవిచ్ఛిన్న ప్రభావుడవు. నీకు నమస్కారము.

55. అగ్నీ! నీవు విశ్వమునకు గల తలపైద ఉన్నావు. అంతరిక్షమున నీ హృదయము ఉన్నది జలములందు నీ జీవనము ఉన్నది. అగ్నీ! మాకు జలములను ఇమ్ము.

సాగరములను తెంపుము. ద్యులోక, అంతరిక్ష, భూలోకముల నుండి వర్షము తెమ్ము, మమ్ము పాలించుము.

56. ఏ యజమాని యజ్ఞం భృగువులు, వసువులచే సముపార్జించబడినదో - ఆ యజమాని ఇంటికి సకల పదార్థములు చేరును గాత. ఈ యజ్ఞం అభీష్టప్రదము.

57. చేసిన యాగమును - నిత్యము తర్పించిన అగ్నియు మాకు కోరిన స్వర్గాదులను ఇచ్చును గాత. ఈ స్వయంగమన శీల హం దేవతలను చేరును గాత.

58. ఋత్విజులారా! ఈ యజ్ఞకర్మ ప్రజాపతి ంధించినది. దీనిని ీరు స్థిర సంకల్పమునను - సహృదయముతోను - మనసు, చక్షురాది జ్ఞానేంద్రియములచే నిర్వహించండి. అందువలన పూర్వర్షులు చేరి అమరులైన పుణ్యలోకమునకు చేరుకొనండి.

59. సహస్థాన స్వర్గమా! నేను ఈ యజమానిని నీకు అందించుచున్నాను. అతనితో పాటు

అగ్ని పూర్తి చేసిన సుఖనిధి యగు యజ్ఞమును కూడా అర్పించుచున్నాను. ఇక ఈ యజ్ఞపతి నీ వద్దకు స్వర్గమునకు రానున్నాడు. అతడు అచటికి చేరినంత - ఆకాశమందు - ీు దేవతలందరు - సమ్మానించండి.

60. స్వర్గస్థ దేవతలారా! పరమాకాశమందలి స్వర్గమునకు చేరిన ఈ యజమానిని గుర్తించండి. ఈ యజమాని దేవ మార్గమున స్వర్గమునకు వచ్చినపుడు పరిచయము చేసికొనండి.

అతనికి సుఖము కలుగునట్లు అతని కర్మముల శుభ ఫలితములు ప్రకటించండి.

61. అగ్నీ! ప్రజ్వలితుడవగుము. జాగృతుడవగుము. నీవే కర్మలను సృష్టించినావు. యజ్ఞమును సృష్టించినావు - ఈ ఉత్తమమగు యజ్ఞ స్థానమున ిశ్వే దేవతలు, యజమాని కూర్చుండవలెను.

62. అగ్నీ! నీ సామర్థ్యమున నీవు సహస్ర దక్షిణ యజ్ఞమును నిర్వహింతువు. నీ సామర్థ్యముననే సర్వస్వ దక్షిణ యజ్ఞమును నిర్వహింతువు. ఆ సామర్థ్యముననే మేము దేవతల

స్వర్గమునకు చేరుటకు ీలు కలిగించు - ఈ యజ్ఞమును నిర్వహించుము.

63. అగ్నీ! శిల, పరిధి, స్వచ, వేదిని, మంత్రములతో మా యజ్ఞమును ఫలింపజేయుము. మమ్ము దేవతల వద్దకు స్వర్గమునకు చేర్చుము.

64. భార్యా పుత్రులకు ధనము ఇవ్వబడినది. పరోపకారార్థము కుంటి, గ్రుడ్డి, మున్నగు వారికి ధనము దానము చేయబడినది. బ్రాహ్మణ భోజనాదులకు దక్షిణలకు - యజ్ఞ

యాగాదులందు ధనము ఇవ్వబడినది. అగ్నీ! మేము స్వర్గము చేరుట కొరకు - వాటినన్నింటిని స్వర్గమున దేవతలకు అందించుము.

65. ిశ్వకర్మ అగ్నీ! ఘృత మధుధారలు నిరంతరము ప్రవహించు స్వర్గమందలి దేవతలకు మా యజ్ఞ యాగాది పుణ్యమును తెలియపరచుము.

66. నేను అగ్నిని. జన్మతోనే జ్ఞానిని. ఘృతము నా నేత్రము - ముఖము అమృతము - నేనే ఋగ్యజుస్సామత్రిధాతు యజ్ఞమునకు నేనే జలనిర్మాతను. అక్షయ ఆదిత్యుడను నేనే! నేనే హ ిస్సును.

67. ఋగ్వేదమును నేనే. యజుర్వేదమును నేనే. నేనే సామవేదమును.

అగ్నీ! పృథ్వి ీద ఉపకార అగ్నులందు నీవు ఉత్తముడవు. నీవు మమ్ము జీ ించు ప్రేరణ కలిగించుము.

68. ఇంద్రా! వృత్రవధ శత్రుసేన పరాభవమునకు గాను నిన్ను మేము యుద్ధములకు లాగుచున్నాము.

69. పురుహూత ఇంద్రా! దానవులతోటి వానిని - చేతులు లేని వానిని - కుశబ్దకారియగు దైత్యుని నీవు నలిపివేసినావు. వర్ధమానుడు, దేవఘాతకుడు అగు పాదరహిత వృత్రుని నీవు నీ స్వంత బలమున పరిమార్చినావు.

70. ఇంద్రా! మా శత్రువులను హింసించుము. మాపై దండెత్త దలచిన సేనను త్రుంచుము.

మమ్ము దాసులనుగా చేయదలచిన వారిని అడుగున అంధకారమున త్రోయుము.

71. ఇంద్రా! నీవు సింహము వంటి భయంకరుడవు. సంచారి ి. పర్వతములందు తావరము కలవాడవు. ఎంతో దూరము నుండి ద్యులోకము నుండి వచ్చినవాడవు. సృకమును, వజ్రమును పదును పెట్టుము. శత్రువులను కొట్టుము. హింసలకును తరి ికొట్టుము.

72. అగ్ని మా స్తుతులను ఆలకించవలెను. యజ్ఞమునకు ిచ్చేయవలెను. వైశ్వానరాగ్నీ! సుదూర అంతరిక్షమునుండి మమ్ము రక్షించుటకు ిచ్చేయుము.

73. ద్యులోకమున ఆదిత్య భావమున ఉన్నవాడెవడు? అగ్నియే. అంతరిక్షమున ిద్యుద్రూపమున ఉన్నవాడెవడు? అగ్నియే. ఓషధులందు రసభావమున ప్రవేశించువాడెవడు? అగ్నియే. బలమున మథంపగా ప్రకటించబడువాడెవడు? అగ్నియే. అట్టి వైశ్వానరాగ్ని మమ్ము రాత్రింబవళ్ళు రక్షించవలెను.

74. అగ్నీ! నీ రక్షణ యందు మేము మా అభీష్టములు అనుభ ింతుము గాత. ధనవంతులమగు మేము పుత్ర సహితులమై ధనమును అనుభ ింతుము గాత. దేవతలను

పూజించుచు మేము అన్నమును అనుభ్ంతుము గాత. నీ జరారహిత తేజమును సహితము అనుభ్ంతుము గాత.

75. అగ్నిదేవా! మేము నీకు చేతులెత్తి నమస్కరించుచు నీ వద్దకు వచ్చి నీకు హ్ సమర్పించుచున్నాము. నీ యజనీయ, మహనీమ, అహింసనీయ మనమున దేవతలను యజింపుము.

76. ధామచ్ఛదగ్నియు - ఇంద్రుడును - బ్రహ్మయు - బృహస్పతియు - జ్ఞానవంతులగు ్శ్వేదేవతలును నా యొక్క ఈ శుభ యజ్ఞమును రక్షించవలెను.

ధామచ్ఛదగ్నిరిన్ద్రో బ్రహ్మా దేవో బృహస్పతిః ।

సచేతసో ్శ్వేదేవా యజ్ఞం పావన్తు నః శుభే ॥

77. త్వం యంష్ఠ దాశుషో నౄః పాహి శృణుధీ గిరః ।

రక్షా తోకముత త్మనా ॥

యువతమ అగ్నీ! మా స్తుతులను ్నుము. హ్ర్దాత యజమాని మనుష్యులను రక్షింపుము.

దాశరథి రంగాచార్య ్రచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

వసుర్ధారాదికమగు పద్ధెని్దవ అధ్యాయం సమాప్తము.

సర్వేపి సుఖినస్సంతు.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం స్సర్వ ్ద్యానాం హయగ్రీవ ముపాస్మహే ॥

పందొ్మ్మదవ అధ్యాయము

1. స్వాద్వీం త్వా స్వాదునా తీవ్రాం తీవ్రేణామృతామమృతేన ।

మధుమతీం మధుమతా సృజా్ సంసోమేన ॥

సోమో ్స్యాశ్విభ్యాం పచ్యస్వ సరస్వత్యై పచ్యస్వేంద్రాయ

సుత్రామ్ణే పచ్యస్వ

(ఇ౦ సౌత్రామణి యాగమంత్రములు. మూడు అధ్యాయముల వరకు సాగును.)

సురా! రుచిగల నిన్ను రుచిగల సోమమున కలుపుదును. తీవ్రమగు నిన్ను తీవ్ర సోమమున

కలుపుదును. అమృతమయమగు నిన్ను అమృత సోమమున కలుపుదును. మధుమతి వగు నిన్ను మధుమయ సోమమున కలుపుదును.

సోమ సంయోజితసురా! నీవు అశ్వినుల కొరకు పచనమగుము. సరస్వతి కొరకు పచనమగుము. సురక్షకుడగు ఇంద్రుని కొరకు పచనమగుము.

2. ఋత్విజులారా! ఏది యజమానిని ధరించినదగునో, ఏది మానవులకు హితకరమగునో - దేనిని అధ్వర్యులు జలమునందు రాళ్ళతో దంచి తీసినారో, అట్టి అభిషుత సోమమున ఆవుపాలను కలపండి. అది సర్వోత్తమ సోమహ౦ అగును.

3. ఉదరాంతర్వ ర్తియగు వాయువుచే దశాప౦త్రమున పావనము చేయబడిన సోమము ప్రవహించుచు దిగువకు చేరును. అది ఇంద్రునకు అనుకూల ౦త్రము అగును.

4. (అధ్వర్యు యజమానితో అనవలసినది)

యజమానీ! అభిషుతమైన నీ సోమమును గో అశ్వవాలమున - సూర్యపుత్రి శద్ధ - ప౦త్రము చేయును.

5. సోమమా! అభిషుతమగుము. బ్రాహ్మణ, క్షత్రియులందును, ఇంద్రియములందును తేజస్సు పుట్టించుము. సురతో కలసిన నీవు మదకారి౦ అగుదువు. నీ శుద్ధమగు బలమున అగ్ని మున్నగు దేవతల ప్రసన్నులను చేయుము. ఘృతాది సహిత యజమానికి అన్నము ప్రసాదించుము.

6. ౦త్రమా అగ్నీ! ౦త్తుటకు ముందు రైతు ధాన్యమును గడ్డి నుంచి వేరు చేయును. అట్లే ఈ లోకమందు కుశలు అందుకొని నీకు నమస్కరించు యజమానుల వేరు చేసి వారి కొరకు అన్నపానాదులు ఏర్పరుచుము.

(పయోగ్రహాన్ గృహతి, పాలపాత్రను అందుకొనును)

పయోగ్రహమా! నీవు ఉపయామ పాత్ర ద్వారా గ్రహించబడినావు. నేను నిన్ను అశ్వినులు సరస్వతి, సురక్షక ఇంద్రుని కొరకు గ్రహించుచున్నాను. ఇది నీ స్థానము. తేజము, బలము కొరకు

నిన్ను ఇచట స్థాపించుచున్నాను.

7. (సురాగ్రహాన్ గృహ్ణాతి - సురాపాత్రలను అందుకొనవలెను)

సురా సోమములారా! ◌ి ఇరువురి కొరకు వేరు వేరు స్థానములు ఏర్పరచబడిన◌ి. ఆ స్థానములు దేవతలకు హితకరములు. ఉత్తమ వేది స్థానములందు ◌ిరిరువురు కలసిపోకండి.

సురా! నీవు బలశాలిని సురవు. ఇది శుద్ధ సోమరసము. నీవు నీ స్థానమున నిలువుము. ఏనాడును సోమమును బాధించకుము.

8. ఉపయామగ్రహమున సేకరించబడినావు. నీవు అశ్వినులకు తేజస్సువు. సరస్వతికి బలమవు. ఇంద్రునకు శక్తి◌ి. ఇది నీ స్థానము. ప్రమోదము, ఆనందము, తేజస్సు కలుగవలెనని నిన్ను ఇచట స్థాపించుచున్నాను.

9. (దుగ్ధ పాత్రను అందుకొని అందు గోధుమ పిండి - గంగరేగు పొడి వేయవలెను)

దుగ్ధపాత్రా! నీవు తేజస్సువు. నాలో తేజస్సు నింపుము. నీవు ◌ిర్యమవు. నాలో ◌ిర్యము నింపుము. నీవు బలమవు. నాలో బలము నింపుము. నీవు ఓజస్సువు. నాలో ఓజస్సు నింపుము. నీవు కోపమవు. నాలో కోపము నింపుము. నీవు సాహసమవు. నాలో సాహసము నింపుము.

10. ◌ిషూచిక వ్యాఘ్రమునకు, వృకమును రక్షించును. ఎగురునట్టి శ్యేన పక్షి సింహమును రక్షింపును. ఆ ◌ిషూచిక యజమానిని పాపములనుండి రక్షించును గాత.

11. తల్లి పాలు తాగునప్పుడు బిడ్డ తల్లిని తన్నును. అగ్నీ! నేను ఆ ఋణము తీర్చుకున్నాను. నేను తల్లిదండ్రులను బాధించలేదు.

(యజమాని సోమపాత్రలను తాకవలెను)

సోమ పాత్రలారా! ◌ిరు కూర్చు స్వభావము కలవారు. నాకు శుభములు కూర్చండి.

(యజమాని సురాపాత్రలను తాకవలెను)

సురాపాత్రలారా! ◌ిరు వేరు చేయు వారు. నన్ను పాపముల నుండి వేరు చేయండి.

12. ఇంద్రుని కొరకు ఇంద్రియ బలము సముపార్జించునపుడు దేవతలు యజ్ఞమును ◌ిస్తారపరచినారు. అశ్వినులు యజ్ఞమున వైద్యము చేసినారు. వాణి ద్వారా సరస్వతియు వైద్య అయినది.

13. నవయవాంకురము దక్షిణీయ ఇష్టి స్వరూపము. లేచిగురు యవాంకురము ప్రాణీయ ఇష్టి స్వరూపము. లాజలు సోమక్రియ స్వరూపులు, సోమఖండము మధుర సోమరస స్వరూపము.

14. 'మాసరము' అతిథ్యేష్టి స్వరూపము, 'నగ్నహు' మహాీర ఘట స్వరూపము. మూడు రాత్రులు అభిషుతము చేసి మూడు రాత్రులు గుంతలో ఉంచిన సుర 'ఉపనద్' ఇష్టక స్వరూపమగును.

15. ఒకటి, రెండు, మూడు గోవుల పాలచే చిలికి పరిసించితము చేయబడిన సుర సోమక్రియా స్వరూపమగును. అశ్వినుల కొరకు ఒక ఆవు పాలచే మొదటి రోజు - సరస్వతి కొరకు రెండు ఆవుల పాలచే రెండవ రోజు - ఇంద్రుని కొరకు మూడు ఆవుల పాలచే మూడవ రోజు

ఆసించితము చేయబడును.

16. సోమమును ఉంచు పీఠము రాజు యొక్క సింహాసన స్వరూపము. సురను ఉంచు కుంభము 'సౌంకి వేది ' స్వరూపము. రెండు వేదిల మధ్య భాగము ఉత్తర వేది స్వరూపము. సురను శుభ్రముగా చేయుజల్లెడును ఇంద్రుడు మరియు యజమాని వైద్యముగా తెలియవలెను.

17. వర్తమాన వేది వలన 'సౌంకీ' వేది లభించును బర్హి నుండి కుశరూప బలము ప్రాప్తించును.

యూపము అగ్నివలన అగ్ని లభించును.

18. ఈ సౌంత్రాణి యాగమందు అశ్వినులు సద్భావమున హంర్థానము సరస్వతి ఉపస్థితి వలన అగ్నీధ్రము ఇంద్రునకు అర్పించు హం గార్హపత్యము, పత్నీ శాలమని భాంచవలెను.

19. ప్రేషణమున ప్రేషణము - అప్రియజ్ఞము వలన అప్రియజ్ఞము - ప్రయాజముల వలన ప్రయాజము అను యాజముల వలన అనుయాజము వషట్కారము వలన వషట్కారము - ఆహుతుల వల ఆహుతులు సంప్రాప్తించును.

20. పశువులవలన పశువులు, పురోడాశము వలన పురోడాశము, హంస్సులవలన అన్యహంస్సులు, ఛందముల వలన ఛందములు, సాంధాని ఋక్కుల వలన సాంధాని ఋక్కులు, యాజ్యల వలన యాజ్యలు, వషట్కారముల వలన వషట్కారములు లభించును.

21. వేసినధాన్యము, కరంభము, సత్తు, హంష్పంక్తి, పాలు, పెరుగు, ంనిని సోమమునకు ప్రతినిధులుగా తెలియవలెను. దుగ్ధ సంబంధములు, మధు సంబంధములు హం రూపములగును.

22. పెద్దరేగు ధాన్య ప్రతీక. గోధుమలు హంష్పంతి ప్రతీకలు. రేగు సత్తు ప్రతీక. యవలు జలమంథ ప్రతీకలని తెలియవలెను.

23. యవలు దుగ్ధ రూపలు. రేగు దధి రూపము. కర్కంధము సోమరూపము - మధువు సౌభ్య చరు రూపములగును.

24. ' ఆశ్రవాయ ' స్తోత్రియము. ' అస్తువౌషడ ' ప్రత్యాశ్రావము, ' యజ ', ధాయ్యా - ' యేయజామహే ' ప్రగాథ ప్రతినిధులని ఎరుంగవలెను.

25. అర్థర్చల నుండి ఉక్థలు - పదములనుండి నిందలు - ఓం నుండి శస్త్రములు - పాల నుండి సోమము -కలుగునని గ్రహించవలెను.

26. అశ్వినుల సధ్భావమున ప్రాతః సవనము - ఇంద్రుని సద్భావమున మధ్యాహ్న సవనము - సరస్వతి సద్భావమున సాయం సవనము సిద్ధించును.

27. సోమ పాత్రల వలన సకల సోమ పాత్రలను, వైతస పాత్రల వలన ద్రోణ కలశమును, సురను చేర్చుకొను కుంభము వలన అభిషుత సోమము కొరకు పూతభూత -ఆహవనీయ ఘటములు - పళ్ళెముల వలన పళ్ళెములు ప్రాప్తించును.

28. యజావుల నుండి యజుస్సులు, గ్రహముల నుండి గ్రహములు, స్తోమముల నుండి స్తోమములు, స్తుతులనుండి స్తుతులు, ఛందముల నుండి ఛందములు, సోమము నుండి

సోమము అవభృధము నుండి అవభృధమును పొందవచ్చును.

29. ఇడ నుంచి ఇడను సూక్తవాక్కు నుండి సూక్తవాక్కును, ఆశీర్వచనము నుండి ఆశీర్వచనమును, శంయు నుండి శంయును పత్నీ సంయోజముల నుండి పత్నీ సంయోజములను సంష్ఠ యజస్సు నుంచి సంష్ఠ యజస్సును, సంస్థ నుండి సంస్థను పొందవచ్చును.

30. వ్రతము వలన దీక్షను, దీక్ష వలన దక్షిణను, దక్షిణ వలన శ్రద్ధను, శ్రద్ధ వలన సత్యమును ప్రాప్తించ వచ్చును.

31. ఏతావద్రూపం యజ్ఞస్య యద్దేవైర్బ్రహ్మణాకృతమ్ ।

తదేతత్సర్వమాప్నోతి యజ్ఞేసౌత్రామణీ సుతే ॥

ఇది సోమ యజ్ఞ స్వరూపము. దీనిని దేవతలు, బ్రహ్మ దర్శించినారు. సౌత్రామణి యజ్ఞమున సురాసోమము అభిషుతమైనంత యజమానికి ఇవన్నియు ప్రాప్తించును.

32. సౌత్రామణి యాగము సురాయుక్తము. దేవతల ఆసనమగు దర్భాసన యుక్తము. దీనిని మహా ఋత్విజులు నమస్కారయుక్తులై కొనసాగింతురు. మేము అర్చించువారలము. ఋత్విజ యజమానులము. మంత్రములచే సోమమును దేవతల కంపుచున్నాము. ఇంద్రుని మదోన్మత్తుని చేయుచున్నాము.

33. సురా! ఓషధులందున్న నీ యొక్క రసము కూర్చబడినది. నీతో కూడి సోమమునకు బలము చేకూరినది. మాదకమగు రసమున యజమానిని, సరస్వతిని, అశ్వినులను, ఇంద్రుని అగ్నిని తృప్తి పరచుము.

34. ఏ సోమమును అశ్వినులు అసురుడగు నముచి నుండి తెచ్చినారో దేనిని ఇంద్రియముల కొరకు సరస్వతి పరిశుద్ధము చేసినదో అట్టి శుద్ధమును, మధురమును, ఆనందకరమును, రాజగునట్టియు సోమమును నేను ఈ యజ్ఞమున సేవింతును.

35. ఆ సోమపు కొంత భాగము సురలో చేరినది. ఈ సురను ఇంద్రుడు ఉపాయముగ శుద్ధి చేసి సేవించినాడు. రాజగు ఆ సోమపు అంశముగల సురను సుమనస్కుడనై యజ్ఞమునందు సేవింతును.

36. స్వధాప్రియులగు పితరులకు స్వధాన్నము సమర్పించుచున్నాము. వారికి నమస్కారము.

స్వధా ప్రియ పితామహులకు స్వధాన్నము సమర్పించుచున్నాము. వారికి నమస్కారము.

స్వధాప్రియులగు ప్రపితామహులకు స్వధాన్నము సమర్పించుచున్నాము. వారికి నమస్కారము.

(సురాభాండములను సురలకు అర్పించి అగ్నికి ఆహుతులు అర్పించవలెను.)

పితరులు సురాపానము చేసినారు. మత్తులయినారు. తృప్తులయినారు. పితరులారా! మీరు చేతులు కడుక్కొని పరిశుద్ధులు కండి.

37. (ఈ మంత్రములను జపించవలెను)

సోమప్రియులగు పితరులు నన్ను పవిత్రుని చేయవలెను. ప్రపితామహులు మమ్ము

పవిత్రులను చేయవలెను. శతాయుష పవిత్రమున ప్రపితామహులు నన్ను పావనము చేయవలెను.

పితామహులు శతాయుషుమగు పవిత్రమున నన్ను పావనము చేయవలెను. ప్రపితామహులు శతాయుషమగు పవిత్రమున నన్ను పావనము చేయవలెను. వారిచే చేయబడిన నేను సంపూర్ణ ఆయుష్మంతుడనగుదును గాత.

38. అగ్నీ! ఆయుష్యము కలుగు పనులను మాచే చేయింతువు. మాకు ఆయుష్యము కలుగునట్టి బలము గల అన్నమును తెచ్చి ఇమ్ము. దుష్ప్రవృత్తి గలవారిని మా నుండి దూరము చేయుము.

(ఆయుష్యము కలుగుటకు బలమును ఇచ్చు ఆహారము. దుష్టులకు దూరముగా ఉండుట అవసరమని)

39. దేవజనులు నన్ను పావనుని చేయుదురు గాత. వారు నా మనసు ద్వారా నా బుద్ధిని పావనము చేయుదురు గాత. సర్వ భూతములు నన్ను పావనుని చేయును గాత. జాతవేద అగ్ని నన్ను పావనము చేయును గాత.

40. అగ్నిదేవా! దీప్యమానుడవు నీవు నన్ను శుద్ధ ప◌త్రమున పావనము చేయుము. యజ్ఞము లక్ష్యంగా నీ స్వకర్మమున నన్ను పావనము చేయుము.

41. అగ్నీ! నీ జ్వాలలందు పావనము చేయు శక్తి పరివ్యాప్తమై ఉన్నది. ఆ మహాప◌త్ర శక్తిచే మమ్ము పావనులను చేయుము.

42. సోమము సర్వదర్శి. దానికి పావనము చేయు శక్తి కలదు. ఆ శక్తిచే మమ్ము పావనులను చేయవలెను. పావనము చేయగల వయువు సహితము మమ్ము ప◌త్రులను చేయవలెను.

43. స◌తృ దేవ! నీవు నీ ప◌త్రము మరియు అనుజ్ఞ రెండింటి తోను మమ్ము పావనులను చేయుము.

44. ◌శ్వేదేవతలకు సంబంధించినదియు - ప◌త్ర కారకమగు సురాకుంభము లభించినది. ఇందు అనేక మధుధారలు చేరిన◌. ఆ సురాకుంభము వలన యజ్ఞమునందు దేవస్తల సహితులమై కూర్చుండు ఆనందము కలిగినది. అందువలన మేము ధనస్వాములము అగుదుము గాత.

45. పితరులు సమ మనస్కులు. పద◌, అధికారములందు సమానులు. వారి యమలోకమున ◌రాజిల్లుచున్నారు. ఆ పితృలోకమున పితరులకు స్వధ లభించును గాత. యజ్ఞమును దేవత లేకదా కల్పించినారు. యజ్ఞమునకు నమస్కారము.

46. నా తోటి ప్రాణులు సమాన మనస్కులు. పద◌ అధికారములందు సమానులు. వారు ఈ లోకమున ఉన్నవారు. వారందరి సిరిసంపదలు నూరేళ్ళ వరకు నాకు చేరవలెను.

47. మర్త్యులగు మానవులకు రెండే మార్గములున్న◌. ఒకటి దేవయానము. రెండవది పితృయానము. ఈ రెంటితోనే ఈ లోకమున రాకపోకలు జరుగుచున్న◌. మాతా పితృలకు భేదమేమనిన ద్యులోకము పితరుడు, భూలోకము మాతయగును.

48. (శేషం యజమానో భక్షతి, దేవ పితరులకు సమర్పించగా ◌గిలినది యజమాని సే◌ంచును.)

ఇది పాల హ◌. ఇది నాలో ప్రజనన శక్తి కావలెను. ప్రాణ, అపానాదులకు - సమస్త అంగములకు బలము కలిగించవలెను. శుభములను కలిగించవలెను. ఈ హ◌ ఆత్మ బలము

నిచ్చునది. సంతానము నిచ్చునది. పశువులను ఇచ్చునది. లోకమునిచ్చునది. స్వర్గము నిచ్చునది అగును గాత.

అగ్ని నా ప్రజలను బహు సంఖ్యాకులను చేయును గాత.

ఋత్విజులారా! ీరు మాకు అన్నము, పాలు, బలము కలిగించండి.

49. సోమము సముపార్జించు మా పితరులు నిన్ను లోకములందు ఉన్నచో వారు ఉన్నత మధ్యమ లోకమునకు చేరుకుందురు గాత. మధ్యమలోకమున ఉన్న పితరులు ఉత్తమ లోకమునకు చేరుకుందురు గాత. ఉత్తమ లోకములందున్న పితరులు ముక్తులగుదురు గాత. కపటము తెలియని - సత్యము తెలిసిన వాయవ్య శరీర ధారులగు పితరులు ఆహ్వానముల నుండి రక్షింతురు గాత. "నో వన్తు పితరో హవేషు"

(ఈ ఆహ్వానము పై నుంచి వచ్చునది. దానిని తప్పించమనుట)

50. సోమ సముపార్జకులగు అంగిరులు, నవగ్వ, దశగ్వ అథర్వులు, భృగువులే మాకు పితరులు. ఆ యజనశీల పితరుల మంచి మనసులందు మేము నిలువవలెను. వారి శుభ సంకల్పములందును మాకు స్థానము లభించవలెను.

51. వసిష్ఠులు మా పూర్వజులు. సోమపాయులు. వారు సోమ యాగము చేసినారు. దానిని దేవతలకు అందించినారు. అట్టి మా పితరుల తోడుగా అభిలాషల యముడు హంస్సులను స్వేచ్ఛగా స్వీకరించవలెను. మాకు అభీష్ట వరములనీయవలెను.

52. శిష్ట చైతన్యవంత సోమమా! నీవు మనీషవు. మమ్ము సన్మార్గమున నడిపించుము. మా పితరులకు నీవే మార్గదర్శి వైనావు. అందువలన వారికి యజ్ఞ ఫలప్రాప్తి కలిగినది. వారు స్వర్గమందున్నారు.

53. పావక సోమమా! మా పూర్వజ పితరులు నీ అనుగ్రహముననే జ్ఞానవంతులైనారు. సోమయాగాది కర్మలు నిర్వ ర్తించినారు. నీవు వాయువు మున్నగు ఉపద్రవములకు అతీతుడవు. ఈ యజ్ఞమును ఉపద్రవములనుండి రక్షింపుము. మాకు ీరపుత్రులను, అశ్వములను ప్రసాదించి మా షయమున ధనప్రదుడవగుము.

54. సోమమా! మా పితరులతో ఏకత్వము పొంది నీవు ద్యావాపృథ్వులను స్తారపరచినావు. అట్టి నిన్ను హంస్సులచే సేంచుచున్నాము. నీ దయ వలన మేము ధనస్వాములము కావలెను.

(ఇంతవరకు సోమపాయులగు పితరుల మంత్రములు ముగిసినం. కుశాసనములపై ఆసీనులగు పితరుల మంత్రములు మొదలు)

55. కుశాసనాసీన పితరులారా! ీరు మమ్ము రక్షించుటకుగాను చక్కగా యజ్ఞమునకు చ్చేయండి. మేము ీకుగాను హంస్సులు సముపార్జించినాము. చ్చేయండి. ీనిని

సేించండి. ఎంతో శాంతి నిచ్చు అన్నమున తృప్తి చెందండి. మాకు కలుగుచున్న దుఃఖములను నివారించండి. కలుగనున్న దుఃఖ భయమును నివారించండి.

56. కుశాసన పితరులు ఎంతో జ్ఞానవంతులు. వారిని నేను బాగుగా ఎరుంగుదును. యజ్ఞపు దేవయాన, పితృయాన మార్గములను కూడా ఎరుంగుదును. ఆ మార్గములందు రాకుండుట ఉన్నది. తిరిగి వచ్చుట ఉన్నది. ఏ బర్హి షదులగు పితరులు సోమపు తమ భాగమును స్వధ ద్వారా సేింతురో వారు ఈ యజ్ఞమునకు ేచ్చేయవలెను.

57. సోమపాయి పితరులను - కుశాసనమున - స్థాపించిన ప్రియధన సోమ రసమునకు ఆహ్వానించుచున్నాము. వారు మా ఆహ్వానములను ినవలెను. మా యజ్ఞమునకు ేచ్చేయవలెను. పక్షపాతయుతముగా మమ్ము తమవారిగా చెప్పుకొనవలెను. వారు ప్రసన్ను లై మమ్ము దుఃఖములనుండి కాపాడవలెను.

(ముందు వచ్చున ి అగ్నిష్వాత్త పితరుల మంత్రములు)

58. సోమరస పానము చేయు అగ్ని ష్వాత్తులగు మా పితరులు దేవయాన మార్గమున ఇచటికి ఈ యజ్ఞమునకు ేచ్చేయ వలెను. వారు ఈ యజ్ఞమునందలి స్వధాన్నము సేించి ఉన్మత్తులు

కావలెను. వారు పక్షపాతయుతముగా మమ్ము తమ వారిగా చెప్పుకొనవలెను. మమ్ము దుఃఖములనుంచి కాపాడవలెను.

(అగ్ని స్వధాహ ిస్సులను ఆస్వాదింప చేయునట్టి పుణ్యకర్మ పితరులు అగ్నిష్వాత్తులు)

59. అగ్నిష్వాత్త పితరులారా! ీరు సన్మార్గగాములు. ఈ యజ్ఞమునకు ేచ్చేయండి. ీ కొరకు ఏర్పరచిన ిశిష్ట స్థానమును అలంకరించండి. కుశల ీద ఉంచిన స్వధా హ ిస్సులను ఆరగించండి. ప్రసన్ను లై మాకు పుత్రయుక్త గోమ, అశ్వధనమును ప్రసాదించండి.

60. అగ్నిష్వాత్త పితరులకును - ద్యులోక మధ్యమున స్వధచే ఆనందించు అగ్నిష్వాత్త పితరులకును స్వయంశోభాయమానుడగు యమరాజు తగు రీతిని శరీరములు ఏర్పరచును.

61. ఆయా ఋతువులందు జరుగు యజ్ఞములందలి తమ భాగమును అందుకొనువారును - నరాశంస చమసమున సోమరస పానము చేసిన వారునయిన అగ్నిష్వాత్త పితరులను ఆహ్వానించుచున్నాము. ిద్వాంసులగు మా పితరులు మాకు మంచి ఆహ్వానవంతులు కావలెను. సహనాభవన్తు, వారి దయ వలన మేము ధనస్వాములగుదుము గాత.

62. పితరులారా! దక్షిణదిశన కుడి తొడ బలము ీద ఆసీనులు కండి. ఆసీనులై మా యజ్ఞమును ప్రశంసించండి. మానవ సహజ చాంచల్యమున చేసిన ఏ అపరాధ కారణమునను మమ్ము బాధించకండి.

63. ఎర్రని గొర్రెల ిద ఆసీనులైన పితరులారా! హ ర్ధాత ఆసనమని - కుతప ప్రియాశ్చపితరః ఎర్రని ఆదిత్య లోకపు వారనియు అర్థము. ఆదిత్య లోక జితః పితర ఉచ్యన్తే అని ఉవటుడు)

64. అగ్నీ! నీవు పితరులకు స్వధాన్నము అందించువాడవు. నీవు ఉత్తమముగా భా ంచునదియు వాణిచే స్తుతించబడునదియు అందుకొనుటకు యోగ్యమైన ధనమును దేవతలకు అందించుము.

65. అగ్ని పితృ భోజనమగు కవ్యమును వారి వద్దకు చేర్చును. సత్యమును వర్ధిల్ల చేయును. పితరులను యజించును. అగ్నియే ఆయా దేవతలకు హ ని అందించి అందును గురించి చెప్పును. పితరులకు సహితము అందించును.

66. కవ్యవాహకఅగ్నీ! ప్రశంసితుడవైన నీవు హ ని సుగంధితము చేసి వహించినావు. స్వధను పితరులకు అందించినావు. పితరులు దానిని ఆరగించినారు. ఇక నీవు సహితము నీకు సమర్పించిన హ స్సులను ఆస్వాదించుము.

67. అగ్నిదేవా! పితరులు ఈ యజ్ఞమునకు చ్చేసినవారున్నారు. చ్చేయనివారున్నారు. మేము ఎరిగినవారున్నారు. ఎరుగని వారున్నారు. నీవు జాతవేది గదా! పితరులందరిని బాగుగా ఎరుగుదువు. స్వధల ద్వారా మా ఈపుణ్యయజ్ఞమును ఆస్వాదించుము.

68. పితరులందు చెల్లిపోయినవారున్నారు. కర్మలను త్యజించి పరబ్రహ్మను చేరినవారున్నారు. ఈలోకమందే ఉన్నవారు కలరు. యజ్ఞయాగాదులు చేయుచు

మానవులందున్నారు. అట్టి పితరులందరకు నేడు హ రన్నము అందును గాత.

69. అగ్నీ! మా పూర్వులగు ఉత్కృష్ట పితృజనులు యజ్ఞములు నిర్వహించి, ఉక్థములు పఠించి, అంతమున ప త్ర ప్రకాశమును చేరినారు. పృథ్విని ఛేదించినారు. ఎరుపుగోవులను డిచిపుచ్చినారు.

(అంగిరులు పూర్వ పితరులు. వారు నవగ్వ - దశగ్వ యజ్ఞములు చేసినారు. వేదిమున్నగు వానికొరకు నేలను త్ర్వినారు. వారు ప్రకాశమును చేరుకున్నారు. అప్పుడు వారు పణుల అధీనమున ఉన్న గోష్ఠములను రిచినారు. గోవులను ముక్తము చేసినారు)

70. అగ్నీ! కోరికలతోనే నిన్ను వేది ద ప్రతిష్ఠించుచున్నాము. కోరికలతోనే నిన్ను ప్రజ్వలింపచేయుచున్నాము. కోరికలు గల నీవు హ స్సులను కోరుచున్న పితరులను హ భక్షణకు ఇచటికి తీసికొనిరమ్ము.

71. సర్వయుద్ధములందు జయించిన ఇంద్రుడు నీటి నురగతో అసుర నముచి శిరమును ఛేదించినాడు.

(నముచి ప్రస్తావన ఋగ్వేదమందున్నది. ఇతరగ్రంథములందును ఉన్నది. నముచి వృత్రుని వంటివాడు. ఇంద్రుడు వృత్రుని వజ్రాయుధముననను, నముచిని నీటినురగతోను వధించినాడని వృత్తాంతము.)

72. అభిషుత సాత్రామాట్టు సోమము అమృతస్వరూపుడు అయినాడు. ఏలనన అతడు ఋజీషమున మృత్యువును త్యజించినాడు. దశాపంత్రమున శుద్ధమైన సోమమును పానము చేసిన సత్యబలము నిచ్చును. ఈపాలు సహితము ఇంద్రునకు మధుర అమృతప్రాయము కావలెను.

(ఋజీషం నీరసం సోమలతా చూర్ణం అని మహీధరుడు)

73. అవయవముల సారము ప్రాణమగును. హంస తనకున్న నైపుణ్యమున క్షీర నీరములను ండదీసి పానము చేయుము. అట్లే సోమమును శుద్ధిచేసి పానము చేసినంత అది సత్యజలము అగును. ఇంద్రుని ఇంద్రియము కూడ అమృతమగును.

74. సూర్యుడు జలములను శుద్ధిచేసి వానిని సోమరూపమున పానము చేయును. అట్లే దశాపంత్రమున శుద్ధిచేయబడి పానము చేసిన సోమము అమృతమగును.

(నీరు ఎంతటి కలుషితమైనను సూర్యుడు శుద్ధజలమును మాత్రమే గ్రహించును)

75. సురాసోమంఃశ్రమము నుండి ప్రజాపతి గాయత్రి ద్వారా సోమమును వేరు చేయించినాడు. అతడు అట్లు శుద్ధి చేసిన సోమమును పానము చేసినాడు. అతడు క్షత్రియులను వశపరచుకున్నాడు. ఇందువలన శుద్ధిచేసి పానము చేసిన సోమమే ఇంద్రియములకు బలము నిచ్చునను సత్యము ందితమైనది.

76. పురుషుని లింగము యోనియందు ప్రవేశించినపుడు ంర్యము ండుచును. అట్లు కానపుడు మూత్రము ండుచును. గర్భము నందున్నప్పుడు మాయకప్పిన శిశువు జన్మించినంత దానిని వదిలివేయును. ఇదియే సత్యమగును.

77. ప్రజాపతి ఎంతో ంచారించి సత్యమును అసత్యమును వేరుచేసినాడు. సత్యమునకు శ్రద్ధను అసత్యమునకు అశ్రద్ధను జోడించినాడు. ఇదియే సత్యమగును.

78. ప్రజాపతి తన జ్ఞానమున ంచక్షించి శుద్ధి చేసిన సోమమును శుద్ధిచేయని పాలను త్రాంనాడు. ఇదియే సత్యము.

79. ప్రజాపతి అభిషుత సోమ సురలను పరిశీలించినాడు. సోమమును మాత్రమే త్రాంనాడు. అట్లు పరిశీలించియే పాలను సహితము త్రాంనాడు. ఇది సత్యమగును.

80. మనీషులు తమ మనోబలమున తంత్రమును సీసమున దించుదురు. మరల దానిని ఊలుదారమున గ్రుచ్చుదురు. అట్లే అశ్వినులు, సంత, సరస్వతి, వరుణుడు ఇంద్రునకు

వైద్యము చేయుటకు యజ్ఞతంత్రము ఏర్పరచెను. ఆయంత్రమును సోమసూత్రముగ గ్రుచ్చుదురు.

81. ఇద్దరు అశ్వినులు, సరస్వతి ముగ్గురు తమ యుక్తులచే అవలీలగా ఇంద్రుని శరీరమును నిర్మించినారు. మొలకెత్తిన ధ్యానమున రోమములు, యవలమొలకలతో చర్మము, లాజలతో మాంసము నిర్మించినారు.

82. అశ్వినులును, రుద్రమార్గావర్తి సరస్వతి ఇంద్రుని శరీరపు లోపలి భాగమును నిర్మించినారు. గరికపొడి మున్నగు వానిని కర్రకు కట్టి ఎముకలు చేసినారు. గోవు తిత్తిలో మధువు నింపి 'గలనవాసము'న మూలుగును చేసినారు.

83. సరస్వతి నా సత్యులతో మనసు కలిపి మాంసిలము, చూడముచ్చటైన దేహమును అల్లుచున్నది. చిలికిన సుర రసమున ఎర్రని ద్రవము చేసినది. 'నగ్నహు'ను నేయుటకు పడుగు, పేకలు తీర్చినది.

84. పాలచే యజశీలము, అంనాశ్యము, శ్వేతమగు ిర్యమును చేసినది. సురతో మూత్రము చేసినది. ఆమాశయమునందలి అపక్వ అన్నరూపమును, పక్వాశయము నందలి అన్నమును చేసినది. ఆ సమయమున అశ్వినులును, సరస్వతియు దుర్బుద్ధిని హింసించినారు.

85. సురక్షణల ఇంద్రుడు హృదయమును హృదయముచే నిర్మించినాడు. సంత పురోడాశముచే సత్యమును ఏర్పరచినాడు. ఇంద్రునకు చికిత్స చేయుచు వరుణుడు 'యకృత్' ,'క్లోమము', లను చేసినాడు. సౌంక యాగపు ఊర్ధ్వ పాత్రలచే మతస్న మరియు పిత్తము చేసినాడు.

86. మధువు చిలుకు స్థాళులు ఆంత్రములైనం. పాలు పితుకు పాత్ర, పాడియావు, గుదము అయినం. శ్యేనపు రెక్క ప్లీనము, మాతృస్థానీయ ఆసంది మరియు యుక్తి యులనుండి నాభి, ఉదరసము ఏర్పడినం.

87. సురాభాండము గర్భము అయినది. నూరు చిల్లుల కల్లుకుండ శిశ్న మైనది. సురాభాండము పితరుల కొరకు స్వధ కలిగించును.

88. సతమను పాత్రనుండి ఇంద్రుని ముఖము ఏర్పడినది. దానితోనే తల ఏర్పడినది. పంత్ర జిహ్వ ఏర్పడినది. చప్యగుదమైనది. సుర వడకట్టు వస్త్రము ఇంద్రుని లింగమైనది. ఆ లింగమున ిర్యమున అత్యంత వేగవంతమైనది.

89. అశ్వినియను పాత్రలు ఇంద్రుని అమర నేత్రములైనం. ఛాగము నేత్రగత తేజమైనది. గోధుమలచే నేత్రలోమము ఏర్పడినది. కువలములతో రుతములు, పేశములచే కనులందలి నలుపు తెలుపు ఏర్పడినం.

90. మేకయు - సరస్వతి మేకయు ఇంద్రుని నాసిక యందలి శక్తిగా నిలిచినది. సారస్వత గ్రహములు ప్రాణముల అమరమార్గములైనం. యవాంకురముచే సరస్వతి ఇంద్రుని వ్యానవాయువు చేసినది. కుశలు - రేగులతో ముక్కునందలి వెంట్రుకలు చేసినది.

91. ఋషభుడు ఇంద్రుని బలము కొరకు తన రూపము ఏర్పరచినాడు. ఐంద్రగ్రహములు - త్రికాలశబ్ద సమర్థములగు ఇంద్రుని కర్ణములైనం. యవాంకురములు కుశలు కనుబొమలైనం. తేనెవంటి రేగు చీంుడి అయినది.

92. తోడేలు వెంట్రుకలు రోమములు - అంగము ంది వెంట్రుకలైనం. పులివెంట్రుకలు గడ్డము, ంసములయినం. సింహపు వెంట్రుకలు శిరోజములు - తలకొప్పు - తేజస్సును ఇంద్రియాదులైనం.

93. వైద్యులగు అశ్వినులు ఇంద్రునిరూపము, నూరేళ్ళ ఆయువు, చంద్రుని నుంచి అమృతజ్యోతి యగు మనసు ఏర్పరచి ంంధ అవయవములను కూర్చినాడు. చివరకు సరస్వతి అవయవములకు ఆత్మనుచేర్చినది.

94. సరస్వతి అశ్వినుల పత్నియై ఇంద్రలక్షణుని గర్భమున ధరించినది. జలముల రాజగు వరుణుడు సంపదల నింుత్తము ఇంద్రుడు పుట్టగా జలములందు ధరించినాడు.

95. పశువుల తేజస్సు, ంర్యవంతహం, చిలికిన సుధ, అనభిషుత దుగ్ధము, పట్టు తేనె మున్నగు వానిచే వైద్యులగు అశ్వినులు సరస్వతి ద్వారా ఇంద్రుని కొరకు తేజస్సును కల్పించినారు. అభిషుత అనభిషుతములచే అమృతము, ఆహ్లాదక సోమము కూడ ఏర్పరచినాడు.

(ఇంవైద్య సంబంధములట్లున్నం. భిషగ్వరలు పరిశీలించవలెను.)

దాశరథి రంగాచార్య ంరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

సుగదీంద్రాభిషేకాన్తమను పందొంమ్మదవ అధ్యాయము సమాప్తము.

సర్వేపి సుఖినస్సంతు.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

అధారం సర్వ ంద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

ఇరువది అధ్యాయము

1. క్షత్రస్యయోనిరసి క్షత్రస్యనాభిరసి ।

మాత్వా హింసీన్మా మా హింసీః ॥

(ఉత్తర దక్షిణవేదుల మధ్య ఒక ఎత్తు పీఠము వేయవలెను)

పీఠమా! నీవు క్షత్రియుల యోనివి. క్షత్రియుల నాభివి.

(పీఠముపై కృష్ణాజినము పరచవలెను)

కృష్ణాజినమా! నీవు పీఠమును బాధించకుము. పీఠము నిన్ను బాధించకుండను గాత.

2. వ్రతధారియు, సుకర్మయు అగు వరుణరాజు రాజ్యము నిమిత్తము ప్రజలయందు ప్రవేశించినాడు.

(యజమాని పీఠము మీద కూర్చుండవలెను. అతని ఒకపాదము క్రింద వెండి ముక్క మరొక పాదము క్రింద బంగారు ముక్క పెట్టవలెను)

రుక్మమా! నన్ను అకాలమరణము నుండి కాపాడుము. స్వర్ణరుక్మమా! నన్ను విద్యుద్ఘాతము నుండి కాపాడుము.

3. (ఆసందిపై కూర్చున్న యజమానిని అధ్వర్యు నీటితో తడుపవలెను)

యజమానీ! నేను పవితృని అనుజ్ఞలో ఉన్నవాడను. అశ్వినుల బాహువులతోను, పూషహస్తములతోను నిన్ను సంచితము చేయుచున్నాను. అశ్వినుల వైద్యము నీకు తేజస్సును బ్రహ్మవర్చస్సును కలిగించవలెనని ఆసించితము చేయుచున్నాను. సరస్వతి వైద్యము నీకు తేజస్సును, బ్రహ్మవర్చస్సును కలిగించవలెనని ఆసించితము చేయుచున్నాను. ఇంద్రుని ఇంద్రియబలము కొరకును - సిరి మరియు యశము కొరకును నిన్ను ఆసించితము చేయుచున్నాను.

4. (అధ్వర్యు యజమానిని తాకవలెను)

యజమానీ! నీవు ప్రజాపతివి అగుదువు. ప్రజాపతి ముడవగుదువు. ప్రజాపతి పదము కొరకును - ప్రజాపతివి అగుటకొరకును నిన్ను స్పృశించుచున్నాను.

(యజమాని ఇట్లు పిలుచును)

సుశ్లోకా! సుమంగళుడా! సత్యరాజా! విచ్చేయుము నావద్దకు విచ్చేయుము - "సుశ్లోకము మజ్ఞాల సత్యరాజన్!"

5. (యజమాని తన అవయవములను తాకును)

నా శిరము శ్రీ యుక్తము అగును గాత. నా ముఖము యశోయుక్తమగును గాత. వెంట్రుకలు గడ్డ ుసములు దీప్తి యుక్తములు అగును గాత. నా ప్రాణము సామ్రాట్టును, అమృతమయుడును

అగును గాత. చక్షువులు ప్రభువులు - శ్రోత్రములు ిరాట్టులు అగుదురు గాత.

6. నా జిహ్వాభద్రమగును గాత. మాట మహత్తు అగును గాత. మనసు మన్యుపూర్ణమగును గాత. క్రోధము స్వరాట్టు అగును గాత. అంగుళులు మోదము. అంగములు ప్రమోదములు అగును గాత. ుత్రుడు శత్రుంజయుడు అగును గాత.

7. నా బాహువులకు ఇంద్రుని బలము కలుగును గాత. నా చేతులందు ిరకర్మము చేరును గాత. ఆత్మ యందును హృదయమునందును క్షత్రియకర్మము వ్యాపించును గాత.

8. నా నాభి చిత్తమగును గాత. గుదము ిజ్ఞానమగును గాత. యోజి పూజ అగును గాత. అండకోశము ఆనందనందన మగును గాత. భగము సౌభాగ్యమగును గాత.

నేను నా తొడలు మరియు పాదముల ీద ప్రజలకు రాజునై నిలిచినాను. (స్వబలమున అని)

(చిత్త ిజ్ఞానయోః కో ిశేష ఇతి. ిజ్ఞానం ిజ్ఞప్తిః తజ్జః సంస్కారం చిత్తం ఇతి ఉవటః)

9. (యజమాని కృష్ణాజినము ీద ఆసీనుడగును)

నేను క్షాత్రమునందు ప్రతిష్ఠితుడనైనాను. నేను రాజ్యమునందు ప్రతిష్ఠితుడనైనాను. నేను అశ్వములందు ప్రతిష్ఠితుడనైనాను. నేను గోవులందు ప్రతిష్ఠితుడనైనాను. నేను అంగ ప్రత్యంగములందు ప్రతిష్ఠితుడనైనాను. నేను ఆత్మయందు ప్రతిష్ఠితుడనైనాను. నేను ప్రాణమందు ప్రతిష్ఠితుడనైనాను. నేను సమృద్ధియందు ప్రతిష్ఠితుడనైనాను. నేను ద్యావాపృథ్వులందు ప్రతిష్ఠితుడనైనాను. నేను యజ్ఞమునందు ప్రతిష్ఠితుడనైనాను.

(వశ్య ిశ్వః ిశ్వమే తనవశమునందున్నది అనుచున్నాడు మానవుడు. అంతటి బలమతనిది! అంతటి ిశ్వాసమతనిది. అంతటి ిశ్వాసమున్న అసాధ్యమేది?)

11. సుధనసంపన్నులగు దేవతలు ముగ్గురు - పదకొండుగురు - ముప్పది ముగ్గురు. వారికి బృహస్పతి పురోహితుడు అగును. వారందరు సిితాదేవుని ఆజ్ఞానువర్తులు. ఆ దేవతలు నన్ను దుఃఖముల నుండి రక్షింతురు గాత.

(ముగ్గురు భూలోక, ద్యులోక, అంతరిక్షములందు ఉన్నవారు. ఒక్కొక్క చోట పదకొండు మంది చొప్పున ముప్పది ముగ్గురు)

12. ప్రథమ దేవత ద్వితీయ దేవతతోను, ద్వితీయదేవతతోను, తృతీయ దేవత సత్యముతోను, సత్యము యజ్ఞముతోను, యజ్ఞం యజుస్సులతోను, యజుస్సులు

సామముతోను, సామము ఋచలతోను, ఋచలు పురోనువాక్యములతోను, పురోనువాక్యములు యాజ్యావుల తోను, యాజ్యావులు వషట్కారములతోను, వషట్కారము ఆహుతులతోను కూడి నన్ను వర్ధిల్లచేయవలెను. ఆహుతులు నా మనో రథములను సమృద్ధము చేయవలెను, 'భూః స్వాహా'

(భూః భువనం అని ఉవటుడు)

13. నాలోమములు ప్రయత్నము. త్వచ ఆనతి. మాంసము ఉపనతి. అస్థికలు ధనము. మూలుగు ఆనతి అగును.

14. దేవతలారా! మేము ిమ్ము గురించి అపరాధములు చేసి ఉండినచో అగ్ని ఆ పాపములనుండి మమ్ము ిముక్తులను చేయవలెను.

15. పగలు గాని రాత్రిగాని పాపములు చేసి ఉన్నచో వాయువు ఆ పాపముల నుండి మమ్ము ిముక్తులను చేయవలెను.

16. మేలుకొని ఉన్నప్పుడుగాని, నిద్రలోగాని పాపములు చేసి ఉన్నచో సూర్యుడు మమ్ము ఆ పాపములనుండి ిముక్తులను చేయవలెను.

17. గ్రామమందును, అరణ్యమందును, సభలందును, శూద్ర, వైశ్యుల ిషయమునను పాపము చేసినాము. భార్యా భర్తలము ఏకధర్మమున పాపములు చేసినాము. ఘటమా! నీవు ఆ పాపము లన్నింటికి నాశకమవు.

(ఘటమని మహీధర వ్యాఖ్య ఘటమనగా జీితము కావచ్చును. జీితమే అన్నింటిని నశింపచేయగలది. దానికి అంతటిశక్తి ఉన్నది.)

18. వరుణదేవా! జలము అహింస్యము, మేము అహింస్యులము. అట్లయిన పాపవశమున అభిశప్తులమగుచున్నాము. ఆ పాపములనుండి నన్ను కాపాడుము.

నిచుంపుణమను యజ్ఞిశేషమా! నీవు వేగగమనవు. అయినను ప్రస్తుతము మందగమన వగుము. ఏలనన నేను ఇంద్రియలోలుడనై దేవతల ిషయమున చేసిన పాపములను, నా మనుష్యులచే అన్యమానవులకు చేసిన పాపములను ఇక్కడి వరకు తెచ్చినాను. యజ్ఞదేవా! ఆ పాపముల క్రోధమునుండి నన్ను రక్షింపిము. ిపరీత ఫలితముల నిచ్చు సంసారబంధముల నుంచి సహితము నన్ను రక్షింపుము.

19. సాగరమందు జలగర్భమున నీహృదయము ఉన్నది. నీలో ఓషధులు, జలములు ప్రవేశించును గాత. మాకు జల ఓషధులు సుిత్రులు కావలెను. మేము ద్వేషించువారికి, మమ్ము ద్వేషించువారికి జల ఓషధులు దుష్టిత్రులు కావలెను.

(యజమాని అవభృత ప్రదేశమునుండి ఉత్తర దిశకు రెండడుగులు వేసి చేతిలోనికి నీరు తీసికొని శత్రువులున్న దిక్కున చల్లవలెను)

(జీ౦తము ుత్రుల ీద ఆధారపడినది అనుచున్నాడు. ఈ ిషయము భర్తృహరి :-

మొదల జూచిన గడుగొప్ప పిదపగురుచ

యాది కొంచెము తర్వాత నధికమగుచు

దనరు దినపూర్వపరభాగ జనితమైన

ఛాయపోలిక గుజనసజ్జనులమైత్రి

20. వడిగల నడకలవానికి పాదుకలు వదులుట వలనను - చెమటవంటి వానికి స్నానము వలన శుభ్రత కలిగినట్లును - ఘృతము జల్లించుట వలన శుద్ధమైనట్లును - జలము నన్ను పాపములనుండి ిముక్తుని చేయవలెను.

21. (ఈ మంత్రము చదువుచు జలమునుంచి బయటకు రావలెను)

ఉత్తమ సూర్యప్రకాశమును దర్శించి మేము అంధకారమును అధిగుించినాము. దేవలోకమందున్న సర్వోత్తమ జ్యోతియగు సూర్యుని పొందినాము.

22. (ఆహవనీయ ముపతిష్ఠతి - యజమాని ఆహవనీయ అగ్నిని ఉపస్థానము చేయును)

అగ్నీ! నేను జలస్నానము చేసినాను. నేను నీట తడిసినాను. తడిసియే నీ వద్దకు చేరినాను. నిన్ను చేరిన నాకు బ్రహ్మవర్చస్సు, సంతానము, ధనము కలిగించుము.

23. (సుిధమాదత్తే - యజమాని అగ్నిలోసుిధ వేయును)

సుిధా! నీవు ఇంధనమవు. నీ ప్రభావమున మేము వర్ధిల్లుదుము గాత.

నీవు సుిధవు. నీవు నీ తేజస్సువు. నీ తేజస్సును నాలో ప్రవేశపెట్టుము.

(యజమాని ఘృతాహుతులు ఇచ్చును)

పృథిి సమ్యగా వర్తితమగును. ఉష, సూర్యుడు, ిశ్వము, జగత్తులు సమ్యగా వర్తితములగును. నేను వైశ్వానర జ్యోతినగుదును గాత. నేను సమస్త అభిలాషులను అందుకొందును గాత. 'భూః స్వాహా'

(ఇదే అహం బ్రహ్మాస్మి అగును)

24. (**యజమాన ఆహవనీయే త్రిస్రః సుిధో అభ్యాదధాతి.** యజమాని ఆహవనీయమున మూడు సుిధలు సమర్పించును.)

యజ్ఞపాలక అగ్నీ! నేను నీ యందు సంధలు సమర్పించుచున్నాను. నీ దయవలన నాకు యజ్ఞమునందు శ్రద్ధకలుగును గాత. నేను నిన్ను ప్రజ్వలితుని చేయుచున్నాను. సంధాధానమున నేను దీక్షవహించిన వాడనయినాను - **' దీక్షితో అహమ్ '**

25. ఏ బ్రహ్మలోకమున బ్రాహ్మణక్షత్రియులు కలసి సాగుదురో, ఎచట అగ్ని సహితులై సమస్త దేవతలు రాజమానులగుదురో, ఆ పుణ్యలోకములు నాకు తెలియును గాత. **"లోకం పుణ్యం ప్రజ్ఞేషం"**

27. సురా! సోమాంశమున నీ అంశము సంయుక్తమగును గాత. పర్వము పురుషునితో సంయుక్త మగును గాత. నీ సుగంధము మత్తునకుగాను సోమమును ఆలింగనము చేయును గాత.

అంనాశ్యమగు నీయొక్క రసము సోమముతో సంయుక్తమగును గాత.

28. సోమరసమును సురచే సంచితము, పరిసించితము, ఉత్సించితము చేయుదురు - పంత్రము చేయుదురు. ఇంద్రుడు - బభ్రువర్ణసుర యొక్క - మత్తులో శత్రువును 'నీవెంత నీ బలం ఎంత' అని దూశించును.

29. ఇంద్రా! ఇచట వేసిన యవలు - కరంభము - అప్పలు, శస్త్రయుక్త సోమరసము ఉన్నది. నిని నీవు ప్రాతః కాలమున సేంచుము.

30. ఋత్విజులారా! దేవతలు సామమున యజ్ఞమును వర్ధిల్లచేసినారు. సామముననే దేవతలు ఇంద్రుని కొరకని జాగరణశీల జ్యోతిని కల్పించినారు. మరల మరల వృత్రుని హతమార్చు ఇంద్రునికొరకు బృహత్సామ గానము చేయండి.

31. అధ్వర్యులారా! సోమమును రాళ్లతో దంచండి. అభిషంచండి. దశాపంత్రమున జల్లించండి. దానిని ఇంద్రుని పాపము కొరకు అర్పించండి.

32. ఎవడు సమస్త భూతములకు అధిపతియో, ఎవనిని సమస్త భూతములు ఆశ్రయించి ఉన్నవో, ఎవడు మహిమాన్వితులలో మహిమాన్వితుడో, ఎవడు సర్వసమర్థుడో, అట్టి వాని అనుమతితోనే ఈ గ్రహమును, పాత్రను, గ్రహించుచున్నాను. పరమాత్మ స్వరూపమున నేను నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

33. నీవు ఉపయామము ద్వారా గ్రహించబడినావు. నిన్ను అశ్వినులు - సరస్వతి - సుత్రాత ఇంద్రుని కొరకు అందుకొనుచున్నాను. గ్రహమా! ఇది నీ స్థానమగును. నేను నిన్ను అశ్వినులు - సరస్వతి - సుత్రాత ఇంద్రుని కొరకు ఇచట స్థాపించుచున్నాను.

34. (ఋత్విజః ప్రాణభక్షం భక్షయంతి)

గ్రహమా! నీవు నా ప్రాణపాలకుడవు. నా అపానపాలకుడవు. నేత్ర పాలకుడవు. నా కర్ణపాలకుడవు. నీవు నా వాణికి భేషజమవు. నా వాక్కును అనృతము నుండి మార్చి సత్కర్మలు చేయించుదానవు. నీవు నా మనసునకు సత్ప్రేరకమవు.

35. అశ్వినులు, సరస్వతి, సుత్రాత ఇంద్రునిచే దర్శించండి ఋత్విజులచే ఉపహూతమగు నిన్ను నేను భక్షించుచున్నాను.

36. ఇంద్రుడు అపూర్వ కర్మలు చేయువాడు. సోమపానమున వర్ధిల్లువాడు. ఉష ఎగిసి ఉడిగినపుడు, తూర్పున మహాజ్యోతి దర్శనము ఇచ్చినపుడు ఇంద్రుదు మేల్కొన్నాడు. ముప్పది ముగ్గురు దేవతల సహితుడై వజ్రబాహువగు ఇంద్రుదు వృత్రును వధించినాడు. నదుల ద్వారములు తెరచినాడు.

37. యజమాని ఋత్విజులచే ప్రశంసింపబడువాడు. శూరుడు. పుత్రాదులచే వంశము నిలపెట్టువాడు. పశువపాయుక్తుడు. ఆవుపాలు, తేనె హ◌స్సులందు కలుపువాడు. స్వర్ణఖండములు దక్షిణగా ఇచ్చి ఆనందింప చేయువాడు. ◌శాలహృదయుడు. అతడు ఇంద్రుని యజించును.

38. ఇంద్రుడు ఋత్విజులచే స్తుతించబడువాడు. హర్యశ్వవంతుడు. అభిగంత. ఆహూయమానుడు. సోమహ◌ వలన బలము వ్య క్తము చేయువాడు. అసురపురధ్వంసి. గోవ్రజమును ◌డిపించిన వాడు. వజ్రబాహువు. అతడు మా యజ్ఞప్రీతుడు కావలెను. యజ్ఞమునకు రావలెను.

39. ఇంద్రుడు హర్యశ్వవంతుడు. ◌స్తార◌ఖ్యాతుడు. సుఖప్రదుడు. అతడు వసువులతోను ఆదిత్యులతోను ◌చ్చేసినాడు. దర్భాసమున ఆసీనుడు అయినాడు. వేది పూర్వభాగమున స్థిరపడినాడు.

40. యజ్ఞద్వారములారా! ధ్వనిచేయండి. ఉరకండి. ముత్తైదవుల వలె ముందుకు సాగండి. ఇంద్రునకు స్వాగతము పలకండి. ◌రు ◌ర ఋతుయుక్తలు. ఉత్సవములందు ◌స్తృతినొందువారు. ◌రుడగు ఇంద్రుని కొరకు పూర్తిగా తెరచుకొనండి.

41. ఉషారాత్రులు మహత్తలు. తుహినయుతలు. ఫలప్రదాతలు. సుందర కిరణవంతలు. ◌శాల కాలతంతువును నలుపు, తెలుపురంగులతో నేయువారు. వారు శూరుడు దేవదేవుడగు ఇంద్రుని యజింతురు.

42. దేవహోతలు యజ్ఞము చేయువారు మానవ హోతలకన్న ప్రథములు, ప్రధానభూతులు. ఇంద్రుని యజ్ఞపు ప్రధాన అంగమున స్థాపించువారు. సురుచిర వాక్కుగలవారు. వారు అగ్ని వాయువులకు పూర్వదిశయందున్న ఆహవనీయ జ్యోతిని మధుఘృతధారల హ◌స్సుచే అర్చింతురు.

43. హ ంవలన వర్ధిల్లువాడు ఇంద్రుడు. అతనిని సాధ్వులగు పత్నుల వలె సే ంచువారు సర్వగమనలగు ఇడ, సరస్వతి, భారతి. ఆ ముగ్గురు దేవేరులు యజ్ఞతంతువును అ చ్ఛిన్నము చేయుదురు గాత.

44. చతురుడు, యశస్వి, ఇంద్రునకు బలము కలిగించువాడు, సర్వత్రగా , వర్షకుడు, వర్షక ఇంద్రుని పూజించువాడు, బలవంతుడనగు త్వష్ట యజ్ఞమునకు శిరస్థానమగు ఆహవనీయమున దేవతలను యజించును గాత.

45. యూపము - కసాయివలె- తనకు కట్టిన పశువులను దేవతలకు అర్పించును. అది యజ్ఞపశువుచే ఇంద్రుని కడుపు నింపును. అట్లే మధుర ఘృతమున యజ్ఞమును సుస్వాదువొనరించును.

46. వృషాయమానుడు, వర్షణశూరుడు, శత్రుపీడకుడగు ఇంద్రుదు వపాబిందురూప సోమపానము చేసి ప్రసన్నుడగును గాత. ఘృతబిందు మాత్రమున ప్రసన్నచిత్తులగు వారును, అమరులును అగు దేవతలు సహితము వపాసోమమున ఆనందమున తేలియాడుదురు గాత.

47. మమ్ము రక్షించుటకు ఇంద్రుడు ఇచటికి చ్చేయును గాత. మా ప్రశంసలు అందుకొను శూర ఇంద్రుడు మాతో కలసి సోమపానము చేయును గాత. ఇంద్రుని పూర్వకర్మములు ద్యులోకము వలె స్తవనీయములు. అట్లు వర్ధిల్లు ఇంద్రుడు మాలోన క్షా త్రమును పరిపుష్టము చేయును గాత.

48. ఇంద్రుదు అభీష్టప్రదుడు. ఉగ్రుడు, మానవపాలకుడు. వజ్రబాహువు. యుద్ధమందు శత్రువును సత్వరమే నష్టపరచువాడు. అట్టి ఇంద్రుడు మమ్ము రక్షించుటకు దూర అంతరిక్షము నుండి గాని స ప పృథ్వి నుండి గాని మా వద్దకు రావలెను.

49. మమ్ము రక్షించుటకును హ స్సులు అందుకొనుటకును, ఇంద్రుడు మాకు అభిముఖుడై త్వరత్వరగా చ్చేయవలెను. ఇది అన్నప్రాప్తి కొరకగు యుద్ధము. వజ్రధారి, ధనవంతుడు, మహామహుడగు ఇంద్రుడు ఇచట ఉండవలెను. దీనిని రక్షించవలెను.

50. రక్షక ఇంద్రుని యుద్ధములకు ఆహ్వానించబడు ఇంద్రుని శూర ఇంద్రుని పురుహోత ఇంద్రుని ఆహ్వానించుచున్నాను. అతడు మాకు శుభములు కల్గించవలెను.

51. ఇంద్రుడు సురక్షకుడు. సర్వజ్ఞుడు. సంపన్నుడు రక్షించువాడు. అతడు మాకు సుఖములు కలిగించవలెను. అతడు ద్వేషులను వధించవలెను. మాకు నిర్భయత కలిగించవలెను. అతని దయచే మేము బలశాలురము కావలెను.

52. మేము ఇంద్రుని సద్బుద్ధియందును. ప్రసన్నమనమునందును ఉండవలెను. సురక్షక,

ధనశాలియగు ఇంద్రుడు మా శత్రువులను వేరుచేసి నష్టపరచవలెను.

53. ఇంద్రా! మయూర రోమముల మందగమనల హర్యశ్వములపై మా యజ్ఞమునకు ిచ్చేయుము. మార్గమున దుష్టరాక్షసాదులు వేటకాడు పక్షిని పట్టినట్లు నిన్ను పట్ట కుండును గాత. వర్తకుడు త్వరత్వరగా ఎడారిని దాటి మంచి స్థలమునకు చేరినట్లు నీవు ఆటంకములను అధిగించి మా యజ్ఞమునకు ిచ్చేయుము.

54. వసిష్ఠగోత్రజులగు ఋషులు వర్షక, వజ్రబాహు ఇంద్రుని మంత్రములచే సంస్తుతింతురు. ఇంద్రుడు మా స్తుతులను అందుకుని ీరపుత్ర యుక్త, గోయుక్త ధనమును ప్రసాదించవలెను. అతడు మమ్ము ఎల్లవేళల శుభములిచ్చి పాలించును గాత.

55. అశ్వినులారా! అగ్ని ప్రజ్వలితుడైనాడు. మహాీరఘటము కాలి సిద్ధమైనది. సోమరసము

అభిషుతమైనది. ఇచట - ఈ యజ్ఞమునందున్న - సరస్వతి శుద్ధము, ఇంద్రునకు బలకారకమగు ఆవుపాలు పితుకుచున్నది.

56. ఆరోగ్య రక్షకులును, వైద్యులగు అశ్వినులిద్దరు మరియు సరస్వతి సోమము అభిషుతమైనంత జగములను మధువుచే పూరింతురు. వారు యజ్ఞమార్గమున ఇంద్రునకు బలము కలిగింతురు.

57. ఋత్విజులచే ప్రశంసనీయమైన యజ్ఞము ద్వారా సరస్వతి ఇంద్రునకు అభిషుత సోమము, సురాభాండము అందించినది. సోమము అభిషుతమైనంత వైద్యులగు అశ్వినులు ఇంద్రునకు మధురసరూపమును ప్రదానము చేసినారు.

58. ఇంద్రుని ఆహ్వానించునట్టి సరస్వతి ఇంద్రునకు నేత్రాది అవయవములను అందించినది. అశ్వినులు పశువుల అన్నము, ఓజస్సు ధనము ప్రదానము చేసినారు.

59. అశ్వినులు - ఇంద్రుని కొరకు - నముచి రక్తమును శుద్ధముచేసి, సోమరసమును అభిషుతము చేసినారు. సరస్వతి ఇంద్రుని దర్భాసనము ిద కూర్చుండ పెట్టినది. సోమరసము నందు చిలికిన సురను చేర్చు ఇంద్రునకు - పానమునకు - అందించినది.

(ఒకసారి నముచి ఇంద్రునితో కలసి సోమము సేించినాడు. అప్పుడు అతని రక్తము సోమమైనది. ఇంద్రుడు నముచిని వధించినాడు. అతని రక్తము పారినది. అశ్వినులు దానిని శుద్ధము చేసి సోమమును చేసినారని వృత్తాంతము)

60. శబ్దము, అవకాశముతో కూడిన ద్వారము. దిశలు, అశ్వినులు, సరస్వతి, ఇంద్రుడు ద్యావాపృథ్వుల నుండి సకల మనోరథములను పితికినారు.

61. జ్ఞానియు, సుస్వరూపియునగు సరస్వతి సహితముగా ఉషోరాత్రులు, రాత్రింబవళ్లు, ఇంద్రునకు ఇంద్రియ బలము కలిగించుచుందురు.

62. అశ్వినులారా! ీరు మమ్ము పగళ్లందు రక్షించండి. సరస్వతీ! నీవు మమ్ము రాత్రులందు రక్షింపుము. అభిషుత సోమరసపాన నిమగ్న ఇంద్రుని దైిహోతయు, అశ్వినులును రక్షింతురు గాత.

63. అశ్వినులారా! మధ్యస్థానపు సరస్వతి- ద్యుస్తానపు భారతి - పృథిి స్థానపు ఇడయను ముగ్గురు దేవేరులు చిలికిన సురసహిత సోమమును ఇంద్రునకు అందించినారు.

64. సోమరసము అభిషుతమైనది. అప్పుడు అశ్వినులు, సరస్వతి, త్వష్ట అందు ఓషధులు, మధురూపభేషజము, యశస్సు, మున్నగునం కలిపినారు. ఇంద్రునకు అందించినారు.

65. ప్రశంస్యమాన వనస్పతులు ఇంద్రునికొరకు అప్పుడప్పుడు వడకట్టిన సోమము మరియు మధువును సిద్ధము చేయును. అశ్వినులకు, ధేనుభూతియగు సరస్వతి తోడై మధుర దుగ్ధములను ఇంద్రునకు అందించును.

66. అశ్వినులారా! గోవు మున్నగు పశువులను 'మాసరము'ను జల్లించిన సురను అభిషుత సోమమును ఇంద్రునకు సమర్పించండి. వనస్పతులారా! ీరు సహితము సరస్వతి సహితులై ఇంద్రునకు సోమరసము సమర్పించండి.

67. అశ్వినులును సరస్వతియు తమ బుద్ధి బలమున నముచి శరీరము నుండి ఇంద్రుని కొరకు ఇంద్రియ బలము, పరిశుద్ధ సోమరసము, మహాధనమును తీసినారు.

68. అశ్వినులు, సరస్వతి ఇంద్రునకు హం అందించి ఇంద్రుడు నముచిని వధించినాడు. నముచి తోటివాడగు ధనిక బలదైత్యుని ఇంద్రుడు వధించినాడు.

69. పశువులు, అశ్వినులు, సరస్వతి యజ్ఞములందు హం అందించి ఇంద్రునకు బలము కలిగింతురు. ఇంద్రుని స్తుతింతురు.

70. సంత, వరుణుడు, భగుడు, ఇంద్రునకు ఇంద్రియ బలము కలిగించినారు. ఇంద్రుడు చక్కని రక్షకుడు, హంస్సులకు స్వాు. అతడు యజమానికి కోరిన వరములనీయవలెను. యజమానితో చేరవలెను.

71. సురక్షణల ఇంద్రుడు నముచి నుండి గుంజుకొని వచ్చిన బలధనాదులను హం ప్రదాత యగు యజమానికి, సంత మరియు వరుణుడు ప్రదానము చేయవలెను.

72. యజమాని కొరకు వరుణుడు క్షాత్రబలమును, సంత సంపదలను, సురక్షణ గల ఇంద్రుడు యశముతోటి బలమును -అందించుచు యజ్ఞమునకు ంచ్చేయుదురు.

73. అశ్వినులును, సరస్వతియు గోవుల వలన ఇంద్రియ బలమును, అశ్వముల వలన ిర్య బలమును హం వలన ఇంద్రుని, యజమానిని వర్ధిల్లచేసినారు.

74. సుస్వరూపులు, సువర్ణ మార్గవర్తనులు, నరాకారులగు అశ్వినులు హ◌యుక్త సరస్వతి ఇంద్రుడును సౌత్రామణి మున్నగు యజ్ఞములందు మమ్ము రక్షింతురు గాత.

75. సుకర్ములును, వైద్యులును అగు అశ్వినులు సుదుఘసరస్వతి, వృత్రహంత, శతక్రతు ఇంద్రుడు యజమానికి ఇంద్రియ బలము ప్రసాదింతురు గాత.

76. అశ్వినులును, సరస్వతియు నముచిలో ఉన్న సురను పానము చేయుచు - యజ్ఞాది కర్మ రక్షకుడును, వ్యాపకుడును అగు ఇంద్రుని రక్షించవలెను.

77. ఇంద్రా! మాతాపితృలు బిడ్డలను రక్షించినరీతి - స్వకర్మ కౌశలమున అశ్వినులు నిన్ను

రక్షించినారు. అంతియకాదు సరస్వతియు నిన్ను సే◌ంచినది. నీవో సురమణీయ సోమరసమును స్వశక్తిచే పానము చేసినవాడవు!

78. అగ్నియందు అశ్వములున్న◌. గోవులున్న◌. వృషభములున్న◌. మేశములున్న◌. ఆహ్వానములు ఉన్న◌. అగ్ని అన్నరసపాయి. సోమహుతివంతుడు. బుద్ధి ప్రదాత. ఉత్పాదకుడు. అట్టి అగ్నికి బుద్ధియందు నిలుపండి. హృదయమున శుద్ధి చేయండి.

79. శుద్ధ ఘృతము వలెను చర్మము పై సోమము వలెను అగ్నీ! నీ జ్వాలా ముఖములందు హ◌ని ఆహుతి చేసినాము. నీవు ప్రసన్నుడవగుము. మాకు అన్నము, ◌రపుత్రులను, గో, అశ్వ ధనమును, మహాకీర్తిని ప్రసాదించుము.

80. అశ్వినులు వెలుగు తోటి నేత్రములను, సరస్వతి ప్రాణము తోటి ◌ర్యమును, ఇంద్రుడు బలముతోటి ఇంద్రియ బలమును యజమానికి ప్రసాదించినారు.

81. నాసత్య అశ్వినులారా! రుద్రమార్గమున రాకపోకలు సాగించువారలారా! ◌రు గో, అశ్వయుక్త ధనసహితులై ఈ యజ్ఞమునకు ◌చ్చేయండి.

82. అశ్వినులారా! ఆ ధనము అన్యులకు అందనట్టిదియు శత్రువుల చేతికి చిక్కనట్టిదియు కావలెను.

83. బుద్ధిమాన్ అశ్వినులారా! బంగరు రంగుదియు, ధన◌చ్చునట్టిదియునగు అశ్వ, గోధనమును మాకు తెచ్చి ఇవ్వండి.

84. ప◌త్ర కర్మలు కలదియు అన్నములు గల అన్నవతియు, బుద్ధి యందు ధనమును దాల్చునట్టి సరస్వతి మా యజ్ఞమును ఆశించవలెను.

85. సూనృతములకు ప్రేరణ కలిగించునదియు -సుబుద్ధిని చైతన్యవంతము చేయునట్టి సరస్వతి మా యజ్ఞమును భరించును గాత.

86. సరస్వతి తన జ్ఞానమున మహాబలమును వెల్లడించును. సమస్త ప్రాణులందున్న బుద్ధిని ప్రదీప్తము చేయును.

87. ిచిత్ర దీప్తుల ఇంద్రా! నిన్ను నిత్యము ఆశించు సోమరసము అభిషుతమైనది - అంగుళులు, దశా పంిత్రమున పంిత్రమైనంి. నీవు త్వరత్వరగా ఈ యజ్ఞమునకు రావలసినది.

88. ఇంద్రా! నీవు కర్మాభిప్రేతవు. స్తోత్రముల ప్రేరణ గల వాడవు. సోమాభిలాషిి. స్తోత్రాభిలాషిి. నీవు త్వరత్వరగా ఈ యజ్ఞమునకు రావలసినది.

89. హర్యశ్వ ఇంద్రా! అతి శీఘ్రముగా హంిరన్నముల కొరకు యజ్ఞమునకు ిచ్చేయుము. సోమరసము అభిషుతమైనంత మా సోమరసమును నీ పొట్టలో పోసుకొనుము.

90. అశ్వినా పిబతాం మధు సరస్వత్యా సజోషసా ।

ఇంద్రః సుత్రామా వృత్రహా జుషన్తాం సోమ్యాంమధు ॥

అశ్వినులారా! సరస్వతి అభిమానముగల ిరు సోమరస పానము చేయండి. సుత్రాత, వృత్రహహంత ఇంద్రుడు సహితము సోమరసమును సేింంచును గాత.

ిద్వాంసుడు, బహుభాషా వేత్త, కిి, కథకుడు, నవలాకారుడు, నాటకకర్త, బాల సాహిత్య రచయిత, ిమర్శకుడు, చలన చిత్ర రచయిత, వ్యాసకర్త, అనువాదకుడు, వక్త, కార్మికోద్యమ కార్యకర్త, స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు, ప్రగతి పథగాిు, ప్రసన్నుడగు, దాశరథి రంగాచార్య ిరచిత శ్రీ మదాంధ్ర శుక్ల యజుర్వేద సంహిత యందలి సేకాద్యాసందీహోత్రాంతమగు ఇరువదవ అధ్యాయము ముగిసినది.

సర్వేభవన్తు సుఖిన:

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ॥

ఆధారస్సర్వ ిద్యానాం హయగ్రీవ ముపాస్మహే ॥

ఇరువది ఒకటవ అధ్యాయము

1. ఇమం మే వరుణ శ్రుదీ హవమద్య మృడయ

త్వామవస్యురాచకే ॥

వరుణదేవా! నేడు నీవు మా ఆహ్వానమును ఆలకింపుము. నన్ను రక్షించుమని నేను నిన్నే పిలుచుచున్నాను.

2. నేను నిన్ను మంత్రయుక్తముగ నమస్కరించి ఆహ్వానించుచున్నాను. యజమాని హంసహితుడై నీ రాకను ఆకాంక్షించుచున్నాడు.

వరుణా! నీవు కోపింపకుము. మా వద్దకు రమ్ము, మమ్ము తెలిసికొనుము.

అత్యంత ప్రశంసిత వరుణా! మా ఆయువును నష్టపరచకుము. "మాన ఆయుః ప్రమోషీః"

3. అగ్నీ! నీవు పరమ ద్వాంసుడవు. నీవే వరుణ దేవుని క్రోధమును నివారింపుము. అత్యంత యజన కుశల, హవ్యహవాక, జాజ్వల్యమాన అగ్నీ! మమ్ము ద్వేషించువారి నుండి మమ్ము డిపింపుము. మా పాపములను దూరము చేయుము.

4. అగ్నీ! నేడు ఉష వెడలినంత నీవు నీ రక్షణలచే మమ్ము రక్షించుటకు మా వద్దకు చ్చేయుము. శేష సాధన ఘృతమున ఆహ్వానించుము. వరుణుని అర్చింపుము. సుఖముల నిచ్చు వరుణనకు కడుపునిండగ సోమాన్నము తినిపించుము. ఆదరణీయ ఆహ్వానముల నీవు సహితము సంధాదులచే అభివర్ధిల్లుము.

5. అదితి మహతి. శుభకర్మ జనయిత్రి. యజ్ఞపాలిక. ప్రభూత రక్షణపతి. జరాహీనప్రభూత గమన. శుభ ఆశ్రయ. శుభనీతివతి. అట్టి అదితిని మేము నేడు మమ్ము రక్షించమని ఆహ్వానించుచున్నాము.

6. ఓషధులు యజ్ఞమయీ నౌకా! నీవు సురక్షణశీలవు. స్తారవతి. ప్రభాయుక్తవు. పాపరహితవు ఆశ్రయవతి. అదితి రూపవు. సునీతి. ఛిద్ర రహితవు. దేవసంబంధి. మాకు శుభములు కలుగవలెనని నిన్ను ఎక్కుచున్నాను. " **ఆరోహేమాస్వస్తయే** "

7. అచ్ఛిద్ర, అపాప, శతారిత్ర యజ్ఞరూప సునావను స్వశుభలకు ఆరోహించుచున్నాను.

8. త్రా వరుణులారా! మా మార్గములను ఘృత దుగ్ధములచే నింపుడు. నా లోకములను మధువుతో తడుపుడు.

9. త్రా వరుణులారా! మా జీవనమునకుగాను దీర్ఘ బాహువులను చాచండి. మా క్షేత్రములను ఘృత స్వరూప వర్ష జలమున తడపండి. నన్ను జనులందు గొప్పవాడని ప్రకటించండి. "మేత్రావరుణ హవేమ" త్రా వరుణులారా! మా ఆహ్వానమును ఆలకించండి.

10. అశ్వములు దేవరక్షక యజ్ఞమందు అపరిఁత గమనలు, స్వర్గీయులు, సర్వ, వృక్ష, రాక్షసుల నుంచి రక్షకులు, వ్యాధులను మా నుంచి నిర్మూలించునఁ. అఁ మాకు సుఖ కారకములు కావలెను.

11. అశ్వములారా! అన్నప్రాప్తికగు యుద్ధములందు మమ్ము రక్షించండి. ధనప్రాప్తి కగు యుద్ధములందును రక్షించండి. ఁరు "ఁప్రా అమృతా ఋతజ్ఞః" ఁరు ఈ మధు భాగమును పానము చేయండి. మదోన్మత్తులు కండి. చివరకు దేవమార్గమున స్వర్గమున పయనించండి.

12. అగ్ని వెలిగినాడు. వరణీయుడగు వాడు సఁధులచే సంపూర్ణముగా ప్రదీప్తుడయినాడు. గాయత్రి ఛందము మరియు సంవత్సరన్నర గోవు ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినఁ.

13. పఁత్రకర్మ తనూనపాద అగ్ని దేహమును పఁత్రము చేయు సరస్వతి- ఉష్ణిక్ ఛందము, దివ్య హఁని వహించు గోవు ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

14. వనస్పతులతో కూడిన స్తుత్య అగ్ని, అమరము, ద్యోతమానమగు సోమము - అనుష్టుప్ - ఛందము, రెండున్నర ఏండ్ల గోవు ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

15. పూషతో పాటు దర్భాసనముగల అగ్ని - మరణము లేని స్తీర్ణబర్హి - బృహతీ ఛందము - మూడేండ్ల గోవు ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

16. ద్యోతమాన ద్వారము, మహాదిశలు, బ్రహ్మ, బృహస్పతి, పంక్తి ఛందము, నాలుగేండ్ల గోవు ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

17. గొప్పవారును శోభస్కర రూపులును అగు ఉషారాత్రులు, అమరులగు ఁశ్వేదేవతలు త్రిష్టుప్ ఛందము, భారవహన సమర్థమగు గోవు ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

18. దివ్యహోతవైద్యులు - ఇంద్రయుతులు, పరస్పర సంయుక్తులగు ఇంద్ర వాయువులు - జగతీ ఛందము, పూర్ణ వయసు గల గోవు ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

19. ఇడ, సరస్వతి, భారతి యను ముగ్గురు దేవేరులు, ఇంద్రుని ప్రజయగు మరుత్తులు, ఁరాట్ ఛందము, ధేనువు ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

20. క్షిప్రవ్యాపియగు అద్భుత త్వష్ట - పుష్టిని పెంచు ఇంద్రాగ్నులు - ద్విపాద ఛందస్సు - సేచన సమర్థ గోవు ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

21. సుఖములనిచ్చు వనస్పతులు, ధనోత్పన్న సఁత, కకుప్ ఛందము, వంధ్య గోవు ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

22. మంచి రక్షణల వరుణుడు ఇంద్రునకు యజ్ఞ వైద్యము చేసినాడు. స్వాహా ఆకృతి గల వనస్పతులు, అతిచ్ఛందము, పెద్ద వృషభము ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

23. వసంతర్తువు, త్రివృత్ సోమము, రథన్తర పృష్ఠ సంస్తుతులగు వసువులు, వపారూపహ౦

ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

24. గ్రీష్మ ఋతువు, పంచదశ స్తోమము, బృహత్పృష్ఠ సంస్తుత రుద్ర దేవతలు యశముతోటి హ౦ ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

25. వర్ష ఋతువు, సప్త దశ స్తోమము, వైరూపపుష్ఠ సంస్తుత ఆదిత్యులు, ఓజస్సుతోటి హ౦ ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

26. శరదృతువు, ఏక౦౦శత్సోమము, శ్రీ, వైరాజ పుష్ఠ సంస్తుత ఋభువులు, సిరితోటి హ౦ ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

27. హేమంతము, త్రిణవస్తోమము, శక్వర పృష్ఠ సంస్తుత మరుత్తులు, బలముతో కూడిన హ౦ ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

28. శిశిరము, త్రయస్త్రి౦శ స్తోమము, రైవత పృష్ఠస్తుత అమర దేవతలు, సత్య యుక్త క్షాత్రము హ౦ ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

29. గోష్పాదమందున్న ఆహవనీయాగ్నియు, దై౦ హోత అగ్నియు, అశ్వినులును, సరస్వతియు ఇంద్రుని స౦౦ధలచే యజింతురు గాత. బలము, ఆ యజ్ఞమున అజ, మేష, ధూమ్ర, మధు, గోధుమ, బదరి, యవాంకురములు భేషజములగును. తేజస్సు, బలము, పాలు, సోమరసము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రాది దేవతలందు వ్యాపించును గాత. హోతా! యజింపుము.

30. దై౦హోత తనూనపాదగ్ని, అశ్వినులు, సరస్వతి ఇంద్రుని యజింతురు గాత. ఆ మధుమయ పథ యాగమందు అజ, మేష, బదరి, యవాంకుర, ౦హ్యాంకురములు భేషజములగును. దుగ్ధము, సోమము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రాది దేవతలందు వ్యాపించును గాత. హోతా! యజింపుము.

31. దై౦ హోత నరాశంస ప్రయాజ దేవత, సరస్వతి, అశ్వినులు ఇంద్రుని యజింతురు గాత. సుర, మేక, అశ్వినులు చాంద్ర రథము, వప, బదరి, ౦హి, యవాంకురములు భేషజములగును. దుగ్ధము, సోమము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రాది దేవతలందు వ్యాపించును గాత. హోతా! యజింపుము.

32. ఋత్విజుల ప్రశంసలందుకొను దై౦ హోత ఇడ, సరస్వతి, అశ్వినులు ఇంద్రాదులను గోవృషభముల ద్వారా వర్ధిల్ల చేయుచు యజింతురు గాత. యవలు, బదరి, మధు,

కర్కంధు భేషజములగును. దుగ్ధము, సోమము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రాది దేవతలందు వ్యాపించును గాత. హోతా! యజింపిము.

33. దైం హోత, ఉన్ని వంటి కోమల బర్హి - వైద్యులు, నాసత్యులగు అశ్వినులు - సరస్వతి యజింతురు గాత. బలోపేత అశ్వము, సద్య ప్రసూత గోవు భేషజములగును. దుగ్ధము, సోమము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రాది దేవతలందు వ్యాపించును గాత. హోతా! యజింపుము.

34. దైంహోతలగు దిశల వంటి, అవకాశముగల, శబ్దాయమాన ద్వారములు, అశ్వినులు, సరస్వతి ఇంద్రుని యజింతురు గాత. ద్యావాపృథ్వుల సహితముగా సరస్వతి గోవై శుద్ధ జ్యోతి స్వరూప భేషజమగును. దుగ్ధము, సోమము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రాది దేవతలందు వ్యాపించును గాత. హోతా! యజింపుము.

35. దైంహోత సురూప ఉష, రాత్రి, అశ్వినులు, సరస్వతి ఇంద్రుని యజింతురు గాత. వారు చిత్తము, శ్రీసహితులై మాసర రూప ఓషధి, శ్యేన పత్రము మరియు కాంతిని ఇంద్రుని యందు చేర్చెదరు. దుగ్ధము, సోమము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రాది దేవతలందు వ్యాపించును గాత. హోతా! యజింపుము.

36. దైం హోతలు, దివ్య హోతలగు అగ్ని వాయువులు, అశ్వినులు, సరస్వతి, ఇంద్రుని యజింతురు గాత. రాత్రింబవళ్ళు, జాగరణశీల సరస్వతి సీసము ద్వారా శక్తి రూప భేషజమగుదురు. దుగ్ధము, సోమము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రాది దేవతలందు వ్యాపించును గాత. హోతా! యజింపుము.

37. దైంహోతలగు ఇడ, భారతి, సరస్వతి, అశ్వినులు, ఇంద్రుని యజింతురు గాత. సరస్వతి దేవవాణిచే త్రిధాత్రు భేషజమగును. దుగ్ధము, సోమము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రాది దేవతలందు వ్యాపించును గాత. హోతా! యజింపుము.

38. దైంహోత, బలవంతుడు, సర్వహితుడగు త్వష్ట, అశ్వినులు, సరస్వతి ఇంద్రుని - వృక, సుర, మాసరములచే యజింతురు గాత. ఈ యజ్ఞము వలన ఇంద్రునకు ఓజస్సు, వేగము, ంర్యము, సిరి, యశస్సు కలుగును గాత. దుగ్ధము, సోమము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రాది దేవతలందు వ్యాపించును గాత. హోతా! యజింపుము.

39. దైంహోత, పశుసంస్క ర్త యూపము - భయంకరుడు, క్రోధి, వ్యాఘ్రము వంటివాడు, శతక్రతువగు ఇంద్రుడును అన్నమున సరస్వతిని యజింతురు గాత. సరస్వతి ఇంద్రునకు కోపము, బలము కలిగించును. దుగ్ధము, సోమము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రాది దేవతలందు వ్యాపించును గాత. హోతా! యజింపుము.

40. దైం హోత అగ్నిని యజించును గాత. ఘృతమునకు స్వాహా. మేధలకు వేరువేరుగా స్వాహా. అశ్వినులకు అజ స్వాహా. సరస్వతికి మేష స్వాహా. సింహ బల ఇంద్రునకు వృషభ స్వాహా. భేషజులకు స్వాహా. సోమశక్తికి స్వాహా. సుత్రాత ఇంద్రునకు స్వాహా. సంతకు

స్వాహా. వైద్యుల స్వాిు వరుణునకు స్వాహా. ఘృత భక్షక దేవతలకు స్వాహా. వైద్యులను సేించు అగ్నికి స్వాహా. దుగ్ధము, సోమము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రునందు చేరును గాత. హోతా! యజింపుము.

41. దైిహోత అశ్వినులను యజించును గాత. అశ్వినులు భాగపు వపచే మేదను సేింతురు గాత. హోతా! హిని హోమము చేయుము.

దైి హోత సరస్వతిని యజించును గాత. సరస్వతి మేష వపచే మేదను ఆస్వాదించును

గాత. హోతా! హిని హోమము చేయుము.

దైిహోత ఇంద్రుని యజించును గాత. ఇంద్రుడు వృషభపు వపచే మేదను ఆస్వాదించును గాత. హోతా! హిని హోమము చేయుము.

42. దైి హోతలు అశ్వినులు, సరస్వతి ఇంద్రుని యజింతురు గాత. అధ్వర్యులారా! ఓహో! ి సోమము ఎంతో బాగున్నది. అది ఛాగ, మేష, వృషభములచే అభిషుతమై ఉన్నది. అది తృణ, యవాంకుర, లాజలతో తేజరిల్లుచున్నది. అది మాసరములచే శుద్ధి చేయబడి మరింత మత్తు కలిగించునదై ఉన్నది. ఓహో! ఇహ పాలు కలసి ఇది అమృతమైనది. దేవతలు ఇటువైపు తరలినారు. అశ్వినులు, సరస్వతి- సుత్రాత, వృత్రహంత ఇంద్రులారా! ిరు ఈ మధుర రసమును పానము చేయండి, సకల దేవతలారా! దీనిని సేించండి. మదోన్మత్తులు కండి. హోతా! యజింపిము.

43. దైిహోత అశ్వినులను యజించును గాత. నేడు అశ్వినులు ఛాగమాంసమును తినవలెను. అది మధ్య నుంచి మేద తీయబడినది. రాక్షసాది శత్రువులు భక్షించక మున్నే మాంసాహార మానవులు ఎగబడకస మున్నే అశ్వినులు దీనిని భక్షించవలెను.

ఇది - ఈ ఆడ మేక - పచ్చని గడ్డిిద సంచరించినది. యవల తొలి మొక్కలను మేసినది. అది స్వయముగా కరిగినది. వందల స్తుతులచే స్తుత్యుడగు అగ్నిచే పచనము చేయబడినది. ప్రతి అంగమును బయటకు తీసి ఒక్కొక్క దానిని కోసి చేసిన మాంస వపాఖండములను అశ్వినులు ఆస్వాదించవలెను. ఆనందించవలెను. హోతా! యజింపుము.

44. దైిహోత సరస్వతిని యజించును గాత. నేడు సరస్వతి మేక మాంసమును భక్షించవలెను.

అది మధ్యనుండి మేద తీయబడిన మాంసము. రాక్షసాది శత్రువులు భక్షించక మున్నే, మాంసాహార మానవులు ఎగబడక మున్నే సరస్వతి దానిని భక్షించవలెను.

ఈ మేక పచ్చని గడ్డిిద సంచరించినది. యవల తొలి మొక్కలు మేసినది. అది స్వయముగా కరిగినది. వందల స్తుతులచే స్తుత్యమగు అగ్నిచే పచనము చేయబడినది. ప్రతి

అంగమును బయటకు తీసి ఒక్కొక్క దానిని కోసి చేసిన మాంస వపాఖండములను సరస్వతి ఆస్వాదించవలెను. ఆనందించవలెను. హోతా! యజింపుము.

45. దైం హోత ఇంద్రుని యజించును గాత. ఇంద్రుడు వృషభ మాంసమును భక్షించవలెను.

అది మధ్య నుండి మేద తీయబడిన మాంసము. రాక్షసాది శత్రువులు భక్షించక మున్నే మాంసాహారి మానవులు ఎగబడక మున్నే ఇంద్రుడు దానిని భక్షించవలెను.

ఈ ఎద్దు పచ్చని గడ్డి ంద సంచరించినది. యవల తొలి మొక్కలు మేసినది. అది స్వయముగా కరిగినది. వందల స్తుతులచే స్తుత్యుడగు అగ్ని దానిని పచనము చేసినాడు. ప్రతి అంగమును బయటికి తీసి ఒక్కొక్క దానిని కోసి చేసిన మాంస వపా ఖండములను ఇంద్రుడు ఆస్వాదించవలెను. ఆనందించవలెను. హోతా! యజింపుము.

46. దైంహోత యూపమును యజించును గాత. ఈ యూపము గట్టి త్రాళ్ళతో పశువులను

తనకు కట్టి ఉంచునది. ఈ యూపము దేవతలకు ఉపకారము చేయునది. ఈ యూపమే అశ్వినుల

ఛాగ హం లభ్యస్థానము. సరస్వతి మేషహం లభ్యస్థానము. ఇంద్రుని వృషభ హం లభ్య స్థానము.

ఈ యూపమును అగ్ని యొక్క హంకి ప్రియస్థానము. సోమపు, సుత్రాత ఇంద్రుని, సంత యొక్క, వరుణుని హంకి ప్రియ స్థానము. ఇది యూపమునకు అన్న స్థానము. ఘృత పాయి దేవతలకు - హోత అగ్నికి ప్రియస్థానము.

వనస్పతి రూపయూపమా! పశువులను అత్యంత ్షుబ్ధము చేసి - స్తుతి, ఉపస్తుతులచే వానిని ఆయా స్థానములందు స్థాపించుము. వనస్పతి దేవత హంని ఆరగించును గాత. హోతా! యజింపుము.

47. దైంహోత కళ్యాణకారి అగ్నిని యజించును గాత. అగ్ని అశ్వినుల ఛాగ మాంసపు ప్రియ స్థానమును యజించినాడు. అగ్ని - సరస్వతి మేష మాంసపు ప్రియస్థానమును యజించినాడు. అగ్ని - ఇంద్రుని వృషభమాంసపు ప్రియస్థానమును యజించినాడు.

అగ్ని తన ప్రియ స్థానములను యజించినాడు. సోమపు ప్రియస్థానములను యజించినాడు. సంత ప్రియస్థానములను యజించినాడు. సుత్రాత ఇంద్రుని ప్రియ స్థానములను యజించినాడు. వరుణుని ప్రియస్థానములను యజించినాడు. వనస్పతి యూపపు ప్రియ అన్న స్థానములను యజించినాడు. ఘృతపాయి దేవతల ప్రియ స్థానమును యజించినాడు. స్వయముగా తన మహిమను యజించినాడు.

అగ్ని యజ్ఞములను సేంచును గాత. హోతా! యజింపుము.

48. దర్భయే దేవత. అశ్వినులు, సరస్వతి, ఆ దర్భచేతనే ఇంద్రుని కనులకు వెలుగును, చూపును కలిగించినారు. ధనము సమకూర్చుటగాను అశ్వినులు, సరస్వతి, ఇంద్రుడు హ౦ని ఆరగించవలెను. హోతా! యజింపుము.

49. యజ్ఞశాలకు ద్వారా దేవేరులున్నారు. వారితో కలసి వైద్య అశ్వినులు, సరస్వతియు, ఇంద్రునకు బలము సమకూర్చినారు. ఇంద్రుని నాసిక యందు ఘ్రాణేంద్రియమును, ప్రాణమును ఏర్పరచినారు. ఇంద్రునకు ధనము కలుగుటకు గాను అతనికి శక్తి కలిగించినారు. ఇంద్రాదులు హ౦ని గ్రహించవలెను. హోతా! యజింపుము.

50. ఉషయు రాత్రియు యుగళ దేవతలు, అశ్వినులు, సరస్వతి ఉషారాత్రులతో కలసి ఇంద్రునకు బలము కల్గించినారు. వారు ఇంద్రుని నోట వాగింద్రియమును కూర్చినారు. ఇంద్రునకు ధనము కలుగుటకు గాను అతనికి శక్తి, స్తోమతలు కలిగించినారు. హోతా యజింపుము.

51. ద్యావాపృథ్వ్యులతో కలసి అశ్వినులు, సరస్వతి ఇంద్రుని అభివర్ధితుని చేసినారు. ఇంద్రుని కర్ణమున శ్రోత్రేంద్రియమును ఏర్పరచినారు. అతనికి కీర్తి కలిగించినారు. ఇంద్రునకు ధనలాభము కలిగించుటకు అతనికి శక్తి స్తోమతలు కలిగించినారు. ఆ ఇంద్రాదులు హ౦ని ఆరగింతురు గాత. హోతా! యజింపుము.

52. శక్తి, ఆహుతి అను దేవేరులు దుధ, సుదుధలగుదురు. వారితో కూడి అశ్వినులు - సరస్వతి ఇంద్రునకు రక్షణలు కలిగించినారు. ఇంద్రునిలో తేజము, హృదయ బలము కలిగించినారు. ధనలాభము కలిగించుటకు ఇంద్రునకు శక్తి స్తోమతలు కలిగించినారు. ఇంద్రాదులు హ౦ని ఆరగింతురు గాత. హోతా! యజింపుము.

53. దేవతల ఇద్దరు దేవహోతలు అగ్ని - వాయువులు. వారితో కూడి అశ్వినులు - సరస్వతి, వషట్కారములు ఇంద్రుని యందు తేజస్సు ప్రవేశపెట్టినారు. హృదయమున మతిని కలిగించినారు. ధనలాభము కలిగించుటకు ఇంద్రునకు శక్తి స్తోమతలు కలిగించినారు. ఇంద్రాదులు హ౦ని ఆరగింతురు గాత. హోతా! యజింపుము.

54. ఇడ, భారతి, సరస్వతితో కూడి అశ్వినులు, సరస్వతి బలమును కలిగించినారు. నాభియందు అగ్నిని స్థాపించినారు. ధనలాభము కలిగించుటకు ఇంద్రునకు శక్తి స్తోమతలు కలిగించినారు. ఇంద్రాదులు హ౦ని ఆరగింతురు గాత. హోతా! యజింపుము.

55. ఇది ఋత్విజులు చేయు ప్రశంసనీయ యజ్ఞం. ఇది మత్ హ౦ర్ధానము గలది. ఇది అగ్నీధ్రనామక యజ్ఞము. దీని రథమును అశ్వినులు, సరస్వతి లాగుదురు. ఈ యజ్ఞము ఇంద్రుని యందు ౦ర్యము, అందము, అమృతము, ఉత్తమ జన్మము కలిగించును గాత. ఈ యజ్ఞమే జగత్ స్రష్టయగు త్వష్ట అగుచున్నది. హోతలారా!ఇంద్రాదులు హ౦భక్షణ చేయునట్లు యజించండి.

56. దేవతలు బంగారు పత్రముల వృక్షమునకు అశ్వినులును, సరస్వతి సుందర ఫలములగుదురు. వారును, వనస్పతి యూప దేవతయు, ఇంద్రునకు సోమాది హ ం ఫలములను ఇచ్చినారు. వారు మాకు తేజము, ఓజము, వేగము, సామర్థ్యము కలిగింతురు గాత.

ఆ దేవతలు ధనలాభము కొరకు ఇంద్రునకు శక్తి స్తోమతలు కలిగించుటకు ఇంద్రాదులు హ ంని భక్షింతురు గాత. హోతా! యజింపుము.

57. దర్భ ఓషధ సంబంధి ఉన్ని వలె కోమలము, సుఖకరము - అశ్వినులును, సరస్వతి దర్భాసనము పరచినారు. ఇంద్రా! యజ్ఞమున ఇది నీకు సుఖకరమగును గాత. అశ్వినులు, సరస్వతి దర్భతో కూడి సంపద, దీప్యమానుమన్యు, శక్తిని కలిగించుటకు ఇంద్ర సహితులై హ ంని భక్షింతురుగాక. హోతా! యజింపుము.

58. శుభయాగ కుశల అగ్ని - ద్వై హోత అగ్ని, వాయువు, ఇంద్రుడు, అశ్వినులు సరస్వతి మరియు సోమమును యథాక్రమము యజించినారు. వారు వాణిని వాణిచే పూజించినారు. సుత్రాత ఇంద్రుడు చక్కగా పూజింపబడినాడు. స ంత, వరుణుడు, వనస్పతి యూపదేవుడు సహితము చక్కగా పూజించబడినారు. ద్వై అగ్ని భౌతిక అగ్నిచే చక్కగా పూజించబడినది. మంచి పూజలందుకొను దేవహోత మానవ హోతకు కీర్తి, శక్తి, బలము, పూజ, పితరులకు అన్నము ప్రసాదింతురు గాత. ఇంద్రునకు ధనము కలిగించుటకు ఈ దేవతలందరు హ ంని భక్షింతురు గాత. హోతా! యజింపుము.

59. యజమాని - పక్వయోగ్య హ స్సులను పచనము పురోడాశమును వండుచు అశ్వినుల కొరకు భాగమును, సరస్వతి కొరకు మేషమును, ఇంద్రుని కొరకు వృషభమును యూపమునకు బంధించుచు అశ్వినులు, సరస్వతి, ఇంద్రుని కొరకు సోమము అభిషుతము చేయుచు నేడు వాస్తవముగా అగ్నిని పూజించుచున్నాడు.

60. అశ్వినుల కొరకు ఛాగము, సరస్వతి కొరకు మేషము, ఇంద్రుని కొరకు వృషభములను ధరించి వాస్తవయూపముగ వనస్పతి దేవత యజ్ఞమునకు ఉపస్థితుడు అగుచున్నాడు. అశ్వినులు మున్నగు దేవతలు పశువుల మేదచే ప్రారంభించి శేషాంగములను భక్షించినారు. వండిన పశు శరీర భాగములను కూడా వారు స్వీకరించినారు. అశ్వినులు, సరస్వతి, సుత్రాత ఇంద్రుడు వానిని భక్షించి వర్ధిల్లినారు. వారు సురా, సోమములను సహితము పానము చేసినారు.

61. ఋషిపుత్రా! ఋత్విజ అగ్నీ! నేడు ఈ యజమాని ఇందరు ఋత్విజులు ఉండగా నిన్నేల వరించినాడు? ఏలననగా ఈ అగ్ని దేవతలు అందించు వరణీయ ధనమును

యజమానికి అందించుచు, యజమాని సమర్పించు దేవతలకు అందించును.

ద్యోతమాన అగ్నీ! దేవతలు యజమానికి దానములు ఇచ్చునట్లు ప్రయత్నించుము. దేవతలు ఇచ్చిన దానములను యజమానికి అందించుము.

హోతా! ఈ యజమాని ద్వారా భద్రవాక్కు పలికించుటకు పంపబడినావు. సూక్త వచనలు పలుకుటకు మానవహోత కూడ పంపబడినాడు. హోతా! నీవు సూక్తములు పలుకుము. " సూక్తాబ్రూహి "

దాశరథి రంగాచార్య రచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

యాజ్యాది ప్రేషణమంత్ర యుక్తమగు

ఇరువది ఒకటవ అధ్యాయము సమాప్తము.

సర్వేపి సుఖినస్సంతు.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

ఇరువది రెండవ అధ్యాయము

1. తేజో ఽసి శుక్రమమృతమాయుష్పా ఆయుర్మేపాహి ।

దేవస్య త్వా సంతుః ప్రసవే ఽశ్వినో ర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామాదదే ॥

(అథాశ్వామేధశ్చతుర్భిరధ్యాయైః తస్యఫాల్గుణశుక్లాష్టమ్యామారమ్భః. నిష్కం ప్రతి ముంచన్వాచయతి. ఈనాలుగు అశ్వమేధ అధ్యాయములు. ఇది ఫాల్గుణశుక్ల అష్టమినాడు ఆరంభమగును. నాలుగు బంగారునాణెముల హారము నిష్కమగును. అధర్యు దానిని యజమాని

మెడలో వేయును.)

నిష్కమా! నీవు తేజస్సువు. పరిశుద్ధమవు. అమృతమవు. ఆయువును రక్షించుదానవు. ఆయుర్మేపాహి - నా ఆయువును రక్షింపుము.

(అశ్వమును కట్టు త్రాడు తీసికొనవలెను)

రజ్జువా! సంతాదేవుని అనుజ్ఞలో వర్తిల్లు నేను అశ్వినుల బాహువలతోను పూషహస్తములతోను నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

2. యజ్ఞముల చరిత్రలో పూర్వకాలమందలి యజ్ఞములందు కూడ ఈరజ్జువునే అందుకున్నారు. యజ్ఞం ప్రారంభమై సోమము అభిషుతమై యజ్ఞము ముందునకు సాగినపుడు మేము ఈ త్రాటిని అందుకున్నాము.

3. (గుర్రమునకు కట్టమని బ్రహ్మ ఆదేశించును. అధ్వర్యు ఆ త్రాటిని గుర్రమునకు కట్టును.)

అశ్వమా! నీవు 'స్తుత్య' నామకవు. నీవు అందరకు ఆశ్రయమవు. అందరను నియంత్రించు దానవు. భరించుదానవు. స్వాహా అన్నంత నీవు సర్వ హితకారియు ుస్తరించు వాడగు - అగ్నిని

చేరుకొనుము.

4. అశ్వమా! నేను దేవతలు మరియు ప్రజాపతి కొరకు నిన్ను తెచ్చినాను. నిన్ను స్వయముగా దేవతలు, ప్రజాపతి వద్దకు చేరునట్లు చేయుదును.

(అధ్వర్యు అనుచున్నాడు) బ్రహ్మా! నేను దేవతలు మరియు ప్రజాపతి కొరకు ఈ అశ్వమును బంధింతును.

(బ్రహ్మ అనుచున్నాడు) నీవు అశ్వమును దేవతల కొరకును ప్రజాపతి కొరకును బంధించుము. యజ్ఞ సిద్ధిని పొందుము.

5. (ప్రోక్షత్యశ్వమ్. అశ్వమును ప్రోక్షించవలెను)

అశ్వమా! నీవు ప్రజాపతికి ప్రియమవు. నిన్ను ప్రోక్షించుచున్నాను. నీవు వాయువునకు ప్రియమవు. నిన్ను ప్రోక్షించుచున్నాను. నీవు ఇంద్రాగ్నులకు ప్రియమవు. నిన్ను ప్రోక్షించుచున్నాను. నీవు ుశ్వేదేవతలకు ప్రియమవు. నిన్ను ప్రోక్షించుచున్నాను. నీవు సకల దేవతలకు ప్రియమవు. నిన్ను ప్రోక్షించుచున్నాను.

(అధ్వర్యు ఆదేశమున శూద్రునకు వేశ్య వలన పుట్టినవాడు, నాలుగు కనుల కుక్కను చంపవలెను. అప్పుడు అధ్వర్యు యజమానిచే అనిపించవలసినది)

'యో అర్వన్తం జిఘాంసతి తమభ్యమితి వరుణః ' అశ్వమును చంపదలచిన వానిని వరుణుడు వధించును.

(చచ్చిన కుక్కను ఎదురు చాపమీద పెట్టి గుర్రపు క్రింది నీటిలో తేల్చవలెను)

చంపువాడు దూరమైనాడు. కుక్క దూరమైనది - **' పరోమర్తః - పరాశ్వ '**

(**యస్య శునశ్చక్షుషోసమీపే పుణ్డ్రోస్తః సచతురక్ష ఉచ్యతే.** కనుల వద్ద నామమున్న కుక్కను నాలుగు కనులది అందురు.)

6. (గుర్రమును నీటినుండి తెచ్చి స్తోకీయమను పదిలేక వేయి ఘృతాహుతులు ఇవ్వవలెను)

అగ్నయే స్వాహా, సోమాయ స్వాహా అపాంమోదాయ - జలములముదమునకు స్వాహా. స◌ంత్రే స్వాహా. వాయువే స్వాహా. ◌ష్ణువే స్వాహా. ఇంద్రాయ స్వాహా. బృహస్పతయే స్వాహా. ◌ుత్రాయ స్వాహా. వరుణాయ స్వాహా.

7. హింకారాయ స్వాహా. హింకృతాయ స్వాహా. క్రన్దనే స్వాహా. అవక్రందాయ స్వాహా. ప్రోథతే స్వాహా. ప్రప్రోథాయ స్వాహా. గంధాయ స్వాహా. ధాత్రాయ స్వాహా. ని◌ష్ఠాయ స్వాహా. ఉప◌ష్ఠాయ స్వాహా. సందితాయ స్వాహా. వల్గతే స్వాహా. ఆసీనాయ స్వాహా. శయనాయ స్వాహా. స్వపతే స్వాహా. జాగ్రతే స్వాహా. కూజతే స్వాహా. ప్రబుద్ధాయ స్వాహా. ◌జృంభమాణాయ స్వాహా. ◌చృతాయ స్వాహా. సంహానాయ స్వాహా. స్వాహోపస్థితాయ స్వాహా. స్వాహాయనాయ స్వాహా. ప్రాయణాయ స్వాహా.

8. పరిగెత్తు వారికి స్వాహా. వేగవంతునకు స్వాహా. క్షిప్రగతికి స్వాహా. కూర్చున్నవారికి స్వాహా. లేచినవారికి స్వాహా. తిరుగువారికి స్వాహా. తిరుగని వానికి స్వాహా. బలమునకు స్వాహా.

వేగమునకు స్వాహా. కుండ కదిలించువానికి స్వాహా. వడకువానికి స్వాహా. సే◌తునకు స్వాహా. ◌నువానికి స్వాహా. చూచువానికి స్వాహా. చూడబడువానికి స్వాహా. రెప్పవేయువానికి స్వాహా. తిన్నదానికి స్వాహా. త్రాగినదానికి స్వాహా. మూత్రించుటకు స్వాహా. కర్మకారికి స్వాహా. కర్మ చేసినవానికి స్వాహా.

9. తత్స◌తుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య ధీమహి ।

ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ ॥

స◌తృ దేవత పాపభర్జనకారి. వరణీయుడు. మేము అతని తేజమును దాల్తుము. ఆ తేజము మా బుద్ధులను సత్కర్మలకు ప్రేరేపించును గాత.

10. హిరణ్యస◌తను నన్ను రక్షింపుమని ఆహ్వానించుచున్నాను. అతడు జ్ఞానియగు దేవత. స్వర్గాది ఉత్తమ పదములు అతనికే తెలియును.

11. స◌త సర్వజ్ఞుడు. అతని చిత్తము మహత్తము, సత్యసాధకము. మేము స◌త మంచి మనసును యాచించుచున్నాము.

12. స◌త సుమతిని పెంచువాడు. అందరిని చిత్తములను ఎరిగినవాడు. మేము అతనిని చక్కగా స్తుతింతుము. అతని దానమును యాచింతుము.

13. స◌త శ్రేష్ఠజనుల పాలకుడు. శుభకర్మ ప్రేరకుడు. దేవతల తర్పణకు గాను స◌త దానమును యాచించుచున్నాము.

14. సకల దేవతల తర్పణకుగాను ప్రేరక సంతా దేవుని సంపదను సద్బుద్ధిచే యాచించుచున్నాము.

15. అధ్వర్యులారా! అమర అగ్నికి సంధలు అర్పించండి. ప్రబుద్ధుని చేయండి. జాగృతుడగు అగ్ని మాహంస్సులను దేవతలకు చేర్చును గాత.

16. అగ్నిహవ్యవాహనుడు. అమరుడు కోరదగినవాడు. దూత హితుడు. స్తుతులు అందుకొనును. దేవతల వద్దకు చేర్చును.

17. అగ్నిదూత. అతనిని నా ముందు స్థాపించుచున్నాను. ఈ యజ్ఞమునకు దేవతలను తెమ్మని హవ్యవాహుని ప్రార్థించుచున్నాను.

18. పంత్రకారి సోమమా! నీవు శక్తిమంతుడవు. సూర్యుని వెల్లడించినావు. ధారాగతిగల నీవు గోవులు మున్నగు పశువులకు జీవనమునిచ్చు వర్షము కలిగింతువు.

19. అశ్వమా! నీవు భూమాత సంబంధమున ఎంతో సమర్థుడవు. ద్యుపిత సంబంధమున ఎంతో ప్రభుతవంతుడవు. అశ్వ, హయ, అర్వ, సప్తి, వాజి, వృష, యజమాన, యయు, శిశు నామములు గలదానవు. నీవు దేవ మార్గము చేరుకొనుము.

దిక్పాలదేవతలారా! ఇది అశ్వము. దేవతల నిముత్తము జలముచే పంత్రము

చేయబడినది. దీనిని ఁరు ఎల్లవేళల రక్షించండి.

అశ్వమా! ఇది నీవు ఆనందించుచోటు. ఇచట ఆనందించుము. ఇది నీవు నిలుచు స్థలము.

ఇచట నిలువుము. సుఖింపుము - స్వాహా.

20. ప్రజాపతయే స్వాహా. కస్మై స్వాహా. కతమస్మై స్వాహా. స్వాహాధిమాధీతాయ స్వాహా. మనః ప్రజాపతయే స్వాహా. చిత్తం ంజ్ఞాతాదిత్యై స్వాహా. ఆదిత్యైమహ్యై స్వాహా. ఆదిత్యైసుమృడీకాయై స్వాహా. సరస్వత్యై స్వాహా. సరస్వత్యై పావకాయై స్వాహా. సరస్వత్యై బృహత్యై స్వాహా. పూష్ణే స్వాహా. పూష్ణేప్రపథ్యాయ స్వాహా. పూష్ణే నరధిశాయ స్వాహా. త్వష్టే స్వాహా. త్వష్టే తురీపాయ స్వాహా. త్వష్టే పురురూపాయ స్వాహా. ంష్ణవే స్వాహా. ంష్ణవే నిభూయపాయ స్వాహా. ంష్ణవే శిపింష్టాయ స్వాహా.

(ఇం ఔద్గ్రాభణ మంత్రములు)

21. మానవనేతలందరు సంతాదేవుని మైత్రి కోరుకుందురు. అందరు ధనము కోరుకుందురు. సంతానాదుల పోషణకు అన్నాదులు కోరుకుందురు. సంతాయ స్వాహా.

22. బ్రహ్మ! మాదేశమున యజ్ఞమును అధ్యయనశీల బ్రాహ్మణులును జన్మింతురు గాత. శూరులు, లక్ష్యభేదులు, ధరుర్ధారులు, మహారథులగు క్షత్రియులు జన్మింతురు గాత.

పాడియావులు, బరువులు మోయు ఎద్దులు, వ్యాపనశీల అశ్వములు, మనోహరస్రీలు, ఈ యజమానికి జయశీల, రథారోహి, సభాకుశల, సేచన సమర్థపుత్రులు జన్మింతురు గాత. నికామే నికామే నః పర్జన్యోవర్షతు. కోరినంత పర్జన్యుడు వర్షము కలిగించును గాత. ఓషధులు ఫలించును గాత. యోగక్షేమో నః కల్పతామ్ - మాకు యోగక్షేమములు కలుగును గాత.

(యోగక్షేమం వహామ్యహమ్ అన్నాడు శ్రీ కృష్ణభగవానుడు శ్రీ మద్భగవద్గీతలో)

23. ప్రాణాయ స్వాహా. అపానాయ స్వాహా. వ్యానాయ స్వాహా. చక్షుషే స్వాహా. శ్రోత్రాయ స్వాహా. వాచే స్వాహా. మనసే స్వాహా.

24. ప్రాచ్య దిశకు స్వాహా. అర్వాచిదిశకు స్వాహా. దక్షిణ దిశకు స్వాహా. అర్వాచ్య దిశకు స్వాహా. ప్రతీచ్యదిశకు స్వాహా. అర్వాచ్యదిశకు స్వాహా. ఉదీచిదిశకు స్వాహా. అర్వాచిదిశకు స్వాహా. ఊర్ధ్వదిశకు స్వాహా. అర్వాచ్యదిశకు స్వాహా. అర్వాచ్యదిశకు స్వాహా. ఆర్యాచ్యదిశకు స్వాహా.

25. అద్భ్యః స్వాహా. వాభ్యః స్వాహా. స్వాహోదకాయ స్వాహా. తిష్ఠన్తీభ్యః స్వాహా. ప్రవన్తీభ్యః స్వాహా. స్యన్దమానేభ్యః స్వాహా. కూప్యాభ్యః స్వాహా. సూద్యాభ్యః స్వాహా. ధార్యాభ్యః స్వాహా. అర్ణవాయ స్వాహా. సముద్రాయ స్వాహా. సరిరాయ స్వాహా.

26. వాతమునకు స్వాహా. ధూమమునకు స్వాహా. స్వాహాభ్రాయ స్వాహా. మేధకు స్వాహా. ిద్యోతమానమునకు స్వాహా. స్తనయతమునకు స్వాహా. స్ఫూర్జితమునకు స్వాహా. వర్షమునకు స్వాహా. వవర్షమునకు స్వాహా. అగ్రవర్షమునకు స్వాహా. శీఘ్రవర్షమునకు స్వాహా. ఉద్గ్రహణమునకు స్వాహా. ప్రుష్ణతమునకు స్వాహా. శీకాయతమునకు స్వాహా. పుష్పములకు స్వాహా. హ్లాదునిలకు స్వాహా. నిహారాయ స్వాహా.

27. అగ్నయే స్వాహా. సోమాయ స్వాహా. ఇంద్రాయ స్వాహా. పృథివ్యై స్వాహా. అంతరిక్షాయ స్వాహా. దివే స్వాహా. దిగ్భ్యం స్వాహా. ఆశాభ్యః స్వాహా. ఉర్వై వ్య స్వాహా. దిశే స్వాహా. అర్వాచ్యైదిశే స్వాహా.

28. నక్షత్రేభ్యః స్వాహా. నక్షత్రిభ్యః స్వాహా. అహోరాత్రే భ్యః స్వాహా. అర్ధమాసేభ్యః సాభ్వ్యహా. మాసేః స్వాహా. ఋతుభ్యః స్వాహా. అర్తవేభ్యః స్వాహా. సంవత్సరాయ స్వాహా. ద్యావాపృథింభ్యాం స్వాహా. చంద్రాయ స్వాహా. సూర్యాయ స్వాహా. రశ్మిభ్యః స్వాహా. వసుభ్యః స్వాహా. రుద్రేభ్యః స్వాహా. ఆదిత్యేభ్యః స్వాహా. మరుద్భ్యః స్వాహా. ిశ్వేభ్యో దేవేభ్య స్వాహా. మూలేభ్య: స్వాహా. శాఖాభ్య: స్వాహా. వనస్పతిభ్య: స్వాహా. పుష్పేభ్య: స్వాహా. ఫలేభ్య: స్వాహా. ఓషధీభ్య: స్వాహా. పుష్పే భ్య: స్వాహా. ఫలేభ్య: స్వాహా. ఓషధీభ్య: స్వాహా.

29. పృథివ్యై స్వాహా. అంతరిక్షాయ స్వాహా. దివేస్వాహా. సూర్యాయ స్వాహా. చన్ద్రాయ స్వాహా. నక్షత్రేభ్యః స్వాహా. అద్భ్యః స్వాహా. ఓషధీభ్యః స్వాహా. వనస్పతీభ్యః స్వాహా. పరిప్లవేభ్యః స్వాహా. చరాచరేభ్యః స్వాహా. సరీసృపేభ్యః స్వాహా.

30. అసవేస్వాహా, వసవేస్వాహా. ౦భువే స్వాహా. ౦వస్వతే స్వాహా. గణశ్రయే స్వాహా. గణపతియే స్వాహా. అభిభువే స్వాహా. అధిపతయే స్వాహా. సూషాయస్వాహా. సంసర్పాయ స్వాహా. చన్ద్రాయ స్వాహా. జ్యోతిషే స్వాహా. మలిమ్లుచాయ స్వాహా. దివాపతయే స్వాహా.

31. మఘువేస్వాహా. మాధవాయ స్వాహా. శుక్రాయ స్వాహా. శుచయే స్వాహా. నభసే స్వాహా. నభస్యాయ స్వాహా. ఉషాయ స్వాహా. ఊర్జాయ స్వాహా. సహసే స్వాహా. సహస్యాయ స్వాహా. తపసే స్వాహా. తపస్యాయ స్వాహా. అ హసస్పతయే స్వాహా.

32. వాజాయ స్వాహా. ప్రసవాయ స్వాహా. అపిజాయ స్వాహా. క్షతవే స్వాహా. స్వః స్వాహా. మూర్ధ్నే స్వాహా. వ్యశ్నువనే స్వాహా. అన్త్యా స్వాహా. భౌవనాయ స్వాహా. భువనస్యపతయే స్వాహా. అధిపతయే స్వాహా. ప్రజాపతయే స్వాహా.

33. యజ్ఞము వలన ఆయువు లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞం వలన ప్రాణము లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞం వలన అపానము లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞం వలన వ్యానము లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞం వలన ఉదానము లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞం వలన సమానము లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞం వలన నేత్రములు లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞం వలన శ్రోత్రములు లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞం వలన వాక్కు లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞం వలన మనసు లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞం వలన ఆత్మ లభించును గాత.

స్వాహా. యజ్ఞం వలన బ్రహ్మ లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞం వలన జ్యోతి లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞం వలన స్వర్గము లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞం వలన యజ్ఞం లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞం వలన పృష్టము లభించును గాత. స్వాహా.

34. ఒకటికి స్వాహా. రెంటికి స్వాహా. నూటికి స్వాహా. నూటొక్కటికి స్వాహా. దివారాత్రములకు స్వాహా. స్వర్గమునకు స్వాహా.

దాశరథి రంగాచార్య ౦రచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

అశ్వమేధాహుతియను ఇరువది రెండవ అధ్యాయము సమాప్తము.

సర్వేపి సుఖినస్సంతు.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం సర్వ ిద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

ఇరువది మూడవ అధ్యాయము

1. హిరణ్యగర్భః సుమవర్తతాగ్రే భూతస్యజాతః పతిరేక ఆసీత్ ।

సదాధారపృథిిం ద్యాముతేమాం కస్మైదేవాయ హిషా ిధేమ ॥

సృష్టికి ఆదికాలమున ఒక్క హిరణ్యగర్భుడు మాత్రము ఉండెను. అతడే సకల భూతజాతములకు అధిపతియైనాడు. అతడే ఈ ద్యావాపృథ్వులను భరించినాడు. అట్టి ప్రజాపతికి హిస్సులు సమర్పింతుము.

2. (మహిమ గ్రహమును అందుకొనవలెను)

గ్రహమా! నీవు ఉపయామ పాత్రద్వారా గ్రహించబడినావు. ప్రజాపతికి ప్రియమవగు నిన్ను

అందుకొనుచున్నాను.

(గ్రహము వేదిపై ఉంచవలెను) ఇది నీ స్థానము.

నీ మహిమ దినములందు. సంవత్సరములందు. వాయువునందు. అంతరిక్షమునందు. ద్యులోకమునందు. సూర్యుని యందున్నది. అట్టి నీ మహిమకు, ప్రజాపతికి, అన్యదేవతలకు స్వాహా.

3. ఏ ప్రజాపతి తన మహిమ వలన సమస్త జగత్తునకు స్వాి అయినాడో - ఎవడు సమస్త ద్విపాద చతుష్పాద సంపదకు స్వాియో అట్టి ప్రజాపతికి హిస్సులు అర్పింతుము.

4. గ్రహమా! నీవు ఉపయామ పాత్రద్వారా గ్రహించబడినావు. నీవు ప్రజాపతికి ప్రియమవు. అట్టి నిన్ను అందుకొనుచున్నాను. (గ్రహమును వేదిపై ఉంచవలెను.) ఇది నీస్థానము.

గ్రహమా! చంద్రుడు నీ మహిమయే. నీ మహిమ రాత్రులందును - సంవత్సరములందును - నక్షత్రచంద్రులందును - ఉత్పన్నమైనది. అట్టి నీ మహిమకు - ప్రజాపతికి - అన్యదేవతలకు స్వాహా.

5. సూర్యుడు ఈ మహాజగత్తు ిద రోషరహితుడై భ్రిించుచున్నాడు. ఋత్విజులు సూర్యుని నుతించుచున్నారు. స్వకార్యరతుని చేయుచున్నారు. ఆ సూర్యిని వలననే ద్యులోకము గ్రహనక్షత్రాదులు వెలుగొందుచున్ని.

6. సూర్యుని అశ్వములు కమనీయ రథమున పూన్చబడున◌. శోణవర్ణలు. శత్రుదమనలు. సూర్యుని వహించు సమర్థలు. అట్టి వానిని ఋత్విజులు తమ స్తుతులచే రథమున పూన్చెదరు.

7. (అధ్వర్యు, యజమాని రథమున కూర్చుందురు. రథము యజ్ఞభూ◌దాటి నీటిలో నిలుచును. యజమాని అధ్వర్యుతో ఇట్లనును)

అధ్వర్యులారా! ఈ అశ్వములు ఇంద్రుని దేహము. ఇ◌ ఎంతో దూరము నీటి వరకు వచ్చిన◌. ◌నిని మరల అదే మార్గమున మరలించండి.

8. (రథము తిరిగి వచ్చును. గుర్రమును ◌ప్పుదురు. అప్పుడు యజమాన పత్ని అశ్వపు తల, మధ్యభాగము, పృష్ట భాగమునకు ఆజ్యము అంటించును)

అశ్వమా! వసుగణములు గాయత్రీ ఛందమున నీ తలకు నేయి అంటుదురు గాత.

అశ్వమా! రుద్రగణములు త్రిష్టుప్ ఛందమున నీ మధ్య భాగమునకు నేయి అంటుదురు గాత.

అశ్వమా! ఆదిత్యగణములు జగతీ ఛందమున నీ వెనుక భాగమునకు నేయి అంటుదురు గాత.

అశ్వమా! భూర్భువస్వః పేలాలు, పిండి, యవలు, దధి మున్నగున◌ తినుము.

ప్రజాపతీ! దేవతలారా! భుక్తశేషమును ఆరగించండి.

9. (బ్రహ్మహోతల మధ్య సంభాషణ)

బ్రహ్మ అడుగుచున్నాడు:--

హోతా! వంటరిగా పరిభ్ర◌ంచువాడెవడు? మరల పుట్టునట్టి వాడెవడు? చలికి మందు ఏది? మహా ఆవపనమేది?

10. హోత చెప్పుచున్నాడు :--

బ్రహ్మా! వంటరిగా ఆకాశమున భ్ర◌ంచువాడు సూర్యుడు. మరల పుట్టునట్టి వాడు చంద్రుడు. చలికి మందు నిప్పు అగును. మహా ఆవపనము చేయునది భూ◌.

11. బ్రహ్మ అడుగుచున్నాడు :--

హోతా! పూర్వచిత్తి ఏది? బృహత్ పక్షి ఏది? పిలిప్పిలా ఏ◌? పిశంగిల ఏ◌?

12. హోత చెప్పుచున్నాడు :--

బ్రహ్మ! ద్యులోకము, వర్షము, పూర్వచిత్తి యగును. అశ్వము బృహత్ పక్షియగును.

పృథిం పిలిప్పిల యగును. రాత్రి పిశంగిల యగును.

13. అశ్వమా! వాయువు నిన్ను పచనము నుండి రక్షించును గాత. ధూమగ్రీవాగ్ని నిన్ను మేకల నుండి రక్షించును గాత. మర్రి సోమపాత్రలతోను, బూరుగు వృక్షవృద్ధితోను, నిన్ను రక్షింతురు

గాత. రథమును లాగునది నాలుగు కాళ్ళతో సాగును. చంద్రుడు మమ్ము రక్షించును గాత. నమో గ్నయే - అగ్నికి నమస్సు.

14. రథము కళ్లెమున శోభిల్లును. కళ్ళెము గుర్రమున శోభిల్లును. జలములందు పుటిన అశ్వము జలములందు శోభిల్లును. బ్రహ్మ సోమమున శోభిల్లి పురోగంచును.

15. అశ్వమేధశ్వమా! నీవు స్వచ్ఛందముగఆ శరీరములను ఏర్పరచుకొనుము. స్వచ్ఛందముగా దేవతలను యజింపుము. అభీష్ట పదార్థములను సేంచుము. నీ మహిమ ఇతరులలో కనిపించదు.

16. అశ్వమా! మేము నిన్ను వధించుట నీకు మరణము కాదు - నష్టముకాదు. ఇక నీవు దేవయాన మార్గమున దేవతలను చేరుకుందువు. అచట పుణ్యవంతులు ఉందురు. వారు చేరిన చ9ఒట సంతా దేవత నిన్ను చేర్చుకొనును.

17. పూర్వము అగ్నియే పశువైయుండెను. దేవతలు అగ్ని పశువుతోనే యజ్ఞము చేసినారు. అగ్ని భూలోకమును జయించినాడు. అగ్నియే భూంకి అధిపతియైనాడు.

అశ్వమా! యజ్ఞమున వధించబడిన నీదే ఈ పృథ్వి అగును. నీవే ఈ పృథ్విని జయించగలవు. పోక్షణీ జలమును త్రాగుము. (ప్రోక్షణీ జలమును గుర్రపు నోటికి అందించవలెను)

వాయువు పశువై ఉండెను. దేవతలు వాయు పశువుతోనే యజ్ఞము చేసినారు. వాయువు అంతరిక్షమును జయించినాడు. వాయువే అంతరిక్షమునకు అధిపతియైనాడు.

అశ్వమా! యజ్ఞమున వధించబడిన నీదే అంతరిక్షమగును. నీవే ఈ అంతరిక్షమును జయించగలవు. ఈ ప్రోక్షణీ జలములను త్రాగుము.

సూర్యుడు పశువై యుండెను. దేవతలు సూర్య పశువుతోనే యజ్ఞం చేసినారు. సూర్యుడు ద్యులోకమును జయించినాడు. సూర్యుడే అంతరిక్షమునకు అధిపతి అయినాడు.

అశ్వమా! యజ్ఞమున వధించబడిన నీదే ద్యులోకమగును. నీవే ద్యులోకమును జయించగలవు. ప్రోక్షణీజలము త్రాగుము.

18. ప్రాణాయ స్వాహా. అపానాయ స్వాహా. వ్యానాయ స్వాహా. (పత్నులు పరస్పరము అనుకొనుచున్నారు.) అంబ, అంబిక, అంబాలికలారా! ఏ పురుషుడును మమ్ము త్వరగా అశ్వము వద్దకు చేర్చుకున్నాడు. నేను ఆలస్యమైనందున ఈ దుష్ట అశ్వము కాంపీల దేశపు సుభద్రికయను దానిని పెట్టుకొని పడుకున్నది.

19. (పత్నులు అశ్వమును చేరి తొ్ముది ప్రదక్షిణలు చేయుదురు)

గణములందు శ్రేష్టుడవగు గణపతివగు నిన్ను యాచించుచున్నాము. ప్రియులందు ప్రియపతివగు నిన్ను మేము యాచించుచున్నాము. సుఖనిధులందు శ్రేష్ఠసుఖముల అధిపతివగు

నిన్ను యాచించుచున్నాము.

వసురూప అశ్వమా! నీవే మాపతిి. (అశ్వమహిషి అశ్వము వద్ద పడుకొనును) గర్భమును కలిగించు నీ తేజమును గుంజి నా యోనియందుంచుకొనుచున్నాను. నీవు గర్భము కలిగించు

నీతేజమును నాయోనియందుంచుము.

20. అశ్వమా! రమ్ము మేము, నీవు మన నాలుగు నాలుగు కాళ్ళను చూచుదము.

అధ్వర్యు అనుచున్నాడు: అశ్వమహిషీ! ఇది స్వర్గతుల్యమగు యజ్ఞ భూి దుప్పటి కప్పుకొనుము.

(**అశ్వశిశ్న ముపస్తే కురుతే,** అశ్వశిశ్నమును యోని యందుంచుకొనును)

నేను రేతము ధరించు దానను. నాలో రేతమును చేర్చుము.

21. యజమాని అశ్వముతో అనుచున్నాడు:--

సేచక అశ్వమా! లేపిన కాళ్లతో ఈ అశ్వమహిషి యోని యందు నీ లింగమును ఉంచి వెనుకకు ముందుకు కదిలించుము. అదియే స్త్రీలకు జీవన భోజనములగును. యః స్త్రీణాం జీవభోజనః

22. (**అధ్వర్యు అంగుళ్యా యోని ప్రదర్శన్నాహ** అధ్వర్యు కన్య యోనిని వ్రేలుచే చూపి అనుచున్నాడు.)

ఈ యోని 'ఆహలగ్' అని శబ్దము చేయుచు గెంతుపక్షియా? భగమును శిశ్నము కొట్టినపుడు యోని అంగమును ింగినట్లనిపించును.

23. (కన్య అధ్వర్యునకు ఇచ్చిన సమాధానము:--)

నీకు ముందు 'ఆహలగ్' అనుచు పాకుచున్న పక్షి ఏది? ఇది నీనోటి వలె ఏదో చెప్పుచున్నట్లున్నది. అధ్వర్యులారా! ఇక మాట్లాడకండి.

24. (బ్రహ్మ మహిషితో అనుచున్నాడు :--)

మహిషీ! నీ తల్లితండ్రులు మంచము ీంద ఉందురు. అప్పుడు నీ తండ్రి స్నేహము చేయుదును, అని పిడికిలితో శిశ్నమును పట్టి భగములోనికి త్రోయును.

25. (మహిషి అనుచున్నది:--)

బ్రహ్మా! నీ తల్లితండ్రులు కూడా మంచము ీంద రతి క్రీడ.... నీ నోరు మరేదో చెప్పనున్నది. అధిక ప్రసంగము మానుము. "మాత్వం వదో బహు"

26. (ఉద్గాత వావాతను గూర్చి)

బరువులు మోసి అలసిన వానిని లేపినట్లు - ఈ వావాతను పైకి లేపుము. అందువలన యోని మధ్యభాగము, చలిగాలికి ధాన్యము తూర్పారబట్టురైతువలె ంకసించును.

27. (వావాత ఉద్గాతను గూర్చి)

బరువులు మోసి అలసిన వానిని లేపినిలిపినట్లు, ఈ ఉద్గాతను లేని నిలబెట్టండి. ఇతని మధ్య లింగభాగము చలిగాలికి ధాన్యము తూర్పారబట్టురైతు చేతివలె వడకుచున్నది.

("వావాతాదేహ మధ్యం ఇతిమహీధరః " వావాతమన దేహమధ్యమని మహీధరవ్యాఖ్య)

28. (హోత 'పరివృక్త'ను గూర్చి)

చిన్నయోని గలదాని భగమున చిన్న లింగము దూరినపుడు అండకోశము దానియోనిపై నీటిలోనిగోవు పాదము వద్ద చేపలవలె కదలాడుచుండును.

29. (పరివృక్త హోతను గూర్చి)

దేవతలు శ్లేష్మము స్రంంచు లింగమును బలముగా యోని యందు ప్రవేశపెట్టినపుడు స్త్రీసర్వాంగములందు - ఇదికన్ను చూచిన సత్యము వంటిది - ఉరునారి యనిపించుకొనును.

30. (క్షత్తాపాలాగలీమహ)

రైతు పొలమున జింకదూరి పొలము మేయునప్పుడు రైతు, పశువు పంటతిని బలిసినది అనుకొనడు. పంటపోయినందుకు దుఃఖించును. అట్లే శూద్ర వనిత ధనికుని ఉంపుడు కత్తె అయినపుడు, దాని భర్త ధనము వచ్చునని సంతసించడు. తన భార్య వ్యభిచారిణి అయినందుకు దుఃఖించును.

31. (పాలాగలీ ప్రత్యాహ)

హరిణము పొలము మేసినపుడు పశువు బలిసినదని రైతు సంతసించడు. అట్లే శూద్రుడు ధనిక స్త్రీకి జారుడైనపుడు సంతసించడు. దుఃఖించును.

32. (అశ్వము వద్ద పడుకొనియున్న మహిషిని లేపవలెను)

ఈ అశ్వము గమనకారి. జయశీలము. వేగవంతము. దీని ప్ంత్రతకని మేము అశ్లీల భాషణ చేసినాము. ఇప్పుడు మానోళ్లు ప్ంత్రములగును గాత. మా ఆయువు వృద్ధి చెందును గాత.

33. (ముగ్గురు భార్యలు రాగి, వెండి, బంగారు సూదులచే గుర్రపు చర్మమును ఛేదింతురు)

అశ్వమా! గాయత్రి, త్రిష్టుప్, జగతి, అనుష్టుప్, పంక్తి, బృహతి, ఉష్ణిక్, కకుప్ ఛందములు ఈ సూదులచే నిన్ను సంస్కరించును గాత.

34. ద్విపద, త్రిపద, చతుష్పద, షట్పద ఛందములును ఛందోభావ, ఛందలక్షణ

ఛందములును ఈ సూదులచే అశ్వమును సంస్కరించును గాత.

35. మహానాంన్న శక్వరి ఋచలు, రైవత్సామపు రేవతీ ఋచ, సమర్థములగు అన్నిదిశలు, మేఘపు వైద్యుతవాణి అశ్వమును ఈ సూదులచే సంస్కరించును గాత.

36. అశ్వమా! రాజపత్నులు, అన్య శుభలక్షణ మహిళలు నీ రోమములు పీకుదురు గాత. దేవపత్నులు, దిశలు నిన్ను సూదులచే సంస్కరింతురు గాత.

37. వెండి, బంగారము, రాగి సూదులకట్టలు అశ్వము యొక్క శరీరమును ఛేదించుచు అశ్వశరీరముతో సంగతులు అగుదురు గాత. వేగవంతమగు అశ్వపు చర్మము ఛేదించుచు సూదులు సంస్కరించును గాత.

38. రైతులు ధాన్యమును గడ్డి నుంచి వేరు చేసి కోయుదురు. అట్లే దర్భాసనముల ంద ఆసీనులై స్తుతులచే దేవతలను యజించు వారి కొరకు ఈ లోకమున భోజనాదులు ఏర్పాటు చేయండి.

39. అశ్వమా! ఎవడు నిన్ను నరుకును? ఎవడు నీ తోలు వలుచును? ఎవడు నీ అవయవములను కోయును? ద్వాంసుడే నినన్నింటిని చేయును. మరొకడు కాడు.

40. అశ్వమా! సంవత్సరపు తేజమున ఋతువులను అనుసరించి ఋతువులే అస్థి గంధులను కోయును గాత. అం తమ కర్మములచే నీకు హంభావము ప్రాప్తింప చేయుదురు గాత.

41. అశ్వమా! మాసములు, అర్ధమాసములు సంస్కరించుచు నీ గ్రంథులను కోయుదురు గాత.

దివారాత్రులు మరుత్తులు నీ లఘు అంగములను ుడదీయుదురు గాత.

42. దైి అధ్వర్యులగు అశ్వినులు నిన్ను కోయవలెను. హుి రూపమున ప్రదానము చేయవలెను. దేవతలు నీ దేహమున సీమా రేఖలు ఏర్పరచవలెను.

43. అశ్వమా! ద్యులోక, భూలోక, అంతరిక్షములు, వాయువు నీ యొక్క ఛిద్రములను పూడ్చవలెను. నక్షత్ర సహిత సూర్యుడు నీకు స్వర్గము ప్రసాదించును గాత.

44. అశ్వమా! నీ శరీరమునందలి శిరము మున్నగు ఉత్తమాంగములు శాంతించును గాత. ఇతర చిన్న అవయవములు శాంతించును గాత. ఎముకలు మూలుగు శాంతించును గాత. సమస్త శరీరము శాంతించును గాత.

45. వంటరిగా భ్రుంచువాడెవడు? ఎవడు మరల జన్మించును? మంచుకు మందేది? మహదావ పనమెవరిది?

46. సూర్యః ఏకాకీ చరతి । చన్ద్రమా జాయతే పునః । అగ్ని ర్హి మస్య భేషజం । భూుిరావపనం మహత్ ॥

47. సూర్య సమ జ్యోతి ఏది? సముద్ర సమమైన సరస్సు ఏది? పృథ్విని ుంచినదెవరు? పరిమాణము లేనిదేు?

48. బ్రహ్మ సూర్య సమజ్యోతి యగును. ద్యులోకము సముద్ర సమాన సరోవరమగును. ఇంద్రుడు పృథ్విని ుంచిన చిరంజీి. పరిమాణము లేనిది గోవు.

(గవాహి యజ్ఞోధార్యతే. గోవు యజ్ఞమును ధరించునది అయినందున దీనికి పరిమాణము లేదు)

49. దేవుత్ర ఉద్గాతా! నా జ్ఞానమునకు నిన్ను అడుగుచున్నాను. ుష్ణువు మూడు పదములందు ఆహవనీయ, గార్హ పత్య, దక్షిణాగ్నులందు యజనము చేయగా సమస్త జగము వానిలోనే చేరిని. ఈ ుషయము నీవు ఎన్నడైన ఆలోచించినావా?

50. (ఉద్గాతా ప్రత్యాహ - ఉద్గాతబదులు చెప్పినాడు)

ఈ లోకములన్నియు చేరిన మూడు స్థానములందు నేను సహితము ఉందును. తక్షణమే భూలోకము తిరిగి వత్తును. ద్యులోకము తిరిగి వత్తును. ఒకే అంగము - మనసున - నేను స్వర్గపు ఉత్తమ స్థానమును ఎరుంగగలను.

51. బ్రహ్మ! నేను స్పర్థచే నిన్ను ఈ ప్రశ్న అడుగుచున్నాను. ఈ ిషయమున నాకు ఎట్టి సమాధానములు ఇవ్వగలవు?

పురుషుడు వేని యందు ప్రవేశించి ఉన్నాడు? పురుషుని యందు ఏ ిప్రవేశించి ఉన్న ి?

52. (బ్రహ్మ ప్రత్యాహ)

పంచభూతములందు పురుషుడు ప్రవేశించు ఉన్నాడు. పురుషుని యందు పంచభూతములు ప్రవేశించు ఉన్న ి. నిన్ను నాకు ప్రతిద్వంద్వగా భా ించి ివరించినాను. బుద్ధియందు నీవు నన్ను ిుంచిన వాడవుకావు.

53. పూర్వచిత్త ఏ ిు? పెద్దదియు భారమగు పక్షి ఏది? పిలిప్పిల ఏది? పిశంగిల ఏది?

54. వర్షము పూర్వచిత్తి అయినది. అశ్వము పెద్దదియు భారమగు పక్షి అయినది. పృథ్వి పిలిప్పిల అగును. రాత్రి పిశంగిల అగును.

55. (అధ్వర్యుర్హోతారం పృచ్ఛతి)

పిశింగిల ఎవరు? కురుపిశంగిల ఏది? దుముకుచు నడుచునది ఏది? పాకుచు సాగినది ఏది?

56. (ప్రత్యాహ)

అధ్వర్యూ! రాత్రి పిశంగిల యగును. శ్వా ిత్ కురుపిశింగిల యగును. దు ిుకి నడుచునది కుందేలు. పాకి సాగునది సర్పము.

(పిశం రూపం గిలితి భక్షయతి పిశంగిల. తన రూపమును తాను తినునది పిశంగిల. శ్వా ిత్ ఏదుపంది వంద మూలములను తినునది అని అర్థము)

57. (బ్రహ్మ ఉద్గాతను అడుగుచున్నాడు)

ఉద్గాతా! ఈ యజ్ఞమున అన్నములెన్ని? దీనికి అక్షరములెన్ని? హోమము లెన్ని? స ిుధలెన్ని? ఎందరు హోతలు ఋతువులననుసరించి యజింతురు?

నీవు యజ్ఞజ్ఞాతవని అడుగుచున్నాను.

58. (ప్రత్యాహ)

బ్రహ్మన్! ఈ యజ్ఞమున ఆరు అన్నములున్న ి. వంద అక్షరములు. ఎనుబది హోమములు, మూడు స ిుధలు కలవు. ఏడుగురు హోతలు ఋతువులననుసరించి యజింతురు. యజ్ఞం నెరగిన నేను నీకు ఈ ిషయములు చెప్పుచున్నాను.

(ఆరురుచులు, ఆరు అన్నములు, ఛందమునందలి అక్షరములు వంద. ఉష్ణిక్ 28్ధృతిః 72 ్ర 100. యూపమునకు 20 చొప్పున నాలుగు యూపములు 20 ˘4 ్ర80. 1. మృగములు

2. ప్రజాపతులు 3. పశువులు, సఁంధలు)

59. (ఉద్గాతా బ్రహ్మాణం పృచ్ఛతి)

బ్రహ్మా! ఎవనికి ఈ భువనపు నాభి తెలియును? ద్యావాపృథ్వి అంతరిక్షములను ఎవడు తెలియును? సూర్యుని ఉత్పత్తి స్థానము తెలిసినవాడెవడు? చంద్రుడు పుట్టిన స్థలము తెలిసినవాడెవ్వడు?

60. (ప్రత్యాహ)

వేదాహమస్య భువనస్య నాభిం. నేను భువనపు నాభిని ఎరుగుందును. ద్యావాపృథ్వి అంతరిక్షములను ఎరుంగుదు. సూర్యుని మహా ఉత్పత్తి స్థానమును ఎరుంగుదును. చంద్రుడు పుట్టిన స్థలమును ఎరుంగుదును.

61. (అధ్వర్యుం యజమాన: పృచ్ఛతి)

అధ్వర్యులారా! ఁమ్ము నేను పృథ్వి యొక్క పరమ అంతము అడుచున్నాను. భువనముల నాభిని అడుగుచున్నాను. సేచక అశ్వపు ఁర్యము అడుచున్నాను. వాణి యొక్క పరమ వ్యోమమును గురించి అడుగుచున్నాను.

62. (ప్రత్యాహ)

యజమానీ! ఈ వేదియే పృథ్వికి పరమ అంతము. ఈ యజ్ఞమే భువనమునకు నాభి. ఈ సోమమే సేచక అశ్వపు ఁర్యము. ఈ బ్రహ్మయే వాణి యొక్క పరమ వ్యోమము.

63. ఁశ్వమును సృష్టించినవాడు - స్వయముగనే బ్రహ్మాండ శరీరమును దాల్చినవాడగు అనాదినిధన పరమ పురుషుడే సృష్టి మహార్ణవమున కాలప్రాప్త గర్భమును ధరించినాడు. ఆ గర్భము నుండియే ప్రజాపతి ఆఁర్భఁంచినాడు. యతో జాతః ప్రజాపతి .

64. దైఁహోత సోమ మహిమన ప్రజాపతిని యజించినాడు. యజించబడు ప్రజాపతి మహిమాన్విత సోమమును పానము చేయును గాత. మానవహోతా! యజింపుము.

65. ప్రజాపతీ! ఈ భూతజాతము నీకన్న వేరు కాదు. సకల చరాచర ప్రాణులున్నఁ. వాని అన్నింటిపైన నీవే ప్రజాపతిఁ.

ప్రజాపతీ! మేము ఏ కోరికలతో నీ హోమము చేయుచున్నామో అఁ మాకు లభించును గాత. మేము ధనపతులమగుదుము గాత.

ఆలోచనామృతము

1. యజ్ఞము ఒక్కడు చేయగలది కాదు. అందుకు అనేకుల సహకార సద్భావములు

అవసరము. కలసి పనిచేసినచో యజ్ఞమగును. ఇందరు ఒకచోట కూడుటయే మహా యజ్ఞం. యజ్ఞఫలము ఇంత మాత్రము చాలదా?

ఈ జీ◌తము ఒక మహా యజ్ఞము. ఎందరి సహకారమున మన జీవనము సాగుచున్నది. పంట పండుటకు అది మన వద్దకు వచ్చుట మహా యజ్ఞమగును. అందుకే అన్నము పరబ్రహ్మ స్వరూపమగును. దానిని పూజించవలెను. వృథా చేయరాదు.

2. వేదమునకు సకల ప్రాణులు సమములు. పూజ్యములు. ముఖ్యములు. మనసుకు పనికి వచ్చు చెట్టు, పుట్ట, గుట్ట మున్నగు వానిని పూజించుట - ఎంతటి పడమటి గాలి తగిలినను మన ఆచారము సంప్రదాయము. జీవన ◌ధానము.

ఇది మహోన్నతము, ఇందుకు సాటి వచ్చునది ఈనాటికి లేదు. నేడు ఈ ◌షనాగరికతను దాటుటకు ఇంతకు ◌ంచిన దారిలేదు.

ఈ దారి వేనవేల యేండ్లక్రింద వేదములు పరచినది!

3. మానవుల వలెనే అశ్వములకు సహితము కుటుంబము ఉన్నట్లు భా◌ంచబడినది. భార్యలు ఆలస్యముగా వచ్చినారు. అతడు ఆ అశ్వము మరొక సుభద్రతో కులుకుచున్నాడు - 18

భర్త చావమన్నాడు, అతని రూపమున భార్యకు సంతానము కావలెను. ఆమె కామమున ఎగబడినది! -19

మనుష్యుల కాపురము వంటివే జంతువుల కాపురములు ।

4. అశ్వము వద్ద రాణి శయనించినదని ఒక అపోహ ఏర్పడిఉన్నది. 'మహిషే అశ్వము ప్రాణభృత సం◌శతి ' అనగా అశ్వ మహిషి అగును. రాజ మహిషి కాదు. తరువాతి మంత్రములందు అశ్వ భార్యలే కనిపింతురు. 32 మంత్రమున 'మహిషే ముత్థాప్య' మహిషిని లేవదీసి అని అర్థము.

ఇది స్వార్థ పరులు కల్పించిన అపార్థము.

5. మైథునము సకల ప్రాణి సహజము. ఆహార నిద్రా భయ మైథునాని ఏతైహిరేకం పశుభిః నారాణాం. ఇదును గురించి ◌వరించుటలో దోషము లేదు. నేడు లైంగిక ◌ద్య అవసరమను చున్నారు గదా! అది ఆనాడే గుర్తించినారు కదా!

6. యజ్ఞమున యాగము, హోమము మాత్రమే కాదు. చెట్టు నీడనో, పందిరి కిందనో కూర్చుని జరుపు తాత్విక చర్చ కూడా అగును. ఇచట - భౌతిక ిషయములకు అతీతముగా- తాత్విక గంభీర ిషయముల చర్చ జరిగినది.

దాశరథి రంగాచార్య ిరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

అశ్వమేధాహుతి యను ఇరువది మూడవ అధ్యాయము సమాప్తము.

సర్వేపి సుఖినస్సంతు.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

అధారం సర్వ ిద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

ఇరువది నాలుగవ అధ్యాయము

1. అశ్వస్తూపరో గోమృగస్తే ప్రాజాపత్యాః కృష్ణగ్రీవ ఆగ్నేయో రరాటే పురస్తాత్సారస్వతీ మేష్య ధస్తాద్ధన్వో రాశ్వినా వధో రామౌ బాహ్వోః సౌమా పౌష్ణః శ్యామో నాభ్యాం సౌర్య యామౌ శ్వేతశ్చ కృష్ణశ్చ పార్శ్వ యో స్త్వాష్ట్రౌ లోమసక్థౌ సక్థ్యోర్వాయవ్యః శ్వేతః పుచ్ఛఇన్ద్రాయ స్వపస్యాయ వేహ ద్వైష్ణవో వామనః ॥

(అశ్వమేధమున ఇరువది యొక్క యూపములుండును. మధ్య యూపమును 'అగిష్ఠము' అందురు. దానికి పదిహేడు పశువులు కట్టబడును.)

అశ్వము, కొమ్ములు లేని మేక, గోవు ఇి ప్రజాపతికి సంబంధించిన పశువులు. వానిని మధ్యయూపమునకు కట్టుచున్నాను. నలుపుగొంతు మేక అగ్ని సంబంధము. దానిని అశ్వపు ముఖము వద్ద కట్టుచున్నాను. మేక సరస్వతి సంబంధి దానిని ముందు కట్టుచున్నాను. తెలుపు, నలుపు మేకలు అశ్వినుల సంబంధినులు. వానిని హనువుల క్రింద కట్టుచున్నాను. సోమ, పూషలకు సంబంధించిన మేకను అశ్వపు నాభి వద్ద కట్టుచున్నాను. సూర్య, యములకు సంబంధించిన నలుపు, తెలుపు పశువులను గుర్రపు కుడి ఎడమ ప్రక్కల కట్టుచున్నాను. త్వష్ట యొక్క రెండు పశువులను గుర్రపు వెనుక కాళ్ళను ఒక్కొక్కటి చొప్పున కట్టుచున్నాను. త్వష్ట యొక్క రెండు పశువులను గుర్రపు వెనుక కాళ్ళకు ఒక్కొక్కటి చొప్పున కట్టుచున్నాను. వాయుసంబంధి పశువును గుర్రపు తోకకు కట్టుచున్నాను. సుకర్మ ఇంద్రుని కొరకు కడుపుతోనున్న ఆవును - ిష్ణువునకు పొట్టి పశువును గుర్రపు తోకకు కట్టుచున్నాను.

(ఇ౦ పదిహేను పశువులు. ఀనిని 'పర్యంగ్య' అందురు. ఁగత యూపములందు పదహారేసి పశువులు కట్టుదురు.)

2. లోహితము, ధూమ్ర లోహితము, రేగుపండు ఎరుపు ఇ౦ సోమదేవతా సంబంధములు. పసుపు పచ్చనిది, చిలక పచ్చనిది, అరుణ బభ్రు వరుణ దేవతాకములు. కృష్ణ ఛిద్రము - శితి ఛిద్రము, సరశితి ఛిద్రము, స౦తా దేవతాకములు, నల్ల కాళ్ళది, శితి బాగువు, సర్వ శితి బాహువు బృహస్పతి దేవతాకము.

(ఀనిని మధ్య యూపమున కట్టవలెను)

౦చిత్ర వర్ణ బిందు, లఘు బిందు, స్థూల బిందు గోవులు ఁత్రా వరుణ దేవతాకములు.

(ఀనిని రెండవ యూపమున కట్టవలెను.)

3. శుద్ధ వాలము, సర్వ శుద్ధము వాలము, మణి శుద్ధ వాల పశువులు అశ్వినీ దేవతాకములు

శ్వేత, శ్వేత చక్షు, అరుణ వర్ణ పశువులు పశుపతి రుద్ర దేవతాకములు. తెలుపు చెవులని యమ సంబంధులు. గర్వయుక్త పశువులు రుద్ర సంబంధములు. నభోరూపలు పర్జన్య సంబంధులు.

(పశవః తృతీయే నియోజ్యాః)

4. ౦చిత్ర వర్ణలు, వంకర గీతల౦, ఎదురు గీతలు పశువులు మరుద్దేవతాకములు. చిక్కిన దేహములని, రక్త రోములని, తెల్లని ఆడ పశువులు సరస్వతీ దేవతాకములు. ప్లీహ కర్ణలు, హ్రస్వ కర్ణలు, రక్త కర్ణ పశువులు త్వష్ట దేవతాకములు. నల్లని మెడ గల తెల్లని చంక గల, పుండ్ర జంఘు పశువులు. ఇంద్రాగ్ని దేవతాకములు. కృష్ణపుండ్ర, అల్పాంజి, మహాంజి పశువులు ఉషా దేవతాకములు.

(చతుర్థే యూపే నియోజ్యాః)

5. ౦చిత్ర వర్ణలగు మూడు స్త్రీ పశువులు ౦శ్వే దేవతల౦. రెండున్నర ఏండ్ల ఎర్రని పశువులు వాగ్దేవత౦. ౦శేష చిహ్నములు లేని మూడు పశువులు అదితి దే౦౦. సమాన వర్ణలగు మూడు పశువులు ధాతా దేవత౦. చిన్న మేకలు దేవ పత్నుల౦.

(పంచమే)

6. నలుపు మెడ గల మూడు పశువులు అగ్ని దేవత౦. శ్వభ్రు వర్ణలు మూడు వసువుల౦. ఎరుపు రంగు మూడు పశువులు రుద్రుల౦. శ్వేత వర్ణ, అధోచ్ఛిద్రములు మూడు ఆదిత్యుల౦. నభో రూపములు మూడు పర్జన్యుని౦.

(షష్ఠే)

7. ఎత్తు◌యు, పొట్టివగు మూడు పశువులు ఇంద్ర, ◌ష్ణువుల◌. పూర్ణ శ్వేత బాహు, శ్వేత పుష్టములు ఇంద్ర - బృహస్పతుల◌. చిలక పచ్చని◌ మూడు అశ్వ దేవత◌. మట్టి రంగుని మూడు అగ్ని, మరత్తుల◌. నలుపు వర్ణపు మూడు పూష దేవత◌.

(సప్తమే)

8. కుర్వర వర్ణములగు మూడు పశువులు ఇంద్రాగ్నుల◌. రెండు రంగుల మూడు అగ్ని - సోముల◌. పొట్టి ఎద్దులు మూడు అగ్ని - ◌ష్ణువుల◌. వంధ్య మేషములు మూడు ◌త్రావరుణుల◌. మట్టి రంగు◌ మూడు - వేరుగా - ◌త్ర దేవత◌.

(అష్టమే)

9. నలుపు మెడల మూడు పశువులు అగ్ని సంబంధులు. పసుపు పచ్చని మూడు సోమసంబంధులు. తెలుపు రంగుని మూడు వాయు సంబంధులు. చిహ్న రహితులు మూడు అదితి సంబంధులు. సమాన వర్ణలు మూడు ధాత సంబంధులు. మూడు చిన్న మేకలు దేవపత్ని సంబంధులు.

(తొ◌్మదవ యూపమున కట్టవలెను.)

10. మూడు నల్లని పశువులు భూ◌ దేవతాకములు. మూడు ధూమ్ర వర్ణలు అంతరిక్ష దేవతాకములు. మూడు పెద్ద పశువులు ద్యుదేవతాకములు. మూడు ◌◌ధ వర్ణలు

◌ద్యుద్దేవతాకములు. మూడు సిధ్మరోగ పశువులు నక్షత్ర దేవతాకములు.

(పదవ యూపమునకు కట్టవలెను.)

11. ధూమ్ర మేషములు మూడింటిని వసంతమునకు బలి ఇత్తుము. తెలుపుమేకలు మూడింటిని గ్రీష్మ ఋతువునకు బలి ఇత్తుము. నలుపు మేకలు మూడింటిని వర్ష ఋతువునకు బలి ఇత్తుము. ఎరుపు మేకలు మూడింటిని శరదృతువునకు బలి ఇత్తుము. మచ్చల మూడు మేకలను హేమంతమునకు బలి ఇత్తుము. పసుపు రంగు మూడు మేకలను శిశిరమునకు బలి సమర్పింతుము.

12. ఒకటిన్నర సంవత్సరముల మూడింటిని గాయత్రికి, రెండున్నర సంవత్సరముల మూడింటిని త్రిష్టుప్‌నకు, రెండేళ్ళ మూడింటిని జగతికి, మూడేళ్ళ మూడింటిని అనుష్టుప్‌నకు, మూడున్నర ఏండ్ల మూడింటిని ఉష్ణిక్ ఛందముల కొరకు బలి సమర్పింతుము.

13. నాలుగేండ్ల మూడింటిని ◌రాట్ ఛందమునకు, మూడేండ్ల మూడు ఎద్దులను బృహతీ ఛందమునకు, మూడు వృషభములను కకుప్ ఛందమునకు, మూడు ఎద్దులను పంక్తి ఛందమునకు, మూడు గోవులను అతి చ్ఛందమునకు బలి అర్పింతుము.

14. మూడు నల్లని మెడ పశువులు అగ్ని దేవతాకములు. మూడు బభ్రు వర్ణలు సోమదేవతాకములు. మూడు ధ్వస్త వర్ణలు సంతృ దేవతాకములు. మూడు వత్సతరములు సరస్వతీ దేవతాకములు. మూడు కృష్ణ వర్ణలు పూష దేవతాకములు. మూడు పృశ్ని వర్ణలు మరుద్దేవతాకములు. మూడు అనేక రూపలు ిశ్వే దేవతాకములు. మూడు గొడ్డు ఆవులు ద్యావాపృథ్వీ దేవతాకములు.

15. వరుణ ప్రఘాస పర్వపు పదిహేను పశువులు చెప్పబడినం. మూడు కర్వర పశువులు ఇంద్రాగ్ని దేవతాకములు. మూడు కృష్ణ వర్ణ పశువులు వరుణ దేవతాకములు. మూడు చారల పశువులు మరుద్దేవతాకములు. మూడు కొమ్ములు లేని పశువులు ప్రజాపతి దేవతాకములు.

16. (అథ సాకమేధ పశవః)

తొలి చూలు మూడు పశువులను సేనావాన్ అగ్ని కొరకు వధించవలెను. వాత్య పశువులను మూడింటిని సాంతపన మరుత్తుల కొరకు, మూడు అప్పుడే పుట్టిన పశువులను గృహమేధి మరుత్తుల కొరకు, మూడు సంకల్పిత పశువులను క్రీడి మరత్తుల కొరకు, ిడి పశువులను స్తవవాన్ మరుత్తుల కొరకు వధించవలెను.

17. పద్దెనింిదవ యూపపు మహా హంయను పదిహేను పశువులు చెప్పబడినం. పందొింమదవ యూపమునకు మూడు కుర్వర వర్ణలు ఇంద్రాగ్నుల కొరకును, మూడు పెద్ద కొమ్ములం మహేంద్ర దేవత కొరకును, అనేక వర్ణ పశువులు ిశ్వ కర్మ కొరకును కట్టవలెను.

18. (పితరుల ఇష్టదేవతా పశువులు)

మూడు కృష్ణవర్ణ ధూమ్రములు సోమపాయి పితరులం. మూడు పసుపు ధూమ్రములు దర్భాసన పితరులం.

(ఇరువదవయూపమున)

కృష్ణ బభ్రువర్ణలు అగ్ని ష్వాత్త పితరులం. మూడు నల్లని పృష్టము - చుక్కలు గలం

త్ర్యంబక దేవతాకములు.

19. (శునాసీరీయ పశవః)

అగ్ని మున్నగు వారికి సంబంధించిన పదిహేను పశువులు చెప్పబడినం. మూడు కుర్వరపశువులు శునాసరీయములు.

(ఇరువది ఒకటవ యూపమున)

మూడు తెల్లని పశువులు వాయు దేవతాకములు. మూడు తెల్లనివే సూర్యదేవతాకములు.

(ఏవం సమాప్తాః యూపాః)

20. (అథారణ్యాః పశవః ఉచ్యన్తే)

వసంతము కపింజలమును, గ్రీష్మ మునకు కలర్వికమును, వర్షమునకు తిత్తిరులను, శరత్తుకు వర్తికమును, హేమంతమునకు కకరమును, శిశిరమునకు ికికిరములను బలి ఇవ్వవలెను.

21. సముద్రమునకు సింశుమారమును, పర్జన్యునకు మండూకమును, బలములకు మత్య్సములను, ిత్రునకు కులీపయ మత్య్సములను, నాక్రాస్తజలచరములను వరుణునకు బలి ఇవ్వవలెను.

22. సోమమునకు హంసలను, వాయువునకు కొంగలను, ఇంద్రాగ్నులకు సారసములను, ిత్రునకు మద్గులను, వరుణునకు చక్రవాకములను బలి ఇవ్వవలెను.

23. అగ్నికి కుక్కుటములను, వనస్పతులకు ఉలూకమును, అగ్నిసోములకు చాషలను, అశ్వినలకు మయూరములను, ిత్రావరుణులకు కపోతములను బలి ఇవ్వవలెను.

24. సోమమునకు లవపక్షులను, త్వష్టకు కులీకులను, గోపాదులను దేవపత్నులకు, దేవజాతులు మరియు గృహప్పతి అగ్నికి పారుష్ణములను బలి ఇవ్వవలెను.

25. దినములకు కపోతమును, రాత్రికి సీచాపును, రాత్రింబవళ్ల సంధులకు జతూపాత్రమును, మాసములకు జాత్యూహమును, సంవత్సరమునకు గరుడమును బలి ఇవ్వవలెను.

26. భూిికి మూషికమును, అంతరిక్షమునకు పాంకమూషికములను, ద్యులోకమునకు కశమూషికములను, దిశలకు నేవలములను, అవాంతర దిశలకు బభ్రుకులను ఆలంబనము చేయవలెను.

27. వసువులకు ఋశ్యలను, రుద్రులకు రురువులను, ఆదిత్యులకు న్యకువులను, ిశ్వేదేవులకు పృషతులను, సంధ్యలకు కులుంకులను వధించవలెను.

28. ఈశానునకు పరస్వత మృగమును, ిత్రునకు గౌరవమును, వరుణునకు మహిషమును - బృహస్పతికి గవయులను బలి ఇవ్వవలెను.

29. ప్రజాపతికి మగ ఏనుగును, వాణికి వక్రతుండమును, నేత్రములకు మశకములను, కర్ణములకు భ్రమరములను బలి ఇవ్వవలెను.

30. ప్రజాపతి, వయువులకు గౌరమృగమును, వరుణునకు అరణ్యమేషమును, యమునకు కృష్ణ మేషమును, మనుష్యరాజాయ మర్కటః సింహమునకు ఋష్యమును, ఋషభమునకు, గవయిని, క్షి ప్రశ్యేనమునకు వర్తికను, నీలింగమునకు కీటమును, సముద్రమునకు శింశుమారమును, హిమాలయమునకు గజమును ఆలంబనము చేయవలెను.

31. ప్రజాపతికి తురంగవదన కిన్నరము, ఉవమృగము, హలక్షణ సింహములగును. వృషదేవతది బిడాలము, ధాతకు కొంగ, దిశలకు కాకి, అగ్నిదేవతకు చటకము, త్వష్టకు రక్తసర్పము, పుష్కర సాధము. వాక్కునకు సారసమగును.

32. కులంగ, అరణ్యఅజ, నేవలా మయూరి సోమదేవతం. పూషదేవతది కోష్ఠము. మాయుది నక్క, ఇంద్రునిది గౌరమృగము. పిద్వునిది న్యంగుకము. అనుమతి కక్కటము. ప్రతిశ్రుతిది చక్రవాకము.

33. వలాహక, శార్గములు సూర్యదేవతాకములు. సృజయ, శాయాండకములు ుత్రదేవతాకములు. పురుషవాక్కుశారిక సరస్వతీ దేవతాకము. శ్వాంత్ భూు దేవతాకము. వ్యాఘ్ర, వృక, చిరుత, సర్పములు మన్యు దేవతాకములు - చిలక సముద్ర దేవతాకము.

34. గరుడుడు పర్జన్య దేవతాకుడు. అతిర్వాహస, దర్వాదులు వాయుదేవతాకములు. పైంగరాజ పక్షి వాక్పాలక బృహస్పతి దేవతాకము. అలజము అంతరిక్షదేవతాకము. ప్లవ, మత్స్య, మద్గునదీపతి సాగర దేవతాకము. కూర్మము ద్యావాపృథ్వీ దేవతాకము.

35. పురుష మృగము చంద్రదేవతాకము. దార్వాఘటములు వనస్పతి దేవతాకములు. తామ్రచూడము సంతృ దేవతాకము. హంస వాయు దేవతాకము. నాక్రమ, మకర, కులీప, మత్స్యములు సాగర దేవతాకములు. **"హ్రియైశాల్యకః"**

36. మృగి దిన దేవతాకము. మండూక, మూషక, తిత్తురులు సర్ప దేవతాకములు. లోపాశ అశ్వినలది. కృష్ణమృగము రాత్రిదేవతది. ఎలుగు, జతు, సుషీలిక అన్య జనులం. **"జహకావైష్ణం"**

37. కోకిల అర్ధమాసములది. ఋష్యమృగ, మయూర, సుపర్ణలు గంధర్వులం. ఉద్రము జములది. తాబేలు మాసములది. **రోహిత్కుణ్ణుణాచీ గోలత్తికా తే ప్సరసాల మృత్యులవే అసితః** మృత్యువుది నల్లని మృగము.

38. భేకి ఋతుసంబంధి. మూషిక, కశ, మంధాలములు పితృసంబంధులు. అజగరము బలసంబంధి. కపింజలము వసుసంబంధి. కపోత, ఉలూక, శశకము నిరృతి సంబంధలు. "వరుణాయ అరణ్యో మేషః"

39. శ్వేత ఆదిత్యానాం - ఉష్ట్రో, ఘృణీవాన్, వాఘ్రీనస్, మత్యా - మతికొరకు, సృమరో అరణ్యాయః రురురౌపిరః క్వయి, కుటరు, దాత్యేహ వాజినాం. కామాయ పికః.

40. ఖడ్గోమృగః వైశ్వదేవః, శ్వాకృష్ణః , కర్ణోగర్దభః , అక్షుః , రక్షసా. ఇంద్రాయ సూకరః . సింహోమారుతః. కృకలాసః , పిప్పకా , శకునిస్తే శరవ్యాయై. ిశ్వేశాం దేవానాం పృషతః.

ఆలోచనామృతము

1. ఇది వేదము. ఇందు ిశ్వమంతయు ఇముడును. నేటివంటి వర్గీకృత శాస్త్రములు నాడులేవు. నేటి వర్గీకృతముల వలన శాస్త్రజ్ఞులు ఇబ్బంది పడుచున్నారు. కుడి కన్ను తెలిసినవానికి ఎడమకన్ను తెలియకున్నది. నేటి శాస్త్రజ్ఞులు సంపూర్ణ శాస్త్రమును గురించి ఆలోచించుచున్నారు. ఇది మనిషికి అక్కరకు వచ్చునది. వర్గీకరణ డబ్బుకు అక్కర వచ్చునది.

2. ఈ అధ్యాయమున పశు, పక్ష్యాదులను గురించి చెప్పబడినది. ినిలో ఎన్ని నేడున్నవో,

ఎన్ని మృగ్యమైనవో పరిశీలించవలసి ఉన్నది. దేవతల సంబంధ ిషయము కూడ పరిశోధించవలెను.

నాకు తెలిసినంతలో భూిికి ఎలుకలను, కంటికి దోమలను, చెవులకు తుమ్మెదలను బలి ఇమ్మన్నాడు. ఇి వాటి వాటికి నష్టము కలిగించుని. ప్లవో మద్గుర్మత్స్యస్తే నదీపతమే. ప్లవ ముద్గుర, మత్స్యములు సాగరమునకు ఉపకరించుని. పరిశీలనలో సర్వము ిదితమగును.

దాశరథి రంగాచార్య ిరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

దేవతా పశువాచకమగు ఇరువది నాలుగవ అధ్యాయము సమాప్తము.

అథనాస్వధనాస్సంతు.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం సర్వ ిద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

ఇరువది అయిదవ అధ్యాయము

1. శాదం దద్భిరవకాం దన్తమూలైర్మృదం బర్వైస్తేగాం దంష్ట్రాభ్యాం సరస్వత్యా అగ్రజిహ్వం జిహ్వాయా ఉత్సాదమవ క్రన్దేవ తాలువాజం హనుభ్యామప ఆస్యేన వృషణమాణ్డాభ్యా మాదిత్యాం శ్మశ్రుభిః పన్థానం భ్రూభ్యాంద్యావాపృథిి వర్తోభ్యాం ిద్యుతం కనీనకాభ్యాం శుక్లాయస్వాహా కృష్ణాయస్వాహా పార్యాణి పక్ష్మాణ్యవార్యాఇక్షవో ి వార్యాణి పాక్ష్మాణి సార్యాఇక్షమః

దంతములచే శాదదేవతను, ఇగుళ్లచే భవక దేవతను, దంతముల వెనుక భాగముచే మదదేవతను, దంష్ట్రములచే తేగదేవతను, జిహ్వాగ్రమున సరస్వతిని, జిహ్వాచే ఉత్సాదుని, తాలువులచే అవక్రందుని, హనువులచే వాజమును, ముఖముచే జలదేవతలకు ముదము చేకూర్చుదును.

అండకోశములచే వరుణదేవునకు, గడ్డపు వెంట్రుకలచే ఆదిత్యులకు, ుసములచే సన్థానం, కనుబొమలచే ద్యావాపృథ్వులకు, కంటిపాపలచే ిద్యుత్తులకు ముదము కలిగింతును.

శుక్లాయ స్వాహా. కృష్ణాయ స్వాహా.

నేత్రలోకమములు, కంటి రెప్పలు పారదేవతాకములు. అవార్యాణి పక్ష్మాణి.

2. అశ్వపు ప్రాణమున వాయువును, అపానమున నాసికను, క్రింది పెదిచే ఉపయామమును, పై పెదిచే సత్తును, పైకాంతిచే అంతరమును, దిగువ కాంతిచే బాహ్యమును, మూర్ధమున నివేష్యమును, తలలోని మెదడుచే స్తయత్నును, మస్తిష్కమున అశ్వినులను, కనీనికములచే ిద్యుత్తును, కర్ణములచే శ్రోత్రమును, శ్రోత్రములచే కర్ణములగు, నిమ్న కంఠముచే తేదనిని, శుష్కకంఠమున జలమును, మెడవెనుక ఉండు మన్య నాడులచే చిత్తమును సంతోషపెట్టుదును.

అదితిని శీర్షమున, నిర్జల్పమున నిరృతిని, సంక్రోశమున ప్రాణమును, స్తుపమున రేష్మణమును ఆనందపరతును.

3. మశకములచే వెంట్రుకలను, స్వపసమున ఇంద్రుని, దుముకుట వలన బృహస్పతిని, ఖురముల కూర్మమును, స్థూలగుచ్ఛములచే ఆక్రమణమును, నాడులచే కపింజలమును, జంఘులచే జవమును, బాహువులచే అధ్వానమును, మోకాళ్లచే అరణ్యమును, ఊరువులచే అగ్నిని, భుజములచే పూషను, స్కంధములచే అశ్వినులను స్కంధగ్రంధులచే రుద్రుని ఆనందింపచేతుము.

4. (గుర్రపు ప్రక్క టెముకలను 'వంక్రి' అందురు. అి ఒకవైపు 13 మరొక వైపు 13 ఉండును. ఇది వాటి దేవతానిరూపణ)

అగ్నికి మొదటి వంక్రిచే, వాయువునకు క్రింది వంక్రిచే, ఇంద్రుని మూడవ దానిచే,

సోమమును నాలుగవ దానిచే, అదితికి అయిదవ దానిచే, ఇంద్రాణిని ఆరవదానిచే, మరుత్తులను ఏడవదానిచే, బృహస్పతిని ఎనిిదవ దానిచే, ఆర్యమను తొ్మదవ దానిచే, ధాతను పదవదానిచే, ఇంద్రుని పదకొండవ దానిచే, వరుణుని పన్నెండవ దానిచే యముని పదమూడవ వంక్రిచే ప్రీతులను చేయుదుము.

5. (రెండవ ప్రక్కనుంచి)

ఇంద్రాగ్నులను తొలివంక్రిచే, సరస్వతిని రెండవదానిచే, ఁత్రుని మూడవ దానిచే, నిర్ఋతిని నాలుగవ దానిచే; అగ్ని, సోములను అయిదవ దానిచే, సర్పములను ఆరవదానిచే, ఁష్ణువును ఏడవదానిచే, పూషను ఎనిఁదవ దానిచే, త్వష్టను తొఁ్మదవ దానిచే, ఇంద్రుని పదవ దానిచే, వరుణుని పదకొండవ దానిచే, యముని పన్నెండవ దానిచే, జలమును పదమూడవ దానిచే ప్రీతులను చేతుము. ద్యావాపృథివ్యో దక్షిణం పార్శ్వం ఁశ్వేషా దేవానాముత్తరం.

6. (అథాంగాంతరాణాం దేవతా ఆహ)

మరుత్తులకు స్కంధములచే, ఁశ్వేదేవతలకు ప్రథమకీకసముచే, రుద్రులకు రెండవదానిచే, ఆదిత్యుల్యకు మూడవ దానిచే, అగ్ని సోములను నితంబములచే, కుంజమును శ్రోణులచే, ఇంద్ర బృహస్పతులను ఊరువులచే, ఁత్రావరుణులను ఊరుసంధులచే, ఆక్రమణమును నితంబస్థూలభాగముచే, బలమును నితంబస్థ కూపకులచే సంప్రీతులను చేయుచున్నాము.

7. పెద్దపేగులచే పూషను స్థూలగుదమున అంధసర్పములను, అంత్రములచే నిహతుని, హస్తిచే జలమును, అండకోశములచే వృషణుని, శేఫమున వాజిని, రేతస్సుచే ప్రజను, పిత్తకోశమున చాషుని, పాయువున ప్రదరుని, ఁష్ఠపిండములచే కూశ్మానమును సంప్రీతులను చేయుచున్నాము.

8. ఇంద్రుని క్రోడమున, అదితిని పాజస్యమున, దిశలను జత్రువున, ఆదిత్యులను భసతమున,

జమూతమును హృదయస్థ మాంసమున, అంతరిక్షమును ఆంత్రమున, నభమును హృదయస్థ మాంసమున, చక్రవాకములను మతస్నాయువులచే, దివమును వృక్కమున, గిరిని నాడ్యగ్ర భాగములచే, ఉపలములను ప్లీహమున, వల్మీకములను క్లోమమున, గుల్మములను నవనాడులచే, స్రవంతులను హిరములచే, హ్రదములను కుక్షులచే, సముద్రమును జఠరమున, వైశ్వానరుని భస్మమున సంప్రీతులను చేయుచున్నాను.

9. నాభిచే ఁధృతిని, రసమున ఘృతమును, పక్వాన్ని రసమున జలమును, వసాబిందువులచే మరీచులను, శరీరగత ఊష్మమున నీహారమును, వసచే శీనమును. బాష్పములచే పృష్వను, కంటిపుసులచే హ్లాదునిని, రుధిరమున రాక్షసులను , అనుక్త అంగముల చిత్రదేవులను, రూపమున నక్షత్రములను, చర్మమున పృథిఁని ఆనందపరచుచున్నాము. జుమ్భకాయ స్వాహా.

10. హిరణ్య గర్భః సమవర్తతాగ్రే భూతస్యజాతః పతిరేక ఆసీత్ ।

సదాధార పృథిఁం ద్యాముతేమాం కస్మైదేవాయ హఁషా ఁధేమ ॥

23-1 చూడగలరు.

11. యః ప్రాణతో నిమేషతో మహిత్వైక ఇద్రాజా జగతో బభూవ ।

య ఈశే అస్యద్విపద శ్చతుష్పదః కస్మైదేవాయ హ౦షా ౦ధేమ ॥

23-3 చూడగలరు.

12. ఎవని మహిమకు ప్రతీకగా ఈ హిమవత్పర్వతము నిలిచి ఉన్నదో, ఎవని మహిమను నదుల సహితముగ సముద్రము గానము చేయుచున్నదో, ఎవని భుజములు ఈ ౦శాల దిశలగునో అట్టి ప్రజాపతికి హ౦స్సులు అర్పించుచున్నాము.

13. ఎవడు ఆత్మను, బలమును ప్రసాదించువాడో, ఎవని శాసనమున సకల ౦శ్వములు ప్రవర్తిల్లునో, ఎవని ఆజ్ఞను సకలదేవతలు అనుసరింతురో, ఎవని కరుణ అమృతస్వరూపమగునో, ఎవని క్రోధము మృత్యువగునో అట్టి ప్రజాపతికి హ౦స్సులు అర్పించుచున్నాము.

14. సకల దిశలందు మమ్ము అహింసితులను, అనాక్రాంతులను చేయునదియు, శత్రుభేదకమును, శుభప్రదమును అగు యజ్ఞం మాకు లభించును గాత. దేవతలు మాకు సదా అభ్యుదయము కలిగింతురు గాత. వారు అప్రమత్తులై ప్రతినిత్యము మమ్ము రక్షింతురు గాత.

15. దేవతల శుభప్రదమగు సహృదయము మా ౦షయమున మరింత నిజమగును గాత. మాకు సదా దేవతల దానము లభించును గాత. మేము నిత్యము దేవతల స్నేహ పాత్రులము అగుదుము గాత. మా జీవనమునకు గాను దేవతలు మా ఆయువులను మరింత పొడిగింతురు గాత, “ దేవా నమస్కారము. ఆయుః ప్రతిరన్తు జీవసే ”.

16. ప్రాచీనస్తుతులచే మేము భగుని, ౦త్రుని, అదితిని, అహింసక దక్షుని ఆహ్వానించుచున్నాము. వారితో ఆర్యను, వరుణ, సోమ, అశ్వినులను కూడ ఆహ్వానించుచున్నాము. సుభగ సరస్వతి మాకు శుభములు కలిగించవలెను.

17. వాయుదేవత ఔషధము వంటి గాలిని సుఖకరమగునట్లు ీచును గాత. తల్లిభూ౦, తండ్రి ద్యులోకము అట్లే చేయుదురు గాత. సోమాభిషావకములు, సుఖస్థానములగు శిలలు మాకు అవే సుఖసంతోషములను కలిగింతురు గాత. అశ్వినులారా! ీరు స్వచ్ఛందముగా మాకు ఆ సుఖ సంతోషములనే కలిగించండి.

18. అతడు ఈశానుడు. సమస్త జగత్పతి. బుద్ధిని ౦కసింపచేయువాడు. సకల ఐశ్వర్య వంతుడు. అతనినే - అతనినే మేము ఆహ్వానించుచున్నాము.

పూష మా ధనములను వృద్ధి పరచును. అతడే రక్షక, పాలక, అనుపహింసిత పూష మాకు శుభములు కలిగించవలెను.

19. స్వస్తిన ఇంద్రో వృద్ధ శ్రవాః పూషా ౦శ్వవేదాః ।

స్వస్తి నస్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిః స్వస్తినో బృహస్పతి ర్దధాతు ॥

20. పృశ్నిమాతరములగు పృషదశ్వములు శుభగతులు - యుద్ధమునకు సాగువారు మా యజ్ఞమునకు విచ్చేయవలెను. అగ్ని జిహ్వలు, ఆలోచనాపరులు, సూర్య ప్రకాశులగు

మరుత్తులు మా యజ్ఞమునకు విచ్చేయవలెను. తమ సకల రక్షణలచే విశ్వేదేవతలు మా యజ్ఞమునకు విచ్చేయవలెను.

21. దేవతలారా! భద్రం కర్ణేభిః శ్రుణుయామ. యజనీయ దేవతలారా! భద్రం పశ్యేమ

అక్షిభిః । మా సర్వాంగములు స్థిరములు కావలెను. మేము సదా దేవతలను స్తుతించు చుండవలెను. దేవతలు ప్రసాదించిన ఆయువు మాదేహములందు నిలువ వలెను.

22. దేవతలారా! శతశరత్తులు గడిచిపోవును. ఈ వ్యవధిలోనే మా దేహములకు వార్ధక్యము ఏర్పరచినారు. అప్పుడే మా పుత్రులు తండ్రులగుదురు. జీవన యానపు ఆయువును మధ్యలో త్రుంచకండి.

(జరసం తనూనామ్, వార్ధక్యము దేహమునకు మాత్రమే! పుత్రాసో యత్ర పితరో భవంతి, తన కొడుకులు తండ్రులైనప్పుడు వార్ధక్యము)

23. అదితి ద్యులోకమగును. అదితి అంతరిక్షమగును. అదితి తల్లియగును. అదితి తండ్రియగును. అదితి పుత్రుడగును. అదితి విశ్వేదేవతలగును. అదితి పంచమానవులగును. ఇంత ఏల అదితియే సృష్టి. అదితియే ప్రజనన శక్తి. అదితర్జాత మదితిర్జనిత్వమ్

24. అశ్వము దేవభూతము. సర్పణశీలము. అట్టి అశ్వమును మేము యజ్ఞమున వర్ణించుచున్నాము. కావున మిత్రా వరుణులు, ఆర్యమ, వాయు, ఇంద్ర, ఋభుక్ష, మరుత్తులు మమ్ము నిందించరాదు.

25. అశ్వము స్నానమున పరిశుద్ధమైనది. ధనముచే కప్పబడినది. ఆజ్యసక్తు, ధనధాన్యాదుల సహితముగా అశ్వము ముందు సాగినది. ఆ వంటల పరిమళమునకు వెనుక వచ్చుచున్న ఇంద్ర పూషాదులకు ప్రియ భక్ష్యమును, మేమే అను - మేక ముందుకు ఉరుకుచున్నది.

26. ఈ మేక పూష దేవత యొక్క భాగము. విశ్వేదేవతల హితకర్త. వేగవంత అశ్వము మేకను తన ముందుకు తెచ్చుకొనును. అప్పుడు ప్రజాపతి త్వష్ట దేవతలకు ప్రియమైనదియు, ప్రథమ దేయమును అయిన మేకను అశ్వము దగ్గరకు చేర్చును.

27. అశ్వము హవిర్భూతి, ప్రతి ఋతువున దేవయాన పథగామి. ముగ్గురు మానవ హోతలు కుశములచే నీళ్ళు చల్లి అశ్వమును పవిత్రము చేయుదురు. అప్పుడు, పూషకు ప్రథమ యజ్ఞ భాగమగు మేక తన పలుకున దేవతలకు యజ్ఞ సూచన ఇచ్చును. ముందునకు వచ్చును.

28. హోతలారా! అధ్వర్యులారా! ప్రతిపస్థాతలారా! అగ్నింధ్రులారా! గ్రావస్తోతలారా! ప్రశస్తలారా! బ్రహ్మా! ఈ అశ్వమేధము సులక్షణ అలంకృతము, సమ్యక్ హుతము. ఈ యజ్ఞపు పయో, దధి, పయస్య, పురోడాశాదులను దానము చేయండి.

29. యూపము కొరకు చెట్టు కొట్టిన వారున్నారు. కొట్టిన చెట్టును మోసిన వారున్నారు. యూపపు అగ్ర భాగమున కట్టవలసిన ముక్కలను చెక్కినవారున్నారు. అశ్వము కొరకు చేయవలసిన వంటకు కట్టెలు చేర్చినవారున్నారు. వారందరి శ్రమ ఈ యజ్ఞమును సఫలము చేయుము గాత.

30. పూజ్యమగు ఈ యజ్ఞఫలము నాకు లభించినది! ఆ యజ్ఞ ఫలము నాలో చేరినది. ఈ అశ్వము దేవతల ఆశలను సఫలము చేయును గాత. దీనివలన విద్వాంసులు, ఋషులు ఆనందితురు గాత. ఈ అశ్వము దేవతలకు పుష్టి కలిగించుటకు వారికి బంధువగును గాత.

31. వేగవంత అశ్వపుత్రాడు, దాని జీను, తలకు కట్టిన త్రాడు, నోటికి వేసిన కళ్ళెము, దాని గడ్డి మున్నగునవి ఇక దేవతలకు చేరును గాత.

32. ఈగలు ముసిరిన అశ్వమాంసము. నరుకునపుడు కత్తికి అంటిన అశ్వమాంసము. కసాయి వాని చేతులకు, గోళ్ళలో చేరిన అశ్వమాంసము ఇక దేవతలకు చేరును గాత.

33. అశ్వపు పేగులందు సగము అరిగిన గడ్డి ఉండును. అది కోసినంత బయటపడును. పచ్చి మాంసము వాసన ఉండును. దానిని కోయునట్టి పుణ్యాత్ములు వానిని శుభ్రము చేయవలెను.

34. అశ్వమాంసము, నిప్పు మీద బాణలిలో వండినపుడు నేల మీద పడును. అది నేలపాలయినట్లు కాని, గడ్డిగాదమున కలసినట్లుగాని కాదు. అది సాంతము దేవతలకు చేరినది.

(భూమి దేవతయే కదా!)

35. అశ్వమాంసము ఉడుకునపుడు ఆహా! ఎంత మంచి పరిమళము అనువారుందురు. ఉడికినది తీసికొని పొండు అనువారుందురు. మాంసపు భిక్ష అడుగువారుందురు. వారందరి సంకల్పములు మా యజ్ఞమును సఫలము చేయవలెను.

36. మాంసము వండునపుడు మాటిమాటికి చూడవలసిన గిన్నె ఉండును. ఉడికినంత గుమ్మరించవలసిన గిన్నె ఉండును. అది చల్లారకుండ పెట్టవలసిన మూత ఉండును. మాంస రూప హృదయాదులను చూపు యష్టి మున్నగు పనిముట్లుండును. కోయుటకు ఉపయోగపడిన కత్తులుండును. అవన్నియు అశ్వమును దేవయోగ్యము చేయును.

37. అశ్వమా! పొగకప్పిన నిప్పు నిన్ను వండునప్పుడు చప్పుడు చేయకుండవలెను. ఉడుకు మాంసము నుండి సద్‌బుద్, సద్‌బుద్ చప్పుడు రాకుండవలెను. అగ్ని మంట

నుండి నీ వాసనను సతతము చూచునప్పుడు కదలకుండవలెను. యాజిత, భక్షిత, ఉద్యంత, వషట్కృతమయిన ఈ అశ్వమాంసమును దేవతలు గ్రహింతురు. ' దేవాస: ప్రతిగృభ్ణ్యశ్వమ్ '

38. అశ్వము వెడలుట, కూర్చుండుట, పొర్లుట, పదబంధము, అది త్రాగిన నీరు, తిన్న గడ్డి సర్వము దేవతలను చేరును గాత.

39. అశ్వమును కప్పిన బట్ట, క్రింద పరచిన బట్ట, అశ్వమునకు కట్టిన స్వర్ణ ముద్రలు శిరో భూషణము, పాద బంధము, ఇవన్నియుప్రియకర్మపు అశ్వము దేవతలను చేరు ఉపాయమగును.

40. అశ్వమా! రౌతు నిన్ను ఉరికించినాడు. నీవు ఉస్సురుమన్నపుడు ఉరుకించినాడు. మడమలతో తన్ని, కొరడాతో కొట్టి నీకు బాధ కలిగించినాడు. ఉరికించినాడు. నేను స్రువమున యజ్ఞమున హం అర్పించియు, మంత్రములు చదింయు నీ యొక్క ఆ బాధను పోగొట్టుచున్నాను.

41. వేగవంతము, దేవప్రియమగు అశ్వపు నలుబది మూడు వంక్రులను కరవాలము ఛేదించును. ఋత్విజులారా! జ్ఞానవంతులై అశ్వపు ఒక్కొక్క అవయవమును ప్రకటించండి. దీని ప్రత్యంగమును దోషరహితము చేయండి. తదుపరి ఛేదించండి.

(4వ మంత్రమున వంక్రులు 26గా చెప్పబడినది. తానిచప్రతి పార్శ్వం త్రయోదశ భవంతి అని ఉవటుడు. 4, 5 మంత్రములందు సహితము త్రయోదశి, త్రయోదశీ అని చెప్పబడినది. ఇచట మంత్రమున 'చతురస్త్రింశత్' అని చెప్పినాడు.)

42. అశ్వమును నరుకువాడు ఒక్క ప్రజాపతి. ద్యావాపృథ్వులు ఉభయులు అతనిని నియంత్రించువారు.

అశ్వమా! నేను అధ్వర్యును. నీ అవయవములను ఛేదించుచున్నాను. అట్లు వేరు చేసిన మాంస పిండములను అగ్నియందు హోమము చేయుచున్నాను.

(దేవతల కొరకు గాని నాకు కాదని చెప్పుట)

43. అశ్వమా! నీవు స్వర్గమునకు ఏగుచున్నావు. అప్పుడు నీ శరీరము నీకు ఆటంకము కాకుండను గాత. ఈ ఖడ్గము నీ శరీరమును ఆపకుండును గాత. ఆశాపరుడు, అకుశలుడు అగు కసాయి సహితము నీ శరీరమును శాస్త్ర సమ్మతముగా ఛేదించును. కోసి వృథా చేయడు.

44. అశ్వమా! నీవు యజ్ఞము కొరకు వధించబడినావు. నవా ఉపతన్మ్రియతే న ఋష్యసి. నమస్కారము. ఋష్యసి. అందువలన నీకు మరణము కలుగదు. నష్టము కలుగదు. ఇక నీవు దేవ మార్గములందు సాగుదువు. నీవు పయనించు రథమునకు ఇంద్రుని

హర్యశ్వములు, మరత్తుల పృషతులు పూన్చబడును. అశ్వినుల రాసభము ముందు మరింత వేగవంత అశ్వము సాగును.

45. దేవత్వమునకు చేరుకున్న వేగవంత అశ్వమా! మమ్ము గోయుతులను, అశ్వవంతులను చేయుము. పురుషార్తులగు పుత్రవంతులను చేయుము. ిరినందరిని పోషించతగినంత ధనమును ప్రసాదించుము. అఖండ్య అశ్వమా! మమ్ము పాపరహితులను చేయుము. హ ర్యు క్త అశ్వమా! మాకు రాజ్య ప్రదానము చేయుము.

46. మేము అశ్వమేధము చేసినాము. ఈ లోకములను సాధించినాము. శ్వే దేవతలు, మరుద్గణ, ఆదిత్య సహితుడగు ఇంద్రుడు మాకు వైద్యము చేయుదురు గాత. ఆదిత్యులతో కూడిన ఇంద్రుడు మా యజ్ఞమును, మా దేహములను రక్షించును గాత.

47. అగ్నీ! నీవు మాకు కడు దగ్గరివాడవగుము. మాకు రక్షకుడవు, శరణమవు, శుభంకరుడవగుము.

అగ్నీ! నీవు వాసకుడవు, ధనదానమున కీర్తిశాలి . నీవు మా యజ్ఞమునకు చ్చేయుము. మాకు దీప్తియుక్త ధనము ప్రసాదించుము.

అగ్నీ! నీవు అత్యంత దీప్తివంతుడవు. అందరిని ప్రకాశింప చేయువాడవు. ుత్రుల సుఖము కొరకు నిన్ను ధనము యాచించుచున్నాము.

అగ్నీ! మా ఆహ్వానములు ఆలకించుము. హింసకులందరినుండి మమ్ము రక్షింపుము.

ఆలోచనామృతము

1. ఇది భారత దేశము. సుందర దేశము. మహోన్నత దేశము. సనాతన దేశము.

ఇది ఆర్యావర్తము. ఇది పుణ్య భూ . పునీత భూ . పురాతన భూ . పుష్ప పరిమళభూ .

ఇచటి మునులు. ఋషులు, జిజ్ఞాసువులు, ద్వాంసులు సమస్త మానవ కళ్యాణమునకు నిరంతరము వారి జీ తములను కప్పురములుగ కరిగించినారు. వారు తమ కొరకు ఇసుమంత ఆశించలేదు. సర్వేపి సుఖిస్సంతు, సమస్త మానవాళి సుఖజీవనమునకు పూలబాటలు పరచినారు!

ఈ అదృష్టము, ఈ భాగ్యము, ఈ సంపద భరత జాతికి మాత్రమే దక్కినది. ఇది ఆర్యావర్తః పుణ్యభూ ః

2. అపౌరుషేయము, భగవత్ప్రసాదనము, మునిజన సే తములగు వేదములు రత్ననిధులు

ఇ෴ భారతదేశమున అవతరించిన෴. కాని సకల మానవాళి హితము కోరున෴. ఇందలి సదాశయములు, మహోన్నత ఆలోచనలు, ෴శాలతమ దృక్పథములు మెచ్చదగినవి కానము.

ఆనోభద్రాః క్రతవో యన్తు ෴శ్వతో ෴దబ్ధాసో అపరితాస ఉద్భితః

దేవానో యథా సద෴ద్వృధే అసన్నప్రాయువో రక్షితారో దివేదివే 25-14

ఇంతటి ఉదాత్తములగు ఆలోచనములు వేదములు, ఉపనిషత్తులు, భారత సాహిత్యమునకే సాధ్యపడినది.

ఇదంతయు కొంచెపు పాశ్చాత్య నాగరికతకు తాకట్టు పడి ఉండుట భారతజనుల దైన్యము, దుస్థితి, దాస్యమును తెలియపరచుచున్నది.

ఇది సూర్యునకు పట్టిన గ్రహణము మాత్రమే! ఇ෴ భారత సంస్కృతీ భానుని కాంతి పుంజములను కప్పి ఉంచలేవు. సూర్యుని వెలుగు ప్రసరించకపోదు. ఈ జాతి మరల మానవాళికి మార్గదర్శకము కాకపోదు.

3. యజ్ఞ యాగాది క్రతువులు, హోమ కుండములు, మనసులను కదలించు మంత్రములు, పరాత్పరుని గురించిన చర్చలు, మానవ కళ్యాణపు ఆలోచనలు ఇవన్నియు భారతదేశమునకు, భారత జాతికి మాత్రమే దక్కిన మహా వరములు. ෴నిని పాటించిన భారతజాతి మరొకసారి మానవ జాతికి తలమానికమగును.

అశ్వమేధ మంత్రములు మనసును కదలించున෴. కన్నులను తడిచేయున෴. మంత్రములకు ఆ శక్తి ఉన్నది. మనిషి మనసు ఎత్తులను పెంచగలవు. నరుని మానవుని చేయగలవు. మహోన్నతుని చేయగలవు. అశ్వమా! నాదమునకు ఆశక్తి ఉన్నది!

అశ్వమేధము యాగములందు ప్రధానము. ఈ ෴షయము పురాణాదులందు వ్యక్తమయినది. దీనిని గురించి చది෴న, అనువదించిననే మనసు పులకించినది! నేత్రములు బాష్పాకులములయిన෴!! కనులారా గాంచిన ఎట్లుండెడిదో!!!

వేదములకు సకల ప్రాణి జాలము ෴ది అనంతమైన ప్రేమానురాగములు ! అశ్వము, అదెంత! దానికి నోరున్నదా! జ్ఞానమున్నదా? కాని వేదము అశ్వమును అట్లు పరిగణించలేదు.

అశ్వమును వధించిన మాట వాస్తవము. ఆ వధ ఎవరి కొరకు జరిగినది? సంకుచిత స్వార్థమునకు కాదు. సమస్త మానవాళి కళ్యాణమునకు! దేవతలను ప్రీతులను చేయుటకు!

అశ్వవధకు ఏర్పడిన అనంత కర్మకాండ మహా మంత్రములు! యాగములు!! అగ్నిహోత్రము!!! ఇది ఒక జంతువునకు జరుగు సంస్కారమా! ఒక దేవతకు జరుగు ఆరాధనయా!

'న వా ఉ ఏత న్మ్రియసే నరిష్యసి' నీకు మరణము లేదు. నష్టము లేదు అనుచున్నాడు.

అశ్వమును స్వర్గమునకు సాగనంపిన తీరు అమోఘము!!!

ఇంద్రుని హర్యశ్వములు ఆ అశ్వపు రథమునకు తగులునట! మరుత్తుల పృషత్తులు తగులునట! అశ్వినుల రాసభములు ముందర సాగునట! వానికి అగ్రమున వేగవంత అశ్వము సాగునట!

మానవుడే అశ్వమును పెంచినాడు! మానవుడే అశ్వమునకు తనంతటి అంతస్థు కలిగించినాడు. మానవుడే దానిని వధించినాడు! మానవుడే దానికి ఎంతయో కర్మచేసినాడు. మానవుడే అశ్వమును దేవతలందు చేర్చినాడు! మానవుడే దేవత అయిన అశ్వమును ప్రార్థించుచున్నాడు!!!

సుగవ్యం నో వాజీ స్వశ్వ్యయం పుంసః పుత్రాంఉత ిశ్వాపుషం రయిమ్ ।

అనాగాస్త్వం నో అదితిః కృణోతు క్షత్రంనో అశ్వో వనతాంహంిష్మాన్ ॥

మానవుని మహామహుని చేయుట జంతువును సహితము దేవతను చేయుట ఒక్క వేదమునకు మాత్రమే సాధ్యము. ఇతరమునకు అసాధ్యము! అసాధ్యము!! అసాధ్యము!!!

వేదమునే కాదు, దేనినైనను, కామెర్ల కంటితో చూడరాదు! కామెర్ల కంటికి సకలము పసుపుగనే కనిపించును!! ఎలనన అతని రక్తము పచ్చబారును.

దాశరథి రంగాచార్య ిరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

అశ్వమేధమంత్రముల ఇరువది అయిదవ అధ్యాయము సమాప్తము.

"కాలే వర్షతు పర్జన్య: పృథిిం సస్యశాలినీ"

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం సర్వ ిద్యానాం హయగ్రీవ ముపాస్మహే ॥

ఇరువది ఆరవ అధ్యాయము

ఇషేత్వేత్యారభ్య దర్శ పౌర్ణమాస పిత్ర్యర్య జ్ఞాగ్నిహోత్రో పస్థాన పశుచాతుర్మాస్యాగ్నిష్టోమ వాజపేయ రాజసూయాగ్ని సౌత్రామణ్యశ్వమేధ సంబద్ధామన్త్రా వ్యాఖ్యాతాః ।

ఇదానీం ఖిలాన్యుచ్యన్తే ॥ (మహీధరవ్యాఖ్య నుంచి)

'ఇషేత్వ' అను మంత్రముతో ప్రారంభించినాము. దర్శపౌర్ణమాస, పితుర్యజ్ఞ, అగ్నిహోత్రోపస్థానపశు, చాతుర్మాస్య, అగ్నిష్టోమ, వాజపేయ, రాజసూయ, అగ్నిసౌత్రామణి, అశ్వమేధములకు సంబంధించిన మంత్రములను వ్యాఖ్యానించినాము. ఇప్పుడు ఖిలములను చెప్పుచున్నాము.

1. అగ్నిశ్చపృథిిచ సంన్నతే తే । మే సంన్నమతామదోవాయుశ్చాన్తరిక్షంచ సంన్నతే తే మే సంన్నమతామద ఆదిత్యశ్చద్యౌశ్చ సంన్నతే తేమే సంన్నమతామద ఆపశ్చవరుణశ్చ సంన్నతే తే మే సంన్నమతామదః । సప్త సంసదో అష్టమీ భూత సాధనీ । సకామాం అధ్వనస్కురు సంజ్ఞానమస్తు మేఽమునా ॥

అగ్నియు భూమియు సంగతులగుదురు గాత. సంగతులైన వారు మాకు అనుకూలురగుదురు గాత.

వాయువు అంతరిక్షములు సంగతులగుదురు గాత. సంగతులైన వారు మాకు అనుకూలురు అగుదురు గాత.

ఆదిత్యులు ద్యులోకము సంగతులగుదురు గాత. సంగతులైనవారు మాకు అనుకూలురు అగుదురు గాత.

జలము వరుణుడు సంగతులగుదురు గాత. సంగతులైనవారు మాకు అనుకూలురు అగుదురు గాత.

అగ్ని, అంతరిక్షము, వాయువు, ఆదిత్యులు, ద్యులోకము, జలము, వరుణుడు ఏడుగురు అధిష్ఠాతలు.

దేవా! మా మార్గములను అభీష్టపూర్ణము చేయుము. మమ్ము సంజ్ఞానులను చేయుము.

2. నేను జనుల కొరకు శుభవాక్కులు పలుకుచున్నాను. అం బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్రులకును, నా అనుయాయులకును శుభములు కూర్చును గాత. నా అభీష్టములు వర్ధిల్లును గాత. నేను దానములు ఇచ్చువాడను. దేవతలకు ప్రీతిపాత్రుడను కావలెను. దేవదత్తాదులు అనుకూలురు అగుదురు గాత.

3. బృహస్పతీ! ఏం రమణీయ రత్నాదులగునో, వేటిని సంపన్నులు ిక్కిలి ఆశింతురో, ఏది యజనహేతువగునో, ఏది జనసాధారణులకు కాంతివంతమగునో, ఏది బలమును దీప్తివంతము చేయునో, అట్టి ంచిత్ర ధనమును మాకు చేర్చుము.

గ్రహమా! నీవు ఉపయామమున గ్రహించబడినావు. నేను నిన్ను బృహస్పతి కొరకు గ్రహించినాను. ఇది నీ స్థానమగును. బృహస్పతి కొరకు గాను నిన్ను ఇచట స్థాపించుచున్నాను.

4. గోవంత ఇంద్రా! ఇచటికి, ఈ యజ్ఞమునకు ిచ్చేయుము. ఈ యజ్ఞసోమము శిలలచే అభిషుతుమై ఉన్నది. ఈ సోమరసమును పానము చేయుము.

గ్రహమా! నీవు ఉపయామమున గ్రహించబడినావు. నేను నిన్ను గోవంతుడగు ఇంద్రుని కొరకు గ్రహించినాను. ఇది నీ స్థానమగును. ఇంద్రుని కొరకు నేను నిన్ను ఇచట స్థాపించుచున్నాను.

5. వృత్రహంతఇంద్రా! నీవు శతప్రజ్ఞవు. ఇచటికి, ఈ యజ్ఞమునకు ిచ్చేయుము. ఈ యజ్ఞసోమము శిలలచే అభిషుతమైనది. ఆవు పాలు కలుపబడినది. ఈ సోమరసమును పానము చేయుము.

ఉపయామగృహీతో ిసేన్ద్రాయ త్వాగోమత ఏషతే యోనిరిన్ద్రాయ త్వాగోమతే.

(పైమంత్రపు రెండవ పరిచ్ఛేదము దీనికి వచనమగును)

6. వైశ్వానరుడు యజ్ఞవంతుడు. సత్యజ్యోతి రక్షకుడు. అనుపక్షీణుడు. అజస్రం ధర్మ ిమహే, అతనిని అక్షయ ధర్మమును యాచించుచున్నాను.

" ఉపయామగృహీతో ిసి వైశ్వానరాయ త్వైషతే యోని ర్వైశ్వానరాయత్వా"

7. నేను వైశ్వానరుని సద్భావనము నిలుతును గాత. ఆ రాజు భువనములకు శ్రీ వంతుడు. అతడు ఈ భూిమినుండియే పుట్టి ఈ భూిమిని ిక్షించుచున్నాడు. వైశ్వానరాగ్ని సూర్యుని యందు చేరి ప్రకాశించును.

" ఉపయామ గృహీతో ిసి వైశ్వానరాయ త్వైషతే యోనిర్వైశ్వానరాయత్వా "

8. మమ్ము రక్షించుటకు వైశ్వానరాగ్ని ిచ్చేయవలెను. వహనక్షమ ఉక్థలద్వారా ిచ్చేయవలెను. సుదూర ప్రాంతము నుండి ిచ్చేయవలెను.

" ఉపయామ గృహీతో ిసి వైశ్వానరాయ త్వైషతే యోనిర్వైశ్వానరాయత్వా "

9. అగ్ని ద్రష్ట, పావకుడు. పంచజనులహితుడు. త ిమహే మహాగయమ్, అతనిని మహాగమనము యాచించుచున్నాము.

"ఉపయామ గ్రహీతో ిస్యగ్నయే త్వావర్చస ఏషతే యోనిరగ్నయే త్వావర్చసే"

10. మహానుడు, వజ్రహస్తుడు, షోడశి ఇంద్రుడు మాకు సుఖములను ప్రసాదించును గాత. అతడు మమ్ము ద్వేషించుపాపిని హతమార్చును గాత.

" ఉపయామ గృహీతో ిసి వైశ్వానరాయ త్వైషతే యోనిర్వైశ్వానరాయత్వా "

11. ఇంద్రుడు దర్శనీయుడు. శత్రుంజయుడు. వాసహేతువు. సోమపానమున మదోన్మత్తుడు. యజమానులారా! ఆ ఇంద్రుని ి కొరకు మేము, నవప్రసూతగోవు తనదూడ కొరకు అంబారవము చేసినట్లు, స్తుతించుచున్నాము.

12. ఉద్గాతలారా! కాంతి ధనుడగు అగ్ని కొరకు, అత్యంత ప్రాపణీయ, బృహత్సామమును గానము చేయండి.

అగ్నీ! మహిషవలె నీధనము, నీ అన్నము దానార్థమే ఉద్గ ితమగును.

యథాప్రథమపరిణీతాస్త్రీ గృహాత్ భోగార్థం పతింప్రతి ఉద్గచ్ఛతి . మొదటి భార్య పతి భోగము కొరకు ఇంటినుండి వెడలును. అగ్నియు అట్లే ధన, అన్నములను దానము కొరకే ధరించును.)

13. అగ్నీ! మేము నీ స్తుతులు గానము చేయుచున్నాము. ఇంకను గానము చేయుదుము. ిచ్చేయుము. సోమరసము సిద్ధముగా ఉన్నది. సే ించుము. మదోన్మత్తుడవగుము. ఏహి - రమ్ము.

14. యజమానీ! ఋతువులు నీ యజ్ఞమును ిస్తరించును గాత. మాసములు హ ిని రక్షించును గాత. సంవత్సరములు నీ యజ్ఞమును భరించును గాత. వారందరు మా సంతతిని పాలింతురు గాత.

15. పర్వతముల వద్దను, నదుల సంగమ స్థలములందును, ిప్రుల బుద్ధియందును సోమము వర్ధిల్లును.

16. సోమమా! నీ రసాంశము పైకి ఎగిసినది. ఆహుతుల ద్వారా ద్యులోకమునకు చేరినది. అదే

వర్షరూపము దాల్చినది. ఉగ్ర, సుఖస్వరూప, మహాకీర్తిమయమై పృథ్వికి చేరినది.

17. సోమమా! నీవు ధనప్రాపకుడవు. యజనీయ ఇంద్ర, వరుణ, మరుత్తుల కొరకు

అభిషుతమగుము.

18. మానవుల సమస్త ధనములను సోమస్వా ి మా వద్దకు చేర్చవలెను. దానిని మేము ితరణ చేయుదుము. అనిభ ించుము.

19. దేవతలు మా యజ్ఞములను ఋతువుల ననుసరించి స్వీకరింతురు గాత. అట్లయిన మేము గోవులు, అశ్వములు, పుత్రులు అన్యపదార్థములందు సమృద్ధులము అగుదుము. ద్విపద, చతుష్పాత్తులచే మేము పరిపుష్టులము అగుదుము.

20. అగ్నీ! మంచిని కోరు దేవపత్నులను, త్వష్టను కూడ సోమపానమునకు తీసికొని రమ్ము.

21. ఋతుదేవతలారా! మా యజ్ఞమును కీర్తించండి.

బహుపత్నుల అగ్నీ! నేష్టా! సోమపానము చేయండి.

ీరే కదా రత్నములిచ్చువారు. త్వంహిరత్నధా అసి.

22. ఋత్విజులారా! అగ్ని ధనదాత. అత్యంత సోమప్రియుడు. అగ్నికి సోమపు ఆహుతులు అర్పించండి. అందుకు సంబంధించిన పనులు చేయండి. నేష్టసహితము దేవతలలో కూడి సోమపానము చేయును గాత.

23. ఇంద్రా! ఇదిగో ఈ సోమరసము నీ కొరకే వేచి ఉన్నది. రమ్ము ప్రసన్నుడవగుము. యథేచ్ఛగా సేింపుము. ఈ దర్భాసనమున కూర్చుండుము. సోమరసమును నీ ఉదరమున పోయుము.

24. దేవపత్నులారా! ీరు ఆహ్వాన సులభులు. రండి. ిచ్చేయండి. దర్భాసనము ీద కూర్చోనండి. ముచ్చట్లాడండి. త్వష్టా! దేవపత్నుల సహితుడవై, సచ్ఛీలుడవగునీవు, స్వేచ్ఛగా సోమము సేించుము. మదోన్మత్తుడవగుము.

25. సోమమా! ఎంతో రుచికరమవై, మాదకమవై ధారగా పిత్రమగుము. ఇంద్రుని పానమునకు అభిషుతమగుము.

26. సోమమా! రాక్షసహంత. ిశ్వద్రష్ట సోమపాత్ర ఇనుమున మలచబడి సోమము నిలుచునట్లు చేయబడినది. సోమము ద్రోణకలశమున ప్రశాంతముగా చేరును గాత.

దాశరథి రంగాచార్య ిరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

అనుక్త మంత్రకథనమను ఇరువది ఆరవ అధ్యాయము సమాప్తము.

లోకాస్సమస్తాస్సుఖినోభవంతు

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం సర్వ ిద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

ఇరువది ఏడవ అధ్యాయము

1. సమాస్త్వాగ్న ఋతవో వర్ధయంతు సంవత్సరా ఋషయో యానిసత్యా ।

సం దివ్యేన దీదిహి రోచనేన ిశ్వా ఆభాహి ప్రదిశాశ్చతస్రః ॥

అగ్నీ! వర్షము, ఋతువులు, సంవత్సరములు, ఋషులు, సత్యము నిన్ను వర్ధిల్లచేయవలెను. నీవు నీ దివ్య ప్రభచే దేదీప్య మానుడవగుము. సంపూర్ణముగ నలు దిశలను

ప్రకాశింపచేయుము.

2. అగ్నీ! సంంధితుడవు అగుము. యజమానిని ప్రబోధితుని చేయుము. మహాసౌభాగ్యము కొరకు నిలువుము.

అగ్నీ! యజమాని నీకు దగ్గరగా కూర్చుండును. అతనిని బాధించకుము. నీ ఋత్విజులే యశోవంతులు అగుదురు గాత - ఇతరులు కాదు - మాన్యే.

3. అగ్నీ! ఈ ఋత్విజులు నిన్ను కీర్తించుచున్నారు. ినుము. మాకు కళ్యాణ కారి అగుము.

అగ్నీ! నీవు శత్రుహంతవు. మా శత్రువును జయించువాడవు. నీవు ప్రమాద రహితుడవగుము. యజ్ఞగృహమున నిరంతరము ప్రజ్వరిల్లుము.

4. అగ్నీ! నీవు ఇచట ధనమున వహింపుము. పూర్వము అగ్ని చయనము చేసినవారు నీచే తిరస్కరింపబడకుందురు గాత. క్షత్రియులు నీ అధీనమున ఉందురు గాత. నిన్ను ఉపాసించు యజమానికి బాధలు ఉండరాదు. అతడు వర్ధిల్లవలెను.

5. దీర్ఘాయువు అగ్నీ! క్షత్రియుల ద్వారా ఉద్దీప్తుడవు అగుము. ిత్ర సూర్యిని కలసి నీ ిత్రుడగు యజమానికి హితము చేకూర్చుము.

అగ్నీ! మా సజాతుల మధ్య నిలువుము. వర్ధిల్లుము. నీవు రాజుల యజ్ఞములకు ిధ రూపముల ఆహ్వానించబడువాడవు. దేదీప్యమానుడవగుము. "దీదిహీహ"

6. అగ్నీ! నిహంతలను, హింసకులను, అన్య మనస్కులను అదాతలను లంఘింపుము. పాపములను పారద్రోలుము. తదుపరి మాకు ీరపుత్రయుక్త ధనమును ప్రసాదించుము.

7. జాతవేద అగ్నీ! నీవు అహింసితుడవు. అక్షయుడవు. ిశేషరూపమున శోభాయమానుడవు. క్షత్రియులచే ఉద్దీప్తుడవై దేదీప్యమానుడవగుము. మానవులకు గల మృత్యుభయాదులను సకల దిశలనుండి తొలగించుము. నీ యొక్క శుభంకర జ్వాలలచే మమ్ము పాలింపుము. వర్ధిల్లచేయుము.

8. సంతా, బృహస్పతులారా! ఈ యజమానిని ప్రబోధితుని చేయండి. ఇతడు సుమతి. ఇతనిని మరింత సుమతిని చేయండి. ఇతనిని మహా సౌభాగ్యమున వర్ధిల్లచేయండి. ఇతని యజ్ఞమున ిశ్వేదేవతలు తృప్తులు అగుదురు గాత.

9. బృహస్పతీ! పరలోక సంబంధములును, యముని నరకాది పాపముల నుండి మాకు ిముక్తి కలిగించుము.

దేవ భిషక్కులు అశ్వినులు తమ యుక్తులచే మా నుండి మృత్యువును తొలగింతురు గాత.

10. అగ్నీ! మేము పరంజ్యోతిని దర్శింతుము గాత. అంధకారమును దాటుదుము గాత. దేవతలకు ఒకే దేవతయు ఉత్తమ జ్యోతియు అగు సూర్యుని చేరుకుందుము గాత.

11. ఈ అగ్ని సంధలు ఉన్నతము కావలెను. ఇతని స్వచ్ఛకాంతి జ్వాలలు ఉన్నతములు కావలెను. యజమానపుత్రుల ముందు ఈ దీప్తి శిఖలు ఉన్నతములు అగును గాత.

12. అగ్ని జలములకు పౌత్రుడు. ప్రాణ వంతుడు. సర్వ ధనవంతుడు. దేవతలకు ఇతడే

ద్యోతమానుడు. అగ్ని మా మార్గములను ఘృత, మధుమయములు చేయును గాత. "పథో అనక్తు మధ్వా ఘృతేన"

13. అగ్నీ! నీ ఋత్విజులచే స్తుతించబడువాడవు. మధుర ఘృతమూలమున యజ్ఞమున వ్యాపించువాడవు. సంత పుణ్యవంతుడు. లోకములచే కీర్తించబడువాడగును.

14. యజ్ఞము ప్రారంభమైనది. యజ్ఞ నిర్వాహకుడగు అధ్వర్యు జ్ఞానమూర్తి స్తుతించుచు బయలుదేరినాడు. ఘృతము, హం, స్రువము మున్నగు వానిచే యజ్ఞమునకు వచ్చుచున్నాడు.

15. అధ్వర్యుడు మహిమాన్వితుడగు అగ్నిని యజించును. అగ్ని హంయుతుడు. వాసయితుడు. చేతనాప్రదుడు. ధనదాత. అధ్వర్యు అగ్నికి బలకర హంస్సులు అర్పించవలెను.

16. ద్వారా దేవేరులు వ్రత ధారిణులు. స్థానము గ్రహించినంత యజ్ఞమును ఐశ్వర్య వంతము చేయుదురు. వారు అగ్నికర్మములు వహించి యజ్ఞమును రక్షింతురు. ిశ్వేదేవతలు ీరి కార్యములను రక్షింతురు.

17. ఉషా రాత్రులు దేవతాస్త్రీలు, ఈ అగ్నికి భార్యలు వారు. గార్హ పత్యాగ్ని యందున్న మమ్ము, శాస్త్రోక్తమగు ఈ యజ్ఞమును రక్షింతురు గాత.

18. దైంహోతలు, అగ్ని, వాయువులు, మా యజ్ఞమును మహోన్నతము చేయుదురు గాత. వారు అగ్ని జ్వాలలను నుతింతురు గాత. మా యజ్ఞమును సఫలము చేయుదురు గాత.

19. స్తూయమానలగు ముగ్గురు దేవేరులు - ఇడ, సరస్వతి, భారతి - దర్భాసనమున ఆసీనలగుదురు గాత.

20. శీఘ్రముగా లభించునదియు - అద్భుతమును - అనేక స్థానము లందున్నదియు - ీర్యశాలి యగు ధనమును త్వష్టదేవుడు మా నాభి స్థానముల పడవేయును గాత.

21. స్రుకమా! అత్యంత హిర్దానము చేయుము. దేవతలను హిర్భుక్తులను చేయుము. శాంతియుత అగ్ని హిని సంస్కరించుచున్నాడు.

22. జాతవేద అగ్నీ! ఇంద్రునకు హిన్వేకరింపుము. ఈ హిని ిశ్వే దేవతలు ఆస్వాదింతురు గాత.

23. అన్నమున బలిసినియు, ధనవర్ధకములగు నియుతాశ్వములను సుప్రజ్ఞ, శ్వేత వాయువు అధిష్ఠించును. ఆ నియుతములు వాయువు ముందు వచ్చి నిలుచును. అప్పుడు యజమానాదులందరు, సుపుత్ర ప్రాప్తి కలుగు యజ్ఞాది కర్మలు చేయుదురు.

24. ద్యావాపృథ్వులు ధనము కొరకని వాయువునకు సృష్టించినారు. ఆ ద్యోతమాన వాయువును వాగ్దేి స్వయముగా స్వీకరించినది. జనాకీర్ణ మార్గములందు శ్వేత, ధనస్వాి వాయువునకు నియుతాశ్వములు లభించును.

25. జలము లోకములన్నింటిని తన గర్భమున దాల్చినది. అట్లు గర్భము దాల్చిన జలము తనలోన వేడిని పుట్టించినది. అప్పుడు దేవతలకు ఏకమాత్ర ప్రాణమగు హిరణ్యగర్భుడు అవతరించినాడు. అతనికి మేము హిస్సులర్పింతుము. "కస్మైదేవాయహిషా ిధేమ"

26. ఏ అంతర్యాి తన మహిమచే దక్ష ప్రజాపతిని గర్భమున దాల్చినాడో, ఎవడు యజ్ఞమును కల్పించినాడో - ఎవడు సమస్త జలమును సర్వదిశల నుండి చూచి తెలిసినాడో, ఎవడు దేవతలకు ఏకమాత్ర దేవతయగునో "కస్మైదేవాయ హిషా ిధేమ"

27. వాయువా! నీవు నియుత అశ్వముల ీద యజ్ఞము కొరకని యజమాని ఇంటికి వెళ్లుదువు. అచటి నుండి వచ్చి మాకు అన్నము, సరిపడునంత ధనము పుత్రులు అశ్వగోధనమును ప్రసాదించుము.

28. వాయువా! నీవు నీ శత, సహస్రక నియుతములతో యజ్ఞమునకు ిచ్చేయుము. ఈ తృతీయ సవనమున తృప్తి చెందుము. దేవతలారా! నిరంతరము శుభములు కలిగించి మమ్ము రక్షించండి.

29. వాయువా! నియుతాశ్వ సహితుడవై ిచ్చేయుము. శుక్రమను పానపాత్ర నీ కొరకు వేచియున్నది. నీవు సదా అభిషుత గృహమునకు వెళ్లువాడవు కదా!

30. ఇది దేవయజ్ఞము. శుక్ర గ్రహము నిండుగా సోమపాత్ర సమర్పించుచున్నాను. వాయువా! నియుతాశ్వయుక్తుడవై సోమపానమునకు, ఈ యజ్ఞమునకు ిచ్చేయుము.

31. వాయువు అగ్రగంత, యజ్ఞము వలన సంప్రీతుడు, కళ్యాణకారి. అతడు నియుతాశ్వములను, శుభములను వెంటపెట్టుకొని యజ్ఞమునకు రావలెను.

32. వాయువా! నీకు వేనవేల రథములున్న◌. వాని◌ద నియుతవంతుడవై సోమపానమునకు ◌చ్చేయుము.

33. వాయువా! నీవు జగత్ స్వరూపుడవు. సమృద్ధుడవు. నీవు ఒకటి, రెండు, పది, ఇరువది, మూడువందల అశ్వములపై పాత్రలను, ధనమును యజ్ఞమునకు తెచ్చెదవు. వానిని ఇచటనే వదలి వెళ్ళుము.

34. వాయువా! నీవు ఋతపతి◌. త్వష్టకు జామాతవు. నిన్ను మేము అన్నములు యాచించు చున్నాము.

35. శూరఇంద్రా! పాలు పితుకని ఆవులు దూడల కొరకు అంబారావము చేసినట్లు, మేము నిన్ను సంస్తుతించుచున్నాము. స్వర్గద్రష్ట, చరాచర జగత్తునకు స్వా◌ని స్తుతించుచున్నాము.

36. ఇంద్రా! నీవంటివాడు దేవలోకమున లేడు. భూలోకమున లేడు. ఇప్పటికి పుట్టలేదు. ముందు పుట్టబోడు.

ధనవాన్ ఇంద్రా! మేము అశ్వకాములము. హ◌ సహితులమై గోకా◌యగు నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము.

37. ఇంద్రా! అన్నలాభము కొరకు ఋత్విజులు నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నారు.

వృత్రహంత ఇంద్రా! మేము వర్షము కోరియు అశ్వములు కోరియు యజ్ఞకర్తలమై, శ్రేష్ఠ పాలకుడవగు నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము.

38. వజ్రహస్త, పూజనీయ ఇంద్రా! నీ తేజము వలననే నీవు స్తుతించబడుచున్నావు. నీవు

గోవులు, రథములు కలవాడవు. జయశీల అశ్వమునకు అన్నము ఇచ్చినట్లు - మాకు అశ్వములనిమ్ము.

39. ఇంద్రుడు ◌చిత్రుడు. నిత్యము వర్ధిల్లువాడు. అతడు ఏ స్తుతులకు, ఏ అభిషవాది క్రియలకు ప్రసన్నుడై మాకు ◌త్రుడు కాగలడు?

40. ఇంద్రా! బలములందు అత్యంత బలము కలిగించు హ◌రన్నమేది? దేనివలన నీవు బలయుతుడవై గూఢముగ దాచిన గోధనాదులను వెలికి తీయగలవు?

41. ఇంద్రా! నీవు మా ◌త్రులకు - నీ స్తోతలకు రక్షకుడవగుము. రక్షించుటకు గాను నీవు వందల రూపములు ధరించువాడవు కదా!

42. అగ్నీ! నీవు అమరుడవు. బలయుతుడవు. జాతప్రజ్ఞవు. నిన్ను యజ్ఞ యజ్ఞమందును, స్తుతి స్తుతియందును, ప్రియ౦ుత్రుని స్తుతించు రీతి కీర్తించుచున్నాను.

43. అగ్నీ! అన్నముల స్వా౦ుి! వాసయితా! నీవు ఒకటి - రెండు - మూడు - నాలుగు స్తుతులచే సంస్తుతుడవగుము. మమ్ము పాలించుము - పాహి.

44. అధ్వర్యులారా! జలపౌత్రుడగు అగ్నికి తృప్తి కలిగించండి. అతడు మన హ౦ుని ఆశించు చున్నాడు. దేవతలకు హ౦ు అందించుటకు మేము అగ్నినే సంకల్పించుచున్నాము.

అగ్ని మమ్ము అన్నములకగు యుద్ధములందు రక్షించును గాత. మమ్ము వర్ధిల్ల చేయును గాత. మా పుత్రులను రక్షించును గాత.

45. సంవత్సరో సి. పరివత్సరో సి, ఇదావత్సరోసి, ఇద్వత్సరోసి, వత్సరోసి

ఉష స్తే కల్పయన్తామ్. అహోరాత్రాస్తే కల్పయంతాం. మాసాస్తే కల్పయంతాం. అర్ధమాసాస్తే కల్పయంతాం. ఋతవస్తే కల్పయన్తామ్. సంవత్సరస్తే కల్పయంతామ్.

అగ్నీ! జనన మరణములు కొరకు ౦ుకాస సంకోచములనందుము. నీవు స్వయముగ ప్రసరించుము.

అగ్నీ! నీవు సుపర్ణచిత్తవు. సూర్యుని అనుమతిన అంగిరుల యజ్ఞమునందు వలెనే మా యజ్ఞమున సహితము స్థిరపడుము.

దాశరథి రంగాచార్య ౦ురచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

ఆగ్నికమను ఇరువది ఏడవ అధ్యాయము సమాప్తము.

పథో అనక్తు మధ్వా ఘృతేన

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్పటికాకృతిం ।

ఆధారం సర్వ ౦ుద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

ఇరువది ఎని౦ుదవ అధ్యాయము

1. హోతా యక్షత్స౦ుధేన్ద్ర౦ుడస్పదే నాభాపృథివ్యాధి ।

దివే వర్ష్మన్స౦ుధ్యత ఓజిష్ఠశ్చర్షణీసహాం వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥

హోత పృథ్వీస్థానమగు వేదిపైంద ఇంద్రునకు, అగ్ని భావమున సంధలు అర్పించి యజించవలెను. అంతరిక్షపు నాభి ప్రదేశమునను, ద్యులోకపు ఉత్తమ స్థానమునను, ఁద్యుత్, సూర్య రూపములచే ఇంద్రుడు యజించబడుచున్నాడు.

ఇంద్రుడు సమర్థుల తలలు వంచగల ఓజస్వి. అతడు ఘృతమున సేంంచును గాత.

మానవహోతా! నీవు సహితము యజింపుము. **హోతర్యజ.**

2. ఇంద్రుడు జేత. అపరాజితుడు, స్వర్ణవేత్త, హోతలు ఇంద్రుని, తనూనపాత అగ్నిని, రక్షణలతోను, అత్యంత మధుర హంస్సులతోను యజించవలెను. తేజస్వియగు నరాశంస అగ్ని సహితుడైన ఇంద్రుడు ఘృతమును సేంంచును గాత. **" హోతర్యజ ".**

3. ప్రయాజ దేవతలగు ఇడల సహితముగ సంస్తుతించబడువాడును. అమరుడును అగు ఇంద్రుని హోతలు యజింపవలెను. దేవసమ బలశాలి, వజ్రహస్తుడు, అసురపుర ధ్వస్త ఇంద్రుడు ఘృతము సేంంచును గాత. **" హోతర్యజ "**

4. ఇంద్రుడు దర్భాసనములై ఆసీనులగువారిలో శ్రేష్ఠుడు. అభీష్టవరదుడు. యజమానికి హితవు కలిగించువాడు. హోతలు ఇంద్రుని దర్భాసనమున యజించుచున్నారు. వసు, రుద్ర, ఆదిత్య సహితుడై ఇంద్రుడు దర్భాసనమున ఆసీనుడు కావలెను. ఘృతము సేంంచవలెను. **" హోతర్యజ "**

5. ఇంద్రునిలో ఓజస్సు, ఁర్యము, సహనము పెంచునట్టి ద్వారదేవేరులను హోత యజించవలెను. సేచక ఇంద్రుని కొరకు గాను, సుగమనలు, యజ్ఞవర్ధినులగు, ద్వారదేవేరులు ఈ యజ్ఞమున సంపూర్ణముగా స్థిరపడవలెను. ద్వారదేవేరులు ఘృతము సేంంతురు గాత. **" హోతర్యజ "**

6. ఇంద్రుని చక్కని పాడియావులను, మహా మాతలగు ఉషారాత్రులను హోత యజించును గాత. వారిరువురు ఒకేతీరు దూడల ఆవుల వలె, ఇంద్ర రూపవత్సము యొక్క తేజస్సును వర్ధిల్ల చేయుదురు గాత. ఉషారాత్రులు ఘృతమును సేంంతురు గాత. **హోతర్యజ**

7. అగ్ని వాయువులు వైద్యులు. పరస్పర ంత్రులు. దైంి హోతలు. వారిని హోత యజించును గాత. క్రాంతద్రష్టులు ంద్వాంసులగు వారలిద్దరు ఇంద్రునకు శక్తి కలిగించుచున్నారు. అగ్ని వాయువులు ఘృతము సేంంతురు గాత. **హోతర్యజ.**

8. ఇడ, సరస్వతి, భారతి అను ముగ్గురు దేవేరులు అగ్ని, వాయు, ఆదిత్య లోకములను ధరించినారు. భేషజులు, కర్మవంతులు. హోత వారిని యజించును గాత. ఇంద్రుని పాలించువారును, హంర్యుక్తలగు ముప్పురు దేవేరులు ఘృతమును సేంంతురు గాత. **హోతర్యజ .**

9. త్వష్ట ఐశ్వర్యవంతుడు, ద్యోతమానుడు, వైద్యుడు సుయజనీయ ఘృతమున శోభిల్లువాడు, అనేక రూపుడు, సుఁర్య వంతుడు, ధనవంతుడు, హోత త్వష్టను యజించును గాత. త్వష్ట ఇంద్రునకు ఇంద్రియ శక్తిని ప్రసాదించును. త్వష్ట ఘృతమును సేఁంచును గాత. **హోతర్యజ** .

(త్వష్టః సఁంధాంపతే అని తైత్తరీయము)

10. వనస్పతి యూపము హఁసంస్క ర్త. శఁత శక్తివంత హూత యూపమును యజించును గాత. యూపము సుగమ ఆహుతులను మధుర ఘృతమున యజ్ఞయుక్తము చేయును. వానిని దేవతలచే ఆస్వాదింపచేయును. యూపము ఘృతమును సేఁంచును గాత. **హోతర్యజ.**

11. హోతలు ఇంద్రుని యజింతురు గాత. ఘృత దేవతలకు స్వాహా. మేద దేవతలకు స్వాహా. మేద బిందువులకు స్వాహా. స్వాహా దేవతలకు స్వాహా. హవ్య సూక్తవంత దేవతలకు స్వాహా. ఘృత పాయి దేవతలు ఘృతము సేఁంతురు గాత. ఇంద్రుడు ఘృతము సేఁంచును గాత. **హోతర్యజ.**

12. వేది ఁద పరచిన దర్భాసనము ఋత్విజాదులచే సనాథమైనది. ఇంద్రుడు మున్నగు వారి యుక్తము. అది ఇంద్రుని వర్ధిల్ల చేయునది. పగలు కోయబడి రాత్రి అల్లబడి, దర్భత్వ ధనమున ఇతర పదార్థములను తలదన్నిన దర్భ, యజమానికి ధనము కలిగించుట కొరకు ఘృతమును సేఁంచును గాత. యజ.

13. ద్యోతమాన ద్వారము, కడపచే చేరి సంపన్న మైనంత ధృఢమై ఇంద్రుని వర్ధిల్ల చేయును. ఉరుకులు పెట్టు యువకుల చేతను, అల్లరి పిల్లలచేతను ఏర్పరచబడి దుమ్ము నిండిన కూపాదులను ద్వారదేవత తొలగించును గాత. యజమాని ఇంట ధనము నింపుటకు ద్వారదేవేరులు ఘృతము సేఁంతురు గాత. యజ.

(**యజ్ఞ భ్రంశక రాణి కూపాదీని యజ్ఞమార్గాదపన యన్విత్యర్థః ఇతి ఉవటః ।** యజ్ఞమునకు ఆటంకము కలిగించు కుపాదులను యజ్ఞమార్గమునుంచి తొలగించమనుట)

14. ద్యోతమాన ఉషా, రాత్రులు ఇంద్రుని యజ్ఞమునకు ఆహ్వానింతురు గాత. దైఁప్రజ వసు, రుద్ర ఆదిత్య సహితులై ఘృతమును అందుకొందురు గాత. సుప్రసన్నలు. హితకారిణులగు ఉషా, రాత్రులు, యజమాని ఇంట ధనము నింపుటకు ఘృతము సేఁంతురు గాత. యజ.

15. ద్యావాపృథ్వులు కాంతిమతులు. సుప్రీతలు. ధనధారులు. వారు ఇంద్రుని వర్ధిల్ల చేయుదురుగాత. వారిరువురిలో ఒకరు పాపములను తొలగింతురు. మరొకరు ధనమును

ప్రసాదింతురు. జ్ఞానవతులగు వారు ఉభయులు యజమాని ఇంట ధనమును నింపుటకు, ఘృతము సేఁంతురు గాత. యజ.

16. దుగ్ధదాయి మరియు ఊర్జాహుతి దుగ్ధములచే ఇంద్రుని వర్ధిల్ల చేయుదురు గాత. వారిలో ఒకటి అన్నము, బలము కలిగించును. మరొకటి సహభజన, సమపానములు కలిగించును. దయామయి ఉర్జాహుతి పురాతన అన్నములచే నూతన అన్నములను కల్పించును. దుగ్ధదాయి యజమానికి ధనము, కోరిన పదార్థములు తెచ్చును. యజమని ఇంట ధనము నింపుటకు వారిద్దరు ఘృతమును సే౦ంతురు గాత. యజ.

17. దై౦ హోతలు అగ్ని, వాయు, ఇంద్రదేవతలను వర్ధిల్ల చేయుదురు గాత. నిందకులను వధించు ఆ ఇద్దరు దేవతలు యజమానికి ధనము, కోరిన పదార్థములు ప్రసాదింతురు గాత. యజమాని ఇంట ధనము నింపుటకు వారిరువురు ఘృతము సే౦ంతురు గాత. యజ.

18. ముగ్గురు దేవేరులు పాలకుడగు ఇంద్రుని వర్ధిల్ల చేయుదురు. భారతి ద్యులోకమును స్పృశించును. సరస్వతి రుద్ర సహితమై యజ్ఞమును స్పృశించును. ధనవతి ఇడ, గృహముల పృథ్విని స్పృశించును. యజమాని ఇంట ధనము నింపుటకు ముగ్గురు దేవేరులు ఘృతము సే౦ంతురు గాత. యజ.

19. యజ్ఞం ఋత్విజులచే ప్రశంసితము. ద్యుతిమంతము. ధనశాలి. మూడు స్థానములు, మూడు బంధములు కలవాడు. అతడు ఇంద్రుని వర్ధిల్ల చేయును. ఈ యజ్ఞము నలుపు ౦పుగల వందల గోవులు కలది. వేల గోవులచే ప్రవర్తిమగునది. ౦త్రావరుణులు ఇతనికి హోతృకర్మ యోగ్యులు. బృహస్పతి ఉద్గాతృకర్మ యోగ్యుడు. అశ్వినులు అధ్వర్యు కర్మయోగ్యులు. యజమాని ఇంటధనము నింపుటకు వారు ఘృతము సే౦ంతురు గాత. యజ.

20. యూప దేవత దేవతలచే హిరణ్యవర్ణమైనది. మధుర శాఖాయుతము. అశ్వినులు, సరస్వతిచే ఫలవంతము. యూపము ఇంద్రుని వర్ధిల్ల చేయును గాత. ఈ యూపపు అగ్రభాగమును ద్యులోకమును, మధ్యభాగము అంతరిక్షమును తాకును. ౦గిలిన భాగము భూ౦ని గట్టి పరచును. యజమానికి ధనము కలిగించుటకును, యజమాని ఇంట ధనము నింపుటకును యూపము ఘృతము సే౦ంచును గాత. యజ.

21. బర్హి ఓషధులందు శ్రేష్ఠము. ఆ బర్హి "దేవ౦న్ద్రమ వర్ధయత్" బర్హి సుఖముగా నిలిచినది. ఇంద్రునితో కూడినది. ఇతర బర్హులందు శ్రేష్టమైనది. ఆబర్హి ఇంద్రుని వర్ధిల్ల చేయును గాత. యజమానికి ధనము ప్రసాదించుటకును, అతని ఇంట ధనమును నింపుటకును బర్హి ఘృతము సే౦ంచును గాత. యజ.

22. చక్కని యజనకారి అగ్ని 'దేవ౦న్ద్రమవర్ధయత్' నేడు అగ్ని సుయజనము చేయుచు మా కోరికలను తీర్చును గాత. యజమానికి ధనదానమునకును, ఇతని ఇంట ధనము నింపుటకును, అగ్ని ఘృతము సే౦ంచును గాత. యజ.

23. నేడు ఈ యజమాని అగ్నిని హోతగా వరించినాడు. వండదగిన వానిని ఉడికించుచు,

పురోడాశమును పచనము చేయుచు అగ్ని ఉపస్థితుడైనాడు.

వనస్పతి యూపదేవత ఇంద్రుని కొరకు మేకను కట్టుకొని యజ్ఞమునకు ఉపస్థితమైనది.

అశ్వినులు మున్నగు దేవతలకు యజమాని పశువు సమర్పించినాడు. వారు మేదతో ప్రారంభించి పశువు యొక్క సర్వాంగములను భక్షించినారు. వండిన ంగత అవయవములను కూడ ఆరగించినారు. వారు పురోడాశమున వృద్ధి చెందినారు.

అగ్నీ! హోతలు నిన్ను నేడు ఆర్షేయ పద్ధతిన వరించినారు.

24. అగ్ని మహా యశోవంతుడు. సంధ్యమానుడు. వరణీయుడు. హోత అగ్నిని, అన్నదాత ఇంద్రుని యజించును గాత. గాయత్రీ ఛందము శక్తి, సంవత్సరన్నర గోవును సమర్పించు యజించును గాత. ప్రయాజ దేవతా సహితుడై ఇంద్రుడు ఘృతమును సేంచును గాత. **హోతర్యజ.**

25. దైంహోత తనూనపాత అగ్ని మరియు యజ్ఞ ఫలదాత ఇంద్రుని యజించును గాత. ఉష్ణిక్ ఛందము, శక్తి. రెండేళ్ళ ఆవు అన్నముచే ఇంద్రుని యజించును గాత. ప్రయాజ దేవతా సహితుడై ఇంద్రుడు ఘృతము సేంచును గాత. **హోతర్యజ.**

26. ఇంద్రుడు స్తుత్యుడు, స్తుతుడు, వృత్రహంత, బలమున సోమసముడు, సోమము వంటి ఆహ్లాదకుడు. అనుష్టుప్ ఛందము, శక్తి , రెండున్నర యేళ్ళ ఆవు, ఆయుష్యములచే హోత ఇంద్రుని యజించును గాత. ప్రయాజ దేవతా సహితుడై ఇంద్రుడు ఘృతము సేంచును గాత. **హోతర్యజ.**

27. బర్హి శోభాయమానము. పూషాయుక్తము. అమరము. అనశ్వరము. అన్నదాత ఇంద్రుడు బర్హి ంద ఆసీనుడై ఉన్నాడు. బృహతీ ఛందము, శక్తి, మూడు దూడల ఆవు, ఆయుష్యములచే హోత ఇంద్రుని యజించవలెను. ప్రయాజ దేవతా సహితుడై ఇంద్రుడు ఘృతము సేంచును గాత. **హోతర్యజ.**

28. ద్వారదేవేరులు సావకాశలు, సుగమనలు, యజ్ఞ వర్ధికలు, సువర్ణరూపలు. వారిని, అన్నదాత ఇంద్రుని హోత, పంక్తి ఛందము, శక్తి, మూడున్నర ఏండ్ల ఆవు, వయసులతో, యజింతును గాత. ప్రయాజ దేవతా సహితుడై ఇంద్రుడు ఘృతము సేంచును గాత. యజ.

29. ఉషారాత్రులు సుస్వరూపలు, సుకుశలలు, మహిమాన్వితలు, దర్శనీయలు. ఇంద్రుడు అన్నదాత. హోత వారిని, త్రిష్టుప్ ఛందము, శక్తి, మూడేళ్ళ గోవు, ఆయుష్యములచే యజించును గాత. ప్రయాజ దేవతా సహితుడై ఇంద్రుడు ఘృతము సేంచును గాత. హోతర్యజ.

30. అగ్ని వాయువులు ంశిష్ఠ జ్ఞానవంతులు. ఉత్తమ యశః స్వరూపులు. క్రాంతద్రష్టలు. పరస్పర సంగతులు. వారిని, అన్నదాత ఇంద్రుని, జగతీ ఛందము, శక్తి, ఎద్దు, వయసులతో

హోమము యజించవలెను. ప్రయాజ దేవతా సహితుడై ఇంద్రుడు ఘృతము సేంచును గాత. హోతర్యజ.

31. భారతి, సరస్వతి, ఇడ దేవేరులు సుస్వరూపలు. సువర్ణ రూపలు. మహా మహిమాన్వితలు. హోత వారి సహితముగా ఇంద్రుని రాట్ ఛందము, శక్తి, నవగ్రసూత గోవు వయసులచే యజించును గాత. ప్రయాజ దవతా సహితుడై ఇంద్రుడు ఘృతము సేంచును గాత. **హోతర్యజ .**

32. త్వష్ట సుర్యశాలి. పుష్టి వర్ధనుడు, రూపధారి, అట్టి త్వష్టను "పృథక్పుష్టిన్ద్రం" హోత యజించును గాత. ద్విపద ఛందము, శక్తి, వృషభము, ఆయువులచే హోత యజించును గాత. ప్రజాయ దేవతా సహితుడై ఇంద్రుడు ఘృతమును సేంచును గాత. **హోతర్యజ .**

33. హని సంస్కరించునదియు, శతమఖమును, హిరణ్యవర్ణయు, పగ్గము పట్టునదియు, వశమునందుంచునదియు నగు వనస్పతి యూపమును మరియు అన్నదాత ఇంద్రుని కకుప్ ఛందము, శక్తి, వంధ్యయు గర్భఘాతినియగు గోవు, వయసును సమర్పించి హోత యజించును గాత. ప్రజాయదేవతా సహితుడై ఇంద్రుడు ఘృతము సేంచును గాత.

34. స్వాహా కృతీరగ్నిం, గృహపతిం, పృథిగ్వరుణం, భేషజం కం. ఆయుధవంతుడు, ఆయుర్దాత ఇంద్రుని అతి ఛందము, శక్తి, బృహదృషభములతో హోత యజించును గాత. ఇంద్రుడు ఘృతమును సేంచును గాత.

35. ద్యుతిమంత బర్హి ఆయుర్దాత ఇంద్రుని వర్ధిల్ల చేయును గాత. గాయత్రీ ఛందము, శక్తి, చక్షు, ఆయుష్యము, ఇంద్రుని యందు చేర్చుచు, ధనదానము చేయుచు, ధనము చేర్చును బర్హి దేవత ఘృతము సేంచును గాత. యజ.

36. ద్వార దేవేరులు, ఆయుర్దాతయు, పత్రుడగు ఇంద్రుని యందు, ఉష్ణిక్ ఛందము, శక్తి, ప్రాణము, ప్రాయములను చేర్చుదురు గాత. ధనదానము చేయుచు ధనము చేర్చుచు ద్వార దేవేరులు ఘృతము సేంతురు గాత. యజ.

37. ద్యుతిమంత ఉషా రత్రులు, ఆయుర్దాత ఇంద్రుని యందు అనుష్టుప్ ఛందము, శక్తి, బలము, ప్రాయమును చేర్చుదురు గాత. ధనదానము చేయుము, ధనము చేర్చుచు ఉషా రాత్రులు ఘృతము సేంతురు గాత. యజ.

38. దీప్య మానలు, ధనదర్తలగు దేవేరులు, ఇంద్రుని యందు బృహతీ ఛందము, శక్తి, శ్రోతము, ప్రాయమును కలిగింతురు గాత. ధనదానము చేయుచు ధనము అందించుచు దేవేరులు ఘృతము సేంతురు గాత. యజ.

39. దుగ్ధ దాయినియు ఊర్జాహుతియు దుగ్ధములచే ఇంద్రుని వర్ధిల్ల చేయుదురు గాత. పంక్తి ఛందము, శక్తి, బలము ఆయుష్యము ఇంద్రునకు కలిగింతురు గాత. ధనదానము చేయుచు ధనము కూర్చుచు దేవేరులు ఘృతము సేింతురు గాత. యజ.

40. భారతి, సరస్వతి, ఇడ యను ముగ్గురు దేవేరులు, వయోధసుడు, పాలకుడగు ఇంద్రుని జతగీ ఛందము, శక్తి, బలము, ఆయుష్యము కలిగించి వర్ధిల్ల చేయుదురు గాత. ధనదాన, ధనధారణల కొరకు దేవేరులు ఘృతము సేింతురు గాత. యజ.

42. ఋత్విజులచే స్తుతించబడు యజ్ఞ దేవత అన్నదాత ఇంద్రుని ిరాట్ ఛందము, శక్తి, రూపము, వయసులతో వర్ధిల్ల చేయును గాత. ధనదాన ధనధారణల కొరకు యజ్ఞ దేవత ఘృతమును సేించును గాత. యజ.

43. వనస్పతి యూప దేవత వయోధస ఇంద్ర దేవుని ద్విపద ఛందస్సు, శక్తి, ఐశ్వర్యము, ఆయుష్యములచే వర్ధిల్ల చేయుదురు గాత. ధనదాన, ధనధారణల కొరకు యూప దేవత, ఘృతము సేించును గాత. యజ.

44. ఓషధులకు దేవతయగు బర్హి దేవత, వయోధస ఇంద్రుని కకుప్ ఛందము, శక్తి, వయసు, యశస్సు కలిగించు వర్ధిల్ల చేయును గాత. ధనదాన, ధనధారణల కొరకు బర్హి దేవత ఘృతమును సేించును గాత. యజ.

45. స్విష్టికృత అగ్ని, వయోధస ఇంద్రుని అతిచ్ఛందము, శక్తి, క్షాత్రము, ప్రాయములచే వర్ధిల్ల చేయును గాత. ధనదాన, ధనధారణలకు అగ్ని ఘృతము సేించును గాత. యజ.

46. అగ్ని మద్య హోతారమవృణీతాయం యజమానః పచన్ప క్తీః పచన్పురోడాశం బధ్నన్నిన్ద్రాయ వయోధసేఛాగమ్ । సూపస్థా అద్య దేవో వనస్పతి రభవదిన్ద్రాయ వయో ధసేఛాగేన । అధత్తం మేదస్తః ప్రతి పచతాగ్రభీద ం వృధత్పురోడాశేన ॥ త్వామద్య ఋషే ॥

అర్థమునకు 23వ మంత్రము చూడండి.

దాశరథి రంగాచార్య ిరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

సౌత్రామణీ సంబంధి ప్రయాజానయాజ ప్రైష నిరూపణమను

ఇరువది ఎనిిదవ అధ్యాయము సమాప్తము.

మాకశ్చిద్దుఃఖభాగ్భవేత్

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం సర్వ ిద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

ఇరువది తొిమ్మదవ అధ్యాయము

1. సిద్ధో అజ్ఞన్కృదరం మతీనాం ఘృతమగ్నే మధుమత్పిన్వమానః ।

వాజీవహన్వాజినం జాతవేదో దేవానాం వక్షి ప్రియమా సదస్థమ్ ।

హే జాత ప్రజ్ఞాన అగ్నీ! సిద్ధ బుద్ధుల ఉదరములను ప్రకటించుము. స్వాదిష్ట ఘృతమును దేవతలందు నింపుము. వేగవంతుడగుము. దేవతలకు హిం అందించుము. దేవతలకు ప్రియమగు యజ్ఞమునకు దేవతలకు తోడ్కొని రమ్ము.

2. అశ్వము దేవయాన మార్గమును ఎరుగవలెను. తనవంటికి నేతిని పూయవలెను. దేవతలను చేరుకొనవలెను. సర్పణశీల అశ్వమా! నిన్ను సకల దిశలు సేించును గాత. ఈ యజమానికి అన్నము అందింపుము. "స్వధామస్మై యజమానాయ ధేహి"

3. వేగవంత అశ్వమా! నీవు స్తుత్యుడవు. వందనీయుడవు. మార్గములందు వ్యాపనశీలుడవు. పిత్రుడవు. దేవతలకు ప్రియతముడగు అగ్ని నిన్ను దేవతలకు చేర్చును గాత.

4. దర్భాసనమును మేము చక్కగా పరచుచున్నాము. ఇది వేది ిద ిశాలముగ పరచబడినది. దేవతలు ఆసీనులను దర్భాసనము సేించునదియు సుప్రీతయగు అదితి దేి దీనిని సుఖాసనము చేయును గాత. దీనిని స్వర్గమునకు చేర్చును గాత.

5. ద్వారదేవేరులు సౌభాగ్యశాలినులు. నానారూపవతులు. రాకపోకల రెక్కలను తెరచువారు. గమనశీలులు. సిచీనలు. శబ్దకారిణులు. వారు సుగమనలు అగుదురు గాత. సుప్రయాణాభవన్తు.

6. ఉషా రాత్రులు ద్యావాపృథ్వులమధ్య సంచరించునిి. యజ్ఞముఖ అగ్నికి కాలము గుర్తు

చేయునిి. సువర్ణాలంకృతలు. ఒకరిలో ఒకరు లయమగునిి. నేను వారిని ఆ ఉషా రాత్రులను యజ్ఞవేది ిద ఆసీనులను చేయుచున్నాను.

7. యజమాన దంపతులారా! ిరు ప్రథమ భావనలు సమాన రథులు. శుభ్ర వర్ణులు. "**పశ్యన్తో భువనాని ిశ్వా**" సమస్త భువనములను చూడగలవారు. అగ్ని వాయువు ి కర్మలను నిర్ణయించువారు. ఆహవనీయులు. పరంజ్యోతిని ఉపదేశించువారు. దేిహోతలు. వారిని సంప్రీతులను చేయుచున్నాను.

8. ఆదిత్య సహితయై భారతి మా యజ్ఞమును ఆశించవలెను. రుద్ర సహితయై సరస్వతి మమ్ము రక్షించవలెను. వసువుల సహితముగా ఆహ్వానించబడిన సుప్రీతి ఇడ, మమ్ము

కాపాడవలెను. ఈ ముగ్గురు దేవేరులు మా యజ్ఞమును అమర దేవతలందు స్థాపించవలెను.

" యజ్ఞంనో దేవేరమృతేషు ధత్త "

9. దేవకాంయు, యోగ్య ంర పుత్రుడగు ఇంద్రుని త్వష్ట పుట్టించినాడు. వేగవంతమగు అశ్వమును త్వష్ట సృష్టించినాడు. **" త్వష్టేదం ంశ్వం భువనం జజాన "** త్వష్ట సమస్త భువనములను కల్పించినాడు.

హోతా! అనేకము కల్పించిన త్వష్టను యజింపుము.

10. అశ్వము స్వయముగా ఘృతమును పులుముకొనును గాత. అది కాల ప్రకారము హంయై దేవతలను చేరును గాత.

వనస్పతి యూపము దేవలోకపు దేవతలను ఎరింగినది. అగ్నిచే ఆస్వాదించబడిన హంస్సులను యూపము దేవలోకమునకు చేర్చును గాత.

11. అగ్నీ! నీవు అడవులందు పుట్టినావు. "ప్రజాపతేస్తపసావావృధానః " ప్రజాపతి తపమున వర్ధిల్లినావు. యజ్ఞమును భరించుచున్నావు. స్వాహా అన్న హంముందు సాగు అగ్నీ! దేవలోకమునకు వెళ్ళుము. దేవతలు సాధు హంని సేంంతురు గాత.

12. అశ్వమా! నీవు సాగరమున పుట్టినావు. అశ్వమునకు పుట్టినావోగాని భీషణ రవము చేసినావు. గొప్పగా పుట్టిన అశ్వమా! శ్యేనము వంటి నీ రెక్కలు, హరిణము వంటి నీ పాదములు అత్యంత స్తుత్యములు.

13. యముడు ఇచ్చిన అశ్వమును తొలుత 'త్రిత' పూన్చినాడు. ఇంద్రుడు తొలుత అధిరోహించినాడు. ంశ్వావసు గంధర్వుడు తొలుత కళ్ళెము పుట్టినాడు. వసువులు సూర్యుని నుండి అశ్వమును పొందినారు.

14. అశ్వమా! నీవే యముడవు. నీవే ఆదిత్యుడవు. నీవే ఉర్వవు. నీ గుహ్య కర్మలచే నీవే త్రితవు. ప్రతిజ్ఞచే నీవు సోమము నందు ఏకీభూతవు. దేవలోకమున నీకు ఋగ్యజుస్సామమను మూడు బంధములు ఉన్నం.

15. అశ్వమా! నీకు ద్యులోకమున మూడు జలములందు మూడు, అంతరిక్షమున మూడు, బంధములు ఉన్నవని చెప్పుదురు. నిన్ను వరుణుడు ప్రశంసించును. నీ పరమ జన్మను

మరెందరో చెప్పుకుందురు.

16. అశ్వమా! ఇదిగో ఇక్కడ నీ మార్జనమును చూచుచున్నాను. ఇది నీవు ఖురములచే తోడుచోటు. నిన్ను యజ్ఞమునందు రక్షించు పగ్గములను ఇచట చూచుచున్నాను.

17. అశ్వమా! అంతరిక్ష మార్గమున సూర్యుని చేరునట్టి నీ ప్రాణమును నేను చాల దూరము వరకు మనసున చూచినాను. సుగమము, ధూళిరహితముగ సాగుచున్న నీ శిరమును నేను చూచినాను.

18. అశ్వమా! వర్షమును జయించు కోరికచే ఈ సూర్య మండలమున నీ ఉత్తమ దేవస్వరూపమును చూచినాను. మానవుడు నిన్ను మేతకు ిడిచినపుడు - అత్యంత భ్రమణశీలుడవు - నీవు గడ్డి మున్నగు ఓషధులను మేయుదువు.

19. అశ్వమా! రథములు, మానవులు, గోవులు, కన్యల సంపదలెల్ల నీ ిందనే ఆధారపడియున్ని. మానవ సమాజము నీ మైత్రిని కోరును. దేవతలు సహితము నీ ిరకృత్యములను ప్రశంసింతురు.

20. ఇంద్రుడు స్వర్ణ కిరణములవాడు. అశ్వమును తొలుత అధిరోహించినవాడు. అతడు సహితము మహిమయందు ఈ అశ్వమును ింంచజాలడు. " **అస్యపదామనోజవా** " దీని కాళ్లకు మనోవేగము ఉన్నది. దేవతలు అశ్వపు హిని ఆరగించుటకు ఆత్రపడుచుందురు.

21. అశ్వము రౌతుగలది. సంకుచిత మధ్యభాగం. తీక్ష్ణ ిరభావము కలది. దివ్య గమనశీల. యుద్ధము సంభింంచినపుడు అశ్వము హంసలవలె వరుసగా సాగును.

22. అశ్వమా! నీ దేహము సహజముగనే గమన శీలము. నీ మనసు వాయుగతి గలది. నీ జ్యోతులు అనేక స్థానములందు ఉన్ని. అి అరణ్యములందు ికసించును - సంచరించును.

23. అశ్వము వేగవంతము, దేవగిి, అది ధ్యానించుచు వధ్య స్థలమునకు చేరును. దాని ముందు ఒక మేకను - వెనుక మేకను తీసికొనివచ్చెదరు. మేక వెనుక స్తుతి కర్త ఋత్విక్కు నడుచును.

24. అశ్వము తన మాతా పితరులకు పరమ స్థానమగు స్వర్గమును చేరినది. ఎంతో రుచిగల హిి స్వరూప అశ్వము నేడు దేవతలను చేరుకున్నది. ఇక ఈ అశ్వము హిర్ధాత యజమానికి ధనము కోరును.

25. జాతవేద అగ్నీ! యజమాని యజ్ఞ గృహమున సిద్ధుడవై నీవు దేవతలను యజింతువు. నీవు ిత్రులకు మాన్యత కలిగించువాడవు. కిి. ిశాల హృదయుడవు. దేవతలను యజ్ఞమునకు తెమ్ము.

26. అగ్నీ! నీవు జలములకు పౌత్రుడవు. శుభజిహ్వ గల వాడవు. యజ్ఞపు దేవమార్గ హిస్సులను నేతితో తడుపుము. స్వకర్మముల యజ్ఞమును సమృద్ధము చేయుము. ఈ యజ్ఞమునకు దేవప్రాప్తి కలిగించుము.

27. ఈ దేవతలందు ఈ ఋత్విజులచే ప్రశంసనీయుడు. యజ్ఞము లందు యజనీయ అగ్ని

మహిమను మేము ప్రస్తుతించుచున్నాము. దేవతలు సుకర్ములు. పవిత్రులు. యజ్ఞ ధర్తలు. వారు సోమము, హవి రెండింటిని సేవింతురు.

28. అగ్నీ! నీవు స్తుత్యుడవు. వందనీయుడవు. దేవతల మహాన్ ఆహ్వాతవు. యజనము చేయబడుచున్న నీవు వసు సహితుడవై ఈ యజ్ఞమునకు విచ్చేయుము. అత్యంత పూజనీయుడవు అగుము. దేవతలను యజింపుము.

29. వేది మీద పరచబడునవి దర్భలు. వానిని స్తుతి వాక్యానుసారము - తొలి సంధ్యలో - కోయబడును. కుశలు పవిత్రాతి పవిత్రములు. సుఖకరములు. వానిని దేవతలు మరియు అదితి కొరకు పరచబడును.

30. ద్వారములు సావకాశములు. పొడవు వెడల్పు గలవి. అవి భర్తల కొరకు స్త్రీలు తొడలు చాచినరీతి పూర్తిగా తెరచుకొనవలెను. మహిమ గలవియు, స్వరగమనలగు ద్వారదేవేరులు నేడు దేవతలకు సుప్రవేశలు కావలెను.

31. ఉషా రాత్రులు సాధు స్వరూపలు. యజనీయులు నికట వర్తినులు. దివ్య స్త్రీలు. ఆభరణవతులు, సురూపలు, శుభ్రకపిశలు. వారు రూపములు దాల్చి యజ్ఞవేది మీద ఆసీనులు కావలెను.

32. అగ్ని వాయువులు దైవిహోతలు. ప్రథమ భావులు, శుభవాక్కులు. యజ్ఞనిర్వాహకులు. యజ్ఞములందు కర్మలు నడిపించువారు. శృతిచే ఉభయ సంధ్యలందు ఆహవనీయులు. ఆదేశించువారు. వారు యజ్ఞమునకు రావలెను.

33. భారతి త్వరత్వరగా మా యజ్ఞమునకు రావలెను. మానవుని చైతన్యవంతుని చేయు సరస్వతియు, ఇడయు యజ్ఞమునకు రావలెను. సరస్వతి మున్నగు సుకర్మలగు ముచ్వురు దేవేరులు దర్భాసనములై ఆసీనులు కావెలెను.

34. హోతా! నీవు యజనకారివి. విద్వాంసుడవు, నాచే అర్థించబడుచున్నావు. ఉత్పాదికలగు ద్యావాపృథ్వులను, సమస్త లోకములను ఆకారము, అవయవములు కలవానిగా సృష్టించిన

వాడున్నాడే వానిని ఈ యజ్ఞమున సేవించుము.

35. హోతా! నీవు స్వయముగా, కాలప్రకారము, దేవతలకు రుచికర హవిస్సులను ఘృత యుక్తము చేసి సమర్పించుము. వనస్పతి యూపమా! వధించువాడా! అగ్నిదేవా! ఈ పశుహవిని మధు, ఘృతయుక్తము చేసి స్వాదిష్టము చేయండి.

36. అప్పుడే పుట్టిన అగ్ని యజ్ఞ నిర్మాణము చేయును. అగ్ని దేవతలకు పురోగామియగును. " **అగ్ని ర్దేవానామభవత్పురోగాః** " అగ్ని దైవిహోత. అతని అనుశాసనమున అతని ఆహ్వానమున అతని వాణి యందు స్వాహా అనబడిన హవిని దేవతలు సేవించవలెను.

37. అజ్ఞాని మానవునకు జ్ఞానము కలిగించిన - రూపము లేని వానికి రూపము కలిగించిన అగ్నిదేవా! నీ వద్దనే నివసించు ఋత్విజ, యజమానుల సహితుడవై వ్య క్తమగుము.

38. కవచధారి ిరుడు యుద్ధమధ్యమున దూకినపుడు మబ్బులు క్రుమ్మి, ఉరుములు

ఉరిు - పిడుగులు పడినంత భయంకరుడు అగును. ిరుడా! అనార్ద్ర దేహమున నీవు శత్రువును జయింపుము. కవచపు మహిమ నిన్ను ఎల్లప్పుడూ రక్షించును గాత.

39. ధనస్సుచే గోవులను జయింతుము మార్గములను జయింతుము. సంగ్రామములను జయింతుము. ధనస్సు శత్రువును హతమార్చును. ధనస్సు సకల దిశలను జయించును.

40. ఆకర్ణాంతము సంధించిన బాణము చెంలో ఏదో చెప్పుచున్నట్లుండును. మాటిమాటికి ఆలింగనము చేసికొను ుత్రుని వలె మాటిమాటికి ధనస్సున సంధించబడును. ధనస్సుకు కట్టిన 'జ్యా' ిజయము కలిగించి ప్రియురాలివలె గుసగుసలాడును.

41. సమాన మనస్క యువతులు వలె ధనస్సు రెండు కొనలు ఒకదాని అభిప్రాయము మరొకదానికి తెలిసినట్లుండును. తల్లి బిడ్డను చంకకు ఎత్తుకున్నట్లు ధనస్సు తన నడుమ బాణమును దాల్చును. ఆ ధనుర్బాణములు అుత్ర శత్రువులను ఓడించవలెను.

42. ఈ ధనువు బహుశర రక్షకము. శరములు ధనవునకు పుత్రవంతములు. యుద్ధమున ప్రయుక్తమైన బాణము 'తిశ్చ' మను ధ్వని చేయును. యోధుని వెన్నున నిలిచిన తూణీరము సకల సేవలను జయించును.

43. రథసారథి రథమున కూర్చుండును. గుర్రములను తాను అనుకున్న చోటికి పురోగుంప చేయును. కళ్లెములు వెనుక ఉండి గుర్రములను ముందునకు ఉరికించును. గుర్రములను అదుపుచేయును. మానవులారా! ఆ కళ్లెములను స్తుతించండి.

44.గుర్రము నెక్కిన రౌతుకేకలు పెట్టును. అశ్వములురథములకు తగులును.గుర్రము వెనుకకు చూడదు.శత్రువును తనకాళ్లక్రింద నలిపివేయును.

45.ఈ రథమునకు 'హర్ధానము'అని పేరు. దీని ిద యోధులున్నారు.'ఆయుధములు'ఉన్ని. అట్టి సుఖదరథమునే మేముసదా అధిష్టింతుముగాత.

46.రథసారథి ఆసనపటువు,రక్షణ కుశలుడు, ఆయుష్మతుడు,కష్టములందు సహాయకుడు.శక్తిశాలి, గంభీరుడు,సేనావంతుడు, శరధని,స్వయంిరుడు, ఉదారుడు,శత్రు సమూహములనుచండాడ గలవాడుకావలెను.

47.బ్రాహ్మణాసః,పితరః, సోమ్యాసః శివములగుద్యావాపృథ్వులు మాకుశుభప్రదములుకావలెను. పూష మమ్ముినాశము నుండి రక్షించవలెను.సత్యవర్ధక

దేవతలారా!మమ్ము యుద్ధములందురక్షించండి. పాపి, నిందకుడగుశత్రువు మాకన్నసమర్థుడు కారాదు.

48.బాణపు మొదలుఈకలు కలది. దీనివాడి మొన పగవానినివెదుకును. ధనస్సునరమున దూర ప్రయోగించబడిశత్రువు ీద దూకును.యుద్ధము నందుజనులు ఇటునటుఉరుకునపుడు బాణముమాకు సుఖము కలిగించునుగాత.

49.ఋజుగమనబాణమా! మమ్ముడువుము. మా దేహములురాతివంటి కావలెను.సోమము మాకు జీవనముప్రసాదించవలెను.అదితి దే మాకుసుఖములు ప్రసాదించవలెను.

50.అశ్వప్రేరక చోదకమా! నీవుఅశ్వపు మాంసిల స్థానములనుబాదెదవు. దానికటి భాగమునుకొట్టెదవు. ప్రకృష్టచిత్త అశ్వములనుయుద్ధములకంపుము.

51.పాము పడగ వలెచేతిని క్రమ్ముకొనునదియు, ధనస్సునరపు బాధనుసహించునదియు,శూరుల సమస్త రక్షణఉపాయముల నెరిగినదియునగు"హస్తత్రాణము"యోధులనుసర్వత్ర రక్షించునుగాత.

(హస్తత్రాణము- చేతిని రక్షించుతొడుగు)

52.రథమా! నీవు మాత్రుడవు. రక్షకుడవు.ీరుడవు. దృఢఅవయవములదానవు. నీవు చర్మాదులచేబంధించబడినావు.నిన్ను ఎక్కునట్టిీరుడు జయి, శత్రుధన జయి అగునుగాత.

53.ఇంద్రుని రథము వజ్రాంశము.ద్యావాపృథ్వుల నుండివెలువడినఓజస్సు. వనస్పతులజలము. జలములసారము. చర్మ సంబద్ధము.అధ్వర్యులారా! అట్టిఇంద్రుని రథమునుయజించండి.

54.రథము ఇంద్రుని వజ్రాంశము.మరుత్తుల ముఖస్వరూపము. వరుణుని నాభి.అట్టి రథ దేవతా!ఈ హ ఆహుతినిస్వీకరింపుము. శత్రువుయొక్క హర్యోగ్యధనమును గుంజుకొనిరమ్ము.

55.రణభేరీ! నీ ధ్వనినిద్యావాపృథ్వులందునింపి వేయుము. లోకములందుఎక్కడ వున్న వారయిననునీ ధ్వనిని నవలెను.నీవు ఇంద్రుడు, అన్యదేవతల సహితముగసంప్రీతవగుము.

శత్రువుఎంత దూరమున ఉన్ననువారి కదలికను నిలిపివేయుము.

56.దుందుభీ! ఆక్రందయ!మాకు ఓహో బలములనుకలిగించుము. శత్రువునుఅదరగొట్టునట్లుధ్వనించుము. దుఃఖదాయిశత్రువులనుపీడించుము. నీవుఇంద్రుని పిడికిలి. బలిష్టమగుము." ఇంద్రస్య ముష్టిరసిడయస్వ "

57.ఇంద్రా! ఈ శత్రు సేనలనుచిందరవందరసేయుము.ముందడుగు వేయుసేనలను వెనుకకుగెంటుము. ంజయదుంధుభి మ్రోగుచున్నది!మా అశ్వికులు సర్వే సర్వత్రసంచరించు చున్నారు!!ఇంద్రా! మా రథికులేజయించవలెను." **అస్మాకంన్ద్ర రథినోజయన్తు "**

58.నల్లమెడ మేకఅగ్ని పశువు. గొర్రె సరస్వతిసంబంధి. పసుపు పచ్చపశువు బృహస్పతిది.నల్లనిది పూష దేవతది.నల్లని పొట్టదిబృహస్పతిది.ంచిత్ర వర్ణ ంశ్వేదేవతలది.ఎర్రనిది ఇంద్రునిది.మట్టి రంగుదిమరుత్తులది.దృఢాంగము ఇంద్రాగ్నులది.క్రింద నలుపుదిసంతా దేవతది.నల్లనిది, ఒక కాలునలుపుది వరుణదేవతాకము.

59.ముఖమున ఎరుపుతిలకము ఎద్దుఅగ్నిది. కింద తెలుపున్నరెండు సంతం. రెండు శ్వేతనాభిపశువులు పూష దేవతం.కొమ్ములు లేనిరెండు పసుపు రంగుం ంశ్వేదేవతలం.మట్టిరంగుం మరుత్తులం.నల్లమేక అగ్ని దేవతది.ఆడమేక సరస్వతి సంబంధి.వేగవంత పశువువరుణ దేవతాకము.

60.అగ్ని గాయత్రి ఛందమున,తివృత్సోమమున,రథంతర సామమునస్తుతించవలసినవాడు.అతని కొరకు ఎనింది కపాలములందుపురోడాశము వండవలెను.

ఇంద్రుడుత్రిష్టుప్ ఛందమునపంచదశస్తోమమునబర్హి తసామమునస్తుతించవలసినవాడు.అతని కొరకు పదకొండు కపాలములందు- పురోడాశము వండవలెను.

ంశ్వేదేవతలు జగతీఛందము, సప్తదశ స్తోమము వైరూపసామమున స్తుతించవలసినవారు. వారి కొరకు పన్నెండుకపాలములందుపురోడాశము వండవలెను.

ంత్రావరుణులు అనుష్టుప్ఛందము, ఏక ంంశత్సోమము,వైరాజసామమునస్తుతించవలసినవాడు,అతని కొరకు పాలలో 'చరు'వండవలెను.

బృహస్పతిపంక్తి చ్ఛందము,త్రిణవ స్తోమము,శక్వర సామమున స్తుతించవలసినవాడు.అతని కొరకు 'చరు' వండవలెను.

సంతఉష్ణిక్ ఛందము,త్రయత్రింశత్సోమము రేవత్సామమునస్తుతించవలసినవాడు. అతని కొరకు పన్నెండుకపాలములందుపురోడాశము వుండవలెను.

ప్రజాపతికి,అదితికి, ంష్ణుపత్నికిచరు పాకము చేయవలెను.

వైశ్వానరాగ్నికిపన్నెండు కలశములందును,అనుమతి దేవతకుఎనిది కలశము లందునుపురోడాశము వండవలెను.

(కపాలముకలశమగును.)

దాశరథిరంగాచార్య రచిత

శ్రీమదాంధ్రవచన శుక్లయజుర్వేదసంహితయందలి

శిష్టాశ్వమేధముంతముల ఇరువదితొమ్మదవ అధ్యాయముసమాప్తము.

సోమాఅధిబ్రతునోఅదితిః శర్మయచ్ఛతు

జ్ఞానానందమయందేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం।

ఆధారంసర్వ ద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే॥

ముప్పదవఅధ్యాయము

1.దేవ సతః ప్రసువయజ్ఞం ప్రసువయజ్ఞపతిం భగాయ।

దివ్యోగన్ధర్వఃకేతపూః కేతం నః పునాతువాచస్పతి ర్వాచంనఃస్వదతు ॥

సతాదేవా!యజ్ఞమునకుప్రేరన కలిగించుము.యజమాని సంపదకుప్రేరణ కలిగించుము.వానిని ధరించువాడును,దివ్యమగు జ్ఞానమునుపునీతము చేయునట్టివాడుమా జ్ఞానమునుపావనము చేయునుగాత. వాచస్పతి మాస్తుతులను ఆస్వాదించవలెను.

2. సతాదేవతవరణీయ తేజముమా కర్మలను బుద్ధులనుప్రోత్సహించునుగాత. ఆ తేజమేమాలో ప్రవేశించునుగాత.

3. సతాదేవా! మాలోని సమస్తదుర్గుణములనుతొలగింపుము. శుభగుణములను మాలోప్రవేశపెట్టుము.

4. చిత్రధనదాత సత;నరుల వాస్తవ రూపమునుదర్శించువాడు సత.సతను ఆహ్వానించుచున్నాము.**" హవామహే"**

5. (ఇంపురుష మేధ మంత్రములు.ఈ యాగమున పదకొండుయూపములు ఉండును.మొదటి యూపమునకునలుబది ఎనిందినరులను, ంగిలినపదింటికి ఒక్కొక్కదానికిపదకొండుగురి చొప్పునకట్టబడుదురు.)

బ్రహ్మకొరకు ప్రియ బ్రాహ్మణుని,క్షత్రియుల కొరకుక్షత్రియుని, మరుత్తులకొరకు వైశ్యుని, తపస్సు కొరకుశూద్రుని, అంధకారమునకుతస్కరులను, నరకమునకునష్టాగ్నులను, పాపమునకునపుంసకులను, అయోగ్యులకుఅయోగ్యులను, కామమునకువ్యభిచారులను,అతికృష్టులకు మాగధులనుకట్టుచున్నాను.

6. నృత్యమునకుసూతుని, గీతమునకుశైలూషుని ధర్మమునకుసభాచరుని, నరిష్ఠకుభీమలుని,నర్మమునకు రేభముమ,హసునకు కరణంశిష్టుని, ఆనందమునకుస్త్రీ సుఖుని, ప్రమదమునకుకుమారీపుత్రుని, మేధకురథకారుని, ధైర్యమునకుసూత్రధారిం యూపమునకుకట్టుచున్నాను.

7. తపమునకుకులాలుని, మాయకుకుమ్మరిని, రూపమునకుమణికారుని, శుభమునకుగింజలు ంత్తువానిని,శరవ్యమునకు బాణకారుని,హేతికి ధనస్సులుచేయువానిని, కర్మకొరకు

జయానిర్మాతను,దిష్ట కొరకు రజ్జుకారుని,మృత్యువునకువ్యాధిని, యమునకుకుక్కలచే వేటాడువారిని యూపమునకుకట్టుచున్నాము.

8. నదులకుపుల్కసపుత్రుని, ఎలుగుబంట్లకునిషాదుని, పురుష వ్యాఘ్రమునకుఉన్మత్తుని, గంధర్వ,అప్సరలకు వ్రాత్యుని,ప్రియంగులకు ఉన్మత్తుని,సర్పములకు పంగుని, ఆయులకుకితవుని, ఈర్యతకుఅకితవుని, పిశాచములకుందల కారిని, యాతుధానులకుకంటకీకారుని కట్టుచున్నాను- యూపమునకు.

9. సంధ్యకుజారుని, గోహకు ఉపపతిని,ఆర్తికి పరివృత్తిని, నిర్రుతికిఇతుని, అపరాధ్యకు అంవాహితుని,నిష్కృతికి రూపకరిని, సంజ్ఞానమునకుస్మరకారిని, ప్రకామోద్యకుఉపసదుని అగ్నిష్ట యూపమునబంధించుచున్నాను.

రెండవయూపమున వర్ణమునకుఅనురుధుని, బలమునకుఉపదను.

10.ఉత్సాదులకు కుబ్జను,సముద్రకు వామనుని,ద్వారములకు స్రాముని,స్వప్నమునకు అంధుని,అధర్మమునకు బధిరుని,పంత్రమునకు వైద్యుని,ప్రజ్ఞానమునకుజ్యోతిష్యుని, అశిక్షకుశకునములు అడుగువానిని,ఉపశిక్షకు అభిప్రశ్నకర్తనుబంధించుచున్నాను.

మూడవయూపమున మర్యాదకుప్రశ్నవక్తను.

11.అర్మలకు హస్తిపాలుని,జనమునకు అశ్వపాలుని,పుష్టికి గోపాలుని, ంర్యమునకుఅంపాలుని, తేజమునకుఅజపాలునిని ఇరకు కీనాశుని,కీలాలమునకు

సురాకారుని,భద్రమునకుగృహపాలుని,
శ్రేయస్సునకుమహాజనుని,అధ్యక్ష్యమునకుఅనుక్షత్తారుని బంధించుచున్నాను.

12.నాలుగవ యూపమునమాయకు కట్టెలుకొట్టువానిని, ప్రభకుఅగ్ని వర్ధకుని, సూర్య లోకమునుకుఅభిషేక్తను, శ్రేష్ఠస్వర్గమునకు పరివేషణకర్తను, దేవలోకమునకుపేశితను, మనుష్యలోకము కొరకు ప్రకరితను,సర్వ లోకములకు ఉపసేక్తను,అమరుతి వధకుఉపమన్థితను, మేధకురజకుని, ప్రకామమునకురంగులవానిని ఋతమునకుస్తేన హృదయునికట్టుచున్నాను.

13.అయిదవ యూపమునవైరహత్యకుపిశునుని ంంక్తకు క్షత్తను,ఔషద్రష్ట్యకు అనుక్షత్తమ,బలమునకు అనుచరుని,భూంకి పరిష్కందుని,ప్రియమునకు ప్రియవాదిని,అరిష్టమునకు అశ్వవాదిని,స్వర్గమునకు భామదుధను,శ్రేష్ఠ నాకమునకు పరివేష్ఠుని,మన్యుకు లోహతాపకుని,క్రోధమునకు నిసరుని,యోగమునకు యోగినికట్టుచున్నాను.

14.ఆరవ యూపమునకుశోకమునకు అభిసర్తను,క్షేమమునకు ంమోక్తను,ఉత్కూల నికూలములకుశీతవానుని, ంపుషకు మానకారిని,శీలమునకు కజ్జలకారిని,నిర్ఋతికి కోశకారిని, యమునకువంధ్యను, యమునికొరకు కవలల వానిని,అధర్వులకు అవతోకమును,సంవత్సరమునకుపర్యాయణిని బంధించుచున్నాను.

15.ఏడవ యూపమునకుపరివత్సరమునకుఅంజాతుని, ఇదావత్సరమునకుకులటను, ఇది వత్సరమునకుప్రదర రోగినిని, వత్సరమునకువదులు వంటిదానిని, సంవత్సరమునకుశ్వేత కౌశను, ఋభువులకుచర్మకారుని, సంధ్యలకుచెప్పులు కుట్టువానిని,సరులకు ధీవరుని,

ఉపస్థావరులకుదాశుని, వైశంతులకుబైందుని, నంగలమునకుమత్స్యకారుని కట్టుచున్నాము.

16.ఎనిందవ యూపమునపారమునకు మార్గరిని,అవారమునకు కైవర్తుని,ంషములకు మైనాలుని,స్వనములకు పర్ణకుని,గృహములకుకిరాతుని, సానువులకుజంభకుని, పర్వతములకుకింపురుషుని, బీభత్సమునకుపుల్కసుని వర్ణమునకుస్వర్ణకారుని, త్రాసునకు వర్తకుని,తీర్థములకు అంధునికట్టుచున్నాను.

17.తొంమ్మదవ యూపమునపశ్చాదోషమునకు గ్లాబిని,సర్వ భూతములకుసిధ్మలుని, భూతికిజాగరణిని, అభూతికొరకు శయనమును,ఆర్తికి జనవాదిని,వ్యర్థికి ఉపగల్భిని,సశరమునకు ప్రచ్ఛిదుని,అక్షరాజమునకు కితవుని,కృతమునకు ఆదినవదర్శుని,త్రేతకు కల్పకుని,ద్వాపరమునకు అధికల్పినిబంధించుచున్నాను.

18.పదవ యూపమునఆస్కంధమునకు సభాస్థాణునిమృత్యువునకుగోవ్యచ్ఛని, అంతకునికిగోఘాతిని, క్షుధకు గోమాంసయాచకుని,దుష్కృతమునకుచరకాచార్యుని, పాపమునకుసైలగుని, ప్రతిశ్రుత్కమునకుఅర్తనుని, ఘోషమునకుభషుని,

అనంతమునకుమూగవానిని, శబ్దమునకుకోలాహలకారిని,అంతమునకు బహువాదినిబంధించుచున్నాను.

19.పదకొండవ యూపమునమహసమునకు◌ిణావాదిని, క్రోశమునకువేణువాదిని, అవరత్స్వరముకొరకు శంఖవాదిని, వనమునకువనపాలకుని, అరణ్యశేషమునకు దానపాలకుని.

20.నర్మమునకు వ్యభిచారిని,హంసకు చాకరిని, యాదసమునకుశావలిని - గ్రామణ్యంగ్రామనేతారం, గణకంజ్యోతిర్విదం, అభిక్రోశకంనిందకం - బంధించుచున్నాము.

21.అగ్నికి లావువానిని, పృథ్వికికుంటివానిని, వాయువునకుచండాలుని, అంతరిక్షమునకువెదురుగడ◌ింద ఆటలాడువానిని, దినమునకుబట్టతలవానిని, సూర్యునకు హరితనేత్రుని, నక్షత్రములకుకిర్మీరుని, చంద్రునకుకిలాసుని, పగటికి శుక్లవర్ణపింగాక్షుని, రాత్రికి కృష్ణ వర్ణపింగాక్షుని ఏర్పరచవలెను.

22. **అథైతానష్టౌ ◌రూపానలభతే,** ఈ ఎని◌ంది మంది ◌రూపులను సాధించవలెను.

అబ్రాహ్మణులు, అశూద్రులగు, 1అతి పొడవరి 2. అతి పొట్టి 3. అతి లావు 4. అతి సన్నన

5. అతి తెల్లన 6. అతి నల్లన 7. వెంట్రుకలు లేనివాడు 8. అతి వెంట్రుకలవాడు. ◌ిరు ప్రజాపతి దేవతా సంబంధులు.

అబ్రాహ్మణులు, అశూద్రులయిన మాగధి పుశ్చలుడు, జూదరి, నపుంసకుడు, ఈ నలుగురు ప్రజాపతి సంబంధులు.

(మంత్రములందలి వానిని అటు నిటు మార్చి యూపములకు సరిపోవునట్లు చేసినాము. ఇందు 158 మానవ భేదములను చూపుట జరిగినది. ◌ినిలో కొన్నింటికి నేటి అర్థములు తెలియకున్న◌ి. ఇందు జనవాదులు, జాగరణులు మున్నగువారున్నారు. వాద్యకారులున్నారు. ఇ◌ి వృత్తులగునా? గుణములగునా? పరిశోధించవలసి ఉన్నది. ఇందు శ్రమ◌ిభజన స్పష్టముగా అగుపించుచున్నది. ఇంతటి శ్రమ ◌ిభజన గలది ఎంతటి ◌ిశిష్ట సమాజము కావలెను!)

దాశరథి లక్ష్మణాచార్య బుచ్చమాంబల పౌత్రుండును, ◌ిద్వాన్ దాశరథి వేంకటాచార్య వేంకటాంబల పుత్రుండును, ఆంధ్రప్రదేశ్ ఆస్థానక◌ి దాశరథి కృష్ణమాచార్యుల అనుజుండును, కమలానా◌ిన్న ధర్మ పత్నీ సమేతుండును, "చిల్లర దేవుళ్ళు" "మాయజాలతారు" "మోదుగుపూలు" "జనపదం" "రానున్నది ఏది నిజం" "శరతల్పం" "మానవత" "పావని" మున్నగు ◌ిశిష్ట నవలా

రచయితయునగు దాశరథి రంగాచార్య ిరచిత శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి నరమేధిక పశుప్రకథితమను ముప్పదవ అధ్యాయము

సమాప్తము.

సర్వే భవంతు సుఖినః

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం సర్వ ిద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

ముప్పది ఒకటవ అధ్యాయము

1. సహస్రశీర్షా పురుషః సహస్రాక్షః సహస్రపాత్ ।

సభూ ిం సర్వతః స్పృత్వాత్యతిష్ఠద్దశాంగులమ్ ॥

అతడు మహా పురుషుడు. వేల తలలున్నవాడు. వేల కన్నులున్నవాడు. వేల పాదములున్నవాడు. అతడు భూ ి యందంతటను వ్యాపించినాడు. ఇతడు ఇంకను పది అంగుళులంత ఎక్కువైనాడు.

2. ఇది సాంతము ఆ మహాపురుషుడే. జరిగినది, జరుగుచున్నది అంతయు అతడే, అమృతమునకు అన్నింటికి అతడే ప్రభువు. అతడు అన్నమున వర్థిల్లుచున్నాడు.

3. ఇది ఆతని మహిమ. ఆ పురుషుడు మరింత మహిమ గలవాడయినాడు. ఈ సమస్త

ిశ్వములు అతని చతుర్థాంశము అగును. ఇతని మూడు భాగములు అమృత స్వరూపము. ఆ

స్వరూపము ది ి యందు ఉన్నది.

4. ఆ మహాపురుషుని ముప్పాతిక అంశముపైన నిలిచినది. చతుర్థాంశ మాత్రముననే అతడు ఈ బ్రహ్మాండమున బీజరూపుడైనాడు. ఆ పాతిక అంశముననే ఆతడు సర్వత్ర పరివ్యాప్తుడయినాడు.

5. ఆ మహాపురుషుని నుండి 'ిరాట్' ఉత్పన్నమైనది. అందునుంచి పురుషుడు కలిగినాడు. తదుపరి అతడు భూ ిని, లోకములను కల్పించినాడు.

6. అతడే సర్వ హోమ యజ్ఞ పురుషుడు. అతని వలననే ఖాద్య, పేయములు నిండినవి. అతడు గ్రామములందును, అరణ్యములందును ఉండు వాయు ప్రధాన పశువులను కల్పించినాడు.

7. అతడు సర్వహుత మహా పురుషుడు, అతని నుండియే ఋక్కులు, సామములు ఉత్పన్నములైనవి. ఛందస్సులు, యజుస్సులు ఆ మహా పురుషుని నుండియే ఆవిర్భవించినవి.

8. అతని నుండియే అశ్వములు పుట్టినవి. వానితోనే రెండు వైపులా దంతములు గల పశువులు జన్మించినవి. అతని నుండియే గోవులు వచ్చినవి. మేకలు పుట్టినవి.

9. ఆ మహాపురుషుడు ' **జాతమగ్రతః** ' అందరి కన్న ముందు అవతరించినాడు. యజ్ఞార్థము అతడు దర్భలచే ప్రోక్షించబడినాడు. ' **తేన దేవా అజయన్త సాధ్యా ఋషయశ్చయే** ' అతడే దేవతలను, సాధ్యులను ఋషులను సృష్టించినాడు.

10. ఋషులు ఒక మహా పురుషుని కల్పన చేసినారు. వారు అతనిని ఎన్ని తీరుల కల్పన చేసినారు? ముఖం కిమస్యాసీత్? అతని ముఖము ఎట్టిదై యుండెను? కిం బాహూ? బాహువులు

ఏవై యుండెను? కిమూరూ పాదా ఉచ్యతే. ఏవి ఊరువులు? - పాదములు అనుబడినవి?

11. **బ్రాహ్మణో ऽస్య ముఖమాసీత్** - బ్రాహ్మణులు అతని ముఖమైనారు. **బాహూ రాజన్యః కృతః** బాహువులు క్షత్రియులైనారు. **ఊరూతదస్య యద్వైశ్యః** ఆతని ఊరువులు వైశ్యులైనారు. పద్భ్యాం శూద్రో అజాయత పాదముల నుండి శూద్రులు పుట్టినారు.

12. ఆతని మనసు నుండి చంద్రుడు వెడలినాడు. కన్నుల నుండి సూర్యుడు పుట్టినాడు. కర్ణము నుండి వాయువు, ప్రాణము కలిగినారు. **ముఖాదగ్ని రజాయత** ముఖము నుండి అగ్ని ఉద్భవించినాడు.

13. ఆ మహా పురుషుని నాభి నుండి అంతరిక్షము, శిరము నుండి ద్యులోకము, పాదముల నుండి భూమి, శ్రోత్రముల నుండి దిశలు, అట్లే సమస్త లోకములు కల్పితములైనవి.

14. పురుషరూపహవిచే దేవతలు, యజ్ఞం చేసినప్పుడు వసంతము ఈ యజ్ఞపు ఘృతము - గ్రీష్మము, సమిధ - శరత్తు హవి అయినవి.

15. దేవతలు యజ్ఞమును విస్తరింపచేసినప్పుడు ప్రజాపతి పురుషునే ఆలంభ్య పశువుగా బంధించినపుడు - అపుడు " **సప్తాస్యాసన్పరిధయః** " ఏడు పరిధులైనవి, ఇరువది యొక్క

సమిధలైనవి.

16. దేవతలు యజ్ఞముననే యజ్ఞ పురుషుని యజించినారు. అవే ప్రథమ ధర్మములు అయినవి. మహిమాన్వితులగు ఋషులు - పూర్వము సాధ్యులు, దేవతలు వసించిన స్వర్గమును - యజనము చేసి చేరుకున్నారు.

17. జలముల సంభృతము, పృథివి రసము నుండియు ప్రప్రథమముగా హిరణ్యగర్భుడు ఆవిర్భవించినాడు. త్వష్ట అతని రూపమును నిర్ధారించినాడు. అతడే తొలిసారిగా మర్త్యుల లోని దేవత్వమును గుర్తించినాడు.

18. అంధకారమును అధిగమించి ఆ మహాపురుషుని రూపమును తెలిసికున్నాను. అతనిని తెలిసిన వాడే మృత్యువును జయించగలడు. నాన్యః పన్థా విద్యతే యయనాయ . అది తప్ప అనుసరించుటకు - అన్య మార్గము లేదు.

19. ప్రజాపతి గర్భమునందు సంచరించును. **అజాయ మానో బహుధా విజాయతే** - పుట్టుక లేనివాడు అనేక విధములుగా జన్మించుచున్నాడు. అతని మూలమును విద్వాంసులు మాత్రమే దర్శించగలుగుచున్నారు. అతని యందే సమస్త భువనములు నిలిచి ఉన్నవి.

20. ఎవడు దేవతల కొరకు తపించునో, ఎవడు దేవతలకు పురోహితుడు అగునో, ఎవడు దేవతల నుంచి పూర్వమే ఆవిర్భవించినాడో, అట్టి బ్రహ్మయొక్క తేజస్సునకు నిత్యము నమస్కరించుచున్నాను.

21. పూర్వకాలమందు దేవతలు బ్రహ్మతేజమును సృష్టించినారు. అప్పుడు వారు ఆ తేజముతో ఇట్లన్నారు.

ఏ బ్రాహ్మణుడు ఈ తేజమును తెలిసి కొనునో, దేవతలు అట్టి బ్రాహ్మణుని అధీనమునందు ఉందురు.

22. హే పరమపురుషా! శ్రీయు, లక్ష్మియు నీ పత్నులగుదురు. అహోరాత్రములు నీ పార్శ్వములగును. నక్షత్రములు నీ రూపమగును. అశ్వినులు నీ విశాల ముఖమండలము అగుదురు.

స్వాహా! నన్ను నీవానిగా భావించుము. నన్ను విముక్తుని చేయుము.

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

నరమేధాధ్యాయమను ముప్పది ఒకటవ అధ్యాయము సమాప్తము.

"నమో రుచాయ బ్రాహ్మయే"

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం సర్వ ిద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మ హే ॥

ముప్పది రెండవ అధ్యాయము

(పురుషమన్త్రా ఉక్తాః అథసర్వమేధమన్త్రా ఉచ్యన్తే । పురుష మంత్రములు - గత

అధ్యాయమున చెప్పబడిన ి. ఈ అధ్యాయమున - సర్వమేధ మంత్రములు చెప్పబడుచున్న ి.)

1. తదేవాగ్నిస్తదాదిత్యస్తద్వాయుస్తదు చన్ద్రమాః ।

తదేవ శుక్రం తద్బ్రహ్మతా ఆపః స ప్రజాపతిః ॥

అతడే అగ్ని. అతడే ఆదిత్యుడు. అతడే వాయువు. అతడే చంద్రుడు. అతడే ిర్యము. అతడే శబ్దము. అతడే జలము. అతడే ప్రజాపతి అగుచున్నాడు.

2. ిద్యోత మానుడుగల ఆ మహా పురుషుని నుండియే సమస్త కాల, అవయవ, నిమేష, వర్షాదులు ఉత్పన్నములు అయిన ి. నేటివరకు ఆ పరమ పరుషుని అగ్రమును గాని, మధ్యమునుగాని, తిర్యక్కును గాని కనిపెట్టినవాడు లేడు.

3. అతని పేరు మహాద్యశుడు. అతనికి ఉపమానము లేదు. హిరణ్యగర్భాది మంత్రములు మమ్ము బాధించకుండ వలెను. అతనిని ిం చి అవతరించినవాడు లేడు.

4. అతడు అన్ని దిశలందు వ్యాపించియున్నాడు. అతడే అందరి కన్న మున్ను జన్మించినాడు. అతడే గర్భమునందున్నాడు. అతడే పుట్టుచున్నాడు. అతడే ముఖాది సర్వ అవయవములందు ప్రతిష్ఠితుడై ఉన్నాడు.

5. అతని కన్న మున్ను సృష్టి లేదు. అతడే సర్వభువనభూతుడయినాడు. అతడు ప్రజాపతి యైనాడు. ప్రజను రక్షించినాడు. అతడే అగ్ని, వాయు, ఆదిత్యులను మూడు జ్యోతులను నిర్మించినాడు. అతడే అవయవమంత షోడశి అయినాడు.

6. ఎవడు ఉగ్రమగు ద్యులోకమును ధరించినాడో, ఎవడు భూలోకమును స్థిరపరచినాడో, ఎవడు స్వర్గమును నిలిపి ఉంచినాడో, ఎవడు పరమ పదమునకు ఆధార భూతుడైనాడో, అట్టి దేవతకు హ ిస్సులు సమర్పింతును.

7. క్రందనశీల ద్యావాపృథ్వులు ఎవనిని మనసున తలచి గడగడలాడునో, ఎవని యందు ఉదయించి సూర్యుడు ప్రకాశించునో, ఎవని గర్భమునందు సకల జలములు నిలిచి ఉన్నవో అట్టి దేవతకు మేము హ ిస్సులు అర్పించుచున్నాము.

8. ిద్వాంసుడగు వాడు ఆ మహాపురుషుని తన బుద్ధి యందు ఉన్నవానిగా దర్శించుచున్నాడు. ఈ సమస్త సృష్టి అతని గూటి యందే ఇుడి యున్నది. అతని యందే ఈ సమస్త చరాచర ప్రపంచము ప్రవర్తిల్లుచున్నది. అతడే అందరి యందు జీవ భావమున దేహ భావమున నిలిచి ఉన్నాడు. అతడే ప్రజల యందు వ్యాపించి ఉన్నాడు.

9. ఏడి ఆ వేదవేత్త? ఏడి ఆ పండితుడు? అమృత స్వరూపుడు, వాని తత్త్వమును

చెప్పినవాడు? తేజోధామమగు బుద్ధియందున్నవానిని చూపినవాడు!

ఆ మహాపురుషుని ముప్పాతిక అంశము గుహ్యమై ఉన్నది. ఆ ముప్పాతిక అంశమును తెలిసినవాడు తండ్రికే తండ్రి అగుచున్నాడు. యస్తాని వేద సపితు: పితాసమ్

10. ఆతడు మాకు బంధువు. మమ్ము పుట్టించినవాడు. మమ్ము ఇంత చేసినవాడు. అతడు సమస్త తేజములను భువనములను తెలిసినవాడు. అతని వలననే దేవతలు అమృతమును

ఆస్వాదించుచున్నారు. స్వర్గమును ిహరించుచున్నారు.

11. ఆ పరమ పురుషుడు సర్వ భూతములకు అతీతుడు. సర్వ లోకములకు అతీతుడు. సర్వ దిశ - ిదిశలకు అతీతుడు. అతడు తొలుత కలిగిన సత్యవాక్కు నందు ప్రతిష్ఠితుడైనాడు.

12. ఆ మహా పురుషుడు అతిశీఘ్రముగా ద్యావాపృథ్వులను లంఘించి, సమస్త లోకములను లంఘించి, సకల దిశలను లంఘించి, స్వర్గమును అతిక్రుంచి, సత్య సూత్రమును ిడదీసి, సత్యమును దర్శించినాడు. సత్యము అయినాడు. సత్యము నందు నిలిచినాడు - తదపశ్యత్తద భవత్త దాసీత్.

(సత్యము - ఋతము - వాని అన్నింటిని ుంచినది. భగవానుడు సత్యము - ఋతము నందే ఉన్నాడు)

13. ఆతడు యజ్ఞ గృహస్వాు. అద్భుతుడు. ఇంద్రునకు ఇష్టుడు. అందరిచే కోరబడువాడు. యోగ్యుడు. ఆ స్వాుని అన్నము, ధనము, మేధస్సు యాచించుచున్నాను. ఆ స్వాుకి స్వాహా.

14. అగ్నీ! మేధ పరమ పంత్రము. దాని కొరకు దేవతలు పితరులు ఉపాసింతురు. నేడు నీవు నాకు అట్టి మేధను ప్రసాదించుము. నన్ను మేధాని చేయుము. అగ్నయే స్వాహా.

15. మేధాం మే వరుణో దదాతు. మాకు అగ్ని, ప్రజాపతి, ఇంద్రుడు, వాయువు, ధాత బుద్ధిని ప్రసాదింతురు గాత. వారందరకు స్వాహా.

16. ఇదం మే బ్రహ్మాచ క్షత్రం చోభే శ్రియ మశ్నుతామ్ ।

మయి దేవా దధతు శ్రియ ముత్తమాం తస్మైస్తే స్వాహా॥

దేవతలు నా యందు ఉత్తమమగు సంపదను ప్రవేశపెట్టుదురు గాత. నా ఈ లక్ష్మిని బ్రాహ్మణులు, క్షత్రియులు అనుభ౦తురు గాత.

ఆ దేవతలకు స్వాహా.

దాశరథి రంగాచార్య ౦రచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

సర్వమేధ మంత్రోక్తమగు ముప్పది రెండవ అధ్యాయము సమాప్తము.

తదపశ్యత్తదభత్తదాసీత్

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం సర్వ ౦ద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

ముప్పది మూడవ అధ్యాయము

1. అస్యాజరాసో దమామరిత్రా అర్చద్ధూమాసో అగ్నయః పావకాః ।

శ్వితీచయః శ్వాత్రాసో భురణ్యవో వనర్షదో వాయవో న సోమాః ॥

అగ్నులు అక్షయములు. యజ్ఞగృహరక్షకులు. ధూమపరిలక్షితులు. శోధకులు, శ్వేతభస్మ రాశులవారు. రాక్షసాదులనుండి రక్షి౦చువారు. ఇంధనస్థితులు. వాయు, సోమసములు.

అగ్నులు యజమానికి ఇష్ట ప్రదులు అగుదురు గాత.

2. అగ్నులు రసహరణశీలురు. ధూమపరిలక్షితులు. వారు వాయు ప్రేరితులు అయినారు. వేరు వేరుగా స్వర్గమునకు చేరు ప్రయత్నమున ఉన్నారు.

3. అగ్నీ! మా కొరకు నీవు ౦త్రావరుణులను యజింపుము. దేవతలను యజింపుము. నీవు బృహత్ ఋతమవు. నీవు నీ యొక్క యజ్ఞగృహమును సహితము యజింపుము.

4. అగ్నీ! నీవు దేవతలను ఆహ్వానించుటలో అత్యంత నిపుణుడవు. కుశలుడగు రథివలె అశ్వములను నీ రథమునకు పూన్చుము. హోతవగుము. తూర్పున ఆసీనుడవు అగుము.

5. ఉషా - రాత్రులు ిరుద్ధరూపములవారు శుభమనోరథలు. ఒకే బిడ్డకు పాలిచ్చువారు. రసహారి అగ్ని ఉషయందు అన్నవంతుడు. రాత్రియందు దీప్తివంతుడు అగును.

6. అగ్ని ఋత్విజులచే హ ంచబడువాడు. అత్యంత యాజకుడు. యజ్ఞములందు స్తుత్యుడు. అందరి కన్న ముందు అగ్ని యజ్ఞగృహమున స్థాపించబడినాడు. భృగువు, అతని శిష్యులు కర్రలందును, జనులందును అగ్నిని కనుగొన్నారు. దానిని ప్రజ్వలింపచేసినారు.

7. 33 కోట్ల 33 లక్షల 33వేల మూడు వందల ముప్పది మూడు మంది దేవతలు అగ్నిని

అర్చింతురు. ఘృతాహుతులచే అగ్నిని తడిపెదరు. అగ్ని కొరకు దర్భాసనము పరిచెదరు. దేవతల ఆహ్వానకర్త అగ్నిని వేది ద ఆసీనుని చేయుదురు.

8. వైశ్వానరాగ్ని ద్యులోకపు శిరము వంటివాడు. భూ యందంతటను వ్యాపించి ఉన్నవాడు. అతడు క . సామ్రాట్టు. యజమానుల అతిథి. జ్వాలాముఖమున స్రువమును గ్రహించువాడు. అట్టి అగ్నిని ఋత్విజులు ముట్టింతురు.

9. అగ్ని స ద్ధుడు. శుభ్రుడు. ఆహుతులు అందుకొనువాడు. ధనదాత. అతడు స్తుతులకు ప్రసన్నుడగును. శత్రువును వధించును.

10. అగ్నీ! ిశ్వేదేవతలు, ఇంద్రుడు, వాయువు, త్రుని తేజోసహితుడవై సోమమయ మధువును ఆస్వాదించుము.

11. అగ్నిమానవ పాలకుడు. వర్షము కలిగించుమని అగ్నికి తేజోవర్ధక హ సమర్పించబడును. హ అందుకున్న అగ్ని ద్యులోకమున మేఘములను కల్పించును. అగ్ని అనింద్య, శ్రమకారి, ధ్యాతవ్య బలమున మేఘజలమును కల్పించును, కురిపించును.

12. అగ్నీ! జల క్రమమును ప్రదర్శించుము. ఉత్తమ ధనములు నీకు చెందవలెను. ఈ భార్యాభర్తలను అన్యోన్యులను చేయుము. శత్రువులు తేజోవంతులయినను వారిని ఓడించుము.

13. అగ్నీ! అర్చనీయ స్తుతులచే మేము, నీవు అత్యంత గంభీరుని కోరుదుము గాత.

మహా అగ్నీ! నీవు మా పిలుపు నువాడవు. నీవు బలమునందు ఇంద్ర వాయుసముడవు. ఋత్విజులు నీకు హ రన్నములు సమర్పించుచున్నారు. సంప్రీతుని చేయుచున్నారు.

14. సమ్యగాహుత అగ్నీ! ధనవంతుడు, బుద్ధిమంతుడు, ఆలమందలు గల యజమాని నీకు ప్రీతిపాత్రుడు అగును గాత.

15. అగ్నీ! నీవు యాచకుల పిలుపు ినగల చెవులున్నవాడవు. నీవు హవ్యవాహనుడవు. నీ వెంట ఉన్న దేవతల సహితుడవై మా ప్రార్థన ఆలకింపుము. ిత్రుడు - ఆర్యమ - ప్రాతః సవనమున హిర్భాగములు అందుకొను ఇతర దేవతలు ధర్భాసనముల ీద ఆసీనులు కావలెను.

16. యజనీయ దేవతలందరిలో అఖండ్యుడు, సమస్త మానవులకు అర్చనీయుడు, హిస్వీకర్త, జాతవేది యగు అగ్ని దేవతలకు సుఖకరుడు కావలెను.

17. మేము సిత ఆజ్ఞయందు ప్రవర్తిల్లు వారలము. ిత్రావరుణుల ిషయమున నిరపరాధులము. మహానుడు, సిద్ధమానుడగు అగ్ని యొక్క అక్షయ శరణమున ఉందుము గాత. నేడు మేము దేవతల అక్షయ రక్షణ కోరుచున్నాము.

18. సుఖించు గోవులవలె సోమము వర్ధిల్లుచున్నది. ఇంద్రా! నిన్ను స్తుతించు వారలు యజ్ఞమునకు వెడలినారు. నియుత అశ్వముల సహితులైన అశ్వినుల వంటి నీవు మా యజ్ఞము వైపు సాగుము. నీవు సంస్తుతుడవై అన్నధనాదులు ప్రసాదించువాడవు కదా!

19. గోవులారా! ీరు మమ్ము రక్షించండి. మహాయజ్ఞమునకు రూపకల్పన చేయు

ద్యావాపృథ్వులారా! ీ చెవులు రెండు బంగారు మయములు. ీరు మమ్ము రక్షించండి.

(బంగారు చెవులయినందున చక్కగా ినగలరు - భూరిగా ఇవ్వగలరని)

20. నేడు సూర్యుడు ఉదయించినంత ిత్రుడు, ఆర్యమ, సిత భగుల ప్రేరణయే మాకు కర్తవ్యమగును.

21. ఋత్విజులారా! శ్రీయు, ద్యావాపృథ్వుల అభిశ్రీయు, అభీష్ట సోమరసము అభిషుత మైనంత చషకములందు నింపండి. సోమమే నదుల మూలమగును.

(నద్యుప కర్ణే హి సోమో జాయత ఇతి ఉవటః)

22. ఇంద్రుడు ఎంతో శోభిల్లుచున్నాడు. దర్భాసనమున ఆసీనుడై ఉన్నాడు. అతడు సకల స్తుతులచే అలంకరించ బడినాడు. అతడు సేచకుడు. ప్రాణదాత. మహామహుడు. సర్వస్వరూపుడగు ఇంద్రుడు అమృతము వంటి జల వర్షము కలిగించువాడు అగును.

23. ఋత్విజులారా! ఇంద్రుని ఎరుగుదురా? అతడు గొప్పవాడు. సోమపానోన్మత్తుడు, ఎల్లరిని ించినవాడు. సమస్తము ఇవ్వగలవాడు. సుయజ్ఞుడు. సుబలుడు. మహద్యశుడు. ద్యావాపృథ్వులు సహితము అతనిని అర్చించును. ీరు ఆ ఇంద్రుని యజించండి.

24. ఏయజమానులకు యువక ఇంద్రుడు ిత్రుడగునో వారి యజ్ఞసాధన ఇంధనాదులు మహత్తరములగును. వారి స్తుతులు అనేకములగును. వారి యూపము మహోన్నతమగును.

25. ఇంద్రా! ఇటు రమ్ము. మాంస సహిత సోమమును సేవించుము. ఇంద్రుడు ఎంతో గొప్పవాడు. స్వబలము వలననే పూజించబడువాడు.

26. బలనీతిగల ఇంద్రుడు వృత్రుని చుట్టుముట్టినాడు. ఉద్ధరూపధారి, రణనీతిగల, మాయావి వృత్రుని ఇంద్రుడు సంహరించినాడు. వృత్రుని స్కంధహీనుని చేసి వధించిన ఇంద్రుడు వానిని జలమునందు వేసినాడు.

ఇంద్రుడు యజమానుల స్తుతులను వెల్లడించినాడు.

27. ఇంద్రా! నీవు ఉత్తమ పాలకుడవు. నీవు ఎంతో గొప్పవాడవు. అట్లయ్యు వంటరిగా ఎచటికి ఏగుచున్నావు? ఆవిధముగా ఏకాకివై సాగుటకు కారణమేమి? వంటరిగ సంచరించియు మంచి మాట్లాడుదువు!

హర్యశ్వ ఇంద్రా! మమ్ము గురించి నీ అభిప్రాయమును వ్యక్తపరచుము.

28. ఇంద్రా! మానవులు నిన్ను పూజించుచున్నారు. గోవులు కోరువారు, వర్షము కోరువారు నిన్ను పూజించుచున్నారు. తన సర్వస్వము ఇచ్చునదియు, అనేక పుత్రయు, సహస్రధారయునగు పృథ్వని పాలించగోరువారు నిన్ను పూజించుచున్నారు.

29. ఇంద్రా! మా యజమాని ఇంద్రుని స్తుతించమన్నాడు. అందువలన మహామహుడవగు నిన్ను మహిమాన్విత స్తుతులచే స్తుతించుచున్నాను. శత్రుంజయుడగు ఇంద్రుని దేవతలు పానగోష్ఠులందు ప్రసన్నుని చేయుదురు.

30. సూర్యుడు మహానుభావుడు. జ్వాలామయుడు. అతడు యజమానికి నిశ్చల ఆయువు

ప్రసాదించును గాత. సోమమయ మధువు సేవించును గాత.

సూర్యుడు వాయు ప్రేరితుడు. స్వయముగనే జనులను రక్షించువాడు. వారిని అనేక

రీతుల పోషించువాడు. ద్యులోకమున ప్రకాశించువాడు.

31. సూర్యుడు జాతప్రజ్ఞుడు. అతడు విశ్వమును చూడదలచినపుడు కిరణములు నేలకు దిగును.

32. పానకవరుణరాజా! హవిరాదులు అందించు యజమానులను ఎంత దయతో చూతువో - స్తోతలమైన మమ్ము కూడ అట్లే చూడుము.

33. దైవి అధ్వర్యులగు అశ్వినులారా! ఈ సూర్యప్రభారథమున యజ్ఞమునకు విచ్చేయండి. మధు యజ్ఞమును కృతార్థము చేయండి.

34. సూర్యుడు కీర్తనీయుడు. సకల ప్రాణులకు నేత. సూర్యదేవా! మా స్తుతులు ినుము. యజ్ఞమునకు ిచ్చేయుము.

అమరదేవతలారా! యజ్ఞము నందలి పానగోష్ఠిలో ీరు మహదానందమున ఉన్నట్లే - మా ీద దయ దలచి మా అశ్వపుత్రాదులను సంతృప్తులను చేయండి.

35. పాపనాశక సూర్యా! నీవు సంపన్నుడవు. నేడు నీవు ఉదయించినంత మా హ ిరాదులు నీకు అర్పితములు అగును గాత.

36. సూర్యదేవా! నీవు దర్శనీయుడవు. తరింపచేయువాడవు. నీ జ్యోతి కర్మపద కావలెను. నీవే ఈ సమస్త లోకములను వెలుగులచే నింపుచున్నావు - **'ిశ్వమాభాసిరోచనమ్'**

37. ఇదియే సూర్యుని దేవత్వము. ఇదియే సూర్యుని మహిమ! అతడు ఎంతటి వానినైనను పనిని మధ్యలోనే నిలుపు చేయించును.

సూర్యుడు తన రసహారిణీ కిరణములను, వానిసహవాస స్థానమగు - పృథ్వినుండి ఉపసంహరించినపుడు రాత్రి నల్లని వస్త్రము పరచును.

38. ిత్రుని, వరుణుని చూచుటకని సూర్యుడు ద్యులోకమందు తనరూపమును వెల్లడించుచున్నాడు. ఈ సూర్యుని కిరణములు రెండు ిధములు. ఒక ిధము తేజః స్వరూపములు, భిన్నములు, అనంతములు. రెండవ ిధము కృష్ణస్వరూపములు.

(నల్లని ి జరామరణాది ియుక్తములు)

39. సూర్యదేవా! వాస్తవముగా నీవు మహామహుడవు. నీవు నిశ్చయముగా గొప్పవాడవు. నీ తేజో మహిమ ఎంతో కీర్తనీయము. దేవమహా అసి.

40. సూర్యదేవా! నీవు కీర్తియందు గొప్పవాడవు. సత్యముగా గొప్పవాడవు. గొప్పవాడవు. ప్రాణవానుడగు సూర్యదేవర స్వమహిమ వలన దేవతలకు పురోహితుడు అయినాడు. అతడు వ్యాపక, అదమనీయ తేజో స్వరూపుడు.

41. దేవతలారా! నేటి సూర్యోదయమున మమ్ము పాపము - అపకీర్తినుంచి ిముక్తులను చేయండి.

ిత్ర, వరుణ, అదితి, సింధు, పృథ్వి, ద్యులోకములారా! మమ్ము నిష్పాపులగను అపకీర్తి రహితులగను స్వీకరించండి.

43. సూర్యుడు తన కృష్ణ ప్రకాశమున మానవులను - శుక్ల ప్రకాశమున దేవతలను, వారివారి స్థానములందు ప్రవర్తింపచేయుచు లోక, లోకాంతరములను దర్శించుచు - తన బంగారు రథమున సంచరించుచుండును.

44. ఈ యజమానుల వేదిపంద దర్భాసనములు పరచబడినం. హంరన్నము సిద్ధముగా ఉంచబడినది. ఉషా - రాత్రులు, నియుతాశ్వముల వాయువు, పూష - ప్రజాశ్రేయస్సు కోరు ప్రభువులవలె - యజ్ఞమునకు ంచ్చేయుచున్నారు.

45. ఇన్ద్ర వాయూ బృహస్పతిం ంత్రాగ్నిం పూషాణం భగమ్ ।

ఆదిత్యాన్మారుతం గణమ్ ।

ంరందరిని యజ్ఞమునకు ఆహ్వానించుచున్నాము.

46. తనకున్న సమస్త రక్షణలతో వరుణుడు మమ్ము రక్షించును గాత. ంత్రుడు రక్షించును. గాత. వారు ఉభయులు మమ్ము అన్నసంపన్నులను చేయుదురు గాత.

47. ఇంద్ర, ంష్ణు, మరుత్తు, అశ్వినులారా! మా వారి మధ్యకు ంరందరు ంచ్చేయండి.

48. అగ్ని, ఇంద్ర, వరుణ, ంత్ర, మరుత, ంష్ణువులారా! మాకు బలము ప్రసాదించండి. అశ్వినులు, రుద్రులు, దేవపత్నులు, పూష, భగుడు, సరస్వతి హంస్సులు స్వీకరింతురు గాత.

49. ఇన్ద్రాగ్నే ంత్రావరుణాదితిం స్వః పృథింం మరుతః పర్వతాఽఆపః ।

హువే ంష్ణుం పూషాణం బ్రహ్మణ స్పతిం భగం నుశంసం సంతారమూతయే

ఈ దేవతలందరును రక్షణ కొరకు ఆహ్వానించుచున్నాను.

50. శస్త్రసంశకర్త, స్తుతికర్త, హంసమర్పించువానిని, మమ్ము ధనాదులనిచ్చు రుద్రుడు - పర్వతములు - వృత్రహంత ఇంద్రుడు నేతగాగల సమస్త దేవతలు దుఃఖము నుంచి కాపాడవలెను.

51. యజనీయ దేవతలారా! ంరందరు నేడు మాకు అనుకూలురు కండి. నేను భయభీతుడనై హృదయమునందున్న మనసును ం వైపు పంపుచున్నాను. మమ్ము హింసక వృకము నుండి రక్షించండి. కించ పరచువారినుండి రక్షించండి.

52. నేడు అందరు మరుత్తులు, అగ్నులు మాకు రక్షకులు అగుదురు గాత. అన్న సహితులైన ంశ్వేదేవతలు మమ్ము చేరుదురు గాత. సకల బలములు, ధనములు మాకు లభించును గాత.

53. ంశ్వేదేవతలారా! అంతరిక్షమున ఉన్నవారును, ద్యులోకమున ఉన్నవారును, అగ్నిజిహ్వల వారును, ఇతర యజనీయ దేవతలును నా ఆహ్వానమును ందురు గావుత.

యజనీయులారా! ీరందరు దర్భాసనముల ీద ఆసీనులు కండి. సోమ పానమున ఉన్మత్తులు కండి.

54. సఀతృదేవా! యజనీయ దేవతలందు సర్వప్రథమముగా అమృతమయ ఉన్నత భాగమును అగ్నికి అందింతువు. తదుపరి అనుకూలగమన కారణిలును, జీవన ప్రదలగు రశ్మలను ప్రకటించుచున్నావు.

" సమాప్తం సర్వమేధికం కర్మ "

55. వాయువు మహాధని. సర్వవరణీయుడు. రథధనాదులు నింపువాడు. వెలుగుబాటల వాడు. నియుతాశ్వములపై సంచరించువాడు. ఀద్వాంసుడు.

యజనశీల అధ్వర్యులారా! ీ మహాబుద్ధి వలన వాయువునకు సమ్ముఖులు కండి. స్తుతించండి.

56. ఇంద్ర వాయువులారా! ఈ సోమరసములు ీ ఉభయుల కొరకు అభిషుతములైనఀ. ఈ సోమాన్నముల కొరకు ీరు ఈ యజ్ఞమునకు ఀచ్చేయండి.

సోమరసమా! నేను నిన్ను ఉపయామ పాత్రమున - వాయువు మరియు ఇంద్ర వాయువుల కొరకు గ్రహించుచున్నాను. ఇది నీ స్థానమగును. ఇంద్రవాయువుల కొరకుగా నిన్ను ఇచట స్థాపించుచున్నాను.

57. పఀత్ర జలమును - ఀత్రుని - పాపనాశక వరుణుని ఆహ్వానించుచున్నాను. వారిద్దరు మా బుద్ధియందు యజ్ఞమునకు ప్రేరన కలిగింతురు గాత.

58. దర్శనీయ నా సత్య అశ్వినులారా! ీరు కోరునట్టి సోమరసము అభిషుతమై సిద్ధముగా ఉన్నది. రుద్రమార్గమున సంచరించ అశ్వినులారా! యజ్ఞమునకు ఀచ్చేయండి.

(అశ్వినులు వైద్యదేవతలు. వారు నాసత్యులు - " **న అసత్యే సత్యావేవ** " వారు అబద్ధమాడరు. నిజము మాత్రమే చెప్పుదురు. వైద్యుడు అబద్ధమాడరాదు. నాసత్యుడు కావలెను. రోగికి ఉన్నది ఉన్నట్లు ఀవరించవలెను)

59. సరమ పర్వత ఛిద్రమును కనుగొన్నది. తన పిల్లల కొరకు సరమ - అపూర్వము, పథ్యమునగు పాలు నేరుగా అడిగినది. చక్కని పాదముల సరమ దేవతలను ముందుకు తీసికొని వెళ్లినది. ఆవుల అంబారావములు ఀని ముందునడచినది.

(పణులు గోవులను అపహరించి కొండ గుహలందు దాచినారు. ఇంద్రుడు వానిని వెదుకుటకు దేవశునకమగు సరసమను తీసికొని సాగినాడు. పణుల - గోవుల కథ వేదములందు పలు మారులు వచ్చును. ఇంద్రుడు సాధించిన మహాకార్యములందు గోవులను ఀడిపించుట ఒకటి కుక్కలను అన్వేషణమునకు ఉపయోగించుట వేదకాలము నుంచి ఉన్నది.)

60. వైశ్వానరాగ్ని కాక దేవతలకు మరొక అగ్రగామి దూత లభించలేదు. ఈ అమరవైశ్వానరాగ్నిని ఆ అమరదేవతలు భూమిని జయించుటకు వర్ధిల్లచేసినారు.

61. ఉగ్రస్వభావులు, హింసకుల హంతలగు ఇంద్రాగ్నులను మేము ఆహ్వానించుచున్నాము. ఇట్టి కార్యములందు వారే మాకు సుఖములు ప్రసాదించవలెను.

62. ఋత్విజులారా! ఇది పావకము. అభిముఖముగా దేవతలను యజించకోరు సోమరసము. దీని స్తుతులు గానము చేయండి.

63. ఇంద్రా! వృత్రవధ విషయమున మరుత్తులు నిన్ను వర్ధిల్లచేసినారు. వారు శంబరుని యుద్ధమున నిన్ను వర్ధిల్లచేసినారు. గోవులను వెదికి వెలికి తీయుటకు వారు నిన్ను ప్రోత్సహించినారు. ఆ మరుత్తులు నిన్ను నిశ్చయముగా సర్వత్ర వర్ధిల్లచేయువారు. మరుద్గణములతో కలసి - హర్యశ్వా - పిబేన్ద్రసోమం.

64. ఇంద్రుడు ఉగ్రస్వభావి. స్తుత్యుడు. అత్యంత ఓజస్వి. బహుళాభిమాని. అతడు త్వరత్వరగా శత్రువును పరాజితుని చేయుటకే జన్మించినాడు. ఈ విషయమున మరుత్తులు సహితము ఇంద్రునకు సాయపడినారు. ఎంతో ధన్యమైన అదితి తల్లి ఇంద్రుని గర్భమున దాల్చినది.

65. ఇంద్రా! మహామహా రక్షణల మహిమాన్వితుడవు. నీవు యజ్ఞమునకు విచ్చేయుము. మా అర్ఘ్యము స్వీకరించుము.

66. ఇంద్రా! యుద్ధములందు నీవు శత్రు సేనలను పరాజితులను చేయు వాడవు. నీవు దుష్ట ఘాతివి. సర్వోత్పాదకుడవు. సర్వశత్రు నాశకుడవు. హింసకులను వధించుము.

67. ఇంద్రా! నీవు శత్రువులకు నీ బలమును ప్రదర్శించువాడవు. తల్లి బిడ్డను అనుసరించి సాగినట్లు - ద్యావాపృథ్వులు నిన్ను అనుసరించి సాగును.

ఇంద్రా ! నీవు వృత్రుని సంహరించి ఉన్నందున శత్రువులు నీ ఆగ్రహమునకు నీరసపడి పోవుదురు.

68. యజ్ఞము దేవతలకు ధనము అందించునది అగును.

ఆదిత్యులారా! మీరు మాకు సుఖములు కలిగించండి. మీ సుబుద్ధి సకల కళ్యాణకారణం.

దానిని మావైపు మరలించండి.

సోమరసమా! పాపుల ధనము సహితము మాకు అందించ సిద్ధపడుదువు. అట్టి నీ యందు ఆదిత్యుల కొరకుగాను - పెరుగు కలుపుచున్నాను.

69. సంతాదేవా! బాధించనియు, శుభములు కలిగించు రక్షణలచే మా ఇంటిని కాపాడుము. నీవు హిరణ్మయ అగ్నియే జిహ్వగా కలవాడవు. మాకు నవీన సుఖశాంతులు ప్రసాదించుము. ఎవడేని పాపియు, నిందకుడును మమ్ము వంచిన సమర్థుడు కారాదు.

70. యజమాన దంపతులారా! అధ్వర్యులు సోమమును అభిషవించిన రీతి మీరు అధ్వర్యులచే నిగ్రామ జలమున అభిషితులైనారు.

వాయుదేవా! నీవు నియుతాశ్వములను రథమునకు పూన్చుము. యజ్ఞగృహమునకు విచ్చేయుము. మత్తు కలుగునట్లు అభిషుత సోమరసము - నీ భాగమును - సేవింపుము.

71. గోమాతలారా! మీరు మమ్ము రక్షించండి. మహా యజ్ఞమునకు స్వరూపప్రదానము చేయు ద్యావాపృథ్వులారా! మీరు మమ్ము రక్షించండి. మీ ఉభయుల **"కర్ణాహిరణ్మయా"** చెవులు బంగారపువి.

72. మిత్రావరుణులారా! మీరు విద్వాంసులకు హితకరులు. యజమాని సహితముగ యజ్ఞగృహమున ఉండువారు. సోమపానము చేయువారు. దుష్టఘాతకులు. మీరు త్వరత్వరగా విచ్చేయండి.

73. దైవి అధ్వర్యులగు అశ్వినీద్వయమా! మీ సూర్యప్రభా భాసిత రథమున శీఘ్రముగ విచ్చేయండి. మీరు యజ్ఞమును మధువుచే ఆసించితము చేయువారలగుదురు.

74. ఈతని వ్యాపించునట్టి వక్రకిరణములు క్రింద ఉన్నవి - పైన ఉన్నవి. అవి మహిమాన్వితస్రష్టలు. స్వధ, ఆహారము - క్రింద ఉన్నది - మానవ ప్రయత్నము దాని మీద ఉన్నది.

75. ఆతడు ద్యావాపృథ్వులను పూరించినాడు. స్వర్గమును పూరించినాడు. వైశ్వానర కర్మవంతులగు యజమానులను భరించినాడు. కవులు మరియు అన్నముకొరకు స్థాపించ బడినాడు. అన్నప్రాప్తి మరియు యాగార్థము అతనిని అగ్ని భావమున రప్పించుచున్నాము.

76. ఇంద్రాగ్నులు వృత్రహనన నిపుణులు. సోమమున మదోన్మత్తులు. వారు ఉక్తములు, స్తుతులు, సాధువాదములచే కీర్తించబడుదురు.

77. అమృతపుత్ర దేవతలు మా స్తుతులను ఆలకింతురు గాత. వారు మాకు సుఖప్రదాతలు అగుదురుగాత.

78. ఇంద్రుడు అనుచున్నాడు:--

శస్త్రములు, స్తుతులు నాకు సుఖప్రదములు అగుచున్నవి. అభిషుత సోమములు బలము నిచ్చుచున్నవి. నా వజ్రము నాకు సాయపడుచున్నది. యజమానులు నన్ను రమ్మని ప్రార్థించుచున్నారు. ఉక్థములు నన్ను కోరుచున్నవి. హర్యశ్వములు నన్ను యజ్ఞదిశగా తీసికొని

పోవుచున్నాం.

79. మరుత్తులు పల్కుకుచున్నారు:--

ఇంద్రా! నిన్ను ంంచిన వాడులేడు. నీకు సమానుడు కూడలేడు.

నిన్ను తెలిసిన దేవత ఏడి?

ఇంద్రా! నీవు ఇంతకు ముందు చేసిన కార్యములను గాని ఇప్పుడు చేయుచున్న కార్యములను గాని - ఇంతకు ముందు పుట్టినవాడుగాని - ముందు పుట్టబోవువాడు గాని చేయజాలడు.

80. ఇంద్రుడే సమస్తలోకములందు సర్వశ్రేష్ఠుడు. అతడే ఉగ్రుడు. అతడే తేజస్వి. అతని పుట్టుకయే అట్టిది. సద్యోజాతుడగు ఇంద్రుడు శత్రువులను పరిమార్చినాడు. ఇంద్రుని అనుయాయులు దేవతలు. అతని వలననే రక్షించువారై ఆనందించుచున్నారు.

81. బహుధన ఆదిత్యా! ఇదిగో ఇం నా స్తుతులు ఇం నిన్నే ప్రార్థించుచున్నాం.

ఆదిత్యా! అగ్నికన్న తేజస్వులు, పంత్రులు ంద్వాంసులయిన స్తోతలు నిన్ను స్తుతించుచున్నారు.

82. ఆదిత్యుడు ఆర్యజగత్తుచే సేంంచబడువాడు. ధనముదాచిన వాడు, శత్రువు, హింసకుడు, వజ్రమున కన్న కఠిన హృదయము వాడు దాచిన ధనముకూడ - ఆదిత్య! నీదే అగును కదా!

(పిసినారికి ధనము దక్కదని)

83. ఈతడు - ఈ ఆదిత్యుడు - వేలమంది ఋషులచే వేల తీరుల స్తుతించబడువాడు. ఇతడు సముద్రమువలె ంస్తరించి ఉన్నవాడు. ఇతని మహిమ సత్యమగును. ఇతని బలమును ంద్వాంసులు స్వరాజ్య యజ్ఞమున స్తుతింతురు.

84. సంతాదేవా! బాధించనింయు శుభములు కలిగించు నీ రక్షణలచే మా ఇంటిని రక్షింపుము. నీవు హిరణ్మయ అగ్నియే జిహ్వగా జలవాడవు. మాకునంన సుఖశాంతులు ప్రసాదించుము. ఎవడేని పాపియు, నిందకుడును మాకన్న సమర్థుడు కారాదు.

85. వాయుదేవా! మా యజ్ఞము సత్ స్తోమములచే స్వర్గమును అంటుచున్నది. నీవు దానిని అందుకొనుము. ఈ పాత్రయందు నిండిన సోమము దేశపంత్రమున శుద్ధము చేయబడి, దుగ్ధాదులచే కలుపబడి, ంర్యప్రదమై యున్నది. దీనిని నీకొరకే సిద్ధము చేసినాము.

86. ఇంద్రాగ్నులు దర్శనీయులు. సుహవులు. వారిని ఆహ్వానించుచున్నాము. వారి రాక మాలో ఒక్కొక్కరిని ఆరోగ్యవంతులను చేయును గాత. కలసినపుడు ఆనందింతుము గాత. " సంగమే సుమనా అసత్ "

87. ఏ మానవుడు తన అభీష్టసిద్ధి కొరకు ◌త్రావరుణులు హ◌గ్రహించు రీతి అనుకూలురును చేసికొనుచున్నాడో అతని యజ్ఞమున సత్యమునకు శాంతి కలుగును.

88. అశ్వినులారా! యజ్ఞమునకు ◌చ్చేయండి. దర్భాసనమున ఆసీనులు కండు. సోమరసమును సే◌ంచండి. అభీష్ట వరదులారా! ధన◌జేతలారా! వర్షజలము కురిపించండి.

మమ్ము వధించకండి. రండి.

89. మంత్రములకు అధిష్ఠానదేవత బ్రహ్మణస్పతి యజ్ఞమునకు వచ్చును గాత. సూనృతా దే◌ ◌చ్చేయును గాత. శత్రువును కలవరపరచువారును. నరాశంస సవన రక్షకులును, మానవ హితకరులగు దేవతలు మా యజ్ఞమును సంపన్నము చేయుదురు గాత.

90. సోమము ఆహ్లాదకము, జల◌శ్రము, సుపర్ణము, సోమము ద్యులోకమునకు పరుగులు తీయుచున్నది. పసుపు రంగు కలిగి, అత్యధికమై అనేకులచే కోరబడు సోమము ధనధ్వని చేయుచు సాగుచున్నది.

91. యజమాని దంపతులారా! ◌రక్ష కొరకు ◌శేష దేవతలను - ◌ అభీష్టలాభమునకు ◌శేష దేవతలను - అన్నలాభమునకు ◌శేషదేవతలను - మా దివ్యస్తుతులచే స్తుతించి ఆహ్వానించుచున్నాము.

92. మహానుడు, సర్వాగ్రణియగు అగ్ని ద్యులోకమున ◌శేషకాంతులచే శోభిల్లుచున్నాడు. అగ్ని భూ◌ వలన జలమున వర్ధిల్లి, అన్నదాతయగు అగ్ని తన జ్యోతిచే చీకట్లను తరుముచున్నాడు.

93. ఇంద్రాగ్నులారా! ఉషపాదహీన. అట్లయ్యు పాదములున్న జనుల కన్న మున్నే అవతరించును. ఆమెకు శిరము లేదు. అయినను పలుకగలదు. ఆమె ముప్పది అడుగులు నడువగలది.

94. తేజోవంతులగు దేవగణములు మానవుల కొరకు ఒకేసారి ధనవంతులు అగుదురు గాత. వారు నేడు మాకు ధనము ప్రసాదింతురుగాత. ఇతర దినములందును వారు మా ధనము ప్రసాదింతురు గాత. మా పుత్రపౌత్రాదులను ధనవంతులను చేయుదురు గాత.

95. ఇంద్రుడు పాపనాశకుడు. అతడు దారిద్ర్యము మున్నగు సకల దౌర్భాగ్యములను దూరము చేసినాడు. అప్పుడు అతడు కీర్తిశాలి అయినాడు.

మరుద్గణయుక్త ఇంద్రా! దేవతలు నీ మైత్రి కొరకు నిరంతరము ప్రయత్నించుచుందురు.

96. మరుత్తులారా! ీరు మహానుడగు ఇంద్రుని కొరకు స్తుతులు ఉచ్చరించండి. వృత్రహంతయు, శతక్రతువగు ఇంద్రుడు తన శతధారి వజ్రమున వృత్రుని వధించును.

97. అభిషుత సోమపు మత్తునందున్న ఇంద్రుడు ఈ యజమాని ీర్యబలమును వర్ధిల్లచేయును. పూర్వ కాలము వారివలె నేటివారు అతని మహిమలను వర్ణింతురు.

ఇంద్రుని మహిమలను వేలమంది వేలరీతుల స్తుతింతురు.

దాశరథి రంగాచార్య ిరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

సర్వమేధికమను ముప్పది మూడవ అధ్యాయము సమాప్తము.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం సర్వ ిద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

ముప్పది నాలుగవ అధ్యాయము

1. యజ్జాగ్రతో దూరముపైతి దైవం తదుస్తుప్తస్య తథైవేతి ।

దూరంగమం జ్యోతి షాం జ్యోతిరేకం తన్మేమనః శివ సంకల్పమస్తు ॥

మనసు దివ్య శక్తియుక్తమైనపుడు జాగృతమానవుని కన్న దూరమున వ్యక్తమగుచున్నది. నిద్రలో ఉన్న మానవుని మనసు సహితము అదేిధముగా దూరమున వ్యక్తమగును.

నా మనసు దూరము ప్రయాణము చేయగలది. అది జ్యోతులందు ఒకే జ్యోతి. నా మనసు శుభసంకల్పములది అగును గాత.

2. కర్మవంతుడును, ిద్వాంసుడును, ీరుడును అగువాడు యజ్ఞములందును అన్య ధనలాభ కార్యములందును మనసు చేతనే కర్మ చేయుచున్నాడు. నామనసు జనులందు అపూర్వమును, ప్రకాశమానమగు జ్యోతి యగును.

తన్మేమనః శివసంకల్పమస్తు. అట్టి నా మనసు శుభసంకల్పములది అగును గాత.

3. ఏది ప్రజ్ఞానమగునో, ఏది ిచిత్రమగునో, ఏది ధృతి యగునో, ఏది జనుల అంతరములందలి ఋతసంజ్ఞక జ్యోతియగునో - ఏది లేకున్న ఎవ్వాడును కర్మచేయజాలడో.

తన్మే మనః శివసంకల్పమస్తు.

4. ఇది మనసు. దీని వలననే భూత, భ◌ష్యత్, వర్తమానాత్మక సమస్త జగములు ప్రవర్తిల్లుచున్న◌. మనసు వలననే సప్తహోతల యజ్ఞము ◌స్తరించుచున్నది.

తన్మే మనః శివసంకల్పమస్తు.

5. రథనాభియందు ఫలకముల వలె మనసునందు ఋగ్యజుస్సామములు ప్రవర్తిల్లు చున్న◌. మనసునందే జనుల మంచి చెడులు అంతర బహిరములు ఉన్న◌.

తన్మే మనః శివసంకల్పమస్తు.

6. నిపుణుడగు సారథి తన రథమును గమ్య స్థానమునకు చేర్చును. కళ్లెము పట్టి గుర్రమును అదుపులో ఉంచును. అట్లే జనుల మనసులు అటు నిటు ఉరుకులు పెట్టును. ఈ మనసు హృదయమునందు ప్రతిష్ఠితము. జరారహితము. వేగవంతము.

తన్మే మనః శివసంకల్పమస్తు.

(యదజరం అనుచున్నాడు. వార్థక్యము దేహమునకే కాని మనసునకు కాదనుచున్నాడు.)

7. అన్నము తేజస్సు గలది. బలము గలది. నేను అన్నమును స్తుతించుచున్నాను. అన్న బలముననే ఇంద్రుడు వృత్రుని ముక్కలు ముక్కలుగా నరికినాడు.

8. అనుమతే! నీవు మా మనోరథములను ఆమోదించుము. మాకు శుభములు కూర్చుము. కర్మము, బలము కొరకు నన్ను ప్రోత్సహించుము. ఆయూంషితారిషః - మా ఆయువులను

పెంచుము.

9. అనుమతి దే◌ నేడు మా యజ్ఞములను ఆమోదించును గాత. అనుమతి హవ్య వాహక అగ్ని హ◌ర్దాత యజమానికి సుఖప్రదులు అగుదురు గాత.

10. పొడుగు జడలసినీవాలీ! నీవు దేవతల సోదరి◌. నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము. హ◌ని సే◌ంపుము. మాకు సంతానము కలిగించుము.

(యా పూర్వా◌మావాస్యా సా సినీవాలి అని ఐతరేయము. అమావాస్యకు పూర్వపుది సినీవాలి. చంద్రకళ కానవచ్చెడి అమావాస్య అని శబ్దరత్నాకరము)

11. అయిదు ఉపనదులు సరస్వతి నదిలో సంగ◌ంచును. అయిదు నదులుగా ప్రవహించు సరస్వతి ప్రవాహ ప్రదేశమున ఒకే నది అగుచున్నది.

(ఉపనది నదిలో కలసినపుడు ఉపనది పేరు ఉండదు. నది పేరే ◌గిలును. ప్రయాగలో యమున గంగలో కలియును. అప్పటినుండి అది గంగయే యగును)

12. అగ్నీ! నీవే ప్రథమ అంగిర ఋషి◌. ద్యుతిమంతుడవగు నీవు దేవతలకు శుభంకరుడవగుము. ◌త్రుడవు అగుము.

క్రాంతద్రష్టలు, ◌దిత కర్మలు, మెరుపుల బరిశల వారలగు మరుత్తులు నిన్ను సే◌ంతురు.

13. అగ్నీ! నీవు ద్యుతిమంతుడవు. వందనీయుడవు. మా ధనములను, పుత్రులను రక్షింపుము. నీవు పుత్ర, పౌత్రులను, గోవులను రెప్పవాల్చక రక్షించువాడవు. మేము నీ యజ్ఞమందే ఉన్నాము.

14. అధ్వర్యులారా! ◌రు ప్రజ్ఞానులు. పడి ఉన్న కట్టెలో అగ్నిని తెచ్చిపెట్టండి. కోరినంతనే అరణి తక్షణమే అభిషిక్త అగ్నిని పుట్టించినది. అరణిని మధించినంత రక్తజ్వాలావంతుడును, పృథ్వి పుత్రుడగు అగ్ని జ్ఞానయుతుడై ఉత్పన్నుడైనాడు. ఇతని కాంతి మెరుపులు మెరియుచున్నది.

15. జాతవేద అగ్నీ! యజన స్థానమును, పృథ్వికి నాభియునగు ఈ వేది యందు హవ్యము వహించుటకు నిన్ను ఏర్పరచినాము.

16. ఇంద్రుడు బలకా◌. స్తుతి లభ్యుడు. స్తుత్యుడు. ఋక్కులచే ప్రతిపాదితుడు. నరరూపుడు. లబ్ధ ప్రతిష్ఠుడు. అతని కొరకు - అంగిర సమముగా, బలప్రాపక స్తోమము స్మరించుచున్నాము. మంత్రములు ఉచ్చరించుచున్నాము.

17. ఋత్విజులారా! బలకా◌యు, మహానుడగు ఇంద్రుని కొరకు మహా సోమాన్నమును, స్తోమ ఉపయోగి సామమును సమకూర్చండి. ఈ సామము వలననే మా పూర్వజులగు అంగిరసులు ఇంద్రుని అర్చించినారు. గోవులను పొందినారు.

18. ఇంద్రా! సోమ సంపాదకులగు స్నేహ యజమానులు నిన్నే ఆపేక్షింతురు. సోమమును అభిష◌ంతురు. హ◌రన్నమును వేది ◌ద ఏర్పరతురు. జనుల నిందల భరింతురు.

ఏల ఇవన్నియు? ఏలననగా నీ వల్ల వారికి ప్రజ్ఞాన ◌శేషము లభించుచున్నది.

19. ఇంద్రా! ఎంతటి దవ్వైనను నీకు దూరము కాదు. నీ హర్యశ్వముల ◌ద యజ్ఞమునకు రమ్ము స్థిర బలుడగు ఇంద్రుని కొరకే ప్రాతః సవనాదులుచేయబడుచున్న◌. అగ్ని స◌ద్ధమైనది. సోమము సిద్ధమైనది.

20. సోమమా! నిన్ను యుద్ధములందు సహించజాలరు. నీవు సర్వత్ర వ్యాప్తుడవు. జల వర్షకుడవు. బలరక్షకుడవు. యుద్ధ ◌జేతవు. శుభనివాసి◌. సుకీర్తిమంతుడవు. జేతవు. నిన్ను ఆనందింప చేయుచున్నాము. "త్వామనుమదేమసోమ"

21. సోమమే నవప్రసూత గోవును ఇచ్చువాడు. వ్యాపన శీల అశ్వదాత. కర్మఠ. పుత్రదాత

సోమమునకు ఆహుతులు అర్పించువాడు సదనమున సాధువు. యజ్ఞమున సాధువు, సభలందు సాధువు, **" పితృ శ్రవణుడు "** అగుచున్నాడు.

22. సోమమా! నీవే ఈ జలములను, ఓషధులను, గోవులను సృష్టించినావు. నీవే ిశాల అంతరిక్షమును వ్యాపింపచేసినావు. నీవే జ్యోతి వలన అంధకారమును నష్టపరచినావు.

" త్వం జ్యోతిషాం తమో వవర్థ "

23. సోమమా! నీ దివ్య మనమును ఉదారము చేయుము. నీ ధనమునందలి ఒక చిన్న భాగమును మాకు అందించుము. నిన్ను ఎవరును ఆటంక పరచరాదు. యజ్ఞమందు నీవు మమ్ము ఉభయ లోకములకు యోగ్యులమగునట్లు ఆరోగ్యవంతులను గాంచుము.

24. బంగరు కిరణముల సూర్యుడు భూంకి సంబంధించిన ఎనింది దిక్కులను, మూడు లోకములను, యోజనముల కొలది దూరములను, సప్త సముద్రములను ప్రకాశింప చేయుచున్నాడు. హంర్దాత యజమానికి వరణీయ రత్నాదులు ప్రసాదించుచు ఉదయించుచున్నాడు.

25. హిరణ్యపాణియు, ిశిష్ట రూపమున జనులను దర్శించువాడగు సంత ద్యావాపృథ్వులందు సంచరించును. ఉదయించిన భానుడు వ్యాధులను బాధించును. సూర్యుడు అస్తంంచినంత తన కృష్ణ ప్రకాశమున ద్యులోకమును శూన్యముగా మార్చును.

26. హిరణ్యహస్తుడు, ప్రాణవంతుడు, శుభసంస్తుతుడు, సుఖప్రదాత, తేజోవంతుడగు సూర్యుడు మాకు అభిముఖుడు అగును గాత. ప్రతిరోజు రాత్రి స్తూయమానుడగు సూర్యుడు రాక్షస యాతుధానులను అపసిద్ధము చేయుచు ఊర్ధ్వస్తుడు అగుచున్నాడు.

27. సంతృదేవా! నీ మార్గము ప్రాచీనము. ధూళిరహితము. సాధు సంపాదితము. దానిని ంధాత అంతరిక్షమున నిర్మించినాడు. అట్టి సుగమ్య మార్గముననే నేడు నీవు యజ్ఞమునకు ంచ్చేయుము. మమ్ము నీ వారిని చేసికొనుము.

28. అశ్వినీ ద్వయమా! రండి. సోమరసమును సేంచండి. మాకు సుఖ శాంతులు ప్రసాదించండి. ంరు ం అఖండ, రక్షణలచే మమ్ము సురక్షితులను చేయండి.

29. అశ్వినులారా! మాలో కర్మవంతమగు బుద్ధిని నింపండి. ంరు దర్శనీయులు, సేచకులు.

మా అభీష్టములను యజ్ఞమయము చేయండి. జూదము ఆడకుండుటకును, రక్షణ కొరకును, అభ్యుదయమునకు గాను ంమ్ము ఆహ్వానించుచున్నాము.

అశ్వినులారా! అన్నప్రాప్తి కలుగు యజ్ఞమున మాకు సాయపడండి.

30. అశ్వినులారా! బాధించనట్టి, సుగమ రక్షణలచే మీరు రాత్రింబవళ్ళు మమ్ము రక్షించండి. మిత్ర, వరుణ, అదితి, సింధు, ద్యులోక భూలోకములు సహితము మాకు అట్టి రక్షణలే ప్రసాదింతురు గాత.

31. సవితది బంగరు రథము. అతడు ఆ రథము మీద సాగినాడు. రాత్రియును నలుపు లోకమునుండి వెడలి, దేవతలను, మానవులను వారి వారి కార్యములందు నియమించును. లోకములన్నింటిని. వీక్షించుచు వచ్చుచున్నాడు.

32. రాత్రీ! ఉత్పాదక అంతరిక్షము సహితముగా సంపూర్ణ భూలోకమున నిండినావు. మహతీ! నీవు ద్యులోక స్థానములకు సహితము వ్యాపించినావు. చీకట్లు, తమ బలములను కూర్చుకొని, సర్వత్ర నిండిపోయినవి.

33. అన్నదాత్రీ ఉషా! మేము స్వయముగను, మా పుత్ర పౌత్రాదులను జీవింపచేయునట్టి ధనమును మాకు ప్రసాదించుము.

34. ప్రాతరగ్నిం ప్రాతరిన్ద్రం హవామహే ప్రాతర్మిత్రావరుణా ప్రాతరశ్వినా ।

ప్రాతర్భగం పూషాణం బ్రహ్మణస్పతిం ప్రాతః సోమముతరుద్రం హవేమ ॥

పైన పేర్కొన్న దేవతలందరును ప్రాతః కాలమున ఆహ్వానించుచున్నాము.

35. ప్రాతః కాలమున అదితి పుత్రుడు, అజయుడు, ఉగ్రస్వభావుడు, విశేషరూపము ధరించువాడగు భగుని ఆహ్వానించుచున్నాము. ఆకలిగొన్నవారు ఆదరమున "ఉదయించుము" అనునట్టియు రోగగ్రస్తులు, రాజులు "ఉదయించుము" అనునట్టియు భగుని ఆహ్వానించుచున్నాము.

36. హే నేతా! భగదేవా! నీవు సత్యధనుడవు. ధనాదులు దానము చేయునపుడు మాకు ధనములనిమ్ము. మమ్ము ఉదారులను చేయుము. మమ్ము అశ్వ, గోసహితముగ వర్ధిల్లచేయుము. మేము సేవకాదులు కలవారలము కావలెను.

37. మేము ప్రస్తుతము ధనికులము కావలెను. సాయంకాలమునను, మధ్యాహ్నమందును ధనికులము కావలెను. సూర్యోదయమున ధనికులము కావలెను. మేము సర్వదా దేవతల సుబుద్ధి యందు వర్తిల్లుదుము గాత. " వయం దేవానాం సుమతౌ స్యామ "

38. దేవతలారా! భగుడే ధనవంత దేవత అగును గాత. మేము అతని వలెనే ధనవంతులము అగుదుము గాత. భగుదేవునే సర్వజగత్తులు అధికముగా ఆహ్వానించును.

భగదేవా! నీవు మాకు పురోగామివి అగుము. " నో భగ పుర ఏతా భవేహ "

(యః భగః ధర్తా ధారయితా సర్వస్య జగతః । సర్వ జగత్తులను ధరించువాడును, ధరింప చేయువాడును అని ఉవటుడు

భగమాదిత్యం అని మహీధరుడు

భగః యజ్ఞోభాగః అని శతపథము

భగస్యవా ఏతన్నక్షత్రం యదుత్తరే ఫల్గునీ అని తైత్తరీయము

" భగ ఏవ భగవాఁఅస్తు " అని ఈ మంత్రము. భగవాన్ అనిన ధనవంతుడు)

39. అశ్వసమ యజ్ఞము కొరకును, పుత్ర పదము కొరకును ఉషస్సులు ప్రకాశించుచున్నవి. ఉషస్సులు ధనదాతయగు భగుని మాకు ప్రత్యక్షము చేయవలెను. అశ్వము రథమును తెచ్చినట్లు భగదేవత మాకొరకు ధనము తేవలెను.

40. అశ్వములు, గోవులు, పుత్రులను ప్రదానము చేయునట్టి ఉషస్సులు మాకు హితములు అగును గాత. తుహిన బిందువులను తుడుచుచు నిత్య ప్రవర్థమానులగు ఉషస్సులు

" పాతస్వస్తభిః సదానః "

41. పూషా! మేము నీ యజనమందున్న వారలము. " రిష్యేమకదాచన " మేము ఎన్నటికి నష్టపడకుందుము గాత. యజ్ఞమునందు నిన్ను స్తుతించు వారలమగుదుము గాత.

42. పూష వాక్కు మరియు క్రియవలన అభిముఖుడు అయినాడు. అతడు పథముల రేడగు సూర్యుని అందుకొనును. ఆనందమూలము, శోకనాశకుడగు పూష మాకు ధనాదులు ఇచ్చును గాత. అతడు మా యజ్ఞములకు సిద్ధి కలిగించును గాత.

43. జగద్రక్షకుడు, అదమనీయుడగు విష్ణువు మూడు పాదములు ఉంచినాడు. కావుననే అతడు ధర్మములను దాల్చినాడు. " అతో ధర్మాణి ధారయన్ "

44. విష్ణోర్యత్పరమం పదమును నిష్కాములు, అప్రమత్తులగు విద్వాంసులు ఎరుగుందురు.

45. పృథివి జలవతి. సర్వలోక ఆశ్రయణీయ. ద్యావాపృథ్వులు విస్తృతలు, జలదాయనులు శుభరూపలు. జరారహితలు. ప్రభూతరేతస్కలు. అవి వరుణధర్మమున దృఢీకృతలైనవి.

46. నాసత్య అశ్వినులారా! ముప్పది ముగ్గులు దేవతల సహితులై మీరు సోమపానమునకు గాను యజ్ఞమునకు విచ్చేయండి. మా ఆయువును పెంచండి. పాపములను కడిగివేయండి. ద్వేషించుశత్రువులను కట్టివేయండి. మాకు శుభములు కలిగించుటకు మా వెన్నంటి ఉండండి.

48. మరుత్తులారా! ఇది మీ స్తోమము. ఇయ్యది మీ స్తుతి ఈ యజమాని స్వార్థము లేనివాడు. మాననీయుడు. ఇతనికి వర్షము కలిగించుటకు మేము మిమ్ము ఆహ్వానించుచున్నాము. బాల్య, యవ్వన, వృద్ధావస్థలందు మా దేహములను పటిష్ఠము చేయుటకు మిమ్ము ఆహ్వానించుచున్నాము.

49. స్తోమ, ఛంద, కర్మ ప్రమాణ సహితులైన దివ్యసప్తర్షులు సృష్టి యజ్ఞమును సాధించినారు. పూర్వకల్పపు దివ్య ఋషుల మార్గమును అనుసరించి ఈ ఋషులు ధీమంతులై సృష్టికార్యమును - సారథి గుర్రముల కళ్లెమును అందుకున్నట్లు - ప్రారంభించినారు.

50. ఆయుష్యము, బ్రహ్మవర్చస్సు, ధనసమృద్ధి, శత్రుభేదనము, వెండి బంగారములు, తేజస్సు ఇవన్నియు జయము కలిగించుటకు గాను నాలోన కూడును గాత.

51. ఇది దేవతలందు తొలుత పుట్టిన తేజము. దీనిని రాక్షస పిశాచాదులు సహించజాలవు. దాక్షాయణ హిరణ్యమును ధరించిన మానవుడు దేవతలందును, మానవులందును ఆయుష్మంతుడగుచున్నాడు.

(దాక్షాయణ ుత్యలంకార ాశేషః ఇతి ఉవటః)

52. ప్రసన్న మనస్కులగు దక్షుని సంతానము శతానీకునకు స్వర్ణాభరణములు కట్టినారు. అదే ధముగా నేను శతశరదాయుష్యము కొరకు స్వర్ణాభరణములు ధరించుచున్నాను. అందువలన నేను ఆయుష్మంతుడను, బుద్ధి మంతుడను అగుదును గాత.

53. అహిర్బుధ్న్య, అజ ఏకపాత్, పృథ్వి, సాగరము, ాశ్వేదేవరలు మా ఆహ్వానములు ఆలకింతురు గాత. యజ్ఞవర్ధక, ఆహూయమాన, మంత్రసంస్తుత, ఋషి ప్రశంసిత దేవతలు మమ్ము రక్షింతురుగాత.

54. చిరకాల శోభాయమాన ఆదిత్యుల కొరకు నేతులు కారు స్తుతివచనములను జుహువుచే హోమము చేయుచున్నాము. మా యొక్క ఆ వచనములను ుత్ర, ఆర్యమ, భగ, వరుణ, దక్ష, అంశములు ఆలకించవలెను.

55. సప్త ఋషులు - త్వక్, చక్షు, శ్రవణ, రసన, ఘ్రాణ, మనోబుద్ధులుగా ఈ దేహమున నిలిచి ఉన్నారు. వారు అప్రమాద భావమున ఈ దేహమును రక్షించుచున్నారు. వారు నిద్రించినంత ఆత్మయందు లీనము అగుదురు. అప్పుడు ఎన్నటికి నిద్రించని జీవనదాతలగు ప్రాణాపానములు జాగృతములై ఉండును.

56. దేవతలను అపేక్షించు మేము ుమ్ము యాచించుచున్నాము. ఉత్తిష్ఠ బ్రహ్మణస్పతే. సుదాతలగు మరుత్తులారా! దగ్గరికి రండి. ఇంద్రా! నీవు సహితము త్వరగా యజ్ఞమునందు చేరుము.

57. మంత్రాధిపతి బ్రహ్మణస్పతి ఉక్థార్హ మంత్రములు చదువుచున్నారు. వానియందు ఇంద్ర, వరుణ, ుత్ర, ఆర్యమదేవతలు తమ తమ ఇండ్లు కట్టుకొనుచున్నారు.

58. బ్రహ్మణస్పతే! త్వమస్యయన్తా - నీవు దీని నియంతవు. నీవు మా సూక్తమును తెలియుము. మా పుత్రులను సంప్రీతులను చేయుము. దేవతలచే రక్షింపబడిన లోకము లన్నియు కళ్యాణమయములై ఉన్నవి.

ఎవడు ఈ విశ్వమునకు విశ్వకర్మ యగునో, ఎవడు నాకు తండ్రియగునో, ఎవడు అన్నపతిక యగునో అతడు నాకు అన్నము ప్రసాదించును గాత.

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

బ్రహ్మయజ్ఞార్థకమను ముప్పది నాలుగవ అధ్యాయము సమాప్తము.

మే మనః శివ సంకల్పమస్తు

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

ముప్పది అయిదవ అధ్యాయము

(పితృమేధ సంబంధినో మన్త్రా ఉచ్యన్తే - పితృమేధ సంబంధ మంత్రములు చెప్పబడుచున్నవి)

1. అపేతో యన్తు పణయో విసుమ్నా దేవపీయవః ।

అస్యలోకః సుతావతః ।

ద్యుభిరహోభిరక్తు భిర్వ్యక్తం యమో దదాత్వవ సానమస్మై ॥

అసుఖకారులు, దేవహింసకులగు పణులు ఇచటి నుండి తొలగి పోవలెను. ఇదియే అభిషవకారి స్థానమగును. ఋతువులు, దివసములు, రశ్మిల యొక్క ఈ స్థానమును యముడు ఈ మృతునకు ప్రదానము చేయును గాత.

2. మృతుడా! నీ అంగముల కొరకు సవిత పృథ్వి లోపల స్థలముకోరును గాత. అందుకు ఎద్దులను కూర్చుము.

3. ఈ స్థలమును వాయువు పవిత్రము చేయును గాత. సవిత పవిత్రము చేయును గాత. అగ్నితేజము, సూర్యుని కాంతి ఈ స్థానమును పావనము చేయుదురు గాత.

(ఆ స్థలమున నాలుగు చాళ్లు నాగలి దున్నవలెను)

ఎద్దులను నాగలి నుంచి ిడువవలెను.

4. (ఆ స్థలమును త్ర్వ మృతుని అస్థికలను పాతి పెట్టవలెను.)

ఓషధులారా! అశ్వత్థమున ీరు ఆసీనులు అయి ఉన్నారు. పలాశపత్రములందు నివసించి ఉన్నారు. ీరు నరుని సేించవలసి ఉన్నది. భూిలోన చేరండి.

5. మృతుడా! సిత నీ అస్థికలను భూి వడియందు చేర్చును గాత. భూదేి! ఈ మృతుని కొరకు నీవు శాంతి దాయిని అగుము.

6. మృతుడా! నీటితావరము వద్ద నిన్ను ప్రజాపతి యందు చేర్చుచున్నాను. ఆ ప్రజాపతి మా పాపములను దహించును గాత.

7. మృత్యువా! నీ మార్గము దేవయానము మాత్రముకాదు. మరేదైనా దూరపు మార్గమున తొలగిపొమ్ము. చెవులు కన్నులున్న నీతో చెప్పుచున్నాను. నీవు మా సంతానమును తాకకుము. మా ీరులను తాకకుము.

8. మృతుడా! వాయువు నీకు సుఖకరుడు అగును గాత. సూర్యుడు సుఖంకరుడు అగును గాత. ఇటుకలు సుఖంకరములు అగును గాత.

(సమాధియందు ఇటుకలను పేర్చవలెను)

మృతజీి! ఈ పార్థివ అగ్నులు నీకు సుఖము కలిగించును గాత. అి నిన్ను దహనము చేయకుండును గాత.

9. నీ కొరకు దిశలు ఏర్పడును గాత. నీకు జలము అత్యంత సుఖదమగును గాత. నదులు నీకు సుఖములను ఇచ్చును గాత. అంతరిక్షము శుభప్రదమగును గాత. దిశలన్నియు నీకు వెల్లడి యగును గాత.

10. బంధువులారా! ఇది గులకరాతి నది. సంబాళించుకొనండి. నిలదొక్కుకొనండి. దాటండి.

అశుభములను అన్నింటిని ఈ నదిలో ిడుచుచున్నాము. శుభంకరములు, పథ్యములగు

అన్నములచే దాటుచున్నాము.

11. అపామార్గమా! నీవు కిల్బిషము, కృత్య, దుష్ట స్వప్నమును మా నుండి తొలగించుము.

12. జలము మరియు ఓషధులు మాతో నిజమైన స్నేహము చేయవలెను. మేము ద్వేషించువారికి మమ్ము ద్వేషించువారికి జలములు, ఓషధులు శత్రు భావము వహించును గాత.

13. మేము ఎద్దుతోకను పట్టి దానిని తాకుచున్నాము. ఈ వృషభము సురభి పుత్రుడగును. ఇది మాకు శుభములు సమకూర్చవలెను. దేవతలకు ఇంద్రుని వలె ఇది మాకు రక్షణ యగును.

అగ్నిదేవా! హ◌ని అందించుము.

14. అంధకారమునకు ఆవల స్వర్గీయ జ్యోతిని దర్శించినాము. దేవతలందు ఏకమాత్ర దేవతయగు సూర్యుని, అతని ఉత్తమ జ్యోతిని చేరుకున్నాము.

15. (గ్రామ శ్మశానాన్తరే మర్యాదాలోష్టం నిదధాతి - గ్రామ శ్మశానమునకు అవతల లాంఛన ప్రాయమగు శిలను ఉంచవలెను.)

ఇది - ఈశిల జీ◌ంచియున్నవారికి హద్దు అగుచున్నది. అన్య జీ◌తుడు ఎవడును మృత్యువాత పడరాదు. జీవులు మృత్యువును పర్వతపు చాటున దాచివేయుదురుగాక. జీవులందరు బహుకర్మవ్యాప్రుతులై **' శతసం జీవంతు శరదః '** - శతశరత్తులు జీ◌ంతురు గాత.

16. అగ్నీ! మా ఆయువులను పావనము చేయుము. మాకు వర్షము కలిగించుము. **" ఆరే బాధస్వ దుచ్ఛునామ్ "** తుచ్ఛులను మాకు దూరమున హింసించుము.

17. అగ్నీ! నీవు హ◌ వలన వర్ధిల్లువాడవు. ఘృతము వలన పరిపూర్ణ స్వరూపుడవు. ఘృతమున పుట్టి పెరిగెదవు. మధురము, రుచికరమగు గోఘృతమును పావనము చేయుము. తండ్రి తన కొడుకువలె - మా పుత్రాదులను రక్షించుము స్వాహా.

18. ఇతడు గోదానము చేసినాడు. అగ్నికి ఆహుతులు అర్పించినాడు. దేవతలకు హ◌ని అందించినాడు.

శ్మశానము నుండి తిరిగి వచ్చినవారిని ఎవడు ఏడిపించగలడు?

19. పచ్చిమాంసము తిను అగ్నిని పారద్రోలుచున్నాను. అది పాపము మోసుకొని శ్మశానమునకు తరలునుగాక.

ఇచట - ఈ యజ్ఞ గృహము నందలి - ఈ అగ్ని తద్భిన్న మైనది. ఇచట పుట్టినది. అతడు దేవతలను ఎరుగును. స్వాధికారమును ఎరుగును. **" దేవోభ్యో హవ్యం వహతు '** దేవతలకు హ◌ని వహించవలెను.

20. అగ్నీ! నివు జాతవేది◌. పితరులు దూరమున ఎచట ఉన్నారో నీకు తెలియును. వారి కొరకు వపను కొని పొమ్ము. ఆ పితరుల కొరకు మేద యొక్క నదులు ప్రవహించును గాత. **" సత్యా ఏషామాశిషః సన్నమంతాం స్వాహా "** వారి నిజమగు ఆశీస్సులుమాకు అందును గాత. స్వాహా.

21. ఆస్మాత్త్వమధి జాతో ఽసి త్వదయం జాయతాం పునః ।

అసౌ స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహా.

అగ్నీ! నీవు ఇతని నిమిత్తము ఆవిర్భవించినావు. ఇతడు మరల నీలో జన్మించును గాత. ఇతనికి స్వర్గము కలుగునట్లు స్వాహా.

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

పితృమేధమను ముప్పది అయిదవ అధ్యాయము సమాప్తము.

"యచ్ఛానః శర్మం సోమము ప్రథాః "

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

ముప్పది ఆరవ అధ్యాయము

1. ఋచం వాచం ప్రపద్యే మనో యజు: ప్రపద్యే సామ ప్రాణం ప్రపద్యే చక్షు:

శ్రోత్రం ప్రపద్యే ।

వాగోజః సహోజో మయి ప్రాణాపానౌ ॥

ఋగ్రూపము వాణిని చేరుచున్నది. మనోరూపము యజుస్సును చేరుచున్నది. సామరూపము ప్రాణమును చేరుచున్నది. చక్షువులు, శ్రోత్రమును చేరుచున్నవి. నాకు వాక్కు, శత్రువును సహించుబలము, వీర్యము, ప్రాణాపానములు లభించవలెను.

2. నా యొక్క చక్షువులు, హృదయమందున్న రంధ్రములను బృహస్పతి పూరించవలెను. "శంనో భవతు భువనస్యయాపతిః " జగముల స్వామి నాకు శుభములు సమకూర్చవలెను.

3. భూర్భువః స్వః తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి ।

ధియో యోనః ప్రచోదయాత్ ॥

అర్థమునకు 3-5 చూడండి.

4. ఇంద్రుడు ిచిత్రుడు. నిరంతర వర్షకుడు. అతడు ఏ స్తుతులకు ప్రసన్నుడగును? తన రక్షణల సహితుడై మాకు ుత్రుడు ఎట్లగును? ఎట్టి అతి సుందర స్తుతులు ిని అతడు మాకు రక్షకుడగును?

5. ఇంద్రా మత్తునిచ్చు పదార్థములందు ఏది అత్యంత మాదకమగును? ఏ సోమ రసము నిన్ను ఉన్మత్తుని చేయును? ఏ బలమున నీవు అత్యంత శక్తివంతుడవగుదువు? శత్రు ధన ిభేదనము చేసితెత్తువు?

6. ఇంద్రా! మా ుత్రులగు స్తోతలను నీ యొక్క నూర్లకొలది రక్షలతో ఎప్పుడు రక్షింతువు?

7. అభీష్ట వర్షక ఇంద్రా! ఏ రక్షణలచే నీవు మమ్ము ఆనందింపచేయుదువు? ఏ స్తుతులకు

ప్రసన్నుడవై స్తోతల కొరకు ధనము నింపి తెచ్చెదవు?

8. **ఇంద్రో ిశ్వస్య రాజతి** - రాజగును. **శంనో అస్తు ద్విపదే** - రెండు కాళ్ల జీవులకు శుభము కలుగును గాత. **శం చతుష్పదే.**

(శం అనగా శుభము, సుఖము. దీనిని తరువాత వచ్చు మంత్రములకు అన్వయించుకొనుడు)

9. **శంనో ుత్రః శం వరుణః శంనో భవత్యర్యమా ।**

శంన ఇన్ద్రో బృహస్పతిః శం నో ిష్ణు రురుక్రమః ॥

10. **శంనో వాతః పవతాం శంనస్తపతు సూర్యః ।**

శంన కనిక్రదద్దేవః పర్జన్యో అభివర్షతు ॥

11. మాకు పగళ్లు సుఖదములు కావలెను. రాత్రులు సుఖదములు కావలెను. ఇంద్రాగ్నులు స్వరక్షణలచే సుఖ ప్రదులు కావలెను. హిస్సులు అందుకున్న ఇంద్రవరుణులు మాకు శుభప్రదులు కావలెను. అన్న ప్రాపక యజ్ఞమున ఇంద్ర - పూషలు మాకు శుభప్రదులు కావలెను. ఇంద్ర సోములు మాకు సుఖజీవనము ప్రసాదించవలెను.

12. అభీష్ట సిద్ధికిని, త్రాగుటకును, ద్యుతిమంత జలము మాకు సుఖప్రదమగును గాత. జలములు మాకు సుఖము కలుగునట్లు ప్రవహించును గాత.

13. భూిు! నీవు మా కొరకు సుఖ స్వరూపవగుము. కంటకరహితవగుము. నివసింపచేయు దానవగుము. "యచ్ఛా నః శర్మ సప్రథాః " మాకు ఎన్నో సుకుములను ప్రదానము చేయుము.

14. జలము సుఖదము. మాకు వర్చస్సు కలిగించుటకు గాను జలమునకు బలములు కలుగవలెను.

15. జలమా! నీ యొక్క సారము ఎంతో సుఖకరము. వాత్సల్యముగల తల్లులు పిల్లలకు చన్నిచ్చినట్లు - జలమా! నీ సారమున మమ్ము భాగస్వాములను చేయుము.

(జలమును చనుబాలతో పోల్చుచున్నాడు.)

16. జలమా! యజ్ఞ గృహమునకు నీవు అనుకూలవు అయినరీతి మాకు నీవు ప్రభూత ప్రమాణమయిన లభింపుము. మమ్ము పావనములను చేయుము.

17. ద్యౌః శాన్తి రన్తరిక్షంశాన్తిః పృథిఁశాన్తి

రాపః శాన్తి రోషధయః శాన్తి ।

వనస్పతయః శాన్తి ర్విశ్వేదేవా ః శాన్తి ర్బ్రహ్మ శాన్తి

సర్వమ్ శాన్తిః శాన్తి రేవశాన్తిః స్మాశాన్తిరేధి ॥

దేవతల పేర్లు శాంతి మాత్రమే ఉన్నందున అర్థము వ్రాయుటలేదు.

అన్నింటికి శాంతి శాంతికే శాంతి. అది మాకు సమస్త శాంతులు కలిగించును గాత.

(ఇన్ని శాంతించినపుడే మానవాళికి శాంతి. ఏ ఒక్కదానికి అశాంతి ఏర్పడినను, మానవ జీఁతము అల్లకల్లోలము అగును. వరదలు, తుఫానులు, భూకంపము వంటిఁ ఆయా దేవతల

అశాంతికి చిహ్నములు)

18. మహాఁర ఘటమా! నీవు నా దేహమును పటిష్ఠము చేయుము. సర్వభూతములు నన్ను ఁత్ర దృష్టిచే చూడవలెను. నేను సహితము సర్వ భూతములను ఁత్ర దృష్టిచే చూడవలెను. " ఁత్రస్యచక్షుషా సఁక్షామహే" ఉభయులము పరస్పరము స్నేహ దృష్టి కలిగియుందుము గాత.

19. మహాఁర ఘటమా! నీవు నన్ను దృఢ పరుచుము. మేము నీ కృపాదృష్టియందే జీఁంతుము. నీ కృపాదృష్టి యందే వర్ధిల్లుదుము.

20. నమస్తే రసహరణశీల జ్యోతీ! నమస్తే జ్వాలామయీ!

అగ్నీ! నీ జ్వాలలు శత్రువులను మాత్రమే తపింపచేయవలెను పావకా! మా కొరకు మాత్రము నీవు కళ్యాణకారిఁ అగుము.

21. మెరుపునకు నమస్సు. ఉరుమునకు నమస్సు మాకు సుఖశాంతులు కలిగించదలచిన వారందరికి నమస్సు.

22. ఎవరి వలన మాకు భయముండునని నీవు గ్రహింతువో వారి వలన మమ్ము నిర్భయులను చేయుము. శం నః కురు. మాకు సుఖములు కలిగించుము. ప్రజాభ్యో అభయం. మా సంతానమును నిర్భయులను చేయుము. మా పశువులకు భయము లేకుండ చేయుము.

23. సుఃమిత్రియాన ఆప ఓషధయః సన్తు దుర్మిత్రియా

స్తస్మైసన్తు యో ఃస్మాన్ద్వేష్టి యంచ వయం ద్విష్మః

అర్థమునకు 35-12 చూడండి.

24. తచ్చక్షుర్దేవహితం పురస్తాచ్ఛుక్రముచ్చరత్ ।

పశ్యేమ శరదః శతం జీవేమ శరదః శతం శ్రుణుయామ శరదః శతం. ప్రబ్రనామ శరదః శతం. మదీనా శ్యామ శరదః శతం భూయశ్చ శరదః శతాత్ ॥

దేవతలచే నియఃఇంచబడిన సర్వచక్షువగు సూర్యుడు తూర్పున ఉదయించుచున్నాడు.

మేము నూరు శరత్తులు దర్శింతుము గాత. నూరు శరత్తులు జీఃంతుము గాత. నూరు శరత్తులు ఃనుచుందుము గాత. నూరు శరత్తులు చక్కగా మాట్లాడుదుము గాత. నూరు శరత్తులు దీనులము కాకుందుము గాత. నూరేండ్లు దాటి మరింత జీఃంతుము గాత.

(నూరేళ్లు జీఃంచుటకు మాత్రము కాదు. అవయవములన్ని బాగుండి దైన్యము లేక జీఃంచవలెనని ఆశించుచున్నాడు. అట్టి జీఃతము మరింత సాగునని)

దాశరథి రంగాచార్య ఃరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

శాంతి పాఠార్థమను ముప్పది ఆరవ అధ్యాయము సమాప్తము.

"శాంతిః సామా శాన్తిరేధి"

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం సర్వ ఃద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

ముప్పది ఏడవ అధ్యాయము

1. దేవస్యత్వాస◌ంతుః ప్రసవే ◌శ్వినోర్బాభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యాం ।

ఆదదే నారిరసి ॥

(మట్టి త్రవ్వు అభ్రిని పట్టుకొని)

అభ్రీ! నేను స◌ంతా దేవతా ప్రేరణయందు ఉన్నవాడను. అశ్వినుల బాహువులతో పూష హస్తముల చేతను నిన్ను పట్టినాను. నీవు నారీ రూపమవు.

2. ◌ద్వాంసులు. ద్విజులు, యజమాని యొక్క మహా ఋత్విజులు మనసులను ఏకాగ్రము చేసినారు. తమ బుద్ధి వృత్తులను ఏకాగ్రము చేసినారు. ప్రజ్ఞానియగు హోత యజ్ఞ◌ధిని జరిపించును. ఇది స◌ంతా దేవత మహా పరిస్తుతి అగును.

3. ద్యోతమాన ద్యావాపృథ్వులారా! ఇది పృథ్వికి దేవయజన స్థానమగు యజ్ఞము. ద్యులోకము నుండి జలమును - పృథ్వి నుండి మట్టిని తీసి యజ్ఞమునకు శిరోభూతమగు మహా ◌ర ఘటము చేయుచున్నాను.

(నేలను త్ర◌్వ మట్టిని చేతిలోనికి తీసుకొనవలెను)

మృత్తికా! యజ్ఞము కొరకును, యజ్ఞ శిరోభూతమగు మహా ◌రఘటము కొరకును నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

4. చెదలు దేవతలారా! అన్నింటి కన్న ముందు భూ◌ి ఉత్పన్న మైనది. భూతముల ఉత్పత్తి

కన్న ముందు ◌ురు పుట్టినారు. ఇది దేవయజన స్థాన యజ్ఞము. ఈ యజ్ఞమునకు శిరోభూతమగు

మహా◌ర ఘట నిర్మాణమునకు ◌ు మట్టిని తీసికొనుచున్నాము.

(పుట్ట మట్టిని తీసికొనవలెను)

వల్మీక మృత్తికా! మహా ◌రఘట నిర్మాణమునకు నిన్ను తీసికొన్నాము.

5. ఆది కాలమున ఈ పృథ్వి కొద్దిగా ఉండెను. పృథ్వి! పృథ్వియొక్క దేవయజన స్థాన యజ్ఞమున యజ్ఞ శిరోభూతమగు మహా ◌రఘటనిర్మాణము కొరకు నిన్ను తీసికొందును.

(పందులు ముట్టెలతో త్ర◌్వన మట్టిని తీసికొనవలెను.)

మృత్తికా! యజ్ఞం కొరకు నేను నిన్ను తీసుకొనుచున్నాను. యజ్ఞ శిరోభూత మహా ిర ఘటము కొరకు నిన్ను సేకరించినాను.

6. పూతికా తృణమా! నీవు ఇంద్రుని ఓజస్సున ఉత్పన్న మైనావు. పృథ్వి యొక్క దేవయజన స్థాన యజ్ఞమున - యజ్ఞ శిరోభూత మహాిరఘట నిర్మాణమునకు నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

(మేక పాలు తీసుకొనవలెను.)

దుగ్ధమా! యజ్ఞము కొరకును, యజ్ఞ శిరోభూతమగు మహా ిర ఘట నిర్మాణము

కొరకును ిమ్ము స్పృశించుచున్నాను.

7. (కృష్ణాజినము పట్టుకొని "పరివృత్తము" వైపు నడువవలెను.)

బ్రహ్మణస్పతి ిచ్చేయును గాత. సత్య, ద్యుతి మంత ద్యావాపృథ్వులు ిచ్చేయుదురు గాత. ిరుడు, మానవ హితకారి, పంక్తి, సాధకుడు మా యజ్ఞమును జరిపింతురు గాత.

(పదార్థములను ఒక చతురస్ర స్థలమున 'పరివృత్త' మందు పెట్టవలెను.)

పదార్థములారా! యజ్ఞము, యజ్ఞ శిరోభూతమగు మహా ిర ఘటము కొరకు ిమ్ము ఇచట పరివృత్తమున చేర్చుచున్నాను.

(పుట్ట మన్ను, పందులు త్ర్వన మన్ను, పూతికా తృణములను పాలతో కలిపి పిసుకవలెను.)

పదార్థములారా! యజ్ఞము మరియు యజ్ఞశిరోభూత మహాిర ఘటము కొరకు ిమ్ము కలుపుచున్నాను.

(క్రమముగా మూడు మహాిరఘటములను ిధి ప్రకారము చేయవలెను.)

మహాిరఘటములారా! యజ్ఞము కొరకును, యజ్ఞ శిరో భూత యజ్ఞ దేవత కొరకును ిమ్ము నిర్మించుచున్నాను.

8. ప్రథమ మహా ిర ఘటమా! నీవు యజ్ఞపు శిరమవు. (తాకవలెను) యజ్ఞం కొరకును, యజ్ఞ శిరోభూత యజ్ఞ దేవత కొరకును నిన్ను తాకుచున్నాను.

ద్వితీయ మహా ిరఘటమా! నీవు యజ్ఞపు శీర్షమవు. (తాకవలెను) యజ్ఞము కొరకును యజ్ఞ శిరోభూత దేవత కొరకు నిన్ను తాకుచున్నాను.

తృతీయ మహా ిరఘటమా! నీవు యజ్ఞపు తలవు. యజ్ఞం కొరకును యజ్ఞ శిరోభూత దేవత కొరకును నిన్ను తాకుచున్నాను. (స్పృశించవలెను)

మహాిర ఘటములారా! యజ్ఞము కొరకును, యజ్ఞ శిరోభూత దేవత కొరకును ిమ్ము నున్నగా చేయుచున్నాను.

ఏవమగ్రిమౌ మన్త్రౌ

9. ప్రథమ మహా ిర ఘటమా! పృథిి యొక్క దేవయజన స్థాన యజ్ఞమందు సేచక అశ్వపు లద్దిచే నిన్ను ధూపితము చేయుచున్నాను.

ద్వితీయ మహాిరఘటమా! పృథిి యొక్క దేవయజన స్థాన యజ్ఞమందు సేచక అశ్వపు లద్దిచే నిన్ను ధూపితము చేయుచున్నాను.

తృతీయ మహా ిరఘటమా! అశ్వస్య త్వా వృష్ణః శక్నా ధూపయాిు దీవయజనే పృథివ్యాః

మఖాయత్వా మఖస్యత్వా శీర్ష్ణే । మఖాయత్వా మఖస్యత్వా శీర్ష్ణే ।

మఖాయత్వా మఖస్యత్వా శీర్ష్ణే । మఖాయత్వా మఖస్యత్వా శీర్ష్ణే ।

10. (పక్వానుద్ధరతి - కాలినవానిని తీయవలెను.)

ప్రథమ మహాిరఘటమా! ఋజు ద్యులోకము కొరకు నిన్ను నిప్పుల ిద నుంచి దింపుచున్నది.

ద్వితీయ మహా ిరఘటమా! వర్షించి సకల కార్యములు సాధించు అంతరిక్షము కొరకు నిన్ను నిప్పుల ిది నుంచి దించుచున్నాను.

తృతీయ మహా ిరఘటమా! మేము నివసించుటకు ఆధార భూతమగు భూిు కొరకు నిన్ను అగ్గి ిది నుంచి దింపుచున్నాను.

మహా ిరఘటములారా! యజ్ఞం కొరకును, యజ్ఞ శిరోభూత దేవత కొరకును ిమ్ము నేను పాలచే తడుపుచున్నాను. (మేక పాలతో తడుపవలెను)

మహా ిర సంభరణం సమాప్తమ్

11. (బ్రహ్మానుజ్ఞాతో యామాయత్వేతి మహాిరం ప్రోక్షతి - బ్రహ్మచే అనుమతి పొందినవాడై యమాయతో మొదలిడి మహా ిరులను ప్రోక్షించును)

ఘర్మమా! యమ, యజ్ఞ, సూర్య తాపము కొరకు నిన్ను జలముచే ప్రోక్షించుచున్నాను.

ఘర్మమా! సిితా దేవత నీకు మధుర ఘృతము పూయును గాత. (నేతి పూత వేయవలెను.)

(ఆవపు ఇసుక క్రింద నూరు మాషముల వెండి పాతిపెట్టవలెను.)

రజతమా! నిప్పు నేలను కాల్చకుండ కాపాడుము.

(మూడు కుండలను కాలుటకు ఆవమున పెట్టి ఆవమును మూయవలెను. ఆవపు నలుదిశలు నిప్పు అంటించవలెను.)

ఘర్మమా! నీవు చంద్ర కాంతి వంటి దానవు. అగ్నితేజము వంటి దానవు. సూర్య తాపము వంటిదానవు.

12. (కాలి బయటికి తీసిన మహా ీరములను వ్రేలిచే తాకి చూచిన యజమాని చెప్పవలసినం)

పృథ్వీ! నీవు ప్రాగ్దిశన అగ్ని ఆధిపత్యమున ఉన్నదానవు. రాక్షసాదులు నిన్ను వేధించజాలరు. నాకు ఆయుష్యము ప్రసాదించుము.

భూిు! దక్షిణదిశయందు ఇంద్రుని ఆధిపత్యమున ఉన్నదానవు. పుత్రవతిం. నాకు సంతానము ప్రసాదించుము.

ధరిత్రీ! నీవు పశ్చిమదిశన సంత ఆధిపత్యమున ఉన్నదానవు. నీవు సుఖముల కొరకు ఆశ్రయణీయవు. నీవు నాకు దర్శన శక్తిని ప్రసాదించుము.

రత్నగర్భా! నీవు ఉత్తర దిక్కున ధాత ఆధిపత్యమున ఉన్నదానవు. ఋత్విజులు ఆశ్రయించు యజనీయ స్థానమవు. నాకు ధన సమృద్ధిని ప్రసాదించుము.

ధాత్రీ! నీవు ఊర్ధ్వ దిశన బృహస్పతి ఆధిపత్యమున ఉన్నదానవు. సర్వము ధరించుదానవు. నాకు ఓజస్సు ప్రసాదించుము.

(మహా ీర ఘటములు దక్షిణ భూిు ీద యజమాని చేతిని బోర్ల వేయును.)

మహా ీరమునకు దక్షిణమున ఉన్న స్థలమా! నాకు నాశనము కలిగించు రాక్షసాదుల నుండి నన్ను కాపాడుము.

(ఉత్తరము వైపు చేయిపెట్టవలెను.)

ఉత్తర భూిు! నీవు మనువు యొక్క అశ్వమవు. మనోరశ్వాసి.

13. ఘర్మమా! నీవు స్వాహా ఆకారపుదానవు. నీవు మరుత్తులచే ప్రతిష్ఠించబడిన దానవు. (ఘర్మమున నూరు మూషముల బంగారము పెట్టవలెను.)

స్వర్ణ శతమాషమా! నీవు నన్ను ద్యులోకమునంటు రాక్షసాదుల నుండి రక్షింపుము.

(కృష్ణాజినముతో ఘర్మమును ఁసరవలెను.)

ప్రాణ, అపాన, వ్యానములను ఒక్కొక్క ప్రవర్గ్యమున ఉంచుచున్నాను.

14. ప్రవర్గ్యము దేవతలకు గర్భము, స్తుతులకు పిత. ప్రజలకు అధిపతి. ప్రవర్గ్యము సఁతతో కలసి పోయినది. అది సూర్య సహితముగా వెలుగుచున్నది. సూర్యేణ రోచతే.

15. ఘర్మము అగ్నిచే ఏకీ భూతమైనది. సఁతతో కలసిపోయినది. సూర్యునిచే శోభిల్లినది. స్వాహాకారఘర్మము సూర్య తేజముతో, సఁతతో, సూర్యునితో, సూర్యునితో కూడి వెలుగొందుచున్నది.

16. ఏ దేవత ద్యులోకమును, కిరణములను దాల్చువాడగునో, ఎవడు మనుష్య భావ రహితుడగునో, ఎవడు సూర్యుని నుండి ఆఁర్భఁంచినాడో, ఆ దేవత మాకు వాక్ శక్తిని ప్రసాదించును గాత.

17. రక్షణ ధర్మము గల ఆదిత్యుడు ఆకాశము నుండి పడడు! అతడు ఁభిన్న మార్గములందలి రాక పోకలను చూచుచున్నాడు! అతను తన కిరణముచే కూడినవాడై సకల లోకములందు స్వచ్ఛందముగ సంచరించును!!

18. ఘర్మమా! నీవు సకల భువన స్వాఁఁ. మనస్పతిఁ. వాచస్పతిఁ. నీవు దేవశ్రుతుడవు. దేవత వగుము. యజ్ఞములందు దేవతలను రక్షింపుము.

అశ్వినులారా! ఈ యజ్ఞమున దధ్యంగ అధ్వర్యు - బ్రాహ్మణులు ఎరుగవలసిన మధు ఁద్యను - మధు ఁద్యా పూజకులగు ఁకు బోధించినాడు. అట్టి అశ్వినులగు ఁరు కూడ మాకు రక్షకులు కావలెను.

19. ఘర్మమా! హృదయమున నీవు, మనసున నీవు, దిఁయందు నీవు, సూర్యుని యందు నీవు. నీవు ఊర్ధ్వగతిఁ అగుము. మా యజ్ఞమును స్వర్గమందలి దేవతలకు చేర్చుము.

20. **ఘర్మమా! పితానో ఁసి.** నీవు మాకు తండ్రిఁ. పితానో బోధి. మా తండ్రిగా ఎరుగుము. **నమస్తే. అస్తు మా మాంహింసీః** (తండ్రిఁ కావున) మమ్ము ఎన్నడును బాధించకుము.

(ముసుగు తొలగించి ఘర్మమును దర్శించు యజమానపత్ని అనవలసినది.)

మహాఁరా! నీవు ఁర్యమునకు అధిదేవతయగు త్వష్ట యుక్తుడవు. మేము స్త్రీలము. మైథు నము నిఁత్తము నిన్ను ముట్టుకుందుము. నాకు పుత్రులను, గోవులు మున్నగు పశువులను ప్రసాదించుము. **అరిష్టాహం సహాపత్యా భూయాసమ్** - నా పతితో కూడి బాధలు లేకుండ జీఁంతును గాత.

21. **అహః కేతునా జుషతాం సుజ్యోతిర్జ్యోతిషా స్వాహా.**

రాత్రిః కేతునా జుషతాం సుజ్యోతిర్జ్యోతిషా స్వాహా.

పగలు జ్యోతి సహితమై సుజ్యోతిష్మంతుడగు సూర్యునకు స్వాహా. రాత్రి శుభ జ్యోతి సహితయై సుజ్యోతిష్మంతుడగు అగ్నికి స్వాహా.

(రౌహిణ హోమమునకు రెండు ఘృతాహుతులు ఇవ్వవలెను.) (అగ్నిర్వైఘర్మః - తప్త ఇవవై ఘర్మః ఆదిత్యోవై ఘర్మః । ఆదిత్యః ప్రవర్గ్యః ఘర్మము, ప్రవర్గ్యము ఆదిత్యుడే అగును.)

దాశరథి రంగాచార్య ురచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

అభ్యాऽది రౌహిణాంతమను ముప్పది ఏడవ అధ్యాయము సమాప్తము.

యతో యతః సంహసే తతోనో అభయం కురు ।

శం నః కురు ప్రజాభ్యో భయం పశుభ్యః ॥

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం సర్వ ుద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

1. (గోవును కట్టునట్టి రుజ్జువును పట్టుకొనవలెను)

దేవస్యత్వా సంతుః ప్రసవే ుశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామ్

ఆదదే ుత్యైరాత్నాసి ।

నేను సంతా దేవత అనుజ్ఞ యందు ఉన్నవాడను. ఈ రజ్జువును అశ్వినుల బాహువులతోను, పూష హస్తములతోను పట్టుకొనుచున్నాను. ఇది అదితికి మేఖల అగును.

2. ఇడా! ుచ్చేయుము. అదితీ! ుచ్చేయుము. సరస్వతీ! ుచ్చేయుము. గోమాతా! ుచ్చేయుము.

(ధవలి ఏహి ఏవంత్రిః - గోమాతా! ుచ్చేయుము అని మూడు సార్లు పిలువవలెను.)

3. రజ్జువా! నీవు అదితి మేఖలవు. ఇంద్రాణి శిరోభూషణమవు.

(త్రాడుచే గోవు వెనుక కాళ్ళు కట్టవలెను.)

వత్సమా! నీవు పూషవగుదువు.

(దూడను ిడువవలెను.) దూడా! ఘర్మమునకు కొన్ని పాలు ఉంచుము. (దూడను తొలగించవలెను)

4. గోమాతా! అశ్వినుల కొరకు పాలు ఇమ్ము. సరస్వతి కొరకు పాలు ఇమ్ము. ఇంద్రుని కొరకు పాలు ఇమ్ము. (పాలు పితుకవలెను.)

(పితుకునప్పుడు చి్ముపడిన పాల చుక్కలను ఉద్దేశించి) ఇద ఇంద్రునకు

ఆహుతియగును.

5. తల్లీ సరస్వతీ! నీ స్తనము సుప్తమట్లున్నది. అది సుఖ స్వరూపమగును. రత్నములు ఇచ్చునదగును. ధనలాభము కలిగించునది అగును. సుదాత అగును. సకల వరణీయ ధనములను పోషించునదగును. నీ స్తన్యము ఇచ్చుటకు మా వైపు మరలుము. నేను ిశాల అంతరిక్షమును అందుకొనగలను!

(సప్త ఇవాస్తే అనుపభోక్త న్యైః ఇతరులు అనుభిించనిది)

6. (పరీశాసావదత్తే - రెండు పరీశసములను పట్టుకొని - ద్యావా పృథ్వీ పరీశాసౌ ఇతి శత పథం)

ప్రథమ పరీశసమా! నీవు గాయత్రీ ఛందమవు. ద్వితీయ పరీశసమా! నీవు త్రిష్టుప్ ఛందమవు.

(పరీశసములచే మహాీరమును పట్టవలెను.)

ఘర్మమా! నిన్ను ద్యావాపృథ్వుల కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

(మహాీరఘటమును తుడిచి ఉపయమన స్రువమున దానిని పట్టుకొనవలెను)

ఘర్మమా! నిన్ను నేను అంతరిక్షపు ఉదరము నుంచి గ్రహించుచున్నాను.

(మహా ీర ఘటమును మేకపాలచే తుడుపవలెను.)

ఇంద్రా! అశ్వినులారా! తేనెటీగలు కూర్చిన ఈ మధువును సేిించండి. వసువులారా! ఈ పలను వర్షము నిచ్చునట్టి సూర్యుని కిరణములకు సమర్పించండి.

7. సముద్ర రూప వాయువునకు స్వాహా. సహగతి వాయువునకు స్వాహా. అప్రధర్షిత వాయువునకు స్వాహా. ప్రతిధర్షిత వాయువునకు స్వాహా. రక్షక వాయువునకు స్వాహా. అశ్లేశద వాయువునకు స్వాహా.

8. వసురుద్ర యురతక్త ఇంద్రునకు స్వాహా. ఆదిత్య యుక్త ఇంద్రునకు స్వాహా. శత్రు హంత ఇంద్రునకు స్వాహా. ఋభు, ిభ్వ, వాజయుక్త సంతాయ స్వాహా. బృహస్పతియే త్వా ిశ్వదేవ్యావతే స్వాహా.

9. **యమాయ త్వాంగిరస్వతే పిత్రుమతే స్వాహా । ఘర్మాయ స్వాహా ఘర్మః పిత్రే !**

10. అధ్వర్యు దక్షిణ దిశన కూర్చుండి సకల దేవతలను యజించును. అందువలన దిశలన్నియు దక్షిణ దిశయందు ప్రతిష్ఠితములై ఉన్నం.

అశ్వినులారా! ఘర్మస్థ మధువు యొక్క స్వాహా కృత అంశమున పానము చేయండి.

11. (మహాిరమును మూడు సార్లు పైకి ఎగురవేసి పట్టుకొనవలెను)

ఈ యజ్ఞమును ద్యులోకమునకు చేర్చుము. చేర్చుము ఈ యజ్ఞమును ద్యులోకమునకు స్వాహాగ్నయే యజ్ఞియాయ. యజనీయ అగ్నికి స్వాహా. శం యజుర్భ్యః యజువులు మాకు శుభములు కలిగించును గాత.

12. అశ్వినులారా! రాత్రింబవళ్ళు ి రక్షణలచే హృదయంగమ ఘర్మస్థ మధువును

సేించండి. **నమో ఆదిత్యాయ. నమో ద్యావాపృథిిభ్యాం.**

13. అశ్వినులారా! ఘర్మము యొక్క మధుర దుగ్ధములను సేించండి. ద్యావాపృథ్వులు మా కార్యములను ఆమోదింతురు గాత. ఇంద్రాదుల దానాదులు మా యజ్ఞమందే అగును గాత.

14. అతితప్త ధర్మమా! వర్షము కొరకు పుష్టినొందుము. అన్నము కొరకు పుష్టి నొందుము. బ్రాహ్మణ, క్షత్రియుల కొరకు పుష్టి నొందుము. ద్యావాపృథ్వుల కొరకు పుష్టి నొందుము.

ధర్మమా! నీవు జగత్తునుధరించుదానవు. సుధర్మమవు. మమ్ము హింసించకుము. మాకు ధనాదులు అందించుము. బ్రాహ్మణ క్షత్రియులను మా అధీనులను చేయుము.

15. (శకలైర్జుహోతి)

స్నేహోత్పాదక పూషకు స్వాహా. గ్రహణకారి ప్రాణములకు స్వాహా. ప్రతిరవకారి ప్రాణములకు స్వాహా. పితృభ్యః ఊర్ధ్వ బర్హిభ్యో ధర్మ పావభ్యః స్వాహా. ద్యావాపృథిి భ్యాం స్వాహా. ిశ్వేభ్యో దేవేభ్యో స్వాహా.

16. ఋత్విజులచే నుతించబడు రుద్రునకు స్వాహా. జ్యోతిచే జ్యోతిష్మతియగు ప్రజ్ఞాపక దినమార్తాండునకు స్వాహా. జ్యోతిచే జ్యోతిష్మతి యగు ప్రజ్ఞాపక అగ్నికి స్వాహా.

అత్యంత ీరుడగు అగ్నియందు మధువు హోమము చేయబడినది. తేదేవ ధర్మ నమస్తే - మా మా హింసీః - మమ్ము బాధించకుము.

17. ధర్మమా! నీ సుబుద్ధియు, ిస్తారమహిమయు ఈ ద్యులోకమును ప్రభాితము చేసిని. నీ యశస్సు పృథ్వి యందంతటను వ్యాపించినది.

అగ్నీ! నీవు ఎంతో గొప్పవాడవు. రక్తవర్ణపు నీ పొగను పెంచుము. దేవతలకు ప్రియతముడవగు నీకు జాజ్వల్యమానుడవగుము.

18. ధర్మమా! నీ కాంతి ద్యులోకమందున్నది. గాయత్రి ఛందమున ఉన్నది. హిర్ధాన గృహమున ఉన్నది. ఆ కాంతి వర్ధిల్లును గాత. స్వాహా.

ధర్మమా! నీ జ్యోతి అంతరిక్షమున ఉన్నది. త్రిష్టుప్ ఛందమున ఉన్నది. అగ్నీధ్ర గృహమున ఉన్నది. ఆ జ్యోతి వర్ధిల్లును గాత. స్వాహా.

ధర్మమా! నీ వెలుగు భూలోకమందున్నది. జగతీ ఛందమునందున్నది. సదస్సునందున్నది. ఆ వెలుగు వర్ధిల్లును గాత. స్వాహా.

(అధ్వర్యు మూడు శలాకలపైన ఘృతాహుతులు ఇచ్చును.)

19. మహాీరమా! క్షత్రియుల పరమ పాలన కొరకు నిన్ను అనుసరించుచున్నాము. బ్రాహ్మణుల దేహముల కొరకు పాలించును. ప్రజయందు ధర్మము ధరింప చేసి నందున నిన్ను అనుసరించుచున్నాము. నవ శుభముల కొరకని మేము నిన్ను అనుసరించుచున్నాము.

(హోమానంతర మధ్వర్యుః పత్నీమగ్రేకృత్వా శాలాయ నిష్క్రమతీత్యర్థః హోమము ముగిసినంత అధ్వర్యు పత్నిని ముందుంచుకొని నిష్క్రిించును)

20. మహా ీరము నాలుగు దిశల రూపమగు నాలుగు కోణముల యజ్ఞమునకు నాభియు

ిస్తార యుక్తము అగును. సప్రథాః సనో ిశ్వాయుః సప్రథాః సనః సర్వాయుః - ఆ మహాీరము మాకు ిశ్వమందలి ఆయువును, సర్వాయువును ప్రసాదించవలెను. మా నుండి ద్వేషమును తొలగించుము. కుటిలత్వము తొలగించుము. జగదనుగ్రహ రూపమునందు కలసిపోవుదుము గాక.

21. ధర్మమా! ఈ పాలు నిన్ను పూరించునిి. నీవు వానిలో నిండి పొమ్ము. వర్ధిల్లుము.

(మూడు మహా ీరములందు పాలునింపవలెను)

మహాీరమా! నీ దయ వలన మేము వర్ధిల్లవలెను. మాకు ధన ధాన్య సమృద్ధి కలుగవలెను.

22. మహాీరము అభీష్ట వర్షకము. రసహారి. ుత్రుని వంటి ప్రియము. అదిమరల మరల శబ్దము చేయును.జలధారము. ధననిధి యగు మహాీరమ సూర్యునితో కలసి ప్రకాశించుచున్నది.

23. సుుత్రియాన అప ఓషధయః సన్తు దుర్మిత్రియా స్తస్మై

సన్తుయో ుస్మాన్ద్వేష్టి యంచ వయం ద్విష్మః

35-12 చూడగలరు.

24. ఉద్వయం తమసస్పరిస్వః పశ్యన్త ఉత్తరమ్

దేవం దేవత్రా సూర్యమగన్మ జ్యోతిరుత్తమమ్

20-21 చూడండి.

25. (సుధమాదాయహవనీయే భ్యాదధాతి. సుధను అందుకొని ఆహవనీయ అగ్నియందు వేయును.)

కట్టే! నీవు సుధవు. ఆహవనీయాగ్ని సుధే! నీ కృప వలన మేము వర్ధిల్లుదుము గాత. నీవు సుధవు. తేజస్సునకు కారణమవు. నాయందు తేజస్సు కలిగించుము.

26. (దధి ఘర్మ గ్రహణమ్. పెరుగుకుండపట్టి)

ఇంద్రా! ద్యావాపృథ్వులు ఎంత ుస్తారములగునో, సప్తసాగరములు ఎంత ుస్తారములగునో అంతటి పరిమాణము గల పాత్రయందు అన్నము నింపి పట్టుకున్నాను. అది అక్షయము. అది నాయందు అక్షయము అగును గాత.

27. ఇంద్రుని ప్రసిద్ధమహాబలను నాలో చేరవలెను. సంకల్ప సంపద నాలో చేరవలెను. సంకల్పబలము నాలో చేరవలెను. ఆదిత్యజ్యోతి, వేదజ్యోతి, బ్రహ్మజ్యోతి సహితమగు ధర్మము

నాలో చేరవలెను.

28. పాలయొక్క సారభూతమగు పెరుగు ఈ ఘటమునందు నిండియున్నది. దీని ప్రభావమును మేము రానున్న - రానున్నసంవత్సరముల వరకు అనుభ్యుంతుము గాత.

ఘటమా! నీవు కాంతి స్వరూపమవు. స్వీకర్తవు. సు - సుఖపాలకమవు. ఈ దధిహోమశేషము. ఇంద్ర పేతము. ప్రజాపతి భక్షితము. మాధుర్యయుక్తము. ఆహ్వాతము. ఇటువంటి నీ దధి అంశమును, ఆహ్వానించబడినవాడనై భక్షించుచున్నాను.

దాశరథి రంగాచార్య ిరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

మహా ిర నిరూపణమును ముప్పది ఎని ుదవ అధ్యాయము సమాప్తము.

మయిత్యాదిన్ద్రియం బృహన్మయి దక్షో మయి క్రతుః

ఘర్మస్త్రిశుగ్వి రాజతి ిరాజా జ్యోతిషాసహ బ్రహ్మణా తేజసా సహ. ।

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం సర్వ ిద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

ముప్పది తొ ుమ్మదవ అధ్యాయము

ప్రవర్గ్యే ధర్మభేదే ప్రాయశ్చిత్తమ్ - ప్రవర్గ్యమున ధర్మలోపమునకు ప్రాయశ్చిత్త ఆహుతులు

1. స్వాహా ప్రాణే భ్యః సాధిపతికేభ్యః ।

పృథివ్యై స్వాహా ిగ్నయే స్వాహాన్తరి క్షాయస్వాహావాయవే స్వాహా ।

దివే స్వాహా సూర్యాయ స్వాహా ॥

హిరణ్యగర్భుని సహితముగ వర్తిల్లు ప్రాణమునకు స్వాహా. పృథి ికి స్వాహా. అగ్నికి స్వాహా. అంతరిక్షమునకు స్వాహా. వాయువునకు స్వాహా. ది ికి స్వాహా. సూర్యునకు స్వాహా.

2. దిశలకు స్వాహా. చంద్రాయస్వాహా. నక్షత్రేభ్యః స్వాహా. జలములకు స్వాహా. వరుణాయ స్వాహా. నాభ్యై స్వాహా. ప ిత్రునకు స్వాహా.

3. వాక్కునకు స్వాహా. ప్రాణాయ స్వాహా. ప్రాణాయస్వాహా. చక్షుషే స్వాహా. చక్షుషే స్వాహా. శ్రోత్రాయ స్వాహా. శ్రోత్రాయస్వాహా.

4. మనో కామన, సంకల్పము, వాణి, సత్యము, పశువుల రూపము, అన్నపురసము, యశము మరియు లక్ష్మి నాయందు ప్రవేశించును గాత - స్వాహా.

5. (నిష్ఠిత అభిస్పర్శ నుండి మేకపాలు కలుపుటకు వరకు మహా◌ిరమును "సంభ్రియమాణము" అగును. ఇందు సమయలోపము జరిగినంత ప్రజాపతికి ఆహుతులు ఇవ్వబడును) ప్రజాపతయే స్వాహా.

(కుశల◌ిద ఉంచువరకు సంభృతియగును. దానికి లోపము కలిగిన సామ్రాట్ దేవత యగును) సామ్రాట్టునకు స్వాహా.

(మూంజుపోల ◌ిద ఉంచువరకు దానిని సంపన్నము అందురు. దానిని "సంపన్నము అందరు. దానికి లోపము కలిగిన ◌శ్వేదేవతలు దేవత యగుదురు) ◌శ్వేదేవతలకు స్వాహా.

(పరిశాసములు గ్రహించు వరకు దానిని 'ప్రబృక్తము' అనబడును. దానికి లోపము జరిగిన ధర్మము దేవతయగును.)

ధర్మమునకు స్వాహా.

(ఉద్యమానము నుండి మేకలపాలచే తడుపుట వరకు 'ఉద్యతము' అనబడును. దానికి లోపము జరిగిన తేజస్సు దేవత యగును) తేజస్సునకు స్వాహా.

(పాలు తెచ్చి మేకపాలతో తడుపుట వరకు ఘర్మము అశ్వినీ దేవతాకమగును. దానికి లోపము జరిగిన) అశ్వినులకు స్వాహా.

(ఘృతము తెచ్చి దానిలో తడుపుట వరకు పూష దేవతాకమగును. లోపమునకు) పూష దేవతకు స్వాహా.

(ఘర్మమున ఘృతము పోయువరకు మరుద్దేవతాకమగును. లోపమునకు) పూష దేవతకు స్వాహా.

(మథించినపుడు పడిన ఘృతబిందువులు ◌ిత్ర దేవతాకము. అక్కడ లోపము జరిగిన) ◌ిత్రాయ స్వాహా.

(ఆహవనీయమున తీసికొని పోబడు ఘర్మము వాయు దేవతాకమగును. దానికి లోపము జరిగిన) వాయువునకు స్వాహా.

(ఆహుయమాన ఘర్మము అగ్ని దేవతాకమగును. దానికి లోపము కలిగిన) అగ్నయే స్వాహా.

(హుత హోమము తరువాత ఉత్తర ఘర్మకార్యము మొదలగుటకు ముందు వరకు వాక్ దేవతాకమగును. అచటి లోపమునకు) వాగ్దేవతకు స్వాహా.

6. ప్రథమ దినము స◌తాదేవతాకము. నాటి ధర్మలోపమునకు స◌తకు స్వాహా.

రెండవ రోజు అగ్నిదేవతాకమగును. నాటి ధర్మలోపము జరిగిన అగ్నికి స్వాహా.

మూడవ రోజు వాయుదేవతాకమగును. నాటి ధర్మలోపమునకు వాయవే స్వాహా.

నాలుగవ రోజు ఆదిత్యదేవతాకమగును. వాటి ధర్మలోపమునకు ఆదిత్యునకు స్వాహా.

అయిదవ రోజు చంద్రదేవతాకమగును. నాటి ధర్మలోపమునకు చంద్రాయ స్వాహా.

ఆరవ రోజు ఋతుదేవతాకమగును. నాటి ధర్మలోపమునకు ఋతువులకు స్వాహా.

ఏడవ రోజు మరుద్దేవతాకమగును. నాటి ధర్మలోపమునకు మరుత్తులకు స్వాహా.

ఎనిిదవ రోజు బృహస్పతి దేవతాకమగును. నాటి ధర్మలోపమునకు బృహస్పతికి స్వాహా.

పదవరోజు వరుణ దేవతాకమగును. నాటి ధర్మలోపమునకు వరుణ దేవతకు స్వాహా.

పదకొండవ రోజు ఇంద్ర దేవతాకమగును. నాటి ధర్మలోపమునకు ఇంద్రునకు స్వాహా.

పన్నెండవ రోజు ిశ్వేదేవతాకమగును. నాటి ధర్మలోపమునకు ిశ్వేదేవతలకు స్వాహా.

8. (అశ్వమేధికం ఆ అధ్యాయ సమాప్తే. అధ్యాయసమాప్తము వరకు అశ్వమేధికము)

అశ్వపు హృదయముచే అగ్నిని సంప్రీతుని చేయుదును. అగ్రభాగమున అశ్వినులను, సమస్త హృదయఖండమున పశుపతిని, యకృతిచే భవుని, మతస్నాయువలచే శర్వుని, మన్యువుచే ఈశానుని, పేగులలోని మాంసముచే మహాదేవుని, పెద్ద పేగులచే ఉగ్రదేవుని, వసిష్ఠ, హనుహృదయము, తల యొక్క మాంసములచే శింగి దేవతను సంప్రీతులను చేయుదురు.

9. అశ్వపు రక్తమున ఉగ్రుని, అశ్వపు శుభకార్యములచే ిత్రుని, దుష్ట కార్యములచే రుద్రుని,

క్రీడలచే ఇంద్రుని, బలమున మరుత్తులను, ప్రమోదమున సంధ్యలను సంప్రీతులను చేయుదును.

భవునిది కంఠస్తమాంసము, రుద్రునిది ప్రక్కల మాంసము, మహాదేవునిది యకృత్తు,

శర్వునిం పెద్ద పేగులు; పశుపతిది పురీతతనాడియగును.

10. లోమేభ్యః స్వాహా లోమేభ్యః స్వాహా త్వచే స్వాహా త్వచే స్వాహా లోహితాయ స్వాహా లోహితాయ స్వాహా మేదోభ్యః స్వాహా మేదోభ్యః స్వాహా ।

మాంసేభ్యః స్వాహా మాంసేభ్యః స్వాహా స్నావభ్యః స్వాహా స్నావభ్యః స్వాహా స్వాహాస్థభ్యః స్వాహా స్థభ్యః స్వాహా మజ్జభ్యః స్వాహా మజ్జభ్యః స్వాహా । రేతసే స్వాహా పాయవే స్వాహా॥

11. ఆయాసాయ స్వాహా ప్రయాసాయ స్వాహా సంయా సాయ స్వాహా ◌యాసాయ స్వాహా ద్యాసాయస్వాహా ।

శుచే స్వాహా శోచతే స్వాహా శోచమానాయ స్వాహా శోకాయ స్వాహా ॥

12. తపసే స్వాహా తప్యతే స్వాహా తప్యమానాయ స్వాహా తప్తాయ స్వాహా ధర్మాయ స్వాహా।

నిష్కృత్యై స్వాహా ప్రాయశ్చిత్యై స్వాహా భేషజాయ స్వాహా ।

13. యమాయ స్వాహా న్త కాయ స్వాహా మృత్యవే స్వాహా బ్రహ్మణే స్వాహా బ్రహ్మ హత్యాయై స్వాహా ।

◌శ్వేభ్యో దేవేభ్యః స్వాహా ద్యావాపృథి◌భ్యాం స్వాహా ।

దాశరథి రంగాచార్య ◌రచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

ధర్మాది నిష్కృతి యను ముప్పది తొ◌్మదవ అధ్యాయము సమాప్తము.

మయిత్యదిన్ద్రియం బృహన్మయి దక్షో మయిక్రతుః ।

ఘర్మస్త్రిశుగ్విరాజతి ◌రాజా జ్యోతిషా సహ బ్రహ్మణ తేజసాసహ ॥

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం సర్వ ◌ద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

నలుబదవ అధ్యాయము

సమాప్తం కర్మకాణ్డ◌దానీం జ్ఞానకాణ్డం ప్రస్తూయతే. కర్మకాండము పూర్తి అయినది. ఇక జ్ఞాన కాండమును ప్రస్తా◌ంచుచున్నాను.

1. ఈశావాస్యమిదం సర్వం యత్కించ జగత్యాం జగత్ ।

తేన త్యక్తేన భుఞ్జీథా మాగృధః కస్య స్విద్ధనమ్ ॥

ఇది సొంతము ఈశ్వరమయుము. ఈ లోకమున అగుపించు సమస్త చరాచర ప్రపంచము ఈశ్వరమయము. ఈశ్వరుడు ప్రసాదించిన వానిని అనుభవించుము. మరొకని ధనమునకు ఆశపడకుము.

2. మానవుడు కర్మ చేయుచునే నూరేండ్లు జీవించ నిచ్ఛగించవలెను. అందుననే ముక్తి

ఉన్నది. మరొక మార్గములేదు. ఆ విధముగా చేయువానికి కర్మలు చుట్టుకొనవు.

3. అసూర్య మను లోకములు ఉన్నవి. అవి అంధకారము తమస్సులతో నిండి యుండును.

ఆత్మహనులగు జనులు మరణానంతరము ఆ లోకములకు చేరుదురు.

(అంతరాత్మ ఆక్రందన వినక అకార్యములు చేయువాడు ఆత్మహననుడు)

4. అతడు నిశ్చలుడు. ఒక్కడు. మనసును మించిన వేగవంతుడు. వేగమును దేవతలు అతనిని అందుకొనజాలరు. అతడు తొలినుండియే సర్వత్ర వ్యాపించినవాడు. పరిగెత్తు ఇతరులను అతడు దాటిపోవును. అతని యందే గాలి, నీరు నిలిచి ఉన్నవి.

5. అతడు కదులు వాడగును. కదలనివాడగును. అజ్ఞానికి అతడు బహుదూరము. జ్ఞానికి అతడు అతి దగ్గర. అతడు సర్వాంతర్యామి. అతడే బాహ్య ప్రపంచము.

" తదన్తరస్య సర్వస్య తదు సర్వసాస్య బాహ్యతః"

6. ఎవడు సర్వ భూతములను తనలో చూచుచున్నాడో సర్వభూతములందు తనను చూచుచున్నాడో, అతనికి సందేహమున్నది ఉండదు.

7. ఎవడు సర్వభూతములను తానుగానే గ్రహించుచున్నాడో, అతనికి మోహమెక్కడ? శోకమెక్కడ? 'ఏకత్వమను పశ్యతః ' అతడు అన్నింటిని ఏకముగ చూచువాడు కదా!

8. అతడు సర్వవ్యాపకుడు. వీర్యరూపుడు. కాయము లేనివాడు. వ్రణము లేనివాడు. స్నాయు

బంధములకు అతీతుడు. శుద్ధుడు, పాప బంధములు లేనివాడు. విద్వాంసుడు. మనీషి, పరితః వ్యాప్తుడు. స్వయంభువు. అతడే కాలానుగుణముగా పంచభూతాత్మక సృష్టిని ఏర్పరచును.

9. అసంభూతిని ఉపాసించువారు అంధతమమునకు చేరుదురు. సంభూతి యందే మునిగిన వారు మరింత అంధకారమునకు చేరుదురు.

(మృతస్యసతః పునః సంభవోనాస్తేతి అసంభూతిః పునర్జన్మ లేదనుట అసంభూతి.

ఆత్మ్యై వాస్మి నాన్యత్కించిదస్తీత్యయమభి ప్రాయః తాను తప్ప అన్యము లేదనుట సంభూతము)

10. స్థూల జగత్తును ఉపాసించుట వలన ఒకే ఫలము కలుగును. అసంభూత మూల జగత్తును ఉపాసించుటవలన వేరు ఫలము కలుగును. మాకు బ్రహ్మతత్త్వ ివేచన కలిగించిన ిద్వాంసులు అది అసంభవమని చెప్పగా ిన్నాము.

11. ఉత్పత్తి, ినాశము, రెండింటిని వెంట వెంట తెలిసిన పండితుడు ినాశమున మృత్యువును దాటి సంభూతి ద్వారా అమృతత్వము నొందును.

12. అిద్యను ఉపాసించువారు అంధతమమున చేరుదురు. ఆత్మ ిద్య కాక అన్య ిద్యారతులు మరింత అంధతమమునకు చేరుదురు.

13. ఆత్మజ్ఞానమునకు అమృతత్వ ఫలమని కొందరు అనుచున్నారు. అిద్యకు పితృలోక ఫలమని కొందరు అనుచున్నారు. అట్లని జ్ఞానకర్మల ిచక్షణ గల ిద్వాంసులు అన్నారని ినుచున్నాము.

14. ిద్య, అిద్య రెంటిని వెంట వెంట తెలిసి కొన్నవాడు. అిద్య వలన మృత్యువును దాటి ిద్యవలన అమృతత్వము నొందుచున్నాడు.

15. ప్రాణము వాయువునందు, ఆత్మ అమృతత్వమునందు లీనములగును. దేహము బూడిద అగును. కావున పరమాత్మను స్మరించుము. లోకమును స్మరించుము. చేసిన దానిని స్మరింపుము.

16. అగ్నేనయ సుపథారాయే అస్మాన్విశ్వాని దేవ వయునాని ిద్వాన్ ।

యుయోధ్యస్మజ్జుహురాణమేనో భూయిష్ఠాంతే నమ ఉక్తిం ిధేమ ॥

17. హిరణ్మయేన పాత్రేణ సత్యస్యాపిహితం ముఖమ్ ।

యో ిసావాదిత్యే పురుషః సో సావహమ్ ॥

ఓం ఖం బ్రహ్మ

సత్యపు ముఖమును బంగారు పాత్ర కప్పిపెట్టినది. ఆదిత్యుని యందున్న పరమ పురుషుడను నేనే అగుదును.

ఓం మహా బ్రహ్మన్

ిద్వాంసుడు, బహుభాషావేత్త, కిి, కథకుడు, నవలకారుడు, నాటకకర్త, బాలసాహిత్యకారుడు, ిమర్శకుడు, చలనచిత్ర రచయిత, వ్యాసకర్త, అనువాదకుడు, వక్త, కార్మికోద్యమకర్త, స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు, ప్రగతి పథగాిు, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ సాహిత్య ఆకాడిు బహుమతి గ్రహీత, ప్రపన్నుడు, బుధజన ిధేయుడగు దాశరథి రంగాచార్య ిరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి పరమాత్మనిరూపకమగు నలుబదవ అధ్యాయమును శుక్ల యజుర్వేద సంహితయు

సర్వము సమాప్తము.

ద్యౌః శాన్తి రన్తరిక్షం శాన్తిః పృథిిీ శాన్తి రాపః శాన్తి రోషధయః శాన్తిః

వనస్పతయః శాన్తిర్విశ్వే దేవాః శాంతి ర్బ్రహ్మ శాన్తిః సర్వంశాన్తిః శాంతిరేవశాన్తి: సామాశాన్తిరేధి ॥

శ్రీకృష్ణ యజుర్వేద తైత్తిరీయ సంహిత
(1)

కృష్ణపక్షం

వాగర్థా% ివసంపృక్తౌ, వాగర్థ ప్రతిపత్తయే ।
జగతఃపితరౌ వందే, పార్వతీ పరమేశ్వరౌ ॥

ఇదిప్రార్థన. అర్థన అంటే అడగడం, కోరడం. ప్రార్థన చక్కగా,శుచిగా, శుభ్రంగా, పవిత్రంగా అర్థించడం.ఈ అర్థించడం ఎవరిని? ఉన్నవాణ్ణి - ఇవ్వగలవాణ్ణి. ఉన్నవాడు,ఇవ్వగలవాడు ఎవడు?సృష్టి, స్థితి, లయ కర్త పరాత్పరుడు. అంతా అతనిదే.ఈశా వాస్యమిదంసర్వం. అతడుచరాచర జగత్తుకు తల్లీ - తండ్రీ - 'త్వమేవ మాతాచపితాస్త్వమేవ' బిడ్డ తల్లి రొమ్ముని తంతుంది.ముఖం రక్కుతుంది. తల్లి కోపగించుకోదు. కొట్టదు.మురిసిపోతుంది. ముద్దాడుతుంది. అమృతంవంటి చనుబాలిస్తుంది. తనయ/తనయుడు లక్షతప్పులుచేయును గాత. **'నాన్నా' అంటే తండ్రికరిగిపోతాడు. ఉన్నది సాంతం దోచిస్తాడు.**

భగవానుడుఈశ్వరుడు. సమస్తమూ అతనిదే! అతడు కరుణామయుడు- కరుణా సముద్రుడు - బిడ్డ ఆ ర్తనాదం వింటాడు. ఉరుకుతాడు.

గజేంద్రుడుమొసలి వాతపడ్డాడు. సకల ప్రయత్నాలు చేశాడు. ఓడాడు."నీవే తప్ప నితః పరంబెరుగమన్నింపం దగున్ దీనునిన్ / రావే ఈశ్వర! కావవే వరద!సంరక్షింపు భద్రాత్మకా" అనిమొత్తుకున్నాడు.

అప్పుడుస్వామి ఎలా ఉన్నాడు. 'రమావినోది' అయి ఉన్నాడు. లక్ష్మీ దేవితోసరస సల్లాపాలలోఉన్నాడు. విన్నాడు :- "విహ్వల నాగేంద్రము 'పాహి పాహి'యన గుయ్యాలించిసంరంభియై"

సిరికింజెప్పడుశంఖ చక్ర యుగముంజేదోయి సంధింపడే
పరివారంబునుజీరడభ్రగపతిం బన్నింప డాకర్ణికాం
తరధమ్మిల్లము జక్కనొత్తడు వివాద ప్రోద్ధత శ్రీ కుచో
పరిచేలాంచల మైన వీడడు గజ ప్రాణాన నోత్సాహియై

స్వామిగజప్రాణం రక్షించాలనే ఆవేశంలో బయలుదేరాడు! ఎలా?
లక్ష్మికిచెప్పడు. రెండు చేతుల్లో శంఖచక్రాలు ధరించడు.భృత్యులను పిలవడు. గరుడుని కోసంచూడడు. చెవుల మీద పడిన జుట్టును సవరించడు.లక్ష్మీదేవి చన్నుల మీద చెంగునైనావదలడు.

ఈ పద్యాన్నిగురించి ఒక కథ వుంది. భక్త శిఖామణి పోతనామాత్యునికిఈ పద్యం సందిగ్ధం అయింది.గంటం తాళ పత్రాలు వదిలాడు. నదీతీరానికి వెళ్తానని భార్యతోచెప్పాడు. వెళ్ళాడు. అటువెళ్లాడోలేదో మరలి వచ్చాడు. గంట అందుకున్నాడు. పద్యం పూర్తిచేశాడు.భార్యతో అన్నం పెట్టించుకున్నాడు. భోంచేశాడు. వెళ్లాడు.అప్పుడు పోతన పద్యం స్ఫురించిందని వచ్చాడు.
భార్యచకితురాలయింది. 'ఇప్పుడే కదా పద్యం పూరించి, భోంచేసివెళ్ళారు' అన్నది.
పోతనగబగబా పద్యం చదివాడు. అతనికి కన్నీరు మున్నీరయింది.

'ఎంతఅదృష్టవంతురాలవే! ఆ వచ్చిన వాడు రాముడు. నీకు దర్శనంఇచ్చాడు! నీ చేత భోజనంచేశాడు!! నేనెంత పాపాత్ముణ్ణి!!! నాకు దర్శనం సహితంఇవ్వలేదు' అని తలబాదుకొనిఏడ్చాడు.

"సిరికింజెప్పడు........."అంత మహత్తరం అయిన పద్యం!!!

శ్రీనాథమహాక ి పోతనకు బావ. అతడు ఈ పద్యం ిన్నాడు. ఆ శ్రీహరివట్టిచేతుల్తో గజేంద్రుని ఎలారక్షిస్తాడు! బావా అని ఎగతాళి చేశాడు!

శ్రీనాథుడు,పోతన భోజనాలు చేస్తున్నారు. పెరుగన్నంలో ఉన్నారు. బాిలోఏదో పడిన చప్పుడు.శ్రీనాథుని కూతురు బాిలో పడ్డదని వార్త. శ్రీనాథుడు పెరుగన్నంచేత్తో బాిదగ్గరకు పరుగెత్తాడు. 'బావా! తాడూ బొంగరం లేకుండాఎలా కూతురుని రక్షిస్తావ'ని పోతనపరిహాసం చేశాడు. అప్పుడుగాని శ్రీనాథునికి తంర్డి యాతన- "సిరికింజెప్పడు......" పద్యంఅర్థం కాలేదు.

బాిలోపడ్డది బండ. శ్రీనాథుని కూతురుకాదు.

"సిరికింజెప్పడు......"గురించిన ఇంత కథ. అది అంత గొప్ప పద్యం. **ఆ పద్యంఆపన్న ప్రసన్నులనుగురించి జగత్పిత శ్రీమన్నారాయణుని ఆవేదన, ఆతురత, ఆత్రంవ్య క్తపరుస్తుంది.**

ఉన్నవాడు,ఇవ్వగలడూ పరాత్పరుడే. కావున భగవానుని ప్రార్థించేఏ కార్య మైనా ప్రారంభించాలి. ఏకార్యంప్రారంభించడానికైనా, పూర్తి చేయడానికైనా ఏకాగ్రత అవసరం.మనసు మరొక చోట ఉన్నవాడుకార్యం సాధించ జాలడు. అతడు ిఫలుడు అవుతాడు క్రుంగుతాడు.కూల్తాడు. కార్యారంభంలోప్రార్థన ఏకాగ్రత ప్రసాదిస్తుంది. ఏకాగ్రతతో కార్యం సఫలంఅవుతుంది. జీితం ిజయవంతం అవుతుంది.

"వాగర్థాివ......"శ్లోకం 'కిికుల గురువు' 'సకల కిికుల శిరోరత్నం'కాళిదాసు మహాకిది.
అకసంవంటిది ఆకాశమే - సూర్యుని వంటివాడు సూర్యుడే. కాళిదాసువంటివాడు కాళిదాసే! 'ఉపమాకాళిదాసస్య' కాళిదాసుదే ఉపమాలంకారం. అతనికి ఉపమానంలేదు! అంతటి కిిశ్వరుడాతడు.

కాళిదాసు'రఘువంశం' 'కుమారసంభవం' 'మేఘసందేశం''ఋతుసంహారం' కావ్యాలు సృష్టించాడు.'మాళిికాగ్నిిుత్రం' 'అభిజ్ఞాన శాకుంతలం' 'ిక్రమోర్వశీయం'అనే నాటకాలను రచించాడు.

'అభిజ్ఞానశాకుంతలం' అతిలోక సుందరి. "కావ్యేషు నాటకం రమ్యంనాటకేషు శకుంతలా, తత్రాపిచతుర్థోంకః తత్రశ్లోక చతుష్టయం" కావ్యాలలో నాటకంరమ్యం. నాటకాల్లో శకుంతల. అందులోనాలుగవఅంకం. అందులో నాలుగు శ్లోకాలు!

ఆ నాలుగుశ్లోకాలూ ివరించాలనే ఆతురత ఉంది. కండూతి ఉంది. కానిఇది సందర్భంకాదు.

గోయత్అనే జర్మన్ ిద్వాంసుడు శాకుంతలం చదిి గంతులు వేశాట్ట!శాకుంతలం చదిి, ఆనందించడానికే సంస్కృతం నేర్చినవారున్నారు.అంత అందం కాకున్నా అది అన్ని భాషల్లోనూ ఉంది.ిీకు చదవాలనిపించవచ్చు. కాని ిీకు దొరకదు. మనంసాంస్కృతిక బానిసలం. మనకుఅమెరికా ఇంగ్లీషు పుస్తకాలు తప్ప దొరకవు! ఆ పుస్తకాలేహస్తభూషణం!

శాంతారాంనలుపు తెలుపులో గత శతాబ్దపు నాలుగవ దశకంలోశకుంతల పిక్చర్ తీశాడు హిందీలో. మళ్ళీఏడవదశాబ్దంలో అనుకుంటా "స్త్రీ" అని కలర్ పిక్చర్ తీశాడు.అదీ శాకుంతలమే. అద్భుతంగాతీశాడు. శాంతారాంకు భారత సంప్రదాయం ప్రాణం. అతని పిక్చర్లన్నీభారత సాంప్రదాయప్రదర్శనలే!

మాబాల్యంలో ఆంధ్ర, సంస్కృత గ్రంధాలు తప్ప ఇంగ్లీషు పుస్తకంఉంటుందనే ఎరగం. ఇంగ్లీషువాడు అర్ధశతాబ్దంలో సంస్కృతం - భారత సంస్కృతినిమాయం చేయడంలో నూటికివెయ్యి పాళ్లు ిజయం సాధించాడు! మనను వెధవాయలనుచేశాడు!! మనం వెధవలమనీ ఎరక్కుండా చేశాడు!!!

క ులగురువు కాళిదాసుకు వాల్మీకి మహర్షి ఆరాధ్యుడు. కాళిదాసుకుతెలియకుండానే రామాయణంలోనిఅనేకానేక శ్లోకాలు కాళిదాసు కావ్యాల్లో చేరాయి. కాళిదాసు రఘువంశం రచనప్రారంభించాడు. రఘువంశం - రాముని వంశ చరిత్ర.కాళిదాసు భయపడుతున్నాడు!

మందఃక యశః ప్రార్థీ, గ ుష్యా మ్యుపహాస్యతామ్ ।
ప్రాంశులభ్యే ఫలే లోభా, దుర్బాహురివ వామనః ॥

నేనుమందబుద్ధిని, వాల్మీకి అంతటి కీర్తి ఆశిస్తున్నాను. నేనునవ్వుల పాలవుతాన్నాను. అందుకుకాళిదాసు 'ఉపమ'ను ఆస్వాదించండి. ఁ ముందు బొమ్మ నిలుస్తుంది.

అదిపొడవు చెట్టు. దానికి పళ్లున్నాయి. పొడుగు వానికి మాత్రమేఅందుతాయి. పొట్టివాడు చేతులెత్తి ఎగురుతున్నాడు! నవ్వులపాలుకాడా?

పొడవుచెట్టు రామాయణం. ఆజానుబాహువు వాల్మీకి. వాడి ఫలములుయశస్సు. వాటిని వాల్మీకిఅవలీలగా అందుకోగలడు. వాల్మీకి ముందు కాళిదాసు వామనుడు.పొట్టివాడు. అతడు ఆ ఫలాలుఅందుకోవాలను కుంటున్నాడు! చేతులెత్తి ఎగురుతున్నాడు!

ఇదివాల్మీకి ముందు కాళిదాసు ినయ ిధేయత.

వాగర్థా% ివసంపృక్తౌ, వాగర్థ ప్రతిపత్తయే ।
జగతఃపితరౌ వందే, పార్వతీ పరమేశ్వరౌ ॥
తాత్పర్యంఆనందించండి.

పార్వతీపరమేశ్వరులు ఆదిదంపతులు. వారే జగత్తుకు పితరులు- తల్లిదండ్రులు. వారి దాంపత్యంఎలాంటిది? మాట, అర్థం కలసిపోయినంతటిది. ప్రతిమాటకూఅర్థం వుంటుంది. ప్రతిఅర్థానికి ఒక మాట వుంటుంది. ఈ రెండూ పాలు, తేనె లా కలసేవుంటాయి. ిడదీయరాదు.శివస్వా ి అర్ధనారీశ్వరుడు. తనమేననే పార్వతిని ధరించాడు!

వాగర్థా ివసంపృక్తులైన జగతః పితరులగు పార్వతీ పరమేశ్వరులను- రఘువంశ కావ్యాదిలో - ప్రార్థిస్తున్నాను. ఏం కావాలని ప్రార్థిస్తున్నాడు?తన ప్రతిమాటా అర్థవంతం కావాలని. వాక్యం అర్థవంతంఅవుతే గాని కావ్యం కాదు **"వాక్యం రసాత్మకం కావ్యం"**

కాళిదాసుపలు చోట్ల వాల్మీకిని అనుసరించాడని చెప్పాం. ఈ సందర్భాన్నిపరిశీలిద్దాం:-

వాల్మీకిసహితం - కాళిదాసు వలెనే - రామాయణం రచించడానికివెనకాడాడు. అప్పుడు బ్రహ్మ అంటున్నాడు:-

"నతేవాగనృతా కావ్యే కాచిదత్ర భవిష్యతి
కురురామకథాం పుణ్యాం శ్లోకబద్ధాం మనోరమామ్"

కావ్యంలోఎక్కడా నీవు చెప్పింది అబద్ధం కాదు. పుణ్యం, శ్లోకబద్ధం,మనోహరం అయిన రామాయణం రచించు.

వాల్మీకికిబ్రహ్మ 'అబద్ధం కాని వాక్యం' వరం ఇచ్చాడు. కాళిదాసు అదేవరం'వాగర్థప్రతిపత్తయే' అర్థిస్తున్నాడు.

రామాయణంలోసీత తనకూ, రామునికి గల అనన్య సంబంధాన్ని ప్రవచిస్తున్నది:-

"అనన్యారాఘవేణాహం - భాస్కరేణ ప్రభాయధా"
నేనూ,రాముడు సూర్యుడు - కాంతివలె అనన్యులం.

"వాగర్థావివ........."పైన "అనన్యా........" ప్రభావం స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది.

వేదం

గోభిర్విప్రైశ్చ వేదైశ్చ సతీభి స్సత్యవాదిబి: ।
అలుబ్ధైర్దానశీలైశ్చ సప్తభిర్ధార్యతే మహీ॥

గోవులు,విప్రులు, వేదాలు, పతివ్రతలు, సత్యవచనులు, లుబ్ధులుకానివారు, దానశీలురు,
ఈ ఏడుగురివల్లనే భూమి నిలిచి వుంది.

'భూమిప్రేలాడుతున్నది' అని యజుర్వేదం ప్రవచించింది. భూమినిరాధారంగా నిలిచి ఉంది. గాలిలోతేలియాడుతున్నది. రాలకున్నది. నిలిచి ఉన్నది. అట్లా ఎట్లాఉన్నది! **"శ్రీమహా విష్ణోరాజ్ఞయాప్రవర్తమానస్య" శ్రీమహా విష్ణువు ఆజ్ఞాపించాడు. భూగోళంఆకాశంలో, గాలిలో, ఏఆధారం లేకుండా నిలిచి వుంది! ఇది భౌతికం.**

ఈ భూమండలంపైదనే సకల ప్రాణిజాలం నివసిస్తున్నది. అగ్ని, వరుణ,వాయు దేవుల సహితంగానరుడు మహీతలం పైదనే నివసిస్తున్నాడు. వేదంవారి కోసం ఒక సమాజం, ఒకజీవన విధానం ఏర్పరచింది.ఇవి **నిరంతరం సాగాలంటే'ధర్మం' అవసరం. ధర్మం కొనసాగాలంటేఏడింటి అవసరాన్ని శ్లోకం వివరించింది.**

1.గోవులు

గోవునకువేదం ఎంతో ప్రాముఖ్యత నిచ్చింది. గోవును పవిత్రంగాభావించింది. గోవును దేవతఅన్నది. అంతేగాని గోవధ నిషేదించలేదు. యజ్ఞ యాగాదుల్లోగోవును బలి ఇచ్చిన నిదర్శనాలున్నాయి. నాడు మాంసమే ఆహారం.నిషేధమేల? **నేటి గోవధ నిషేదం కేవలం రాజకీయనినాదం!**

'గోవు''అశ్వం' కూడా ఆ నాటి ఆహారం అయినాయి. ఆకలికి తాళలేకవిశ్వామిత్ర మహర్షి కుక్కమాంసం తిన్నాడు. ఇవాళ్టికీ మాంసాహారం తప్పేం కాదు.

మానవుడుసుఖజీవనం సాగించడానికి భారతదేశంలో జరిగినంతనిరంతర పరిశోధన, పరిశ్రమమరొక చోట జరగలేదు. ఆహారం విషయంలో జరిగినపరిశోధనల్లో శాకాహారం శ్రేష్టం అనితేలింది. జైన, బౌద్ధ సిద్ధాంతాలు జీవకారుణ్యం బోధించాయి.అప్పుడు మాంసాహారం అధమం అయింది. **నేటి**

మనఆహారంలోని వ్యంజనాలు ఆరోగ్యానికి ఎంతగానో ఉపకరిస్తాయి.పాశ్చాత్యులు పరిశోధనలుచేసి వాటి ప్రాముఖ్యాన్ని ఇప్పుడు గుర్తించడానికి ఇంకా ప్రయత్నిస్తున్నారు!పరిశోధనలు ఎందుకుమనం కలకాలంగా వాడుతున్నాం కదా! అంటే పరిశోధనఒక వ్యాపారం! ఇవ్వాళ అవుననన్నపరిశోధనే రేపు కాదంటుంది! ఏది సత్యం?

ఇవాళభారతదేశం శాకాహారం ుద ిశ్వాసం వున్న దేశం.పాశ్చాత్యులు ఇప్పుడు శాఖాహారపుిషిష్టతను గుర్తిస్తున్నారు! కాని ఇంకా గొడ్డుమాంసంBeef,పందిమాంసం Porkతినిబతుకుతున్నారు. ఈ తెలుపు రంగు మేధావులు యజ్ఞంలోపశుబలి 'ఆర్యుల ఆటిక జీవనం' అంటున్నారు. వేదం 5000సంవత్సరాలదని పాశ్చాత్య ిద్వాంసులు అంగీకరిస్తున్నారు. 500సంవత్సరాల క్రితపు పశుబలి ఆటికం అయితే పొట్ట నింపుకోడానికిరోజూ లక్షల పశువులనుహతమారుస్తున్న జాతి ఆటికం కంటే అధ్వాన్నం కదా!వేయేళ్ళ చరిత్ర గల ఆధునికయురోపు 400 ఏళ్ళ చరిత్ర గల అమెరికా, కెనడా, ఆస్ట్రేలియాలుపదుల వేల ఏళ్ళనాగరకతను ఏర్పరచిన వేదాన్ని ఆటిక జీవనం అంటున్నాయండీ!ఇద గ్రుడ్లు వచ్చి తల్లినివెక్కిరించడం లాంటిది. ఇది అధికారమదం. సూర్యుడుఅస్తిమించని బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యం అస్తిమించింది! ిగతాిఅస్తిమించాలి!! ఇది ప్రకృతి శాసనం. తప్పదు. ఇంతలో ఈ ిడిసిపాటేల?

“కారేరాజులు రాజ్యముల్ గలుగవే గర్వోన్నతిం బొందరే
వారేరీసిర మూట గట్టుకొని పోవంజాలిరే భూిపై” ఇది నిత్య సత్యం.

ఆవుపాలను గురించి వేదం బహుధా ప్రశంసించింది. ఏనాడైనాపాడి ఆహారానికి తప్పనిసరి. ఎంతోఆధునికం అనుకుంటున్న ఈ కాలంలోనూ పాడి తప్పని సరి.పాడికి గోవు అవసరం. పాడిజీవనాధారం

భారతవ్యవసాయానికి ఈ నాటికీ పశువే పట్టుగొమ్మ.

యజ్ఞానికినేయి అవసరం. ఆహారానికి సహితం ఘృతం తప్పనిసరి.
“ఘృతంినాభోజనమప్రశస్తం”

ఇన్నింటివల్లగోవు సామాజిక జీితానికి అవసరం అని అర్థం అయింది.

2.ిప్రులు

నేనుభారతం రాస్తూ 'ిప్రులు ' అంటే మేధావులు అన్నాను. ధర్మరాజుఅడవులకు వెళ్తుంటాడు. అతనివెంట ిప్రులు తప్ప అన్యులు వెళ్ళరు? రాజ్యం చేతులు మారినప్పుడల్లావ్రేటు పడేది మేధావులుదనే! అది ఈ నాటికీ సత్యమే! నేను వంది, మాగధమేధావులను గురించి చెప్పడం లేదు.వారు ఎవరినైనా స్తుతిస్తారు. “సులభాః పురుషా రాజన్సతతం ప్రియ వాదినః ” నిత్యం స్తుతించేవారు కొల్లలు! సత్యం చెప్పేవారు అరుదు!! ఏ ప్రభుత్వమూ'సత్యం' సహించదు. దానికి పొగడ్తలుకావాలి! ధర్మరాజు పోషించిన మేధావులను దుర్యోధనుడుసహించడు. అందుకే వారు ధర్మరాజువెంటవెళ్లారు. ఓట్ల వ్యాపారంలో అధికారం ఆర్జించిన వారూఅంతే!

వేదవ్యాఖ్యలో సాయణాచార్యులు కూడా ిప్రులను 'ిద్వాంసులు' - 'పండితులు'అన్నారు.

ిప్రులు- బ్రాహ్మణులు. అనంతర కాలంలో 'కులం' అయింది. కులంకావడం తప్పని సరి. వృత్తులువంశపరంపరగా వచ్చాయి. అందువల్ల కొందరు 'మేధావులు'కాని వారూ ిప్రులు అవుతారు.

కాలక్రమాన ప్రతి సంస్థా స్వప్రయోజ పరుల చేతుల్లో పడుతుంది.అప్పుడం ఆత్మను కోల్పోయిన నిర్జీవప్రతిమలు అవుతాయి! ంచిత్రం ఏమంటే సమాజం ఈ నిర్జీవప్రతిమలనే గుర్తిస్తుంది! ఇవ్వాళటి కులాలుఅన్నీ అర్థం కోల్పోయిన ఆర్భాటాలే! పూర్వం కులాలున్నాయి.నేటి కుల రాజకీయాల్లేవు. ఓట్లచదరంగంలో కులం 'పావు' అవుతుంది.

"ప్రజలపేరు ంద ప్రభుతలు సాగును
ప్రజలెసర్వమంచు ప్రళయ ఘోష
ప్రజలుపావులయ్యె ప్రభువుల 'చెస్సు'లో
ంశ్వజనులవాణి ంనరరంగ" అన్నాను 1960లో.

ంప్రులు- మేధావులు, ంద్వాంసులు సమాజానికి వెన్నెముక వంటివారు.వారి నిత్యపరిశ్రమ వల్లనేసామాజిక ప్రగతి సాధ్యం. మేధాం నిర్భయంగా తన అభిప్రాయంవెల్లడించ గల వాతావరణంఉండాలని 'వేదం' ఆ నాడు గుర్తించింది. **సత్యానికి జరామరణాలుండవు. ఏసమాజానికైన మేధావుల స్వేచ్ఛ అవసరం. "గోబ్రాహ్మణేభ్యఃశుభమస్తు నిత్యం, బ్రాహ్మణాస్సంతు నిర్భయాః"** ఇంవేదం చేసిన నినాదాలు.

మధ్యయుగాల్లో క్రైస్తవ మతాచార్యులు ప్రభుత్వాలను నడిపించారు.అత్యాచారాలు చేశారు. స్వర్గాన్ని ంధిలో వేలంవేసి ంక్రయించారు.ప్రగతికి అడ్డుగోడలు కట్టారు. తమను వ్యతిరేకించినవాళ్ళందరినీ శిక్షించారు. వారి దౌర్జన్యాలు సహించ లేకక్రైస్తవుల్లో ఒక వర్గం తిరుగుబాటు చేసింది. మతాన్ని రాజకీయంనుంచి ండగొట్టారు. వారు 'ప్రొటెస్టెంట్లు' అయినారు.

భారతచరిత్రవ్రాసిన వారు క్రైస్తవులు. భారత బ్రాహ్మణులను వారుమధ్య యుగపు క్రైస్తవ మతాచార్యులుఅనుకున్నారు. బ్రాహ్మణులను మతపు గుత్తాధికారులుగావర్ణించారు. బ్రాహ్మణులక్రైస్తవ మతాచార్యుల వంటి అత్యాచారాలు చేశారాని చెప్పిప్రజలను నంమ్మించారు.

వాస్తవంఅందుకు పూర్తిగా ంరుద్ధం. భారత ఇతిహాసం సాంస్కృతికఇతిహాసం. దాన్ని రాజకీయంచేయడమే ద్రోహం. కులమతాల పేర భారత సమాజాన్నిఛిన్నాభిన్నం చేయాలనే కుట్రతోఆంగ్లపాలకులు భారత చరిత్రను వంచించారు. మేధావులతోవప్పించారు. **స్వాతంత్ర్యంవచ్చి అర్ధశతాబ్దం దాటినా పాఠ్యాంశాల్లో, ంశ్వంద్యాలయాలలో అదే ంషచరిత్రబోధింపబడుతున్నది!**

క్రైస్తవసామ్రాజ్యంలో రాజనీతి నుంచి మతాన్ని ండదీయడానికి తిరుగుబాటుఅవసరం అయింది.సనాతన కాలం నుండీ భారత సమాజంలో ధర్మం వేరుగానూరాజకీయం వేరుగానూ వర్ధిల్లాయి.

ధర్మంసమాజాన్ని నిర్మించింది. జీంతాన్ని ఏర్పరచింది. భారత రాజులుకేవలం పాలించారు. Theyhave just administered. భారతప్రభువులు ఏనాడూ శాసించలేదు! ధర్మానికీ, రాజకీయానికీస్పర్ధ వచ్చినప్పుడు ధర్మానిదే పై చేయి అయింది. రాజకీయంధర్మం ముందులొంగింది.

రాముడుధర్మంకోసం రాజ్యం వదులుకున్నాడు.

ంశ్వాంమిత్రుడుధర్మబలం సాధించదలచాడు. రాజ్యం వదులున్నాడు.

ఇలాంటిఉదాహరణలు అనేకం. బ్రాహ్మణం ధర్మం అనుకుంటే రాజకీయంక్షాత్రం అయింది.
"బ్రాహ్మణోముఖమాసీత్ - బాహూ రాజన్యః కృతః " క్షాత్రం, బ్రాహ్మణంపోటీలు పడలేదు.
ఒకదానిసరసన ఒకఫటి వర్ధిల్లాయి. ఒకరి హద్దులను ఒకరుఅతిక్రమించలేదు.

చాణక్యుడుతన బుద్ధి బలంతో భారత సామ్రాజ్యం స్థాపించాడు. చంద్రగుప్తునికిరాజ్యం ఇచ్చాడు. తానుసన్యసించాడు.

విద్యారణ్యులువిజయనగర సామ్రాజ్యం స్థాపించారు. తాను పదవి కోరలేదు.హరిహర బుక్కరాయలకుపట్టం కట్టాడు.

ఇదిభారత సంప్రదాయం. ఇంగ్లీషు వానికి ఇది తెలియక కాదు.మనను శాశ్వతంగా సాంస్కృతికబానిసలను చేయటానికి పన్నిన కుట్ర అది. భారతీయ మేధావులుఅది గుర్తించాలి.
ప్రభుత్వాలుజడపదార్థాలు. అవి కదలవు. వాటికి పదవి తప్ప సంస్కృతిఅర్థం కాదు!

సమాజానికిమెదడు మేధావి. అతని ఆవశ్యకత తెలియపరచింది శ్లోకం.

3.వేదం

సమాజానికిసర్వస్వం వేదం. పురుష ఏ వేదగ్ం సర్వం యద్భూతంయచ్చభవ్యం. సర్వమూ వేదమే - జరిగిందీ - జరుగనున్నదీవేదమే. వర్తమానం వుండదు. అది క్షణంలో భుతకాలంఅవుతుంది. మరుక్షణంలో భవిష్యత్తు అవుతుంది!

"ప్రత్యక్షేణానుమిత్యా వా యస్తూపాయో న లబ్యతే
ఏతంవిదన్తి వేదేన తస్మా ద్వేదస్య వేదతా"
ప్రత్యక్షము,అనుమానంతో ఉపాయం దొరకదు. అప్పుడు వేదం ఉపాయంచూపుతుంది. అదే వేదపు వేదత్వం.

ప్రత్యక్షం,అనుమానం రెండు ప్రమాణాలు - కొలతలు. ప్రత్యక్షం అంటేకంటికి కనిపించేది. అగ్ని మన ముందు మండుతున్నది.ఇద ప్రత్యక్ష ప్రమాణం. అగ్ని కంటికి కనిపించడం లేదు.దూరంగా పొగ కనిపిస్తున్నది. కాబట్టి అక్కడ అగ్ని వున్నదనిఅనుమానం. ఇద అనుమాన ప్రమాణం. ప్రత్యక్ష, అనుమానప్రమాణాల వలన అవగతం కాలేదు. అప్పుడు వేదం అవగతంచేయిస్తుంది. అర్థం చేయించడమే వేదపు వేదత్వం.

తర్కానికిమూడు ప్రమాణాలు 1. ప్రత్యక్షం 2. అనుమానం 3. శాబ్దంఅంటే వేదం, ఉపనిషత్తు, పురాణాది శబ్దరూపాలు.

శ్రుతిస్సనాతనీ సాధ్వీ సర్వమానోత్తమోత్తమా ।
అతీన్ద్రియార్థ విజ్ఞానే మానం సశ్రుతి రేవహి ॥
శ్రుత్యేకగమ్యే సూక్ష్మార్థే సతర్కః కిం కరిష్యతి ।
మానానుగ్రాహకస్తర్కో నస్వతంత్రః కదాచన ॥

వేదంసనాతనం, సాధ్వి. కొలమానాల్లో ఉత్తమం. ఇంద్రియాలకు అందనివిజ్ఞానానికి వేదమేకొలమానం. వేదానికి మాత్రమే గోచరమయ్యే సూక్ష్మార్థంఉంటుంది. దానికి తర్కం ఎలాఉపకరిస్తుంది? తర్కం ఇతర ప్రమాణాల మీద ఆధారపడింది.తర్కం స్వయంగా ప్రమాణం కాదుకదా!

"శాస్త్రయోనిత్వాత్"వేదం శాస్త్రం మాత్రం కాదు. సకల శాస్త్రాలకూ జన్మనిచ్చింది.అన్నీ వేదంనుంచే ఆరంభించాయి.

వేదంవల్లనే జీవితం నిలిచి వుంది.

4.పతివ్రతలు

సతిపరమ శివుని ప్రథమ భార్య. ఆమె దక్షయజ్ఞంలో దహనంఅయింది. అందుకే సహగమనానికి 'సతి' అని పేరు వచ్చింది.

సతిఅంటే పతివ్రత. పతిని నమ్ముకున్న స్త్రీ పతివ్రత. సమాజంఅధిక భాగం సంతానం మీద ఆధారపడి వుంది. సంతానమేసమాజపు నిరంతర జీవనం. సంతానం తల్లి మీద స్త్రీమీద ఆధారపడి వుంది. కావున స్త్రీయే సమాజం. **స్త్రీఎంత సౌశీల్యవతి అయితే సమాజం అంత సుశీలం అవుతుంది.ఇంటికి వచ్చిన కోడలును వేదం 'సామ్రాజ్ఞీభవ' అంటుంది.తన కుటుంబానికి ఆమె మహారాణి.**

AIDSనుంచిరక్షణకు ఒక పురుషుడు ఒక స్త్రీ అనే నినాదం ప్రచారంచేస్తున్నారు. ఇది లైంగిక సంబంధం వరకే పరిమితంఅంటున్నారు!

త్రేతాయుగంలోనేవాల్మీకి మహర్షి ఏకపత్నీత్వాన్ని ఆవిష్కరించాడు. శ్రీమద్రామాయణంద్వారా ప్రచారం చేశారు. **ఏకపతిత్వం, పత్నీత్వం ఒక్క లైంగికసంబంధానికే కాదు. సకల మానసిక మానవ సంబంధాలకుఅవసరం. బహు భార్యత్వం, లైంగిక స్వేచ్ఛ ప్రమాదకరంఅని హెచ్చరించారు. బహుభార్యల కారణంగా దశరథుడు,రావణుడు నశించారు. వాలి స్త్రీలోలుడై నశించాడు.**

రామునిదిఒకే పత్ని, ఒకేమాట, ఒకే బాణం!

సీతారాములదిఆదర్శ దాంపత్యం, "అనన్య రాఘవేణాహం భాస్కరేణ ప్రభాయథా" అంటుందిసీత. సీతారాములు అన్యులు కారు - అనన్యులు. రామాయణంలోవారు సుఖించినజాడలేదు. అయినా అందరూ సీతారాముల వంటి దాంపత్యాన్నేకోరుకుంటారు.

స్త్రీకైనాపురుషునికైనా అనుకూల దాంపత్యం ఒక వరం. కలసిఉన్న దంపతులు కష్టాలను లెక్కచెయ్యరు.**ఆనందంసంపదలో లేదు! అనన్యత్వంలో ఉంది!! సుఖ దుఃఖాలు సాపేక్షములు. కలసినవ్వడంలో ఎంత ఆనందం ఉందో - కలసి ఏడవడంలోనూఅంత ఆనందం వుంది!**

అద్వైతంసుఖదుఃఖయో, రనుగతం సర్వా స్వవస్థాసు య
ద్విశ్రామోహృదయస్య యత్ర, జరసా యస్మిన్న హార్యోరసః
కాలేనావరణాత్యయా త్పరిణతే యత్స్నేహ సారేస్థితం
భద్రంతత్ర సుమానుషస్య కథమప్యే కం హి తత్ప్రార్థ్యతే.
భవభూతిఉత్తరరామచరిత నాటకం 1 - 32
అనుకూలదాంపత్యంవివరిస్తున్నాడు:-
సుఖ,దుఃఖాలకు అద్వైతం అంటే ఒకళ్ళవలెనే అనుభవించడం.అన్ని దశల్లోనూ కలసిసాగడం, హృదయానికి విశ్రాంతి, మనశ్శాంతి.వార్ధక్యం వచ్చినా అదే వలపు, అదే ప్రేమ. కాలం నడుస్తుంటేప్రేమ పండుతుంది. స్నేహం స్థిరంగా వుంటుంది. ఆజీవితం భద్రతమం. అలాంటిదాంపత్యం ఆశించని వాడు ఎవడు?

ఏవంవర్ష సహస్రాణాం శతం వా %హంత్వయాసహ
వ్యతిక్రమంనవేత్స్యాఽు స్వర్గోపి నహి మే మతః

వనవాసంగురించి సీత రామునితో అంటున్నది:-
అలాఅడవుల్లో నీతో కూడి వందల, వేల సంవత్సరాలు వుంటాను.స్వర్గం కూడా నాకు అక్కరలేదు.నీవు లేక వుండలేను.

నాకుపన్నెండేళ్లు, కమలకు ఏడేళ్ళున్నప్పుడు 1939లో మాకుపెళ్ళి అయింది. మా కష్టాలను నాఆత్మకథ 'జీవనయానం'లో ివరించాను. ఆ గ్రంథాన్ని కష్టాల్లో/ కల్లోలాల్లో / కన్నీళ్లలో / కలసిసాగుతున్న కమలకుఅంకితం ఇచ్చాను.

హిందూివాహం తప్ప అన్య మతాల ివాహాలు కాంట్రాక్టులు మాత్రమే.హిందూ ివాహం పిత్రబంధం. దాన్ని మృత్యువు సహితం ిడదీయలేదు. అదిఏడేడు జన్మల బంధం. నూరేళ్ళపంట!

ఎంతటిసమాజంలో నైనా కుటుంబానిదే అగ్రస్థానం. కుటుంబమేసమాజానికి మూలకారణం. వేదంసుఖమయ, శాంతిమయ కుటుంబానికి బాటలు పరచింది.ఒక్కస్త్రీమాత్రమే కాదు సంసార రథానికిస్త్రీ పురుషులు రెండు చక్రాలు.

అనుకూలదాంపత్యం సమాజానికి మూల స్తంభం.

5.సత్యవాది

సత్యమేవేశ్వరోలోకే సత్యే ధర్మం ప్రతిష్ఠితం.
ఈ లోకంలోసత్యమే భగవంతుడు. సత్యం ీదనే ధర్మం ఆధారపడివుంది.
సత్యంఅంటే నిజం చెప్పడం మాత్రమే కాదు. కాని సమాజ జీితంచాలా వరకు నిజం ీదనేఆధారపడి వుంది. ప్రభుత్వ, న్యాయ యంత్రాంగం సొంతంనిజం చెప్పించడానికే ఏర్పడింది.దురదృష్టం ఏమంటే ఈ యంత్రాంగం సొంతం అబద్ధంీదనే ఆధారపడి వుంది!
కార్యనిర్వహణ నిజం చెప్పదు. న్యాయం నిజం చెప్పదు. శాసనంనిజం చెప్పదు. ీరు నిజం చెప్పించడానికిఏర్పడ్డారు!

ఒకహత్య జరిగింది. ఒక దోపిడీ జరిగింది. ఒక ఎన్నిక జరిగింది.ఒక న్యాయ ిచారణ జరిగింది. ిటిఅన్నింటిలో అబద్ధాల సాక్ష్యాలే! ఎవడూ నిజం చెప్పడు. ఈ సమాజంఅసత్యాల ీద ఆధారపడివుంది. మన రాజ్యాంగమే అబద్ధంగా వుంది!

రాజ్యాంగంలోభారత్ Sovereign Democratic - SocialistSecular అని వుంది.
మనంఎంత వరకూ సావరిన్, ఎంతవరకు సెక్యులర్, ఎంతవరకుసోషలిస్టో గ్రహించండి.

ఎన్నికల్లోరాజకీయ పార్టీలు చేసే వాగ్దానాల్లో ఇసుమంత నిజం లేదు.

నిజంచెప్పమనండి ఈ వ్యవస్థ పేక మేడల్లా కూలుతుంది.

నిజానికిఈ సమాజంలో ిలువలేదు. ఒక హంతకుడు హత్య చేశాననీ,ఒక దొంగ దొంగలించాననినిజం చెప్పినా న్యాయ వ్యవస్థ అంగీకరించదు. అతడు సాక్ష్యాధారాలతో నిరూపించాలి!

ఒకఆదర్శ సమాజాన్ని అవలోకిద్దాం. అందరూ నిజం చెప్పారనుకొండి.ఈ వ్యవస్థ సొంతం వృధాఅవుతుంది. వ్యర్థం అవుతుంది. పోలీసు వ్యవస్థకు,న్యాయ వ్యవస్థకు పని ఉండదు. రాజకీయులూనిజం చెపుతారు! నిజాయితీ గలవారే ఎన్నిక అవుతారు! ఇదిఆదర్శం! ఒక స్వప్నం!!

ఒక్క 'నిజం' అనే పదం ఈ వ్యవస్థలో చేరితే ఎంత నిజాయితీ,నిష్కల్మషమూ, స్వచ్ఛమూ, మానఀయమైన సమాజం వెలుగొందుతుంది?

అయితేఅంతా అబద్ధం చెపుతున్నారా? అట్లయితే నిత్య జీఀతం సాగేనా?సరుకులు కొనేప్పుడుఅమ్మేప్పుడు కేవలం నిజం ఀద ఆధారపడుతున్నారు.కాగితం పత్రం లేకుండా మాటఀద కోట్ల వ్యాపారం జరుగుతున్నది. చెక్కులు, రశీదులు,హుండీలు కోట్ల కొలదిఀ అడ్వాన్సుగాఇస్తున్నాం. ఎక్కడో తప్ప అబద్దం మోసం జరగడం లేదు.

చిన్నవ్యాపారులతో, కూరగాయలు, పాలవాడు, ఆటోవానితో బేరం కుదిరించుకుంటున్నాం. ఉభయపక్షాలూ మాటకు కట్టుబడుతున్నాయి.

సామాన్యుడుసాధారణంగా అబద్ధం ఆడడం లేదు. అందువలననే జీఀతంసాగిపోతున్నది.

జీఀతంఎలా సాగుతున్నది? సత్య వాదుల వలన!

6.అలుబ్దుడు

లుబ్ధులుపీనాసివారు. అలుబ్దులు పీనాసులు కానివారు.

ఇదిద్రవ్యం - వ్యయానికి సంబంధించిన ఀషయం. ధనంద్రవ్యం అవుతుంది. ద్రవ్యానిది ద్రవస్వభావం. ద్రవ్యానికి స్థిరత్వం లేదు. నిలకడ లేదు.ఒకచోట వుండదు. మారుతుంటుంది. దాన్నికదలకుండా కట్టిపెట్టే వారు లుబ్ధులు. అంటే వారు ద్రవ్యప్రకృతికి ఀరుద్ధం అయిన పని చేస్తున్నారు.ధనం చెలామణిలో ఉండాలి. అందువల్ల అది ప్రజకు ఉపకరిస్తుంది.ఉత్పత్తి దారుడు మరింతఉత్పత్తి చేయడానికి ఉపకరిస్తుంది. ఉత్పత్తివల్ల సంపదపెరుగుతుంది. ఀనియోగదారులు పెరుగుతారు. దాచిపెట్టడంవల్ల ఇవన్నీ నిలిచిపోతాయి.

'చీమలుపెట్టిన పుట్టలు
పాములకెరవైనయట్లు పామరుడుదగన్
హేమంబుకూడబెట్టిన
భూఀశులపాలజేరు భుఀలో సుమతీ'.

లుబ్ధులుగడ్డి వామునకు కాపు ఉన్న కుక్క వంటివారు. ఆ కుక్కతాను తినదు. ఇతరులను తిననీయదు.Drunkardsand Gamblers are better than hoarders అంటారుబ్రెటెండ్ రసెల్. తాగుబోతు,జూదరి తనకు నష్టం కలిగించుకుంటున్నాడు. సమాజానికినష్టం కలిగంచడం లేదు!కాని సొమ్ము దాచి పెట్టేవాడు సమాజానికి నష్టం కలిగిస్తున్నాడు!

అలుబ్ధుడుడబ్బు దాచడు. తనకోసమే తన వారి కోసమే ఖర్చు చేస్తాడు.దాన ధర్మాలు చేస్తాడని కాదు. ఏదోరకంగా ఖర్చుచేస్తాడు.

పెట్టుబడిపెట్టడం - బ్యాంకుల్లో దాచడం కూడా సమాజానికి ఉపకరిస్తుంది.సంపద, ినిమయం పెరుగుతుంది. అది కళ్యాణ కారకంఅవుతుంది.

అట్లాలుబ్ధుడు సమాజానికి అపకారం చేస్తున్నాడు. అలుబ్ధుడుఉపకారం చేయకున్నాడు.

అందువల్లజీవన గమనానికి ఉపయోగపడుతున్నాడు.

7.దానశీలురు

ఈశావాస్య.ిదంసర్వం యత్కించ జగత్యాం జగత్ ।
తేన త్యక్తేన భుంజీథా మాగృధః కశ్చచిద్ధనం ॥ ఈశోపనిషత్తు- 1

ఈ జగత్తులోనిచరాచరమంతా ఈశ్వరమే. అతడు త్యజించిందే అనుభించాలి.అన్యుల ధనానికిఆశించకు.

ఈ శ్లోకంసమస్త ిశ్వాన్ని దర్శింపచేస్తున్నది. ఈ రెండు పాదాలను- అంతే అన్య శాస్త్రాలు కాదు- ఆచరిస్తే లోకం నాకం అవుతుంది.

ఈలోకంలోని ధనద్రవ్యాలు - ఆస్తి పాస్తులు - పదవులు అధికారాలు- రాజ్యం రాచరికం

అంతాభగవానునిదే. అతడే దీనినంతటినీ సృష్టించాడు. ఇిఎవరిి కావు. ఈశ్వరునిి. ఈశ్వరుడుకరుణామయుడు. దయదలచాడు. ఒక్కొక్కటీ ఒక్కొక్కరికిఇచ్చాడు. రక్షించమన్నాడు. అితనిి. తన పక్షాన ధర్మ కర్తృత్వం నిర్వహించమన్నాడు.అతడు కర్త కాదు ధర్మకర్త మాత్రమే!

ధర్మ- అర్థ - కామములు పురుషార్థాలు. ఇి సామాజికములు. మోక్షంతురీయ పురుషార్థం. ఇదివ్యక్తి గతం. దీనికి ఇతరులతో ప్రమేయం లేదు. ఇతరులకుభాగస్వామ్యం లేదు.

అర్థకామములు లౌకికములు. ఈ రెండూ ధర్మంతో కూడినపుడున్యాయపుని అవుతాయి. 'రాజానుమతోధర్మం' రాజు అనుమతించిందే ధర్మం. ఆయాకాలాల్లో రాచరికం

ిధించిననియమాలకు లోబడి ఆర్జించింది న్యాయ అర్థం అవుతుంది.అలాంటిదే కామం. కామంఅంటే స్త్రీ ిషయికం మాత్రం కాదు. కోరిక కామం అవుతుంది.అది ధర్మాన్ని అనుసరించేప్పుడేన్యాయమైన కోరిక అవుతుంది.

ప్రకృతిస్వభావం ఇవ్వడం. ఒక్క గింజ వేయండి. చెట్టు ఎంతో ఇస్తుంది.ఇస్తూనే ఉంటుంది. ఇదిదానత్వం. ఇది వృక్షపు దానశీలత్వం.

దానందైవ స్వరూపం. ఈశ్వరుడు ఒకనికి ధనం ఇచ్చాడు. కొంతమందినిర్ధనులను సృష్టించాడు.సంపన్నుని ధనం స్వంత ినియోగానికి కాదు. ఇతర దీనుల,దరిద్రుల, అనాథల,అన్నార్తులకు ఇవ్వడానికి. **ఆ సంపన్నుని ధనం ఇలాంటి వారందరికీచెందాల్సి ఉంది. అలాపెట్టక తానే అనుభించిన వాడు దొంగతనం చేసిన వాడవుతాడు.**

దానశీలునికిఆత్మానందం కలుగుతుంది. ఆకలి గొన్నవానికి అన్నం పెట్టండి.ముందు కూర్చునివడ్డించండి. అతడు తింటున్నప్పుడు, తిని తేన్చినపుడుదాతకు కలిగే ఆనందం చేసిన దానాన్నిఁంచుతుంది. పురాణ పురుషులగు దానశీలురకు నమస్కరింతాం.

బలిచక్రవర్తి

ప్రహ్లాదునిమనమడు బలి. అతడు సమస్త ఁశ్వాన్ని జయించాడు. అతడునర్మదా నదికి ఉత్తరానఅశ్వమేధం చేస్తున్నాడు. అతని గురువు శుక్రాచార్యులు.అతడు యజ్ఞం చేయిస్తున్నాడు.

ఆ యజ్ఞానికివామనమూర్తి వచ్చాడు. వామనుసు బలి దగ్గరకు వచ్చాడు.బ్రాహ్మణ కుమారా! నీవుఅడుగు పెట్టినావు. ఈ యజ్ఞం పావనం అయింది. నేను పావనుడనుఅయినాను. నీకుకావలసింది అడుగు. కాదనక లేదనక ఇస్తాను:-

"వరచేలంబులొ, మాడలో, ఫలములో, వన్యంబులో, గోవులో
హరులో,రత్నములో, రథంబులో, ఁమృష్టాన్నంబులో, కన్యలో
కరులో,కాంచనమో, నికేతనములో, గ్రామంబులో, భూములో
ధరణీఖండమోకాక యేమడిగెదో ధాత్రీ సురేంద్రోత్తమా"

వామనమూర్తియాచిస్తున్నాడు!

"అడిగినదిలేదనక ఇచ్చుదాతలలో నీవు మేటిఁ. అందుకే నిన్నుయాచిస్తున్నాను. నిన్ను ఎక్కువ అడుగను.నా అడుగులతో మూడడుగుల నేల ఇవ్వు. చాలు"

"నీకోరిక మూడడుగుల నేలయే అయితే తీసుకో" అని దానంఇవ్వాడానికి జలపాత్రను అందుకున్నాడు.

శుక్రుడుఎత్తిన బలిచేయి పట్టుకున్నాడు. "ఇతడు సాధారణుడు కాడు.నిన్ను ధ్వంసం చేయడానికివచ్చాడు. అతడు ఒక్క అడుగుతో భూమండలాన్నీ, మరొకఅడుగుతో ఆకాశాన్నీ కొలుస్తాడు.మూడో అడుగు ఎక్కడ పెట్టాలి? అని అడుగుతాడు. ఏఁస్తావు.ఇస్తానన్నావు నిజమే. ఇదిప్రాణరక్షణ. ఇచట సత్యం పనికిరాదు. అబద్దం ఆడు. ఇవ్వనను"అన్నాడు.

"గురుదేవా!నేను ప్రహ్లాదుని మనుమణ్ణి. ఇస్తానన్నాను. ఇవ్వననడంమోసం కాదా **అసత్యంకంటే అధర్మం లేదు. భూఁు అన్నింటినీ భరిస్తుంది.అసత్యం భరించలేదు. నరకం, దారిద్ర్యం,దుఃఖం, రాజ్య నాశనానికి భీతిల్లను. ఇత్తునని ఇవ్వకమోసంచేయ జాలను. అసత్యాన్ని ఁంచినఅపరాధం, పాపం మరొకటి లేదు."**అని బలి వామనునికిమూడడుగుల నేల దానం చేశాడు.బలి భార్య ఁంధ్యావతి బంగారు బెంబుతో నీరు పోసింది. బలిస్వయంగా వామనుని కాళ్లు కడిగినెత్తిన చల్లుకున్నాడు.

ఆకసంనుంచి ఇదంతా చూస్తున్న దేవతలు చకితులైనారు. ఆశ్చర్యపడ్డారు.బలి వారికి శత్రువే. అయినాఅతని కీర్తిగానం చేశారు:-

కమలనాభునెరిగి కాలంబు దేశంబు
నెరిగిశుక్రు మాట లెరిగి నాశ
మెరిగిపాత్ర మనుచు చిచ్చెదానము బలి
మహివదాన్యు డొకడు మరియు గలడె!

వామనుడుఒక అడుగుతో భూమిని, మరొక అడుగుతో ఆకాశాన్నీ కొలిచాడు.మూడవ అడుగుఎక్కడ పెట్టవలెను? అని అడిగాడు.

బలిఅంటున్నాడు:-
"ప్రభూ!నా మాట అసత్యం చేయాలనుకున్నావు. కాని నా మాట సత్యమనిప్రతిపాదిస్తాను. రెండడుగులుఇచ్చినాను. మూడవ అడుగు నా తల మీద పెట్టుము" అన్నాడు.

వామనుడుబలి తల మీద పవిత్ర పాదము పెట్టినాడు. "బలిరాజా! నీవుసుతల లోకానికి సబాంధవంగావెళ్లుము. ఆ లోకమున నేను నీకు ద్వారపాలకుడనైఉంటాను." అన్నాడు.

బలిదానగుణం శ్రీమన్నారాయణ మూర్తినే అతనికి ద్వార పాలకుణ్ణిచేసింది.

"యఇదం దేవదేవస్య హరే రద్భుత కర్మణః
అవతారానుచరితం శృణ్వన్ యాతి పరాం గతిం"

హరిదేవదేవుడు. అద్భుత కర్మణుడు. ఇద అతని అవతార కథ.దీనిని విన్న వారికి పరమ పదంలభిస్తుంది.

శిబిచక్రవర్తి

శిబిసత్యవంతుడు. కీర్తి శాలి. ధర్మాత్ముడు. దానశీలుడు.

ఒకనాటిమాట. అతడు ఆరుబయట కూర్చున్నాడు. ఒకడేగ పావురాన్నితరుముతున్నది. పావురంభయపడుతున్నది. వణకుతున్నది. దానికి శిబి కనిపించాడు.పావురం శిబి చాటునదాగింది.

డేగపావురం వెనుక వచ్చింది. శిబిని చూచింది. అతని ముందువాలింది. అన్నది:-
"మహారాజా!పావురం నా ఆహారం. దాన్ని నేను తరిమి తెచ్చాను. నా ఆహారానికినీవు విఘ్నం కలిగిస్తున్నావు. సకల భూతాలు ఆహారంవల్లనే జీవిస్తున్నాయి. నాకు పావురం ఇవ్వు. నాకు ఆకలిగావుంది. నా ప్రాణాలు పోతాయి. అందుకు నీవే కారణం అవుతావు.నీవు ధర్మజ్ఞుడవు. పావురంఇవ్వు. నా ప్రాణాలు కాపాడు."

శిబిఅంటున్నాడు:-
డేగా!పావురం నన్ను ఆశ్రయించింది. దాని మీద కోపం విడువు.నీకు అనేక జంతువుల మాంసం పెట్టిస్తాను.మహారాజా! పావురాన్ని రక్షించు. పావురపు తూకమంతనీ మాంసం కోసిపెట్టు. అప్పుడునీ దాతృత్వం వెల్లడి అవుతుంది.

శిబిఅందుకు అంగీకరించాడు. త్రాసు తెప్పించాడు. తన మాంసంకోస్తున్నాడు. త్రాసులో పెడ్తున్నాడు.ఎంతకూ పావురానికి సరిపోవడం లేదు. శిబి స్వయంగాత్రాసులో కూర్చున్నాడు. అప్పుడుమరో పళ్ళెంలోకి పావురం ఎగిరంది.

డేగా,పావురం ఇంద్రాగ్నులుగా మారాయి. **"నీ ధైర్య శౌర్యాది గుణంబులనన్య సాధారణంబులుగావున నీ కీర్తి నిత్యంబై శబ్దబ్రహ్మగలయంత కాలంబునువర్తిల్లుచు నుండెడుమ"ని శిబికి వరంబిచ్చి యింద్రాగ్నులు చనిరి.**

ఇంతకుఁుంచిన త్యాగం అరుదు. దధీచి తనదేహాన్నే దానం చేశాడు.ఇది మానవతకు పరాకాష్ఠ. దైవత్వానికిఅతి దగ్గరిది. మానవుని దైవత్వపు అంచులకు చేర్చుటకుశిబి కథ అవతరించింది.

రంతిదేవుడు

రంతిదేవుడురాజు, మహాదాత. దానము చేయడంలో అతనికి అతడే సాటి.తన సంపదను తానుఅనుభఁంచలేదు. ఆ పన్నులకు, పేదలకు దానం చేశాడు.పేదవాడైనాడు. కుటుంబ సహితంగా40 రోజులు ఆహారం లేకుండా గడిపాడు. 49 వ రోజు ఉదయంకొంత పాయసం, నేయి,నీరు లభించింది. సపరివారంగా భుజించడానికి కూర్చున్నాడు.

అప్పుడుఆకలి గొన్న బ్రాహ్మణుడు అతిథిగా వచ్చాడు. 'ఆకలి - అన్నం'అని ఆర్తనాదం చేశాడు. సకలప్రాణులందు భగవంతుని దర్శించువాడు రంతిదేవుడు.వచ్చిన వానిని భగవంతుడుగా భాఁంచాడు.ఉన్న దానిలో బ్రాహ్మణునికి భోజనం పెట్టాడు. అతడు తృప్తిగావెళ్ళిపోయాడు.

ఁగిలినదానికి భుజించడానికి కూర్చున్నాడు.

అప్పుడుఆకలిగొన్న ఒక శూద్రుడు వచ్చాడు. 'ఆకలి - అన్నం' అని ఆర్తనాదంచేశాడు.

రంతిదేవుడుసకల ప్రాణులందు భగవంతుని దర్శించువాడు. వచ్చినవానిని భగవంతునిగా భాఁంచాడు. ఁగిలిన దానిని శూద్రునికిభోజనం పెట్టాడు. అతడు తృప్తిగా వెళ్ళిపోయాడు.

ఁగిలినదానిని భుజించుటకు కూర్చున్నాడు.

అప్పుడుకుక్కలను పట్టుకుని మరొకడు వచ్చాడు. 'ఆకలి - అన్నం'అని ఆర్తనాదం చేశాడు. రంతిదేవుడు సకల ప్రాణులందుభగవంతుని దర్శించువాడు. వచ్చిన వానిని భగవంతునిగాభాఁంచాడు. ఁగిలినది అతనికి అందించాడు. అతడు తృప్తిగావెళ్ళిపోయాడు.

ఁగిలిందినీరు మాత్రం. అదీ ఒకనికి సరిపోయేంత లేదు. నీరుత్రాగడానికే సపరివారంగా కూర్చున్నారు.

అప్పుడుఆకలిగొన్న ఒక చండాలుడు వచ్చాడు. 'ఆకలి - దాహం' అని ఆర్తనాదంచేశాడు. రంతిదేవుడు సకల ప్రాణులందు భగవంతునిదర్శించువాడు. వచ్చిన వాణ్ణి భగవంతునిగా భాఁంచాడు.'అన్నములేదు కొన్ని మధురాంబువులున్నఁ త్రావుమన్న'అని ఇచ్చాడు. అతడు తృప్తిగా వెళ్ళిపోయాడు.

అప్పుడురంతిదేవుడు ప్రార్థిస్తున్నాడు:-
"భగవాన్!నాకు సకల ఐశ్వర్యాలు అక్కరలేదు. నేను నిన్ను మోక్షంకూడ అర్థించను. నేను కోరునది ఒక్కటే కోరిక. సకలప్రాణుల దుఃఖము నాయందే చేరవలెను. సమస్త ప్రాణులుసుఖించవలెను."

ఆ వచ్చినఅతిథులు దేవతలు. రంతిదేవుని ముందు బ్రహ్మ, ఁష్ణు,మహేశ్వరులు ప్రత్యక్షమైనారు. వారలనేఁయు నడుగక.

నారాయణభక్తి తన మనంబున వెలుగన్
ధీరుండాతడుమాయా
పారాజ్ఞుండగుచుబరమ పదముంబొందెన్.

రంతిదేవుడుమహాత్ముడు. కర్మయోగి. కోరికలను జయించిన వాడు.నిష్కాఁ.

రంతిదేవునకువందల, వేల వందనములు. అతడు తనను జయించాడు.ఆశలను జయించాడు. మానవత్వాన్ని అధిగ ంచాడు - అతీతుడైనాడు.నిష్కా ు అయినాడు. దైవత్వానికి దరి చేరాడు. కాదు, దాటిపోయాడు.ఇంద్రాది దేవతలకు కోరికలు, ఈర్ష్యాద్వేషాలున్నాయి. రంతిదేవుడువాటినీ దాటాడు. అతడు 'పరమపదముంబొందెన్' అన్నాడుపోతనామాత్యుడు.

నాకురంతిదేవుడంటే అభిమానం. భక్తి. నేను ''ఆకాశవాణి''కి ''రంతిదేవుడు' అనే నాటిక వ్రాశాను. అదిచాలా కాలం క్రితం ప్రసారమయింది.

వేదం- వ్య క్తం

''యుగాన్తే% న్తర్హితాన్వేదాన్ సేతిహాసా న్మహర్షయః
తేభిరేపూర్వమను జ్ఞాతా స్స్వయంభువా''

యుగాంతంఅవుతుంది. వేదాలు మాయం అవుతాయి. అప్పుడు బ్రహ్మమహర్షులకు అనుమతిస్తాడు. మహర్షులు ఇతిహాససహితములైన వేదాలను మరల అందుకున్నారు.

మానవజీ తంలోని ప్రతి అంశం గురించి భారత మేధావులు, ఋషులు,మునులు, ద్వాంసులు చేసినంతఅధ్యయనం, పరిశోదన, పరిశ్రమ, కృషి మరెవ్వరూచేయలేదు. ఇది సత్యం - నిశ్చయం.

ఋషిఅంటే గడ్డం పెంచుకొని, ముక్కుమూసుకొని, కొండ కోనల్లోతపస్సు చేసుకునే వారనే భ్రాంతిభారత స్వప్రయోజన పరులు మనకు కలిగించారు. అదిప్రమాదకరం అయిన భ్రమ. అయితేదాన్ని తొలగించడం అంత సులభం కాదు.

ఋషిమానవాభ్యుదయం కోసం సంసారాన్ని వదిలాడు. అన్యం ఎరుగడు.పరిశోధనయే లక్ష్యం.ప్రాపంచిక షయాలు ఎరుగడు. అంతటి దీక్ష అతనిది.అదే తపస్సు. అతనిని ఎవరూనియ ంచలేదు. జీతభత్యాలు ఇవ్వలేదు. స్వచ్ఛందంగాపరిశోధనకు పూనుకున్నాడు. అతనుకోరిందే ు లేదు. కేవలం మానవాభ్యుదయం మానవకళ్యాణం! మానవ జీ తం సుఖమయం- శాంతి యుతం కావాలి. ఇదీ లక్ష్యం **ఇవ్వాళ్టి మన ఈ మాత్రపుజీ తానికి మహర్షులకృషి తపస్సే కారణం!**

పాశ్చాత్యభాషలో సైంటిస్టు జీతగాడు, లేదా బేహరి. అయినా పాశ్చాత్యులచరిత్ర

ఎంతటిది?యూరోపుది వేయేళ్లు. అమెరికాది నాలుగు వందల ఏళ్లు!**ఈలోగా వారు చేసిన, చేస్తున్న, చేయనున్న రీసెర్చి,వ్యాపారం. మానవజాతి నాశానికి మాత్రం ఉపయోగపడుతున్నది.ఇది భస్మాసురహస్తం. వారినే నాశనం చేస్తుంది! కాలాన్ని కట్టిపెట్టినరావణాదుల గతి ఏమైందో భారతఇతిహాసం చాటి చెపుతున్నది.** వాల్మీకి రామాయణ సుందరకాండలో లంకను ఎంతో సుందరంగావర్ణించాడు. అది నేటి పాశ్చాత్య వ్యామోహ జీ తానికి సరిగ్గాసరిపోతుంది!

కాలాన్నిగురించి భారతదేశంలో జరిగినంత పరిశ్రమ మరెక్కడాజరగలేదు. దీన్ని ''మూఢనమ్మకం'' అని ఆంగ్లేయులుభారత మేధావులను వప్పించారు. అదే చదువు చెప్పారు.

వారుమనను గ్రుడ్డివారినీ, చెంటివారినీ చేశారు! **ఇప్పుడుమనం సత్యం ననొల్లం - చూడనొల్లం. మనకు ఆత్మగౌరవం- ఆత్మ శ్వాసం నశించింది. ఇవ్వాల మనం అన్ని బానిసత్వాలు,డబ్బు పెట్టి కొనుక్కుంటున్నాం. ఈ వ్యవస్థ షాన్ని అమృతంఅని అమ్మి లాభాలు ఆర్జించగలదు! చావునే బ్రతుకని నిరూపించగలదు!**

భారతీయులకుకాలం అనాది. అందరికీ అంతే! కాని అన్యులు మూర్ఖులు!! నమ్మనొల్లరు.కాలం అనంతం అయినా మన శాస్త్రజ్ఞులు శాస్త్రీయంగా గుణించిలెక్కలు కట్టారు. పంచాంగం చూడండి సృష్టి ఆది నుంచిలెక్క కనిపిస్తుంది. ప్రమాధి నామ సంవత్సరానికి 99-2000లకు సృష్టి మొదలై 194 కోట్ల 50 లక్షల, 85,100 సంవత్సరాలయింది.

సృష్టిమొదలయిం తరువాత 432 కోట్ల సంవత్సరాలకు ప్రళయంవస్తుంది. అప్పుడు సమస్తం జలమయం అవుతుంది.ఆ జలమయ జగత్తు 432 కోట్ల మానవ సంవత్సరాలుంటుంది.అప్పుడు ◌ష్ణువు - శ్రీమన్నారాయణుడు. ◌ఱ్రి ఆకు ◌దశయనించేంత వాడవుతాడు. వటపత్రశాయి అవుతాడు. అప్పుడుఆ స్వా◌ ఒక్కడే మఱ్రి ఆకు ◌ద తేలియాడుతుంటాడు.

మళ్లీసృష్టి ప్రారంభం కావాలి. అప్పుడు స్వా◌ శేషశయనుడుఅవుతాడు. అతని బొడ్డో నుండి తామర పూవు వెలుస్తుంది.దాని◌ద చతుర్ముఖ బ్రహ్మ ప్రభ◌స్తాడు. ◌ష్ణు దేవుడుబ్రహ్మకు "అనేకావై వేదాః" అనేకములైన వేదాలనుఉపదేశిస్తాడు.

432కోట్ల సంవత్సరాలు వేదాలు నశించలేదు. సృష్టితో పాటుఅంతర్హితాలయినాయి. అప్పుడు ఋషులు బ్రహ్మ వలన అనుమతించబడ్డారు.ఆ మహర్షులు ఆ ◌ధంగా వేదాన్ని దర్శించారు. కావునఋషి వేదానికి ద్రష్ట దర్శించినవాడు - స్మ ర్తి గుర్తించుకున్నవాడుమాత్రమే! కర్త మాత్రం కాడు.

"నతావద్వ్యాసో వేద కర్తా, తస్య ◌భాగమాత్ర కారిత్వాత్, నాపిచతుర్ముఖః, ఈశ్వరేణ చతుర్ముఖాయ వేద ప్రదానాత్, నాపుజగదీశ్వరః, తస్య వేదాభివ్యంజకత్వాత్" మత్స్య పురాణం.

వేదవ్యాసుడు వేదకర్త కాడు. అతడు వేద ◌భజన మాత్రంచేశాడు. చతుర్ముఖుడు

వేదకర్తకాడు. అతనికి ఈశ్వరుడు ప్రసాదించాడు. జగదీశ్వరుడువేదకర్త కాడు. అతడు కేవలం వ్య క్తపరిచాడు.

వేదానికికర్త లేడు. వేదం అపౌరుషేయం.

వేదం- నామములు

వేదానికి1. శ్రుతి, 2. ఆమ్నాయము, 3. ఛందస్సు, 4. స్వాధ్యాయముఅని పేర్లు.

1.శ్రుతి : వేదాన్ని మహర్షులు ◌న్నారు.◌న్నందున శ్రుతి. పాశ్చాత్యులు శ్రుతికి అపార్థం కలిగించారు.వ్రాత, లిపి అక్షరం వేదకాలంలో లేదని వారి దుర్మతం.అందువల్ల ◌ని నేర్చుకున్నారని వారి కువ్యాఖ్యానం. వేదంఛందోబద్ధం - సస్వరం - సమస్త సృష్టినీ ఇముడ్చుకున్నది.అప్పటికీ అక్షరం లేదన్నది మూర్ఖత్వం!

"ఫ్హూల్‌కిపత్తీసేకట్ సక్తాహై హీరేకా జిగర్
మర్దేనాదాఁప్రర్‌కలామెనర్మొనాజుక్ బే అసర్" ఇక్బాల్

పూవురేకుతో వజ్రపు గుండెను కోయవచ్చు
మూర్ఖునిముందు సుతిమెత్తని మాట వ్యర్థం.

2.ఆమ్నాయం : వేదం ఉపదేశంవలన లభించింది. సస్వర వేదం ఉపదేశం వల్ల మాత్రమేసాధ్యం. సంప్రదాయం ప్రకారం లభించింది. ఇన్ని వేల సంవత్సరాలనుండి తరం నుంచి మరో తరానికి సంక్ర◌ంచింది. Vedaremains received by an unbroken chain of generations, travelling like agreat wave, through the living substance of mind" Jhon Seemee
నిరంతరంఅధ్యయనం చేయబడేది ఆమ్నాయం. అ◌చ్ఛిన్నంగా సాగుతున్నదిఆమ్నాయం.

ఖుర్- ఆన్ - ఖురాన్ కు అర్థం కూడా ఎక్కువగాచదవబడేది - నిరంతరం చదువబడేది అని.

3.ఛందస్సు : ఛందో బద్ధం అయిందనిమాత్రం కాదు. ఆదేశించేది - నియంించేది అని అర్థం. మానవజాతికి నియమబద్ధం అయిన జీంతం నేర్పినందున ఛందస్సు.

4.స్వాధ్యాయన : వేదం సంప్రదాయంగావచ్చింది, ఉపదేశించవలసింది. ఈ రెండు గురుముఖతఃజరిగేి. అంతటితో అధ్యయనం ఆగిపోదు. వేద ద్యార్థితాను స్వయంగా వేదాన్నిఅధ్యయనం, పరిశోధన చేయాలి. అంతకు ముందు తెలియనిఅర్థాలు, వాస్తవాలు వెలికితీయాలి. ఇది స్వాధ్యాయం అవుతుంది.

"తపస్స్వాధ్యాయతపస్వీ వాగ్విదాం వరమ్" ఇది నారదుని గురించి శ్రీమద్రామాయణంలోని తొలిశ్లోకార్థం. వాల్మీకి ప్రోక్తం.

వాల్మీకినిరంతరం స్వాధ్యాయం చేసేవాడు. అందుకే **''రామకథాంపుణ్యాం శ్లోక బద్ధాం మనోరమామ్"**సృష్టించకలిగాడు.

వందేవాల్మీకి కోకిలం

ఋషి- దివ్య దృష్టి

ఋషిఅతీంద్రియ దర్శి. జ్ఞానేంద్రియములకు అతీతముగా చూడగలవాడు.**"నానృషిః కురుతే కావ్యం"**అతీంద్రియ దృష్టి లేనివాడు కం, రచయిత కాలేడు.రం గాంచనిచో కంగాంచును. సూర్యభగవానుడు సర్వసాక్షి. అయినా అతడు చూడని దానిని ఋషి- కం చూడగలడు.

దివ్యదృష్టిదీనికి సంబంధించినది. దివ్యదృష్టి దేవతా సంబంధం- జ్ఞాన సంబంధం. జ్ఞానానికి అందనిదిలేదు. జ్ఞానం సర్వమును దర్శించగలది. జ్ఞానం భూతభంష్యత్తులనుదర్శించగలదు.

మానవసమాజాన్ని గురించి భారత ఋషులు అధ్యయనం చేసినంతగాప్రపంచంలోని ఏ సామాజిక శాస్త్రవేత్తఅధ్యయనం చేయలేదు. మానవుని సుఖదుఃఖాలను గురించిభారత ఋషులు, తత్త్వవేత్తలు, ఆచార్యులుఎంతగానో పరితపించారు. దుఃఖనివారణకు ఎంతో కృషిచేశారు.

భంష్యత్తునుగురించి ఋషులు చెప్పిన దానికి ఇంటర్నెట్ యుగంలో మనంఆశ్చర్యపోకుండా ఉండలేం!వేదవ్యాస మహర్షి మానవాళి కోసం తన జింతాన్ని కర్పూరంగావెలిగించాడు. ద్వాపరయుగాంతంలో రానున్న కలియుగాన్ని గురించి అతని భంష్యద్దర్శనంఅద్భుతం - నిరుపమానం.శ్రీమహాభాగవతం ద్వాదశ స్కంధంలో కలియుగాన్ని గురించిచెప్పబడింది. దానిసంగ్రహ స్వరూపం.

"కలికాలమునదినదినమునకు ధర్మము, సత్యము, శౌచము, క్షమ,దయ, ఆయువు, స్మృతిలోపించు చుండును. ధనమున్న వాడే కులీనుడు, ఆచారవంతుడు,గుణవంతుడు, బలవంతుడు,ధర్మపరుడు, న్యాయపరుడు, సర్వ నియంతయగును.(నేడు ధనమున్న అమెరికాసర్వ నియంత అయింది.) పెండ్లిండ్లలో కులము, శీలము,యోగ్యత చూడరు. వరునకుకన్య - కన్యకు వరుడు నచ్చిన వాహములగును. నిజాయితీలోపించును. మోసముచేయగలవాడు, అబద్ధము లాడగలవాడు. వ్యవహార దక్షుడగును.బ్రాహ్మణుని బ్రాహ్మణత్వముబ్రహ్మ జ్ఞానము వలన కాక జందెము వలన వ్యక్తమగును.బ్రహ్మచారులుగాని, సన్యాసులుకాని ఆశ్రమ ధర్మములు పాటించరు. వేసిన వేషముతోతృప్తి చెందెదరు.

వాగినవాడుపండితుడు, అసాధుత్వమే సాధుత్వము, అసౌజన్యమే సౌజన్యము.స్వీకారమే ివాహముఅగును. దూరమున ఉన్న బురదగుంట తీర్థము, వెంట్రుకలుపెంచుట లావణ్యము, కడుపునింపుకొనుట పురుషార్థము, కుటుంబ పోషణే ఘనకార్యము,యశస్సు కోరుటే ధర్మ సేవనములగును.

ఒకపరి పరికించండి. ఋషులు ఆనాడు చెప్పింది ఎంతటియథార్థమైందో!

వారిదివ్యదృష్టికి ఆశ్చర్యపోవడం కన్నా ఏం చేయగలం?

"కలౌవేంకట నాయకః " కలియుగంలో వేంకటేశ్వర స్వాియేభగవానుడు అని ఏనాడుచెప్పారో? ఈ నాడు అది మన కంటికి కనిపిస్తున్నది! ఎంతటిసత్యవాక్కు ఆ ఋషులది!!ఎంతటి తపోధనులు వారు!!!

"సంఘేశక్తిఃకలౌయుగే" కలియుగంలో సంఘటిత శక్తిదే కాలంఅన్నాడు. ఇవ్వాళ మనంసంఘ శక్తిని గమనిస్తున్నాం. దేశాలే సంఘటితంఅవుతున్నాయి. యూరోపియన్ యూనియన్అందుకు నిదర్శనం. సైనిక శక్తులు సంఘటితం అవుతున్నాయి.NATO వంటిిఅందుకు నిదర్శనాలు. కార్మిక సంఘాలు, కులసంఘాలు,మత సంఘాలే రాజ్యాలుపాలిస్తున్నాయి!

ఆనాటిఋషిది ఎంత దివ్య దర్శిత్వం? కొనియాడడానికి పదాలుదొరకడం లేదు! ఆలోచనకుఅందడం లేదు!!!

వేదమేకంచతుర్విధం

వ్యాసభగవానుడు మానవ సమాజ శ్రేయోభిలాషి. అతడు రానున్నకలియుగాన్ని దర్శించాడు.నాటి అిశ్రాంత మానవుని దర్శించాడు. అతని అజ్ఞతను దర్శించాడు. స్వప్రయోజనత్వాన్నీ,స్వార్థాన్నీ, కాలుష్యాన్నీ దర్శించాడు.

వ్యాసభగవానుడు "అనంతావై వేదాః" అనంత వేదాలను దర్శించాడు.వేదాల ిశాలతను,కలియుగపు సంకుచిత నరుణ్ణి చూశాడు. అతనికి జాలికలిగింది. కలియుగమానవులకు ఉపకారం చేయాలనుకున్నాడు. ఉపకారమేఅతని జీితం!

ఏవంచకార భగవాన్ వ్యాసః కృపణవత్సలః
వ్యవధాత్యజ్ఞసంతత్యై వేదమేకం చతుర్విధం.

వ్యాసభగవానుడుకృపావాత్సల్యములు గలవాడు. రానున్న కాలంలో జనానికి తీరిక ఉండదనీ,వాళ్లు అజ్ఞానులనీ గ్రహించాడు. అట్లా గ్రహించి ఒకటిగా ఉన్నవేదాన్ని నాలుగుగాిభజించాడు.

1.ఋగ్వేదసంహిత : ఈ సంహితదేవతల గుణ గణములను స్తుతిస్తుంది. ఇందులో10,589 కితలున్నాయి.

2.శుక్ల యజుర్వేద సంహిత : ఈసంహిత యజ్ఞ యాగాది క్రతువులను నిర్దేశించింది. ఇందులో1975 పద్య, గద్యాలున్నాయి.

కృష్ణయజుర్వేదసంహిత : ఈ సంహిత సహితంయజ్ఞయాగాది క్రతువులను నిర్దేశిస్తూ బ్రాహ్మణసహితమై ఉంది. ఇందులో 19200 పదాలున్నాయి.

3.సామవేదసంహిత : ఈ సంహితదేవతలను ప్రసన్నులను చేసే గాన ిధిని ివరిస్తుంది. ఇందులో1,875 గేయాలున్నాయి.

4.అథర్వవేద సంహిత : ఈ సంహితలోబ్రహ్మజ్ఞానం సహితంగా అనేకానేక లౌకిక ిషయాలివరణ లభిస్తుంది. ఇందులో 5,977 గద్య పద్యాలున్నాయి.

రెండుయజుర్వేదాలు

యజుర్వేదంయజ్ఞయాగాది క్రతువులను నిర్దేశిస్తుంది. అందువల్లయజుర్వేదమే ఎక్కువఉపయోగంలో ఉంది. ిగతా మూడు వేదాల కన్నా ఎక్కువమందికితెలిసింది. యజుర్వేదంరెండుగా ఉండడానికి కారణం మహీధర భాష్యం ివరించింది.

వేదవ్యాసుడువేదాలను ఋగ్యజుస్సామాథర్వ వేదాలుగా ిభజించాడు. వాటినిక్రమ ప్రకారంతన శిష్యుల పైల, వైశంపాయన, జైిని, సుమంతులకుఉపదేశించాడు. వారుతమ శిష్యులకు ఉపదేశించారు.

వైశంపాయనుడుయజుర్వేదాన్ని యాజ్ఞవల్క్యాదులకు ఉపదేశించాడు. ఒకప్పుడు వైశంపాయనునికికోపం వచ్చింది. యాజ్ఞవల్క్యుని ఆశ్రమం నుంచి వెళ్లకొట్టాడు. యాజ్ఞవల్క్యుడుయోగబలంతో తాను నేర్చిన యజుర్వేదాన్ని వాంతి చేశాడు. వైశంపాయనునిఆదేశం ప్రకారం అతని ఇతర శిష్యులు తిత్తిరి పక్షులై వాంతిలోఉన్న ిద్యనుస్వీకరించారు. "తాని యజూంషి బుద్ధిమాలిన్యాత్కృష్ణాని జాతాని"ఆ యజుస్సులుబుద్ధిమాలినములు. అందువలన కృష్ణ యజుస్సులు అయిని.

యాజ్ఞవల్క్యుడుగ్రంథాలు ిడిచి వెళ్లి వుంటాడు. అతడు యోగిద్య తెలిసినవాడు. నేర్చినిద్య మరచిపోయి వదిలి వుంటాడు. వైశం పాయనుడుయజుర్వేదం ఒక్క యాజ్ఞవల్క్యునికిమాత్రమే ఉపదేశించలేదు. ఇతర శిష్యులు వున్నారు.యాజ్ఞవల్క్యుడు ిశేషంగానేర్చి వుండవచ్చు. యాజ్ఞవల్క్యుడు ిశేషంగా నేర్చినదాన్నిగురువు అన్య శిష్యులకుఉపదేశించి వుండవచ్చు. వారిలో తిత్తిరి మహర్షి గ్రహించిందికృష్ణ యజుర్వేదం అయింది.

"బుద్ధిమాలిన్యాత్కృష్ణానిజాతాని" బుద్ధిమాలిన్యము వలన 'కృష్ణములు' అయిని అన్నదిసరికాదు. దీనికి బుద్ధిమాలిన్యము అంటదు. ఇది వ్యాసునినుంచి వైశంపాయనునికి వచ్చింది.ఇదే శుద్ధయజుర్వేదం. దీనినే తిత్తిరి మహర్షి చెప్పాడు.

శుక్లకృష్ణ యజుర్వేదాలు సమానములు. ీనిలో ఏది ిన్న కాదు.శుక్ల యజుర్వేదీయులు కృష్ణయజుర్వేదాన్ని తక్కువగా చూస్తారు. కొందరు కృష్ణ యజుర్వేదాన్నిబ్రాహ్మణంగా పరిగణిస్తారు.దాన్నివేదంగా అంగీకరించరు. స్థూలంగా శుక్ల యజుర్వేదంఉత్తరాది వారికీ, కృష్ణయజుర్వేదం దక్షిణాది వారికీ వర్తిస్తుంది. వస్తుతఃఉత్తరాది వారికి అహంకారం ఎక్కువ! దాక్షిణాత్యులనుతమతో సమంగా - నేటికి - గుర్తించరు! ఉత్తర భారతంవారు తెల్లవారు. వారియజుర్వేదం శుక్ల యజుర్వేదం. దక్షిణ భారతం వారునల్లనివారు వారి యజుర్వేదం కృష్ణయజుర్వేదం అయింది.

ఈ శుక్ల, కృష్ణములు చంద్రుని శుక్ల, కృష్ణపక్షాల వలన వచ్చిన◌ి.చంద్రుని శుక్ల, కృష్ణ పక్షాలనుగమనింతాం.

కాలమానం

మనంఈనాడు ప్రమాణంగా భా◌ించే ఇంగ్లీషు - గ్రిగేరియన్ - కేలండరుకుశాస్త్రీయ ఆధారంలేదు! సంవత్సరానికి ఆధారమైన భూభ్రమణం మాత్రమేవారికి తెలుసు. నెలలకుఆధారం లేదు. ఒకప్పుడు ◌ిరి నెలలు 40, 35 రోజులుండే◌ి.జూలియస్ సీజర్ పేరజూలై నెల ఆగస్టస్ పేరు ◌ీద ఆగస్టు నెల ఏర్పడ్డాయి.ఇప్పటికీ ఒక నెలకు 31, ఒకటి30, ఒకటి 28 ఎందుకవుతుందో తెలియదు. ఇదండీ శాస్త్రీయకేలండర్! దీన్ని మనంగ్రుడ్డిగా అనుకరిస్తున్నాం!!! భారతీయులు తమ సంస్కృతికిగ్రుడ్డివారేకదా!

వేదంలోభూ◌ి గుండ్రంగా ఉందని వాచ్యంగా చెప్పబడలేదు. భూగోళం◌ీద ఆధారపడిన శాస్త్రంవారికి తెలుసు. భూ◌ి గుండ్రంగా వుంది. అది తన చుట్టూతాను తిరగడానికి 60 గడియలులేక 24 గంటలు పడుతుంది. భూ◌ి తిరుగుతున్నప్పుడుసూర్యునికి ఎదురుగావున్న భాగనికి పగలవుతుంది. చాటుగా వున్న భాగానికిరాత్రి అవుతుంది.

వేదానికిరాత్రింబవళ్ళు తెలుసు. పగలు, రాత్రి ఆచరించవలసినవానిని వేదం నిర్దేశిస్తుంది.

గ్రిగేరియన్‌కేలండర్ నెలకు ఆధారం లేదు. వేదంలో పక్షానికి చంద్రునికాంతి - వెన్నెల ఆధారం. భూ◌ినిరాధారంగా వ్రేలాడుతున్నదని వేదం ◌ివరించింది. అలాగేచంద్రుడు స్వయం ప్రకాశకుడుకాడు. అతనికి సూర్యుని వలన కాంతి లభిస్తుంది అని చెప్పింది.

భూ◌ితన చుట్టూ తాను తిరుగుతున్నది. చంద్రుడు భూ◌ి చుట్టూతిరుగుతున్నాడు. అలాతిరిగేటప్పుడు సూర్యుని కాంతి చంద్రుని ◌ీద పడుతుంది.అదే వెన్నెల అవుతుంది. వెన్నెలపక్షం రోజులు పెరుగుతూ పూర్ణిమ అవుతుంది. పక్షంఅంటే సరిగ్గా పదిహేను రోజులుకాదు. చాంద్రమాసపు నెలలో సగం. తదుపరి పక్షంరోజులు తరుగుతూ అమావాస్య అవుతుంది.

సాయంకాలంతరువాత పెరిగే వెన్నెలను శుక్ల పక్షం అంటాం. శుక్లపాడ్య◌ి నుండి వెన్నెల రోజుకురెండు గడియలు పెరుగుతుంటుంది. అలా తొలి 15 రోజులురెండు గడియల చొప్పున 15X2=30గడియలు పూర్ణిమ రాత్రి సాంతంవెన్నెల ఉంటుంది. కృష్ణ పాడ్య◌ి నుంచి వెన్నెల రోజుకురెండు గంటలు తగ్గుతుంటుంది. అంటే పాడ్య◌ి నాడు రెండుగడియలు తప్ప రాత్రంతా వెన్నెలఉంటుంది. అంటే పాడ్య◌ి నాడు రెండు గడియలు తప్ప రాత్రంతావెన్నెల ఉంటుంది. ఆ ◌ిధంగాతరుగుతూ పక్షానికి వెన్నెల పూర్తిగా లేని అమావాస్య వస్తుంది.

లెక్కవేస్తే వెన్నెల గడియలు రెండు పక్షాలలోనూ ఒకంతే ఉంటాయి.కాబట్టి శుక్ల, కృష్ణాలు రెండూ సమానములే. ఆధిక్యతదేనికీ లేదు. అలాగే శుక్ల, కృష్ణ యజుర్వేదాలు సమానములే!రంగును బట్టి ఒకటిహెచ్చు, ఒకటి తగ్గు కాదు.

వాస్తవానికిబ్రహ్మ నుంచి, వేద వ్యాసుని నుంచి, వైశంపాయనుని నుంచిక్రమానుగతంగా తిత్తిరి ఋషినుంచి వచ్చిందే నిజమైన యజుర్వేదం.

యాజ్ఞవల్క్యుడుఅలిగి వెళ్లాడు. ఋషికి కోపం త్యాజ్యం! గురువైన వైశంపాయనుని సాధించదలచాడు!!సూర్యుని నుండి యజుర్వేద ఉపదేశం పొందాడు. ఇది బ్రహ్మనుంచి వచ్చిందికాదు. అట్లనగా కృష్ణ యజుర్వేదం కన్న తక్కువే కదా?

వేదాలలోఒకదాన్ని తక్కువ, మరొకదాన్ని ఎక్కువ చేయడం నా అభిమతంకాదు. రంగును బట్టిఒక యజుర్వేదం తక్కువ అనేవారి కోసం తర్కం మాత్రమే!

నా అభిప్రాయంఏమంటే ఉత్తరాది వారు దక్షిణాది వారికి యజుర్వేదం ఇవ్వలేదు.దక్షిణాది వారుతమ యజుర్వేదం ఏర్పరచుకున్నారు. దానిని ఉత్తరాది వారుకృష్ణ యజుర్వేదం అన్నారు.

కృష్ణఅంటే నలుపు. నలుపు తెలుపు కన్న తక్కువేేఁ కాదు.రాముడు నల్లన. కృష్ణుడు నల్లన, సీత శ్యామ,నల్లన. ద్రౌపది కృష్ణ - నల్లన. కాళిదాసు శకుంతల నల్లన.ిరందరూ భారతీయులందరికీ ఆరాధ్యులే.

వాదనకోసం మాత్రం కృష్ణ యజుర్వేదం రాముని వంటిది!కృష్ణవంటిది! సీతవంటిది! ద్రౌపదివంటిది! శకుంతల వంటిది! ిరు లేని భారత ఇతిహాసంలేదు. చరిత్ర లేదు. సంప్రదాయంలేదు. అసలు భారత దేశం లేదు.

కాలమానంలోమాసముల ిషయం తెలుసుకున్నాం. చైత్రాది పన్నెండుమాసాల పేర్లు వేదంలోచెప్పబడినాయి. పక్షం కనిష్ఠ కాలమానంగా కనిపిస్తుంది.రెండు పక్షాలు ఒక మాసం అవుతుంది.వేదంలో వారాల జాడ కనిపించలేదు.

గ్రిగేరియన్కేలండర్లో నెలకు వట్టి అంచనా తప్ప శాస్త్రీయ ఆధారంలేదు. వేదపు నెలకుచంద్రుని నడక, నక్షత్రాలు శాస్త్రీయ ఆధారాలు! **దయచేసిగమనించండి మన కాలమానానికిశాస్త్రీయ ఆధారం ఉందండీ! ఇప్పటికైనా నమ్మండి! మనకాలమానాన్ని చాటండి!**

వేదంరుతువులను గురించి అనేక చోట్ల చెప్పింది.

1. **వసంతఋతువు త్రివృత్ స్తోమము.**
2. **గ్రీష్మఋతువు పంచదశ స్తోమము.**
3. **వర్షఋతువు సప్తదశ స్తోమము.**
4. **శరద్ఋతువు ఏకంిశత్సోమము.**
5. **హేమంతఋతువు త్రిణవ స్తోమము.**
6. **శిశిరఋతువు త్రయస్త్రింశస్తోమము.**

భూిితన చుట్టూ తాను తిరుగుతుంటుంది. అందువల్ల రాత్రింబవళ్ళుఏర్పడుతున్నాయి. భూిితన చుట్టూ తాను తిరుగుతూ సూర్యుని చుట్టూ తిరుగుతుంది.

ఒకసారిసూర్యుని చుట్టూ భూిి తిరగడానికి 365 రోజుల 6గంటలుపడుతుంది. అది భగవన్నిర్ణయం. **ఈ6 గంటలను ఏ కాలమానమూ సరిగా పూరించలేకపోతున్నది!మానవుడు అంతటి బలహీనుడు!**

తెలుగువారిది చాంద్రమానం. నెలలు చంద్రుణ్ణి బట్టి లెక్కిస్తాం.ఏ నెలా సరిగ్గా 30 రోజులు ఉండదు. మొత్తంిద సంవత్సరానికి గల రోజులను పూరించడానికి అధికమాసం వస్తుంది. అధిక మాసం కూడాసైంటిఫిక్. ఆ నెలలో పూర్ణిమ, అమావాస్య వస్తాయి. అధికమాసం వచ్చిన సంవత్సరానికి 365 రోజుల 6గంటలు సరిపోతుంది.మళ్ళీ తరగడం మొదలవుతుంది. ఈ అధిక మాసం వల్లనేఋతువులు సరిగ్గా ఆ నెలల్లోనే

వస్తాయి. చైత్ర, వైశాఖాలువసంతం, జ్యేష్ఠం, ఆశాఢాలు, గ్రీష్మం, శ్రావణ భాద్రపదాలువర్షం, ఆశ్వీజ, కార్తీకాలు శరత్తు, మార్గశిరం, పుష్యాలుహేమంతం, మాఘ ఫాల్గుణాలు శిశిరం.

మనకుసంవత్సరాది చెట్లు, ప్రకృతి చిగిర్చే వసంత కాలంలోవస్తుంది.

గ్రిగేరియన్- ఇంగ్లీషు - న్యూఇయర్ చెట్లు, ప్రకృతి ముడుచుకుని చలికివణికే హేమంతంలో వస్తుంది!ఏది శాస్త్రీయమో - సైంటిఫిక్ అగునో ఆలోచించండి!
ముసల్మానులదికూడా చాంద్రమానమే. 'గోవధసేయు తురకలకు దైవంబవు'అన్నాడు అల్లసానిపెద్దన మనుచరిత్రములో ముస్లిం దేశాల పతాకాలన్నింటిలోచంద్రుడు నక్షత్రం ఉంటుంది. అయితేముసల్మానులకు సూర్యుని వల్ల కలిగే సంవత్సరం లెక్కతెలియదు. అందువలన వారికిఅధిక మాసం లేదు. చాంద్రమానం ప్రకారం 365 రోజులరగంటలకు వచ్చే తరుగు 1400ఏళ్ళుగా కొనసాగుతున్నది. ఫలితం ఋతువులకు నెలలనిర్ధిష్టత లేదు. **రమ్జాన్ నెలఎప్పుడూ ఒకే ఋతువులో రాదు. గమనించండి.** తెలుగువారిదిచాంద్రమానం. అంటే కాలపు లెక్క చంద్రుని అనుసరించిజరుగుతుంది.

భారతదేశంలో మరి కొన్ని ప్రదేశాలలో సౌరమానం - సూర్యునిలెక్క, బార్హస్పత్యమానం - బృహస్పతిలెక్క అమల్లో ఉన్నాయి. దేనికైనా సంవత్సరం సూర్యునిలెక్కయే.

ఇంతశ్ర ంచి సశాస్త్రీయమైన కాలమానాన్ని వేదం నిర్ణయించింది.మనము దాన్ని ఎరుగకున్నాం! ఇప్పుడైనామన కాలమానానికి గర్వించండి!

ఇంకాచెప్పాల్సింది చాలా వుంది. ఇక్కడ అవసరం కాదు. సమయసందర్భాలు కావు.

వేదం- బ్రాహ్మణం

బ్రాహ్మణములు,అరణ్యములు, ఉపనిషత్తులు వేదానికి అనుబంధాలు. అ వేదానికి చివరి.అందువలన వేదాంతములు అయిన. ఒకవాదం ప్రకారంవేదాంతం జ్ఞాన ప్రధానం. వేదంకర్మ ప్రధానం. కాని ఆధునిక వేద వ్యాఖ్యాతలు వేదంలోనేజ్ఞానం ఉంటుందంటున్నారు.

కొన్నింటికికర్మ పరమైన, జ్ఞానపరమైన అర్థాలు చూపుతున్నారు.ఈ వాద, ప్రతివాదాలు ఆగవు.సాగుతూనే ఉంటాయి. ఆధునిక గ్రంథాల షయంలోనే వారిప్రతివాదాలు ఆగడం లేదు.

పాశ్చాత్యులువేదాలకు బహుదేవతాక, హింస, కర్మ దోషాలు ఆరోపించిదూషిస్తున్నారు. వారిదూషణలను మన్నించి వేదానికి ఆ దోషాలు లేవని నిరూపించడానికిఆధునిక వ్యాఖ్యాతలుప్రయత్నిస్తున్నారు. అర్థాలూ, అంతరార్థాలు తీస్తున్నారు.

నావరకు నాకు పాశ్చాత్యులు చూపిన దోషాలుగా కనిపించవు.అ గుణాలు అవుతాయి. పాశ్చాత్యులువాళ్ల మతాల దృక్కోణంతో చూచినప్పుడు వారికి అ దోషాలుగాకనిపిస్తాయి. మనంవారి దృక్కోణాలకి బానిసలం అగుట ఏల? తెల్ల దొరల సంతృప్తికోసం మన సంప్రదాయాన్నివదులుకోనేల? భారత సంస్కృతికి - నాగరికతకు, ధర్మానికి,తాత్వికతకు మహోన్నతవ్యక్తిత్వం ఉంది. అది కాలపు జరా, జీర్ణాలను జయించి నిత్యనూతనంగా నిలిచి ఉంది.ఆ మహా మనీషి ఒకరి ముందు మోకరిల్లనేల?

వేదంకర్మలు కామ్యకర్మలని నా అభిప్రాయం. ప్రస్తుతం ప్రపంచంలోఎన్ని మతాలున్నాయో వాటన్నింటిింకామ్య కర్మలే! ఆదర్శానికి తప్ప అందరి కర్మలూ కామ్యములే!నిష్కామ కర్మ ఆదర్శప్రాయం. ఆచరణ ఉండదని కాదు - అరుదు. అన్వేషించాలి.

వేదాంతంజ్ఞాన ప్రధానం కావచ్చు. జ్ఞానం సొంతం నిష్కామం కాదు.అయితే వేదాంతానికి వైరాగ్యంఅనే అర్థం మాత్రం సమంజసం కాదు. జ్ఞానం జీింతం బాగుపరుచుకోవడానికే వదులుకోవడానికికాదు!

బ్రాహ్మణంవేదంలో భాగం అగును అనీ కాదు అనీ వాదనలున్నాయి. మంత్రబ్రాహ్మణయోః వేదనామధేయమ్" అని ఆపస్తంబమహర్షి. సంహిత +బ్రాహ్మణమునకువేదం అని పేరు అంటున్నాడు.

"మంత్రబ్రాహ్మణ ింత్యాహుః " అని బోధాయన మహర్షి ఆపస్తంబమహర్షిని బలపరుస్తున్నారు. "అనంతావైవేదాః " అని శ్రుతి. అట్లయిన వేదాలకు నాలుగు అని పరిింతిఏల? "శేషేబ్రాహ్మణ సంజ్ఞా" అని కల్పసూత్రం. **అట్లయినా పరిింతమే!వేదం అపరిింతం కదా!**

వేదంకర్మ - బ్రహ్మ ప్రతిపాదకం. ద్రవ్య దేవతా ప్రాతిపదికంమంత్ర భాగం - సంహిత. బ్రాహ్మణముింధి అర్థవాదాది రూపకం.

యజుర్వేదంయాగస్వరూపాన్ని నిరూపిస్తున్నది. కర్మ స్వరూపం తెలిపేదియజుర్వేదం. కావుననేదానికి కర్మకాండ ింషయంలో అధిక ప్రాధాన్యత.

కర్మకేవలం మంత్రం కాదు. ింధి ింధానానికి సహితం ప్రాధాన్యతవుంది. కావున బ్రాహ్మణంలేని యజుర్వేద కర్మ ఉండదు. అందుననుసరించియేయజుర్వేదాలు రెండు అయినిం.

శుక్ల యజుర్వేదం మంత్ర భాగం మాత్రమే - సంహిత మత్రమే. ఇందులో బ్రాహ్మణం లేదు. కృష్ణయజుర్వేదం మంత్ర బ్రాహ్మణాత్మకం. ఇందు మంత్రం ింధి ింధానం ింవరంగా చెప్పబడింది. కృష్ణయజుర్వేదపు పూర్తి పేరు 'కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహిత' తిత్తిరి మహర్షిచే దర్శింపబడి ప్రచారం పొందినందున దీనికి ఆ పేరు వచ్చింది. మంత్ర బ్రాహ్మణ సహితం అయినందున ింశాలమూ, ింస్తృతమూ, బృహద్గ్రంథం అయింది.

తైత్తిరీయ సంహితలో ఏడు కాండములు లేక అష్టకములు, నలుబది నాలుగు ప్రపాఠకములు లేక ప్రశ్నలు. ఆరువందల ఏబది ఒక్క అనువాకములు, రెండువేల ఒక వంద పంచాశత్తులు. పందొింమ్మదివేల రెండువందల పదములు, రెండు లక్షల ఏబది మూడువేల ఎనిింది అక్షరాలున్నాయి.

సరియైన గ్రంధాలు లభించనందున, అన్య కారణాల వలన నేను నాలుగు కాండములు మాత్రం అనువదించ గలిగాను. నేను వచనానువాదం చేసిన కృష్ణయజుర్వేద సంహిత పంచవేదాల్లోనూ ఇది ఒక్కటే సశేషంగా ింగిలిపోయింది. ఈశ్వరేచ్ఛ అనలేను. దీనిని నా లోపంగానే అంగీకరిస్తున్నాను. ఈ **'ింశ్వ' ింశ్వాంతరాళాల్లో - కేవలం పరాత్పరునకు తప్ప - పరిపూర్ణత్వం లేదు. అందుకే బహుశః కృష్ణయజుర్వేదం తైత్తిరీయ సంహిత అనువాదం పూర్తికాలేదు. అందుకు క్షంతవ్యుణ్ణి.**

శుక్ల యజుర్వేదపు పూర్తి పేరును గురించి ఆ గ్రంథ పీఠికలో ివరించాను. అయినా సౌలభ్యం కొరకు ఉటంకిస్తాను.

"వాజసనిపుత్రుడు యజ్ఞవల్క్యుడు . కావున 'వాజసనేయి' అయింది. మధ్యందిన మహర్షికి లభించినందున 'మాధ్యందిన' అయింది. ఆ ిధంగా అది వాజసనేయి మాధ్యందిన శుక్ల యజుర్వేద సంహిత అయింది. ఈ సంహితలో నలుబది అధ్యాయాలు, పందొిమ్మది వందల డెబ్బది అయిదు పద్య గద్యాలున్నాయి.

ఇక్కడ గమనించవలసిన ిషయం ఒకటుంది. వేదం తొలుత ిష్ణువు నుంచి బ్రహ్మకు అందింది. శుక్ల, కృష్ణయజుర్వేదాల పేర్లలో వారులేరు. వేదాన్ని ిభజించినవాడు వేద వ్యాసుడు. అతని పేరు లేదు. వాజసనేయి, తిత్తిరి మహర్షులకు యజుర్వేదం ఉపదేశించినవాడు వైశంపాయనుడు అతని పేరు లేదు!

ిగత మూడు వేదాల పేర్లకు ముందు ఋషుల పేర్లు లేవు!

ఋగ్వేద మంత్రాలకు ఋక్కులని పేరు. అి ఛందోబద్ధములు. వృత్త బద్ధములు. గాయత్రి, అనుష్టుప్ మున్నగు ఛందస్సు గలి.

సామవేదమునందలి మంత్రములు సామములు. అి గీత సహితములు.

యజుర్వేద మంత్రములకు యజుస్సులని పేరు. ఇది వృత్త, గీత వర్జితములు. అక్షర మాత్ర సంఖ్యగలి యజుస్సులు. వర్ణానుపూర్వి యై, స్వరజీవము గల యజుస్సులు రసవత్తరములు కర్ణ పేయములు.

యజుర్వేద మంత్రాలను - ఒక్కొక్కచో తప్ప గద్యం లేక వచనం అనవచ్చు. వచనం సహితం స్వరయుక్తమైనప్పుడు సుందరము, మధురము, కర్ణామృతమూ అవుతుంది.

వచన సాహిత్యాన్ని భారతదేశానికి మేమే దిగుమతి చేశామంటున్నారు ఆంగ్లేయులు. జ్ఞానమో - అజ్ఞానమో ప్రగతిశీలురం అనిపించుకునే మేధవులు దానిని త్రికరణ శుద్ధిగా నమ్ముతున్నారు! మన సంపద, సమృద్ధ, సనాతన సాహిత్యాన్ని బూజు పట్టింది అని ఆ మైకంలో తిట్టి పోస్తున్నారు. **వేదాల్లోనే సుందర వచనం ఉందని వారు గ్రహించాలి. తనను, తన దేశాన్ని, తన సంస్కృతినీ ిశ్వసించని, గౌరిించని వారికి భిష్యత్తు అంధకార బంధురం - బానిస బంధం!**

ముస్లిముల పిత్ర గ్రంథం అయిన ఖుర్-ఆన్ షరీఫ్ వచనంలో ఉంది. దాన్ని సస్వరంగా చదువుతారు. ినసొంపుగా ఉంటుంది.

ిధి నిషేధాలు

కృష్ణయజుర్వేదం ిధి నిషేధాలను ఎంతో ివరంగా ప్రవచించింది.

1. **"ధ్రువాం వై రిచ్యమానాం యజ్ఞో %రిచ్యతే యజ్ఞం యజమానో యజమానం ప్రజా ధ్రువామాప్యాయమానాం యజ్ఞో న్వాప్యతే యజ్ఞం యజమానం ప్రజా"**

ఇది ఎంతో సుందరం. ఎంతో చెప్పవలసి ఉంది. సమయ సందర్భం కాదు.
నిగ్రహించుకుంటున్నాను!

యజ్ఞ సమయంలో ఆజ్య పాత్ర శూన్యంగా వుండరాదు. అది అసంపూర్ణ యజ్ఞం అవుతుంది. అందువల్ల యజమాని ఫల శూన్యుడు అవుతున్నాడు. యజమాని వలన అతని సంతానం అన్న శూన్యమవుతున్నది.

యజ్ఞ సమయంలో ఆజ్య పాత్ర నిండుగా ఉండాలి. అప్పుడు యజ్ఞం సంపూర్ణం అవుతుంది. అందువలన యజమానికి యజ్ఞఫలం లభిస్తుంది. యజమాని వలన యజమాని సంతానానికి అన్న సమృద్ధి కలుగుతున్నది.

2. "సర్వేణవై యజ్ఞేన దేవాస్సువర్గం లోకమాయ న్పాక యజ్ఞేన మనురశ్రామ్య త్సేడా మనుముపావర్తత తాం దేవాసురా వ్యహ్వయన్త ప్రతీచీం దేవాః పరాచీ మసురా స్సా దేవా నుపావర్తత పశవోవై తద్దేవా నవృణత పశవో %సురా నహుజ"

దేవతలు యజ్ఞము వల్లనే స్వర్గమునకు చేరాడు. మనువు పాక యజ్ఞం చేశాడు. ्రశ్ంచాడు. ఇడా దేవత మనువును చేరింది.

ఇడా దేవతను దేవతలు అసురులు ఆహ్వానించారు. దేవతలు ప్రతీచీ పద్ధతిని "ఇడోపహూతా" అని ఆహ్వానించారు. పశురూప ఇడా దేవత దేవతలను చేరింది.

అసురులు పరాచీ పద్ధతిని అనుసరించారు. "ఉపహూతేడా" అని ఇడా దేవతను ఆహ్వానించారు. పశురూప ఇడా దేవత అసురులను ిడిచి పోయింది.

వేదం సాంతం సుందరం - సుస్వరం - సుదర్శనమే! ఎంతకని చెప్పడం. వేదం పంచభూతాలను - పర్యావరణాన్ని ఎలా కాపాడిందో పరికింతాం :-

"దే రాపో అపాంనపాద్య ఊర్మి ర్హాష్య ఇన్ద్రియావాన్మదిన్తమస్తం వో మా%వక్రష మచ్ఛిన్నం తన్తుం పృథివ్యా అనుగీషం"

జలములందలి అగ్నీ! జలములారా! ీరు హస్సునకు యోగ్యులు. మా ఇంద్రియములకు శక్తి నిచ్చువారు. దాహము తీర్చి ఆనందము కలిగించేవారు. ీరు నదీరూపమున ఉన్నారు. ముు పాదంతో తాకను, మట్టిగడ్డలు వేసి, వాటి ీద కాలు పెట్టి దాటుతాను!

కాలుతాకకుండా మనం నదులను శుభ్రంగా - శుద్ధంగా - ఆరోగ్యకరంగా - పంత్రంగా - పాపనాశకంగా వేల సంవత్సరాలుగా పరిరక్షించుకున్నాం.

ఈ రాక్షస యాంత్రిక రక్కసి నాగరికత దశాబ్దాల్లో పంత్ర గంగానదిని సహితం కలుషితం చేసి గంగా జలాన్ని షతుల్యం - కాదు షం చేసింది!

వేదం - చదవటం:-

వేదం కథ, నవల, టీ.. సీరియల్, సినిమా కాదు. రామాయణ, భారత, భాగవతాదుల్లో చదించే కథ, పాత్రలు, సన్నివేశాలూ, సందేశాలూ ఉంటాయి. ఇ తేనె కలిసిన మందు లాంటి. తీయగా ఉంటూ గుణం కలిగి వుంటాయి. కాబట్టి నోదం కోసం కూడా చదవచ్చు.

కృష్ణయజుర్వేదంలో అక్కడక్కడా కథలూ, గాథలూ కనిపిస్తాయి. కాని తైత్తిరీయ సంహిత - కథా ప్రధానం మాత్రం కాదు. వజ్రాన్ని వెదకడానికీ, ముత్యాలనూ వెలికి తీయడానికి శ్రమ అవసరం.

నిజ జీ◌తంలో సుఖమూ, కష్టమూ ఉంటాయి. అవాంతరాలూ, అడ్డంకులూ వస్తాయి. వాటిని ఎదిరించి గట్టెక్కిన వాడు సాధిస్తాడు. ◌జయం ఆనందాన్ని కలిగిస్తుంది. భరించలేక ఆత్మహత్య చేసుకున్న వానికి పాపం దక్కుతుంది.

హేతువాదం, మార్క్సిజం, నాస్తికం సహితంగా అన్నింటికీ ◌శ్వాసం వెన్నెముక! వాస్తవంగా హేతువాదానికి హేతువుకన్న ◌శ్వాసం పట్టుకొమ్మ

వేదం ప◌త్రం - పావనం - పరిశుద్ధం. దీనిని ◌శ్వాసంతో, నిష్కల్మషంగా, ప్రసన్నచిత్తంతో అధ్యయనం చేయాలి. నీరు కావాలంటే నేలను త్రవ్వాలి. శ్ర◌ుంచండి. ఫలితం దక్కుతుంది.

ఇంట్లో దేవతల పటాలు పెట్టుకుంటాం. అర్థమైకాదు. నమస్కరించడానికే! ఫలితం దక్కకపోదు.

వేదం మానవ జాతికి భగవానుడు ప్రసాదించిన తొలి ప్రసాదం. దాన్ని ఇంట్లో పెట్టుకొండి. నమస్కరిస్తుండండి. ఫలితం దక్కకపోదు!

ఉద్యమం

నేను ఉద్యమకారుణ్ణి. నాది ఉద్యమం. వేదం ఏ కొందరి స్వంత సొత్తు కాదు. వేదం సమస్త మానవాళిది. వేదం అందరికీ అందాలని ఉద్య◌ుంచాను. భగవానుడు ప్రసన్నుడైనాడు. కరుణించాడు. స్వా◌ు కరుణాకటాక్షం వల్ల ఒక్కణ్ణే నాలుగు వేదాల ఆంధ్ర వచనానువాదం చేయగలిగాను.

నా ఉద్యమానికి ఊపుగా "అందరికీ వేద ◌జ్ఞానము" నినాదంతో ఎమెస్కో ఆర్ష భారతి ఉద్య◌ుంచింది. అందరికీ వేదం అందడమే ధ్యేయంగా **ఎమెస్కో** వారు వేదాలను తొ◌్మది సంపుటాల్లో ప్రచురిస్తున్నారు. వారికి నేనూ, సకల ఆంధ్ర జాతీ కృతజ్ఞులం.
ఎమెస్కోవారికి వేదాశీస్సులు.
"సమహం ప్రజయా సంమయా ప్రజా సమహగ్ ం
రాయస్పోషేణ సం మయా రాయస్పోష"

నేను సంతానంతో కూడియుందునుగాక. సంతానము నాతో కూడి యుండును గాక. నేను ధన సమృద్ధితో కూడి యుండునుగాక. ధన సమృద్ధి నాతో కూడి యుండును గాత.

యస్య నిఃశ్వసితం వేదా యోవేదేభ్యో %ఖిలం జగత్ ।
నిర్మమే తమహం వన్దే ◌ద్యాతీర్థ మహేశ్వరమ్ ॥

శ్రీమదాంధ్ర కృష్ణ యజుర్వేదీయతైత్తిరీయ సంహిత
ప్రథమ కాండము
మొదటి ప్రపాఠకము
మొదటి అనువాదము

(యజమాని దర్శయాగము చేయకోరును. అప్పుడు అతని అధ్వర్యు అమావాస్య ఉదయమున అన్వాధానము చేయవలెను. వత్సాపాకరణార్థిమంత్రములు ఉచ్చరించవలెను. మోదుగు కొమ్మను నరుకవలెను.)

1.2. పలాశమా! దేవతలకు అన్నము కొరకు నిన్ను నరుకుచున్నాను. వారికి బలము నిచ్చు రసము కొరకు నిన్ను సరిచేయుచున్నాను.

3. దూడలారా! మీరు గడ్డి మేయవలసి ఉన్నది. మీ తల్లులను విడువండి. అరణ్యమునకు చేరండి. సాయంకాలం అగును. అప్పుడు యజమాని ఇంటికి తిరిగిరండి.(అధ్వర్యు ఆల దూడలను మోదుగు కొమ్మతో అదిలించి తోలవలెను)

4. గోవులారా! ఇష్టి అను కర్మ అతిశ్రేష్ఠము. దాని నిమిత్తము దేవతలు మిమ్ము గడ్డిమేయుటకు అడవికి తోలుదురు గాత. (అధ్వర్యు దూడల వలె గోవులను అదిలించవలెను)

5. గోవులారా! మీరు ఇంద్రునకు దధిరూప భాగము ఇవ్వవలసి ఉన్నది. చక్కగా గడ్డిమేయండి. వర్ధిల్లండి. మీరు రసవతులు. దుగ్ధవతులు, సంతానవతులు, క్రిమిదోష రహితలు. రోగరహితలు. మిమ్ము దొంగలు అపహరించకుందురుగాక. క్రూర జంతువులు హింసించకుండును గాక.

6. గోవులారా! రుద్రుడు క్రూరుడు. అతని ఆయుధము మిమ్ము బాధించకుండవలెను.

7. గోవులారా! మీరు యజమాని వద్ద స్థిరముగా వుండండి. సంతాన పరంపరలచే వర్ధిల్లండి.

8. పలాశమా! నీవు యజమాని గోవులను రక్షింపుము. (అధ్వర్యుడు మోదుగు కొమ్మను అగ్నిశాల మీద వేయవలెను.)

రెండవ అనువాకము

(ఈ అనువాకమున బర్హి రాహరణము చెప్పబడుచున్నది)

1. గార్హ పత్యాగ్నీ! నీవు ఈ యజ్ఞమునకు 'ఘోషత్' అను ధనమవు అగుచున్నావు.

2. నీకు గల శత్రువులును - రాక్షసులను నశింతురు గాత.

3. ప్రాచీన విద్వాంసులు తూర్పు దిక్కునుండి దర్భలను తెచ్చినారు. అశ్వపు ప్రక్కటెముక, జ్ఞాన స్వరూప. ప్రజాపతి నిర్మిత. అన్నముచే పదును పెట్టబడినది. యజ్ఞవేది మీద పరచవలసిన దర్భలు తెచ్చుటకు అశ్వపు పక్కఎముక తూర్పునకు పోవుచున్నది.

(అధ్వర్యుడు తూర్పునకు - దర్భలు తెచ్చుటకు వెళ్ళవలెను)

4. దర్భపుంజమా! దేవతల కొరకు మిమ్ము తీసుకొనుచున్నాను. వర్షము వలన మీరు మరల పెరగగలరు.

5. దర్భా! నీవు దేవతలకు ప్రియమైన దానవు. నిన్ను నిలువుగా చీల్చినను - అడ్డముగా త్రుంచిననూ నిన్ను బాధించుటకు మాత్రము కాదు.

(దేవతల కొరకు అనుట)

6. దర్భా! నీ గనుపు నశింపనివ్వను. మరల పెంచెదను.

(అధ్వర్యు కత్తిని దర్భకు తాకించవలెను.)

7. దర్భా! నేను నిన్ను హింసించక కోయుదును. "అచ్ఛేత్తాతేమారిషమ్".

(అధ్వర్యు దర్భను కోయును)

8. దర్భా! నీవు ఎన్నో శాఖలుగా అంకురించుము.

(అధ్వర్యు గనుపును తాకును.)

9. **వయం సహస్రవల్శాః విరుహేమ.** మేము వేల శాఖలుగ విస్తరిల్లుదుము గాత.

(అధ్వర్యు తన వక్షమును తాకవలెను.)

10. తృణకాష్ఠాదుల ఆధారభూతమగు భూమీ! ఈ కోసిన దర్భలకు నీ సంపర్కము కలగనీయకుము.

(అవి మరల మొలకెత్తకుండునట్లు ఎత్తుప్రదేశమున పెట్టవలెను)

11. దర్భలారా! మిమ్ము త్రాటిచే కట్టుచున్నాను.

12. రజ్జువా! నీవు భూమికి మొలత్రాటివి. 'అదిత్యైరస్నాసి.'

13. దర్భలను త్రాటిచే కట్టుట ఇంద్రాణికి ఇష్టముగనే జరిగినది.

14. త్రాటిచే కట్టబడిన దర్భలారా! పూషదేవత మిమ్ము ముడివేయుచున్నాడు.

(త్రాటిని ముడివేయవలెను)

15. దర్భలారా! ిమ్ము కట్టిన ఈ ముడి ఎంతో కాలము నిలువ కుండును గాత.

16. దర్భల మోపా! నిన్ను ఇంద్రుని బాహువులచే ఎత్తుచున్నాను.

(ఎత్తవలెను.)

17. దర్భలమోపా! నిన్ను బృహస్పతి తలపై ధరించుచున్నాను.

(తలపై పెట్టుకొనవలెను)

18. **"ఉర్వంతరిక్షమన్విహి"** ీరు ిశాల ఆకాశమున సంచరించండి.

(దర్భలమోపుతో అధ్వర్యుడు యజ్ఞవాటికకు చేరవలెను.)

19. దేవం గమమసి. దర్భలారా! ీరు దేవతలను చేరుచున్నారు.

దర్భలమోపును అగ్నిశాల ీద వేయవలెను. **మూడవ అనువాకము** (ఇందు అమావాస్యనాటి రాత్రి చేయవలసిన ిధానము చెప్పబడినది.)

1. పాత్రద్వయమా! ఇది దేవతా సంబంధపుది. ఇది దేవయజన కర్మ. దీని కొరకు ీరు పరిశుద్ధలగుడు.

(అధ్వర్యు పాత్రల ీద నీరు చల్లవలెను)

2. పాలకుడా! నీలో ఆకాశము ఉన్నది. అందు వాయు సంచారమునకు అవకాశము ఉన్నది. కావున నీవు అంతరిక్షమవు అగుచున్నావు.

నీవు ద్యులోకము నుండి వచ్చిన వర్షజలము వలనను, భూలోకపు మట్టి వలనను పుట్టినావు. అందువలన నీవు ద్యావాపృథ్వీరూపమవు.

నీవు పుష్కలముగ పాలను అందించి లోకములను పోషించు వర్షరూపము దాల్చుచున్నావు.

దృహంస్వ మాహ్వాః గట్టిగా ఉండవు. పగలకుము.

3.శాఖాపత్రమా! ఈ పాత్రలోవందల, వేలపాలచుక్కలు పడుచున్ని.నీవు వాటిని అన్నింటినిశుభ్రము చేయుచున్నావు.వడగట్టుచున్నావు.

(1.మూడు దర్భలనుచేర్చి ముడి వేసినదిశాఖా పిత్రము. 2. అధ్వర్యుడుశాఖా పిత్రమునుపాత్రలో వేయవలెను.)

4.పాలపాత్రయందలిచిన్న, పెద్ద చుక్కలన్నియుచక్కగా కాగవలయును.ీనిచే ద్యావాపృథ్వుల కొరకు హోమముచేయబడవలెను.హోమము కొరకే కదాఈ పాలుపితుకబడిని.

(పాలనుఅభిమంత్రించవలెను)

5.ఇప్పుడు మూడు ఆవులపాలు పితికినాము. ీనిలోఒకగోవు భూిు సమము. రెండవదిఅంతరిక్షసమము. మూడవదిద్యులోకసమము. మూడునుచిరాయువు గలి- సర్వవ్యాప్తలు - సర్వకర్మలుగలి అని కూడా చెప్పవచ్చును.

ఆలోచనామృతము

1. ఆంగ్లేయులుఈ దేశమును రెండువందల సంవత్సరములుమాత్రమే పాలించినారు. ఏదేశమునకైననురాజకీయ బానిసత్వము- ఏదో ఒక రూపమున - తప్పదు.దీనికి ిునహాయింపులులేవు. ఆంగ్లేయులురాజకీయ ప్రభుత్వముమాత్రము చేసి ిున్నకుండలేదు.వారు మన సంస్కృతినివెక్కిరించినారు. కువ్యాఖ్యానములుచేసినారు. మనముఅనాగరకులము - మనఆచారములు రాక్షసములుఅని భారతీయులతోనే అనిపించినారు.మన ిద్వాంసులను,మేధావులనుఅంత బానిసలనుచేసినారు! ఇదిఆంగ్లేయులకు కొత్తకాదు.అమెరికా ఆస్ట్రేలియా వంటిదేశాలలోని ఆదిమవాసులను - వారినిసంస్కృతీ సంప్రదాయాలనుమచ్చుకు ిుగలకుండహతమార్చినారు!

ఆంగ్లేయులురాజకీయాధిపత్యంమాత్రమే ిడిచఈ దేశమునుంచినిర్గింంచినారు. రాజకీయస్వాతంత్ర్యము వచ్చినతరువాత మనముపాశ్చాత్య నాగరకతకుమరింత బానిసలముఅయినాము!

2.వేదము మహోన్నతము.సనాతనము. పురాతనము.దీనికి సమమయినదిప్రపంచ సాహిత్యమున- జీింతమున లేదనుటవాస్తవ సత్యమగును.ఇది కటుసత్యము.అయినను పాశ్చాత్యులకుఒప్పుకొనక తప్పుటలేదు.

వేదముఆర్యుల ఆటింక జీింతచిత్రణమనియు,ఇది లిపిలేనినాడుఅవతరించినదనియు- లిపివచ్చిన తరువాతవ్రాయబడినదనియుపాశ్చాత్యుల సంకుచితవాదము. ఇది వారి తెలిం లేింనిసూచించుచున్నది!

i.సంస్కృతమువంటి భాషనుఅవతరింప చేసినసమాజము ఎంతటిఉన్నత నాగరికత కలిగియుండవలెను!ఆ సమాజమున ఎంతటిసుఖశాంతులు ఉండవలెను!ఇంతటి భాషను సాధించుటనేటి మొత్తముపాశ్చాత్య నాగరికతకుసాధ్యపడలేదు.వారి భాషల లిపి వారి స్వంతముకానేకాదు. అట్లయినవేదము ఆటింక నాగరికతాచిత్రమనుటఒక జాతి సంస్కృతినితెలిసికొనజాలకపరిహసించుటకాదా!

ii.వేదములందలి ఛందస్సుఏర్పడుటకు ఎంతటిమేధావంత సమాజముకావలెను? ఎంతటిపరిశోధనలు అవసరమైవుండును? ఇది ఆటింకసమాజమునకు సాధ్యమగునా?

iii.మానవజీింతమునకు సకలచరాచర ప్రకృతిఅవసరమును వేదముగుర్తించినది. వేదముసకల భూతములనుమానవునితో సమానముగపరిగణించినది.చేతనా చేతన జగత్తుమానవునకు ిత్రమనినిరూపించినది. ఈ మైత్రిలేనినాడు మానవజీింతము అల్లకల్లోలమగుననివక్కాణించినది.అది నేడు నిక్క మైనది!

నేడుమానవుని మనుగడపేరిట - మనిషి దురాశకొరకు - సమస్త ప్రకృతిసంపదను కొల్లగొట్టియుధ్వంసము చేసియుమానవ జీింతమునుదుర్భరము చేసినాము.ఇప్పుడు మాటకుమాత్రము ప్రకృతినిరక్షించవలెననెడిపాశ్చాత్య నాగరికత వాస్తవముగాఅందుకు తగినచర్యలు తీసికొనుటలేదు! ఇది భస్మాసురహస్తము!

ఈ దుర్దశసొంతము వేదపు ఉపదేశమును- సందేశమును ధిక్కరించుటవలన వచ్చినదే. నేటికినితామేదో కనుగొన్నామనిగొప్పలు చెప్పువారేకానిఇది వేదమునచెప్పబడినదని గుర్తించరుకదా!

iv.ఈమూడు అనువాకములందుమానవుడు ప్రకృతినిఎంత ప్రేింంచినాడో -ఎంత పూజించినాడో- ఎంత ఆదరించినాడోతెలిసికున్న మనసుపులకరించును. కొమ్మనికొట్టుటకు, దర్భనుకోయుటకు, పాలు పితుకుటకు,ఎంతటి ఉన్నతఆశయముల మంత్రములుచెప్పబడినిం. వాటినివేదము ఎంత ప్రేింంచినది.గడ్డిని నిన్ను హింసించనుఅనుటకు. ఎంతటిమానవత, ఎంతటిసంస్కారము, ఎంతటిఔన్నత్యము కావలెను!

దీనినిఆటింక నాగరకత అన్నవారిని ఏమన వలెను?వేదము ద్వేషించలేదు!

నాలుగవఅనువాకము

(హింర్నిర్వాపణముచెప్పుచున్నాడు)

1. హస్తములారా!ిమ్ము దేవతలకార్యములకు ినియోగించగలుగుచున్నాను. (చేతులుకడుగుకొనవలెను.)

2.శూర్పమా! నిన్ను యజ్ఞముకొరకు తీసికొనుచున్నాను.

3.రాక్షసులు నశింతురు గాత.శత్రువులు నశింతురుగాత.

(శూర్పమును సెగకు చూపవలెను)
4.అగ్నీ! నీవు దుష్టులనునశింపచేయువాడవు.మా పాపములను నశింపచేయుము.
మమ్ముహింసించు వారినినశింపచేయుము.మేము నశింపచేయగోరినశత్రువును
నశింపచేయుము.
(బండికాడియొక్క రంధ్రమును తాకవలెను)
5.శకటమా! నీవు దేవతాసంబంధి. పరిశుద్ధవు.ధ్యానయోగ్యవు.అందరకు ఇష్టమైన దానవు.
హవిస్సునుమోయుదానవు. ఇప్పుడుదేవతలనుఆహ్వానించుదనవుఅగుచున్నావు.
(1.ఇదిపురోడాశమునకు ఉపయోగించుధాన్యము తెచ్చుబండి.2. అధ్వర్యు బండి కాడి
ఉత్తరనొగనుతాకి జపించవలెను)
6.శకటమా! నీవు ధాన్యముమోయవలసి ఉన్నది.క్రుంగకుము. హవిస్సువహించవలసిఉన్నది.
గట్టిపడుము.ఒరుగకుము.
7.ధాన్యమా! నిన్నుజగన్మిత్రుడగుసూర్యుని నేత్రమునచూచుచున్నాను.నిన్ను హింసించను.
భయపడకు.
(అధ్వర్యుడుధాన్యమును చూడవలెను)
8.ద్వారమా! వాయువు తగులవలసిఉన్నది. విశాలమవగుము.
(అధ్వర్యుడుధాన్యపు గోతపు ముడివిప్పును)
9.ధాన్యమా! నేనుసవిత అనుజ్ఞ యందుఉన్న వాడను. అశ్వినులబాహువులతోడను -
పూషహస్తములతోను అగ్నికిష్టమగునట్లునిన్ను ఉంచుచున్నాను.
(ధాన్యమునుశూర్పమున - చేటలో- పోయవలెను)
10.ధాన్యమా! నిన్నుఅగ్నిషోమ దేవతకొరకు చేటలో పోయుచున్నాను.
(9వమంత్రము దర్శయాగమునకు.ఇది పౌర్ణమాస యాగమునకు.)
11.ఇది - ఈ ధాన్యము- దేవతలకుచెందును గాక.
12.మేము దేవతలతోకూడియున్నాము. ఈ ధాన్యముమాకు చెందును.
(అధ్వర్యుడుధాన్యమును తాకవలెను)
13.హవిస్సా! వర్ధిల్లుటకుఅభిమంత్రించుచున్నాను.ఇది దేవతలకుసమర్పించుటకే అగును.
14.యాగప్రదేశమునువీక్షించుచున్నాను.
15.వైశ్వానర జ్యోతినిదర్శించుచున్నాను.
(అధ్వర్యుడుఆహవనీయాగ్నినిచూచును.)
16.ఇహ పరలోకములందున్నమా గృహములుగట్టిగా ఉండవలెను.
17.ధాన్యరూపహవిస్సా!నీవు విశాల ఆకాశమునవర్తిల్లుము.
(అధ్వర్యుచేటలో ధాన్యముతీసుకొనును.)
18.ధాన్యరూపహవిస్సా!నిన్ను భూమిపైదఉంచుచున్నాను.
(అధ్వర్యుధాన్యమును గార్హపత్యఅగ్ని వద్ద పెట్టవలెను.)
19.**అగ్నీ!హవ్యం రక్షస్వ.**హవ్యమునురక్షింపుము.

అయిదవఅనువాకము

(ధాన్యపుపొట్టును పోగొట్టుటచెప్పబడినది)

1. జలమా!అచ్ఛిద్రపవిత్రమునజగదాధారుడైనసూర్యుని కిరణములునిన్ను పవిత్రము
చేయునుగాత.
(అగ్నిహోత్రహవణిఅను పాత్రయందలిజలమును అధ్వర్యుడుదర్భచే చేయబడిన
పవిత్రమునుముంచి, మూడు మారులుకదిలించి పవిత్రముచేయవలెను.)

2.జలములారా! దర్భలుశుద్ధిచేయునం.ీరు అట్టి దర్భలనేశుద్ధిచేయువారు.
ీరుఈ యజ్ఞమునునిర్విఘ్నముగ పూర్తిచేయించండి.ీరు ప్రవాహరూపులు.
మానవులనుించిన వేగమునప్రవహించువారు.ఈ యజ్ఞకర్తకు స్వర్గముకలిగించండి.
పూర్వముఇంద్రుడు వృత్రవధకుీ సాయము కోరియున్నాడు.అట్టి జలములారా!
ప్రోక్షితులుకండి.
(ఇంద్రుడువృత్రుని వధించదలచినాడు.ప్రజాపతిని ప్రార్థించినాడు.వజ్రాయుధమును
నీటతడిపివృత్రుని సంహరించమన్నాడుప్రజాపతి. ఇంద్రుడుఅట్లే వృత్రునిసంహరించినాడు.
అందువలనఇంద్రుడు నీటిసాయము అర్థించినట్లయినది.)(అధ్వర్యుడు గ్రహులను
ప్రోక్షించవలెను.)
3.ధాన్యమా! ిమ్ముఅగ్నిదేవత ఇష్టపడునట్లుప్రోక్షించుచున్నాను.
(ధాన్యమునుప్రోక్షించును - నీరు చల్లును.)
4.ధాన్యమా! ిమ్ముఅగ్నిషోమ దేవతకుఇష్టమగునట్లుప్రోక్షించుచున్నాను.
(ప్రోక్షించును.)
5.పాత్రలారా! ీరు దేవయాగముకొరకును, దేవ సంబంధకర్మ నిిత్తమును
పరిశుద్ధులుకండి.
6.కృష్ణాజినముగ సూక్ష్మముగఉండు రాక్షసులను శత్రువులునునశింతురుగాక.
(జింకచర్మమును మూడుసార్లు దులుపవలెను.)
7.కృష్ణాజినమా! నీవుభూికి చర్మరూపమవు.భూి ఆ ిషయముతెలుసుకొనును
గాత.(గార్హపత్యాగ్నికి ఉత్తర భాగమునపరచవలెను.)
8.ఉలూఖలమా! నీవువనస్పతి సంబంధిి.ధాన్యము దంచుటకుఆధారమవు.
కృష్ణాజినమునిన్ను తన దానినిగాగుర్తించును గాత.
(రోటినికృష్ణాజినముపై పెట్టును.)
9.ధాన్యమా! నీవుఅగ్నికి శరీరమవు. మాటవెలువడుటకుకారణమవు. కావున
నిన్నుదేవతలు ఆరగించుటకుతీసుకొనుచున్నాను.
(ధాన్యమునురోటిలో పోయును.)
10.రోకలీ! నీవు చెట్టునుండిపుట్టినావు. అయిననురాతివలె గట్టిగావున్నావు.
ఇదిదేవతల కొరకైనధాన్యము. దీనినిపొట్టుపోవునట్లుదంచుము.
(దంచవలెను)
11.పాషాణమా! యజ్ఞకర్తమధుర రసహిస్సునుతెచ్చుచున్నాడు.ఈ ిషయము
దేవతలకుతెలియపరచుము.మేము దృషత్, ఉపలములధ్వనిచేతశత్రుమూకలను
గెలుతుము.
(ఒకరాతిపై మరొకరాతితోకొట్టవలెను)
12.శూర్పమా! వర్షమునపెరిగిన వెదురున పుట్టినదానవు. అందువలనవర్షమున
వర్ధిల్లినదానవే యగుదువు.
(ధాన్యమునుచేటలో చెరిగిశుభ్రము చేయవలెను.చేటను ముందునగాని,ఉత్తర
దిక్కునగానిఉంచవలెను.)
13.ధాన్యమా! వర్షమునపెరిగిన వెదురున పుట్టినచేట నిన్నువర్షమున పెరిదినదానిగా
తెలిసికొనునుగాత.
14.రాక్షసులు దూరము చేయబడినారు.శత్రువులు దూరముచేయబడినారు.
(ధాన్యపుపొట్టు మున్నగువానిని పోగొట్టుటఅని అర్థము.)
15.పొట్టూ! నీవు రాక్షసులభాగమవు.
(పొట్టునుగిన్నెలో వేసి వేరుగావుంచవలెను.)

16.తండులములారా!వాయువు ుమ్ము నూకలుమున్నగునం లేకుండునట్లు బాగుచేయునుగాత.
(బియ్యమునుశుభ్రము చేయవలెను.)
17.బియ్యమా! చెరుగునప్పుడుచేటనుండిీరు అటునిటు పడుదురు.అట్టి ుమ్ము హిరణ్యపాణియగుసంతా దేవత స్వీకరించునుగాత.
(చేటలోనిబియ్యమునుపాత్రలో పోయును)

ఆరవఅనువాకము

(ఇదిర్ంహ్యా వహనముచెప్పునది.)

1. కృష్ణాజినమునందు సూక్ష్మముగా ఉండురాక్షసులు శత్రువులునశింతురు గాత.
2.కృష్ణజినమా! నీవుభూుకి చర్మరూపమవు.అట్లని భూు తెలిసికొనునుగాత.
3.శమ్యా! నీవు స్వర్గమునుధరించినదానవు.కృష్ణాజినము భూుకిచర్మరూపము. అదినిన్ను తన దానిగాతెలుసికొనునుగాత.
(జింకచర్మము ీద శమ్యనుఉంచవలెను.)
4.దృషత్ పాషాణమా!నీవు పర్వత సంబంధిం.నీకు నూరుట తెలియును.స్వర్గమును ధరించినశమ్య నిన్ను తనదానినిగాతెలియును గాత.
(శమ్య పైరాతిని పెట్టవలెను.)
5.ఉపలా! నీవు పర్వత సంబంధిం.నూరుట తెలిసినదానవు. దృషత్తునిన్ను తనదానినిగా తెలిసికొనునుగాత.
(1.ఉపల రుబ్బురాయి అగును.2. రాతిపై రుబ్బురాతినివుంచును.)
6.నేను సంతా దేవునిఅనుజ్ఞ యందుఉన్నవాడను. అశ్వినులబాహువులతోను,పూష హస్తములతోనునిన్ను దృశత్తుపైఉంచుచున్నాను.నీవు పిండి చేయదగినదానవు.దేవతలనుసంతోషపరచును.
"ధినుహిదేవాన్"
(బియ్యమునుదృషత్తు పై ఉంచును.)
7.బియ్యమా! నిన్నుప్రాణము కొరకు నూరుచున్నాను.
(బియ్యమునుతూర్పు వైపు నూరవలెను.)
8.బియ్యమా! నిన్నుఅపానము కొరకు నూరుచున్నాను.
(బియ్యమునుపడమటివైపునూరవలెను.)
9.బియ్యమా! నిన్నువ్యానము కొరకు నూరుచున్నాను.
(మధ్యననూరవలెను)
10.యజమానికి దీర్ఘాయువుకొరకు కర్మహేతువగుఉపలను పట్టుకొనుచున్నాను.
(నూరినపిండిని తూర్పు వైపునకుత్రోయవలెను)
11.అటునిటుపడు బియ్యపుగింజలను హిరణ్యపాణియగుసంత స్వీకరించును గాత.
"దేవోవ స్సంతా హిరణ్యపాణిఃప్రతిగృహ్ణాతు"
(పిండినికృష్ణాజినమునఉంచవలెను)

ఏడవఅనువాకము

(పురోడాశమునుంచుపాత్రలను కాల్చుంధము చెప్పుచున్నాడు.)

1. ఉపవేషమా!నీవు నిప్పు కణికలనుపట్టుకొను సాధనమవు.మంత్రపూతమగు పురోడాశమునుదేవతలకు అందించుము.

(1.మోదుగు కొమ్మ ిరిచిపట్టుకారువలెచేసినది ఉపవేషము.2. అధ్వర్యుడు ఉపవేషముఅందుకొనవలెను.)
2.గార్హపత్యాగ్నీ! వండినదానినికాక ఇతరమును తినుఅగ్నిని పారద్రోలుము.

3.మాంసము భక్షించుఅగ్నిని నిషేధించుము.
(నిప్పుకణికను బయటవేయవలెను.)
4.దేవయానమునకుఅనుకూలమగు అగ్నినిఆవహింపుము.
(రెండవనిప్పు కణికను దక్షిణభాగమునఉంచవలెను.)
5.రాక్షసులు, శత్రువులుతగల బడుదురుగాత.
(కపాలము- మూకుడు - నందునిప్పుకణిక వేయును.)
6.కపాలమా! నీవు దృఢమైనదానవు. భూంినిగట్టిపరచుము.యజమాని ఆయువును, సంతానమునుగట్టి పరచుము.బంధువులనుఅతనికి స్వాధీనులనుచేయుము.
(దక్షిణభాగపు నిప్పుపై మూకుడుపెట్టవలెను.)
7.కపాలమా! నీవు ధరించుదానవు.అంతరిక్షమును దృఢపరచుము.ప్రాణమును దృఢపరచుము.అపానమును దృఢపరచుము.ఈ యజమాని బంధువులనుఅతనికి అనుకూలురనుచేయుము.
(మొదటికపాలమునకు తూర్పునరెండవ కపాలమునుఉంచవలెను.)
8.కపాలమా! నీవు ధరించుదానవు.అంతరిక్షమును దృఢపరచుము.ప్రాణమును దృఢపరచుము.అపానమును దృఢపరచుము.ఈ యజమాని బంధువులనుఅతనికి అనుకూలురనుచేయుము.
(రెండవకపాలమునకు తూర్పునమూడవ కపాలమునుఉంచవలెను.)
9.కపాలమా! నీవు ధరించగలదానవు.దిక్కులను దృఢపరచుము.యజమాని సంతానమునుదృఢపరచుము.యజమాని బంధువులనుఅతనికి స్వాధీనులను చేయుము.
(ఏడవకపాలమును ఉంచవలెను)
10.ఎనిుదవ కపాలమా!నీవు వర్ధిల్లినరూపము కలదానవు.ఈ యజమానికి ధనమునిమ్ము.సంతానము నిమ్ము.ఇతని బంధువులనుఇతనికి స్వాధీనులను చేయుము.
11.కపాలములారా! ీరు భృగువులయొక్కయు అంగిరసులయొక్కయు తపోగ్నిచే తపించబడును.
12.అధ్వర్యులు కపాలములనుఅగ్నియందు వుంచినారు.యజ్ఞసమాప్తి తరువాత ఇంద్రవాయుదేవతలు వానినిఅగ్ని నుండి బయటకుతీయుదురు గాత.

ఎనిుదవఅనువాకము

(పురోడాశముచేయుటకు పిండినితడుపుట చెప్పబడినది.)

1. పిండీ!నిన్ను పాత్రయందుఉంచుచున్నాను.
(పిండినిపాత్రయందుంచవలెను.)
2.ప్రణీత ఉదకములారా!ీరు 'మదన్తి' ఉదకములలోకలపండి. ఉదకములారా! ీరుసస్యధన వర్ధకులుమధురములైనవారు.పశు అభివృద్ధికారకులు.ఇది పిష్టము. రుచికరము.ఓషధి. ీరు దీనితో కలిసిపొండి.
3.పిష్టరూప ఓషధులారా! పూర్వముీరు ఉదకము లందుపుట్టిన వారే! కావున ఉదకములతోకలవండి.
4.పిండి ముద్దా! యజమానికిసంతానము కలుగుటకునిన్ను మర్ధించుచున్నాను.

(పిండినిపిసుకవలెను)
5.పిష్టమా! అగ్నిదేవతకొరకు నిన్ను తాకుచున్నాను.
(పిండినితాకవలెను)
6.పిష్టమా! నిన్ను అగ్నిషోమదేవతకొరకు తాకుచున్నాను.
7.పురోడాశమా!**మఖస్యశిరో % సి**-యజ్ఞపు తలవు.
8.పురోడాశమా! కాలిన పెంకపైద ప్రక్షించుచున్నావు.**ఃశ్వాయుఃఅసి.** అనంత ఆయువువుఅగుచున్నావు.
9.పురోడాశమా! నీవు గొప్పదానవైవర్ధిల్లుము.నీ యజమాని గొప్పవాడైవర్ధిల్లును గాత.
(పెంకపైద పురోడాశము అరచేతిపరిమాణపు బిళ్ళలనుచేయవలెను)
10.పురోడాశమా! నీవు మృదువగుపొరగలదానవు అగుము.
11.రాక్షసులు, శత్రువులుదూరమగుదురు గాత.
(దర్భనుకాల్చి పురోడాశము చుట్టుమూడు మారులు త్రిప్పవలెను)
12.పురోడాశమా! సంతా దేవతనిన్ను 'నాకము' అనుఅగ్ని యందు పక్వము చేయునుగాత.
(పురోడాశమునునిప్పుల పైద కాల్చవలెను.)
13.పురోడాశమా! నీ శరీరము ఎక్కువకాలకుండును గాత.గార్హపత్యాగ్నీ! నీవు పురోడాశహంస్సును రక్షింపుము.
14.పురోడాశమా! నీవు మంత్రములతోంళితమగుము.
15.**ఏకాయతాయస్వాహా.**
16.**ద్వితాయస్వాహా.**
17.**త్రితాయస్వాహా.**
(గార్హపత్యాగ్నియందు హోమముచేయవలెను.)

తొంమ్మదవఅనువాకము

(ఇందుపురోడాశము నుంచి వేదికరణముచెప్పబడినది.)

1. స్ఫ్య!నిన్ను తీసి కొనుచున్నాను.
(కర్రతోచేసిన మట్టినిత్రవ్వ ఉపకరణము"స్ఫ్య".)
2.స్ఫ్య! ఇంద్రుని కుడిచేతవందల ఆయుధములుఉన్నం. అం వేల శత్రువులను వధించును.నీవు ఇంద్రుని కుడిచేతివంటిదానవు.జ్వాలలు కలిగించువాయువు వంటిదానవు.
3.భూపి! నీవు దేవయాగఆశ్రయమవు. నీ యొక్కఓషధుల వ్రేళ్లనుబాధించను. "మాహింసిషమ్"
4.భూం పైద దుమ్మునుతొలగించుట వలన'అరరు' రాక్షసుడు దురమయినాడు.
5.గడ్డితో కూడిన ధూళీ!ఉత్కర ప్రదేశమునకుపొమ్ము.
(1.ఉత్కరము- మట్టి, చెత్తవేయుచోటు. 2. గడ్డినిధూళిని ఉత్కరమునకుతీసికొని వెళ్ళవలెను.)
6.యజ్ఞవేదీ! నీకొరకు మేఘము వర్షించునుగాత.
(అధ్వర్యుడుయజ్ఞవేదినిచూడవలెను.)
7.సంతాదేవా! మమ్ముద్వేషించువారిని - మేముద్వేషించువారిని ఎంతోదూర ప్రాంతమునవేలపాశముల చేతబంధించుము.వారిని ండువకుము.

(చెత్తనుఉత్కర ప్రదేశమునవేయవలెను.)
8.భూ ి! నీవు దేవయాగఆశ్రయమవు. అరరు రాక్షసుడుఅపహతుడు అయినాడు.
రెండవసారిధూళిని తొలగించవలెను.
9.గడ్డితో కూడిన ధూళీ!ఉత్కర ప్రదేశమునకుపొమ్ము.
(ఉత్కరమునకుకొనిపోవలెను.)
10.యజ్ఞవేదీ! నీకొరకు మేఘము వర్షించునుగాత.
(అధ్వర్యురెండవసారి యజ్ఞవేదినిచూడవలెను.)
11.స ితాదేవా! మమ్ము ద్వేషించువారిని, మేముద్వేషించువారిని ఎంతో
దూరప్రాంతమునవేలకొలది పాశములచేత కట్టివేయుము. ిడువకుము.
12.అరరుడు దేవయాగమునకుఅనర్హుడు. అతడు అపహతుడైనాడు.
13.9వ మంత్రము(మూడవసారి ధూళినితొలగించవలెను.)
14.10వ మంత్రము(మూడవసారి వేదినిచూడవలెను.)
15.11వ మంత్రము(మూడవసారి ధూళినితొలగించవలెను.)
16.ఉత్కర ప్రదేశమా!అరరు నీకు సంబంధించినరాక్షసుడు. అతనికి స్వర్గము
కలుగకుండునుగాక.
17.యజ్ఞవేదీ! వసువులుగాయత్రీ ఛందమునదక్షిణ భాగముననిన్ను స్వీకరింతురు
గాత.
18.రుద్రులు త్రిష్టుప్ఛందమున పశ్చిమభాగమున నిన్నుస్వీకరింతురుగాక.
19.ఆదిత్యులు జగతిఛందమునఉత్తర భాగమునన్ను స్వీకరింతురు గాత.
20.స ితా దేవత ప్రేరణకలిగించుచున్నాడు.అధ్వర్యులు వేదికిఅవసరమగు
ప్రదేశమునుత్రవ్వుచున్నారు.
(అధ్వర్యుడువేది తూర్పున త్రవ్వవలెను.)
21.యజ్ఞవేదీ! నీవు**ఋతమసి**-సత్యమవు.
22.**ఋతసదనమసి**-సత్యస్థానమవు.
23.**ఋతశ్రీరసి**-సత్యధనవు.
(ఈమూడు మంత్రములచేవేది యొక్క దక్షిణ,పశ్చిమ, ఉత్తర భాగములను
ఏర్పరచవలెను.)
24.వేదీ! ి ిధ మంత్రములుఉచ్చరించు ఋత్విజులుకలదానవు. అరరుడు
అపహతుడైనాడు.నీవు దేవతల,పితృదేవతలహ ిస్సులనుధరించుచున్నావు.
కావునగొప్పదానవు అయినావు.పురోడాశ ధనవతి ిఅయినావు.
(వేదినిస్ప్యచే శుభ్రముచేయవలెను.)
25.పూర్వపు వారలగు వృద్ధయజమానులుహ ిస్సులు సమర్పించినారు.వేదిరూపమగు
భూ ినిరాక్షసుల నుండి రక్షించినారు.చంద్రుని యందుఅమృత కిరణములు
స్థాపించినారు.ఇప్పటి యజమానులుబుద్ధిమంతులు.అప్పటి ిషయములను
గుర్తుంచుకున్నారు.వేదిని ఆశ్రయించినారు.యాగము చేయుచున్నారు.

పదవఅనువాకము

(ఆజ్యాదిహ ిస్సులనుగ్రహించు ిధానముచెప్పబడినది.)

1. స్రుక్కుమున్నగు వాని యందుదాగి ఉన్న రాక్షసులు దహించబడుదురుగాక.
శత్రువులుదహించబడుదురుగాత.
(స్రుక్కుమున్నగు వానిని గార్హపత్యాగ్నికిచూపి వెచ్చచేయవలెను.)

2.స్రుక్కు మున్నగు హోమసాధనము లారా!ుమ్ము చక్కగా వెచ్చచేయుచున్నాను.
(రెండవమారు వెచ్చచేయవలెను.)
3.స్రవమా! నీవు గోష్ఠానమునునశింపచేయని దానవు.శత్రువును నశింపచేయుదానవు.
అన్నముకలుగజేయుదానవు.నిన్ను శుభ్రముచేయుచున్నాను.
(స్రువమునుదర్భలచేతుడువవలెను.)
4.జుహువా!యజమాని వాక్కును,ప్రాణమును నశింపచేయకుము.నిన్ను శుభ్రము
చేయుచున్నాను.
(తుడవవలెను)
5.ఉపభృతమా! యజమానికనులను, చెవులనునశింపచేయకుము.నిన్ను శుభ్రము
చేయుచున్నాను.
(తుడువవలెను)
6.ధ్రువమా! యజమానిభార్యను, సంతానమునునశింపచేయకుము.నీవు అన్నము
కలిగించుదానవు.శత్రువును తిరస్కరించుదానవు.నిన్ను శుభ్రముచేయుచున్నాను.
(తుడువవలెను.)
7.యజమాని భార్యఅగ్నిని సేంచుచున్నది.మంచి మనసు కలిగివున్నది.సంతానమును,
సువాసినిత్వమును,చక్కని రూపమునుకోరుచున్నది. ఆమెనడుముకుత్రాడు కట్టుచున్నాను.
(అధ్వర్యుడుత్రాడు కట్టవలెను)
8.అగ్నీ! నేను మంచిసంతానము కలదానను.మంచి భర్తకలదానను. నీవుశత్రునాశకుడవు.
ఇతరులునిన్ను తిరస్కరించజాలరు. అట్టినిన్ను నేను సేంచుచున్నాను.
9.సుజ్ఞానియగు సంతబంధించిన వరుణపాశమును ప్పుచున్నాను.ధాతకు స్థానమును-
పుణ్యఫలమునుఅగు ఉత్తమ లోకమునందుభర్తృసహితముగాసుఖములను ఆర్జించినాను.
(త్రాటినిప్పివేయును.)
10.అగ్నీ! నాకు ఆయువు, సంతానము,వర్చస్సు కలిగినం. నేనునా భర్తను మరలమరల
కలసికొనుచున్నాను. నాశరీరమునందు జీవముచిరకాలము నిలిచిఉండును గాత.
(యజమానపత్ని నడుమునుండిప్పిన త్రాడుగలతనదోసిలియందుపూర్ణకుంభమును
ధరించవలెను.)
11.ఆజ్యమా! నీవు ఆవుపాలనుండి వెడలినదానవు. ఓషధరసస్వరూపవు. నాశరహితవు.
యాగముకొరకు నిన్ను పాత్రయందుఉంచుచున్నాను.
(అధ్వర్యుడుపాత్రలో నేయిపోయవలెను.)
12.ఆజ్యమా! నీవు ఆవుపాలనుండివెడలినావు. ఓషధరసస్వరూపవు. సంతానముకొరకు
నిన్నుసౌమ్య దృష్టితో చూచుచున్నాను.
(యజమానిభార్య ఆజ్యమునుచూడవలెను.)
13.**తేజో %** సి- నీవు తేజస్సువు.
14.**తేజో % నుప్రేహి**-తేజమునుపొందుము.
15.నీ తేజస్సును అగ్నిఅధిగంచకుండునుగాత.
16.ఘృతమా! నీవు అగ్నికిజిహ్వావు. దేవతలసుఖకారణమవు.కావున దేవతలప్రతి
స్థానమందును,ప్రతి మంత్రమునందును ఉపయోగపడుము.
(స్ఫ్యచేగీతగీసి అందు నేతిగిన్నెనుంచవలెను.)
17.**శుక్రమసి**- దీప్తి కలదానవు.
18.**జ్యోతిరసి**- జ్యోతివై ఉన్నావు.
19.**తేజో %** సి-తేజస్సువై ఉన్నావు.

20.“దేవోవస్సంతో త్పునా త్వచ్ఛిద్రేణపంత్రేణవసోసూర్యస్యరశ్మిభిః ”
(అర్థమునకు5.1. చూడగలరు. ప్రోక్షణీపాత్రయందలి ఉదకమునుపంత్రముచేత
శుద్ధిచేయవలెను.)
21.ఘృతమా! నీవు ప్రకాశించుదానవు.నిన్ను దేవతలనిుత్తము - స్థానస్థానమునకును,
మంత్రమంత్రమునకుగ్రహించుచున్నాను.
(జుహువునునేతి యందుంచవలెను.)
22.ఆజ్యమా! నీవు జ్యోతిస్స్వరూపవు.ఉపభృతమనుపాత్ర జ్యోతిస్స్వరూప.నిన్ను
స్థానస్థానమునకుమంత్ర మంత్రమునకుసరిపడునట్లు తీసుకొనుచున్నాను.
23.కాంతి స్వరూపవగు ఆజ్యమా!నిన్ను దేవతలనిుత్తము స్థానస్థానమునకు - మంత్ర
మంత్రమునకుసరిపడునట్లు కాంతిస్వరూపయగుధ్రువపాత్ర యందుతీసుకొనుచున్నాను.
(ఆజ్యమునుధ్రువ పాత్రయందు పోయవలెను.)

పదకొండవఅనువాకము

(ఇధ్మబర్హిపూర్వక హంరాసాదనముచెప్పబడుచున్నది.)

1. ఇధ్మమా!నీవు నల్లనిదానవు.వనస్పతి రూపమవు.నిన్ను అగ్ని కొరకు ప్రోక్షించుచున్నాను.
(ఇధ్మముంద మూడు మారులునీరు చల్లవలెను.)
2.వేదిప్రదేశమా!నీవు దర్భమున్నగున్నంఉంచుటకు ఆధార ప్రదేశమవు.నిన్ను
ప్రోక్షించుచున్నాను.
(వేదినిమూడుమారులు ప్రోక్షించువలెను.)
3.దర్భా! నీవు వేదియందుపరచబడిన దానవు.స్రుక్కు మున్నగు హోమసాధనములు
ఉంచుటకునిన్ను ప్రోక్షించుచున్నాను.
(ప్రోక్షించవలెను.)
4.దర్భలారా! ుమ్ముస్వర్గలోక, అంతరిక్షలోక,భూలోకము కొరకుప్రోక్షించుచున్నాను.
(ప్రోక్షించుచున్నాను.)
5.ఉదకమా! నీవు పితృదేవతలఅన్నమవు. దర్భలంద చల్లబడినావు.దర్భయందు
పితృదేవతలకొరకు రసరూపమవగుము.
(ప్రోక్షించగాుగిలిన నీటినినేలంద పోయవలెను.)

6.ప్రస్తరమా! నీవు ుష్ణువునకుస్తూపమవు.
7.దర్భలారా! ంరు ఉన్నివలెమెత్తనివారు. దేవతలకుసుఖము కలిగించువారు.
ుమ్ముువేది ంద పరచుచున్నాను.
(పరచవలెను.)
8.మధ్యమపరిధీ!నీవు ుశ్వావసు గంధర్వరూపమవు. యజమానినిసర్వ
హింసలనుండిరక్షించుదానవు. అన్నరూపవు.స్తుతించవలసినదానవు.
(మోదుగుపుల్లను అగ్నికి తూర్పునవేయవలెను.)
9.దక్షిణపరిధీ! నీవుఇంద్రుని బాహువువంటి దానవు.యజమానిని దక్షిణదిక్కున
రక్షింపుము.అన్నరూపవు. స్తుత్యవు.
(మోదుగుపుల్లను దక్షిణమునవేయవలెను.)
10.ఉత్తరపరిధీ! ుత్రావరుణులునిన్ను ఉత్తరమునఉంచుదురు గాత. నీవునిత్యధర్మమునయజమానిని
రక్షింపుము.నీవు అన్నరూపవు. స్తుత్యవు.
(సుధనుఉత్తర దిక్కున ఉంచవలెను.)
11.ఆహవనీయాగ్నీ!తూర్పున సూర్యుడునిన్ను సమస్త హింసలనుండి రక్షించునుగాత.

(అగ్నినిఅభిమంత్రించవలెను.)
12.అగ్నీ! నీవు ిద్వాంసుడవు.సమృద్ధహోమవంతుడవు.ప్రకాశించువాడవు.ఘనుడవు. నిన్నుయాగము కొరకు మండించుచున్నాను.
(సంధనుపైనుంచి వేయవలెను.)
13.ిధృతులారా! ీరు ప్రజలకునియంతలు.
(1.వేదియందు పరచుదర్భలజతంధృతి. 2. వేదిీద ిధృతిని పరచవలెను)
14.ప్రస్తరమా! ిధృతివసు, రుద్ర, ఆదిత్యులకుస్థానమగును. నీవుంధృతి యందునిలుపుము.
15.నీ పేరు జుహువుఅగును. ప్రియనామమునఘృతాచి, నేయి నిండినదానవుఅగుచున్నావు. నీకు ప్రియమగుంధృతి యందునిలుపుము.
నీపేరు ఉపభృతముఅగును. ప్రియనామమునఘృతాచిం అగుచున్నావు.నీకు ప్రియమగు ిధృతియందు నిలుపుము.
నీపేరు ధ్రువ పాత్రము.ప్రియనామమునఘృతాచిం అగుచున్నావు.నీకు ప్రియమగు ిధృతియందుండుము.
16.ిష్ణువా! జుహువుమున్నగునం పుణ్యస్థానమగుప్రస్తరము నందుఉంచబడినం. నీవుయజ్ఞమును,యజమానిని, అధ్వర్యుడనగునన్ను రక్షింపుము.
(పాత్రలనుఅభిమంత్రించవలెను.)

పన్నెండవఅనువాకము

(ఆఘారహోమము చెప్పబడుచున్నది.)

1. అగ్నీ!నీవు యాగ నిర్వాహకుడవు.భువన కారణమవు.వర్ధిల్లుము.ఇదిగో నీకు నమస్కారము.
2.జుహువా!దేవయాగము జరుగుచున్నది.అగ్ని నిన్ను పిలుచుచున్నాడు.**ఏహి**- రమ్ము.
(జుహుపాత్రను అందుకొనవలెను.)
3.ఉపభృతమా! సంతాదేవత నిన్నుదేవయజనమునకుపిలుచుచున్నాడు.**ఏహి.**
(ఉపభృత్తునుఅందుకొనవలెను.)
4.అగ్ని, ిష్ణుదేవతలారా!నేను అఘార హోమముచేయుటకు సాగినాను.కాలు తాకనీయక ీ ఉభయులమధ్య నుండివెళ్లుదును.ీరు ిడిగా వుండండి.నాకు వెళ్లుచోటుఇవ్వండి.
(కుడిపాదమున ప్రస్తరమునుదాటవలెను.)
5.భూిీ! నీవు యజ్ఞమునకుస్థానమవు. నీ స్థానబలముననేఇంద్రుడు అసురవధాదిీర కృత్యములనుచేయ కలిగినాడు.
(అధ్వర్యుడుఆహవనీయాగ్నికిదక్షిణ భాగముననిలువవలెను.)
6.అఘార హోమము నైరుతినమొదలవగును.ఈశాన్యమున సమాప్తమగును.ఇది ఎడతెగనిది.వంకర ఎరుగనిది. ఇంద్రుడుదేవతగా గలది.యజ్ఞపతి యజ్ఞమునకు**స్వాహా.**
7.అగ్ని, ఆఘార హోమమనతేజోవంతుడైవెలుగొందుచున్నాడు.
(జుహువునుపైకి తీసుకొనవలెను.)
8.**పాహిమా% గ్నేదుశ్చరితా దామా సుచరితేభజ.** అగ్నీ!నన్ను దుశ్చరితమునుండి కాపాడుము. సుచరితునిగాచేయుము.
(జుహువు,ఉపభృత్తులనుతాకకుండ వెళ్లుచుజపించవలెను.)
9.అఘార హంశ్లేషమా!నీవు యజ్ఞమునకుశీర్షమవు. ధ్రువపాత్రయందలిఆజ్యరూప తేజస్సుతోకలిసికొనుము. జ్యోతిషాజ్యోతిరజ్తామ్.

పదమూడవఅనువాకము

(స్రుగ్వ్యూహనాదిమంత్రములుచెప్పబడుచున్నం.)

1. జుహువుఅన్న హేతువు.నేను దానిని ఎత్తిపట్టుకొనుచున్నాను.అందువలన ఇంద్రుడునన్ను పైకి కొనిపోవును.
(జుహువునుఎత్తిపట్టవలెను.)
ఉపభృత్తును క్రిందుగ ఉంచినాను.ఇంద్రుడు నా శత్రువులనునికృష్టులను చేసినాడు.
(ఉపభృత్తును క్రిందుగ ఉంచవలెను.)
నేనుజుహువునుపైకెత్తియు, ఉపభృత్తమునక్రిందుగ ఉంచినాను.అప్పుడు బ్రహ్మాది
దేవతలునాకు ఉత్కర్ష కలిగించినారు.నా శత్రువులకుఅపకర్ష కలిగించినారు.
(జుహువునుతూర్పునకు కదిలించవలెను.)
ఇంద్రాగ్నులునా శత్రువులనుస్థాన భ్రష్టులనుచేయుదురు గాత.
(ఉపభృత్తునుఎడమచేతవెలుపల ఉంచవలెను.)
2.మధ్యమ పరిధీ!నిన్ను వసువులకొరకు తుడుచుచున్నాను.
దక్షిణపరిధీ! నిన్ను రుద్రులకొరకు తుడుచుచున్నాను.
ఉత్తరపరిధీ! నిన్ను ఆదిత్యులకొరకు తుడుచుచున్నాను.
3.ఘృతమున తడిసినదక్షిణాగ్రమునుపక్షులు నాకి పైకి ఎగురును గాక.భార్యను, సంతానమునురక్షింతురు గాత.
(జుహువునుదర్భలతో తుడవవలెను.)
4.జలముల ఓషధులువర్ధిల్లును గాత.దర్భలారా! ీరు వాయుప్రేరిత వర్ష బిందువులవలన పుట్టినవారు.ీరు
స్వర్గమునకు చేరండి.మాకు వర్షము కలిగించండి.
(పలాశశాఖను, ప్రస్తరమునుఅగ్నియందు వేయవలెను.)
5.అగ్నీ! నీవు ఆయువునురక్షించువాడవు. నాఆయువును రక్షించుము.నేత్రములనురక్షించువాడవు.
నానేత్రములనురక్షించుము.
(ఆహవనీయాగ్నినిఅభిమంత్రించవలెను.)

6.**ధ్రువా % సిభూ**ంు**!**నీవు స్థిరత్వముకలదానవు.
(వేదిమధ్యమునుతాకవలెను.)
7.ప్రకాశమాన అగ్నీ! నీవుస్తోత్ర సాధ్యుడవు.నీ యందు పశ్చిమ పరిధినివేయుచున్నాను.అది నీకు ఇష్టమగునుగాత.
దక్షిణ,ఉత్తర పరిధులారా!ీరు యజ్ఞ ఫల రూపమగుఅన్నమును పొందండి.
(మూడుపరిధులను అగ్నిలోవేయవలెను.)
8.ిశ్వే దేవతలారా!ీరు సంస్రావాజ్య భాగమునుకోరువారు. ీలో కొందరు ప్రస్తరముష్టిలోఉన్నవారు. కొందరు
వేదియందు పరచిన దర్భలందుఉన్నవారు. ఈ యజ్ఞమునమా స్తుతులనుగ్రహించండి.కొందరు వేది యందుపరచిన
దర్భలందుఉన్నవారు. ఈ యజ్ఞమునమా స్తుతులనుగ్రహించండి.సంతుష్టులు కండి.
(సంస్రావాజ్యముహవ్య శేషమగును.)
9.జుహు ప్రభృతులారా!ిమ్ము అినాశ్యమగు అగ్నిశకట స్థానమున- యజమాని సుఖముకొరకు -
స్థాపించుచున్నాను.ీరు సుఖవంతులుకండు. నాకు సుఖములుకలిగంచండి. యజమానిదంపతులను రక్షించండి.
(జుహుప్రభృతులనుధాన్యశకటముఉంచిన స్థలమునవేయవలెను.)
10.అగ్నీ! స్వర్గవాసులు నా అపరాధములుగ్రహించకుండునట్లుచేయుము. నన్ను
ిఘ్నములనుండి **పాహి.**దుష్ట ప్రవర్తననుండి**పాహి.**దుష్టభోజనము నుండి**పాహి**. నిషిద్ధా చరణమునుండి**పాహి**. మా
అన్నమునందుిషము లేకుండ చేయుము.
అగ్నీ!నీవు అహింస్యుడవు.ఉష్టశరీరిం. మాకు సుఖప్రదుడవగుము.**-స్వాహా.**
11.దేవతలారా! ీరుమార్గములు తెలిసినవారు.వచ్చిన మార్గముననేతిరిగివెళ్లండి.
మనస్సునకుపతియగువాడా! దేవతలందుమా యజ్ఞమునుప్రతిష్ఠించుము.**స్వాహా**. వాయువునకు**స్వాహా**.
(వాయుదేవతచేమొదలయిన యజ్ఞమువాయుదేవతచేసమాప్తమైనట్లుబర్హిస్సును అగ్నిలో వేయవలెను.)
దర్శపూర్ణమాస యాగ మంత్రములుసమాప్తము.

పదనాలుగవఅనువాకము

1.ఇంద్రాగ్నులారా! ీరు పురోడాశవంతులు.యజ్ఞ నిర్వహణకుఅన్నము, ధనముఇచ్చువారు. ీకు సంతోషముకలిగించుటకును- మాకు అన్న లాభములకునుహువే - ఆహ్వానించుచున్నాము.
2.ఇంద్రాగ్నులారా! ఈ లోకమునఅల్లుడు దౌహిత్రసంతానమును ఇచ్చుచున్నాడు.బావమరిది మేనసంతానమును ఇచ్చుచున్నాడు.ీరు వారిని ుంచిన బహుసంతానప్రదులనినియున్నాను. కావునసోమరస సదృశ పురోడాశమునుఅర్పించుచున్నాను.ుమ్ము సంతుష్టులనుచేయుచున్నాను.
3.ఇంద్రాగ్నులారా! ప్రజలనపహరించురాజులున్న తొంబదిపట్టణములుఉన్నవి. వానిని ఒకే దెబ్బకుకొట్టి పడేయండి.
4.ఇంద్రాగ్నులారా! ీరు వృత్రునిసంహరించినవారు. మా స్తోత్రములుదోషరహితములు.నూతనములు.అన్నము వలనకల్పితము. ీరు వానినిస్వీకరించండి. మంచియజ్ఞములకుఅర్హులగు ుమ్ము ఆహ్వానించుచున్నాను. ీరుయజమానికి అన్నముప్రసాదించండి.
5.పథప్రభువా! సూర్యదేవా!అన్నము లభించుకర్మ కొరకు - రథమునువలె - నిన్ను యాచించుచున్నాము.
6.పూష దేవత ఫలప్రదాత. నేను ఫలముకోరువాడను. నేనుపూషను స్తుతించుచున్నాను.అతడు దుఃఖ ినాశకములును-చంద్రుని వంటిఆహ్లాదకములగు- ఓషధులను మాకుప్రసాదించును గాత.
7.భూిు వలనమాకు గోవులు, అశ్వములు,మమ్ము పోషించుఅన్నాదికములు లభించుచున్నవి.క్షేత్రపతి ఇట్టివానిచేమాకు సుఖములుకలిగించును గాత.
8.క్షేత్రపతీ! గోవుమధురములగుదుగ్ధములనిచ్చును.అట్లే నీవు మాకుమధురములును, మరలమరల లభించునియు,నేయి వంటి పిత్రములగుపదార్ధములనుకలుగుచేయుము.‘‘ఋతస్య నః పతయోమృడయంతు’’ సత్యసనాధులుమమ్ము రక్షింతురుగాత.
9.అగ్నీ! ధనమునార్జించుటకుమమ్ము సన్మార్గముననడిపించుము. నీవుసమస్త మార్గములుతెలిసినవాడవు.మమ్ము పాపమార్గమునుండిరక్షించుము. నిన్నుబహుిధములుగానమస్కరించుచున్నాను.
10.మాకు శక్తి ఉన్నంతలోకర్మలను ఆచరించతలపెట్టినాము.అి నిరాటంకముగ కొనసాగుటకుదేవతల మార్గమునవచ్చినాము.
అగ్నికర్మలు తెలిసినవాడు.అతడు - మాకొరకు - యాగముచేయును. ఆహ్వానించును.ఋతువులనుఅనుసరించి కర్మములుకల్పించును.
11.ప్రాయణీయ హిస్సుఅగ్నికి ఘనమగును గాత.బర్రెకు మేతపెట్టినఎక్కువ పాలిచ్చును.అట్లే అగ్నీ! మా హిస్సులుఅందుకొనుము. మాకుఫలితము ప్రసాదింపుము.అందువలన మాకుధనము, అన్నముమరింత లభించునుగాత.
12.అగ్నీ! మా కొరకు నవ్యుడవైఅవతరింపుము. మమ్ముపాపములనుండి దాటించుము.మాకు శుభములు,సుఖములు కలిగించుము.మాకు భూిు ిశాలమగునుగాత. మా పుత్రులు,దౌహిత్రులకుశుభప్రదుడవుఅగుము.
13.అగ్నీ! నీవు మానవులవ్రతపాలకుడవుఅగుచున్నావు. దేవతవుఅగుచున్నావు. యజ్ఞములందుస్తుతించ బడువాడవుఅగుచున్నావు.
14.దేవతలారా! ీరుిద్వాంసులు. ీకు సంబంధించినయజ్ఞయాగాదులుమాకు తెలియకున్నవి.మేముసక్రమముగా నిర్వర్తించలేకున్నాము.ిద్వాంసుడగు అగ్ని ఆ లోకమునుపూరించును గాత. ఋతువులనుఅనుసరించి దేవతలక్రతువులు జరిపించునుగాత.

శ్రీమదాంధ్రవచన కృష్ణయజుర్వేదీయతైత్తిరీయ సంహితయందలి
మొదటికాండమునమొదటి ప్రపాతకము

సమాప్తము

బహలాన ఉర్వీభవ తోకాయతనయాయ శంయోః

యస్తేస్తనఃశశయో యోమయోభూర్యోరత్నధావసుంద్యాః సుదత్రః।
యేనంశ్వాపుష్యసింర్యాణి సరస్వతి తంుహదాతవో%కఃఉర్వ్యన్తరిక్షమన్వేంు॥

రెండవప్రపాఠకము

మొదటిఅనువాకము

(రెండు,మూడు, నాలుగు ప్రపాఠకములందుసోమయాగము చెప్పబడినది.ఈ అనువాకమునందుయజమాని యాగశాలాప్రవేశము వరకు గలసంస్కారములు చెప్పబడినం.)

1. జలముజీవనము. జలముదీర్ఘాయువు. జలమువర్చస్సు. జలముచేయజమాని తలతడుపబడునుగాత.
(యజమానితూర్పుముఖముగాకూర్చుండును. అధ్వర్యుఅతని తలనుతడుపవలెను.)
2.ఓషధులారా! యజమానినిరక్షించండి. కత్తీ!యజమానిని బాధించకము.దేవతలందుప్రసిద్ధుడనగు మంగలినగునేను యజమానికివపనము చేయుచున్నాను.
(అధ్వర్యుడుయజమాని తలగొరగవలెను.)
3.అనంతర కర్మలనునిరాటంకముగ చేయగలను.
4.జలము తల్లివంటిది.అది యజమానినిపరిశుద్ధుని చేయవలెను.మేఘము వర్షించునంయు,ప్రంంచుచున్నజలము మమ్ముపునీతులను చేయునుగాత. మానుండి సమస్త
పాపములనుతొలగించును గాత.
(అధ్వర్యుడుయజమానికి స్నానముచేయించవలెను.)
5.స్నాన, ఆచమనములచేశుద్ధుడను అయినాను.నీటినుండి లేచివచ్చుచున్నాను.
6.ధవళవస్త్రమా!**'సోమస్యతనూరసి'**.నీవు చంద్రునిదేహమవు.నా దేహమునుకాపాడుము.
(బట్టకట్టుకొనవలెను.)
7.నవనీతమా! నీవుఆవుపాలనుండి వచ్చినదానవు. స్నిగ్ధతయువర్చస్సు కలుగజేయుదానవు.నాకు వర్చస్సు కలిగంచుము.
(ఆపాదమస్తకమువెన్నరాసుకొనవలెను.)
8.కాటుకా! నీవు వృత్రునినల్లగ్రుడ్డువు.కంటిని కాపాడుదానవు.నా కంటిని కాపాడుము.
(అధ్వర్యుయజమాని కంటికికాటుక పెట్టవలెను.)

9.జ్ఞానములకుస్వాంుమైనవాడు యజమానివగునిన్ను సూర్యకిరణరూపములగుదర్భల ఛిద్రములేని పంత్రమునపంత్రుని చేయునుగాత.
వాక్పతియగుదేవత యజమానివగునిన్నుఛిద్రములేనిపంత్రమున పునీతునిచేయును గాత.
సంతాదేవత నిన్నుఅచ్ఛిద్ర పంత్రమునపునాతు.
(అధ్వర్యుదర్భల పంత్రముచేయజమానిపై నీరు చల్లవలెను.)
10.పంత్ర పతే! నీ యొక్కఅచ్ఛిద్ర పంత్రమువలన కర్మ కొరకుగానునేను పంత్రుడనుఅయినాను. యాగము చేయుసమర్థుడను అగుదునుగాత.
11.యజ్ఞ సంబంధదేవతలారా! ుమ్ముయజ్ఞమునకుఆహ్వానించుచున్నాను.సత్య ధర్మముకలవారమగు మేముయజ్ఞమునకువచ్చుచున్నాము.
(అధ్వర్యుడుయజమాని 'ప్రాగ్వంశల'యజ్ఞశాల యందుప్రవేశించవలెను.)
12.ఇంద్రాగ్నులారా! ద్యావాపృథ్వులారా!జలములారా! ఓషధులారా!ంరు ఈ యజమానిని గుర్తించండి.
13.ఆహవనీయాగ్నీ!నీవు నియమపాలకుడవు.నేను నీ దగ్గర వున్నాను.నన్ను కాపాడుము.
(యజమానిఅగ్ని వద్ద కూర్చుండవలెను.)

రెండవఅనువాకము

(యజమానికియజ్ఞ దీక్ష చెప్పబడుచున్నది.)

1. యజ్ఞసంకల్పము కలిగించుఅగ్నికి స్వాహా. ధారణసిద్ధించుటకు నాఅభిమానియైన**అగ్నయే స్వాహా.**మంత్రోచ్చారణశక్తి కై వాగింద్రియ పోషకుడగు**అగ్నయే స్వాహా.**
బృహస్పతిమా హ◌స్సులచేతవర్ధిల్లును గాత.ది◌నుండి వచ్చిగొప్ప సస్యములనుఫలింపచేయు జలవృష్టివర్ధిల్లును గాత.ద్యావాపృథ్వులు వర్ధిల్లునుగాత. అంతరిక్షము వర్ధిల్లునుగాత - **స్వాహా.**
2.◌శ్వ స్వరూపుడు, జగన్నిర్వాహకుడగుఆని అనుగ్రహమునుయజమాని కోరుచున్నాడు.ధనములకుప్రభువగు నిన్నుయజ్ఞము కొరకు ధనముకోరుచున్నాడు. **ధనములకుప్రభువవగునిన్ను యజ్ఞముకొరకు ధనము కోరుచున్నాను- స్వాహా.**
(పన్నెండుసార్లునేతిని స్రుక్కులోనికితీసికొని పూర్ణాహుతిచేయవలెను.)
3.అగ్నీ! నీవు మమ్ముర‌క్షించుటకు అప్రమత్తుడవైఉండుము. మమ్ము‌నిర్భయముగా నిద్రించనిమ్ము.మాకు నాశము లేకుండచేయుము. మాకుమేల్కొను సామర్ధ్యముప్రసాదించుము.
4.త్వమగ్నే వ్రతపాఅసి దేవ అమర్త్యేష్వాఃత్వమ్ యజ్ఞేష్విడ్యః
అర్థమునకు1 - 14 - 13 చూడండి.
5.నన్ను రక్షించుటకుసమస్త దేవతలునిన్ను కూడి ఉందురుగాత. పూష హిరణ్యాదికములనుఇచ్చును గాత. సోమదేవత వస్త్రములుఇతర ధనముఇచ్చును గాత. స◌తధనము నిచ్చునుగావుత.
సోమదేవా!యజ్ఞమునకుఅవసరమగు సమస్తమునిమ్ము. నన్ను సమృద్ధునిచేయుము.
యజ్ఞభారమువహించుము.◌**రాధి మాహమాయుషా**- నేను ఆయు◌యుక్తుడనుకాను.
6.సోమదేవా! నీవేహిరణ్యమూర్తి◌.**మమభోగాయభవ.** హిరణ్యాదులునాకు అనుభవమునకువచ్చును గాత.నీవే వస్త్రమవు.**మమ భోగాయభవ.**నీవే గోవువు. **మమభోగాయభవ.** నీవే అశ్వమవు. **మమభోగాయభవ.**నీవే మేకవు. **మమభోగాయభవ.**నీవే గొర్రెవు. **మమభోగాయభవ.**
(యజమానితరులు అందించినహిరణ్యాదులుస్వీకరించును.)
7.హిరణ్యాదిద్రవ్యమా!**త్వావాయవే అనుదిశా◌.**నిన్ను వాయువునకుసమర్పించుచున్నాను.**త్వా వరుణాయ అనుదిశా◌.త్వానిఋుత్యై అనుదిశా◌.త్వా రుద్రాయ అనుదిశా◌.**
8.జలదేవతలారా!అడుగు మోపి ◌మ్ము దాటను.ఏలనన ◌ి కెరటములవలన హ◌స్సునకుకారణమగు ధాన్యముపండుచున్నది.◌ిరు ఇంద్రియములకుశక్తిని ఇచ్చుచున్నారు.దాహము తీర్చుచున్నారు.సుఖము కలిగించుచున్నారు.మట్టిగడ్డలుఆధారముగా నీటినిదాటుదును.
9.రథమా! నిత్యాగ్ని నుండిసోమయాగమునకుపయనింపుము. బృహస్పతినీకు అగ్రగా◌ అగును గాత.పయనము ముగిసినంతభూమండలమునందలిశ్రేష్ఠస్థానముననిలువుము.
రథాభిమానివగుసూర్యదేవా! శత్రువులగురాక్షసాదులను యజ్ఞభూ◌కిదూరముగా ఉంచుము.
10.ఇది పూర్వము దేవతలుసే◌ంచిన ప్రదేశము.మేము ఇచటికిచేరుకున్నాము.
ఇచటఋుగ్యజుస్సామమంత్రములచేసోమయాగము పూర్తిచేయుదుము.అట్లు చేసి ధనసమృద్ధి అన్న సమృద్ధిగలవారవై సుఖింతుము.

నాలుగవఅనువాకము

(సోమముకొనుట చెప్పబడుచున్నది.)

1. కాంతివంతహిరణ్యమా!జుహువునీకు దేహమగును.ఆజ్యము వర్చస్సుఅగును. కావున నీవుజుహువునుకలిసికొనుము. ఆజ్యరూపకాంతినిపొందుము.
(బంగారమునుదారముతో కట్టినేతి గిన్నెలో వేయవలెను.)

2.వాగ్దేవతా రూపకమగుసోమక్రయణీ!నీవు వేగవంతవు.మనసుచే నిబద్ధింపడుదానవు.యజ్ఞమునకుప్రియమవు.
సత్యప్రేరణ కలదానవు.నీ ప్రేరణ వలనమంత్రములుచదువు వాక్కునునిబద్ధింతును- **స్వాహా** .
3.హిరణ్యమా!నీవు **శుక్రమసి** - దీప్తికలదానవు. **అమృతంఅసి** .
ఆజ్యమా!ిశ్వేదేవతలకుహిస్సువు అగుచున్నావు.
(యజమానిఆజ్యమును చూడవలెను.)
4.సూర్యదేవా! ఏతశములనుగుర్రముల ింద సాగుచున్నావు.అగ్నిదేవా! నీవు
తేజస్సునప్రకాశించుచున్నావు.సూర్యుని వలన కంటిని- అగ్ని వలన కంటిపాపనుపొందినాను.
5.వాగ్రూప సోమక్రయణీ!నీవు చిత్తమవు.మనసువు. బుద్ధిి.దక్షిణవు. యజ్ఞసంబంధిి. క్షత్రియవు.అదితిి.
సోమముిక్రయించువాని కొరకు తూర్పునకువెళ్ళుము. తదుపరిమాకు ఎదురుగా రమ్ము.
సోమక్రయణీ!హితము కూర్చుదేవత నీ కాలునుకట్టివేయునుగాత. పూష నిన్ను భయమునుండి రక్షించునుగాత.
ఇంద్రుడు యాగాధ్యక్షుడు.అతని కొరకు నిన్ను తల్లిఅనుమతించునుగాత. **పితా అనుమన్యతామ్.సగర్భ్యః** -
తోబుట్టువులు- **అనుమన్యతామ్.సయూద్యః సఖా అనుమన్యతామ్.**
సోమక్రయణీ!ఇంద్రని కొరకు సోమదేవునిగూర్చి వెళ్లుము.రుద్రుడు నిన్నుసూర్యమార్గము నుంచిమరలించును గాత.
స్వస్తిసోమ సఖా పునరేహిరయ్యా. నీకు శుభము కలుగునుగాత. సోమ సఖుడవగుము.ధనముతో తిరిగిరమ్ము.
సోమముకొనుటకు బంగారముఅవసరము. అంతటితోచాలదు. బేరమునకుమాట అవసరము.కావున
సోమక్రయణిస్వర్గమగును. వాక్కు అగును.గోధనము కూడా అగును.

అయిదవఅనువాకము

(సోమక్రయణిగోవును సోమలతఅమ్ముచోటనకు తీసుకొనివెళ్ళుట చెప్పబడుచున్నది.)

1. సోమక్రయిణీ!నీవు వసువవుఅగుచున్నావు. నీవు**రుద్రాసి. అదిత్యాసి. శుక్రాసి**- ప్రకాశమవు అగుచున్నావు.**చన్ద్రా%సి** (గోవు అడుగునఅడుగు వేయుచు యజమాని6 అడుగులు వేయవలెను.)
2.నిన్ను బృహస్పతిసుఖ ప్రదేశమునప్రవేశపెట్టునుగాత. వసువులు,రుద్రులు నిన్నుగుర్తింతురుగాత.
(ఏడవఅడుగు గుర్తును దోసిలిచేగ్రహించవలెను.)
3.సోమక్రయిణి యొక్కపాదము పృథిికి శిరస్సు - దేవతలయజనస్థానము- ఘృతపతియు అగును.ఆజ్యమా
నిన్నుఆ పాదపు గుర్తున ప్రవహింపచేయుచున్నాను- **స్వాహా** .
4.రాక్షసులు, శత్రువులునశింతురుగాత. ఇదిగోరాక్షసుల తలలునరుకుచున్నాను.మేము ద్వేషించువాడి,మమ్ము
ద్వేషించువారితలలు ఉత్తరించుచున్నాను.
(జింకకొమ్ముతో గోవు అడుగుగుర్తును పెకిలించవలెను.)
5.అధ్వర్యుని వద్దధనము ఉండునుగాత. యజమానివద్ద ధనముఉండును గాత. యజమానిపత్ని వద్ద
ధనముఉండును గాత.
(నేతితోతడిసిన ఏడవఅడుగు ధూళిని స్థాలియందుంచి అధ్వర్యుడుయజమాని దంపతులకుఇవ్వవలెను)
6.సోమక్రయిణీ దేి!నీవు ఊర్వశీ సహితవైనా భార్యను చక్కగాచూడుము.
(యజమానితన భార్యనుసోమక్రయణికిచూపవలెను.)
7.త్వష్ట ప్రజాపతిఅనుగ్రహముకలదానను అయినాను.రేతస్సు కలదాననుఅయినాను. నా భర్తరేతస్సును
ధరించినాను.ిరుడగు పుత్రుని పొందగలను.
(భార్యయజమానిని చూడవలెను.)
8.నేను ధనసమృద్ధికల దానను అగుచున్నాను.
(సోమక్రయణినిచూడవలెను.)

ఆరవఅనువాకము

(కొలతలసోమక్రయము చెప్పబడుచున్నది.)

1. సోమలతా!నీ అంశము మరొక అంశమునుకలియును గాక. ఒక కణుపుతోమరొక కణుపు కలియునుగాత. నీ సుగంధముయజమాని కోరికలనురక్షించును గాత. నీయొక్క రసము దేవతలనుసంతోష పెట్టును గాత.నీవు కొలుచుటకుసాధ్యము కానిదానవు.బంగారమే నిన్ను కొనగలదు.
(అధ్వర్యుహిరణ్య పాణిచేసోమలతనుతాకవలెను.)
2.సుర్యుని కాంతి పైలోకములందుఉండును. ఊహకుఅందని రీతి ప్రకాశించును.ద్యావాపృథ్వులు భానునిహస్తములు.అతడు వానిచే ప్రేరణకలిగించును. అతడుయాగములందు ఉండును.ఫలితము కలుగునంతవరకు ప్రోత్సహించుచుండును.
సూర్యుడురత్నములనిచ్చువాడు.సర్వ దర్శనీయుడు. అందరుఅతనిని ధ్యానించుచుందురు.అట్టి సంతృదేవతనునేను ప్రార్థించుచున్నాను.అతడు హిరణ్యపాణియైనావద్దకు రావలెనుసోమమును కొలతవేయవలెను.
3.కొలువగా ంగిలినసోమలతా! ప్రజలకొరకు నిన్ను కూర్చుచున్నాను.ప్రాణము కొరకు నిన్నుకట్టుచున్నాను.వ్యానము కొరకు నిన్నుంప్పుచున్నాను. నీవుజనులను అనుసరించిజీంచుము. జనులునిన్ను అనుసరించిజీంతురు గాత.
(కొలువగాంగిలిన సోమమునుఅధ్వర్యుడు మూటకట్టవలెను.మరల ండదీయవలెను.)

ఏడవఅనువాకము

(సోమముకొనుట చెప్పబడుచున్నది.)

1. సోమముబలకరము. అధికరసయుతము.ఇంద్రియములకుబలము కలిగించునది.పాపనాశిని. తేజోవంతము.సుఖకరము. నాశరహితము.
సోమమునుఅమ్ముువాడా! నీకు హిరణ్యమునిచ్చి సోమముకొనుచున్నాను.
హిరణ్యముసహితము తేజేవంతము.నాశరహితము.**అమృతమ్ అమృతేనక్రీణాం -**
అమృతమగుసోమమును హిరణ్యమునకొనుచున్నాను. కావునహిరణ్యంచ్చిసోమము కొనుటన్యాయమగును.
నీకుకేవలము హిరణ్యమేకాదు.ఏడాది దూడగలఆవును కూడ ఇచ్చుచున్నాను.కావున ఈ హిరణ్యమునీకు అదనపు లాభముఅగును.
(సోమంక్రేతకు హిరణ్యమునుఇచ్చి సోమము తీసికొనవలెను.)(**ంలువలు సమములైనపుడేక్రయ ంక్రయాదులనినాదే గ్రహించబడినదినితెలియవలెను.)**
2.బంగారము మావద్దనేఉండవలెను.
(సోమంక్రేత కిచ్చినబంగారము తీసికొనవలెను.)(అది అదనపు లాభముకదా!)
3.మేకా! నీవు పుణ్యములకుదేహమవు.ప్రజాపతికి శరీరమవు.నీవు బహుసంతానమునుపోషించుచున్నాను.అట్టి నీ చివరిసంతానమును ఇచ్చిసోమమును కరీదుచేయుచున్నాను.నేను నీకు బంధువును.నీ యొక్క సంతాన ధనమునావద్ద ఉండునుగాత.
4.తెల్లని ఉన్ని దారముజ్యోతిస్స్వరూప. అది నావద్ద ఉండవలసినది.
(తెల్లనిఉన్ని దారము యజమానికిఇవ్వవలెను.)
5.నల్లని ఊలు దారముసోమ ంక్రేత వద్దఉందవలెను.
(నల్లనిదారము సోమంక్రేతకుఈయవలెను.)
6.సోమమా! నన్నుమంచి ంత్రునిగాభాంంచుము. నాకుంత్రుడవగుము.నా వద్దకు రమ్ము.యజమాని కుడితొడపైకూర్చుండుము.
(సోమంక్రేత నుండి సోమముతీసుకొని దానిని యజమానికుడి తొడపై ఉంచవలెను.)
7.స్వానభ్రాజాఙ్ఘారేబమ్భారే హస్తసుహస్తకృశానులారా!ఈ గోవులు మున్నగున్నంసోమము కొను ధనములు.ంరు వానిని రక్షించండి.వానిని బాధించకండి.
స్వానభ్రాజాదులుసప్తసూర్యమండలములు.)

ఎని◌ందవఅనువాకము

(సోమముశకటముపై ఎక్కించుటచెప్పబడినది)

1. నేనుయజమానిని. సోమముఆయువు నిచ్చునది.రోగాది ఉపద్రవములులేకుండ చేయునది.మేఘము మరియుఓషధుల సారస్వరూపమైనది.దీనిని దేవతలకులక్ష్యముగా చేసికున్నాను.సోమసహితుడనైలేచుచున్నాను.
(యజమానిసోమమునందుకొనిలేవవలెను.)
2.సోమమా! నీవు ◌శాలఅంతరిక్షమును అనుసరించిసాగును.
3.కృష్ణాజినము భూ◌ంకిస్థానమగును. సోమముదానిని అందుకొనునుగాత.
సోమముద్యులోకమునునిలిపి ఉంచినది.ఆకాశ పరిమాణమును- భూ◌ం బరువునుకొలిచినది. సోమదేవత మహిమకలవాడు. ప్రకాశించువాడు.అతడు సమస్త లోకములందు
వ్యాపించినాడు.
4.వరుణ నామక సోముడువృక్షములను పెంచినాడు.అంతరిక్షమును ◌స్తారపరిచినాడు. అశ్వములకువేగము కూర్చినాడు.గోవులందు పాలుచేర్చినాడు. మనసులందుసంకల్పము కలిగించినాడు.మానవులందుజఠరాగ్నిని నెలకొల్పినాడు.ద్యులోకమునసూర్యుని నిలిపినాడు. పర్వతములందుసోమలతనుకల్పించినాడు.
5.కిరణములు జగత్తులనుచూడదలచిన◌.సూర్యుని పైలోకములకుకొనిపోవుచున్న◌.
(కృష్ణాజినమునుసోమముపై కప్పవలెను.)
6.ఎద్దులారా! ◌రు బరువులుమోయువారు. బండినిలాగువారు. బాధించనివారు.కృషి చేయువారు.
◌రుఇటురండు.
(ఎద్దులనుసోమశకటము వద్దకుతేవలెను.)
7.శమ్యా! నీవు ఎద్దునునియంత్రించుదానవు.యోక్త్రమా! నీవుఎద్దును కాడికి తగిలించిఉంచుదానవు. పగ్గముబండికి తగిలించబడినది.
(బండికిఎద్దును కట్టవలెను.1. శమ్య - కాడి రంధ్రమునవేయు చిర. 2. యోక్త్రము- ఎద్దును కట్టుపగ్గము.)

తొ◌్మదవఅనువాకము

(సోమశకటమును యజ్ఞశాలకు తోలుట)

1. భూతపతిసోమమా! నీవు ప్రాచీనవంశహ◌ర్ధానాది స్థలములకుసాగుము. మార్గమందుదొంగల నాయకుడుకాని,అతని అనుచరులుకాని నిన్ను చూడకుందురుగాత. తోడేళ్లునీ జాడ తెలియకుండునుగాత.
◌శ్వావసు గంధర్వుడునిన్ను దొంగిలించుటకుచూడకుండును గాత.
సోమమా!నీవు యజమానియజ్ఞ శాలకు త్వరత్వరగాచేరుము. దేవసదృశులగుఅధ్వర్యాదులు నీవునిలుచుటకు స్థలముశుభ్రపరచినారు.
మేముశుత్రుంజయము,ధన ప్రాప్యము,శ్రేయోదాయకము,పాపరహితమగుఅనుష్ఠానమార్గమునుఅవలంబించినాము.
(బండినియజ్ఞశాలకు తోలవలెను.)

2.సూర్యుడు సకల జగములనుఆవరించినవాడు.సర్వజ్ఞుడు. ◌త్రస్వభా◌. అతనికి నమస్కరించుచున్నాము. ఋత్విజులారా!సూర్యుడు మహాదేవత.అతనిని సత్య స్వరూప కర్మమునసే◌ంచండి. సూర్యుడుదూరమున కనిపించువాడు.దేవతగా ఆ◌ర్భ◌ంచినవాడు.పగటికి సంకేతమైనవాడు.ద్యులోకమునకుబిడ్డవలెప్రీతిపాత్రుడు. అతనినిస్తుతించండి.
(యజమానిసోమశకటమునుఆహ్వానించవలెను.)
3.వరుణస్య స్కమ్భనమసివరుణస్యస్కమ్భసర్జనమస్యృన్ము క్తో వరుణస్యపాశః
(8వఅనువాకపు 7వ మంత్రమునకట్టుట చెప్పబడినది.ఇది ◌డుచుట. శమ్యాయోక్త్రములను◌డదీయవలెను.)

పదవఅనువాకము

(సోమముఅతిథి రూపముగ వచ్చినది.దాని సత్కారమునకు అతిథ్యేష్టిచెప్పబడుచున్నది.)

1. హంస్సా!అగ్నికి ఆతిథ్యమవగుచున్నావు.**త్వాంష్ణవేనిర్వపాం** - నిన్ను ంష్ణువునకుసమర్పించుచున్నాను.సోమమునకు ఆతిథ్యమవగుచున్నావు.**త్వాంష్ణవే నిర్వపాం** . అతిథికిఆతిథ్యమవగుచున్నావు.**త్వాంష్ణవేనిర్వపాం** . ధనములనిచ్చుఅగ్నికి ఆతిథ్యమవగుచున్నావు.**త్వాంష్ణవేనిర్వపాం.** సోమమునుతెచ్చిన శ్యేనమునకుఆతిథ్యమవగుచున్నావు.**త్వాంష్ణవేనిర్వపాం** .

2.సోమమా! ప్రాతస్సావనాదులునీకు సంబంధించినం.వాటి యందు హోమముచేయబడుచున్నది.నీవు ఆ హోమములనుఅన్నింటిని స్వీకరింపుము.నీవు గృహములనువర్ధిల్లచేయుదానవు.నీ అనుగ్రహమునమాపుత్ర పౌత్రాదులుంరులు అగుచున్నారు. నీవుఆ ంరులను పాలించుదానవు. ప్రాచీనవంశమును యజ్ఞశాలకు చేరుము. (యజమానిసోమమును యజ్ఞశాలకుచేర్చవలెను.)

3.కృష్ణాజినమా! నీవుభూంకి స్థానమవగుచున్నావు.భూం యొక్క స్థానమునపరచుకొనుము.

4.సోమమా! నీవు వరుణపాశమును ండిపించుదానవు.యజ్ఞవ్రతమునుఅవలంబించినదానవు.వరుణ సంబంధిం.అందువలన మాకువరుణాదుల సఖ్యములభించును.మేము కర్మ భ్రష్టులముకాకుందుము గాత. (సోమముపైవస్త్రము కప్పవలెను.)

5.ప్రాణము కొరకు **‘ త్వాగృహ్ణాం’** - నిన్ను తీసుకొనుచున్నాను.మనస్సు కొరకు **త్వాగృహ్ణాం**. జఠరాగ్ని కొరకు **త్వాగృహ్ణాం**. శక్తి స్వరూపము కొరకు **త్వాగృహ్ణాం**. శక్తి, ఓజిష్ఠములకొరకుత్వాగృహ్ణాం.

6.తనూన ప్త్రాజ్యమా!నిన్ను పూర్వము తిరస్కరించినవారులేరు. నీవు ఎవరిచేతను తిరస్కరించబడనిదేవతలకు సారమవు.అన్యోన్య ంరోధములనుండి ంమ్ము రక్షించుచున్నావు.ంరోధమునకు నీవుకారణము కాకున్నావు.

(ఋత్విజులుఆజ్యమును స్పృశించవలెను.)

7.దీక్షాపతి నా దీక్షనుగుర్తించును గాత.తపస్తితి నా దీక్షనుగుర్తించును గాత.నేను శపథమునుపొందినాను. తనూనప్త్రాజ్యమా!నన్ను సన్మార్గముననడిపించుము.

పదకొండవఅనువాకము

(రాక్షసంజయ నింత్త మంత్రములుచెప్పబడుచున్నం.)

1. సోమమా!నీవు దేవతా స్వరూపవు.నీ యొక్క సూక్ష్మావయవముశుష్కించు చున్నది.నశించుచున్నది.అది సోధనమునుఎరిగిన ఇంద్రుని కొరకు వర్ధిల్లునుగాత. నీవు సహితముఇంద్రుని కొరకు వర్ధిల్లుము.ఋత్విజులకుధనలాభముకలిగించుము. నీ అనుగ్రహముననేను అభిషవతంత్రమునుపొందగలవాడను.

2.ద్యావాపృథ్వులారా! మేముయజ్ఞము చేయుచున్నవారలము.మాకు యజ్ఞమును,ధనమును, అన్నమును,ఐశ్వర్యాదులను కలుగచేయండి.

దివేనమః పృథివ్యైనమః

3.అగ్నీ! నీవు సర్వ వ్రతములకుఅధిపతిం. నేనువ్రతములనుఆచరించుచున్నాను.నా మనసు నీకే అర్పితమైనది.నీవు వ్రతమునురక్షించుచున్నావుకదా! అందువలననీ మనసు నాయందుచేరినది. అట్లగుటవలన మనముఉభయులమువ్రతులమే అయినాము.**నౌవ్రతానిసహప్రవర్తన్తామ్.** మన వ్రతములుజతగా జరుగునుగాత.

(యజమానికిఅవాంత దీక్షనీయవలెను.)

4.అగ్నీ! నీ శరీరము రుద్రసంబంధము. అదిమమ్ము రక్షించునుగాత. **తస్యాస్తే స్వాహా.** నీశరీరమునకు **స్వాహా.**

(యజమానిచేఅవాంత దీక్షను అనుష్ఠింపచేయవలెను.)

5.అగ్నీ! నీవు లోహనిర్మితుడవు. వృద్ధతముడవు.తాకుటకు అసాధ్యుడవు.అట్టి నీవలనఉగ్రవాక్కును ద్వేషవాక్కును

నశింపచేసినాను.**స్వాహా.**
అగ్నీ!నీవు రజత నిర్మితుడవు.వృద్ధతముడవు.తాకుటకు అసాధ్యుడవు.అట్టి నీ వలనఉగ్రవాక్కును,
త్వేషవాక్కునునశింపచేసినాను**స్వాహా.**
(ఉగ్రవాక్కుఐహికము. త్వేషవాక్కుఆముష్మికము. ఈ ఆహుతినిఉపసత్తు అందురు. ఇవి ఉపసదములు.)

పన్నెండవఅనువాకము

(11వఅనువాకమున మూడుఉపసదములు చెప్పబడినవి.వానిలో రెండవ
ఉపసద్దినమునందు32 అడుగుల వేదికకుపూర్వభాగమున ఉత్తరవేదినిర్మించుట చెప్పబడుచున్నది.)

1. ఉత్తరవేదీ!నాకు అగ్ని రూప ధనమునుఅందించుము. జ్వాలారూప అగ్ని తేజస్సునుఅందించుము. నేనుఅగ్నిని ఆరాధించువాడను.నన్ను రక్షింపుము. **అవతాన్మావ్యథితమ్**- అగ్ని జ్వలింపడేమోననివ్యథచెందుచున్ననన్ను రక్షింపుము.
2.ఉత్తరవేది యందునఅగ్నీ! నీవు నభోనామ్నవు.అంగిరస నామకుడవు. నీవుచాత్వాలమందలిమెత్తని మట్టియందున్నావు. ఆయుష్ప్రదమగునభోనామమున**ఏహి**- విచ్చేయుము.
నీనభోనామమునుతిరస్కరించగలవారులేరు. యజ్ఞ సంబంధివగునిన్ను పిలుచుచున్నాను.ఉత్తర వేది యందుఆ ధానము చేయుచున్నాను.
(ఉత్తరవేదియందలి ధూళినితొలిగించవలెను.)
3.రెండవ మంత్రమునుమరి రెండు సార్లు చదివిధూళిని తొలగించవలెను.మంత్రము లేకుండనాలుగవ సారి తీసివేయవలెను.
4.ఉత్తరవేదీ! నీవుసింహివి. కీర్తనీయవు.
(అధ్వర్యుడుఇసుక కలుపవలెను.)
5.ఉత్తరవేదీ!**ఉరు ప్రథస్య**- గొప్పగా విస్తరిల్లుము.యజమాని నిన్నుమరింత విస్తరింపచేయునుగాత. నీవు గట్టిదానవు.దేవతల కొరకుపరిశుద్ధవగుము.వారి కొరకు ప్రకాశించుము.
6.ఉత్తరవేదీ! **ఇంద్రఘోషఃవసుభిః పురస్తాత్**- తూర్పు దిశన - **పాతు**-రక్షించును గాత.
మనోజవాఃత్వాపితృభిః దక్షిణతఃపాతు.
ప్రచేతాఃత్వారుద్రైః పశ్చాత్- పశ్చిమదిశన -**పాతు.**
విశ్వకర్మాత్వాఆదిత్యైః ఉత్తరతఃపాతు.
7.ఉత్తరవేదీ! నీవుసింహివి. శత్రుసంహారకవుస్వాహా!
సింహివి.చక్కని సంతానమును,భృత్యులనుఇచ్చుదానవు **స్వాహా.**
సింహివి.పశువులు మున్నగుధనములు ఇచ్చుదానవు.**స్వాహా.**
సింహవి.ఐశ్వర్య, ప్రతిష్ఠ ప్రదాయినివి.**స్వాహా.**
దేవతలనుఅర్థించు యజమానికి**స్వాహా.**
8.జుహూ!**త్వాభూతేభ్యఃఉద్గృహ్ణామి** -పైకి లేపుచున్నాను.
9.మధ్యమపరిధే!**త్వమ్విశ్వాయురసి. పృథివీమ్ దృంహ**-దృఢపరచుము.
దక్షిణపరిధే!ధృవక్షితిరసి - స్థిరమైనదానవు.అంతరిక్షం దృంహ.
ఉత్తరపరిధే!**అసిఅచ్యుతక్షిత్** -నశింపని నివాసము కలదానవు.**దివందృంహ.**
10.' **అగ్నేర్భస్మాసి పురీషమసి**' సమిధలారా!మీరు అగ్నికి ప్రకాశమగుచున్నారు.పూరకములు అగుచున్నారు.
(మిగిలినసమిధలను వేదియందుఉంచవలెను.)

పదమూడవఅనువాకము

(హవిర్ధానము- హవిస్సులు ఉంచుశకటమును గూర్చి చెప్పబడుచున్నది.)

1. యజమానిద్వాంసుడు. ఘనుడు. ప్రుడు.ఇతని హోతలుప్రులు. వారు యజమానిమనసును నియంత్రించుచున్నారు.
సంతాదేవత సృష్టి ఎంతోగొప్పది. మార్గములనుతెలిపిన అతడొక్కడేసర్వమును కలిగించుచున్నాడు.
(అధ్వర్యుడుగార్హపత్యాగ్నియందు ఆజ్యమునుహోమము చేయవలెను.)
2.అక్షదేవా! గృహములందుమంచి మాటలవాడవుఅగును. శుభములుగూర్చి పలుకులు పలుకుము.
అక్షదేవతలారా!యజమాని దేవతలనుగూర్చి యజ్ఞముచేయుచున్నాడనిదేవతలకు చాటండి.
(అధ్వర్యుడుఅనుమంత్రణచేయవలెను.)
3.మాకు కలుగు పుత్రుడుఅందరకు జీవనాధారుడు,రుడు. అందరను వశపరచుకొనగలవాడుకావలెను.
అతడుకర్మల యందు అలసటఎరుగనివాడు కావలెను.
4.ష్ణువు శ్వమును మూడుగాభజించినాడు.అతడు ఒక అడుగు భూంద, మరొకటి అంతరిక్షమున,మూడవది భూలోకమునపెట్టినాడు. ఈ ష్ణువుయొక్క పాదరేణువులందుసకల ప్రపంచముఅంతర్భూతమై వున్నది.
మంచిపాలిచ్చు ఆవులు- మంచి ఆహారములుగల ద్యావాపృథ్వులు- మానవాళి కొరకును,వారి యశస్సు కొరకును ఉపయోగపడునుగాత.
ష్ణువుసమస్త జగములనుభజించి స్థాపించినాడుకదా! ఆ ష్ణువే
లోకములన్నింటినిస్వతేజమునపోషించుచున్నాడు.
(అధ్వర్యుడుహర్ధానమునకుఅభిముఖముగాయజ్ఞము చేయవలెను.)
5.హర్ధానములారా!రు ఈ యజ్ఞమునుబాధలు లేకుండచేయండి. యజ్ఞమునుపైలోకమున ఉన్నదేవతలకు అందించండి.అసురులకు అందనీయకండి.
6.శకటములారా! రు ఉత్తరవేదియొక్క పశ్చిమ భాగమునమొదటి మూడడుగులుడువండి. గిలినప్రదేశమున హరించండి.
7.ష్ణువా! నీవు స్వర్గమునుండి గాని, భూనుండి గాని, అంతరిక్షమునుండిగానిచేతులందుధనము నింపుకొనిరమ్ము. ఆ చేతులతోనేమాకు రత్నాదులనుఅందించుము.
ష్ణువుపృథ్వి సంబంధమగుపరమాణువులనునిర్మించినాడు. స్వర్గమునేలకూలకుండ నిలిపివుంచినాడు.
మూడులోకములందు మూడుఅడుగులు పెట్టినాడు.**ష్ణోర్నుకంర్యాణి ప్రవోచం**-ఆ ష్ణువు యొక్క ఘనకార్యములనుప్రవచించుచున్నాను.
8.దర్భమాలే!**త్వంష్ణోఃలలాటం అసి** .
9.**ష్ణోఃపృష్ఠమ్ అసి** -వెన్ను - పు
10.పైన కప్పిన చర్మములారా!రు ష్ణువునకు దవడలుఅగుచున్నారు.
11.రజ్జువా! ష్ణువుకుబంధనము అగుచున్నావు.
12.గ్రంథీ! నీవు ష్ణువునకుధ్రువమవుఅగుచున్నావు. హర్ధానమంటపమా! నీవుష్ణుసంబంధి.
నిన్నుతాకుచున్నాను.

పదునాలుగవఅనువాకము

(సాధేనీ,యాజ్య, పురోనువాక్యమంత్రములుచెప్పబడుచున్న.సంధలచే చేయునదిసాధేని. అప్పటికిజనించిన శత్రువులనుసంహరించునదిపురోనువాక్యమగును.పుట్టబోవు శత్రువునుసంహరించునదియాజ్య అగును.)

1. సాధేనీఋక్కు :- అగ్నీ! మృగమునుపట్టుటకు పరచినపాశము వంటి బలమునుఇమ్ము. ఆ బలమునమేము రాక్షసులనునివారించగలము.మంత్ర సహితుడైనరాజు ఏనుగు ంది వలెరాక్షసుల ందికి ఉరుకుము.శత్రుసేనను వెంబడించిహింసించుము.పారిపోవు సేనలనుతరుముము. గిలినసేనను బాణములచేగ్రుచ్చుము.
(1- 15 వరకు సాధేని ఋక్కులు.)
2.అగ్నీ! నీ స్ఫులింగములుభ్రమణ శీలములు.అ సర్వత్ర రాలుచున్న.నీవు మరింత జ్వలింపుము.ఆ మంటలతో అసురులనుతాకుము. నీవు హుతహస్సులతో కూడినవాడవు.నీ స్ఫులింగములుంద పడున. కాల్చున.వానిని

మహాజ్వాలలనుసృష్టించుము. రాక్షసులనుహింసించుము.
3.అగ్నీ! రాక్షసులు చిత్రవధచేయువారు. మాకుశత్రువులు. వారుదగ్గర ఉందురు. దూరమునఉందురు. వారిని కట్టిపడవేయుటకు త్వరత్వరగాపాశములను కలిగించుము.నిన్ను హింసించగలవాడులేడు. నీవు మమ్ముపాలించుము. బాధించునట్టిఎంతటి రక్కసియునీ వద్దకు చేరకుండునుగాత.
4.అగ్నీ! జాగృతుడవగుము.లెమ్ము. సర్వత్రశత్రువుల ఁదపడుము. నీ ఆయుధములుపదునైనఁ. నీవుశత్రువును ఁగులనీకుము.పూర్తిగా దహించుము.సఁధాన అగ్నీ! మా ఁదపగబూనిన వానిని పడగొట్టుము.ఎండిన కట్టెనువలె భస్మముచేయుము.
5.అగ్నీ! నీవు పైకి ఎగయుము.దైఁక శక్తులనుఆఁష్కరించుము. రాక్షసులశక్తులను క్షీణింపచేయుము.దెబ్బ తిన్న,దెబ్బ తిననిశత్రువుల నందరనుహతమార్చుము.
6.యవ్వనాగ్నీ! నీవునీ ఇంట ఉందువు. సర్వత్రవ్యాపించి ఉందువు.యజమాని నీకు హఁస్సులుఅర్పించుచున్నాడు.అతనికి నీ మంచి మనసుతెలియును. నీవుధనములకుస్వాఁఁ. యజమానికి గృహము,యశస్సు నిత్యముకలిగించు చుండుము.
7.అగ్నీ! నీకు యజమానిస్వగృహమున- జీఁత పర్యంతమునిత్య హఁస్సులుసమర్పించుచున్నాడు.మంత్రములచేనిన్ను సంతోష పెట్టుచున్నాడు.అందువలన యజమానిసౌభాగ్యవంతుడు,మంచిదాత కావలెను.అతని యాగములన్నియుసుదినములఁ కావలెను.
8.అగ్నీ! నీవు అనుగ్రహబుద్ధిఁ.నిన్ను నేను పూజించుచున్నాను.ఈ వాక్కు అర్వాచీనము.స్తుతిరూపము. దీనినినీ కొరకు మరల మరలఉచ్చరించుచున్నాను.ఇది నీ మనసునకుపట్టునుగాత. మమ్ముఅనుగ్రహింపుము.మేము మంచి రథములు,గుర్రములు కలిగి నిన్నుసేఁంతుము. నీవు నిత్యముమాకు సామర్థ్యముకలిగంచుము.
9.అగ్నీ! ఈ లోకమున తనమేలు కోరువాడు రాత్రింబవళ్ళునిన్నే సేఁంచుచున్నాడు.మేము సన్మనస్కులమైనిన్ను పూజించుచున్నాము.మమ్ము అనుగ్రహింపుము.మేము ధనికులముఅగుదుము. నిన్ను సేఁంతుము.
10.యజమాని హఁరూప ధనముతో నిన్నుచేరుచున్నాడు.నీవు అతనిని రక్షించుచున్నావు.అతడు చక్కని గుర్రములుకలవాడు - హిరణ్యముకలవాడు అగుచున్నాడు.
11.అగ్నీ! నిన్ను చుట్టమునుచేసికున్నాను. అంతేనా మాటలచేఅసురల తేజస్సునుఅడుగంటించినాను.నా తండ్రి గోతమునివంటి ఉపాధ్యాయుడు.అతని ద్వారా నాకు నీ చుట్టరికముకలిగించుము.
అగ్నీ!నీవు దేవతలఆహ్వాతవు. యువతముడవు.యాగనిష్పాదకుడవు.మా అధ్యయనములఅర్థము తెలిసినవాడవుఅగుచున్నావు.
12.అగ్నీ! నీ కిరణములుఉత్తమములు.ఁథ్యారహితములు.మూర్చారహితములు.దురితతమో నివారకములు.సుఖసేవ్యలు. అప్రమత్తలు.బాధించనిఁ. శ్రమఎరుగనిఁ. పాలించునఁ.ఒకేసారి సర్వత్ర ప్రసరించునఁ.అట్టి నీ కిరణములుఈ యాగస్థానమునఉండవలెను. రక్షించవలెను.
13.అగ్నీ! నీ కిరణములుమంచిగా పాలించునఁ.అఁ 'మమత' యనుస్త్రీ యొక్క అంధసంతానమును చూచినఁ.వారి అంధత్వము పోగొట్టినఁ- రక్షించినఁ.
అగ్నీ!నీవు సర్వజ్ఞుడవు.చక్కని పనుల నీకిరణములను రక్షించినావు.శత్రు రాక్షసులు ఆ కిరణములనుపరాభఁంచదలచినారు.పరాభఁంచజాలరైరి!
14.అగ్నీ! మేము నీసహితులమైయజ్ఞము చేయుచున్నాము.నీవు మాకు రక్షకుడవుఅగుచున్నావు. నీ ప్రేరణవలననే మేముఅన్నము తినుచున్నాము.సత్య సంరక్షక అగ్నీ! మాకుఇహ, పరములనొసంగుము.
అగ్నీ!నీ భక్తులనుకించపరచవు. వారివ్రతములనుపూర్తి చేయించుము.

15. అగ్నీ! సాఁధేని ఋక్కుల చేత నిన్ను సేఁంచుచున్నాము.**"అయాతే అగ్నే! సఁధా ఁధేమ"**మా స్తుతులను గ్రహించుము. రాక్షసులను దహించుము. నీ తేజస్సు ఉపకారమగును. శత్రువుల ద్రోహమునుండియు వారి నిందల నుండియు - అనుష్ఠాన లోపము నుండియు మమ్ము కాపాడుము.
16. పురోనువాక్యము - అగ్ని రాక్షస సంహారకుడు. అన్నవంతుడు. అట్టి అగ్నిని అభిముఖముగా ప్రజ్వలింపచేయుచున్నాను.

అగ్ని జగములకు ుత్రుడు, ాలుడు, రక్షకుడు, అతనిని సేంచుచున్నాను.
అగ్ని యజ్ఞములందు తీక్షణముగా జ్వలింపచేయబడువాడు. అతడు హింసకుల నుండి మమ్ము రేయింబవళ్ళు రక్షించును గాత.

17. యాజ్య - ఈ అగ్ని తేజస్సు ఎంతటిది! ఎంత ప్రకాశించుచున్నాడు!! అగ్ని యొక్క రెండు జ్వాలలు అుతముగా మండుచున్న!!! అ అసుర సంబంధములను, అతిక్రుంపనల కాని మాయలను ధ్వంసము చేయుటకు సాగిన.

18. యాజ్య - అ అగ్ని కిరణములు. వాడియైన ఆయుధములు. పురోడాషముచే ధ్వని చేయున. అ రాక్షసులను సంహరించుటకు ద్యులోకమునందు సహితము ప్రసరించును గాత. ఈ అగ్ని జ్వాలలు మమ్ము సంతోషపరుచుటకే శత్రువులను నశింపచేయుచున్న. అందువలననే అసుర బాధలు మమ్ము తాకకున్న.

"భామానవరన్తే పరిబాధో అదేః "

శ్రీమదాంధ్రవచన కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తరీయ సంహిత
మొదటి కాండమునందలి రెండవ ప్రపాఠకము సమాప్తము.

యస్త్వేస్తనః శశయో భూర్యోరత్నధా వసుద్యాః సుదత్రః ।
యేనశ్వాపుష్యసి ర్యాణి సరస్వతి తుహదాతవో % కః ఉర్వ్యన్తరిక్షమన్వేు!!

మూడవ ప్రపాఠకము
మొదటి అనువాకము

(ఈ ప్రపాఠకమున అగ్నిషోయ పశువు ప్రతిపాదించబడినది.)
(ఈ అనువాకమున ుగిలిన మండప నిర్మాణాదులు చెప్పబడుచున్న.)

1. అభ్రీ! నేను సత అనుజ్ఞ యందు ఉన్నవాడను. అశ్వినుల బాహువులతోను - పూషహస్తములతో నిన్ను పట్టుకొనుచున్నాను.
(అభ్రి అనగా త్రవ్వుగోల - అధ్వర్యుడు అభ్రిని పట్టుకొన వలెను.)
2. నీవు అభ్రి. మాకు శత్రువవు కావు.
(1. అవటమున అభ్రితో గీతలు గీయవలెను. 2. పితృదేవతల లోకమునకు సంకేతము అవటము.)

3. **పరిలిఖితగ్ o రక్షః పరిలిఖితా అరాతయ ఇదమహగ్ o రక్షసోగ్రీవా అపి కృన్తాు యో % స్మా న్ద్వేష్టి యంచ వయం ద్విష్మ ఇదమస్యగ్రీవా అపికృన్తాు.**
అర్థమునకు 1 - 2 - 5 చూడండి.
4. **అభ్రీ త్వాదివేప్రోక్షాు.**నిన్ను ద్యులోకము కొరకు ప్రోక్షించుచున్నాను.**త్వా అంతరిక్షాయ ప్రోక్షాు. త్వా పృథివ్యైప్రోక్షాు.**
(అధ్వర్యుడు అభ్రియొక్క అగ్ర, మధ్య, మూల భాగములను ప్రోక్షించవలెను.)
5. పితృదేవతలు ఉండు 'అవట' స్థానము పరిశుద్ధమగును గాత.
(అధ్వర్యుడు అవటమున నీరు పోయవలెను.)

6. ధాన్యమా!**యవో % సి**- నీవు వేరుచేయుదానవు. మమ్ము ద్వేషించు రాక్షసులను, శత్రువులను మానుండి వేరుచేయుము.
(అవటమున ధాన్యము చల్లవలెను.)
7. బర్హిస్సా! నీవు పితరులకు స్థానమవు అగుచున్నావు.
(దర్భల కట్టను ఊడదీసి అవటమున పరచవలెను.)
8. మేడికొమ్మా! స్వర్గలోకపు ఉపరి ప్రదేశమున నిలుపుము. అంతరిక్షమును పూరింపుము. భూుని గట్టిపరచుము.
(మేడికొమ్మ పైకెత్తి పట్టుకొనవలెను.)

9. మేడికొమ్మా! నిన్ను మిత్రా వరుణులు పట్టుకున్నారు. అందువలన నీవు దృఢపడినావు. మారుతుల పుత్రుడు 'ద్యుతానుడు' నిన్ను అవటమున ఉంచునుగాక.
(మేడికొమ్మను అవట ప్రదేశమున ఉంచవలెను.)
10. మేడికొమ్మా! నీవు బ్రాహ్మణ్యమును ఇచ్చుదానవు. క్షత్రియత్వమును ఇచ్చుదానవు. మంచిసంతానమును ఇచ్చుదానవు. ధనసమృద్ధి కలిగించు దానవు. నిన్ను భూమియందు ఆరోపించుచున్నాను.
(మేడికొమ్మను పాతి మట్టితో పూడ్చవలెను.)
11. దండమా! నీవు బ్రాహ్మణ్యమును **దృంహ - దృఢపరచుము.క్షత్రమ్ దృంహ. ప్రజామ్ దృంహ.** ధనసమృద్ధిని **దృంహ.**
12. ద్యావాపృథివీ రూపలైన మేడికొమ్మ అగ్ర, మూలములారా! ఘృతమున సంతృప్తులగుడు.
(మేడికొమ్మ మీద నేయి పోయవలెను.)
13. ఔదుంబరీ! నీవు సమస్త జనులకు నీడవు. ఇంద్రునకు స్థానమవు అగుచున్నావు.
14. ఇంద్రా! నీవు స్తుత్యుడవు. దీర్ఘాయువవు. మా స్తుతులు వర్ధిల్లునవి. అవి నిన్ను చుట్టుకొనును గాత. మా సేవలు నీకు ఇష్టమగును గాత.
15. రజ్జువా! ఇంద్రునకు బంధనమగుచున్నావు. గ్రంధీ! ఇంద్రునకు ధ్రువమవగుచున్నావు. ఇంద్రదేవతాకమవు. ఇంద్రునకు ప్రియమగును గాత.

రెండవ అనువాకము

(గర్తముల నిర్మాణము చెప్పబడుచున్నది.)

1. ఉపరవములు విష్ణుదేవతాకములు. నేను వానిని త్రవ్వుచున్నాను. ఈ ఉపరవములు రాక్షస నాశకములు. వలగ నాశకములు.
(1. ఉపరవములు - గుంతలు. 2. వలగములు - విరోధినాశనమునకు ఎముకలు, వెంట్రుకలు, కాలిదుమ్ము పాతబట్టలో కట్టి పాతినవి.)
2. మాతో సముడు కాని - అసముడు కాని పాతిపెట్టిన వలగమును పెల్లగించుచున్నాడు. మాకు శత్రువు - సమానుడైననూ, అసమానుడైనను - యజమాని అడుగు క్రిందపడి ఉండునట్లు చేయుదును. గాయత్రీ ఛందమున వలగము బాధింపబడును గాత.
(గుంతనుండి దుమ్ము తీయవలెను.)
3. యజమాని అడుగుచున్నాడు : -
ఈ ఉపవరములందు ఏమి ఉన్నది?
అధ్వర్యుడు చెప్పుచున్నాడు :
భద్రమస్తి, భద్రము కలదు.
యజమాని అనుచున్నాడు :
ఆ క్షేమము మన ఉభయులకు కలుగునుగాక.
4. ఉపరవమా! నీవు అభ్యంతర శత్రువును వధించుదానవు. విధరీతుల ప్రకాశించుదానవు అగుచున్నావు.
ఉపరవమా! బాహ్యశత్రువును వధించు దానవు, చక్కగా ప్రకాశించుదానవు అగుచున్నావు.
ఉపరవమా! ఇతర శత్రువును వధించు దానవు, స్వయం ప్రకాశవు అగుచున్నావు.
ఉపరవమా! అన్ని దేశములందలి శత్రువులను వధించుదానవు, సర్వప్రకాశవు అగుచున్నావు.
5. విష్ణుదేవతాకములైన రాక్షసులను నశింప చేయువానిని, వలగములను ప్రోక్షించుచున్నాను.
వైష్ణవ రక్షోహణములను వలగములను నీటితో తడుపుచున్నాను.
ధాన్యమా! నీవు వేరు చేయుదానవు. మమ్ము ద్వేషించు శత్రువులను - రాక్షసులను మానుండి వేరుచేయుము.
వైష్ణవ రక్షోహణ వలగముల ఉపరవములందు దర్భలు పరచుచున్నాను.
వైష్ణవ రక్షోహణ వలగముల ఉపరవములందు హోమము చేయుచున్నాను.
6. వైష్ణవ రక్షోహణ, వలగముల మీద రెండు ఫలకములను ఉంచుచున్నాను.

వైష్ణవ రక్షోహణ వలగముల ఫలకములను తడిచేతితో తుడుచుచున్నాను.
వైష్ణవ రక్షోహణ వలగముల ఫలకములను పరచుచున్నాను.
వైష్ణవ రక్షోహణ వలగముల ఫలకములను తాకుచున్నాను.
(ఆ ిధముగా అధ్వర్యుడు చేయవలెను.)
7. పాషాణమా! నీవు గొప్పదానవు. పెద్దపెద్ద రాళ్ళు అవయవములుగా గల దానవు. ఇంద్రుని కొరకు మహారావము చేయుము.

మూడవ అనువాకము

(అగ్నీద్రీయ సదస్సు మున్నగు స్థానములందలి 'ధిష్ణియము'ల గురించి చెప్పబడుచున్నది. 'ధిష్ణియ' అగ్నిస్థానమగును.)

1. అగ్నీద్రీయమా! నీవు ిిధరూపములు కలవాడవు.
హోత్రీయమా! నీవు హవ్యవాహనుడవు.
మైత్రావరుణీయమా! నీవు ిుత్రావరుణ స్వరూపవు.
బ్రాహ్మచ్ఛాంసీ! ిశ్వవేద 'తుధ' దేవతాస్వరూపవు.
పోతృస్థానీ! నీవు మహా ిద్వాంసుడవు.
నేష్టృస్థానీయమా! నీవు సోమరక్షకమగు అంఘూరి నామదేవతవు. బంభారి నామదేవతవు.
అచ్ఛావాకమా! అవస్యు, దువస్యులనెడి వాయు స్వరూపమవు.
మార్జాలీయమా! నీవు శోధకుడవు, మార్జనస్థానభూతుడవు.
ఆహవనీయమా! నీవు ప్రకాశించువాడవు. కృశించినను సమృద్ధినొందించువాడవు.
ఆస్థావమా! నీవు పరిషదమునందు పంిత్రుడవు.
చాత్వాలమా! శ్రేష్ఠగమనమున అంతరవకాశము కలవాడవు.
పశుశ్రవణమా! నీవు రాక్షసాదులతో కలియక హంిస్సును పక్వము చేయువాడవు.
ఔదుంబరీ! నీవు చక్కని నివాసము కలిగి స్వర్గమును ప్రకాశింపచేయువాడవు.
బ్రాహ్మసదనమా! నీవు బ్రహ్మజ్యోతిస్థానమవు, స్వర్గతుల్యస్థానమవు.
నూతన గార్హ పత్యమా! అజ, ఏకపాద దేవతా స్వరూపుడవు.
పరిత్యాజ్య గార్హపత్యమా! నీవు అహిర్బుజ్ఞదేవతా స్వరూపుడవు.
అగ్నీ! నీవు అగ్నీద్రియాది పదహారు స్థానములందు ఉన్నవాడవు. ఉగ్రమగు సైన్యము కలిగిమమ్ము రక్షింపుము. నాకోరికలు తీర్చుము. నన్ను బాధించకుము.
(ఇం 16 అగ్నిస్థానములు. ిటికి పదహారుగురు ఋత్విజులుందురు. 1. బ్రహ్మ 2.ఉద్గాత. 3.హోత. 4. అధ్వర్యు. 5. బ్రాహ్మణాచ్ఛంసి. 6. ప్రస్తోత. 7. మైత్రావరుణ. 8. ప్రతిప్రస్థాత. 9. పోత. 10. ప్రతిహర్త. 11. అచ్ఛావకుడు. 12. నేష్ట. 13. అగ్నీధ్రుడు . 14. సుబ్రహ్మణ్యుడు. 15. గ్రావస్తుత్. 16. ఉద్గాత.)

నాలుగవ అనువాకము

(వైసర్జన హోమము చెప్పబడుచున్నది.)

1. సోమమా! నీవు రాక్షసులకు, శత్రువులకు, శత్రువుల ప్రేరణ కలిగించిన వారికి నియంతవు అగుచున్నావు. మమ్ము వారు బాధించని చోట ఉంచినావు. పాలించుచున్నావు. కావున నీవే మాకు బలమవు -స్వాహా.
సోమమా! నీవు మా ిషయమున ప్రీతికలదానవు. రాక్షసులకు అగుపించకుండుటకు అల్పశరీరవు అగుచున్నావు. నేతి చుక్కను త్రాగుము - స్వాహా .
అగ్ని మాకు శ్రేయస్సులు కలిగించును గాత. శత్రువులను చీల్చును గాత. ముందుకు ఉరుకును గాత. అగ్ని సంతుష్టుడగును గాత. శత్రువును జయించును గాత. అన్నము కొరకు జరుగు యుద్ధములందు అగ్ని జయించును గాత.

ఆహవనీయాగ్నీ! నీవు సర్వవ్యాపివి. మా శత్రువుల మీద నీ జ్వాలా ప్రతాపము చూపుము. మా కొరకు గృహ ధనాదులను ఆర్జించుము. నీవు ఘృతమున వర్ధిల్లువాడవు. హోమపు నేతిని త్రాగుము. యజ్ఞకర్తను ఎంతో వృద్ధినొందింపుము.

(అధ్వర్యుడు స్రువపుఘృతమున నాలుగు మారులు శాలాముఖీయమునందు వైసర్జన హోమము చేయవలెను.)

2. సోమమునకు హవిర్ధాన మార్గము తెలియును. అది - దేవతల స్థానమగు - హవిర్ధాన స్థలమునకు పోవుచున్నది. అందుకు హవిర్ధాన స్థలము అలంకరించబడినది. అందు గ్రహ, చమసాది హవిస్సులు ఉంచబడినవి. అందువలన అది యజ్ఞకారణమైనది.

3. కృష్ణాజినమా! నీవు భూమికి స్థానమవు. సోమమా - భూమికి స్థానమగు - కృష్ణాజినము ఆసీనవగుము.

(అధ్వర్యుడు హవిర్ధాన మంటపపు దక్షిణదిశన కృష్ణాజినము పరిచి దాని మీద సోమమును ఉంచవలెను.)

4. సవితృదేవా! ఇది దేవతల సోమము. దీనిని ఇంతవరకు యజమాని కాపాడినాడు. ఇకముందు నీవు కాపాడుము. నిన్ను ఎంతటి వాడును బాధింపకుండును గాత.

(అధ్వర్యుడు సోమమును దేవతలకు అర్పించవలెను.)

5. సోమమా! నీవు దేవతవు. నీవు దేవతలందు చేరుచున్నావు. నేను మానవుడను. నాకు సంతానము, సమృద్ధి కలుగుచున్నది.

(అధ్వర్యుడు సోమము ముందు నిలువవలెను.)

6. **నమోదేవేభ్యః** (అధ్వర్యు తూర్పునకు నమస్కరించవలెను)

స్వధాపితృభ్యః (దక్షిణమునకు నమస్కరించవలెను.)

ఇదమహం నిర్వరుణ్య పాశాత్ - దీనిని వరుణ పాశము నుండి విడిపించుచున్నాను. (దక్షిణము నుండి మరలును.)

సువరభి విఖ్యేషమ్ - స్వర్గరూప సర్వయాగ ప్రదేశమును చూచుచున్నాను (యాగప్రదేశమును చూడవలెను.)

వైశ్వానరం జ్యోతిః (ఆహవనీయాగ్నిని చూడవలెను.)

7. అగ్నీ! నీవు వ్రతపతివి. వ్రతమును అవలంబించినప్పుడు నా దేహము నీయందు చేరినది. అది నీయందే నిలిచి వున్నది కదా! మనము ఉభయులము దీక్షవహించినాము. మన దేహములు యథాపూర్వముగా ఉండును గాత. (దీక్షవిరమించినప్పుడు యజమాని తన దేహమును యథాపూర్వపుస్థితికి తెచ్చుచున్నాడు.)

అయిదవ అనువాకము

(పశ్వంగ యూపచ్ఛేదనము చెప్పబడుచున్నది.)

1. యూపార్హవృక్షమా! నిన్ను ఇతర యూపార్హవృక్షములను తీసికొనుచున్నాను. విష్ణురూపవగు నిన్ను దేవయాగము కొరకు తీసికొనుచున్నాను.

(1. యజమాని యూప్యవృక్షమును తాకవలెను. 2. మోదుగు, మేడి మున్నగు చెట్లు మాత్రమే యూపమునకు పనికి వచ్చునవి - యూప్యములు. మిగిలినవి అయూప్యములు.)

2. పలాశమా! సవిత నిన్ను మధుర ఘృతమున తడుపును గాత. ఓషధులారా! ఈ వృక్షమును కాపాడండి. స్వధితీ! ఈ వృక్షమును బాధించకుము.

(1. అధ్వర్యు నేతి స్రువమున చెట్టు మొదలును తడుపవలెను. 2. స్వధితి అను గొడ్డలి వంటి పనిముట్టుచే చెట్టును కొట్టవలెను.)

3.కొట్టిన చెట్టా! నీపై భాగమున ధ్యులోకమును చీల్చకుము.మధ్యభాగమున అంతరిక్షమును బాధించకుము. నేలతోపాటు కలిసి ఉండుము.

4.వనస్పతే! **శతవల్శోవిరోహ** - వేయి మొక్కలుగామొలుచుము.

5.మేము వేలశాఖలై వర్ధిల్లుదుము.

6.ఛేదించబడిన వృక్షమా! స్వధితి చక్కని పదనుగలది.నిన్ను మొదటి నుండి కొట్టినది. నీకు యూపభామము కలిగించినది.అది నీకు మహాభాగ్యము కదా!

7.యూపమా! నీవు సుందరుడవు. కొట్టబడినను బాధలేనిదానవగుము. యజమానికి ధనములను అందించుము.

ఆరవఅనువాకము

(యూపస్థాపనముచెప్పబడుచున్నది.)

1. యూపమా!నిన్ను పృథి౦, అంతరిక్షము, ద్యులోకము కొరకు ప్రోక్షించుచున్నాను.
(1.ప్రోక్షించి ఆమూలాగ్రము కడుగ వలెను - 2. అగ్రభాగమునకడియము వేయవలెను.)
2.శుద్ధన్తాం లోకః పితృషదనో
యవోసియవయాస్మద్విషః యవయరాతీః
పితృణామ్సదనమసి
(అర్థమునకు1 - 3 - 1 - 5, 6, 7చూడండి.)
3.యూపప్రథమ శకలమా! నీవు మంచి యూపలక్షణములుకలదానవు. యూపనేతలందు అగ్రణి౦. నీలో వనస్పతిరూప యూపలక్షణము నిలిచి ఉన్నది. నీవు అది గుర్తింపుము.
4.చషాలమా! స౦త నిన్ను మధుర ఘృతమున తడుపునుగాత.
(నేతిలోతడుపవలెను.)
5.నిన్ను ఫలించుటకు ౦డుచుచున్నాను. యూపాగ్రమున చేర్చుచున్నాను.
(1.చషాలమును నేతితో తడుపవలెను. 2. యూపాగ్రమునతగిలించవలెను.)
6.యూపమా! నీవు స్వర్గమును పడనీయకుము - స్తంభింపచేయుము. ఆకాశమును నింపుము. మూలభాగమున భూ౦నిగట్టిపరచుము.
(యూపమునుఅవటమున స్థాపించవలెను.)
7.౦ష్ణువా! నీవు యూపాభిమాని౦. నీ స్థానమునకు చేరినవారు అధిక కాంతివంతులు అగుచున్నారు. అపాయములు లేనివారలు అగుచున్నారు. మేము ఆ స్థానమునకు చేరవలెననికోరుచున్నాము.
౦ష్ణువుఘనముగా కీర్తించబడువాడు. అతని స్థానము - ఎక్కడోకాదు - ఇచటనే ప్రకాశించుచున్నది. ఆ స్థానము నొందుటకుకర్మ చేయవలసి వున్నది. ఆ కర్మ కొరకు ఈ యూపముఅవటమున నిలుచును గాత.
(యూపపుఒక అంచును ఆహవనీయాగ్ని వద్దకు చేర్చవలెను.)
8.జనులారా! ౦ష్ణువు యొక్క కార్యములను చూడండి అతడుకర్మలందు వ్రతలములను కూర్చినాడు. అతడు **ఇంద్రస్యసఖా**- ఇంద్రునకు ౦త్రుడు.
9.౦ష్ణుపదము పరమము. అది ఆకసము నందు చక్షువువలె వ్యాపించి వున్నది. అట్టి పరమపదమును ౦ద్వాంసులగువారు ఎల్లప్పుడు దర్శించుచున్నారు - **సదాపశ్యన్తి సూరయః**
10.బ్రాహ్మణ్యమును, క్షత్రియత్వమును, సంతానమును,ధనసమృద్ధిని కలిగించు నిన్ను పాతుచున్నాను.
(1.యూపమును తుడువవలెను. 2. దండముతో యూపమునుకొట్టవలెను.)
11.యూపమా! నిన్ను త్రాటిచే చుట్టినాము. మరుద్గణాది దేవతలునీ చుట్టు చేరుదురు గాత. యజమానికి ధనసమృద్ధియు,పుత్ర భృత్యాదులు కలుగవలెను.
12.స్వరువా! నిన్ను యూపమునకు చుట్టిన త్రాటి అంచునదాచుచున్నాను.
(యూపమునుకొట్టినపుడు మొదటి ముక్క ప్రథమ శకలము అగును.రెండవ దానికి 'స్వరువు' అని పేరు. చివరి నాలుగు అంగుళములందురంధ్రము ఏర్పరచిన భాగము "చషాలము".)

ఏడవఅనువాకము

(యూపమునపశువును కట్టు ఉపాకరణము - సంస్కారము - చెప్పబడుచున్నది.)

1. బర్హిస్సా!పశులక్షణమైన దేవతల అన్నము కొరకు నిన్ను తీసికొనుచున్నాను.
జు౦వ్వకొమ్మా!నీవు ఉపాకరమునకు సాగుచున్నావు.
ఉపాక్రియమాణమయపశుసంబంధ - హృదయాదులు - అగ్ని షోమాది దేవతలను,దేవతా సంబంధులను, యాగనిర్వాహకులగు హవ్యకాములనుచేరుచున్న౦.

బృహస్పతీ!పశువు యొక్క గుండె మున్నగు వానిని పాలించుము.
యజ్ఞపశువా!నీ హవ్యములు రుచికరములు అగును గాత.
త్వష్టా!పశు పదార్థములను రసవంతము చేయుము.
2.శకలమా! నీవు అగ్గిని పుట్టించుదానవగుచున్నావు.
దర్భలారా!ఁరు వృష్టికలిగించు వారలగుచున్నారు.
క్రిందిఅరణీ! నీవు ఊర్వశివంటిదానవు.
పైఅరణీ! నీవు పురూరవుడవు.
అరణిద్వయమా!ుమ్ము ఘృతమున తడుపుచున్నాము. ఁరు వృష్టికలిగించండి. ఁరు ఆయువు వంటివారు. ఆయురసి.
3.గాయత్రీ ఛందమున పుట్టుము. త్రిష్టుప్ ఛందమునప్రభంచుము. జగతీఛందమున అవతరించుము.
(అధ్వర్యుడుఅరణిని మథించవలెను.)
4.మథిత ఆహవనీయాగ్నులారా! ఁరు మాకు సుమనస్కులుకండి. సమానస్థానులు కండి. పాపరహిత చిత్తులుకండి.యజ్ఞమును, యజ్ఞ కర్తను బాధించకండి.
అగ్నులారా!మా కొరకు శాంతి వహించండి.
ఋషిపుత్రుడు, అత్యంత ప్రకాశమానుడగు మథితాగ్ని ఆహవనీయాగ్నియందు చేరినాడు - సంచరించుచున్నాడు.
మథితాగ్నీ!నీకు స్వాహా అనుచున్నాను. మంత్రపూర్వకముగ హోమముచేయుచున్నాను.
మాదేవానాంుథుయాక భాగధేయమ్ - దేవతలభాగదేయమును ుథ్య కానివ్వకుము.

ఎనిుదవఅనువాకము

(పశువధచెప్పబడుచున్నది)

1. రజ్జువా!నేను సంతా దేవుని అనుజ్ఞయందున్నవాడను. అశ్వినులబాహువులతోను, పూషహస్తములతోను నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.
పశువా!నీవు హనిరూపమవు. దేవతల యజ్ఞము సిద్ధించుటకుగానునిన్ను త్రాటితో కట్టుచున్నాను. అందువలన నీకు దేవత్వముసిద్ధించినది. కావున మనిషి చేసిన తాడనాదులను పట్టించుకొనకుము.
(పశువునుత్రాటితో కట్టవలెను.)
2.యజ్ఞపశువా! నీటితోను దర్భలతోను నిన్ను ప్రోక్షించుచున్నాను.నీవు నీరు త్రాగుము. జలములారా! ఁరు దేవతా సంబంధులు.ఈ పశువు సహజముగ రుచి కలదగును. దానిని ఁరుమరింత రుచిగల దానిని చేయండి.
(1.పశువునుప్రోక్షించవలెను. 2. నీరు త్రాగించవలెను.)
3.యజ్ఞపశువా! నీ ప్రాణములు గాలిలో కలియునుగాత. నీ అవయవములుయజ్ఞపరములు అగునుగాత.
యజమానికి ఆశీస్సులు కలుగునుగాత.
(జుహువునందలి నేతితో పశువు తల, మూపు, పిరుదులను తడుపవలెను)
4.స్వరు స్వధితులారా! ఁరు నేతితో తడవండి. పశువును**'త్రాయేధామ్'**-రక్షించండి.
5.సంపన్నములగు పశువుయొక్క అవయవములారా! ఁరుయజమానుని సంతోషపెట్టండి. ఁరు హంరూపమునయజ్ఞమును ఆవహించండి.
(అధ్వర్యు,యజమాని పశువును వధించవలెను.)
6.ఈ పశువును అంటియుండిన గాలితోను, ప్రాణముతోను హంస్సుకూడునుగాత. ఈ పశువుయొక్క ప్రాణాదులు దీనికి రానున్న దేవతాశరీరమున చేరును గాత.
7.దర్భా! ఈ పశువుయొక్క అవయవములు నేలఁద పడకుండునట్లుచేయుము.
(1.దర్భలనుపరచవలెను. 2. అగ్నీధ్రుడు అగ్నిప్రదేశమున అంగారమునుముట్టించవలెను)
8.సూర్యరశ్మీ నీకు నమస్కారము.
(యజమానపత్ని సూర్యునకు ఎదురుగా నిలిచి నమస్కరించవలెను.)

9.యజమాన పత్నీ! నీవు శత్రు రహితవు అగుము. ఆజ్యధారనుఅనుసరించుము. సంతానము, ధనసమృద్ధి కలదానవగుము.
జలమా!నీవు దేవతా స్వరూపవు. నీవు పం◌త్రవు. మమ్ము పం◌త్రులనుచేయుదానవు. దేవతలను యాగ ప్రదేశమునకు చేర్చుము.నీతో కూడినందున మేము పరిశుద్ధులము అగుదుము.నిన్ను చుట్టుకొనియుందుము.
(యజమానపత్నిఉత్కర చాత్వాలముల మధ్య జలమును తాకవలెను.)

తొ◌్మదవఅనువాకము

(వపనుతీయుట చెప్పబడుచున్నది.)

1. యజ్ఞపశువా!నీ ఇంద్రియములు నిన్ను ◌డిచిన◌. నీ ప్రాణములు నిన్ను◌డిచిన◌. ఆ దుఃఖమును వదలుము. నీవు ధరింపనున్నదేవతా శరీరమునందు సుఖముగా వర్ధిల్లుము. మేమునిన్ను కట్టినాము. ముఖాదులను నిరోధించినాము. ఇప్పుడుహృదయాది ఛేదనము చేయబోవుచున్నాము. అవన్నియుశాంతించును గాత. నిన్నుప్రోక్షించిన ఉదకములు శాంతించుగాక. పరచబడిన దర్భలుశాంతించునుగాక. చనిపోయినప్పుడు నీ భారము వహించినభూ◌ు శాంతించునుగాక. సాక్షులైన అహోరాత్రులు శాంతించునుగాక.
2.ఓషధీ! పశువును రక్షింపుము. స్వధితీ! పశువునుహింసించకుము.
(అధ్వర్యుడునాభి దక్షిణభాగమును అడ్డముగా కోయవలెను.)
3.నెత్తుట తడిసిన దర్భా! నీవు రాక్షసుల భాగమవు. మమ్ముద్వేషించు రాక్షసులకు, మేము ద్వేషించు శత్రువులకుమహా దుఃఖము కలుగచేయుచున్నాను.
(అధ్వర్యుడుదర్భను రక్తమున తడిపి దక్షిణమున వేసి కుడికాలితోతొక్కవలెను.)
4.వపా! దేవతలకు హ◌స్సు కొరకు నిన్ను పశు శరీరమునుండి వెలుపలికి తీయుచున్నాను.
వపాశ్రవణులారా!◌రు ద్యావాపృథ్వుల వంటివారు. వపను కప్పివేయుడు.
(1.వపను వండు రెండు పనిముట్లు వపాశ్రవణులు. 2. అధ్వర్యుడువపను వపాశ్రవణుల పై వుంచవలెను.)
5.ఈ వప అచ్ఛిన్నము. ఇది యజమానికి మంచి సంతానమును,సంపదను కలుగచేయును గాత.
6.వపా! నీవు ◌శాల అంతరిక్షమున ప్రవేశించి సాగిపొమ్ము.
(అధ్వర్యుడుశూలద్వయమును తీసికొని ఆహవనీయ స్థలమునకుచేరవలెను.)
7.వాయువా! ఆజ్య బిందువులను ◌డగొట్టుము.
(నిప్పుకణికలపై వపను కాల్చవలెను.)
8.వపాశ్రవణులారా! వప ఆహుతి యగునపుడు ◌రు ఊర్ధ్వనభోనామకమరుత్పుత్రుని చేరండి.
(వపాశ్రవణులనుఆహవనీయాగ్ని యందు వేయవలెను.)

పదవఅనువాకము

(వపాహోమముచెప్పబడుచున్నది.)

1. వృషదాజ్యముపశువు మనసునకు బదులైనది. అది దేవతల మనసులందుచేరును గాత. ఈ వృషదాజ్యము ప్రాణములకు ప్రత్యామ్నాయము.అది దేవతల ప్రాణములందు చేరునుగాత. హ◌స్సుగానున్ననిన్ను దేవతలకు - ప్రియమగు ఘృతమువలె - సమర్పించుచున్నాను- **స్వాహా**
(1.పెరుగు కలిపిన నేయి వృషదాజ్యము. 2. అధ్వర్యుడుగుండెను వృషదాజ్యముచే అభిఘరించవలెను.)
2.ఇంద్రదేవతాక మగు ప్రాణము పశువు యొక్క అంగాంగములందు చక్కగా నిలుచును గాత. అపానము సహితము అంగాంగములందుచేరును గాత.
త్వష్టా!భూరియగు ఈ పశువు అవయవములు ఛిన్నా భిన్నములుకాకుండును గాక.
అవయవములారా!◌ది ◌లక్షణ రూపమగును. అయినను హ◌రూపమునసమాన లక్షణములవారు కండు.
పశువా!నీవు దేవతలలో చేరుచున్నావు. అందుకు నీ◌ుత్రులు,తల్లిదండ్రులు ఆమోదింతురు గాక.

(అధ్వర్యుడుగుండె మున్నగు హంస్సులను ముట్టవలెను.)
3.వపా! నీవు ఆశ్రయణీయవు అగుచున్నావు. ఆహవనీయాగ్నినిన్ను ఆశ్రయించునుగాక. జలములు నిన్ను చేరును గాత.నిన్ను వాయుగతి కొరకు కప్పుచున్నాను. సూర్యుని గమనముకొరకు కప్పుచున్నాను. జలసంబంధ ఓషధులు మొలుచుటకొరకు కప్పుచున్నాను.
(అధ్వర్యుడుపాత్రలోని వపను ఎముకచే కలియబెట్టవలెను.)
4.నేయిత్రాగు దేవతలారా! నేయి త్రాగండి. వపత్రాగు దేవతలారా!వపను త్రాగండి.
పశువా!నీవు ఆకాశవాసులకు హం అగుచున్నాను. **అంతరిక్షాయస్వాహా**.ప్రాగ్దిశకు **స్వాహా**.దక్షిణదిశకు **స్వాహా**.పశ్చిమదిశకు **స్వాహా**.ఉత్తరదిశకు **స్వాహా**.సర్వదిశలకు **స్వాహా**.
నమోదిగ్భ్యః-సకలదిక్కులకు నమస్తే.
(ప్రతిప్రస్థాత వపను దేవతల దిక్కులకు హోమము చేసినమస్కరించవలెను.)

పదకొండవఅనువాకము

(ఉపయట్హోమము చెప్పబడుచున్నది.)

1. హవ్యమా!**సముద్రం గచ్ఛ** - వెళ్ళుము- **స్వాహా.అన్తరిక్షంగచ్ఛ స్వాహా . దేవం సంతారం గచ్ఛ స్వాహా .అహోరాత్రీగచ్ఛ స్వాహా. ంత్రావరుణౌ గచ్ఛ స్వాహా. సోమంగచ్ఛస్వాహా. యజ్ఞం గచ్ఛ స్వాహా . ఛన్దాంసి గచ్ఛ స్వాహా. ద్యావాపృథిం గచ్ఛ స్వాహా . నభోదివ్యం గచ్ఛస్వాహా . అగ్నిం వైశ్వానరం గచ్ఛ స్వాహా .**
హంర్లేపమా!నిన్ను ఉదకమూలములైన ఓషధుల కొరకు మార్జనముచేయుచున్నాను.
సముద్రాదిదేవతలారా! నాకు ఆనందకరమగు మనస్సును ఇవ్వండి.ీ అనుగ్రహమున నాకు ఉత్తమ దేహము, కాంతివంతమగురూపము, పుత్ర, పౌత్రులు లభించగలరు.
2.హృదయశూలమా! నీవు దుఃఖరూపము కలదానవు. మమ్ము ద్వేషించు వారిని, మేము ద్వేషించు వారిని దుఃఖములపాల్జేయుము.
వరుణరాజా!నీవు శోకము కలిగించు స్థానములను - ద్వేషము కలిగించుస్థానములను ండువుము.
ఉదకములారా!గోవులారా! వరుణదేవా! మా కోర్కెలు తీర్చమని ంమ్ము బాధించుచున్నాము.ఆ పాపముల నుండి మమ్ము ంముక్తులను చేయండి.
(హృదయశూలమునుతొలగించవలెను.)

అగ్నిషోంయపశువు సమాప్తము

పన్నెండవఅనువాకము

(వసతీవరీజలములను గ్రహించుట చెప్పుచున్నాడు.)

1. వసతీవరీజలములు హంస్సు కలం అగునుగాక. ఇంద్రుడు హంష్మంతుడుఅగునుగాత.
యాగముహంష్మంతమై సర్వత్ర ప్రవర్తిల్లును గాత. **సూర్యఃహంష్మాన్ అస్తు.**
2.వసతీ వరులారా! ంమ్ము నశించనట్టి అగ్ని గృహమునస్థాపించుచున్నాను.
ఉదకములారా!ీరు సుఖించువారు. ప్రాణులకు సుఖము కలిగంచువారు.మమ్ము సుఖములందు నిలుపండి. ీరు ఇంద్రాగ్నులకుభాగస్వాములు అగుచున్నారు. ంత్రావరుణులకు భాగస్వాములుఅగుచున్నారు. ంశ్వేదేవతలకు భాగస్వాములు అగుచున్నారు.యజ్ఞేజాగృత. యజ్ఞమునందు అప్రమత్తులై ఉండండి.

పదమూడవఅనువాకము

(అభిషోతవ్యసోమమును బండినుంచి దించుట)

1. సోమమా!నిన్ను సమనసుగల మనుషుల కొరకు - మనసుగలపితృదేవతల కొరకు - ద్యులోకవాసదేవతల కొరకు- సూర్యుని కొరకు **గృహ్ణో**ం-తీసికొనుచున్నాను. నీవు ఈ యజ్ఞమును మహోన్నతమునుచేయుము.
ఈ సోమమునుద్యులోకమందు - దేవతలయందు - స్తోత్రరూప ఆహ్వానములందుస్థాపించుము.
సోమప్రభువా!రమ్ము. బండిదిగుము. భయపడకుము. కంపించకుము.మేము నిన్ను బాధించకుము. నీవు దేవతలను చేరుకొనుము.నిన్ను దేవతలు చేరుకొందురు గాత.
2.సంధాగ్ని నా ఆహ్వానమును ంనును గాత. ంద్యావంతులు,దేవతారూపులగు జలములారా! ంరు కూడ ంనండి. గ్రావాణములారా!ంరు సోమాభిషవమునకు ంచ్చేసి ఉన్నారు. ంరు ంద్వాంసులుకండి. యజ్ఞమంత్రములు ంనండి. **శృణోతుదేవస్సంతా హవంమే** - సంతాదేవత నా ఆహ్వానమును ఆలకించవలెను.
(అధ్వర్యుడుహోమము చేయవలెను.)
3.జలదేవతలారా! అపాంనపాతాగ్నీ! దేవతలను గురించిన హోమములందుం తరంగములను చేర్చండి. జలతరంగము సోమమునకుహితకరము. త్రాగినంత బలమును పెంచును - సంతానముకలిగంచును. దీప్తి మంతము. దేవతలు సోమపానముచేయువారు కదా! అందువల్ల ంరు వారికి భాగధేయులైఉన్నారు. ంకు**స్వాహా**.
(నాలుగుమారులు ఆజ్యహోమము చేయవలెను.)
4.ఆజ్యమా! నీవు జలమునకు ఇష్టము కాకున్నావు. నిన్ను తొలగించుచున్నాను.
(దర్భచేఉదకముపై హోమము చేసిన నేతిని తొలగించవలెను.)
5.జలములారా! సముద్రమువలె ంరు అక్షీణులై ఉండుటకుఎత్తుచున్నాను.
(వసతీవరినిమైత్రావరుణచమసమున తీసుకొనవలెను.)
6.అగ్నీ! నీవు యుద్ధములందు ఎవనిని రక్షించుచున్నావో- ఎవని నుండి హంస్సులు అందుకొనుటకు వెళ్ళుచునావో- అతడు శాశ్వతములగు ధనములు, అన్నములు కలవాడగుచున్నాడు.

పదునాలుగవఅనువాకము

(యాజ్యా,పురోనువాకము ప్రపాతకాంతమున చెప్పబడుచున్నం.)

1. పురోనువాక్య- అగ్నీ! నీవు భయంకరుడవు. శత్రువును నిరసించువాడవు.హవ్యవాహనుడవు. మరుత్తులకు బలమవు. మరుత్తులతోకూడుము. మరుత్తుల సైన్యమును నియంత్రించుము.నీ అశ్వములు వాయువేగములు. నీవు వాని ంద స్వారి చేయుచున్నావు.
నీవుపోషకుడవు. యజమానులను పోషించుచున్నావు.
2.యాజ్య. అగ్ని యజ్ఞముల స్వాం. అరిభయంకరుడు. హోత.భూలోక, ద్యులోకములందు కర్మఫలమును ప్రసాదించువాడు.హిరణ్యరూపుడు.
ఋత్విజులారా!శత్రువు బారిన పడకమున్నే - మరణము దరిచేరకమున్నేఅగ్నిని ఆశ్రయించండి.
3.పురోనువాక్య. అగ్నిహోత. యాగకర్త. యువకుడు. కం.అగ్ని స్థానవాసి. సత్యవంతుడు. మానవులను పోషించువాడు.జఠరాగ్ని.
వేదికిదగ్గరలోని సుగంధస్థానమునందు అగ్ని ఆసీనుడై ఉన్నాడు.
4.యాజ్య. మేము నేడు దేవతలకు హంస్సులు అర్పించినాము.అగ్ని వానిని మరింత రుచిగల వానిగా చేసినాడు. అగ్ని యజ్ఞజిహ్వుడు.అగ్ని మాకు లభించినాడు. పరిమళుడగు అగ్ని మా ఆయువునురక్షించవలెను. మా దరికి చేరవలెను.
5.పురోనువాక్య. అగ్ని ఆకసపు ఉరుమువలె గర్జించును.కాలుచున్న వాటిని ఆర్పుచు - పుష్పలతా గుల్మాదులను కలిగించుచుఅగ్ని ఉరుమును గాత. అగ్ని పుట్టినంతనే దీపించినాడు.
జగములనువ్యక్తము చేసినాడు. ద్యావాపృథ్వ్యుల మధ్య సూర్యుడైప్రకాశించుచున్నాడు.
6.యాజ్య అగ్నీ! నీవు ఘనుడవు. దేవతల ఆహ్వాతవు. రాత్రింబవళ్లుయజ్ఞహంస్సులను ఏర్పరచుచున్నావు. నీ అనుగ్రహములేనప్పుడు లోకములు - కాలిన పదార్థములవలె - నిస్సారములగును.నీ అనుగ్రహము కలిగినంత సకలలోకములు సౌభాగ్యవంతములగును.

7.పురోనువాక్య. అగ్నీ! నీ అవయవములు సారవంతములు.ఈ భూలోకము నందున్న ప్రజలకు ఎన్నో కోరికలు ఉన్నవి.అవి తీరుటకు ప్రజలు నీ వ్రతము చేయుచున్నారు.
8.యాజ్య. అగ్నీ! నీ రక్షణలందు మేము**కామమ్**-కోరికలను**అశ్యామ**-పొందుచున్నాము. ధనిక అగ్నీ! సుందరలరయిన - సుపుత్రులనుధనమున**అశ్యామ . వాజయన్తః**- అన్నములను కోరునట్టి మేము**వాజమ్ అభ్యశ్యామ.**
జరారహితఅగ్నీ! నీ అనుగ్రహమున అక్షయ కీర్తిని పొందుచున్నాము.
9.పురోనువాక్య. అగ్నీ! నీవు దుఃఖము కలిగించువాడవు.ఋత్విజులు భరించువాడవు. ఆహుతులందు వసించువాడవు.
అగ్నీ!నీవు శ్రేష్ఠమును, దీప్తివంతము, అందరు ఆశించునదియునగు ధనమును తీసికొనిరమ్ము.
10.యాజ్య. అగ్ని శోధించువాడు. ఆహవనీయ, గార్హపత్యాది నామములుకలవాడు. యష్ఠాది విశేషములు కలవాడు. హవిస్సులుఆరగించుచు, యజమాని గృహమున ఉండువాడు.
అగ్నిప్రకాశమానుడు. ఫలప్రదుడు. వెలుగులున్న చోట ఉండువాడు.జరారహితులగు దేవతలచే స్తుతించబడునాడు. వైరులకుదుఃఖము కలిగించుచున్నాడు.
11.పురోనువాక్య శ్రేష్టుడగు అగ్ని నీకు సంపూర్ణ ఆయువుకలిగించును గాత. అపమృత్యువును నివారించును గాత.వ్యాధులను నశింపచేయును గాత.
12.యాజ్య. అగ్నీ! నీవు హవిస్సులను సేవించువాడవు. ఘృతమేప్రతీకగా కలవాడవు. ఘృతమే జన్మకారణమైనవాడవు.నీవు ఈ యజమానికి ఆయువును ప్రసాదించుము. నీవురుచియై, నిర్మలమైన ఆజ్యమును సేవించుము. తండ్రికొడుకును రక్షించినట్లు - ఈ యజమానిని కాపాడుము.
13.పురోనువాక్యఅగ్నీ! నీవు ఎందరో యజమానులు కలవాడవు.పుట్టుకతోనే జ్ఞానివి. నిత్యము యజమాని ఇంటికి వెళ్లువాడవు.నీ కొరకు - **సుష్టుతిమ్ జనామి**-మంచి స్తోత్రమును కల్పించుచున్నాను.
14.యాజ్య. అగ్ని తొలుత ద్యులోకమున సూర్యరూపమున అవతరించినాడు.తదుపరి మర్త్యలోకమున అగ్నిగా ఆవిర్భవించినాడు. మూడవసారిసముద్రమున బడబానల రూపమున అవతరించినాడు.అన్ని దిశలందును అగ్ని యజమానుల యందు అనుగ్రహముకలిగి ఉండును.
యజమానీ!అట్టి అగ్నిని ఇంధనమున దీపింపచేయుము. స్వాయత్తచిత్తుడవై జరాపర్యంతము సేవించుము.
15.పురోనువాక్యము. అగ్నీ! నీవు పావకుడవు. శుచివి. వందనీయుడవుఆజ్యాదుల ఆహుతులచే ఎంతో ప్రకాశించుచున్నావు.
16.యాజ్య. అగ్ని దర్శనీయుడు. కిరణ్మయుడు. అజేయుడు.ప్రాణములకు ఆశ్రయమైనవాడు. అతడు ఆ అగ్ని - మహాతేజస్సునప్రజ్వరిల్లుచున్నాడు. ద్యులోకము నందలి దేవతలు సురేతస్కులగుచుఅగ్నిని ఆవిర్భవింపచేసినారు. అందువలన ఈ అగ్ని హవిస్సులవలన అమృతుడైనాడు.
17.పురోనువాక్యము. అగ్ని ద్యులోకమున తేజోవంతుడై ఉన్నాడు.యజమానిని రక్షించువాడు అగుచున్నాడు. అగ్ని మాతాపితరులబీజమందు ప్రవేశించుచున్నాడు. స్వాధీనచిత్తుడు - దోషరహితుడు,తరుణవయస్కుని పుట్టించుచున్నాడు. పాపములను నశింపచేయుచున్నాడు.
18.యాజ్య. అగ్నీ! నీది అత్యంత తేజోవంతమనసు. నీవు దానిచేయజమానిని రక్షించినావు. సంతానవంతుడు, సమర్థుడు,మానవ శ్రేష్ఠుడగు యజమానికి ధనము కలిగించుము.నీ అధీనపు వారలమై మేము ధనవంతులము, స్తుతివంతులముఅగుదుము గాత.
19.పురోనువాక్యము. అగ్నీ! మాకు అన్నములు కలిగించుటకుశత్రుసేనలను చిత్తుచేసినావు. మా కీర్తిని కాదను శత్రువుధనమును మాకు అందించుము.
20.యాజ్య. అగ్నీ! నీవు బలశాలివి. పరసేనను తిరస్కరించునంతటిధనమును కొనిరమ్ము. నీవు సత్యమవు. అద్భుతుడవు.నీవేకదా అన్నదాతవు!
21.పురోనువాక్యము. అగ్ని యాగమునందు వృషభమును,వంధ్యగోవును హవిస్సుగా గ్రహించువాడు. సోమసహితస్తోత్రయుక్తుడు.అన్నము కలిగించువాడు. **"స్తోమైర్విధేమాగ్నయే"**అగ్నినిస్తోత్రములతో భుజింతుము.
22.యాజ్య. అగ్నీ! పుత్రుని వంటినీవు వాగ్దేవతా స్వరూపుడవు.నీవు అన్నకోశమునందు జఠరాగ్ని రూపమున ఉన్నావు.అట్లున్న వాడవై మా కొరకు అన్నమును, నివాసమును ఏర్పరచినావు.

అగ్నీ!నీవు రసప్రదుడవు. మాకు రసమును ప్రసాదించుము.రాజువలె జయించుము. హింస ఎరుగని యజమాని అంతఃకరణమున వసించుము.
23.పురోనువాక్యఅగ్నీ! మాకు ఆయువును కలిగించుము. పాలు,అన్నము మా ముందుకు పంపుము. ఉపద్రవములనుదూరమందుననే బాధించుము. దరిచేరనీయకుము.
24.యాజ్య. అగ్నీ! నీవు మంచి పనులవాడవు. మాయందు బ్రహ్మవర్చస్సును,సామర్థ్యమును పెంపొందించుము. నా యందు ధనమును,పుష్టిని చేర్చుము.
25.పురోనువాక్యము. అగ్నీ! నీవు పావకుడవు. ప్రకాశకుడవు.నీవాక్కు మధురము - దీప్తి మంతము. దానితో దేవతలనుఆవహింపుము. యాగమున సాగించుము.
26.యాజ్య. అగ్నీ! నీవు పావకుడవు. దీప్తుడవు. మాకొరకుదేవతలను ఈ యజ్ఞమునకు రప్పించుము. ఈ యజ్ఞపుహంస్సులను దేవతలకు అందించుము.
27.పురోనువాక్యము. అగ్ని దాహక, పావక, పరిశుద్ధాచరణకలవాడు. ప్రుడు. కం. శుచి. ఆహుతులు అందుకొని మరింతకాంతివంతుడై వెలుగుచున్నాడు.
28.యాజ్య. అగ్నీ! నీకాంతులు నిర్మలములు. అం వెలుగుచున్నం.పైకి ఎగయుచున్నం. నిన్ను భజించువారు జ్యోతిర్మూర్తులయినదేవతాస్వరూపులు అగుచున్నారు.

శ్రీమదాంధ్రవచనకృష్ణయజుర్వేదీయ
తైత్తిరీయసంహిత మొదటికాండమునందలి
మూడవప్రపాఠకము సమాప్తము.

యస్తేస్తనఃశశయో భూర్యోరత్నధా వసుంద్యాః సుదత్రః ।
యేనంశ్వాపుష్యసింర్యాణి సరస్వతి తంహదాతవే %కఃఉర్వ్యన్తరిక్షమన్వేం ॥

నాలుగవప్రపాఠకము
మొదటిఅనువాకము

(నాలుగవప్రపాఠకమును గ్రహములు చెప్పబడినం.)
(ఈఅనువాకమున సోమాభిషవము చెప్పబడినది.)

1. అభిషవశిలా!నీవు యజ్ఞనిష్పాదకమవు. దృఢమైనదానవు. నిన్నుఅందుకొనుచున్నాను. ఈ యజ్ఞము దేవతల నిుత్తమైనది.నీవు దీనిని ఘనముగా జరిపించుము. నీవు వజ్రాయుధమువంటిదానవు. శ్రేష్ఠమైన దానవు. నీ చేతనే సోమమునుఅభిషంతును. సోమమును మధురము చేయుదును.పాలవలె రసోపేతము చేయుదును. వర్ణప్రదమునుచేయుదును.
(మంచిరాతిని తీసుకొని అభిమంత్రించవలెను.)
2.సోమమా! ఇంద్రుడు మేఘ దారయిత. వృత్రహంత.పాపనాశకుడు. ఆదిత్యవంతుడు. శ్వేదేవతావంతుడు.అట్టి ఇంద్రుని కొరకు నిన్ను దంచుచున్నాను.
3.ఉదకములారా! ంరు త్వరపడువారు. వృత్రహంతలు.అన్న సముపార్జకులు. సోమపాలకులు. ంరు ఈ యజ్ఞమునుదేవతలకు చేర్చండి. అనుజ్ఞాతలై సోమమును సేంచండి.అనుజ్ఞాతమయిన సోమము ంమ్ము సేంచునుగాత.
(దంచినసోమమును చమసము నందలి పదార్థములతో కలుపవలెను.)
4.సోమమా! దింయందు ఒకజ్యోతి ఉన్నది. భూంంద ఒకజ్యోతిఉన్నది. అంతరిక్షమున ఒక మహాజ్యోతి ఉన్నది. ఆ మూడుజ్యోతులనుండి తెచ్చి ఈ యజమానికి ధనమును, గొప్ప స్థానమునుకల్పించుము. ఈ యజమాని గొప్పవాడని ఇంద్రునకు ఒకమాటచెప్పుము.

(సోమమునుఅభిమంత్రించవలెను.)
5.చర్మఫలకములారా! ీయందు సోమము నుంచి రాతితోదంచుచున్నాను.ీరు గట్టిగా ఉండండి. మరల మరల దంచినప్పుడుపగలకండి. గట్టిగా ఉండండి. సోమరసము జారిపోకుండనిలుపండి.**ఊర్జం మేదధాతా**- మాకు సోమరసమును అందించండి.**మాహింసిషమ్**- ిమ్ము బాధింపము. **మాహింసిష్టమ్**. మమ్ము బాధించకండి.
(1.చర్మఫలకమును తాకవలెను. 2. ఒకతోలుముక్క ీదనలిగిన సోమమునుంచి దాని ీద మరొక తోలుముక్క వేసి దంచి సోమరసము తీయుదురు. 3. ఇది తోలు తిత్తికావచ్చును.)
6.నీవు ధిక్కరించజాలని నామము కలదానవు. అప్రమత్తవు.**తస్మైతేసోమాయ స్వాహా** -అట్టి నీ సోమమునకు **స్వాహా**.

రెండవఅనువాకము

(ఉపాంశుగ్రహమును చెప్పుచున్నాడు)

1. సోమమా!నీవు అన్న ప్రదాతవు. దేవతలు పాలకులు కదా! వారి కొరకుమంత్రమున పరిశుద్ధవగుము. నీవు రసరూపవు.వర్షించగలదానవు. అరణ్యమందు సూర్యకిరణములచేపిత్రమైన దానవు. ఇప్పుడు వృష్టినిచ్చు నీ అంశువులతోనే నీవు పిత్రవగుము.
దేవోదేవానాం పిత్రమసి. నీవే దేవతవు.అట్లయి దేవతల పిత్రకారణమవు అగుచున్నావు. నీవుదేవతల భాగధేయవు. దేవతల కొరకే నిన్ను గ్రహించుచున్నాను.
(సోమలతఅభిషవమైనంత 'ప్రతిప్రస్థాత' 'ఉపాంశు' పాత్రలోనికితీసికొనవలెను. అందు
రెండుదేవతల భాగధేయవు. దేవతల కొరకే నిన్ను గ్రహించుచున్నాను.
2.ఉపాంశు గ్రహమా! నాకు మధురాన్నములు ప్రసాధించుము.దేవతలు, మానవులు, సకల లోకములఇంద్రియముల నిిత్తము నిన్ను స్వీకరించుచున్నాను.
(1.గ్రహముఅనగా పాత్ర. ఉపాంశ పాత్ర నామము. 2. అధ్వర్యుడు ఉపాంశుపాత్రను చేతికి తీసికొనవలెను.)
3.ఉపాంశుగ్రహమా! నీవు మనసున వ్యాపింపుము. ిశాలఅంతరిక్షమును అనుసరించుము. స్వాహా.
సుభవసూర్యాయస్వాహా.మరీచేభ్యఃస్వాహా . దేవేభ్యో మార్ష్మి.దేవతల కొరకు పూయుచున్నాను.
4.ఉపాంశుగ్రహమా! ఖరపు దక్షిణ భాగము నీకు స్థానమగును.ప్రాణము కొరకని నిన్ను ఖరమున స్థాపించుచున్నాను.
(1.ఖరము - హిర్ధాన మంటపము ముందు గింజలు నాటినచోటు. 2. ఉపాంశు పాత్రయందలి సోమమును ఆగ్రయణమనుపళ్లెమున పోయవలెను. ఉపాంశు పాత్ర యందు సోమలతకొనలను వేసి ఖరమున ఉంచవలెను.)

మూడవఅనువాకము

(3నుంచి 36 అనువాకముల వరకు గ్రహములు చెప్పబడిని.)

1. సోమరసమా!ఇది 'అంతర్యామ' పాత్ర. ఇది చెక్కతో చేయబడినది. నిన్నుఈ పాత్రలోనికి తీసుకొనుచున్నాను. ఇంద్రా!అంతర్యామమును శత్రువు కంటపడనీకుము - కాపాడుము.మాకు మంచి అన్నములనిమ్ము. సోమమును రక్షింపుము.ధనమును రక్షింపుము. నీ అనుగ్రహమున ద్యావాపృథ్వులనుఅంతర్యామమున ఉంచుచున్నాను. ిశాల అంతరిక్షమునుఅంతర్యామమున ఉంచుచున్నాను.
ఇంద్రా!నిన్ను చిన్నా, పెద్ద దేవతలు సేింతురు. వారిని అంతర్యామమునసంతోష పెట్టుము.
2.స్వాంకృతో% సిమధుమతీర్న ఇషస్కృధి ిశ్వేభ్యస్త్వేన్ద్రియేభ్యోదేవేభ్యఃపార్థివేభ్యో
3.మనస్త్వాష్టూర్వన్తరిక్షమన్విహి స్వాహా త్వా సుభవస్సూర్యాయ దేవేభ్యస్త్వామరీచవేభ్య
4.ఏషతేయోనిరపానాయ త్వా.
(అర్థమునకు2వ అనువాకపు 2,3,4, మంత్రములు చూడండి. 2. ఉపాంశువనుచోట అంతర్యామముగా దూర్చవలెను. 3,4 వమంత్రము ప్రాణముబదులు అపానమని మార్చవలెను.)

నాలుగవఅనువాకము

1.వాయుదేవా!రమ్ము. ఈ పాత్రను అలంకరించుము. నీవు స్వచ్ఛసోమరసపాయి◌.◌చ్చేయుము. మావద్దకు ◌చ్చేయుము. నీవు ◌శ్వవ్యాపకుడవు.నీ అశ్వములు అసంఖ్యాకములు. నీ వద్ద ఉన్న సోమము హర్షదాయకము.నీవు సోమమును ప్రప్రథమముగా త్రాగ సంకల్పించినవాడవు.అందుకే నేను నీ దరికి చేరుచున్నాను.
సోమమా!నిన్ను పృథ్వీరూపమగు దారుపాత్రలో తీసికొనుచున్నాను.నిన్ను వాయువు కొరకు తీస్కొనుచున్నాను - దారుపాత్రలో.
ఇంద్రవాయువులారా!సోమరసము సిద్ధమైనది. సోమరసము ◌ము రమ్మనుచున్నది.సోమకారణముగా ◌రు మా వద్దకు రండి.
సోమమా!నిన్ను ఇంద్రవాయువుల కొరకు పృథ్వీరూపమగు దారుపాత్రయందు గ్రహించుచున్నాను.
పాత్రా!ఖరము నీకు స్థానమగుచున్నది. ఇంద్ర వాయువులు సమానప్రీతిగలవారు.వారికొరకు నిన్ను ఖరస్థానమున ఉంచుచున్నాను.
(పాత్రనుశుద్ధిచేసి ఖరప్రదేశమందు ఒకవైపున ఉంచవలెను.)

అయిదవఅనువాకము

◌త్రావరుణులారా!◌రు సర్వసంవర్ధకులు. సోమరసము సిద్ధమై ఉన్నది.ఈ యజ్ఞమునకు◌మ్ము ఆహ్వానించుచున్నాము. ◌నండి.
సోమరసమా!నిన్ను- భూ◌ భాగమగు - దారుపాత్రచే ◌త్రావరుణులకొరకు గ్రహించుచున్నాను.
పాత్రమా!ఖరప్రదేశము నీకు స్థానమగును. ◌త్రావరుణుల కొరకనినిన్ను ఈ ఖరస్థానమున ఉంచుచున్నాను.
(◌త్రావరుణలపాత్రయందు సోమరసము పోయవలెను. అందుపాలు కలుపవలెను.ఆ పాత్రను ఖరప్రదేశమున ఉంచవలెను.)

ఆరవఅనువాకము

అశ్వినులారా!◌వాక్కు పురుషరహితము. ప్రియము. అట్టి ◌ వాక్కుచేఈ యజ్ఞమును నిర్వహించండి.
సోమరసమా!నిన్ను దారుపాత్రచే అశ్వినుల కొరకు గ్రహించుచున్నాను.
పాత్రా!ఖరప్రదేశము నీకు స్థానమగును. అశ్వినుల కొరకనినిన్ను ఈ ఖరస్థానమున స్థాపించుచున్నాను.
(అశ్వినులపాత్రలో సోమరసము పోసి, ఖరప్రదేశమున ఉంచవలెను.)

ఏడవఅనువాకము

అశ్వినులారా!ఇది ప్రాతః కాలము. అన్యయజమానులను ◌డువండి. ఈ యజమానివద్దకు - సోమపానమునకు - ◌చ్చేయండి.
సోమరసమా!నిన్ను దారుపాత్రయందు అశ్వినుల కొరకు గ్రహించుచున్నాను.
పాత్రా!ఖరప్రదేశము నీకు స్థానమగును. అశ్వినుల కొరకుమధుపూరితమగు నిన్ను ఖరస్థానమున వుంచుచున్నాను.
(అశ్వినులపాత్రను ఖరప్రదేశమున పెట్టవలెను.)

ఎని◌దవఅనువాకము

ఈ ఇంద్రుడుఇష్టుడు. వెలుగులు చుట్టియున్న వాడు. అతడు మేఘపుఉదరములందలి జలములను మట్టిగల భూ◌ ◌ద కురిపించుచున్నాడు.జలములు సూర్యునితో కలసినపుడు - ఋత్విజులు ఈ ఇంద్రునిమంత్రములచే -

శిశువును వలె లాలించుచున్నారు.
శుక్రపాత్రా!దారు నిర్మితమైన నీ యందు - శుక్రపుత్రుడైన శండునికొరకు - సోమరసము గ్రహించుచున్నాను. ఖర ప్రదేశమునీకు స్థానమగును. యజమాని బలమును కాపాడుము.

తొ్మ్మదవఅనువాకము

ఇంద్రా!నిన్ను పూర్వపు భృగువులు స్తుతించినారు. పితరులుస్తుతించినారు. పూర్వపు, ప్రస్తుత యజ్ఞకర్తలు స్తుతించినారు.నేను నిన్ను అట్లే స్తుతించుచున్నాను. నీవు దేవతలందు
పెద్దవు.యజ్ఞకర్తలకు స్వర్గము నిచ్చుట తెలిసిన వాడవు. యజమానివలన జరిగిన ఆలస్యాదులను మన్నించగల వాడవు.
ఈ యజమానియజ్ఞము ిషయమున ఆతురుడు. అనుష్ఠానములందుఇతర యజమానులకు ించినవాడు. ఈ యజమానిని కూడిసోమపానము చేయుము. స్తుతులు ఆలకించుము. వర్ధిల్లుము.
మంధిపాత్రమా!దారు నిర్మితమైన నీయందు - శుక్రపుత్రుడగు మార్కునికొరకు- సోమరసమును గ్రహించుచున్నాను. ఈ ఖరప్రదేశమునీకు స్థానమగును. **ప్రజాః పాహి** - యజమాని సంతానమునురక్షించుము.
(మంధిఅనుపాత్రలో సక్తువులను వండి ఖరప్రదేశమున స్థాపించవలెను.)

పదవఅనువాకము

దేవతలారా!ీరు దియందు పదకొండుగురు ఉన్నారు. భూి ీదపదకొండుగురు ఉన్నారు. స్వమహిమచే ఉదకమునుదాల్చిన అంతరిక్షమున పదకొండుగురు ఉన్నారు. **తేదేవాయజ్ఞిమంజుహధ్వం.** అట్టి దేవతలందరు ఈ యజ్ఞమును అనుభింతురుగాత.
పాత్రమా!నీవు ఆగ్రయణ నామ ధేయమవు. నీవు శ్రేష్ఠత్వముపొందినదానవు. యజ్ఞమును సంబరపెట్టుము. యజ్ఞకర్తనుసంబరపెట్టుము. ిష్ణువు నిన్ను రక్షించును గాత. ిష్ణురక్షితవగు నీవు యజమాని సంతానమునకు సామర్ధ్యముకలిగించు, కాపాడుము. ఈ ఖర ప్రదేశము నీకు స్థానమగును.సమస్త దేవతల కొరకు నిన్ను ఈ ఖర స్థానమున స్థాపించుచున్నాను.
(ఆగ్రయణపాత్ర యందు సోమము పోసి, దానిని ఖర ప్రదేశమున స్థాపించవలెను.)

పదకొండవఅనువాకము

దేవతలుమొత్తము ీద ముప్పది ముగ్గురు. వారు శత్రు నాశకులు.శత్రు స్త్రీలను ఏడిపించువారు.
ఆ దేవతలందరుకొందరు స్వర్గమందున్నారు. కొందరు భూలోకమునఉన్నారు. ిగిలిన పదకొండుగురు నీరు నిండిన అంతరిక్షమునఉన్నారు. వారందరు తృతీయ సవనము నందలి అభిషుతసోమమును సేింతురు గాత.

"ఉపయామగృహితో % స్యాగ్రయణో % సిస్వాగ్రాయణో జిన్వ యజ్ఞ జిన్వ యజ్ఞపతి మభిసవనాపాహింష్ణు స్త్వాంపాతు ిశం త్వం పాహి న్ద్రియేణైష తేయోనిర్విశ్వేభ్య స్త్వా దేవేభ్యః.
(1.అర్థమునకు పదవ అనువాకము రెండవ పరిచ్ఛేదముచదవండి. 2. ఆగ్రయణ పాత్ర యందు సోమము పోసి, దానినిఖరప్రదేశమున స్థాపించవలెను.)

పన్నెండవఅనువాకము

ఇంద్రుడుబృహత్సామ ప్రియుడు. సోమాన్నము కలవాడు. సామ ఉక్థములఅభిలాషి.
సోమమా!నిన్ను ఉపయామగ్రహమున - ఇంద్రుని కొరకు - గ్రహించుచున్నాను.
ఇంద్రా!నీకు సోమరసము ప్రియతమము కదా. నిన్ను అట్టి సోమపానమునకుఆహ్వానించుచున్నాను.

ఉపయామగ్రహమా!నిన్ను ఁష్ణువు కొరకు గ్రహించుచున్నాను. ఈ ఖర దేశమునీకు స్థానమగును. ఉక్థ, సామ ప్రియుడగు ఇంద్రుని కొరకునిన్ను ఈ ఖర స్థానమున స్థాపించుచున్నాను.
(సోమరసమును 'ఉక్థ్య' మను పాత్రలోకి తీసుకొని, ఆ పాత్రనుఖర ప్రదేశమున పెట్టవలెను.)

పదమూడవఅనువాకము

వైశ్వానరాగ్ని- దిఁకి ముఖము వంటి సూర్యుని వలె తేజరిల్లుచున్నాడు.అతడు భూఁు ఁద ఁరామము ఎరుగడు. యజ్ఞకర్తలనుఅనుగ్రహించువాడు. యజ్ఞకర్తల సత్కార అర్హుడు. అట్టివైశ్వానరాగ్నిని స్తుతించుచున్నాను. దేవతలుఅటువంటి అగ్ని ముఖమున ఆహుతులు అర్పించుటకు చమసరూపసోమపాత్రను - వాయువు మున్నగు స్థానములను ఏర్పరచినారు.
సోమమా!నిన్ను ఉపయామ స్థాలియందు - వైశ్వానరాగ్ని కొరకు - గ్రహించుచున్నాను.
ధ్రువగ్రహమా! నీవు స్థిర నివాసము గలదానవు. ఆదిత్యాదిపళ్లెరములందు గట్టిదానవు.
అచ్యుతానామ్అచ్యుతక్షిత్తమః - నశించనివాని యందు నశించనే నశించనిదానవు. ఈ ఖర స్థానమునీకు తావైయున్నది. వైశ్వానరాగ్ని కొరకు నిన్ను ఈ ఖరస్థానమునకు చేర్చుచున్నాను.
(సోమమునిండిన ధ్రువ గ్రహమును 'ఖర'మున ఏర్పరచవలెను.)

పదునాలుగవఅనువాకము

ఉపయామమునఉన్న సోమమా! నీవు చైత్రమవు. వైశాఖమవు. జ్యేష్ఠమవు.ఆషాడమవు. శ్రావణమవు. భాద్రపదమవు. ఆశ్వీయుజమవు.కార్తీకమవు. మార్గశిరమవు. పుష్యమవు. మాఘమవు.ఫాల్గుణమవు. అధిక మాసమవు. శూన్యమాసమవు. నిన్నుఅహస్పత్య దేవత కొరకు గ్రహించుచున్నాను.
(సోమమునుఋతుగ్రహమను పాత్రయందు నింపవలెను.)

పదిహేనవఅనువాకము

సోమముస్తోత్రయుతము. దేవతలు అభిలషించునది. అభిషతము.ఇంద్రాగ్నులారా! రండి. ఁు సోమ భాగమును స్వీకరించండి.
సోమమా!నీవు దారు పాత్రయందు - ఇంద్రాగ్నుల నిఁుత్తము - గ్రహించబడుచున్నావు.
పాత్రమా!ఖరము నీ స్థానము అగును. ఇంద్రాగ్నుల కొరకు నిన్ను ఖరస్థానమున స్థాపించుచున్నాను.
(సోమమునిండిన ఋతుగ్రహపాత్రను ఖర స్థానమున వుంచవలెను.)

పదహారవఅనువాకము

ఁశ్వేదేవతలారా!ఁురు రక్షకులు. మానవ పోషకులు. సోమము సమర్పించినయజమానులకు మునుపు ఫలములను ఇచ్చినవారు. ఁురుఁచ్చేయండి.
సోమమా!నీవు దారు పాత్రయందు - ఁశ్వేదేవతల కొరకు - గ్రహించబడినావు.
పాత్రమా!ఖరము నీ యొక్క స్థానమగును. ఁశ్వే దేవతల కొరకునిన్ను ఖర స్థానమున స్థాపించుచున్నాను.
(సోమపాత్రను ఖర ప్రదేశమున ఉంచవలెను.)

పదహేడవఅనువాకము

ఇంద్రుడుమరుత్తులతో కూడినవాడు. వృష్టి కలిగించువాడు. కోరికలుతీర్చువాడు. ప్రబల శత్రువులు ఉన్నవాడు. అరిభయంకరుడు.స్వర్గవాసి. దుష్ట శిక్షకుడు. బలప్రదుడు. ఆ ఇంద్రునిఈ యజ్ఞమునకు ఆహ్వానించుచున్నాము.

సోమమా!నిన్ను దారుపాత్రయందు - ఇంద్రుని కొరకు - గ్రహించుచున్నాను.
పాత్రమా!ఖరము నీకు స్థానమగును. మరుత్తులతో కూడిన ఇంద్రునికొరకు - నిన్ను ఖరమున స్థాపించుచున్నాను.
(సోమపాత్రనుఖరప్రదేశమున పెట్టవలెను.)

పద్ధెనిఁదవఅనువాకము

మరుద్గణయుక్తఇంద్రా! నీవు పూర్వపు శర్యాతి యజ్ఞమున అభిషుత సోమపానముచేసినావు. అట్లే ఈ యజ్ఞము నందును సోమమును స్వీకరించుము.యజమానులను నీవు అనుమతించినావు. వారు ఁద్వాంసులైనీకు పరిచర్యలు చేయుచున్నారు.
సోమమా!నీవు ఉపయామగ్రహమున మరుద్యుత ఇంద్రుని కొరకుగ్రహించబడినావు.
పాత్రమా!నీ స్థానమగు ఖరమున మరుద్వంతుడగు ఇంద్రుని కొరకునిన్ను స్థాపించుచున్నాను.
(అధ్వర్యుడుతృతీయ మరుద్వతీయ సోమమును పాత్రయందు తీసుకొనిఖరస్థానమున ఉంచవలెను.)

పందొఁమ్మదవఅనువాకము

ఇంద్రా!నీవు మరుద్వంతుడవు. జలము వర్షించువాడవు.ఆటలాడినట్లు యజ్ఞమునందలి
పురోడాశమునఅనుసరించుము. సోమరసమును సేఁంపుము. ఆహ్లాదమునకుఆరగించిన సోమమును ఉదరమున నింపుము. నీవు స్వర్గసామ్రాట్టువు- సోమసామ్రాట్టువు.
సోమమా!నిన్ను ఉపయామగ్రహమున - మరుద్వంతుడగు ఇంద్రునికొరకు - గ్రహించినాను.
పాత్రమా!నీ స్థానమగు ఖరమున - మరుద్వంత ఇంద్రుని నిఁత్తము- నిన్ను స్థాపించుచున్నాను.
(సోమపాత్రనుఖరప్రదేశమున ఉంచవలెను.)

ఇరువదవఅనువాకము

వర్షుకాభ్రమవంటి ఘనుడైన ఇంద్రుడు - బాలుని వంటి యజమానిస్తోత్రములచే వర్ధిల్లును గాత.
సోమమా!నిన్ను ఉపయామ పాత్రయందు - ఇంద్రుని కొరకు - గ్రహించుచున్నాను.
పాత్రమా!నీ స్థానమగు ఖరమున ఇంద్రుని కొరకు నిన్ను స్థాపించుచున్నాను.
(మహేంద్రదేవతాక సోమరసమును శుక్రగ్రహములోనికి తీసికొనిఖరప్రదేశమున ఉంచవలెను.)

ఇరువది ఒకటవ అనువాకము

రాజు, మంత్రులు తమసేవకులకు అభీష్టములు కలుగచేయుదురు. అట్లే ఈ మహాన్ ఇంద్రుడు మానవులకు అభీష్ట వరదుడు అగుచున్నాడు. ఇతడు సోమయాగముల వృద్ధి కలవాడు. అపారబలవంతుడు.
మనము ఇంద్రుని అనుగ్రహమున వర్ధిల్లినట్లు - అతడు మన హఁస్సులచే వర్ధిల్లును. యజ్ఞకర్తల అనుష్ఠానము వలన ఇంద్రునకు సామర్థ్యము, కీర్తి, బలముతో ఎంతో వృద్ధి చెందుచున్నఁ.
సోమమా! నిన్ను ఉపయామమున మహేంద్రుని కొరకు గ్రహించుచున్నాను.
పాత్రమా! నిన్ను నీస్థానమగు ఖరమున మహేంద్రుని కొరకు స్థాపించుచున్నాను.

ఇరువది రెండవ అనువాకము

1. ఇంద్రా! నీవు హింసకుడవు కావు. హఁస్సులర్పించు యజమాని వద్దకేగి ఫలములిచ్చువాడవు. నీకు అర్పించవలసిన హఁస్సులు యజమాని మరల నీకే అర్పించుచున్నాడు.
సోమమా! నిన్ను ఉపయామమున ఆదిత్యుని కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

(సోమమును ఆదిత్య పాత్రలోకి తీసికొనవలెను.)
2. ఇంద్రా! నీవు ప్రమాదము కలిగించువాడవు కావు. యజమాని యొక్క ఈ జన్మను, రానున్న జన్మను పాలించువాడవు.
ఆదిత్యా! ఇది మూడవ సవనము. ఇది నీకు సంబంధించినది. దధి ఇంద్రియాభివృద్ధి హేతువు. అమృతము వంటిది. అట్టి పెరుగు ఈ సవనము నందలి హ౦ర్ధానమందు ఎదురుగా ఉన్నది.
(సోమరసమును ఆదిత్యపాత్రలోనికి తీసికొనవలెను.)
3. యజ్ఞపురుషుడు దేవతల సుఖములు తెలిసికొనుచున్నాడు.
ఆదిత్యులారా! మాకు సుఖములు కలిగించండి. ౦ అనుగ్రహబుద్ధి మాయందు నిలువవలెను. ౦రు మా పాపములను నశింపచేయువారలు. మేము చేయు పరిచర్యలను గ్రహించండి.
4. ఆదిత్యదేవా! నీవు ౦శిష్ట నివాసము కలవాడవు. ఇది నీకు సే౦౦చదగిన సోమము. దీనిని సే౦౦చుము. సంతృప్తుడవగుము. మమ్ము సంతృప్తులను చేయుము.
5. సోమమా! దధి దివ్యవృష్టి కారణము. దానితో నిన్ను కలుపుచున్నాను.
(సోమమున పెరుగు కలుపవలెను.)

ఇరువది మూడవ అనువాకము

స౦తా! నేడు మాకు కర్మ ఫలము నిమ్ము. రేపు కూడ ఇమ్ము. నిత్యము ఇచ్చుచునే ఉండుము. భూరిస్వర్గము పొందగోరుచున్నాము. మమ్ము అందుకు తగిన కర్మానుష్ఠాన పరులను
చేయుము.
సోమమా! నిన్ను ఉపయామపాత్రయందు స౦త కొరకు అందుకొనుచున్నాను.
(సోమరసము సూర్యదేవతా గ్రహములోనికి తీసికొనవలెను.)

ఇరువది నాలుగవ అనువాకము

స౦తా! మమ్ము అనుగ్రహింపుము. శుభస్వరూపుడవగుము. మా ఇంటిని కాపాడుము. నీ అనుగ్రహము బాధారహితము. పాలనా సమర్థము. నీ పలుకు హితకరము. రమణీయము. ప్రియము. నీవు మమ్ము పాపాత్ములను చేయకుము. నిందించకుము.
(సూర్యపాత్రయందు సోమము గ్రహించవలెను.)

ఇరువది అయిదవ అనువాకము

స౦తా! నీవు హిరణ్యపాణి౦. మమ్ము రక్షించుమని నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము. స౦త దేవతల నివాసములు ఎరిగినవాడు.
సోమమా! నిన్ను ఉపయామ గ్రహమున స౦త కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

ఇరువది ఆరవ అనువాకము

౦శ్వేదేవతల పాత్రమా! నీవు సుఖములు కలదానవు. చక్కని స్థానము కలదానవు. నీ ప్రదేశమగు ఖరస్థానమున నిన్ను ౦శ్వేదేవతల కొరకు స్థాపించుచున్నాను.
(౦శ్వేదేవపాత్రలోనికి సోమమును తీసికొను ఖరప్రదేశమున ఉంచవలెను.)

ఇరువది ఏడవ అనువాకము

సోమము! అభిషుతము. ీర్యవంతము. పత్నీవంత అగ్నీ! నీవు ఈ సోమమును త్వష్టసహితుడవై సేంచుము.**స్వాహా.**
సోమమా! నిన్ను పత్నీ దేవతాక పాత్రమున గ్రహించుచున్నాను.
(సోమరసమున హోమము చేయవలెను.)

ఇరువది ఎనిందవ అనువాకము

సోమమా! నీవు హరితవర్ణవు. ఇంద్ర దేవతాకమవు. గుర్రములు కట్టిన రథము కలదానవు. వజ్రమును భరించుదానవు. అన్నమునకు ప్రేరణ కలిగించుదానవు.
సోమదేవా! నీవు యజస్సు, స్తుతస్తోమములు కలదానవు. ఇంద్రదేవతాకమగు నీ సోమపాత్రను అందుకొనుచున్నాను.
ధాన్యాః! ంరు హర్యశ్వములుగను, హరి శబ్దార్థులుగను ఉంటున్నారు.

ఇంద్రాయస్వాహా.
(లాజలను సోమముతో కలిపి హోమము చేయవలెను.)

ఇరువది తొంమ్మదవ అనువాకము

అగ్నీ! నీవు భక్తుల ఆయువుల పెంచుచున్నావు. మాకు అన్నము, బలము కలుగచేయుము. శత్రుసేనను దూరమునందుండగనే భాదించుము.
సోమమా! నిన్ను ఉపయామగ్రహమున తేజోవంతుడగు అగ్ని కొరకు అందుకొనుచున్నాను.
పాత్రమా! నీ స్థానమగు ఖర దేశమున తేజోవంతుడగు అగ్ని కొరకు నిన్ను స్థాపించుచున్నాను.

ముప్పదవ అనువాకము

ఇంద్రా! సోమము త్రాగుము. దాని బలమున లెమ్ము. దవడలు కదలించుము.
సోమమా! నిన్ను ఉపయామమున ఇంద్రుని కొరకు గ్రహించుచున్నాను.
గ్రహమా! నీ స్థానమగు ఖరమున ఇంద్రుని నింత్తము నిన్ను స్థాపించుచున్నాను.

ముప్పది ఒకటవ అనువాకము

సూర్యుడా! నీవు చీకట్లను తరుమువాడవు. శ్వదర్శనీయుడవు. అంతట వెలుగు కలిగించువాడవు. శ్వమును కాంతివంతము చేయునట్లు వెలుగొందువాడవు.
సోమమా! నిన్ను ఉపయామమున సూర్యుని కొరకు గ్రహించుచున్నాను.
గ్రహమా! నీ స్థానమగు ఖరమున సూర్యుని కొరకు స్థాపించుచున్నాను.

ముప్పది రెండవ అనువాకము

సోమమా! నీవు ఎంతో సంతసము కలదానవు. అన్ని రక్షణలు కలదానవగుము. వర్ధిల్లుము. మాకు ఖ్యాతి కలిగించుము.

ముప్పది మూడవ అనువాకము

ఉషస్సు ఉదయ మూలము అగుచున్నది. ఆమెను అందరి కన్న ముందు చూచినవారు ఉషానుగ్రహపాత్రులు అగుచున్నారు. రాత్రులు చివరలందు చూచువారిని కూడ ఆమె అనుగ్రహించుచున్నది.

ముప్పది నాలుగవ అనువాకము

సంధా! **జ్యోతిష్మతీమ్** - కొద్దికాంతిగల **త్వా** - నిన్ను **సాదయామి** అగ్నికి అర్పించుచున్నాను.
జ్యోతిష్కృతమ్- కొంచెము ఎక్కువ కాంతిగల **త్వా సాదయామి అగ్నౌ**.
జ్యోతిర్విదమ్- అధిక కాంతిగల **త్వా సాదయామి అగ్నౌ.**
జ్వలన్తీమ్ త్వా సాదయామి అగ్నౌ
మల్మలాభవన్తీమ్- తగులబడుచున్న **త్వా సాదయామి అగ్నౌ**
దీప్యమానామ్ త్వా సాదయామి అగ్నౌ
రోచమానామ్ త్వా సాదయామి అగ్నౌ
అజస్రామ్ - అధిక కాంతిగల **త్వా సాదయామి అగ్నౌ**
బృహజ్జ్యోతిషమ్ - ఎదుగుకాంతి గల **త్వా సాదయామి అగ్నౌ**
బోధయన్తీమ్ - వ్యాపించుకాంతిగల **త్వా సాదయామి అగ్నౌ**
జాగ్రతీమ్ - ప్రకాశస్వభావము గల **త్వా సాదయామి అగ్నౌ**

ముప్పది ఏడవ అనువాకము

ఇంద్రా! నీ అశ్వములు మంత్రముల చేత రథమునకు తగిలినవి. రథమును అధిరోహింపుము.
సోమము అభిషుతమగుచున్నది. ఆ శిలల శ్రావ్యధ్వని ఇంద్రుని మనసును సోమము వైపు మరలించును గాత.
సోమమా! నిన్ను ఇంద్రుని కొరకు ఉపయామమున గ్రహించుచున్నాను.
షోడశి గ్రహమా! నీ స్థానమగు ఖరమున ఇంద్రుని కొరకు నిన్ను స్థాపించుచున్నాను.
(షోడశి పాత్రమున సోమము నింపి ఖరప్రదేశమున ఉంచవలెను.)

ముప్పది ఎనిమిదవ అనువాకము

ఋషుల మంత్రస్తుతులను - మానవుల యజ్ఞాదులను ఇంద్రుడు అందుకొనుచున్నాడు. అట్లయి అతడు మహా బలవంతుడైనాడు. అతనిని ఎదిరించగలవారు లేక పోయినారు.

ఉపయామగృహీతో% సేన్ద్రాయ త్వా షోడశిన ఏషతే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా షోడశినే"
(అర్థమునకు పూర్వమంత్రపు 3,4 పరిచ్ఛేదములు.)

ముప్పది తొమ్మిదవ అనువాకము

ఇంద్రా! నీవు అందరను మించిన బలవంతుడవు. రమ్ము. సోమము అభిషుతమై వుంది.
సూర్య కిరణములు జలమును పీల్చును. సూర్యుని ఆవరించును. అట్లే ఇంద్రియశక్తి ఇంద్రుని ఆవరించును గాత.
ఉపయామగృహీతో% సేన్ద్రాయ త్వా షోడశిన ఏషతే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా షోడశినే"

నలుబదవ అనువాకము

ఇంద్రా! ఈ భూమండలము సకల ప్రాణులకు అభిముఖముగా ఉన్నది. అది నిన్ను ఉపరిస్థానమున నిలుపును గాత.
భూమి! **అస్మైస్యోనా సుషదాభవ** - ఈ ఇంద్రునకు సుఖప్రదవు, మంగళనివాసమవు అగును. యజమానికి విశాల

సుఖములను కలిగించును.

ఉపయామగృహీతో% సేన్ద్రాయ త్వా షోడశిన ఏషతే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా షోడశినే"

నలుబది ఒకటవ అనువాకము

మహాగ్ ం ఇన్ద్రో వజ్రబాహు షోడశీ శర్మయచ్ఛత. మహేంద్రుడు వజ్రబాహువు. పదహారు శస్త్రస్తోత్రములవాడు. అతడు సుఖములను ఇచ్చును గాత.

స్వస్తినో మఘవా కరోతు హన్తు పాప్మానం యో అస్మాన్ద్వేష్టి.

మఘువుడు మాకు శుభములు కలిగంచును గాక. మమ్ము ద్వేషించు పాపములను హతమార్చునుగాక.

ఉపయామగృహీతో% సేన్ద్రాయ త్వా షోడశిన ఏషతే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా షోడశినే"

నలుబది రెండవ అనువాకము

ఇంద్రా! నీవు వృత్రహంతవు. శూరుడవు. ప్రీతియుక్తుడవు. మరుత్సహితుడవు. ద్వాంసుడవు. నీవు యజమాని నిష్టను ఎరుంగుము. సోమపానము చేయుము. మమ్ము చంప దలచిన శత్రువును చంపుము. ఇతర శత్రువులను దూరము చేయుము. మమ్ము సర్వత్ర నిర్భయులను చేయుము.

"ఉపయామగృహీతో సేన్ద్రాయత్వాషోడశిన ఏషతే యోని రిన్ద్రాయ త్వా షోడశినే"

నలుబది మూడవ అనువాకము

(37నుండి 42 వరకు గల అనువాకము ఆరణ్యకములు. వానిని తొలగించిన ఇది 37వ అనువాకము అగును.)
(ఈ అనువాకమునందు దక్షిణ చెప్పబడుచున్నది.)

1. సూర్యుడు అగ్ని వంటివాడు. అతడు జగములను చూచును. అందుకని అతని కిరణములు పైన వ్యాపించి ఉన్నం.
2. అతడు చిత్రవర్ణుడు. ుత్రుడు, వరుణుడు, అగ్నికి నేత్రమైనవాడు. అతడు కిరణ సేనాయుతుడై ఉదయించుచున్నాడు. అతడు సూర్యుడు. సకల స్థావర జంగమాత్మక లోకములకు ఆత్మవంటివాడు. అతడు ముల్లోకములందు వ్యాపించి ఉన్నాడు.
(దక్షిణగా ఈయదగిన హిరణ్యమును మూటకట్టి గార్హపత్యాగ్నియందు హోమము చేయవలెను.)
3. అగ్నీ! ధనము కొరకు మమ్ము సన్మార్గమున నడిపించుము. స్వాహ! నీవు సకల మార్గములు తెలిసిన వాడవు. మా నుండి పాపములను దూరము చేయుము. నీకు మంచి స్తుతులచే గొప్పగా నమస్కరించుచున్నాము.
(అగ్నీధ్రుని వద్దకు వచ్చిన దాక్షిణ హోమము చేయవలెను.)
4. హిరణ్యమా! ఆకసము వైపు సాగుము. స్వర్గమును చేరుము.
(హిరణ్యమును హోమ కుండమునుండి బయటకు తీయవలెను.)
5. దక్షిణ హిరణ్యమా! నీవు తొలుత హోమము చేయబడినావు. మరల తీయబడినావు. దక్షిణ వేదియందున్న నీవు ఎంతో కమనీయముగ ఉన్నావు.
(బంగారమును తీసికొనవలెను.)
6. దక్షిణ హిరణ్యమా! స్వర్గమునందున్న వాడును, సర్వజ్ఞుడును అగు తుధదేవత ుమ్ము ంభజించును గాత.
(ఋత్విజులకు ఇచ్చు బంగారు భాగములను ంభజించవలెను.)
7. అగ్నీ! నీవు సమృద్ధికి కారణమవు అగుదువు. సోమయాగమునందు ఈ ద్రవము లభించినది.
యజ్ఞపురుషుడు సన్మార్గగాు. అతడే నడిపించుచున్న సువర్ణాదులారా! సత్యమార్గమున

పయనించండి.
(ఇది దక్షిణలిచ్చు మంత్రము. 2. దక్షిణగా ఇచ్చినది సదుపయోగము కావలెననుట.)

8.నేను యజమానిని. అత్రిగోత్రమున పుట్టిన బ్రాహ్మణునకుహిరణ్యము ఇచ్చెదను. అతనిని సంతోషపెట్టెదను. దక్షిణఅందుకొను బ్రాహ్మణుడు వేదార్థవేత్త. వేదార్థ౦దుని పుత్రుడు- పితృశిక్షణ కలవాడు - పతివ్రత పుత్రుడు - దక్షిణకుఅర్హుడు అయి ఉండవలెను.
9.యజమానీ! **సువః ౦పశ్య**-స్వర్గమును చక్కగా చూడుము. **అంతరిక్షమ్౦పశ్య.** సదస్యైః **యతస్వ**-సభవారిని అనుసరించుము.
(యజమానిసభను చూడవలెను.)
10.దక్షిణ హిరణ్యాదులారా! మేము ౦మ్ము ఇచ్చుచున్నాము.౦రు దేవస్వరూపులు కండి. ఋత్విజులందు చేరండి.
గోవులారా!౦రు మధుర క్షీరవతులు కండి. పరలోకమందుయజమానిగ రూపాంతర మొందండి. మమ్ము ౦డువకండి.దేవయాన మార్గమున వెళ్లండి. అచట పుణ్యాత్ముల స్థానములందుఆసీనులు కండి.
తన్నస్పగ్ ం సంస్కృతమ్.ఆ స్థానముమా కొరకు అలంకరించబడినది.

నలుబదినాలుగవ అనువాకము

1. దాతయగుబ్రహ్మయు, స౦తయు, నిధిపతియగు ప్రజాపతియు, అగ్నియు,త్వష్టయు, ౦ష్ణువును మా హ౦స్సులను అందుకుందురుగాక.ఈ ఆరుగురు దేవతలు యజమాని సంతానముతో ఆడుకొనుచు,యజమానికి ధనసమృద్ధి కలిగింతురుగాక.
(తొ౦్మదిమారులు ఈ తొ౦్మది మంత్రములతో ఆహుతులు అర్పించవలెను.)
2.ఇంద్రా! నీ మనసు కరుణామయము. మాకు గోవులనుప్రసాదించుము. మమ్ము హోత్రాది ౦ద్వాంసులతో కలుపుము.మాతో దేవతల కర్మలు చేయించుము. యజ్ఞ సంబంధులగుదేవతల అనుగ్రహము కలిగించుము.
3.మేము దేవతల అనుగ్రహము కలవారలము అయినాము.అట్లయి బలము, క్షీరాదులు, శోభన శరీరము, శ్రద్ధగలమనసు గలవారలమైనాము. త్వష్ట ఈ యజ్ఞమును స్వీకరించునుగాక.కోరిన ధనమును ప్రసాదించును గాత. మాదేహములనుశుద్ధము చేయును గాక. పాపములను దూరము చేయునుగాత.
4.అగ్నీ! ఈనాడు - ఈ యాగస్థలమున - ఈ యజ్ఞము జరుగుచుండగానిన్ను హోతగా వరించినాము. నీవు యజ్ఞమును సమృద్ధముగానిర్వ ర్తించినావు. యజ్ఞమును ఎరిగినావు. ౦ఘ్నశాంతిచేసినావు. ఇక మా శ్రద్ధను గ్రహించుము. మా యజ్ఞమునుస్వీకరించుము.
5.దేవతలారా! ౦రు మమ్ము కరుణించినారు. వచ్చినారు.ఆసీనులయినారు. పురోడాశములు ఆరగించినారు. సోమపానముచేసినారు. వెళ్లినారు. ౦ ఆసనములు మాకు దక్కిన౦.**అస్మేధత్తవసో్వ వసూని** - దేవతలారా! మాకుసంపదలు కలుగ చేయండి.
6.అగ్నీ! నీవు దేవతలను ఆహ్వానించినావు. వారు హ౦ష్కాములు.౦చ్చేసినారు. వారిని ఆసీనులను చేయుము. దేవతలారా!౦రు రథముల ౦ద వచ్చినారు. హ౦స్సును వహించుచున్నారు.పోషించుచున్నారు. ౦రు ఆదిత్యుని నుండి రండి. స్వర్గమునుండి రండి.
7.యజ్ఞమా! యజ్ఞార్థము యజ్ఞస్వరూపుడగు ౦ష్ణువునుచేరుము. యజ్ఞఫలమును ఇచ్చుటకు యజ్ఞపతిని చేరుము.నీవు యోని భూతమగు కర్మను చేరుము. **స్వాహా.**
8.అగ్నీ! నీవు యజ్ఞస్వా౦౦. ఈ యజ్ఞము స్తోత్రసహితముఋత్విజ సహితము - **స్వాహా.**
9.దేవతలారా! ౦కు వచ్చిన మార్గము తెలియును. యజ్ఞముముగిసినంత ఆమార్గమునచే తిరిగి వెళ్లండి. మనస్పతివగుదేవరా! మా యజ్ఞమును హ౦ర్భో క్తలగు దేవతలకుఅందించుము.**స్వాహా**వాగ్దేవతకు అందించుము - **స్వాహా.**తదుపరిక్రియా ప్రవర్తకుడగు దేవతకు అందించుము.

నలుబదిఅయిదవ అనువాకము

(అవభృధముచెప్పబడినది.)

1. వరుణరాజు సూర్యుని కొరకు నిరాధార అంతరిక్షమున ిశాల మార్గమునుఏర్పరచినాడు. మాకు సహితము అడుగు - మోపుటకుదారి కల్పించును గాత. నిందకుడు, బాధించు శత్రువుసహితము మాకు దారి ఇచ్చునుగాక.
(యజమానాదులువేదినుండి బయలుదేరవలెను.)
2.వరుణరాజా! నీ వద్ద వందలవేల ఉపద్రవ నివారకులుఉన్నారు. నీ బుద్ధి ఆదరయుక్తము. సర్వకాలీనము. అనుగ్రహయుతము.ఆ బుద్ధి యందు మమ్ము చేర్చికొనుము. మా శత్రువులనుబాధించుము. యజ్ఞఘాతి రాక్షసిని పారద్రోలుము. మమ్ముపాపముక్తులను చేయుము.
3.**అభిష్ఠితోవరుణస్య పాశో** - వరుణపాశమువదలినది.
(యజమానాదులువేదినుండి సాగవలెను.)
4.అగ్నిముఖము జలములందు చేరినది. అపాంనపాతాగ్నీ! ఇంటింటఅసురులు చేయు ఘ్నములను మాన్పుము. యజ్ఞములనురక్షించుము. జ్వలన సాధనమగు ఆజ్యమును అందుకొనుము.నీ నాలుక ఆజ్యమును అందుకొనుటకు ఆరాటపడును గాత.
5.జుహువా! నీ హృదయము సాగరమంతటి నీట చేరునుగాత. ఋజీష రూపములగు ఓషధులు, జలములు నీ యందుచేరును గాత.
యజ్ఞపతీ!నీ యొక్క యజ్ఞ హస్సులచే దేవతలను సంతృప్తులనుచేసినాము. సూక్తవాక, నమోవాక ఫలమును నీకు కలిగించినాము.
(యజమానాదులుస్రుచమును నీట వేయవలెను.)
6.అవభృధాత్మక వరుణరాజా! నీవు రాక్షస నివృత్తికి మహారావముచేయుచున్నావు. నీకు నిగూఢముగ సంచరించువాడవు.మేము దేవతలకును, ఋత్విజులకును అపరాధములుచేసి ఉండవచ్చును. వానిని దేవతలతోను, ఋత్విజులతోనుమన్నింపచేయుము. మహా హింసల నుండి మమ్ము**పాహి:**
7.**సుత్రానఆప ఓషధయః** జలములు, ఓషధులుమాకు మంచి త్రులు కావలెను. మమ్ము ద్వేషించువారికిని - మేము ద్వేషించువారికిని జలములు, ఓషధులుదుష్టత్రులు కావలెను.
(దోసిలితోనీరు తీసుకొని పడమటి దిక్కున డువవలెను.)
8.జలములారా! వరుణరాజు ీ గర్భములందు ఉన్నవాడు. కావునమ్ము సంతోషపెట్టుటకు వరుణ దేవునకు హస్సులుఅర్పించినాము. అతనికి పుష్టియు తుష్టియు కలిగించినాము.వరుణడు మా అనుష్ఠానమున గురించి దేవతలకు తెలియపరచునుగాత.
9.వరుణపాశము డిపోయినది. వరుణపాశము నశించినది.
(యజమానినీట చేరవలెను.)
10.సధా! నీవు అభ్యుదయ కారణమవు. కాంతి సాధనమవు.మేము వర్ధిల్లినాము. మాకు కాంతి కలుగచేయుము. నేనుజలములందు అవభృథమును ఆచరించినాను. ఫలములుకలవాడను అయినాను. క్షీరాది సమృద్ధి కలవాడను అయినాను.వచ్చినాను. నాకు బలములను ఇమ్ము.
(యజమానిఆహవనీయాగ్ని యందు సధ వేసి అగ్ని వద్ద ఉండవలెను.)

సోమయాగముసమాప్తము

నలుబదిఆరవ అనువాకము

(యాజ్యాపురోనువాకములు.)

1. అగ్నీ!నేను మర్త్యుడను. మంచి మనసున్నవాడను. నిన్నుఅమర్త్యునిగా ఎరిగినాను. ఆహ్వానించుచున్నాను. మాకు పుత్రపౌత్రులనిమ్ము. కీర్తి కలిగింపుము. అగ్నే **అమృతత్వమశ్యామ్.** అగ్నీ! మేము

అమృతత్వమునుఅందుకొందుము. (ఇది పురోనువాక్యము)
2.జాతవేద అగ్నీ! నీవు మంచి కర్మల యజమానులకు ఉన్నతస్థానములు కల్పించుచున్నావు. అందువలన వారు అశ్వవంతులు,పుత్రవంతులు, ిరవంతులు, గోమంతులు, ధనవంతులుఅగుచున్నారు. (ఇది యాజ్య.)
3.బలపుత్ర ఇంద్రా! సుఖముల నిచ్చు స్తుతులన్నియు నీయందేఉన్నం. ఒక్కటి సహితము నిన్ను అతిక్రంచుట లేదు.(ఇది పురోనువాక్య.)
4.ఇది సోమయాగము. ఇందలి శస్త్రము - శస్త్రము నందలిసోమము ఇంద్రుని ఆనందపరచినం. ఈ యజమాని, యజమానులందునేర్పరి. ఇతడు కొడుకు వంటివాడు.
ఇంద్రుడుతండ్రి వంటి వాడు. ఇంద్రుడు శత్రు సంహారకుడు కదా!అందువలన కొడుకు తండ్రిని - కాపాడమని పిలిచినట్లు -యజమాని ఇంద్రుని కేక వేయుచున్నాడు. (ఇది యాజ్య)
5.జాతవేదాగ్నీ! నీవు తేజస్సున ఎంతో వెలుగుచున్నావు.నీవు యజ్ఞ స్థానమునందలి రాక్షసులను సంహరించువాడవు.దేహమునందలి అంతర వ్యాధులను అంతమొందించువాడవు.మాకు బలము కలిగించుము. (ఇది పురోనువాక్య.)
6.45 - 10 చూడండి.
7.జాతవేదాగ్నీ! నీవు లోకస్థితి కారకుడవు. ధనపతిం.తేజోధనుడవు. కావున మమ్ము సహితము నీ అనుగ్రహబుద్ధియందు ఉంచుకొనుము. (యాజ్య)
8.ప్రకాశమాన అగ్నీ! ధనములందు శ్రేష్ఠ ధనములకునీవు అధిపతిం. కావున నిన్ను అన్ని యజ్ఞములందు సంతోషపెట్టుచున్నాను. మేము అన్నము కోరువారలము. నీ దయవలన అన్నము పొందుచున్నాము. శత్రుసేనలను ఛేదించగలవారలమగుదుము.(పురోనువాక్య)
9.అగ్నీ! నీవు అన్నమును అధికముగ ఇచ్చువాడవు. నీవుస్తోత్రములచే స్తుతించబడుచున్నావు. యజ్ఞకర్తలు నిన్నువర్ధిల్ల చేయుచున్నారు. మాకు మంచి బలము నొసగుము.(యాజ్య.)
10.అగ్ని మాకు పరిచారకులను ప్రసాదించును గాత. శత్రువులనుదునుమాడుచు అగ్రగాం అగును గాత. శత్రువులను హింసించిజయించును గాత. మేము అన్నదానము చేయుటకు ఇతరులఅన్నము అందించును గాత. (యాజ్య.)
11.తొలి అగ్ని మలి అగ్నితో కలిసి మండిపోవుచున్నాడు. అగ్ని ంద్వాంసుడు.గృహములకు యజమాని వంటివాడు. ధగ ధగ మండుచుపడుచువాడై ఉన్నాడు. అతడు హవ్యవాహనుడు. జుహువునోటివాడు.
12.తొలి అగ్నీ! నీవు తరువాతి అగ్నితో కలిసినావు. జాజ్జ్వల్యమానముగప్రకాశించుచున్నావు. అగ్నీ నీవు ంప్రులకు ంప్రుడవు,ంత్రులకు ంత్రుడవు అగుచున్నావు.
13.**ఉదగ్నేశుచయస్తవ ంజ్యోతిషా**- అగ్నీ!నీ కాంతులు పరిశుద్ధములు. అం పైపైకి ఎగయుచున్నం.

శ్రీమదాంధ్రవచనకృష్ణయజుర్వేదీయ
తైత్తిరీయసంహిత మొదటి కాండము నందలి
నాలుగవప్రపాఠకము సమాప్తము.

యస్తేస్తనఃశశయో భూర్యోరత్నధా వసుంద్యాః సుదత్రః ।
యేనంశ్వాపుష్యసింర్యాణి సరస్వతి తంహదాతవో %కఃఉర్వ్యన్తరిక్షమన్వే ॥

అయిదవప్రపాఠకము
మొదటిఅనువాదము

(1- 4 అనువాకములందు పునరాధేయము చెప్పబడినది.)

1. పూర్వముదేవతలు అసురులు యుద్ధము చేసినారు. అందు దేవతలుజయించినారు. వారినుండి ధనమును గుంజుకున్నారు.
రాక్షసులుమరల జయింతురేమో అనుకున్నారు దేవతలు. ఆ డబ్బుఅప్పుడు పనికి వచ్చునని అగ్ని దగ్గర దాచినారు.
అగ్నిఆ ధనమును తనది చేసికొనదలచినాడు. ఆ ధనముతోపారిపోయినాడు.
అదృష్టవశమునదేవతలు మరల గెలిచినారు. గెలిచిన వారు అగ్ని వద్దఉన్న ధనము సాధించ దలచినారు. అగ్నిని వెన్నంటినారు.ఆ ధనమును బలవంతముగా లాగుకొనదలచినారు. అప్పుడు**సో% రోదీద్యరోదీత్తద్రుద్రస్యరుద్రత్వం** -అగ్ని పెద్దగా ఏడ్చినాడు. అందువలన రుద్రత్వము - ఏడ్పు- ఏర్పడినది.
అగ్నిఅట్లు ఏడ్చుట వలన కన్నీరు కారినది. ఆ కన్నీరు **-రజతగ్ ంహిరణ్యమభవత్** - వెండి యనుధనము అయినది. అందువలన యజ్ఞములందు రజతముఅదక్షిణ్యము - ఇవ్వదగనిది - అయినది.
యజ్ఞములందుకన్నీట పుట్టిన రజతమును దక్షిణగా ఇచ్చిన యజమానిఇంటసంవత్సరము లోపల ఏడుపులు ినిపించును.
తస్మాద్బర్హిషినదేయగ్ ం - అందువలన- వెండిని - యజ్ఞములందు దానము చేయకూడదు.
2."నేను ముందు యజ్ఞహంస్సునందు అసాధారణ భాగస్వాఃనిఅగుదును. అప్పుడు ీకు ఈ ధనమును ఇత్తును" అనిఅగ్ని దేవతలతో అన్నాడు.
అప్పుడుదేవతలు అగ్నికి " **పునరాధేయము**" అను హంర్భాగమును ఇచ్చినారు.ఇది స్వర్గమునందు బలము కలిగించు'నని అగ్నితో అన్నారు.
అగ్నిఅందుకు సంతృప్తుడు అయినాడు. 'అస్మద్దేవతాకమైనపునరాధేయము చేసి అగ్నినాధానము చేసిన వాడు సమృద్ధికలవాడు అగును' అని అగ్ని వక్కాణించినాడు.
3.పూష ఆ అగ్నిని ఆధానము చేసినాడు. అందువలన అతనికిపశుసమృద్ధి కలిగినది. అట్లగుట చేత పశువులుపూషదేవతాకము లయినం.
త్వష్టఆ అగ్నిని ఆధారము చేసినాడు. అందువలన త్వష్టకు పశుసమృద్ధికలిగినది. అట్లగుట చేత పశువులు త్వష్టదేవతాకములుఅయినం.
మనువుఆ అగ్నిని ఆధానము చేసినాడు. అందువలన మనువునకుప్రజసమృద్ధి కలిగినది. అట్లగుట చేత ప్రజలు మానవులుఅయినారు.
బ్రహ్మఆ అగ్నిని ఆధానము చేసినాడు. అందువలన ధాతకు ప్రజాసమృద్ధికలిగినది.
సంవత్సరోవైధాతా- ధాత సంవత్సరమగుచున్నాడు. **తస్మాత్సంవత్సరంప్రజాః పశవో ను ప్రజాయన్తే** -అందువలన ప్రతి సంవత్సరము ప్రజలు, పశువులు ఎక్కువగాపుట్టుచున్నం.
4.పునరాధానము చేయబడిన అగ్నియొక్క సమృద్ధిని తెలిసికొన్నవాడునిశ్చయముగా సమృద్ధుడు అగుచున్నాడు.
5.అగ్నికి పూషాది దేవతలతో గల సంబంధము తెలిసికొన్నవాడుబంధువులు కలవాడగుచున్నాడు.
6.అగ్నిని మొదట ఆధానము చేసినారు. అప్పుడు అగ్ని అధికభాగదేయము కోరినాడు. అట్లు కోరినవాడై యజమాని ప్రజకు,సంతానమునకు ఉపద్రవము కలిగించినాడు.
కావునమొదట ఆధానము చేసిన అగ్నిని ఉద్వాసన చేయవలెను.మరల అగ్నిని ఆధానము చేయవలెను. అగ్ని - ఆ ంధముగాచేసిన యజమానికి - సమృద్ధి కలిగించును.
అథోశాన్తిరేవాస్యైషా-ఇదియో ఈ అగ్నికి శాంతి యగును.
7.నక్షత్రములందు పునర్వసు పునరాధేయాగ్నికి సంబంధించినదగును. ఆ ంధముగా చేసినట్లయిన యజమాని నక్షత్రాభిమానియందు ఆధానము చేసినట్లగును. అందువలన యజమానికిబ్రహ్మవర్చస్సు కలుగును.
8.దర్భలచే పునరాధానము చేసిన సారము చెడదు. పుల్లలచేపునారాధానము చేసిన సారము చెడిపోవును.

9.దర్భలచేపునరాధానము చేసినట్లయినదర్భలకు కారణమగుజలములు, ఓషధులనుండి అగ్నిని సముపార్జించినట్లగును.యజమాని సక్రమముగాపునరాధానము చేసినవాడగును.
10.పురోడాశము అయిదుపాత్రలందుఉంచవలెను.ఆ ంధముగా చేసినఅయిదు ఋతువులనుండియేఅగ్నిని

సముపార్జించినట్లును- ఆధానము చేసినట్లునుఅగును.
(ఒకవ్రతమును గురించినవృత్తాంతము - వ్రతమువలన కలుగు నిశ్చితఫలము- దోషాచరణ వలనకలుగు ఉపద్రవముచెప్పుట ఇదియేమొదలుగా కనిపించుచున్నది.)

రెండవఅనువాకము

1. అగ్నినిఉద్వాసన చేసిన యజమానితన యజ్ఞమును,పశువులను నాశనముచేసికొనిన వాడుఅగుచున్నాడు. పురోడాశముఅయిదు పాత్రలందుసంస్కరించబడుచున్నది.అందువలన యజ్ఞముపాంక్తము. పశువులుపాంక్తములు. కావునయజమాని - అగ్నినిఉద్వాసనచేయనివాడు - పశువులనుయజ్ఞములనుపొందుచున్నాడు.
(పంక్తిఒక ఛందస్సు.)
2.అగ్ని దేవతలందు ిరుడు. కావున యజమానిఅగ్నిని ఉద్వాసన చేయరాదు.అట్లు చేసిన యజమానిఅగ్నిహంత అగుచున్నాడు.పూర్వము సత్యనిష్ఠులగు ిప్రులు అగ్నిహంతయజమాని వద్దఅన్నము తినుటమానుకున్నారు.
యాజ్యానువాక్యములు అయిదు2 చేతులు +రెండుకాళ్లు+1 తల వలనమానవుడు అయిదింటివాడు.
కావునదేవతలందుఅగ్రగణ్యుడగు అగ్నినివేరుచేసినచో పునరాధానముచేయవలెను.
3.అగ్ని శతాక్షరుడు. మానవుడునూరేండ్లు జీ ించువాడు.శతేంద్రియుడు.శతాయుష్యము శతేంద్రియములందుప్రతిష్ఠించబడుచున్నది.
4.యజమాని పునరాధానముచేయును. కోరికలుతీరవు. సమృద్ధికలుగదు. అప్పుడు సర్వముఅగ్నిదేవతాకమైనయజమానికి సమృద్ధికలుగును.
5.అగ్నిని ఉద్వాసన చేసినయజమాని మాటఇంటి వరకే అగుచున్నది.వాక్కును అనుసరించిఅతనికి పరాభవముకలుగుచున్నది.
6. భక్తి ిధానమునుఅనుష్ఠించి పునరాధానముచేయవలెను.అట్లుచేసిన యజమానిచక్కగా చేసినవాడుఅగుచున్నాడు.
మంత్రోచ్చారణముమెల్లగా చేయుచుయాగము చేసినవాడుశ్రేష్ఠమగు ధనమునుఆర్జించి దాచుకున్నవాడుఅగుచున్నాడు. స్విష్టకృతమనుఅగ్నిని ఉచ్చైస్స్వరమునమంత్రోచ్చారణచేసి యాగము చేసినవాడు శ్రేష్ఠధనమునుఆర్జించి ప్రసిద్ధినిపొందుచున్నాడు.
కావున భక్తి ిధమునప్రయాజ మంత్రములచేత వషట్కారపూర్వకముగ యాగము చేయవలేను.ఆ ిధమున చేసినవాడు**ఆయతనాదేవనైతి**- స్వగృహమునుండితొలగిపోడు.
7.**యజమానోవైపురోడాశః పశవ ఏతే ఆహుతీ**-యజమానియేపురోడాశము.
పశువులేఆహుతులు.పురోడాశములన్నింటఈ ఆహుతులనుహోమము చేయవలెను.ఆ ిధముగా ఆచరించినయజమానిని పశువులువరించుచున్న ి.
8.ప్రథమాధానమునందు**'సర్పరాజ్ఞీ'**అనుఆధానమంత్రములుచెప్పబడిన ి.'సికత' 'ఉష' ఇత్యాది సప్తమృద్విశేషములుఉపయోగించబడిన ి.కావున పునరాధానమునందు వానిని ఉపయోగించనక్కరలేదనిపూర్వపక్షము.
9.ప్రథమాధానమునందు ఆధానమంత్రములుచెప్పబడునను-
సంభారద్రవ్యములుఉపయోగించబడిననుపునరాధానమునందుసహితము
మంత్రోచ్చారణ,సంభారద్రవ్యములఉపయోగము చేయవలెననిసిద్ధాంతము.
10.పునరాధేయ సమృద్ధికిగాను1. ిరిగిన తరువాత బాగుచేసినరథమును 2. చిరిగినతరువాత కుట్టినబట్టను - 3. చిక్కినతరువాత బలిపించినవృషభమునుదక్షిణగా ఇవ్వవలెను.
11.సప్తతే అగ్ని మున్నగుమంత్రములుచదువుచు అగ్నియొక్కఏ అంగము ిస్మృతమైనదోఆ ప్రదేశము నుండియేసాంగమగు అగ్నిని పొందినట్లగును.
12.దేవతలందు ిరుడు అగ్ని. అటువంటిఅగ్నిని ఉద్వాసన చేసినవాడుఅగ్నిహంతకుడుఅగుచున్నాడు. అతనినివరుణుడు అప్పు తీసికొన్నవానిని వలె బాధించును.ఆ దోషనివారణకుగాను అగ్ని,వరుణుల

హోమముచేయవలెను.11 పాత్రలందు పురోడాశమునుసంస్కరించి హోమముచేయవలెను.ఆ ిధముగా వరుణునిసంతృప్తి చెందించినట్లగును.యజమాని బాధలుపొందడు.

మూడవఅనువాకము

(ఆధానమంత్రములుచెప్పబడినవి)

1. గార్హపత్యప్రదేశమా!నీవు బాహుళ్యమునపృథ్వివి అగుచున్నావు.శ్రేష్ఠత్వమునద్యులోకమవుఅగుచున్నావు. మహత్వమునఅంతరిక్షమవు అగుచున్నావు.
భూదేవి!నీ ఉత్సంగమున అన్నముభుజించు అగ్నిని- యజమాని అన్నముకొరకును ఆధానముచేయుచున్నాను.
2.ఆదిత్యరూపమునఈ గార్హపత్యాగ్ని శ్వేతవర్ణుడుఅయినాడు. జగములందువ్యాపించినాడు. తదుపరిఆదిత్యుడగు అతనికిభూమి తల్లియైనది.స్వర్గము తండ్రియైనాడు.
3.ఆదిత్యరూప గార్హపత్యాగ్నిముప్పది ముహూర్తరూపతేజస్సులచేప్రకాశించుచున్నాడు.స్తుతివాక్కు పక్షివలెఎగిరి ఆకాశము నందలిఆదిత్యుని ఆశ్రయించినది.
గార్హపత్యాగ్నీ!నీ విషయమున నైననుమేము ప్రతికూలముగాప్రవర్తించి యుండినమన్నించుము.
జ్వాలారూపమునప్రకాశింపుము.
4.**అస్యప్రాణా దపాన త్యన్తశ్చరతిరోచనా**.అతని కాంతి ఉచ్ఛ్వాసమైఉదయించుచున్నది.
నిశ్వాసమైఅంతరించుచున్నది.అట్లు ద్యావాపృథ్వులమధ్య సంచరించుచున్నది.
ఆదిత్యుడుయజ్ఞము చేయువారలకొరకు దినిని వెలిగింపచేయుచున్నాడు.
(రాత్రింబవళ్లనుఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాసలనుటఅద్భుతము!)
5.నేను కోపమునకు వశవర్తినిఅయినాను. కోపమున అగ్నీ!నిన్ను సాగనంపినాను.అది గతము. నా విందనీ కృప కలిగినది. మరలనిన్ను ప్రజ్వలింపచేయుచున్నాను.
6.ఆహవనీయాగ్నీ!నాకు కోపము కలిగినదికదా! అట్లయి నిన్నుఉద్వాసన చేసినానుకదా! అప్పుడు నీవు భూమిలోనికిపోయినావు. నీ తేజస్సునువసువులు, ఆదిత్యులు,విశ్వేదేవతలుపరిగ్రహింతురుగాత.
7.అగ్ని తేజోవంతుడుఅగును గాత. హోమముచేయబడినఆజ్యమును అందుకొనునుగాత.
చెడినయజ్ఞమునుబాగుచేయునుగాత. బృహస్పతిఈ యజ్ఞమునువిస్తరించును గాత.ఈ యజ్ఞము సమస్తదేవతలకు సంతృప్తికరముఅగును గాత.
8.అగ్నీ! నీ యొక్క సమిధలుఏడు. నీ నాలుకలు ఏడు.మంత్రములుఏడు. స్థానములుఏడు. హోతలుఏడుగురు. నీ యాగములుఏడు. అట్టి నీవుఆహవనీయాదిసప్త స్థానములనుఘృతమున నింపుము.
(యజమానిహోమము చేయవలెను.)
9.అగ్నీ! నీవు నాచే ఉద్వాసితుడవుఅయినావు. క్షీరాదులతోమరల రమ్ము. ఆయువుతోమరల రమ్ము.
అన్నముతీసికొని మరల మరలరమ్ము. సమస్త దోషములనుండి మమ్ముర‌క్షించుము.
10.అగ్నీ! నీవు ధనమందుకొనిమరలి రమ్ము. వర్షధారలచేతమరలిరమ్ము. తృణ,ధాన్య, లతా, పాదపములపై భాగములనుతడుపుచు రమ్ము.
11.లేక, సలేక, సులేకనామముగల **తేఆదిత్యాః.** విఆదిత్యులు**జుషాణాః**- ప్రీతులై**నః**-మా యొక్క**ఆజ్యమ్**- నేతిని, వియన్తు- త్రాగుదురు గాత.
కేతస్సకేతసుకేతస్తేన ఆదిత్యాఆజ్యం జుషాణా వియన్తు
వివస్వాగ్ ంఅదితిర్దేవ జూతిస్తేనఆదిత్యా ఆజ్యం జుషణావియన్తు.

నాలుగవఅనువాకము

(మంత్రములువ్యాఖ్యానించ బడుచున్నవి.)

1.'**భూ◌ిర్భూమ్నా!**'అనుమంత్రమునకు'అన్నలాభముకోరి ఆధానము చేయుచున్నాను'అని అర్థము.'
(గతఅనువాకము తొలి మంత్రము'**భూ◌ిర్భూమ్నాద్యౌర్వరిణా న్తరిక్షంమహిత్వా**' అనునది.)
2.సర్పములు ముసలి◌ిఅయిన◌ి. అ◌ి జరను పోగొట్టదలచిన◌ి.ఆలోచించిన◌ి. కద్రువపుత్రుడు
కసర్ణీరుడు.'**భూ◌ిర్భూమ్నా**'మున్నగుమంత్రములవలన ముసలిమనము పోవుననితెలిసికొన్నాడు.అప్పుడు
సర్పములుఆ మంత్ర బలమునవార్ధక్యమును ◌ిడిచ్చ◌ి.మరల కోమల శరీరములనుపొందిన◌ి.
భూ◌ిసర్పములకు రాణియగును.అందువలన భూ◌ికిసంబంధించినఋక్కులచే గార్హపత్యాగ్నినిపునరాధానము
చేయవలెను.ఆ ◌ిధముగా చేసినచోయజమాని అగ్నినిన◌ీనునిగను, జరారహితునిగనుచేసినట్లగును.
3.భూ◌ికి అన్నసిద్ధిలేకుండెను. అప్పుడుభూ◌ి ఈ మంత్రమునుతెలిసికొన్నది.ఆ మంత్ర బలమునభూ◌ికి
అన్నసిద్ధికలిగినది. కావునఅన్నసిద్ధికి సర్పములరాణియయిన భూ◌ికిసంబంధించినఋక్కులచే అగ్నినిఆధారము
చేయవలెను.అప్పుడు ఆ భూ◌ియందేఅగ్నిని ప్రతిష్ఠించిఆధానము చేసినట్లగును.
4.**యత్త్వాక్రుద్ధః**అను మంత్రము.అలిగిన బాలునిలాలనచేసినట్లు- అగ్నిని కప్పిపుచ్చినట్లగును.
5.'**పునస్త్వోద్దీపయా◌ి**'అనుమంత్రమునసాగనంపిన అగ్నిని మరలజ్వలింప చేసినట్లుచెప్పబడినది.
6.'**యత్తేమన్యు**'అనుమంత్రము యజమానికోపముచే ఉద్వాసనచేసిన అగ్నిని ఆదిత్యాదులుస్వీకరించినారని
చెప్పినది.
7.అగ్నిని ఉద్వాసన చేసినచోయజ్ఞము భంగముఅగును. ఆ దోషనివారణకుబృహస్పతిఋక్కులతో
ప్రార్థించవలెను.అందువలన యజ్ఞమునుబ్రహ్మతోసంధానము చేసినట్లగును.
8.'**◌ిచ్ఛిన్నంయజ్ఞం**'అనుమంత్రము నందలి'**సందధాతు**'అనుక్రియాపదము అ◌ిచ్ఛిత్తినిచెప్పుచున్నది.
9.'**◌ిశ్వేదేవా**' మున్నగుమంత్రములుయజ్ఞము ◌ిచ్ఛిన్నముకాకుండ చేయుచున్న◌ి.ఆ ◌ిషయము ◌ిశ్వేదేవతలు-
దేవతలకుచెప్పుచున్నారు.
10.'**సప్తతేఅగ్నే**' అను మంత్రముస◌ిధలు ఏడు అని నిర్దుష్టముగ◌ిధించిన◌ి. అగ్నికిఇష్టము
సప్తసంఖ్యాకములనిచెప్పబడినది.అట్లు ప్రార్థించినయజమానికి అగ్ని శరీరములభించును.
11.'**పునరూర్జానివర్తస్వ**'అనుమంత్రములచేయజమాని పురోడాశఆహుతులనుహోమము చేయవలెను.అందువలన
యజమానిక్షీరాది రసములు కలవాడును,ధనవంతుడునుఅగుచున్నాడు.
12.దేవతలు ఆధానపునరాధానములుచేసి స్వర్గమునకువెళ్ళినారు. అచటవారికి దాహముఅయినది.
స్వర్గమునసమృద్ధిలేదనిదేవతలు గ్రహించినారు.భూలోకమునకుతిరిగి వచ్చినారు.'లేకస్స లేక'
మంత్రములచేఆహుతులుఇచ్చినారు. స్వర్గమునకుచేరి సమృద్ధినిపొందినారు.
కావునయజమాని పునరాధేయానంతరముఅగ్నిని ఆధానము చేసి'లేకస్స లేక' మంత్రములఆహుతులనుహోమము
చేయవలెను.అందువలన యజమానికిదేవతలకు
లభించినసమృద్ధి లభించును.

అయిదవఅనువాకము

(5- 10 అనువాకము అగ్ని ప్రార్థనచెప్పుచున్న◌ి.)

1. మేముయజ్ఞము చేయుచున్నాము.మామాటలు దూరమునుండి అగ్ని ◌ినుచున్నాడు.అట్టి అగ్నిని
గూర్చియేమంత్రములుచదువుచున్నాము.
(యజమానిఆహవనీయఅగ్ని ఎదుట నిలిచఆరు ఆహుతులవరకు ప్రార్థన చేయవలెను.)
2.ఋత్విజులుసంకోచము లేనివారు. అగ్నియొక్క ప్రాచీనకాంతి నుంచి క్షీరదము,బహుధనప్రదము, కర్మ
ప్రవర్తకమునగు**జ్యోతిస్సు**ను**దుదుహ్రే**-పితుకుచున్నారు.
3.ఈ అగ్ని ఆదిత్యరూపమునఉన్నవాడు. ద్యులోకమునకుశిరము వంటివాడు.వేడికలిగించుటవలన
భూలోకపాలకుడు అగుచున్నాడు.స్థావర జంగములఉదక కార్యములకై జఠరాగ్నిరూపమున వానిలో
నిలిచినాడు.వానికి ఆనందము కలిగించుచున్నాడు.
4.ఆప్నవాన, భృగు ఋషులువారి ఆశ్రమములందుఅగ్నిని ప్రకాశింపచేసినారు.అది ◌ిచిత్రమును,వ్యాప్తి గల అగ్ని.

దానినివారు ప్రజల అభ్యుదయమునకుఏర్పరచినారు. ఆ అగ్నిని మేముఈ యజ్ఞమునప్రజ్వలింపచేయుచున్నాము.అగ్నినే ప్రధానముగామనసులందు భాంచుచున్నాము. ఈ అగ్నియజ్ఞములందుదేవతలనుఆహ్వానించుచున్నాడు.మానవులనుంచి యాగము చేయుచున్నాడు.యాగములందు స్తుతించబడుచున్నాడు.

5.ఇంద్రాగ్నులారా! రు పురోడాశమనుఅన్నము కలవారు.మ్ము సంతోషపెట్టుటకుఆహ్వానించుచున్నాము.హోమము చేయుటకుమ్ము ఆహ్వానించుచున్నాను.మాకు ధనమును,అన్నమును ఇమ్మనిమ్ము ఆహ్వానించుచున్నాము.

6.అగ్నీ! ఆహవనీయప్రదేశము నీకు స్థానముఅగును. అది అన్ని ఋతువులందుహోమములునిర్వ ర్తింప చేయును.అది నీ స్థానము అనిగ్రహించుము.ఈ ఆహవనీయస్థానమును అధిష్ఠించుము.మాకు ధనవృద్ధికలిగించుము.

7.అగ్నీ! మా ఆయువులనురోగరహితముచేయుము. మాకుక్షీరాదులను, అన్నములనుకలిగించుము. శత్రుసేననుదూరముగనే ఉంచుము.ఆ సేనను హింసించుము.

8.అగ్నీ! నీవు సత్కర్మలవాడవు.నాకు పుష్టిని ధనమునుకలిగించుము. మాయందలిబ్రహ్మవర్చస్సును,సామర్థ్యమును పెంచుము.

9.పావకా! నీ జ్వాలాజిహ్వలుప్రకాశించున. తృప్తికలిగించున. అ దేవతలనుఆహ్వానించును.అగ్నీ! నీవు యజనముచేయించును.

10.పావకా! నీవు ప్రకాశించువాడవు.ప్రసిద్ధుడవు.ఈ యజ్ఞమునకుదేవతలనాహ్వానింపుము.ఈ యజ్ఞహస్సునువారలకు అందించుము.

11.అగ్ని పత్ర వ్రతములవాడు.ప్రుడు. శుద్ధుడు.ద్వాంసుడయిన పదిశుద్ధుడు.అట్టి పరిశుద్ధాగ్నినిమేము ఆహ్వానించుచున్నాము.అతడు ప్రకాశించుచున్నాడు.

12.అగ్నీ! నీకిరణములుప్రకాశించుచున్న.పై పైకి వ్యాపించుచున్న.నిన్ను పూజించువారునీ తేజస్సును అందుకొనుచున్నారు.

13.అగ్నీ! నీవు ఆయువునుఇచ్చువాడవు. తేజస్సునుఇచ్చువాడవు. నాకుఆయువును తేజస్సునుప్రసాదించుము. నీవు**తనూపాః**-తనువును రక్షించువాడవు.**మే తనుమ్పాహి** .నా దేహమునందున్న లోపమునుసరిచేయుము.

14.రాత్రీ! నీ సమాప్తి నాకుక్షేమము అగునుగాత.

15.అగ్నీ! నీవు అన్న కర్తవు.కీర్తి ప్రదుడవు.రోధి నాశిని. నీకు మేముసధులు అర్పించుచున్నాము.అందువలన మేముఅన్నవంతులము,కీర్తివంతులము,సంతానవంతులముఅగుచున్నాము. అట్లయి-**శతగ్ ం హిమాద్యుమన్తస్సధీమహి**- నూరుహేమంతములుదీప్తి మంతులమైప్రసిద్ధులముకాగలము.

16.అగ్నీ! నీవు సూర్యుని వర్చస్సునుచేరుచున్నావు.ఋషుల స్తుతులనుచేరుచున్నావు.నీకు ప్రియమగు ఆహవనీయస్థానమును చేరుకొనుచున్నావు.

త్వమగ్నేసూర్యవర్చా అసి సం మా ఆయుషావర్చసా ప్రజయాసృజ - అగ్నీ! నీవుసూర్య తేజస్కుడవు.నాకు ఆయువు, వర్చస్సు,సంతానము కలిగించును.

ఆరవఅనువాకము

1. నేనుమానవ సంతానమును.ధేనుసంతానమునుచూచుచున్నాను.నా ఇంట వారందరు ఉండవలెను.
(యజమానిఇంటిని చూడవలెను.)

2.పశువులారా! క్షీరములుఉదక రూపములు. అ బలకరములు.రుచికరములు. నేను క్షీరాదులను సేంచుచున్నాను.
(యజమానిపశుశాలను చూడవలెను.)

3.పశువులారా! రు ఈ భూలోకమునఉండండి. మా ఇంట ఉండండి.ఇచ్చోటనే ఆడండి.ఇచటి నుండితొలగిపోకండి. నా కొరకురు సంతాన పరంపరాభివృద్ధినొందండి.

(ఆహవనీయ,గార్హపత్యాగ్ని మధ్యనయజమాని ఉండవలెను.)
4.వత్సమా! నీవుు అమ్మ వద్ద ఉన్నావు.తల్లిపాలు కుడుచుటకుఇటుపక్కకు, అటుపక్కకుఉరుకులు పెట్టుచునావు.అట్లగుట చేసినీవు బహురూపములుగకనిపించుచున్నావు.నీవు నీ తల్లిపాలకుకారణమవు. నేనుపశుస్వాుని. నాకు ధనసమృద్ధికలిగంచుటకు నా వద్దకురమ్ము. నీవు అనేక రెట్లయిపెరుగునట్లు నిన్నుపోషింతును. క్షీరాదిరూపమగుధనము మా వద్దఉండును గాత.
(యజమానిదూడను తాకవలెను.)
5.అగ్నీ! మేము నిత్యముఉదయము, సాయంకాలముమనస్పూర్తిగా నీకు నమస్కరించుచున్నాము.నిన్ను అందుకొనుచున్నాము.
6.అగ్నీ! నీవు యజ్ఞసామ్రాట్టువు.గోపాలకుడవు. సత్యప్రకాశిం.మాఇంట హంస్సులచేవృద్ధి నొందుచున్నవాడవు. నిన్ను ఆరాధించుచున్నాను.
7.అగ్నీ! కొడుకునకు తండ్రివలెమాకు సులభసాధ్యుడవగుము.మా క్షేమమునకుగాను మాకు దగ్గరి వాడవగును.
8.అగ్నీ! మాకు ుక్కిలి సన్నిహితుడవుఅగుము. మాకు రక్షకుడవుఅగుము. శుభంకరుడవగుము.మా గృహమందునిత్యము మాకు దగ్గరగాఉండుము.
(5- 8 గార్హపత్యాగ్ని ఆరాధనఅగును.)
9.అగ్నీ! నీవు ఎంతో పంత్రుడవు.ఎంతో ప్రకాశించు వాడను.మేము నీకు ుత్రులముఅగుదుము. కావున మాదరి చేరుము.
10.అగ్ని ధనవంతుడు,వసు, రుద్రాదులచేఆదరించబడువాడు.అగ్నీ! మాకు అభిముఖుడవుఅగుము. ప్రజ్వరిల్లుము.మాకు ధనములనిమ్ము.
11.నా ఇంటనున్న పశువులారా!పాలు, ధనవృద్ధినినేను ీనుండి ఆశించుచున్నాను.ీ యందు క్షీర, ధనసమృద్ధికిీరు నన్ను ఆశీర్వదించండి.
గోవులారా!ీరు మధుర ఘృతమునుఇచ్చువారుకండి. ీరు సహస్రసంఖ్యాకముగా వృద్ధిచెందునట్లుుమ్మ నేను పోషింతును.ీ సంపదలు నన్నుచేరును గాత.
12.**తత్సంతుర్వరేణ్యంభర్గో దేవస్యధీమహి ।**
ధియోయోన: ప్రచోదయాత్।
సంతాదేవత మా బుద్ధులకుప్రేరణ కలిగించుచున్నాడు. అట్టిసంతాదేవత తేజస్సునుమేము ఉపాసించుచున్నాము.
13.అగ్నీ! నీవు బృహత్కర్మకుస్వాుం. ఉశిజకుమారుని కర్మప్రవర్తక ఋషినిగా చేసినావు.నన్ను సహితముసోమయాగమునకుఉపదేష్టనుగా చేయుము.
14.సంపన్న అగ్నీ! నీవు ఎన్నడునుహింసకుడవుకావు. హంర్థానముచేయు యజమానిదగ్గరనే ఉంటున్నావు.ఇంద్రుని వంటిఅగ్నీ! దేవతవగునీ దానమును మేముఅందుకొనుచున్నాము.
15.అగ్నీ! నీవు బలశాలిం.వరదుడవు. ంప్రుడవు.శత్రునిబర్హణుడవు.అట్టి నిన్ను మేముప్రతినిత్యముసేంచుచున్నాము.
16.అగ్నీ! నీవు గృహస్వాుం.నీ అనుగ్రహముననేను నూరు హేమంతములవరకు సుగృహపతినిఅగుదును గాక. నేనుగృహపతిని. నిన్నుసేంచుచున్నాను.అందువలన నీవునూరు హేమంతములవరకు సుగృహపతింఅగుదువు గాత.
నేనుపుట్టనున్న సంతానమునకుబ్రహ్మ వర్చస్సు,ఆయురారోగ్యములు, ఐశ్వర్యాభివృద్ధికలిగించుమని నీ ఆశీస్సులుకోరుచున్నాను. పుట్టివున్న సంతానమునకుసహితము అట్టిఆశీస్సులనే కోరుచున్నాను.

ఏడవఅనువాకము

(5వఅనువాకమంత్రములకువ్యాఖ్య.)

1. సామరహితముగచేయునది యజ్ఞముకాదు. **'ఉపప్రయన్త'**ఇత్యాదిమంత్రములుఅగ్ని హోత్ర యాగమందుస్తోమ సంబంధములగును.

2.'**ఉపప్రయన్త**'అను మంత్రమునందలి'ఉప' అను పదమునకుఅర్థము ఇట్లుండును.
ప్రజలు,పశువులుభూలోకమునందేఉన్నారు. కావున యజమానికిపశువులు, ప్రజలుఈలోకముననే లభించుచున్నారు.
(ఇదిఒకటవ మంత్రము.)
3.'**అస్యప్రత్నా**'అను2 వ మంత్రమునందలి 'ప్రత్న'శబ్దము స్వర్గమునుసూచించుచున్నది. కావునయజమాని స్వర్గమునకుచేరును అని అర్థము.
4.'**అగ్నిర్మూర్ధా**'అను మంత్రమునందలి 'మూర్ధన్'అను పదము శ్రేష్ఠత్వమునుసూచించుచున్నది.3వ మంత్రమునందలిఈ పదము వలనయజమాని తనతోసములైన వారిలోశ్రేష్ఠుడనియు - అతడుది౦నుండి భూ౦కిదిగి వచ్చినాడనియుఅర్థము అగుచున్నది.
5.'**అయ౦హ**'అనునాలుగవ మంత్రమునందలిపదము యజమానినిఅగ్ని ప్రముఖునిగా చేయుచున్నాడనిచెప్పుచున్నది.
6.'**ఉభవాఇంద్రాగ్నే**'అను5వ మంత్రమువలన యజమానిజలమును, తేజస్సునుపొందుచున్నాడనిఅర్థము.
7.'**అయంతేయోనిః**' అను6వ మంత్రమువలన పశువులేధనమనియు- యజమాని పశురూప ధనమునుపొందుచున్నాడనియువ్యాఖ్య.
8.'**ఉపప్రయన్తః**'అనుతొలిమంత్రమునుండి 'అగ్న ఆయూంషి' అనుఆరవ మంత్రమువరకు 'పూర్వషట్కము'అని పేరు. 'ఉదగ్నే'అను 12వ మంత్రమువరకు గలవానికి ఉత్తరషట్కము అనిపేరు.
పూర్వషట్కమునఅగ్నిని ఉపస్థానము చేసినయజమానికి ఆరురుతువులందుప్రతిష్ఠ కలుగును.ఉత్తర షట్కమునందుకూడా అగ్నిని ఉపస్థానముచేసినచో పన్నెండుమాసములు - సంవత్సర- పర్యంతము ప్రతిష్ఠపొందును.
9.మానవుడు అశ్వములను,గోవులను పొందుచున్నాడు.అట్లే కాలక్రమమునవార్ధక్యము పొందును.ఆధానము చేయబడినఅగ్నియు వార్ధక్యమునందుచున్నాడు.కావున యజ్ఞకర్తసంవత్సరము ముగిసినంతఅగ్నిని ఋక్కులచేప్రార్థించి నూతనునిజరారహితునిచేయవలెను.
10.పేదవాడు ధనికునిచేరును. కానుకలుఇచ్చును. నమస్కరించును.తనకు కావలసిన౦కోరును. యజమానిఅగ్నికి నమస్కరించుటకూడ అట్టిదియే.ప్రార్థించి యాచించినయజమానికి అగ్ని దహనాదిఉపద్రవములుకలిగించదు. ధనాదికములనుప్రసాదించును. కావునఅగ్ని యజమానులసంబంధము అనుగ్రాహ్యఅనుగ్రాహకము.
11.నా సంతానమునకు,నా పశువులకు, నాకు కలిగినదోషలోపములనుపూరించమని'**ఆగ్నేయేమేతన్వా**'అనుపదమూడవ మంత్రముప్రవచించుచున్నది.
12.రాత్రీ! నీ ముగింపు క్షేమకరమగును గాత. అని 14వమంత్రము చెప్పుచున్నది.పూర్వము బ్రాహ్మణులురాత్రి గడుచువరకుభయపడుచుండిరి.
13.మానవునకు 5 కర్మేంద్రియములు+5జ్ఞానేంద్రియములు-మొత్తముపది ఇంద్రియములుఉండును. ప్రతి ఇంద్రియమునకు10నాడుల చొప్పున10 X 10 = 100 నాడులుఅగును. మానవునిఆయుః పరిమాణముకూడ వందసంవత్సరములగును.కావున 15 వ మంత్రమున''శతహిమాః'' అని చెప్పబడినది.
14.''**ఇన్ధానాస్త్వా శతగ్ ం హిమాః**'' మున్నగుమంత్రములచేఅగ్న్యుపస్థానము, స౦ధాదానముచేయవలయును.ఈ ఋక్కు అంతర్జ్వాలగలఇనుప ప్రతిమ వంటిది.ఒక్కొక్క దెబ్బచేవందల నరులనుసంహరించినఅసురులను దేవతలుఈ ఋక్కు వజ్రమగును.యజమాని శత్రువునువధించగలవాడగును.
15.అగ్నీ! నీవు సూర్య తేజముకలవాడవు. నిన్నుప్రార్థించి నేను ఆతేజమునుపొందగలను అనునదే'**సంత్వమగ్నే**'కుఅర్థము.
16.'**త్వమగ్నేసూర్యవర్చాఅసి**'అను16 వ మంత్రమువలన అగ్నిని ఆయువు,తేజస్సు, సంతానముకోరినట్లయినది.

ఎని౦దవఅనువాకము

(ఆరవఅనువాకమంత్రములకువ్యాఖ్య)

1.**'సంపశ్యాయ'**అనుమొదటి పదమునకుఅన్ని గ్రామ్యపశువులనుయజమాని పొందునుగాత అని అర్థము.
2.అర్థమునకు రెండవమంత్రము చూడండి.
3.క్షీరాది రసరూపధనముగల పశువులు తనగృహమునందేఉండవలెననియు- వానికి స్థిరజీవనముకలుగవలెననియు- అని వదిలి పోరాదనియుయజమాని ప్రార్థన.
4.ఇటుకలను పరచిజ్వలింపచేసినఅగ్ని ఒకటి. ఇది**'ఇష్టకచిత్'**అగును.రెండవది పశువునుండిజ్వలింపచేసినది.ఇది**'పశుచిత్'**అగును.**'సగ్ ంహితాసి'**మంత్రములుచదువుచు దూడనుతాకిన యజమానివత్సమును ఉపధానముచేసి **'పశుచిత్'**చేసినవాడగును.
5.ఆహవనీయాగ్నినిసేించిన యజమానిభూలోకమునుండిచి - స్వర్గమునుచేరుచున్నాడు.గార్హపత్యమును సేించినవాడుభూలోకమునందేప్రతిష్ఠకలవాడగును.కావున ఆహవనీయమునందుతత్పరమైన గార్హపత్యమునుసేించవలెను.అట్లయిన సిద్ధికలుగును.
6.గాయత్రీ ఛందముగల**'అగ్నేత్వంలోఅంతమః'**అనుఋుక్కులచే ప్రార్థించవలెను.గాయత్రి తేజోస్వరూపము. అతి యజమానినితేజోవంతునిచేయును.
7.గార్హపత్యాగ్ని వలనరులు ఉద్భంతురు.ఈ షయము గ్రహించి,గార్హపత్యాగ్నిని సేించినయజమానిని రులగుపుత్రులు కలుగుదురు.
8.ఇంటి పశువులారా! క్షీరాదిరససంపదను నేను నుండి ఆశించుచున్నాను.రు నానుండి క్షీరాదులుకలుగు పోషణను ఆశించుచున్నారు.
9.చక్కని ప్రేరణ కలిగించమని**'తత్సంతుర్వరేణ్యమ్' చెప్పుచున్నది.**
'సోమానగ్ ంస్వరణమ్' యజమానిసోమభాగఫలమునుపొందుచున్నవాడనివచించుచున్నది.
'కృణుహిబ్రహ్మవర్చసే'అనునదియజమానికి బ్రహ్మవర్చస్సుకలుగుచున్నదనిచెప్పబడినది.
10.రాత్రులు చోర వృశ్చికాదిభయబాధలతోకూడిన. 'కదాచనస్తరీ'అను మంత్రార్థముతెలిసి సేించినయజమానికి రాత్రులుసుఖములగును.
11.అగ్నికి నలువైపులవేసిన సధలపరిధి నిత్యనూతనమైఉండవలెనని**'పరిత్వాగ్నే'**ప్రవచించుచున్నది.
12.**'అగ్నేగృహపతే'**యజుస్సునుఅనుసరించినది -అగ్ని షయిక స్తోత్రమగునవచించినది.
13.**'శతగ్ ంహిమాః'**అనుమంత్రము అగ్నినివందఏళ్లు జ్వలింపచేయుదునుఅనుటను వరించినది.
14.పుత్రుని పేరుచెప్పిఅతనికి అన్నాది సుఖములుకలుగవలెననిప్రార్థించవలెను.తన కుమారునకు- పేరు చెప్పి - జ్యోతిష్మంతమగుదీవెనలు కోరుచున్నానుఅని ప్రార్థించవలెను.ఆ ధముగా ప్రార్థించినయజమానికి తేజస్వియు,బ్రహ్మవర్చస్సుగల పుత్రుడు కలుగుచున్నాడు.
("ఇదిఅగ్నేగృహపతే"అను 16వ మంత్రమునకువరణ.)

తొమ్మిదవఅనువాకము

(అగ్నిఉపస్థానమునకు అగ్నిఅంగము అను షయమువరించబడుచున్నది.)

1. యజమానిపాలు, పెరుగులతో 'అగ్నిహోత్రము'అను హోమముచేయవలెను.ఆ ధముగా హోమముచేసిన క్షీరాదులునశించవు. అం ఆ యజమానికేచెందినవై ఉండును.
2.యోని యందుంచినర్యము సంతానముకలిగించును. నశించదు.అగ్ని యోని వంటివాడు.కావున అగ్నియందుహుతమైనదినశించదు - వర్ధిల్లును.
3.గ్రీష్మమున చెలరేగినదావాగ్ని ఓషధులనుదగ్ధము చేయును.ఇది నిజము. వర్షమువచ్చినంతఆ ఓషధులే మరిన్నిగామొలచి పెరుగును.ఇది నిజము.
(2వమంత్రమునకుఇది దృష్టాంతము.)
4.యజమాని చేయుసాయంకాల హోమమురేతస్సు ఉంచుటవంటిది.ప్రాతః కాలమునచేయు హోమముసంతానోత్పత్తివంటిది.
5.యోని యందు రేతస్సుచేరుచున్నది.కాని త్వష్ట అట్లు చేరినరేతస్సు నంతటినిసంతానముగా పుట్టించుటలేదు.ఏ

రేతస్సు, ఎంత ఏరూపములుగసృష్టించవలెనోత్వష్ట నిర్ణయించుచున్నాడు.దానిని అనుసరించి సంతానముపుట్టుచున్నది.
ఇచటయజ్ఞకర్త దేవతలచేనియంించబడినత్వష్ట అయి ఉన్నాడు. అతడుఅనేక ఋక్కులచేఅగ్నిని సేంించుచున్నాడు.అతడు రేతస్సునుండిఅనేక రూపములనుకలిగించుచున్నాడు.
6.అది తెలిసికొని అగ్నినిసేంించు యజమానికిసంతానము కలుగుచున్నది.నిత్యము అభివృద్ధికలుగుచున్నది.
7.రాత్రింబవళ్లురెండు భాగములైనం.పగళ్లు దేవతలం- రాత్రులు రాక్షసులంఅయినం. దేవతలకుపశువులు సంపద అయి ఉండెను.రాత్రులందు రాక్షసులుదేవతల పశువులనుఅపహరించినారు.అంధకారమున ఎచటనోదాచినారు. దేవతలుధనహీనులుఅయినారు. వారు పశువులనురప్పించదలచినారు.ఆలోచించినారు. అగ్నిరాత్రులందు అధికముగాప్రకాశించును. కావునఆగ్నేయమగును. పశువులుఅగ్ని దేవతాకములుకావున ఆగ్నేయములు.దేవతలు ఆ ంషయముతెలిసికున్నారు. అగ్నినిస్తుతించినారు. అగ్నిరాత్రిపూట పశువులనుతెచ్చినది.పగటిపూట దేవతలకుఇచ్చినది. దేవతలుపశువులను పొందినారు.భోగములు అనుభంించినారు.
"యఏవం ంద్వా నగ్నిముపతిష్ఠతేపశుమాన్భవతి"ఈంషయమును తెలిసిఅగ్నిని స్తుతించినవాడుపశువులు కలవాడుఅగుచున్నాడు.
8.ఆదిత్యుడు భూలోకమునుండిస్వర్గలోకమునకు చేరినాడు.అక్కడ అతడు భూలోకమునుగురించి ఆలోచించినాడు.భూంికి దిగి వచ్చినాడు.అక్కడ అతడు మృత్యోరభిభిబేత్- మృత్యువునకుదడుచుకున్నాడు. భూలోకముమృత్యుసంయుతముకదా అనుకున్నాడు. 'అగ్నినిస్తుతించిన అగ్నినన్ను స్వర్గలోకమునకుపంపించును' అనుకున్నాడు.అగ్నిని స్తుతించినాడు.స్తుత్యుడగు అగ్నిఆదిత్యుని స్వర్గలోకమునకుచేర్చినారు.
యఏవం ంద్వా నగ్నిముపతిష్ఠతేసువర్గమేవ లోకపతిసర్వమాయురేతి -స్వర్గమునకు చేరును.పరిపూర్ణ ఆయువును పొందును.
9.అగ్నిని రాత్రియందేసేంించవలెను.ప్రాతః కాలమునసేంించరాదు. రాత్రులందుచేసిన వ్రతములుసంకీర్ణములు అగును.
కర్మలుశాస్త్రీయములు అశాస్త్రీయములుఅయి వున్నం.
10.అగ్ని తేజస్సు అగును.రాత్రి అంధకారముఅగును. రాత్రిపూట అగ్నినిసేంించిన తేజస్సుఅంధకారమును తరింవేయును.ఇది ఒక పూర్వపక్షము.
11.అగ్ని పూజనీయుడుఅగునా? కాదా? ఈ ంషయము ఆలోచనీయము- చర్చనీయము.
రాజుమానవమాత్రుడుఅగును. ఒకడు అతని వద్దకుప్రతిరోజు వచ్చును.ఫలాదికములుకానుకగా ఇచ్చును. తనకుకావలసినది యాచించును.ఇచట యాచనరాజునకు బాధాకరముఅగును కదా!
అట్లయినమహామహిమాన్వితులైనదేవతలనుఎవడు బాధించగలడు?అందువలన అగ్నిపూజనీయుడు కాడనిమరొక పూర్వపక్షము.
12.యజమాని తనకోరికలు తీరుటకే అగ్నినియజించుచున్నాడనింద్వాంసులు వక్కాణించుచున్నారు.
అగ్నినిసేంించుట యజమానిఆహితాగ్నిని మంత్రపూర్వకముగప్రార్థించుటయేకదా! తస్మాత్ ఉపస్థేవ్యః- అందువలన అగ్నిసేంింప తగిన వాడేఅగును.

11వమంత్రమునందలిఉదాహరణ యందువలెబాధించుటదోషమగును కాని స్తుతించి,సంతోషపెట్టి యాచించుటదోషము కాదు కదా! కావునఅగ్ని ప్రాతః సాయంత్రములందుసేవనీయుడు, పూజనీయుడుఅగునని సిద్ధాంతము.
13.ప్రజాపతి పశువులనుసృష్టించినాడు. వానినిఅహోరాత్రులు దాచిపెట్టినం.ప్రజాపతి ఛందోబద్ధములైనఋక్కుల వలనమరల వానిని సాధించినాడు.
యజమానిఋక్కులచే ప్రార్థించితన వస్తువులనుసాధించవచ్చును.
14.నిత్యము అగ్నిని సేంించుయజమాని ప్రార్థనలకుజాగు ఉండదు. వెంటనేఫలితము కలుగునంపెద్దలు చెప్పుచున్నారు.
15.పడమటి ముఖముగాసేంించువానిని అగ్ని దహించుచున్నాడు.పెడముఖముగా సేంించివానిని సంతానము

పశువులులేనివానిని చేయుచున్నాడు.కొంచము అడ్డముగాఉన్నవాని వలెసేంచు వాని దహించుటలేదు - పశు, సంతానంయుక్తుని చేయుటలేదు.

పదవఅనువాకము

(పూర్వార్ధమునప్రవాసము చేయబోవుయజమానికి సంబంధించినఅగ్నిని సేంచు మంత్రములుచెప్పబడినం.ఉత్తరార్ధమునదర్శపూర్ణమాసాంగ భూతమంత్రములుకొన్ని చెప్పబడినం.)

1.అగ్నీ! నాకు తల్లిదండ్రులుఒక పేరు పెట్టినారు. నేనుతిరిగి వచ్చువరకునీవు నా పేరు ధరించుము.నేను నీ పేరు ధరించితిరిగివత్తును.

(అగ్నియజమాని రూపమునఇంటిని కాపాడును. యజమానిఅగ్ని రూపమున నిర్విఘ్నముగకార్యము నిర్వ ర్తించును.)

2.అగ్నీ! మనము ఉభయులము- బట్టలు మార్చుకున్నట్లు- పేర్లు మార్చుకున్నాముకదా! ఇక మార్పుమాని ఎవరిపేర్లనువారలము ధరింతము.అందువలన జీవనము,ఆయువు కలుగుచున్నది.

3.అగ్నిని ఎవ్వరును బాధించజాలరు.తిరస్కరించజాలరు.అగ్ని ప్రకాశమానుడు.అతనిని సహించుటఅసాధ్యము. అపరింతఅన్నము కలవాడు.శ్వజిత్తు. సహనశీలి.శ్రేష్ఠగంధర్వుడు అట్టిఅగ్నికి నమస్కరించుచున్నాను.

4.అగ్నీ! నీవు దేవతలనుపాలించుచున్నావు.దేవతల ఆహుతులునీయందే ఉన్నం.దేవతలకు నీవేప్రకటన కర్తవు. **"సంమాయుషా సంగోపత్యేనసుహితే మాధాః"**- నన్నుఆయుష్యముతో సంధానముచేయుము. నన్నుగోపతిగా సంధానముచేయుము. నన్నుమంచి హితమునందు స్థాపించుము.

5.ఈ అగ్ని శ్రేష్ఠతముడు.ఈ అగ్ని భగవత్తముడు.ఈ అగ్ని శ్రేష్ఠతమ దాత.ఇతడు నాకు సుర్యమునుప్రసాదించును గాత.

6.అగ్ని తేజస్సు పూజనీయము.అది ఈ హోమపు ఘృతమునుసేంచును గాత. ఈ ఆహుతులుప్రాతః, సాయంకాలములకుసంబంధించినం.ఇతర యజమానులచేంధింహితముగఅనుష్ఠించబడినం.నేను ప్రస్తుతముఅనుష్ఠించుచున్నం.నేను ఈ ఆజ్యహంస్సులనుఅంచ్ఛిన్నముచేయుచున్నాను.

7.ఓషధులు సారము కలం.లతలు సారముకలం. పాలు సారము కలం.నన్ను వాటన్నింటిసారములలో చేర్చుము.

8.అగ్నీ! నీవు కర్మలకుఅధిపతిం. నేనుకర్మలు ఆచరించువాడను.నన్ను కర్మలు చేయుటకుసమర్థుని చేయుము.

(యజమానిసముద్రమునుధ్యానించవలెను.)

9.అగ్ని యజ్ఞములందుదేవతలనుఆహ్వానించువాడు.నేను అట్టి అగ్నినిఆహ్వానించుచున్నాను.యజ్ఞము ఎవరినిఉద్దేశించినదోఆ దేవతలనుఆహ్వానించుచున్నాను.ఆ దేవతలు మంచిమనసుతో ంచ్చేయవలేను.నేను సమర్పించుహంస్సులనుఆరగించవలెను.

(హంస్సునుఅభిమంత్రించవలెను.)

10.యజ్ఞమా! ఏ ప్రజాపతినిన్ను అంతటనుయోగ్యముగా చేయుచున్నాడో- ఆ ప్రజాపతియేనిన్ను ఇచట సహితముయోగ్యముగా చేయునుగాత.

(యాగస్థలమునుచూడవలెను.)

11.ఋత్విజులుబ్రహ్మసమానులు.పోషకులు. వారు యజ్ఞమందుపాత్రలను అగ్నియందుఉంచినారు. యజ్ఞముపూర్తి అయినంత ఇంద్రవాయువులుఆ పాత్రలను అగ్నినుండి తీయుదురుగాక.

(అధ్వర్యుయజమానులుజపించవలెను.)

12.కాలిన భాండముజీవమును ఇచ్చును.కాలినందున వేరుగాకనిపించును. అయిననుమంత్రప్రభావమునఅది భిన్నముకాదు. వేరే అని భాంంచిననుమట్టి రూపమే అగునుకదా!

సంధలు,వేది, పరిధులుయజ్ఞపు ఆయువునుఅనుసరించి నిలిచిఉండును.

13.దారములచే బట్టఏర్పడుచున్నది.ముప్పది మూడుయజ్ఞతంతువులచేఈ యజ్ఞము ంస్తరించుచున్నది.ఋత్విగాదులు హంస్సుచేయజ్ఞము చేయుచున్నారు.

యజ్ఞాంగములందుఏది ంచ్ఛిన్న మైననుమరొక దానిని సమకూర్చుచున్నాడు.**స్వాహా.**

కాలినకలశము దేవతలనుచేరును గాత.
(1-6 వరకు గల మంత్రములుఅగ్ని ఉపస్థానంషయికములు.)

పదకొండవఅనువాకము
(యాజ్య,పురోనువాకములు.)

1. వైశ్వానరాగ్నివచ్చును గాక. దిగ్గునలేచి వచ్చునుగాక. దూరదేశము నుండివచ్చునుగాక. మాకొరకు వచ్చును గాత.మమ్ము రక్షించునుగాత.
2.వైశ్వానరాగ్ని సత్యసంధుడు.అభీష్టఫలప్రదయజ్ఞ పాలకుడు.నిత్య ప్రకాశకుడు. ఆ అగ్నిమాయందుచేరుచున్నాడు.
3.ఒక బుద్ధిమంతుడగుయజమాని సత్కర్మలచేవైశ్వానర వ్రతముఅవలంబించినాడు- మహాఫలమునుపొందినాడు. ద్వావాపృథ్వులుప్రభూత రేతస్కులు.వారు అగ్నికి తల్లిదండ్రులయినారు- లోకపూజ్యులుఅయినారు.
4.ఈ అగ్ని ద్యులోకమునఆదిత్యరూపమునఉన్నాడు. భూలోకమునదహనరూపమునను,పక్వము చేయువాడుగనుఉన్నాడు. సమస్త ఓషధులందుఉన్నాడు.
వైశ్వానరాగ్నిసాహసవంతుడు- బలవంతుడు.అతడు మమ్ముపాపములనుండి రాత్రింబవళ్లురక్షించవలెను.
5.అగ్నీ! నీవు అన్నవంతుడవు.సర్వత్రగాంం. గొల్లలుతమ పశువులనుగుర్తించిన రీతి నీవుపుట్టుకతోనే సమస్తలోకములను - నీతేజస్సును గుర్తించినావు.
వైశ్వానరాగ్నీ!ఈ కర్మకొరకు మార్గమునుఏర్పరచుము. మమ్ముసదాశుభములందురక్షించుము.
6.అగ్నీ! నీవు ఎంతో ప్రకాశించువాడవు.పుట్టినంతనేనీ కాంతులను లోకములందంతనునింపినావు. లోకములనుతెలిసికున్నావు.
వైశ్వానరాగ్నీ!నీవు మహిమాన్వితుడవు.ఋత్విజులనుపాపములనుండి ంముక్తులనుచేసినాడు.
7.అగ్నీ! మాకు ఇంద్రుని వంటిపాలకుని ప్రసాదించుము.అతడు తలవంచనివాడు- జరారహితుడు- సామర్థ్యము కలవాడుకావలెను.
అగ్నీ!నీపాలనమందుమేము వేల అన్నములనుపొందగలము.
8.వైశ్వానరుడు సర్వలోకప్రకాశకుడు. పుట్టినంతనేంశ్వమును చాటిచెప్పినవాడు. అతడుపగలు సూర్యుడుగా ప్రకాశించుచున్నాడు.మేము ఆ వైశ్వానరాగ్నిఅనుగ్రహముసంపాదింతుము.
9.వరుణదేవా! నీకునమస్కరించుచున్నాము.నీ యజ్ఞములుచేయుచున్నాము.పురోడాశాది హంస్సులుఅర్పించుచున్నాము.నీ క్రోధమునుశాంతింపచేయుచున్నాము.
వరుణదేవా!నీవు బలవంతుడవు.మా కొరకు ఇచట నివసించుము.మా పాపములను పోగొట్టుము.
10.వరుణదేవా! నీ పాశములునా శిరస్సునందు, పాదములందు,శరీర మధ్యభాగమునఉన్నం. వానిని తొలగించుము.నాశనము చేయుము.అట్లు నీ మూడు పాశములునాశనము చేసి మమ్ముపాపరహితులనుచేయుము. నీ కర్మచేయుటకు మాకుయోగ్యత కలిగించుము.
11.దధి క్రావనుడనుఅగ్ని దేవత జయశీలుడు.వ్యాప్తికలవాడు. అన్నవంతుడు.నేను అతని యజ్ఞముచేసినాను. అతడుమా ముఖములనుసురభిళతములనుచేయును గాత.మా ఆయువులు పెంచునుగాత.
12.దధి క్రావనుడుశత, సహస్రసంఖ్యాకధనములనుఇచ్చువాడు. అన్నవంతుడు.భూ౦ ఏద సంచరించువాడు.సూర్యుడు తన తేజస్సుననీటిని గ్రహించివర్షము కలిగించినట్లు- పంచజనులకుఅన్నము కల్పించిపెంచినవాడు. అతడుమధురములగుమాస్తుతులనుస్వీకరించును గాత.
13.అగ్ని భువనములకుశిరోభూతుడు.
14.దేవతలారా! మేముసుఖములను ఆశించుచున్నాము.౦మ్ము స్వర్గమునుండిఆహ్వానించుచున్నాము.ఏరు మా వద్దకు ంచ్చేయండి.
15.దేవతలారా! ౦మ్ముసేంంచు వారికి సుఖములుకలిగించు చున్నారు.యజ్ఞములందుహంస్సులు అర్పించువారికిసుఖములను కలిగించుచున్నారు.అట్టి సుఖములనన్నింటినిమాకు కలిగించండి.ఏరు కోరిన వరములుఇచ్చువారుకదా! మాకుధనమును సుపుత్రులనుప్రసాదించండి.

16.అదితి మమ్ము రక్షించును గాత. అదితిమాకు సుఖములనుఇచ్చును గాత. అదితిపాపములనుండి మమ్ముకాపాడును గాత.
17.మా రక్షణకు అదితినేఆహ్వానించుచున్నాము.ఆమె మంచి పనులుచేయువారికి తల్లివలెహితము కూర్చును. అదితిసత్య సంరక్షిణి. అనేకులగురాజులచే పాలించబడినది.జరారహిత.ంశాలధాత్రి. సుఖములుకలిగించునది.
18.భూదేం ంశాల.ప్రకాశమాన. కాలస్వరూప.కర్మలకు ంలు కలిగంచునది.మనిషి చేసిన నావనీట తేలియాడును.భూం దేవనిర్మితనౌక. అది మహాజలముపైతేలి యాడుచున్నది.
భూదేంశత్రువులనుండిరక్షించును. పాపరహిత.ఛిద్రరహిత.
మేముమాక్షేమము కొరకు అదితిని- భూంని ఆశ్రయించుచున్నాము.
19.భూం నావవంటిది.దానిని నేను పొందుచున్నాను.భూం వద్ద శత్రువునుండిరక్షించగల ఆయుధములుఉన్నం. తేలుటకుతరణ దండములుఉన్నం.
భూంరంధ్రములేనిది.అభీష్ట ఫలములనుఇచ్చునది.

శ్రీమదాంధ్రవచన కృష్ణయజుర్వేదీయ
తైత్తిరీయసంహిత మొదటికాండము నందలి
అయిదవప్రపాఠకము సమాప్తము

యస్తేస్తనఃశశయో యోమయోభూర్యోరత్నధావసుందాః సుదత్రః।
యేనంశ్వాపుష్యసింర్యాణి సరస్వతి తంహదాతవోకః ఉర్వ్యన్తరిక్షమన్వేం॥

ఆరవప్రపాఠకము

మొదటిఅనువాకము

(ఆజ్య గ్రహణాదిమంత్రములుచెప్పబడినం.)

1. సన్నాజ్యమా!నాకు బృహస్పతిప్రేరణ కలిగి ఉన్నది.నేను ఆయువును,ధనమును ఆర్జించుచున్నాను.ఈ మంత్రమునునిన్ను పాత్రకు ఎత్తుచున్నాను.ఈ యజ్ఞమునయజమానిని హింసించకుము.
(1.పాత్రలో పోయినప్పుడుక్రిందపడినదిసన్నాజ్యము. 2. ఆయువునుఆర్జించవచ్చునుఅనుచున్నాడు.)
2.ఆజ్యమా! నీవు ప్రాపకమవు.సత్యమవు. సత్యమవు.సత్యాధ్యక్షవు. హంం.వైశ్వానరమవు. వైశ్వదేవమవు.ఉద్దీపిత బలముకలదానవు. సత్యబలవు.సహమవు. **సహమానమసి.**
ఆజ్యమా!నీవు శత్రువులనుపరాభంంపుము. శత్రుత్వముకోరువారిని పరాభంంపుము.శత్రుసేనలనుపరాభంంపుము. సహస్రంర్యవు.నాకు సుఖములు కలిగించుము.
ఆజ్యమా!నీవు ఆజ్యమునకుఆజ్యమవు - సత్యమునకుసత్యమవు -సత్యాయుష్యవు- సత్యజలవుఅగుచున్నావు. అట్టినిన్ను సత్యరూపమగుఆజ్యముచే అభిఘరించుచున్నాను.నేను నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.
3.ఆజ్యమా! అయిదు ప్రాణములనునియంత్రించుటకును,జగములను ధరించుటకునునిన్ను గ్రహించుచున్నాను.
ఆజ్యమా!అయిదు ఋతువులనునియంత్రించుటకును,జగములను ధరించుటకునునిన్ను గ్రహించుచున్నాను.
ఆజ్యమా!అయిదు దిశలను నియంత్రించుటకును,జగములను ధరించుటకునునిన్ను గ్రహించుచున్నాను.
ఆజ్యమా!పంచజనులనునియంత్రించుటకును,జగములను ధరించుటకునునిన్ను గ్రహించుచున్నాను.
ఆజ్యమా!పంచబిలములనునియంత్రించుటకును,జగములను ధరించుటకునునిన్ను గ్రహించుచున్నాను.
ఆజ్యమా!బ్రహ్మవర్చస్సునునియంత్రించుటకును,జగములను ధరించుటకునునిన్ను గ్రహించుచున్నాను.
ఆజ్యమా!క్షా త్ర ఓజస్సును నియంత్రించుటకును,జగములను ధరించుటకునునిన్ను
గ్రహించుచున్నాను.
ఆజ్యమా!కృషి, గోరక్ష, వాణిజ్యాదులనునియంత్రించుటకును,జగములను

ధరించుటకునునిన్ను గ్రహించుచున్నాను.
ఆజ్యమా!మంచి బలముకొరకును, మంచి సంతానముకొరకును, ధనసమృద్ధికొరకును, బ్రహ్మవర్చస్సుకొరకును నిన్ను గ్రహించుచున్నాను.
ఆజ్యమా!మాకు శ్రేయస్సువు అగుము.దేవతలకు హంస్సువగుము.యజమానికి ఆశీర్వాదమవగుము.దేవతలకు తృప్తికలిగించుము. ఇన్నికలిగించు నిన్నుగ్రహించుచున్నాను.
కామాయత్వా గృహ్ణాం.నా కోరికల కొరకు నిన్నుగ్రహించుచున్నాను.

రెండవఅనువాకము

(హంర్త్రోమానుమంత్రణముచెప్పబడుచున్నది.)

1. మధ్యమపరిధీ! నిన్ను రాక్షసులుకదిలించజాలరు.అందువలన స్థిరమైనదానవు. నిన్ను అభిమంత్రించుటవలన నేనుబంధువులందుస్థిరుడను - ధీరుడను.రాక్షస హననముతెలిసిన వాడనుసంపన్నుడను అగుచున్నాను.
దక్షిణపరిధీ! రాక్షస వధంషయమున నీవుఉగ్రమైన దానవు.నిన్ను అభిమంత్రించుటచేనేను బంధువులందుఉగ్రుడను - ధీరుడను- రాక్షసవధ తెలిసినవాడను- సంపన్నుడను అగుచున్నాను.
ఉత్తరపరిధీ! నీవు రాక్షసులనుపరాభంంచు దానవు- నిన్ను అభిమంత్రించుటవలన నేనుజ్ఞాతులనుపరాభంంచువాడను- ధీరుడను - రాక్షస వధతెలిసినవాడను- సంపన్నుడను అగుచున్నాను.
2.నిన్ను దేవతలకుయోగ్యమగు మంత్రములచేఅర్చించుచున్నాను.దేవతలకు హవ్యవాహనునిచేయుచున్నాను.

3.అగ్నీ! నిన్ను జ్వలింప చేయుచున్నాము. నిన్ను పూజించుచున్నాము. అట్లు చేయుటవలన మేము సంతానవంతులము, భృత్యవంతులము,చిరంజీవులము అగుదుము గాక.
(సంధలనువెలిగించవలెను.)
4.అగ్నీ! నేను యజ్ఞము చేయుచున్నాను. ఇందలి ఏ దర్భలునశించునో, జుహువు మున్నగువానినుండి ఏ ఆజ్య బిందువుక్రిందపడునో వానితోనే అంతము చేయరాని శత్రువునువధించుచున్నాను. వానిని పాపదేవత వడిలో పడవేయుచున్నాను.
(వేదిమధ్యనున్న హంస్సులను అభిమంత్రించవలెను.)
5.ఈ హంస్సులు భూలోక, భువర్లోక, సువర్లోకమునకుచెందినం.
(ంటిచేఅగ్నిని ఆసాదనము చేయవలెను.)
6.అగ్నీ! నిన్ను దేవతలు ప్రజ్వలింపచేసినారు. మనువుప్రజ్వలింపచేసినాడు. నీవు చాచిన నాల్కలు - జ్వాలలు - హర్షదాయకములు.నీ బలమును యజమానికి వ్య క్తపరచుము. వర్ధిల్లుము.
7.హోతాగ్నీ! నీవు మరణము ఎరుగని వాడవు. నీతల ందనేయి పొరించుచున్నాను. యజమానికి మంచిసంతానము,ధనము, భటులను కలిగించుము.
8.స్రువము నందలి ఆఘార ఆజ్యమా! నీవు మనస్సువు.ప్రజాపతి సంబంధిం. ప్రజాపతి యజ్ఞముతోను - నీ మనస్సుతోనునన్ను ఆవహింపుము.
(స్రువముయజ్ఞసాధనము. అందలి ఆజ్యమునకు ఆఘార ఆజ్యమని పేరు.)
9.స్రుచమునందలి ఆఘారాజ్యమా! నీవు ఇంద్ర సంబంధిం.శత్రుక్షయ కారిణి వగు వాక్కువు. నీవు నీ వాక్కుతోను,చక్షురాది ఇంద్రియముల తోడను నన్ను ఆవహింపుము.
10.**ఋతూనామ్ వసన్తమ్ ప్రీణాం** -ఋతువులందు వసంతమును సంతోషపెట్టుచున్నాను.
సుమాప్రీతఃప్రీణాతు. అట్లు సంతోషపడినదినన్ను సంతోషింప చేయవలెను.
గ్రీష్మమృతూణాంప్రీణాం సమాప్రీతాః ప్రీణాతు.
వర్షాఋతూణాంప్రీణాం తామాప్రీతాః ప్రీణన్తు.
శరదమృతూణాం ప్రీణాం. సామాప్రీతాప్రీణాత.
హేమన్తశిశిరా మృతూణాం ప్రీణాం తౌమా ప్రీతౌప్రీణీతా.
11.ఆజ్యభాగములు అగ్నిషోమ దేవతాకములు. యజమానిని అగునేను సమంత్రకముగా ఆజ్యాహుతులు

ఇచ్చుచున్నాను. నేనునేత్రవంతుడను అగుదునుగాక.
(యజమానిఇష్టియందు ఆజ్య భాగములను అభిమంత్రించవలెను.)
12.నేను అగ్నికి సమంత్రకముగ ఆజ్యాహుతులు ఇచ్చుచున్నాను.నేను అన్నభోక్తను అగుదును గాక.
(అగ్నినిమంత్రించవలెను.)
13.ఉపాంశు యాగదేవా! మేము ద్వేషించు శత్రువును నీవుహింసించుచున్నావు. ఇక నన్ను శత్రువులుహింసించ జాలరు. నన్ను ద్వేషించు శత్రువును నేనుసంహరించగలవాడనగుదును.
(ఉపాంశుయాజను అనుమంత్రించవలెను.)
14.అగ్ని షోమ మందు సమంత్రకముగ ఆహుతులు అర్పించుచున్నాను.నేను శత్రుహంతను అగుచున్నాను.
(అగ్నిషోమమును అనుమంత్రించవలెను.)
15.ఇంద్రాగ్ని యజ్ఞ మందు సమంత్రకముగ ఆహుతులు అర్పించుచున్నాను.నేను ఇంద్రియోపేతుడను అన్నాదుడను అగుచున్నాను.
16.ఇంద్ర యజ్ఞమందు సమంత్రకముగ ఆహుతులు అర్పించుచున్నాను.ఇంద్రియవంతుడను అగుచున్నాను.
17.మహేంద్ర యజ్ఞమున సమంత్రకముగ ఆహుతులుఅర్పించుచున్నాను. జయశీలుడను, మహిమాన్వితుడనుఅగుచున్నాను.
18.అగ్ని యాగము నందలి దోషములను పరిహరించినాడు.యాగమును చక్కగా జరిపించినాడు. అట్టి అగ్నికి యజ్ఞమునసమంత్రకముగ ఆహుతులు అర్పించుచున్నాను. ఆయుష్మంతుడనుఅగుచున్నాను. యజ్ఞము ిధివత్తు పూర్తి అయినందునప్రతిష్ఠగలవాడను అగుచున్నాను.
(అగ్నినిఅనుమంత్రించవలెను.)

మూడవఅనువాకము

(భక్షింపదగినఇడాది భాగమునకు అనుమంత్రణ చెప్పబడుచున్నది.)

1. అగ్నిదూషితముల నుండి నన్ను రక్షించును గాత. సంతపాపవర్తనులనుండి నన్ను కాపాడును గాత.
2.నాపై శత్రుత్వము వహించిన వాడు దూరపు వాడయినను,దగ్గరివాడైనను - వారిని ఇడాది హంభాగమున జయింతును.
(యజమానిఇడాది భాగమును అందుకొనవలెను.)
3.ఇడా దేవతా! నీవు శృంగ పృచ్ఛాదులు కలదానవు. నీరు,నేయి రెండు వానల దానవు. శుక్ల, కృష్ణ, కపిల వర్ణవు.మా గృహములు శాస్త్రోక్త యజ్ఞగృహములు, నీవువానికి అనుకూలవగుచు ంచ్చేయుము. నీవు స్నేహ పూర్వకఆఘ్రాణాదులు గల దానవు. వానిచే నా తలను శోధించుము.
హేఇడే ఏహి - రమ్ము.**హే అదితేః ఏహి. హే సరస్వతిః ఏహి.హే రన్తే ఏహి. హే రమతే ఏహి. హే సూనః ఏహి.**నిన్ను ఆహ్వానించినాము.నీ అనుగ్రహము పొందినాము. నీ అనుజ్ఞ లభించినది.
మాకుఈ యజ్ఞము ఫలము లభించవలెను. యజ్ఞమునందలిఆశీస్సులు సత్యములు కావలెను.ఆదరపూర్వక మనసు కలిగి యజ్ఞఫలము సాధించుటకుసమర్థుడను కావలెను.
నేనుచేసిన యజ్ఞము స్వర్గమునకు చేరును గాక. చేరినయజ్ఞము హంర్భోక్తలగు దేవతలు ఉన్న చోటునకుపోవునుగాక. పోయిన హంస్సు దేవతల భోజనశాలకుచేరునుగాక - దేవతలు దానిని అందుకొందురుగాక.
ఇంద్రుడుఈ యజ్ఞమునకు సంతుష్టుడు అగును గాత. మరొక యజ్ఞముచేయుటకు మాకు అవయవ పాటవము కలిగించును గాత.చేయనున్న యజ్ఞములకు గాను మాకు ధనాదికములులభించునుగాక. మాకు యజ్ఞఫలరూపమగు ఆశీస్సులులభించును గాత.
ఇడాదేవతా! నీవు మాకు ప్రీతి పాత్రమవు. మా కొరకు శత్రువులనుఎంతో హింసించుము. నీవు ధనవతిం అగుము.
(ఇడానుఅనుమంత్రించవలెను)
4.అవాంతర ఇడా! నీవు ప్రీతి స్వరూపమవు. మమ్ము సంతోషపరచుము. మేము నిన్ను సేంచుచున్నాము. నీవు మమ్ముఅనుగ్రహింపుము.
(1.భుజింప తగిన ఇడలోని ఒకభాగము అవాంతర ఇడ అగును.2. అవాంతర ఇడను అనుమంత్రించవలెను.)

5.అగ్ని పూజనీయుడు. అతడు ఆహుతులందరి ఘృతమును సేించును గాత. యజ్ఞదోషములను నివారించును గాత.యజ్ఞమును యోగ్యము చేయును గాత. బృహస్పతి ఈ యజ్ఞమునుిస్తరించును గాత. ఈ యజ్ఞము వలన దేవతలందరుసంతృప్తులు అగుదురు గాత.
(వేదిమధ్యభాగమును జలముచే మార్జనము చేయవలెను.)
6.యజ్ఞపురుషా! మమ్ము సంతోష పరుచుము. మేముధనమును ఇచ్చు వారలము. మా ధనమును క్షీణింపచేయకుము. మేము యజ్ఞము చేయుచున్నాము. మాశక్తిని క్షీణింప చేయకుము.
7.అన్వాహార్యమా! నీవు ప్రజాపతి భాగమవు. బలము కలదానవు.పాల వంటి రుచిగలదానవు. నీవు నా ప్రాణాపానములను కాపాడుము.సమానవ్యానములను కాపాడుము. ఉదాన వ్యానములను కాపాడుము.నీవు అక్షయమవు. నాకు క్షయము కలుగకుండుటకునిన్ను దానము చేయుచున్నాను. పరలోకమందు నాకుకలుగబోవు భోగములను తరగనీయకుము. అచట నేనునిన్న పరిపూర్ణముగ అనుభించు వాడను కావలెను.
(పితృయజ్ఞముతరువాత చేసిన కర్మయందు దక్షిణాగ్నిలో వండినఅన్నము అన్వాహార్యము అగును.)

నాలుగవఅనువాకము

(శేషాహుతులగుఅనుయాజాదుల అనుమంత్రణము.)

1. బర్హిఅను అగ్నికి సమంత్రక ఆజ్యాహుతులు అర్పించుచున్నాను.సంతానవంతుడను అగుచున్నాను.నరాశంసమను అగ్నికి సమంత్రక ఆజ్యాహుతులు ఇచ్చుచున్నాను.పశువంతుడను అగుచున్నాను.
(అనుయాజాదులహోమద్రవ్యములను అనుమంత్రించవలెను.)
2.నేను అగ్నికి ఆహుతులు అర్పించినాను. వానివలన అగ్ని రాక్షసాదులనుజయించినాడు. అగ్నివలెనే నేను సహితము ిజేతనుఅయినాను.
నేనుసోమమునకు ఆహుతులు అర్పించినాను. వాని వలన సోమమురాక్షసాదులను జయించినది. సోమము వలెనే నేను సహితముిజేతను అయినాను.
నేనుఅగ్ని షోమమునకు ఆహుతులు అర్పించినాను. వాని వలనఅగ్నిషోమము రాక్షసాదులను జయించినాడు. అగ్నిషోమమువలెనే సహితము ిజేతను అయినాను.
నేనుఇంద్రాగ్నులకు ఆహుతులు అర్పించినాను. వాని వలన ఇంద్రాగ్నులురాక్షసాదులను జయించినాడు. ఇంద్రాగ్నుల వలెనే నేనుసహితము ిజేతను అయినాను.
నేనుఇంద్రునకు ఆహుతులు అర్పించినాను. వాని వలన ఇంద్రుడురాక్షసాధులను జయించినాడు. ఇంద్రుని వలెనే నేను సహితముిజేతను అయినాను.
నేనుమహేంద్రునకు ఆహుతులు అర్పించినాను. వాని వలన మహేంద్రుడురాక్షసాధులను జయించినాడు. మహేంద్రుని వలెనే నేనుసహితము ిజేతను అయినాను.
నేనుస్విష్ట కృదగ్నికి ఆహుతులు అర్పించినాను. వాని వలనస్విష్ట కృదగ్ని రాక్షసాధులను జయించినాడు. స్విష్ట కృదాగ్నివలెనే నేను సహితము ిజేతను అయినాను.
3.ఇంద్రుడు అన్నమును ఉత్పత్తి చేయవలసి ఉన్నది. అందుకునేను స్రువమును ఎత్తినాను. అప్పుడు ఇంద్రుడు నన్నుఉత్కర్ష వంతుని చేసినాడు. స్రువమును క్రిందకుదించినాను. అప్పుడు ఇంద్రుడు నా శత్రువులను పరాభూతులనుచేసినాడు.
స్రవమునుఎత్తుట, దించుటచేత దేవతలు, బ్రహ్మయు నన్ను వర్ధిల్లచేసినారు.
ఇంద్రాగ్నులునా శత్రువులను పారద్రోలి, నశింపచేయుదురు గాత.
4.ఈ యజ్ఞమునందలి ఆశీస్సులు మమ్ము చేరును గాత. మేముఆయురారోగ్యములు కోరుచున్నాము. ఇంద్రవంతులము అగుచున్నాము.ఇంద్రుని సేించు చున్నాము. మాకు సంతానము, ఆయురారోగ్యములుకలుగుచున్ని.
5.ప్రస్తరమా! అగ్ని రోహిత అశ్వమునెక్కి నిన్ను చేరునుగాత. ఇంద్రుడు హర్యశ్వము నెక్కి నిన్ను చేరును గాత.సూర్యుడు ఏతశ అశ్వమును ఎక్కి నిన్ను చేరును గాత.

(ప్రస్తరయునుఅనుమంత్రించవలెను.)
6.అగ్నీ! నీవు పరిధులను ధరించినావు. అట్టి నీ యొక్కరశన - గుర్రపు నడుమునకు కట్టుత్రాటి - నుంచి నిన్నుౕముక్తుని చేయుచున్నాను. రశ్మి - ముఖమునకు తగిలించుకళ్లెము - నుండి నిన్ను ౕముక్తుని చేయుచున్నాను. యోక్త్ర- గుర్రపు పగ్గము - నుండి నిన్ను ౕముక్తుని చేయుచున్నాను.కావున మాకు ధనములను సుఖములను ప్రసాదించుము.మేము దేవతలకు
హౕర్భాగములుఇచ్చుచున్నాము కదా! అందును గురించి దేవతలకు ౕక్కిలిగాతెలియపరుచుము.
7.సర్వవ్యాపకుడగు శంయునకు సమంత్రక ఆహుతులుఅర్పించుచున్నాను. యజ్ఞమును పూర్తి చేయుట వలననేను ప్రతిష్ఠ గలవాడను అగుచున్నాను.
(శంయుపరిధిని అనుమంత్రించవలెను.)
8.నేను సోమ దేవతకు సమంత్రక ఆహుతులు అర్పించుచున్నాను.అందువలన ఫలవంతమగు రేతస్సు కలవాడను అగుచున్నాను.త్వష్టకు సమంత్రక ఆహుతులు అర్పించుచున్నాను. అందువలనపశువులు కలవాడను అగుచున్నాను. దేవపత్నులకు,గృహపతియగు అగ్నికి - యజ్ఞౕథునమునకు సమంత్రకఆహుతులు అర్పించుచున్నాను. అందువలన బిడ్డలు కలవాడనుఅగుచున్నాను.
(హౕస్సునుఅనుమంత్రించవలెను.)
9.దర్భగుచ్ఛమా! నీవు వేదనామకవు. ద్రవ్యలాభ సాధనమవు.నీవు అనుగ్రహించుము. నేను ధనము పొందగలవాడను.
నీవుకర్మనామకవు. వేదిన సమ్మార్జనము చేయుసాధనమవగుచున్నావు.ధనదాతవు అగుచున్నావు. నీవు అనుగ్రహింపుము. నేనుఋత్విగాదులకు ధనదానము చేయగలవాడను అగుదును.
నీవువేదస్వరూపవు. నాకు ఆజ్యాది సమృద్ధిని ప్రసాదించుము.గృహాది వసతులు కలిగింపుము. అన్న సమృద్ధిని కలిగింపుము.
(వేదిమధ్యమున దర్భగుచ్ఛమును ఉంచవలెను.)

అయిదవఅనువాకము

(ఆప్యాయనాదిమంత్రములు చెప్పబడుచున్నౕ.)

1. ఋత్విజులుప్రతి ఆహుతికి దేవతలను ఆహ్వానించుచున్నారు. వారుధ్రువమను హోమసాధనమును పట్టినారు. ఆ ధ్రువము- సూర్య పత్నియు, గోరూపధారణియగు ఉషయొక్క పాలునిండినచన్నువలె - నేతిలో నిండవలెను. ఈ యజ్ఞమునపృథౕ వేది రూపమున ఉన్నది. ఆమె వడిలో ధ్రువమనుపాత్ర ఉన్నది. అది మాటి మాటికి నేతితో నింపబడుచున్నది.అదియే ఆజ్యమహాధారయై వేది రూపమున ఉన్న భూౕనినింపుము గాత.
2.ధ్రువమా! నీవు ప్రజాపతి సంబంధౕ. యజమానిని అగునేను - నిన్ను ౕభాన్నామ లోకమున ఉంచుచున్నాను.
(యజమానిహౕశేషమును భుజించవలెను.)
3.జలపూర్ణపాత్రమా! నీవు శోభించుదానవు. నాకు అనుకూలవుఅగుము. నీవు సర్వదిశలందువ్యాపించి ఉన్నదానవు. నన్ను సర్వకార్య సమర్థుని చేయుము.నీటితో నిండిన దానవు. నన్ను పరిపూర్ణుని చేయుము.నీవు క్షయము లేని దానవు. నన్ను అక్షయుని చేయుము.
4.ప్రాచ్యాం దిశి దేవా ఋత్విజో మార్జయన్తామ్. తూర్పుదిక్కునుదేవతలు, ఋత్విజులు పావనము చేయుదురు గాక.

దక్షిణాయాందిశి మాసాః పితరో మార్జయాన్తామ్.
ప్రతీచ్యాందిశి గృహాః పశవో మార్జయన్తామ్.
ఉదీచ్యాందిశ్యాప ఓషధయో వనస్పతయో మార్జయన్తామ్.
ఉర్ధ్వాయాందిశి యజ్ఞ స్సంవత్సరో యజ్ఞపతిర్మార్జయన్తామ్.

5. మొదటిపాద ◌న్యాసమా! నీవు నరకమును నశింపచేయువాడగు◌ష్ణువు యొక్క పాదమవు. ఈపృథ్వి గాయత్రీ ఛందమునుఅభిమానించునది. దాని ◌ీద నాతొలి అడుగువేయుచున్నాను.మేము ద్వేషించు పాపములు తొలగిపోయిన◌.
రెండవపాద◌న్యాసమా! నీవు అపవాదులు పోగొట్టునట్టి ◌ష్ణువు యొక్కపాదమవు అగుచున్నావు. త్రిష్టుభ ఛందమును అభిమానించునదిఅంతరిక్షము. దాని ◌ీద నా రెండవ అడుగు వేయుచున్నాను.మేము ద్వేషించు అపవాదులు తొలగిపోయిన◌.
మూడవపాద◌న్యాసమా! నీవు శత్రుహంతయగు ◌ష్ణువు పాదమవుఅగుచున్నావు. ద్యులోకము జగతీ ఛందమును అభిమానించునది.దాని◌ీద నా మూడవ అడుగు వేయుచున్నాను. మేము ద్వేషించుశత్రువు తొలగి పోయినాడు.
నాలుగవపద◌న్యాసమా! నీవు హింసించకోరు శత్రువును హతమార్చు◌ష్ణువు యొక్క పాదమవు అగుచున్నావు. దిశలు అనుష్టుప్‌ఛందమును అభిమానించున◌. దాని◌ీద నాలుగవ అడుగునుఉంచుచున్నాను. మేము ద్వేషించు హింసక శత్రువుతొలగిపోయినాడు.
(వేదిమధ్యమున యజమాని వేయి అడుగులను ◌ష్ణు పాదములుగభా◌ంచి వేయవలెను. మూడు అడుగులు మంత్రసహితముగను- నాలుగవ అడుగు మంత్ర రహితముగను వేయవలెను.)

ఆరవఅనువాకము

(ఇందుసూర్య ప్రార్ధన చెప్పబడినది.)

1. ఆహవనీయాగ్నీ!నీ అనుగ్రహము కలిగినది. అందువలన తొలిభోగములుఅనుభ◌ంచదగిన భూ◌ుని పొందినాము. తదుపరి ఆదిత్యలోకమునుపొందినాము. నీ అనుగ్రహమున మాకు భంగము వాటిల్లలేదు.మేము చేయు తపములకు సహితము భంగముకలుగకున్నది.
2.ఆదిత్యా! నీవు చక్కని వాడవు. కిరణ్మంతములగు చంద్రాదిగ్రహములందుశ్రేష్ఠుడవు. ఆయువును ఇవ్వగలవాడవు. నాకు ఆయువునుఇమ్ము. వర్చస్సునిచ్చు వాడవు. నాకు వర్చస్సునిమ్ము.
3.మేము ద్వేషించు శత్రువును సమస్త దిశల నుండి- ది◌నుండి - అంతరిక్షమునుండి - భూ◌ునుంచి తొలగించుచున్నాను. మేము ఏ శత్రవును ద్వేషించుచున్నామో అతడుతొలగించబడినాడు.
4.నేను సూర్యునంతటి తేజస్సు కలవాడను అగుదునుగాత.
5.ఆదిత్యుని ఆవృతమును అనుసరించి నేనును పరిభ్ర◌ుంతునుగాత.
(యజమానికుడివైపునకు తిరుగవలెను.)
6.నేను సంతానముతో కలసి ఉందును గాత. సంతానమునాతో కలసి ఉండును గాత. నేను ధనసమృద్ధితో కలసిఉందును గాత. ధనసమృద్ధి నాతో కలసి ఉండును గాత.(ఉత్తరమునకు తిరగవలెను.)
7.అగ్నీ! నీవు స◌ుధచే జ్వలించుచున్నావు. నా కొరకు మరింతజ్వలించుము. నేను సహితము ప్రకాశవంతుడను అగుదునుగాక - **స్వాహా.**
(ఆహవనీయాగ్నియందు స◌ుధ వేయవలెను.)
8.యజ్ఞము వసుమంతము అగునుగాక. అగ్నీ! నేను ధనవంతులందుఅధికుడను అగుదును గాత.
(ఆహవనీయాగ్నినిప్రార్థించవలెను.)
9.అగ్నీ! నీవు ఆయుష్యములను పోషించుచున్నావు. మాకుసర్వత్ర బలమును, అన్నమును కలుగచేయుము. శత్రుసేననుదూరముననే ◌వరింపుము.
అగ్నీ! నీవు చక్కని కర్మములవాడవు. మమ్ము ప◌త్రులనుచేయుము. వర్చస్సు నిమ్ము. సామర్థ్యము కలిగించుము.పుష్టి నిమ్ము. ధనము ప్రసాదించుము.
(గార్హపత్యాగ్నినిసే◌ంచవలెను.)
10.అగ్నీ! నీవు గృహపతి◌. నీ వలన నేను సుగృహపతినిఅగుదును. గృహపతివగు నా వలన నీవు సుగృహపతి◌అగుదువు.
నాకుశతహిమముల ఆయువు కలుగునట్లును, సంతానముకలుగునట్లును, నా బుద్ధి ప్రకాశించునట్లును

ఆశీర్వదించమనిప్రార్థించుచున్నాను.
(గార్హపత్యాగ్నినిసేంచవలెను.)
11.యజ్ఞమా! ఏ ప్రజాపతి నిన్ను నియంచినాడో - అతడే నిన్నుముక్తను చేయును గాత.
(యజ్ఞమునకుఉద్వాసన చెప్పవలెను)
12.అగ్నీ! నీవు యజ్ఞమునకు అధిపతిం. నేను యజ్ఞమునుఆచరించినాను. అందుకు సమర్థుడను అయినాను. ఆ యజ్ఞమునాకు సమృద్ధి ప్రసాదించినది.
(ఆహవనీయాగ్నిలోసంధ వేయవలెను.)
13.యజ్ఞము ముగిసినది. అది మరల మరల జరుగునుగాత.యజ్ఞము మమ్ము గుర్తించినది. అది వర్ధిల్లును గాత. యజ్ఞముదేవతలకు అధిపతి అగునుగాక. అది మమ్ము అధిపతులనుచేయును గాత. మేము ధనపతులను అగుదుము గాత.
(యజమానిఈ మంత్రమును జపించవలెను.)
14.అగ్నీ! ఈ యజ్ఞము గోమంతము, అజవంతము, అశ్వవంతము,ఋత్విగ్వంతము అగును గాత. ఈ యజ్ఞము ఎన్నడును తిరస్కరింపబడకుండునుగాత.
ఈ యజ్ఞముఅన్ననంతము, బహుధనోపేతము, అంఘ్నము, ద్వద్యు క్తముఅగునుగాక.
బలవాన్అగ్నీ! ఈ యజ్ఞము మరల మరల జరుగుచుండును గాత.
(యజమానితూర్పు దిశగా ముందుకు జరిగి ఈ మంత్రమును జపించవలెను.)

ఏడవఅనువాకము

(దేవతాపరిగ్రహాదికము వరించబడినది.)

1. ఒకేకాలమందు జరుగు సోమయాగములెట్లో అట్లే ఏక కాలమునజరుగు యజ్ఞములు అగుచున్నం. దర్శపూర్ణమాస యాగములనుఅనేకులగు యజమానులు ఒకే సమయమున చేయుదురు.అప్పుడు ఏ యజమాని యజ్ఞమునకు దేవతలు వచ్చెదరు?ఏ యజమాని యజ్ఞమునకు రాకుందురు?
ఏ యజమాని- ఇంతరులకన్నా - ముందు యాగము ప్రారంభించి దేవతలనుఆహ్వానించునో అతడు ఆ దేవతలను మరుసటి రోజు యజించవచ్చును.
(దేవతలుంధ రూపములు ధరించి అనేక యజ్ఞములకు ఒకేసారిరాగలరు అనునది ఒక పక్షము.)
2.ఆహవనీయాగ్ని దేవతల పరిగ్రహార్థ ప్రదేశమగును.ఆహవనీయ, గార్హపత్యాగ్నుల మధ్య స్థానము పశువులుపరిగ్రహార్థ ప్రదేశమగును. గార్హపత్యము మానవులపరిగ్రహార్థ ప్రదేశమగును. దక్షిణాగ్ని పితృ దేవతలపరిగ్రహార్థ ప్రదేశమగును.
3.యజమాని తొలుత ఆహవనీయ, గార్హపత్య, దక్షిణాగ్ని స్థానములందుఅగ్నిని స్థాపించవలెను. తదుపరి దేవతల పరిగ్రహణస్థానము నందు దేవతలను ఆహ్వానించవలెను. మరుసటిరోజు ఆ దేవతలను ఉద్దేశించి యాగము చేయవలెను.
4.అగ్ని వ్రతపతి. వ్రతమున అతడు వ్రతయోగ్యుడు అగుచున్నాడు.యజమాని వ్రతముననే వ్రతవంతుడు అగుచున్నాడు.
5.యజమాని వ్రతమును అవలంబించదలచును. అప్పుడుఅతడు 'అగ్నీ! నేను వ్రతము అవలంబించుచున్నాను' అనిచెప్పవలెను.
6.దేవతలందరిలో అగ్నియే వ్రతపతి అగును. కావున అగ్నినిఉద్దేశించియే యజ్ఞము చేయవలెను.
7.బర్హిరాహణము - దర్భలను సేకరించుట - పూర్ణిమయందు చేయవలెను. వత్సాపాకరణము - గోవుల నుండిదూడలను డదీయుట - అమావాస్యనాడు చేయవలెను.
ఈ తిథులుయాగమునకు గాని నిర్ణయించబడినం.
8.అగ్నిని దర్భ పరిస్తరణమునకు పూర్వుడుగను. అపరుడుగనుయజించదగిన వాడని చెప్పబడినది.

9.మానవులు గడ్డికప్పుగల ఇంటిని కోరుచుందురు. దేవతలుఅది లేని దానిని కోరరు కదా! దేవతలు అనుగ్రహమున- అప్పుడప్పుడు - అక్కడక్కడ - నూతన నివాస గృహములుఏర్పడుచున్నవి. అది తెలిసిన యజమాని అగ్నిని యజించవలెను.అప్పుడు యజమాని వద్దకు దేవతలు వచ్చెదరు. మరుసటిరోజున అతడు యాగము చేయవలెను.

10.యజమానియగువాడు గ్రామ్య, అరణ్య పశువులను సంపాదించవలెననిచెప్పబడినది. గ్రామ్యములగు ధాన్యాదులను భుజించకఉపవసించినచో గ్రామ్య పశువులు లభించును. అరణ్య ధాన్యములగునీవారాదులు భుజించుట వలన అరణ్య పశువులు లభించును.ఉదయ విధిధాన్యములు వర్జించి ఉపవసించిన పితృదేవతాకములగును.

11.ఆరణ్యక ధాన్యము ఇంద్రియాభివృద్ధి హేతువగును. యజమానిఆ ధాన్యమును భుజించి ఇంద్రియాభివృద్ధిని పొందవలెను.

12.యజమాని భుజించకున్న ఆకలిగొన్న వాడగును. భుజించినచోరుద్రుడు అతని పశువులను వధించును.

13.అట్లగుట వలన యజమాని నీరు త్రాగవలెను. అందువలనభోజనము చేసినట్లుగాని చేయనట్లుగాని కాకుండును.ఆకలిగొన్నవాడు కాకుండును. ఆ విధముగ చేసిన రుద్రుడుయజమాని పశువులను వధించడు.

14.యజ్ఞము వజ్రాయుధము వంటిది కాగా ఆకలి శత్రువువంటిది అగును. ఉపవసించిన యజమాని వజ్రాయుధముఅగుచున్నాడు. తన శత్రువగు ఆకలిని సంహరించుచున్నాడు.

ఎనిమిదవఅనువాకము

(జలప్రణయణము, యజ్ఞాయుధ సంభృతి చెప్పబడుచున్నది.)

1. శ్రద్ధవహింపకయజ్ఞము చేసినట్లయిన దేవతలు అట్టి యజ్ఞమునుఅంగీకరించరు.

2.ఉదకములు శ్రద్ధా స్వరూపములు. కావున ఉదకములనుప్రణయనము చేయవలెను. అట్లయిన యజ్ఞమున శ్రద్ధవహించినట్లగును. ఆ యజ్ఞము నందు దేవతలు, మానవులుసంతసింతురు.

3.ఉదకములు శరీర ధర్మములను, వాక్కును కూడ అతిక్రమించుచున్నవి.మనసును మాత్రము అతిక్రమించజాలవని పెద్దలు చెప్పుచున్నారు.

4.యజమాని మనసులో పృథ్విని ధ్యానించుచు జల ప్రణయనముచేయవలెను.

5.పృథ్వియే మనస్సగును. కావున పృథివిని ధ్యానించి అపాంప్రణయనముచేసిన యజమాని పృథివి చేతనే అపాంప్రణయనము చేసినవాడుఅగుచున్నాడు.

6.అది తెలిసికొనిన యజమాని హవిస్సు లుప్తము కాకుండును.

7.అధ్వర్యుడు యజ్ఞ పరికరములను సాధించవలెను.యజ్ఞ సాధనములే యజ్ఞమగును.
కావునయజ్ఞ సాధనములను ఆర్జించినచో యజ్ఞమును ఆర్జించినట్లగును.

8.యజ్ఞ సాధనములను ఒక్కొక్క దానిని ఉపయోగించిన పితృదేవతాకమగును.ఒకేమారు అన్నింటిని ఉపయోగించిన మానవ సంబంధమగును.

9.యజ్ఞ సాధనములను జంటలుగా ప్రయోగించవలెను. అట్టిప్రయోగమునకు 'యాజ్య పురోవాక్యల రూపము' స్త్రీ పురుషాత్మకమిథునత్వము సిద్ధించును.

10.యజ్ఞపు మొదటనే యజ్ఞ సంబంధములగు పది విధములగుపరికరములను తెలిసికొని సంపాదించిన యజమాని యజ్ఞమునిర్విఘ్నముగా కొనసాగగలదు.

11.1. స్ఫ్య. 2. కపాలిని. 3. అగ్నిహోత్రహవణి. 4. శూర్పము.5. కృష్ణాజినము 6. శమ్య 7. రోలు 8. రోకలి 9. దృషద్ అనుశిల 10. ఉపల అను రాయి. ఈ పది యజ్ఞ సాధనములు అగును.

12.దేవతలు వినునట్లు యజ్ఞము చేసిన యజమాని యొక్కహవ్యమును దేవతలు స్వీకరించుచున్నారు.

13.ఈ యజ్ఞమునకు దేవతలను ఆహ్వానించువాడు అగ్ని. నేనుఅటువంటి అగ్నిని ఆహ్వానించుచున్నాను. అని పాత్ర యందుంచినహవిని అభిమంత్రించవలెను.

14.ఈ అభిమంత్రణము యజ్ఞమునకు స్వీకార స్వరూపముఅగును. దీనిని గ్రహించి యాగము చేయవలెను.

15.అట్టి అభిమంత్రణము యజ్ఞపు స్థిరత్వమునకని చెప్పవలెను.వాక్కును నియంత్రించవలెను.

(మంత్రముచెప్పి మౌనము వహించవలెను.)
16.శబ్దోచ్చారణమున మనసు యజ్ఞము నుండి తొలగును.కావున మనస్సుతోనే ప్రజాపతి యజ్ఞమును ప్రారంభించినాడు.రాక్షస సంచార పరిహారార్థమై యజమానియు మౌనమువహించి మనసుచే యజ్ఞమును ఆచరించవలెను.
17.యోగము కలిసినప్పుడు యజమాని యాగము చేయవలెను.అట్టివాడు యజమానులందు ప్రసిద్ధుడు అగుచున్నాడు.
18.ఏ ప్రజాపతి నిన్ను యజ్ఞమునకు యోగ్యునిగా చేయవలసినవాడో- ఆ ప్రజాపతియే నిన్ను యజ్ఞ యోగ్యుని చేయును అని చెప్పబడినది.కావున ఆ ప్రజాపతియే ఈ యజ్ఞమును యోగ్యము చేయుచున్నాడు.యోగకాలమున యాగము చేయువాడు అగుచున్నాడు.

తొంమ్మదవఅనువాకము

(ద్వాదశద్వంద్వసంపత్తి ివరించబడినది.)

1. ప్రజాపతిఅగ్ని హోత్రాది యాగములను సృష్టించినాడు. వానిలో అగ్నిహోత్రము- అగ్నిష్టోమము ఒక ద్వంద్వము అగును. పౌర్ణమాసి - ఉక్థముఒక ద్వంద్వము అగును.
అమావాస్య- అతిరాత్రము ఒక ద్వంద్వము అగును.
ప్రజాపతివానిని సరిసమానముగా ఏర్పరచినాడు. అగ్నిష్టోమము ఇచ్చినంతఫలమునే అగ్నిహోత్రయాగము కలిగించును. పూర్ణమాసిఅంతటి ఫలముచే ఉక్థము కలిగించును. అమావాస్య అంతటిఫలమునే అతిరాత్రము కలిగించును.
2.ఏ యజమాని ఈ ిషయమును తెలిసికొని అగ్నిహోత్రయాగముచేయునో అతనికి అగ్నిష్టోమ యాగమంతటి ఫలము కలుగును.
ఏ యజమానిఈ ిషయము తెలిసినవాడై పౌర్ణమాసి యాగము చేయునోఅతనికి ఉక్థ యాగమంతటి ఫలము లభించును.
ఏ యజమానిఈ ిషయమును తెలిసినవాడై అమావాస్య యాగము చేయునోఅతనికి అతిరాత్రయాగమంతటి ఫలితము దక్కును.
3.పరమేష్టి కన్న మున్నే దర్శపూర్ణమాస యజ్ఞముఏర్పడినది. ఆ యజ్ఞమును అనుష్ఠించిన యజ్ఞకర్త పరమేష్ఠిత్వపదిని చేరుకున్నాడు.
ఆ యజ్ఞముప్రజాపతిని ప్రోత్సహించినది. ప్రజాపతి దర్శపూర్ణమాసయజ్ఞము చేసినాడు. ఉత్తమ పదిని పొందినాడు.
అదిఇంద్రుని ప్రోత్సహించినది. ఇంద్రుడు దర్శపూర్ణమాసయజ్ఞము చేసినాడు. ఉత్తమ పదిని పొందినాడు.
అదిఅగ్నిషోమ దేవతలను ప్రోత్సహించినది. వారు దర్శపూర్ణమాసయజ్ఞమును అనుష్ఠించినారు. ఉత్తమ పదిని పొందినారు.
ఏ యజమానిఈ ిషయములను తెలిసికొన్నవాడై దర్శపూర్ణ మాస యజ్ఞమునుఅనుష్ఠించునో అట్టివాడు నిశ్చయముగ పరమపదమునుపొందుచున్నాడు.

4.దశ పూర్ణమాస యజ్ఞములను ిశేషముగా చేసినయజమానికి సంతానము, పశువులు, ిథునములు కలిగివర్ధిల్లుచున్నాడు. సంవత్సరమునందు గల పన్నెండునెలలలోనూ దశ పూర్ణమాసయాగము, ద్వాదశ ద్వంద్వములుచేయవచ్చునని చెప్పుచున్నారు.
5.1. అధ్వర్యుడు ఆవుపాలు పితుకుటకు దూడను ిడువవలెను.2. ఉఖ యను పాత్రమ గార్హపత్య అగ్ని ీద పెట్టవలెను.3. ధాన్యమును దంచవలెను. 4. దృషద ఉపల శిలలచేపోటు వేయవలెను. 5. దృషత్తునందు పిండి చేయవలెను.6. పురోడాషమును వండుటకు పాత్రను నిప్పు ీద పెట్టవలెను.7. ఉడికించవలెను. 8. నేయి పోయవలెను. 9. వేదిని అమర్చబోవుస్థలమున స్తంభయజువును హరించవలెను. 10. గడ్డి,దుమ్మును దోసిలితో ఎత్తి పోయవలెను. 11. వేదిని ఏర్పరచవలెను.12. యజమానపత్ని నడుమునకు త్రాడు కట్టవలెను. 13.స్ప్య చే

గీయబడిన గీతయందు ప్రోక్షణీ పాత్రను ఉంచవలెను.14. గీచిన గీతలో నేయి వేయవలెను.
6.ఇవియే దశ పూర్ణమాస యాగమునందలి ద్వంద్వ ప్రక్రియలు.వీనిని అనుష్ఠించి యాగము చేసిన యజమాని"ప్రప్రజయాపశుభిర్మిథునైర్జాయతే"
(5వమంత్రమున చెప్పినవి 14. అనగా 7ద్వంద్వములు అగును.8వ అనువాకము నందలి 11వ మంత్రమున చెప్పబడిన10 -5 ద్వంద్వములు అగును. 7+ 5 = 12 అనగా ద్వాదశ ద్వంద్వములుఅగును.)

పదవఅనువాకము

(హవిస్సాదనమువివరించబడుచున్నది.)

1.ధ్రువో % సిఇత్యాదిమంత్రము జ్ఞాతుల స్థిరత్వమును చెప్పుచున్నది. ఉగ్రోసిఇత్యాది మంత్రములు జ్ఞాతులు ప్రతివాదులు కారు అని చెప్పుచున్నది.యజమానికి ప్రతికూలుడై, అతనిని నశింప చేయగోరుజ్ఞాతి విషయముననే యజమాని ఉగ్రుడు అగుచున్నాడు అని"అభిభూరసి"అనుమంత్రము చెప్పుచున్నది.
2.యజమాని అగ్నిని "యునజ్మీత్యాది"మంత్రములచేతనేనియమించుచున్నాడు అని చెప్పబడినది.
3.యజ్ఞము సమృద్ధమైనప్పుడు దేవతలు స్వర్గమునుపొందినారు. యజ్ఞము సమృద్ధిము కానప్పుడు దేవతలురాక్షసులనుపరాభవించినారని "యన్మే అగ్నే"అను మంత్రము చెప్పుచున్నది.
అందువల్లయజమాని యజ్ఞమును సమృద్ధము చేసినప్పుడే స్వర్గమునకుచేరుచున్నాడు. యజ్ఞము సమృద్ధము కాకున్న శత్రువులనుపరాభవించుచున్నాడు.
4.యజమాని 'భూః ' 'భవః' 'సువః'అను వ్యాహృతులచే హోత్రకర్మ అగ్ని యందు హవిస్సులనుచేర్చవలెను.
5.అగ్నిహోత్ర కర్మ యజ్ఞములకు ముఖము వంటిది అగును.భూర్భువాది వ్యాహృతులు బ్రహ్మస్వరూపములు. వీనివలన యజ్ఞముఖమునందు బ్రహ్మస్వరూపములగు వ్యాహృతులు చేసినట్లగును.
6.అగ్నిహోత్ర కర్మ చేసిన సంవత్సరము తరువాత సహితముఈ వ్యాహృతులచేతనే హవిని అర్పించవలెను.
7.అగ్నిహోత్ర క్రతువు యొక్క ఆద్యంతదినములందు వ్యాహృతులనుబ్రహ్మయే ఏర్పరచినాడు. కావున యజమాని ఆ సంవత్సరమునుబ్రహ్మ రూపముగనే పరిగ్రహించుచున్నాడు.
8.దశపూర్ణమాస, చాతుర్మాస్య క్రతువులు చేయు యజమానిఈ వ్యాహృతులతోనే అగ్నియందు హవిస్సులు సమర్పించవలెను.
దశపూర్ణమాస,చాతుర్మాస్యములు యజ్ఞములకు ముఖము వంటివి. వ్యాహృతులుబ్రహ్మస్వరూపములు. కావున వీనివలన యజ్ఞముఖమునందుబ్రహ్మస్వరూపములగు వ్యాహృతులు చేసినట్లగును.సంవత్సరము తరవాత కూడ ఈ వ్యాహృతులచేతనే హవినిఅర్పించవలెను. అందువలన బ్రహ్మస్వరూపమైన సంవత్సరమునుగ్రహించినట్లగును.
9.సామవేద మంత్రముచేత అనుష్ఠించబడిన యజ్ఞముయొక్క ఫలితము దేశమునకు చెందును.
ఋగ్వేదమంత్రముల చేత అనుష్ఠించబడిన యజ్ఞము యొక్కఫలితము దేశ ప్రజలకు చెందును. అందువలన యజమానిఫలితము లేని యజ్ఞము చేసినవాడు అగును.
కావునమంత్రములకు ముందు వ్యాహృతులను చేర్చవలెను.అందువలన బ్రహ్మస్వరూప వ్యాహృతులు ఆదిగా మంత్రముచదివినట్లగును. అందువలన యజమాని ఫలసహితమగుయజ్ఞము చేసినవాడగును.
10.హోత యజమాని కొరకు యజ్ఞము చేయించును. ఒకప్పుడుహోత యజమానికి వ్యతిరేకి కావచ్చును. అట్లయినప్పుడుహోత యజ్ఞఫలమును యజమాని శత్రువులకు అందించదలచును.అట్టితరి పురోనువాక్యయందు వ్యాహృతులను ప్రయోగించవలెను.పురోనువాక్య శత్రు దేవతాకము కదా! అందువలన యజ్ఞఫలముశత్రువులకు చెందును.
(ఇదిహేయము, నీచము. యజమాని సొమ్ముతిని, అతని శత్రువునకుఫలము నందించకోరుట ద్రోహమగును. ఇది హోతయజమానిని వప్పగించినట్లగును. ఏ సభ్య సమాజముఈ పద్ధతిని అంగీకరించదు. ఇందు ఒకరి ఆధిక్యత స్పష్టము!)
11.పెక్కురు యజమానులు చేయు యజ్ఞములు ఉండును. ఆయజ్ఞ ఫలము అందరకు సమానముగా అందవలెనన్నచోహోత పురోనువాక్యలోని ఋక్కుయొక్క అర్ధభాగము ఉచ్చరించినవెంటనే మొదటి వ్యాహృతిని -

యాజ్య ప్రారంభమునకుముందు రెండవ వ్యాహృతిని - యాజ్యలోని ఋక్కు యొక్కసగభాగము ఉచ్చరించగనే మూడవ వ్యాహృతిని ప్రయోగించవలెను.అందువలన యజ్ఞ ఫలము యజమానులందరకు సమానముగాలభించును.

12.పర్జన్యుడు వర్షము - అందరి కొరకు సమముగా వర్షించును.అట్లే యజ్ఞము యజమానులందరూసమాన ఫలమును ఇచ్చుచున్నది. నదీ తీరపు జనులందరునీరు తీసుకుందురు. అట్లే యజమానులు యజ్ఞ ఫలమునుఅనుభించుచున్నారు.

13.స్రువము నందలి ఆఘారాజ్యమా! నీవు మనసువు. మనసుప్రజాపతి సంబంధి. యజ్ఞము సహితము ప్రజాపతి సంబంధియే.కావున నీవు వానితో కూడి నన్ను ఆవహింపుము.'**మనో%సి**'అనుమంత్రము ఈ షయమునే చెప్పినది.

మనోవై ప్రాజాపత్యం ప్రాజాపతో యజ్ఞో మనసుప్రజాపతియే. యజ్ఞము ప్రజాపతియే కావున మనసు తనయందేయజ్ఞమును ధరించుచున్నది.

ఆఘారాజ్యమా!నీవు ఇంద్ర సంబంధి. శత్రు నాశకమగు వాక్కువు.నీవు నన్ను ఆవహించుము. 'వాగసి' అను మంత్రముషయము చెప్పినది.

వాక్కుఇంద్ర సంబంధము. అందువలన వాక్కు తనయందే ఇంద్రునిధరించుచున్నది.

పదకొండవఅనువాకము

(ఆశ్రావణాదిమంత్రములు ధింపబడుచున్న.)

1. ప్రజాపతిసర్వ యజ్ఞములను అనుసరించి ఉండువాడు. అతడు సప్తదశనామకుడు.ఈ షయము తెలిసిన యజమాని సంపూర్ణ యజ్ఞము చేసినవాడుఅగుచున్నాడు. అతని యజ్ఞము భ్రష్టము కాకున్నది. (ఆశ్రావణాదిమంత్రములు 17 అక్షరములు. కావున ప్రజాపతి సప్తదశనామకుడు.)

2.ఆశ్రావయ 4 అక్షరములది+అస్తుశ్రౌషట్4 అక్షరములది+ యజ2 అక్షరములది + యేయజామహే 5 అక్షరములది +వౌషట్2 అక్షరములది. ఈ 17 అక్షరముల అయిదు మంత్రములగుచ్ఛము ప్రజాపతి అగును. ఆ ప్రజాపతి అన్ని యజ్ఞములందుఉన్నాడు. ఈ షయము తెలిసిన యజమాని సంపూర్ణ యజ్ఞముచేసిన వాడగుచున్నాడు. అతని యజ్ఞము భ్రష్టము కాకున్నది.

3.యజ్ఞపు ఆరంభమును - మధ్యను - సమాప్తిని తెలిసినయజమాని సాంగము, వాకల్య రహితమగు యజ్ఞము చేసినవాడుఅగుచున్నాడు. అతనికి సకల యజ్ఞ ఫలము లభించుచున్నది.

4.మంత్ర పంచకమునందలి తొలి మంత్రము యజ్ఞపుఆరంభము. 2,3,4 మంత్రములు మధ్యమం - 5వది సమాప్తిఅగుచున్న.

5.సత్యవాక్కు యొక్క ఫలితమును తెలిసికొనిన యజమానిసూనృత వాక్కు యొక్క ఫలితమును పొందుచున్నాడు.

6.'**యజ్ఞో వైసూనృతా**' -యజ్ఞమే సత్యవాకు. ఈ సూనృతమును గోవును"**ఆశ్రావయ**"అనుమంత్రముచే పిలుచుచున్నాడు. "**అస్తుశ్రౌషట్**"అనుమంత్రముచే దూడను డుచుచున్నాడు. '**యజ**'అనుమంత్రమున పాలు పితుకు పాత్రను అందుకొనుచున్నాడు.'**యేయజామహే**' అనుమంత్రమున పాలు పితుకువాడు ఆవు వద్ద కూర్చొనుచున్నాడు.'**వషట్**'అనుమంత్రము వలన పాలు పితుకుచున్నాడు.

ఈ షయములుతెలిసిన యజమాని వాస్తవముగా సూనృత గోవు పాలు పితుకుచున్నాడు.

7.ఒకప్పుడు దేవతలు యజ్ఞమునందు ఆసీనులు అయినారు.అప్పుడు దిశములు రిక్తములుగా అగుపించిన. అంతటదేవతలు మంత్ర పంచకమును కనుగొన్నారు. వారుతొలి మంత్రమున వాయువును, రెండవ మంత్రమునఆకాశమును, మూడవ మంత్రమున ద్యుత్తును, నాలుగవమంత్రమున ఉరుమును, అయిదవ మంత్రమున వర్షమునుకల్పించినారు. అప్పుడు దిశలు ఆప్యాయములు అయిన.

ఈ షయముతెలిసికొనిన యజమానికి దిశలు ఆప్యాయములు అగును.

8.ఒక యజమాని సప్తదశాక్షరమయి ప్రజాపతిని గ్రహించినాడు.అంతట ప్రజాపతి ఆ యజమానిని

అనుగ్రహించినాడు. ప్రజాపతిఅనుగ్రహము పొందిన యజమాని ఇతర యజమానులందుశ్రేష్ఠుడు అయినాడు.
9.మంత్ర పంచకమునందలి సప్తదశాక్షర పతియే తెలియదగినవాడు.ఆ ప్రజాపతిని ఎరిగిన యజమాని ఉత్కృష్టుడు అగుచున్నాడు.
10.వసంతమును సంతోషపెట్టుచున్నాను అనుట వలన రుతువులేప్రయాజ మంత్రములైనవి. యజమాని రుతువులను సంతోషపెట్టుటవలన రుతువులు అతనికి అనుకూలములు అగుచున్నవి.
ఈ విషయముతెలిసికొన్న యజమానికి రుతువులు అనుకూలములు అగుచున్నవి.
11.అగ్నిషోమ సంబంధ దేవయజ్యచే నేను నేత్రవంతుడనగుదును.అట్లని అగ్నిషోమాభ్యమంత్రమునుడినది. నేత్రవంతులగుఅగ్నిషోమాది దేవతల యజ్ఞము చేసినవాడు నేత్రవంతుడుఅగుచున్నాడు.
12.**అగ్ని ర్వైదేవానామన్నాదో**-అగ్నియేదేవతలకు అన్నము అందించుచున్నాడు. అగ్ని యందే అన్నమిచ్చుటచేరి ఉన్నది. అట్లని **'అగ్నేరహం'**అనుమంత్రాదులు చెప్పినవి.
13.ఉపాంశు యజమాననే దేవతలు రాక్షసులను సంహరించినారు.దానిచేతనే శత్రువులను వధించినారు.
అట్లని**'దబ్ధిరస్యదబ్ధో'**అను మంత్రము వచించినది.
14.అగ్నిషోమ దేవతల దేవయజ్యము వలననే నేను వృత్రహంతనుఅయినాను. అని అగ్ని షోమాది మంత్రము చెప్పుచున్నది.
ఇంద్రుడువృత్రహంతయగు అగ్నిషోమముల వలననే శత్రువులనుహింసించి, వధించకలిగినాడు.
15.ఇంద్రాగ్నుల దేవయజ్య వలననే నేను ఇంద్రియపటుత్వముకలవాడను. అన్నాదుడను అగుదును అని చెప్పబడినది.
ఇంద్రియపటుత్వము కలవాడే అన్నాదుడు అగుచున్నాడు.
16.ఇంద్రుని దేవయజ్య వలన నేను ఇంద్రియ పటుత్వముకలవాడను అగుదును అని 'ఇంద్రసాహ' ఇత్యాది మంత్రములుచెప్పుచున్నవి.
అందువలనయజమాని**'ఇంద్రవ్యేవభవతి'** ఇంద్రియపటుత్వము కలవాడనుఅగుచున్నాడు.
17.మహేంద్ర దేవయజ్యవలన నేను విజేతను, మహిమాన్వితుడనుఅగుదును అని
'మహేంద్రస్యాహ'ఇత్యాదిమంత్రములు వచించుచున్నవి.
అట్లగుటచేయజమాని విజేతయు, మహిమాన్వితుడును అగుచున్నాడు.
18.స్విష్టకృత అగ్ని దేవయజ్య వలన నేను ఆయుష్యమును,ప్రతిష్ఠను పొందుచున్నానని
'అగ్నేస్స్విష్టకృతో'ఇత్యాది మంత్రములు చెప్పినవి.
కావునయజమానికి ఆయువు, ప్రతిష్ఠ కలుగుచున్నవి.

పన్నెండవఅనువాకము

(యాజ్యాపురోను వాక్యలు)

1. పుత్ర,భృత్యాదుల కొరకు ఇంద్రుని ఆహ్వానించుచున్నాము. అతడుకేవలము మావాడు అగును గాత.
2.నరులు ఇంద్రుని అర్ధ హవిస్సు వహించుటకు ఆహ్వానించుచున్నారు.పారమును ఎరిగిన యజమానులు కర్మలను అనుష్ఠించుచున్నారు.
ఇంద్రా!నీవు శూరుడవు, ధనదుడవు, బలములను పెంచువాడవు.మాకు గోవ్రజమును ఇమ్ము.
3.ఇంద్రా! నీవు శతక్రతువవు. నీ అనుగ్రహము వలననేను పంచ జనుల సామర్థ్యమును సంపూర్ణముగా తెలియుచున్నాను.
4.ఇంద్రా! నీవు యాగోద్దేశ్యుడవు. యాగములందు దేవతలందరికన్న గొప్పవాడవు. నీవు వృత్రుని వధించినావు. క్షత్రియజాత్యభిమానము కలవాడవు. బలయుతుడవు. శత్రువునుతిరస్కరించగలవాడవు. అందువలన నీకు హవిస్సులు- దేవతలతో క్రమముగా అందించబడుచున్నవి.
5.సూర్యుని అశ్వములు ఏడును రథమున తమంత తాముగాతగులుచున్నవి. సూర్యుడు అతీంద్రియాజ్ఞాని. కీర్తిమంతులందుకీర్తిమంతుడు. ప్రకాశమంతుడు. అంతటి వాడు ఇంద్రునకుఅతిథి అగుచున్నాడు. ఇంద్రుని మహిమ

అంతటిది!
6.ఇంద్రా! చెట్లకు కాయగసరు లేకుండెను. వర్షముకలిగించినావు. వాటికి కాయలను, ఫలములను కలిగించినావు.సూర్యుని ఆకాశమునందు స్థాపించినావు.
యజమానులుఇంద్రునకు ప్రియమగు పురోడాశాదులు - భక్తియుక్తముగ,సామములచేత - చక్కగా కాల్చుదురు గాత. చక్కని స్తుతులచేస్తుతింతురు గాత.
7.సామగాయకులు బృహత్ సామమున ఇంద్రుని స్తుతించుచున్నారు.అర్కిణులు ఋక్కులచే ఇంద్రుని స్తుతించుచున్నారు. అన్యవచనముసహితము ఇంద్రుని స్తుతించుచున్నది.

8.శతక్రతూ! ఉద్గాతలు నిన్ను కీర్తించుచున్నారు. అర్కిణులునిన్ను భజించుచున్నారు. అధ్వర్యులు వంశమును వలెనిన్ను ఉన్నతుని చేయుచున్నారు.
9.ఇంద్రా! గ్రీష్మకాలమున దావాగ్నిచే భూములు పరితప్తములుఅగుచున్నం. వర్షము కలిగించి వానిని నీవు పునరుజ్జీంపచేయుచున్నావు. నిన్ను మేము సంతోషపెట్టదలచినాము.స్తుతించుమంచి మనసు కలిగి ఉన్నాము. నీవు ఈ హంస్సునుస్వీకరించుము. అందువలన యజమాని కోరికలు ఫలించునుగాత.
10.ఇంద్రా! నిన్ను ఆనంద పరచ దలచినందున మేము సుబుద్ధులముఅయినాము. కావున మరణము వరకు నిన్నే స్తుతింతుము.నది దాటించుమని ఉభయతీరముల జనులు నాంకుని ఆహ్వానింతురు.అట్లే పాపంముక్తులమైన మమ్ము ఉభయవంశజులు ఆహ్వానించుచున్నారు.
11.ఇంద్రుడు ప్రకాశించువాడు. యాగములకు ముఖ్యుడు. పాపములనుండిపించువాడు. యజ్ఞఫలములను ఇచ్చువాడు. వర్షమునుతరుగనీయని వాడు. ఋత్విజులారా! అట్టి ఇంద్రుని మరింతగాస్తుతించండి. అశ్వినులారా!ఇతనికి ఇంద్రియ పాటవమును - బలమును కలిగంచండి.
12.ఇంద్రా! మా శత్రువులను హింసింపుము. మమ్ము చంపదలచిసేనను కూర్చువాని తలవంచుము. మమ్ము అంతటను నశింపచేయు శత్రువును పాదాక్రాంతుని చేయుము.
13.ఇంద్రా! మమ్ము క్షతినుండి రక్షించు బలము కలిగి జన్మించినావు.నీవు నరుల కోర్కెలు తీర్చువాడవు. శత్రుభావము గలవారినితిరస్కరించినావు. దేవతలకు హంస్సులు అర్పించువాడికిసకల భోగములు కల్పించినావు.
14.ఇంద్రా! నీవు భయంకరమైనదియు, ప్రాణులను భక్షించునదియు,పర్వతము లందు ఉన్నదియునగు సింహము వలె, మాంరోధిని పరిమార్చుటకు, దూరదేశము నుండి వచ్చినావు.నీ వజ్రము వైరులను చీల్చునది. తీక్షణమైనది. దానికిపదును పెట్టుము. శత్రువును కొట్టుము యోధులనుతలదన్నుము.
15.ఇంద్రా! నీవు శత్రుయోద్ధలను రాల్చుము. వృత్రుని దవడలుపగులగొట్టుము. ఉగ్రుడవగుము. మమ్ము క్షీణింపచేయువానికోపమును పోగొట్టుము.
16.రక్షించు వాడగు ఇంద్రుని హువేమ - ఆహ్వానించుచున్నాను.అవరోధముల నుండి రక్షించువాడగు ఇంద్రుని హువేమ.శూరుడగు ఇంద్రుని హువేమ. సర్వ యాగములందుఆహ్వానించదగిన ఇంద్రుని హువేమ. సర్వకార్య సమర్థుడగుఇంద్రుని హువేమ.
మఘవుడుమాకు శోభములను కలిగించును గాత.
17.ఇంద్రా! నీవు బలశాలిం. మా రక్షణ కొరకు ఈ యాగము చేయుచున్నాము.ఇందు మేము లోపములు చేయకుండునట్లు అనుగ్రహింపుము.హర్యశ్వఇంద్రా! ఏనాటికిని మేము నిన్ను అవమానించకుందుముగాక.మాకు బాధలు లేని ఇల్లు ప్రసాదించుము. ంద్వాంసులగుయజమానులందు మేము నీకు ప్రీతిపాత్రులము అగుదుముగాక.
18.పురుహూత ఇంద్రా! నీ రథమున గుర్రములు కట్టుటకునరులు ఏర్పాట్లు చేయుదురుగాక. త్వష్ఠ నీ వజ్రాయుధమునకుపదును పెట్టుము గాత. ఋత్విజులు మంత్రములచే నిన్నుభుజింతురుగాక. పాపములను నశింపచేయుటకు ఇంద్రునివర్ధిల్ల చేయుదురు గాత.
19.ఇంద్రా! నీ యాగము కోరికలు తీర్చునట్టిదగును. ఆ యజ్ఞసాధనములగు దృషదుపలాదులను అలంకరించుచున్నాము.అం నిన్ను, అదితిని సంతోషపరుచును గాత. ఇంద్రుని వజ్రాయుధాదులు- రథాశ్వములతో నింత్తము లేకుండగనే అసురులనుసంహరించును గాత.

శ్రీమదాంధ్రవచనకృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహిత
మొదటికాండము నందలి ఆరవ ప్రపాఠకము సమాప్తము

యస్తేస్తనఃశయో యోమయో భూర్యేరత్నధా వసుంద్యాః సుదత్రః।
యేనంశ్వాపుష్యసింర్యాణి సరస్వతి తంహదాతవో %కఃఉర్వ్యన్తరిక్షమన్వేం ॥

ఏడవప్రపాఠకము

మొదటిఅనువాకము

(ఇడాప్రశంస చెప్పబడుచున్నది.)

1. ఆహితాగ్నియొక్క పాక యజ్ఞమును అనుసరించి పశువులు లభించుచున్నం.ఇడయే పాక యజ్ఞము అగుచున్నది. అది యజమాని యజ్ఞమందుప్రయాజ - అనుయాజల మధ్యమున వ్యవస్థితమైనది.
2.హోతృ సంపమునకు తీసికొనివచు ఇడను **'హేసురూపవర్షవర్ణఃఏహి'** అని మంత్రింవచలెను. ఇడయేపశువులు అగుటవలన యజమాని పశువులనే ఆహ్వానించినట్లగును.
3.పూర్వము దేవతలు యజ్ఞములు చేసినారు. అన్ని యజ్ఞఫలములను పిండుకున్నారు. ఆ యజ్ఞముఅసురులను బలరహితులను చేసినది. యజ్ఞము వలననిస్సారులయిన అసురులు పరాభూతులు అయినారు.
యజ్ఞమునుదేవతలు రిక్తపరచుట - యజ్ఞము అసురులను రిక్తపరచుటతెలిసికొన్న యజమాని ఇతర యజమానులను రిక్త పరచుచున్నాడు.
4.ఈ యజ్ఞము యొక్క ఆశీస్సులు సత్యములు అగునుగాక. ఈఆశీస్సులే యజ్ఞఫలము అగును. దీని వలననే నేనుఇతర యజమానుల బలమును గ్రహించుచున్నాను.
5.తొలుత దూడ ఆవుపాలు త్రాగును. అప్పుడు ఆవు చేపును.పాలిచ్చును. అట్లే ఇడ చేసి యజమానికి ఫలములను ఇచ్చుచున్నది.**'ఇడోపహూతాః'**అను మంత్రభాగము ఇడకు
స్తనములుఅగుచుండగా వాయువు వత్సము అగుచున్నది.
6.హోత ఇడను ఆహ్వానించును. అప్పుడు యజమాని హోతనుచూచుచు వాయువును మనసునందు ధ్యానించవలెను.ఆ ంధముగా చేసిన తల్లి ఆవు వద్దకు దూడను ండిచినట్లగును.
7.దేవతలు అందరు సంపూర్ణ దర్శపూర్ణమాస యజ్ఞమునుఆచరించియే స్వర్గమును పొందినారు. కాని మనువు మాత్రముపాక యజ్ఞము మాత్రమే చేసినాడు. ఇడను మనవు నందుచేరినది.
ఆ ఇడాదేవతను దేవాసురులు ఆహ్వానించినారు. దేవతలు ప్రతీచీపద్ధతిని అనుసరించినారు. **'ఇడోపహూతా'**అని ఆహ్వానించినారు. అసురులు పరాచీ పద్ధతిని అనుసరించినారు.**'ఉపహూతేడా'**అని ఆహ్వానించినారు. ఇడ దేవతలఆహ్వానమును మన్నించినది. వారిని చేరినది. పశువులుఇడా స్వరూపము కదా! అందువలన పశువులు దేవతలనుచేరినం. అసురులను ండిచినం.
8.అధ్వర్యుడు ఒకనిని పశుహీనుని చేయదలచినపుడుపరాచీ పద్ధతిన ఇడను ఆహ్వానించవలెను. అట్లయిన అధ్వర్యుఎవనిని ఉద్దేశించినాడో వాడు పశు ంహీనుడు అగును.
(ఇది1 - 10 - 10 వంటి హేయమైనది.)
9.ఎవడు ఇడా దేవతను ప్రతీచీ పద్ధతిన ఆహ్వానించి ఇడాదేవత యందు తనను లీనము చేయునో అతడే ఇడానుఆహ్వానించిన వాడు అగుచున్నాడు. అట్లని వేదవేత్తలు చెప్పుచున్నారు.
10.ఇడా దేవతా! నీవు ఎంతో ప్రియమవు. నా శత్రువులనుసంహరించుదానవు. ధనవతిం. అని**'సానః ప్రియే'** అను మంత్రమునఇడను ఆహ్వానించి, ఇడ మనసున ప్రతిష్ఠించినవాడు ఇడనుఆహ్వానించిన వాడు అగుచున్నాడు.
11.ప్రధానయాగము పూర్తి అగును. అనూయాజాది యాగములుప్రారంభము కావలసి ఉండును. ఆ రెండింటి మధ్యభాగమునఋత్విజులు పురోడాశలేశమును భక్షింతురు. ఉదకలేశమును తలలపై చల్లుకుందురు. ఈ రెండును

యాగరూపములుకావు. అందువలన యజ్ఞము ఌచ్ఛిన్నము అయినట్లు అగును.ఌనివలననే రాక్షసుల యజ్ఞము ఌచ్ఛిన్నము అయినది.అట్లగుట వలన దేవతలు జాగ్రత్తపడినారు. ఒక సమర్థునిచేత ఌచ్ఛిన్న యజ్ఞమును సంధానము చేయించినారు.

12.**'బృహస్పతిస్తనుతాఌమం'**అనుమంత్రమునయజ్ఞమును సంధానము చేయవలసినదని బృహస్పతినికోరినారు. బృహస్పతియే దేవతలకు బ్రహ్మకదా! అందువలనబ్రహ్మయే యజ్ఞమును సంధానము చేసినట్లయినది.

13.ఒక యజ్ఞము ఌచ్ఛిన్న మైనప్పుడు దానిని సంధానముచెయ్యవలెననియు, అఌచ్ఛిన్నము చేయవలెననియు ప్రార్థించుటకే**'ఌచ్ఛినఌత్యా'** దిమంత్రములు వచించబడినఌ.

14.**'ఌశ్వేదేవా ఇహామాదయన్తామ్'**అనుమంత్రము ఌశ్వేదేవతలకు తృప్తి కలిగించుటకు చెప్పబడినది.యజ్ఞము అఌచ్ఛిన్నముగ కొనసాగవలెనని ఆదేశించుచున్నది.

15.యజ్ఞకర్త ఋత్విజులకు ఇచ్చిన దక్షిణలో అతని పశువులుకూడ చేరును. అందువలన యజ్ఞకర్త పశుహీనుడుకాగలడు. కావున దేవతారూపులైన ఋత్విజులకు ఇచ్చినదక్షిణ వారికి చెందునట్లును - పశువులు తనవద్దనేఉండునట్లును యజమాని ఏర్పాటు చేయవలెనని పెద్దలుచెప్పుదురు.

16.**"బధ్నపిన్వస్వ"**అనుమంత్రము ఋత్విజులను సంతృప్తి చెందించుమని యజ్ఞపురుషునిప్రార్థించుచున్నది. యజ్ఞము బధ్నశబ్ద వాచ్యము. కావునయజమాని యజ్ఞమును గౌరఌంచినట్లు - పూజించునట్లుఅయినది. ఆ ప్రకారము యజమాని ఋత్విజులకు ఇచ్చిన దక్షిణదేవతలకు చెందినట్లును, పశువులు అతని వద్ద ఉండునట్లునుఅగుచున్నది.

17.నేను ఇచ్చినది క్షీణించకుండును గాక అనుట వలన అదిఅక్షయము అగుచున్నది.

18.యజ్ఞము చేయుచున్న నా శక్తి సామర్థ్యములు క్షీణించకుండుగాక అని యజమాని ప్రార్థించుచున్నాడు. అందువలన అతడుమరింత వర్ధిల్లుచున్నాడు.

(16వమంత్రమున పశువులను ఇచ్చి మరల నామమాత్రపువెలకు తిరిగి తీసికొనుట కావచ్చును. 17వమంత్రమున దేవతలకు సమర్పించుట వరకే - పదార్థములువ్యక్తుల వద్దనే ఉండుటను - చెప్పుచున్నట్లున్నాడు. ఇదినాకుతోచినది మాత్రమే.)

రెండవఅనువాకము

(ఇదిప్రశ్నోత్తర రూప ఇడా ప్రశంస.)

1. సువర్చనసునిపుత్రుడు సంశ్రవసుడు. ఉపోదితి పుత్రుడు తుఌంజాడు.మొదటివాడు రెండవవాడిని అడిగినాడు.

2.తుఌంజా! నీవు యాగకర్తలకు హోతవు అయినావు కదా!ఎట్టి గుణములు కల ఇడను ఆహ్వానించినావు?

3.ప్రాణవాయువున దేవతలను నిలుపునదియు - వ్యానముననరులను బ్రతికించునదియు - అపానమున పితృదేవతలనుభరించునదియునగు ఇడాదేఌని ఆహ్వానించినాను. అని తుఌంజాడుబదులు పలికినాడు.

4.ఇడ గోరూపకదా! దానిని దక్షిణగా గ్రహించిన వారిని నశింపచేయుచున్నదా? నశింపచేయుట లేదా? అని అడిగినాడు.

5.నశింపచేయుచున్నది అని బదులు చెప్పినాడు.

6.నీవు ఇడాదేవత దేహమునే కదా ఆహ్వానించినావు. అట్లయినగ్రహీత నాశనమెందుకు?

7.గోవుయే ఇడయొక్క శరీరమగును. ఇది తెలిసిన వారేఇందును గురించి వాదులాడుకున్నారు.

8.యజ్ఞములందు గోవు దక్షిణగా ఇవ్వబడుచున్నది. ఆ గోవుప్రాణవాయువున దేవతలను నిలిపినది.ఆ గోవు వ్యావాయువున నరులను జీఌంపచేయుచున్నది.పితరుల కొరకు హింసించ బడునట్టి ఆ గోవు పితరులనుభరించుచున్నది.

ఈ ఌషయములుతెలిసికొన్నవాడు పశువులు గలవాడు అగుచున్నాడు.

(అష్టకాశ్రాద్ధమున గోవును వధించుట కలదు. అదియే గోవునుహింసించుట.)

9.ఇంకను ప్రభువు కల ప్రజకు అభిముఖముగా ఉన్న ఇడాదేఌని ఆహ్వానించినాను అని చెప్పినాడు.

10.ఇడ యొక్క అన్నమునే కదా ఆహ్వానించినావు? అని అడిగినాడు.

11.**ఓషధయోవా అస్యా అన్నం.** ఓషధులే ఇడకుఅన్నములు. కావున ఓషధులు ప్రభువు గల ప్రజల కొరకుఅగుచున్నవి.
12.**యఏవం వేదాన్నాదో భవతి**-ఇది తెలిసికొన్నవాడు అన్నాదుడు అగుచున్నాడు.
13.లేదా ఏ ఇడా దేవత వ్యాధి పీడితులను అనుగ్రహించుచున్నదో- పరాభూతులను కరుణించుచున్నదో అట్టి ఇడను ఆహ్వానించుచున్నానుఅన్నాడు.
14.అట్లయిన ఇడయొక్క భూరూప ప్రతిష్ఠను కదా ఆహ్వానించినావు?అని అడిగినాడు.
15.ఈ భూమియే ఇడ యొక్క ప్రతిష్ఠ అగుచున్నది. భూరూపమైనఇడయే వ్యాధి పీడితులను అనుగ్రహించుచున్నది. పరాభూతులనుకరుణించుచున్నది.
16.**యఏవం వేద ప్రత్యేవ తిష్ఠతి**- ఇదితెలిసికొన్నవాడు ప్రతిష్ఠకలవాడు అగుచున్నాడు.
17.లేదా ఇడ వృష్టిరూపయగుచున్నది కురిసిన వాన ఏరులుగాపారుచున్నది. ఆ నీరు త్రాగి జనులుజీవించుచున్నారు. అట్టి ఇడను ఆహ్వానించుచున్నాను అన్నాడు.
18.వృష్టిరూపమగు ఇడ జనులను నశింపచేయుచున్నదా?చేయకున్నదా? అడిగినాడు.
19.నశింపచేయుట లేదు. అంతేకాదు. పుట్టించుచున్నది.పెరిగించుచున్నది అన్నాడు.
20.వృష్టి రూప ఇడను ఆహ్వానించినాను అన్నావు కదా! అందువలననీవు నిజమైన ఇడను ఆహ్వానించిన వాడవు అయినావు అన్నాడు.
21.వర్షమే ఇడ యగును. వాన కురియును. ఏరులు పారును.ఆ నీరు త్రాగి జనులు జీవించుచున్నారు.
యఏవం వేద ప్రైవజాయతే%న్నాదోభవతి.అది తెలిసికొన్నవాడు సంతానవంతుడు, అన్నాదుడు అగుచున్నాడు.

మూడవఅనువాకము

(అన్వాహార్యవిధి-దాని ప్రశంస చెప్పబడుచున్నది.)

1. యాగమునందు ఇంద్రాది దేవతలు కంటికి కనిపించువారు కారు.వారు యాగములందు పరోక్షముగ ఉద్దేశించ బడినవారు.ఇతర దేవతలు - ఋత్విజాదులు - ప్రత్యక్షముగ ఉద్దేశించబడినవారు.పరోక్షదేవతలను యజించిన వాడే యాగము చేసినవాడుఅగుచున్నాడు.
2.అన్వాహార్యము క్షీరాన్నమగును. యజమాని ఋత్విజులకుఅన్వాహార్యమును ఇచ్చును.
వారేదేవతలకు ప్రత్యక్షరూపులు అగుచున్నారు. కావున యజమానిఅన్వాహార్య దానము చేత వారినే సంతోషపెట్టుచున్నాడు.
3.అన్వాహార్యదానము యజ్ఞపు దక్షిణ కూడ అగును. ఇది యజ్ఞమునందలిలోపమును తీర్చును.
4.యజ్ఞవిధులందు తక్కువలు, ఎక్కువలు జరుగవచ్చును.అన్వాహార్యాదానమున అవి పరిహరింపబడుచున్నవి. అందువలనఅన్వాహార్యమునకు 'సరిచేయుట' అను అర్థము ఏర్పడినది.
5.ఋత్విజులు దేవదూతలు. వారికి అన్వాహార్యము దానముచేసిన దేవదూతలనే సంతోషపెట్టినట్లగుచున్నది.
6.పూర్వము ప్రజాపతి దేవతలకు యజ్ఞములను పంచి ఇచ్చినాడు.అప్పుడు ప్రజాపతి తనకు యాగము లేదని గుర్తించినాడు.అన్వాహార్యము దేవతలకు ఇవ్వనందున తన కొరకు ఉంచుకున్నాడు.
ఈ విషయముతెలిసిన యజమాని అన్వాహార్యమునిచ్చి వ్యాపించినవాడు. కావునఅన్వాహార్యము ప్రజాపతి కొరకే అగుచున్నది.
7.ప్రజాపతికి పరిమితులులేవు. అతడు సర్వయజ్ఞములందువ్యాపించినాడు. కావున అన్వాహార్యము ప్రజాపతి కొరకే అగుచున్నది.
8.దేవతల వలెనే అసురులు యజ్ఞములు చేసినారు. కానిదేవతలు మాత్రమే అన్వాహార్యమును కనుగొన్నారు - సంపాదించినారు.అందువలన వారు విజయులు అయినారు. అన్వాహార్యమునుకనుగొనక పోవుటవలన అసురులు పరాజితులు అయినారు.
యజమానిఈ విషయము తెలిసికొనవలెను. అన్వాహార్యమును దానముచేయవలెను. అందువలన అతడు ధైర్యవంతుడు, శత్రుంజయుడుఅగుచున్నాడు.

9.యజ్ఞము వలన ఇష్టకర్మలు చేసినట్లును - అన్వాహార్యమునపూర్తి కర్మలు చేసినట్లును అగుచున్నది. ఈ ిషయముతెలిసి అన్వాహార్య దానము చేసినవాని కోరికలు తీరుచున్న ి.
10.అన్వాహార్యము ప్రజాపతి భాగమని చెప్పబడినది. అందువలనఅది ప్రజాపతికే సమర్పించినట్లగును.
11.అన్వాహార్యము బలము కలదనియు, ప్రాయము కలదనియుచెప్పబడినది. అన్వాహార్యదానము వలన బలము ప్రాయముకలుగుచున్న ి.
12.అన్వాహార్యమా! నా యొక్క ప్రాణాపానములను రక్షించుము- సమానవ్యానములను రక్షించుము అని యజ్ఞకర్త ప్రార్థించుచున్నాడు.అందువలన అతనికి ప్రాణ, అపాన, వ్యాన, సమాన ప్రాణములరక్షిణ లభించుచున్నది.
13."అన్వాహార్యమా! నీవు క్షయము లేనిదానవు. కావున నాకుక్షయము కలుగకుండుటకై నిన్ను దానము చేయుచున్నాను.పరలోకమునందు నేను అనుభ ించవలసిన భోగములుక్షీణించకుండునుగాక. అట్లగుటచే నిన్ను పరలోకమునస్వేచ్ఛగా అనుభ ించగలను" అని అన్వాహార్యమంత్రముచెప్పుచున్నది.
భూలోకమునచేసిన అన్నదానాదుల ఆధారముననే జనులు పరలోకమునందుజీ ించుచున్నారు. కావున అభిమంత్రించి దానము చేసినఅన్వాహార్యము పరలోకమునందు క్షీణించకుండును- **"నాస్యాముష్మిల్లోకే %న్నంక్షీయతే"**

నాలుగవఅనువాకము

(శేషాహుత్యనుమంత్రణ,అనూయాజానుమంత్రణ మంత్రములు వ్యాఖ్యానించబడుచున్న ి.)

1. బర్హిష,దేవయజ్యలచేత నేను సంతాన వంతుడను అగుదునుగాక అని మంత్రము చెప్పుచున్నది. బర్హిషాదుల వలననేప్రజాపతి ప్రజలను సృష్టించినాడు - సృష్టించుచున్నాడు.
నరాశంసదేవయజ్యల చేత నేను పశుమంతుడను అగుదునుగాక అని మంత్రము చెప్పుచున్నది. నరాశంసాదుల వలననేప్రజాపతి పశువులను సృష్టించినాడు - సృష్టించుచున్నాడు.
స్విష్టకృతదేవయజ్యచేత నేను ఆయుష్మంతుడను అగుదునుగాక.యజ్ఞము యొక్క సంపూర్ణ ప్రతిష్ఠను పొందుదునుగాకఅని మంత్రము చెప్పుచున్నది. ఆ ిధముగ ప్రార్థించినవానికి ఆయువు, సంపూర్ణ యజ్ఞ ప్రతిష్ఠ లభించుచున్నది.
2.దేవతలు దర్శపూర్ణమాస యాగమును సంపూర్ణముగఅనుష్ఠించినారు. మహాబలమును పొందినారు. గెలిచినారు.దర్శపూర్ణయాగముల చేతనే దేవతలు రాక్షసులనుపరాజితులను చేసినారు.
యజమానిదేవతా సంబంధమగు దర్శపూర్ణమాస యజ్ఞమునసంపూర్ణముగ అనుష్ఠించవలెను. అందువలన అతనికిమహాబలము కలుగును. దర్శపూర్ణ మాసమున అతడుశత్రువులను జయించును.
3.వాజశబ్ద ఘటిత ఋక్కులచేత అధ్వర్యుడు చేయుచున్నవ్యూహనమును యజమాని అనుమంత్రణము చేయవలెను.వాజశబ్దమే అన్నము అయినందున యజమానికి అన్నములభించుచున్నది - ఇది నిశ్చయము.
4.యజమాని తనకు స్థిరత్వము కలుగుటకు రెండు మంత్రములచేప్రార్థించవలెను. 1. యజ్ఞఫలరూపమగు ఆశీస్సులు సత్యములుఅగునుగాక. 2. యజ్ఞఫలరూపమగు ఆశీస్సులు నా యందుచేరును గాత.
5.యజ్ఞమునందు రెండు మంత్రములచే ప్రార్థించుటనుయజమాని తెలియవలెను. ఆ ిధముగ తెలిసి యజ్ఞముచేసిన వారికి రెండు ప్రార్థనల ఫలము లభించుచున్నది.
ఈ రెండింటియందు **'ఏమాఅగ్మన్'** నన్నుచేరును గాత అనునది మరొక దోహము.
"సతా%శీః"ఆశీస్సులుసత్యములు అనునది ఇంకొక దోహము.
6.హోత యజమాని పేరు పలుకును. అప్పుడు యజమాని **'ఏమాఅగ్నన్నాశిషోదోహకామా'**అనుమంత్రమును పలుకవలెను. ఆ ిధముగా పలికినచోహోతస్తుతించిన దేవతలందరి ఫలితమును యజమానిపొందును. అంతేకాకమొదటి, రెండవ మంత్రముల ఫలమును కూడ పొందును.
(ఈరెండు మంత్రములు 4వ మంత్రమున పేర్కొనబడిన ి.)
7.ప్రస్తరమా! అగ్ని నిన్ను రోహిత అశ్వముపై సూక్తమునందుచెప్పిన దేవతల వద్దకు చేర్చును గాత అని మంత్రముచెప్పినది. ఆ మంత్రము నందు చెప్పిన రోహిత, హరిఏతశ, అశ్వములే అగ్ని, ఇంద్ర, సూర్య దేవతల ి.

యజమానిఎంతటి యజ్ఞ సాధనమో ప్రస్తరము అంతటి యజ్ఞసాధనముఅగుచున్నది. దేవాశ్వములు ప్రస్తరమును దేవతలవద్దకు చేర్చినచో - ప్రస్తరము యజమానిని స్వర్గమునకుచేర్చును.
(1.ప్రస్తరము - దర్భలకట్ట. 2. ఇందు వ్యంగ్యము ధ్వనించుచున్నది.దేవతాశ్వములు ప్రస్తరమును దేవతల వద్దకు చేర్చుట,నిజమైన ప్రస్తరమును యజమానిని స్వర్గమునకు చేర్చును.)
8.అగ్నీ! నీ రశనలగు పరిధులను తొలగించుచున్నాను అనునదిమంత్రమ. అదియే అగ్ని ిమోకము అగును. దాని వలననేఅగ్నికి ిమోచనము కలుగుచున్నది.
9.నేను వ్యాపకుడగు శంయుని యజ్ఞము చేసి కీర్తి పొందుదునుఅనునది మంత్రము. యజ్ఞమే ిష్ణుస్వరూపము. కావునయజ్ఞ పరిసమాప్తి యందు యజమానికి కీర్తి కలుగుచున్నది.
10.నేను సోముని యజించుచున్నాను. నేను సురేతుడనైరేతస్సును ధరింతును అనునది మంత్రము.
సోముడేరేతస్సు కలిగించువాడు. కావున యజమానికి అతని వలననేరేతస్సు కలుగుచున్నది.
11.నేను త్వష్ట దేవతను యజించుచున్నాను. నేను పశువంతుడనైవానిని పోషింతును గాత
అనునదిమంత్రము.
త్వష్టయేిథునాత్మకములగు పశువులను కల్పించుచున్నాడు.కావున అతని వలననే యజమానికి పశువులు కలుగుచున్ని.
12.గృహపతియగు అగ్నియు దేవపత్నులును ిథునము.నేను ఆ ిథునమును యజించుచున్నాను. నేను కొడుకులు,కూతుళ్లచే వర్ధిల్లుదునుగాక అనునది మంత్రము.
ఈ ిథునమునుండియే ప్రజాపతి స్త్రీ పురుష ిథునమును సృష్టించినాడు.ఆ ిథునము వలననే యజమానికి పుత్రీ, పుత్రులు కలిగివర్ధిల్లుచున్నాడు.
13.ప్రస్తరమా! నీవు వేదనామము కలదానవు - ధనదాతవుఅగుచున్నావు. నాకు ధనము ప్రసాదించుము అనుచున్నదిమంత్రము.
దేవతలువేదమను పేరుగల దర్భల కట్టచేతనే అసురుల పూర్వ,పరధనమును పొందినారు. అందువలననే దర్భల కట్టకు'వేద' శబ్దము సార్ధకమైనది.
(ిత్తమనేనేతి-దీనివలన ిత్తము పొందుచున్నాడు అను వ్యుత్పత్తిచే 'వేద'శబ్దము అని వ్యాఖ్యానము.)
14.యజమాని తన శత్రువునకు సంబంధించినది ఏది కోరుచున్నాడోదానిని మంత్ర మధ్యమున చేర్చిచెప్పవలెను. అందువల్లశత్రువుకు సంబంధించిన 'దానిని' పోగొట్టినవాడు అగుచున్నాడు.
(అదియజమానికి చేరుట లేదు. శత్రువు పోగొట్టుకొనుచున్నాడు.ఇది ఇతరుల బాధచూచి సంతోషించుట - SADISM).
15.ఘృతవంతము- బహుగృహోపేతము - అన్నసమృద్ధము - సహస్రసంఖ్యాకధనమును నాకొసంగుమని మంత్రము వేదమును దర్భలకట్టను ప్రార్థించుచున్నది. అందువలన యజమానికి సహస్రసంఖ్యాకపశుసంపద కలుగుచున్నది.
(పశుసంపదకలిగిన పైన పేర్కొన్న వన్నియు కలిగినట్లే కదా!)

అయిదవఅనువాకము

(ఆప్యాయనాదిమంత్రముల వ్యాఖ్యానము.)

1. ధ్రువముహోమము నందలి పాత్రయగును. దానిని నేతితో నింపనిదేయజ్ఞము సంపూర్ణము కానేరదు. యజ్ఞము సంపూర్ణముకాకున్న యజమానికి యజ్ఞఫలము లభించదు. యజ్ఞకర్తసంతానము అన్నములేనిది అగును. ధ్రువమునునేతితో నింపిన యజ్ఞము సంపూర్ణమగును. యజ్ఞముసంపూర్ణమైనందున యజమానికి యజ్ఞఫలము లభించును.యజ్ఞకర్త సంతానమునకు అన్నసమృద్ధి కలుగును.
2.'ధ్రువము ఘృతముచే నింపబడునుగాక' అన్నది మంత్రము.కావున ధ్రువమును ఘృతముచేనింపవలెను. ఆజ్యపూర్ణమగు ధ్రువమును అనుసరించియజ్ఞము సంపూర్ణమగు చున్నది. అందువలన యజమానికియజ్ఞఫలము - సంతానము - అన్నసమృద్ధి కలుగుచున్నది.

3.'నేను యజమానిని. నాకు చెందిన హంర్భాగమా! నాతోపాటు నిన్ను ంభాన్నామలోకమునకు చేర్చుచున్నాను' అనునదిమంత్రము.
అందువలనయజమాని తన భాగమును భూలోకమునందే ఉంచినట్లయినది.ఏలననగా భూలోకమే కదా ప్రజాపతి యొక్క ంభాన్నామలోకము- **"అయం వై ప్రజాపతే ర్విభాన్నామలోకః"**
4.యజమాని యజ్ఞము చేయును. అందువలన ద్రవ్యమువ్యయము అగును. అతడు రిక్తునివలె కనిపించును.హోమశేష హంర్భాగము స్వీకరించుట వలన యజమానిసంపూర్ణుడు అగుచున్నాడు.
5.హంస్సు యజ్ఞమునందు హోమము చేయబడును. ంగిలినదిహంశేషమగును. అందులో కొంత భాగము యజమానిభుజించును - కొంత ఋత్విజులు భుజింతురు. యజమానిభుజించినది అతనికి ఇహలోకము నందు పనికి వచ్చునది.ఋత్విజులది దేవభాగము కావున అది యజమానికి ఉపకరించదు.హంశ్శేషభాగ సేవనము వలన యజమాని యజ్ఞమునుతనయందే చేర్చుకొనుచున్నాడు.
6.వేదిందదర్భలు పరచబడి ఉదకములు కూడ చేర్చబడును.అందువలన వేది తృణయుక్తము, ఉదకయుక్తము అగును.అట్టి తృణజలోపేతమగు వేదియే యజ్ఞకర్తకు స్థానముఅగుచున్నది.
7.వేదిమధ్యభాగమున జల పూర్ణపాత్రను ఉంచవలెను. అందువలనయజమాని తన స్థానమునందు తృణసమృద్ధిని, ఉదకసమృద్ధిని కలిగించిన వాడగుచున్నాడు.
8.'పూర్ణకుంభమా! నీవు శోభనమైన దానవు. నా కొరకుయోగ్యమైన దానవు అగుము' అని మంత్రము చెప్పుచున్నది.
ఉదకములుయజ్ఞ సాధనములు. కావున యజ్ఞ స్వరూపలు. అం జీవనహేతువులు. కావున అమృతరూపములు. అందువలన యజమానిఅమృతస్వరూపమగు యజ్ఞమును తనయందు చేర్చుచున్నాడు.
9.'సర్వభూతములుయజ్ఞము చేయువానిని అనుసరించుచున్నవో యజమానివాని సహితముగ అవభృథమును పొందుచున్నాడు. ఇదియేదర్శపూర్ణమాస యాగముల అవభృథము అగుచున్నది.
10.దేవతలుంష్ణువును ప్రధాన దేవతగా చేసినారు. ఛందోభిమానదేవతలతో కూడినారు. ఈ లోకములను అజేయములనుచేసినారు. సర్వత్ర జయించినారు. పాదక్షేపముల వలనయజమానియే ంష్ణువు అగుచున్నాడు. ఛందోభిమాన దేవతలసహితుడు అగుచున్నాడు. ఈ లోకములను అజేయములనుచేయుచున్నాడు. సర్వత్ర జయించుచున్నాడు.
11.'ప్రథమపాదన్యాసమా!నరక ప్రదమగు పాపమును నశింపచేయునట్టినీవు ంష్ణుపాదన్యాసమవు అగుచున్నావు' అని మంత్రము.
గాయత్రిభూలోకస్వాః. త్రిష్టుప్ అంతరిక్షస్వాః. జగతి ద్యులోకస్వాః.అనుష్టుప్పు దిశలకు స్వాః. యజమాని ఈ ఛందస్సు అభిమానదేవతల సహితుడై ఈ లోకములను అజేయము చేయుచున్నాడు.తాను సర్వత్ర జయించుచున్నాడు.

ఆరవఅనువాకము

(ఉపస్థానాదిమంత్రముల వ్యాఖ్యానము.)

1.ఆహవనీయాగ్నీ!నీ అనుగ్రహమున మేము సువర్లోకమును, తదుపరిఆదిత్యలోకమును పొందినాము అని చెప్పబడినది. అట్లగుటవలన యజమాని స్వర్గమునే పొందుచున్నాడు.
2.'ఆహవనీయాగ్నీ!నీ అనుగ్రహమున నేను స్వర్గమును పొందుటకు భంగముకలుగలేదు. నీ కొరకు నేను చేయు తపస్సునకుభంగము కలుగలేదు' అన్నది మంత్రము. కావున మంత్రోక్తప్రకారముగనే జరుగును.
3.'సూర్యదేవా!నీవు సుభువువు. కిరణములు గల చంద్రాది దేవతలందుశ్రేష్ఠుడవు. ఆయువును ఇచ్చువాడవు. నాకు ఆయువు ప్రసాదించుము'అనునది మంత్రము. యజమాని ఇట్టి ఆశీస్సులచే కోరుచున్నాడు.
4.ంష్ణుపాదన్యాసములనుదాటిన వాడు ఈ లోకములను దాటుచున్నాడు. ంష్ణుపాద ంక్షేపములుస్వర్గమునకు మార్గములు అగుచున్నవని బ్రహ్మవాదులుచెప్పుచున్నారు.
శత్రువులనుజయించి, ఈ లోకమును అనుభంంచి, స్వర్గము చేరి, తిరిగిఈ లోకమునకు వచ్చిన యజమానియే

వాస్తవముగా ిష్ణుపదన్యాసములనుఅనుసరించినవాడు అగుచున్నాడు.
5.'నేను శత్రువులను దిశలనుండియు, దివము నుండియుతొలగించుచున్నాను' అనునది మంత్రము. ఇదియే స్వర్గమునుండి ఈ లోకమునకు దిగివచ్చు ిధము. ఈ మంత్రప్రభావమునయజమాని శత్రువులను జయించి, ఈ లోకమును అనుభ ించి,స్వర్గము చేరి, ఈ లోకమునకు మరలి వచ్చుచున్నాడు.
6.'నేను సూర్య తేజస్సును కలుసుకుందును గాక' అనుటవలనయజమాని ఈ లోకమున కీర్తి ప్రతిష్ఠలు పొందుచున్నాడు.
7.'నేను ఆదిత్య సంబంధమగు ఆవృతిని అనుసరించి తిరుగుచున్నాను'అని చెప్పబడినది. ఇంద్రుడు ఆదిత్యుడు అగును. కావునయజమాని ఆదిత్యుని ఆవృతిని అనుసరించియే నరుడు సంచరించుచున్నాడు.
8.ఆదిత్యుడు కుడివైపుగా తిరుగుచున్నాడు - ప్రదక్షిణ చేయుచున్నాడు.దానిని బట్టియే వ్య క్తి యొక్క కుడి భాగము శక్తి కలదిఅగుచున్నది. అందువలన ఆదిత్యుని ప్రదక్షిణను అనుసరించియేనరుడు తిరుగవలెను.
9.'నేను సంతానముతో కలసి ఉందును గాక. సంతానమునాతో కలసి ఉండునుగాక' అని చెప్పబడినది. అట్లగుట వలనయజమాని అటువంటి ఆశీస్సులను అభిలషించువాడు అగుచున్నాడు.
10.'అగ్నీ! స ిధచే వెలిగిన నీవు నా కొరకు ప్రకాశించుము.నిన్ను దీపింప చేసిన నేను నీ అనుగ్రహమున ప్రకాశించెదను'అనుటవలన మంత్రోక్త ప్రకారముగనే జరుగ గలదనితాత్పర్యము.

11.'ఆవహనీయాగ్నీ! నీ అనుగ్రహమున యజ్ఞము ధనముకలది యగుచున్నది. నేను సహితము ధనవంతులందుఅధికుడను అగుదునుగాక' అనుట యజమాని అట్టి ఆశీస్సులనుఅర్థించుట అగుచున్నది.
12.గార్హపత్యాగ్ని సన్నిధి యందు బహుపాతకములు జరుగుచుండును.కావునఅగ్ని, పవమాన దేవతాకములైన **"అగ్నఆయూగ్ ంషి"** మున్నగు ఋక్కులచేగార్హపత్యాగ్నిని సే ించవలెను. అందువలన గార్హపత్యాగ్నినిప ిత్రము చేసినవాడగును. యజమాని ఆ ఋక్కుల వలనస్వయముగా ప ిత్రుడు అగుచున్నాడు.
13.అగ్నీ! నీవు గృహపతి ి. నీ అనుగ్రహమున నేను మంచిగృహపతిని అగుదునుగాక. నేను గృహపతినై నిన్నుపూజించుచున్నందున నీవు గృహపతి ి అగుము. వందహేమంతములు నిన్ను పూజించుచున్న నేను నాకు బుద్ధిమంతుడగుపుత్రుడు కలుగవలెనని ప్రార్థించుచున్నాను. అట్లనుటవలన బ్రహ్మవర్చస్సు గల పుత్రుడు కలిగినాడు.
14.యజ్ఞమును అనుష్ఠించి ఉద్వాసన చేయని యజమాని అప్రతిష్ఠపాలగుచున్నాడు.
యజ్ఞమా!నిన్ను ఏ ప్రజాపతి నియ ించినాడో అతడే నిన్ను ిముక్తునిచేయును గాత అని మంత్రము. ప్రజాపతికిం శబ్దవాచ్యుడు. కావున యజమాని ప్రజాపతి చేతనేయజ్ఞము ప్రారంభించి ప్రజాపతి చేతనే ఉద్వాసన చేయవలెను.అందువలన అతనికి ప్రతిష్ఠ కలుగును.
15.ఉద్వాసన చేయని యజ్ఞము యజమానిని మరింత కాల్చుటకుసమర్థమగును. అగ్నీ! యజ్ఞమును ఆచరించినాను అనిమంత్రము. ఆ మంత్రము యజ్ఞమునకు శాంతి కలిగించుచున్నది.మంటలను చల్లార్చుచున్నది.
16.యజ్ఞము యొక్క పునరావృతిని ఎరుగని యజమానికి యజ్ఞము ిముఖము అగుచున్నది. పునరావృతము అగుటలేదు.పునరారంభము తెలిసి యజ్ఞము చేసినవానికి యజ్ఞముఅభిముఖముగనే పునరావృతము అగుచున్నది.
17.యజ్ఞము పూర్తి అయినది. యజ్ఞము పునరావృతమగునుగాక అని మంత్రము. ఆ మంత్రము వలననే యజమానియజ్ఞమును పునరావృతము చేయుచున్నాడు.
18.ఆహితాగ్ని యగుచు సభలేని యజమానికి ఎన్నటికిని ప్రకాశవంతమగు సభ కలుగకున్నది.**పశువః ఖలు బ్రాహ్మణస్య సభా**- బ్రాహ్మణునిసభ పశువులదే అగును.
19.యజ్ఞకర్త యాగము చేసి తూర్పుదిశగా జరిగి అగ్నీ! పునరాగమనముకోరబడుచున్న యజ్ఞము బహుగోమంతము, అజవంతముకావలెనని ప్రార్థించవలెను. అందువలన యజమాని సభావంతుడు- బహు పశువంతుడు - సంతాన, అన్న సమృద్ధి కలవడుఅగును.

ఏడవఅనువాకము

(ఈఅనువాకము నుండి వాజపేయ మంత్రములు.)

1. సంతాదేవా!యజ్ఞమును ప్రవర్తింప చేయుము. యజ్ఞపతికి సంపదప్రసాదించుము. దివ్య గంధర్వుడుజనులకు జ్ఞానము కలిగించువాడు. అతడు మాకు జ్ఞానముకలిగించును గాత. వాచస్పతి ఈ కర్మయందు మాకు వాక్కునుకలిగించును గాత.

(అధ్వర్యుడుసాంత్రహోమము చేయవలెను.)

2.రథమా! నీవు శత్రుంజయుడగు ఇంద్రుని వజ్రాయుధమవు.నీ శత్రుంజయుడగు ఇంద్రుని వజ్రాయుధమవు. నీ సహాయమునఇతడు తన శత్రువులను వధించును గాక.

(యజ్ఞపదార్థములరథమును వేదివద్దకు తేవలెను.)

3.భూమి అన్నధాత్రి. అన్నము ఉత్పత్తి చేయుటకు గాను భూమినిఅఖండమైన దానినిగా స్తుతించుచున్నాము. ఇది సమస్త భూజాతములకునిలయమైన నేల. ఈ నేలమీద నివసించుటకు సంతఅనుమతించును గాత.

(రథమునువేది మధ్యకు తేవలెను.)

4.అన్నవంత అశ్వములారా! జలములందు అపమృత్యునివారకఅమృతము ఉన్నదనియు, రోగనివారక ఓషధులు ఉన్నవనియుఅందురు. మీరు అట్టి గుణవంతములగు జలములతో సంబంధముకలవారలు కండి.

(అశ్వములనునీటితో కడుగవలెను.)

5.అశ్వమా! వాయువు, మనువు, 25మంది గంధర్వులు మొత్తముఇరువది యేడు మంది - నిన్ను నాకన్న ముందు రథమునకుకట్టినారు. వారు నీకు వేగమును కలిగంచినారు.

(దక్షిణాశ్వమునురథమునకు కట్టవలెను.)

6.అశ్వమా! నీవు నీటిని క్షీణింపనీయని దానవు. ఈ తరంగముమూపురము వలె ఎత్తైనది, ఉపద్రవమును పోగొట్టునది,అన్నము ఇచ్చునది అగును. ఆ తరంగము వలన నీవుమాకు అన్నమును సాధించుము.

(గుర్రపుమీపును కడుగవలెను.)

7.యజమానినగు నా ప్రథమ పాదక్షేపమా! నీవు విష్ణువుయొక్క తొలి అడుగుపెట్టుట వలన జయించబడిన భూలోకమవు.రెండవ పాదక్షేపమా! నీవు విష్ణువు యొక్క రెండవఅడుగు పెట్టుట వలన జయించబడిన అంతరిక్షమవు.మూడవ పాదక్షేపమా! నీవు విష్ణువు యొక్క పరాక్రమమునజయించబడిన త్రివిష్టమవు అగుచున్నావు.

(యజమానిఅడుగులు వేయుచు రథమును చేరవలెను.)

8.రథచిహ్నములు కలవియు - వాయువు యొక్క అగ్రపుధ్వనికలవియు - సంచరించునవియు - ఇంద్రియవంతములునుఅగు 'దురేహేతి' 'పంక్తి' అను పేర్లు గల కోరికలు తీర్చునట్టిఅగ్నులు మమ్ము పారము చేర్చును గాత.

ఎనిమిదవఅనువాకము

(రథధావనమంత్రములు చెప్పబడుచున్నవి.)

1. సవితృదేవునిఅనుమతి కలుగవలెను. అన్నములను జయించు బృహస్పతిఅనుగ్రహించవలెను. అప్పుడు నేను అన్నవిజేతను కాగలను.

(అధ్వర్యుడురథమును ఎక్కవలెను.)

2.సవితృదేవుని అనుమతి లభించవలెను. అన్నములనుజయించు బృహస్పతి అనుగ్రహించవలెను. నేను మిక్కిలివర్ధిల్లుదును. స్వర్గమును అధిరోహింతును.

(బ్రహ్మరథచక్రమును అధిష్ఠించవలెను. దానిని ప్రదక్షిణముగమూడు సారులు త్రిప్పవలెను.)

3.సభాసదులారా! ఈ యజమాని ఇంద్రుని వంటివాడు. అతనిని ఆశీర్వదించుడు.అతనికి అన్నవిషయిక జయము కలిగించండి. యజమానిఅన్నములను గెలుచును గాత.

4.ఓ కొరడా! నీవు అన్నవతివి. అశ్వవతివి. యుద్ధమునందుఅశ్వములను నడిపించుము.

5.దక్షిణాశ్వమా! నీవు అశ్వజాతికి చెందినదానవు. మధ్యమాశ్వమా!నీవు సప్తి జాతి దానవు. ఉత్తరాశ్వమా! నీది వాజి జాతి యగుచున్నది.

(అధ్వర్యుడుఅశ్వములను తోలవలెను.)
6.అశ్వములారా! ీరు అన్నము ఆర్జించవలసి ఉన్నది. వేగముగపరుగెత్తండి. దేవతల అనుమతిచే అన్నము సంపాదించండి.ఎన్నో యోజనములు పరిగెత్తండి. కొన్ని యోజనములంతపరిగెత్తండి. త్వరగా గమ్యము చేరండి.
(అధ్వర్యుడురథమును తోలుచు పై ిధముగా అనవలెను.)
7.అశ్వములారా! మా అన్నములను రక్షించండి. మా ధనములనురక్షించండి.
అశ్వాభిమానదేవతలారా! ీరు బ్రాహ్మణులవలె స్నానమున పరిశుద్ధులు.అమరులు, శ్రమరహితులు. గమ్యమును ఎరిగినవారు.నీవారసంబంధమగు చరురసము మధుసమముపరిగెత్తుటకు ముందును - పరిగెత్తిన తరువాతనుదానిని సేించండి. సంతృప్తులు కండి. దేవయానమార్గమునగమ్యమును చేరండి.
8.అశ్వములు గతికుశలములు. ఆహ్వానములు ినుని. అన్నవంతములు.అి మా పిలుపును ినునుగాక.
9.అశ్వములు ఎంతటి దారినైన, కొంచెపు దారిని చేసి పోవును.అన్నరాశులు దానము చేయును. యజ్ఞప్రదలు. మాకు ధనమునుఇవ్వకోరుని. యుద్ధములందు శత్రుధనములు హరించుని.ప్రసిద్ధములు. అట్టి అశ్వములు మాకు సుఖప్రదములుఅగును గాత.
10.అశ్వములు పాములు, తోడేళ్ల వంటి రాక్షసులను హతమార్చుని.మావ్యాధులను చప్పున దూరము చేయుని. దూరమార్గములనుదగ్గర చేయుని. అర్చింపదగిని.
11.ఈ అశ్వము యొక్క మెడ, నడుము, ముఖములందు పటకాలుఉన్ని. ఇి దారిలోని రాళ్ళను దాటుచున్ని. యజ్ఞకర్త అభిప్రాయమునుఅనుసరించి సాగుచున్ని. ఎత్తుపల్లములను ఎరుగుచున్ని.కొరడానే త్వరపెట్టుచున్ని.
(కొరడాతోపనిలేకనే సాగుతున్నవని.)
12.ఈ అశ్వము గమ్యము చేరుటకు డేగవలె ఎగురుచున్నది.పర్వతాదులను లంఘించుచున్నది. ఇది బలముగా సాగుచున్నది.వేగముగా సాగుచున్నది. ఆ ిధముగా సాగుట వలన దీనిఅలంకారములైన వస్త్రాదులు అశ్వపు రెక్కలవలె తోచుచున్ని.
(అధ్వర్యుడుహోమము చేయవలెను.)
13.అన్నపు ఉత్పత్తి నావద్దకు చేరునుగాక. ద్యావాపృథ్వులు జగములకుసుఖకరములు అగును. నా వద్దకు వచ్చెదరు గాక. నాతల్లిదండ్రులు - చిరకాలము ఉండుటకు - నా వద్దకు రావలెను.సోమదేవత నాకు అమృతత్వము కలిగంచుటకు నా వద్దకుిచ్చేయును గాత.
(హోమముచేయవలెను .)
14.అశ్వములారా! ీరు అన్నము జయించుటకు ఉద్యించుచున్నారు.ీరు అన్నము కొరకే ఉరుకులు పెట్టుచున్నారు. అన్నమునుజయింపనున్నారు. అట్టిీరు - బృహస్పతి సంబంధమగు- చరభాగమును ఆఘ్రాణించండి.
(అశ్వములచేచరుభాగము వాసన చూపించవలెను.)
15.అశ్వములారా! ీరు బృహస్పతి సంబంధ చరువును గ్రహించవలసిఉన్నది. పరిశుద్ధులు కండి. ీరు అన్న సంపాదనకుఉద్యించినారు. అన్నములకై పరుగులు పెట్టినారు. అన్నములనుజయించినారు.
(అశ్వములుగమ్యము చేరిన తరువాత చరువును వాసన చూపించవలెను.)
16.రథములారా! ీరు ఇంద్రుని అనుగ్రహమున బాగుగా పరిగెత్తినారు.ధావన ప్రతిజ్ఞను పూర్తి చేసినారు.
(గుర్రములనుిప్పవలెను. రథమును అనుమంత్రించవలెను.)
17.చెట్టునుండి పుట్టిన దుందుభులారా! ీరు యజ్ఞకర్తచేఅన్నము జయింపచేసినారు. ఇక ీ బంధముల నుండిిముక్తులు కండి.
(దక్షిణవేదిఅంచున కట్టిన 17 దుందుభులను ిడదీయవలెను.)

తొిమ్మదవఅనువాకము

(యూపారోపణముచెప్పుచున్నాడు.)

1. ఆజ్యమునతడిపిన వస్త్రమా! నీవు క్షత్రియ యజమాని దేహమునుకప్పుచున్నావు. దర్భమయమైన వస్త్రమా! నీవు క్షత్రియయజమానురాలిని చలినుండి కాపాడు దానవు అగుచున్నావు.
(నేతిబట్టనుయజమానికి, దర్భబట్టను యజమాన పత్నికి కట్టించవలెను.2.దర్భబట్ట నారబట్ట కావచ్చును.)
2.పత్నీ! మనము స్వర్గమును అధిరోహింతము రమ్మ'అని ఆహ్వానించినాడు. 'స్వర్గమును అధిరోహించుచున్నాము'అని పత్ని అన్నది. నేను - మన ఉభ్యయుల కొరకు - స్వర్గమునుఅధిరోహించుచున్నాను, అని యజమాని అన్నాడు.
3.అన్నము - అన్నపు ఉత్పత్తి - అన్నపు పునరుత్పత్తి - స్వర్గముచైత్రాది మాసములు సంతృప్తి చెందును గాక.**ఆయుర్యజ్ఞేనకల్పతామ్** - ఆయువు యజ్ఞమునుండి ఏర్పడును గాక.**ప్రాణోయజ్ఞేనకల్పతామ్. అపానః యజ్ఞేన కల్పతామ్. వ్యానోయజ్ఞేన కల్పతామ్.చక్షుర్యజ్ఞేన కల్పతామ్. శ్రోత్రం యజ్ఞేన కల్పతామ్.మనో యజ్ఞేన కల్పతామ్. వాగ్యజ్ఞేన కల్పతామ్.**
4.ఆత్మాయజ్ఞేనకల్పతాం. యజ్ఞో యజ్ఞేన కల్పతామ్.
(12ఆహుతులను హోమము చేయవలెను.)
5.మేము స్వర్గము నందలి దేవతలను చేరినాము. అమరులముఅయినాము. ప్రజాపతికి ప్రీతిపాత్రులము అయినాము. ప్రజలముఅయినాము.
(యజమానిరెండు చేతులెత్తి ఈ మంత్రమును ఉచ్చరించవలెను.)
6.నేను సంతానముతో కూడి ఉన్నాను. సంతానము నాతో కూడియుండును గాక. నేను ధనసమృద్ధితో కూడియున్నాను.ధనసమృద్ధి నాతో కూడి యుండును గాక.
(యజమానిఈ లోకమును చూడవలెను.)
7.యజమానీ! నిన్ను సామాన్యుల అన్నము కొరకు కొట్టుచున్నాననిఅధ్వర్యుడు - రాజామాత్య అన్నము కొరకు కొట్టుచున్నాననిబ్రహ్మ - అపూపాది అన్నము కొరకు కొట్టుచున్నానని హోత- సమస్త అన్నముల కొరకు కొట్టుచున్నానని ఉద్గాత - యూపమునుండి దిగుచున్న యజమానిని అసపుటములతో కొట్టవలెను.
(1.నలుగురు నాలుగు దిశల నుండి యజమానిని కొట్టవలెను.2. రాిం ఆకునందు చంితిని కట్టిన పొట్లము అసపుటము.3. ఇది యజమాని ిందకు ిసరుట. కొట్టుట సరికాకపోవచును.)
8.బంగారమా! నీవు అమృతమవు. నీవు పుష్టిి. నీవేసంతానమును ఇచ్చుదానవు.
(యూపముదిగుచున్న యజమాని కొరకు మేకచర్మము పరచి, దానిిందబంగారమును ఉంచవలెను.)

పదవఅనువాకము

(అన్నహోమములుచెప్పబడుచున్నిి.)

1. అన్నములనుసృష్టించినవాడు సృష్టి ఆది యందే జలములందును,ఓషధులందును సోమలత యొక్క దీప్తిని కలిగించినాడు.**'తాఅస్మభ్యం మధుమతీర్భవన్తు'**-అని మాకు మధురములు అగునుగాక. మేము దేశమునందుపురోగాములము అగుదుము గాక.
(ఏడుహోమములందు ఇది మొదటిది.)
2.అన్నములను సృష్టించినవాడు ఈ కర్మలను కలిపించినాడు.ఈ జగములనన్నింటిని సర్వత్ర కల్పించినాడు. అతడు మాకుసంతానమును, పుష్టిని, అభివృద్ధిని కలిగించినాడు.
అతడుమమ్మ తెలిసికొని, హోమమున సమర్పించబడుచున్నఈ అన్నమును అంతటను అందుకొనును గాక.
(ఇదిరెండవ హోమము.)
3.అన్నములను సృష్టించువాడు ఈ స్వర్గమును, సమస్తభువనములను ఆశ్రయించినాడు. అతడు రాజాధిరాజు. నేనుహింస్సను అర్పించకోరుట లేదని గ్రహించినాడు. అయిననుఅతడే నాకు ిరపుత్రులను, ధనమును ప్రసాదించునుగాక.
(ఇదిమూడవ హోమము.)
4.అగ్నీ! ఈ యజ్ఞమున మాకు అభిముఖుడవు అగుము. మాకుహితవు బోధించుము. మా ిషయమున మంచి

మనసుకలవాడవు అగుము.
హేభూ౦పతే! నీవు మాకు స్వా౦౦. ధనమును ఇచ్చువాడవు.కావున మాకు అధిక ధనము ప్రసాదించుము.
(ఇదినాలుగవ హోమము.)
5.ఆర్యమమాకు ధనము నొసంగవలెను. భగదేవత మాకుధనము నీయవలెను. బృహస్పతియు, అన్య దేవతలునుమాకు ధనము ప్రసాదించవలెను. సత్యదేవత మాకుధనము నీయవలెను. వాగ్దే౦యు మాకు మరింత ధనములనుప్రసాదించవలెను.
(ఇదిఅయిదవ హోమము.)
6.ప్రభూ! మాకు ధనము ప్రసాదించుటకు అర్యమను -బృహస్పతిని - ఇంద్రుని - సత్య దేవతను - ఇంద్రుని - ౦ష్ణువును- సరస్వతిని - సూర్యుని ప్రేరేపించుము.
(ఇదిఆరవ హోమము)
7.సోమరాజును - వరుణుని - అగ్నిని - ఆదిత్యులను - ౦ష్ణువును- సూర్యుని - బ్రహ్మను - బృహస్పతిని అనుసరించి మేముయజ్ఞమును ఆరంభించుచున్నాము.
(ఇదిఏడవ హోమము.)
8.యజమానీ! నిన్ను స౦తా దేవత ప్రేరణ వలనను - అశ్వినులబాహువులతోనూ - పూష హస్తములతోను - సరస్వతివాక్కుతోను - అంతర్యా౦ అగ్ని దేవత అనుమతి తోను - ఇంద్ర,బృహస్పతుల అనుజ్ఞతోను - సామ్రాజ్యము లభించునట్లు,స్వర్గముచే అభిషేకము చేయుచున్నాను.
(అధ్వర్యుడుయజమానికి స్వర్ణాభిషేకము చేయవలెను.)

పదకొండవఅనువాకము

(ఉజ్జితిమంత్రములు చెప్పుచున్నాడు.)

అగ్నిఒక అక్షరమున వాక్కును జయించినాడు. అశ్వినులు రెండుఅక్షరములచే ప్రాణ, అపాన వాయువులను జయించినారు. ౦ష్ణువుమూడు అక్షరముల చేత మూడు లోకములను జయించినాడు.సోమదేవుడు నాలుగు అక్షరములచేత నాలుగు కాళ్ళ జంతువులనుజయించినాడు. పూష అయిదు అక్షరములచేత పంక్తి ఛందస్సునుజయించినాడు. ధాత ఆరు అక్షరముల ఆరు రుతువులనుజయించినాడు. మరుత్తులు ఏడు అక్షరముల చేత ఏడుఅక్షరముల శక్వరీ ఛందస్సును జయించినాడు. బృహస్పతిఎని౦ద అక్షరములచేత ఎని౦ది అక్షరముల గాయత్రిఛందస్సును జయించినాడు. ౦త్రుడు తొ౦్మదక్షరములచేతత్రివృత్ స్తోమమును జయించినాడు.

వరుణోదశాక్షరేణ ౦రాజ ముదజయత్. ఇంద్ర ఏకాదశాక్షరేణ త్రిష్టుభముదజయత్.౦శ్వేదేవా ద్వాదశాక్షరేణ జగతీముదజయన్. వసవఃత్రయోదశాక్షరేణ త్రయోదశగ్ ం స్తోమముదజయన్.రుద్రాః చతుర్దశాక్షరేణ చతుర్దశగ్ ం స్తోమముదజయన్.ఆదిత్యాః పంచదశాక్షరేణ పంచదశగ్ ం స్తోమ ముదజయన్.అదితిః షోడశాక్షరేణ షోడశగ్ ం స్తోమ ముదజయత్. ప్రజాపతిఃసప్తదశాక్షరేణ సప్తదశగ్ ం స్తోమ ముదజయత్.
(యజమానిఈ మంత్రమును చదువవలెను.)

పన్నెండవఅనువాకము

(అతిగ్రాహ్యమంత్రములు చెప్పబడిన౦.)

1. ప్రథమాతిగ్రాహ్యమా!నీవు దారు నిర్మితవు. నదులలోను - వృక్షములందును,భువనములలోను స్వా౦౦ అయి ఉన్నావు. ఇంద్రునకు ప్రియమవు.ఈ ఖరప్రదేశము నీ స్థానము అగును. ఇంద్రుని కొరకుగాను నిన్ను ఖర స్థానమున ఉంచుచున్నాను.
(అతిగ్రాహ్యములలో ఒకదానిని ఖర ప్రదేశమున ఉంచవలెను.)
2.ద్వితీయాతిగ్రాహ్యమా! నీవు దారు పాత్రచే గ్రహించబడినావు.నీవు జలములందున్నావు. ఘృతమునందున్నావు. ఆకాశమునందుఉన్నావు. ఇంద్రునకు ప్రియమైన దానవు. ఈ ఖరము నీస్థానమగును. ఇంద్రుని కొరకు నిన్ను ఖర

స్థానమున ఉంచుచున్నాను.
(రెండవదానిని ఖరమున ఉంచవలెను.)

3.ఉపయామగృహీతో%సిపృథింషదం త్వా%న్తరిక్షపదంనాకసద ఃన్ద్రాగ్నియజుష్టం గృహ్ణోమ్యేషతే యోని రిన్ద్రాగ్నియత్వా.

4.అతిగ్రాహ్య పాత్రలు పంచజనులకు హితకరములు. ఆగ్నే య్యైంద్రసౌర్యాఖ్యములగు అతిగ్రాహ్యములు ంనికి ప్రకృతులు. ంనిప్రభావముననే ద్యులోకమున పుట్టిన మేఘము
వర్షాభిముఖముఅగును. దవడలు వంటి అంచులు గల అతి గ్రాహ్యములుపూరించుటకు
అన్నమువంటిదియు, బలము నిచ్చునదియునగు సోమమును గ్రహించుచున్నాను.
(నాలుగవఅతి గ్రాహ్యమును గ్రహించవలెను.)
5.చరమగ్రాహ్యమా! సోమము ఉదకరసము. ఉద్భూత అన్నము.సూర్యునిచే పక్వము చేయబడినది. గాయత్రి ద్యులోకమునుండి తెచ్చినది. సోమలత సారమైనది. అట్టిదానితో నిన్నునింపుటకు - సోమమును - గ్రహించుచున్నాను. ఇది నీకుస్థానమగును. ఇంద్రుని కొరకు నిన్ను ఈ ఖర స్థానమునకుచేర్చుచున్నాను.
(అయిదవఅతిగ్రాహ్యమును గ్రహించవలెను.)
6.ప్రజాపతి ఇచట ఉన్నాడు. కర్మలను జరిపించుచున్నాడు. చక్కనికర్మఫలములకు ంశాల ద్వారమగుచున్నాడు. ఆ ప్రజాపతిమాకు మధువు వంటి కర్మ ఫలమును కలుగచేయవలెను.మా వద్దకు చేరుకొనవలెను. ప్రజాపతి తనను మాయందుచేర్చుచున్నాడు. కావున మేము కర్మ ఫలమును పొందుటనిశ్చయము.

ఉపయామగ్రహీతో%సిప్రజాపతయే త్వా జుష్టం గృహ్ణామేషతే యోనిః ప్రజాపతయేత్వా।

ప్రజాపతిదేవతాకమగు 17 గ్రహముల సముదాయమా! నీవు ప్రజాపతికిప్రియమవు. ప్రజాపతి కొరకుగాను నిన్ను - నీ స్థానమగుఖర ప్రదేశమున - ఉంచుచున్నాను.

పదమూడవఅనువాకము

(యాజ్యాపురోనువాక్యలు.)

1. చైత్రాదిమాసములు ఇంద్రుని అనుసరించినం. అం మమ్ము అనుగ్రహించవచ్చినం.
వనములు,ఓషధులు, పర్వతములు, మమ్ము అభిలషించు రోదసి,జలములు, ఇంద్రుని అనుసరించునం. అం మమ్ము అనుగ్రహించవచ్చినం.
2.ఇంద్రా! నీవు యాగమునందు ఉద్దేశించబడిన వాడవు.నీవు వృత్రుని వధించినావు. తదనంతరము నీకు బలముకలుగుటకు - క్షా త్రము కొరకు - వైరి తిరస్కార శక్తికొరకు - గొప్పవాడైన నీ కొరకు యాగములందు హంస్సులనుఅగ్ని మున్నగు దేవతల అనుక్రమమున సమర్పించుచున్నాము.
3.స్త్రీలలో ఇంద్రుని భార్య పతివ్రతయని ంన్నాను. మరొకంషయము ఇంద్రాణి భర్తకు వార్ధక్యము మరణములేకున్నం.
4.ఇంద్రాణీ! సోమ పురోడాశాదులు నీట పుట్టినం. అం దేవతలకుఅందించవలసి ఉన్నది. కాని నేను నీకు ప్రియమైన ఇంద్రునితప్ప ఇతర దేవతలను కీర్తించుటయే లేదు.
5.ఇంద్రుడు పుట్టినంతనే ముఖ్యుడు అయినాడు. ధైర్యవంతుడుఅయినాడు. వృత్రుని వధించుట వంటి పనులు చేసినాడు.అగ్న్యాది దేవతలను అతిక్రంఅంచినాడు. ఇంద్రుని బలమునకుద్యావాపృథ్వులు గడగడలాడినం. అటువంటి ఇంద్రుడు - తనబల మహిమచే - ఃమ్ము రక్షించును గాక.
6.ఇంద్రా! నీవు ఉగ్రుడవు. నీ రక్షణలు పటిష్ఠములు. నీఅనుగ్రహము కలిగినది. మా సేవలు శత్రువులతో యుద్ధముప్రారంభించినం. నీవు వనరులతో చేరినప్పుడు నీ చేతులందలికరవాలాదుల కాంతులు సర్వత్ర వ్యాపించుచున్నం. నీ మనసుబహుముఖము కాకుండును గాత. మాయందే ఉండునుగాక.
7.ఇంద్రా! నీవు మమ్ము - మా ప్రజలను జగడాలమారులనుచేయకుము. నీ వద్ద - నీకు హంస్సునిచ్చు - యజమానికిఇచ్చుటకు కూడపెట్టిన ధనమున్నది. దానిని తెచ్చి మాకొసంగుము. ఈ యజ్ఞము నంనము. నీకు దాన సాధనము.ప్రశస్తము. ఇందు మేము స్తోత్రములచే నుతించుచున్నాము.ప్రార్థించుచున్నాము.

8.ఇంద్రా! నీవు ధనవంతులకు ధనపతివని ిన్నాము. కావుననీవు ధనముతో ిచ్చేయము ఈ ధనము అన్యులకు చేరరాదు.నీవు హర్యశ్వముల ీంద ధనము తెమ్ము. మా కిమ్ము.
9.ప్రదాత అయిన ఇంద్రుని హియుక్తులమైన మేము ఆహ్వానించుచున్నాము.
ఇంద్రా!నీవు రెండు చేతులందు ధనము నింపుకొని రమ్ము.మాకు కుడి, ఎడమ రెండు చేతులతో ధనము నిమ్ము.
10.ఇంద్రా! నీవు దానగుణము కలవాడవు. వజ్రాయుధము కలవడావు.వర్షించువాడవు. శత్రుంజయుడవు. జలవంతుడవు.ప్రకాశించువాడవు. వృత్రహంతవు. సోమపాయిి. నీవుయజ్ఞమునకు ిచ్చేయుము. వేది ీంద దర్భలు పరిచినాము.ఆసీనుడవు అగుము. మాకు సుఖములను కలిగించుము.దుఃఖములను తొలగించుము.
11.ఇంద్రుడు మాకు గట్టి రక్షకుడు. ధనవంతుడు. సుఖదాయి.అతడు మా సపర్యలు మున్నగు వానిని గ్రహించవలెను.ఇంద్రుడు మమ్ము బాధించు శత్రువులను ద్వేషించును.అతడు మాకు అభయము నీయవలెను. మమ్ము శత్రుపరాభవ సమర్థులను చేయును గాత.
12.మేము ఇంద్రుని సుమతియందును, మంగళకరమగుసుమనస్సునందును నిలుతుము గాత. ఇంద్రుడు చక్కనిరక్షకుడు, మేము అతనికి హిస్సులు అర్పించువాడలము.అతడు మమ్ము ద్వేషించు శత్రువును దూరదేశముననేనిలిపి ఉంచును గాత.
13.జలములు సంపన్నములు. మాకు సంతసము కలిగించునిి.ఎంతో అన్నము కలగి. మేము అట్టి ఉదకములను స్తుతించుచున్నాము.ఆనందించుచున్నాము. మాకు స్వాియగు ఇంద్రునకు జలములుసుఖప్రదములు అగును గాత.
14."ఇంద్రుడు అరిభయంకరడు. యుద్ధములందు ఎదుటివానితోపోరును. వానిని హతమార్చనుంకించును. అయినను తడబడడు.స్థిరముగా నుండును. పారిపోడు"
అట్లనిఇంద్రుని రథము ఎదుట ఇంద్రుని అర్చించవలెను. ఆ ిధముగపూజింపబడిన ఇంద్రుడు మాకు ఇతర వ్యావృత్తికి ప్రేరకుడైసావధానుడు అగును గాత. శత్రువుల ధనుస్సుల అల్లెత్రాళ్ళుతెగిపోవును గాక.

శ్రీమదాంధ్రవచనకృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహిత
మొదటికాండము నందలి ఏడవ ప్రపాఠకము సమాప్తము

యస్తేస్తనఃశశయో యోమయో భూర్యోరత్నధా వసుిద్యాః సుదత్రః।
యేనిశ్వాపుష్యసిిర్యాణి సరస్వతి తిహదాతవో % కఃఉర్వ్యన్తరిక్షమన్వేి ॥

ఎనిిదవప్రపాఠకము
మొదటిఅనువాకము

(ఈ ప్రపాఠకమున రాజసూయము ిధించబడుచున్నది.1 - 20 అనువాకములందు ప్రధాన కర్మలు - 21, 22 అనువాకములందుసౌత్రామణి మంత్రములు, యాజ్యాపురోనువాక్యలు చెప్పబడినిి.)

1. అనుమతిదేవతకు అష్టకపాలములందు సంస్కరించబడిన పురోడాశహిస్సును ఉంచవలెను. ధేనువును దక్షిణగా నీయవలెను.బియ్యము ిసరుచుండగా శమ్యకు తూర్పు దిశన పడినపిండిని పురోడాశము చేసి సంస్కరించి అష్టకపాలములందుంచిఅనుమతి దేవతకు నిర్వాపము చేయవలెను. ఇది ఒకకర్మ.
నిర్ఋతిదేవతకు ఏక కపాలమున సంస్కరించబడిన పురోడాశహిస్సును ఉంచవలెను. నల్లని బట్ట దక్షిణగా ఈయవలెను.బియ్యము ిసరుచుండగా తూర్పు దిక్కున పడిన పిండినిపురోడాశము చేసి, సంస్కరించి ఏక కపాలమునందుంచినిర్ఋతి దేవతకు నిర్వాపము చేయవలెను. ఇది రెండవకర్మ.
2.గార్హపత్యాగ్నీ! నీకు హిస్సు సమర్పించినాము. స్వీకరించుము.మేము దక్షిణమునకు వెళ్లదలచినాము. మమ్ము ిడువుము.
నిర్ఋతిదేవతా! ఈ ఏక కపాలమునందు సంస్కృత పురోడాశమునీకు సమర్పించినాము. సంతృప్తి చెందుము. నీవే

మాసంపదకుకారణమవు. హ఼స్సును అందుకున్నావు. కావున ఈ యజమానికిదారిద్ర్యము, పాపముల నుండి ఀముక్తి కలిగించుము.
గార్హపత్యాగ్నిని఼డువమని ప్రార్థించినాము. అట్లే ఀడిచినాడు. అతనికి స్వాహా.అతనికి నమస్కారము.
(1.స్రువముతో గార్హపత్యాగ్నికి హోమము చేయవలెను.2. నిరృతి దేవతకు అంగుష్ఠములచే హోమము చేసినల్లని బట్ట సమర్పించవలెను. 3. స్రువముచే గార్హపత్యాగ్నియందు హోమము చేయవలెను.
నమస్కరించవలెను.ధేనువును దక్షిణగా ఇవ్వవలెను.)
3.ఆదిత్యునకు చరువనెడి హ఼స్సును సమర్పించవలెను.గోవును దక్షిణగా ఇవ్వవలెను.
అగ్ని఼ష్ణువులకు పదకొండు కపాలములందు సంస్కృత పురోడాశమునుసమర్పించవలెను. పొట్టిది, బరువులు మోయు ఎద్దునుదక్షిణగా ఇవ్వవలెను.
అగ్నిషోమ దేవతకు పదకొండు కపాలములందు సంస్కృతపురోడాశమును
సమర్పించవలెను.బంగారమును దక్షిణగా ఇవ్వవలెను.
ఇంద్రునకుపురోడాశమును అట్లే సమర్పించవలెను. దక్షిణగా బరువులుమోయు ఆబోతును ఇవ్వవలెను.
అగ్ని,ఇంద్రులకు ఎని఼ది కపాలములందు సంస్కరించబడినపెరుగును సమర్పించవలెను. బరువులు మోయు ఆబోతునుదక్షిణగా ఇవ్వవలెను.
ఇంద్రాగ్నులకు,ఀశ్వేదేవతలకు పన్నెండు కపాలములందు సంస్కరించబడినచరువును సమర్పించవలెను. తొలిచూలు దూడను దక్షిణగాఇవ్వవలెను.
సోమదేవతకునల్లని ధాన్యపు చరును సమర్పించవలెను.
సరస్వతికిచరు హ఼స్సును సమర్పించవలెను. గోవుల జతనుదక్షిణగా ఇవ్వవలెను.
(ఇంద్ర,అగ్ని, సోమ, వైశ్వ దేవయాగము ఒక్కటియే అగును. అప్పుడుయాగములు ఏడు అగును.)

రెండవఅనువాకము

అగ్నిసోమ దేవతాకములకు ఎని఼ది పాత్రలందు చరు సమర్పించవలెను.సా఼త్రి, సరస్వతీ దేవతాకమునకు పన్నెండు పాత్రలందు'చరు' సమర్పించవలెను. పూష, మరుద్దేవతాకములఏడు పాత్రలందు 'చరు' సమర్పించవలెను. ఀశ్వేదేవతాకము,ద్యావాపృథ్వీదేవతాకమునకు ఒకే పాత్రలో 'అ఼క్ష' సమర్పించవలెను.

మూడవఅనువకము

1. ఇంద్రాగ్నిదేవతాకమునకు పదకొండు పాత్రలందు పురోడాశమును- మరుద్దేవతాకమునకు అ఼క్షను - వరుణ దేవతాకమునకుఅ఼క్షను సమర్పించవలెను. ప్రజాపతి దేవతాకమునకుఒక పాత్రయందు పురోడాశము నిర్వాపము చేయవలెను.
2.మరుత్తులు వరుణ పాశములను త్రెంచగలవారు. యజ్ఞభారమువహించువారు. పెరుగు కలిపిన సత్తు నందు ప్రీతిగలవారు. అట్టి మరుత్తులను**హవామహే**ఆహ్వానించుచున్నాము.
(ప్రతిప్రస్థాత యజమాన పత్నిని ఆహ్వానించవలెను.)
3.ఇంద్రా! మాతో యుద్ధములు చేయించకుము. నీవు బలవంతుడవు.వర్షము కలుగచేయువాడవు. మా భూములు అన్ని పంటలకుఅనుకూలమై ఉన్న఼. అందువలన మాకు అనిష్టము కలుగకుండునుగాక.
మాస్తుతి- కరంభ పాత్రరూప హ఼ర్యుక్తులైన - మరుత్తులకునమస్కరించుచున్నది.
(1.యజమాని దంపతులు కరంభ పాత్ర గల శూర్పమునునెత్తికి ఎత్తుకొనవలెను. తదుపరి దక్షిణాగ్ని యందుకరంభమును హోమము చేయవలెను. 2. నేయి కలిపినసత్తు కరంభము.)
4.కరంభ పాత్ర సముదాయమా! మేము గ్రామ, అరణ్య, ఇంద్రియ,శూద్ర, ఆర్య, వైశ్యుల ఀషయమున చేసిన పాపములను- దంపతుల మధ్య ధర్మ ఀషయమున చేసిన పాపములను
నాశముచేయుము.

(హోమముచేయవలెను.)
5.అధ్వర్యుడు మున్నగు వారు మంత్రోచ్చారణ చేసినారు.సుఖములు కలుగుటకు కరంభపాత్ర హోమాంతమువరకు గల కర్మ ముగించినారు. హంస్సులు అందించుఅధ్వర్యాదులారా! కర్మ పూర్తి చేసి ఇండ్లకు వెళ్లండి.

నాలుగవఅనువాకము

(సాకమేధముచెప్పబడుచున్నది.)

1. సూర్యోదయమునసైన్యవంతుడగు అగ్నికి ఎనిమిది పాత్రలందు పురోడాశమునుసమర్పించవలెను. మరుద్దేవతలు అనిష్టనివారకులు.వారికి మధ్యాహ్నము చరు సమర్పించవలెను. గృహమేధులగుమరుదేవతలకు సాయం సమయమున, గోవులకు పాలుపితుకునపుడు - చరు నిర్వాపనము చేయవలెను.
(**ఓదనోహి చరుః**అని శతపథము,చరు అనగా అన్నము లేక వంటకము)
2.దర్వీ! నీవు శరనిష్కాసముతో నిండుము. ఇంద్రుని వద్దకుచేరుము. అచట ఇంద్రుని అనుగ్రహమును నింపుకొనుముమరలి రమ్ము.
ఇంద్రా!మేము ధనము వంటి శరనిష్కాసము సమర్పించినాము.ధనమును, బలమును **క్రీణావహై**- కొనుచున్నాము.
(1.దర్వి - కొయ్యతో చేసిన గరిటవంటిది. 2. శర నిష్కాసము- చరు ఉడుకుచుండగా పైకి తేలిన గట్టి పదార్థము.3. కొనుచున్నాము అనుట వలన వస్తు వినిమయము అయినది.)

3.ఇంద్రా! నేను కోరినదినీవు నాకు ప్రసాదించుము.నీవు కోరినది నేనునీకు అర్పించెదను.నీవు నాకు ప్రసాదించినదినావద్ద ఉంచుము.నేను నీకు అర్పించినదినీవద్ద వుంచెదను.ఇది ఒకసారి కాదు. తేపతేపజరుగుచుండవలెను.నీవు తెచ్చినదినావద్ద ఉంచుము.నేను తెచ్చినదినీ వద్ద ఉంచెదను.
4.క్రీడావంతులగుమరుద్దేవతాకము- సూర్యోదయమునఏడు కపాలములందు- అగ్ని దేవతాకమునకుఎనిమిది కపాలములందుపురోడాశమును సమర్పించవలెను.సోమదేవతాకమునకుచరును - సవితృ దేవతాకమునకుపన్నెండు కపాలములందు- సరస్వతి దేవతాకమునకు,పూష దేవతాకమునకుచరు సమర్పించవలెను.ఇంద్రాగ్నులకు పదకొండుకపాలములందుపురోడాశమును - ఇంద్రునకుచరును - విశ్వకర్మ దేవతాకమునకుఒక కపాలమున పురోడాశమునుసమర్పించవలెను.
(చాతుర్మాస్యమునఇది రెండవ దినపు మంత్రములు.)

అయిదవఅనువాకము

(మహాపితృ యజ్ఞముచెప్పబడుచున్నది.)

1. పితృస్వామి యగు సోమ దేవతకుఆరు కపాలములందుపురోడాశమును - యజ్ఞమునందుండునట్టిపితృ దేవతలకువేపిన యవలు- యజ్ఞ నిష్ఠులుకాని పితృ దేవతలకుదూడ చచ్చినఆవు పాల యందు యవలపిండి సమర్పించవలెను.
2.పితృదేవా! నీ కొరకు ఈ అన్నపిండమును - నిన్నుఅనుసరించి ఉన్నవారికొరకు అన్న పిండమునుఇచ్చుచున్నాను.
పితామహా!నీ కొరకు ఈ అన్న పిండమును- నిన్ను అనుసరించిఉన్నవారి కొరకు అన్న పిండమునుఇచ్చుచున్నాను.
ప్రపితామహా!నీ కొరకు ఈ అన్న పిండమును- నిన్ను అనుసరించివారి కొరకు అన్న పిండమును**'దత్తమ్'**
(ఒకటవమంత్రము నందువలె పైతృక హంస్సులుమూడును హోమముచేయవలెను.మిగిలిన అన్నమునుకలిపి పిండములుచేసి పితృదేవతలకొసంగవలెను.)
3.పితృ, పితామహ,ప్రపితామహదేవతలారా! మీకుపిండములను ఇచ్చినాము.మీ భాగములు అందుకొనండి.సంతుష్టులు కండి.
(ఉత్తరదిక్కుగా నిష్క్రమించవలెను.)
4.ఇంద్రా! నీవు నన్నుకటాక్షించినావు. నేనునీకు హంస్సులు ఇచ్చినాను.తృప్తి చెందించినాను.నీవు

హర్యశ్వములనురథమునకు పూన్చుము.రథపు వెనుక భాగమునుధనముతో నింపుము.నిన్ను స్తుతించుచున్నమా వద్దకు తరచుగావచ్చు చుండుము.
(ఆహవనీయాగ్నినిసేించవలెను.)
5.పితరులు మేముసమర్పించిన హిస్సులనుఆరగించినారు. ఆనందించినారు.తలలు ఊపినారు.తేజస్సుచే ప్రకాశించినారు.బ్రాహ్మణులవలె భోజనమునకుసంతసించినారు. పితరులుమమ్ము సంతోష పరచినారు.పావనము చేసినారు.
7.పితృదేవతలారా!ీరు సౌమ్య మనస్కులు.ీ మార్గములు అన్నసమృద్ధములు.సనాతనములు.ీరు ఆ మార్గముననేీ స్థానములకు చేరుకొనండి.అచట పూర్వ పితరులుఉన్నారు. వారు యమునితోసహ స్థానమునఉంటారు. వారు ఆనందించుచుందురు. అచటిసంగతులు తెలిసిఉందురు. ీరు వారిని కూడి ఉండండి.
(8- 11 నాలుగు మంత్రములచేపితృదేవతలనుసేించవలెను.)
8.మా మనస్సులు నరులప్రశంసాపాత్రములుకావలెను. పితృదేవతలమనసులను మురిపించునికావలెను. మేముఅట్టి మనసులనుఆహ్వానించుచున్నాము.
9.కర్మానుష్ఠానము కొరకు- అందుకు వలసినసామర్థ్యము కొరకు - మేముజీించుకొరకు - చిరకాలముసూర్యుని సందర్శించు కొరకుయోగ్యమగు మనసుమరల మరల మమ్ము చేరును గాక.
10.పితృదేవతలారా!దివ్య జనులుమాకు మంచి మనసులుప్రసాదింతురు గాక. మేముఎన్నో ఏండ్ల జీితముగడుపుదుము గాక.
11.మేము అంతరిక్షము,భూిి, ద్యులోకమునబాధించకోరినను- తల్లిదండ్రులనుబాధించకోరినను- గార్హపత్యాగ్ని మమ్ముఅట్టి పాపములనుండి ిముక్తులనుచేయును గాత.ఏ ఇతర పాపములు చేసిననువాటి నుండి ిముక్తికలిగించునుగాక. నన్నుసర్వ పాప ిముక్తుని చేయునుగాక.
(కొన్నిసందర్భములందుసంకల్పము కూడ పాపముఅగుచున్నది. ఇచటచేయకోరిన, చేసినపాపముల నుండి ిముక్తికోరబడుచున్నది.)

ఆరవఅనువాకము

(త్ర్యంబకపురోడాశములు చెప్పబడుచున్ని.)

1. ప్రతిపురుషుని ఉద్దేశించి ఏకకపాల పురోడాశమునుఅర్పించవలెను.ఏక కపాల పురోడాశము సమధికము.
2.ఆ ిధముగా చేయుటవలన ఇంట నున్నయావన్మందికిసుఖము కలిగించినవాడను అయినాను.
3.మూతమా! నీవుపశువులు తినుగడ్డి మున్నగు వానికట్టవు. పశువులకుసుఖకరము అగుచున్నావు.యజమాని మరియుఅధ్వర్యుడనగు నాకునుసుఖకరమవగుము.
4.లోకములందు రుద్రుడుఒక్కడే ఉన్నాడు. మరొకరుద్రుడు స్వీకరించుము.
5.రుద్రదేవా! నీకు ఎలుకప్రియమైనది. కావునఎలుకను స్వీకరించుము.
(అధ్వర్యుడుతాను ద్వేషించువానినితలచుకొని ఎలుకకన్నమున పురోడాశమువేయవలెను.)
6.రుద్రదేవా! మోదుగుఆకునందుంచిన ఈపురోడాశము నీ భాగమగును.దీనిని - తోబుట్టువువలె హితకారిణియగు- పార్వతి సహితుడవైసేించుము.
(పురోడాశమునుమోదుగు ఆకుతో కొద్దికొద్దిగాతీసికొని హోమముచేయవలెను.)
7.మా గోవులకు, అశ్వములకు,మేషములకు, ప్రజలకు,మాకు తాత్కాలిక లేకశాశ్వత వ్యాధులకుఉపశమనము కలిగంచుము.ఆరోగ్యవంతులనుచేయుము.
(నాలుగుబాటల కూడలివద్ద అగ్నికి పరిషేచనముచేయవలెను.)
8.పార్వతీ! అంబే! రుద్రుడుమమ్ము అధ్యయనాదులచేశ్రేష్ఠులను - ధనవంతులను- గవాశ్వాది పశువువంతులను- జ్ఞానయుక్తులనుచేయమని ప్రార్థించుచుముక్కంటి రుద్రునకుపురోడాశము సమర్పించినాము.
(యజమానిజపించవలెను.)
9.రుద్రుడు ముక్కంటి.సుగంధి. ధనపుష్టిని,దేహపుష్టినివర్ధిల్లచేయువాడు.తొడిమ నుండి దోసపండుస్వయముగానే

ండిపోవును.అట్లే నేను మృత్యుంముక్తుడను అగుదునుగాక.
మరణములేని చిరంజీంత్వమునుండియు, స్వర్గాదికములనుండియుంముక్తుడను కాకుందునుగాక.
(అగ్నికిమూడు ప్రదక్షిణలుచేయవలెను.)
10.రుద్రదేవా! చెట్టుంద పురోడాశములు ఉంచినాము.అం నీయొక్క భాగముఅగును. అం నీకు పాథేయమువంటిం. వానిని అందుకొనుము.'మూత' పర్వతముదాటుము. సాగిపొమ్ము.
11.ఇతడు పినాకపాణి.చర్మధారి. మమ్ముర‌క్షించుటకు అల్లెత్రాటినిలాగినాడు. బాణముసంధించినాడు.

ఏడవఅనువాకము

(ఇంద్రతూర్యము, ఇధ్మీయము,అపామార్గము చెప్పబడినం.)

1. ఇంద్రాగ్నిదేవతాకమునకు12 కపాలములందుపురోడాశము - ంశ్వేదేవతాకమునకుచరు - వాయువు ఆదిత్యులతోకూడిన ఇంద్రునకు12 కపాలములందుపురోడాశము - వాయు దేవతాకమునకుక్షీరము - సూర్య దేవతాకమునకుఏక కపాలమున పురోడాశమునునిర్వాపము చేయవలెను.12 ఎద్దులు లాగు నాగలినిదక్షిణగా ఇవ్వవలెను.
2.అగ్ని దేవతాకమునకు8 పాత్రలందు పురోడాశమురుద్ర దేవతాకమునకుఅరణ్యధాన్య చరు- ఇంద్ర దేవతాకమునకుదధి - వరుణదేవతాకమునకుయవధాన్య చరునుసమర్పించవలెను.ంపున బరువు మోయుధేనువునుదక్షిణగా ఇవ్వవలెను.
3.తూర్పు దిక్కున అగ్నిప్రముఖులగు దేవతలురాక్షసులను సంహరించువారైఉన్నారు. దక్షిణ దిశనయమ ప్రముఖులగుదేవతలు రాక్షసులనుసంహరించువారైఉన్నారు. పశ్చిమ
దిశనసంతృ ప్రముఖ దేవతలురాక్షసులను సంహరించువారై ఉన్నారు. ఉత్తర దిశనవరుణ ప్రముఖులగుదేవతలు రాక్షసులనుసంహరించు వారైఉన్నారు. ఊర్ధ్వ దిశనబృహస్పతిప్రముఖులగు దేవతలురాక్షసులను సంహరించువారైఉన్నారు.
ఆ దేవతలురాక్షసులను నివారించిమమ్ము రక్షింతురుగాక. **తేభ్యఃనమః తేభ్యః స్వాహా.**వారికి నమస్కారము.వారికి ఆహుతి.
4.రాక్షస సముదాయమునంతనుఏకముగా దగ్ధము చేయబడినది.నేను రాక్షసుల అనుచరులనుసహితము పూర్తిగాతగుల పెట్టినాను.
5.**రక్షోఘ్నే**-రాక్షస సంహారకుడగు అగ్నయే-**అగ్నికి స్వాహా. రక్షోఘ్నేయమాయ స్వాహా.రక్షోఘ్నే సంత్రే స్వాహా.రక్షోఘ్నే వరుణాయ స్వాహా- రక్షోఘ్నే దువస్పతే.**పరిచర్యలందుకొను**బృహస్పతయేస్వాహా.**
6.అశ్వత్రయము లాగురథము దక్షిణ యగును.
7.హం పదార్థమా!రాక్షసవధ కొరకు నాకు సంతప్రేరణ కలిగించుచున్నాడు.అశ్వినుల బాహువులతోను - పూష హస్తములతోనునిన్ను హోమముచేయుచున్నాను.రాక్షసులు హతులైనారు.రాక్షసులను సంహరించినాను.
8.హోమ కాలమునఆచ్ఛాదనముగాఉండిన వస్త్రములనుదక్షిణగా ఇవ్వవలెను.

ఎనిందవఅనువాకము

(ఏకదినకర్తవ్యమగు కర్మషట్కముచెప్పబడినది.)

1. ధాతృదేవతాకమునకు12 పాత్రలందు పురోడాశమును- అనుమతి దేవతాకమునకుచరును - రాకా దేవతాకమునకుచరు - సినీవాలి దేవతాకమునకుచరు - కుహూ దేవతాకమునకుచరు నిర్వాపనము చేయవలెను.ఆబోతు, గోవు, ంథునమునుదక్షిణగా ఇవ్వవలెను.
2.అగ్ని ంష్ణు దేవతాకములకు11 కపాలములందుపురోడాశము - ఇంద్ర ంష్ణుదేవతాకమునకు11 కపాలములందుపురోడాశము - ంష్ణువునకుమూడు కపాలములందుపురోడాశమును సమర్పించవలెను.పొట్టిది బరువులుమోయు ఎద్దు దక్షిణఅగును.

అగ్నిసోమ దేవతాకమునకు11 కపాలములందుఇంద్ర సోములకు11 కపాలములందుపురోడాశము అర్పించవలెను.సోమ దేవతాకమునకుచరు నిర్వాపనము చేయవలెను.కపిల వర్ణ గోవు దక్షిణయగును.
సోమపూష దేవతాకమునకు,ఇంద్ర పూష దేవతాకమునకు,పూష దేవతాకమునకువేరు వేరుగా చరు సమర్పించవలెను.నల్లని ఎద్దు దక్షిణఅగును.
వైశ్వానరదేవతాకమునకు12 పాత్రలందు పురోడాశమునుసమర్పించవలెను.బంగారము దక్షిణఅగును.
వరుణదేవతాకమునకుయవల చరు నిర్వాపనముచేయవలెను.అశ్వము దక్షిణ యగును.

తొంబదవఅనువాకము
(ప్రతిదినముఆచరించవలసిన'రత్ని' హవిస్సులుచెప్పబడినవి.)

1. i)'బ్రహ్మ'అను ఋత్విజునిగృహమున బృహస్పతిదేవతాక చరునుసమర్పించవలెను.

ii)రాజుగృహమున ఇంద్రునకు11 కపాలములనుసమర్పించవలెను.**ఋషభః దక్షిణా.**

iii)పట్టమహిషిఇంట వద్ద అదితిదేవతాక చరునుసమర్పించవలెను.**ధేనుః దక్షిణా.**

iv)ప్రేమలేనిరాజు భార్య ఇంటనల్లని ధాన్యమునుగోళ్లచే ఒడదీసివండిన చరును నిరృతిదేవతాకమునకుసమర్పించవలెను.నల్లని కొమ్ములఆవు దక్షిణ.

v)సేనానిగృహమున అగ్నికిఅష్టకపాలములు అర్పించవలెను.**హిరణ్యమ్దక్షిణా.**

vi)సారథిగృహమున వరుణదేవతాకమునకు**దశకపాలంనిర్వపతి.** వట్టకొట్టినఎద్దు దక్షిణ.

vii)గ్రామాధికారిగృహమున మరుద్దేవతాకమునకు**సప్త కపాలమ్ పురోడాశంనిర్వపతి.** తెల్లనిగోవు దక్షిణ.

viii)అంతఃపురాధ్యక్షుని గృహమునసవితృ దేవతాకమునకు**ద్వాదశకపాలమ్ నిర్వపతి.**కలగలుపురంగు గోవు దక్షిణ.

ix)కోశాధ్యక్షునిగృహమున అశ్వినీదేవతాకమునకు**ద్వికపాలమ్పురోడాశం నిర్వపతి.**ఒకే ఆవుకు పుట్టినరెండు దూడలు దక్షిణ.

x)పన్నువసూలు చేయువానిగృహమున పూషదేవతాకమునకు**చరుమ్నిర్వపతి.** **నల్లనిగోవు దక్షిణ.**

xi)ద్యూతకారునిగృహమున రుద్రదేవతాకమునకు**గోధూమచరుమ్నిర్వపతి.** రంగులరంగుల దేహము,పొడవైన తోక గలఆవు దక్షిణ.

(ఇందురాజ సూయమునకుసంబంధించినపదకొండు హవిస్సులు- ఇష్టులు చెప్పబడినవి.ఇవి ఆయా వ్యక్తుల- అధికారుల గృహములవద్ద ఇవ్వవలసినవి.ఇందు రాజ్యపు అధికారులుస్పష్టము. మంత్రులులేకుండుట గమనించవలెను.
ఒక్కొక్కరిఇంటి వద్ద హవిస్సులుఇచ్చుట వలనఆయా దేవతలుసంతుష్టులు అగుదురు.వారు రాజ్యమునకుమేలు కలిగింతురు.
ఇవిరత్న హవిస్సులు.)

2.ఇంద్రుడు చక్కగా పాలించువాడు.పాప విమోచకుడు. స్వగృహమునఇంద్ర దేవతాకమునకు**ఏకాదశకపాలమ్ పురోడాశం నిర్వపతి.**

3.అయంనోరాజా వృత్రహారాజాభూత్వావృత్రంవధ్యాత్

ఇతడుమా రాజు. ఇతడువృత్ర హంతరాజగుఇంద్రుడు కావలెను.శత్రువులనువధించవలెను.
(అధ్వర్యుడుస్విష్టకృదగ్ని వద్దఈ మంత్రమునుజపించవలెను.)

4.పాత్ర చతురస్రముకావలెను. దానినిరాలిపడిన రావి కొమ్మనుండి మాత్రమేచేయవలెను- చెట్టును కొట్టరాదు.ఆ

పాత్ర యందు తెల్లనిదూడ గల తెల్లనిఆవు స్వయము ఇచ్చినపాలను - తననుతాను చిలుకగా వచ్చిననేతిని ఉంచవలెను.అది ంత్ర, బృహస్పతిదేవతాకమగు హంస్సుఅగుచున్నది.
ఆ హంస్సుకొరకు నూకలను, బియ్యమునువండవలెను.నూకలు పాలయందుపక్వము చేసిన చరుబృహస్పతిదేవతాకము అగును.బియ్యమునునేతియందు ఉడికించినచరు ంత్ర దేవతాకముఅగును.
ఇందువేది స్వయంకృతము- బర్హిస్సు స్వయందినము- ఇధ్మము స్వయంకృతముఅగుచున్నది.
తెల్లనిదూడగల తెల్లనిగోవు దక్షిణ అగుచున్నది.
(ఈమంత్రమున'స్వయం' అను పదముపలుమారులు వచ్చినది.స్వయం అనగా ఆంగ్లమునAutoఅగును.తమంతట తాముచేసికొనిపోవు సాధనములుఏవో ఉన్నట్లున్నం.పాలు పిండుట, వెన్నతీయుటస్వయముగా ఈనాడు యంత్రములుచేయుచున్నం.అట్టిం ఆనాడు ఉండెనా?అను ంషయము పరిశోధించవలసిఉన్నది.)

పదవఅనువాకము

(దేవసూహంస్సులు చెప్పబడినం.)

1. i)**గృహపతియగుఅగ్నయే అష్టకపాలమ్ర్ంహీణామ్**-నల్ల ధాన్యమునకుసంబంధించిన-**పురోడాశమ్ నిర్వపతి.**

ii)**వనస్పతయేసోమాయ శ్యామాకమ్**-చామ ధాన్య సంబంధి-**చరుమ్నిర్వపతి.**

iii)**సత్యప్రసవాయ సంత్రేద్వాదశకపాలమ్ అశూనాంర్ంహీణామ్**-అరువది దినములపంట ధాన్యపు -**పురోడాశమ్నిర్వపతి.**

iv)**పశుపతయేరుద్రాయ గోంధుకమ్**-అడం గోధుమల- **చరుమ్ నిర్వపతి.**

v)**వాచస్పతయేబృహస్పతయేనైవారమ్** -నీవార సంబంధ -**చరుమ్నిర్వపతి.**

vi)**జ్యేష్ఠాయఇంద్రాయ ఏకాదశ కపాలమ్మహా ర్ంహీణామ్**-స్థూల బీజ ధాన్యసంబంధి-**పురోడాశమ్ నిర్వపతి.**

vii)**సత్యాయంత్రాయ అమ్బానామ్చరుమ్ నిర్వపతి.**

viii)ధర్మపతయే వరుణాయయవమయమ్చరుమ్ నిర్వపతి.

2.**యజమానీత్వామ్** - నిన్ను, సంతా,**ప్రసవానామ్** - భృత్యాదులకు,**స్వాంత్వేన**-ప్రభువుగా, **సువతామ్**-గుర్తించునుగాక.
గృహనామ్స్వాంత్వేన అగ్నిః సువతామ్. వనస్పతీనామ్ స్వాంత్వేనత్వాం సోమః సువతామ్.రుద్రః త్వాం పశూనాం స్వాంత్వేన సువతామ్. బృహస్పతిఃవాచాం స్వాంత్వేన త్వాం సువతాం. ఇంద్రః జ్యేష్ఠానాం స్వాంత్వేనత్వాం సువతామ్. ంత్రః త్వామ్ సత్యానాం స్వాంత్వేన సువతామ్.వరుణః త్వామ్ ధర్మవతీనాం స్వాం త్వేన సువతామ్.
దేవతలారా!ంరు దేవసువః యజమానికి ప్రేరణ కలిగించువారు.ఈ యజమానిని యజ్ఞదత్తుని పౌత్రునిగను, దేవదత్తునిపుత్రునిగను - శత్రురహితునిగను గుర్తించండి.
మహతేక్ష త్రాయ-మహాక్షాత్రము కొరకును, **మహతేఆధిపత్యాయ** - మహా ఆధిపత్యముకొరకును, **మహతే జాన రాజ్యాయ**- మహా సామ్రాజ్యము కొరకును గుర్తించండి.
3.వైశ్యాది సంపన్నులారా! ఇతడు ంకు రాజు.
4.**సోమా% స్మాకంబ్రాహ్మణానాగ్ ం రాజా** -బ్రాహ్మణులమగు మాకు సోముడు రాజు.
5.ఈతడు మహారాజ్యాదులందు వరుణునిచే ప్రతిష్ఠించబడినాడు.వరుణుడే దానిని ఆశ్రయించును గాక.
మమ్ము ంత్రుడు అనుమతించినాడు. మేము పావనులము అయినాము.కర్మ యోగ్యులము అయినాము.
అందువలననే మేము రాజసూయయాగమును తలచుకొనువారము అయినాము.
ఋత్విజులెల్లరువరుణుని అనుమతిచే కర్మయోగ్యులు అయినారు. ంత్ర దేవుడుంచ్చేసి మేము శత్రువులను పారద్రోలునట్లు చేసినాడు.ఋత్విజులు యజ్ఞము చేత మమ్ము రక్షించినారు. ఈ అగ్నిబ్రాహ్మణాది వర్ణత్రయము

చేత ంస్తరింపచేయబడినది.ఇతడు మాకు - వార్ధక్య దోషములను పోగొట్టి - ఆయువునుకలిగించినాడు.

6.ంష్ణోఃక్రమో % సింష్ణోః క్రాన్తమసి, ంష్ణోర్విక్రాన్తమసి

1 -7 - 7 - 7 చూడండి.

పదకొండవఅనువాకము

(అభిషేకార్థజలమంత్రములు చెప్పబడినం.)

సరస్వతీనదీ జలములారా! ంరు ఏదో ప్రయోజనార్థము ప్రవహించుచున్నారు.సముద్రుడా! నీవు జలములకు పతిం అగుచున్నావు. జలతరంగమా!నీవు నీరు పారించు దానవు అగుచున్నావు. జలరాశియనుసేన గలదానవు అగుచున్నావు. కూపము నందలి జలములారా!ంరు బాం యందు నిలిచి ఉన్నారు. వంకర నడకల ఉదకములారా!ంరు వాయువులకు బలరూపములు అగుచున్నారు. (గాలికినీరు వంకర నడక సాగించును.) ఎండా వానలు కూడినజలమా! ంరు సూర్య తేజస్సుకలవారు అగుచున్నారు. సూర్యుడుప్రతిబింబించు జలములారా! ంరుసూర్య తేజస్సు కలవారు అగుచున్నారు. సూర్యుడు ప్రతిబింబించుజలములారా! ంరు సూర్య త్వచారూపులు అగుచున్నారు. కదలికలేని జలములారా ంరు మందరూపులు అగుచున్నారు. మంచునందలిజలమా! ంరు వశవర్తులు అగుచున్నారు. గోవు గర్భాశయమందున్నజలమా! నీవు గర్భ రక్షకమవు అగుచున్నావు. క్షీరమందలినీరమా! ంరు జగములను పోషించువారలు అగుచున్నారు.పెరుగు నందలి నీరమా! నీవు జనులను పోషించుదానవుఅగుచున్నావు. నేతియందలి నీరా! నీవు అగ్ని తేజస్సునపుట్టినదానవు అగుచున్నావు. మధు ద్రవ రూప జలమా!ంరు ఓషధులందలి రస రూపులు అగుచున్నారు.

రాజసూయమునుగురించి తలచుచున్న ఋత్విజాదులు దీప్యమానములు,మధురములు, జలప్రదములునగు జలములను తీసికొన్నారు.వానితో ంత్రా వరుణులను అభిషేకించినారు. శత్రువులనుఅతిక్రంంచినారు. ఇంద్రుని సాధించినారు.

జలములారా!ంరు రాజ్యమును ఇచ్చువారు. రాజ్యమును ప్రసాదించండి- **స్వాహా.** ంరురాజ్యమును ఇచ్చు వారు. ఈ యజమానికి రాజ్యము నివ్వండి.**స్వాహా.**

పన్నెండవఅనువాకము

(ఇంజలసంస్కార మంత్రములు.)

1. జలదేవతలారా! ంరు అనేక పాత్రలందు గ్రహించబడినారు.ంరు మధురములు. రాజునకు వర్చస్సు కలిగించండి.మధుర, జలములను కలిసికొనండి.

2.జలములారా! ంమ్ము తిరస్కరించగలవారు లేరు. బలవంతులుకండి. రాజునకు బలము సమకూర్చండి.
(హోతృ,బ్రాహ్మణచ్ఛంసి స్థానముల మధ్య నీటిని ఉంచవలెను.)

3.బంగారమా! నిప్పులో వేసినను పేలాల వలె నీవు రూపుమార్చవు. నీవు మాటకు చుట్టమవు. నిప్పునందు పుట్టియుసోమమునకు ఈయబడుదానవు.
(**వాచో బన్ధుః** మాటకు చుట్టమవు.అనగాపసిడికలవాని మాటచెల్లును అని.)

4.జలమా! నీవు దీప్తిమంతవు. చంద్రుని యందు చంద్రుడవు.అమృతమునందు అమృతమవు. స్వాహాకార రాజసూయముకొరకు తేబడిన వారు. నిన్ను బంగారముచే పంత్రముచేయుచున్నాము.
(బంగారమునదర్భతో కట్టి నీటి యందు కదిలించవలెను.)

5.వరుణుడు జలములకు శిశువు వంటివాడు. జలములుతల్లుల వలె వరుణుని తమయందు ఉంచుకొని లాలించుచున్నం.
జలములుదీప్తివంతములు. బలహేతువులు. పేల్చరానిం. కర్మలుకోరునం. వస్త్రము వలెవ్యాపించి ఉండునం.
(నాలుగునీటి పాత్రలందు మోదుగు, అత్తి, రాం, మర్రి కొమ్మలనువేయవలెను.)

6.క్షా త్రమునకు బలమవు. క్షా త్రమునకు స్థానమవుఅగుచున్నావు.
7.అగ్ని కర్మచేతనే గృహపతి అయినాడు. ఇంద్రుడు కర్మచేతనేఎంతో కీర్తిమంతుడు అయినాడు. పూష కర్మచేతనేంజ్ఞానవంతుడు అయినాడు. ుత్రా వరుణులు కర్మచేతనేసత్య ప్రవర్థకులు అయినారు. అదితి కర్మచేతనే ంశ్వరూపిఅయినది.
ఇతడు- ఈ యజమాని - రాజేంద్రుని పుత్రుడో, పౌత్రుడో అగును.అతడు కర్మ వలననే ప్రజలు కలవాడు - రాజ్యము కలవాడుఅయినాడు. క్షా త్రము, ఆధిపత్యము సార్వభౌమత్వము కలవాడుఅయినాడు.
8.ంకు భరతుడు రాజగును. బ్రాహ్మణులమగు మాకుసోముడే రాజగును.
9.ధనువా! నీవు ఇంద్రుని వజ్రమవు అగుదువు. దెబ్బతీయుదానవగుదువు. నిన్ను పట్టిన ఈ యజమాని శత్రువులనువధించును గాక.
10.శరములారా! ంరు శత్రువును హింసించండి.
(యజమానికిధనువు, మూడు బాణములు ఇవ్వవలెను.)
11.బాణములారా! ఎదురుగా వచ్చు బాణముల నుండి నన్ను రక్షించండి.అడ్డముగా వచ్చు బాణముల నుండి నన్ను రక్షించండి.వెనుక నుండి వచ్చు బాణముల నుండి నన్ను రక్షించండి.అన్ని దిక్కుల నుండి వచ్చు బాణముల నుండి నన్ను రక్షించండి.సకల శస్త్రముల నుండి నన్ను రక్షించండి.
12.శత్రు నివారక వామ హస్తమా! శత్రుమారక దక్షిణహస్తమా! ంరు బంగారు కవచము ధరించి ఉన్నారు.ఇనుప స్తంభముల వలె గట్టిగా ఉన్నారు. ఉషోదయ, సూర్యోదయములందుగర్తసదృశ రథమును అధిరోహించండి. అనంతము,అఖండితమగు స్వసేనను అనుగ్రహ దృష్టితో ంక్షించండి.శత్రు సేనను ఆగ్రహ దృష్టితో చూడండి.

పదమూడవఅనువాకము

(దిగ్వ్యపస్థాపనమంత్రములు చెప్పబడుచున్నం.)

1. యజమానీ!నీవు తూర్పున ఉండుము. **ఛన్దసామ్**ఛందస్సులతో,**గాయత్రీ-త్వా** - నిన్ను,**అవతు**- రక్షించును గాత.**త్రివృత్ స్తోమః త్వా అవతు. రథన్తర సామః త్వా అవతు. అగ్నిదేవతాత్వా అవతు. బ్రహ్మ ద్రంణం** - ధనమును,అవతు.
2.యజమానీ! దక్షిణ దిశన ఉండుము.**త్వాఛన్దసాం త్రిష్టుప్ అవతు. పంచదశస్తోమః అవతు.బృహత్ సామః అవతు. ఇన్ద్ర దేవతా అవతు. ద్రంణమ్,క్షత్రమ్** - క్షత్రియుడు అవతు.
3.యజమానీ! నీవు పశ్చిమ దిశన ఉండుము. త్వాఛన్దసామ్జగతీ అవతు. సప్తదిశస్తోమః అవతు.వైరూపంసామ అవతు. మరుతః దేవతా అవతు. ద్రంణమ్ంట్- వైశ్యుడు, అవతు.
4.యజమానీ! ఉత్తర దిశన నిలువుము. **త్వాఛందసామ్జగతీ అవతు. ఏకంంశః స్తోమః అవతు.వైరాజసామ అవతు. ుత్రావరుణా అవతామ్. బలమ్ద్రంణంఅవతు.**
5.యజమానీ! నీవు ఊర్ధ్వదిక్కును చూడుము.**త్వాం ఛన్దసాం పంక్తిః అవతు. త్రిణవః త్రయస్త్రింశౌ అవతు. శాక్వర రైవతే సాంునీ అవతామ్. బృహస్పతిః దేవతాఅవతు. వర్చః ద్రంణమ్ అవతు.**
7.అగ్నయే స్వాహా. సోమాయస్వాహా. సరస్వత్యై స్వాహా. బృహస్పతయేస్వాహా. స్వాహేన్ద్రాయ. ఘోషాయస్వాహా. శ్లోకాయస్వాహా. అగ్ ంశాయస్వాహా. భగాయ స్వాహా. క్షేత్రస్యపతయే స్వాహా. పృథివ్యైస్వాహా. అంతరిక్షాయ స్వాహా. దివే స్వాహా. సూర్యాయ స్వాహా.చన్ద్రమసే స్వాహా. నక్షత్రేభ్యః స్వాహా. అద్భ్యః స్వాహా.ఔషధీభ్యః స్వాహా.
వనస్పతిభ్యఃస్వాహా. చరాచరేభ్యః స్వాహా. పరిప్లవేభ్యః స్వాహా. సరీసృపేభ్యఃస్వాహా.
(ఈమంత్రమునందు 24 హోమములు ఉన్నం. మొదటి 12 పార్థములు.ంనిలో మొదటి ఆరు అభిషేచనకు పూర్వము 'ఇంద్రాయస్వాహా'తరువాతి ఆరు అభిషేచానంతరపుం.
ుగిలిన12 'అవేష్టులు'. ంనిలో మొదటి ఆరు అభిషేచనకు పూర్వపుం.'అద్భ్యః స్వాహా'నుండి ఆరు అభిషేచనానంతరపుం.)

పదునాలుగవఅనువాకము

1. శార్ధూలచర్మమా!నీవు సోమమునకు దీప్తిం. నీవలెనే నాకు దీప్తి కలుగునుగాక.
2.హిరణ్యమా! నీవు అమృతమవు. నన్ను మృత్యువు నుండిరక్షించుము.
(శార్ధూలచర్మము ంద నూరు హిరణ్యములు ఉంచవలెను.)
3.సువర్ణపాత్రమా! నీవు నన్ను రక్షింపుము.
(ఇదినూర్లచిల్లుల పాత్ర. దీనిలోని నీటితో యజమానిని అభిషేచింతురు.)
4.సర్పములను నాశనము చేసినాము.
(సర్పముగాభాంంచిన నేసమును నపుంసకుని ందకు ంసరవలెను.)
5.నముచి రాక్షసుని తల నరుక బడినది.
(యజమానిరాగి వస్తువును ఎడమపాదమున వేది బయటికి త్రోయవలెను.)
6.యజ్ఞకర్తా! ధర్మము తెలిసిన సోమ, వరుణ, అగ్ని మున్నగుదేవతలు నీ వాక్కును గ్రహింతురు గాక. నీ ప్రాణమునుతెలిసికొందురు గాక. నీ కన్నులను - చూపును - గ్రహింతురుగాత. నీ చెవులను - ంనికిడిని - గ్రహింతురు గాక.
7.యజమానీ! నిన్ను సోముని దీప్తిచే అభిషేకము చేయుచున్నాను.అగ్నితేజస్సుతోను - సూర్యుని వర్చస్సుతోను - ఇంద్రునిబలముతోను - ంత్రావరుణుల శక్తితోను - మరుత్తులఓజస్సుతోను అభిషేకము చేయుచున్నాను.
8.యజమానీ! నీవు క్షత్రియులకు స్వాం అగుచున్నావు.
(అభిషిక్తయజమానిని అభిమంత్రించవలెను.)
9.యజమానీ! నీవు ఇతర రాజులను అతిక్రంంచుము. రక్షించుము.
(పైపూతలున్న బట్టలను ండువవలెను.)
10.లేపముల ందినుంచి నీరు పైనబడుచున్నది. క్రిందపడుచున్నది.సుళ్లు తిరుగుచున్నది.
ఆపాదమస్తకముసాగుచున్నది.
ఆ నీరుపర్వతమువంటి మేఘమునందలి నీటివలెను - జలములందునావ వలెను సాగుచున్నది.
11.రుద్రదేవా! నీకు శర్వుడను నామము కలదు. భక్తులుఆ నామమును జపింతురు. ఆ నామము వారికి ఫలప్రదమగును.ఆ నామమునకు ఈ శేషజలము హుతము అగును గాత.
(అభిషేకశేషజలముతో హోమము చేయవలెను.)
12.ప్రజాపతే! పుట్టిన ఈ లోకములను రక్షించుటకు నిన్నుంంచిన వాడు లేడు. మేము ఏ ఫలము కోరి నీకు హోమముచేయుచున్నామో ఆ ఫలము మాకు సిద్ధించునుగాక. మేముధనవంతులము అగుదుము గాక.
పుత్రుని,భార్యను తాకి హోమము చేయవలెను.

పదిహేనవఅనువాకము

1. రథమా!నీవు శత్రుహంతయగు ఇంద్రుని వజ్రమవు. నీ సాయమునఈ యజమాని శత్రువులను వధించును గాత.
2.దక్షిణాశ్వమా! ంత్రావరుణులు అనుమతించినారు. నిన్ను యజ్ఞమునకనిరథమునకు కట్టుచున్నాను.
(రథపుదక్షిణమునకు కట్టవలెను)
3.ంష్ణువు యొక్క అడుగు పడిన భూలోకమవు. రెండవఅడుగు పెట్టిన అంతరిక్షమవు. మూడవ అడుగు మోపినత్రింష్ఠపమవు అగుచున్నావు.
(యజమానిరథమును ఎక్కవలెను.)
4.మరుత్తుల ఆశీస్సుల వలన ఈ జైత్రయాత్ర యందు గెలుపొందగలను.
(రథమునునడిపించవలెను.)
5.మనసు కోరినది లభించినది.
(యజమానిధనువును పట్టవలెను. తూర్పులేక ఉత్తర దిశననిలువవలెను. బాణము సంధించి ండువవలెను.)

6.నేను అవయవములందు శక్తి కలవాడను అయినాను.
(1.ఇతర రాజులను జయించినట్లు ప్రదక్షిణ చేయవలెను.2. ప్రదక్షిణ భూమండలము జయించినట్లు.)
7.పాదరక్షలారా! ీరు చర్మనిర్మాతలు. పశువు యొక్క కోపస్వరూపలుఅయి ఉన్నాడు. నేను సహితము ీ వలెనే శత్రువుపై కోపము కలిగి ఉన్నాను.
(పాదుకలను ుడువవలెను.)
8.**మాత్రే పృథివ్యైనమః**భూమాతకునమస్కారము. భూి నాకు తల్లి. ఆమెకు నేను బాధించను.తల్లి భూదేి నన్ను బాధించకుండును గాక.
9.వెండి పతకమా! పరిిత పరిమాణవు అగుచున్నావు.ఆయుః స్వరూపమువు అగుచున్నావు. **మేఆయుః ధేహి** నాకు ఆయువునుప్రసాదించుము.
రాగిపతకమా! నీవు బలస్వరూపమువు.**మే ఊర్జం దేహి** - నాకు బలమునుప్రసాదించుము.
బంగారుపతకమా! నిన్ను ధరించవచ్చును. నీవు వర్చస్సు కలదానవు.**మయివర్చః ధేహి** - నాయందు వర్చస్సుకలిగించుము.
11.**అగ్నయే గృహపతయే స్వాహా. సోమాయ వనస్పతయేస్వాహా. ఇన్ద్రస్య బలాయ స్వాహా.**
12.రథము శుచియైనది. అడ్డంకులులేని అంతరిక్షమునఉండునది. హోతృసమానమైనది. యజ్ఞవేది యందుఉండునది. అతిథివంటిది. ఇంటియందు, మనుష్యులవద్ద- రాజుల ఇండ్లయందు ఉండునది. యజ్ఞములందు ఉండునది.ఆకాశమున ఉండునది. అది గోవులనుండి పుట్టినది. యజ్ఞమునపుట్టినది. పర్వతములందు పుట్టినది. అట్టిరథము రాజసూయము కొరకు సమార్జించబడును గాత.
(రథమునురథవాహనము నందు వుంచవలెను.)

పదహారవఅనువాకము

(ిజయానంతరముసమస్త రాజులు సేించుట.)

1. కుడిభుజమా! నీవు ిత్రదేవతా స్వరూపమవు. ఎడమ భుజమా!నీవు వరుణ దేవతా స్వరూపమవు.
(ఎత్తినబాహువులు దించవలెను.)
2.నేను సకల దేవతలను కలిసి కొందును గాక.
(అిక్షయందుచేతులను ఉపావహరణము చేయవలెను.)
3.చర్మపటమా! నీవు క్షత్రియుడు కూర్చుండు స్థానమవుఅగుచున్నావు. క్షత్రియునకు మూలస్థానము అగుచున్నావు.
4.నా శరీరమా! సుఖమగు ఆసనమునకు చేరుము. సుఖముగాకూర్చుండ యోగ్యమగు స్థానమునకు చేరుము. ఈ ఆసనమునిన్ను, నన్ను హింసించకుండును గాక.
5.ఈ యజమాని దీక్షవహించి ఉన్నాడు. అనిష్ట నివారకుడు అయిఉన్నాడు. ఆసనమునందు ఆసీనుడై ఉన్నాడు. ఇతడు నానా రాజ్యములుగెలిచి సామ్రాజ్యము పాలించుటకు సంకల్పించును గాక.
(యజ్ఞకర్తనుఅట్లు అనుమంత్రించవలెను.)

6.రాజా! నీవు బ్రాహ్మణ ధర్మములను పాలించుచున్నావు. బ్రాహ్మణులమగుమాకు అనుజ్ఞనిచ్చుచున్నావు. అమోఘ అనుజ్ఞ కలవాడవు.అందువలన నీవే బ్రాహ్మణుడవు.
రాజా!నీవు పరమ ఐశ్వర్యవంతుడవు. అమోఘుీర్యుడవు.కావున నీవే బ్రాహ్మణుడవు.
రాజా!నీవు శిష్టపాలనకు దేవతలే ిత్రులుగా కలవాడవు.సేింపదగిన వాడవు. కావున నీవే బ్రాహ్మణుడవు.
రాజా!నీవు అనిష్ట నివారకుడవు. ధర్మయుక్తుడవు. కావుననీవే బ్రాహ్మణుడవు.
(దిగ్విజయమొనర్చినసామ్రాట్టును ప్రజలు, ఋత్విజులు అట్లు స్తుతించవలెను.)
7.హేస్థ్య! నీది వజ్రస్వరూపము. నీవు శత్రువులను వధించుదానవు. నాకు రథ్యవగుము.
8.ఈ రాజు పైదిక్కుతో కూడ అయిదు దిశలను అభిలషించి ఉన్నాడు.
9.సచ్చరిత్ర గల కోశాధ్యక్షులను, మంగళకరులై పన్నులువసూలు చేయువారిని, అంతః పురమును రక్షించు

కంచుకులనుఆహ్వానించుచున్నాను.
(ఇదియజమాని ఆశయము.)
10.జలములను ఆ౦రిచేయు అగ్నికి **స్వాహా.**బలములుక్షీణింపచేయు అగ్నికి **స్వాహా.**గృహపతి యగు అగ్నికి **స్వాహా.**

పదిహేడవఅనువాకము

(పదిసంసృప హ౦స్సులు చెప్పబడిన౦.)

1.**ఆగ్నేయమ్ అష్టకపాలమ్ నిర్వపతి. హిరణ్యమ్ దక్షిణా.**
2.**సారస్వతమ్చరుమ్ నిర్వపతి. వత్సతరీ**-పాలు మానిన దూడ **- దక్షిణా.**
3.**సా౦త్రమ్ద్వాదశ కపాలమ్ నిర్విపతి. ఉపధ్వస్త:**-సంకీర్ణవర్ణముల దూడ - **దక్షిణా.**
4.**పౌష్ణమ్చరుమ్ నిర్వపతి. శ్యామః**- నల్లనిదూడ **- దక్షిణా.**
5.**బార్హస్పత్యమ్ చరుమ్ నిర్వపతి. శితిపృష్టః** -తెలుపు దూడ **- దక్షిణా.**
6.**ఐన్ద్రమ్ఏకాదశకపాలమ్ నిర్వపతి. ఋషభః దక్షిణా.**
7.**వారుణమ్దశకపాలమ్ నిర్వపతి. మహానిరష్టః.**వట్టకొట్టినఎద్దు **- దక్షిణా.**
8.**సౌమ్యమ్చరుమ్ నిర్వపతి బభ్రువః**-కపిల వర్ణగోవు **- దక్షిణా.**
9.**త్వాష్ట్రమ్**-త్వష్ట దేవతాకమునకు**- అష్టాకపాలమ్నిర్వపతి. శుణ్ఠః.**తెల్లనిఆవు **- దక్షిణా.**
10.౦ష్ణుదేవతాకమునకు**త్రికపాలమ్నిర్వపతి.** పొట్టి ఆవు **దక్షిణఅగును.**

పద్దెని౦దవఅనువాకము

(దశపేయముచేప్పబడినది.)

1. దీక్షవహించినవెంటనే సోమమును కరీదు చేయవలెను.
(సోమక్రమము ఒక్కొక్క యాగమునకు ఒక్కొక్క తీరుగా ఉండును.రాజసూయమున దీక్షవహించినపుడే కొనవలెను.)
2.తామర పూవుల మాలను - జలమునకు - సమర్పించవలెను.
3.పాలు మానిన పది దూడలను ఇచ్చి సోమము కొనవలెను.
4.పది చమసములందు పానము చేయగల సోమము గలదిదశపేయక్రతువు అగును.
5.పది చమసములందలి సోమమును నూరుగురు బ్రాహ్మణులుసే౦౦చుచున్నాడు.
6.దశపేయ క్రతువు సప్తదశ స్తోమము కలది అగుచున్నది.
7.యజమాని అధ్వర్యునకు రెండు బంగారు అద్దములు దానముచేయవలెను.
8.బంగారు దండను ఉద్గాత అను ఋత్విజునకు ఇవ్వవలెను.
9.హోతకు బంగారపు గుండ్రని బళ్లను దానము చేయవలెను.
10.ప్రస్తోత, ప్రతిహర్తలు ఇద్దరకు అశ్వమును ఇవ్వవలెను.
11.బ్రహ్మకు పన్నెండు పెయ్యలను ఇవ్వవలెను.
12.౦త్రావరుణులకు వంధ్య గోవును అర్పించవలెను.
13.బ్రాహ్మణాచ్ఛంసి ఋత్విజునకు ఆబోతును ఇవ్వవలెను.
14.నేష్ట, పోతలకు రెండు వస్త్రములను ఇవ్వవలెను.
15.ఆచ్ఛావాకుడను ఋత్విజునకు యవలు నింపిన పెదపాత్రనీయవలెను.
16.అగ్నీధ్రునకు ఎద్దును ఇవ్వవలెను.
17.ఈ దశపేయ క్రతువునందు భార్గవుడు - భృగుగోత్రజుడు- హోత యగును. శ్రావన్తీయము బ్రహ్మసామము అగును.వారన్తీయము అగ్ని ష్టోమసామము అగుచున్నది.
సరస్వతీనదీజలమును సేకరించవలెను.

పందొ౦్మదవఅనువాకము

1.ఆగ్నేయమ్ అష్టాకపాలమ్ నిర్వపతి. హిరణ్యమ్ దక్షిణా.ఐన్ద్రమ్ ఏకాదశకపాలమ్ నిర్వపతి. ఋషభః దక్షిణా. వైశ్వదేవమ్చరుమ్ నిర్వపతి.పచ్చరంగు గోరు దక్షిణా. మైత్రావరుణమ్ఆ౦క్షా మ్ నిర్వపతి. గొడ్డుబోతు గోవు దక్షిణ. బార్హస్పత్యమ్చరుమ్ నిర్వపతి. తెల్లని ౦పు గల గోవు దక్షిణ.

(రాజసూయమునరాజు సకల దిక్కులను జయించుటకు సాగును. అతని శ్రమనివారణార్థమైన ఈ అయిదు హ౦స్సులు అవేష్టులు అనబడును.)

2.అదితి దేవతాకమునకు చూడిగోవును వధించవలెను.మరుద్దేవతాకమునకు తెల్లనిదియు, బాల్యముననే గర్భిణిఅయిన గోవును వధించవలెను.

3.అశ్వినులు, పూషదేవతాకమునకు పన్నెండు గిన్నెలందుపురోడాశమును - సత్యవాక్కు గలసరస్వతీ దేవతాకమునకు చరుహ౦స్సును - స౦తాదేవతాకమునకు పన్నెండు గిన్నెలందు పురోడాశమునుసమర్పించవలెను.

ఇరువదవఅనువాకము

(ప్రయుక్కులహ౦స్సులు చెప్పబడిన౦.)

1. ఆగ్నేయమ్అష్టకపాలమ్ నిర్వపతి. 2. సౌమ్యమ్ చరుమ్ నిర్వపతి.3. సా౦త్రమ్ ద్వాదశ కపాలమ్ నిర్వపతి. 4.బార్హస్పత్యం చరుం నిర్వపతి. 5. త్వష్టదేవతాకమునకుఅష్టాకపాలమ్ నిర్వపతి. 6. వైశ్వానరమ్ ద్వాదశ కపాలమ్నిర్వపతి.

ఇదిపూర్వ షట్కము

1.సారస్వతమ్చరుమ్ నిర్వపతి. 2. పౌష్ణమ్ చరుమ్ నిర్వపతి. 3. మైత్రమ్చరుమ్ నిర్వపతి. 4. వారుణమ్ చరుమ్ నిర్వపతి. 5. క్షేత్రపతిదేవతాకమునకు చరుమ్ నిర్వపతి. 6. ఆదిత్యమ్ చరుమ్నిర్వపతి.

ఇదిఉత్తరషట్కము

ఈ రెండుషట్కములకు ఒకొక్క దానికి రథవాహనవహము దక్షిణయగును. (ఒక బండిని మరొక బండికి కట్టినప్పుడురెండు బండ్లను లాగు ఎద్దు రథవాహన వహము అగును.)

ఇరువదిఒకటవ అనువాకము

(సౌత్రామణిమంత్రములు, పశువులు, హ౦స్సులు చెప్పబడిన౦.)

1. సురా!నీవు మధురమవు. తీవ్రమవు. అమృతమవు. నిన్నుసోమాత్మకమగు లేత గరికతో కలుపుచున్నాను. అదిమధురము, తీవ్రము, అమృతము అగును. నీవు అశ్వినులకొరకు పక్వమగుము. సరస్వతి కొరకు పక్వమగుము.చక్కని రక్షణల ఇంద్రుని కొరకు పక్వమగుము.

(1.సురయందులేత గరికను కలుపవలెను. 2. ఇంద్రుడు సోమాభిషవముచేసినాడు. అందువలన అతనికి పాపము కలిగినది. అదిపది ముక్కలుగ ౦డిపోయినది. తలనుండి వచ్చినది 'సోమము' పాయు గుహ్యము నుండి వచ్చినది 'సుర' అయిన౦.)

2.ఇంద్రా! నీ కొరకు సూర్యుని కూతురు వంటి దీప్తి కలదియు,ద్రవరూపమును అగు సోమము శాశ్వతమును, ౦స్త్రృతమైనదియునగువాలజన్య ప౦త్రమున పావనము అగునుగాక.

ఈ సోమముప౦త్రమున పావనమైనది. ఇంద్రునకు యోగ్యమైనది.అది ఆ౦రియై గాలిలో కలిసిపోయినది. (వాలజన్యప౦త్రము. గొర్రెబొచ్చుచే చేయబడినది.)

3.పంటలు గల కర్షకులు పంటయందు పండినది పండనిదిఅని ౦చక్షణచేసి కోయుదురు.

అశ్వినిసరస్వతీ సుత్రామేంద్రులారా! అట్లే యజ్వలందు నమస్కరించువారలు,నమస్కరించని వారలందు ౦చక్షణ చేసి ఈ పాత్రయందలిహ౦స్సులను ఆరగించండి.

(మరొకఖరస్థానమునందలి సురాపాత్రను అందుకొనవలెను.)
4.అశ్వినీ దేవతాకమునకు ధూమ్రవర్ణ పశువును బలిఇవ్వవలెను. సరస్వతీ దేవతాకమునకు మేకను బలిఇవ్వవలెను. ఇంద్ర దేవతాకమునకు ఆబోతును బలి ఇవ్వవలెను.
5.ఐన్ద్రమ్ఏకాదశ కపాలమ్ నిర్వపతి. సాంత్రమ్ ద్వాదశ కపాలమ్ నిర్వపతి.వారుణమ్ దశకపాలమ్ నిర్వపతి.
సోమప్రతీకలగుపితృదేవతలు సంతృప్తులు అగుదురు గాక.
6.ఆడుగుర్రము దక్షిణ యగును.

ఇరువదిరెండవ అనువాకము

(యాజ్యాపురోను వాక్యలు.)

1. అగ్నాౕష్ణువులారా! ీ మహత్వము పూజనీయము. ఘృతమునకుఅనేక గోప్య నామములు ఉన్నౕ. అట్టి ఘృతమును ీరుప్రతి ఇంట పొందగలరు. జ్వాలారూపములగు ీ నాలుకలుఏడు. అౕ రత్నసదృశములు. వానితో ీరు ఘృతమునుసేౕంతురు గాక.
2.అగ్నా ౕష్ణుదేవతలారా! యజ్ఞశాల ీకు ప్రియమైన ధామము.అది పూజనీయము. ప్రతి ఇంట శుభప్రదములగు స్తోత్రములచేవర్ధిల్లు ఘృతము ఉన్నది. దానిని జ్వాలారూపములు, రత్నసన్నిభములగు ీ నాలుకలతో సేౕంచండి.
3.సరస్వతి అన్నప్రద. జ్ఞానరక్షిణి. ఆమె మాకు ఎంతో అన్నమునుఅందించును గాక.
4.మేము సరస్వతిని యజించుచున్నాము. ఆమె మా యజ్ఞమునకుదిౕనుండి వచ్చుగాక. పర్వతముల నుండి వచ్చుదనుగాక. మా ఆహ్వానమును మన్నించి, ఘృతమును సేౕంచవచ్చినచదువుల తల్లి మాస్తుతులను ఆశించిను, ౕనును గాత.
5.బృహస్పతీ! నీవు సర్వదేవతలకు హితకరుడవు.మా హౕస్సులను సేౕంపుము. యజమానికి రత్నములుప్రసాదించుము.
6.బృహస్పతీ నీవు మమ్ము తండ్రివలె కాపాడువాడవు. దేవతలందరకుఆచార్యుడవు. మాకు వరదుడవు. అట్టి నీ కొరకు యాగములుచేయుదుము. నమస్కరింతుము. హౕ సమర్పింతుముసేౕంతుము.
7.బృహస్పతీ! రాజుల వద్ద ఉన్న ధనము ౕన్న అయినది.అది అతడు అనుభౕంప యోగ్యమైనది. ధనము అమాత్యాదులవద్ద భూషణ రూపముగ ఉన్నది. యజమాని వద్ద యజ్ఞయాగాదిధనము ఉన్నది. ధనము సైన్యరూపమున కూడ ఉన్నది.అది ౕచిత్రము. సత్యజాతము. అట్టి ధనమును మాకుప్రసాదించుము.
8.ౕత్రావరుణులారా! మా ఆవుల గుంపులను నేతులతో తడపండి.ీరు శోభనక్రతుయుక్తులు. మహారాజులు. దుమ్మురేగు మా క్షేత్రములను నీటితో తడపండి.
9.ౕత్రావరుణులారా! మేము జీౕంచు కొరకు ీ చేతులనిండుగమరింత ధనము కొనిరండి. ౕచ్చేసి మా గోవుల గుంపులనునేతులతో తడపండి. ీరు పరస్పరము కలసి ఉన్నవారు.జనుల సభలందు మమ్ము గురించి తెలియ పరచండి.
ౕత్రవరుణులారా!మేము ౕమ్ము పిలుచుచున్నాము. మా పిలుపులు ఆలకించండి.
10.అగ్నిదేవుడు వసువులందు తొలివాడు. పురోడాశప్రియుడు.ౕత్రుని వంటివాడు. మా క్షేత్రములను కాపాడువాడు.
అట్టిఅగ్నిని యాగపరిసమాప్తి వరకు ఉండునట్టి నేను వేదవాక్కులచేస్తుతించుచున్నాను.
11.దేవతలను గూర్చి యాగము చేయువాని మనసు - కొన్నియుద్ధములందు శూరుని వలెను, రథము వలెను సాగుచున్నది.
దేవతలమనసులను ఆరాధించువాడు యాగరహితులను దాటిపోవుచున్నాడు.
12.యజమానీ! యజ్ఞము చేసిన నీవు నాశనము లేనివాడవుఅగుచున్నవు. సోమయాజీ! పాకయాజీ! ీరును నాశనములేని వారలగుచున్నారు.
13.ఈ యజమానికి చక్కని సామర్థ్యము కలుగును గాత. శీఘ్రగాములగుఅశ్వసంబంధ సామర్థ్యము కలుగును గాత.

14.కర్మ సహితుడైన యజమానిని రాక్షసాదులు నాశనముచేయకుందురు గాత. యజ్ఞ◌ిరోధి పాపము యజమానికిఅంటకుండును గాక. అతనిని ఇతర పాపములు అంటకుండునుగాక.
దేవతలమనసులను ఆరాధించు వాడు యాగరహితులను దాటిపోవుచున్నాడు.
15.ధేనువులు నదులవంటి◌ి. సుఖదాయినులు. అ◌ి ఇంతకుముందు యజ్ఞము చేసిన - ఇకముందు యజ్ఞము చేయనున్నవానికి మరిన్ని పాలిచ్చుచున్న◌ి.
ఇప్పుడుజుహువును నింపువాడును - ఇకముందు నింపబోవువాడగుయజమాని స్తుతులు ◌ినుటకా అన్నట్లు ఆజ్యధారలు అంతటనువ్యాపించుచున్న◌ి - అంతటి నుండి వచ్చి చేరుచున్న◌ి.
16.సోమ, రుద్రులారా! మా ఇంట చేరిన రోగరూపమగు నిరృతినిఅన్ని దిక్కులనుండి అవతలికి పంపండి. తలవంచిన ఆనిరృతిని దూరమున ఉండగానే హింసించండి. అది మాకుకలిగించిన రోగరూప పాపములనుండి మమ్ము ◌ిముక్తులనుచేయండి.
17.సోమ రుద్రులారా! ◌ీరు మా యందు సమస్త ఓషధులనుఏర్పరచండి. ఆ ఔషధముల చేత అనిష్టములను నశింపచేయండి.నిరృతి మాకు కలిగించిన రోగరూప పాపములను మా నుండితొలగించండి.
18.సోమ, పూష దేవతలారా! ◌ీరు ద్యావా పృథ్వులను సృష్టించినారు.ధనమును కలిగించినారు. పుట్టినంతనే సకల లోకములనురక్షించినారు. ◌ీరు కర్మఫలమునకు ముడివేసినారు.
19.సోమ పూషదేవతలను - వారు పుట్టిన నాటినుండియే- సమస్త దేవతలు సే◌ించుచున్నారు. ◌ీరు - అప్రియమగు- బుద్ధి మాంద్యమును నశింపచేయుదురు గాక. ఇంద్రుడు- పూష సోములచేత - వయసులో ఉన్న గోవులందు మంచిపాలను కలుగచేయుచున్నాడు.

దాశరథిలక్ష్మణాచార్య బుచ్చమాంబల పౌత్రుండును - ◌ిద్వాన్ దాశరథివేంకటాచార్య వేంకటాంబల పుత్రుండును, ఆంధ్రప్రదేశఅస్థానక◌ి దాశరథి కృష్ణమాచార్య అనుజుండును - కమలానా◌ిన్నధర్మపత్నీ సమేతుండును "◌ివేకానందుడు" "శకుంతల""మాళ◌ిక - అగ్ని◌ిుత్రుడు" "◌ిక్రముడు - ఊర్వశి" "మహాత్ముడు""బాలాజీ" మున్నగు బాలల గ్రంథరచయితయు అయిన దాశరథిరంగాచార్య ◌ిరచిత శ్రీమదాంధ్ర వచన కృష్ణయజుర్వేదీయతైత్తిరీయ సంహిత యందలి మొదటి కాండము సమాప్తము.

సర్వేభవస్తు సుఖినః

యస్యనిః శ్వసితం వేదాః యోవేదేభ్యో %ఖిలంజగత్ ।
నిర్మమేతమహం వన్దే ◌ిద్యాతీర్థ మహేశ్వరమ్ ॥

రెండవకాండము
మొదటిప్రపాఠకము
మొదటిఅనువాకము

1. సంపదకోరువాడువాయువును దేవతగా వరించవలెను. యాగార్థము తెల్లనిపశువును ఏర్పరచవలెను. అతడు ఆ పశువును దర్భ,జు◌ివ్వకొమ్మలచే తాకవలెను. వాయువు అతివేగవంతుడు.తన భాగమును అందుకొనగలవాడు. కావున యజమానివాయువునే సే◌ించవలెను. అందువలన యజమానికి ఐశ్వర్యములభించును. అతడు ఐశ్వర్యవంతుడు అగుచున్నాడు.
2.అభిజ్ఞులు వాయువు త్వరగా ఇచ్చువాడని చెప్పుదురు. గుణదోషజ్ఞులువాయువు యజమానిని దహించ

సమర్థుడు అని చెప్పుచున్నారు.
అట్లగుటవలన తెల్లని పశువును - నియుత్తులు అను అశ్వములుగల వాయువునకు - ఆలంభనము చేయవలెను. నియుత్తులేకదా వాయువును వహించున! కావున వాయువును యజించినయజమానికి ఐశ్వర్యము లభించుచున్నది. అతనిని వాయువుదహించుటలేదు.
3.గ్రామాధికారము కోరువాడు నియుత్వంతుడైన వాయువునకుశ్వేత పశువును ఆలంభనము చేయవలెను. వాయువే- ముకుదాడు వేసిన పశువు వలె - ప్రజలను అదుపునందుఉంచుచున్నాడు.
అట్లగుటచేత యజమాని వాయుదేవతను - తన భాగధేయమున- యజింపవలెను. అప్పుడు వాయువు ముకుతాడు వేసినపశువు వలె - ప్రజలను యజమానికి వప్పగించును.అతడు గ్రామాధికారి అగుచున్నాడు.
4.నియుత్వంతుడైన వాయువును యజించిన వానికి ప్రజలువశవర్తులు అగుదురు. వారు ఎన్నటికిని అతని వశముతప్పరు.
5.సంతానము కోరువాడు నియుత్వంతుడగు వాయువునేయజించవలసి ఉన్నది.
నాసారంధ్రమునుండి వెడలునది ప్రాణము. వాయువు సహితము అట్టిదియేఅగును. ముఖమునకు దిగువన ఉదరాంతమున చరించునదిఅపానము. నియుత్తునకు కూడ అట్టి అర్థము కలదు.
ఒకడుసంతానము కలిగించుటకు సమర్థుడు అయ్యు సంతానముకలిగించలేక పోవుచున్నాడు. అట్లగుట వలన అతనికి కలుగవలసినసంతానమునకు ప్రాణాపానములు తొలగిపోవుచున్న కదా!
అట్టితరి అతడు నియుత్వంతుడగు వాయుదేవతను స్వకీయభాగధేయమున యజించవలెను.అప్పుడు వాయువే అతని సంతానమునకు ప్రాణాపానములనుకలిగించుచున్నాడు. అందువలన సంతానము లేని వాడుసంతానవంతుడు అగుచున్నాడు.
6.దీర్ఘ రోగియైన వాడు నియుత్వంతుడైన వాయువునేయజించవలెను. వాయువు ప్రాణము నియుత్తు అపానముఅగుచున్నది కదా!
దీర్ఘరోగికిప్రాణాపానములు సరిగా పనిచేయకున్న. అతడు నియుత్వంతుడగువాయువును - స్వకీయ భాగధేయమున - యజించవలెను.వాయువే అతని ప్రాణాపానములు సరిగా పనిచేయించును.అట్లు యజించిన వానికి ఇసుమంత ప్రాణమున్నను తప్పకజీంచుచున్నాడు.
7.ఈ లోకమున ప్రజాపతి ఒక్కడే ఉండెను. అతడు ప్రజలను,పశువులను సృష్టించదలచినాడు. అట్లు తలచినవాడు తనఉదరము నుండి వపను ఖండించి తీసినాడు. దానిని అగ్నిలోపడవేసినాడు. అందునుండి కొమ్ములు లేని మేకలు ప్రభంచిన.ఆ ప్రజాపతి తన రూపమైన ఆ మేకను దేవతకు బలిఇచ్చినాడు. తదుపరి అతడు సమర్థుడు అయినాడు. ప్రజలను,పశువులను సృజించినాడు.
8.ప్రజలను, పశువులను కోరునట్టివాడు ఆ ప్రజాపతికి కొమ్ములులేనిమేకను బలి చేయవలెను. అతడు ప్రజాపతిని స్వకీయభాగధేయమున యజించవలెను. అప్పుడు ఆ ప్రజాపతియేఅతనికి ప్రజలను, పశువులను కలిగించుచున్నాడు.
9.ుసములు పురుషలక్షణము. కొమ్ములు లేకుండుటఅశ్వరూపమగును. క్రింది వరుసలో మాత్రము దంతములుండుటగోరూపము అగును. గొరిసెలుండునది గొర్రెలరూపమగును.మేకలకు గొర్రల రూపము సహజాతి లక్షణము. ఈ అయిదు- పురుషుడు, అశ్వము, గోవు, గొర్రె, మేక - గ్రామ పశువులు.యజమాని ఆ రూపము గల పశువులను యాగము కొరకుసము పార్జించవలెను.
10.పశువులను కోరువాడు సోమపూష యుగళ దేవతాకమునకుఒకేసారి పుట్టిన మూడింటిలో ఒక దానిని బలి ఇవ్వవలెను.
మేకకురెండు చన్నులు ఉండును. చన్ను కుడుచుటకు రెండుపిల్లలు పుట్టును. తల్లి మేక యందలి బలమున మూడవపిల్ల పుట్టుచున్నది.
యజమానిసోమ పూషదేవతలకు - స్వకీయభాగధేయమున మూడవమేక పిల్లను బలిఇచ్చి యజించవలెను. వారు ఆ యజమానికిపశువులను కలిగింతురు.
సోముడురేతస్సు నిలుపువాడు, పూష పశువులను పుట్టించువాడుఅగుచున్నాడు. కావున సోముడు యజమాని కొరకు రేతస్సునిలుపును. పూష పశువులను కలిగించును.

11.యూపము ఔదుంబరము - మేడి సంబంధము కావలెను.ఖాదిరము - తినతగిన పండ్లచెట్టు కారాదు. ఫలబాహుళ్యమునఉదుంబరము రసరూపమగును. అట్లే పశువులు క్షీర రసస్వరూపలు అగును. కావున యజమానికి రసరూపమగుఉదుంబరమే - రసరూపములగు పశువులనుఇచ్చుచున్నది.

ఆలోచనామృతము

1. ఆలోచనముమాత్రమే ప్రాణులందు మానవుని ిలక్షణత - ిశిష్టత- మహత్తత. అతడు తాను గెలిచినాను అనుకున్నది. ఓటములకుఒప్పకున్నది - సాధించినది - సాధించనున్నది - సాధించలేనిదిిటి అన్నింటికి యోని - మూలము - ఆలోచనమే.
ఆలోచనమేఅర్థము అగుచున్నది. అనర్థము అగుచున్నది. న్యాయమగుచున్నది- అన్యాయమగుచున్నది. సత్యమగుచున్నది - అసత్యమగుచున్నది.క్రమమగుచున్నది ః అక్రమము అగుచున్నది.
జగత్తులకుకళ్యాణకరమగుచున్నది - ినాశనకరమగుచున్నది.అన్నింటికి మూలము ఆలోచనమే కదా!
ఆలోచనమేశాస్త్రము. ఆలోచనమే ిజ్ఞానము. ఆలోచనమే సైన్సు.ఆలోచనమే దృష్టి. ఆలోచనమే ఆలోచనము. ఆలోచనముశాస్త్రము. వేదము ఆలోచన మాత్రము కాదు. **'శాస్త్రయోనిత్వాత్'**వేదముశాస్త్రాలకు తల్లి వంటిది. తల్లి ఎందరినైన పిల్లలనుఈయగలదు. ఎందరు పిల్లలయినను ఒక తల్లిని ఇవ్వజాలరు!
2.మానవుడు వాస్తవములపై జీింయుట లేదు. అతడు వాస్తవములమాత్రము ిద జీిించుటలేదు. హిందువుల పంచాంగముప్రకారము సృష్టి ప్రారంభమై 195 కోట్ల సంవత్సరాలుదాటిపోయినది. ఇంత సుదీర్ఘ కాలమున శాస్త్రము, సైన్సు,వల్లకాడు కోట్లు కనుగొన్నానని మానవుడు ిర్రిగుచున్నాడు.
కానినాటినుండి నేటివరకు మనిషికి 'జీితము' అనుపదముఅర్థము కాలేదు. అర్థము చేసుకొనుటకు ఎంతో కాలముపరుగులు సాగిని. నేడు అి ఆగిని!
ఆగుటఏల? అని అడుగుదురు కదా! ఈ యాంత్రిక నాగరికత మనకువర్తకము, వాణిజ్యము, వ్యాపారము వంటివాటిని ఎన్నింటినోనేర్పినది. జీిించుట మాత్రము నేర్పలేదు - కాదు నేర్పుటనునిలిపివేసినది!
జీితముగొప్ప ిషయము. అది ిలక్షణము. ిశుద్ధము. ిశ్వాత్మకము.బ్రతుకును గురించి తెలిసిన వాడు లేడు. మనము గాలివలనబ్రతుకుచున్నామా? నీటి వలన బ్రతుకుచున్నామా? కుటుంబమువలన బ్రతుకుచున్నామా? సమాజము వలన బ్రతుకుచున్నామా?ఏమో? ఏిటో? ఏదో?
అన్నింటికలయిక- కూడిన - సమాహారము వలన బ్రతుకుచున్నామా? అట్లయినమనము పోయినను అవన్నియు పోవుట లేదు కదా?
ఆధునికసైన్సు సామాన్యుని ఆలోచనలను అంతమొందించినది. తానుచెప్పిందే నమ్మమన్నది. సామాన్యునిలో సైన్సు మూఢనమ్మకాలనుకలిగించింది. ఏలనన నేటి సైన్సు
సైన్సుగాలేదు. సైన్సు వ్యాపారమైనది. వాణిజ్యమునకు ప్రచారసాధనమైనది. అది సామాన్యుని ముంచినది. ఆస్పత్రులేజీితము అని భ్రిింపచేసినది.
మనముఆ భ్రమలోనే భ్రిించుచున్నాము.
3.మనిషి గాలి, నీరు, ఆహారము ిద మాత్రము జీిించుటలేదు.అతడు 'ిశ్వాసము' ిద జీిించుచున్నాడు. ిశ్వాసమునకుహేతువు ఉండదని కాదు. కాని దానిని వెదుకుటకు ఈ ముష్టిబ్రతుకు చాలదు.
భర్తభార్య ిద - భార్య భర్తిద ిశ్వాసంతో జీిస్తున్నారు.వాస్తవం వేరు కావచ్చు. బిడ్డలు తన వారు అనే ిశ్వాసంతోతండ్రి జీిస్తున్నాడు. వారి కొరకు జీితం అర్పిస్తున్నాడు.వాస్తవం వేరు కావచ్చు. ప్రభుత్వం మనది అనే ిశ్వాసంవలన ప్రభుత్వాలు బ్రతుకుతున్నాయి. వాస్తవం వేరుకావచ్చు.
మనిషిిటిని అన్నింటిని గురించి ఆలోచించి నిర్ణయించాలనుకుంటేఅతని జీితం చాలదు. ఉన్నది నరక ప్రాయం అవుతుంది.
కావునమనిషి ిశ్వాసం ిద జీిస్తున్నాడు. ప్రఖ్యాత ప్రేమగాథయగులైలా, మజ్నులో లైలా అందగత్తె కానేకాదుట! మరి అతడుఅన్ని బాధలు ఎందుకు పడినట్లు? ిశ్వాసమే కదా!!
4.వేదము ిశ్వాసము. వేదము అపౌరుషేయము. భగవంతుడుప్రసాదించినది. ఆ ిశ్వాసమే ఈ జాతి సంస్కృతిని

- నాగరికతను- సభ్యతను ఇన్ని లక్షల సంవత్సరాలు నిలిపి ఉంచినది.అంత మాత్రమున అర్థము తెలిసికొనరాదను నియమములేదు.
జ్ఞానముసూర్య తేజము వంటిది. దానిని మూసి ఉంచు శక్తి ఎంతటివారికిని లేదు. గ్రహణము తాత్కాలికము కదా!
"నైషస్థాణోరపరాధః యదేనమ్ అంధోనపశ్యతి । పురుషాపరాధఃసభవతి" అన్నాడుయాస్కుడు. చూడక పోవడం గుడ్డివాడి దోషము. పదార్థదోషము కాదు.
5.ఇంత ఏల చెప్పవలసి వచ్చినదనిన ఈ అనువాకమున కార్యకారణముల ివరణ జరిగినది. కాదనుట సులభము.అందుకు ఆలోచనముతో నిృత్తము లేదు. అవుననుట- నిరూపించుటకు ఆలోచనము పరిశీలన అవసరము.అందుకు అవగాహన, సంయమము, సమ్యక్ దృష్టి అవసరము.
ఈ అనువాకపుతొలి మంత్రమున సంపద కొరకు వాయువును ఆరాధించుచున్నాడు.వాస్తవముగా వాయువే గదా సకల సంపదలకు కారణము!వాయువు మాత్రమే కాకపోవచ్చును. వాయువు కూడ అగును.వాయువే అని ఒక పరిశీలన.

సత్యముఅగోచరము కదా!

5వమంత్రమున ప్రాణ, అపానములను గురించి చెప్పినాడు.ప్రాణము అయిదు అని పూర్వము చెప్పినాడు కదా అని ఆక్షేపణతగదు. ఈ రెండు ప్రధాన ప్రాణములు కావచ్చును. పిండోత్పత్తికిఅి కారణము అనుచున్నాడు. అదే సత్యమా?

సత్యముఅగోచరము కదా!

6వమంత్రమున దీర్ఘరోగములకు వాయువే కారణము అనుచున్నాడు.చికిత్స కూడ వాయువునందే చూపినాడు. యోగవైద్యమునందు చాల వరకు శ్వాసను నియంత్రించి రోగము నివారించబడుచున్నది.జల చికిత్స వంటిి ఆధునిక వైద్యమునందున్నిి. ఇదివాయు చికిత్స కావచ్చును. ఇది మాత్రమే చికిత్సయా? అనిన

సత్యముఅగోచరము కదా!

7వమంత్రమున బలిని గురించి చెప్పబడినది. బలి మానవునిిశ్వాసము. అరిషడ్వర్గముల బలి జ్ఞానమార్గము. మానవుడుతొలిగా నరబలితో ప్రారంభము అయినాడు. అది మాన్పిన తీరుఅన్ని మతములందు ఉన్నది. క్రైస్తవ,ఇస్లాం మతములందు ఇబ్రాహం గాథ ఉన్నది. అతడు తనపుత్రునిబలి ఇవ్వబోయినాడు. భగవంతుడు పుత్రుని స్థానమునగొర్రెను ఉంచినాడు. వాటినుండి ఆ మతస్థులకు గొర్రెబలిజంతువు అయినది. మహమ్మదీయులకు ఆ పేర ఒక పండుగవున్నది.
రామాయణమునిశ్వామిత్రుడు, శునశ్శేఫుని వృత్తాన్తమున్నది. అంబరీషుడనురాజు యజ్ఞపశువుగా శునశ్శేఫుగా కరీదు చేసినాడు.శునశ్శేఫుడు తన మేనమామ అయిన ిశ్వామిత్రనిఆశ్రయించినాడు. ిశ్వామిత్రుడు మంత్రమును కల్పించి ఇంద్రునిప్రసన్నుని చేసినాడు. శునశ్శేఫుని రక్షించుట నరబలినిమాన్పుట అగును.
ఈ మంత్రమునప్రజాపతి తన వపనుండి సృష్టించిన మేకను - తనరూపమైనదానిని - దేవతలకు బలి ఇచ్చినాడని చెప్పబడినది.
బుద్ధభగవానుడు ప్రాణిబలిని నిరోధించినాడు! అహింసామూర్తి- కరుణాసముద్రుడు అయినాడు.
బలిత్యాగమునకు సంకేతమా! నరబలి నుండి నారికేళబలివరకు మనము ఎంత దూరము పయనించినాము!!!
9వమంత్రమున గ్రామ జంతువులు - యాగయోగ్యములగు- అయిదింటిలో పురుషుని చేర్చుట నరబలి స్వరూపమే!

రెండవఅనువాకము

1.ప్రజాపతి ప్రజలను సృష్టించినాడు. ప్రజలు ప్రజాపతికి ముఖులు అయినారు. వరుణుని వద్దకు చేరినారు. ప్రజాపతివరుణుని వద్దకు వెళ్ళినాడు. తన ప్రజలు తనకు ఇవ్వవలసినదనివరుణుని అడిగినాడు. వరుణుడు అందుకు అంగీకరించలేదు.అప్పుడు ప్రజాపతి ప్రజలందు శ్రేష్టమును తనవద్దఉంచుకుని ిగిలిన వారిని తనకు ఇమ్మని వరుణుని అడిగినాడు.అందుకు వరుణుడు అంగీకరించినాడు. అతడు శ్రేష్ఠముఅన్నదానిని తాకినాడు. అది నల్లనిది - ఒక పాదము తెల్లనైనదిఅయినది.

2.జలోదరమున బాధపడుచున్నవాడు వరుణునకు నల్లనిదియు,ఒకపాదము తెల్లనిదియు అయిన పశువును బలినివ్వవలెను.అతడు తన భాగధేయమున వరుణుని యజించవలెను.అప్పుడు వరుణుడే అతనిని వరుణ పాశము నుండి ముక్తునిచేయును.

3.నల్లనిదై, ఒక పాదము తెల్లగా ఉన్న జంతువు వరుణదేవతాకముఅగును. అది యజమానికి ఆరోగ్యము కలిగించును.

4.సువర్భానుడు రాక్షసుడు. అతడు భూి రూపము దాల్చినాడు.నల్లని వాడు అయినాడు. నల్లని అంధకారమున సూర్యునికప్పివేసినాడు.

దేవతలుఅదిచూచినారు. అంధకారమును వదిలించదలచినారు. వారుతొలిసారి ఆ చీకట్లను పోగొట్టినారు. ఆ ిధముగా పోగొట్టిన చీకట్లునల్లని గొర్రె అయిన.

మరలచీకట్లు ముసిరిన. దేవతలు రెండవసారి చీకట్లనుతరిినారు. అప్పుడు ఆ చీకట్లు రాగి రంగు గొర్రెగా మారిన.

మరలచీకట్లు క్రిమ్మన. దేవతలు మూడవసారి చీకట్లనుపోగొట్టినారు. ఆ చీకట్లు తెల్లని గొర్రెగా మారిన.

మరలచీకట్లు క్రిమ్మన. దేవతలు శవము నుండి ఒక ఎముకనుతీసినారు. దానితో నాలుగవసారి చీకట్లను వెళ్ళగొట్టినారు.అదియే వంధ్య పశువు అయినది.

ఈ వంధ్యపశువు ఎముక నుంచి కదా పుట్టినది. అందువలన దేవతలుదానిని దేవపశువుగా భాించినారు. దీనిని ఏ కార్యము కోరిబలి ఇవ్వవలెను అని దేవతలు తమలో తాము ఆలోచించినారు.

వారుఆ ిధముగా ఆలోచించుచున్నంత భూి చిన్నది అయినది.భూి ంద ఓషధులు మొలవకున్న. అప్పుడు దేవతలుఆ వంధ్యగొర్రెను ఆదిత్యులకు బలి ఇచ్చినారు.

దేవతలుఆ ిధముగా బలి ఇచ్చినంతనే పృథి శాలమైనది. ఓషధులుమొలకెత్తిన.

5.పశు సమృద్ధియు, పుత్ర పౌత్రాది సమృద్ధియు కోరువాడువంధ్య గొర్రెను ఆదిత్యులకు బలి ఇవ్వవలెను. అతడు -తన భాగధేయముచే - ఆదిత్యులను ఆరాధించవలెను.అప్పుడు ఆదిత్యులే అతనికి పశుసమృద్ధి ప్రజాసమృద్ధికలిగింతురు.

6.ఆదిత్యుడు చీకట్లనుంచి బయట పడినాడు. అయినను అప్పుడప్పుడుఅతడు మసక బారినాడు. దేవతలు ఆ ప్రకాశమాంద్యమునుతొలగించ దలచినారు.

"తాభిరేవాస్మిన్రుచమదధుః " వానితోనే వారు సూర్యునియందు వెలుగును ప్రవేశపెట్టినారు.

7.బ్రహ్మవర్చస్సును కోరువాడు ఆ మూడు మేకలను బలిఇవ్వవలెను. అగ్ని దేవతాకమగు నల్లని మెడ దానిని - ఇంద్రదేవతాకమగు రంగురంగుల దానిని, బృహస్పతి దేవతాకమగుతెల్లని దానిని ఆలంభనము చేయవలెను - అతడు ఆ ముగ్గురుదేవతలను - తన భాగధేయముచే అర్చించవలెను.అప్పుడు ఆ ముగ్గురు అతనికి బ్రహ్మవర్చస్సు కలిగింతురు.

8.వసంతకాలపు ఉదయమున అగ్ని దేవతాకమగు నల్లనిమేకను వధించవలెను. గ్రీష్మకాల మధ్యాహ్నమునఇంద్ర దేవతాకమగు రంగురంగుల మేకను వధించవలెను.శరత్కాలపు అపరాహ్ణమున బృహస్పతి దేవతాకమగుతెల్లని మేకను వధించవలెను.

ఆ ిధముగాచేసినందున వసంతపు ఉదయపు సూర్యతేజస్సు, గ్రీష్మమధ్యాహ్నపుసూర్య తేజస్సు, శరత్కాలపు అపరాహ్ణపు సూర్యతేజస్సుయజమానియందు చేరుచున్న.

9.సంవత్సర కాలము నియమము గ్రహించిన యజమానిఆయా కాలములందు పశువులను వధించవలెను. సంవత్సరమేకదా బ్రహ్మవర్చస్సు నిచ్చునది! సంవత్సరమే యజమానికి

బ్రహ్మవర్చస్సునుఇచ్చును. యజమాని బ్రహ్మ వర్చస్సు కలవాడు అగుచున్నాడు.
10.ఇంతకు ముందు చెప్పిన మూడు పశువులు గర్భిణులుకావలెను. ఇంద్రియమే కదా గర్భము. అందువలన యజమానిఇంద్రియవంతుడు అగుచున్నాడు.
11.వాక్కు పలుకుటకు సమర్థుడయిన ఎవడు పలుక జాలడోవాడు సరస్వతీ దేవతాకమగు ఆడు మేకను వధించవలెను.**వగ్వైసరస్వతీ** - వాక్కే సరస్వతికదా! అతడు సరస్వతిని - తన భాగధేయముచే యజించవలెను.సరస్వతి అతనికి వాక్కు కలిగించును. అతడు చక్కగా పలుకువాడగును.
12.అట్టి ఆడమేక దంతములు లేనిది కారాదు. అందువలనమానవులు సమస్త వాక్కులు పలుకగలదు.
13.దీర్ఘరోగము కలవాడు అగ్నిదేవతాకమగు నల్లని మెడదానిని, సోమ దేవతాకమగు పింగళవర్ణము గల దానినిబలి ఇవ్వవలెను. అందువల్ల దీర్ఘరోగి దేహమున అగ్నియు,సోమసంబంధి రసమును ప్రవేశించుచున్నది. అతనిదేహము అగ్ని నుండి తేజమును, సోమము నుండి రసమునుపొందుచున్నది. అతడు పోయిన ప్రాణము గలవాడు అయిననుజీంచుచున్నాడు.
14.సంతానము కోరువాడు సోమదేవతాకమైన పచ్చని పశువును,అగ్ని దేవతాకమగు నల్లని మెడ పశువును ఆలంభనముచేయవలెను. సోముడు యజమాని రేతస్సును నిలుపును.అగ్ని సంతానము కలిగించును. కావున అతడు సంతానవంతుడుఅగుచున్నాడు.
15.ఒకప్పుడు బ్రాహ్మణుడు ద్యనేర్చును. కాని సభను రంజింపచేయజాలడు.అట్టివాడు అగ్ని దేవతాకమగు కృష్ణగ్రీవను, సోమదేవతాకమగుపింగళ వర్ణపశువును బలి సమర్పించవలెను. కృష్ణగ్రీవముఅగ్ని దేవతాకము. అగ్ని తేజోరూపము. అందువలన అతనికిసభను రంజింపచేయగల తేజస్సు లభించును. పింగళవర్ణసోమదేవతాకము. సోముడు బ్రహ్మవర్చస్సును ఇచ్చువాడు.అందువలన అతనికి బ్రహ్మ వర్చస్సు కలుగును.
నల్లనిమెడగలది అగ్ని దేవతాకము. అట్లగుట వలన అది యజమానిబుద్ధి మాంద్యమును పోగొట్టును. మెడతప్ప తక్కిన దేహముతెల్లని దగుట వలన యజమాని తేజస్సు కలుగును. సోమదేవతాకము పింగళవర్ణమగుట వలన యజమాని యందుబ్రహ్మవర్చస్సు చేరుచున్నది.
16.పౌరోహిత్యము నందు స్పర్థకలవాడు ఆగ్నేయమగు కృష్ణగ్రీవమును,సౌమ్యమగు పింగళవర్ణములను రెండింటిని తదుపరికృష్ణగ్రీవమును, ఆలంభనము చేయవలెను.
బ్రాహ్మణుడుఅగ్ని సంబంధి. క్షత్రియుడు సోమసంబంధి. సోమదేవతాకమునకుఇరువైపుల అగ్ని దేవతాకములు ఉండుట వలన బ్రాహ్మణతేజస్సుచే రాజ్యమును వశపరచుకొనును. అప్పుడు ఒకేమాటతో ప్రత్యర్థిని జయించును. అతనిని రాజు, అమాత్యులుపురోహితునిగా చేసికొందురు.

మూడవఅనువాకము

1. దేవదానవులుఈ లోకము షయమున వాదపడినారు. అప్పుడు ష్ణువునకువామనము - పొట్టి పశువు - కనిపించినది. అతడు దానినితనదిగా చేసుకున్నాడు. అది ష్ణుదేవతాకమయినది.ష్ణువు దానిని ఆలంభనము చేసినాడు. అందువలన అతడుఈ లోకములను జయించినాడు.
2.గృహక్షేత్రాది షయములందు వాదములు కలవాడుపొట్టి పశువును వధించవలెను. ష్ణు ప్రియమగుహస్సును దానము చేయవలెను. అప్పుడు అతడు ష్ణువువలెలోకములను జయించును.
3.ఈ లోకములు ఎత్తుపల్లములు కల. ఎత్తుపల్లములు సమృద్ధికికారణము అగుచున్న.
4.యుద్ధము కలుగును. అప్పుడు నొసట నామము, ముఖమువైపు తిరిగిన కొమ్ములు గల పశువును ఇంద్రుని కొరకుబలి ఇవ్వవలెను. అవయవ పటుత్వము, ఆగ్రహము, ధైర్యమువలననే కదా జయము లభించునది! జయముకోరువాడు స్వభాగధేయమున ఇంద్రుని యజించవలెను.ఇంద్రుడే అతనికి అవయవ పటుత్వమును, ఆగ్రహమునుధైర్యమును కలిగించును. అతడు యుద్ధమున జయించును.
5.గ్రామము కోరువాడు మరుత్తులతో కూడిన ఇంద్రునకుతెల్లని తొడగల పశువును వధించవలెను. మరుత్వంతుడగుఇంద్రుని స్వభాగధేయమున యజించవలెను. ఇంద్రుడేఅతనికి సోదరులను త్రులను ఇచ్చును. అందువలన అతడునిశ్చయముగ గ్రామాధిపతి అగును.

6.ఆబోతు ఇంద్రసంబంధి, తెల్లని తొడగలది, మారుత సంబంధి,రెండును సమృద్ధి కలిగించున అగుచున్న.
7.పశువు తొడల వెనుక భాగము తెల్లగా వుండవలెను.అందువలన యజమానిని ప్రజలు అనుసరింతురు.
8.అన్నము కోరువాడు పింగళవర్ణ పశువును - సోమ దేవతాకమునువధించవలెను. అన్నము సోమదేవతాకము కదా! స్వభాగధేయమునసోమము సేంచవలెను. అప్పుడు సోముడే అతనికి అన్నముఇచ్చును. అతడు అన్నము తినువాడు అగును.
9.పశువు పింగళ వర్ణపుది కావలయును. అది అన్నరూపమగును.యజమానికి సమృద్ధి కలుగును.
10.ఒకడు సమర్థుడు అగును. కాని రాజ్యము లభించదు. అప్పుడుఅతడు సోమదేవతాకమగు పశువును బలి ఇవ్వవలెను.రాజ్యము సోమదేవతాకము కదా!
అతడుస్వభాగధేయమున సోముని భుజించవలెను. సోముడేఅతనికి రాజ్యము ప్రసాదించును. అతడు రాజ్యము కలవాడుఅగును.
పింగళపశువుసోముని రూపమగును. అది అతనికి సమృద్ధి కలిగించును.
11.ఒకడు సంపద కోల్పోవును. మరల ప్రతిష్ఠ సాధించతలచును.అట్టివాడు ఇంద్రదేవతాకమగు నొసట నామము, ముఖమువైపునకు తిరిగిన కొమ్మున గల పశువును ఆలంభనముచేయవలెను. అందువలన నరకమునకు పోవు పాపముచేసినవాడైననూ ప్రతిష్ఠనొందుచున్నాడు.
12.ఎవడు పాపములచే బాధించబడువాడు - తనకు హానితలపెట్టు శత్రువు కలవాడు అగునో అతడు శత్రుంజయుడగుఇంద్రుని స్వభాగధేయమున యజించవలెను. ఆ ఇంద్రుడే,అతని పాపములను, హానితలపెట్టు శత్రువును దూరముచేసినవాడు అగును.
13.రాజ్యమునకు సమర్థుడయ్యు రాజ్యము లభించని వాడువజ్రియగు ఇంద్రుని కొరకు నొసట నామము, ముఖము వైపుతిరిగినకొమ్ముల పశువును వధించవలెను. అతడు స్వభాగధేయమునవజ్రియగు ఇంద్రుని యజించవలెను. అట్లయిన ఇంద్రుడేఅతనికి వజ్రాయుధమును ప్రదానము చేయును. ఆ వజ్రముశత్రువులను వధించును. అతనికి రాజ్యము లభించును.
లలాటముననామము, ముఖమువైపు తిరిగిన కొమ్ములు గల పశువువజ్రరూపమగును. వంగిన కొమ్ములు పదునుకల.అందువలన వానిని వజ్రరూపముగ చెప్పబడినది.

నాలుగవఅనువాకము

1. అతడుఆదిత్యుడు. అతని వెలుగు సన్నగిల్లినది. దేవతలు అందుకుపరిహారము చేయదలచినారు. పది వృషభముల గుంపునువధించినారు. అందువలన ఆదిత్యునకు కాంతి కలిగినది.
2.బ్రహ్మవర్చస్సు కోరువాడు ఆదిత్యునకు పది వృషభములగుంపును బలి ఇవ్వవలెను. ఆదిత్యుని స్వభాగధేయమునపూజించవలెను. అప్పుడు ఆదిత్యుడు అతనికి బ్రహ్మవర్చస్సుప్రసాదించును. అతడు బ్రహ్మవర్చస్సు కలవాడు అగును.
3.వసంతకాలపు ఉదయమున నొసట నామము గల మూడుపశువులను వధించవలెను. గ్రీష్మ కాలపు మధ్యాహ్నమునతెల్లని వెనుక భాగము గల మూడు పశువులను వధించవలెను.
శరత్కాలపుఅపరాహ్ణమున తెల్లని తోకలు గల మూడు పశువులనువధించవలెను.
4.సూర్యునకు మూడు తేజస్సులు కలవు. ఆ తేజస్సులన్నియుయజమాని యందు చేరును.
5.మూడు మూడు పశువుల వధ వలన యజమానికి తేజస్సుకలిగినది కదా! అది అతనికి తరువాత కాలమందున కూడకలుగును.
6.సంవత్సరమున - ఋతువులననుసరించి - పశువులనువధించవలెను.
సంవత్సరోవైబ్రహ్మ వర్చసస్య ప్రదాతా సంవత్సర ఏవాస్మై బ్రహ్మ వర్చసంప్రయచ్ఛతి బ్రహ్మవర్చస్యేవభవతి.
అర్థమునకు2 - 1 - 2 - 9 చూడండి.
7.సంవత్సరము తరువాత ప్రజాపతి దేవతాకమైన పింగళవర్ణ పశువును వధించవలెను.**ప్రజాపతిస్సర్వాదేవతా.**

కావున దేవతలందరుయజమాని యందు ప్రవేశింతురు.

8.చర్మము చెడుచున్నదని - కుష్టుకావచ్చును - అని భయపడువాడుసోమ, పూష దేవతాకమగు నల్లని పశువును బలి ఇవ్వవలెను.దేవతలందు సోముడు, నరస్వరూపుడు. పూష పశుస్వరూపుడు. సోముడు తన ప్రభావమునను, పూషయొక్కపశు ప్రభావమునను అతని చర్మమును బాగు చేయును.**దుశ్చర్మా నభవతి.** చెడుచర్మపువాడు కాకుండును.

9.దేవతలకు, యమునకు ఈ లోకము ిషయమున ివాదముఏర్పడినది. యముడు దేవతల బలమును ిడదీసినాడు.అందువలననే అతనికి యమత్వము. దేవతలు యముడేఅధిపతి అనుకున్నారు.

ఆ దేవతలుప్రజాపతి వద్దకు వెళ్లినారు. ప్రజాపతి తన నుండి వృషభమును,వంధ్య పశువును రెండింటిని ఏర్పరచినాడు. దేవతలుిష్ణు, వరుణ దేవతాకమగు వంధ్య పశువును ఇంద్రదేవతాకమగు వృషభమును రెండెంటిని వధించినారు.ఆ ిధముగా యముని వరుణ పాశమున కట్టించి యజ్ఞరూపుడగుిష్ణువుచే వెడల గొట్టించినాడు. ఇంద్రునివలననే యముని బలమును నశింపచేసినారు.

10.శత్రువులు గలవాడును, ివాదములు గలవాడును ిష్ణువరుణ దేవతాకమగు వంధ్య పశువును - ఇంద్ర దేవతాకమగువృషభమును బలి ఇవ్వవలెను. వరుణుడు తన పాశములచేత శత్రువును కట్టివేయును. యజ్ఞ స్వరూపుడగుిష్ణువు శత్రువును వెళ్లగొట్టును. ఇంద్రుడు శత్రు బలమునునశింపచేయును. యజమాని ిజయవంతుడు అగును.శత్రువు పరాభూతుడు అగును.

11.ఇంద్రుడు వృత్రుని తల నుండి గోవులు పుట్టిని. ఆ ిధముగాఅవతరించిన గోవులు ిశిష్ట దేహములు కలి అయిని.ఆ గోవుల వెనుక ఒక ఎద్దు పైకి లేచినది. ఇంద్రుడుఆ వృషభమును తన ఆత్మగా భాించి పూజించినాడు. ఈ వృషభమునుబలి ఇచ్చినాడు. ఇందువలన పాప పాశ బంధముల నుండిిముక్తుడు అగుదును అని భాించినాడు.

ఆ ిధముగాభాించిన ఇంద్రుడు అగ్ని దేవతాకమగు నల్లని మెడ పశువునువృషభమును వధించినాడు. ఇంద్రుడు స్వభాగ ధేయమునుచేసిన పూజలకు అగ్ని సంతోషించినాడు. వృత్రుని పదహారుదేహములను, వృత్రుని కూడ కాల్చివేసినాడు.

తనసంబంధ యాగము చేసిన ఇంద్రుడు మరల తన బలైర్య సామర్థ్యములను పొందినాడు.

12.పాపముల పాలైన వాడు అగ్ని దేవతాకమగు కృష్ణగ్రీవమునుఇంద్ర దేవతాకమగు వృషభమును వధించవలెను.స్వభాగ ధేయమున అగ్నిని పూజించవలెను. అందుకు సంతృప్తుడైనఅగ్ని అతని పాపములను దహించును. ఇంద్రయాగము చేసినఅతడు బలైర్యములు కలవాడగును. పాపముల నుండిిముక్తుడు అగును.

13.రాజ్యము కోల్పోయిన వాడు ద్యావాపృథ్వీ దేవతాకమగు ధేనువునువధించవలెను. ఏదో కారణముల వలన ఈ లోకము నందును,స్వర్గమునందును ప్రతిష్ఠ కోల్పోయినవాడు **"జ్యోగపరుద్ధః"** చిరకాలము రాజ్యము కోల్పోయినవాడుఅనబడును. అతడు స్వభాగ ధేయమున ద్యావాపృథ్వులనుపూజించవలెను. ఆ ద్యావాపృథ్వులే అతనికి సుప్రతిష్ఠ కలిగించును.అతడు ప్రతిష్ఠ పొందినవాడు అగుచున్నాడు.

14.ఒక గోవు గర్భము దాల్చును. ప్రసవ కాలము వచ్చిననుప్రసించదు. తరువాత ప్రసించును. అట్టి గోవును'పర్యారిణి' అందురు.

చిరకాలమురాజ్యము కోల్పోయిన వాని రాజ్యము 'పర్యారి' అగును.

ఈనినతరువాత గోవునకు వలె యజమానికి రాజ్యము కలిగినంతసమృద్ధి కలుగును.

15.చిరకాలము రాజ్యము కోల్పోయినవాడు వాయు దేవతాకమగుదూడను వధించవలెను. వాయువు ద్యావాపృథ్వులకు దూడయగునుకదా!

దేశముిముఖము, ప్రజలు ిముఖులు అయినట్టివాడు**"జ్యోగపరుద్ధుడు"**అనబడును.అతడు వాయువును స్వభాగధేయమునపూజించవలెను. అప్పుడు వాయువే దేశమును, ప్రజలనుఅతనికి సుముఖులను చేయును. అతనికి దేశము, ప్రజలుమణిముక్తాది ధనములను సమర్పింతురు. అతడు ఇతరప్రజను సహితము పాలించు ప్రతిష్ఠ కలవాడగును.

అయిదవఅనువాకము

1. 'బలుడు'అనబడు రాక్షసుడు. అతడు పెక్కు గోవులను దొంగిలించినాడు.ఒక గుహయందు దాచినాడు. ఇంద్రునకుఆ ిషయము తెలిసినది. అతడు వానిని ిడిపించదలచినాడు.అతడు బిలమునకు అడ్డము పెట్టిన రాతిని తొలగించినాడు.బిలమునందలి శ్రేష్ఠపశువు వెనుక భాగము పట్టుకొనిపైకి లేపినాడు. బయటికి తెచ్చినాడు. ఆ వచ్చినది యూథపతి.అందువలన పశువులన్నియు బయటకు వచ్చిన ి.
ఆ యూథపతిపశువు మొదలే గొప్పది. ఇంద్రుడు లేవనెత్తుట వలనఅది మరింత ఉన్నతము అయినది.
2.పశువులను కోరువాడు ఇంద్ర దేవతాకమగు ఉన్నత పశువునుబలి ఇవ్వవలెను. అతడు స్వభాగ ధేయముచే ఇంద్రునిసేిం చవలెను.**సః అస్మై పశూన్ప్రయచ్ఛతి. అయమ్ పశూమాన్ భవత్యేవ.**
3.ఉన్నత పశువు ఆలంభన యోగ్యము అగును. పశువుఉన్నతమగుట వలన అది వేల పశువులసంపదరూపలక్ష్మిఅగుచున్నది. అందువలన యజమానికి పశుసంపదరూపలక్ష్మిలభించుచున్నది.
4.యజమానికి పశు సంపద రూపలక్ష్మి లభించినది కదా!తదనంతరము అతడు ిష్ణు దేవతాకమగు పొట్టి ఆవునుఆలంభనము చేయవలెను. ఆ పొట్టి పశువు వేల గోవులకు ిదిది అగును కదా! అందువలన అది పశువులకు, పశుసంతానమునకు గడ్డి, నీరు సమృద్ధిగా గల ప్రదేశమునుకలిగించును.
5.వేయి పశువుల పొందుటకు ఎవడు అర్హుడు అను ిషయముఅభిజ్ఞులు చెప్పుచున్నారు:-
అహోరాత్రులకొరకు వేయి పశురూపమైన వామన పశువును వధించవలెను.ఏలనన అహోరాత్రులే పశువులు కదా! ఆ ిధముగా చేయుటవలన పశువులకు, పశు సంతానమునకు తృణ, జలసమృద్ధి గల ప్రదేశము కలుగును.
6.సంతానము కోరువాడు ఓషధులకు గర్భిినాశిని అగు గోవునుబలి ఇవ్వవలెను.
సంతానముకలిగించుటకు సమర్థుడయ్యు సంతానము లేనివాడుఅగుచున్నాడో అతనిని ఓషధులే బాధించుచున్న ి. ఓషధులుగోవునకు గర్భనాశనము కలిగించుచున్న ి. ఆ ఓషధులే గర్భనాశనమునుపరిహరించుచున్న ి.
సంతానార్థఓషధులను స్వభాగధేయమున యజించవలెను. ఓషధులేఅతని ిర్యము వలన సంతానమును కలిగించుచున్న ి.అతడు సంతానము కలిగినవాడు అగుచున్నాడు.
"ఆపోవాఓషధయః " - జలములే ఓషధులగును.యజమానికి కలుగు పుత్రుడు - ఏర్పడకముందు - 'అసత్'అగుచున్నాడు. ఓషధులే అతనికి 'అసత్' నుండి 'సత్'ను ప్రసాదించుచున్న ి. అందువలనను - ఈ ిషయముతెలిసినవాడును - తెలియని వాడును జలమే 'అసత్' నుండిసత్ను కలిగించును అని తెలియవలెను. ('అసత్'లేనిది. 'సత్' ఉన్నది. జలములే లేనిదాని నుండి ఉన్నదికలుగుటకు కారణములు అగుచున్న ి అని చెప్పుట.)
7.ఐశ్వర్యము కోరువాడు - ఒకసారి ఈనిన గొడ్డుమోతుదైనగోవును వధించవలెను.
సంపదసంపాదించు సామర్థ్యము కలిగియు సంపన్నుడు కాకున్నాడోవాడు పుట్టియు పుట్టనివాడు అగుచున్నాడు. ఈ గోవు తొలుతఇంద్ర సమమైన గోవును కని కదా వంధ్య అయినది!
కావునసంపద ఆశించువాడు - స్వభాగధేయమున ఇంద్రుని యజించవలెను.అందువలన ఇంద్రుడు అతనికి ఐశ్వర్యము కలిగంచును.అతడు నిశ్చయముగా ఐశ్వర్యవంతుడు అగుచున్నాడు.
8.ఏ గోవు - ఒక దూడను కని వంధ్య అయినదో ఆ దూడనేఆలంభనము చేయవలెను. ఆ దూడ ఇంద్ర స్వరూపముఅగును. అందువలన యజమాని ఇంద్రియము కలవాడు అగుచున్నాడు.
9.తాత, తండ్రి, తాను వరుసగా సోమపానము చేయనివాడుిచ్ఛిన్నుడు అగుచున్నాడు. ఆ దోష నివారణమునకు ఇంద్రాగ్నిదేవతాకమగు ఎద్దును ఆలంభనము చేయవలెను.
ిచ్ఛిన్నుడైనబ్రాహ్మణుడు ఇంద్రాగ్నులను - స్వభాగధేయమున - యజించవలెను.ఆ ిధముగా చేయుట వలన ఇంద్రాగ్నులే అతనిని సోమపానముచేసినవానిని చేయుదురు.
10.పశువు ఇంద్ర దేవతాకము. సోమము ిర్యవృద్ధి హేతువు.సోమపానము ఇంద్రియ వృద్ధిహేతువు అగుట వలన ఇంద్రియరూపముగా చెప్పబడినది. సోమపానము వలన ఇంద్రియరూపమును పొందును. పశువు అగ్ని దేవతాకము. బ్రాహ్మణుడుఅగ్ని సంబంధి కదా! కావున అతడు తన రూపమునే కొనసాగించినవాడుఅగుచున్నాడు.

11.కొంతకాలము పొలము దున్నుట మొదలగు పనులు చేసిమానిన ఎద్దు 'పునరుత్స్రుష్ట' అనబడును. పితరులుసహితము సోమపానము చేసి మానినందున పునరుత్స్రుష్ట పశువధ వలన యజమానికి సమృద్ధి కలుగును.
(ఇదిసాదృశ్యము.)
12.శత్రువునకు హాని తలపెట్టిన వాడు బ్రహ్మణస్పతి దేవతాకమగుకొమ్ములు లేని పశువును వధించవలెను.బ్రహ్మణస్పతిని స్వభాగధేయమున యజించవలెను.బ్రహ్మణస్పతి అతని శత్రువునకు హాని కలిగించును.వెంటనే శత్రువు మరణించును.
13.కొమ్ములు లేని పశువు లక్ష్మీసహితమగును. ఆ లక్ష్మిమంగలి కత్తి వలె పదునైన వజ్రము అగును. అందువలనఅది యజమాని సమృద్ధికి కారణమగుచున్నది.
14.యూపము స్ఫ్య కావలెను. స్ఫ్య వజ్రమగును. వజ్రమేయజమాని శత్రువును సంహరించును.
15.బర్హిస్సు రెల్లుకావలెను. అది యజమాని శత్రువును నిశ్చయముగావధించును.
16.ఈ శత్రువును తాండ్ర చెట్టు సంధ వధించుట నిశ్చయము.

ఆరవఅనువాకము

1. ఎవడుసమానులందు అధికుడు కాదలచునో, ఎవడు గ్రామాధికారముకోరునో అతడు బృహస్పతి దేవతాకమగు తెల్లని భాగముకల పశువును ఆలంభనము చేయవలెను. బృహస్పతినిస్వభాగధేయమున యజించవలెను. బృహస్పతియేఅతనిని సమానులందు అధికుని చేయును.
2.తెల్లని పృష్ఠభాగము కల పశువు బృహస్పతి దేవతాకముఅగును. కావున బృహస్పతి సమృద్ధి కలిగించును.
3.అన్నము కోరువాడు పూషదేవతాకమగు నల్లని పశువునువధించవలెను. అన్నము పూషదేవతా స్వరూపము.అతడు పూషను స్వభాగధేయమున అర్చించవలెను.పూషదేవతయే అతనికి అన్నము కలిగించును. అతడుఅన్నవంతుడు అగును.
4.పశువు నల్లనిది కావలెను. నలుపు అన్నపు రూపముఅగును. కావున అది యజమానికి అన్న సమృద్ధి కలిగించును.
5.అన్నము కోరువాడు మరుద్దేవతాకమగు తెల్లని పశువునుబలి ఇవ్వవలెను.**అన్నం వైమరుతః**అతడు మరుత్తులు అగుచున్నది.
యజమానిమరుత్తులను స్వభాగధేయమును యజించవలెను.మరుత్తులే అతనికి అన్నము కలిగింతురు. అతడు అన్నవంతుడుఅగును.
6.పశువు తెల్లనిది కావలెను. తెలుపే అన్నపు రూపమగును.అది యజమానికి అన్న సమృద్ధి కలిగించును.
7.బలము కోరువాడు ఇంద్ర దేవతాకమగు ఎర్రని పశువునువధించవలెను. యజమాని ఇంద్రుని స్వభాగధేయమునయజించవలెను. ఇంద్రుడే అతనికి బలము కలిగించును.అతను బలశాలి యగును.
8.పశువు దట్టమైన కనుబొమలు కలదికావలెను. దట్టపుకనుబొమలు ఇంద్రుని రూపమగును. ఆ పశువుయజమానికి సమృద్ధి కలిగించును.
9.ఇతరులు చేయు దానమును తాను కోరువాడు సంతృదేవతాకము,కలగలపు రంగుగల పశువునువధించవలెను. సూర్యుడు ప్రేరణ కలిగించువాడు అగును.అతడు దానము చేయువానికి ప్రేరణ కలిగించును. దానముకోరువాడు సంతృదేవుని స్వభాగధేయమున కొలువవలెను.సంతా దేవతయే ఇతనికి దానంచ్చు దాతకు ప్రేరణ కలిగించును.ప్రజలు అతనికి భూరి దానములు చేయుదురు.
10.పశువు కలగలపు రంగుది కావలెను. అప్పుడు అది సంతృదేవతాకమగును.యజమానికి సమృద్ధి కలిగించును.
11.అన్నము కోరువాడు శ్వేదేవతాకమైన అనేక రంగులపశువును వధించవలెను. అన్నము శ్వేదేవతాకమగును.యజమాని శ్వేదేవతలను స్వభాగధేయమున పూజించవలెను.ఆ దేవతలే అతనికి అన్నము కలిగింతురు. అతడు అన్నవంతుడుఅగును.
12.పశువు బహురూపము అనేక రంగులది కావలెను.అన్నము కూడ - భక్ష్య, భోజ్య, లేహ్య, చోష్య -

బహురూపములుకలది కదా! ఆ పశువు యజమానికి సమృద్ధి కలిగించును.
13.గ్రామము కోరువాడు ిశ్వేదేవతాకమగు బహువర్ణపశువును వధించవలెను. ిశ్వేదేవతలు అనేకులుఅయినందున అనేక బంధువుల సామ్యులు అగుదురు కదా!
యజమానిిశ్వేదేవతలను, తన భాగధేయమున యజించవలెను.వారే అతనికి సకల బంధువులను కలిగంతురు. అతడుగ్రామాధిపతి అగును.
14.బహువర్ణ పశువు బహుదేవతాకము అగుచున్నది.అది యజమానికి సమృద్ధి కలిగించుచున్నది.
15.రోగలక్షణములు కనిపించవు. బలహీనమగుచుండును.అది దీర్ఘకాలము కొనసాగును. అట్టి వ్యాధిగ్రస్తుడు ప్రజాపతిదేవతాకమైన, కొమ్ములు లేని ఎద్దును వధించవలెను.దీర్ఘరోగము వైద్యునికి తెలియక పోయినను ప్రజాపతికితెలియును కావున రోగి ప్రజాపతిని తన భాగధేయమునఅర్చించవలెను. ప్రజాపతియే అతనికి అజ్ఞాత రోగము నుండిముక్తి కలిగించును.
16.పశువు కొమ్ములు లేనిది కావలెను. అట్లగుటచే అది ప్రజాపతిదేవతాకము అగును. అది యజమానికి సమృద్ధి కలిగించును.

ఏడవఅనువాకము

1. వషట్కారదేవత గాయత్రి శిరమును ఖండించినాడు. ఆ శిరము నుండిజలము, రక్తము బయల్వెడలినది. దానిని తొలుత బృహస్పతిగ్రహించినాడు. అది వెనుక భాగము తెల్లగా ఉన్న వంధ్యపశువు అయినది. రెండవసారి పడిన దానిని ిత్రావరుణులుసేకరించినారు. అది రెండు రంగుల వంధ్యపశువు అయినది.మూడవసారి ిశ్వేదేవతలు సేకరించినారు. అది బహువర్ణవంధ్య పశువు అయినది. నాలుగవ సారి పడిన దానినిభూి గ్రహించినది. ఇది తన అనుభవమునకు అగుగాకఅని బృహస్పతి అనుకున్నాడు. అది వ్యర్థిర్యమగు వృషభముఅయినది. ఆ ిధముగా పడిన ఎర్రని రక్తమును రుద్రుడుతీసికొన్నాడు. అది రుద్రదేవతాకమగు ఎర్రని వంధ్యపశువు అయినది.
2.బ్రహ్మ వర్చస్సుకోరువాడు బృహస్పతి దేవతాకమగుతెల్లని ిపుగల పశువును ఆలంభనము చేయవలెను.యజమాని స్వకీయ భాగధేయమున బృహస్పతిని ఆరాధించవలెను.బృహస్పతియే అతని యందు బ్రహ్మవర్చస్సు కలిగించును.యజమాని బ్రహ్మవర్చస్సు కలవాడు అగును.
3.వంధ్య పశువు ఛందస్సుల రసరూపమగును. ఛందస్సులరసరూపమే కదా బ్రహ్మ వర్చస్సు. అందువలన అది బ్రహ్మవర్చస్సుకలిగించుచున్నది.
4.వర్షము కోరువాడు ిత్రావరుణ దేవతాకమగు రెండురంగుల పశువును వధించవలెను. పగలు ిత్ర దేవతాకము-రాత్రి వరుణ దేవతాకము. మేఘము పగలు, రాత్రి వర్షించునుకదా!
యజమానిిత్రావరుణులను స్వభాగధేయమున యజించవలెను.ిత్రావరుణులే అతని కొరకు రాత్రింబవళ్లు వర్షముకలిగింతురు.
వంధ్యపశువు ఛందస్సుల రసరూపమగును. వర్షమురసము వంటిది కదా! కావున యజమానికి వర్షముకలుగుచున్నది.
5.సంతానము కోరువాడు ిత్రావరణ దేవతాకమగు రెండురంగుల పశువును వధించవలెను. పగలు ిత్రసంబంధి.రాత్రి వరుణ సంబంధి. రాత్రింబవళ్లు జననములు జరుగుచున్ని.
వంధ్యపశువు ఛందస్సుల రసరూపమగును. రసమే సంతానముకదా! కావున యజమానికి సంతానము కలుగును.
6.అన్నము కోరువాడు ిశ్వేదేవతాకమగు బహువర్ణ పశువునుఆలంభనము చేయవలెను. అన్నము ిశ్వేదేవతా సంబంధియగును.యజమాని స్వభాగదేయమున ిశ్వేదేవతలను యజించవలెను.ిశ్వేదేవతలే అతనికి అన్నము కలిగంతురు. అతడుఅన్నము కలవాడు అగును.
వంధ్యపశువు ఛందస్సుల రసరూపమగును. రసమే అన్నముఅగును. అందువలన అన్నము గలవాడు అగుచున్నాడు.
7.గ్రామము కోరువాడు ిశ్వేదేవతాకమగు బహువర్ణపశువును బలి ఇవ్వవలెను. బంధుిత్రులు ిశ్వేదేవసంబంధులు. యజమాని స్వభాగధేయమున ిశ్వేదేవతలనుపూజించవలెను. వారే అతనికి

బంధుపుత్రులను సమకూర్చుదురు- అతడు గ్రామాధిపతి యగును.
వంధ్యపశువు ఛందస్సుల రసరూపమగును. రసమే బంధుపుత్రులగుదురు. అందువలన గ్రామాధిపత్యము కలుగును.
8.బ్రహ్మవర్చస్సు కోరువాడు బృహస్పతి దేవతాకమగువ్యర్థవీర్య వృషభమును ఆలంభనము చేయవలెను.యజమాని స్వభాగధేయమున బృహస్పతిని అర్చించవలెను.
బృహస్పతియేఅతనికి బ్రహ్మ వర్చస్సు కలిగింతురు. అతడు బ్రహ్మవర్చస్సుకలవాడు అగును.
9.ఆవులతో అడవులకు పోయి వానివెంట తిరిగి వచ్చునది**వశః** అగును.బ్రహ్మవర్చస్సు వశము వంటిది కదా! కావున అతడుబ్రహ్మవర్చస్సును పొందుచున్నాడు.
10.శత్రుసంహారము కోరువాడు రుద్ర దేవతాకమగు ఎర్రనిపశువును వధించవలెను. యజమాని రుద్రుని స్వభాగధేయమునయజించవలెను. రుద్రుడే యజమాని శత్రువులను సమూలముగఖండించును. శత్రువు వెంటనే వచ్చును.
ఎర్రనిపశువు రుద్ర సంబంధమైనది. అందువలన అది సమృద్ధికలిగించుచున్నది.
11.యూపము స్ఫ్య కావలెను. స్ఫ్య వజ్రరూపము అగుచున్నది.యజమాని దీనినే శత్రువు మీద ఉపయోగించును.
బర్హిసురెల్లు కావలెను. అది శత్రువును అణచి తీరును.
సమిధతాండ్ర చెట్టుది కావలెను. అది శత్రువును ఖండించి తీరును.

1. ఒకప్పుడుసూర్యుడు ప్రకాశింపకుండినాడు. దేవతలు సూర్యునకుప్రకాశము కలిగించదలచినారు. వారు - సూర్య దేవతాకమైనదియు,తెల్లనిదియునగు, గొడ్డుటావును వధించినారు. దాని వలనదేవతలు సూర్యుని యందు కాంతిని స్థాపించినారు.
2.బ్రహ్మవర్చస్సును కోరువాడు - సూర్యదేవతాకమైనదియు,తెల్లదియునగు - గొడ్డుటావును వధించవలెను. అతడుతన భాగధేయమున సూర్యుని యజించవలెను. అప్పుడుసూర్యుడే అతని యందు బ్రహ్మవర్చస్సును ఏర్పరచును.అతడు బ్రహ్మవర్చస్సు కలవాడు అగుచున్నాడు.
3.యూపస్తంభము బిల్వ - మారేడు - సంబంధి కావలెను.సూర్యుడు పుట్టిన చోటునుండియే బిల్వము పుట్టినది.సూర్యుడు, బిల్వము ఒకే యోనినుండి పుట్టినారు. కావున- మారేడు యూపము వలన యజమానికి బ్రహ్మవర్చస్సుకలుగుచున్నది.
4.శత్రువధ కోరువాడు - బ్రహ్మణస్పతి దేవతాకమును,పింగళవర్ణపు చెవులు కలదియునగు పశువునుఆలంభనము చేయవలెను.
5.అతడు వరుణదేవతాకమగు దశ కపాలమును తొలుతనిర్వాపము చేయవలెను. అందువలన వరుణుడు శత్రువునుబాధించును. బ్రహ్మణస్పతి శత్రువును పీడించును.
6.పశువు బభ్రుకర్ణి కావలెను. అది బ్రహ్మస్వరూపముఅగును. అది యజమానికి సమృద్ధి కారకము అగుచున్నది.
7.యూపము దారుఖడ్గాకారము కావలెను. అది వజ్రాయుధమగును.శత్రువును వజ్రాయుధము వలె వధించును.
బర్హిస్సురెల్లుకావలెను. అది శత్రువును నిశ్చయముగా హింసించును.
సమిధతాండ్ర సంబంధి కావలెను. అది శత్రువును ఛేదించితీరును.
8.యజ్ఞమును చేయనివాడు - విష్ణుదేవతాకమును, పొట్టిదియునగు- పశువును బలి ఇవ్వవలెను.
విష్ణుర్వై యజ్ఞఃవిష్ణువేయజ్ఞము అగుచున్నాడు. యజమాని స్వభాగధేయమునవిష్ణువును యజించవలెను. అప్పుడు విష్ణువే అతనికియజ్ఞము కలిగించును. అతడు యజ్ఞము చేసినవాడుఅగుచున్నాడు.
వామనోభవతి వైష్ణవో- పొట్టిది విష్ణుసంబంధిఅగును. అది యజమానికి సమృద్ధి కలిగించును.
9.పశువులను కోరువాడు త్వష్టదేవతాకమగు వడబనువధింవలెను. **త్వష్టావై పశూనాంమిథునానామ్ ప్రజానయితా** - త్వష్టయేపశుమిథునమును సృష్టించుచున్నాడు. అతడు స్వభాగధేయమునత్వష్టను యజించవలెను. ఆ త్వష్టయే అతనికొరకు పశుమిథునములనుకలిగించును.
10.ఒక పశువు మగది అయ్యు ఆడుదాని లక్షణములు కలిగియుండును. దానిని చూచి ప్రజలు,పశువులు ఆడది అనుకొందురు. అట్టి ఆడదని భ్రమ కలిగించుసహజ పురుష పశువు వడబ అగును. అది

యజమానికివెంటనే పశువులను కలిగించుచున్నది.
11.**సంగ్రామే సంయత్తే సమయకామో** -సంగ్రామమునకు ఆయత్తమై సంధికోరువాడు - ిత్రదేవతాకమగు, తెల్లని పశువును వధించవలెను.స్వభాగధేయమున ిత్రుని సేించవలెను. అప్పుడుిత్రదేవతయే అతనికి ిత్రుని సమకూర్చును.
12.యూపము ిశాలము కావలెను. అది సంధి కోరువానికి ధైర్యముకలిగంచును.
13.వర్షము కోరువాడు ప్రజాపతి దేవతాకమగు నల్లనిపశువును వధించవలెను.**ప్రజాపతిర్వై వృష్ట్యాఈశే** - ప్రజాపతియేవృష్టి కలిగించ సమర్థుడు అగును. **ప్రజాపతియేవస్వేన భాగధేయేనో ధావతి** -అతడు ప్రజాపతిని తన భాగధేయమున యజించవలెను.అతడే యజమానికి వర్షము కలిగించును.
14.పశువు నల్లనిది కావలెను. అదియే వర్షపు రూపముఅగును. ఆ రూపముననే యజమానికి వర్షము కలుగుచున్నది.
15.పశువు కలగలుపు రంగులది అయినప్పుడు యజమానికిమెరుపుతో కూడిన వర్షము కలుగుచున్నది.
16.పశువు ముఖము వైపు వంగిన కొమ్ములు కలది అయినప్పుడు,అది యజమాని కొరకు వర్షమును నియంత్రించుచున్నది.

తొిమ్మదవఅనువాకము

1. వరుణుడుసోమాభిషవము చేసినాడు. అయినను అతనికి అన్నాదులులభించలేదు. అప్పుడు అతనికి నల్లనిగొడ్డుటావు కంటపడింది.అతడు దానిని స్వదేవతాకము చేసికొన్నాడు. దానిని ఆలంభనముచేసినాడు. అప్పుడే అతనికి అన్నాదులు లభించిని.
2.ఒకడు అన్నాదులు ఆర్జించుటకు సమర్థుడు అగును. అట్లయ్యుఅతడు అన్నాదులు ఆర్జించలేకపోవును. అట్టివాడు వరుణదేవతాకమగు నల్లని పశువును వధించవలెను. వరుణునిస్వభాగధేయమున అర్చించవలెను. వరుణుడే అతనికిఅన్నము ప్రసాదించును. అతడు అన్నము కలవాడు అగుచున్నాడు.
పశువునల్లనిది కావలెను. అది వరుణ దేవతాకము అగును. దానివలనయజమానికి సమృద్ధి కలుగుచున్నది.
3.అన్నము కోరువాడు జలములు, ఓషధుల మధ్య ిత్రదేవతాకమగుతెల్లని పశువును - వరుణదేవతాకమగు నల్లని పశువునువధించవలెను. ఓషధులు ిత్ర దేవతాకములు. జలములువరుణ దేవతాకములు. మనము జలముల, ఓషధులరసముపై జీించుచున్నాము.
అన్నముకోరువాడు ిత్రావరుణులను స్వభాగధేయమున యజించవలెను.వారే అతనికి అన్నము ప్రసాదింతురు. అతడు అన్నము కలవాడుఅగుచున్నాడు.
4.జలములను ఓషధులను పొందుటకు జలముల ఓషధులమధ్య ఆలంభనము చేయవలెను.
5.యూపము - **ిశాఖః** -ిిధ శాఖలు కలది కావలెను. ఆ ఇరువురు దేవతలు యజమానికిసమృద్ధి కలిగింతురు.
6.దీర్ఘరోగము కలవాడు ిత్ర దేవతాకమగు తెల్లని పశువును,వరుణదేవతాకమగు నల్లని పశువును వధించవలెను.పశువు ిత్ర దేవతాకము. అందువలన ిత్రుని చేతనేవరుణుని శాంతింపచేయును. పశువు వరుణ దేవతాకముఅయినందున వరుణుడు స్వయముగనే అతనిని వరుణపాశముల నుండి ిముక్తి కలిగించును.
యదీతాసుర్భవతిజీింత్యేవ - గతాసువైనను జీించును.
7.దేవతలు పుష్టిని పొందలేకపోయినారు. మానవ ిథునమునందువారికి పుష్టి గోచరించినది. అయినను వారు పుష్టినిపొందలేకపోయినారు. అప్పుడు అశ్వినులు ఈ పుష్టి తమకుసంబంధించినదనియు ఇందును గురించి దేవతలు మాట్లాడరాదనియుఅన్నారు. అందువలన ఆ పుష్టి అశ్వినీదేవతల వశము అయినది.
8.పుష్టిని కోరునట్టివాడు అశ్వినీ దేవతాకమగు కవలలుగాపుట్టినవానిలో ఆడ గొడ్డుటావును వధించవలెను. అశ్వినీదేవతలను స్వభాగధేయమున సేించవలెను. అశ్వినులుఅతనికి పుష్టిని ప్రసాదింతురు. అతడు - **పుష్యతిప్రజయా పశుభిః** - అతడు సంతానము,పశువులు కలిగి పుష్టి కలవాడు అగును.

పదవఅనువాకము

1. ఒకడుదుర్బ్రాహ్మణుడు. అట్లయ్యు సోమమును అభిషించకోరును.అతడు నొసట తెల్లని మచ్చ కలిగి, ంగిలిన దేహముధూమ్రవర్ణమైన పశువును వధించవలెను.
దేవతలందుఅశ్వినులే సోమపానము చేయనివారై ఉండిరి. తదనంతరమువారు సోమపానమునకు అధికారము కలవారు అయినారు.దుర్బ్రాహ్మణులకు అశ్వినులు దేవతలు అగుదురు. అతడుఅశ్వినులను స్వభాగధేయమున అర్చించవలయును. అశ్వినులేఅతనికి సోమపాన అధికారమును ప్రసాదింతురు. అతడుసోమపానమునకు అధికారి అగును.
పశువుధూమ్రవర్ణము కలది అయినందున దుర్బ్రాహ్మణునినుండి దౌర్బ్రాహ్మణ్యమును తొలగించును. పశువు నొసటతెల్లని మచ్చ అతనికి ముఖ్య తేజస్సు కలిగించును.
2.అతడు బ్రాహ్మణుని వధించడు. అయినను వధించినాడనిఅపవాదు కలుగును. అట్టివాడు వాయు దేవతాకమగు గోమృగమునువధించవలెను. హత్యచేయని వానిని చేసినాడని అపవాదుకలిగిన అట్టి దానిని అపంత్ర వాక్కు ఆక్రంచుచున్నది.
ఈ గోమృగముగ్రామమున సంచరించునది కాదు. అరణ్యమున సంచరించునదికాదు. అట్లే హత్యాపవాదమునకు గురియైనవాడు గ్రామమునఉండడు. అరణ్యమున ఉండడు.
వాయువుదేవతలందు పంత్రుడు. కావున స్వభాగధేయమునవాయువును
పూజించవలెను.వాయువే అతనిని పంత్రుని చేయును.
3.ఒకడు అశ్వినులను స్తుతించుచుండును. అప్పుడు సూర్యుడుఆంర్భంచును. జగమునకు తెల్లవారినను అతనికి తెల్లవారకుండును.అట్టివాడు సూర్యదేవతాకమగు పలు రంగుల పశువునువధించవలెను. అతడు స్వభాగధేయమున సూర్యునిఅర్చించవలెను. సూర్యుడే అతని చీకటిని, పాపమునుపోగొట్టును. రాత్రి అతనికి తెల్లవారును. చీకట్లను, పాపములనుతరింవేయును.

పదకొండవఅనువాకము

1. ఇంద్రుడుమాకు శ్వతస్వరీంద్రుడు, మరుత్తులు నరులు అగుదురుగాక.
2.హంస్సులు సముపార్జించుచున్నాము. ఇంద్రుడు, అగ్ని మున్నగుదేవతలను - యజమానికి శ్రేయస్సు కలిగించమని హంస్సులుఅందుకొనుమని ఆహ్వానించుచున్నాము.
ఇంద్రుడుసుముఖముగా ఆహ్వానించదగినవాడు. పాప మోచనుడు.హితంకరుడు, స్వయంభుడు. వర్షము కలిగించిపంటలు పండించువాడు. ఇంద్రుని, అగ్నిని, త్రుని, వరుణుని,భగుని, ద్యావాపృథులను, మరుత్తులను, ఇతర దేవతలనుయజమానికి శ్రేయస్సు కలిగించుటకు హంస్సులు అందించుచుఆహ్వానించుచున్నాను.
3.అగ్ని సర్వభక్షకుడు. అతడు మమ్ము సంతోషపెట్టునుగాత. దినావపానము కలిగించు సూర్యుడు మమ్ము సంతోషపెట్టునుగాత. వాయువు మమ్ము సంతోష పేట్టును గాత. నీటినివర్షించు పర్జన్యుడు మమ్ము సంతోషపెట్టును గాత.ఇంద్ర, పర్వతములారా! మా పాపములను దూరము చేయండి.మేము హంస్సులను ఇచ్చుచున్నాము. దేవతలందరుమమ్ము కరిణింతురు గాత.
4.మరుత్తులారా! రు హంస్సుల కొరకు ఆతురులు అగుచున్నారు.రు తృప్తి కోరుచున్నారు. మ్ము - మాకు ప్రియములగునామములతో ఆహ్వానించుచున్నాము.
5.మరుత్తులు పురోవాతరూపులు. జనులకు సుఖమును,శ్రేయస్సును కలిగించువాడు. వారు తమ ప్రకాశమానకిరణములచే భూని తడుపవలెను అనుకొనుచున్నారు.వారు మంత్ర సహిత హంస్సును ఆరగించినారు. అందువలనవారు ఉత్సాహవంతులు అయినారు. కేకలు వేయుచున్నారు.తమ ఇండ్ల వైపు సాగుచున్నారు. నిర్భయముగా మరుత్తులుస్థానమునకు చేరుచున్నారు.
6.అగ్ని మమ్ము రక్షించును గాత. రుద్ర సహిత సోముడుమమ్ము స్వయముగా రక్షించును గాత. మరుత్సహితఇంద్రుడు మాకు ఋతువులకు తగిన భోగములు కలిగించునుగాత. ఆదిత్య సహిత వరుణుడు మమ్ము

యజ్ఞములు చేయువారినిచేయును గాత.
7.వసువులతో కూడిన అగ్ని మాకు అనుష్ఠానము తెలుపునుగాత. రుద్ర సంబంధ తనువులతో కూడిన సోముడు మాకుఅనుష్ఠానమును తెలుపును గాత. యజ్ఞయోగ్యులైన మరుత్తులతోకూడిన ఇంద్రుడు మాకు అనుష్ఠానమును తెలుపును గాత.ఆదిత్య సహిత
వరుణుడుమాకు అనుష్ఠానము తెలుపును గాత.
8.ఆదిత్యులు వసువులతో సంగతులగుదురు. మరుత్తులురుద్రులతో సంగతులగుదురు. అగ్నీ! అట్లే నీవు ిశ్వేదేవతలతోసంగతుడవు అగుము. సకల దేవతలు - శత్రువు అపహరింపజాలనిఐశ్వర్యవంతులు అగుదురుగాత. సమాన మనస్కులు అగుదురుగాక.
9.స్విష్టకృద్దేవుని అనుగ్రహమున మానవులు ఎచ్చటెచ్చటనోఆనందించుచున్నారు. ఆ దేవునకు యజమానులు సమంత్రకముగాఆహుతులు సమర్పించుచున్నారు. ఇంధనములు ప్రజ్వలింపచేయుచున్నారు.ఫలములు పొందుచున్నారు. అట్టి స్విష్టకృద్దేవత ప్రసన్నుడుఅగును గాక.
10.స్విష్టకృద్దేవత అనుగ్రహమున కోరిన అన్నములనుపొందుచున్నాము. యజమానులము హోమ యోగ్యములనుద్రవ్యములు పొందుచున్నాము. అందువలన ధన, అబల,యజ్ఞ ప్రకాశములు పొందుచున్నాము. అట్లు మమ్ము అనుగ్రహించినస్విష్టి కృద్దేవుని భజించుచున్నాము.
11.ఈ యజ్ఞము దేవతల సుఖము కొరకు జరుగుచున్నది.ఆదిత్యులారా! ీరు మాకు సుఖములు ప్రసాదించండి. ీఅనుగ్రహము మాకు మరల మరల కలుగును గాత.పాపములను నశింపచేయునది యగు ీ అనుగ్రహబుద్ధిమా పరిచర్యలను గుర్తించును గాక.
12.యజమాని అన్న, భోగాదులు కలవాడు. శత్రువును ధిక్కరించగలవాడు.దీర్ఘాయువు, ఉత్తమ అపుత్ర, భృత్యవంతుడు. అతడుశుచిమంతుడై యజ్ఞ ఫలమును శీఘ్రముగ పొందుచున్నాడు.ఆదిత్యులను సేించునట్టి ఆ యజమానికి శత్రువులు దూరముగనుండిగాని దగ్గర నుండిగాని నష్టము కలిగింపజాలరు.
13.ఆదిత్యుని తొలగిన వానిని తమ దేశమున స్థాపింతురు.జగత్తును అనుగ్రహింతురు. జగత్పాలనకు నిశిత బుద్ధికలవారు.ప్రకాశించువారు. జగద్రక్షకులు. అసుర్యమును రక్షించువారు.సర్యవాక్కులు, శత్రువునకు రుణాది బాధలు కలిగించువారు.అట్టి ఆదిత్యులు మా కోరికలను తీర్చుదురు గాక.
14.ఆర్యమ, వరుణ, ిత్రాది నామములు గల ఆదిత్యులారా! ీమహిమ గొప్పది రమణీయము. ఆ మహిమచే ీరుస్వర్గ, మర్త్య, పాతాళములను సూర్య, చంద్ర, వహ్నులనుయజమాని యజ్ఞమునందలి మనో వాక్కాయ కర్మలను సర్యవచనులైపాలించుచున్నారు.
15.అభీష్ట సిద్ధి కలిగించుటకు సమర్థులైన క్షత్రియులవంటివారును,మరిన్ని సుఖములు ప్రసాదించువారును అగు ఆదిత్యులనుమమ్ము రక్షించమని ప్రార్థించుచున్నాము.
16.ఆదిత్యులారా! ీరు వసతి అప్రసాదించువారు. నేనో బాలునివంటివాడను. బుద్ధిపండని వాడను. కాతర చిత్తుడను.అధ్వర్యుడు ఉత్తర, పశ్చిమ, తూర్పు, పడమర దిక్కులుసహితము తెలియనివాడను. శత్రు భయరహితమగుీ అభయ జ్యోతిని అర్థించుచున్నాను.
17.మేము యజమానులము. ఆదిత్యులు మాకు నూతన రక్షణలుకల్పించినారు. శాంత,
సుఖయుక్తసంపద కలిగి యున్నాము.
ఆదిత్యులారా!ీరు మా నిరపరాధత్వమును నిలిపి వుంచండి. మాస్తుతులు ఆలకించండి. మా యజ్ఞమును శీఘ్రముగా రక్షించండి.
18.వరుణదేవా! నా పిలుపును ఆలకింపుము. మాకు సుఖములుకలిగించుము. నేను నీ పాలన కోరుచున్నాము. నిన్నుిక్కిలిగా ప్రార్థించుచున్నాను.
19.యజమాని రక్షణల కొరకని నిన్ను సమంత్రకముగా నమస్కరించిప్రార్థించుచున్నాను. యజమాని హిస్సులు అర్పించి అట్టిరక్షణలు వేడుకొనుచున్నాడు.
ిశాలస్తుతిమంతా!వరుణదేవా! మా ిన్నపముల నెరుంగుము. మా ఆయువునుతగ్గించకుము.

శ్రీమదాంధ్రవచనకృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహిత
రెండవకాండమునందలి మొదటి ప్రపాఠకము సమాప్తము.

రెండవప్రపాఠకము
మొదటిఅనువాకము

1.ప్రజాపతి ప్రజలనుసృష్టించినాడు. ఆ విధముగాసృష్టించబడినప్రజలను ఇంద్రాగ్నులుదాచినారు. ప్రజలనుఇంద్రాగ్నులు దాచినవిషయము ప్రజాపతిగ్రహించినాడు.అతడు పదకొండు పాత్రలందుపురోడాశమును నిర్వాపముచేసినాడు. అప్పుడుఇంద్రాగ్నులు ప్రజలనుప్రజాపతికి సమర్పించినారు.

2. ఒకడుసంతానము కలిగించుటకుసమర్థుడు అగును. అయిననుఅతనికి సంతానముకలుగదు. అతని సంతానమునుఇంద్రాగ్నులు దాచిపెట్టుచున్నారు.అట్లగుట వలనసంతానము కోరువాడుఇంద్రాగ్ని దేవతాకమగుపురోడాశమును పదకొండుపాత్రలందు అనిర్వాపముచేయవలెను.స్వభాగధేయమునఇంద్రాగ్నులను సేవించవలెను.అప్పుడు ఇంద్రాగ్నులేసంతానార్థికి సంతానముఅనుగ్రహింతురు.అతడు సంతానవంతుడుఅగును.

3. భూమి,బంధు విషయములందుస్పర్ధ కలవాడు ఇంద్రాగ్నిదేవతాకములైనపదకొండు పాత్రలందుపురోడాశమును నిర్వాపముచేయవలెను.స్వభాగధేయమునఇంద్రాగ్నులను సేవించవలెను.ఇంద్రాగ్నులు శత్రువునునిర్వీర్యుని చేయుదురు.యజమాని ఎంతటిపాపిష్టి శత్రువులనైననూగెలిచి విజయవంతుడుఅగును.

4. యుద్ధమునకుతరలు వాని ఇంద్రియగతవీర్యము తొలగిపోవును.అందువలన యుద్ధముచేయుపోవువాడుఇంద్రాగ్ని దేవతాకమగుపదకొండు పాత్రలందుపురోడాశమును నిర్వాపముచేయవలెను.స్వభాగధేయమునఇంద్రాగ్నులను సేవించవలెను.వారే ఇతని యందు ఇంద్రియగతవీర్యమును చేర్చెదరు.అతడు ఆ వీర్యమునయుద్ధమునకుతరలును. యుద్ధమునందువిజయము సాధించును.

5. యుద్ధమునందు జయించినవాడుఇంద్రియగత బలముపోగొట్టుకొనువాడుఅగుచున్నాడు. అందువలనఅతడు ఇంద్రాగ్ని దేవతాకమగుపదకొండు పాత్రలందుపురోడాశమును నిర్వాపముచేయవలెను.అతడు స్వభాగధేయమునఇంద్రాగ్నులను సేవించవలెను.అప్పుడు ఇంద్రాగ్నులేఅతనికి శక్తి సామర్థ్యముకలిగింతురు. అతడుఇంద్రియగత సామర్థ్యముగలవాడు అగుచున్నాడు.

6. సభనుజయించకోరువాని ఇంద్రియగతవీర్యము తొలిగిపోవును.అందువలన అతడుఇంద్రాగ్ని దేవతాకమగుపదకొండు పాత్రలందుపురోడాశము నిర్వాపము చేయవలెను.అధ్వర్యుడు స్వభాగదేయమునఇంద్రాగ్నులను సేవించవలెను.అప్పుడు ఇంద్రాగ్నులనుసేవించవలెను.అప్పుడు ఇంద్రాగ్నులుఅతనికి ఇంద్రియ గతసామర్థ్యము కలిగింతురు.ఆ సామర్థ్యమున అతడుసభను జయించును.

7. ఇంకనుఅతడు పూష దేవతాకమగుచరువును నిర్వాపముచేయవలెను.పూషదేవతయేఇంద్రియగత సామర్థ్యముకలిగించగలవాడు.అందువలన స్వభాగధేయమునపూషదేవతను

సేవించవలెను.అప్పుడు పూషదేవతయేఇంద్రియగత సామర్థ్యముకలిగించుచున్నాడు.

8. సభకుచేరువాడు క్షేత్రపతిదేవతాకమగు చరువునునిర్వాపము చేయవలెను.భూమియే క్షేత్రభాగములకు ప్రభువు.కావున అతడు భూమిమీద సుప్రతిష్ఠితుడుఅగుచున్నాడు.

9. ఇంతకుముందు చెప్పినచరునిర్వాపనము అయినంతయజమాని ఇంద్రాగ్నిదేవతాకమగు పదకొండుపాత్రలందు పురోడాశమునునిర్వాపము చేయవలెను.అందువలన అతడుభూ౦ ఁద ప్రతిష్ఠపొందును. తదుపరిఇంద్రియగత సామర్థ్యముగలవాడగుచున్నాడు.

10.ఒకడు దర్శపూర్ణమాసయజ్ఞము చేయును.కాని అందు అమావాస్య, పూర్ణిమలందుచేయవలసినకర్మలను చేయకుండును.అట్టివాడు పథికృతఅగ్ని కొరకు ఎని౦ది పాత్రలందుపురోడాషమును నిర్వాపముచేయవలెను.

11.ఒకడు దర్శపూర్ణ మాసయజ్ఞము చేయును.కాని అందు అమావాస్య, పూర్ణిమలందుచేయవలసినఇష్టులను చేయకుండును.అట్టివాడు మార్గమునుండి అపమార్గమునకుపోయినవాడగుచున్నాడు.అట్టి వాడు స్వభాగధేయమునపథికృత అగ్నిని సే౦చవలెను.అప్పుడు పథికృత అగ్నియేఅతనిని అపమార్గమునుండిమార్గమునకు చేర్చుచున్నాడు.

భారమువహించు ఎద్దుదక్షిణ యగును. అదియజమానికి ఫలసమృద్ధి కలిగించును.

12.ఆహితాగ్ని యైఉండి అప్రత్యయమునుఆచరించినవాడుఎని౦ది పాత్రలందుపురోడాశమును నిర్వాపముచేయవలెను.స్వభాగధేయమునవ్రతస్వా౦ యగు అగ్నినిసే౦చవలెను.అగ్నియే అతనిని వ్రతముకలవానిని చేయును.అప్పుడు అతడు వ్రతయోగ్యుడు అగుచున్నాడు.

13.రాక్షసుల వలనబాధలు పడువాడు- రాక్షస సంహారి యగు అగ్నికిఎని౦ది పాత్రలందుపురోడాశమును నిర్వాపముచేయవలెను.స్వభాగధేయమునఅట్టి అగ్నిచేఅర్చించవలెను.అధ్వర్యుడు ఆ అగ్నియేఅతనిని రాక్షసుల నుండిరక్షించును.

14.నిర్వాపము రాత్రి యందుచేయవలెను.ఏలనన రాక్షసులురాత్రులందు సంచరింతురుకదా! అగ్ని - ఎక్కువ సంచరించు- రాక్షసులను నిశ్చయముగాసంహరించుచున్నాడు.రాక్షసులు ప్రవేశించకుండునట్టిప్రదేశమున యజ్ఞముచేయవలెను.

రాక్షసులునాశనమునకగు యాజ్యానువాక్యలురాక్షస నాశకములు అగుచున్న౦.

15.శత్రువును సంహరించగోరువాడురుద్రవత అగ్నికిఎని౦ది పాత్రలందుపురోడాశము నిర్వాపము చేయవలెను.రుద్ర ౦శేషణము అగ్నికిభీకర తనువుఅగును. అట్టి భయంకరదేహము గలఅగ్ని యజమాని శత్రువునునశింపజేయును.శత్రువు వెంటనేనశించును.

16.ఎవని గోవులు, భృత్యాదులుమరణించునో,ఎవనికి అపమృత్యుభయము కలుగునో,అతడు సురభి ౦శేషణముగల అగ్నికి ఎని౦ది పాత్రలందుపురోడాశము నిర్వాపము చేయవలెను.సుగంధ ౦శేషణమే అగ్నికిఆరోగ్యవంతమగు శరీరము.ఆ శరీరము చేతనేఅగ్ని యజమానినిఆరోగ్యవంతుని చేయుచున్నది.

సుగంధఅగ్ని కొరకు చేసిన నిర్వాపముశవగంధ పరిహారకముఅగుచున్నది.

17.యుద్ధమునకుసిద్ధమై జయముకోరువాడు ఆకలిగొన్నఅగ్నికి ఎని౦ది పాత్రలందుపురోడాశము నిర్వాపము చేయవలయును.స్వభాగధేయమునఅగ్నిని శాంతింపచేసిఅగ్నిని శత్రువునకుఅభిముఖముగాప్రదర్శించవలెను.

తనసేన నడుమ ఉన్నవాడుశత్రువు బాణములుతగిలియు జీ౦చును.శత్రుసేన నడుమతనవారి బాణములుతగిలిన వాడు మరణించును.

జయతిసంగ్రామమ్ - యుద్ధమునయజమాని ౦జయుడుఅగును.

18.తనకన్న పెద్దవారు,తన కన్న చిన్నవారుతనముందు మరణింతురు.అట్లయినప్పుడు అగ్నివారిని కలిసికొనును.ఆ అగ్నికి పురుషాహుతియే(ప్రియము. కావునబంధు మరణనివారణ కోరువాడు ఆకలిగొన్నఅగ్నికి అష్టాకపాల పురోడాశమునిర్వాపము చేయవలెను.యజమాని స్వభాగధేయమునఅగ్నికి శాంతింపచేయవలెను.అనంతరము బంధువులందుఎవరును అకాలమరణముపొందరు.

19.ఏ యొక్క ఆహితాగ్నిగృహములనుఅగ్ని దహించునోవానిని అగ్ని కలిసికొనుచున్నాడు.అందువలన యజమానిఆకలిగొన్న అగ్నికి అష్టాకపాలపురోడాశము నిర్వాపము చేయవలెను.స్వభాగధేయమునఅగ్నిని శాంతింపచేయవలెను.తదుపరి అగ్ని అతనిగృహములనుదహించరు.

మూడవఅనువాకము

1. కోరినకోరిక తీరని వాడు **"అగ్నయేపురోడాశమష్టా కపాలమ్నిర్వపేద్యం."** కోరికలుతీర్చునట్టిఅగ్నిని **స్వేనభాగధేయేనోపధావతి.**ఆ అగ్నియే కామేన సమర్ధయతి.అతని కోరికలను తీర్చునది.

2. భూ◌ం◌షయమున కాని, బంధువుల◌ం◌షయమున కాని స్పర్ధకలవాడు ◌యోగకారిన్లైన**"అగ్నయే పురోడాషమష్టాకపాలమ్నిర్వపేద్యం"** నియోగకారిన్లైనఅగ్నిని **"స్వేనభాగధేయేనోపధావతి"**ఆ అగ్నియే పగవాని సామర్థ్యమునుతొలగించును. అప్పుడుయజమాని శత్రువు◌ిద ◌జయము సాధించుచున్నాడు.

3. అన్యులఅభిచారాదుల వలనబాధలు పడుచున్నవాడుబాధలను దూరముచేయు **'అగ్నయేపురోడాషమష్టాకపాలం నిర్వపేద్యం'**బాధలు బాపుఅగ్నిని **'స్వేన భాగధేయేనోపధావతి'**అట్లయినప్పుడుఅగ్నియే అతనిని రాక్షసాదులనుండి రక్షించును.యజమానిని బాధింపదలచినశత్రువు నిర్వీర్యుడుఅగుచున్నాడు.

4. సంపూర్ణఆయువు కోరునట్టివాడుఆయువు ప్రసాదించు**"అగ్నయే పురోడాషమష్టాకపాలమ్నిర్వపేద్యం"** ఆయుష్ప్రదుడగుఅగ్నిని. **"స్వేనభాగధే**

యేనోపధావతి"అగ్నియే అతని యందుఆయువును స్థాపించును.అతడు పరిపూర్ణ

ఆయుష్మంతుడుఅగుచున్నాడు.

5. సంపదలుకోరువాడు సంపద కలిగించు" **'అగ్నయే పురోడాశ మష్టాకపాలమ్నిర్వపేద్యం.** ధనప్రదుడగుఅగ్నిని ' **స్వేన భాగధేయేనోపదావతి.సఏవైనం భూతింగమయతి'.** ఆ అగ్నియేఅతనికి సంపదలు కలిగించును.యజమాని నిశ్చయముగాసంపన్నుడు అగుచున్నాడు.

6. కాంతినికోరువాడు కాంతి ప్రదుడగు**'అగ్నయే పురోడాశ మష్టాకపాలమ్నిర్వపేద్యం.** కాంతి ప్రదుడగుఅగ్నిని **'స్వేనభాగధేయేనోపధావతి'సఏ వాస్మిన్రుచం దధాతి.రోచతయేవ.** అతడు నిశ్చయముగాకాంతిమంతుడు అగుచున్నాడు.

7. తేజస్సుకోరువాడు తేజోవంతుడైన**'అగ్నయే పురోడాశమష్టాకపాలమ్నిర్వపేద్యం. అగ్నిమేవతేజస్వన్తగ్ ంస్వఏనభాధేయేనోపధావతి.సఏవాస్మిన్తేజోదధాతి.తేజస్వ్యేవభవతి.**తేజస్సు కలవాడుఅగుచున్నాడు.

8. శత్రువునుపరాభ◌ించు కోరిక కలవాడుసహనశీలుడగు**"అగ్నయే పురాడాశమష్టాకపాలమ్ నిర్వపేద్యం.అగ్నిమేవ సాహన్త్యగ్ ంస్వేన భాగధేయేనోపధావతి.** ఏ శత్రువును అతడుపరాభ◌ించదలచినాడోవానిని అతడు పరాభ◌ించుచున్నాడు.

నాలుగవఅనువాకము

1.అన్నవంతుడుకాదలచినవాడు' **అగ్నయే ఽన్నవతేపురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేద్యం.అగ్నిమేవాన్నవన్తగ్ ం స్వేన భాగధేయేనోపధావతి.స ఏవైన మన్నవన్తంకరోతి.**అతడు **అన్నవానేవభవతి.**

2. అన్నముతినువాడు కాదలచినవాడు' **అగ్నయే ఽన్నాదాయపురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేద్యం.అగ్నియేమన్నాదగ్ ం స్వేన భాగధేయేనోపధావతి.స ఏవైన మన్నాదంకరోతి.** అతడు **అన్నాదఏవ భవతి.**

3. అన్నములకుస్వా౦ు కాదలచినవాడు' **అగ్నయే ఽన్నపతయేపురోడాశమష్టాకపాలంనిర్వపేద్యం. అగ్నయేవాన్నపతిగ్ ం స్వేన భాగధేయేనోపధావతి.స ఏవైన మన్నపతిం కరోతి.** అతడు**అన్నపతిర్యేవభవతి.**

4. దీర్ఘరోగముకలవాడు, పాపములనుప్రక్షాళించు ' **అగ్నయేపురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేద్యం.**పాపకుడగు **అగ్నయే పురోడాశమష్టాకపాలంనిర్వపేద్యః** దీప్తి గల**అగ్నయే పురోడాశమష్టాకపాలంనిర్వపేద్యః.**

పాపములనుప్రక్షాళించు అగ్నికి నిర్వాపనముచేయుట వలనఅతడు ప్రాణములనురక్షించుచున్నాడు.

పావకఅగ్నికి నిర్వాపనము చేయుటవలన అగ్ని వాక్కునుకాపాడుచున్నాడు.

దీప్తికారకుడగు అగ్నికి నిర్వాపనముచేయుట వలనఅగ్ని యజమాని యందుఆయువును చేర్చుచున్నాడు.

5. నేత్రములుకోరువాడు పవమానఅగ్నిని యజించవలెను.అందువలన అతడుప్రాణములనురక్షించును.

పావకాగ్నికినిర్వాపనము చేయవలెను.అప్పుడు అగ్ని వాక్కునురక్షించును.

దీప్తికారకుడగు అగ్నికి నిర్వాపనముచేయుట వలనఅగ్ని చేత పాటవమునుప్రసాదించును. **యద్యన్ధోపైవపశ్యతి** - గ్రుడ్డివాడయిననుచక్కగా చూడగలడు.

6. సంతానముకోరువాడు పుత్రులనుకలిగించు శక్తి గల' **అగ్నయే పురోడాశమష్టాకపాలంనిర్వపేత్,** పుత్రవృద్ధికారకుడగు **ఇన్ద్రాయ పురోడాశమేకాదశకపాలం నిర్వపేత్. అగ్నిరేవాస్మైప్రజాం ప్రజనయతి**- అతనికి అగ్నియే సంతానముకలిగించును. వృద్ధా౦ున్ద్రః ప్రయచ్ఛతి- ఇంద్రుడు పుత్రపౌత్రాభివృద్ధినికలిగించును.

7. క్షీరదధ్యాది రసోపేతుడుకాదలచినవాడు**అగ్నయే రసవతేఽజక్షీరే చరుం నిర్వపేద్యః**- రసప్రదుడగు అగ్నికిమేకపాల చరును,నిర్వాపనము చేయవలెను.**రసవన్త్యమగ్నిమేవ స్వేన భాగధేయేనోపధావతి,సఏవైనం రసవన్తంకరోతి** . యజమాని**రసవానేవ భవతి.**

మేకపాలుఅగ్ని దేవతాకమగుచున్న౦ి.అందువలన యజమానికిక్షీరదధ్యారసములుశీఘ్రముగా కలుగుచున్న౦ి.

8. ధనవంతుడుకావలెనని కోరుకొనువాడు'**అగ్నయే వసుమతేపురోడాశమష్టా కపాలం నిర్వపేత్.అగ్నఇమేవ వసుమన్తగ్ ంస్వేన భాగధేయోనోపధావతి.సఏవైనం వసుమన్తంకరోతి.** యజమాని**వసుమానేవ భవతి.**

9.యుద్ధము కలిగినపుడుఎవడు శత్రువుయొక్క అన్నమునుహరించగోరునో,మరియు యుద్ధమునజయించకోరునో అట్టివాడు**అగ్నియే వాజస్పతేపురోడాశమష్టా కపాలం నిర్వపేత్.**అగ్నియే కదా దేవతలందరిలోశత్రువు యొక్కఅన్నమును హరించగలవాడు!**అగ్నిమేవ వాజస్పతగ్ ంస్వేన భాగేనోపధావతి.**యజమాని అన్నములకొరకు పరుగెత్తును. శత్రువునుహతమార్చును.అగ్నివలె అందరినిధిక్కరించువాడగుచున్నాడు.

10.ఎవడు ఆహవనీయాగ్నినిఉద్ధరించ దలచునోఅట్టివాడు ' **అగ్నయేంగ్నిపతే పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేత్'** ఈ అగ్నులందుఒకటి నిర్దిష్ట భాగముకలది. మరొకటిఅనిర్దిష్ట భాగముకలది. ఈ రెండునుకలసి యజమానినిరక్షించుచున్నం.యజమాని బాధలనుఈశ్వరుడు నివారించుచున్నాడు.అగ్నికి నిర్వాపము చేయుట-స్వభాగధేయమునఈ అగ్నులను - శాంతింపచేయుట అగుచున్నది.అందువలన యజమానికిబాధలు కలుగవు.

శాంతిలభించును.

11.గార్హపత్యము నుండితెచ్చిన అగ్నిహోమము నందుచేర్చుచుండగాచల్లారినపుడుఅగ్నయే **జ్యోతిష్మతేపురోడాశమష్టా కపాలం నిర్వపేత్.**

12.రెండవ అగ్నిని ప్రజ్వలించిపూర్వోద్ధరణమునుఅనుసరించి గ్రహించదగినదిఅని కొందరు చెప్పుచున్నారు.కాని దేనిని అనుసరించిఅగ్ని తొలుత గ్రహించబడినదోదాని కొరకు

మరొకదానినిఏల ఉద్ధరించవలెను?చల్లారగా ంగిలినఅగ్ని కణికలనుఉంచి అరణులచేఅగ్నిని మధించవలెను.

13.**ప్రథమం జజ్ఞేఅగ్ని స్స్వాద్యోనే రధిజాతవేదాః** అగ్నిసర్వజ్ఞుడు. అతడుస్వస్థానమగు ఇచటినుండియే తొలుతఆంర్భంంచినాడు. మరలఅచటి నుండియేజన్మించును. అతడుగాయత్రి, త్రిష్టుప్,జగతి ఛందస్సులచే-దేవతలకుఇవ్వదగిన భాగములనుఎరిగి - హంస్సులు వహించుచున్నాడు.

14.యజమాని ఛందస్సులచేఅగ్నిని అతని జన్మస్థలమునుండియే పుట్టించవలెను.**ఏషవాశనో ం గ్నిరిత్యాహుః**ఇదియే ఆ అగ్ని అగుననిపెద్దలు చెప్పుచున్నారు.

15.అగ్ని యొక్క జ్యోతిస్సేనష్టమైనదనివారు హేతువుచెప్పుదురు.

16.యజమాని జ్యోతిష్మంతుడగుఅగ్నికి నిర్వాపము చేయవలెను.అందువలన నష్టమైనఅగ్ని జ్యోతిస్సునుఅతడు పొందును.

అయిదవఅనువాకము

1. పాపముచేయకపోయినను చేసినట్లు దూషింపబడువాడు వైశ్వానరాగ్నిదేవతాకమగు పన్నెండు పాత్రల పురోడాషమును - వరుణపాశ ంముక్తుడు అగుచున్నాడు. దధిక్రావన యాగమునపంత్రుడు అగుచున్నాడు. ద్వాదశకపాల పురోడాశము వైశ్వానర దేవతాకమగును. అతడేసంవత్సరాభిమాని దేవత అగుచున్నాడు. యజమాని సంవత్సరమువలననే బంధువులకు అనుకూలుడు అగుచున్నాడు. ఆరోపించబడినపాపము నుండి ంముక్తుడు అగుచున్నాడు.

వరుణయాగమున వరుణ పాశ ంముక్తుడు అగుచున్నాడు. దధిక్రావనయాగమున పంత్రుడు అగుచున్నాడు.

2.ఈ కర్మ యందు బంగారము దక్షిణయగును. బంగారముపంత్రమైనందున అది యజమానిని నిశ్చయముగా పంత్రునిచేయును.

సంతానముకోరువాడు పూర్వము చెప్పిన ఇష్టినే ఆచరించవలెను.ఒకడు సంతానము కలిగించ సమర్థుడు అగును. అతనికిసంతానము కలుగదు. అట్లగుట వలన సంవత్సరాధి దేవతయగు అగ్ని శాంతి పొందకున్నాడు. అందువలన అతడు గర్భధారణశక్తిని దహించివేయుచున్నాడు. కావున అతనికి సంతానముకలుగకున్నది.

ద్వాదశకపాల పురోడాశము వైశ్వనరము. అతడే సంవత్సరాధిదేవత. యజమాని సంవత్సరాధి దేవతను స్వభాగధేయమునశాంతింపచేయవలెను. అప్పుడు ఆ దేవత శాంతుడగును.భార్య గర్భధారణ స్థానమున నిలుచును. సంతానముకలిగించును.

అతడువరుణ యాగమున వరుణ పాశ ంముక్తుడు అగుచున్నాడు.దధిక్రావన యాగమున పంత్రుడు అగుచున్నాడు.

ఈ కర్మయందుబంగారము దక్షిణ. బంగారము పవిత్రమైనందున అదియజమానిని నిశ్చయముగా పవిత్రుని చేయును.
3.పుత్రుడు కలుగగనే తండ్రి వైశ్వానర దేవతాకమగుద్వాదశ కపాల పురోడాశమును నిర్వాపము చేయవలెను. అష్టాకపాలము గాయత్రీ ఛందము అగును. అది ఆ శిశువునకుబ్రహ్మ వర్చస్సు కలిగించును. నవ కపాలము త్రివృత్స్తోత్రమగును. అది శిశువునకు తేజస్సు కలిగించును.దశ కపాలము విరాట్ ఛందము అగును. అది శిశువునకుఅన్నాద్యుని చేయును. ఏకాదశ కపాలము త్రిష్టుప్ అగును.అది పుత్రునకు ఇంద్రియ సామర్థ్యము కలిగించును.ద్వాదశ కపాలము జగతీ ఛందము అగును. అది పుత్రునకుపశు సంపద కలిగించును.
పుత్రుడుకలుగగానే ఈ ఇష్టిని చేయువాడు పవిత్రుడు, తేజస్వి,అన్నాదులు, సామర్థ్యము కలవాడు, పశువంతుడు అగుచున్నాడు.
4.దశపూర్ణమాస యాగములను చేయునపుడు అమావాస్యఇష్టిని గాని, పూర్ణిమనాటి ఇష్టిని గాని అతిక్రమించిన వాడుస్వర్గ భ్రష్టుడు అగుచున్నాడు. అందువలన ఆ ఇష్టులను
అతిక్రమించినప్పుడువైశ్వానర దేవతాకమగు ద్వాదశ కపాల పురోడాశమునునిర్వాపము చేయవలెను. అందువలన అతడు సంవత్సరాధిదేవతయగు వైశ్వానరాగ్నిని సంతోషపెట్టిన వాడగును.సంవత్సరాధి దేవతయగు వైశ్వానరాగ్ని యజమానిని దేవతలకుసన్నిహితుని చేయును. తరువాత అతడు దేవతలనుఆశ్రయించి స్వర్గమును పొందును.
5.అగ్నిని ఉద్వాసన చేయువాడు అగ్నిని హత్య చేసినవాడు అగుచున్నాడు.పూర్వము సత్యవచనులగు బ్రాహ్మణులు అట్టివాని అన్నమునుబహిష్కరించినారు. కావున అగ్నిని ఉద్వాసన చేయువాడుఅగ్ని దేవతాకమగు అష్టా కపాల పురోడాశమును వైశ్వానరాగ్నిదేవతాకమగు ద్వాదశ కపాల పురోడాశమును నిర్వాపముచేయవలెను. అష్టాకపాలపురోడాశము అష్టాక్షర గాయత్రి అగుచున్నది. అగ్ని గాయత్రిస్వరూపము కావున యజమాని సమగ్ర స్వరూపుడగుఆతిథ్యము ఇచ్చినవాడు అగుచున్నాడు అట్టి ఆతిథ్యము దూరదేశమునకువెళ్లువారికి అతని ఆప్తులు పాథేయము ఇచ్చినరీతి యగును.
వైశ్వానరదేవతాకమగు ద్వాదశ కపాల పురోడాశము పన్నెండునెలల సంవత్సర రూపము అగును. సంవత్సరమే అగ్నికిజన్మస్థానము. అందువలన యజమాని అగ్నిని స్వాస్థానమునకుచేర్చినట్లు అగును. అందువలన యజమానికి తగిన అన్నముకలుగుచున్నది.
6.గ్రామమును కోరువాడు వైశ్వానరం **'ద్వాదశకపాలం నిర్వపేత్ మారుతం సప్తకపాలం నిర్వపేత్'**
7.మరుత్తులు ఉగ్రదేవతలు. కావున వారికి సంబంధించినహవిస్సు పాపాధిక్యము కలది. అందువలన ఆ హవిస్సులవిభజన కొరకు యజమాని వైశ్వానరమగు ద్వాదశ కపాలమునుఆహవనీయమందును - మరుద్దేవతాక సప్త కపాలమునుగార్హపత్యమందును పచనము చేయవలెను. వైశ్వానరదేవతాక ద్వాదశ కపాలము పన్నెండు మాసముల సంవత్సరముఅగుచున్నది. కావున సంవత్సరము చేతనే వైశ్వానరాగ్నియజమాని బంధుమిత్రులను అతనికి వశవర్తులను చేయును.
8.మరుద్దేవతాకమగు పురోడాశము సప్త కపాలము అగును.దేవతలందు మరుత్తులే పన్ను చెల్లించు ప్రజలు. మరుత్తులుదేవతలకు ప్రజలు. వారే యజమానికి అతని ప్రజను వశవర్తులను
చేయుదురు.
9.సప్త కపాలములు గల మరుత్తులు సప్త గణముల వారు.వారు గణములుగానే యజమానికి అతని ప్రజను వశవర్తులనుచేయుదురు.
10.మంత్రములు చదువబడుచుండగనే యజమాని పురోడాశమునువేదియందు ఉంచవలెను.
అదిప్రజను యజమానికి వశవర్తుని చేయును.

ఆరవఅనువాకము

1. యుద్ధమునకువెళ్లగోరువాడు **ఆదిత్యం చరుంనిర్వపేత్.** ఇది అదితి శబ్ద వాచ్యము.
పూర్వులుఈ భూమి యందే ప్రతిష్ఠావంతులు అయినారు.
2.యుద్ధభూమికి చేరినవాడు**వైశ్వానరంద్వాదశ కపాలం నిర్వపేత్. సంవత్సరోవా అగ్ని ర్వైశ్వానరః**

సంవత్సరమేదేవతలకు స్థానము అగును. ఈ భూ ంి ంద ఉండియేదేవతలు రాక్షసులను గెలిచినారు. వైశ్వానర ద్వాదశ కపాలనిర్వాపనము వలన యజమాని దేవతల స్థానమునందేప్రయత్నము చేయుచున్నాడు. అందువలన అతడు యుద్ధమునందు ంజయుడు అగుచున్నాడు.
3.పరస్పరము చంపు కొనుటకు సిద్ధమగు శత్రువులఅన్నము తినువానికి ఆ ఉభయుల పాపము సంక్ర ంించుచున్నది.అందువలన అతడు **వైశ్వానరంద్వాదశ కపాలం నిర్వపేత్. సంవత్సరోవా అగ్ని ర్వై శ్వానరః**అప్పుడుసంవత్సర దేవతచే నిర్దోషీకృతమగు అన్నమునేయజమాని భక్షించును. కావున యజమానికి ఆ పాపముసంక్ర ంించదు.
4.ఇద్దరు వ్యక్తులు శపథము చేసినపుడు వారు సంవత్సరదేవత పేర శపథము చేసినవారు అగుచున్నారు. ఆ ఇద్దరిలోతొలిసారి శపథమునకు ద్రోహము చేయువానిని వరుణుడుతన పాశములచే కట్టివేయును. శపథము చేసినవారిలోమొదట ద్రోహము చేసినవాడు, **వైశ్వానరంద్వాదశ కపాలం నిర్వపేత్. సంవత్సరోవా అగ్ని ర్వై శ్వానరః**రోగనివారకమగు సంవత్సర దేవత అనుగ్రహము పొందినయజమాని ద్రోహ పరిహారము పొందినవాడై వరుణ పాశములచేబంధించపడకుండును.
5.ఒకడు దానము చేసిన గొర్రెను మరొకడు గ్రహించినఅట్టివానికి శ్లేష్మ రోగ రూపమగు పాపము కలుగుచున్నది.అట్టివాడు **వైశ్వానరం ద్వాదశ కపాలంనిర్వే పేత్. సంవత్సరోవా అగ్ని ర్వై శ్వానరః** ఆ ంధముగా చేసిన యజమాని సంవత్సర దేవతచే దోషరహితముగా చేసిన దానిని గ్రహించినట్లగును. అతనికిశ్లేష్మ రోగ రూప పాపము సంక్ర ంించదు.
6.రెండువైపుల దంతములు గల అశ్వమును గాని పురుషునిగాని ప్రతిగ్రహించిన వాడు ఆత్మ హింసకు లోనగుచున్నాడు.రెండు వైపుల దంతములు కలవానిని ప్రతిగ్రహించినవాడు**వైశ్వానరంద్వాదశ కపాలం నిర్వపేత్. సంవత్సరోవా అగ్ని ర్వై శ్వానరః**అందువలనయజమాని సంవత్సర దేవతచే దోష రహితముగాచేయబడిన దానిని ప్రతి గ్రహించి నట్లగును. అతడు ఆత్మహింసకులోనుకాడు.
8.ధనము కోరువాడు**వైశ్వానరంద్వాదశ కపాలం నిర్వపేత్. సంవత్సరోవా అగ్ని ర్వై శ్వానరః**ధనహీనుడుసంవత్సర కాలము సంపన్నుల సముదాయములందు సంచరించునోఅప్పుడు అతడు ధనవంతుడు అగును.
9.దాతలు ఇచ్చిన గోవులలో చివరి దానిని ఏ త్రాటితో కట్టునో ఆత్రాటిని శత్రువు కొట్టమునకు పంపవలెను. అందువలనశత్రువునకు పాప దేవతను పంపినట్లగును.

ఏడవఅనువాకము

1. పశువులనుకోరువాడు**ఇంద్రం చరుం నిర్వపేత్.ఇంద్రావై పశవః** - పశువులుఇంద్ర సంబంధములు.**ఇన్ద్రమేవ స్వేన భాగధేయేనోపధావతి. సవాస్మై పశూన్ప్రయచ్ఛతి**అతడు**పశుమానేవ భవతి.**
2.చరు ఇంద్రునిది అగుచున్నది. అతడు పశువులను యోనినుండియే పశువులను కలిగించును.
3.పశువులను కోరివాడు ఇంద్రియ బలోపేతుడైన **ఇన్ద్రాయపురోడాష మేకాదశ కపాలం నిర్వపేత్. ఇన్ద్రియం వై పశవఃఇన్ద్రమే వేన్ద్రియావన్తగ్ ం స్వేన భాగధేయేనోపధావతి.సః పివాస్మా ఇన్ద్రియం పశూన్ప్రయచ్ఛతి.**అతడునిశ్చయముగా పశువులు కలవాడు అగుచున్నాడు.
4.బ్రహ్మ వర్చస్సు కోరువాడు బ్రహ్మవర్చస్సు కల **ఇంద్రాయపురోడాశమేకాదశం నిర్వపేత్.** బ్రహ్మవర్చసమే దీప్తియగుచున్నది. కావున దీప్తి మంతుడగుఇంద్రుని**స్వేన భాగధేయేనోపధావతి.సఏవాస్మిన్బ్రహ్మ వర్చసం దధాతి.** అతడుబ్రహ్మవర్చసీ భవతి.
5.అన్నము కోరువాడు అన్నవంతుడగు **ఇన్ద్రాయపురోడాశమేకాదశమ్ నిర్వపేత్. అర్కో వై దేవానామన్నమ్.**అర్క శబ్దమే దేవతలకు అన్నము అగుచున్నది. కావున**ఇన్ద్రమేవార్క వంతగ్ ం స్వేన భాగధేయేనోపధావతి. సఏవాస్మాసన్నం ప్రయచ్ఛతి.** అతడు అన్నాదుడుఅగుచున్నాడు.
6.సంపద కోరువాడు దీప్తివంతుడగు**ఇన్ద్రాయ పురోడాశమేకాదశ కపాలమ్ నిర్వపేత్.**
ఇంద్రుడేసంపద అగుచున్నాడు. బ్రహ్మవర్చస్సు గల ఇంద్రునకునిర్వాపము చేయుట వలన యజమాని ఉన్నతుడు అగుచున్నాడు.బ్రహ్మవర్చస్సు గల ఇంద్రునకు నిర్వాపము చేయుట వలనయజమానికి దేహపుష్టి కలుగుచున్నది.

బ్రహ్మవర్చస్కుడగుఇంద్రునకు నిర్వాపము చేయుటవలన యజమాని సంపదగలవాడు అగుచున్నాడు. అన్నములందు ప్రతిష్ఠితుడై నిశ్చయముగఐశ్వర్యవంతుడు అగుచున్నాడు.
7.ఎవనిని పాపములు పట్టుకొనునో అతడు పాపములు పోగొట్టుఇంద్రాయపురోడాశమేకాదశ కపాలం నిర్వపేత్.నిషిద్ధ కర్మాచరణమే పాపము. పాపములు పోగొట్టుఇంద్రునే స్వేన భాగధేయేనోపధావతి.ఆ ఇంద్రుడే అతనిని నిషిద్ధ కర్మాచరణము వలన కలిగినపాపముల నుండి ంముక్తుని చేయుచున్నాడు.
8.ఎవనిని శత్రువులు భయపెట్టుదురో లేక దేశమునునాశనము చేయనుంకింతురో, అట్టివాడు శత్రునాశకఇన్ద్రాయ పురోడాశమేకాదశకపాలం నిర్వపేత్. శత్రునాశకుడగు ఇంద్రుని స్వేన భాగధేయేనోపధావతి.ఆ ఇంద్రుడే అతనినుండి శత్రువులను తొలగించుచున్నాడు.
9.సంకెలలు వేయబడినవాడు కాని, భటులచే నిరోధింపబడినవాడుకాని ఇన్ద్రాయ పురోడాశమేకాదశకపాలమ్ నిర్వపేత్. ఇన్ద్రమేవ స్వేన భాగధేయేనోపధావతి.ఆ ఇంద్రుడే అట్టివానిని రక్షించుచున్నాడు.
10.ఎవనికి అశ్వమేధాది మహా యజ్ఞములు ఫలములనుఇవ్వకున్నచో అట్టివాడు అశ్వమేధ సాధనమగుఅగ్ని - అశ్వమేధ ఫలభూతుడగు ఆదిత్యుని కూడినఇన్ద్రాయ పురోడాశమేకాదశ కపాలమ్ నిర్వపేత్.ఆదిత్య,అగ్నులే మహా యజ్ఞములకు ప్రారంభ సమాప్తములందుఉండువారలు. కావున అగ్ని, ఆదిత్యులతో కూడిన ఇంద్రమేవస్వేన భాగధేయేనోపధావతి.ఇంద్రుడేయజమాని వద్దకు మహా యజ్ఞమును చేర్చును. అతడుమహా యజ్ఞ ఫలమును పొందుచున్నాడు.

ఎనింుదవఅనువాకము

1. గ్రామాధిపత్యముకోరువాడు అనుకూలుడు, రుజుత్వము గల ఇన్ద్రాయపురోడాశమేకాదశ కపాలమ్ నిర్వపేత్. అనుకూలుడు,రుజుత్వముగల ఇన్ద్రాయ స్వేనభాగధేయేనోపధావతి, ఇంద్రుడేఅతనికి భ్రాతృుత్రాదులను అనుకూలురను చేయును. అతనికితప్పక గ్రామాధిపత్యము లభించుచున్నది.
2.ఎవని సేన మందగతి కలది అగునో యుద్ధమును ఎదుర్కొనజాలకుండునో అతడు ఇంద్రుని భార్య కొరకు చరును నిర్వాపముచేయవలెను. ఇంద్రాణియే సేనకు దేవత. యజమానిఇంద్రాణినే స్వభాగధేయమున అర్చించవలెను. ఆమెయేయజమానిసేనకు వాడికలదిగను, యుద్ధమును ఎదుర్కొనుదానిగను చేయును.
3.సంధలందు తృణ ంశేషములను కూడ చేర్చవలెను.గోవులు మూత్ర పురీషములు ండిచిన చోటనే తృణాదులుమొలుచుచున్నం. అట్లగుటచే యజమాని గోవుల మార్గమునుఅనుసరించినట్లగును. అతనికి గోవులు కలుగును.
4.సంగ్రామము సంభంంచినవాడు, రోషము ధైర్యముగల ఇన్ద్రాయ పురోడాశమేకాదశకపాలమ్ నిర్వపేత్. ఆ ంధముగాచేసినవాడు రోషము, ధైర్యము కలవాడై యుద్ధమునంజయము సాధించును. కోపము, ధీరత్వము గల ఇన్ద్రమేవస్వేన భాగధేయేనోపధావతి. ఆఇంద్రుడే యజమాని యందు రోషమును, ధైర్యమునుప్రవేశపెట్టును. అందువలన యజమాని యుద్ధమునగెలుచుచున్నాడు.
5.ఎవడు వ్యాధులు ద్రవ్యహానుల వలన మనసు చితికినవాడైఇది తన స్వయంకృత పాపమని క్రుంగుచుండునో, అతడుపైన చెప్పిన ఇష్టినే ఆచరించవలెను. అతని నుండిఇంద్రియాదులు తొలుగుట వలన చిత్త భ్రమ కలవాడు అగుచున్నాడు.అతడు రోషము, ధీరత్వము గలఇన్ద్రమేవస్వేన భాగధేయేనోపధావతి.ఇంద్రుడేఅతని యందు ంర్యమును, రోషమును, ధైర్యమునుప్రవేశపెట్టును. అప్పుడు అతడు నష్టచిత్తుడును.భ్రాంతుడును కాకుండును.
6.ప్రజలు తనకు దానము చేయవలెనని కోరుకొనువాడుదాతయగు ఇన్ద్రాయ పురోడాశమేకాదశకపాలం నిర్వపేత్. అతడు దాతఅయిన ఇన్ద్రమేవ స్వేన భాగధేయేనోపధావతి.ఇంద్రుడే ప్రజలను అతనికి దానము చేయువారినిగ చేయును.ప్రజలు అతనికి దానము చేయవలెననుకొందురు.
7.ఒకనికి దానము అందినట్లుగును. కాని అందదు. అతడు ప్రదాతయగుఇన్ద్రాయ పురోడాశమేకాదశ కపాలం నిర్వపేత్.ప్రదాతయగుఇన్ద్రమేవ స్వేన భాగధేయేనోపధావతి. అతనికిఇంద్రుడే దానములు ఇప్పించును.

8.చిరకాలముగ రాజ్యభ్రష్టుడు గాని, రాజ్యభ్రష్టుడు అగుచున్నవాడుగాని చక్కని రక్షణలు గల ఇన్ద్రాయపురోడాశమేకాదశ కపాలం నిర్వపేత్.చక్కని రక్షణలనిచ్చు ఇన్ద్రమేవస్వేన భాగధేయేనోపధావతి.ఇంద్రుడే

అతనిని రక్షించును. అతడు రాజ్యభ్రష్టుడు కాదగినవాడుకాకుండును.
9.ఇంద్రుడు దేవతలందరి యందు సమానుడై ఉండెను.అతనికి ఆధిక్యత లేకుండెను. అందుకు ఇంద్రుడు ప్రజాపతినిసేవించినాడు. ప్రజాపతి ఇంద్రుని కొరకు ఇంద్రదేవతాకమగుఏకాదశ కపాల పురోడాశమును నిర్వాపము చేసినాడు. ఈనిర్వాపము నందే శక్తిని చేర్చినాడు. శక్వరీ ఛందస్సునకుచెందిన యాజ్యా పురోవాక్యలను నిర్మించినాడు. శక్వరి వజ్రరూపమగును.అది వజ్రమై ఇంద్రుని ప్రకాశింపచేసినది.
ఇంద్రుడుఐశ్వర్యవంతుడు అయినాడు. అట్లయి అది తనను కాల్చునేమోయనిభయపడినాడు. మరల ప్రజాపతిని సేవించినాడు. ప్రజాపతిశక్వరిని విభజించినదియు, రేవతీ శబ్ద ఘటితమైనదియునగుఛందస్సును శాంతి కొరకును, దహించకుండుటకునుకల్పించినాడు.
10.సంపద సంపాదించుటకు సమర్థుడయ్యు సంపదయందుసామాన్యులతో సమానుడగునో అతడు **'ఐన్ద్రమ్ఏకాదశకపాలమ్ నిర్వ పేత్'**. అతడు**'ఇన్ద్రమేవ స్వేన భాగధేయేనోపధావతి '**. ఇంద్రుడేఅతనికి ఇంద్రియ బలము కలిగించును.
రేవతీశబ్ద ఘటిత ఛందస్సు శాంతి కొరకును, దహింపబడుకుండుటకునుపురోనువాక్యయగును. శక్వరి యాజ్యయగును. శక్వరివజ్రమగును. అది యజమానిని ఐశ్వర్యముచే ప్రకాశింపచేయును.అతడు నిశ్చయముగ ధనవంతుడు అగుచున్నాడు.

తొమ్మిదవఅనువాకము

1. శత్రువధకోరువాడు**''అగ్నా వైష్ణవ మేకాదశకపాలం నిర్వ పేత్''** అందు సరస్వతిదిఆజ్యభాగము. చరుబృహస్పతికి సంబంధించినది. ఏకాదశకపాలముఅగ్ని, విష్ణు దేవతాకము. అగ్ని సర్వదేవతాస్వరూపుడు.విష్ణువు సర్వయజ్ఞ స్వరూపుడు. అందువలన యజమానితన శత్రువును దేవతలచేతను, యజ్ఞముల చేతనుహింసించువాడగుచున్నాడు. ఆజ్యభాగము గల సరస్వతివాక్కు అగును. అందువలన అతడు శత్రువును మాటచేహింసించును. చరుకు సంబంధించిన బృహస్పతి దేవతలకుబ్రహ్మ. కావున శత్రువును బ్రహ్మశక్తిచే హింసించును.
2.తనను హింసించు వానిని హింసించుటకును, తన శత్రువునుహింసించుటకును అధిక ప్రయోగార్థము రెండు పురోనువాక్యలనుచేయవలెను. హింసింపబడువాడు ఈ ఇష్టినే యజించవలెను.అందువలన అతడు దేవతలచే దేవతలను, యజ్ఞముచేయజ్ఞమును, వాక్కుచే వాక్కును, బ్రహ్మచే బ్రహ్మను,నివారించిన వాడగుచున్నాడు. అతడు దేవతలకు, యజ్ఞములకునడుమ మసలిన వాడగును. అందువలన అతనికి ఎచటినుండియుహాని కలుగదు. అతనిని హింసించగోరువాడు హింసించజాలడు.
3.యజ్ఞఫలము పొందనట్టివాడు**అగ్నా వైష్ణవమేకాదశకపాలం నిర్వ పేత్.**
అగ్నిస్సర్వాదేవతాఃవిష్ణుర్యజ్ఞః అగ్నిం చైవ విష్ణుం స్వేనభాగధేయేనోపధావతి.వారేఅతనికి యజ్ఞఫలమును ప్రసాదింతురు. అతడు యజ్ఞఫలముకలవాడు అగుచున్నాడు.
4.చూపు కోరువాడు అగ్ని, విష్ణు దేవతాకమగు చరునునేతియందు నిర్వాపము చేయవలెను. మానవులు అగ్నినేత్రముతోను,దేవతలు యజ్ఞనేత్రముతోను చూచుచున్నారు. అగ్నా విష్ణువులనుస్వభాగధేయమున సేవించవలెను. వారే అతనికి చూపుకలిగింతురు. అతడు చూపు కలవాడు అగుచున్నాడు.
5.ఘృతము ధేనువు బీజము. బియ్యము ఎద్దు యొక్కబీజము. ఈ మిథునము వలననే యజమానికి దృష్టి పాటవముకలుగును. ఘృతము తేజస్సు అగును. నేత్రము తేజస్సుఅగును. తేజోరూపమగు ఘృతమున, తేజోరూపమగునేత్రము కలుగుచున్నది.
6.యజించు వాడు శత్రువైనప్పుడు అతడు యజించని వానిబలవీర్యములను లాగుకొనును. దానికి ప్రతీకారము చేయదలచినవాడుఅధ్వర ప్రాయమగు ఇష్టిని నిర్వాపము చేయవలెను. అందువలనఇతని బలవీర్యములు యజించు శత్రువునందు చేరవు.వాక్కునకు ముందు నిర్వాపము చేయవలెను. అప్పుడుఅతని వాక్కు ఇతని వాక్కునందు చేరును. ఇతని వాక్కునుఇతర వాక్కులు అనుసరించును. అవి యజమాని యందు వీర్యబలశక్తులనుచేరును.

7.ప్రాతః కాల యజ్ఞము సమాప్తమగునంత కాలమున అగ్నాిష్ణువులఅష్టాకపాలమును నిర్వాపము చేయవలెను. ఆజ్యభాగముసరస్వతిది. చరు బృహస్పతిది. అష్టాకపాలము గాయత్రిఅష్టాక్షరి యగును. ప్రాతః కాల యజ్ఞము గాయత్రి సంబంధి.ఈ అష్టసంఖ్యచే ప్రాతస్సవనము పరిపూర్ణమగును.
8.మధ్యాహ్న సవనము సమాప్త మగునంత కాలమునఅగ్నాిష్ణువుల ఏకాదశకపాలమును నిర్వాపము చేయవలెను.ఆజ్యభాగము సరస్వతిది. చరు బృహస్పతిది. ఏకాదశ కపాలముత్రిష్టుప్ యొక్క ఏకాదశాక్షరమగును. మధ్యాహ్నసవనముత్రిష్టుప్ సంబంధి. ఈ ఏకాదశ సంఖ్యచే మధ్యాహ్న సవనముపరిపూర్ణమగును.
9.సాయంకాల సవనము సమాప్తమగు నంత కాలమున అగ్నాిష్ణువులద్వాదశ కపాలమును నిర్వాపనము చేయవలెను. ఆజ్యభాగముసరస్వతిది. చరు బృహస్పతిది. ద్వాదశకపాలము జగతీఛందస్సు యొక్క ద్వాదశాక్షరి అగును. సాయంసవనముజగతీ సంబంధి. ద్వాదశ సంఖ్యచే సాయంసవనము పరిపూర్ణముఅగును.
10.దేవతలచే దేవతలకు యజ్ఞముచే యజ్ఞమునకువాక్కుచే వాక్కునకు బ్రహ్మచే బ్రహ్మకు ప్రతీకారముచేయనగును. కపాలములు ఛందస్సును - పురోడాశముసవనములకు చేరును.
11.గోవు యొక్క కాలమందు ిత్రావరుణ దేవతాకమగు ఏకకపాలపురోడాశమును నిర్వాపనము చేయవలెను. ఈ గోవు శత్రుినాశముచేయునది అగును. ఇదియే ఇతని ఏకకపాల పురోడాశమఅగును. **న హి కపాలైః పశుమర్హత్యాప్తుమ్**- కపాలమునిచ్చి పశువును పొందుటకు అర్హత లేకున్నది.

పదవఅనువాకము

1. ఒకప్పుడుఈ సూర్యుడు ప్రకాశింపకుండెను. అప్పుదు దేవతలు సూర్యునిప్రకాశింప చేయదలచిరి. వారు సోమ రుద్ర దేవతాకమగుచరు నిర్వాపము చేసిరి. అట్లు చేసి సూర్యునకు ప్రకాశముకలిగించినారు.
2.బ్రహ్మవర్చస్సు కోరువాడు సోమరుద్ర దేవతాకమగుచరు నిర్వాపము చేయవలెను. సోమరుద్రులను స్వభాగధేయమునపూజించవలెను. అప్పుడు వారే అతనికి బ్రహ్మవర్చస్సుకలిగింతురు. **బ్రహ్మవర్చసీభవతి.**
3.ఆ చరును పుష్యమాస పూర్ణిమ నాడు నిర్వాపము చేయవలెను.రుద్రుడు పుష్యము, సోముడు పూర్ణిమ అగుదురు. వారుఅప్పుడు పరిపూర్ణులై ఉందురు. అందువలన యజమానికి- నిశ్చయముగా బ్రహ్మవర్చస్సు కలుగుచున్నది.
4.బ్రహ్మవర్చస్సు పరిగ్రహించుటకు ఆవరణ గల వేదియందుయజించవలెను. తెల్లని దూడగల ఆవుపాలు మధించి ఆజ్యముచేయవలెను. ఆజ్యము ప్రోక్షించుటకు ఉపయోగపడును.ఋత్విగాదులు ఆజ్యము ప్రోక్షించుకొని పిత్రులు అగుదురు.అది బ్రహ్మవర్చస్సునంతను కలిగించుననియు మరింతబ్రహ్మవర్చస్సు కలిగించుననియు చెప్పుదురు. చర్మముచెడు సంశయము కలవాడు, మానిి ఋక్కులను ధ్యానించవలెను.ఏదిఏది మనువు చెప్పినాడో అదెల్ల ఔషధము అగుచున్నది.అదియే యజమానికి ఔషదము అగుచున్నది.
5.చర్మము చెడునను భయము కలవాడు, కుష్ఠురోగమువచ్చునని భయము కలవాడు, సోమ పూషదేవతాకమగుచరు నిర్వాపము చేయవలెను. మానవుడు దేవతా సంబంధమునసోమ సంబంధియగుచున్నాడు. పశువులు పూష సంబంధులుఅగుచున్నిి. స్వయముగా దేవతల చేతను, పశువులచేతను యజమాని చర్మము రోగము లేనిది అగుచున్నది.**దుశ్చర్మా న భవతి.** అతడు చెడుచర్మము గలవాడు కాకుండును.
6.సంతానము కోరువాడు సోమరుద్ర దేవతాక చరు నిర్వాపముచేయవలెను. సోముడు రేతస్సునుంచువాడు, అగ్ని ప్రజలనుపుట్టించువాడు అగుచున్నారు.
సోముడుఇతని రేతస్సును గర్భాశయమందుంచును. అగ్ని సంతానముకలిగించును. అతడు సంతానవంతుడు అగును.
7.శత్రువును వధించదలచిన వాడు సోమరుద్ర దేవతాకచరు నిర్వాపము చేయవలెను. పురుషుడు సోమసంబంధి.అగ్ని రుద్రుడగును. యజమానిని తన దేవతనుండి తీసుకొనిరుద్రునకు వప్పగించును. అట్లగుటచే శత్రువు సత్వరమేనశించును.
8.దీర్ఘరోగి సోమరుద్ర దేవతాక చరు నిర్వాపము చేయవలెను.దీర్ఘరోగి శక్తి సోముని, శరీరము రుద్రుని చేరుచున్నిి.నిర్వాపము చేయుట వలన అతడు సోముని నుండి శక్తిని,రుద్రుని నుండి దేహమును

పొందుచున్నాడు.**ఇతాసుః భవతి యది జీవతి** - గతాసువైననుజీంచును.
9.సోమరుద్రులచే గ్రహించబడిన వానిని హోతంముక్తునిచేయును. సోమ రుద్రుల చేతబడి నశింపనున్న వాడుహోతకు ఎద్దును దానము చేయవలెను. హోత అగ్నియే.ఎద్దు అగ్నియే. హోత వహ్నిరూపుడై, వహ్నిరూపమగుఎద్దు వలన తృప్తి నొందుచున్నాడు.
10.శత్రువు గృహమునందే శత్రువునకు శత్రువునుకలిగించ దలచినవాడు వేదిని స్వీకరించి దక్షిణార్ధమునుమాత్రమే త్రవ్వవలెను. ుగిలిన సగము త్రవ్వరాదు.బర్హిస్సు సగము పరచరాదు.
సంధలందుసగము అగ్నిలో వేయవలెను. సగము వేయరాదు. అందువలనశత్రువునకు అతని గృహమునందే శత్రువు కలుగుచున్నాడు.

పదకొండవఅనువాకము

1. గ్రామాధికారముకోరువాడు ఇంద్రదేవతాక ఏకాదశకపాలపురోడాశమును,మరుద్దేవతాకమగు సప్తకపాలపురోడాశమును నిర్వాపముచేయవలెను. ఇంద్రుని మరుత్తులను స్వభాగధేయమునసేంచవలెను. వారే అతనికి భ్రాతృుత్రాదులను సమకూర్తురు.అతడు గ్రామస్వాు అగును.
2.మరుత్తులు ఉగ్రరూపులు. కావున ఇంద్ర పురోడాశమును,మరుత్తుల పురోడాశమును వేరు వేరు అగ్నులందుఉంచవలెను. పాపాధిక్యము కలదానిని డదీయవలెను.అందుకు ఇంద్రపురోడాశమును ఆహవనీయాగ్ని యందును,మరుత్తుల పురోడాశమును గార్హపత్యాగ్ని యందును ఉంచవలెను.మరుత్తులు సప్తగణములు వారు వారి పురోడాశము సప్తకపాలాత్మకము.మరుత్తులు గణములుగనే యజమానికి పుత్ర, భాతృ,ుత్రాదులను ఏర్పరచుదురు.
యజమాని- మంత్రము ఉచ్చరించబడుచుండగనే వేదియందుపురోడాశమును ఉంచవలెను. అందువలన ప్రజలు అతనికిఅనువర్తులు అగుదురు.
3.పాలకులకు, ప్రజకు కలహము కలిగించదలచిన వాడుఈ ఇష్టినే ఆచరించవలెను. ఇంద్రదేవతాకమగు పురోడాశమునువేరుచేసి తీసికొనవలెను. ఇంద్రుని కొరకు**"అనుబ్రూహి."** అను మంత్రమునుఉచ్చరింపుము అనవలెను. అగ్నీధ్రుని శ్రేషట్ మంత్రముపఠింపుమని కోరి మరుత్తులను గూర్చి యాజ్యా మంత్రముఉచ్చరించుము అనవలెను.
మరుద్దేవతాకమగుపురోడాశమును వేరుచేసి తీసికొనవలెను. మరుత్తులకొరకు 'అనుబ్రూహి.' అను మంత్రము ఉచ్చరించుమనికోరవలెను. ఇంద్రుని గూర్చి యాజ్యామంత్రము ఉచ్చరించుముఅనవలెను.
అందువలనస్వభాగధేయము కొరకని పాలకులకు ప్రజలకు మధ్యకలహము కలుగును. వారలు ఒకరి నొకరు బాధించుకొనుచుందురు.
4.పాలకులను ప్రజలను పరస్పరము అనుకూలురను చేయదలచినపుడుఈ ఇష్టినే ఆచరించవలెను. దేవతానుగుణమున పురోడాశమునువేరు చేయవలెను. వానిని తీసికొని గుణముగ యజించవలెను.ఆ పురోడాశ భాగముల వలననే పాలకులు, ప్రజలు కలసిమెలసిఉందురు. వారి సమైక్యత నిశ్చయము.
5.గ్రామాధికారము కోరువాడు ఇంద్రదేవతాకమగు ఏకాదశకపాలపురోడాశమును శ్వేదేవతాకమగు ద్వాదశకపాల పురోడాశమునునిర్వాపము చేయవలెను. అతడు ఇంద్రుని, శ్వేదేవతలనుస్వభాగధేయమున సేంచవలెను. వారే అతనికి భ్రాతృ,ుత్రాదులను సమకూర్తురు. అతడు నిశ్చయముగ గ్రామస్వాుఅగును.
6.ఇంద్ర పురోడాశమును, శ్వేదేవపురోడాశమును వేరువేరు చేయవలెను. తదుపరి ఇంద్ర పురోడాశమునుఅందుకొనవలెను. అందువలన అతనికి ఒకవంక బలర్యములు,మరొక వంక భ్రాతృ, ుత్రజనులు లభింతురు.
7.భ్రాతృ, ుత్రాదులు యజమానిని సేంచు సందర్భమునఅంచున్న వస్త్రము దక్షిణ అగును.
8.గ్రామాధికారము కోరుకొనువాడు గోవు పాలయందు ప్రియంగుసంబంధమగు చరును మరుత్తుల కొరకు నిర్వాపముచేయవలెను. మరుత్తులు మచ్చలుగల ఆవు పాలనుండిపుట్టినారు. ప్రియంగువులు మచ్చల ఆవునుండి పుట్టినం.భ్రాతృ, ుత్రాదులగు వారు దేవతా షయమున మరుత్సంబంధులు.యజమాని మరుత్తులను

స్వభాగధేయమున యజించవలెను.వారే అతనికి ప్రజను సమకూర్తురు. అతడు నిశ్చయముగాగ్రామస్వాి అగును.
9.యాజ్యా పురోనువాక్యలు ప్రియవతులు అగుచున్ని. అందువలనయజమానిని సమానులలో ప్రీతిపాత్రుని చేయును. పురోనువాక్యరెండుపాదములది. అందువలన అతనికి రెండు పాదములప్రాణులు లభింతురు. యాజ్య నాలుగు పాదములది. దాని వలనఅతనికి నాలుగు పాదముల ప్రాణులు లభింతురు.
10.దేవతలు, అసురులు యుద్ధమునకు సిద్ధమైనారు.అప్పుడు దేవతలు పరస్పరము కలహించుకున్నారు.వారు ఏ ఒక్కని ప్రాధాన్యతను అంగీకరించలేదు.
అగ్నివసువులు ఒకటిగను - సోమరుద్రులు ఒకటిగను - ఇంద్రమరుత్తులు ఒకటిగను వరుణ ఆదిత్యులు ఒకటిగను నాలుగుిధములుగా ిడిపోయినారు.
అప్పుడుఇంద్రుడు ప్రజాపతిని సేించినాడు. ప్రజాపతి ఇంద్రునిచేసంజ్ఞానేష్టిని చేయించినాడు. వసువులతో కూడిన అగ్నికొరకు అష్టాకపాల పురోడాశమును -రుద్రునితో కూడినసోముని కొరకు చరును, మరుత్తులతో కూడిన ఇంద్రునకుఏకాదశ కపాల పురోడాశమును, ఆదిత్యులతో కూడిన వరుణునకుచరును నిర్వాపము చేసినాడు.
అప్పుడుదేవతలు ఇంద్రుని పెద్దరికమును అంగీకరించినారు.
12.సమానులందు భేదభావము కలవాడైనపుడు ఈ సంజ్ఞానేష్టినియజించవలెను. అగ్నితో కూడిన వసువుల కొరకు అష్టాకపాలపురోడాశమును, రుద్రునితో కూడిన సోముని కొరకు చరును,
మరుత్తులతోకూడిన ఇంద్రుని కొరకు ఏకాదశకపాల పురోడాశమును,ఆదిత్యులతో కూడిన వరణునకు చరును నిర్వాపము చేయవలెను.అప్పుడు యజమాని ఇంద్రుడగును. సమానులు
అతనిపెత్తనమును అంగీకరింతురు.
సమానానామ్వశిష్ఠిః భవతి. అతడుసమానులందు ిశిష్టుడు అగును.

1. ప్రజాపతీ!నీవే ిశ్వములందు వ్యాపించి ఉన్నావు.
2.ప్రజాపతియే హిరణ్యగర్భుడు. ప్రజాపతి రూపుడగుఆ పుత్రుడు, తండ్రిని ఎరుగును. తల్లిని ఎరుగును. ప్రజాపతిఅభిజ్ఞుడు. అతడు ఆ మాతా పితరులకు పుత్రుడు అగును.కావుననే అతడు వారిని ఎరిగియున్నాడు. అతడు యజమానికితిరిగి ధనమును ఇచ్చుచున్నాడు. అతడు ద్యులోకమును,అంతరిక్షమును, స్వర్గలోకమును ఆవరించినాడు. అతడుభువనముల నన్నింటిని ఆచ్ఛాదించినాడు.
3.అగ్ని వంటి సూర్యుని కిరణములు లోకములను చూచుటకుగానుఅకసమున పెరుగుచున్ని. ఎరుపు తెలుపు మున్నగురంగులు గల, సకల ప్రాణి జాలములకు నేత్రము వంటికిరణ పుంజము వెలువడుచున్నది.
4.అగ్నీ! పూర్వులు ఉదారులు, ధనికులై ధనమును ిస్తరింపచేసినారు. మాకు పూర్వుల సంపాదనలేదు. నీవే మాకుమలినరహితమును, ప్రకాశమానమును అగు ధనమునుకలిగించుము. పెంపొందించుము.
5.అగ్ని మానవుల కొరకని హస్తములందు ధనము ధరించిఉండువాడు. అతడు సమస్త ధనములకు అధిపతి. సమస్తహిరణ్యములను కూర్చగలవాడు. అతడు తనశక్తిచేయజమానులను నిరంతర అనుష్ఠాతలను - బ్రహ్మసదృశులనుచేయును గాత.
6.సింతృదేవత చేతులనిండ బంగారము ఉన్నది. మేముఅతనిని సిుపింతుము. మమ్ము రక్షించుమని ఆహ్వానింతుము.అతడు దేవతా స్వరూపుడు. మాకు యోగ్యమగు స్థానమునుఎరుంగును.
7.సూర్యదేవా! మాకు ఇప్పుడు అనుభవయోగ్యమగు కర్మఫలమునుప్రసాదించుము. రేపు మరియు ప్రతి దినము మాకుఅట్టి కర్మఫలము నొసంగుము.
దేవా!అనుభవయోగ్యమును, ిశాలమును అగు స్వర్గము సిద్ధించుటకుతగిన కర్మను మేము చేయుదుము గాత.
8.భూదేి! నీవు అభిముఖము కలదానవు. మహిమాన్వితవు.నీ మహిమచే పర్వతములను సంతోషపెట్టుచున్నావు.అదే మహిమచే పర్వతముల దుఃఖమును భరించుచున్నావు.
9.జనసంచారము కల భూిు! ప్రాణులు, నానాిధసస్యములునిన్ను ఆశ్రయించి ఉన్నది. సకిలించు గుర్రమువలె జనులకుభోగ వస్తువులు ప్రసాదించుచున్నావు.
10.సేించిన హింసించనదియు - ిత్రుని వలె హితముకూర్చునదియు, వాంతి కలిగించనదియు, ఉదరమునకుఆరోగ్యకరమైనట్టిదియు అగు సోమమును సేించుచున్నాను.ఆ సోమము నా ఉదరమున చేరినది.

అది జీర్ణమగుటకును,వాంతి కలిగించకుండుటకును ఇంద్రుని పూజించుచున్నాను.
11.సోమము కోపమును పూర్తిగా ిడిచినది. మూడు పవనములందురాళ్లచే దంచబడునది.
దంచుటవలన అటునిటు కదలునది. అభిషించబడినది. రాళ్లరాపిడికి చితికిన అవయవములు కలది. రసము పిండుటవలన నీరసము అయినది. అటువంటి సోమముశ్వమునందలి సకల వనములందు వర్ధిల్లును గాత.
ఇన్ద్రoప్రతిమానాని దేభుః - నీచ ఉపమానములుఇంద్రుని కించ పరచజాలవు.
12.యజమాని జమదగ్ని వంటివాడు. యజ్ఞము చేయగోరుచున్నవాడు.స్తుతులచే పూజించుచు ఇంద్రుని కొరకని సోమమునుదంచుచున్నాడు.
ఇంద్రా!నీవు ఫలములను వర్షించువాడవు. ఉదరమున చేరివమనమునకు తొందరపెట్టు సోమమును నియంత్రించువాడవు. ఉదరమును చేరిన సోమమును జీర్ణమగునట్లుశాసించుము. నిన్ను భజించు యజమానికి సోమము జీర్ణమగుశక్తి ప్రసాదించుము.
13.సోమమా! ఋత్విజులు ఇష్టిరూపమగు బృహత్కర్మనాచరించుచున్నారు.అందుకని నిన్ను రాళ్లతో దంచి బాధించుచున్నారు. వారేనీకు శ్యామాక చరు రూప హస్సును అర్పించుచున్నారు.నీవు సోమ శబ్ద వాచ్య సూర్యుడవు. నా ఉదరము నందలినిన్ను ఇంద్రుడు యుద్ధమునందువలె బయటపడకుండనిలుపును.
14.ష్ణువా! నేను యజమానిని. నన్ను దేవతలు, ధి ప్రేరేపించుచున్నారు.ఆ ప్రేరణచే నేను నీకు హస్సులు అర్పించుచున్నాను.
పశుసాధ్యమగుయజ్ఞమా! నేను సమర్పించిన హస్సును అనుభంచుము.నా వాక్కులు శోభనములు. స్తుతి రూపములు. అం నిన్నువర్ధిల్ల చేయును గాత. నీవు పూజ్యుడవు. నాకు నిత్యముశుభములు కలిగించుము. నన్ను రక్షింపుము.
15.యజ్ఞరూప ష్ణువా! ఈ యజ్ఞమందు నీ నామ నిర్వచనమునుతెలిసికొన్నాను. స్వావగు నిన్ను ఆ నామములచే స్తుతించుచున్నాను.నీవు దృశ్యమానమగు ఈ లోకమునకు దూరమున ఉన్నవాడవు.తపస్విం. అట్టి నిన్ను తపస్విని కానట్టి నేను స్తుతించుచున్నాను.
16.ష్ణూ! నేను 'శిపింష్టుడను' అని నీవు చెప్పినావు. అదిఏ మాత్రము గర్హణీయము కాదు. అట్లనుకొని ఆ నామమునుమాకు దూరము చేయకుము. యుద్ధములందు నీవునానా రూపములు ధరింతువు కదా! అట్లే ఈ నామము మామనములందు నిలుచును గాక!
17.అగ్నీ! యజమాని హస్సు నిచ్చుచున్నాడు. అతనికి ధనమునిమ్ము. రులగు భృత్యులు కలిగి, కను ముక్కు తీరుచక్కగా ఉన్న పుత్రులను ఇమ్ము. నీవు ప్రసాదించిన పుత్రులవలన మేము అగ్రగణ్యులము అగుదుముగాక.
18.అగ్నీ! నాకు వాకిళ్ళవంటి వందల పశువులను ఇమ్ము -వేల పశువులను ఇమ్ము - యజ్ఞము కొరకు ఆటంకములుతొలగించి అన్నమును వృద్ధిచెందించుము. మా స్తుతులచేసంతృప్తుడవు అగుము. ద్యావాపృథ్వులను మాకు అనుకూలములనుచేయుము. ఉషస్సులు, స్వర్గమును వలె నా గృహమునుప్రకాశవంతము చేయును గాత.
19.అగ్ని ధనమును ఇచ్చును గాత. అగ్ని రులగు పుత్రులపాలకుడు. అతడు మాకు వేయి ధములుగఋషితుల్యులగు పుత్రులను ఇచ్చును గాత. ఈ అగ్ని స్వర్గమందంతటనుమా హవ్యమును వ్యాపింపచేసినాడు. అట్టి అగ్నికి అనేకస్థానములు ఉన్నం.
20.అగ్నీ! మమ్ము బాధించకుము. రక్షింపుము. మమ్ముభరించుము. వదిలివేయకుము.
21.అన్నవంతుడవైన ప్రజాపతీ! దర్భపూరిత ఆజ్యము వలెనీవు పంత్రుడవు. చొక్కపు బంగారము వలెను, ఆభరణములవలెను, నీవు ప్రకాశింతువు గాత.
22.ఆనందము కలిగించు అగ్నీ! నీనోరు రెండు దర్వుల నేతిలోనిండి ఉన్నది. యజ్ఞములందు మాకు ఉత్సాహము కలిగించుము.నిన్ను స్తుతించు యజమానులకు అన్నము కల్పించును.
23.వాయువా! నీవు పుష్టిమంతములగు వంద గుర్రములనునీ రథమునకు కట్టుము. మా ఇంటికి చ్చేయుము. కాకున్నవేల అశ్వములను కూర్చుము. ఆ రథము వేగముగా మాఇంటికి వచ్చునుగాత.
24.వాయువా! యజ్ఞగృహమున యజ్ఞము జరుగుచున్నది.దానికి నీవు సిద్ధి కలిగించవలసి ఉన్నది. కావున నియుత్తులతోనీవు హస్సునందించు యజమాని వద్దకు వెళ్లుదువు.ఈ యజ్ఞము నందు మాకు పుత్రులు, గోవులు, అశ్వములతోకూడిన ధనము ప్రసాదించుము.

25.జలములు సంపన్నములు. మాకు సంతోషము కలిగించును.అధిక అన్నవంతములు. వానితో మేము ఇంద్రుని స్తుతించిఆనందింతుము. అట్టి జలములు మా స్వామియైన ఇంద్రునకుసుఖవంతములు అగును గాక.
26.ఇంద్రా! యజమాని ధనవంతుడు. అతడు ధనవంతుడవు,అన్నవంతుడవు, దేవతలందు ప్రసిద్ధుడవైన నిన్నుఎంతో శ్రద్ధగా స్తుతించుచున్నాడు.

శ్రీమాదాంధ్రవచన కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహిత
రెండవకాండమునందలిరెండవ ప్రపాఠకము సమాప్తము

అగ్నేనయసుపథారాయే అస్మాన్ విశ్వాని దేవ వయునాని విద్వాన్ ।
యుయోధ్యస్మజ్జుహురాణమేనో భూయిష్ఠాతే నమ ఉక్తిం విధేమ॥

మూడవప్రపాఠకము
మొదటిఅనువాకము

1. ఐశ్వర్యముకోరువాడు - వరదులును, సంపన్నులును అగు ఆదిత్యులకుచరు హవిస్సును నిర్వాపము చేయవలెను. ఆదిత్యులేయజమానికి ఐశ్వర్యములు కలిగించుచున్నారు. ఒకడు ఐశ్వర్యమునకుఅర్హుడు అగును. అట్లయ్యు ఐశ్వర్యవంతుడు కాకుండును.అట్టివాడు సంపన్ను లైన ఆదిత్యులను స్వభాగధేయమునసేవించవలెను. ఆ ఆదిత్యులే అతనికి ఐశ్వర్యము కలిగింతురు.అతడు నిశ్చయముగా ఐశ్వర్యవంతుడు అగుచున్నాడు.
2.పూర్వము శత్రువుచే తన దేశము నుండి తొలగించబడినవాడును, ప్రస్తుతము శత్రువుచే స్వదేశము నుండితొలగించబడిన వాడును స్వస్థానమునందు నిలుపు సమర్థులగుఆదిత్యులకు చరు హవిస్సును నిర్వాపము చేయవలెను.అతడు స్వభాగధేయమున ఆదిత్యులను సేవించవలెను.అట్లయిన ఆదిత్యులే అతనిని స్వదేశమునకు చేర్చెదరు.అప్పుడు శత్రువులు అతనిని తొలగించజాలరు.
3.స్వదేశచ్యుతుడు 'అమ్మా భూమి! నన్ను ప్రవేశించుటకుఅనుమతించుము' అను మంత్రమును ఉచ్చరించవలెను.శత్రువు కాలుపడిన మట్టిని పట్టవలెను. అందువలనఅదితి శబ్దవాచ్యమగు ఈ ధరిత్రిశబ్దవాచ్యమగు ఈ ధరిత్రియేఅతనిని స్వదేశమునకు అనుమతించును.
4.**సత్యా %శీరిత్యాహసత్యమేవాశిషం కురుత.**నా కోరిక ఫలించును గాత అనుట వలనవాస్తవముగనే కోరికలు తీరుచున్నవి.
5.రాజ్యచ్యుతుడైన వాడు ప్రజలమనస్సు నాకు అనుకూలమగునుగాత, అను**'ఇహమనః'**మంత్రమును ఉచ్చరించవలేను. ఆ మంత్రము ప్రజలనుఅతనికి అనుకూలమనస్కులను చేయును.
6.మరుత్తులారా! మీరు ర్యాజ్యమున ప్రవేశము కలిగించగలవారలు. దేశచ్యుతుడగు ఇతడు రాజుతో యుద్ధముచేసి జయించతలచినాడు. మీరు రాజ్యచ్యుతుడగు రాజునకుఅభిముఖముగా అతని దగ్గరకు వెళ్లుడు అని
"ఉపప్రేతమరుతః సుదానవః ఏనా విశ్వతినా% భముగ్ విరాజానమ్"మంత్రము చెప్పుచున్నది.
ఈ మంత్రముమరుత్సంబంధము. అందువలన మంత్రము చదివినవానికి అది రాజ్యమును, ప్రజలను సమకూర్చి సమృద్ధముచేయును.
7.అతడు గ్రామ్యవాది. సభలోనకాక రహస్యముగా హితముచెప్పువాడు. అతని వలన కలుగు హానిని నివారించుటకుఅతని ఇంటినుండి ధాన్యమును తీసికొనవలెను. వానిలోనల్లని, తెల్లని ధాన్యమును వేరుచేయవలెను. ఆ తెల్లనిధాన్యముచే ఆదిత్యులకు చరు హవిస్సును నిర్వాపముచేయవలెను. ప్రజ ఆదిత్య సంబంధి అగును. అందువలనప్రజలు యజమానిని చేరుకొందురు.
8.రాజ్యచ్యుతునకు ప్రజ అనుకూలమైనంత మాత్రమునరాజ్యము కలుగదని వచింతురు. కావున రాజ్య ప్రాప్తి కొరకువరుణ సంబంధమగు చరు హవిస్సును నిర్వాపముచేయవలెను. ప్రజకు ఆదిత్యులవలె రాజ్యమునకు వరుణుడుఅధిదేవత అగును. ఆదిత్యవరుణుల సంతృప్తి వలనరాజ్యచ్యుతునకు ప్రజయు, రాజ్యము ఉభయము

లభించును.
9.అప్పటికి అతనికి ప్రజ, రాజ్యము లభించకున్నచో 'నేనునా ప్రజను రాజ్యమును పొందుటకు గాను శత్రువునుండితెచ్చిన హ(ంర్భాగమును ఆదిత్యుల కొరకు నిర్వాపము చేయుదును,'అని నిర్వాపము చేయవలెను. ఆ ంధముగ నిర్వాపము చేయుటవలనఆదిత్యులే హ(ంర్భాగమును అపేక్షించుచున్న వారై అతనికిస్వకీయ ప్రజను సమకూర్తురు.
10.అప్పటికి అతనికి ప్రజయు, రాజ్యము లభించకున్నచో ఈ ఆదిత్యచరునేనిర్వాపము చేయవలెను. ఇధ్మమునందు శంకువులనుబంధించవలెను. అప్పుడు తనను ండిచిన ప్రజను మరలపొందును.
11.అప్పటికి ప్రజను పొందనిచో మరల ఆదిత్యదేవతాకమగుచరు హ(ంస్సునే నిర్వాపము చేయవలెను. ఇధ్మమునందు కూడ శంకువులను బిగించవలెను. అప్పుడునిశ్చయముగ అతడు తన ప్రజను పొందును.
12.శంకువు రాంచెట్టునకు సంబంధించినది కావలెను.రాం మరుత్తుల ఓజస్సు అగును. మరుత్తుల ఆ ఓజస్సుతోనేఅతడు తన ప్రజను పొందును.
13.శంకువులు ఏడు కావలెను. మరుత్తులు సప్తసంఖ్యాకులుకదా! అందువలన ప్రజలు గుంపులు, గుంపులుగా అతనినిచేరుకొందురు.

రెండవఅనువాకము

1. దేవతలుమృత్యువునకు భయపడినారు. వారు ప్రజాపతిని అర్థించినారు.అతడు వారికి ప్రజాపతి దేవతాకమగు శతకృష్ణలఇష్టినిసూచించినాడు. నిర్వాపము చేసినాడు. అందువలన దేవతలకుఅమృతత్వము కలిగించినాడు. (కృష్ణలగురింందగింజ. వంద గురుందలంత బంగారముతోచేయు ఇష్టి శతకృష్ణల అగును.)
2.అపమృత్యు భయము కలవాడు ప్రజాపతి దేవతాకమగుశతకృష్ణలఇష్టిని ఆచరించవలెను. అతడు స్వభాగధేయమునప్రజాపతిని సేంచవలెను. ఆ ప్రజాపతియే యజమానికిసంపూర్ణ ఆయువును కలిగించును.
3.ఇష్టి శతసంఖ్యాక కృష్ణల కావలెను. ఏలనన మానవుడుశతాయుష్కుడు. నూరు ఇంద్రియములు కలవాడు. నూరుఇంద్రియములందు ఆయువు నిలిచి ఉండవలసినవాడు.
4.ఈ ఇష్టియందు బంగారమును ఘృతమునందు ఉంచవలెను.ఆయువు ఘృతము, హిరణ్యము అమృతమగును. కావునప్రజాపతి అతనికి ఆయువును, అమృతత్వమును సమానములుగాకలిగించును.
5.నాలుగు నాలుగు కృష్ణల చొప్పున అవదానము చేయవలెను.అందువలన చతురవత్త ప్రాప్తి కలుగుచున్నది.
6.**ఏకధా బ్రహ్మణ ఉపహరత్యేకధైవ యజమాన ఆయుర్దదాత.**ఋత్విగ్భాగము లన్నింటిని ఒకటిచేసిబ్రహ్మకు అర్పించవలెను. అందువలన యజమానికి సర్వావయములందుఒకే తీరుగ ఆయువు కలుగుచున్నది.
7.ఒకానొకప్పుడు సూర్యుడు ప్రకాశించకుండెను దేవతలుసూర్యునకు ప్రకాశము కలిగించదలచినారు. సూర్యదేవతాకచరు హ(ంస్సును నిర్వాపము చేసినారు. అందుచే సూర్యునకుప్రకాశము కలిగించినారు. కావునబ్రహ్మవర్చస్సును అభిలషించువాడు సూర్యదేవతాక చరుహ(ంస్సును నిర్వాపము చేయవలెను. స్వీయభాగధేయమునసూర్యుని అర్చించవలెను. సూర్యుడే యజమానికి బ్రహ్మవర్చస్సుకలిగించుచున్నాడు. యజమాని బ్రహ్మవర్చసి అగుచున్నాడు.
8.హ(ంస్సునకు పైభాగమునకు, క్రింది భాగమునకుహిరణ్యములను ఉంచవలెను. అట్లు చేసిన సూర్యుడుయజమానికి కాంతిని కలిగించుచున్నాడు.
9.ప్రతి ప్రయాజము నందును గురంంద ఎత్తు బంగారమునుహోమము చేయవలెను. అందువలన యజమానికి సర్వదిశలనుండిబ్రహ్మవర్చస్సు చేరుచున్నది.
10.**హిరణ్యం ంన్దేయ హిరణ్య మోపనమేదితి**- బంగారము నాకు అందవలెను. నన్ను బంగారము చేరవలెననుకోరికగలవాడు, అగ్ని దేవతాకమగు అష్టాకపాల పురోడాశమును,సంతృ దేవతాకమగు ద్వాదశ కపాల పురోడాశమును,భూదేవతాకమగు చరు హ(ంస్సును నిర్వాపము చేయవలెను.
అష్టాకపాలపురోడాశము అగ్నిదేవతాకము. బంగారము అగ్ని సంబంధి.అందువలన యజమాని హిరణ్యస్వాం అగ్ని చేతనే హిరణ్యమునుపొందును.

ద్వాదశకపాల పురోడాశము సంతృదేవతాకము. అందువలన యజమానిసంతృదేవుని వలన హిరణ్యము పొందును. చరుహంస్సు భూదేవతాకము. కావున యజమాని భూంనుండియేబంగారము పొందును.

11.ఒకనికి హిరణ్యము కలుగును. అందువలన చోరాది భయములుకలుగును. భయమున బలము లేనివాడగును. అతడుఇంద్రియ బలంహీనుడు అగును. అట్టివాడు ఇంతకు ముందుచెప్పిన మూడు హంస్సుల ఇష్టిని చేయవలెను. అందువలనయజమానికి ఇంద్రియ బలహీనత కలుగకుండును.

12.బంగారము పోగొట్టుకున్న వాడును ఈ మూడు హంస్సుల ఇష్టినేఆచరించవలెను.

నిర్వాపముచేయబడిన పురోడాశము అగ్ని దేవతాకము. హిరణ్యముఅగ్ని సంబంధి. హిరణ్యము ఏ అగ్నికి సంబంధించినదోఆ అగ్నియే యజమానికి పోయిన బంగారమును తిరిగి ఇప్పించును.

నిర్వాపముచేయబడిన పురోడాశము సంతృదేవతాకము. కావునసంతృనిచే ప్రేరితుడై యజమాని పోయిన బంగారమునుతిరిగి అందుకొనుచున్నాడు.

నిర్వారముచేయబడిన పురోడాశము భూం దేవతాకము. ఈ భూంయందేకదా బంగారము దాగి ఉన్నది! అందువల్ల యజమాని ఈ భూంయందేనష్టపోయిన బంగారము కనుగొనుచున్నాడు.

13.ఇంద్రుడు సోమపానము చేసినాడు. త్వష్టను చూచినాడు.భయపడినాడు. నానాదిక్కులకు పరుగులు పెట్టినాడు.ఆ ంధముగా పరుగులెత్తి, బడలిక కలిగి, ఆరోగ్యము కలిగించుసోమము లేనివాడు అయినాడు. అతడు సోమమును వాంతి చేసుకున్నాడు.ఆ వాంతి పడిన నేల ంద శ్యామాక ధాన్యము ఏర్పడినది.

అంతటఇంద్రుడు ప్రజాపతిని సేంంచినాడు. ప్రజాపతి ఇంద్రుని కొరకనిసోమేంద్ర దేవతాకమగు శ్యామాక చరు నిర్వాపము చేసినాడు.అందువలన ఇంద్రునకు బలమును, సోమపానమును ఏర్పరచినాడు.

14.సోమమును వాంతి చేసికొన్నవాడే ఆరోగ్యప్రదమగు సోమములేనివాడు అగుచున్నాడు. అట్టి వాడు సోమేంద్ర దేవతాకమగుశ్యామాక చరు హంస్సును నిర్వాపము చేయవలెను. అతడుసోమ, ఇంద్రులను స్వభాగధేయమున అర్చించవలెను.సోమేంద్రులే అతని యందు బలకారకమగు సోమమునునిలుపుదురు. యజమాని బలకరమగు సోమము నుండింముక్తుడు కాడు.

15.చరు సోమదేవతాకమగును. అందువలన నిర్వాపకర్తకుసోమము ప్రయోజనము కలిగించును.

చరుఇంద్ర దేవతాకము. ఇంద్రుడు ఇంద్రియ బలకారకుడు.కావున యజమానికి బలకరమగుసోమపానము ప్రయోజనకారి అగును.

16.పశువులను కోరువాడు పశుప్రదాత అగు అగ్ని కొరకుఅష్టాదశ కపాల పురోడాశమును - అధిక ఫలప్రదాత యగుఇంద్రుని కొరకు ఏకాదశ కపాల పురోడాశమును నిర్వాపముచేయవలెను.

అగ్నియజమానికి పశువులను కలిగించును. ఇంద్రుడు వానినివృద్ధిపొందించును.

17.1. పెరుగు. 2. తేనె. 3. నేయి. 4. నీరు. 5. వేపుడు బియ్యముహంస్సులగును. ఈ అయిదు పశురూపములు. వాని వలననేపశువులను పొందవచ్చును.

18.పంచద్రవ్యములందు ఒక్కొక్క దానిని గ్రహించుట పంచగృహీతత్వముఅగును. పశువులు పంక్తి ఛందస్సునకు సాధ్యములు.హంస్సులు బహురూపములు. అందువలన పశువులుబహురూపములం. వాని వలన సమృద్ధి కలుగుచున్నది.

19.పంచద్రవ్యరూపహంస్సు ప్రజాపతి దేవతాకమగును.పశువులు ప్రజాపతి సంబంధులు కావున ప్రజాపతియేయజమాని కొరకు పశువులను కలిగించును.

20.మధువు పురుషునకు ఆత్మయగుచున్నది. మధువునుఅగ్నియందు హోమము చేయుటవలన యజమాని తన్నుతాను అగ్నికి సమర్పించినట్లు అగుచున్నది. ఇం పంక్తిఛందస్సు నందలి యాజ్య పురోనువాక్యలు అగుచున్నం.

పురుషుడుపాంక్తుడు - రెండు చేతులు +ఒక తల వలన అయిదింటివాడు- అగుచున్నాడు. పశువులు పంక్తి ఛందో సాధ్యము లైనందునపాంక్తములు.

ఇందువలనయజమాని మృత్యువును తప్పించుకున్నవాడై, సమృద్ధికలవాడు అగుచున్నాడు.

మూడవఅనువాకము

1. దేవతలుయశస్సు కోరినారు. యశస్సు కలిగించు సత్రమునుఅనుష్ఠించినారు. అందువలన రాజగు సోమునకు యశస్సుకీర్తి లభించిన ం.
రాజగుసోముడు కీర్తిసహితుడై ఆరోహించినాడు. అగ్ని సహితముఅతనిని అనుసరించినాడు. పర్వతమును ఆరోహించినాడు.అక్కడ అగ్నియు సోముడును ఐకమత్యము నొందినారు.
ఇంద్రుడుయజ్ఞభ్రష్టుడు అయినాడు. ఫలరహితుడు అయినాడు.చిరకాలమునకు అతడు సోమాగ్నులను కలిసినాడు. నాకుఫలము కలుగునట్లు యజింపచేయుడని వారిని కోరినాడు.
అగ్నిసోములుఅగ్నిదేవతాకమగు అష్టాకపాల పురోడాశమును, ఇంద్ర దేవతాకమగుఏకాదశ కపాల పురోడాశమును, సోమదేవతాకమగు చరుగల ఇష్టిని నిర్వహించినారు. అందువలన ఇంద్రునకు తేజస్సు,బలము బ్రహ్మవర్చస్సు కలిగిన ం.
2.యజ్ఞభ్రష్టుడైన వాడు అగ్ని దేవతాకమగు అష్టాకపాలపురోడాశమును, ఇంద్రదేవతాకమగు ఏకాదశ కపాల పురోడాశమును,సోమ దేవతాకమగు చరు గల ఇష్టిని
అనుష్టించవలెను.అగ్ని దేవతాకము యజమానికి తేజస్సు కలిగించును.ఇంద్ర దేవతాకము బలము కలిగించును. సోమదేవతాకముబ్రహ్మవర్చస్సు కలిగించును.
3.అగ్నిదేవతాక, సోమదేవతాక భాగములను ఇంద్రదేవతాకమునందు కలుపవలెను. అందువలన తేజస్సు, బ్రహ్మవర్చస్సుకలిసి యజమాని యందు చేరును.
4.కోరిన కోరిక నెరవేరనివాడు అగ్ని సోమ దేవతాకమగుఏకాదశ కపాల పురోడాశమును నిర్వాపము చేయవలెను. బ్రాహ్మణుడుఅగ్నికి సంబంధించినవాడు. అతడు సోమము త్రాగును.అగ్నిసోములు బ్రాహ్మణునకు దేవతలగుదురు. అతడువారిని స్వభాగధేయమున సే ంచును. ఆ దేవతలే అతనికోరికలను తీర్చెదరు. అతడు కోరికలు నెరవేరినవాడు అగును.
5.బ్రహ్మవర్చసము కోరువాడు అగ్ని సోమ దేవతాకమగుఅష్టాకపాల పురోడాశమును నిర్వాపము చేయవలెను. అతడుఅగ్ని సోములను తన భాగధేయమున సే ంచవలెను.వారే అతనికి బ్రహ్మవర్చస్సు కలిగింతురు. అతడు బ్రహ్మవర్చసిఅగును.
అష్టాకపాల పురోడాశము అగ్నిదేవతది. శ్యామాకము సోమదేవతది.ఇ ం రెండును యజమానికి సమృద్ధి కలిగించును.
6.నపుంసకత్వ భయము కలవాడు ప్రజనన సమర్థమగుఅన్నరసము గల సోమునకు శ్యామాక చరును నిర్వాపముచేయవలెను. ప్రజనన సమర్థ అన్నరూప రేతస్సుకొరవడినందున నపుంసకత్వము సంబంధించును.అందువలన అతడు ప్రజనన సమర్థమగు అన్నరసముగల సోముని స్వభాగధేయమున అర్చించవలెను. ఆ సోముడేఅతని యందు ప్రజనన సమర్థమగు అన్న రసరూపమగురేతస్సును ఉంచును. అప్పుడు అతడు నపుంసకుడుకాకుండును.
7.గ్రామాధికారము కోరువాడు బ్రహ్మణస్పతి దేవతాకమగుఏకాదశ కపాల పురోడాశమును నిర్వాపము చేయవలెను.అతడు బ్రహ్మణస్పతిని స్వభాగధేయమున సే ంచవలెను.బ్రహ్మణస్పతియే అతనికి జనులను సమకూర్చును. అతడునిశ్చయముగ గ్రామాధిపతి అగును.
8.యాజ్యా పురోనువాక్యలు గణశబ్దవంతములు. అ ం అతనినిజన సముదాయము కల వానిని చేయును.
9.ధనగర్వమున వైశ్యుడు బ్రాహ్మణుని అవమాన పరచదలచినచోబ్రాహ్మణుడు ఈ ఇష్టినే అనుష్ఠించవలెను.
10.యాజ్యా పురోనువాక్యలను మరుత్సంబంధులను చేయవలెను.మరుత్తులు దేవతలకు ప్రజలు అగుదురు. వారి అనుగ్రహమునయజమానికి ప్రజ అధీనము అగును.

నాలుగవఅనువాకము

1. స్వర్గముకోరువాడు అర్యముని కొరకు చరు నిర్వాపము చేయవలెను.**అసౌవై ఆదిత్యః** అర్యముడే ఆదిత్యుడు.అతడు స్వభాగధేయమున అర్యముని సే ంచవలెను.అర్యముడే అతనికి స్వర్గము కలిగించును.
2.జనులు తనకు దానము చేయవలెనను కోరిక గలవాడుఅర్యముని కొరకు చరునిర్వాపము చేయవలెను. **అసౌవై ఆదిత్యః.** దానము ఇచ్చువాడుఅర్యముడు - తేజోవంతుడు. అతడు అర్యమునే స్వభాగధేయమునసే ంచవలెను.

ఆ అర్యముడే ప్రజలు అతనికి దానము ఇచ్చునట్లుచేయును. ప్రజలు అతనికి దానము ఇచ్చువారు అగుదురు.
3.ప్రజాసమూహములు నిరాటంకముగా తన పక్షము వహించవలెననికోరువాడు అర్యముని కొరకు చరు నిర్వాపము చేయవలెను.**అసౌ వై ఆదిత్యః.** అతడుఅర్యముని స్వభాగధేయమున అర్చించవలెను. అర్యముడేఅతనిని గమ్యమునకు చేర్చును.
4.ఒకప్పుడు ఇంద్రుడు తన తమ్ముల కన్న తక్కువ వానినిచూడబడినాడు. అప్పుడు అతడు ప్రజాపతిని అర్చించినాడు.ప్రజాపతి ఇంద్రుని కొరకు ఇంద్రదేవతాకమగు ఆనుషూకమగుఏకాదశకపాల పురోడాశమును నిర్వాపము చేసినాడు. ఆ హంస్సుచేతనేఇంద్రునకు దేవతలందు అగ్రగణ్యత్వము లభించినది.
ఇంద్రుడుబుధ్న, అగ్రశబ్దములు గల యాజ్యా పురోనువాక్యలను చేసినాడు.అందువలననే ఇంద్రునకు మొదటినుంచి చివరి వరకుఅగ్రత్వము కలిగినది.
(పంటకోసి తరువాత మరల వేరునుంచి మొలిచినది అనూషూకము.దానినుండి మొలిచినది ఆనూషూకము.)
5.తమ్ముల కన్న తక్కువగా చూడబడునట్టివాడు ఇంద్రదేవతాకమగుఅనూషూకమును ఏకాదశ కపాలములందు నిర్వాపము చేయవలెను.అతడు ఇంద్రుని స్వభాగధేయమున యజింపవలెను.ఇంద్రుడే అతనిని సమానులందు అగ్రుని చేయును.
అతడుబుధ్న, అగ్ర శబ్దములు గల యాజ్యపురోను వాక్యలు చేయవలెను.అం అతనిని తొలి నుండి చివరి వరకు అగ్రగణ్యుని చేయును.
తమ్ములకన్న కొంచెముగా చూడబడు అనుజా వరునకు అనుషూకఅధిదేవతయే సమృద్ధి కలిగించును.
6.అనుజావరుడగు బ్రాహ్మణుడు బృహస్పతి దేవతాకమగుఆనుషూక చరును నిర్వాపము చేయవలెను. అతడు బృహస్పతినిస్వభాగధేయముగ అర్చించవలెను. బృహస్పతియే అతనికిసమానులందు అగ్రస్థానము కలిగించును.
అతడుబుధ్న, అగ్ర శబ్దములు గల యాజ్యాపురోను వాక్యలు చేయవలెను.అం అతనిని మొదటినుండి ఆపాంతము అగ్రస్థానము గలవానిని చేయును.
అజావరునకుఆనుషూక అధిదేవతయే సమృద్ధి కలిగించును.

అయిదవఅనువాకము

1. ప్రజాపతికిముప్పది ముగ్గురు పుత్రికలు. అతడు వారినందరినిరాజగు సోమునకు ఇచ్చినాడు. సోముడు రోహిణిని మాత్రముపరిగ్రహించినాడు. ుగిలిన ముప్పది ఇద్దరు అది సహించలేకపోయినారు.వారందరు మరల ప్రజాపతి దగ్గరకు వెళ్లినారు.
సోముడువారిని అనుసరించినాడు. ప్రజాపతి వద్దకు వెళ్లినాడు. వారినిమరల తనకు ఇవ్వవలసినదని కోరినాడు. ప్రజాపతి అందుకుసమ్మతించలేదు. తన కూతుళ్లను అందరును సమానముగచూచెదనిని శపథము చేయమన్నాడు. సోముడు అట్లే శపథముచేసినాడు.
శపథముచేసిన సోమునకు ప్రజాపతి తన పుత్రికలను వప్పగించినాడు.సోముడు శపథమును ఉల్లంఘించినాడు. ఎప్పటివలె రోహిణింషయముననే అనురక్తుడు అయినాడు. అందువలన అతనికియక్ష్మ - క్షయ కలిగినది. రాజగుసోమునకు కలిగినందున అది రాజయక్ష్మ అయినది. పాపముచేయుటవల కలిగినందున పాపయక్ష్మ అయినది. భార్యనింత్తము కలిగినందున అది 'జాయేన్య' అయినది. ఈ మూడుపేరులు గల యక్ష్మరోగపు పుట్టు పూర్వోత్తరములుతెలిసిన వానికి ఈ వ్యాధులు కలుగవు.
అపుడుసోమదేవత ుగిలిన వారిని సమానముగా చూచెదననివారితో అన్నాడు. వారు సహితము మమ్ము సమానముగచూచునట్టివరము కోరుచున్నాము' అన్నారు. వారు సోమునికొరకు ఆదిత్య దేవతాకమగు చరును నిర్వాపము చేసినారు.ఆ ధముగా చేసి సోముని రోగము నుండి ముక్తి కలిగించినారు.
2.పాపయక్ష్మము వలన బాధపడువాని కొరకు ఆదిత్య దేవతాకమగుచరును నిర్వాపము చేయవలెను. స్వభాగధేయమునఆదిత్యులను అర్చించవలెను. ఆదిత్యులే అతనికి ఆ రోగమునుండి ముక్తి కలిగింతురు.
3.అమావాస్య నాడు ఈ చరును నిర్వాపము చేయవలెను. శుక్లపక్షమునవృద్ధిచెందు చంద్రుడు ఈ వ్యాధిగ్రస్తునకు అభివృద్ధికలిగించును.

4.**నవోనవో భవతి జాయమానః**- నవనవోన్మేషముగా జన్మించినవాడు అగుచున్నాడు. అనుపురోనువాక్యము వలన అతనికి దీర్ఘాయువు కలుగుచున్నది.**ఆదిత్యాఅగ్ ంశు మాప్యాయన్తి** - ఆదిత్యులువర్ధిల్లచేయుచున్నారు. అను యాజ్య వలన అతనికి అభ్యుదయముకలుగుచున్నది.

ఆరవఅనువాకము

1. ప్రజాపతిదేవతలు ఆరగించుటకు యోగ్యమగు అన్నమును వారికిపంచి ఇచ్చినాడు. ఈ లోకము లందు అభివ్యాపించి అతిరిక్తమగునదితనకొరకు అగునని నిర్దేశించినాడు. ఆ అన్నము ఈలోకములనుఅభివ్యాపించి అతిరిక్తమయినది. అ ి ఇంద్రరాజము, ఇంద్రాధిరాజము.ఇంద్రస్వరాజ్యము అయిన ి. అప్పుడు ప్రజాపతి ఈ లోకములనుమూడు ిధములుగా పితికినాడు. అందువలన త్రిధాతు యాగమునకుత్రిధాతుత్వము కలిగినది.
2.అన్నము తినువాడు కావలెనని కోరువాడు త్రిధాతుయాగముచేయవలెను. రాజగు ఇంద్రుని కొరకును, అధిరాజగు ఇంద్రునికొరకును స్వరాట్టయిన ఇంద్రుని కొరకును, ఏకాదశ కపాలపురోడాశమును నిర్వాపము చేయవలెను. భూలోకాధిపతియగు ఇంద్రుడు రాజు.
అంతరిక్షాధిపతియైనఇంద్రుడు అధిరాజు. స్వర్గలోకాధిపతియగు ఇంద్రుడు స్వరాట్టు.ఆ ఇంద్రులను అతడు స్వభాగదేయమున అర్చించవలెను.వారే అతనికి అన్నము ప్రసాదింతురు. అతడు అన్నాదుడు- అన్నము తినువాడు అగును.
దూడకుడుచుట వలన ఆవు చేపును. జనులు అట్టి ఆవులనుపిండుకొందురు. అట్లే ప్రజలు అనుభ ించినంత ఈ లోకములుదేవతలచే వర్ధిల్లచేయబడుచున్న ి. అట్టి లోకములందుయజమాని అన్నాద్యత నొందును.
3.సారము పోకుండుటకు గాను ఊర్ధ్వముఖములైన కపాలములందుపురోడాశమును ఉంచవలెను.
4.పురోడాశములు మూడు కావలెను. అ ి మూడు లోకములుపొందుటకు సాధనములు అగును.

5.పురోడాశము ఒకదానికన్న మరొకటి పెద్దది కావలెను.అదెందుకనగా భూలోకమున కన్న అంతరిక్షము, అంతరిక్షముకన్న స్వర్గలోకము పెద్దది కదా! అది సమృద్ధి కలిగించును.
6.అన్ని పురోడాశములందును చేయిపెట్టవలెను. ఒకదానినికూడ ిడవరాదు. అన్నిటినుండి అవదానము చేయవలెను.
7.అ ినాశము కొరకు యాజ్యను వాక్యల వ్యత్యాసము చెప్పవలెను.

ఏడవఅనువాకము

1. దేవతలకుఅసురులకు యుద్ధము జరిగినది. ఆ యుద్ధమున రాక్షసులుదేవతలను జయించినారు. పరాజయము పొందిన దేవతలురాక్షసులకు సేవకులు అయినారు. అందువలన దేవతలుఇంద్రియ సామర్థ్యమును, శరీర సామర్థ్యమును తొలగిపోయిన ి.
ఇంద్రుడుఆ ిషయము గ్రహించినాడు. వానిని సంపాదించుటకు ప్రయత్నించినాడు.కాని సఫలుడు కాలేక పోయినాడు. అప్పుడు అతడు వానినిసాధించుటకు ప్రజాపతిని సే ించినాడు.
ప్రజాపతిఇంద్రుని చేత 'సర్వసృష్టి' యాగము చేయించినాడు.ఆ యాగము వలననే ప్రజాపతి ఇంద్రునకు ఇంద్రియ, శరీరఉభయసామర్థ్యములు కలిగించినాడు.
2.ఇంద్రియ సామర్థ్యము, శరీరసామర్థ్యము కోరుకొనువాడుసర్వపృష్ఠ ఇష్టిని యజించవలెను. ఈ దేవతలనే అతడుస్వభాగధేయమున యజించవలెను. వారే అతనికి ఇంద్రియ,శరీర సామర్థ్యములు కలిగింతురు.
3.రథాంతర ఇంద్రునకు నిర్వాపము చేసినవాడు అగ్ని యొక్కతేజస్సును పొందును.
బార్హతఇంద్రునకు నిర్వాపము చేయువాడు ఇంద్రుని తేజస్సు పోందును.
వైరూపఇంద్రునకు నిర్వాపము చేయువాడు బ్రహ్మతేజస్సు పోందును.
శాక్వరఇంద్రునకు నిర్వాపము చేయువాడు మరుత్తుల తేజస్సుపోందును.
రైవతఇంద్రునకు నిర్వాపము చేయువాడు బృహస్పతి తేజస్సుపోందును.

ఏతావన్తివై తేజాగ్ ంసి తాన్యేవావరున్ధ -తేజస్సులు ఇన్నియే. అతడు వానిని అన్నింటిని పొందును.
4.సారము పోకుండుటకు గాను ఊర్ధ్వ ముఖములైన కపాలములందుపురోడాశమును ఉంచవలెను.
5.ిశ్వేదేవతల ప్రీతి కొరకు ద్వాదశ కపాల పురోడాశముఅగుచున్నది.
6.అన్ని పురోడాశముల నుండి అవదానము చేయవలెను. అందువలనయజమాని యందంతటను సామర్థ్యము కలుగును.
7.అంనాశము కొరకు యాజ్యానువాక్యల వ్యత్యాసము చెప్పవలెను.
8.యజమాని పుంస్త్వాధిక్యత కొరకు అశ్వము, ఎద్దు, గొర్రెపోతు,మేకపోతు దక్షిణ అగును.
9.ిధ్యాపవాదము కలిగినవాడు ఈ ఇష్టినే యజించవలెను.అందువలన దేవతలు యజమానిపురోడాశములను స్వీకరింతురు. వారు యజమానికి పురోడాశమువంటి అన్నమును ప్రసాదింతురు.

ఎనిందవఅనువాకము

1. కుణికుమారుడు రజనుడు. అతనికి దృష్టి దోషము. జనకునిపుత్రుడగు క్రతుజిత్తు కంటివైద్యుడు. రజనుడు కంటిచికిత్స కొరకు క్రతుజిత్తు వద్దకు వెళ్లినాడు. క్రతుజిత్తురజనుని కొరకని భ్రాజస్వంతుడగు అగ్ని కొరకు అష్టాకపాలపురోడాశమును, సూర్యదేవతాకమగు చరును, భ్రాజస్వంతుడగుఅగ్ని కొరకు అష్టాదశ కపాల పురోడాశమును నిర్వాపముచేసినాడు. త్రిహంష్కమగు ఇష్టిని యజించినాడు. అందువలనరజనుని దృష్టి దోషము నివారణమై కళ్లకు శక్తి కలిగినది.
2.కంటి చూపునకు పాటవము కోరువాడు. భ్రాజస్వంతుడగుఅగ్నికి అష్టాకపాల పురోడాశమును, సూర్యదేవతాకమగుచరును, భ్రాజస్వంతుడగు అగ్నికి అష్టా కపాల పురోడాశమునునిర్వాపము చేయవలెను. త్రిహంష్కమగు ఈ ఇష్టిని యజించవలెను.
అగ్నియొక్క నేత్రముచే మానవులు చూచుచున్నారు. కంటిరెప్పవాలుట లేచుట వలన మానవుని దృష్టి అనిత్యమగుచున్నది.అగ్ని జ్వలించుట చల్లారుటచే అనిత్యము అగుచున్నది.
ఈ అనిత్యసామ్యమునమానవుని దృష్టికి అగ్నికి సంబంధము.
దేవతలుసూర్యుని దృష్టిలో చూతురు. సూర్యుని వలె దేవతలదృష్టి అనిమేషము. అయినందున దేవతల దృష్టి సూర్యసంబంధమగును.
యజమానిఅగ్ని, సూర్యులను స్వభాగధేయమున అర్చించవలెను.అగ్ని, సూర్యులు అతని దృష్టికి పాటవము కలిగింతురు.అతడు చక్షుష్పాటవము కలవాడు అగును.
3.అగ్ని దేవతాకములగు రెండు పురోడాశములు చెప్పబడినం.అందువలన యజమాని రెండు నేత్రములకు బలము చేకూరును.సూర్య దేవతాకమగు చరు నాసికకు బలము కలిగించును.
సూర్యదేవతాకమునకురెండు ప్రక్కల అగ్ని దేవతాకములు అయినం. అందువలననాసికకు ఇరువైపుల నేత్రములయినం. కావున ముక్కువలన రెండు నేత్రములు నిలిచి ఉన్నం.
4.యాజ్యాను వాక్యలు సమానములైనట్లు కన్నులు సమానములుఅగుచున్నం. కావున అది సమృద్ధికొరకు అగుచున్నది.
5.1. ఉదుత్యం 2. చిత్రం దేవానాం 3. సప్తత్వాహరితః రథేఅను మూడు మంత్రములచే పిండ ప్రదానము చేయవలెను.అందువల్ల వ్యాధి కలుగకముందున్న చక్షుష్పాటవముమరల కలుగుచున్నది.
(మూడుమంత్రములు సూర్య సంబంధములు.)

తొంమ్మదవఅనువాకము

1. మధ్యమపరిధీ! నీవు స్థిరమైన దానవు. నేను జ్ఞాతులందుస్థిరుడను, ధైర్యవంతుడను, ధనవంతుడనుఅగుదును గాక.
దక్షిణపరిధీ! నీవు స్థిరమవు. నేను జ్ఞాతులందు స్థిరుడును,ధీరుడను, సంపన్నుడను అగుదును గాక.

ఉత్తరపరిధీ! నీవు స్థిరమవు. నేను జ్ఞాతులందు స్థిరుడును,ధీరుడను, సంపన్నుడను అగుదును గాక.
2.హుతమగుచున్న ఆజ్యమా! నీవు పుత్రపౌత్రాదులను కోరుదానవు.నేను పుత్రపౌత్రాదులు సుమనస్కులు కావలెనని కోరుచున్నాను.దేవతలారా! వారిని నేను మనసున నిలుపుచున్నాను. వారునన్ను మనసున నిలుపుదురు గాత. వారికి నాయందుఅభిమానము కలుగునట్లు చేయండి.
హుతమగుచున్నఆజ్యమా! నీవు సజాతులను కోరుదానవు. నేను సజాతులనుకోరువాడను. ఏ స్త్రీలు నాకు మనసా అనుకూలురు అగుచున్నారోనేను వారికి మనసా అనుకూలుడను అగుచున్నాను. దేవతలారా!వారు నాకు మనసా అనుకూలురు అగుదురు గాక. వారిని నాకుమనసా అనుకూలురను చేయండి. **స్వాహా.**
3.గ్రామాధికారము కోరువాడు విశ్వేదేవతాకమగు సాంగ్రహిణిఇష్టిని నిర్వహించవలెను. బంధువులు విశ్వేదేవతాసంబంధులు. విశ్వేదేవతములు స్వభాగధేయమునఅర్చించవలెను. వారే అతనికి బంధుజనులను సమకూర్తురు.అతడు నిశ్చయముగ గ్రామస్వామి అగును.
4.ఈ ఇష్టి సంగ్రహణి అగును. బంధువుల మనసులనుస్వాధీన పరుచుకొనుటయే సంగ్రహణము. దానివలనబంధువుల మనసులను యజమాని స్వాధీనము చేసికొనును.

5.**ధ్రువో % సి ధ్రువోహగ్ం సజాతేషుభూయాసం** -నీవు స్థిరమవు నన్ను జ్ఞాతులందు స్థిరపరుచుముఅను మంత్రము చదువుచు పరిధులను చుట్టు ఉంచవలెను.ఇది ఆశీస్సుగా కోరబడునది. తదుపరి పరిధులు చుట్టుఉంచబడుచున్నవి. ఈ విషయము తెలిసిన విద్వాంసులకుబంధువుల విషయమున కోరినదంతయు అధికముగసంభవించును.
(పరిధిమేడిపుల్ల. హోమాగ్నికి రక్షణగా నాలుగువైపుల ఉంచునది.ఇది మొదటి మంత్రమునకు వినియోగము.)
6.జ్ఞాతులందు 1. ఎక్కువవారు 2. తక్కువవారు 3. స్త్రీలు ఈమూడు వర్గముల వారే కదా కావలసినవారు! ఈ ఇష్టి వలనయజమాని వారిని స్వాధీన పరుచుకొనును. వారు యజమానికిస్వాధీనులై సేవింతురు.

పదవఅనువాకము

1. పెరుగునుండి తీయబడిన నూతన పదార్థమైనందున వెన్ననవనీతము అయినది. అగ్ని సంపర్కము కలుగుగా కరిగినందున'సర్పి' అయినది. గడ్డ కట్టినందున ఘృతము అయినది.
2.యజమానీ! నీవు అశ్వినులను ప్రాణమవు. ఎవరికి నీవుప్రాణమవు అగుదువో ఆ అశ్వినులు నీకు ప్రాణమును, ఆయువునుప్రసాదింతురుగాక. **స్వాహా.**
నీవుఇంద్రునకుప్రాణమవు. ఎవరికి నీవు ప్రాణము అగుచున్నావోఆ ఇంద్రుడు ఆయువును ప్రసాదించునుగాత. **స్వాహా.**
నీవుమిత్రావరుణులకు ప్రాణమవు. ఎవరికి నీవు ప్రాణమవుఅగుచున్నావో వారు నీకు ఆయువును కలిగింతురు గాక.**స్వాహా.**
నీవువిశ్వదేవతలకు ప్రాణమవు. వారు నీకు ఆయుష్యమునుఇచ్చెదరు గాక. **స్వాహా.**
3.ఆజ్యము అమృత మార్గము. ఇంద్రునిచే ప్రసాదించబడినది.మరుత్తులచే నిలువ ఉంచబడినది. అట్టి ఆజ్యధారను యజమానిచూడవలెను.
ఆజ్యమా!నిన్ను విష్ణు సమానుడగు యజమాని చూచుచున్నాడు. ఇడపశువుల అధిదేవత. ఆమె నిన్ను గోవుల యందు నిలుపుచున్నది.
4.పావమాన స్తోమము, గాయత్రి మార్గము, ఉపాంశు సామర్థ్యములవలన దీర్ఘాయువు - అందుకు తగిన ఓషధులు లభించునుగాత. సవితా దేవత దీర్ఘ రోగముల నుండి విముక్తి కలిగించునుగాత.
బృహద్రథంతరసామము చేతను, త్రిష్టుభ మార్గము చేతను, శుక్రగ్రహ సామర్థ్యము చేతను సవితా దేవత దీర్ఘ రోగమునుండి విముక్తి కలిగించును గాత.
అగ్నినిస్తుతించు గీతము చేతను, జగతి మార్గము చేతనుఆగ్రయణగ్రహ సామర్థ్యము చేతను సవితా దేవత దీర్ఘాయువును,అందుకు అవసరమగు ఓషధులను ప్రసాదించి దీర్ఘ వ్యాధినుండి విడిపించును గాత.
5.అగ్నీ! ఈ యజమానికి దీర్ఘాయువును, తేజస్సును కలిగించండి.

వరుణ,సోములారా! ఇతనికి పుత్రోత్పాదకమగు రేతస్సు కలిగించండి.
భూదేవి!ఇతనికి తల్లివలె సుఖములను కలిగించుము.
విశ్వేదేవతలారా!ఇతనికి అకాల జర కలుగకుండ చేయండి.
6.అగ్ని ఆయుష్మంతుడు. ఆ అగ్ని వనస్పతులచే ఆయుష్మంతుడు.అట్టి ఆయుష్మంతుడగు అగ్ని ఆయుస్సుచే నిన్ను ఆయుష్మంతున్నిచేయుచున్నాను.
సోమముఓషధులచే ఆయుష్మంతమగును. యజ్ఞము దక్షిణలచేవర్ధిల్లును. వేదము బ్రాహ్మణుల వలన ఆయుష్మంతమగును.దేవతలు అమృతము వలన ఆయుష్మంతులు అగుదురు.పితృ దేవతలు 'స్వధయా' పిండాదులచే ఆయుష్మంతులుఅగుదురు.
వారిఆయువుచే నిన్ను ఆయుష్మంతుని చేయుచున్నాను.

పదకొండవఅనువాకము

1. దీర్ఘవ్యాధి పీడితుని దేహము అగ్ని యందును, బలము సోమమునందును చేరును. ఇతనిని వరుణుడు తన పాశములచేబంధించును. ఇతని వాక్కు సరస్వతిని, జీవాత్మ అగ్నా విష్ణువులందుచేరును.
2.ధీర్ఘ వ్యాధి నుండి విముక్తి కోరువాడును, పరిపూర్ణఆయువు కోరువాడును, అగ్ని దేవతాకమగు అష్టాకపాల పురోడాశమును,సోమదేవతాకమైన చరును, అగ్ని విష్ణు దేవతాకమగు
ఏకాదశకపాల పురోడాశమును నిర్వాపము చేసి ఇష్టిని అనుష్ఠించవలెను.
ఆ విధముగాచేయుట వలన అతడు అగ్ని నుండి దేహమును, సోమమునుండి బలమును పొందును. వరుణుని పాశము నుండివిముక్తి కలుగును. సరస్వతి నుండి వాక్కు లభించును.
అగ్నిస్సర్వా దేవత విష్ణుర్యజ్ఞః అగ్నిసర్వ దేవతలు, విష్ణువు యజ్ఞము అగుచున్నారు. వారుఅతనికి దేవతలచేతను, యజ్ఞము చేతను చికిత్స చేయుదురు.అందువలన విగత జీవుడైనను నిశ్చయముగా జీవించును.
3.నూతన రూపము పొందినందున అది నవనీతము అయినది.అట్లని ఆజ్యమును చూడవలెను. ఆజ్యమే మంత్ర స్వరూపము.మంత్రమే ఆజ్యపు మహిమను చాటుచున్నది.
4.నీవు అశ్వినులకు ప్రాణమవు అని చెప్పబడుచున్నది. అశ్వినులేదేవతలకు వైద్యులు. వారే నీకు చికిత్స చేయుదురు.
ఇంద్రునకుప్రాణమవని చెప్పబడినది. అందువలన ఇంద్రుడు నీకుఇంద్రియ శక్తి కలిగించును.
మిత్రావరుణులకుప్రాణమవని చెప్పబడినది. అందువలన వారు ప్రాణాపానములనుకలుగచేసెదరు.
విశ్వేదేవతలకుప్రాణము అగుదువని చెప్పబడినది. అందువలన వారు వీర్యశక్తినికలిగింతురు.
5.అమృతమార్గమగు ఘృతధారను చూడవలెనని యజుర్మంత్రముచెప్పిన దానినే గ్రహించవలెను.
6.పవమాన స్తోమమున అనుటచే అది అతనియందు ప్రాణమునుచేర్చును.
బృహద్రథంతరస్తోమము అనుట వలన అతని యందు బలమును చేర్చును.
అగ్నినిస్తుతించు గీతము అనుట వలన అతని యందు జీవాత్మనుచేర్చును.
(పదవఅనువాకము 4వ మంత్రము వివరణ.)
7.ఋత్విజులు చుట్టు కూర్చుని మంత్రమును ఉచ్చరింతురు.ఎంతమంది ఋత్విజులు ఉందురో అంతమంది అతనికి చికిత్సకులుఅగుదురు.
8.బ్రహ్మ చేతిని పట్టుకొని చుట్టు కూర్చున్నవారు మంత్రములుఉచ్చరింతురు. ఋత్విజులందరు ఒక్కటిగానే యజమానికిఆయువును కలిగింతురు.
9.బంగారము నుండి ఆజ్యమును సేవించవలెను. ఆయుర్వైఘృతము - ఆయువే ఘృతమగును.
అమృతగ్ంహిరణ్యం - బంగారము అమృతమగును.కావున అమృతము నుండియే ఆయువును స్వీకరించును.
10.హిరణ్యము వంద గురిగింజలంత కావలెను. మనిషినూరేండ్ల ఆయువు కలవాడు. నూరు ఇంద్రియములు కలవాడు.నూరు ఇంద్రియములందు స్థిరమగు ఆయువు కలవాడు.
గడచినవికాక ముందు ఎన్ని సంవత్సరములు జీవించనున్నాడో అన్నిగురువిందలు ప్రమాణమగును. అందువలన

సమృద్ధికలుగును.
11.అగ్నీ! ఇతనికి దీర్ఘాయువును, బలమును ప్రసాదించుముఅనుట వలన అతనికి నిశ్చయముగా ఆయుష్యము, బలముకలుగుచున్న్ి. ిశ్వేదేవతలారా! ఇతనికి అకాల వార్ధక్యముకలిగించకండి అనుట వలన ఇతనికి నిశ్చయముగా అకాలవార్ధక్యము కలుగకున్నది.
12.**అగ్నిరాయుష్మాన్** అని చేతినిపట్టుకొనవలెను. ఈ దేవతలందరు దీర్ఘాయుష్మంతులు.దీర్ఘాయుష్మంతులగు దేవతలే ఇతనిని దీర్ఘాయుష్మంతునిచేయుదురు. సర్వమాయురేతి - అతడు పరిపూర్ణ ఆయుష్మంతుడుఅగును.

పన్నెండవఅనువాకము

1. ప్రజాపతివరుణునకు అశ్వమునుఇచ్చినాడు. అందువలనఅతడు దేవత్వముకోల్పోయినాడు. ప్రజాపతిదీర్ఘరోగగ్రస్తుడు అయినాడు.అప్పుడు ప్రజాపతికినాలుగు పాత్రలపురోడాశమే సాధనముగాకనిపించినది. అతడుదానిని నిర్వాపము చేసినాడు.దానితో ప్రజాపతివరుణ పాశములనుండి ిముక్తుడుఅయినాడు.
(**ప్రాజాపత్యోవాఅశ్వఇతి శ్రుతేః ప్రజాపతిరేవపూర్వమశ్వస్య దేవతా'** అని సాయణాచార్యులు.అశ్వములు ప్రజాపతిసంబంధములనిశ్రుతి. పూర్వము ప్రజాపతియేఅశ్వములదేవత.)
(తానుఅశ్వదేవతారూపుడు. దానినిఇచ్చినందునదేవత్వము కోల్పోయినాడు.)
2.అశ్వమును ఇచ్చువానినివరుణుడు పట్టుకొనును.అతడు రోగగ్రస్తుడుఅగును. అతడు ఎన్నిగుర్రములను ఇచ్చునోఅన్ని చతుష్కపాలపురోడాశములను నిర్వాపముచేయవలెను.వరుణుని స్వభాగధేయమునఅర్చించవలెను.అప్పుడు వరుణుడేఅతనిని వరుణ పాశములనుండి ిముక్తుని చేయును.
3.గుర్రము నాలుగు పాదములది.కావున కపాలములునాలుగు కావలెను.అి సమృద్ధి కలిగించును.
4.ఒక అశ్వమును ఇచ్చుట- ఎప్పుడో ఇచ్చినదానినిమరచుట జరిగినప్పుడుఅదనముగా ఒక పురోడాశమునునిర్వాపము చేయవలెను.అందువలన వరుణపాశ ిముక్తుడు అగును.
5.మరొక అశ్వమును ఇచ్చినప్పుడుసూర్యదేవతాకమగుఏక కపాల పురోడాశమునునిర్వాపము చేయవలెను.అందువలన ఆదిత్యునేఆకాశమున సంచరింపచేసినట్లగును.
6.జలములందు,అవభృధ స్నానముచేయవలెను.వరుణుడే జలము,అందువలన సాక్షాత్తువరుణునే నిరాకరించినట్లగును.
7.ఆపోనప్త్ర దేవతాకమగుచరును అవభృధస్థానము నుండియజ్ఞ భూికితెచ్చి నిర్వాపముచేయవలెను.అశ్వము జలములందుపుట్టినది. కావునఅశ్వము - ఈ నిర్వాపము వలనస్వస్థానమునకు చేరును.అది యజమానికిశాంతముగ సేించును.

(**ఉచ్చైశ్రవసో % శ్వస్యసముద్రాదుత్పత్తిః**-ఉచ్చైశ్రవముసముద్రము నుండిపుట్టినదనిపురాణ ప్రసిద్ధము.)

పదమూడవఅనువాకము

1. ఇంద్రావరుణులారా!ీరు పాపిముక్తి కలిగించువారు.ఈ యజమానికి పాప ిముక్తికలిగించండి.
2.ఇంద్రావరుణులారా!ీరు సాహసవంతులు.ఇతనికి పాప ిముక్తి కలిగించండి.ఇంద్రావరుణులారా!ీరు రక్షించగలవారు. ఇతనికిపాప ిముక్తుని చేయండి.
ఇంద్రావరుణులారా!ీరు తేజోవంతులు.ఇతనిని పాప ిముక్తునిచేయండి.
3.ఇంద్రావరుణులారా!యజ్ఞము నందుయజమాని ఏ ిషయమునఅపరాధము చేసిఉండవచ్చును.అట్టి అపరాధమునుఈ హోమమునదహించుచున్నాను.
4.ఇంద్రావరుణులారా!ద్విపాత్తులందు,చతుష్పాత్తులందు,గోశాలలందు, గృహములందు,జలములందు,ఓషధులందు, వనస్పతులందుఏకు సంబంధించి చేసినపాపముల నన్నింటినిఈ కర్మముచే నాశముచేయుచున్నాను.
5.ఇంద్రుడైననుపాపము చేసినచోఅతని ఇంద్రియ బలముతొలిగి పోవును. వరుణుడుఅతనిని తన

పాశములచేబంధించును.
పాపగ్రస్తుడగువాడు ఇంద్రవరుణదేవతాకమగుపాలంరుగుడు - అంక్షను -నిర్వాపము చేయవలెను.ఇంద్రుడే తనికిఇంద్రియ బలముకలిగించును. వరుణుడేఅతనిని తన పాశములనుండి ంముక్తి కలిగించును.
6.పాల ంరుగుడు నందుపాలు ఆక్రంంచును.అట్లే యజమానినిపాపములు ఆక్రంంచును.కావున పాలంరుగుడుహంస్సుగా అర్పించినందునపాలే యజమానికిపుణ్యము కలిగించును.
7.పాల ంరుగుడు పురోడాశముకావలెను. అదియజమానికి బలముకలిగించును. గృహాదులుకలవానిని చేయును.
8.హంస్సును నాలుగుభాగములు చేయవలెను.అందువలన యజమానికినాలుగు దిశలందుప్రతిష్ఠ కలుగుచున్నది.
9.ంభజించినహంస్సును తిరిగికలుపవలెను.అట్లగుటచే దిక్కులేతనికి చికిత్స చేయును.
10.పురోడాశ - అంక్షలను కలిపిఅవదానము చేయవలెను.అది శత్రువు ండిచినబాణము గుచ్చుకున్నదేహము నుండిపెరికి వేయుట వంటిదగును.
11.ఇంద్రావరుణులారా!యజ్ఞము నందుంకు సంబంధించి చేసినఅపరాధమును ఈ హోమముచేనాశనము చేయుచున్నానుఅనవలెను. అప్పుడుయజమాని అపరాధముదూరమగును.
12.ఇంద్రావరుణులారా!ద్విపాత్తులు, చతష్పాత్తులుమున్నగు వాని యందుం ంషయమున జరిగినపాపమును ఈ హోమమునననశింపచేయుచున్నానుఅనవలెను. జీవనమునకుకావలసినం జలములు,ఓషధులు, వనస్పతులు,పశువులే కదా! యజమానికిసంబంధించినఅవన్నియు వరుణపాశముల నుండి బయటపడును.

పదునాలుగవఅనువాకము

1.'ఇంద్రం వో ంశ్వతస్పరి'ఇత్యాదిఅనువాక్య.'ఇంద్రంనరోనేమధిత'ఇత్యాదియాజ్య.
2.సోమరాజా! నీవు సమస్తపాపముల నుండి మమ్ముకాపాడుము. నీ వంటిప్రభువునకుంత్రుడు - సమర్థుడయ్యు- మమ్ము హింసించడు.
3.సోమరాజా! నీవు స్వర్గము,భూం, పర్వతములు,ఓషధులు, జలములందుస్థానము కలవాడవు.నీవు చల్లనిమనసు కలిగి, కోపముండిచి మా హంస్సులనుస్వీకరించుము.
4.అగ్నిసోములారా! ం జ్ఞానముసమానము. ం ఆహ్వానములుసమానములు. దేవతలందుంరు కలసి ఉన్నవారు. ంరుమాస్తుతులనుస్వీకరించండి.
5.సోముడా! నీవునుఅగ్నియు సమాన సంకల్పముగలవారు. ంరు కలిసి ఆకసమునందునక్షత్రాదులనుస్థాపించినారు.
సోమాగ్నులారా!నదులు పిల్లకాలువలు,బురద మున్నగువానిచే దూషితములుకాగా ంరు వానిని దోషరహితములనుచేసినారు.
6.అగ్నిసోములారా! ంరు కోరికలుతీర్చువారు. ంరు మా ఆహ్వానములుంనండి. స్తోత్రములుగ్రహించండి.హంస్సులు అర్పించినయజమానికి సుఖములుకలిగించండి.
7.ంలో ఒకరగు అగ్నికి వాయువుఆదిత్యుని నుండితెచ్చినారు. మరొకరగుసోముని గాయిత్రి పక్షిరూపముదాల్చి కొండలపైనుండిసోమరక్షకులను ఓడించితెచ్చినది.
అగ్నిసోములారా!మంత్రములచేవర్ధిల్లండి.యజ్ఞములకొరకు ఈ లోకమును ంస్తారముచేయండి.
8.అగ్నిసోములారా! ంరు కోరికలనుతీర్చువారు. మేముహంస్సులు అర్పించుచున్నాము.వాటి సారమును గ్రహించండి.సేంంచండి. శోభనసుఖయుక్తులు, శోభనరక్షణోపేతులు కండి.యజమానికి సుఖమును,పుత్రాదులతో కలయికనుకలిగించండి.
9.'ఆప్యాయస్వసమేతుతే' పురోనువాక్య.సంతేపయాగ్ ంసి,ఇత్యాది యాజ్య.
(ఏతేఉభే చతుర్థకాండస్య ద్వితీయప్రపాఠకే వ్యాఖ్యాస్యేతే.ఈ రెండును నాలుగవకాండపు రెండవ ప్రపాఠకమునవ్యాఖ్యానించబడును.)
10.బ్రహ్మణాంబ్రహ్మణస్పతే!నీవు ంద్వాంసులకు ంద్వాంసుడవు.ఉపమానముచేకీర్తించబడువారిలోఉపమ శ్రవుడవు.రజులందు జ్యేష్ఠుడవు.గణములకు స్వాంం. అటువంటినిన్ను 'హవామహే'ఆహ్వానించుచున్నాము.నీవు

రక్షణ సహితుడవై ంచ్చేయుము. ఆసనముగ్రహింపుము.
11.ఏ యజమాని శ్రద్ధగలమనస్సుతో దేవతలకుపాలకుడగు బ్రహ్మణస్పతికిహ ంస్సులు సమర్పించిపరిచర్యలు చేయునో,అతనికి సేవకులతోకూడిన అన్నముకలుగును. అతని ప్రజలుపన్నులు ఇచ్చువారుఅగుదురు. అతనికి బ్రాహ్మణులు,పుత్రులతో కూడినఅన్నము లభించును.అతడు బంధువులు,ధనముతో కూడినవాడుఅగును.
12.అతడు - ఆ దేవత- సుష్టుభులు, ఋక్కులు,ధ్వనియుక్త మంత్రములచేసంతృప్తి చెందినాడు.యజమానికి బలముకలుగుటకు గల అవరోధములనుతొలగించినాడు.
బృహస్పతిహ ంస్సును ఆరగించువాడు.ఆరగించి ఆనందమునకేకలు వేయువాడు.
అతడుయజమానికి - పాలుచేపుటచే దూడలనుఅంబారావములచేపిలుచునట్టి- ఆవులను కలిగించును.
13. 'మరుతోయద్ధవః, అనునదిఅనువాక్య. 'యావః శర్మ'యాజ్య
ఏతచ్చోభయంప్రథమ కాండస్య పంచమప్రపాఠకే వ్యాఖ్యాతమ్.
14.**ఆర్యమా % % యాతి**-ఆదిత్యుడు వచ్చుచున్నాడు.అతడు కోరికలు తీర్చువాడు.మహాబలుడు.ధనదాత. పురుహూతుడు.స్వర్గము నివ్వగలవాడు.సహస్రాక్షుడు. పర్వతములనుభేదించువాడు.వజ్రబాహువు.ఆ దేవుడు మాకుధనములు ప్రసాదించునుగాత.
15.రాజువగు ఆదిత్యా!నీ యొక్క దేవయానముపెక్కు దారులది. అ ం స్వర్గపర్యంతముసాగును. దేవా! ఆ మార్గములందేమాకు మహా సుఖములుప్రసాదించుము. మామనుష్యులకు సుఖకరుడవుఅగుము. మా పశువులకుసుఖంకరుడవు అగుము.
16.కర్మారంభము నుండిపూర్తి యగు వరకు ఇంద్రుడుఅంగిరులచే స్తుతించబడినాడు.ఈ రాజు పర్వతము వంటివాడు.సకలమునకు ఆధారభూతుడు.అతనికి సమానులుఅతనికి ద్రోహముతలపెట్టినారు.బలవంతముగాఆర్జించిన అడ్డంకులుకలిగించినారు. ఇంద్రుడువాటిని అన్నింటినితొలగించినాడు. సోమపానమునమదించిన ఇంద్రుడుఆ ద్రోహనివారణాదికార్యములను నిర్వహించినాడు.
17.ఇంద్రుడు నదులమొదలు నుంచిచివరి వరకు కొలబద్దచేకొలిచినాడు. నదులప్రవాహమునకుఅడ్డువచ్చు పర్వతములనువజ్రముచేబద్దలు కొటినాడు.నదులకు ప్రవాహమార్గమును కల్పించినాడు. ినిని అన్నింటిని అనాయాసముగచేసినాడు. సోమపానమువలన మదించిఆ కార్యములను చేసినాడు.
18.బృహస్పతి ద్వాంసుడు. అతడు బ్రాహ్మణయజమానిని అతనిబంధువులందరిలోగుర్తించును. ఆ దేవుడుసర్వప్రాణుల పుట్టుకనుగురించి తేపతేపచెప్పును. అతడువేదము మధ్యనుండియు,క్రిందినుండియు,పైనుండియు పరివ్యాప్తమైనకర్మను ఉద్ధరించినాడు.అమృతము అందుకొనియజమానిని గూర్చిప్రస్థాన మొనరించినాడు.
19.బృహస్పతిసామర్థ్యమున మహామహుడు.అతడు పృథి ం, అంతరిక్షములనుద్యులోకమును,గృహములను,నేల ంది ధూళినిపుట్టినంతనేస్తంభింపచేసినాడు.సామ్రాట్టు అగు బృహస్పతిదేవతగా కలవాడుజన్మచేతనేఆజన్మాంతము వ్యాపించినవాడగును.
20.బృహస్పతిఆమూలాగ్రము స్వబలమునవర్ధిల్లినవాడు.అన్యదేవతలుఅతని వద్దకు వత్తురు. శేషముగ పరిచర్యలుచేయుదురు. బృహస్పతియజమానికి ప్రతికూలముగఉండు ప్రబల తమునిసహితము తొలగించును.యజమానిని వ్యతిరేకించుపురములను భేదనమొనరించినాడు.
బృహస్పతిఉత్సాహమునకేకలు పెట్టుచుజలక్షేత్రాదికములనుజయించినాడు.

శ్రీమదాంధ్రవచనకృష్ణయజుర్వేదీయతైత్తరీయ సంహిత
రెండవకాండము నందలిమూడవ ప్రపాఠకముసమాప్తము

అగ్నేనయసుపథారాయే అస్మాన్ ంశ్వానిదేవ వయునాని ద్వాన్।
యుయోధ్యస్మజ్జుహురాణమేనోభూయిష్ఠాంతే నమఉక్తిం ంధేమ॥

నాలుగవప్రపాఠకము
మొదటిఅనువాకము

1. దేవతలకురాక్షసులకు యుద్ధముజరిగినది. ఒకవైపుదేవతలు, మానవులు,పితృదేవతలుఉన్నారు. మరొక పక్షమునఅసురులు, రాక్షసులు, పిశాచములుఉన్నారు. యుద్ధమునదేవతలకు చిన్నచిన్న గాయములుతగిలిన◌. రాత్రులురాక్షసులు గాయములుతగిలిన దేవతలకు◌షప్రయోగము చేసినారు.తెల్లవారు వరకుగాయపడిన దేవతలుమరణించుచున్నారు.
దేవతలుఈ ◌షయము ఆలోచించినారు.ఇది రాక్షస కృత్యమనిగ్రహించినారు.దేవతలు రాక్షసులతోరాయబారము సాగించినారు.ఉభయులు కలిసిఅసురులతో యుద్ధముచేయునట్లును- గెలిచినంత రాక్షసులకుభాగము ఇచ్చునట్లుఒప్పందము కుదిరినది.ఉభయులు కలిసిఅసురులను ఓడించినారు.దేవతలు రాక్షసులకుభాగము ఇవ్వలేదు.పైగా రాక్షసులను పారద్రోలినారు.
దేవతలుఅసత్యమాడినారనిరాక్షసులు కోపించినారు. దేవతలనుసంహరించుటకురాక్షసులు నలువైపులనుండిముట్టడించినారు.
అప్పుడుదేవతలు అగ్నినియాచించినారు. త్రిహ◌ష్కఇష్టిని అనుష్ఠించినారు.అందు అష్టాకపాల పురోడాశ రూపప్రథమ హ◌స్సును'ప్ర' శబ్ద ఘటితమంత్రవాదుడగుఅగ్ని కొరకు నిర్వాపము చేసినారు.అందువలన తమనుతూర్పు నుండి ముట్టడిచేసిన రాక్షసులనుపారద్రోలినారు.
ద్వితీయహ◌స్సును '◌బాధ'శబ్ద ఘటితమంత్ర ప్రతి పాద్యుడగుఅగ్ని కొరకు నిర్వాపము చేసినారు.అందువలన దక్షిణ,ఉత్తరదిక్కుల నుండిముట్టడించినరాక్షసులను తరి◌ కొట్టినారు.
అప్పుడుదేవతలకు ◌జయము- రాక్షసులను పరాజయముకలిగినది.
2.శత్రువులనుఓడించదలచినవాడు ఈ త్రిహ◌ష్కఇష్టిని అనుష్ఠించవలెను.
'అగ్నయే ప్రవతేపురోడాశ్యమష్టా కపాలంనిర్వపేత్' ఇదిప్రథమ హ◌స్సుమంత్రము. ఇందువలనయజమాని కన్నబలము గల శత్రువుతొలగిపోవును.
'అగ్నయే ◌బాధవతేఅష్టాకపాలం పురోడాశం నిర్వపేత్'ఇదిరెండవ హ◌స్సుమంత్రము. ఇందువలనయజమాని సమానబలము గల శత్రువుతొలగిపోవును.

'అగ్నయేప్రతీకవతే అష్టాకపాలం పురోడాశమ్ నిర్వపేత్'ఇది ముడవహ◌స్సు మంత్రము.ఇందువలన యజమానికన్న దుర్బలశత్రువు తొలగిపోవును.

3. త్రిహ◌ష్యఇష్టిని గ్రహించి,అనుష్ఠించిన యజమానితన ప్రబలశత్రువును ప్రకర్షముగతొలగించును. సమబలశత్రువును అతిక్ర◌ంచును.అల్పబల శత్రువుఅతని దాపులకే రాడు.

ఆలోచనామృతము

1.◌ధించిన ప్రతికర్మకుకారణము చూపుచున్నాడు.ఫలితము లభించు◌షయమున సాదృశ్యములుచూపుచున్నాడు.శాసనముగా ◌ధించుటలేదు. నచ్చచెప్పిచేయమని చెప్పుచున్నాడు.

ఒకహేతువునుతప్పక చెప్పుచున్నాడు.ఈ హేతువు అందరకుఆమోదయోగ్యమగునా?అని. అది ◌శ్వాసము ◌ద ఆధారపడియుండును. నిర్ధిష్టములైనహేతువులునేటికి కనిపించుటలేదు.

హేతువాదముమరొక వాదమునువ్యతిరేకించుటకువచ్చినదేకాని అది మూలవాదముకాదు.

హేతువాదమునిలువజాలదు.ఏలనన ప్రకృతిహేతుబద్ధముకాదు.

2.రాక్షసులు, అసురులు, పిశాచములుఒకే జాతికాదు. వారిం వేరువేరుజాతులు, రావణుడుఅసురుడు కాడు. రాక్షసుడు. మనమురావణాసురుడు అనుటసరికాదు.

దేవ,మానవ పితరులుఒకరిని గెలుచుటకుఏకమైనారు. అట్లే అసుర,రాక్షస, పిశాచులు.

ఎదుటివాని బలము ఎక్కువైనప్పుడుభేదనీతి ప్రయోగించుటనేటికి యుద్ధనీతియే.నేటి రాజకీయములందుఈ నీతియే ప్రబలముగాఉన్నది.

బలహీనులుఅగుచున్న దేవతలకుభేదనీతి ఉపకరించినది.అసురులను రాక్షస, పిశాచములనుండి ండదీసినారు.

శత్రువునకుశత్రువు మనంత్రుడు అన్నట్లురాక్షసులు దేవతలతోకలసినారు. అసురుల ఓటంతోరాక్షసులధ్యేయమునెరవేరినది.

గెలుపుకొరకు మాత్రమే రాక్షసులతోకలసిన దేవతలుంజయము లభించగానేవారిని కాదన్నారు.

ఇటువంటిఉదాహరణలుచరిత్రలో కో కొల్లలు.

చంద్రునిజయించినామనుఈ రోజులలో కూడనాటినీతినే అనుసరించుచున్నాము!నేటి ప్రగతి దృశ్యమేకాని మౌలికము కాదు.

వేదనీతిమౌలికము. అది మానవసంక్షేమమును గురించిఆలోచించినది!

రెండవఅనువాకము

1.దేవాసురులు యుద్ధమునకుసిద్ధపడినారు. దేవతలుతమలో బలవంతునినాయకునిగా చేసికొనియుద్ధము చేయదలచినారు.వారందరు ఇంద్రుని తమలోఅత్యధిక బలవంతుడని నిర్ణయించినారు.

ఇంద్రుడుతమకు మూడు రూపములుఉన్నం అన్నాడు. దేవతలుఇంద్రుని ఒక్కొక్క రూపమునఏకాదశ కపాలహంస్సచొప్పున ముప్పదిమూడు కపాల పురోడాశనిర్వాపమున ఇంద్రునిసంతృప్తిని చేసినారు.

ఇంద్రుడుఒక రూపము పాప ంమోచకము.వారు దానికి నిర్వాపము చేసినారు.పాప ంమోచకులు అయినారు.

రెండవరూపము శత్రుఘాతకము.దేవతలు దానికినిర్వాపము చేసినారు. శత్రుఘాతకులు అయినారు.

మూడవదిఅత్యంత సామర్థ్యముకలది. దేవతలుదానికి నిర్వాపము చేసిఅత్యంత సమర్థులుఅయినారు.

మొత్తముహంస్సుల సంఖ్య33. దేవతలుముప్పది ముగ్గురు.అందువలన ఆ హంస్సులుఅందుకున్న ఇంద్రునియందు దేవతలందరుచేరినారు.

ఆంధముగా దేవతలు1. పాపంమోచనులై2. శత్రుఘాతకులై.3. అత్యంత సామర్థ్యముకలవారై అసురులతో యుద్ధమునకువెడలినారు.

(ఏకార్యమునకు పూనుకున్ననుముందు పాప ంమోచనముచేసికొనవలెననిచెప్పుచున్నాడు.మలిన మనస్సుఏది చేయజాలదు.నిర్మల మనస్సు అన్నింటినిసాధించగలదు.ఇది సందేశము.)

2.శత్రువులు కలిగి,శత్రువును జయించవలెననుకోరిక గలవాడు ఈ ఇష్టినియజించవలెను.' ఇంద్రాయ అంహోముచే'అను మంత్రమునఇంద్రుని కొరకు ఏకాదశ కపాలపురోడాశమును నిర్వాపముచేయవలెను.యజమాని కన్నశత్రువు బలవంతుడైనచోయజమానిని పాపముగ్రహించినదనిఅర్థము. పాపంమోచకమగుఇంద్రరూపము కొరకు నిర్వాపముచేసినందునఅతనికి పాపంముక్తి కలుగును.అందువలన అతడుశత్రువున కన్నబలవంతుడగును.

(బలమునకుపాపగ్రహణముపట్టినది. అదితొలగినంత అతడుబలవంతుడుఅయినాడాని అర్థము.)

'వైమృదాయఇంద్రాయ' అనుమంత్రమునఇంద్రుని కొరకు ఏకాదశ కపాలపురోడాశము నిర్వాపము చేయవలెను.యజమానితో సమానుడైనశత్రువు అతనికింంచినవాడైనను,శత్రువు లేనివాడైనను యజమానిశత్రువుచే తిరస్కరించబడుచున్నాడనిఅర్థము. శత్రుఘాతుకమగుఇంద్రరూపమునకు ఏకాదశకపాల పురోడాశ నిర్వాపనముచేసినందునయజమాని శత్రుఘాతిఅగుచున్నాడు. అతడుశత్రువును తొలగించుచున్నాడు.

'ఇంద్రియావతేఇంద్రాయ' అనుమంత్రమునఇంద్రుని కొరకు ఏకాదశ కపాలపురోడాశమును నిర్వాపముచేయవలెను.అత్యంత సామర్థ్యముగల ఇంద్రరూపముకుఏకాదశ కపాల పురోడాశమునిర్వాపము చేసినందునయజమానికి సామర్థ్యముకలుగుచున్నది.

దేవతలుముప్పది ముగ్గురు.పురోడాశ కపాలములుముప్పది మూడు.అందువలన యజమానికిసంపద కలిగించుటకుముప్పది ముగ్గురుదేవతలు యజమానియందు ప్రవేశించుచున్నారు.

3.ఇది ంజితి నామకఇష్టి. ఈ ఇష్టిని గ్రహించినయజమాని శత్రువులతోయుద్ధము చేసిపాప ంముక్తుడై ంజయముసాధించును.

మూడవఅనువాకము

1.దేవాసురులు యుద్ధమునకుసన్నద్ధులు అయినారు.గాయత్రీదేం దేవాసురులు- ఉభయుల - ఓజస్సును,బలమును, ఇంద్రియపాటవమును,ంరత్వము, సంతానాదులనుపశువులను తీసికొనివెళ్లిపోయినది.

దేవాసురులుఆ ంషయము గ్రహించినారు.గాయత్రిని ప్రసన్నముచేసికొనిన వారికి సంపదలుకలుగునని వారు గ్రహించినారు.దేవతలు 'ంశ్వకర్మా'అనియు అసురులు'దాభీ' అనియుసగౌరవముగా గాయత్రినిఆహ్వానించినారు. కానిగాయత్రి ఉభయులలోఏ ఒక్కరిని అనుగ్రహించలేదు.

అప్పుడుదేవతలు ఈ యజుమంత్రమునుకనుగొన్నారు.

2.'ఓజో ంసి సహూంసి బలమసి భ్రాజోంసి దేవానాం ధామనామాసి ంశ్వమసి ంశ్వాయురభిభూః"

నీవేఓజస్సువు. సాహసమవు.బలమవు. దీప్తిం.దేవతలకు స్థానమగుస్వర్గమవు. ంశ్వమవవు.ంశ్వాయువవు. సర్వాయువవు.సమస్తవు. నీవే శత్రువులనుపరాభంంచుదానవు.

3.ఈ మంత్ర ఉపాసన చేతదేవతలు గాయత్రినిప్రసన్నము చేసికొన్నారు.అసురుల ఓజో బలంన్ద్రియంప్రజాం పశూన్ దేవతలువశపరచుకున్నారు.

4.గాయత్రి తొలగిపోయినందునదీని 'గాయత్రిఇష్టి' అన్నారు.

సంవత్సరోవైగాయత్రీ - గాయత్రియేసంవత్సరము కదా! సంవత్సరమేగాయత్రి రూపమునతొలగిపోయినది. దేవతలుఈ ఇష్టిని చేసి అసురులబలాదులనుతీసుకున్నారు. అందువలనదీనిని "సంవర్గఇష్టి " అన్నారు.

5. ఎవనికిశత్రువులు ఉందురోమరియు ఎవడు శత్రువులనుఓడించదలచునోఅతడు శత్రువులఓజోబలములనుతొలగించునట్టిసంవర్గఇష్టిని అనుష్టించవలెను.అగ్నయే పురోడాశమష్టాకపలం నిర్వపేత్.

6. అష్టాకపాల పురోడాశమను ఆరినవేదిక ంద వుంచవలెను.ఓజో ంసి అనుమంత్రమునదానిని తాకవలెను.అందువలన శత్రువుయొక్క ఓజస్సు, బలము,ఇన్ద్రియము, ర్యము,ప్రజలు పశువులుతొలగి యజమానియందు చేరుదురు.అతడు తన శత్రువులనుపరాభూతులనుచేయును.

నాలుగవఅనువాకము

1. ప్రజాపతిప్రజలను సృష్టించినాడు.ప్రజలు ప్రజాపతినిండిచివెళ్లిపోయినారు.ఆ ంధముగ వెళ్ళివారునివసించిన చోట'గర్మ్ముత్' అనుఅరణ్యధాన్యముమొలచినది.

బృహస్పతియుప్రజాపతియు ప్రజలనుఅనుసరించినారు. ప్రజాపతీ!నిన్ను గర్మ్ముత్ ధాన్యసంపదయందు ప్రతిష్టితునిచేయుదురు. అందువలనప్రజలు నిన్నుచేరుదురు' అని బృహస్పతిప్రజాపతిని ధాన్యవంతునిచేసినాడు. అందువలనప్రజలు తిరిగి ప్రజాపతినిచేరుకున్నారు.

2. సంతానముకోరువాడు సంతానఫలప్రాప్తి కొరకు దేవతాకమగుగరుత్ ధాన్యచరునునిర్వాపము చేయవలెను.స్వభాగధేయమునప్రజాపతిని సేంచవలెను.అందువలన ప్రజాపతియజమానికి సమృద్ధిసంతానము కలిగించును.

3. ప్రజాపతిపశువులను సృష్టించినాడు.పశువులు ప్రజాపతినిండిచివెళ్లిపోయినం.ఆ ంధముగా వెళ్లిపశువులు నివసించినచోట **'గర్మ్ముత్'అను అరణ్యధాన్యముమొలచినది.**

పూషదేవతయుప్రజాపతియు ఆ పశువులనుఅనుసరించినారు. ఈ గర్మ్ముధ్ధాన్యముననన్ను ప్రతిష్టించుము.పశువులు నిన్ను చేరగలవు.అని పూష అన్నాడు. 'నన్నుప్రతిష్ఠించుము.గర్మ్ముధ్ధాన్యమునాకు సంబంధించినదిఅగును' అని సోమదేవతఅన్నాడు.

ప్రజాపతిఁ ఉభయులనుప్రతిష్ఠింతును'అన్నాడు. ప్రతిష్ఠించినాడు.అందువలన పశువులుతిరిగి ప్రజాపతినిచేరినం.

4.పశువులు కావలెననుకొనువాడు సోమపూషదేవతాకమగు గార్మ్ముతచరును నిర్వాపము చేయవలెను.అతడు స్వభాగధేయమునసోమపూషదేవతలనుఅర్చించవలెను.అప్పుడు ఆ దేవతలేఅతనికి పశువులనుకలిగింతురు. సోమదేవతరేతస్సు కలిగించును.పూష దేవత పశువులనుకలిగించును.

అయిదవఅనువాకము

1. అగ్నీ!గోవులను తీసికొనిమా వద్దకు ంచ్చేయుము.చంద్రుడా! పశువులకుపుష్టి కలిగించుము.మమ్మ సంతుష్టులనుచేయుము. ఇంద్రుడుమా ఇండ్లలో పశువులనుచేర్చును గాత.

2. సూర్యుడుపశుసహస్రములుకలవాడు. అతడుమా ఇంట ఆనందించునుగాత. పూష పశుపోషకుడు. అతడుధనము చేతబట్టిమా ఇంటికి వచ్చునుగాక.

3. ంధాతయు,జగత్పతియు,ఈశానుడును అగువాడుమాకు ధనములనుఇచ్చును గాత. అతడుమాకు పరిపూర్ణ రక్షణలనుకలిగించును గాత.

4. ప్రజాపతిశ్రేష్ఠుడు. కోరికలు తీర్చువాడు.అతడు మా ఇండ్లలోవేల, పదుల వేలపశువులతో ంహరించునుగాక.

5. ధనపోషకదేవా! దేవతలునీచేత అమృతమును,అనంత కీర్తిని స్వర్గమునందు

స్థాపింపచేసినారు.మా జీవనమునకుగాను నీవు ఆలమందలనుతెచ్చిఇమ్ము.

6. అగ్నిగృహపతి. చంద్రుడుజగత్పాలకుడు. సూర్యుడుమేధాశక్తి కలవాడు.వారికి స్వాహా!

7.గృహపతివగుఅగ్నీ! నీ ఘృతభాగముఉన్నది. దానితో కూడినఓజస్సు ఉన్నది. యజమానినిన్ను అనుసరించిఉన్నాడు. వానిని అతనికిసమకూర్చుము.

నేనుగొప్పవారు ఏర్పరచిన మార్గమునుండితొలగను. యజమానులందుతలమానికమునుఅగుదును గాక. స్వాహా.

ఆరవఅనువాకము

1.పశువు కావలెననుకొనువాడు'చిత్రాయాగము' చేయవలెను.ఇయంవై చిత్రా - ఈ భూమియేచిత్ర కదా! అదికాకఈ భూమి మీద సర్వభూతములుపుట్టుచున్నవి.అందువలన ఈ ధరిత్రియే'చిత్ర' అయినది.

ఈ విషయముగ్రహించి పశువులనుకోరువాడు చిత్రాయాగముచేయవలెను.అందువలన అతనికిపశుసమృద్ధి, సంతానసమృద్ధి, మిథునములునుకలుగుచున్నవి.

2. చిత్రాయాగమునందు సప్త హవిస్సులుకలవు. తొలి హవిస్సుఅగ్నిదేవతాకము.ఆ హవిస్సుచే పశూత్పత్తిబీజమును ఉంచినట్లగును.రెండవది సోమదేవతాకము.ఈ హవిస్సుచే రేతస్సుచేర్చినట్లుగును.మూడవది త్వష్టదేవతాకము.ఈ హవిస్సున చేర్చినరేతస్సు నానా రూపములుదాల్చును. నాల్గవదిసరస్వతీ దేవతాకము.అయిదవది సరస్వద్దేవతాకము.వీరిరువురు స్త్రీ పురుష దేవతలు.ఇది సప్త మిథునములందుమధ్యమము.దీని వలన యజమానిగృహము నందుదైవ్య మిథునముచేరినట్లగును.అందువలన పుట్టినబిడ్డలకు, పశువులకుపుష్టి కలుగును.

ఆరవదిసినీవాలి దేవతాకము.సినీవాలి వాక్ స్వరూపముకలది. ఆ దేవతాకమగుహవిస్సు వలనమాటకు పుష్టి కలుగును.ఏడవది ఇంద్ర దేవతాకమగును.ఇంద్ర దేవతాకచరు ఉత్తమ చరుఅగును. సినీవాలి స్త్రీఇంద్రుడు పురుషుడు అయినందునఇది మిథునము అగుచున్నది.

3. ఈహవిస్సులు, సప్తసంఖ్యాకములు. గ్రామ్యపశువులు సప్త సంఖ్యాకములు.అరణ్య పశువులు సప్తసంఖ్యాకములు. ఛందస్సులుసప్త సంఖ్యాకములు.కావున ఈ సప్త సంఖ్యాకహవిస్సు వలనపశువులు, ఛందస్సులులభించుచున్నవి.

4. కావునయజమాని సప్త హవిస్సులహోమము చేయవలెను.అందలి దేవతలుపుష్టికి అధిదేవతలు.వారు యజమానికి పుష్టికలిగింతురు. అతడు'పుష్యతి ప్రజయాపశుభిః ' అతనికిసంతానపుష్టి, పశుపుష్టి కలుగును.ఈ ఆహుతులుకీర్తి ప్రతిష్ఠలుకలిగించును.

ఏడవఅనువాకము

1.నల్లని వస్త్రమా!నీవు మరుత్సంబంధివి.నీవే మరుత్తులకుబలము అగుచున్నావు.జలధరమునందలి జలధారనుభేదించుము.

(యజమానిఅగ్న్యన్వాధానము చేసి,ఆహవనీయాగ్నిదక్షిణ దిశన అతిక్రమించినల్లని వస్త్రముధరించవలెను.)

2. మరుత్తులారా!రండి. మనోవేగమునరండి. వర్షము కలిగించుపడమటి గాలినివెంట తీసుకొనిరండి.వేగవలె వేగముగారండి. ఆనందించండి.

అశ్వినులారా!మేఘము సాగినది.వానకురిపించినది.అది ధారలుగా కురియుచున్నది.దాని వలన క్షేమము- శుభము - కలుగునట్లుచేయండి.

3. ఎదురుగాలివానకురిపించి జనులనుమురిపించును గాత.తస్మై స్వాహా.

పెనుగాలితోకూడి, వర్షము కలిగించుచు,తీవ్ర ధారాపాతమైమరలును గాక. స్వాహా.

ఉరుముచు,కురియుచు, భయముకలిగించుచు మరలునుగాత. స్వాహా.

పిడుగుపాటులేకుండ, తడుపుచప్పుడు చేయుచు,మెరుపులతో కురియుచు,పొలములను ప్రకాశింపచేయుచు మరలునుగాక.స్వాహా.

రాత్రింబవళ్లుకురియుచు, భూములనుఅన్నింటిని నింపుచుమరలును గాత స్వాహా.

ఈ వర్షముఎంతో కురిసినదని జనులుచెప్పుకొనునట్లుకురిసి మరలును గాత.స్వాహా.

ఎండావానలుకలసి వెలుగులుచూసి మరలునుగాక స్వాహా.

ఉరుముచు,మెరయుచు వర్షించుపురోవాతము మరలివచ్చును గాక.స్వాహా.

4. జలములారా!ీరు వర్షహేతువులు.వానపడినపుడు చప్పుడుచేయువారు. ప్రవహించిసాగువారు. తెల్లనివారు. సూర్యుని కప్పివేయువారు.భూిని తడుపువారు.నురుగు గలవారు. జగన్మిత్రులగుఓషధులను పోషించువారు.రాజులను పోషించువారు.దేశమున పంటలుపండించువారు. ీరు నన్నుఈ యజ్ఞమునందురక్షించండి.

5. కృష్ణాజినముసేచన సమర్థమగుఅశ్వము వంటిది.రజ్జువా! నీవు దానినిబంధించుదానవుఅగుచున్నావు.

(కృష్ణాజినమునుత్రాటితో కట్టవలెను.)

ఎనిిదవఅనువాకము

1. అగ్ని,సోమ, సూత్యులారా!ీరు జనులకు నివాసముకలిగించువారు. మాకుజలము ప్రసాదించండి.ది, భు, అంతరిక్షములవలన కలిగినమేఘములను భేదించండి.మేఘము నుండి వర్షముకలిగించండి. మమ్మురక్షించండి.

ిత్ర,వరుణ, అర్యములారా!మాకు జలమునుప్రసాదించండి. ది,భు, అంతరిక్షమువలన కలిగినమేఘములను భేదించండి.మబ్బులనుకురిపించండి. మమ్మురక్షించండి.

సమానసోమపానము గలఅపాంనపాత్, ఆశు హేమదేవతలారా! మాకుఉదకములు ప్రసాదించండి.ది, భు, అంతరిక్షమువలన కలిగినమేఘములను భేదించండి.మబ్బులనుకురిపించండి. మమ్మురక్షించండి.

2. వర్షమునేలను తడిపివేయుచున్నది.మబ్బులు పగటిపూటనేచీకట్లు ముసిరించుచున్న.రాత్రులు షయముచెప్పపనిలేదుకదా!

3. ఋత్విజాలుచక్కని హస్సునుఅర్పించుచున్నారు. యజమానికొరకు జలధరములనుదినుండి దించుచున్నారు.అ బహు మేఘములైదిని, భుని మంచువర్షము కలిగించుచున్న.ఇ నీరులేని మరుభూిద సహితముకురియుచున్న.

4. మరుత్తులారా!ీరు సముద్రమంతటిమబ్బునుంచివానను పుట్టించండి.పాంసు యుక్తములగునేలలను తడపండి.ీరు భూిు తాపమునుచల్లార్చువారు. మేఘములులోకోపకారములు. మంగళకరములు. ధేనుసదృశములు. ఇి ీకు సంబంధించిని.

క్షీణించుటయేలేదు. ఇతర దేవతలరథములు ిమ్ము అనుసరించి వచ్చునుగాత.

5. మరుత్సంఘమా!ద్యులోకము నుండివర్షము కలిగించండి.ఈ కుండ సముద్ర సదృశము.

దీనినినీటితో నింపండి.

6. గొర్రెగారూ! ీరు జలమునుండిపుట్టినారు. మొదటపుట్టినారు. సముద్రమంతటిమేఘము నుండి వర్షముకలిగించగలవారు.

7. పునర్నవమా- గలిజేరుమొక్కా!నేలను పూర్తిగా తడుపుము.దిినుండి పుట్టినఆకాశమంతటి మేఘమునుభేదించుము.మాకు వర్షము కలిగించుము.ఈశానుడవై నీరు నిండినమేఘద్వారములనుతెరువుము.

8. ద్యులోకమునందలి దేవతలును,అంతరిక్షలోకపు దేవతలును,భూలోకపు దేవతలునుఈ యజ్ఞమునురక్షింతురు గాక. వారు ఈ క్షేత్రమునుఆవేశింతురు గాక. ప్రవేశింతురుగాక.

తొిమ్మదవఅనువాకము

1. కారీరీష్టికర్త **"మారుతమసిమరుతామోజః"**అను మంత్రములచేత నల్లనిఅంచుగల నల్లనివస్త్రమునుధరించవలెను.ఇదియే వర్షరూపమగును.అందువలన అతడువర్షముతో సమానరూపుడు అగును. మేఘమునువర్షింపచేయును.

2.**" రమయత మరుతః"**అనుమంత్రమునయజమాని పడమటిగాలిని ప్రతిబంధించుచున్నాడు.వర్షము కలిగించుటకుతూరుపుగాలి ీచునట్లుచేయుచున్నాడు.

3. ఏడవఅనువాకపు మూడవమంత్రముచేహోమము చేయవలెను.**వాయుర్వై వృష్ట్యాఈశే**

వాయువేవర్షమునకు ప్రభువుఅగుచున్నాడు. కావునయజమాని**వాయుమేవస్వేన భాగధేయేనోపధావతి**. ఆవాయువే అతని కొరకువర్షము కురిపించును.

4. ఏడవఅనువాకము నందలి**'పురోవాతో'**మున్నగుఎనిిది మంత్రములచేయజమాని హోమముచేయవలెను.దిక్కులు నాలుగు.అవాంతర ఆగ్నేయాదిదిక్కులు నాలుగు.కావున ఈ ఎనిిది మంత్రములుఎనిిది దిక్కులందుఎంతో వర్షము కురిపించును.

5. కృష్ణాజినమునందు ఎదురు బియ్యపుపిండిని నల్లని తేనెచేకలుపవలెను.అది హిస్సు అగును.

6. హిస్సునకుసిద్ధి కలుగుటకుగాను వేది మధ్యమునందుసక్తు ిశ్రణము చేయవలెను.

7. యతులనుసాలవృకాదులు భక్షించిని.అప్పుడు రాలిపడినవారి తలలు ఖర్జూరవృక్షములు అయిని.ఆ ఖర్జూర రసము పైనుండిపడినది. అియేకరీరములు అయిని. అి సోమలతాంకుర సదృశములుఅయిని. కరీర శబ్ద వాచ్యములగుఆహుతులుసోమసదృశ ద్యులోకమునుండి వర్షము కురిపించుచున్ని.

(యతులనుసాలవృకాదులు భక్షించుటఏు అనుసంశయము
కలుగకమానదు.పారమహంస్యరూపంచతుర్థాశ్రమంప్రాప్తానాం యతీనాంముఖే బ్రహ్మాత్మప్రతిపాదకో వేదాన్తశబ్దో నాస్తి తాన్యతీంద్రానింద్రో ఆరణ్యేభ్యఃశ్వభ్యః ప్రాయచ్చత్'అనిసాయణభాష్యము.పరమహంసరూపమగునాలుగవ ఆశ్రమముఅవలంభించినయతులనోటబ్రహ్మాత్మప్రతిపాదితమగువేదాంతి శబ్దమువెడలని వారిని ఇంద్రుడుఆరణ్యక పశు పక్షులకు వేసినాడు.

"నిత్యకర్మ పరిత్యజ్య వేదాంతశ్రవణం ినా వర్తమానస్తుసన్యాసీపతత్యేవ నసంశయః" అనిస్మృతి వాక్యము.

సాయణాచార్యులనుకాదనునంత వారముకాము. కాని ఇంతవరకు 'వేదాంత'మను పదము వేదమునరాలేదు. బ్రహ్మఉపనిషత్తులందుప్రతిపాదించబడినవాడు.సాయణుడు ఇచ్చినఉదాహరణముకౌషీతకి బ్రాహ్మణఉపనిషత్తు నందలిది.

'యతీనామ్‌శీర్షాణామ్' అనుదానికి వేద పరమగుమరొక అర్థము ఉండవచ్చును.

సాయణాచార్యులుఋగ్వేదము 10వ మండలము73వ సూక్తము నందలి7వ మంత్రపు భాష్యమున"యతయోమేఘాః " అని అర్థముచెప్పినాడు.

"యద్దేవాయతయో యథాభువనాన్యపిన్వంత" దేవతలుమేఘముల వలెలోకములందు వ్యాపించినారుఅనునది మంత్రార్థముగాచెప్పినాడు.

ఇచటసహితము తలలురాల్చినది మేఘములంకావచ్చును.

యతులుతలలు నక్కలకు,తోడేళ్లకు వేయుటఅసభ్యము, అనాగరకము,అత్యాచారము అగును. ఇదిఆలోచనామృతము.ఁరు ఆలోచించుటకే.)

8. కరీరసక్తువుహంస్సు కావలెను.అది సోమసదృశ్య ఆహుతిఅగును. అందువలనద్యులోకము నుండివర్షము కురియును.

9. కరీరసక్తునుతేనెతో కలుపవలెను.నీరు ఓషధుల, రసమేమధువు అగును.వర్షము, నీరు ఓషధులనుండియేకదా కలుగునది! కావునజలము ఓషధులవర్షము కలిగించుచున్నది.

10.' మాన్దావాశా 'మున్నగు మంత్రములచేత సక్తుతేనెకలుపవలెను.ఇఁ జలములకుపేర్లు. జలములుతమ పేరు ిని దిగివచ్చుచున్నఁ.

యజమానిజలములనుపేర్లతో పిలిచి రమ్మనంతజలములు ఆ పేర్లుగలంగనే వర్షముకురిపించుచున్నఁ.

11.అశ్వము సేచన సమర్థము.మేఘమును అట్లేఅగును. నీరు త్రాగిన మబ్బునల్లని కారు మబ్బైవర్షించును. రూపమునల్లనిదైనందునమేఘము మరింతవృష్టి కలిగించుచున్నది.

పదవఅనువాకము

1. "దేవావసవ్యాః, దేవా శర్మణ్యాః,దేవా సపీతయః"అనుమూడు మంత్రభాగములచేకలిపిన సక్తును ముద్దలుచేయవలెను.ఆ ిధముగా చేయుటవలనఆ మంత్రమునందలిదేవతలు నిత్యమువర్షము కలిగింతురు.

2. ముద్దలుచేసినంత వర్షముకురిసిన హోమముచేయవలెను.కురవనిచో మరుసటిరోజు హం పురోడాశమునునిర్వాపము చేయవలెను.

3. ఀత్రావరుణులురేయింబవళ్ల ప్రతీకలు.మేఘము పగలును,రాత్రియు వర్షించునదేకదా!

యజమానిస్వభాగధేయమునఀత్రావరుణులనుసేంచవలెను.ఆ ఀత్రావరుణులేఅతని కొరకు అహోరాత్రులచేవర్షము కలిగింతురు.

4. (2వమంత్రమునవర్షము కురియకున్నమరునాడు పురోడాశమునిర్వాపము చేయవలెనుఅన్నాడు. దానిని ంవరించుచున్నాడు.)

దామశబ్దఘటితప్రతిపాద్యుడైన**అగ్నయేపురోడాశ మష్టాకపాలం నిర్వపేత్.మారుతగ్ ం సప్తకపాలగ్ ంసౌర్యమేక కపాలం నిర్వపేత్.**

అగ్నిఈ భూలోకము నుండివర్షము కలిగించును.మరుత్తులు వర్షమునుంంధ ప్రదేశములకుచేర్చెదరు. సూర్యుడుతన కిరణములచేత తాపము కలిగించునప్పుడువర్షించును. లోకములనుకప్పివేయుచు మబ్బులనుచేర్చుకొని వర్షించును.

ఈ అగ్ని,మరుత్తులు, ఆదిత్యులేవర్షము కలిగించుశక్తులు కలిగి ఉన్నారు.యజమాని స్వభాగధేయమునఆ దేవతలనేయజించవలెను.వారే యజమాని కొరకుమేఘములచేవర్షింపచేయుదురు.**అవర్షిష్యస్వర్షతేవ**-అంతకు వర్షించనిదైనను మేఘమువర్షించును.

5. మరుత్సంఘములారా!దిం నుండి వర్షమునుతెండి. సముద్రమువంటి కుండనునింపండి. అని చెప్పబడినది.(8వ అనువాకము 5వమంత్రము).

అందుభూలోక, స్వర్గలోకజలములవర్షమును గురించిచెప్పబడినది.ఇంక ఏఀ అనగా భూలోకజలములేస్వర్గలోకమునకు చేరుచున్నం.

6. **'అబ్జాసిప్రథమజా బలమసిసముద్రి యఀ త్యాహ'**(ఇది8వ అనువాకపు 6వ మంత్రము.)దీనిని యజుర్వేదమంత్రముగా గ్రహించవలెను.

7.**'ఉన్నమ్భయపృథింం'** అనుమంత్రము చేతగలిజేరు మొక్కకుహోమము చేయవలెను.ఈ గలిజేరు ఓషధులన్నింటిలోవర్షము కలిగించునది.అదియే సర్వత్ర వర్షముకలిగించును.

8.**'యేదేవా దింభాగా'**అను మంత్రమునకృష్ణాజినమునుందిలించవలెను.అందువలన పృథివ్యంతరిక్షద్యులోకములుప్రీతులగును. యజమానికోరికలను తీర్చును.

అథసప్తమారభ్య దశమాంతైశ్చతుర్భిరనువాకైఃకారీరిష్టిః ప్రతిపాద్యతే.ఏడు నుంచి పదవఅనువాకము వరకుకారీరఇష్టి చెప్పబడినది.

పదకొండవఅనువాకము

1.ఇది త్రైధాతంఇష్టి. ఇందు సర్వఛందస్సులుఅనుసరించబడినవనిచెప్పుదురు.

కకుఛందస్సుత్రిష్టుప్ ఛందస్సుసారమగును. ఉష్ణిక్కు జగతికిసారమగును. ఉష్ణిక్కకుచ్ఛందములందు సర్వ ఛందస్సులుచేరి ఉన్నవి.

2. ఉష్ణిక్ఛందస్సుగాయత్రి ఛందస్సుఅగుచునది. మిగిలిననాలుగు అక్షరములుచతుష్పాద పశుస్వరూపములు.ఈ త్రైధాతవి ఇష్టియందుపురోడాశము మీద మరొకపురోడాశము ఉంచబడును.అట్టివే ఉష్ణిక్ఛందస్సునందలి అధిక అక్షరములు.

(ఉష్ణిక్ఛందమునకు28 అక్షరములు. గాయత్రికి24. 28 24 స ఎక్కువయిన నాలుగుచతుష్పాద స్వరూపములనిచెప్పినాడు.)

3. జగతీఛందస్సుచే సామిధేనిఋక్కును పూర్తిచేసినచో యజమాని యజ్ఞమునునాశనము చేసినవాడగును.కావున త్రిష్టుప్ఛందముచేసమిధేని ఋక్కునుసమాప్తము చేయవలెను.త్రిష్టుప్ఛందస్సుఇంద్రియ సామర్థ్యముకలిగించునది యగును.అందువలన యజమానియజ్ఞమునకుసామర్థ్యము కలిగించినవాడుఅగును. యజ్ఞమునశింపకుండును.

4.**"అగ్నేత్రీ"**అనుటచేఅగ్ని త్రిశబ్దవాచ్యుడు.కావున అగ్ని త్రిష్టుప్‌కుసారూప్యమగును. అందువల్లత్రిష్టుప్ఛందస్కఋక్కుచే పరిసమాప్తిచేయవలెను.

5. త్రైధాతవియజ్ఞము సర్వయజ్ఞస్వరూపముఅగుచున్నది. కోరికలకుకోరికలే ఈ యజ్ఞమునప్రతిపాదించబడును.కావున ఈ యజ్ఞముసమస్త కోరికలు తీర్చునదిఅగును.

6. శత్రువునుహింసించదలచినవాడుత్రైధాతవియయాగమును చేయవలెను.ఇది సర్వయాగ స్వరూపము.కావున ఇది శత్రువునుహింసించును.యజమాని తనశత్రువును నిశ్చయముగనాశనము చేయును.

7. అభిచారహోమమునకుగురియైనవాడు ఈత్రైధాతవిఇష్టిని చేయవలెను.ఇది సర్వయజ్ఞ స్వరూపము.అందువలన యజమానిసర్వయజ్ఞ స్వరూపమగుఈ ఇష్టిని అనుష్టించవలెను.ఇందువలన అభిచారహోమము యజమానినిహింసించదు.

8. సహస్రదక్షిణాక యాగముచేయతలపెట్టినాడు.ఈ త్రైధాతవియేష్టినిఆచరించవలెను.అందువలన అతనికిసహస్ర దక్షిణలుఇచ్చు శక్తి కలుగును.

9. గోసహస్ర దక్షిణాకయాగము చేసినవాని పశువులు నశించును.కావున ఆ యాగము చేయనున్నవాడుత్రైధాతవియయాగము చేయవలెను.ప్రజాపతి త్రైధాతవియయాగము చేసియేపశువులను సృజించినాడు.పశువులను కోరువాడుఈ విషయము గ్రహించవలెను.త్రైధాతవియయాగము చేయవలెను.ప్రజాపతి ఈ యాగమునపశువులను సృజించినరీతి యజమానికిపశువులు కలుగును.

ఉత్తరక్రతువునందుఇవ్వదగిన గో సహస్రముఈ యజమానికి చెందును.

10.యజ్ఞము చేయసంకల్పించిచేయనివాడు దేవతలకుద్రోహము చేసినవాడగును.ఆ దోషపరిహారమునకుగానుసర్వయజ్ఞ స్వరూపమగుత్రైధాతవియేష్టినిచేయవలెను.అప్పుడతడు దేవతలకుదోషము చేసినవాడుకాకుండును.

11.ఈ యజ్ఞము నందుద్వాదశ కపాల పురోడాశముకావలెను. అవి మూడుచతుష్కపాలములుఅగును. మూడింతలుయజమానికి మూడింతలుసమృద్ధి సమకూర్చును.

12.లోకములు మూడు.మూడు లోకములప్రాప్తికి మూడు పురోడాశములుఅగుచున్నవి.

13.ముందు చెప్పినపురోడాశములందు తరువాతచెప్పిన ్రేష్ఠములు.ఏలననగా పృథి, అంతరిక్ష,ద్యులోకము ఒకదానికన్న మరొకటి్రేష్ఠము కదా!

14.ఈ యాగము నందు పురోడాశముయవలది కావలెను.ఇది సమృద్ధి కొరకుఅంతరిక్షలోక సదృశ్యము.

15.పురోడాశము లన్నింటినివ్యర్థము కాకుండఅవదానము చేయవలెను.

16.ఈ యాగము నందు యజమానిహిరణ్యమునుదక్షిణగా ఇవ్వవలెను.అందువలన అతనికితేజస్సు కలుగును.ఘృతాక్త వస్త్రమునుదక్షిణగా ఇచ్చుటవలన పశువులుకలుగును. పాలిచ్చుఆవును దక్షిణగా ఇచ్చుటవలన ఆశీస్సులులభించును.

హిరణ్యముసామవేద రూపము. ఘృతాక్తవస్త్రము యజుర్వేదరూపము.ధేనువు ఋగ్వేదరూపము.మూడింటిని దక్షిణగాఇచ్చినవారికి సర్వరూపములుకలుగుచున్న.

పన్నెండవఅనువాకము

1.ఇంద్రుడు త్వష్టపుత్రునివధించినాడు.త్వష్టకోపించినాడు.సోమయాగము చేయుటకుఉద్యంచినాడు. ఇంద్రుడుతనను యాగమునకుఆహ్వానించుమనిత్వష్టను అడిగినాడు.'నీవు నా కొడుకును చంపినావు.నిన్ను పిలువను'అని త్వష్ట సోమయాగమునకుఇంద్రుని ఆహ్వానించలేదు.అందుకు ఇంద్రుడు యజ్ఞమునుఘ్నము చేసినాడు.బలాత్కారముగా సోమరసముసేంచినాడు.

(ఇది5వ ప్రపాఠకపు మొదటిఅనువాకమున వరించబడినది.).

2. ఇంద్రుడుబలాత్కారముగా పానముచేసిన సోమపు శేషభాగమునుత్వష్ట అందుకున్నాడు.ఇంద్రుని వధించుటకుహోమము చేసిఅగ్నిని కల్పించినాడు. **"స్వాహేన్ద్రశత్రుర్వర్ధస్వ"**అను మంత్రమునవైర్యుత్పాదనకైఅగ్నిని ప్రవృత్తునిచేసినాడు. అపుడు ఊర్ధ్వజ్వాలారూపుడై జ్వలించుచున్నఅగ్నిజ్వాలలు క్రుంగిచల్లారి పోయిన.ఇది మంత్రోచ్చారణలోలోపము వలనజరిగినది. అగ్ని నుంచిమరొకడు జన్మించినాడు.అతడు హోమాధారమగుఅగ్నిని, ఆహ్వానించబడినసోమదేవుని ఆక్రంచినాడు.

3. ఆపుట్టినవాడుఒక్కొక్క బాణము పడునంతమేరకు వ్యాపించినాడు.వృద్ధి చెందినాడు.ఈ లోకములను అన్నింటినిఆక్రంచినాడు. **ఇమాన్‌లోకాన్ ఆవృణోత్‌యత్‌తత్ వృత్రస్యవృత్రత్వ్మ్ అభూత్-** ఈ లోకములనుఆవరించిన వాడుఅగుటవలన అతనికి'వృత్రుడు' అనుపేరు కలిగినది. అదియేఅతని వృత్రత్వము.

4. ఆవృత్రుని వలనఇంద్రుడు భయపడినాడు.వృత్రుడు సర్వలోకములనుఆవరించినాడు. అందువలనఇంద్రునివలె తనకుకూడ స్థానము లేదనిత్వష్ట భయపడినాడు.అప్పుడు వృత్రునివధించుటకుత్వష్ట ఇంద్రునితోస్నేహము చేసినాడు.అతడు వజ్రాయుధమునుప్రోక్షించి ఇంద్రునకుఇచ్చినాడు. **తపో వై స వజ్రఆసీత్.** వజ్రమేతపస్సు అయినది.

5. ఇంద్రునకుఆ వజ్రము ప్రయోగించుసామర్థ్యము లేకపోయినది.అప్పుడు ఇంద్రుని ఎదుటష్ణువు అను మరొక దేవతప్రత్యక్షమైనాడు.'ష్ణూ! వృత్రుని చూచినేను భయపడుచున్నాను.వజ్రాయుధమునుఎత్తలేకున్నాను.వృత్రుని ఏ బలమునశ్వములను ఆవరించెనోఆ బలమును తొలగింతమురమ్ము' అని ఇంద్రుడుప్రార్థించినాడు.

6. ఇంద్రుడువృత్రుని రూపముచూచి భయపడినాడు.అతని భయమునుతొలగించుటకు గానుష్ణువు తన రూపమునుమూడుగా భజించినాడు.వానిలో ఒక రూపమునుభూలోకమునరెండవ దానిని అంతరిక్షమున,మూడవ దానిని ద్యులోకమునస్థాపించినాడు.

7. పృథిఁఏద మూడవ భాగముగాఉన్న ఁష్ణువు ఇంద్రునిముందు నిలిచినాడు.

వజ్రాయుధమునుఎత్తినాడు. అప్పుడువృత్రుడు గడగడలాడినాడు.'నన్ను వధించకుము.

పృథిఁనిఆక్రఁంచ తగిన నాసామర్థ్యమును నీకుఇచ్చెదను' అన్నాడు.ఇంద్రనకు తనసామర్థ్యమును ఇచ్చినాడు.ఇంద్రుడు ఆ సామర్థ్యమునుతీసికొన్నాడు. "నాకు ఈ సామర్థ్యముకలిగించుము" అని ఇంద్రుడుదానిని ఁష్ణువునకు అందించినాడు.మనలో ఇంద్రునకేఈ సామర్థ్యము కలుగునుగాత, అని ఁష్ణువు ఇంద్రునికొరకు ఆ సామర్థ్యమునుగ్రహించినాడు.

8. ఁష్ణువుయొక్క మరొక మూడింటఒక భాగము అంతరిక్షమునఉంచినాడు కదా! ఇంద్రుడుఆ భాగపు ఁష్ణువు వెనుకనిలిచి వజ్రాయుధమునుఎత్తినాడు. అప్పుడువృత్రుడు గడగడలాడినాడు.'నన్ను వధించకుము.అంతరిక్షము ఆక్రఁంచగలనా సామర్థ్యమునునీకిచ్చెదను'అన్నాడు. ఇచ్చినాడు.ఇంద్రుడు దానిని తీసికొన్నాడు.'నాకు ఈ సామర్థ్యము కలిగించుముఅని ఇంద్రుడు దానిని ఁష్ణువునకుఇచ్చినాడు. మనలోఇంద్రునకే ఈ సామర్థ్యముకలుగును గాత' అని ఇంద్రునికొరకు ఁష్ణువు ఆ సామర్థ్యమునుగ్రహించినాడు.

9. ఁష్ణువుయొక్క మరొక మూడింటఒక భాగము స్వర్గమునఉంచినాడు కదా! ఇంద్రుడుఆ భాగపు ఁష్ణువు వెనుకనిలిచి వజ్రాయుధమునుఎత్తినాడు. అప్పుడువృత్రుడు గడగడలాడినాడు.'నన్ను వధించకుము.ద్యులోకమునుఆక్రఁంచగల సామర్థ్యమునునీకు ఇచ్చెదను'అన్నాడు.

10.'ఇంద్రా! మనము ఒకసంధి చేసికొందుము.దానిని అనుసరించి నేనునీలో ప్రవేశింతురు.'అన్నాడు వృత్రుడు.

ఇంద్రుడు:- వృత్రా! అట్లు ప్రవేశించినీవు నన్ను తినివేయుదువా?

వృత్రుడు:- నిన్ను భుజించను.నీ భోగము కొరకే నీ ఉదరపాటవమును దీపింపచేయుదును.అందుకొరకే నీయందు ప్రవేశింతును.

అట్లనివృత్రుడు ఇంద్రునియందు ప్రవేశించినాడు.అతడు ఉదరము అయినాడు.

క్షుత్ఖలువైమనుష్యస్య భాతృవ్యో -ఆకలియే కదా మానవునకుశత్రువు!

యఃఏవం వేద హన్తిక్షుధం భాతృవ్యంc ఈఁషయము తెలిసికొనినవాడు ఆకలి అను శత్రువునుగెలుచును.

11.వృత్రుడు అట్లనితన ద్యులోకమునుఆక్రఁంచు సామర్థ్యమునుఇంద్రునకు ఇచ్చినాడు.మూడవసారి నాకు ఈ సామర్థ్యముకలిగించుము, అని దానినిఁష్ణువునకు ఇచ్చినాడు.మనలో ఇంద్రునకేసామర్థ్యము కలుగునుగాక అని ఇంద్రుని కొరకు ఁష్ణువుఆ సామర్థ్యమునుగ్రహించినాడు.

12.వృత్రుడు మూడుమారులు ఇచ్చినాడు.ఇంద్రుడు మూడుమారులు తీసికొన్నాడు.అట్లగుట వలనత్రిధాతురూప పురోడాశహఁస్సునకు త్రిధాతుత్వముఏర్పడినది.

13.ఁష్ణువు ఇంద్రునకుఅనుకూలుడు అయినాడు.అందువలన ఇంద్రుడుఁష్ణువునకు ఇచ్చినాడు.అందువలన ఈ పురోడాశముఇంద్రాఁష్ణుదేవతాకమైనది.

14.వృత్రుడు ఇంద్రునకుమూడు పర్యాయములుఇచ్చిన సామర్థ్యముఋగ్యజుస్సామసామర్థ్యము అగును.

15.వృత్రుడు ఇంద్రునకువేలరూపములనుఇచ్చినాడు. అందువల్లఈ క్రతువు సహస్రదక్షిణలుకలది అగుచున్నది.

ఆలోచనామృతము

1. ఒకవ్య క్తిని చూచినంతమనకు అతడు అర్థమగునా?అతనితో మాట్లాడినంతఅర్థమగునా? స్నేహముచేసిన అర్థమగునా?దశాబ్దాలు కలసికాపురము చేసి కలసిబాధ్యతలునిర్వహించినదంపతులు ఒకరిని ఒకరుఅర్థము చేసికోలేకున్నారు.ఈ అర్థము చేసికొనుటదుస్తరాతి దుస్తరము.అసంభవమని సహితముచెప్పవచ్చునేమో!

ఎందుకుఈ చిన్నప్రాణికిఇంత క్లిష్టత? ఎందుకుఅతనికి అంత దురవగాహ్యత?ఎందుకు ఎవడు తనకోటనుభేదించనివ్వడు?

ఇదిదురవగాహ్యమైనఅనంత ప్రకృతి సత్యము.సత్యము నిజముచెప్పుట మాత్రముకాదు. సత్యము వాస్తవముమాత్రము కాదు.

అట్లయినసత్యము ఏ ు? అదియేఅనంత రహస్యము.సత్యము భగవత్స్వరూపము. భగవంతుడుఎంతటి అందనివాడోసత్యము అంతటిఅందనిది.

సత్యముఅందదు. అదొక సత్యము.ఆ సత్యము తెలిసినవారే సత్యాన్వేషకులు!ఎంతటి ిచిత్రము!అది అందదని తెలియును.అయినను అన్వేషణ!అదెందుకు? ప్రశ్న అతిసులభము. సమాధానముఅసాధ్యము!!

అన్వేషణమేజీ ితము కదా! అన్వేషణఒక జీ ితముతో ముగియదు.ఇది దేహాంతరములకుసహితము మారును.ఇదివట్టి ిశ్వాసముకాదు. నిశ్చయము.

2. ఇంతటిచర్చ ఏలననఒక వ్య క్తిని అర్థముచేసికొనుటకు ఈర్ష్యాద్వేషములకుఅతీతమైన నిరంతరఅన్వేషణము అవసరము.అయినను అర్థమగుటనిశ్చయము కాదు.

ఇదివ్య క్తి ిషయము.పరమ ప ిత్రము, సనాతనము,అపౌరుషేయమైన వేదమునుగురించి ివరించుటదుస్తరము.

వేదముఅక్షరము. స్వరము మాత్రముకాదు. దానికి ఒక ఆత్మ ఉన్నది.అందు పరమాత్మ ఉన్నాడు.కావున వేదపు బాహిరరూపమును చూచిఅభిప్రాయము ఏర్పరచుకొనుటమూర్ఖత్వమునకుపరాకాష్ట!

వేదముఆ ిర్భ ించిన నాటినుంచిదానిని అర్థము చేసికొనుటకునిరంతర అన్వేషణ, ప్రయత్నములుకొనసాగుతున్న ి. కొనసాగనున్న ి.కొనసాగవలెను.

3. వేదమువైరాగ్యము అనుమాటఅనంత అసత్యము.వేదము జీ ించుటకు- సుఖజీవనమునకుసంబంధించినదిమాత్రమే! మానవునికిసుఖశాంతులు కలిగించుటయేవేదపు పరమార్థమనినేను గ్రహించినాను!

4. ఈఅనువాకమున చెప్పినకథకు సామాన్య జీ ితమునకుఎంత సామ్యము ఉన్నది!

) త్వష్టకొడుకును ఇంద్రుడుచంపినాడు. కొడుకునుచంపిన వానిిపైద పగ

అతిసాధారణముకదా! హంతకునిపరిమార్చ దలచుటసహితము మానవసహజము కదా!ఏలనన ఈ సమాజముమానవ సంబంధాలపైద కదా నిలిచి ఉన్నది!

)పగసాధించదలచినవానికి బుద్ధి సరిగా పనిచేయదు. త్వష్ట ిషయమున అదేజరిగినది. అందరి ిషయమున అదేజరుగుచున్నది!

)పగతో మండి పడుతున్నతండ్రి మంత్రమునతప్పు చదిినాడు.

"స్వాహేన్ద్రశత్రుర్వర్ధస్వ"ఇది మంత్రము.ఇందు స్వాహా అగ్నికి. కోరినదిఇంద్ర శత్రువు వర్ధిల్లవలెనని,కాని స్వరము మారి "స్వాహాఇంద్ర""శత్రువర్ధస్వ"అయినది. ఇంద్రునకుస్వాహా. శత్రువువర్ధిల్లును గాకఅయినది. అందువలనలోక శత్రువు జన్మించినాడు.

భాషకుయాస ప్రాణము. భాషపలుకు ిద ఆధారపడును.ఏ భాషకును పర్యాప్తములైనఅక్షరములు లేవు.ఇందుకు ఆంగ్ల అక్షరమాలనిదర్శనము!

"వచ్చావ!"అనే దానికి పలుకుబడినిఅనుసరించి సామాన్యము,ప్రశ్నార్థకము, ఆశ్చర్యార్థకముఅగుచున్ని.

త్వష్ట చేసినది స్వరదోషము.పలుకుటలో తప్పు.అది సాధారణము కదా!

కానికోపమున ఉన్నప్పుడుఆచితూచి పలుకుటఅవసరము. అట్లు చేయకున్నఅనర్థము కలుగును.

)అపస్వర దోషము వలనఇంద్రునకు త్వష్టకు,లోకమునకు అపకారముకలిగించు వృత్రుడుపుట్టినాడు.

అన్యునివధించబూనినత్వష్టకు తన ఉనికికిహాని వచ్చినది.తనతోటిదేకదా లోకము! తానులేకున్న లోకములేదు కదా! తనఉనికి కొరకు పుత్ర హంతకునితోసఖ్యము చేసినాడు!

జీితముఎంత ిచిత్రమండీ!నిన్న కొడుకును చంపినాడనికసిగలవాడు తనఉనికి కోసము వానితోనే స్నేహముచేసినాడు!

) ఇంద్రుడుఒక బాలుని హతమార్చినపాపము చేసి ఉన్నాడు.పాపము అతని బలమునుతిని వేసినది. త్వష్టవజ్రము ఇచ్చినాడు.ఇంద్రుడు దానిని లేపలేక పోయినాడు. నిర్వీర్యుడైనాడు.

ధర్మమునకుివక్రతలేదు.అది అందరకు సమానమే!

)త్వష్ట బలవంతుడే.పగబూని నిర్వీర్యుడు అయినాడు.ఇంద్రుడు బలవంతుడే.పాపము చేసి నిర్వీర్యుడుఅయినాడు. వజ్రముబలము కలదే!వాడగలవాడు లేడు.

)వృత్రుడు పగకు పుట్టినవాడు.ముల్లోకములనుఆవరించినాడు. ప్రజాశ్రేయస్సుకొరకు వృత్రుడు పోవలసిఉన్నది. అందుకు ఒక మహాత్ముడుిష్ణువు అవతరించినాడు.

ిష్ణువుఇంద్రుడు కలసి శత్రుత్వరూపఇంద్రుని వధించలేదు.శత్రుత్వము వధించరానిది.

వృత్రునిసామర్థ్యమును సహించలేనంతటిదుర్బలుడైనాడుఇంద్రుడు. కల్మషరహితుడైనిష్ణువు దానిని ధరించినాడు!

ఇదిజీితమునకు సంబంధించినకథ కాదా! మానవతత్త్వమునుపరిశీలించినది వేదము.ఏనాటి - ఈనాటి - రేపటిమానవుడు ఇంతకుించి ప్రవర్తించునా?

ఇచటఒక రామాయణ వృత్తాంతము.భరతుడు మంధరకుటిలబుద్ధినిచంపతలచినాడు.

చంపలేదు- లేడు!

ఇదివాస్తవ మానవమనస్తత్వ చిత్రణ!

5. ఒకకథ చెప్పి నీతిబోధించుట ప్రచారముచేయుట వేదమునేర్పినది. ఇది మౌలికము.

ఎంతోప్రగతి సాధించినామనుకొనుచున్ననేడు సాహిత్యము,సినీమాలు, టీ.ిలు,పత్రికలు మున్నగున్నిఅన్నియు అదేపని చేయుచున్నికదా!

పదమూడవ అనువాకము

1. దేవతలుక్షత్రియుల వలనభయపడినారు. కావునగర్భము నందున్నప్పుడేక్షత్రియుని శక్తినిబంధించినారు. కావునక్షత్రియుడు బలహీనుడైపుట్టుచున్నాడు.శక్తి కోల్పోక పుట్టినక్షత్రియుడు శత్రువులనుసంహరించుచులోకమున సంచరించినాడు.

2. క్షత్రియుడుఅప్రతిరుద్ధక శక్తికలిగి జన్మించి శత్రువులనుసంహరించుచుసంచరించవలెనన్నయజమాని ఇంద్రబృహస్పతిదేవతాకమగు చరునునిర్వాపము చేయవలెను.క్షత్రియుడు ఇంద్రునిఅంశము వాడు కాగా బ్రాహ్మణుడుబృహస్పతిఅంశము అగును. ఆ చరు నిర్వాపమువలన బృహస్పతిసామర్థ్యమున ఇంద్రాంశగల దేవతాప్రతిబంధమునుండిముక్తుడు అగును.

3. ఈయాగమునందు బంగారుత్రాడు దక్షిణ అగును.అందువలన దేవతాప్రతిబంధమునుండి ిముక్తుడుఅగును.

పదునాలుగవఅనువాకము

1. ఆదిత్యుడుచంద్రుని వృద్ధిక్షయములకు కారకుడు.అతడు నిత్యమునవనవోన్మేషముగవెలుగుచున్నాడు.ఆదిత్యుడు పగటికిగుర్తు. అతడు ఉషః కాలమునతూర్పున ఉదయించుచున్నాడు.దేవతలకు హిర్భాగములుకల్పించుచున్నాడు.ఆదిత్యుడు దీర్ఘాయుష్యునుఇచ్చును గాత.

2. ఆదిత్యులుచంద్రునకు రోజుకుఒకకళను చేర్చుచువృద్ధిచెందించుచున్నారు.పున్నినాటి చంద్రుని- స్వయముగా క్షీణరహితులగుఆదిత్యాది దేవతలురోజుకు ఒక కళచొప్పునతగ్గించుచున్నారు.ఆ చంద్రుడును,ఆదిత్యులును,బృహస్పతియు,దేవతలునుమాకు అభ్యుదయముకలిగింతురు గాక.

3. ఇంద్రుడా!నీవు తుర్పుదిశకుఅధిపతిి. ఉత్తరదిక్కున శత్రుఘాతకుడవు.నదులు ప్రవహించుప్రదేశములనుఅన్నింటిని జయించినవాడవు. కోరికలనుతీర్చువాడవు. హోమార్హుడవు.ఆహవనీయమునకుదక్షిణమున ఋత్విక్కులునీకు హిస్సును ఇచ్చుచుందురు.కావున అచట నిలుపుము.

4. ఇంద్రుడుసర్వత్ర జయించుచున్నాడు.పరాజయము ఎరుగడు.అతడు రాజులందరిలోఅధికుడు. రాజ్యములేని రాజులకురాజ్యము సంపాదించిఇచ్చువాడు.

ఇంద్రా!నీవు రాజులందరకుశరణ్యుడవు. నమస్కరించతగినవాడవు. పరకీయసేనలన్నింటినిఓడించుటకు సిద్ధపడుము.

5. ఇంద్రుడు మహిమాన్వితుడు. అతని మహిమ పృథిి, అంతరిక్షము, ద్యులోకములందు వ్యాపించి ఉన్నది. ఇంద్రుడు యుద్ధములందు తన సేనను అభిముఖముగా నడిపించును. అతడు స్వతంత్ర ప్రభువు. ఎంతటివానికిని

పరతంత్రుడు కాడు. యుద్ధమునకు సత్వరమే బయలుదేరుటకు ఇంటియందే ఆయుధములు కలవాడు. శత్రుసేన ఁద దూకు స్వభావము ఉన్నవాడు.

6. ఇంద్రా! నీవు శురుడవు. స్థావర, జంగమాత్మక ిశ్వమునకు ప్రభువువు. స్వర్గమును చూపగలవాడవు. పాలు చేసిన ఆవు వలె నిన్ను మాటిమాటికి పిలుచుచున్నాము.

7. ఇంద్రా! మేము కర్తలము. అయినను అన్నములను ఇమ్మని నిన్ను పిలుచుచున్నాము. మేము మానవులము. శత్రుసేనల అశ్వములను చూచి నన్ను పిలుచుచున్నాము. మాకు తగిన శక్తి నిమ్ము. మమ్ము కాపాడుము.

8. ఇంద్రా! ద్యులోకములు వందలు అగుగాక. భూలోకములు వందలు అగునుగాక. అయినను నీకు సరిరావు. నీవు ద్యావాపృథ్వులకు అల్లుడవు. అయినను నిన్ను వారు అనుకరించజాలరు. సూర్యులు సహస్ర సంఖ్యాకులైనను వజ్రివగు నీకు సరికాలేరు.

9. హర్యశ్వములు గల ఇంద్రా! ఋత్విజుల బాహువులచే అభిషేకము చేయబడినదియు కల్మషరహితమును నీ కొరకు రాళ్లచే అభిషుతమగు సోమమును సేంచుము. ఆనందించుము.

10. జలములు ధనము కలం. మమ్ము కలసి మురిసి పోవునం. ఎన్నో అన్నములు కలం. అం మాస్వాంయగు ఇంద్రుని యందు చేరును గాత. ఆ జలములు, మాస్తుతులు ధ్వనులందు మేము ఆనందింతుము గాత.

11. **'ఉదగ్రే శుచయస్తవశుక్రాః'** ఇత్యాది పురోనువాక్యకు ఇది ప్రతీక. ప్రథమకాండపు ప్రపాఠకమున ివరించబడినది. **"ంజ్యోతిషాబృహతా భాత్యాగ్నిః"** ఇత్యాది యాజ్యకిది ప్రతీక. మొదటి కాండపు రెండవ ప్రపాఠకమున ివరించబడినది.

12. **' ఉదుత్యం జాతవేదం'** ఇత్యాది పురోనువక్యకు ఇది ప్రతీక. 1వ కాండము 4వ ప్రపాఠకమున వ్యాఖ్యానము.

13. సూర్యదేవ! నీవు గొప్పగా పలుకువాడవు. నీవు కిరణ కేశిం. నిన్ను సప్తాశ్వరథము వహించుచున్నది.

14. ఆ మండలము ిత్ర, వరుణ, అగ్నుల ఉపలక్షితము. సకల ప్రాణిజాలమునకు నేత్రప్రాయము. నానా వర్ణములది. అది కిరణ సేనా యుక్తమై ఉదయించుచున్నది. ఆ మండల స్థితుడగు సూర్యుడు సకల స్థావరజంగములకు ఆత్మ అయినవాడు. అతడు ద్యావాపృథివ్యంతరిక్షములందు వ్యాపించినాడు.

15. ిశ్వేదేవతలు సత్యమును వర్ధిల్లచేయువారు. ఋతువులను అనుసరించి చేయు కర్మలకు ఆహ్వానించబడువారు. వారు క్షీరసారమగు హంస్సును సేంతురు గాక.

16. ిశ్వేదేవతలారా! ఁరు మా ఆహ్వానములను ినండి. ఁరు అంతరిక్షమున ఉన్నారు.

పృథింయందు ఉన్నారు. ద్యులోకమున ఉన్నారు. అగ్ని జిహ్వలై ఉన్నారు. యాగ ఉద్దేశ భూతులయి ఉన్నారు. ఁరందరు ఈ యజ్ఞమున ఆసీనులు కండి. ఆనందించండి.

శ్రీమదాంధ్రవచన కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహిత

రెండవకాండము నందలి ప్రపాఠకము సమాప్తము.

అగ్నేనయ సుపథారాయే అస్మాన్ ిశ్వాని దేవ వయునాని ిద్వాన్ ।

యుయోద్యస్మజ్జుహు రాణమేనో భూయిష్ఠాతే నమ ఉక్తిం ిధేమ ॥

అయిదవ ప్రపాఠకము

మొదటి అనువాకము

(4 - 12 నందలి త్వష్ట కథకు ఇది పూర్వభాగము.)

1. త్వష్ట పుత్రుడు ిశ్వరూపుడు. అతడు దేవతలకు పురోహితుడు అయినాడు. అతడు అసురులకు మేనల్లుడు. ిశ్వరూపునకు మూడు తలలు కలవు. అతడు ఒక దానితో సోమపానము చేసినాడు. రెండవ దానితో సురాపానము చేసినాడు. మూడవ దానితో అన్నము తినువాడు.

ిశ్వరూపుడు ప్రత్యక్షముగా దేవతలకు హిస్సు అర్పించమని చెప్పినాడు. పరోక్షముగా అసురులకు హిర్భాగము అందించమని చెప్పినాడు. అందరి ముందు ఒక మాట చాటుగా ఒకమాట చెప్పువాని ిషయము నమ్మకము కలుగకుండును.

ిశ్వరూపుడు అట్లు చెప్పుటవలన ఇంద్రునకు అనుమానము కలిగినది. అతడు స్వాిు ద్రోహము చేయుచున్నాడనియు, దేశమును అన్యులకు వప్పగించగలడనుకున్నాడు. ఇంద్రుడు తనవజ్రాయుధముతో ిశ్వరూపుని మూడుతలలు నరికినాడు.

అట్లు నరకబడిన తలలో సోమము త్రాినది కముజు పిట్ట కల్లుత్రాగినది పిచ్చుక - అన్నము తినునది తీతువు అయినది.

2. ఇంద్రుడు ిశ్వరూపుని హత్య చేసినాడు. ఆ బ్రహ్మహత్యాపాతకమును తన దోసిట పట్టి సంవత్సరకాలము భరించినాడు. సకల ప్రాణులు ఆ ఇంద్రుని బ్రహ్మహన్త అని ఆక్రోశించిని.

3. ఇంద్రుడు భూిు వద్దకు పోయినాడు. తన బ్రహ్మహత్యా పాపపు మూడవ భాగము తీసికొనవలసినదని కోరినాడు.

ఇంద్రుడా! జనులు నన్ను స్వేచ్ఛగా త్రవ్వుచున్నారు. అందువలన నేను బాధలు పడుచున్నాను. కావున అట్లు జనులు త్రివ్వన గుంతలు సంవత్సరము లోపల నిండవలెను. అందువలన నా బాధలు తగ్గును అని భూిు అన్నది.

సంవత్సరమున కన్న పూర్వపుి అయినను జనులు త్రివ్వన గుంతలు నిండునట్లు వరము ఇచ్చుచున్నాను అన్నాడు ఇంద్రుడు. ఆ వరము పొందిన భూిు ఇంద్రుని పాపము నుండి

మూడవ భాగమును తీసికొన్నది.

ఆ ిధముగా ఇంద్రుని నుండి భూిు గ్రహించిన బ్రహ్మహత్య పాతకపు మూడవ భాగము భూిు ీంద ఊషరక్షేత్రమైనది. కావున శ్రద్ధగల ఆహితాగ్ని పరుడు తనంతట తాను ఊషరక్షేత్రమున నివసించరాదు. అది బ్రహ్మహత్యారూపము అగును కదా!

4. ఇంద్రుడు వృక్షముల వద్దకు పోయినాడు. తన బ్రహ్మహత్యాపాపము యొక్క మూడవభాగము తీసికొనవలసినదని కోరినాడు.

ఇంద్రుడా! మమ్ములను కొట్టిన చోట మాకు భాదకలుగుచున్నది. మాకు అట్టి బాధకలుగకుండునట్లు వరము ప్రసాదించుము అని చెట్లు కోరినవి.

ఇంద్రుడు ఆ వరము ఇచ్చినాడు. చెట్టుని కొట్టిన చోట మరిన్ని మొలకలు మొలుచును అని చెప్పినాడు. చెట్లకు వరము లభించినందున అవి ఇంద్రుని బ్రహ్మహత్యా పాతకము నందలి మూడవ భాగమును తీసికొన్నవి. ఆ బ్రహ్మహత్యా పాతకము చెట్లనుండి వెడలి ఘనీభూతమగు రసము అయినది.

అందువలన చెట్టు నుండి చిన్నప్రదేశము నుండి వెలువడి ఘనీభవించిన లోహిత వర్ణ పదార్థము మాత్రమే తినరానిది. ఇతర విధమగు నిర్యాసము నిషేధము కాదు.

5. ఇంద్రుడు స్త్రీల వద్దకు వెళ్లినాడు. తన బ్రహ్మహత్యా పాపము యొక్క మూడవ భాగము తీసికొనవలెనని కోరినాడు.

ఇంద్రుడా! మేము రుతుసంబంధమగు వీర్యము వలన సంతానమును పొందుచున్నాము. మా కోరికననుసరించి ప్రసవము వరకు పురుషుని కలుసుకొనునట్లు వరము ఇమ్ము అని అడిగినారు.

ఇంద్రుడు ఆ వరము ఇచ్చినాడు. అందువలననే స్త్రీలకు రుతు సంబంధ వీర్యము వలన సంతానము కలుగుచున్నది. వారు ప్రసవ పర్యంతము పురుషునితో సంగమించుచున్నారు. అప్పుడు స్త్రీలు బ్రహ్మహత్య యొక్క మూడవ భాగమును తీసికొన్నారు.

బ్రహ్మ హత్య యొక్క మూడవ భాగము స్త్రీల రజస్వల అయినది. అందువలన రజస్వల అయిన స్త్రీతో మాట్లాడరాదు. ఆమెతో సహా కూర్చుండరాదు. అమెతో అన్నము తినరాదు. స్త్రీయొక్క రజస్వల బ్రహ్మహత్యకదా!

కొందరు దీనికి పక్షాంతరము చెప్పుదురు. స్త్రీలకు స్నానము అన్నము వంటిది. కావున స్నానము చేయరాదనియు, మిగిలినవి వారి ఇష్టమని నిర్ణయించినారు.

6. రజస్వలయైన స్త్రీ సంభోగము వలన ఆమెకు మిథ్యాపవాదు కలవాడు పుట్టును.

రజస్వలయై అరణ్యము నందు సంభోగించిన దానికి దొంగ పుట్టును.

రజస్వలయై సిగ్గుచే మాట్లాడు దానికి సంభోగము వలన సిగ్గుపడు వాడు పుట్టును.

రజస్వలయై స్నానము చేయు దానికి సంభోగము వలన మరణశీలుడు పుట్టును.

రజస్వలయై తైలాభ్యంజనము చేయుదానికి సంభోగము వలన కుష్ఠురోగి పుట్టును.

రజస్వలయై బొమ్మలు గీయు దానికి సంభోగము వలన కేశశూన్యుడు, అపమరణ యుక్తుడు జన్మించును.

రజస్వలయై కంటికి కాటుక పెట్టుకొను దానికి సంభోగము వలన గ్రుడ్డివాడు పుట్టును.

రజస్వలయై పండ్లు తోము కొను దానికి సంభోగము వలన మలినదంతుడు పుట్టును

రజస్వలయై గోళ్లను కత్తిరించుకొను దానికి సంభోగము వలన పిప్పిగోళ్ల వాడు పుట్టును.

రజస్వలయై త్రాడు పేనుచున్న దానికి సంభోగము వలన ఉరిపెట్టుకొను చచ్చువాడు పుట్టును.

రజస్వలయై ఆకుతో నీరు త్రాగు దానికి సంభోగము వలన పిచ్చివాడు పుట్టును.

రజస్వలయై కాలిన మట్టి మూకుడులో నీరు త్రాగు దానికి సంభోగము వలన పొట్టివాడు పుట్టును.

రజస్వలయై సంతాన రక్షణకోరు స్త్రీ మూడురాత్రులు వ్రతమును ఆచరించవలెను. దోసిలితో గాని, పచ్చిమట్టి మూకుడుతో గాని నీరు త్రాగవలెను.

ఆలోచనామృతము

1. మానవుడు స్వేచ్ఛాజీి. స్వార్థపరుడు. నిరంకుశుడు. తమ తమ స్థాయిలలో ఇది అందరకు వర్తించునది.

మానవుడు సంఘజీి. అతని బ్రతుకునకు ఎంతమంది సాయమో కావలెను. నీరు త్రాగుటకు మాత్రమునకు 1. నీటి వనరు ఏర్పరచువాడు 2. నీరు తెచ్చువాడు. 3. పాత్ర చేయువాడు. 4. నీరు అందించువాడు కావలసి ఉన్నారు.

మానవులందరు కొంత స్వేచ్ఛవాదులు కొని నిబంధనలకు లొంగి ఉండునట్లు చేసిననే మానవుడు జీించగలడు. ఈనాటి మనిషి - తనకు తెలియకనే - కొన్ని నిబంధనలకు కట్టుబడి ఉన్నాడు.

మానవుని ఈ దశకు తెచ్చుటకు ఎన్ని యుగములు, ఎన్ని పరిశోధనలు, ఎందరు మహానుభావుల త్యాగములు అవసరమైనవో! ఇందుకు వేదము ఎంతగానో తోడ్పడినది అనుట నిర్వివాదాంశము.

ఎంతటి పరిశ్రమ వలననో మానవ సంబంధములు, కుటుంబము స్థిరపడిని. ఈ యాంత్రిక నాగరికత మానవ సంబంధములను కకాికలు చేసి మనిషిని మొదటికి తెచ్చుచున్నది. ఈ ిషయము ఎల్లరు గ్రహించుచున్నారు. అయినను అందరు నిస్సహాయులైనారు.

2. ఈ కథ ఎంత సొగసుగా చెప్పినాడు! మానవుని బలహీనతలను ఎంత సూక్ష్మముగా పరిశీలించినాడు! చెప్పవలసినది చాలా ఉన్నది. స్థలము సమయము నియంత్రించుచున్ని.

మానవ సమూహములు మంచి కొరకు ఏర్పడిని. సామూహిక జీవనము, పరస్పర అవగాహనకు అి ఏర్పడిని. మానవులు, దేవతలు, రాక్షసులు ఇట్టి తెగలు.

ిశ్వరూపుడు త్వష్ట యను దేవత పుత్రుడు. అతడు అసురులకు మేనల్లుడు అయినాడు. అతడు ఉభయుల పక్షము వహించ వలసి వచ్చినది. అదియే ప్రమాదమునకు దారి తీసినది.

మన పూర్వులు ఆంతరసమూహిక సంబంధములనే కాని బాహిరసామూహిక సంబంధములను నిషేధించుట ఎంతో ఆలోచించి చేసిన నిర్ణయము. అనాలోచితముగా దానిని మనము ిడిచినాము. అనుభిించుచున్నాము.

ఏది చేసినను నేరుగా చేయవలెను. చాటుగా చేయరాదు. ిశ్వరూపుడు చాటుగా చేసినాడు. ఇంద్రుని వలన శిక్ష అనుభిించినాడు.

శిక్షించిన ఇంద్రుడు శిక్ష ఎందుకు అనుభిించినట్లు? ఇంద్రుడు తన సమూహపు రక్షణకు ిశ్వరూపుని వధించినాడు. ఇది ిశ్వశ్రేయస్సు కాదు. అందువలన సంవత్సరము శిక్ష అనుభిించినాడు. అపఖ్యాతి పాలైనాడు.

ఇంద్రుడు తన తెగను రక్షించుటకు శిక్ష ిధించినది నిజము. కాని అతడు వంచనను శిక్షించినాడు. ఇది ిశ్వశ్రేయకము. అందువలననే, భూిు, వృక్షము, మాతృమూర్తి అతనికి సహకరించినారు!

వరములు ఎంత బాగున్నవి! భూమిలో ఏర్పడిన గుంతలను పూడ్చవలెను. నేడు సహితము గనులు త్రవ్వినప్పుడు పూడ్చవలెనను శాసనము ఉన్నది. అది చేయనందుకే భూకంపము.

కొట్టిన చెట్టునకు కోకొల్లలుగ పిలకలు మొలవకున్న ప్రాకృతిక సంపద నిలువజాలదు. నేటి సైంటిస్టు చెట్లన్నింటిని కొట్టి చెట్టు విలువ తెలుసుకున్నాడు. కాని సమాజము సైంటిస్టు అధీనమున లేదు. స్వప్రయోజన పరులు చెట్లను ఎదగనీయుట లేదు.

3. స్త్రీ మాతృ స్వరూపిణి. ఆమెకు సంబంధించిన ప్రధాన విషయములు ఇచట చెప్పబడినవి.

ఆధునిక పరిశోధన వెర్రితలలు వేయుచున్నది. పాలపొడి పెత్తందార్ల కింద నలిగిన పరిశోధన దశాబ్దముల తరువాత తల్లిపాలు మంచివని తేల్చినది. కుక్క, పిల్లి, పంది వంటి జంతువులకు సహజముగా తెలిసిన దానికి పరిశోధనలు! "మాతృస్తనామివశిశోరమృతాయమానౌ" శ్రీ వేంకటేశ్వరుని పాదద్వయము శిశువులకు స్తన్యము వలె అమృతాయమానమగును.

సంభోగ సమయమున స్త్రీ యొక్క మానసిక పరిస్థితి మీద సంతానము భవిష్యత్తు ఆధారపడి ఉంటుంది. అందువలన స్త్రీ జాతి సంతోషముగా ఉండవలెననియే **"యత్ర నార్యస్తు పూజ్యంతే"** అను ఆర్యోక్తి. ఇందుకు సంబంధించి ఒక భారత వృత్తాంతము ఉన్నది.

భరతవంశము అంతరించుచున్నది. సత్యవతి వ్యాసుని తలచినది. అతను వచ్చినాడు. ఆమె వ్యాసుని తన కోడండ్లకు సంతానము కలిగించమన్నది. అతడు అంగీకరించినాడు. ఆమె వ్యాసుని అంబిక వద్దకు పంపినది. వ్యాసుని చూచి అంబిక భయమున కనులు మూసుకున్నది. ఆమెకు గ్రుడ్డి ధృతరాష్ట్రుడు పుట్టినాడు. అంబ వ్యాసుని కూడినపుడు భయమున పాలిపోయినది పొందు రాజు పొందు రోగముతో పుట్టినాడు.

సంతానమునకు స్త్రీల మనసు ఎంతో ముఖ్యమని గమనించవలెను.

రెండవ అనువాకము

1. ఈ లోకములను ఆక్రమించినందున వృత్రునకు ఆ పేరు కలిగినది.

2. ఇంద్రుడు ప్రజాపతి వద్దకు వెళ్లినాడు. నాకు శత్రువు పుట్టినాడు. అని విన్నవించినాడు. ప్రజాపతి మంత్రజలమున వజ్రమును తడిపినాడు. ఈ వజ్రము చేత శత్రువును వధించుము అని ఇంద్రుని చేతికి ఇచ్చినాడు. ఇంద్రుడు ఆ వజ్రమును అందుకొని బయలుదేరినాడు.

3. వజ్రముతో ఉన్న ఇంద్రుని చూచి "ఇంద్రా! మేము వృత్రుని ముఖమునందున్నాము. వృత్రుని వధించకుము" అన్నారు అగ్ని సోములు.

"మీరు నాకు సంబంధించిన వారు. నా వద్దకురండి" అని ఇంద్రుడు అన్నాడు.

"అట్లయిన మాకు హవిర్భాగములను ఏర్పరుచుము" అని అగ్ని సోములు ఇంద్రుని అడిగినారు.

పూర్ణమసి యాగమందు అగ్ని సోములకు కూడా దశకపాల పురోడాశమును ఇంద్రుడు ఏర్పరచినాడు.

4. ఇంద్రా! మేము వృత్రుని నోటిలో ఉన్నాము. అతని దంతముల క్రింద నలుగుచున్నాము. రాలేకున్నాము' అన్నారు అగ్నిసోములు.

అది నిన్న ఇంద్రుడు చలి జ్వరమును, తరువాత కలుగు తాపమును పుట్టించినాడు. ఇది శీతజ్వర, తాపముల జన్మవృత్తాంతము. ఈ ిషయములు తెలిసిన వానికి శీతజ్వర తాపములు ఉండవు.

ఇంద్రుడు ఈ శీతజ్వర తాపములను వృత్రుని ీద ప్రయోగించినాడు. శీతజ్వర బాధలో ఉన్న వృత్రుని ముఖము నుండి అగ్ని సోములు బయటపడినారు.

5. అప్పుడు వృత్రుని ప్రాణ, అపానములు ిడిచిని. ప్రాణము దక్షశబ్దవాచ్యము. అపానము క్రతుశబ్ద వాచ్యము. కావున యజమాని క్రతువునందు 'నాకు దక్ష క్రతువులు కలుగును గాత' అను మంత్రమును ఉచ్చరించవలెను. అందువలన యజమానికి ప్రాణ, అపానములు, దీర్ఘఆయువు కలుగును.

6. ఇంద్రుడు ఆ ిధముగా అగ్ని సోములను వృత్రుని నోటినుండి ిడిపించినాడు. పూర్ణిమనాడు వృత్రహనన హేతువగు ఆజ్యభాగ హిస్సును ఆర్జించినాడు. ఈ వృత్రాంధకారమును పూర్ణిమ ధ్వంసము చేయుచున్నది. అమావాస్య నాడు అంధకారము తిరిగి ఆవరించుచున్నది. అందువలన పూర్ణిమనాడు వృత్ర హనన సంబంధమగు " **అగ్నిర్వృత్రాణి...**" అను ఋక్కును - అమావాస్యనాడు "**కంర్వ్రేణ.......**" అను ఋక్కును పఠించవలెను.

7. ఇంద్రుడు వృత్రహనన హేతువగు ఆజ్యరూపమును సంపూర్ణము చేసినాడు. వజ్రమును అందుకొన్నాడు. వృత్రుని ీదకుసాగినాడు.

"వృత్రుడు పృథిి నుండి దిి వరకు వ్యాపించియున్నాడు. అతనిని వధించవలదు" అని ద్యావాపృథ్వులు అన్నిి. అందుకు ఇంద్రుడు సుముఖుడుగా లేడని గ్రహించి వరములు అడిగినిి. నేను నక్షత్రములతో కూడుకొని ఉండవలెనని దిి కోరినది. నేను మనుష్య, పశు, వృక్ష, నగ, నదీ, సముద్రాది ిచిత్ర అలంకారము కలదానిని కావలెనని భుి కోరినది. ఇంద్రుడు వారికి ఆ వరములు ఇచ్చినాడు. అందువలననే దిి నక్షత్రాలంకృతమును, భుి చిత్ర, ిచిత్ర అలంకృతము అయినిి.

ద్యావాపృథ్వులకు ఇంద్రుడు వరములు ఇచ్చిన ిషయము తెలిసికొన్న వానికి వరములు లభించును.

8. వృత్రుని వధించిన ఇంద్రుని చుట్టు దేవతలు కూడినారు. వారు తమ కొరకు హిస్సు వహించవలసినదని అగ్ని సోములను అర్థించినారు.

"మేము చిరకాలము వృత్రుని దంతముల క్రింద నలిగినాము. మా తేజస్సును కోల్పోయినాము ఆ తేజస్సు వృత్రుని వద్దనే ఉన్నది" అన్నారు అగ్నిసోములు.

వృత్రుని నుండి ఆ తేజస్సు తేగల సమర్థులెవరు? అని దేవతలు తమలో తాము చర్చించుకున్నారు. గోవు అందరకు ిత్రము. అదియే వృత్రుని లోనికి చొచ్చి తేజస్సుకొని రాగలదని నిశ్చయించినారు. వారు గోవును అర్థించినారు.

"నేను వృత్రుని నుండి అగ్నిసోముల తేజస్సు తెచ్చేదను. కాని ఆ తేజస్సు నాయందే నిలువవలెను. ఆ ఉభయ తేజస్సులు నాయందలి ఆహారములందు చేరవలెను" అను వరమును గోవు కోరినది.

దేవతలు ఆ వరమును ఇచ్చినారు. గోవు వృత్రుని నుండి తేజస్సు తెచ్చినది. ఆ వరము వలనే గోవు నందలి పాడి పదార్థములు ఆహార పదార్థములు అయినిి.

9. పౌర్ణమాస కర్మకు దేవత ఎవరు? అని ిద్వాంసులు చర్చించినారు. అది ప్రజాపతి దేవతాకమని నిర్ణయించినారు.

ఇంద్రుడు ప్రజాపతికి జ్యేష్ఠపుత్రుడు. ప్రజాపతి ఈ కర్మచేతనే తన పుత్రుడగు ఇంద్రునకు స్థిరనివాసము కల్పించినాడు. అందువలననే లోకము నందలి తండ్రులందరు తమ జ్యేష్ఠపుత్రునకు ఆజీవన పర్యంతమునకు ధనము చేకూర్చుచున్నారు.

నాలుగవ అనువాకము

1. ఇంద్రుడు వృత్రుని సంహరించినాడు. వృత్ర సంబంధులు కోపించినారు. ఇంద్రుని ముట్టడించినారు. ఇంద్రుడు భయపడినాడు. గడగడలాడినాడు.

ఇంద్రుడు అప్పుడు వైమృధకర్మను గుర్తించినాడు. పూర్ణిమనాడు ప్రధానకర్మ తదుపరి వైమృధ పురోడాశమును నిర్వాపము చేసినాడు. ఆ పురోడాశము చేతనే ఇంద్రుడు శత్రువులను దూరము చేసినాడు.

2. అది పూర్ణిమ కావలెను. ప్రధాన కర్మ పూర్తి కావలెను. అప్పుడు వైమృధమును నిర్వాపము చేయవలెను. అందువలన యజమాని శత్రువును దూరము చేయును.

3. ఇంద్రుడు వృత్రుని వధించినాడు. భయపడినాడు. పారిపోయినాడు. అందువలన తనతోటి దేవతలను, తన సామర్థ్యమును దూరము చేసికొన్నాడు.

అప్పుడు ఇంద్రుడు అగ్ని దేవతాకమగు అష్టాకపాల పురోడాశమును - ఇంద్ర దేవతాకమగు దధిని నిర్వాపము చేసినాడు. అందువలన ఇంద్రుడు తన దేవతలను, తన సామర్థ్యమును తిరిగి పొందినాడు.

4. అమావాస్యనాడు అగ్ని దేవతాకమగు అష్టాకపాల పురోడాశమును, ఇంద్రసంబంధమగు దధిని నిర్వాపము చేయవలెను. అందువలన దేవతల అనుగ్రహము, సామర్థ్యము కలుగును.

5. ఇంద్రుడు వృత్రుని వధించినాడు. అప్పుడు అతని సామర్థ్యము భూ౦ి ీంద ౦ింధ ఓషదులు, లతల రూపము దాల్చినది.

ఇంద్రుడు ప్రజాపతికి తన సామర్థ్యమును తెచ్చి ఇంద్రునకు ఇవ్వవలసినదని పశువులను ఆజ్ఞాపించినాడు.

పశువులు ఓషధుల, లతల సామర్థ్యమును తనలో చేర్చుకున్న౦ి. దానికి 'సాంనాయ్య' మని పేరు. దానిని గోవుల నుండి ఇంద్రుని కొరకు పితుకుట వలన అది 'ప్రతిధుక్' అయినది.

6. ప్రజాపతీ! నీ ఆజ్ఞవలన పశువులు వృక్షలతాదుల నుండి సామర్థ్యమును ధరించిన౦ి. క్షీరరూపమున నాకు అందించిన౦ి. నాకు ఆ సామర్థ్య రూపక్షీరము జీర్ణము కాలేదు" అని ఇంద్రుడు అన్నాడు.

సామర్థ్యరూపక్షీరమును ఇంద్రునియందు పక్వము చేయుడని ప్రజాపతి పశువులను ఆజ్ఞాపించినాడు. అందు ననుసరించి పశువులు ఇంద్రుని యందు క్షీరములు పక్వము చేసిన౦ి. ఆ ఇంద్రియ సామర్థ్యరూప క్షీరమే ఇంద్రునియందు నిలిచి ఉన్నది.

7. పశువులు ఇంద్రియ సామర్థ్యము తెచ్చిన౦ి. పితికిన౦ి. పక్వము చేసిన౦ి. అయినను తనకు తృప్తి కలుగలేదని ఇంద్రుడు ప్రజాపతితో చెప్పినాడు. పిండిన పాలను పెరుగు చేయమని ప్రజాపతి చెప్పినాడు. వారు పాలను దధిగా మార్చినారు. పెరుగువలన ఇంద్రునకు తృప్తి కలిగినది. సంతృప్తి నిచ్చినందున దానికి 'దధి' అను సార్థక నామము కలిగినది.

8. పెరుగు క్రితపు రాత్రి కూర్చబడును. కావున పాలకన్న ముందు పెరుగును జుహువులోనికి అవదానము చేయవలెనని పెద్దలు చెప్పుచున్నారు.

9. తొలుత పెరుగును అవదానము చేయుటమాని ముందు పిండిన పాలనే అవదానము చేయవలెను. అందువలన యజమానికి ఇంద్రియ సామర్థ్యరూప క్షీరములను ఇచ్చినట్లగును. తదుపరి దధినిచ్చినందున సంతోషము కలిగించినట్లగును. అందువలన 'ముందు పాలు' తదుపరి పెరుగు అను ఉత్పత్తి క్రమమును పాటించినట్లగును.

10. పూతీకాదులను తీవలచే తోడుపెట్టిన పెరుగు సోమాదులకు ప్రియమగును. పాలలో పెరుగు తోడు పెట్టినది ఇంద్రునకు ప్రియము. కావున ఇంద్రుని కొరకు పాలను తోడుపెట్టి పెరుగు చేయవలెను.

11. యజ్ఞము అంచ్ఛిన్నముగ సాగుటకు అగ్ని హోత్రయాగమునందు ిగిలిన 'యవాగు' తో పాలను తోడు పెట్టవలెను.

12. ఇంద్రుడు వృత్రుని వధించినాడు. అసురులకు అపరాధము చేసినాను అనుకున్నాడు. భయపడి చాల దూరము వెళ్లిపోయినాడు. ఇంద్రుని వెదకి మొదలు తెచ్చినవారికి ప్రథమ హంర్భాగము నిత్తునని ప్రజాపతి ప్రకటించినాడు. పితృదేవతలు ఇంద్రుని వెదకి మొదట తెచ్చినారు. అందువలన యజ్ఞమునకు పూర్వ దినమున పితృదేవతలకు పిండపితృ యజ్ఞము చేయబడుచున్నది.

13. పితృదేవతలు వెదకి తెచ్చిన ఇంద్రుడు అమావాస్య నాడు మరలి వచ్చినాడు. దేవతలు ఇంద్రునకు ఎదురేగినారు. మనకు శ్రేష్ఠమగు ధనము లభించినది అనుకున్నాడు. ఇంద్రుడే కదా దేవతలకు ధనము! అందువలన అమా అనగా ఇంద్రుడనెడి శ్రేష్ఠధనము వసతి అంటున్నది అను అమావాస్యార్థము అయినది.

14. సాంనాయ్యమను హంస్సునకు దేవత ఎవరు అని శాస్త్రజ్ఞులు చర్చించినారు. శ్వేదేవతలు ఆ భాగధేయమును అభిలషించి వచ్చిరి కదా! అందువలన అది శ్వేదేవతకమని పెద్దలు చెప్పినారు.

మరొకపక్షము ఏమనగా: -

ఇంద్రునకు గల భయము పోగొట్టి అతనిని సమాధాన పరచి తీసుకొని వచ్చుటకే దేవతలందరు అతనికి ఎదురేగినారు. కాని సాంనాయ్య హంస్సునందలి కోరికతో కాదు. కావున ఈ హంస్సు ఇంద్ర దేవతాకమనియే చెప్పవచ్చును.

నాలుగవ అనువాకము

1. దర్శపూర్ణమాస యాగములను ఇంద్రసహితముగ చేసిన వాస్తవముగా దర్శపూర్ణమాస యాగము చేసినవాడు అగును అని బ్రహ్మవాదులు చెప్పుచున్నారు. పూర్ణిమనాడు ప్రధానకర్మ తరువాత మృద్దేవతాక ఏకాదశ కపాల పురోడాశమును నిర్వాపము చేయవలెను. ఆ ధముగా నిర్వాపము చేసినందున పూర్ణమాస యాగము ఇంద్రసహితము అగును. అమావాస్య నాడు ఇంద్రదేవతాకమగు దధిని నిర్వాపము చేయవలెను. అందువలన దర్శపూర్ణయాగము ఇంద్రసహితము అగును. ఆ ధముగా చేసిన యజమానికి ఉత్తరోత్తర ధనాధిక్యత కలుగును.

2. దేవతలు అనుష్ఠించిన యజ్ఞములనే అసురులు కూడ అనుష్ఠించినారు. అందువలన దేవాసురులు సమానముగా ఉన్నారు. అందుకని దేవతలు పూర్ణమాస యాగమునందు మరొక ఇష్టిని చేర్చినారు. అందువారు అగ్ని, ష్ణు దేవతాకమగు ఏకాదశ కపాల పురోడాశమును, సరస్వతీ, సరస్వద్దేవతలకు చరు హంస్సును నిర్వాపము చేసినారు. ఇందువలన దేవతలు జయులు అయినారు. అసురులు పరాజితులు అయినారు.

3. శత్రువులున్న వాడు పూర్ణమాస యాగమును అనుసరించి అగ్ని వైష్ణవ ఇష్టిని ఆచరించవలెను. అనగా ప్రధానకర్మ తరువాత అగ్నా వైష్ణవ హ౦ నిర్వాపము చేయవలెను. పూర్ణమాస యాగము వలన శత్రువు ౦ద వజ్రప్రహారము జరుగును. అగ్నా వైష్ణవము వలన శత్రువు యొక్క దేవతలు, వారి యజ్ఞము, సరస్వతీ, సరస్వద్దేవతలకు సంబంధించిన పశు౦ధునములు నశించును. శత్రువు యొక్క ధనము సొంతము నశించును.

4. శత్రువులు కలవాడు పూర్ణమాస యాగమునే చేయవలెను. అమావాస్యనాడు దర్శయాగము చేయరాదు. అందువలన శత్రువును సంహరించినట్లును - దర్శయాగ పరిత్యాగము చేత శత్రువు ఆప్యాయమును పరిత్యజించినవాడగును.

5. పశువులు కోరువాడు 'సాకంప్రస్థాయి' యాగము చేయవలెను.

రాజునకు స్వల్పద్రవ్యము ఇచ్చుటవలన అతడు తృప్తి చెందడు. ఇతరులకు ఇవ్వజాలరు. రాజునకు అధిక ద్రవ్యము పన్నుగా చెల్లించిన రాజు తృప్తి చెందును. ఇతరులకు ఇవ్వజాలడు.

అట్లగుట వలన ఇంద్రునకు అధిక క్షీరద్రవ్య యుక్తమగు హ౦స్సును హోమము చేయవలెను. అందువలన ఇంద్రుడు తృప్తి చెందును. యజమానికి సంతృప్తి కరమగు

సంతానమును, పశువులను ప్రసాదించును.

6. చెక్క పాత్రతో హోమము చేయవలెను. మట్టి పాత్ర ఆహుతులను అందుకొనదు.

7. దారు పాత్ర మేడి కర్రది కావలెను. మేడి బలస్వరూపము. పశువులు బలస్వరూపులు. కావున ఔదుంబర పాత్రవలన యజమానికి బలము గల పశువులు లభించును.

8. సంపద లేనివాడు మహేంద్ర యాగము చేయరాదు.

వేదత్రయము తెలిసినవాడు, గ్రామాధ్యక్షుడు, రాజు ఈ ముగ్గురే సంపద కలవారు.

తన దేవతను ౦డిచి ఇతర దేవతకు యాగము చేయువాడు తనదేవత అనుగ్రహమును కోల్పోవును. అన్యదేవతల అనుగ్రహము పొందజాలడు. అతడు సంపద లేనివాడు అగును.

9. సంవత్సర కాలము ఇంద్రుని యాగము చేయవలెను. అంతకు ౦౦చి చేయరాదు. అందువల తన దేవతయే యజమానికి యాగములకు అవసరమగు సంపదను చూపును. అతడు

౦క్కిలిధనవంతుడు అగును.

10. సంవత్సర కాలపు యజ్ఞము పూర్తి అయినంత వ్రతపతి యగు అగ్ని కొరకు అష్టాకపాల పురోడాశమును నిర్వాపము చేయవలెను. అందువలన యజమాని సంవత్సర ఇంద్ర అనుష్ఠానము వలన వృత్రుని సంహరించినట్లగును. అందువలన యజమానికి మహేంద్ర యాగానుష్ఠాన అర్హత కలుగును.

11. వ్రతపతి ఇష్టి చేసిన తరువాత యజమాని ఇంద్ర, మహేంద్ర యాగములలో దేనినైనా చేసికొనవచ్చును.

అయిదవ అనువాకము

1. దర్శయాగము చేసిన యజ్వ సోమయాగము చేయక ముందు సాం నాయ్యము చేయరాదు. సోమయాగము చేయక ముందు అతని పయస్సు సరిపోదు. సోమయాగము చేయకముందు సాంనాయ్యము చేసినవాడు దొంగతనము చేసిన వాడు - అన్యాయము చేసినవాడు అగును. కావున అతడు నశించును.

అందువలన సోమయాజియే సాంనాయ్యము చేయవలెను. పయస్సే సోమము. పయస్సు సాంనాయ్యము అగును. కావున సోమయాజి పయోరూప సోమము చేతనే పయస్సును తనయందు ధరించును.

2. దర్శయాగము చేయువాడు అమావాస్యనాడే ప్రాతరగ్ని హోత్రాదికమును నిర్వ ర్తించవలెను. కృష్ణచతుర్దశినాడు అమావాస్యయను భ్రాంతిచే నిర్వ ర్తించరాదు. ఒకవేళ ఆ ిధముగా చేసి రాత్రి తూర్పున చంద్రుడు కనిపించినచో - చంద్రుడు అమావాస్య కానినాడు యాగము నిర్వ ర్తించిన వానిని పశుశూన్యుని చేయును.

ఒకవేళ ఈ స్థితి కలిగినచో అభ్యుదయము కోరిన యజమాని తండులములను తీసికొనవలెను. వానిని స్థ ర, మధ్యమ, అణిష్ఠములు అని మూడుగా ిభజించవలెను. వానిలో మధ్యమములను అష్టాకపాల పురోడాశముగ చేసి ప్రదాతయగు అగ్ని కొరకు నిర్వాపము చేయవలెను. స్థ ర తండులములతో చరును చేసి ప్రదాతయగు ఇంద్రునకు నిర్వాపము చేయవలెను. అణిష్ఠతండువులతో చరువును పక్వము చేసి - కిరణములచే వ్యాపించి ఉన్న ష్ణువునకు నిర్వాపము చేయవలెను.

అప్పుడు యజమానికి అగ్ని సంతానము నిచ్చును. ఇంద్రుడు సంతానమును వృద్ధి చెందించును. ష్ణువు పశుసమృద్ధి కలిగించును.

3. దర్శపూర్ణమాస యాగములు రెండేసి పర్యాయములు చేయరాదు. చేసిన యెడల పూర్వ యాగము చక్కగా అనుష్ఠించబడిన రెండవ యాగము వ్యర్థమగును. ఉత్తరయాగము బాగుగా అనుష్ఠించబడినచో మొదటి యాగము వ్యర్థమగును. ఇష్టి అధికావృతము కావలెనని నియమము లేదు. కావున దీనిని ఇష్టి అనుటకు ీలులేదు. అగ్ని ష్టోమాదికముల వలె దీనిని యాగము అనుటకు ీలులేదు.

రెండేసి పర్యాయములు చేసిన వానికి లజ్జాముఖుడు, ధైర్యహీనుడగు పుత్రుడు కలుగును. కవున దర్శపూర్ణ యాగము ఒక పర్యాయమే చేయవలెను. ఆ ిధముగా చేసిన వానికి ధీరుడగు పుత్రుడు కలుగును.

4. పూర్వము చెప్పిన పద్ధతిని ఆదరించనక్కరలేదు. యజమాని రెండు పర్యాయములు చేయవచ్చును. పూర్వము అనుష్ఠించిన దానివలన యజ్ఞమును, ఉత్తరమున చేసిన దానివలన ప్రకృతి యాగ సంపూర్తిని చేసిన వాడగును. పూర్వేష్టి వలన దేవతలను, ఉత్తరేష్టి వలన ఇంద్రియ సామర్థ్యమును పొందుచున్నాడు. పూర్వేష్టివలన మానవ లోకమును - ఉత్తరేష్టి వలన దేవలోకమును జయించును. రెండు ఇష్టులను ఆచరించుట వలన యజమాని బహు యజ్ఞఫలమును పొందును. పెరుగుచున్న ఇంద్రుడు సౌమనస్యతకు ప్రతీక. అందువలన పూర్వఇష్టి 'సుమనస్' అగుచున్నది. ఉత రేష్టియందు చంద్రుడు అభివృద్ధి చెందును. కావున యజమానికి ఈ లోకమునందే ధనసమృద్ధి కలుగుచున్నది.

5. స్వర్గము కోరువాడు దాక్షాయణ యజ్ఞము చేయవలెను.

6. పూర్ణమాస యాగము నందు సాంనాయ్యమును నిర్వాపము చేయవలెను. అమావాస్యయందు ిత్రావరుణ దేవతాక అిక్షయాగము చేయవలెను.

7. పూర్ణమాస యాగమున దేవతలకు సోమము అభిషుత మగుచున్నది. పూర్ణి నుండి

అమావాస్య వరకు సోమము నిత్యము అభిషుతమగుచున్నది.

8. ఉత్తర దర్శేష్టి యందు అనుష్ఠితమైన అ౦క్ష దేవతలకు వశము, అనుబంధితము అగుచున్నది. అది ఎట్లన : -

యజమాని శుక్లపాడ్య౦ు నాడు వేదిని ఏర్పరచును. ఆనాడే వత్సాపాకారణ హ౦ర్ధాన మంటపము నిర్మించును. ద్వితీయనాడు ప్రాతః కాలమున ఆగ్నేయము, పురోడాశము, దేవతలు కోరునట్టి సుత్యను సంపాదించును.

అందువలన ఆ యజమాని ఈ పక్షము రోజులు దేవతలతో కూడి సంతోషముగా సోమము సే౦ంచిన వాడగును.

అమావాస్యనాడు ౦ుత్రావరుణ దేవతాకమగు అ౦క్షా యాగము చేయును. ఆ అ౦క్షయే దేవతలకు వశమైనదియు, అనుబంధమైనదియు అగును. ఆ అ౦క్షయే యజమానికి వశమగును.

9. ఈ యజ్ఞమును చేసిన వానికి దేవతల సాక్షాత్కారము లభించును. గొప్పపదవులు అధిష్ఠించును. కోరుకున్న౦ కోరుకున్నట్లుగా జరుగును.

10. యజమాని చేసిన యజ్ఞములందు లోపము జరిగిన అతడు ఇతర యజమానుల కన్న తక్కువ వాడగును. లోపము లేనిచో ఇతర యజమానులతో సమానుడు అగును. ఇతరుల కన్న అధికుడు కాదలచినవాడు ఈ దాక్షాయణ యజ్ఞమును చేయవలెను. ఈ యజ్ఞము కరవాలము వలె పదునైనది. అది ఈ యజమానిని అందరిని ౦ుంచిన వాని చేయును. చేయనివాడు తక్కువ వాడగును.

11. దాక్షాయణ యజ్ఞకర్త అబద్ధమాడరాదు. మాంసము తినరాదు. స్త్రీ సంగమము చేయరాదు. బట్టలు ఉతుకు సాధనముల చేత ఉతుకరాదు. ఇది దాక్షాయణ కర్త వ్రతము.

దేవతలు అబద్ధమాడుట మున్నగున్న౦ చేయరు కదా! (దీక్షలో ఉన్నప్పుడు అతడు దేవత అగునని అర్థము.)

ఆరవ అనువాకము

1. దర్శపూర్ణ యాగము దేవతల రథము వంటిది. దర్శపూర్ణ యాగము చేసి, సోమయాగము చేసిన దేవతల రథముల నడకలచే స్పష్టమై, నిశ్చయముగా కనిపించు మార్గము కలుగును.

2. సంవత్సరమునకు దర్శపూర్ణమాసములు అవయవముల వంట౦. ఈ ౦షయమును తెలిసికొని దర్శపూర్ణ మాసయాగములు చేయువాడు సంవత్సరపు అన్ని అవయవములను అనుష్ఠించినవాడగును.

3. దర్శపూర్ణయాగములు సంవత్సరములకు నేత్రముల వంట౦. అది తెలిసికొని దర్శపూర్ణ యాగము చేసిన వాడు దర్శపూర్ణ యాగమనెడి నేత్రములచే స్వర్గమును దర్శించును.

4. దర్శపూర్ణ యాగములు దేవతల పరాక్రమ స్వరూపములు. అది తెలిసి కొని దర్శపూర్ణ యాగము చేసినవాని యందు దేవతల పరాక్రమము చేరుచున్నది.

5. దర్శపూర్ణ యాగములు దేవమార్గములు. ఈ ౦షయము తెలిసి దర్శపూర్ణయాగము చేసిన యజమాని దేవమార్గమున పయనించగలడు.

6. దర్శపూర్ణ యాగములు దేవతల అశ్వముల వంట౦. ఈ ౦షయము తెలిసి దర్శపూర్ణ యాగము చేసినవాడు అశ్వముల చేతనే దేవతల కొరకు హవ్యము వహించును.

7. దర్శపూర్ణ యాగములు దేవతలకు నోళ్లవంట౦. ఈ ౦షయము తెలిసి దర్శపూర్ణ యాగము చేసినవాడు వ్యవధానము లేకుండనే దేవతల నోళ్ల యందు హోమము చేసినవాడగును.

8. ఉదయ, సాయంత్రములందు అగ్నిని గూర్చి హోమము చేసిన దర్శపూర్ణయాజి సోమయాజి అగును. అగ్ని హోత్ర - దర్శపూర్ణముల వలన దేవతలకు సోమాభిషవము జరుగును. తాను సోమయాజిని అగుచున్నానని జ్ఞానము కలిగి అగ్ని హోత్ర యుక్త దర్శపూర్ణయాగము చేసిన యజమాని అన్ని యాగములందును ఇవ్వదగిన వాడు అగుచున్నాడు.

9. దేవతలు పూర్వము దర్శమాసము చేయవలసిన తిథిని తెలసికొనలేకపోయినారు. తరువాత పరిశోధించి పూర్ణిమ, అమావాస్యలందు యాగము చేయవలెన్ని నిర్ణయించినారు. ఈ ిషయము తెలిసికొని, దర్శపూర్ణ మాసయాగములు చేసినవాడు శోధితములు, యజ్ఞార్హములగు పూర్ణిమ, అమావాస్యలందు ప్రవేశించి యజ్ఞము చేసినవాడు అగును.

10. దర్శపూర్ణమాసయాజి పూర్ణిమ, అమావాస్యలందు స్త్రీసంగమము చేయరాదు. చేసినచో అతడు ఇంద్రియ రహితుడు అగును.

11. చంద్రుడు రాజు. అతనికి ఉభయ - శుక్ల, కృష్ణ - పక్షముల రాత్రులు భార్యలు అయిని. చంద్రుడు అమావాస్య, పూర్ణిమ రాత్రులను కూడలేదు. ఆ రాత్రులే చంద్రుని తమతో సంభోగము జరుపుటకు నిర్బంధించిని. ఆ నిర్బంధ సమాగమము వలన చంద్రునకు క్షయవ్యాధి కలిగినది. చంద్రుడు రాజు. అతనికి యక్ష్మకలిగినది. అందువలన అది రాజయక్ష్మ అయినది. చంద్రుడు ఒక శపథము చేసినాడు. దానిని ఉల్లంఘించినాడు. ఆ పాపము వలన అతనికి యక్ష్మ వచ్చినది. కావున అది పాప యక్ష్మ అయినది. చంద్రునకు అది జాయవలన కలిగినది. అందువలన అది జాయేక్ష్మ అయినది.

ఈ వ్యాధులు, అి కలిగిన ిధము తెలిసికొనవలెను. ఆ ిధముగా తెలిసికొనిన వానికి ఈ వ్యాదులు కలుగవు.

ఆ ిధముగా యక్ష్మ వ్యాధి గల చంద్రుడు అమావాస్య పూర్ణిమ రాత్రులు వద్దకు వెళ్లినాడు. వాటికి నమస్కరించినాడు.

"మేము ఉభయులమే దేవతల హిస్సులు వహింతుము. మమ్ము ఆశ్రయించియే దేవతల యాగములు జరుగవలెను. మాకు ఈ వరము ప్రసాదించుము" అని ఆ రాత్రులు కోరిని.

అందువలననే అమావాస్య పూర్ణిమలందు మాత్రమే దేవతలను ఉద్దేశించిన యాగములు

జరుగుచున్ని. అమావాస్య, పూర్ణిమలే కదా దేవతలకు హిస్సులు అందించుని!

ఈ ిషయములు తెలిసిన వారందరు దేవతలకు హిస్సులు అర్పించినవారు అగుచున్నారు.

12. మనుష్యాది ప్రాణి జలములన్నియు ఆకలిని తీర్చుకొనుచున్ని.

మానవులు నిత్యము ఆహారము భుజించుచున్నారు. ఆకలిని చంపుచున్నారు.

దేవతలు పక్షమునకు ఒకసారి భుజించుచున్నారు. దర్శపూర్ణ మాస యాగములందలి హిస్సులే కదా దేవతలకు ఆహారము! ఆ ిధముగా వారు ఆకలిని చంపుచున్నారు.

పితృదేవతలు మాసమునకు ఒకసారి భుజించుచున్నారు. నెలకొకసారి చేయు పిండపితృ యజ్ఞమే కదా వారికి ఆధారము. ఆ ిధముగా వారు ఆకలిని చంపుచున్నారు.

మా౦డి, పనస మున్నగు చెట్లు సంవత్సరమునకు ఒకసారి ఫలించి భుజించుచున్న౦. ఆ ౦ధముగా అ౦ ఆకలిని చంపుచున్న౦.

యు ఏవం వేద హన్తి క్షుధం భాతృవ్యమ్ - ఇది తెలిసినవాడు ఆకలి అను శత్రువును చంపినవాడు అగుచున్నాడు.

ఏడవ అనువాకము

1. పూర్వము దేవతలు ఋక్కులకు సంతోషించలేదు. యజుస్సులకు సంతోషించలేదు. సామమునందే వారికి సంతోషము కలిగినది. అందువలన హోత మూడు సార్లు 'హిం' శబ్దమును ఉచ్చరించవలెను. అందువలన సామమును పఠించిన వాడగును.

మొదటి 'హిం' శబ్దమున సామగానము చేసినట్లు అగును.

రెండవ 'హిం' శబ్ద ఉచ్చారణ వలన దేవతలను సంతోషపెట్టును.

మూడవ 'హిం' శబ్ద ఉచ్చారణము సోమాశ్రయమైన ఋగ్రూప వాక్కునకు సంబంధించినది అగును.

మూడవ హుంకారమున యజమానికి సంతానము కలుగుచున్నది.

2. మొదటి సా౦ధేనీ ఋక్కును మూడు మారులు ఉచ్చరించవలెను. చివరి సా౦ధేనీ ఋక్కును మూడు మారులు ఉచ్చరించవలెను. అందువలన యజ్ఞమును జారిపోకుండునట్లు బంధించిన వాడు అగును.

3. నిరంతరము సా౦ధేనీ ఋక్కు ఉచ్చారణ వలన ప్రాణ రక్షణ, భోజ్యవస్తు ప్రాప్తి, సంతాన ఫలము, కలుగును. ఇంకను రాక్షస ౦నాశము అగును.

4. మొదట రథంతరి ఋక్కును మూడుమార్లు చదవవలెను. ఈ లోకము రథంతరము

అగును. కావున యజమాని ఈ లోకమంతటిని జయించును.

5. మూడవ సా౦ధేనీ ఋక్కును మూడు మారులు జపించవలెను. ఈ లోకములు మూడు. అందువలన యజమాని మూడు లోకములను జయించును.

6. బార్హతి పేరిటిది ఉత్తమ ఋక్కు. దానిని ఉచ్చరించవలెను. ద్యులోకమునకు బార్హతమని

పేరు. అందువలన యజమాని స్వర్గలోకమునే జయించినట్లగును.

7. ౦శేషదేవనామము గల **'ప్రవోవాజా ఇతి'** అను ప్రజాపతి దేవతాకమగు సా౦ధేని ఋక్కును అనుసంధానము చేయవలెను. యజ్ఞము ప్రజాపతి రూపము. అందువలన ప్రజాపతి యజ్ఞమును ప్రారంభించిన వాడగును.

8. **అన్నం వై వాజః** - అన్నమే వాజ శబ్దమగును. **"ప్రవోవాజాః"** ఋక్కును ఉచ్చరించుట వలన యజమాని అన్నవంతుడు అగును.

9. **'ప్రవోవాజాః'** ఇత్యాది ఋక్కులను పఠించవలెను. అందువలన ప్రముఖరేతో వర్తియగు యోషిచ్ఛరీరమునకు పోవునట్టి రేతస్సు గర్భాశయమునందు స్థాపించబడును.

10. **‘ అగ్న ఆయాహి ీతయే’** అనునది ప్రథమ సాుధేని ఋక్కు. చరమ పాదముతో కూడ ఆయాహిీతయే పఠించవలెను. అందు **“ఆయాహి”** అను పదము ఉండుటవలన ప్రత్యఙ్ముఖ

సదృశులగు ప్రజలు జన్మింతురు.

11. దేవతలారా! యజమానులు యజ్ఞములు చేయుచున్నాడు. మాసములు, పక్షములు, హంష్మంతులగు దేవతలు, ఘృతములు అందించు గోవులు అనుకూలురు అగుదురు గాక. ఈ యజ్ఞము దేవతలను చేరును గాక. యజమానికి సుఖములు కలుగును గాత.

ప్రవోవాజాః అను ఋక్కును ఉచ్చరించవలెను. మాసములు వాజశబ్దవాచ్యములు. పక్షములు అభిద్యన శబ్దవాచ్యములు. హంష్మంతులు దేవతలు. గోవు ఘృతాచీ శబ్ద వాచ్యము. యజ్ఞము దేవతలను చేరవలెను. యజమాని సుఖించవలెను.

12. సామధేనీ ఋక్కులచే ప్రజ్వరిల్లుచున్న అగ్నీ! నీవు మాసముల, పక్షముల, దేవతల స్వరూపము అగుచున్నావు. అదియే **“ప్రవోవాజాః ”** యొక్క తాత్పర్యము. అందువలన యజమాని ప్రజ్వరిల్లుచున్న అగ్నియొక్క ఆహుతి స్థానమును సాధించినవాడు అగును.

13. ఒకడు పరిపూర్ణాయువు కోరును. అందుకు **“ప్రవోవాజాః”** అను ప్రథమ సాుధేనీ ఋక్కును పఠించవలెను. వెంటనే - ంరామము లేకుండ **‘అగ్న ఆయాహి ీతయే’** అను ఋక్కు యొక్క ప్రథమ భాగమును ఉచ్చరించవలెను. అంచ్ఛిన్న పఠనము వలన యజమాని ప్రాణవాయువుతో అపాన వాయువును ధరింపచేసిన వాడు అగును.

14. సామధేని ఋక్కుల అరత్నిని తెలిసికొన్న వాడు శత్రువును తనచేత ఉంచుకొనును.

ఋక్కుల రెండు భాగములను సంధానము చేయవలెను. దీనినే సాుధేని ఋక్కుల అరత్ని అందురు. ఈ ంషయము తెలిసిన వాని చేతనే శత్రువు ఉండును.

15. సాుధేని ఋక్కులు ఋషి ప్రోక్తములు. ఆ సాుధేనీ ఋక్కులను సంధించకున్నచో

యజమానికి ప్రజా, పశునష్టము కలుగును.

కావున ఋక్కుల అర్ధభాగములను సంధానము చేయవలెను. అట్లు సంయోజనము చేసిన యజమానికి సమస్త ఆశీస్సులు లభించుచున్నం.

ఎనిుదవ అనువాకము

1. సామము లేని యజ్ఞము యజ్ఞము కానేరదు. **‘అగ్న ఆయాహి ీతయే’** అను రెండవ సాుధేనీ ఋక్కు రథంతర సామమునకు వర్ణము.

“తంత్వా సుద్భిరజ్గిరః” అను మూడవ సాుధేనీ ఋక్కువామదేవ్య సామమునకు వర్ణము.

“బృహదగ్నే సుీర్యమ్” అను నాలుగవ సాుధేనీ ఋక్కు బృహత్సామమునకు వర్ణము.

ఈ మంత్ర సముదాయమును పఠించవలెను. అందువలన యజ్ఞము సామవంతము అగును.

2. పూర్వము అగ్ని ద్యులోకము నందు ఉండెను. సూర్యుడు భూలోకమున ఉండెను. అందువలన ఉభయ లోకములందు శాంతి కొరవడినది. దేవతలు ఈ స్థితిని చూచినారు. వారిలోవారు ఆలోచించినారు. అగ్ని, ఆదిత్యులను ఒకరి స్థానమున మరొకరిని ఉంచవలెనని నిశ్చయించినాడు.

అగ్న ఆయాహి◌ీతయే అను సా◌ిధేనీ ఋక్కును ఉచ్చరించినారు. అందువలన అగ్నిని ద్యులోకము నుండి రప్పించి భూలోకమున స్థాపించినారు.

బృహదగ్నే సు◌ీర్యమ్, బృహదగ్నే సూ◌ీర్యమ్ అను సా◌ిధేనీ ఋక్కును ఉచ్చరించినారు. అందువలన సూర్యుని భూలోకము నుండి ఎత్తి ద్యులోకమున స్థాపించినారు.

ఆ మార్పు వలన ఉభయ లోకములకు శాంతి కలిగినది.

ఆ ◌ిధముగా పఠించుట వలన రెండు లోకములకు శాంతి కలుగును. ఈ ◌ిషయము గ్రహించిన యజమానికి ఉభయలోకములు శాంతిని ప్రసాదించును.

3. సా◌ిధేని ఋక్కులు పదిహేను. వానిని పఠించవలెను. పక్షమునకు రాత్రులు పదిహేను. సా◌ిధేనీ ఋక్కులు ఆ సంఖ్యకు సరిపోవుచున్న◌ి. పక్షముల లెక్కననే సంవత్సరము అగుచున్నది.

4. సా◌ిధేనీ ఋక్కులు పదిహేను. ◌ీనిది గాయత్రీ ఛందస్సు. గాయత్రికి ఇరువది నాలుగు అక్షరములు. అందువల్ల 15 ృ 24 స 360 అగుచున్నది. ఇది సంవత్సరము నందలి దినముల సంఖ్య అగుచున్నది.

5. నృమేధుడు, పురుచ్ఛేపుడు అను ఋషులు మంత్ర సామర్థ్యమును గురించి వాదించుకున్నారు. తమలో ఎవరు సా◌ిధేనీ మంత్రమున అత్యంత కుశలుడో నిశ్చయించదలచినారు. సా◌ిధేనీ మంత్రమును జపించుచు తడి కట్టెయందు నిప్పు పుట్టించువాడు అత్యంత కుశలుడు అనుకున్నారు.

నృమేధుడు తడిసిన కట్టె ◌ీద సా◌ిధేని మంత్రమును ప్రయోగించినాడు. ఆ కట్టె నుండి పొగపుట్టినది. కాని అగ్ని పుట్టలేదు.

పురుచ్ఛేపుడు తడికట్టె ◌ీద సా◌ిధేని మంత్రమును ప్రయోగించినాడు. అందువల్ల తడి

కట్టె నుండి అగ్ని పుట్టినది.

"పురుచ్ఛేదా! నీవు అతీంద్రియ ద్రష్టవైనావు. మన ఉభయుల సా◌ిధేనీ మంత్రము సమానమే కదా! నేను పుట్టించలేని అగ్నిని నీవెట్లు పుట్టించినావు?" అని అడిగినారు.

"నృమేధా! నేను సా◌ిధేని మంత్రపు రహస్య తేజస్సును తెలిసికున్నాను. ఘృతశబ్దోపేతమైన మంత్రపాదము ఆ తేజస్సు అగును. ఆ పాదము '**తంత్వా స◌ిద్భిరజ్గిరః**' అను మంత్రము నందు ఉన్నది.

"సామధేనీష్వేవ తజ్జ్యోతి ర్జనయతి - ఆ మంత్రము సామధేనులకు జ్యోతిని కలిగించుచున్నది." అన్నాడు.

6. ఋక్ఛబ్దము స్త్రీలింగము. గాయత్రి స్త్రీలింగము. సా◌ిధేనీ శబ్దము స్త్రీలింగము. కావున 'వృషన్' శబ్దమును పఠించవలెను. ఆ పాదము వలన పురుషవంతములు, ఇంద్రియవంతములు, ◌ిథునములు ఏర్పడును.

7. దేవతలు తమకు దూతగా అగ్నిని ఏర్పరచినారు. రాక్షసులు శుక్రుని పుత్రుడగు ఉశనసుని తమకు దూతనుగా నియ◌ిించినారు. అగ్ని, ఉశనసులు ప్రజాపతి వద్దకు వెళ్ళినారు. 'మా ఉభయులలో ఎవరి దూతము సరియైనది'

అని అడిగినారు. ప్రజాపతి **'అగ్నిం దూతం వృణీమహే'** - అగ్నిని దూతగా వరించుచున్నాను అన్నాడు. ఉశనసుని నుండి మరలినాడు. అగ్నికి అభిముఖుడు అయినాడు. అందువలన దేవతలు గెలిచినారు. రాక్షసులు ఓడినారు.

ఈ ిషయము తెలిసికొని **'అగ్నిం దూతం వృణీమహే'** ఇత్యాది మంత్రములు చదిిన యజమాని ిజయవంతుడగును. అతని శత్రువునకు పరాజయము కలుగును.

8. అధ్వర శబ్దోపేతమైన **' సిధ్యమానే అధ్వరే'** ఇత్యాదికమగు ఋక్కును పఠించవలెను. అందువలన యజమాని పిత్రుడు అగును.

9. **' శోచిష్కశస్తిమహే'** అను మూడవ పాదమును చదువలెను. అందువలన యజమాని పిత్రుడు అగును.

(శోచిష్కేశ - సుచిమంతములగు కిరణములను కేశములు కలవాడని అర్థము. అందువలన అది పావనము చేయును.)

10. **'సిద్ధో అగ్ని ఆహుత'** దశమ సాిధేని అగును. ఈ మంత్రము చదువుట వలన నాశము అంటకుండుటకు పరిధి ఏర్పరచినట్లగును. ఆ మంత్రము చదిిన తరువాత **'ఆజుహోత దువస్యత'** అని మంత్రము చదువుచు సిధను వేయవలెను. అందువలన పరిధికి అవతల హిస్సు ఉంచినట్లు అగును.

11. అగ్నులు ముగ్గురు. ఒక అగ్ని దేవతలకు హిస్సు చేరవేయువాడు. రెండవ అగ్ని పితరులకు కవ్యము చేరవేయువాడు. మూడవ అగ్ని అసురులకు సహరక్షస్సు. ఈ ముగ్గురు అగ్నులును యజ్వ తననంటే తననే కోరుకొనును అనుకుందురు. కావున దేవతలారా! హవ్యవాహనుని వరించుడు అని పదకొండవ సాిధేని మంత్రము వచించినది. దేవతలకు ఎవడు

అగ్ని అగుచున్నాడో యజ్య ఆ అగ్ననే వరించవలెను.

12. యజమాని తన ఋషిగోత్ర సంతతిని చెప్పుకొనవలెను. అందువలన అతడు బంధువులకు దూరము కాడు.

(ప్రవర చెప్పునపుడు ఆయాగోత్రముల ఋషులను చెప్పుట ిధి.)

13. యజమాని అపత్య పరంపరగా అర్వాచీనులను వరించవలెను. అందువలన పూర్వపితరులు, అర్వాచీన మనుష్యులను చెప్పినట్లగును.

(అపత్య పరంపరగా అనగా తొలినుండి తండ్రి కొడుకులను పేర్కొనుట - భృగుపుత్రుడు చ్యవనుడు. చ్యవన పుత్రుడు అప్నవానుడు ఇత్యాదులు)

తొిమ్మదవ అనువాకము

1. **"అగ్నే మహానసి బ్రాహ్మణ భారత । అసావసౌ ॥"** అనునది మంత్రము.

అగ్ని సర్వ హిస్సులు ధరించువాడు. అందువలన అగ్ని మహానుడు.

అగ్ని బ్రాహ్మణుడు.

దేవతలకు హిస్సు వహించుట వలన భారతుడు.

అసౌ అసౌ, భృగ్వాది మహర్షుల నామ నిర్దేశమును సూచించుచున్నది.

2. దేవతలు ఈ అగ్నిని ప్రజ్వలింపచేసినారు. కావున ఈ అగ్ని 'దేవేద్ధుడు' అయినాడు.

3. తరువాత అగ్నిని మనువు ప్రజ్వలింప చేసినాడు. అందువలన ఈ అగ్ని 'మన్విద్ధః' అయినాడు.

4. ఋషులు స్తుతించినందున అగ్ని "ఋషిష్టుతుడు" అయినాడు.

వేదాధ్యయన సంపన్నులు విప్రులు. విపులచే సంతోషపరచబడిన వాడు అయినందున అగ్ని 'విప్రానుమదితుడు' అయినాడు.

వేదాధ్యయన సంపన్నులు కవులు. కవులచే ప్రశంసించబడుటచే అగ్ని 'కవిశస్తుడు' అయినాడు.

మంత్రములచే తీక్షముగా చేయబడినవాడు అగుటవలన 'బ్రహ్మసంశితుడు' అయినాడు.

అగ్నికి ఘృతాహుతి ఇష్టమైనందున అగ్ని ఘృతావహనుడు అయినాడు.

5. అగ్ని యజ్ఞములకు నేత. అందువలన **"ప్రణీర్య జ్ఞానామ్"** అయినాడు.

అగ్ని యజ్ఞములకు రథము. కావున **'రథీరధ్వరానామ్'** అయినాడు.

ఏ దేవతయు అగ్నిని అతిక్రమించుట లేదు. **"అతూర్తః హూతా"** అయినాడు.

అగ్ని సర్వదేవతల హవిస్సును అందుకొనును. కావున **'తూర్ణిః హవ్యవాట్'** అయినాడు.

6. అగ్ని దేవతలకు ఘృతము అందించు జుహువు వంటివాడు. కావున అగ్నిని **' ఆస్పాత్రం హుజూః దేవానామ్'** - లోహపాత్ర వంటి దృఢమైన జుహువు అన్నారు.

అగ్ని దేవతలు పానము చేయుటకు ఉపయోగపడు చమసము వంటివాడు. అందువలన 'చమసోదేవపానః ' అనబడుచున్నాడు.

అగ్ని దేవతల యందు అంతటను వ్యాపించి ఉండివాడు. అగ్నీ రథనేమి వలె నీవు దేవతల యందంతటను వ్యాపించి ఉన్నావు అని చెప్పబడినది.

దేవతలను అభిలషించువాడు. హే అగ్నీ! అనుటవలన అతనికి శత్రువులు కలుగుచున్నారు. అందువలన యజమాని కొరకు దేవతలను **ఆహవ** అని మంత్రము చెప్పినది.

'ఆహవదేవాన్య జమానాయ' అనుట వలన యజమానికి అభ్యుదయము కలుగును.

7. **అగ్నిమగ్న ఆవహ** - అగ్నీ అగ్నిని ఆవహింపుము. **సోమమానహ** - సోమమును ఆవహింపుము. అనుటవలన దేవతలను క్రమముగా ఆజ్యభాగములకు ఆహ్వానించినట్లగును.

8. జాతవేద అగ్నీ! దేవతలను ఆవహింపుము. యజ్ఞమును చక్కగా నిర్వహింపుము. అట్లని ఆవాహన మంత్రము పఠించినందున అగ్ని తీక్షత కలవాడు అగును. ఆ విధముగా తీక్షణ కృతడగు అగ్ని యజమాని హవిస్సులను దేవతలకు అందించును.

9. అగ్ని దేవతలకు హోత. దేవతల హోతయగు అగ్నినే మానవహోత వరించుచున్నాడు.

10. **సోమవయమ్** - మేము అనుచున్నాము అనుట వలన మానవ హోత తనయందు దైవ్యహోత యగు అగ్నిని ప్రవేశపెట్టు కున్నవాడు అగుచున్నాడు.

11. యజమానీ! నీవు అగ్నిని హోతగా వరించినావు. కావున దేవతలు హ‌ం స్వీకరించుచున్నారు. 'వారు మంచి ఫలమును ఇచ్చెదరు గాత' అనునది యజమానికి ఆశీస్సు అగుచున్నది. ఇది **'సాధుతే యజమాన దేవతా'** అను ఆవాహన మంత్రము.

12. 'సాధుతే' మంత్రమునకు **'యో ంఅగ్నిగ్ ం హోతారమవృథా'** అను శాఖాంతర పాఠమును చేర్చి చద‌ిన యజమానికి రెండుప్రక్కల అగ్ని అంటుకొని మరణించును.

13. జుహువు యజమాని దేవతగా కలది. ఉపభృత్ శత్రువు దేవతగా ఉంది. ఈ రెంటికి సమాన ప్రాధాన్య‌ుచ్చి - **ద్వివచన 'స్రుచౌ'** - గా చద‌ిన యజమానికి శత్రువులు పుట్టుదురు.

'స్రుచమ్' అని ఏకవచనముగ **'ఘృతవతీ'** మంత్రము వలె ఉచ్చరించిన యజమాని వర్థిల్లును.

14. జుహువు దేవతలను కాపాడుచున్నది. అందువలన అది **' దేవాయువ'** అయినది. జుహువు రాక్షసులు చేయు ‌ఘ్నములను నివారించుచున్నది. అందువలన దానికి ‌శ్వవారామ్ అను పేరు వచ్చినది.

15. మానవులు స్తుతి ప్రియులు. పితరులు నమస్కార ప్రియులు. దేవతలు యజ్ఞప్రియులు. అందువలన యజమాని దేవతల కొరకు యజించుచున్నాడు. పితరులకు నమస్కరించుచున్నాడు. మానవులను తగు రీతిన స్తుతించుచున్నాడు. ఆ ‌ధముగా అతడు అనుష్ఠించుచున్నాడు.

పదవ అనువాకము

1 . పట్టాభిషిక్తుడగు రాజునకు **''ప్రవోవాజాః'' 'అగ్న ఆయాహి‌తయే' 'త్వం వరుణ'** అను మూడు సా‌ధేని మంత్రములు పఠించవలెను.

క్ష త్రియులు కాక బ్రాహ్మణ, వైశ్య, శూద్రులు మూడు వర్ణములవారు కదా ఆ పఠనము

వలన ఆ మూడు వర్ణముల వారు రాజునకు అనుకూలురు అగుదురు.

2. రాజు కొరకు పంచదస్తోమమును అ‌చ్ఛిన్నముగ చదువవలెను. రాజు పంచదశస్తోమ సంబంధి అగును. అందువలన రాజును స్వస్తోమమున చేర్చినట్లగును.

3. హోత రాజు కొరకు త్రిష్టుప్ ఛందస్కమగు **'త్వంవరుణ'** అను సా‌ధేని మంత్రముచే పరిధానము చేయవలెను. త్రిష్టుప్ఛందము ఇంద్రియ సంబంధి. రాజు ఇంద్రియ బలము కోరుచుండును. అందుకే అతడు యాగము చేయును. అతనికి త్రిష్టుప్ ఛందస్కమగు మంత్రముచేతనే ఇంద్రియ సామర్థ్యము కలుగును.

4. రాజు బ్రహ్మవర్చస్సు కోరినచో గాయత్రీ ఛందస్క మైన **'ఆజుహోత దువస్యతా'** అను సా‌ధేని మంత్రముచే పరిధానము చేయవలెను. గాయత్రి బ్రహ్మ వర్చో రూపము కదా! కావున రాజునకు బ్రహ్మవర్చస్సు కలుగును.

5. వైశ్యుని కొరకు సప్తదశస్తోమమును ఉచ్చరించవలెను. వైశ్యుడు సప్తదశస్తోమ స్వరూపుడు. అందువలన వైశ్యుని అతని స్తోమము నందే చేర్చినట్లగును.

6. పశువులను కోరు వైశ్యుని కొరకు జగతీ ఛందస్క మైన **'సంధ్యమానో అమృతస్య రాజసీ'** అను మంత్రమున పరిధానము చేయవలెను. పశువులు జగతీ ఛంద సంబంధులు. వైశ్యుడు పశువులను కోరి యజ్ఞము చేయుచున్నాడు. అతనికి జగతీ ఛందస్క మంత్రమే పశువులను కలిగించును.

7. గౌరవ ప్రతిష్ఠలు కోరువాని కొరకు ఏకంశతి స్తోమములను పఠించవలెను. ఏక ంశతి సంఖ్య సోమముల యందు ప్రతిష్ఠావహమగును. దానివలన గౌరవ ప్రతిష్ఠలు కలుగును.

8. బ్రహ్మ వర్చస్సు కోరువాని కొరకు హోత ఇరువది నాలుగు స్తోమములను ఒకదాని వెంట ఒకటి అంచ్ఛిన్నముగా పఠించవలెను. ఇరువది నాలుగు అక్షరములు గల గాయత్రి బ్రహ్మవర్చోరూపమగును. కావున యజమానికి గాయత్రీ ఛందస్సు బ్రహ్మవర్చస్సు ప్రసాదించును.

9. అన్నము కోరువాని కొరకు హోత ముప్పది స్తోమములను అంచ్ఛిన్నముగ చదువవలెను. ంరాట్ ఛందస్సు ముప్పది అక్షరములు కలది. దాని అనుష్ఠానమున అన్నము లభించును. ంరాట్టు అన్న స్వరూపము. ంరాట్ ఛందము గల మంత్రము వలననే యజమానికి శ్రేష్ఠమగు అన్నము కలుగును.

10. ప్రతిష్ఠ కోరువాని కొరకు హోత ముప్పది రెండు స్తోమములను అవచ్ఛిన్నముగ చదువవలెను. అనుష్టుక్ ఛందము ముప్పదిరెండు అక్షరములది. అనుష్టుక్ ఛందస్సులలో ప్రతిష్ఠావహము. దాని వలన ప్రతిష్ఠ కలుగును.

11. పశువులను కోరువాని కొరకు హోత ముప్పదియారు స్తోమములను వెంట వెంట చదువవలెను. బృహతి ముప్పది ఆరు అక్షరముల ఛందస్సు. బృహతిని అనుష్ఠించుట వలన పశువులు లభ్యమగును. బృహతి అను ప్రవచనము వలన యజమానికి పశువులు కలుగును.

12. ఇంద్రియసామర్థ్యము కోరు యజమాని కొరకు హోత నలుబది నాలుగు స్తోమములను అనుప్రవచనము చేయవలెను. త్రిష్టుప్ ఛందస్సు నలుబదినాలుగు అక్షరములు కలది. ఆ ఛందస్సు ఇంద్రియ సామర్థ్య స్వరూపము. యజమానికి త్రిష్టుప్ ఛందస్క మంత్రము ఇంద్రియ సామర్థ్యము కలిగించును.

13. పశువులు కోరువాని కొరకు హోత నలుబది యెనింది సాంధేనీ మంత్రములను అనుప్రవచనము చేయవలెను. జగతీ ఛందస్సు నలువది ఎనింది అక్షరములది. పశువులు జగతీ ఛందస్సు అనుష్ఠించుట వలన లభించును. కావున యజమానికి పశువులు కలుగును.

14.బహుయాజిఅగువాని నింత్తము హోతఛందస్సు లన్నింటినిచదువవలెను.అందువలన బహుయాజిసర్వఛందస్సులనుపొందుచున్నాడు.

15.బహుయాజియగు సోమయాజికిఅపరింత ఫలము కలుగుటకుగాను సంఖ్యాపరింతిలేకుండ ఛందస్సులనుఅనుప్రవచనముచేయవలెను.

పదకొండవఅనువాకము

1. యజ్ఞోపంతముమానవ కార్యములందుంనీతము - మెడలోదండవలె - ఉండవలెను.పితృకార్యములందుప్రాచీనాంతిగా - కుడిభుజము ందడఉండవలెను. దేవకార్యములకు ఉపంతముగా- ఎడమ భుజముంద ఉండవలెను.

2. యాగకర్తకుయజ్ఞోపంతముఉపంతముగా వుండవలెను.ఉపంతము దేవచిహ్నముఅగును.

3. సాంధేనిమంత్రములనునిలుచుండి ఉచ్చరించవలెను.అందువలన చాలదూరము వరకు ంనిపించును.

4. కూర్చున్నవాని కన్న నిలుచున్నవానికి స్వర్గము ప్రత్యాసన్నమగును.కావున హోతనిలుచుండి సాంధేనిమంత్రములుచదువవలెను.

5. యాజ్యనుహోత కూర్చుండియేచదువవలెను.అందువలన ప్రతిష్ఠకలుగుచున్నది.

6. క్రౌంచముబిగ్గరగా అరుచును.అది రాక్షసప్రియము. మెల్లగాచదిన మానుషముఅగును. ఆ రెంటికి మధ్యమస్వరము దేవతలకుప్రియమగును. కావునదేవతల ప్రీతికొరకు మధ్యమ స్వరమునమంత్రములుచదువవలెను.

7. పూర్వముద్వాంసులే హోతలుఅయినారు. అప్పుడు మార్గములుసంకీర్ణములు కాకుండిన.శాలములుగా ఉండిన.ద్వాంసులగు హోతలుకుడికాలును వేదిబయటఎడమపాదమునువేది మధ్యనఉంచలేదు. కావునహోతలు కుడికాలువేదిలోనను,ఎడమకాలు వేదిబయటను పెట్టిసాంధేనీ మంత్రములుచదువవలెసను.

8. కుడికాలువేదిలోన ఉంచుటవలనభూతకాలిక ఫలములభించును.ఎడమకాలు వేదిబయటపెట్టుటవలనేభష్యత్కాలికఫలము కలుగును.మొదటి దానివలనపరిత ఫలమును,రెండవ దానివలనఅపరిత ఫలితమునుపొందును. అంతేకాక గ్రామపశువులను, అరణ్యపశువులను పొందును.ఇంకను మొదటిదానివలన దేవలోకమును- రెండవ దానివలనమానవలోకమునుజయించును.

9. దేవతలుసాందేనీ మంత్రములనుపఠించినారు. అయిననువారికి యజ్ఞము దర్శనయలేదు.అప్పుడు ప్రజాపతిమంత్రోచ్చారణ లేకయేఅఘారహోమము చేసినాడు.అప్పుడు దేవతలకుయజ్ఞదర్శనమైనది.

మంత్రోచ్చారణలేకుండ మౌనముగాఅఘారహోమము చేసినట్లయినయజ్ఞగత కార్యమునిర్వహించినట్లగును.

10.సాంధేని సంధలనునేతిలో ముంచవలెను.

11.ఆ ధముగా సంధనునేతిలో ముంచినవాడుకఠినాత్ముడు కాకుండును.

12.అంతేకాక అతడు సంధేనిదేవతలనుసంతృప్తులను చేసినవాడగును.

13.ఈ ధముగా ఎరిగిన వానికిసంతానము, పశువులుసంతృప్తి కలిగింతురు.

14.ఒక బుక్కుచేతఆఘారము చేసిన ఒకదేవతకు ప్రీతికలిగించినట్లగును.రెండు బుక్కుల చేతఆఘారము చేసిన ఇద్దరుదేవతలకు ప్రీతికలిగించినట్లగును.మూడు బుక్కులచేఆఘారము చేసిన ఎంతోచేసిన వాడు అగును.కావున మనస్సుచేఆఘారము చేయవలెను.

మనసాహ్యనాప్త మాప్యతే-అందనిది కూడ మనసునకుఅందగలదు.

15.అధ్వర్యుడు - వైయర్థ్యములేకుండునట్లుదక్షిణ దిక్కునుంచిఆజ్యస్రావమునుఆరంభించి ఉత్తరదిక్కున సమాప్తి నొందించవలెను.

16.మాట - మనసు రెండునుస్వాతిశయమును చాటిన.

దేవతలకుహవ్యమువహించుచున్నానుఅని వాక్కు పలికినది.'దేవతలకుహవ్యమువహించుచున్నాను'అని మనసు పలికినది.

అంతమ ఆధిక్యకతనుగూర్చి ప్రజపతిని అడిగిన.

'మనిషితొలుత మనసులోఅనుకున్న దానిని నోటితోచెప్పుచున్నాడు.కావున వాక్కు మనసునకుదూతి అగును' అని ప్రజాపతిపలికినాడు.

'అటులైనచోప్రజాపతీ! నీకు మాటచేహోమము జరుగకుండునుగాత' అన్నది వాక్కు.

అందువలనప్రజాపతికి మనసుతోనేహోమము జరుగుచున్నది.**మన ఇవ హిప్రజాపతిః** ప్రజాపతిమనసు వంటివాడుకదా! అందువలనప్రజాపతి ప్రాప్తి కలుగుచున్నది.

17.అగ్నీధ్రుడు పరిధులనుదర్భలతో సమ్మార్జనముచేయవలెను.అందువలన వాటినిపవిత్రము చేసినట్లగును.

18.మధ్యమ పరిధినిమూడు మారులు సమ్మార్జనముచేయవలెను.అందువలను మూడుప్రాణములనుసర్వత్రి జయించును.

దక్షిణార్ధపరిధినిమూడు మారులు సమ్మార్జనముచేయవలెను.అందువలన అతడుభూలోక, అంతరిక్షలోక,స్వర్గలోకములనుమూడింటిని జయించును.

ఉత్తరార్ధపరిధినిమూడు మారులు సమ్మార్జనముచేయవలెను.అందువలన దేవయానములుమూడింటిని జయించును.

(స్వర్గలోకయమలోక బ్రహ్మలోకంషయాస్త్రయః పన్థానఃఅని సాయణాచార్యులు." **త్రయోవై దేవయానాపన్థానః** " గోపథఉత్తర బ్రాహ్మణము.)

19.దర్భకట్టచేతఅగ్నిని మూడు పర్యాయములుచుట్టు త్రిప్పవలెను.అందువలన దేవలోకములుమూడింటిని జయించును.

20.మధ్యమ, దక్షిణ,ఉత్తరపరిధులు,అగ్ని ఈ నాలుగింటికిమూడు సార్లు చుట్టుత్రిప్పుట

వలనమొత్తము సంఖ్యపన్నెండు అగును. అం పన్నెండుమాసములు. అట్లుఒక సంవత్సరము

అగుచున్నది.అందువలన సంవత్సరముయజమానికి అనుకూలముఅగుచున్నది. అదిస్వర్గ ప్రాప్తికి కారణముఅగుచున్నది.

21.అధ్వర్యుడు తిర్యంచముగఆఘారహోమము చేయవలెను.స్వర్గము తిర్యక్కుగాఉన్నది. అందువలనయజమానికి స్వర్గముప్రకాశించును.

22.ఆఘార హోమము వంకరలేనిసూటి దానిగ చేయవలెను.చ్ఛిత్తి లేకుండచేయవలెను.అది ప్రాణము, అన్నము.సంతతి కలుగుటకును,రాక్షస నాశనమునకునుఅగుచున్నది.

23.ఒకని చావు కోరువాడు వంకరఆఘారహోమము చేయవలెను.అందువలన ప్రాణవాయువువంకర అగును. అతడువెంటనే మరణించును.

24.ఆఘారము యజ్ఞమునకుమకుట ప్రాయము.ధ్రువము యజ్ఞమునకుఆత్మ. ఆఘారమును, ధ్రువమునుఅంటించవలెను.అప్పుడు అధ్వర్యుడుతనయందే యజ్ఞమకుటమును దాల్చినవాడగును.

25.మానుషాగ్ని దేవతలకుదూత అయినాడు. దేవలోకమునందు ఉండు 'నాక' అగ్నిఅసురులకు దూత అయినాడు.

వారిద్దరుప్రజాపతి వద్దకువెళ్ళినారు. "మాలోదూతగా ఎవరు అర్హులు?"అని అడిగినారు.

"మానుషాగ్నీ!నీవే దూగా అర్హుడవు.యజమానికి సంబంధించినహ ర్ధానమునుదేవతలకు నపడునట్లుగాచెప్పుము. యాజ్యపాఠముమూలమున నీవేహోతృకృత్యమునంతను దేవతలకుచెప్పుము" అని ప్రజాపతిమానుషాగ్నిని దూతగాఅంగీకరించినాడు. అందువలనదేవతలకు గొప్పదనముఅసురులకు పరాభవముకలిగినది.

ఈ షయములనుతెలిసికొని యజమానిప్రవరను వరించినచోఅతనికి శ్రేష్ఠత్వముకలుగును. అతడుశత్రువులనుపరాభ ంచును.

26.బ్రాహ్మణ,అబ్రాహ్మణ షయము చర్చకువచ్చినప్పుడు జ్ఞుడగు వాడుబ్రాహ్మణుడుఅధికుడని చెప్పవలెను.అందువలన తనఆధిక్యమును చెప్పుకున్నట్లగును.

బ్రాహ్మణునితక్కువ వానిగా చెప్పినచోతననే తక్కువవానిగా చెప్పుకున్నట్లగును.

తస్మాద్బ్రాహణోనపరోచ్యః- కావున బ్రాహ్మణునిపరాభ ంచరాదు.

పన్నెండవఅనువాకము

1.అగ్ని సంబంధమైనదానికి'**ఆయుష్యోం శ్వతోదధత్**' పురోనువాక్య,' **ఆయుర్దా అగ్నేహ ంషోజుషాణః** ' యాజ్య.

సోమదేవతాకమునకు'**ఆప్యాయస్వ సమేతుతే**'పురోనువాక్య."**సంతే పయాగ్ ంసి సముయన్తువాజాః** " యాజ్య.

వరుణదేవతాకమునకు"**అవతేహేడః**"పురోను వాక్య.' **ఉదుత్తమమ్**'యాజ్య.

సరస్వతీదేవతాక చరుకు' **ప్రణోదే** ' అనువాక్య." **ఆనోదివో బృహతః**" యాజ్య.

అగ్ని ష్ణుదేవతాకమునకు'**అగ్నా ష్ణూమహితద్వామ్**,'అనువాక్య. '**అగ్నా ష్ణుమహిధామ్న**'యాజ్య.

వారుణచతుష్కపాలమునకు'**ఇమంమే వరుణ**'పురోనువాక్య.' **తత్వాయా** 'యాజ్య.

సూర్యదేవతాకమునకు' **ఉదుత్యజాతవేదసమ్**'అనువాక్య.' **చిత్రం దేవానామ్**'యాజ్య.

2.'**అపాం న పాత్త**'దేవత వక్రగతిగల జలములప ద వర్తించువాడు.అతదు మెరుపులుబట్టలుగా గలవాడు.అతడు తన ఉపవేశనస్థలమును పొందును.భారీ వర్షము అతనిప్రశస్త మహత్తునుప్రకటించును.మెరపుల నడుమబంగారు రంగు పులుముకున్నజలములు ఆ దేవునిచుట్టు వ్యాపించిఉండును.

3. కాలువలుఒకదానితో ఒకటి కలసిప్రవహించును.కొన్ని జలములుపారవు. నిలచి ఉండును.నిలిచిన, పారునట్టిజలములకు అపాంనపాత్తుడు.సముద్రుడు బడబాగ్నికలవాడు. నదులుఅతనిలో చేరి అతనికిప్రీతి కలిగించును.అపాంనపాత్తుడు బడబాగ్నికిజననస్థానము.అతడు జలములనునశింపచేయనివాడు.అతనిని పరిశుద్ధ జలములుచుట్టుకొని ఉండును.

4. అపాంనపాత్తునిత్యయవ్వనుడు.జలములు అతనికిఅనుకూలములు.నిత్యయవ్వనలు.శోధించబడున .అ అతనిని చుట్టుకొనిఉండును.

అపాంనపాత్తుప్రకాశయుతుడు. ధనవంతుడు.నేతిని కరిగించి శోభించువాడు.అతడు కర్రలు లేకుండగనేజలము లందుతేజరిల్లును.

5. ఇంద్రావరుణులుఎంతగానో ప్రకాశించువారు.మమ్ము రక్షించుమనివారిని ప్రార్థించుచున్నాము.వారు మాకు రక్షణలుకలిగించి మమ్ముసుఖవంతులనుచేయవలెను.

6. ఇంద్రావరుణులారా!మాకు ఆపదలను బాపుసుఖములను ప్రసాదించండి.అది మాకు యాగానుష్ఠానమును,పరివారక్షేమమును, ప్రజాసమృద్ధినికలిగించును. మమ్ముదీర్ఘకాలము పీడించునట్టిపాపాత్ముని మేము పీడించగలము.మేము బాధారహితులముకాగలము.

7.'**ఆనో ంత్రా వరుణా**'పురోనువాక్య.'**ప్రబాహవా**'యాజ్య.

అగ్నినిఉద్వాసన చేయువాడుఅగ్నిని హింసించినవాడు అగును. అతనినివరుణుడు జలోదరమునపీడించును.

8. అగ్నీ!మా భక్తి శ్రద్ధలనుగుర్తింపుము. వరుణునకుమాపై గల కోపమునుతొలగించుము. నీవుయాగ నిష్పాదకుడవు.దేవతలకు హవ్యవాహనుడవు.ఎంతో ప్రకాశించువాడవు.సర్వద్వేషముల నుండిమమ్ము ంముక్తులనుచేయుము.

9. అగ్నీ!నీవ్వు ఉషః కాలముదాటిన ప్రాతఃకాలమున అవతరింతువు.నీ రక్షణలచేమాకు రక్షకుడవు అగుము.మాకు వరుణుని వలనకలిగిన పాపాదికములనుండి ండిపించుము.ఆటలాడుచు సుఖప్రదమగుమా హంస్సునుస్వీకరించుము. మాకు ఆహ్వానసులభుడవుఅగుము.

10.యజమాని హంస్సుఅందించువాడు. అగ్నిఅతని ఆహ్వానములనుశ్రద్ధగా ఆలకించునుగాక.

అగ్నిసూర్యుని వలె తేజరిల్లువాడు.యుద్ధములందుసర్వత్ర జయముకలిగించువాడు. దేవతలకుహితుడు. శుభప్రదుడు.అతడు మా వద్దకుఅతిథివలె వచ్చునుగాత.

11.అగ్నీ! నిన్ను ఎంతో యజించుచున్నాము.నీ అనుగ్రహముఎంతో పొందుచున్నాను.యాగములందు నమస్కరించవలసిన రీతిననమస్కరించుచున్నాను.నీవు సనాతనుడవు.తేజోవంతుడవు.యజమాని నిన్నుయజించవలెననుకొనుచున్నాడు.హంస్సులు అర్పించదలచుకున్నాడు.అతనికి సంతోషము కలిగించుము.అతని ఎడారి యందు ఒయాసిస్సువుఅగుము.

12.ఇం అగ్నికి యాజ్యా, పురోనువాక్యలు:-

"**ంపాజసాపృథునా శోశుచానః**"పురోనువాక్య."**ంజ్యోతిషా బృహతా**"యాజ్య.

13.అగ్నీ! యాగశాల ంశాలము.అందు నీవు జ్వలించుచున్నావు.కర్మ ప్రారంభమైనంతనేసర్వ రాక్షస జాతులనుదహించుము.

14.అగ్ని శుభారంభముకలవాడు. మమ్ముమంగళ ంక్షణములచూచువాడు. మాయాగములకు ంచ్చేయువాడు.భక్తుల భావములుతెలిసినవాడు.మేము అతని మహిమలుఎరుగము. అయినను అతడుమమ్ము అనుగ్రహించినాడు.అతనిని యజించగోరువాడందరి అభిప్రాయములనుతెలిసికొనుము.అగ్ని మా హవ్యములనుగూర్చి దేవతలకుచక్కగా చెప్పునుగాత.

15.మూడు హంస్సులయాజ్య పురోనువాక్యలు:-

'**అగ్ ంహోముచే ప్రభ రేమ**'ఇది ప్రథమహంస్సునకు పురోనువాక్య.'**ంవేషయన్మ**'యాజ్య.

'**ంనఇంద్ర మృధః** 'రెండవహంస్సునకు పురోనువాక్య."**ఇంద్ర క్షత్ర మభివామమ్**"యాజ్య.

'ఇన్ద్రియాణిశతక్రతో' మూడవహంస్సనకు పురోనువాక్య."అనుతే దాయిమహే"యాజ్య.

శ్రీమదాంధ్రవచనకృష్ణయజుర్వేదీయతైత్తిరీయ సంహిత

రెండవకాండమునందలి అయిదవప్రపాఠకము సమాప్తము

అగ్నేనయసుపథారాయే అస్మాన్ ంశ్వానిదేవ వయునానింద్వాన్ ।

యుయోద్యస్మజ్జుహురాణమేనో భూయిష్ఠాతేనమ ఉక్తిం ంధేమ॥

ఆరవప్రపాఠకము

మొదటిఅనువాకము

1. యజమాని'సంత్' యాగమునుచేయవలెను.అందువలన అతనికివసంత ఋతువుఅనుకూలము అగును.

'తనూనపాత్'యాగము చేయవలెను.అందువలన అతనికిగ్రీష్మము అనుకూలముఅగును.

'ఇట్'యాగము చేయవలెను.అందువలన అతనికివర్షరుతువు అనుకూలముఅగును.

'బర్హి'యాగము చేయవలెను.అందువలన అతనికిశరత్తు అనుకూలముఅగును.

'స్వాహాకార'యాగము చేయవలెను.అందువలన అతనికిహేమంతముఅనుకూలము అగును.హేమంతముపశుపక్షా ్యదులను బాధించునదికదా!

2. 'సంత్'యాగము చేయవలెను.ఉషోదేం అనుగ్రహముపొందును.

తనూనపాతయాగము చేయవలెను.యజ్ఞపు అనుగ్రహముకలుగును.

'ఇట్'యాగము చేయవలెను.పశువులు కలుగును.

'బర్హి'యాగము చేయవలెను.సంతానము కలుగును.

3. ఉపభృత్తునుండిజుహువులోనికిసగము ఆజ్యము తీసికొనవలెను.'బర్హి' యాగము ప్రజారూపము.ఆజ్యము తేజోరూపము.అందువలన యజమానిప్రజలకు తేజస్సుకలిగించినవాడుఅగును.

4. యజమాని'స్వాహాకార' యాగముచేయవలెను.అతనికి 'వాక్కు' లభించును.

5. ఒకటవమంత్రమునచెప్పిన అయిదు +రెండవ మంత్రమునచెప్పిన అయిదు= పదిఅగును. ంరాట్ ఛందస్సుపది అక్షరములు కలది.అన్నము 'ంరాట్' స్వరూపముఅందువలన యజమానికిమృష్టాన్నము కలుగును.

6.సంధో యజత్యస్మిన్నేవలోకేప్రతి తిష్ఠతి- సంత్ యాగముచేసినవాడు ఈ లోకమునప్రతిష్ఠ కలవాడుఅగును.

తనూనపాతం యజతి యజ్ఞఏవాన్తరిక్షే ప్రతితిష్ఠతి.

ఈడోయజతిపశుష్వేవ ప్రతితిష్ఠతి.

బర్హిర్యజతియఏవ దేవయానాఃపన్థానస్తేష్వేవ ప్రతితిష్ఠతి.

స్వాహాకారం యజతి సువర్గఏవలోకే ప్రతి తిష్ఠతి.

ఇ◌యేదేవలోకములు.పూర్వము చెప్పినట్లుఆ లోకములందు ప్రతిష్ఠావంతుడగును.

7. దేవతలు,అసురులు ఈ లోకములకొరకు జగడము లాడినారు.దేవతలు - పైనచెప్పిన

ప్రయాజయాగములుచేసినారు. ఈ లోకములనుండి అసురులనుపారద్రోలినారు. అందువలన'ప్రయాజ'లకు పారదోలుటఅను సార్థకనామముకలిగినది.

స◌ధాదిపంచప్రయాజలుఅనుష్ఠించిన వాడుశత్రువులనుపారద్రోలును.

(ఋతవో హిప్రయాజాః - ప్రాణావైప్రయాజాః పశవోవైప్రయాజాః అనిబ్రాహ్మణములు.)

8. ఉత్తరోత్తరాభివృద్ధికిఅభిక్రమణ పూర్వకముగప్రయాజ హోమములుచేయవలెను.

(అగ్నికిఅభిముఖముగాఉండి హోమముచేసి తదుపరి పాదముముందుకు జరిపి హోమముచేయుట అభిక్రమణఅగును.)

9. జంటలవంటి ప్రయాజలనుతెలిసి కొన్నవాడుప్రజయా పశుభిఃప్రజాయతే- పుట్టుకతోనేప్రజలు, పశువులుకలవాడు అగును.)

' స◌ిత్'యాగమునుఅనేక స్త్రీలను వలెయజించవలెను.' తనూనపాత్'యాగమునుఒకే పురుషుని వలె యజించవలెను.అ◌ ◌థునము అగును.

' ఇట్' యాగమునుఅనేక స్త్రీలను వలెయజించవలెను. ' బర్హి' యాగమునుఒకే పురుషుని వలె యజించవలెను.అ◌ ◌థునము అగును.

ఈ ◌ధమగుప్రయాజ ◌థునములనుతెలిసి కొనినవాడుప్రజయా, పశుభిఃప్రజాయతే.

10.దేవతలు, ఆజ్యభాగదేవతలు ◌ముఖులుఅయినారు. అప్పుడు అసురులుదేవతల యజ్ఞములనుధ్వంసము చేయతలపెట్టినారు.

దేవతలుఆ ◌షయమును గ్రహించినారు.గాయత్రీ మంత్రమునువ్యూహముగాతీర్చినారు. గాయత్రియందలి అయిదు అక్షరములనుఒక వ్యూహముగను,తరువాతి మూడుఅక్షరములను ఒక వ్యూహముగనుఏర్పరచినారు. అది యజ్ఞమునకుకవచము వంటిదిఅయినది. రాక్షసులు దహనముచేయలేకపోయినారు.

యజమానిప్రయాజ అనుయాజలనుఅనుష్ఠించును. అప్పుడుఆ ప్రయాజ అనుయాజలకుగాయత్రి కవచముగాఏర్పడును. అందువలనసైన్యము ముందుభాగమున పెద్దదిగాఉండి చివర చిన్నదిగాఉన్నట్లు అగును.

(గాయత్రియందలి అక్షరములందలివ్యూహములందుఒకటి పెద్దది, ఒకటిచిన్నదిగా అయినసాదృశ్యము.)

11.రాక్షసులు రాకముందు దేవతలుస్వాహా కారమును పంచమప్రయాజతో యజ్ఞముసమాప్తము చేయదలచినారు.అనుకున్నట్లేస్వాహాకార పంచమప్రయాజతో యజ్ఞమునుపూర్తిచేసినారు.

స్వాహాకార్యమునప్రయాజయజ్ఞముసమాప్తము చేసినందునయజ్ఞమునకుచ్ఛిత్తి కలిగించినవారుఅగుచున్నారు. ప్రయాజలనుఅనుష్ఠించి యజ్ఞమునిరంతరము సాగుటకు

హస్సులనుఅభిఘరించవలెను.అందువలన పురోడాశాదిహస్సును చేసినట్లగును.మరియు

యజ్ఞమునకుఘ్నములు కలుగవు.

12.ప్రయాజ, అనుయాజలందుప్రయాజలు ముందుఅనుష్ఠించ తగిన.కావున అ తండ్రివంటి. అనుయాజలుతరువాత చేయదగిన.కావున పుత్రుని వంటి.

ప్రయాజలపిదప హస్సునుఅభిఘరించుట వలనతండ్రి పుత్రునిచేరినట్లగును.

13.ఒకడు - ముందు చెప్పినప్రయాజ వృత్తాంతమునుతెలిసికున్నాడు.ఒకడు తెలిసికొనలేదు.అటువంటి ఉభయరీతులవారు ఉన్న సభ జరిగినది.అచట ఆ తెలియనివారు తండ్రి వృత్తంతముసాధారణము - పుత్రునివృత్తాంతము సాధారణమేకదా! అన్నారు.

తెలిసినవారు ఆ వృత్తాంతపు ప్రాశస్త్యమునువరించినారు.

14.ప్రయాజ యాగములుజరుగుచుండగా జారిక్రిందపడిన ఆజ్యము **అస్కన్నమేవ**- జారినష్టపడినదికాకుండును.

15.గాయత్రి తదభిఘారమునగర్భము దాల్చినట్లుఅగును. ఆమె యజమానికొరకు ప్రజలను, పశువులనుపుట్టించును.

రెండవఅనువాకము

1. ఆజ్యభాగహోమములుయజ్ఞమునకునేత్రముల వంటి.ఆ హోమములుచేసినవాడు యజ్ఞమునకునేత్రములుకూర్చినవాడు అగును.

2. ఆహవనీయాగ్నికిపూర్వార్ధమున ఆజ్యభాగహోమములుచేయవలెను.నేత్రములుతలకు ముందుభాగమున ఉండునుకదా!

3. ఆజ్యభాగహోమములుతిన్నగా - వంకర లేనట్లు- చేయవలెను.

4. యజ్ఞకర్తఅగ్ని ద్వారా దేవలోకములను,సోమదేవతద్వారా పితృలోకమునుచూచును. కావునఉత్తరార్ధము నందుఅగ్నిని, దక్షిణార్ధమునసోమదేవతకుహోమము చేయవలెను.దేవ, పితృలోకములుఆ దిశలందే ఉన్నకదా! అందువలనయజమానికి ఆ ఉభయలోకముల అభిజ్ఞానముకలుగుచున్నది.

5. అగ్నిసోములు దేవతలందురాజులు. అగ్ని సోమదేవతలఆజ్యభాగ హోమస్థానములమధ్య ప్రధానదేవతలకు హోమముచేయవలెను.రాజులచే కదాప్రజలు పోషించబడుట!

6. యజమానికిదిగువ దంతములున్నగోవులు మున్నగునకలిగించు యజ్ఞాంగముఏది? పైన, క్రింద దంతములున్నఅశ్వాది పశువులనుకలిగించు యజ్ఞభాగముఏది? ఈ షయము వేదదులువరించినారు:-

ఆజ్యభాగహోమమున ఋక్కునుచదిం జుషాణఇత్యాది యజుస్సులచేత యాగముచేయవలెను.అందువలన క్రిందిదంతములు కలజంతువులు కలుగును.

7.**'అగ్నిర్మూర్ధా దివఃకకుత్'** ఇత్యాదిఋక్కు 'మూర్ధన్'అను శబ్దము కలిగిఉన్నది. ఇది

పురోనువాక్య.అధ్వర్యుడు ఈ ఋక్కుచదిం హోమముచేయవలెను.అందువలన యజమానిసాటివారిలో శీర్షమువంటివాడు అగును.

"భువోయజ్ఞస్య రజస్యనేతా యత్ర నియుద్భిఃసచసే శివాభిః" ఇత్యాదిఋక్కు 'నియుత్' అనుశబ్దము కలిగి ఉన్నది.ఆ ఋక్కుచే హోమముచేసినచో శత్రువునుపశువుల నుండి దూరముచేసినవాడు అగును.

8. సత్యకామ పుత్రుడు కేశి. అతడుదర్భపుత్రుడగుకేశితో అన్నాడు: -

దర్భకుమారా! రేపు నీవు యజ్ఞముచేయనున్నావు.అందు నీవు సప్తపదశక్వరీ ఛందస్సునుఉపయోగింతువు. శక్వరివలన యజమానిపుట్టి ఉన్న తనశత్రువును తిరస్కరించును.అది పుట్టనున్నశత్రువును కూడనిరోధించును.

శక్వరిశక్తి వలన యజమానిఉభయలోకములందు జ్యోతినిపొందును.

శక్వరిశక్తి వలన ఎద్దుయొక్క ముందు భాగమును- బరువులు మోయుట,నాగలిలాగుటలు- కలుగును. అట్లేఆవు యొక్క అధోభాగము- పాలు మున్నగున్నం- కలుగును. ఇది తెలిసినవానికి రెండును కలుగును.

9. మొదటదేవత పేరున్నదిపురోను వాక్య.. **'అగ్నిర్మూర్ధా దివఃకకుత్'.** ఇందుఅగ్ని దేవత మొదటచెప్పబడినాడు.అందువలన అదిపురోను వాక్య. ఈ ఋక్కుఅప్పటికి పుట్టియున్నశత్రువును దూరముచేయును.

ఉత్తరార్ధమునదేవత పేరుగలదియాజ్య . **'జిహ్వామగ్నేచకృషే హవ్యవాహమ్'** ఇందు' **హవ్యవాహమ్'**అనునదిచివరన ఉన్నది.కావున ఇది యాజ్య.ఇది పుట్టబోవుశత్రువును నిరోధించును.

10.పురోనువాక్య యందుదేవతపేరు ప్రథమార్ధమునవచ్చినది. భూలోకముస్వర్గమున కన్నముందుది కదా! ఆ సాదృశ్యమునయజమానికి పురోనువాక్యవలన భూలోకమునప్రతిష్ఠ కలుగును.

యాజ్యయందు దేవతపేరుఉత్తరార్ధమునఉండును. స్వర్గము పైనఉండునది కద! ఆ సాదృశ్యమునయజమానికి యాజ్యవలన స్వర్గలోకమునందు ప్రతిష్ఠకలుగును.

ఈ ంషయములుగ్రహించినవానికి ఉభయ లోకములుజ్యోతిష్మంతములుఅగును.

తస్మాత్పూర్వార్ధేనానడ్వాన్భునక్త్యు పదిష్టాల్లక్ష్మయాజ్యా తస్మాజ్జఘనార్ధేనధేనుర్య ఏ వంవేద భుఙ్క్తఏవమేతౌ

(8వ మంత్రపు చివరిపరిచ్ఛేదముదీని అర్థము.)

11.ఆజ్యము వజ్రము.ఆజ్యభాగములువజ్రము. వషట్కారమువజ్రము. ఈ త్రిగుణాత్మకమగువజ్రమును ఆర్జించిఅంచ్ఛిన్నముగాశత్రువు ంద ప్రయోగించవలెను.

12.శత్రువును హింసించవలెనన్నవషట్కారమునుబిగ్గరగా చదువవలెను.

13.' **అగ్నిర్మూర్ధా'**గాయత్రిఛందస్సు. ఇది పురోనువాక్య.' **భువోయజ్ఞస్య'**త్రిష్టుప్ ఛందము. ఇది యాజ్య.

గాయత్రిబ్రాహ్మణునితోపుట్టినది. త్రిష్టుప్క్షత్రియునితో పుట్టినది.కావున బ్రాహ్మణుని

తరువాతనేక్షత్రియుడు అగుచున్నాడు.**"తస్మాద్బ్రాహ్మణోముఖో"** అందువలనబ్రాహ్మణుడుముఖ్యుడు - మొదటివాడు- అగుచున్నాడు.

14.ఈ విషయములనుగ్రహించినవాడుముఖ్యుడు - శ్రేష్ఠుడు- అగును.

15.పురోనువాక్య పఠించినవాడు యజమానినిగురించి దేవతలకువివరించి చెప్పినవాడుఅగును.

యాజ్యపఠించిన వాడు యజమానికిదేవతల వద్దకుచేరు సరియైనమార్గము చూపినవాడు అగును.

'వషట్'పఠించిన వాడు యజమానినిదేవతల వద్దకుచేర్చిన వాడగును.

16.పురోనువాక్య, యాజ్య,వషట్కారములుచదివిన అధ్వర్యుడుయజమానిని చేయిపట్టుకునిదేవతలకు అప్పగించి,అతనిని అక్కడ స్థిరపరచినవాడుఅగును.

17.పురోనువాక్య మూడుపాదములు కలది.ఈ లోకములు మూడు.దానిని అనుష్ఠించినవాడు ముల్లోకములందుప్రతిష్ఠ కలవాడుఅగును.

యాజ్యనాలుగు పాదములది.దానిని అనుష్ఠించినవానికి నాలుగు పాదములజంతువులు కలుగును.

'వౌషట్'రెండు అక్షరములు కలది.యజమాని రెండుకాళ్లు కలవాడు.అతనికి పశువులు కలిగినతరువాతనే ప్రతిష్ఠావంతుడుఅగును.

18.పురోను వాక్య గాయత్రిఛందస్సుది. యాజ్యత్రిష్టుప్ ఛందస్సుది.ఈ రెండు కలసి సప్తపదాత్మకశక్వరి ఛందస్సు అగుచున్నది.దేవతలు ఈ శక్వరీఛందోయుక్త ఋక్కువలననేసాధించదలచినకార్యమును సాధించినారు.

ఈ విషయమునుగ్రహించినవాడు సాధించదలచినకార్యమును సాధించగలడు.

మూడవఅనువాకము

1.ప్రజాపతి దేవతలకుయజ్ఞద్రవ్యములనుపంచి ఇచ్చినాడు. ఆజ్యమునుతన వద్ద ఉంచుకున్నాడు.అప్పుడు దేవతలుప్రజాపతితో అన్నారు:-

"ఆజ్యమేయజ్ఞము అగుచున్నది.మాకు కూడ ఆజ్య యజ్ఞభాగమును ఏర్పరచుము"

అప్పుడుప్రజాపతి ఇట్లుఅన్నాడు:-

"దేవతలారా!మిమ్ములను ఉద్దేశించియజ్ఞము చేయువారుఆజ్యభాగహోమములుచేయుదురు గాక. ప్రదానహవిస్సు కింద ఉపస్తరనచేసి పైన అభిఘారముచేయుదురు గాత."

2. "హవిస్సులందుఆజ్యము కాక ఇతరములుసారహీనములుఅగుటకు కారణమేమి? ఆజ్యముసారవంతమగుటకుగల కారణమేమి?" అని వేదవిదులుచర్చించినారు. వారిలోఒకడు ఆజ్యము ప్రజాపతిదేవతాకమనియు,ప్రజాపతి సారము క్షీణించనివాడనియు చెప్పినాడు.

3. గాయత్రిమున్నగు ఛందస్సులు'మేము భాగరహితులమైనికు హవిస్సులు పలుకము'

అనిదేవతల నుండితొలగి పోయినఁ. అప్పుడుహఁర్ధానులగుదేవతలు ఛందసులకొరకు 'చతురవత్తము'నుఏర్పరచినారు.

పురోనువాక్య,యాజ్య, వషట్కారదేవతలకు చతురవత్తమును హోమముచేయవలెను.అందువలన ఛందోదేవతలనుసంతోష పెట్టిన వాడుఅగును. సంతోషించినఛందస్సులు యజమానిహఁస్సులనుదేవతలకు చేర్చును.

4. అంగిరోనామక ఋషులు స్వర్గమునకు వెళ్లుచుండిరి. వారు యజ్ఞమునకు అభిముఖముగ వచ్చినారు. అక్కడ వారికి పురోడాశము కూర్మరూపము దాల్చి పాకుచుండుట కనిపించినది. అప్పుడు వారు "కూర్మరూపము దాల్చిన పురోడాశమా! నిన్ను ఇంద్రాది దేవతలలో ఒకరికి ఇత్తుము. నిలువుము" అన్నారు. కూర్మము వారి మాటలు ఁన్నది. కాని నిలువలేదు.

"కూర్మమా! నిన్ను అగ్ని దేవతకు ఇత్తుము. నిలువుము" అన్నారు ఋషులు. కూర్మము వారి మాటలు ఁన్నది. నిలిచినది. కావున అగ్ని దేవతాకమగు అష్టాకపాల పురోడాశమును అమావాస్య, పూర్ణిమలందు అచ్యుతముగా చేయవలెను. ఆ పురోడాశమ స్వర్గలోక ప్రాప్తి కలిగించును.

5. "పురోడాశమా! నీవు యజ్ఞభూఁని ఁడిచి ఏల పోవుచుంటిఁ?" అని ఋషులు పురోడాశమును అడిగినారు.

"ఋషులారా! నన్ను కాటుకచే అలంకరించలేదు. కందెనలేని బండివలె కాటుక లేని నేను నశించుచున్నాను" అని సమాధానము చెప్పినది.

కావున అగ్ని దేవతాకమగు పురోడాశమును హోమము చేయుటకు ముందు దాని పైనను, క్రిందను ఆజ్యముచే అలంకరించవలెను.

6. అన్ని కపాలములందలి పురోడాశమును యజమాని - తన చేయిచాచి - తాకవలెను. ఆ ఁధముగా చేసిన యజమానికి స్వర్గమునందు అన్ని పురోడాశములు లభించును.

7. పురోడాశము ఎక్కువ ఉడికిన రాక్షసులకు ప్రియమగును. ఉడకకున్న రుద్రునకు ప్రియమగును. చక్కగా ఉడికినది దేవతలకు ప్రియము అగును. కావున పురోడాశమును ఎక్కువ ఉడికించక ఉడుకకుండక ఉంచక చక్కగా ఉడికించవలెను. అది దేవతలకు ప్రియమగును.

8. నిప్పుల ఁద కాల్చిన పురోడాశము గట్టిగా ఉండును. నిప్పులపై కాల్చి బూడిద కప్పిన పురోడాశము మాంసముగల ఎముకవలె ఉండును.

తదనంతరము దానిని దర్భలచే కప్పివేయవలెను. అప్పుడది కేశములతో కూడిన తలవలె ఉండును.

9. పురోడాశ హఁస్సు మంత్ర పూర్వకముగ పక్వ మైనపుడు అది ఈ లోకమునకు చెందినది కాకుండును. పక్వ మైన పురోడాశము ఁద నేయి రాయకున్న దానికి స్వర్గప్రాప్తి కలుగదు. కావున ఉద్వాసన కాలమునందు సహితము పురోడాశమును ఆజ్యముచే అభిఘరించవలెను. అందువలన అది దేవతలకు చేరును.

10. పురోడాశము వుంచిన పాత్రలలో ఒకటి నశించినచో యజమానికి సంవత్సరమునకు ఒక మాసము చొప్పున ఆయుష్యము క్షీణించును. అతడు మరణించును. పురోడాశము ఉంచిన పాత్రలలో రెండు నశించినచో యజమానికి సంవత్సరమునకు రెండు నెలల చొప్పున ఆయుష్యము క్షీణించును. అతడు మరణించును. కావున - యజమాని రక్షణకు గాను - కపాలములను చక్కగా లెక్కించి ఉద్వాసన చేయవలెను.

11. ప్రమాద వశమున ఉద్వాసన కాలమున కపాలములు నశించిన ప్రాయశ్చిత్తముగ అశ్వినీ దేవతాకమగు ద్వికపాల పురోడాశమును నిర్వాపము చేయవలెను. ద్యావా పృథ్వీదేవతాకమగు ఒక కపాల పురోడాశమును నిర్వాపము చేయవలెను.

అశ్వినులు దేవతలకు వైద్యులు కదా! వారే యజమానికి చికిత్స చేయుదురు.

ద్యావాపృథ్వి సంబంధమగు కపాలము నశించినచో నిర్వాపము చేసిన ఏకకపాల పురోడాశము వలన యజమానికి ప్రతిష్ఠ కలుగును.

నాలుగవ అనువాకము

1. ఇది అనుమతి కోరునది. **'దేవస్యత్వాసంతుః ప్రసవే'** అనుచు ' స్ఫ్య' అను పని ముట్టును చేబట్టవలెను.

' అశ్వినోర్బాహుభ్యామ్' అశ్వినుల బాహువులతో అని చెప్పబడినది. ఏలననగా అశ్వినులు దేవతలకు అధ్వర్యులు కదా!

' పూష్ణోహస్తా భ్యామ్' పూషచేతులతో అని చెప్పబడినది.

(ఇది తొలి కాండలోనే చెప్పినాము. త్రవ్వుగోల మున్నగు వానిని తీసికొనినప్పుడు అది అందుకున్న వానిని దేవతలు ఆవేశించినారని చెప్పుట)

2. '**స్ఫ్యమా!** నీవు వందల పగవారలను వధించు దానవు. చెట్టు నుంచి పుట్టిన దానవు. వైరి వధకు కారణమవు' అని చెప్పబడినది.

శత్రువును సంహరించ గోరుచు స్ఫ్యను వజ్రముగా భాంించి వాడియగునట్లు పదును పెట్టవలెను.

3. అధ్వర్యుడు పొరక వంటి దర్భల కట్టను దుమ్ము సహితముగా పారవేయవలెను.

వేది ఎంతపరిమాణము గలదియో, నేల అంత మాత్రమే ఉపయోగించవలెను. దర్భల కట్టను పారవేయుట చేత వేద ఉన్నంత చోటునుండి శత్రువును తొలగించి నట్లగును. అందువలన భాగము కోరు శత్రువు తొలగిపోవును.

4. దర్భల కట్టను మూడు సారులు తీసివేయవలెను. ఏలననగా లోకములు మూడు కదా! అందువలన ముల్లోకముల నుండి శత్రువులను తొలగించినట్లు అగును.

5. అధ్వర్యుడు దర్భల కట్టను నాలుగవసారి కూడ తీసివేయవలెను. అందువలన ముల్లోకములకు ఆవలి ప్రదేశము నుండియే శత్రువులను తొలగించి నట్లగును.

6. అధ్వర్యుడు వేది కొరకు మట్టిని త్రవ్వును. ఆ మట్టిని తొలగించవలెను.

7. అధ్వర్యుడు నేలను త్రంవ్వ మట్టి తీయును. అందువలన అచట మొలచిన గడ్డిగాదము తొలగిపోవును.

8. అధ్వర్యుడు త్రంవ్వ మట్టి తీసిన చోట ఉన్న వ్రేళ్లను పెకిలించివేయవలెను. అందువలన శత్రువును పెకిలించినట్లగును.

9. వేదికి అవసరమగు స్థలమును ంంచి త్రవ్వరాదు. అట్లు త్రంవ్విన అది

పితృదేవతాకమగును.

యజ్ఞమునకు సరిపోవునంత మాత్రము త్రవ్విన అది ప్రజాపతి స్వరూపమగును.

(అవసరమును మించి భూమిని కష్టపెట్టరాదని, నష్టపెట్టరాదని చెప్పుచున్నాడు.)

10. గట్టి నేలవరకు త్రవ్వవలెను. అందువలన యజమానికి ప్రతిష్ఠ కలుగును.

(గట్టినేల అంటకున్న కూలుటకు అవకాశమున్నది.)

11. భూమిని త్రవ్వునపుడు దక్షిణ దిశ ఎత్తుగను, మిగిలినది పల్లముగను ఉండునట్లు త్రవ్వవలెను. అందువలన అది దేవయజన రూపమగును.

12. వేద - యజ్ఞ - భూమిని మెత్తగా ఉండునట్లు చేయవలెను. అందువలన యజమాని సంతానవంతుడు, పశువంతుడు అగును.

13. ఉత్తర పరిగ్రహము చేయునపుడు వేది ఎంత పరిమాణముది అగునో నేల అంత పరిమాణముదే అగును. అందువలన ఆ ప్రదేశము నుండి శత్రువు తొలగిపోవును. అప్పుడు ఉత్తర పరిగ్రాహము చేయవలెను.

(వేదికి హద్దులను ఏర్పరచుట ఉత్తర పరిగ్రాహము అగును.)

14. రాక్షసులు దూరమగుటకు గాను ప్రోక్షించు ఉదకములను స్ఫ్య యొక్క పై భాగమున ఉంచవలెను. **అపః రక్షోఘ్నీః వై** - నీరు రాక్షస సంహారకము కదా! యజ్ఞము నిర్విఘ్నముగా జరుగుటకు స్ఫ్య రేఖమీద నీరు చల్లవలెను.

15. నీరు చల్లునపుడు తాను ద్వేషించు పాపమును తలచుకొనవలెను. అందువలన యజమాని శుచివంతుడు అగును.

అయిదవ అనువాకము

1. 'హవిస్సుల జలముచేత ప్రోక్షించితిమి కదా! ఎట్లు ప్రోక్షించితిమి?' అని వేదవాదులు అడిగినారు.

'మంత్రముచేత' అని అధ్వర్యుడు చెప్పినాడు.

కావున జలముచేతనే హవిస్సును ప్రోక్షించవలెను. మంత్రముతోనే హవిస్సును ప్రోక్షించవలెను.

2. ఇధ్మా బర్హిస్సును ప్రోక్షించవలెను. అందువలన అవి రెండు పరిశుద్ధములు అగును.

3. వేది కఠినమైనది. లోమరహితము. అపరిశుద్ధము. అందువలన వేదిని నీటితో ప్రోక్షించవలెను. అప్పుడు అది పరిశుద్ధము అగును.

4. అధ్వర్యుడు వేది మీద బర్హిస్సు, దర్భలను పరచవలెను.

'**దివేత్వా**' అని దర్భల అగ్రభాగములను ప్రోక్షించవలెను.

'**అంతరిక్షాయత్వా**' అని మధ్యభాగములను ప్రోక్షించవలెను.

'పృథివ్యైత్వా' అని చివరలను ప్రోక్షించవలెను.

అందువలన ఈ బర్హిస్సును ముల్లోకములందు ప్రోక్షించి నట్లగును.

5. అధ్వర్యుడు భూ౦ని త్రవ్వుచున్నాడు. అందువలన అది క్రూరము ఎత్తుపల్లములు కలది అగుచున్నది. అందు వలన దానిని శాంతింపచేయుటకు నీరు పోయవలెను - చల్లుట కాదు.

6. బ్రహ్మ కాని యజమాని కాని వేదికి పూర్వభాగమున ప్రస్తరమును పెట్టావలెను. అది యజమానిని ముఖ్యమైన వానినిగా చేయును.

(ప్రస్తరము - దర్భలకట్ట)

7. యజమాని ప్రజాపతి స్వరూపుడు అయినాడు. అధ్వర్యుడు యజమాని ముఖపు పరిమాణము గల ప్రస్తరమును వేది యొక్క పూర్వభాగమున పెట్టవలెను.

8. అధ్వర్యుడు వేది ౕద దర్భలను పరచవలెను. పృథి౦ వేది. ప్రజలు దర్భలు. కావున భూ౦ ౕద ప్రజలను ఏర్పరచినట్లగును.

9. అధ్వర్యుడు వేదిౕద బర్హిస్సును దట్టముగా పరచవలెను. అందువలన యజమానిని అత్యంత ప్రజావంతుని, పశువంతుని చేసిన వాడగును.

10. అధ్వర్యుడు వేదిౕద పరచిన బర్హిస్సు అగ్రభాగమున ప్రస్తరము ఉంచవలెను. ప్రజలు బర్హిస్సు, యజమాని ప్రస్తరము అగుచున్నాడు. అట్లు చేయుట వలన యజమానిని యజ్ఞము చేయని వానికన్న శ్రేష్ఠుని చేయుచున్నాడు.

అప్పుడు యజమాని యజమానిని ౦ంచినవాడు అగును.

11. బర్హి, ప్రస్తరముల మధ్య రెండు దర్భలను - వ్యవధానము కొరకు - అడ్డముగా వేయవలెను.

12. అధ్వర్యుడు ప్రస్తరమును నేతిలో తడుపవలెను. అందువలన అది హ౦స్సు అగును. అది

స్వర్గమునకు చేరును.

13. అధ్వర్యుడు ప్రస్తరమును మూడు మారులు నేతిలో ముంచవలెను. ఈ లోకములు మూడు కదా! అందువలన మూడు లోకములను ఘృతమున ముంచినట్లగును.

14. ఆహవనీయ అగ్ని యందు నిప్పు కణికలు ఉన్నప్పుడు ప్రస్తరమును నిప్పుకణికలందు కొట్టరాదు. అందువలన అది యజమానికి స్వర్గసాధకము కాకుండును. స్వర్గము పైన ఉన్నది కదా! అధ్వర్యుడు ప్రస్తరమును తనచేతి పైకి ఎత్తి అగ్ని పై భాగమును తాకించవలెను.

15. తాకించిన తరువాత అధ్వర్యుడు తన చేతిని కిందకు వంచవలెను. అందువలన యజమాని కొరకు అధోముఖ వర్షము కలిగించినవాడు అగును.

16. అధ్వర్యుడు ప్రస్తరాగ్రమును ఆహవనీయాగ్నిని అతిక్ర౦ంచినట్లు కొట్టరాదు. ప్రస్తరాగ్రమును ఆహవనీయాగ్నికి ఉత్తరమున ఉంచవలెను. అత్యగ్రప్రహరణము వలన అతివృష్టి కలిగి అధ్వర్యునకు ౦నాశకము అగును.

17. అధ్వర్యుడు ప్రస్తరమూలమును తూర్పుదిక్కున ఉంచి అగ్నిని కొట్టరాదు. అందువలన యజమానిని స్వర్గము నుంచి పడద్రోసినవాడగును.

18. అధ్వర్యుడు ప్రస్తరమును ప్రాచీనాగ్రముగ ఉంచి అగ్నిని తాకించవలెను. అందువలన

యజమానికి స్వర్గము కలిగించిన వాడు అగును.

19. అధ్వర్యుడు ప్రస్తరాగ్రములను చిందరవందరగా చేసి అగ్ని ప్రహారము చేయరాదు. అందువలన అధ్వర్యునకు స్త్రీ సంతానము (మాత్రమే) కలుగును.

20. అగ్నీధ్రుడు ప్రస్తరమును దండాకారముగ ఉండునట్లు మెలిపెట్టవలెను. పురుషవ్యంజనము ఊర్ధ్వాకారము. అందువలన అతనికి పురుష సంతానము కలుగును.

21. యజ్ఞాంగములందు ఏది యజమాన స్థానీయము? ఏది స్వర్గ ప్రాప్తి సాధకము? అని బ్రహ్మవాదులు అడిగినారు.

ప్రస్తరమను యజ్ఞాంగము యజమాని స్థానీయము. ఆహవనీయము స్వర్గము అని చెప్పబడినది.

కావున ప్రస్తరమును ఆహవనీయమున కొట్టవలెను. అది యజమానికి నిశ్చయముగ స్వర్గమును కలిగించును.

23. ఆహవనీయాగ్ని యందు ప్రస్తరముచే కొట్టునపుడు ప్రస్తరమూలము పై భాగమునకు ఎత్తబడును. దానివలన యజమాని అల్పుడగును. లేదా వ్యాధులచే కృశించును. కావున నేతితో తడిసిన ప్రస్తరము నుండి ఒక దర్భను తీయవలెను. శాంతి కొరకని దానితో ఆహవనీయాగ్ని యందు అనుప్రహరణము చేయవలెను.

24. యజమాని ప్రస్తరరూపుడు. ప్రస్తరప్రహరణ జరిగినది. అందువలన అతడు స్వర్గమునకు చేరినాడు. అప్పుడు అధ్వర్యుడు ఏకాకి అయినాడు. అతడు భయమున వడకినాడు.

కావున అధ్వర్యుడు **'ధ్రువా%సి'** అను మంత్రము చదిం భూంని తాకవలెను. భూం స్థిరమైనది కదా! అందువలన అధ్వర్యుడు భూం ంద స్థిరపడును. భయము లేనివాడు అగును.

25. అగ్నీ ధ్రుడా! **అగా ంన్ ?** యజమాని స్వర్గమునకు చేరినాడా? అనునది ప్రశ్న.

" అగన్నగ్నిః " అగ్నిస్వర్గమునకు చేరినాడు, అను సమాధానమైనచో స్వర్గరూపమగు అగ్నియందు అగ్నిని చేర్చినట్లు అగును. అప్పుడు యజమాని స్వర్గము నుండి తొలగించబడిన వాడు అగును.

కావున **' అగన్'** వెళ్లెను అనియే సమాధానము చెప్పవలెను. అప్పుడు యజమానికి స్వర్గలోకము కలిగించినట్లగును.

ఆరవ అనువాకము

1. అగ్నికి ముగ్గురు అన్నలు ఉండిరి. వారు దేవతల కొరకు హంస్సు వహించుచు మరణించినారు. దేవతలకు హంస్సు వహించువాడు మరణించును అనుకున్నాడు అగ్ని. దేవతలకు కనిపించవలదు అనుకున్నాడు. వారికి కనిపించకుండ నీటిలో దాగినాడు.

దేవతలకు అగ్ని కనిపించలేదు. వారు ఎంతో వెదకినారు. నీటిలోని చేప దేవతలకు అగ్ని

ఉనికిని గురించి చెప్పినది.

చేప చెప్పిన ిషయము అగ్ని తెలిసికొన్నాడు. 'చేపా! నా ఉనికి తెలియపరచినావు.

నిన్ను జాలరులు పట్టి చంపుదురు గాక' అని శపించినాడు. అందువలన జాలరులు తమ ఇచ్ఛవచ్చినపుడెల్ల చేపలను పట్టుచున్నారు. చంపుచున్నారు.

అంతట దేవతలు అగ్నిని తమకొరకు హంస్సులు వహించవలసినదని కోరినారు. అప్పుడు అగ్ని 'స్రుక్కులోనికి తీసుకొనబడి' హుతము కాని హంస్సు పరిధి బయట పడినప్పుడు అది మరణించిన తన అన్నల భాగము కావలెనని దేవతలను కోరినాడు. దేవతలు అగ్నికి ఆ వరమును ప్రసాదించినారు. అప్పటినుంచి హంస్సు స్రుక్కులోనికి గ్రహించబడి హుతము కాక పరిధి బయటపడినది అగ్ని యొక్క అన్నల భాగము అయినది.

ఆ హంర్భాగమున యజమాని అగ్ని భ్రాతలను సంతోషపెట్టినవాడు అగుచున్నాడు.

2.పరిధులకు ఆవలిభాగము అగ్ని అన్నలకుచెందినది అగును.కావున రాక్షస నాశనమునకుపరిధులను ఏర్పరచవలెను.

3. రాక్షసులసంచారమును నిరోధించుటకైపరిధులను ఒకదానికిమరొకటి తాకునట్లుపరచవలెను.

4. తూర్పునపరిధులను పరచరాదు.సూర్యుడు తూర్పునఉదయించి రాక్షసులనుసంహరించును.

5. దక్షిణ,ఉత్తర భాగ పరిధులపైనరెండు సంధలనుఉంచవలెను.అందువలన ఊర్ధ్వదిశనసహితము రాక్షసులనుతొలగించినట్లగును.

6. ఉంచినరెండు సంధలందుఒక దానిని సమంత్రకముగను,మరొక దానిని అమంత్రకముగనుఏర్పరచవలెను.అందువలన అం స్త్రీ,పురుష సంకేతములైంథునములు అగును.

7. యజమానిరెండు కాళ్లవాడు.కావున అతని ప్రతిష్టకుగాను రెండు సంధులనువేయవలెను.

8. యజ్ఞకర్తహోమము చేయుచుండును.అప్పుడు హంస్సు జారును.అగ్నికి ఇవతల పడును.అందువలన యజ్ఞమునకుంఘాతము ఏర్పడినట్లగును.అట్లగుట వలనయజమాని ంనాశమువైపునకు సాగును. యజమానిఆ ంఘాతము నుండిఎట్లు తప్పు కొనును?అతడు ధనవంతులందుఎట్లు శ్రేష్ఠుడు అగును?అని కొందరు వేదందులుఅడిగినారు. దానికి ఒక ంద్వాంసుడుసమాధానము చెప్పినాడు:-

యజమాని' **భూపతయేస్వాహా' "భువనపతయేస్వాహా" 'భూతానాంపతయే స్వాహా'**

అనుమూడు మంత్రములచేజారిపడిన హంస్సునుఅభిమంత్రించవలెను.అందువలన యజ్ఞపుంఘాతము దూరమగును.యజమాని గొప్ప దేవతలనుతృప్తి చెందించినవాడు అగును.

9. అనుక్రమాగతములగుఅగ్ని, అగ్నిసోంయ పురోడాశములుకలవు. వాని వలనయజ్ఞమునకుఆలస్యము జరుగుచున్నది.ఆలస్యనివారణార్థము- ంథునత్వ సాధనకునుఆగ్నేయ, అగ్నీషోంయ పురోడాశములకుమధ్య ఉపాంశుయాగముచేయవలెను.

10.ఒకప్పుడు అగ్ని స్వర్గములందుఉండెను. యముడుభూంపై ఉండెను.అందువలన భూలోకపునరులకు వంటలుజరుగకుండెను. పితృదేవతలకురాజు లేకుండఅయినాడు.

అప్పుడుదేవతలు అగ్నియములకు స్థానంపరివర్తనచేయ సంకల్పించినాడు.అన్నాద్యము నిత్తుమనివారు అగ్నిని భూంకి పిలిచినారు.పితృరాజ్యము ఇత్తుమనియముని స్వర్గమునకుపిలిచినారు. ఆ ంధముగాఉభయులకు స్థానంపరివర్తనము జరిగినది.

యజమానులుస్విష్టికృదగ్ని కొరకు హంర్భాగమునుఅవదానము చేయుదురు.దేవతలు ఆ హంర్భాగమునుఅగ్నికి ఇచ్చినారు. స్విష్టకృదగ్నికొరకు అవదానము చేసినయజమాని రుద్రుడైనఅగ్నిని సమృద్ధునిచేయును.

11.రుద్రుడు ఒకడే కదా!అందువలన అన్నిహంస్సుల నుండికొంచెము, కొంచెముఅవదానము చేయవలెను.రుద్రునది ఉత్తరదిశ.కావున హం యొక్కఉత్తర భాగము నుండిఅవదానము చేయవలెను.అందువలన యజమానిరుద్రుని అతని దిశయందేసంతోషపెట్టిన వాడగును.

12.చతురవత్తప్రాప్తికి హంస్సునందురెండు సారులు అభిఘారముచేయవలెను.

13.పూర్వాహుతులుపశురూపలు. అగ్ని క్రూరస్వభావుడు.పూర్వాహుతులతోకలసినట్లు హోమముచేసిన పశువులను- ంనాశమునకు - రుద్రునకుఅర్పించినట్లగును.అప్పుడు యజమానిపశు శూన్యుడు అగును.

కావునపూర్వాహుతుల్నుండిచి కొంచెముదూరముగ యజ్ఞముచేయవలెను.అది పశురక్షణ కొరకు అగును.

ఏడవఅనువాకము

1. మనువుభూం ంద యజ్ఞద్రవ్యములకొరకు అన్వేషించినాడు. అతనికిగోవు అడుగు పెట్టినచోట ఆజ్యము కనిపించినది.ఆ ఘృతమును యజ్ఞమునందుకూడ ంనియోగించుటకుఎవడు అర్హుడు? అని మనువుఅడిగినాడు.

గోవునకేయజ్ఞాంగత్యముకలిగించుటకు మేముసమర్థులము అనిుత్రావరుణులుఅన్నారు. అట్లని వారు గోవునుభూలోకమునకుతెచ్చినారు. ఆ గోవుఅడుగుపెట్టిన చోటనల్లఘృతము వెడలినది.అందువలన గోవునకు'ఘృతపది' అను పేరు కలిగినది.

ఇదిఇడారూపగోవు జన్మవృత్తాంతము.

2. పృథింతోసహా రథంతరసమము ఆహ్వానించబడినదనిచెప్పబడినది.ఈ భూంయే రథంతరసామము అయినది. ఈభూంని అన్నాద్యయుక్తముగాఆహ్వానించుచున్నారు.

3. అంతరిక్షముతోసహ వామదేవసామము ఆహ్వానించబడినదనిచెప్పబడినది.పశువులే వామదేవసామములు. అంతరిక్షముతోకూడ పశువులనుఆహ్వానించుచున్నారు.

4. ద్యులోకముతోకూడ 'బృహత్'సామము ఆహ్వానించబడినదనిచెప్పబడినది.'బృహత్' సామమువృష్టి సంబంధము.ద్యులోకముతో సహవృష్టిని ఆహ్వానించుచున్నారు.

5. సప్తహోతలుఆహ్వానించబడినారు.అని చెప్పబడినది.అట్లగుటచే హోతలనేఆహ్వానించుచున్నారు.

(1.హోత2. ప్రశాస్త 3. బ్రాహ్మణాచ్ఛంసి4. పోత 5. నేష్ట. 6. అగ్నీధ్రుడు.7. అచ్ఛావాకుడు ంరు హోతలనిఅశ్వలాయనుడు చెప్పినాడు.)

6. ధేనువుసహితముగవృషభము ఆహ్వానించబడినదనిచెప్పబడినది.కావున ంథునమునుఆహ్వానించుచున్నారు.

7. సోమముభోజనమునకుంుత్రము. అది ఆహ్వానించబడినదనిచెప్పబడినది.కావున సోమ పానమునుఆహ్వానించుచున్నారు.

8. ఆహ్వానించబడినదనిచెప్పబడుటవలన తననే- 'ఆత్మనమేవ'- ఆహ్వానించుచున్నారు.

9. ఆహ్వానించబడినవాని నన్నింటిలో**ఆత్మావసిష్ఠః హి**- ఆత్మయే ంశిష్టమైనదికదా!

10.ఇడను ఆహ్వానించుచున్నారుఅన్నారు. ఇడ పశువులేఅగును. కావున పశువులనేఆహ్వానించినట్లయినది.పశువులు చతుష్పాత్తులు.కావున ఇడను నాలుగుసార్లు ఆహ్వానించవలెను.

11.తొలుత గోరూప ధారిణియైనఇడను మనువుచూచినాడు. అందువలనఅది 'మానం' అయినది.

గోవుపాదము పెట్టినచోట ఘృతము వెడలినది.అందువలన అది'ఘృతపతి' అయినది.

12.దేవతలు బ్రహ్మఉపాహ్వనము చేసినారనిచెప్పబడినది.అందువలన బ్రహ్మఉపాహ్వనము చేయుచున్నారు.

13.దేవసంబంధఅధ్వర్యులు - మానవసంబంధ అధ్వర్యుడుఆహ్వానించబడినారుఅని చెప్పబడినది.అందువలన దేవ,మానవ అధ్వర్యులనుఆహ్వానించుచున్నారు.

14.దేవాధ్వరులు, మానవాధ్వరులుఈ యజ్ఞమునురక్షింతురు గాక. యజ్ఞకర్తకుఅభ్యుదయముప్రసాదింతురు గాక అని చెప్పబడినది.అది యజ్ఞమునకును,యజమానికి ఆశీర్వాదముఅగుచున్నది.

15.ద్యావాపృథ్వులు ఆహ్వానించబడినంఅని చెప్పబడినది.కావున ద్యావా పృథ్వులనేఆహ్వానించుచున్నారు.

16.ద్యావాపృథ్వులు తొలుతపుట్టినం అని చెప్పబడినది.అట్లనుట వలనద్యావా పృథ్వులు ప్రాణిజాలముకన్న పూర్వము పుట్టినంఅగుచున్నం.

ద్యావాపృథ్వులు దేవతాస్వరూపులనియు, దేవతలుపుత్రులుగా కలవనియుచెప్పబడినది.అట్లనుట వలనఅం దేవతా స్వరూపములుఅయినం. దేవతలువాటికి పుత్రులుఅయినారు.

17.'**ఉపహూతో ంయంయజమానః** ' అనుటవలన యజమానినేఆహ్వానించుచున్నారు.

18.ఉత్తర దేవయాగమునకు- అధిక హంష్కరణమునకు-
దేవతాస్థానములకుఆహ్వానించబడినారనిచెప్పబడినది.ఉత్తరదేవయాగముప్రజ యగును. హంష్కరణముపశువులు అగును. దేవతాస్థానముస్వర్గమగును.

19.ఈ కర్మను చేయసంకల్పించినావు. సోమయాగరూప కర్మను చేయనిచ్చగించినావు.అనుటవలనయజమాని యజ్ఞప్రియధామమునుఆహ్వానించినట్లయినది.

20.ఈ యజమానికి ఇష్టమైనవారందరు ఆహ్వానించబడినారుఅని చెప్పబడినది.కావున వైయర్థములేని ంధముగయజమాని ఆహ్వానించబడినవాడుఅగుచున్నాడు.

ఎనింుదవఅనువాకము

1. పశువులుఇడా స్వరూపలు. ఋత్విజులందుహోత మాత్రమేపశువులు కోరువాని కోరిక

తీర్చగలడు.ఇతరులకు అది సాధ్యపడదు.

2. పురోడాశమా!నీవు వాచస్పతికైహుతమైనావు.నిన్ను నేను భక్షించుచున్నాను.అట్లనుట వలనవాచస్పతికి పురోడాశభాగము ఇచ్చినట్లగును- సంతోష పెట్టినట్లగును.

సదస్పతికిహుతమైననిన్ను స్వీకరించుచున్నాను.అట్లనుటవలనతన కొరకే స్వీకరించినట్లగుచున్నది.

3. హోతచేతియందుచతురవత్తముఅగును. పశువు నాలుగుపాదములది. కావునహంస్సును నాలుగుపర్యాయములు అవదానముచేయవలెను.

4. హోతదేవతారూపమగు ఇడనుభక్షించరాదు. అందువలనఅతడు మరణించును.అట్లుకాక ఇడా భాగమునుఅగ్నియందు హోమముచేయరాదు. అందువలనపశువులను రుద్రరూపఅగ్నికి అందించినట్లగును.కావున పశు రహితుడుఅగును.

ఆ దోషపరిహారమునకు" **వాచస్పతయేత్వాహుతమ్**"అని ముందు చెప్పవలెను.తరువాత భక్షించవలెను.అట్లనుట వలనఇడ అగ్నియందు హుతమగుటలేదు. రుద్రునకుపశుసమర్పణ చేసినట్లుకాదు. యజమానిఇతరులకై హుతమైనదానిని సేంచును. అందువలనఅతనికి మరణ దోషముకలుగదు. ఈ భక్షించినదితన కొరకు అగుటకు "**సదస్పతయే త్వాహుతంప్రాశ్నాః**" అనవలెను.

5. యాగోత్తరణసమయమందు యజమానిసహితముగాఅయిదుగురు ఋత్విజులుఇడను భక్షించవలెను.అది ఋత్విజులకుదక్షిణ ఇచ్చుటవంటిది. యాగోత్తరసమయమునందేకదా దక్షిణ ఇచ్చునది!

6. యాగమధ్య మందుఇడను భుజించరాదు.అందువలన యాగముఃఛిన్నము అగును.ప్రస్తరమునందునీళ్లు చల్లితుడువవలెను.**సత్యమాపస్సర్వా దేవతాఆపః** - నీటియందే సత్యము,నీటియందే సమస్తదేవతలున్నారు.అందువలన దేవతలేయజ్ఞమునుఃస్తరిల్లచేయుదురు.

7. దేవతలుయజ్ఞము చేసినారు.వారు యజ్ఞము నుండిరుద్రుని తొలగించినారు.అంతట రుద్రుడుయజ్ఞమునుఃకలము చేసినాడు.

అప్పుడుదేవతలు "మాయజ్ఞమునుపరిపూర్ణము చేయించును"అని రుద్రుని ప్రార్థించినారు.దేవతలలోకొందరు 'రుద్రుని ఆరాధించినమన యజ్ఞము' **స్విష్ఠం భంష్యతివై**'సంపూర్ణముగ 'ఆచరించనట్లగును'అన్నారు.

అందువలననేస్విష్ట కృదగ్నికి 'సుష్టుగచేయించువాడు'అను సార్థక నామధేయముకలిగినది. దేవతలురుద్ర సంబంధియగుఉపహత పురోడాశమునుయవగింజంత మాత్రముఅర్పించిరి.

తస్మాద్యవమాత్ర మవద్యేత్- కావున యవ మాత్రమగుపురోడాశమును అవదానముచేయవలెను.

8. యవగింజంతను ఃంచిఅవదానము చేయరాదు.అందువలన యజ్ఞమునుభ్రాంతి కలిగించినవాడగును.

9. పురోడాశఅవదానమునకుపూర్వము ఉపస్తరణ చేయరాదు.అభిఘారము చేయరాదు.అందువలన పురోడాశపురెండు పక్కలకు సంశ్వాయి వ్యాధికలిగించినవాడుఅగును.

యజమానిరెండు కాళ్లవాడు.అట్లగుటవలనసకృదవదానము,సకృదభిఘారము

ద్విఃసంపద్యతే -ద్విత్వ సంపన్నముఅగును.

10.అధ్వర్యుడు పురోడాశమునందలి ప్రాశిత్రభాగమును బ్రహ్మకుఅపమార్గముగా ఇవ్వరాదు.అందువలన యజ్ఞమందలింకలము కాని భాగముసహితము ంకలమగును.కావున దానిని ఎదుటనేఇవ్వవలెను. అదిసక్రమ మార్గమునఇచ్చినట్లగును.

11.దేవతలు పూషదేవునకుప్రాశిత్రమును ఇచ్చినారు.అతడు దానిని భక్షించవలెను.అందువలన అతనిదంతములు రాలిపోయినం.అప్పటినుండి పూషదేవతకుపిండతో చేసిన చరుభాగమైనది.

అప్పుడుదేవతలు పూషదంతరహితుడు- సమృద్ధిరహితుడు- ప్రాశిత్ర రహితుడుఅనుకున్నారు. అట్లనుకొనిదేవతలు ప్రాశిత్రముబృహస్పతికిఅర్పించినారు. బృహస్పతిపూషవంటి పరిస్థితితనకు కలుగుననిభయపడినాడు.

(**లోకః ప్రాశిత్రమ్**అని శతపథము. లోకములనుతిను ప్రయత్నముప్రమాధకరము కదా!ప్రాశిత్రమ్ అనగాతినదగినదికూడ అగును. తినుబండారము.)

12.అప్పుడు బృహస్పతి' **సూర్యస్య త్వా చక్షుషా ప్రతిపశ్యాం**- సూర్యుని కంటితో నిన్నుచూచుచున్నాను- అను మంత్రమునుఆంష్కరించినాడు. సూర్యునికన్ను ఏదానిని హింసించదుకదా అనుకున్నాడు.

13.దేవతల నుండిప్రాశిత్రమును స్వీకరించుచుబృహస్పతిభయపడినాడు.'ప్రాశిత్రమా! నిన్నుసంతా దేవత అనుమతివలనను, అశ్వినులబాహువులతోను,పూష హస్తములతోనుఅందుకొనుచున్నాను'అన్నాడు.

సంతాదేవత అనుమతివలన మంత్రపూర్వకముగ,దేవతలు అందించగాప్రాశిత్రమును బృహస్పతిస్వీకరించినాడు.

14.బృహస్పతిప్రాశిత్రము భక్షించుతనను బాధించుననిభయపడినాడు.'ప్రాశిత్రమా! నిన్నుఅగ్ని ముఖముతో తినుచున్నాను.అగ్నిముఖము ఏదానినిహింసించదుకదా!' అన్నాడు.

పాశిత్రముభక్షించు తననుఅది బాధించుననిబృహస్పతిభయపడినాడు.'ప్రాశిత్రమా! నిన్నుబ్రాహ్మణునిఉదరమున ఉంచుచున్నాను.బ్రాహ్మణునిఉదరము ఏదానిని హింసించదుకదా!' అన్నాడు.

బృహస్పతివేదందుడు కదా!

15.ప్రాశిత్రము తిన్నవాని నుండి ప్రాణములుతొలగిపోవును. కావునశిరసు మొదలుకుని

సర్వాంగములనునీటితో మార్జనముచేసికొనవలెను.ప్రాణాది స్థానములనుతాకవలెను.

ప్రాణములుఅమృతములు. ఉదకములుఅమృతములు. కావునఅం యథాస్థానముననిలిచి ఉండును.వదిలిపోవు.

తొంమ్మదవఅనువాకము

1.అగ్నీధ్రుడు అగ్నీధ్రమునందు సంధనువేయవలెను.అందువలన అతడుఋతువులనుసంతోషపెట్టిన వాడగును.

2. తదుపరిఅనుయాజాహుతులనుప్రతిష్ఠించవలెను.అందుకు అగ్నీధ్రుడుసంధను అగ్ని యందువేయవలెను.అది సంధాగ్ని యందుహోమము చేసినట్లగును.

3. అగ్నీధ్రుడుపరిధులను శుభ్రముగాతుడువవలెను.అందువలన పరిధులనుపునీతము చేసినట్లగును.

4. ఒక్కొక్కపరిధిని తుడువవలెను.అట్లయినచో యజ్ఞముపరాగ్భూతము వంటిదిఅగును కదా!

5.మూడు పరిధులనుతుడిచి అగ్నిని కూడతుడువవలెను.అప్పుడు సమ్మార్గములునాలుగు అగును. పశువులునాలుగు కాళ్లం కదా!అందువలన యజమానికిపశువులు కలుగును.

6. బ్రహ్మన్ప్రస్థాస్యామః- బ్రహ్మా! బయలుదేరుచున్నాముఅని మంత్రము చెప్పినది.

బ్రహ్మనిలిచిన చోటినేయజ్ఞము ఆశ్రయించిఉన్నది. యజ్ఞముఆశ్రయించిన చోటునుండియేఅనుయాజ యాగమునుఆరంభించవలెను.

7. అధ్వర్యుడుఅనూయాజమునకుబ్రహ్మ అనుమతికోరును. అప్పుడు బ్రహ్మనోటిమాటను అనుమతినిచ్చినఅతనికి కంపనరోగముకలుగును. తలపంకించిఅనుమతించినశిరో రోగము కలుగును. మాట్లాడకున్నయజ్ఞము జరిగినట్లుకాదు. ' **ప్రతిష్ఠేత్యేవబ్రూయాత్' 'ప్రతిష్ఠా'**అనియే అనుమతించవలెను.యజ్ఞము మంత్రమునుఆశ్రయించి ఉండును. అందువలన'బ్రహ్మ' మంత్రవాక్కుచేతనేయజ్ఞమునకుఅనుమతించినట్లగును.

8.'' **బ్రహ్మన్ప్రత్యాస్యామః''**అని అధ్వర్యుడు బ్రహ్మనుఅనుమతి అడుగును.అప్పుడు బ్రహ్మ'సంతృదేవా! ఇతడుఅనుమతి కోరినాడు'అని చెప్పవలెను.అట్లని మంత్రముచెప్పినది.

బృహస్పతిబ్రహ్మస్వరూపుడు.అతడు మంత్రవేత్తలందుశ్రేష్ఠుడు.

బృహస్పతీ!నీవు అటువంటివాడవు. నీవు యజ్ఞమునురక్షింపుము. యజ్ఞపతినిరక్షింపుము. అని మంత్రముయజ్ఞము కొరకును,యజమాని కొరకునుకోరినది.

అట్లనుటవలన బ్రహ్మతన కొరకును, యజమానికొరకును బాధలుకలుగనట్టి ఆశీస్సులుకోరినవాడు అగుచున్నాడు.

9. 'దేవతలకొరకు యాగము చేయుము'అని అందరు ంనునట్లుచెప్పవలెను.

10.దేవతలు యాగముచేయుటకు సిద్ధపడినారు.'అనుయాజ యాగమునకుదేవత ఎవరు?'అని బ్రహ్మవాదులుఅడిగినారు.

గాయత్రి,త్రిష్టుప్, జగతీఛందస్సులని సమాధానము.

కావునఛందోదేవతలనుగూర్చి అధ్వర్యుడు యాగముచేయవలెననిచెప్పవలెను.

బ్రాహ్మణములేఛందస్సులని చెప్పబడినం.కావున బ్రాహ్మణములనుద్దేశించియేయాగము చేయవలెను.

11.దేవతలు అగ్ని,ప్రజాపతి మొదలగుదేవతలనుగూర్చి యాగములు చేసినారు.అంతట అగ్ని ప్రజ్వలించలేదు.అప్పుడు వారు అనుయాజనఆహుతులందుఅగ్నిని దర్శించినారు. కావునఅనుయాజలనుఅనుష్ఠించవలెను.అది అగ్నిని చక్కగా ప్రజ్వలింపచేసినట్లగును.

12.ఏతదుడు అను అసురుడుఉండెను. అతడు యజ్ఞపుసూక్త వాకమునందలి' **ఆయురాశాస్తే సుప్రజాస్త్వమాశాస్తే'** అనుఆశీస్సును తన పరముచేసికొన్నాడు.

' **ఏతదుద్యావాపృథిం భద్రమభూత్'**అను మంత్రమునుఆ ంధముగా ఉచ్చరించినచోఅధ్వర్యుడు యజ్ఞసంబంధ ఆశీస్సులనురాక్షసపరము చేసినవాడగును.

కావునఅధ్వర్యుడు '**ఇదం ద్యావాపృథిం భద్రమభూత్'**అనునదిచదువవలెను.అందువలన యజ్ఞసంబంధ ఆశీస్సు యజమానికిచెందును.

('ఏతద్' 'ఇదం'రెండింటి మధ్యభేదము గమనించవలెను.)

13.' **ఇదం ద్యావాపృథిం**'యందు '**ఆర్ధ్మసూక్తవాక**'మును '**ఉతనమోవాకమ్**'అను వాక్యద్వయమునిక్షిప్తము. సమృద్ధిపొందితిని అని ఈ మంత్రముచెప్పుచున్నది.

(' **అయం యజమానఃశ్రద్దాలుః**'వంటింసూక్త వాకము. '**నమో దేవేభ్యః**'అనునం నమోవాకములు.)

14.'**ఉపశ్రితః ద్యావాపృథిం**'అను సూక్తవాకమునందు భూం ందఅగ్నియు, ద్యులోకమునఫలము ఉన్నవనిచెప్పబడినది.

15.యజమానీ! నీవుచేయు ఈ యజ్ఞమునందుద్వావా పృథ్వులకు రక్షణకలుగును గాత అనుదానిని ఆశీస్సుగనే కోరుచున్నాడు.

16.' **సూపచరణా**' కుమారుగా' **సూపావసానా**'అనియు 'స్వధిచరణా'కుబదులు '**స్వధ్యవసానా**' అనియుపలుకరాదు. అట్లు పలికినయజమానికి మరణముకలుగును. అప్పుడు అతడుభూంకి చెందినవాడుఅగును.

కావున**స్వధిచరణా** - భూంఎంతో ఆశ్రయించతగినది అనియు**సూపచరణా** - ద్యులోకముఎంతో సేంచదగిన దనియువచించవలెను.అందువలన అధ్వర్యుడుయజమానికి గోప్రచారభూంని కోరిన వాడుఅగును. యజమానికిమరణము కలుగదు.

17.ఇంతకు ముందు 'ద్యావాపృథ్వులఅనుమతి వలనఅగ్ని హంస్సును సేంచినది'అని చెప్పబడుచున్నది.

18.అశీస్సులు కోరునపుడు యజమానిపేరు నిర్ధిష్టముగ చెప్పకున్నఆ ఆశీస్సులు ఇతరులకుచెందును.

ఈ యజమానిఅని అతని పేరు చెప్పుటవలన అది ఆ యజమానికేచెందును. అతనికిస్వర్గ ప్రాప్తి కలుగును.

19.ఈ యజమానికి ఆయుష్యముకోరుచున్నాను. ఈ యజమానికిసంతానము కోరుచున్నాను.అనుట వలనఅది యజమాని కోరినట్లేఅగును.

20.ప్రాణములు జీవాత్మకుసజాతీయములు.కావున " **సజాతవనస్యామాశస్తే**"అనుట వలనప్రాణములకు అంతరాయముకలుగదు.

21.అగ్నిదేవుడు దేవతలనుండితెచ్చి యజమానినిఫలవంతుని చేయుచున్నాడు.హోత్రాదులమగుమేము అగ్ని అనుగ్రహమునమానవులకు ఫలముఅందించుచున్నాముఅనునది మంత్రార్థము.కావున అగ్ని దేవతలకొరకు యాచించుచున్నాడు.హోతలమగుమేము మనుష్యులకొరకు యాచించుచున్నాముఅన్నట్లయినది.

22.ఇహగతిర్వామస్యేదంచనమో దేవేభ్యఃఇత్యాహ యాశ్చైవదేవతా యజతియాశ్చన

తాభ్యఏ వోభయీభ్యోనమస్కరోత్యాత్మనోంనార్త్యై.

ఈ యజ్ఞకర్మయందుధనమునకును,హంస్సులు అందుకొనుదేవతలకు నమస్కారముఅని మంత్రము. అందువలనయాగమునందు ఉద్దిష్టులైనదేవతలకునుఉద్దిష్టులు కానివారికిని- బాధలు కలుగకుండుటకు- నమస్కరించుచున్నానుఅన్నట్లు అయినది.

పదవఅనువాకము

1. దేవతలుయజ్ఞము యొక్క హ౦స్సును తమకుసొంతము చేయువానినికానరైరి. వారు బృహస్పతికుమారుడగు శంయుని -యజ్ఞమునందలితమ హ౦ర్భాగములను" **స్వగాకురు"** మాకుస్వంతము చేయుముఅని కోరినాడు. శంయు అందుకుప్రతిఫలము కోరినాడు:-

బ్రాహ్మణనియుక్తుడుకానివాడును, శ్రద్ధలేనివాడునుచేయు యాగఫలముతనకు చెందవలెను.అను వరము కోరినాడు.దేవతలు అతనికిఆ వరము ఇచ్చినారు.కావున బ్రాహ్మణనియుక్తుడుకాని వాడును, శ్రద్ధలేనివాడును చేయుయాగ ఫలము శంయునకుచెందుచున్నది.

తదుపరితన కుమారునకుఏ౦ వరము ఇత్తురనిదేవతలనుఅడిగినాడు. పాపము చేసినవానిని దండించు అధికారమునుశంయుని పుత్రునకుఇచ్చినారు.

బ్రాహ్మణునికొట్టుటకు నియుక్తుడగువానికి శతనిష్క దండమగును.బ్రాహ్మణునికొట్టిన వానికి సహస్రనిష్క దండమగును.బ్రాహ్మణునిరక్తము వచ్చునట్లుగకొట్టువాడు భూ౦యందుగల పరమాణువులన్నిసంవత్సరములుభూ౦నంటియేఉండును. పితృలోకమునకుచేరడు.

కావునబ్రాహ్మణునిఅధిక్షేపించరాదు. కొట్టరాదు.రక్తము కారునట్లుచేయరాదు. అందువలనఅతడు పాపము చేసినవాడుఅగును.

2. యజ్ఞముయొక్క ప్రశస్తి ఫలమునుశంయుని నుండి కోరుచున్నాముఅని **తచ్ఛంయోరావృణీమహే**అను మంత్రముచెప్పుచున్నది.అందువలన అధ్వర్యుడుయజ్ఞ ఫలమునుదేవతలకు' **స్వగాకరోతి'** స్వంతముచేయుచున్నాడు.

3.' **తచ్ఛంయో'**మంత్రమునఅధ్వర్యుడు బృహస్పతికుమారుడగు శంయుని సమృద్ధునిచేయును.

4.**గాతుం యజ్ఞాయగాతుం యజ్ఞపతయేఇత్యాహ** -యజ్ఞగమనమునకునుయజ్ఞపతి గమనమునకుఅని మంత్రము చెప్పినది.

ఇదిఆశీర్వచనము అగును.

5. 1.సోమదేవతాక హోమముచేయవలెను.అందువలన సోముడురేతోరూపము ధరించును.2. త్వష్ట దేవతహోమము చేయవలెను.అందువలన అతడురేతస్సును ౦౦ధ రూపములుధరించునట్లుచేయును. 3. దేవపత్నులహోమము చేయవలెను.అందువలన ౦థునత్వలాభము కలుగును.4. గృహపతియగుఅగ్ని హోమము చేయవలెను.అందువలన ప్రతిష్ఠకలుగును.

(ఇదిపత్నీ సంయాజ ౦ధాయకమంత్రము.)

6. ప్రయాజలుఆజ్యముతోనే, పత్నీసంయాజలు ఆజ్యముతోనేయజించబడును.అందువలన ఆలస్యముజరిగినట్లగును.ఆలస్య దోష నివారణార్థమును,౦థునత్వ సిద్ధికొరకును ఋక్కును ఉచ్చరించి,ఋక్కుతో హోమముచేయవలెను.

7. దర్శపూర్ణయాగముపంచ సంఖ్యాత్మకము.ఆద్యంతము లందుపంచసంఖ్య కలదిఅగుచున్నది. ముందుఅయిదు ప్రయాజ హోమములుచేయబడును.చివరన నాలుగుపత్నీసంయాజలు,అయిదవదగు సమష్టియజువు యజించబడుచున్న౦.కావున పంచ సంఖ్యతోసమాప్తము అగుచున్నది.

పదకొండవఅనువాకము

1. అగ్నీ!ఇది ప్రసిద్ధకర్మ.అశ్వస్వాఃు అశ్వములను సమకూర్చునుకదా! అట్లే నీవు ఈయజ్ఞమునకుఆహ్వానించ దగినదేవతలనుచేర్చుము. నీవుప్రాచీన హోతవుగాఈ యజ్ఞప్రదేశమునఆసీనుడవు అగుము.

2. అగ్నిదేవా!మా అభీష్టములనుగ్రహించుము.దేవతలకు ఎదురేగుము.వారికి యజమాని హఃస్సులుఅర్పించుచున్నాడనిచెప్పుము. మా కోరికలన్నియుఫలించునట్లుచేయుము.

3. అగ్నీ!నీవు యువతముడవు.బలపుత్రుడవు.దేవతలనుఆహ్వానించువాడవు.నీవే సత్యవంతుడవు.అందువలన యజ్ఞసాధనముఅగును.

4. జ్వలించుచున్నఈ అగ్ని శత, సహస్రఅన్నములకు ప్రభువు.అతడు మకుటాయమానుడు.ఃద్వాంసుడు. ఈ అగ్ని ధనదాతఅగును గాత.

5. అగ్నీ!నీవు అంగసౌష్ఠవముకలవాడవు. దేవతలనుఆహ్వానించు ఋత్విక్కులతోకూడినవాడవు. వజ్రంగిరథచక్రనేఃని - తనవశమున ఉంచుకొని- తిరుగునట్లు చేయును.అట్లే నీవు యజ్ఞమునుస్వవశమున ఉంచుకొనుము.ఇచటికి చేర్చుము.

6. అగ్నీ!నీవు ఃఃధరూపములుకలవాడవు. దేవతలుసర్వత్ర స్ఫురించువారు.కోరికలు తీర్చువారు. వారినిమేము వేద మంత్రములచేస్తుతించుచున్నాము.మా స్తుతులనుఆయా దేవతలకుచేర్చుము.

7. అగ్నిసర్వజ్ఞుడు - సర్వసేనాసమేతుడు.అతనికి తెలియకఏ వ్యవహారమునునిర్వ ర్తించజాలము.

8. పాలుచేపుచున్న గోవులుదూడలను ఃడవుకదా! అట్లే సమస్తదేవతలు మమ్ముఃడువకుందురు గాత.

9. అతడుమాతో సమానుడు.దుష్టబుద్ధి కలవాడు.మమ్ము ద్వేషించువాడు.మాకు ఃరోధి. అయిననుతరంగము వలననావకు నష్టము కలుగునట్లు- మాకు అతని వలనహాని జరుగదు.

10.అగ్నిదేవ! మానవులునీ శక్తికి నమస్కరించుచున్నారు.కావున అపకారము తలపెట్టిన

వానికివ్యాధులు కలిగించుము.నాశనము చేయుము.

11.అగ్నీ! మేము గోవులతోకూడిన ఇష్టిని చేయతలపెట్టినాము.అందుకొరకు ధనమునువృద్ధి చెందించుము.నీవు అన్నింటినిపెంచగలవాడవు.మా కర్మ ఫలమునుపెంపొందించుము.

12.అగ్నీ! నీవు మాకు అందించునట్టిమహాధనమునబరువులు మోయుఎద్దులు ఉండవలెను.

అంతేకానిపరాభవ కారణమునఉండరాదు. నీవు మరలమరల ఎన్నో మారులుతెచ్చి మా ధనమునుపెంచుచుండుము.

13.ఈ రోగబాధలన్నింటినిమా శత్రువులకుకలిగించుము. వారినికదలనివ్వకుము.వారి రోగములను పెంచినట్లుమా బలములనువర్ధిల్లచేయుము.

14.ఃకలము కాని యజ్ఞమునిర్వహించువాడునునమస్కరించువాడునుఅగు యజమాని హఃస్సునుఅగ్ని స్వీకరించును. అట్టియజమానిని ఈ అగ్నిధనాధికములనువృద్ధి చేసి రక్షించుచున్నాడు.

15.అగ్నీ! నీవు పఃత్ర యజ్ఞములకుఅధిష్ఠాతవు. అట్లయ్యుమాకు ఎదురుగా ఃచ్చేయుము.మా దుఃఖములనుతుడిచివేయుము.మా బంధువులనుకూడ రక్షింపుము.

16.అగ్నీ! లోకమున ముందుతండ్రి రక్షణలుతెలిసికొన్న ిధముగనీ రక్షణలు తెలిసికొన్నాము.అందువలన నీవుసంపాదించిన సుఖములనుఅనుభ ించుచున్నాము.

17.అగ్నీ! నీవు క్రూరుడగురాజువలె హంతకులనుహతమార్చువాడవు.వాడి కొమ్ముల మృగమువలె దావాగ్ని వైవనములనుకాల్చుచున్నావు.అందువలననేశత్రుపురములనుదహించువాడవుఅయినావు.

18. త్రులారా! అగ్ని ుకు అభీష్టములుప్రసాదించును గాత.

అగ్నిక్షితులందువరిష్ఠుడు. బలమునునశింపచేయని వాడు.స్వయముగా బలవంతుడు.

 రుకూడ అగ్నిని స్తుతించండి.

19.అగ్నీ! నీవు కోరికలు తీర్చువాడవు.ఫలములను ఆర్జించుచున్నావు.యజమానికి ఇచ్చుచున్నావు.నీవు ఈశ్వరుడవు. పృథి రూపమగువేది ద ప్రజ్వరిల్లుచున్నావు.

20.ప్రజాపతేఅనుపదము **ప్రజాపతేనత్వ దేవతాన్యన్యః**అను ప్రజార్థహ స్సునకు పురోనువాక్య.సంతాన కా ుడైనవాడుప్రజాపతి దేవతాకమగుచరును నిర్వాపము చేయవలెనని ధించుచున్నది.

‘ **సవేద**’అనునది‘**సవేద పుత్రఃపితరమ్**’ అనుయాజ్యకు ప్రతీక.

‘**సోమాపూషణా**’యనునది పశ్వర్థమగుహ స్సు యొక్కపురోనువాక్యకు ప్రతీక.

‘**ఇమౌదివో**’అనునది‘ **ఇమౌ దివో జాయమానౌ**’అను యాజ్యకుప్రతీకము.

పన్నెండవఅనువాకము

1.అగ్నీ! మేముపితృదేవతలనుపూజించదలచినాము.నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము.పితృదేవతలనుపూజించదలచినాము.నిన్ను ప్రజ్వలింపచేయుచున్నాము.నీవు పితరులనుయజింపుము. యజమానిపితృదేవతలనుహ స్సులు అందుకొనుటకుఆహ్వానించుము.

2. సోమదేవా!నీవు మేధోవంతుడవు.సర్వము తెలిసినవాడవు. చక్కని మార్గమునుచూపువాడవు పితృదేవతలునిన్ను సే ంచుచున్నారు.నీవలననే వారుదేవతల మధ్యననిలిచినారు. రుచికరహ స్సులనుఅందుకొనుచున్నారు.

3. సోమమా! నీవు ప త్రము చేయువాడవు. నీవు మా పూర్వజులగు పితృదేవతలను అనుగ్రహించినావు. అందువలన వారు కర్మలను ఆచరించినారు. ఆ కర్మఫలములను అనుభ ంచుచు ధీరులై ఉన్నారు. నీవు సహితము వాయువును అపేక్షించకుము. హ స్సులు ఆరగించుము. అశ్వసహితుడవై పరిధులవంటి ఆటంకములను పడగొట్టుము. **మఘవాభవానః** - మా కొరకు ధనపతి అగుము.

4. సోమదేవా! నీవు పితృదేవతలతో ఉన్నవాడవు. వారితో సంభాషించువాడవు. ద్యావా పృథ్వులను స్తారపరచిన వాడవు. **“తస్మై తఇన్దో హ షా ధేమ”** అటువంటి సోమదేవతకు హ స్సులు అర్పించుచున్నాము. మేము ధనపతులము అగుదుముగాక.

5. అగ్నిష్వాత్త పితరులారా! మేము మ్ము పూజించుచున్నాము. మా యజ్ఞమునకు చ్చేయండి. ఆత్మీయమగు స్థానమును అలంకరించండి మేము ఎంతో ప్రయత్నించి ఆర్జించిన హ స్సులను స్వీకరించండి. తదుపరి ధనవంతుడు, కర్మకుశలుడగు పుత్రుని ప్రసాదించండి.

(ఇహలోకమున యాగాదులు చేయక పితృలోకమునకు చేరినవారు అగ్నిష్వాత్తులు)

6. బర్హిషద పితరులారా! మేము మీ తరువాతి వారలము. మమ్ము రక్షించండి. మీ కొరకు హవిస్సులు సిద్ధము చేసినాము. రక్షణలతో రండి. హవిస్సులను ఆరగించండి. సుఖించండి. మాకు సుఖములు, దుఃఖరాహిత్యము, పాపరాహిత్యము కలిగించండి.

(ఇహలోకమున యాగములు చేసి పితృలోకమునకు చేరినవారు బర్హిషదులు.)

7. నేను యజమానిని. పితరుల విషయమున భక్తి శ్రద్ధలు కలవాడను. నా యజ్ఞము అంతట వ్యాపించి వున్నది. ఆటంకములు ఎరుగకున్నది. బర్హిషదులారా! ఈ యజ్ఞమునకు విచ్చేయండి. సోమముతో సమమగు రుచిగల హవిస్సును ఆరగించండి.

8. పితృదేవతలు మమ్ము అనుగ్రహించువారు. వారి కొరకు యాగార్హము, తృప్తికరములగు హవిస్సులు ఏర్పరచినాము. వారిని ఆహ్వానించుచున్నాము. వారు రావలెను. మాస్తోత్రములు వినవలెను. యజమానిని 'భేష్' అనవలెను. ఆ పితృ దేవతలు మమ్ము రక్షింతురు గాక.

9. తక్కువ పితరులు ఉత్తమ హవిస్సులు అందుకొందురుగాక. ఉత్తమ పితరులు ఉత్తమ హవిస్సులు అందుకొందురు గాక. మధ్యమ పితరులు ఉత్తమ హవిస్సులు అందుకొందురు గాక.

ఆ పితరులు మా మీద అనుగ్రహము కలవారు తోడేళ్లవలె పీక్కొని తినువారు కారు. యజ్ఞము - సత్యమును బాగుగా ఎరిగిన వారు. వారు మా ప్రాణరక్షణకు విచ్చేసినారు. వారందరిని మేము ఆహ్వానించినాము. వారు మమ్ము రక్షింతురు గాక.

10. ఈ యజమాని పుట్టుక ముందుండిన అన్నలు పితృపితామహులు పితృలోకము చేరినారు. ఇతడు పుట్టిన తరువాత తమ్ములు, స్వపుత్రాదులు పితృలోకము చేరినారు. వారందరు ఈ కర్మయందు హవిస్సులు అందుకొనుటకు విచ్చేసినారు. ధన సమృద్ధి కలిగిన బంధువులు పితృరూపులై వచ్చియున్నారు. వారలందరకు నమస్కరించుచున్నాను.

11. అగ్నీ! పూర్వకాలమున మా కన్న ఉత్కృష్టులు ఉండిరి. వారు పురాతనులు. మా

పితరులు వారు యజ్ఞఫలములను అనుభవించినారు. పరిశుద్ధమగు స్థానమునకు చేరినారు. మేము వారిని విశేష స్తోత్రములచే స్తుతించుచున్నాము. అందువలన మేము సహితము పరిశుద్ధమగు స్థానమును పొందగలము కదా!

ఆ పితృదేవతలు ఆకలిని జయించినారు. తేజోరూప దేవతలందు చేరినారు.

12. అగ్నీ! నీవు కవ్యవాహనుడవు. యజ్ఞ వర్ధకులగు పితృదేవతలకు కవ్యము వహించుచున్నావు. అట్లే దేవతలకును, పితరులకును హవిస్సులు వహించుము.

(హవ్యము దేవతలకు ఇచ్చునది. కవ్యము పితృదేవతలకు ఇచ్చునది.)

13. జాతవేద అగ్నీ! నిన్ను యజమాని స్తుతించినాడు. నీవు అతని హవిస్సులను పరిమళ భరితము చేసినావు. తీసికొని పోయినావు. పితరులకు ఇచ్చినావు. ఆ పితృదేవతలు నీకు ఇచ్చిన స్వధాకార హవిస్సులను ఆరగింతురు గాక.

అగ్నీ! నీవు కూడ - మేము ఎంతో ప్రయచి - సమకూర్చిన హవిస్సును స్వీకరించుము.

14. ఇంద్రుడు మాతలి రథసారథిగా కలవాడు. అతడు కవ్యయుతులగు పితృదేవతలతో కూడ వర్ధిల్లుచున్నాడు. యముడు అంగిరులను పితృదేవతలతో కూడ వర్ధిల్లుచున్నాడు. బృహస్పతి ఋక్కులచే ప్రతిపాదించబడిన పితృదేవతలతో కూడ వర్ధిల్లుచున్నాడు.

దేవతలు పితృదేవతలను - పితృ దేవతలు దేవతలను వర్ధిల్లచేయుచున్నారు.

దేవతలు 'స్వాహా' కారముతోను, పితరులు 'స్వధా' కారముతోను తృప్తి చెందుచున్నారు.

15. యమదేవా! అంగిరులను పితృదేవతలతో కలసి ఈ యజ్ఞమునకు ిచ్చేయుము. ఇచట ఆసీనుడవగుము. ిద్వాంసులు మంత్రములు చదిి నిన్ను స్తుతించుచున్నారు. ఆలకించుము. గ్రహించుము.

యమరాజా! ఈ హింస్సులు అందుకొనుము. ఆనందించుము. ఈ యజమానిని ఆనందపరచుము.

16. యమదేవా! అంగిరులు యజ్ఞయోగ్యులు. ిిధ రూపముల వారు. వారితో కూడి ిచ్చేయుము. ఈ యజ్ఞము నందు యజమానిని సంతోషపరచుము.

యమరాజా! నీ తండ్రి యగు సూర్యుడు ఈ యజ్ఞమునకు ఆహ్వానించుచున్నాను. సూర్యుడు యజ్ఞమునకు వచ్చి, ఆసీనుడై యజమానిని సంతోషపరచును గాత.

17. మా పితృదేవతలు అంగిరసులగుదురు. అథర్వాణులగుదురు. భృగువులు అగుదురు. వారు సోమార్హులు. యజ్ఞయోగ్యులు. వారు ఎల్లప్పుడు కొత్తవారివలె ప్రీతిని కలుగచేయుదురు.

వారి అనుగ్రహము మాకు కలుగును గాత.

వారు మాకు మంగళప్రదులు అగుదురు గాత.

ిద్వాంసుడు, బహుభాషావేత్త, కిి, కథకుడు, నవలాకారుడు, నాటకకర్త, బాలసాహిత్యకారుడు, ిమర్శకుడు, చలనచిత్ర రచయిత, వ్యాసకర్త, అనువాదకుడు, వక్త, కార్మికోదయమనేత, స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు, ప్రగతిపథగాిు, ప్రపన్నుడగు దాశరథి రంగాచార్య ిరచిత శ్రీమదాంధ్ర వచన కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహిత యందలి రెండవ కాండము సమాప్తము.

శ్రీమదాంధ్ర వచనకృష్ణయజుర్వేదీయతైత్తిరీయ సంహిత

(2)

ఎమెస్కో

<u>*ఆర్షభారతి*</u>

అక్షరవాచస్పతి

-డాక్టర్ దాశరథి రంగాచార్య:-

యస్యనిః శ్వసితం వేదాః యోవేదేభ్యో % ఖిలంజగత్ ।

నిర్మమేతమహం వన్దేంద్యాతీర్థ మహేశ్వరమ్॥

శ్రీమదాంధ్రకృష్ణయజుర్వేదీయతైత్తిరీయసంహితచరమభాగము

మూడవకాండము

మొదటిప్రపాఠకము

మొదటిఅనువాకము

1. ప్రజాపతిప్రజలను సృష్టించదలచాడు. తపస్సుచేశాడు. అప్పుడు ఆ ప్రజాపతిసర్పములను సృష్టించాడు.

ప్రజాపతిప్రజలను సృష్టించదలచాడు. తపస్సుచేశాడు. ఆ ప్రజాపతిపక్షులను సృష్టించాడు.

ప్రజాపతిప్రజలను సృష్టించదలచాడు. మూడవమారుతపస్సు చేశాడు. అప్పుడుఅతడు దీక్షగైకొనువాడుపఠించవలసినమంత్రములనుదర్శించాడు. ఆ మంత్రములనుఉచ్చరించాడు. అందువలనప్రజాపతి ప్రజలనుసృష్టించాడు.

(ఇదిదీక్షిత వాద ప్రశంస.అది లేనపుడుసర్పములు, పక్షులుపుట్టినం. దానితోనేప్రజల సృష్టి జరిగినది.)

2. యజమానితపస్సు చేయవలెను.దీక్షిత వాదమునుచదువవలెను.అందువలన అతనికినిశ్చయముగా సంతానముకలుగును.

3. దీక్షవహించినవాడు అమేధ్యమునుచూచినచో అతనినుండిదీక్ష తొలగిపోవును.అతనికి పాపము కలుగును.తేజస్సు రాలిపోవును.

"అబద్ధంమనో దరిద్రంచక్షుస్సూర్యోజ్యోతిషాగ్ ంశ్రేష్ఠో దీక్షే మామాహాసీ"అనునదిమంత్రము. మనస్సుఅనియత మగుచున్నది.దృష్టి దీనమగుచున్నది.తేజస్సులందుసూర్యుడు

శ్రేష్ఠుడు.దీక్షా! నన్ను ండువకుముఅనునది మంత్రార్థము.

అందువలనదీక్షితుని నుండిదీక్షతొలగదు. పాపముకలుగదు. తేజస్సుతరగదు.

4.దీక్షితిని ఎదుటవర్షము కురిసినప్పుడుఆ వర్షజలముదీక్షితుని ఓజస్సును,బలమును, దీక్షను,తపస్సును నశింపచేయును.కావున ఆ దోష నివారణకు'ఉన్దతీ' రిత్యాదిమంత్రములుపఠించవలెను.జలములారా! ంరుఆర్ధ్రత కలుగచేయువారు.నాకు దేహ బలమును,ఓజస్సును, తపస్సునుకలిగించండి. నన్ను,నా దీక్షను, నా తపస్సునునశింపచేయకండి.అనునది మంత్రార్థముఆ మంత్రము దీక్షితునకుబలాదికములుకలిగించును. వర్షజలముఅతని దీక్షను, బలమును,ఓజస్సును నశింప చేయకుండును.

5. దీక్షితునకుఅగ్నియే దేవతఅగును. దీక్షితుడుప్రయాణము చేయునప్పుడుఅగ్ని వెనుకబడినవాడుఅగును. అప్పుడు దీక్షితుడుఅగ్ని రహితుడుఅగుచున్నాడు. అందువలనరాక్షసులు అతనిని వధించసమర్థులు ఆగుదురు.ఆ దోషనివారణమునకు 'భద్రాదభీత్యా'దిమంత్రములనుపఠించవలెను.

రథమా!మా ఇంటినుండిదేవయజనమార్గమున సాగుము.నీ యందు బృహస్పతినడువగలడు,అనునది మంత్రార్థము.

దేవతలందుబృహస్పతిబ్రాహ్మణుడగును.దీక్షితుడు బృహస్పతినిఅనుసరించి సాగవలెను.బృహస్పతిఅతనిని గమ్యమునకుచేర్చగలడు.

6. దీక్షితుడుయజ్ఞశాల చేరును.అప్పుడు 'ఏదమగన్మ' త్యాది మంత్రములుచదువవలెను.పృథి సంబంధమగుదేవయజనప్రదేశమునకు వచ్చాము,అని మంత్రార్థమగును.యజమాని పృథిసంబంధమగు దేవయజన స్థానమునకుకదా వచ్చాడు.

7.'ఏదమగన్మ 'కుఉత్తరభాగము. ఇదిపూర్వము శ్వేదేవతలుసేంచిన యజనస్థానము'అని చెప్పుచున్నది.కావున బ్రాహ్మణులేశ్వేదేవతలైదేవయజనమునుసేంచుచున్నారు.

8. పూర్వోక్తమంత్రపుమూడవభాగము''ఋగ్యజుస్సామసారలుయజ్ఞమునుచేరుచున్న''అని చెప్పినది. కావునయజమాని ఋగ్యజుస్సామవేదములనుయజ్ఞమునందుచేర్చినవాడుఅగుచున్నాడు.

9. ఆమంత్రపు నాలుగవభాగము ''ధనసమృద్ధి'అన్నసమృద్ధిచేతఆనందింతుము అనివచించినది.అందువలన యజమానిధన, అన్నసమృద్ధినిఆశీస్సుగా కోరుకొనువాడు అగుచున్నాడు.

రెండవఅనువాకము

1. సోమరాజా!ఇదిగో ఈ ఎదుట క్రయించబడునదిలతారూపమగు నీ రూపముఅయిఉన్నది. దీనినిఉదయ సవనమునగాయత్రీ ఛందస్సుసంస్కరించినది. ఈ షయముగాయత్రి నీకు వరించునుగాత.

ఈ లతారూపమునుమధ్యాహ్నసవనమునందుత్రిష్టుప్ ఛందస్సుసంస్కరించినది. ఈ షయమునుగాయత్రి సోమ దేవతనుతెలియపరచునుగాత.

ఈ లతారూపమునుసాయం సవనమునజగతీ చంథస్సుసంస్కరించినది. ఈ షయమునుగాయత్రి సోమ దేవతకుతెలియపరచునుగాత.

'సోమరాజా!ఈ ఛందస్సుల అక్షరసంఖ్యచేఉపంప దగిన స్తోమసామ్రాజ్యమునకేగుము, అను నా మాటనుగాయత్రీదే సోమదేవతకుఎరింగించును గాత.

2. సోమరాజునుసామ్రాజ్యమునకంపి-సోమలతనుకొను నట్టి యజమానితనవారి మధ్యసామ్రాజ్యమునుపొందుచున్నాడు.

ఛందస్సులుసోమరాజునకు సామ్రాజ్యములుఅగును కదా!

3. సోమమునుకొనుటకు ముందేపూర్వము చెప్పినగాయత్రికి చెందిననాలుగు మంత్రములుచదువవలెను.అట్లయిన సోమరాజునుసామ్రాజ్యమునకంపి సోమలతనుకొన్నవాడగును. మరియుస్రుక్, జుహుమున్నగున సామ్రాజ్యమునకుచేరును.

4. తనూనప్త్రగ్నిఆజ్యపు ప్రతిష్ఠనుగ్రహించినవాడుప్రతిష్ఠావంతుడగును.

సోమరసముఅగ్ని యందు ఆహుతిఅగుచున్నది. ఋత్విజాదులుదానిని సేంచుచున్నారు.అట్లగుటచే దానికిప్రతిష్ట కలుగుచున్నది.తనూనప్త్రగ్నిదేవతాక అజ్యముఅగ్నియందు హంతమగుటలేదు.ఋత్విజాదులు సేంచుటలేదు.అట్లగుటచే దానివలనప్రతిష్ట కలుగుటఎట్లు? అని వేదందులుప్రశ్నించుచున్నారు.

తానూనప్త్రాజ్యము ప్రజాపతియందు మనసుచేస్థాపించబడినదనిద్వాంసుడు సమాధానముచెప్పవలెను.

5.'ప్రజాపతౌ త్వా మనసిజుహోం' తానూనప్త్రాజ్యమా!నిన్ను ప్రజాపతియందు మనుసుచేహోమము చేయుచున్నాను- అని యజమాని తానూనప్త్రాజ్యమునుమూడు మారులు వాసనచూడవలెను.అదియే తానూనప్త్రాజ్యప్రతిష్ఠ. అది గ్రహించినయజమాని నిశ్చయముగాప్రతిష్ఠావంతుడగును.

6. అధ్వర్యుని ప్రతిష్ఠను తెలిసికొనిన యజమానినిశ్చయముగ ప్రతిష్ఠావంతుడగును.

ఆధ్వర్యుడుఏ ప్రదేశమున ఉండికదలక హోమముచేయవలెనుఅనుకొనునో అచటనేఉండి, ఆ షయమునుఇతరులకు తెలియపరచవలెను.అదియే అధ్వర్యునిప్రతిష్ఠ యగును.ఈ షయం నెరింగిన యజమానినిశ్చయముగా ప్రతిష్ఠావంతుడగును.

7. అధ్వర్యుడుఆ ధముగా ప్రకటించినప్రదేశమునుంచితొలగి మరొక చోటునుండిహోమము చేయరాదు.అట్లు చేసిన అతనిప్రతిష్ఠ రాలిపోవును.కావున అధ్వర్యుడుఆ ప్రదేశమునందేఉండి ప్రతిష్ఠకై హోమముచేయవలెను.

8. అధ్వర్యుని'స్వమ్' తెలిసి కొనినయజమానికి నిశ్చయముగాసొమ్ము కలుగుచున్నది.అధ్వర్యుని యొక్కవాయుదేవతాకమగుస్రుక్కు, చమసమేఅతని 'స్వమ్' అగును. అధ్వర్యుని

వాయుదేవతాక'స్వమ్' చేతి యందుంచకఆశ్రావణము చేయరాదు.అందువలన అతడు'స్వమ్ము' ను కోల్పోయినవాడగును.కావున 'స్వమ్' నుచేతపట్టియేఆశ్రావణము చేయవలెను.అప్పుడు అధ్వర్యుడు'స్వమ్' ను కోల్పోయినవాడుకాకుండును.

9. యజమానిసోమమును ప్రతిష్ఠింపకస్తోత్రమునుఉపాకరణము చేయరాదు.ఆ ధముగా చేసినసోమము అప్రతిష్ఠితమగును.స్తోమము ప్రతిష్ఠలేనిదిఅగును. ఉక్థములు ప్రతిష్ఠింపనిఅగును. యజమానిప్రతిష్ఠలేని వాడగును.అధ్వర్యుడు ప్రతిష్ఠలేనివాడు అగును.

సోమమునువాయుదేవతాకములగుచమసాది పాత్రలుప్రతిష్ఠ యగును.స్తోమమునకు సోమముప్రతిష్ఠ యగును.ఉక్థలకు స్తోమముప్రతిష్ఠ అగును.

కావునచమసమును చేతబట్టికాని,పాత్రను గ్రహించికానిఉపాకరణము చేయవలెను.అందువలన అతడుసోమమును ప్రతిష్ఠించినవాడు అవుతున్నాడు.స్తోమమును, ఉక్థములనుప్రతిష్ఠించినవాడవుతున్నాడు.యజమాని ప్రతిష్ఠితుడుఅవుతున్నాడు.

1. యజ్ఞముచేయువాడు గోవునుఇచ్చి సోమమునికరీదు చేయును.అట్లు ఇచ్చినగోవుక్రయణి అగును.సోమక్రయణినియజ్ఞశాల వద్దనడిపింతురు. అదిఆరు అడుగులుంరి ఏడవఅడుగు వేసిన చోటఘృతముచే హోమముచేయుదురు. నేతితోతడిసిన అడుగునందలిధూళి 'పాంసువు' అగును.

అచటినుండిహంర్థానములనుచేరవేయ శకటములుయజ్ఞముఖముగాసాగవలెను. అందువలనయజ్ఞము చక్కగానిర్వహించినట్లగును.

ఆ శకటములుతూర్పుముఖముగానడిచినపుడుసోమక్రయణిపాదపాంసువు చేతబండి అక్షమును పూయవలెను.అప్పుడు యజ్ఞముఖమునందేయజ్ఞమును◌స్తరిల్ల చేసినట్లగును.

2. అగ్నినితూర్పుదిక్కుగా తీసికొనిరావలెను. యజమానిభార్యను పడమటిదిక్కుగా తీసికొని రావలెను.క్రమముగా శకటములుమున్నగు వానిని తేవలెను.అందువలన పాతఆహవనీయస్థానము రిక్తమగును.

ఆ రిక్తతఅగ్ని మనుసును బాధించును.అగ్ని అందును గురించిఆలోచించును. క్రోధమునరుద్రుడు అగును. అట్లయియజమాని ప్రజలను,పశువులను హతమార్చువాడుఅవుతున్నాడు. కావునఅగ్నిషో◌ీయ పశువును'ఆప్రీ' సంజ్ఞకములైనప్రయాజ యాజ్యలచేసంతోషపరచవలెను.అట్టి పశువునుఉత్తరము వైపు తీసికొనిపోవలెను. తదుపరిపశుశ్రవణ కారియైనఅగ్నిని హరించవలెను.అప్పుడు అధ్వర్యుడుగార్హపత్యాగ్నిని భాగయుక్తునిగాచేసినవాడు అవును.

3. యజమానిఆహవనీయస్వరూపుడు. కావున ఆవహనీయమునుండి పశుశ్రవణార్థ మైనఅగ్నిని తీసికొని పోయినచోయజమానిని కించపరచినట్లగును.కావున అగ్ని అట్లేఉండవలెను. లేదామథనము చేసిపశుశ్రవణమునకైఅగ్నిని పుట్టించవలెను.

4. పశువుయొక్క అవదానమునునష్టము కలిగినచోవానిని లెక్కించిఆజ్యమును అవదానముచేయవలెను.అదియే ఆ దోషనివృత్తిప్రాయశ్చిత్తమగును.

(పశువుదేహము యొక్కఅవయవములనుఅగ్ని యందు హోమముచేయుట "అవదానము"అనబడును. పశువుయొక్క వసాదులనువండుట "శ్రవణము".)

5. యజమాని◌రోధులు యజ్ఞపశువుకొరకు కలహింతురు.అప్పుడు యజమాని◌రోధులకు దుఃఖముకలుగవలెననికు◌దగ్జేత్యాదినమో వృక్త శబ్దఘటితమగు ఋక్కునుఉచ్చరించుచు అగ్నీధ్రస్థానమందలి అగ్నియందు హోమముచేయవలెను.అందువలన పశువునుదొంగిలించిన వానిబంధువులుఅతనికి సమస్కరించుటమని వేయుదురు.అపహర్తకు మానహానికలుగును. అతడుమరణించును.

నాలుగవఅనువాకము

1. యజ్ఞపశువా!ప్రజలు పూర్వపువారు, ఇప్పటివారుప్రజాపతినుండిపుట్టినవారే, కావుననీవు ప్రజాపతి వద్దకువెళ్ళుము. నీ◌షయము ◌వరింపుము.అతడు నీ స్వర్గప్రాప్తినితెలసికొని, అంగీకరించునుగాత.

2. పశుపతివైనఅగ్నీ! మేము నేడుజ్యోతిష్టోమముచేయుచున్నాము.ఆకర్మ మధ్యమునపశువును బంధించుచున్నాము.దానిని నీవు ఆమోదించుము.మేముశుభప్రదమగుయజ్ఞము చేయుదుము.ఈ హ◌స్సు దేవతలకుప్రియము అగునుగాక.

3. పశువా!నీ ◌షయమును దేవతలుతెలసికొన్నారు. నీప్రాణములు -అవయవములందుకలవానిని-వారు స్వీకరించినారు.నీవు దేవమార్గమునుస్వర్గమునకు సాగుము.ప్రాణరూపమున స్వర్గముచేరుము. ◌ుగిలిననీ అవయవాలనుపురోడాశాది హ◌స్సుగా◌ించుము.

4. రుద్రుడుపశుపతి. అతడు ద్విపాత్తులకు,చతుష్పాత్తులకుప్రభువు. ఈ యజ్ఞపశువుపశువుల నడి◌ుటిది.దాని స్వా◌ు నుండి కొనబడినది.ఈ పశువు యజ్ఞయోగ్యతనుపొందును గాక. యజమానికిసమృద్ధికలుగునుగాత.

5.ఈ యజ్ఞ పశువు యొక్క పితృభ్రాత్రాదికములుబంధించి ఉన్ని.అంమనన్సుతోను,కంటితోను చూచుచున్ని.అగ్ని ముందు వానికి ంముక్తికలిగించును గాత.తదుపరి ప్రజాపతిిటిని తన ప్రజలందుకలుపునుగాత. వాటికింముక్తి కలిగించునుగాత.

6. అడంలోఉండు జంతువులుజాతి, వర్ణభేదమునఅనేక రూపములు కలం.అయినను పశు ధర్మనునఅవన్నియు ఒక్కటియే.వానికి వాయుదేవతతొలుత ంముక్తికలిగించును గాత.తదుపరి ప్రజాపతింముక్తి కలిగించునుగాక.

7. దేవతలారా!ఈ పశువు లోక కారకమగుయాగమునకు మూలము.దీనిని దాని మాతృ,పితృ, భ్రాతరులనుండిండిపించండి. యజమానికిస్వర్గప్రాప్తికలిగించండి.

ఈ పశువుయొక్క అవయవములుఉపాకరణమున సంస్కరించబడినం.దేవతలందువ్యాపించి ఉన్నం. ఇం దేవతలఉనికిని ఉపకరించునుగాత.

8. యజమానిప్రాణము పశుప్రాణమువలెఅనేక ంధములుఅగునుగాక, యజ్ఞముపశువు ప్రాణము వెంటస్వర్గమును చేరునుగాత,పశురూపాన్నము దేవతలకుజీవనహేతువుఅగునుగాక,
సత్యాస్సంతు యజమానస్యకామాః-యజమానికోరికలు నిజములుఅగునుగాత.

9. పశువువధ సమయమునఅరచి ఉండవచ్చును.కాళ్ళు, రొమ్ము కొట్టుకొనిఉండవచ్చును.అగ్ని ఆ పాపముల నుండిమాకు ంముక్తి కలిగించునుగాక.

10.పశుంశసన కర్తలగు దేవతలారా!ిరు అన్యదేవతలతోకూడి ఈ యజ్ఞమునుజరిపించండి. బంధనరూపరజ్జువు నుండిపశువును ండిపించండి.బంధనము వలనకలిగిన దోషము నుండియజమానికి ంముక్తికలిగించండి.

(ఆధ్వర్యు,యజమానులుఏకశూల, ద్విశూలములనుతీసికొని పశు ంశసన స్థలమునకురావలయును.)

11.నేల ఈ పశువును కట్టినత్రాటిని ండుచునుగాత.పశువులకు, పశుపతికినమస్కరించుచున్నాను.

(పశువుకట్లు ండిపించవలెను.)

12.నా ంషయమున శత్రుత్వమువహించు వానినినాకన్న తక్కువవానిని చేయుచున్నాను.మేము ద్వేషించువాని ిద ఈ పాశము ంసరుచున్నాను.

13.అగ్నీ! నీవు దేవతలకుహవ్యవాహనుడవు.పచ్చి హంస్సునుపక్వము చేయువాడవు.యజ్ఞసంపాదనార్హుడవు.అట్లని దేవతలునిశ్చయించి ఉన్నారు.

జాతవేదఅగ్నీ! నీవు బలిష్ఠుడవు.ఉత్సాహవంతుడవు.సంతోషముగా ఈ హంస్సునువహింపుము.

14.అగ్నీ! నీవు వపను పట్టుకొనిదేవతలు వద్దకుపొమ్ము. నీవు మానవహోతలకన్న పూర్వపు హోతవు.ఆజ్యముచే దేవతలదేహములనువర్ధిల్లచేయుము.ఆ దేవతలు" స్వాహ "అనిసమర్పించిన దానినిఆరగింతురుగాక.

15.స్వాహా దేవేభ్యోస్స్వాహా.

అయిదవఅనువాకము

1. పశువులుప్రజాపతి వలనకలిగినవి. వానికి రుద్రుడుఅధిపతి. వానిని "ప్రజాపతేర్జాయమానాః"
"ఇమామ్ పశుమ్ "ఇత్యాది మంత్రములచేపశూకరణము చేయవలెను.అది యజమాని నిరపరాధత్వముకొరకు అగును. ప్రజాపతిమరియు అగ్నిదేవతలకొరకే పశువును ఆలంభనముచేసినట్లగును.

2. యజమానిరెండు కాళ్లవాడు.అందువలన రెండుమంత్రములచేఉపాకరణము చేయవలెను.

3. ఉపాకరణముచేసిన యజమాని" ప్రజానన్తః" ఇత్యాది అయిదుమంత్రములచేతహోమము చేయవలెను.

4. విశసనమునకుకొనిపోవు పశువు పృష్ఠభాగమునయజమాని చేతితోతాకిన మరణించును.దానిని నివారించుటకేయజమాని ప్రాణము- పశుప్రాణము వలె-అనేక విధములుఅగును గాక, అని చెప్పబడినది.

5. శాంతికొరకు గాను 4. 9 మంత్రముచేఅధ్వర్యుడు హోమముచేయవలెను.

6. పశువిశసనకర్తలగు 4. 10 మంత్రమునుఅనుసరించియే ఉన్నది.

7. హోమనిమిత్తము వపనుతెచ్చునపుడుఅగ్ని నుండి యజ్ఞముతొలగిపోవును. ఆ దోషనివారణార్థమువపపైభాగమునహోమము చేయవలెను.ఆ విధముగా చేసినఅగ్నినుండియే యజ్ఞమునుపొందిన వాడగును.అంతేకాక పక్వము అయినట్లుఅగును.

8. కొందరుదేవతలు హోమమునకుపూర్వము స్వాహాకారమునసంతోషించెదరు. కొందరుహోమము చివరనస్వాహాకారమున సంతోషించెదరు.కావున యజమాని" స్వాహా దేవేభ్యః"
"దేవేభ్యః స్వాహా" అని హోమముచేయవలెను.అందువలన ఉభయప్రకార దేవతలనుసంతోష పెట్టినవాడుఅవుతున్నాడు.

ఆరవఅనువాకము

1. నిర్దిష్టదేవతలనుఅతిక్రమించి యజ్ఞముచేయువాడు దేవతలచేవిడువబడుచున్నాడు.అందువలన అతడుదరిద్రుడు అగుచున్నాడు;

నిర్దిష్టదేవతలనుఅనుసరించి యజ్ఞముచేయువాడు దేవతలచేవిడువబడుటలేదు.అందువలన అతడుధనము కలవాడుఅవుతున్నాడు.

అగ్నిదేవతాక ఋక్కులచేఅగ్నీధ్రమునుఅభిమర్శించవలెను.విష్ణుదేవతాక ఋక్కుచేహవిర్ధానమునుఅభిమర్శించవలెను.

అగ్నిదేవతాక ఋక్కులచేతస్రుక్కులను, వాయుదేవతాకఋక్కులచేతవాయవ్య గ్రహములను,ఇంద్ర దేవతాకఋక్కులచే సదస్సునుఅభిమర్శించవలెను.

ఆ విధముగాచేసిన నిర్దిష్టదేవతలనుఅనుసరించియే యజ్ఞముచేసినట్లగును.అతడు దేవతలచేవిడువబడినవాడుకాకుండును. అంతేకాకధనవంతుడుఅగును.

2. ద్రోణకలశమా!నీవు పృథివీ రూపమవు.నిన్ను అగ్నితో కూర్చుచున్నాను.

ఆధవనీయపాత్రమా! నీవు వాయురూపమవు.నిన్ను అంతరిక్షముతోకూర్చుచున్నాను.

పూతభృత్పాత్రమా! నీవు వాయురూపమవు.నిన్ను సూర్యునితో కూర్చుచున్నాను.

3. జుగువు,ఉపభృత్తు, ధ్రువముఅనెడి స్రుక్కులనువేరువేరుగా సూర్యకాంతిచేపరిరక్షించుచున్నాను.

4. ఊర్ధ్వపాత్రమా!అగ్ని నిన్ను రక్షించునుగాక.గాయత్రి నిన్నురక్షించునుగాక. నీవుసోమరసము నింపు ఉపాంశు పాత్రవుఅవుతున్నావు.

5. ఊర్ధ్వపాత్రమా!సోమదేవత,త్రిష్టుప్ ఛందస్సునిన్ను రక్షించునుగాక. నీవు సోమరసమునింపు అంతర్యామ పాత్రవుఅవుతున్నావు.

ఇంద్రదేవత,జగతీ ఛందస్సునిన్ను రక్షింతురుగాక. నీవుఇంద్రవాయుదేవతాకసోమము నింపుపాత్రవుఅగుచున్నావు.

బృహస్పతి,అనుష్టుప్ ఛందస్సునిన్ను రక్షింతురు గాక. నీవుంత్రావరుణ దేవతాకసోమరసపాత్రవుఅగుదువుగాక.

అశ్వినీదేవతలు,పంక్తి ఛందస్సు నిన్నురక్షింతురు గాక. నీవు అశ్వినీదేవతాకసోమరసపాత్రవు అగుదువుగాక.

చంద్రుడు,సతోబృహతీఛందస్సు నిన్నురక్షింతురుగాత. నీవుమన్థి సంబంధసోమరసపాత్రవుఅగుదువుగాక.

ంశ్వేదేవతలు,ఉష్ణిక్ ఛందస్సు నిన్నురక్షింతురుగాత. నీవుఆగ్రాయణ సోమరసపాత్రవు అగుదువుగాక.

ఇంద్రుడు,కుకుప్ ఛందస్సు నిన్నురక్షింతురుగాక, నీవు ఉక్థసోమరసపాత్రవుఅగుదువుగాక.

పృథిం,ంరాట్ ఛందస్సు నిన్నురక్షించునుగాక, నీవుధ్రువ సోమరసపాత్రవుఅగుదువుగాక.

ఏడవఅనువాకము

1. అధ్వర్యుడుయాగంధులందుఆలస్య ప్రమాదాదులవలన అభీష్టనాశముచేయును. యజ్ఞనాశముయజమానికి బాధలుకలిగించును. కాని అదిఅంతకుముందే అధ్వర్యునిబాధించును.దానిని నివారించుటకుగాను ఆధ్వర్యుడు 'అసన్యా'ఇత్యాది మంత్రములచేఅగ్నీధ్రస్థానమునందుఆజ్యహోమముచేయవలెను.అందువలన అధ్వర్యుడుతాను సుఖము పొందుతున్నాడు.యజమాని దుఃఖరహితుడు అవుతున్నాడు.

2. అగ్నీ!శయనమునకు, ఆసనమునకు,గాయత్రీ కర్తృకమైనశత్రుపరాభవముకొరకు నీకు స్వాహా.త్రిష్టుప్ కర్తృకమైనశత్రుపరాభవముకొరకు నీకు స్వాహా.జగతీకర్తృకమైన శత్రుపరాభవముకొరకు నీకు స్వాహా.

ప్రాణాపానములారా!మృత్యువు నుండినన్ను రక్షించండి.నన్ను ండిచిపోకండి.

3. యజమానులుపరస్పర మాత్సర్యముతోసోమయాగములుచేయుదురు. వారింషయమున దేవతలును,ప్రాణాపానములపరస్పర ంరుద్ధములగును.ఛందస్సులే పరస్పరఅనుకూల, ంరుద్ధకారకులు. కావున యజమానిమంత్రములచేతనే ంరుద్ధఛందస్సులనునశింపచేయును.

4. ప్రకృష్టగతి కల ఆజ్యస్తోత్రములుయజమానికి అభిజయముకలిగించును. మరుత్వతములగుఆజ్యస్తోత్రములనుప్రారంభించునట్టిబుక్కులు యజమానికింజయము కలిగించును.బృహత్సామ,రథన్తరసామములురెండును సోమయాగమునఆచరించదగినంఅగుచున్నం.

5. రథంతరసామముభూలోకరూపము. బృహత్సామముద్యులోకరూపము. ఈరెండింటివలనయజమాని తనప్రత్యర్థిని ఉభయలోకములనుండిపడగొట్టుచున్నాడు.

రథంతరసామమువర్తమాన రూపము.బృహత్సామముభ◌ష్యత్‌రూపము.ఈ రెండింటి వలనయజమాని తనప్రత్యర్థిని వర్తమానభ◌ష్యత్తులులేనివానిగ చేయుచున్నాడు.

6. ◌శ్వా◌ుత్ర,జమదగ్నులువసిష్ఠునితో స్పర్థవహించినారు.అప్పుడు జమదగ్ని '◌హవ్య'సూక్తమును కనిపెట్టినాడు.ఆ సూత్రము చేతనేజమదగ్ని వసిష్ఠునిబల ◌ర్యములనునశింపచేసినాడు.

యజమాని◌హవ్యమునుప్రయోగించినచోఅతని ప్రత్యర్థియొక్క బల◌ర్యములనునశింపచేసినవాడుఅవుతున్నాడు.

7. ఏయజమాని ఎక్కువయజ్ఞక్రతువులుచేయునో అతడుతన ప్రత్యర్థియొక్క దేవతలనుపడగొట్టుచున్నాడు.

యజమానిచేయుచున్నసోమయాగము సమాప్తమగుచుండగాఒకవేళ ప్రత్యర్థిద్వాదశస్తోత్రప్రయుక్తఅగ్నిష్టోమ యాగమునుఆచరించినచో యజమానిపంచదశ స్తోత్రప్రయుక్తఉక్థ్యనామక యాగముచేయవలెను.

యజమానిచేయుచున్నసోమయాగము సమాప్తమగుచుండగాఒకవేళ ప్రత్యర్థిద్వాదశస్తోత్రప్రయుక్తఅగ్నిష్టోమ యాగమునుఆచరించినచో యజమానిపంచదశస్తోత్రప్రయుక్తఉక్థ్యనామక యాగముచేయవలెను.

యజమానిఉక్థ్యము సమాప్తమగుచుండగాఅతని ప్రత్యర్థిఉక్థ్యమును అనుష్ఠించినచోయజమాని ఏకోనత్రింశత్‌స్తోత్రప్రయుక్తమైన అతిరాత్రయాగముచేయవలెను.

యజమానిఆ◌ధముగా చేసినట్లయినప్రత్యర్థి యొక్కదేవతలనునశింపచేసిన

వాడగును.స్వయముగా ధనవంతుడగుననిపెద్దలు చెప్పుచున్నారు.

ఎని◌దవఅనువాకము

1. జలములారా!◌రు నిగ్రాభ్యములుకండు. దేవశ్రుతులుకండు. ఆయుర్మేతర్పయత -నా ఆయువును తృప్తిచెందించుడు.ప్రాణం మే **తర్పయత- అపానం మే తర్పయత.వ్యానం మే తర్పయత- చక్షుర్మే తర్పయత.శ్రోత్రంమే తర్పయత.మనోమే తర్పయత.వాచంమే తర్పయత.ఆత్మానం మే తర్పయత.అంగాని మే తర్పయత.ప్రజాం మే తర్పయత.పశూన్మే తర్పయత.గృహాన్మే తర్పయత.సర్వగణం తర్పయత** . నా యొక్క పుత్రభృత్యాదులనుతృప్తి చెందించుము.

నాకుచెందిన వాటినిఅన్నింటిని తృషాదిరహితులనుచేయుము.

(1.నితరాం గ్రహీతవ్యాఃనిగ్రాభ్యాః -ఎక్కువగా తీసికొనబడునది . 2. దేవైః శ్రూయన్తేఇతి దేవశ్రుతః - దేవతలు◌నునట్టి◌.)

2. ఓషధులుసోమమునకు ప్రజలు.ప్రజలే కదా రాజునకుఇచ్చువారు.

ఓషధులారా!◌రు ఉపకరించుటకే పుట్టినవారు.యజ్ఞము కొరకు పుట్టినవారు.◌మ్ము మేము మనసూ్ఫర్తిగావర్థిల్లచేయుచున్నాము.◌రు ఇంద్రదేవతాకములు.మేము ◌ సేవయందేఉందుము.

సోమలతారూపదేవతలు ఇంద్రునితోసమైక్యత చెందిప్రాతస్సవనమునసోమమును అనుమతింతురుగాత అనునది మంత్రార్థము.అందువలన యజమానిసోమరూప ప్రజనుండియు,సోమదేవతనుండియుఅనుమతి పొంది అభిష◌ంచవలెను.

3. సోమముఅభిషించ బడునపుడునేల రాలిన తొలిఅంశము యజమానిబలర్యములను,సంతానమును, పశువులనునశింపచేయగలసామర్థ్యము కలిగిఉండును.

ఆ దోషనివారణకుగాను' **ఆమా ంస్కాని**' మంత్రములచేఅభిమంత్రించవలెను.'నేలరాలిన సోమపుతొలి అంశమా! నీవు బలర్యములు,సంతానము, పశువులతోకూడ నావద్దకు మరలిరమ్ము. నా బలర్యములను,సంతానమును, ప్రజలనునశింపచేయకుము,అని మంత్రము వచించుచున్నది.

యజమానిదీనిని బలర్యాదులునశించకుండుటకుఆశీస్సుగనే స్వీకరించవలెను.

4.భూఃు ఃద సోమరసబిందువు పడినది.ఆ పడిన బిందువుహుతమగును.పృథివ్యాదిమూడులోకములందు సంచరించును.ఆ బిందువును అదిపడిన దిశన కాక ఏడుదిక్కులందునుహోమము చేయుచున్నాను.

తొఃమ్మదవఅనువాకము

1. దేవతలనుదేవతల కీర్తితోను,మనుష్యులనుమనుష్యుల కీర్తితోనుచేర్చునట్టియజమాని దేవతలందుదేవతల యశస్సుకలవాడును, మనుష్యులందుమానవ యశస్సు కలవాడునుఅగును.

అందుకుగానుయజమాని ఆగ్రాయణగ్రహము కన్నమున్న గ్రహించవలసినగ్రహములనుఉపాంశువుగా గ్రహించవలెను.ఉక్థ్యాది గ్రహములనుఉపభ్థికలవానిగ గ్రహించవలెను.అప్పుడు దేవతలనుదేవతల కీర్తితోనూ,మానవులనుమానుష కీర్తితోనుచేర్చినట్లగును.అందువలన యజమానిదేవతలందుదేవతల కీర్తికలవానిగను, మానవులందుమానవుల కీర్తికలవాడుగను అవుతున్నాడు.ఇది నిశ్చయము.

2. మేముప్రాతస్సవనమునుఅనుష్ఠించుచున్నాము.అగ్ని మమ్ము రక్షించునుగాత.ఈ అగ్ని సర్వమానవులకుస్వాఃు. అతడు మహిమాన్వితుడు.లోకములకు సుఖములసమకూర్చువాడు. అతడుమా పాపములకు క్షయముకలిగించును. మమ్ముపావనులను చేయును.అగ్ని మాకు ధనముప్రసాదించునుగాత.మేము అన్నవంతులముఆయుష్మంతులముఅగుదుముగాక.

(ప్రాతస్సవనసమాప్తి హోమముచేయవలెను.)

3. మేముమాధ్యందినకర్మను అనుష్ఠించుచున్నాము.మమ్ము ఇంద్రుడు,మరుత్తులు, సర్వదేవతలుఃడువకుందురుగాత,మేము దీర్ఘాయువులముఅగుదుముగాక. దేవతలకుఇష్టములగు స్తోత్రములుచదువుదుముగాక.దేవతలు మమ్ముతమ అనుగ్రహంక్షణములందుఉంచుకొందురుగాత.

(మాధ్యందినసవన సమాప్తి హోమముచేయవలెను.)

4. ఇదితృతీయమగు సాయంసవనము. దీనికిచమసగణదేవతలు,సత్యదేవతలుప్రేరణ కలిగించినారు.అట్టి యజ్ఞమునుఇంద్రాది దేవతలును,స్వర్గమునకు చేరినవారును,పండితులగు ఋత్విజులునుధనసంపన్నముచేయుదురుగాక. దీనినిగొప్పయాగముల సరసనచేర్చెదరుగాత.

(సాయంసవనసమాప్తి హోమముచేయవలెను.)

5. కొన్నిఆహుతులుఆయతనవతములుగాహోమము చేయబడును.మరికొన్ని అనాయతనముగాహోమము చేయబడును.ఆఘారవతములగునఃఆయతనవతములు.ఆఘారవతములుకానిః అనాయతనవతనములు.

'దేవతలారా!మా యజ్ఞమునుఓషధులు, పశువులు,ప్రజలు, సర్వభూతములను

హింసించకుండచేయండి. సోమదేవతా!నీవు హింసా రహితుడవు.ఈ యజ్ఞమునునేతితో వలెతడుపుము, అనునదిమంత్రార్థము.

అందువలనయజమాని అనాయతనఆహుతులనుసహితము ఆయతనవతముగాచేయుచున్నాడు.ఈ ంషయములనుగ్రహించినయజమాని సకలజనులకు జీవనారాధుడుఅవుతున్నాడు.

6. రుద్రదేవా!ఈ సంస్రావ హంస్సునీ భాగము అయి ఉన్నది.ఈ భాగము నీకే అందవలెననిదేవతలు నిర్ణయించినారు.ఈ భాగమును స్వీకరించుము.నీవు గోపాలనమును,ధనసమృద్ధినిసుపుత్రుని, ఏడాదికి కలుగుఓషధులను మంగళకరములుచేయువాడవు.

7. మనువుతన కుమారులకుపంచి ఇవ్వదగిన తనధనమును పంచిఇచ్చాడు. వేదాధ్యయనముచేయు నాభానేదిష్టుడనుతన పుత్రునకుభాగము పంచి ఇవ్వలేదు.అతడు తండ్రిని'నన్ను భాగరహితునిఏల చేసినా'వనిఅడిగాడు. తండ్రినేను నిన్ను భాగరహితునిచేయలేదుఅన్నాడు.

8. తండ్రికొడుకునకు చెప్పుచున్నాడు:-

అంగిరోఋషులు సత్రయాగముచేయుచున్నారు.వారికి నాభానేదిష్టబ్రాహ్మణముతెలియకున్నది.అందువలన ంరుస్వర్గమార్గమునుతెలియలేకున్నారు.నీవు వారికి ఆ బ్రాహ్మణముచెప్పుము. ఆ ఋషులుసత్రయాగము పూర్తిచేసి స్వర్గమునకుచేరుదురు. అట్లువెళ్ళునపుడువారి పశువులు మున్నగుసంపదను నీకు ఇచ్చెదరు.

తండ్రిచెప్పినట్లేనాభానేదిష్టుడుమహర్షులకుఆ బ్రాహ్మణమునుచెప్పినాడు. వారు స్వర్గమునకువెళ్ళుచు తమపశుసంపదను ఆ బాలునకుఇచ్చినారు.

9. అంగిరులునాభానేదిష్టునకుయజ్ఞశేష పశువులనుఇచ్చినారు. అతడు ఆపశువులను తనఇంటికి తోలసాగినాడు.అప్పుడు రుద్రుడు అతనినిఅడ్డగించినాడు.

రుద్రుడు:-ఈ పశువులు నాం. నీవుతోలుకొని పోరాదు.

నాభానేదిష్టుడు:-మహర్షులునాకు ఈ పశువులను ఇచ్చినారు.నేను తోలుకొనిపోవుచున్నాను.

రుద్రుడు:-యజ్ఞశేషమునకువారు స్వాములు కారు. యజ్ఞశేషద్రవ్యమునకునేను స్వాంని అగుదును.కావున నా అనుమతిలేక నీవు ఈ పశువులనుతీసికొని వెళ్లజాలవు.నా అనుమతి కొరకు నీవుయజ్ఞమునుభాగస్వాంని చేయుము.అప్పుడు నేను పశువులనుహింసించను.

అప్పుడునాభానేదిష్టుడుసంస్రావ హోమముచేసినాడు. అందువలనరుద్రుడు అతని పశువులనుహింసించలేదు.

10.యజమాని ఈ ంషయములుతెలిసికొనవలెను.మన్థిన గ్రహమునుండి సంస్రావమునుహోమము చేయవలెను.అప్పుడు రుద్రుడు యజమానిపశువులను హింసించకుండును.

పదవఅనువాకము

1.జుష్టోవాచో భూయాసంజుష్టోవాచస్పతయేదేంవాక్ ।

యద్వాచోమధుమత్తస్మిన్మాధాఃస్వాహ సరస్వత్యై॥

వాగ్దే◌ అనుగ్రహముకలవాడను అగుదునుగాక. వాచస్పతి అనుగ్రహముకలవాడను అగుదునుగాక. తల్లీ వాగ్దే◌! మాటలలోమధురమైన వానినినా నాలుక ◌ంద నిలుపుము.

సరస్వత్యైస్వాహా.

2. వాగ్దే◌!కర్మానుష్ఠానమునకనియజమాని ఈ ఋత్విక్కులనువరించినాడు. అతనియందు ఋక్స్తోమమునుసమృద్ధము చేయుము.గాయత్రి సామసహితరథన్తర సామమునుసమృద్ధము చేయుము.బృహత్ సామమునగాయత్రి వర్తనిగాసమృద్ధము చేయుము.

3. సోమరాజమా!నీ సంబంధియగు రసలేశముఅధిషవణ ఫలకమునుండి జారిపడిననుఅధ్వర్యుని చేతినుండి జారిపడినను- దశాప◌త్రము నుండిజారిపడినను అదిఇంద్రుని కొరకు హుతముకావలెనని హోమముచేయుచున్నాను.

4. లాజలనుండియుపురోడాశమునుండియు,ధాన్య, సోమములనుండియు మన్థిగ్రహమునుండియు, శుక్రగ్రహమునుండియు నేల◌ందజారిపడిన లేశముఇంద్రుడవైన నీకుచెందునట్లుగాస్వాహాకారముచేహోమము చేయుచున్నాను.

5. సోమమా!నీ యొక్క రసబిందువుమధురమైనది.బలము నిచ్చునది.స్వాహాకృతమై ద్యావాపృథివ్యంతరిక్షములందు పడునది.అచటినుండిమరలి దేవతలనుచేరును. స్వాహాకృతమగుఆ బిందువును ఇంద్రునికొరకు హోమము చేయుచున్నాను.

6. ఋత్విజులలోఅధ్వర్యుడు ప్రథముడుగాప్రవర్తించుచున్నాడు.అతడు స్తోత్రములచేయజించవలెననిఅభిజ్ఞులవాక్కు.

వాగ్దే◌దేవతలనుగూర్చి ఋజు మార్గమునుసాగునది. అధ్వర్యుడనగునాయందు యశస్సునుపశువులందు ప్రాణములనునిలుపునది. నాకు, యజమానికిసంతానము

కలుగుచేయునది.సరస్వతి అగ్రగా◌. ఆమె మాముందునడుచునుగాక అనునదిమంత్రార్థము అట్లనుటవలన సరస్వతినేయజించినట్లగును.

7. ఋత్విజులుఐన్ద్రవాయవాదిగ్రహములనుచేతబట్టిబహిష్పవమానస్తోత్రమునకైసాగవలెను. అందువలనయజమానికి గృహరూపస్థానము కలిగించినట్లగును.

8. ఋత్విజులుపునరావృత్తి రహితులు.వారు బహిష్పవమానస్తోత్రమునకైసాగుచున్నారు. సామగాయకులుపునరావృతి రహితులు.వారు "ఉపాస్మైగాయతే" త్యాది తొ◌్మదిఋక్కులచే నుతించుచున్నారు.వారు మరలి రావలెను.యజమాని వద్దఉండవలెను. యజ్ఞము◌ష్ణుస్వరూపము. కావున◌ష్ణుసంబంధ మంత్రములచేయజ్ఞము చేయవలెను.

9. ◌ష్ణుదేవా!నీవు మాకు ఎంతో దగ్గరివాడవు.మా అపరాధములనుమన్నించువాడవు.

మాకుసుఖములను ప్రసాదించుము.నీకు సంబంధించినసోమరసధారలు మధుశ్చుతములుఅగునుగాక. తరగకుండనిండునుగాక.అట్లని మంత్రముచెప్పినది.

అందువలనపూర్వపాత్రలందలిసోమము శుష్క మైనచోమరల వృద్ధినొందును.

పదకొండవఅనువాకము

1. అగ్నివలన సమస్తజనులు సంపదలుపొందుచున్నారు. ప్రతిదినముకీర్తిదాయకము, సుపుత్రదాయకమగుధనమును పొందుచున్నారు.

2. అగ్నీ!నీవు ప్రాణవంతుడవు.ఈ యజ్ఞమునుగోమంతము, అజవంతము,అశ్వవంతము చేయుము.ఋత్విక్కులతో కూడినదానిగా చేయుము.సర్వదేవతలుఅభిమానించు దానినిగను,అన్నముగల దానిగను,ప్రజలు గల దానిగను,దీర్ఘకాలము సాగుదానిగను,బహుధనోపేతముగను,స్తీర్ణ మూలముగలదానిగను ద్వత్ సభతోకూడిన దానిగను చేయుము.

3. సౌమ్యహస్సు యొక్కయాజ్యాపురోనువాక్యలకు **"ఆప్యాయస్వ"** **"సంతే"** అనున ప్రతీకలు.

4. త్వష్టకర్మములందు ముఖ్యుడు.శ్వరూపుడు. అతనిని ఆహ్వానించుచున్నాము . **అస్మాకమస్తుకేవలమ్** - అతడు మావాడుమాత్రమే అగునుగాక.

5. త్వష్టదేవుడుత్రివర్గసేయ, చక్కగాపోషించువాడును, చిరంజీయు,సత్యవాదియ, దేవకాయు,రుడును అగు పుత్రునిఇవ్వగలవాడు. అతడుమాకు అటువంటిపుత్ర పౌత్రాదులనుప్రసాదించునుగాక. తదుపరిదేవతలకు అన్నముసమకూర్చునుగాక.

6.**"ప్రణోదేంసరస్వతి"** అనునదిపుర్వో క్తయాగమునందలిచతుర్థహస్సు **"ఆనోదివోబృహత"** ఇత్యాదికముఆ హస్సునకు యాజ్య.ఆ యాజ్య పురోనువాకములకిప్రతీకలు.

7. సరస్వన్నామకదేవతాకమగు యజ్ఞముమమ్ము వర్ధిల్లచేసినది.ఆ యజ్ఞము మాకుపుత్రులను, అన్నమునుప్రసాదించునుగాక.

8. సముద్రమా!నీ తరంగములు మధురములుఆజ్యరూపములగు జలములనుప్రవహింపచేయున.నీ తరంగములు మాకుసుఖప్రదములుఅగునుగాక.

9. సరస్వన్నామకదేవతాకమగు యజ్ఞఫలమునుసమస్త పశువులు మానవులుఅందుకొనుచున్నారు.ఆ యజ్ఞము వర్షముకలిగించుచున్నది.ధనపుష్టిగల యజమానిఆ యజ్ఞమునందునిమగ్నుడయి ఉన్నాడు.అట్టి సరస్వద్దేవునిమమ్ము రక్షించవలసినదనిఆహ్వానించుచున్నాము.

10.సముద్రుడు ద్యులోకఅర్హుడు. స్వర్గమునకుఎగురునపుడు పక్షిరూపుడు.చక్కని రెక్కలు కలవాడు.గొప్పవాడు. జలమునువర్షించువాడు. ఓషధులగర్భములందుఉండువాడు. వాన

కురిపించిఅందరినీ సంతోషపెట్టువాడు.అట్టి సారవంతసముద్రుని మమ్మురక్షింపుమని ఆహ్వానించుచున్నాము.

11.సినీవాలీ! నీవు దేవతలకుసోదరి వంటి హితకారిణి.మహాస్తోత్రములుఉన్నదానవు. భూహస్సులనుస్వీకరించుము, మా సంతానమునువర్ధిల్లచేయుము.

12.సినీవాలి చక్కని చేతులుకలది. బహుచక్కని అంగుళులుకలది. ప్రోత్సాహముకలిగించునది.బహు యజ్ఞములకుప్రేరణ కలిగించునది.ఋత్విజులారా!అట్టి సినీవాలినిహస్సులతోయజించండి.

(చంద్రకళకనిపించు అమావాస్య సినీవాలి. **యా పుర్వా మావాస్యాసా సినీవాలి** అనిఐతరేయము)

13.' **ఐన్ద్రౌ ఉత్తమోభవతి** 'అనునది సప్తమహాస్సు.   "**ఇన్ద్రం వో ాశ్వతస్పరి**" **ఇన్ద్రం నరః** "దానికి పురోనువాక్య యాజ్యప్రతీకలు.

14.ఇం పొగలు. కారు మబ్బులనుకలిగించునం. అం నీటినిమోయునం. రెక్కలుచాచినట్లు కనిపించునం.మబ్బులు సూర్యునికిరణములను ఆచ్ఛాదించిద్యులోకమునకుఎగురునట్టిం. మబ్బులుపొగనుండి ఏర్పడినం.నీటిని పీల్చినం.వర్షించుటకు సాగుచున్నం.వర్షము నేతివలెకురిసినేలను తడుపుచున్నది.

15.ధూమము బంగరురంగు అగ్నికేశములవలెఉన్నది. అది మేఘమై,మేఘమునందలిమెరుపై ఆకాశరూపమును అగుపించఅరుగుచున్నది. అదిగాలివలె కదలికకలిగి వాయువేగవంతమైఉన్నది. ాద్యుత్కాంతులుారజిమ్ము చున్నది.ఆ ధూమరూప మేఘము- మా కొరకు - వర్షించునుగాక.

పొద్దుపొడుపుకనిపించకుండ మబ్బులుక్రమ్మును గాత.పంట భూములుపండి యశోవంతములుఅగునుగాక. నీటి కోసం తపించుభూములు సస్యశ్యామలములుఅగునుగాక.

16.పునర్నవమా! నీ ధూమములుసువర్ణములు - చక్కనిరెక్కలు గలం. పునర్గమనలు.అం సర్వత్ర నీటి జల్లులుకురిపించుచున్నం.ధూమముల నుండిమేఘములు కలుగుచున్నం.మెరియుచున్నం.కురియుచున్నం. అప్పుడుమబ్బులు దయదలచుచున్నం.వ్యాపించుచున్నం.ాస్తారముగ వర్షధారలురాలుచున్నం. మబ్బులుఉరుముచున్నం.

17.గాలివాన కలిగినపుడుఉరుములు, మెరుపులుఉరుకుచున్నం. తల్లిఆవు దూడను వలెగాలి మబ్బునుచేరుచున్నది.

18.మరుత్తులారా! ు వద్దవజ్రాయుధముఉన్నది. దానితో ురుఆటలాడుదురు. అప్పుడుురు మహాధ్వనిగల గర్జన చేయుదురు.పర్వతములు గొప్పం,అత్యున్నతములు,అయినను ు గర్జనలకుభయపడును.ఎత్తులో ద్యులోకమునంటుసానువు గడగడలాడుచున్నది.

మరుత్తులారా!ురు నీటివలెవ్యాపించండి. ఆటలాడండి.ఉరకలు పెట్టండి.

19.అశ్వమా! ఆక్రందించుము.గర్జించుము. నీరు నిండినరథము వంటిమేఘములతో పాటుసాగుము. మబ్బు డొక్కలోనీరు నింపుము. తెరచినతలుపుల వంటిదియు,తోలు తిత్తి వంటిదగుమేఘములను ఆకర్షించుము.ాట్ట పల్లములుఏకమగునట్లు వానకురిపించుము.

(**అప్సుయోనిర్వా అశ్వః**అని తైత్తిరీయము- అశ్వమనగా జలములజన్మస్థానము)

20.అగ్నీ నీవు అజరుడవు.జలములు నీకుస్థానములు. అం కాంతులనుకప్పివేయును. గడ్డితినిపాలిచ్చు పశువువలె- నీవు కాంతిని కప్పిననునీటిని నశింపచేయకుము.

21.అగ్నీ! నీవు నాశరహితుడవు.నీ స్థానములు అనేకములు.నీ స్వభావము ప్రకాశించుట.నీవు స్వధాన్నములుకలవాడవు. లోకములనుతృప్తి చెందించువాడవు.నిన్ను అడిగిన వారలందరకుఆత్మీయుడవు.నీ యందు - పూర్వీకుల- మాయలన్నియుదాగిఉన్నం.

22.మరుత్తులారా! దిానుండిమా కొరకు వర్షమునుకొనిరండి. తదుపరి వ్యాప్తిమంతుడై,వర్షింపచేయ ఇంద్రునిజలధారలనుప్రవహింపచేయండి.

ఇంద్రా!నీవు అసువుల నొసగువాడవు.మాకు నీవు ఉదకములనుస్రంపచేయుము.ఉరుముచు, మెరయుచుఅంబరము నుండి మాముందుకుంచ్చేయుము.

23.మరుత్తులు మంచిదాతలు. యజ్ఞములందుఋత్విగ్యజమానులునీటిని, నేతినివలె - మరుమత్తులుజలములనుప్రవహింపచేయుదురు.శిక్షకులు అశ్వమును వలెమరుమత్తులుమేఘమును అదుపునందు ఉంచుదురు.వారు మబ్బులనుఅక్షయములుగ చేసిగర్జనలతో కూడినవానలు కలిగింతురు.

24.ఋత్విగ్యజమానులారా!వాయువులు జలదాతలు.ఁరు వారిని ఆకలి కలిగి ఏడ్చుబాలికవలె ప్రార్థించుడు.అన్నపానములుకొరకు ఏడ్చుచున్నబిడ్డను ఊరడించుతల్లిదండ్రులవలె వాయువులుఋత్విగ్యజమానులనుఅనుగ్రహింతురు.

25.మరుత్తులారా! ఁరుమధురజలమునద్యావాపృథ్వులనుతడుపండి. నేలఁదపారు నీటిచే ఓషధులనుసారవంతము చేయండి.ఁరు చక్కని నీటినిప్రవహింపచేసినప్రదేశమందు

సారవంతమగుఅన్నమును, మంచిబుద్ధిగల జనులనుకలిగించండి.

26.తృతీయ హంస్సునందలి ' **ఉదుత్యం జాతవేదసమ్**' ఇత్యాది మంత్రములకు ' **ఉదుత్యం**' ప్రతీక

' **చిత్రందేవానామ్**' ఇత్యాది మంత్రమునకు ' **చిత్రం**' ప్రతీక అగును.

27.అగ్ని శుచిమంతుడు.సముద్రము నందుఉండువాడు. అగ్నిని ఔర్వభృగువులు,అప్రవానమహర్షియజించినారు. మేమునువారివలెనే అగ్నినిఅంతటను యజించుచున్నాము.

28.అగ్ని సూర్యుని సంతానమువంటివాడు. ఐశ్వర్యమునకుభోగము వంటివాడు.సముద్రమునఉన్నవాడు. అతనినిఅంతటను యజించుచున్నాము.

29.అగ్ని, వాయువు వంటిధ్వనిగలవాడు. ంద్వాంసుడు.మేఘము వలెసర్వజనులచేఅపేక్షించబడువాడు.సముద్రనివాసి. అట్టిఅగ్నిని ఉద్దేశించి హోమముచేయుచున్నాము.

శ్రీమదాంధ్రవచన కృష్ణ యజుర్వేదీయతైత్తిరీయ సంహిత

మూడవకాండమునందలి మొదటిప్రపాఠకముసమాప్తము.

-- ---- --

జుష్టోవాచోభూయాసం జుష్టోవాచస్వతమేదేఁవాక్ ।

యద్వాచోమధుమత్తస్మిన్నాధాఃస్వాహ సరస్వత్యై॥

రెండవప్రపాఠకము

మొదటిఅనువాకము

1. పవమానస్తోత్రములనుఅనుక్రమముగా పొందుటకుగ్రహించినపవమానస్తోత్రములనుఅనుక్రమముగా పొందును.పవమానములనిండి ఛిన్నుడుఅగుటలేదు.

బహిష్పవమానస్తోత్రమా! నీవుడేగ వంటి శీఘ్రగతిగలదానవు. గాయత్రిచందస్కవు అగుచున్నావు.నేను నిన్ను అనుక్రమముగాఅందుకొనుచున్నాను.నిరాటంకముగా నాకు ఈ కర్మసారమునుఅందజేయుము.

మధ్యందినపవమానస్తోత్రమా!నీకు గరుడువలెఎగురగల శక్తి ఉన్నది.నీవు త్రిష్టుప్ చందస్కవు.నీవు నిరాటంకముగానాకు ఈ కర్మ సారమును అందజేయుము.

ఆర్భవపవనమానస్తోత్రమా!నీకు సఘవు అగుచున్నావు.జగతీ చందస్కవు.నేను నిన్ను అనుక్రమముగాపొందుచున్నాను. నిరాటంకముగానాకు ఈ కర్మసారమును అందజేయుము.అట్లని 'శ్యేనోఽసి' మంత్రత్రయము చెప్పినది.

పవమానములఅన్వారోహణ ధమునుతెలిసికొని యాగముచేసినవాడు పవమానములనుఅనుక్రమముగా పొందును.

2. పవమానపుఅఛ్చేద ప్రకారమునుగ్రహించినయజమానికి పరిపూర్ణఆయువు కలుగును.అపమృత్యువు కలుగదు.పశువంతుడు, సంతానవంతుడుఅగును.

పవమానసంబంధములగుద్రోనకలశాది గ్రహములుమంత్రోచ్చారణమున

తీసికొనబడుచున్న.అట్లుకాక ద్రోణ, ఆదవనీయ,పూతభృత్గ్రహములనుమంత్రము లేకనేతీసికొనబడుచున్న.మంత్రముచేగ్రహించక ఉపాకరణచేసినచో పవమానమునుఛిన్నముచేసిన వాడగుచున్నాడు.అందువలన అధ్వర్యునిప్రాణము ఛిన్నముఅగును.

3. సోమరసమా!నిన్ను మట్టిద్రోణకలశముచేగ్రహించుచున్నాను.నిన్ను ప్రజాపతి

కొరకుముట్టుకొనుచున్నాను.

నిన్నుమట్టితో చేసినఆధవనీయ పాత్రచేగ్రహించుచున్నాను.నిన్ను ఇంద్రుని కొరకుస్పృశించుచున్నాను.

నిన్నుమృణ్మయమగుపూతభృత పాత్రచేగ్రహించుచున్నాను.నిన్ను శ్వేదేవతలకొరకని తాకుచున్నాను.

ఆయామంత్రములచేఆయా కలశములనుఅభిమర్శించవలెను- తాకవలెను.

అందువలనఅధ్వర్యుడు పవమానమునుకొనసాగించిన వాడగును.అప్పుడు యజమానిపరిపూర్ణ ఆయువు కలవాడుఅగును. అపమృత్యువుకలుగదు. పశువంతుడుసంతానవంతుడుఅగును.

రెండవఅనువాకము

1. సవనములుమూడు - ప్రాత:కాల,మాధ్యందిన,తృతీయములు,వానిలో తృతీయసవనము నందుసోమము అభిషుతముకాదు. అందువలనతృతీయ సవనమునునశింపచేసినవారుఅవుతున్నారు.

ఆ దోషమునునివారించవలసి ఉన్నది.అందుకు ఉపాంశుగ్రహమునహోమము చేయవలెను.ఆ ఉపాంశుపాత్ర యందుఅభిషుతము కాని సోమలతాంశమునుఉంచవలెను.దానిని బాణలి యందువసతీవరీ జలముతోకలిపి అభిషవముచేయవలెను.వసతీవరి జలములతోతడుపుట వలనతృతీయసవనముఅంశుమంత

మగును.సోమాంశువును బాణలియందు అభిషవముచేయుట వలనసమస్త సవనములనురసవంతములు,ీర్యవంతములుచేసినట్లగును.

2. ఆధవనీయ,పూతభృత్తులుఅనున రెండుపాత్రలు.అ సముద్రము వంటి.శాలములు. అనాశ్యములు.సముద్ర తరంగములువలె ఆ పాత్రలుఒకదాని తరువాత మరొకటిప్రవర్తిల్లుచుండును.

ఆ రెండునుఅహోరాత్రి రూపములు.అందు ఒకటి పగలు,ఒకటి రాత్రియగుచున్న.పగలు జనులుచూచుచు దాటుచున్నారు.రాత్రి కానలేనివారైసేతువు వంటిసాధనమున దాటుచున్నారు.

సూర్యుడుకిరణకేశి. అతడు ఒక్కడేసకలలోకములనుప్రకాశింపచేసి

తెలిసికొనుచున్నాడు.రాత్రింబవళ్ళుఎడతెగని సాగుచున్న.సూర్యుడు రాత్రులందునల్లని

బట్టకప్పుకునిదాటిపోవుచున్నాడు.రాత్రి జీర్ణమైనంతనల్లని బట్టనుడిచి ధవళవస్త్రధారియైఉదయించుచున్నాడు.

3. దేవతలుతమ జయమునకుయజ్ఞములుచేసినారు. అసురులు సహితముఆ యజ్ఞములనేఅనుష్ఠించినారు. అందువలనదేవతలకు జయముకలుగలేదు.

అప్పుడేదేవతలు తమకుజయమే కలుగుటకుసోమయాగమునుకనుగొన్నారు. దానిని అసురులకుతెలియనీయలేదు.రహస్యముగా అనుష్ఠించినారు.

దేవతలుఅగ్నిహోత్రమునుఆచరించుచున్నామనిప్రకటించినారు. దీక్షావ్రతమునిఆచరించినారు. ప్రాత:సాయంకాలములందుఅగ్నిహోత్రముచేయుచు క్షీరపానవ్రతమును అవలంబించినారు.అందువలన రెండువ్రతములుచేసినవారు అయినారు.

దేవతలపౌర్ణమాస యజ్ఞముచేయుచున్నామనిప్రకటించినారు. రహస్యముగఅగ్నిషోీయ పశుకర్మనుఆచరించినారు.

దర్శయాగముచేయుచున్నామనిప్రకటించినారు. రహస్యముగాఆగ్నేయ పశుకర్మను చేసినారు.

చాతుర్మాస్యవైశ్వదేవము చేయుచున్నామనిప్రకటించినారు. పాత:సవనమును ఆచరించినారు.

వరుణప్రఘాసము చేయుచున్నామనిప్రకంటించినారు.మాధ్యందినసవనమును ఆచరించినారు.

సాకమేధ,పిత్రుయజ్ఞ, త్ర్యంబకములనుఆచరించుచున్నామనిప్రకటించినారు. రహస్యముగతృతీయ సవనమునుఆచరించినారు.

అసురులుదేవతలు చేయుచున్నయజ్ఞ క్రమమునుతెలిసికొనదలచినారు.కాని తెలిసికొనలేకపోయినారు.అప్పుడు అసురులు దేవతలనుమనము హింసింపజాలముఅనుకున్నారు.

అట్లగుటవలనసోమయాగమునకుఅధ్వరత్వము కలిగినది.ఈ అధ్వరానుష్ఠానమునదేవతలకు జయములభించినది.అసురులు పరాజితుఉ అయినారు.

(అసురులుదేవతలను''అధ్వ ర్తవ్యా:'' అన్నారు.హింసింపజాలినవారుకారు అని అర్థము. అందువలనసోమయాగమునకుఅధ్వరత్వము సిద్ధించినది.)

4. ఈషయములన్నియుగ్రహించి సోమయాగముచేసినవాని శత్రువులుపరాజితులు 24

మూడవఅనువాకము

1. సోమమా!నీవు అగ్నిని అంతటవ్యాపింపచేసినావు.ఇంద్రుని అంతటివ్యాపింపచేశావు. శ్వేదేవతలనుసర్వత్ర వ్యాపింపచేశావు.నన్ను బ్రహ్మవర్చస్సుకలవాడనుగా చేయుము.

సర్వత్రపావనుని చేయుము.

సోమరాజా!నీవు గోవులకు సుఖశాంతులుకలిగించుము. ప్రజలకుసుఖ శాంతులు కలిగించుము.అశ్వములకు సుఖ శాంతులుకలిగించుము. ఓషధులకుసుఖ శాంతులు కలిగించుము.

ధనపతీ!నీ అనుగ్రహమునమాకు అచ్ఛిన్నసంతానము,ధన సమృద్ధికలుగునుగాక. మేముదాతలము అగుదుముగాక. దానము చేయుటకుమాకు ధనముప్రసాదించుము.

నీవుఅంతటిదానవు.లభించినపుడునేను నీయొక్క రసమునుసేంతును. అందువలననాకు అపేక్షిత ఫలముకలుగునట్లు చేయుము.

2. ఉపాంశుగ్రహమా! నీవుబలమును ఇచ్చుదానవు.నాకు అప్రాణమును,

బలమునుకలుగజేయుము.

అంతర్యామగ్రహమా!నీవు బలమునుఇచ్చుదానవు. నాకుఅపానమును, బలమునుకలుగజేయుము.

ఉపాంశుసవన పాత్రమా!నీవు బలమునుఇచ్చుదానవు. నాకుఅపానమును, బలమునుకలుగజేయుము.

ఐంద్రవాయవపాత్రమా! నీవు బలమునుఇచ్చుదానవు. నాకువాక్కును, బలమునుకలుగజేయుము.

మైత్రావరుణపాత్రమా!నీవు బలముకలుగజేయు దానవు.నాకు ప్రాణాపానములను,బలమును కలుగజేయుము.

శుక్రా,మన్థిపాత్రలారా!రు బలము కలుగజేయువారు.నాకు నేత్రములను,బలమును ప్రసాదించండి.

అశ్వినీపాత్రమా!నీవు బలముకలుగజేయుదానవు.నాకు చెవులకు,బలమును ప్రసాదించుము.

అగ్రాయణగ్రహమా! నీవుబలము కలిగించుదానవు.నాకు జీవత్మను,బలమును ప్రసాదించుము.

ఉక్థ్యపాత్రమా!నీవు బలముకలిగించుదానవు.నాకు అవయవములందుబలము కలిగించుము.

ధ్రువపాత్రమా!నీవు బలముకలిగించుదానవు.నాకు ఆయుష్యమును,బలమును ప్రసాదించుము.

ద్రోణకలశమా!నీవుష్ణువు యొక్క ఉదరముఅగుచున్నావు. బలముకలిగించుదానవుఅగుచున్నావు. నాకు వర్చస్సుకలిగించుము.

ఆధవనీయపాత్రమా! నీవు ఇంద్రునిఉదరమవు అగుచున్నావు.బలము కలిగించుదానవుఅగుచున్నావు. నాకు వర్చస్సుకలిగించుము.

పూతభృతపాత్రమా!నీవు ిశ్వేదేవతలజఠరమవు. వర్చస్సునుఇచ్చుదానవు అగుచున్నావు.నాకు వర్చస్సు ప్రసాదించుము.

ఆహవనీయమా!నీవు కః ప్రజాపతినిఅగుచున్నావు. నీ పేరుకః అందువలన 'కస్మై'ప్రజాపతి యందునిన్ను దర్శించుచున్నాను.సుఖము కొరకు నిన్నుదర్శించుచున్నాను.

ఆహవనీయమా!నిన్ను సోమము సమర్పించితృప్తి చెందించుచున్నాను.సోమము వలననిన్ను హర్షింపచేయుచున్నారు.నన్ను అనుగ్రహింపుము.అందువలన నాకుప్రజ, సేవకులు, ీరులగుపుత్ర, పౌత్రాదులు,వర్చస్సు, బలము,ధనము, పుష్టి కలుగునుగాక. సర్వ పాత్రలందుసంష్టిగా ఉన్న సోమమా!నాకు ప్రాణ, అపానాది సర్వసిద్ధికలిగించుము. బలము,వర్చస్సు మున్నగునంప్రసాదించుము.

2. ఐశ్వర్యవంతుడుకావలెనను కోరికకలవాడు పాత్రయందలిసోమమును చూడవలెను.పాత్రయందలిసోమము ప్రజాపతిస్వరూపము కదా! యజ్ఞమేప్రజాపతి అగును. కావునఅతడు ప్రజాపతినితృప్తి చెందించివాడుఅగును. సంతృప్తి చెందినప్రజాపతి యజమానికిఐశ్వర్యము ప్రసాదించును.

బ్రహ్మవర్చస్సుకోరువాడు పాత్రయందలిసోమమును చూడవలెను.పాత్రయందలిసోమము ప్రజాపతిస్వరూపము. యజ్ఞముప్రజాపతి అగును. కావునఅతడు ప్రజాపతినేతృప్తిచెందించుచున్నాడు.సంతృప్తుడైన ప్రజాపతిఅతనికి బ్రహ్మవర్చస్సుకలిగించును.

ఆరోగ్యముకోరువాడు పాత్రయందలిసోమమును చూడవలెను.పాత్రయందలిసోమము ప్రజాపతిస్వరూపము. యజ్ఞమేప్రజాపతి యగును.కావున అతడు ప్రజాపతినేతృప్తి చెందించుచున్నాడు.సంతృప్తుడైన ప్రజాపతిఅతనికి ఆయుష్యముకలిగించును.

శత్రువునుహింసించకోరు యజమానిపాత్రయందలిసోమమును చూడవలెను.పాత్రయందలిసోమము ప్రజాపతిఅగును. యజ్ఞమేప్రజాపతి అగుచున్నాడు.కావున అతడు ప్రజాపతినేతృప్తిచెందినవాడగును.తృప్తి చెందినప్రజాపతి యజమానిశత్రువు యొక్కప్రాణాపానములనుండి, వాక్కునుండి,యోగక్షేమములనుండి,కన్నుల నుండి,

చెవులనుండి,ఆత్మనుండి, అంగములనుండి ఆయువునుండదీయును. అందువలనశత్రువే వెంటనేమరణించును.

నాలుగవఅనువాకము

1.స్ఫ్యః స్వస్తి- స్ఫ్యఃఅను యజ్ఞసాధనముమంగళకరము అగునుగాక . ఘువఃస్వస్తిః. పర్శుః స్వస్తిః. పరుశుః. వేదిర్నఃస్వస్తి - వేదిమాకు మంగళకరముఅగునుగాక.

ీరుయజ్ఞసాధనములు.ీరు యజ్ఞమునుజరిపించండి. ఈ యజ్ఞమునందునన్ను గమనించండి.

2. ద్యావాపృథ్వులునన్ను గుర్తించునుగాక.బహిష్పవమానదేశము నన్నుగుర్తించును గాక. ద్రోణకలశము,సోమము, అగ్ని, దేవతలు,యజ్ఞము, ఋత్విజులుఈ యజ్ఞమునందునన్ను గుర్తింతురుగాక.

3. యజ్ఞమునునాశనము చేయుఅగ్నికి నమస్కరించుచున్నాను.యజ్ఞపు కీర్తి నాకులభించునుగాక.ఆ ిధముగ ఆహవనీయఅగ్నికి నమస్కరించవలెను.ముఖమే యజ్ఞమగును.ఆ యజ్ఞమునేఅగ్ని నాశనము చేయుచున్నాడు.కావున అధ్వర్యుడుతనకు హానికలుగకుండుటకు గానుఅగ్నిని నమస్కరించియేసదస్సును సాగించవలెను.

4. యజ్ఞమునునాశనం చేయు రుద్రునకునమస్కారము. 'నమస్కరించినాను'నన్ను రక్షింపుము, అనిఅగ్నీధ్ర అగ్నిని ప్రార్థించవలెను.తనకు హానికలుగకుండుటకుగానుఅగ్నికి నమస్కరించియేసదస్సును సాగించవలెను.

5. "యజ్ఞమునునశింపచేయు ఇంద్రునకునమస్కారము. నా బలవీర్యములనునాశనను చేయకుము"అని హోతృస్థానీయఅగ్నిని ప్రార్థించవలెను.దీనిని ఇంద్రియ బలములునశించకుండుటకుఆశీస్సుగా భావించవలెను.

6. అగ్ని,రుద్ర, ఇంద్రాది దేవతలకునమస్కరించినచోవారు సదస్సునందున్నయజమానాదులనుబాధింతురు. యజమానిఆ విషయమున తెలియవలెను.వారికి నమస్కరించవలెను.అందువలన దేవతలుఅతనిని బాధించరు.

7. ద్యావాపృథ్వులారా!మీరు నమస్కరించనివారి విషయమున ప్రతికూలురుకావచ్చును. నేనునమస్కరించుచున్నాను.మా విషయమున స్థిరసంకల్పులుకండు. మమ్ము ప్రతిబంధకములనుండియు, పాపములనుండియురక్షించండి.

8. నేనుచేసిన ద్యులోకవిషయ దురితమునుండి సూర్యుడు నన్నురక్షించునుగాక.

9. వాయుదేవతఅంతరిక్షసంబంధముననేను చేసినదురితము నుండిరక్షించును గాత. పృథ్వీసంబంధముగ నేనుచేసిన దురితమునుండి అగ్ని నన్నురక్షించును గాత. పితృదేవతలకుసంబంధించి నేనుచేసిన దురితములనుండి యముడునన్ను రక్షించునుగాక. మానవుల విషయముననేను చేసినదురితముల నుండిసరస్వతి నన్ను రక్షించునుగాక.

ద్వారరూపదేవతలారా! నాకుసంతాపము కలిగించకండి.

10.**నమః సదసే. నమఃసదసస్పతయే.**మిత్రులకు పురోగాములకు,నేతస్థానీయులకునమస్కారము . **నమో దివే- నమః పృథివ్యా.**

11.యజమాని స్థానమునమొలిచిన తృణమా!నీవు ఇచటినుండితొలగుము. నాకంటేచిన్నవాని స్థానమునకుచేరుము.

12.నాకన్న చిన్నవారినిఅతిక్రమించి పోవుచున్నాను.నాకన్న పైన ఉన్నవారిని అతిక్రమించి పోవుచున్నాను.

13.నేను ఈనాడు చేయుయజ్ఞమునుద్యావాపృథ్వులు రక్షింతురుగాక.

14.యజమాని సదస్సునందుప్రవేశించును. అతనినిఅనుసరించియే పితృదేవతలుప్రవేశింతురు. వారు యజమానినిహింసించగలసమర్థులు. అది కలుగకుండుటకు గాను - సదస్సునందు ప్రవేశించగనే,దక్షిణ ప్రదేశమునుదర్శించవలెను.'పితృదేవతలారా!మీరు ఈ సదస్సునకు విచ్చేయండి.అప్పుడు మీ వలననేను పితృమంతుడనుఅగుదును. నావలనమీరు ప్రజావంతులగుదురు. "
పితృమానవంయుష్మాభిర్భూయాసగ్ంసుప్రజసోమయాయూయ"

యజమానితనకు బాధ కలుగకుండుటకుగాను పితృదేవతలకునమస్కరించి సదస్సునందుప్రవేశించవలెను.

(నమస్కరించుటఆదరించుట అగును.కావున అందరకు నమస్కరింవలెననిబోధించుచున్నాడు.)

అయిదవఅనువాకము

1. సేవించతగినసోమరసమా! దీర్ఘాయువు,సుఖము, ధనసమృద్ధి,వర్చస్సు, మంచి సంతానమునుకలిగించుటకు విచ్చేయుము.నాయందు ప్రవేశించుము.

సోమమా!నీవు నివాసము ఏర్పరచుదానవు.మాకు నివాసము కలిగించుటకుంచ్చేయము. నీవుధనాదులు అందించగలదానవు.రమ్ము. నా హృదయముననివసించుము.

2. సోమరసమా!అశ్వినుల బాహువులతోనిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

3. సోమరసమా!నీవు జనులనుచూచుదానవు.చక్కని చూపుగలనేను నిన్ను దర్శించుచున్నాను.

4. వాగ్దేవతహర్షము కల్గించునది.ఘ్నములను తొలగించునది.యజ్ఞములకుకారణమగునది. ఆదేవత సోమముసేంచవలెను.తృప్తిచెందవలెను.

సోమమా!నీవు అందరనూ నీవారలనుగాపరిగణించుదానవు.నాకు శాంతిని, సుఖమునుకలిగించుచు నాయందుప్రవేశించుము.

సోమరాజా!నన్ను భయపెట్టకుము.నా హృదయముననీ దీప్తిని కలిగించుము.నా ఇంద్రియబలమును,దీర్ఘాయువును,వర్చస్సును బాధించకుము.

సోమదేవా!నీవు అష్టవసువులుకలదానవు. మనసులుతెలియగలదానవు.గాయత్రీ ఛందస్సుకలదానవు. ఇంద్రుడు,నరాశంసులు, పితరులుసేంచుదానవు. ఇదిప్రాతస్సవన సంబంధమధుమతము.నన్ను అందరు అనుమతించినారు.నేను సోమమునుసేంచుచున్నాను.

సోమదేవా!నీవు ఏకాదశరుద్రగణములుకలదానవు. మనసులుతెలియగలదానవు.త్రిష్టుప్ ఛందస్సుకలదానవు. ఇంద్రుడు,నరాశంసుడు, పితరులసేంచుదానవు. ఇదిమాధ్యందినసంబంధిమధుమతము.నన్ను అందరు అనుమతించినారు.నేను సోమమునుసేంచుచున్నాను.

సోమదేవా!నీవు ద్వాదశాదిత్యగణముకలదానవు. మనసులుతెలియగలదానవు.జగతీ ఛందస్సుకలదానవు. ఇంద్రుడు,నరాశంసుడు, పితరులుసేంచుదానవు. ఇదితృతీయ సవనసంబంధి మధువు.నన్ను అందరు అనుమతించినారు.నేను సోమమునుసేంచుచున్నాను.

5. సోమమా!నీవు సర్వత్ర వర్ధిల్లుము.నీ బలము శ్వములందువ్యాపించునుగాత,అన్నము కలుగుటకుకారణమవు అగుము.

6. హరితవర్ణసోమమా! నా అవయవములనుఆనందపరుచుము.నా పుత్రులను తృప్తికలిగించుము. నా శిరస్సునందలిసప్తప్రాణములనుకాపాడుము. నా నాభినిదాటి సాగకుము.

7. మేముసోమరసమును సేంచినాము.అమరులము అయినాము.అదిత్యుని దర్శించినాము.ఇంద్రాది దేవతలనుపొందినాము. ఇహమమ్ము శత్రువుఏు చేయగలడు?పాపము ఏు చేయగలరు?మానవ దేహముదాల్చిన హింసఅమరులమగు మమ్ముఏు చేయజాలదనిచెప్పవలెనా!"

8. అగ్నిపర్వము తెలిసినవాడు.చక్షణ గలవాడు.నేను చేయు యజ్ఞమందులోపములు జరిగిఉండవచ్చు.అగ్ని ఆ లోపములనుతెలసికొని, వానినితీర్చునుగాత.

9.పునరగ్నిశ్చక్షురదాత్- అగ్ని మరలనాకు చూపును ఇచ్చినాడు . పునరిన్ద్రోబృహస్పతిఃపునర్మే అశ్వినా యువంచక్షురాధత్త మక్షో్యః- అశ్వినులారా! రునాకన్నులకు మరలచూపును ప్రసాదించినారు.

(యజ్ఞమునలోపము జరిగినపుడుయజమానికి నేత్రదోషము కలుగును.అగ్నిని ప్రార్థించినంతదేవతలు మరలదృష్టిప్రసాదింతురు.)

10.సోమదేవా! నీవుయజస్సులు, స్తోమములు,ఉక్థలు కలదానవు.హరితవర్ణవు.ఇంద్రాదులచేసేించబడిన దానవు.మాధుర్యము కలదానవు.ఎల్లరు ఎరిగిన దానవు.అనుజ్ఞాతుడనైననీ యొక్క రసమునుఆస్వాదించుచున్నాను.

11.లాజాలారా ిరు అంతటనునిండి ఉన్నారు. నన్నుసంతోషముతోను, ధనముతోనునింపండి.

12.పితృదేవా! ఇది ికుఅన్నము అగునుగాక. ిమ్ముఅనుసరించు వారికి కూడఇది అన్నము అగునుగాక.పితామహా! ఇదినీకు అన్నము అగునుగాక.నిన్ను అనుసరించువారికి

సహితముఇది అన్నము అగునుగాక.ప్రపితామహా!ఇది నీకు అన్నము అగునుగాక.నిన్ను అనుసరించువారికి సహితముఇది అన్నము అగునుగాత.

పితృదేవతలారా!ిరందరు ఈ కర్మయందుి ి భాగములను

అనుభించండి.

13.పితృదేవతలారా!ి శక్తికి నమః ి బలమునకునమః ి జీవాత్మకునమః ి స్వధకు నమఃి కోపమునుకు నమఃి ఉగ్రకార్యమునకు నమఃికు నమః

పితృదేవతలారా!పితృలోకమున ఉన్నఇతరుల ిరు నివాసములుకలిగించండి. ఈ లోకముందునాతో ఉంటున్న ిరు నన్నుఅనుసరింతురుగాక.

పితురులారా!పితృలోకమున ఉన్నఇతరులకు ిరు నివాసములుకలిగించండి. ఈ లోకమునందునాతో ఉంటున్న వారికినేను నివాసములుకలిగించగలను.

14.ప్రజాపతీ! నీవుకాక అన్యుడు ఈ ిశ్వములనుసృష్టించజాలడు.సంహరింపజాలడు.కావున మేము ఏదికోరి యజ్ఞము చేయుచున్నామోదానిని మాకు కలిగించుము.మేము ధనపతులముఅగుదుముగాక.

15.పురోడాశ శకలమా! నేనుదేవతలిషయమున చేసినపాపములను రూపుమాపుము.మనుష్యుల ిషయమునచేసిన పాపములనురూపుమాపుము. పితృ దేవతలిషయమున చేసినపాపములను రూపుమాపుము.స్విషయమున చేసినపాపములను రూపుమాపుము.ఇతరుల ిషయమునచేసిన పాపములనురూపుమాపుము. సర్వపాపములనురూపుమాపుము.

16.సోమదేవా! నీవునీటితో కడుగబడినావు.నరులచే నలగకొట్టబడినావు.యజుస్సులు,

స్తోమములు,ఉక్థలచే స్తుతించబడినావు.నీయందు గోవులకుభాగమున్నది.అశ్వములకు భాగమున్నది.పితరులకు భాగమున్నది.ఇతరులు నాకొరకు అనుమతించిననీయొక్క భాగమునుఅందరిచే అనుజ్ఞాతుడవైసేించుచున్నాను.

1. వృషదాజ్యమా!నీవు గోవుల క్షీరముఅగుచున్నావు. సర్వదేవతలదేహము అగుచున్నావు.నేడు నీవు దేవాశ్వములకుగ్రహస్థానమగుచున్నావు.నిన్ను నేను వర్థిల్లచేయుచున్నాను.

దేవాశ్వములగ్రహస్థానీయమగునీవు ిష్ణువుకు ప్రీతిపాత్రమవుఅగుచున్నావు.
సర్వదేవతలచేకోరబడునట్టివృషదాజ్యమా! ిష్ణువునిన్ను ప్రధానమైనదానిగా స్వీకరించినాడు.

నీమహిమ నేయి,పెరుగులతో వర్ధిల్లునుగాక. ఇష్టదేవత కొరకుహుతమైనదియు,సేంచదగినదియుఅయిన వృషదాజ్యఫలమునన్ను చేరునుగాక. నీవు సర్వదేవతలహితము కోరుదానవు,శ్వేతగోవు యొక్కదుగ్ధమవు అగుచున్నావు.

2. ఇంద్రా!నీ మహిమచేద్యావాపృథ్వులు నిలిచినంతకాలము,సప్త సముద్రముఉన్నంతకాలముఈ ప్రాత్రయందలిసారము నశించకుండవలెననిగ్రహించుచున్నాను.

3. వృషదాజ్యమునునల్లని వలనుపక్షి ముట్టినచోయజమానికి సంబంధించినశూద్రులు నశింతురు.కుక్క ముట్టినయజమానికి సంబంధించినచతుష్పాత్తులునశించును. హోమపాత్రమునుండి వృషదాజ్యముజారిపడినచో యజమానిమరణించును.

పశువులేవృషదాజ్యము అగుచున్నది.కావున అది జారిపడినంతపశువులు జారిపడుచున్నం.కావున యజమానివృషదాజ్యమునుమరల గ్రహించవలెను.అందువలన అతనికిపశువులు మరలలభించును.

5. ప్రాణోవైవృషదాజ్యమ్.కావున వృషదాజ్యముజారిపడినంత యజమానిప్రాణములు జారిపోవును.కావున అతడు వృషదాజ్యమునుమరల గ్రహించవలెను.అందువలన అతనిప్రాణములు తిరిగిచేరుచున్నం.

6. వృషదాజ్యముపాత్రయందు బంగారమువేయవలెను.దానిని యజమానిసేంచవలెను.బంగారము అమృతము.వృషదాజ్యము ప్రాణము.అట్లగుటచే యజమానిప్రాణములందుఅమృతము చేరినట్లగును.బంగారము శత పరిమాణముకావలెను. మానవునిఆయువు శత సంవత్సరములు.అతని ఇంద్రియములుశతసంఖ్యాకములు.

7. మరలఅందుకున్న వృషదాజ్యమునుఅశ్వమునకు వాసన చూపించవలెను,అశ్వము ప్రజాపతి కంటినుండిపుట్టినది. అందువలనప్రాజాపత్యమగును.వృషదాజ్యము ప్రాణము.ప్రాణము ప్రజాపతిసృష్టించినది. కావునప్రాజాపత్యము.ఏకయోని సంజాతలైనఈ రెంటివలనయజమాని ప్రాణనిర్మాణముచేసినవాడగును.

8. ఏయజమాని వృషదాజ్యముజారిపడునో అతనియజ్ఞము ంచ్ఛిన్నమగుచున్నది.ఆ

దోషనివారణమునకుంష్ణుసంబంధ ఋక్కులచేవృషదాజ్యమునుపునః గ్రహించవలెను.యజ్ఞము ంష్ణుస్వరూపముకదా! అందువలనయజ్ఞము చేతనేయజ్ఞము వర్థిల్లచేసినవాడగును.

ఏడవఅనువాకము

1. సంతృదేవా!ఉద్గాత నీకు స్తుతివాక్యములుపలికినాడు. నీవు స్తోత్రమునుస్వీకరింపుము యజ్ఞమునుఘనముగా జరిపించుము.

ఉద్గాతలారా!నేను బృహస్పతిని.నేను బ్రహ్మను.నేను ఆజ్ఞాపించుచున్నాను.ంరు ఆయుష్మత్యఋక్కునుండి తొలగకండి.స్తోత్రశరీరమగు ఋక్కునురక్షించునట్టిసామము నుండి తొలగవద్దు.యజమాని ంషయమునంు ఆశీస్సులు, సదభిప్రాయములు"సత్యాస్సన్తు" నిజములుఅగునుగాక. ఋతంవదత- సత్యము పలుకండి.సంతృదేవతఅనుజ్ఞపొంది అతనినికీర్తించండి.

2. స్తోత్రమా!నీవు స్తోత్రములందుఉత్తమమైనదానవు.శస్త్రమా! నీవు శస్త్రములందుఉత్తమమైన దానవు.ంు యొక్క సారమునునేను ఆర్జించుచున్నాను.మాకు ంు ఉభయులఅనుగ్రహముకలిగినది. మాకు అంగవైకల్యముకలుగుటలేదు.అభీష్టఫలసిద్ధికలుగుచున్నది.మేము పుత్ర, పౌత్రాదులను,అన్నమును సంపాదించుచున్నాము.

నేనుదేవతల కొరకుయాగము చేయుచున్నాను.వారి ఆశీస్సులు సత్యములుఅగునుగాక. నా వద్దకుబ్రహ్మవర్చస్సుచేరునుగాక. ఈ యజ్ఞముసంపూర్ణమైనది. ఇదిమరల మరల జరుగునుగాక.ఈ యజ్ఞము దేవతలనుపాలించును గాక. ఇదిమమ్ము మరింతఅనుష్టాన వంతులనుచేయునుగాక. మేముధనపతులముఅగుదుముగాక.

3. యజ్ఞముయజ్ఞకర్తను పిండుచున్నదా!యజ్ఞకర్త యజ్ఞమునుపిండుచున్నాడా?

ఎవడుస్తుతుల, శస్త్రములదోహమునుతెలిసికొని యజ్ఞముచేయుచున్నాడోఅతనిని యజ్ఞముపిండివేయుచున్నది.ఆ ిధమగు యజ్ఞముచేయుట వలనఅతడు దరిద్రుడుఅగుచున్నాడు.

ఎవడుస్తుతుల, శస్త్రములదోహమునుతెలిసికొని యజ్ఞముచేయుచున్నాడోఅతడు యజ్ఞఫలమునుపిండుకొనుచున్నాడు.ఆ ిధమగు యజ్ఞముచేయుట వలనఅతడు ధనవంతుడుఅగుచున్నాడు.

' **స్తుతస్యస్తుతమస్యూర్జం......... శస్త్రంగమ్యాత్**' అనునదిమంత్రము. ఇదియేస్తుతశస్త్రములదోహము. ఇదితెలిసి యజ్ఞముచేసినవాడు నిశ్చయముగాయజ్ఞఫలమునుపిండుకొనుచున్నాడు.ఆ ిధముగ యజ్ఞముచేసి ధనవంతుడుఅగుచున్నాడు.

ఎనిిదవఅనువాకము

1. శస్త్రరూపమై పతనశీలమైనదానికి **స్వాహా.వట్స్వయమభిగూర్తాయ నమః**- స్వయముగా సోమసంపమునకు నిశ్చయముగావెళ్ళుటకు ఉద్యుక్తులైనదేవతలకు నమః.

శత్రుంనాశముచేసి, నన్ను పోషించునట్టిదేవతకు **స్వాహా.వట్స్వయ మభిగూర్తాయనమః.**

సర్వముధరించి, జనులనుప్రఖ్యాపన చేయుదేవతకు స్వాహా.వట్స్వయ

మభిగూర్తాయనమః

హోమకర్తలకుశక్తి రూప అన్నమునిచ్చుదేవతకు **స్వాహా.వట్స్వయ మభిగూర్తాయనమః**
హోమకర్తలకుక్షీరప్రదుడగు ప్రజాపాలకమనువునకు**స్వాహా.వట్స్వయ మభిగూర్తాయనమః**

సత్యపాలకుడు,స్వర్గము కలిగించువాడునగు దేవా! మాయజ్ఞము నీ కొరకు**స్వాహా.**

2. హోతచేఆహ్వానించబడినదేవతలనుమధువు, ఆజ్యములచేతతృప్తినొందుదురుగాక.

3. యజ్ఞపతిచైత్ర వైశాఖమాసములందుజ్యోతిష్టోమయాగము చేయకుండుటవలన ప్రజలుఅన్నము లేనివారై,ఆపదల పాలగుచున్నారనిఋషులు చెప్పిన్నారు.అందువలన యజమానిపాపములపాలగుచున్నాడు.కావున ిశ్వకర్మ యజ్ఞపతులమైనమమ్ము చైత్ర,వైశాఖమాసములందుజ్యోతిష్టోమముఆచరించుటకు ప్రోత్సహించునుగాత.

4. ఋషులుఉగ్రులు. వారికి నమస్కారము.మా కంటికి, మనసుకుసంధానము చేయుమనిసంనయ నమస్కారము.ప్రజాపతికి నమస్కారము.అతడు మమ్ముకాపాడునుగాక.

5. ిశ్వకర్మా!మేము నిన్ను తప్పఇతరులను ఎరుగని వారము.మమ్ము సోమపానముచేసినవారినిగా గుర్తింపుము.యుద్ధములందుఇతరుల ప్రాణములకాపాడు ధీరుని వలెమమ్ము రక్షింపుము.

ఈ యజమానితమోగుణము వలనఋషుల ిషయమునమహాపరాధముచేసినాడు. అతనినిఆ మహాపరాధమునుండి ిముక్తిని చేయుము.

6. కొందరుయాగధనమునుభక్షించుచున్నారు.వారిని చూచి అగ్నులుదుఃఖపడుచున్నా.అట్టి దుష్టకర్మకుసంబంధించినినాశకము ఈ యాగమునకుకలుగకుండునుగాక. ిశ్వకర్మమా యజ్ఞమునుచక్కగా అనుష్టింప చేయునుగాక.

7. పితృదేవతలుయజ్ఞము కోరువారు.యజ్ఞము చేయించువారు.పితరులు మమ్ముచూచుచున్నారు.వారికి నమస్కారము.

పితృదేవతలారా!మేము యజ్ఞమునందుకోరిక లేనివారమై ీకుయజ్ఞము చేయకుంటిిు.ఆ పాపముల నుండిమమ్ము ిముక్తులనుచేయండి.

8. యజ్ఞమునకువచ్చినవారందరుసదస్యులగుదురు.వారందరు దక్షిణకు అర్హులు.వారికి దక్షిణలు ఇవ్వనియజమాని సదస్యులనుండి ిడివడినవాడగుచున్నాడు.అందుకు పరిహారముగావైశ్వకర్మ హోమములనుచేయవలెను.అందువలన యజమానిసదస్యులను సంతోషపరచినవాడు అగును.

9. దేవతలారా!ీరు మా శరీరములకుచికిత్సచేయండి.పాలగిన్నెలో తోడువేసిన పెరుగు

అగును.ఆ పెరుగు వలన భార్యాభర్తలుఅందముగలవారలుఅగుదురు. ఆ అందము వలనవారికి పుత్రుడు కలుగును.ధనము కలుగును.అతని వారందరు జ్ఞానవంతులుఅగుదురు. అతని గృహముపొంగును.

10.ఆశీర్దధినిచ్చు ఒకేఇంటనున్న దంపతులకుమంగళము కలుగునుగాత.హింసను ిడిచినపతీ పత్నులకు ధనముకలుగునుగాత. కుండలోనిదధి సోమ ిుశ్రమునుఅంతటను చల్లినయజమాని రోగములనుండియు,దుర్బుద్ధులనుండియు ిముక్తుడుఅగునుగాత.

11.యజమాని భార్యాసహితుడైయజ్ఞము చేయునిశ్చియించిపూర్ణకుంభముతోఇంద్రునకు ఆశీర్దధీసమర్పించిన వానిభార్య అవయవపుష్టికలదియు, కోమలస్వరము కలదియుఅగునుగాత. అతని పుత్రులుపరిపూర్ణ అవయవములుకలవారును, క్షీణించనివారునుఅగుదురుగాక.

12.ఇంద్రా! నీవు నాకు బలమునుకలిగించుము. వర్చస్సుగలసంతానమును, అన్నమును,ధనమును ప్రసాదించుము.నేను శత్రుభూములనుఆక్రిుంచు కొనుచుఇతర శత్రువులనుఆజ్ఞాబద్ధులనుచేయుదునుగాత.

14.ధ్రువపాత్రమా!నీవు నిత్య సిద్ధిస్వరూపము అగుచున్నావు.నాకు స్వర్గము కలిగించుము.నీవు ముఖ్యమైనదానవుఅగుచున్నావు. నన్నుముఖ్యుడను చేయుము.

15.ధ్రువపాత్రమా!నా దోసిలి ద్యావాపృథ్వులుకలిసినటువంటిది.అట్టి అంజలిచేనిన్ను గ్రహించుచున్నాను.

16.ధ్రువపాత్రమా!ిశ్వమానవ సంబంధులగుసర్వదేవతలునునిన్ను నీచోటునుండికదలింతురుగాక. నీవుస్వర్గమునందలిదేవతలను,ఆకాశమందలి పక్షులను,భూిుీద పర్వతాదులనుస్థిరపరుచుము. నీ చలనమునసమస్త జగములనుచలింపచేయుము.

17.గవాది జంగమ జగత్తువ్యాధి రహితమగును,శోభన మనస్సుకలది అగునట్లును,మా ప్రజలెల్లరువ్యాధి రహితులుగను.సుమనస్కులుగనుఅగునట్లును, సర్వదిశలందలిప్రజలు మాకే అధీనులగునట్లును,ధ్రువమునందున్నసోమరసమును అడుగునకుచేర్చుచున్నాను.

తొమ్మిదవఅనువాకము

1. హోతఅధ్వర్యుని అభిముఖముగాఆహ్వానించినచో ఆ ఆహ్వానము అధ్వర్యునివజ్రప్రహారరూపమునకు అభిముఖముగప్రవర్తింపచేయుచున్నది.కావున ప్రాతః సవనమునందలి శస్త్రములన్నింటికిప్రతిగరము చెప్పి" **ఉక్థశాః** " అనుమంత్రమునప్రశంసించవలెను.ఈ మంత్రము నందుమూడు అక్షరములుకలవు. అట్లగుటచేమూడు పాదములుగల గాయత్రిని స్మరించినట్లగును.గాయత్రిచేతవజ్రము అంతర్థానమగును.

2. మాధ్యందినసవనగత శస్త్రములకుప్రతిగరము చెప్పి' **ఉక్థంవాచి** 'అను మంత్రముచేతహోతను స్తుతించవలెను.నీ వాక్కునందు శస్త్రముచక్కగా ప్రవర్తించబడినది,అని ఈ మంత్రార్థముదీనికి నాలుగు అక్షరములు,ఇది నాలుగుపాదములుగల '**త్రిష్టుప్**' ఛందస్సుఅగును. '**త్రిష్టుప్**' వలనవజ్రము అంతర్హితమగుచున్నది.

3. ప్రశంసాసమయము నందలిహోత అధ్వర్యునిఆహ్వానించినచోఆహ్వానము

అధ్వర్యునకువజ్రప్రహారమగును.అందువలన తృతీయసవనమందలిశస్త్రముల కన్నింటికిప్రతిగరము చెప్పి'**ఉక్థంవాచి ఇన్ద్రాయ**' అను మంత్రమునహోతను స్తుతించవలెను.ఈ మంత్రము నందుఏడు అక్షరములు ఉన్నవి.శాక్వర ఛందస్సు ఏడుఅక్షరములది. ఇందువలనవజ్రము అంతర్హితమగుచున్నది.

4. సవనానుసారముగప్రతిగరము చెప్పబడుచుండగాఛందస్సులనుస్మరించువాడును-ప్రాతస్సవనముముగియుచుండగాతనయందు తేజస్సుధరించగలవాడును,మాధ్యందినసవనము సమాప్తమగుచుండగాబలమును ధరించగలవాడును,మూడవ సవనముసమాప్తమగుచుండగాపశువులను సంపాదించగలవాడును అయినవాడేఅధ్వర్యుడు అని బ్రహ్మవాదులుచెప్పుచున్నారు.

5. ప్రాతఃసవనమునందుప్రతిగరము చెప్పినపిమ్మట' **ఉక్థశాః** ' అను మంత్రమునహోతను స్తుతించవలెను.ఇందలి మూడక్షరములచేత్రిపదమైన గాయత్రినిస్మరించినట్లగును.తేజస్సేగాయత్రి.ప్రాతః సవనముతేజస్సు. కావునతనయందు తేజస్సునుధరించినట్లగును.

6. మాధ్యందినసవనము నందుప్రతిగరము చెప్పినపిమ్మట.' **ఉక్థంవాచి** 'అను మంత్రముచేహోతను స్తుతించవలెను.ఇందలి నాలుగు అక్షరములచేచతుష్పద యగు' **త్రిష్టుప్** ' నుస్మరించినట్లగును.బలమే' **త్రిష్టుప్** 'మాధ్యందినసవనము బలము.కావున తనయందుబలమును దాల్చినట్లగును.

7. తృతీయసవనమునందుప్రతిగరము చెప్పినపిమ్మట' **ఉక్థంవాచీంద్రాయ**' అను మంత్రముచేహోతను స్తుతించవలెను.ఇందలి ఏడు అక్షరములచేసప్తసంఖ్యాక శాక్వరి ఛందస్సునుస్మరించినట్లగును.పశువుల శక్వరీఛందోబద్ధప్రాప్యములు. తృతీయసవనము జగతీఛందము కలది.పశువులే జగతీఛందస్సు. తృతీయసవనము పశువులు.కావున తృతీయసవనమున పశువులు.కావున తృతీయసవనమున పశువులనుసాధించును.

8. హోతప్రశ్నించుటకై అధ్వర్యునిఅభిముఖముగాఆహ్వానించరాదు.అందువలన హోతఅధ్వర్యునకు'**ఆవ్య**' అనువ్యాధి కలిగించినవాడగును.అధ్వర్యుడు దానిని నిరాకరించనిచోఅతని కుటుంబములోనివారు సంవత్సరము లోపలసర్వ వ్యాధి పీడితులగుదురు.అందుకు పరిహారముగాఅధ్వర్యుడు హోతను' **శోగ్ ంసామోదఇవ** '- నీవు ప్రశంసార్హుడవుమాకు సంతోషకరుడవుఅను మంత్రముచేత ప్రత్యాహ్వానముచేయవలెను.అందువలన అభిముఖాహ్వానరూపమగు వ్యాధులునశించును.

9. ప్రశ్నించువానికిబదులు చెప్పుటకుసమాధానము చెప్పువాడుసావధానుడై ఉండును.అట్లే అధ్వర్యుడుప్రత్యుత్తరముచెప్పుటకు సావధానుడైఉండవలెను.

10.ప్రతిగర సమాప్తికి'అర్ధర్చ'కాలమగును.ఆ కాలమున అతిక్రంించిననిర్ణీత సమయమునప్రత్యుత్తరముచెప్పినట్లుకాకుండును.

11.అర్ధర్చ సమాప్తి నుండిప్రతిగరము లోపించరాదు.అది జరిగినచో అడంలోమృగములు తరుముచుండగాపరిగెత్తి శక్తిహీనుడుఅయినవాని పగిది అగును.

12.ఋత్విజులకుగాన ంశేషములు సమానములే.సామగులకు ఋక్కులేఉద్గీథము. శస్త్రములనుస్తుతించు హోతలకుప్రణవము ఉద్గీథము.అధ్వర్యనకు ప్రతిగరముఉద్గీథమగును.

13.యజమాని ఈ ంషయములుతెలిసికొనవలెను.అదేంధముగ ప్రతిగరముచెప్పవలెను.అందువలన అతనికిఅన్నసమృద్ధి కలుగును.అతని సంతానమునఅన్న సమృద్ధికలవాడుపుట్టును.

14.హోత భూంస్వరూపుడు. అతడు కూర్చుండిస్తోత్రము చేయవలెను.అందువలన అతడుభూంనుండి తొలగిపోకుండును. ఈ భూంనిలిచి ఉన్నట్లుకనిపించుచున్నదికదా! అందువలనయజమాని భూంనుండిసారము గ్రహించును.

అధ్వర్యుడుద్యులోక స్వరూపుడు. అతడునిలబడి ప్రతిగరముచెప్పవలెను.దింపైన నిలిచినట్లుకనిపించుచున్నదికదా! అందువలనయజమాని దింనుండిసారమును గ్రహించును.

15.హోత కూర్చుండిస్తోత్రము చేయవలెను.అందువలన భూంనుండిఅందుకున్న హంరాదికముఆధారముగా దేవతలుజీంంచుచున్నారు.

అధ్వర్యుడునిలుచుండి ప్రతిగరముచెప్పవలెను.అందువలన ద్యులోకమునుండిదేవతలు ప్రదానముచేసిన వర్షముఆధారముగా నరులుజీంంచుచున్నారు.

16.హోత ప్రాఙ్ముఖుడైస్తోత్రము చేయుటవలన రేతస్సుపత్నీ క్షేత్రాభిముఖముగ ప్రవేశించుచున్నది.అధ్వర్యుడు పశ్చిమముఖుడై ప్రతిగరముచెప్పుట వలనప్రజలు క్షేత్రంముఖులుగ పుట్టుచున్నారు.

17.హోత అధ్వర్యునిఅభిముఖముగఆహ్వానించరాదు.అందువలన అధ్వర్యునకువజ్రహారముకలుగును. అభ్యాహ్వానముతరువాత అధ్వర్యుడుపడమటికి తిరుగవలెను.అందువలన వజ్రప్రహారముతప్పును.

(మంత్రముచేప్రోత్సహించుట'ప్రతిగరము'.)

పదవఅనువాకము

1. ప్రతినిర్గ్రాహ్యపాత్రమా!నీవు ఉపయామమునగ్రహించబడినదానవు. నిన్ను ఇంద్రవాయువులకొరకు అందుకొనుచున్నాను.ఇంద్రవాయువులువాక్కునకు పాలకులు.యజ్ఞపాలకులు.అంనాశ్యమగు యజ్ఞమునకుఅధ్యక్షులు.

2. ప్రతినిర్గ్రాహ్యపాత్రమా!నిన్ను ఉపయామమునగ్రహించుచున్నాను.నీవు ఋతమునందు ఉన్నదానవు.నిన్ను ంత్రావరుణులకొరకు గ్రహించుచున్నాను.మైత్రావరుణులు

నేత్రపాలకులు.అంన్యాశ్యమగు యజ్ఞమునకుఅధ్యక్షులు.

3. ప్రతినిగ్రాహ్యపాత్రమా!నిన్ను ఉపయామమునగ్రహించుచున్నాను.నీవు శ్రోత ఇంద్రియమునందుఉన్నదానవు. అశ్వినులుకొరకు నిను గ్రహించుచున్నాను.అశ్వినులు నేత్రపాలకులు.అంనాశ్యమగు యజ్ఞమునకుఅధ్యక్షులు.

4. ఐన్ద్రవాయవ ప్రతినిగ్రాహ్యమా!నిన్ను దేవతలకొరకు, ిశ్వేదేవతలకొరకు, సకల దేవతలకొరకు ఆదిత్య స్థాలియందుఅవనతము చేయుచున్నాము.

5. ఉరుక్రమంష్ణువా! ఈ సోమము నీఅధీనమైనది.నీవు ఈ సోమమునురక్షింపుము. ఈ సోమమునకునీ సంబంధము కలిగినది.దానిని పాపదృష్టి కలవాడుచూడకుండునుగాక.

6. ఇదిసోమము. సమస్తధనములు కలది.ఆ ధనరూపము సోమమునాయందు ఉన్నది.ఐన్ద్రవాయవ గ్రహమా!నీవు వాక్కును పాలించుదానవు.నా వాక్కును రక్షించుము.

7. సమస్తధనములు గలసోమము నాయందుఉన్నది. అశ్వినీ గ్రహమా!నీవు శ్రోత్రపాలకమవు.నా చెవులనురక్షింపుము.

8. చేతిలోఉన్నసోమమా! నీవుసుఖప్రదాత్రిం. తేజోవంతములందుశ్రేష్ఠమవు. ప్రాణములుకాపాడుదానవు. నా ప్రాణములనుకాపాడుము.

9. మైత్రావరుణగ్రహమా! నీవుదు:ఖములు నశింపచేయుదానవు.తేజోవంతములందుశ్రేష్ఠమవు. నీవేఅపానమును రక్షించుదానవు. నా అపానమునురక్షింపుము.

10.శుభములనుపాలించువారలారా! ఇంద్రవాయువులారా!మా శత్రువులుమమ్ము హింసించువారుఉన్నారు. మమ్ము అతిక్రంంచిసోమపానము చేయువారుఉన్నారు. వారిని అణగద్రొక్కుచున్నాను.

ఇంద్రా!నేను పగవారిని ంంచినఇహ, పరలోక జ్ఞానవంతుడనుకావలెను. నేనుఅట్లు అగునట్లుఅనుగ్రహించుము.

శుభకర్మపాలక అశ్వినులారా! మమ్ముహింసించునట్టియు,మమ్ము అతిక్రంంచిసోమపానము చేయుశత్రువును అణగద్రొక్కుచున్నాను.

పదకొండవఅనువాకము

1. అగ్నీ!యజమానులునీతో స్నేహముచేయుచున్నారు.అట్టివారు సంతానవంతులు,అన్నవంతులు,నీ రక్షణలు కలవారుఅగుచున్నారు. వారు సంసార దుఃఖములనుదాటిపోవుచున్నారు.

2. ఋత్విజులారా!అగ్నిహోమ నిష్పాదకుడు.మనకు హితముకూర్చువాడు. అతనిని సూర్యునిస్తుతించిన రీతిస్తుతించండి. పూర్వఋషుల స్తుతులతోను,మమ్ము పాలించునట్టిస్తుతులతోను స్తుతించండి.

3. అగ్నీ!నీకు సోమ, ఓషధి, సాన్నాయరూపములగు మూడుఅన్నములు కలవు.

ఆహవనీయ,గార్హపత్య, దక్షిణ రూపములగుమూడు సహస్థానములుకలవు. సాత్విక, రాజస,తామసరూపములగు మూడునాలుకలు ఉన్నం.అగ్ని, ిద్యుత్తు, ఆదిత్యములను మూడుదేవతా సంబంధదేహములుఉన్నం. వానితో మా వాక్కులనుప్రమాదరహితములనుచేయుము. మమ్మురక్షింపుము.

ఇంద్రంష్ణువులారా! మేముయజ్ఞము చేయుచున్నాము.దానిని నిరాటంకముగా పూర్తిచేయించండి.అందుకని ంకు హంస్సునర్పించుచున్నాను.ంమ్ము సంతోషపెట్టుచున్నాను.

ఇదిఅరిష్టములను అధిగ౦ంచినయజ్ఞము. దీనిని౦రు పరిసమాప్తి చేయించినారు.ఈ యజ్ఞమునుస్వీకరించండి. మాకు ధనముప్రసాదించండి.

5. ౦ష్ణువా!నీవు, ఇంద్రుడు ఎల్లప్పుడు౦జయులు అయినారు. పరాజితులైనజాడలేదు. ౦ఉభయులందుఏ ఒక్కరు కూడ పరాజితులుకాలేదు. ౦ ఇద్దరిస్పర్ధకు గోసహస్రములులభించును.వానిని మూడు భాగములుగ౦భజించండి.

6. అగ్నీ!నీకు ఆయువును వృద్ధిపొందించుమూడు అన్నములుఉన్న౦. అ౦ పురోడాశము, సోమము,సాన్నాయము, నీ యొక్కఆ౦ర్భావ ఉషఃకాల జ్వాలలకుమూడు స్థానములుఉన్న౦. అ౦ ఆహవనీయ,గార్హపత్య, దక్షిణలు.ఆ జ్వాలలచేదేవతలనుకాపాడు హ౦స్సులనుగ్రహించుము.యాగము చేయుము.తదుపరి యజమానికిదుఃఖములు పోగొట్టుము.సుఖములు కలిగించుము.

7. అగ్ని౦ద్వాంసుడు. అతనికి మూడు౦ధముల హ౦స్సులుఅంతటను అందును.అగ్ని ఈ కర్మయందు ఏకాదశసంఖ్యగల మూడుగణముల దేవతలనుసంతోషపరుచునుగాత.

8. అగ్నిదేవతలకు దూతయగును.అతడు దేవతలకొరకు యాగము చేయునుగాత.అగ్ని ౦ప్రుడు. అతడుమమ్ము సంతోషపరచునుగాక.మాకు ఉన్న కుత్సితశత్రువులు నశింతురుగాక.

9. ఇంద్రా౦ష్ణువులారా! ౦రు శంబరునికిసంబంధించినతొంబది తొ౦్మదినగరములను నాశనముచేసినారు. అతనికి సంబంధించినలక్షల కొలది ౦రులనుహతమార్చినారు.

10.ఇంద్రుని తల్లిగొప్పవాడగు ఇంద్రునితోఇట్లన్నది:-

"పుత్రా!నీవు శత్రువు ౦షయమున౦న్నకున్నావు. అందువలనదేవతలు నిన్ను౦డిచిపోవుచున్నారు."

అప్పుడుఇంద్రుడు వృత్రునివధించుటకుఉద్య౦ంచినాడు. '౦త్రమా!౦ష్ణూ! నీవు పరాక్ర౦ంచుము'అన్నాడు.

శ్రీమదాంధ్రవచన కృష్ణయజుర్వేదీయతైత్తిరీయసంహిత మూడవకాండమునందలి రెండ్వ ప్రపాఠకముసమాప్తము.

జుష్టోవాచోభూయాసం జుష్టోవాచస్పతయేదే౦వాక్ ।
యద్వాచోమధుమత్తస్మిన్మాధాఃస్వాహా సరస్వత్యై॥

మూడవప్రపాఠకము
మొదటిఅనువాకము

1. అగ్నీ!నీవు కాంతిమంతుడవు.నీవు దేవతలందరిలోకాంతిమంతుడవుఅగుదువుగాక. మానవులందునన్ను ఆయుష్మంతునిచేయుము. బలవంతునిచేయుము. నాకు దీక్షాసంబంధియు,తపస్సంబంధియునగుకాంతి కలుగుటకు గానునిన్ను హోమముచేయుచున్నాను.

2. అగ్నీ!నీవు తేజస్సునుగూర్చి తెలిసినవాడవు.తేజస్సు నన్ను౦డువకుండునుగాక.నేను తేజస్సును౦డువకుందునుగాక.కావున ఎన్నటికినితేజస్సు నన్ను౦డువకుండునుగాక.

3. ఓజోవంతుడైనఇంద్రా! నీవు దేవతలందరిలోఓజస్సు కలవాడవు.నన్ను ఆయుష్మంతునిచేయుము. ఓజోవంతునిచేయుము.

ఇంద్రదేవతాకఅతిగ్రాహ్యమా!నాకు బ్రాహ్మణ,క్షత్రియ ఓజస్సు కలుగవలెననినిన్ను హోమముచేయుచున్నాను.

ఇంద్రా!నీవు ఓజస్సును గురించితెలిసినవాడవు.ఓజస్సు నన్ను ిడువకుండునుగాక.నేను ఓజస్సును ిడువకుందునుగాక.కావున ఎన్నటికినిఓజస్సు నన్ను ిడువకుండునుగాత.

4. సూర్యదేవా!నీవు దీప్తిమంతుడవు.నీవు దేవతలందరిలోదీప్తికలవాడవుఅగుదువుగాక. మానవులందునన్ను ఆయుష్మంతుని,దీప్తిమంతుని, వర్చస్వినిచేయుము.

సూర్యదేవతాకఅతిగ్రాహ్యమా!నాకు వాయు, ఉదక సంబంధదీప్తి కలుగవలెనని నిన్నుయజించుచున్నాను.

సూర్యదేవా!నీవు స్వర్గము తెలిసినవాడవు.స్వర్గము నన్ను ిడవకుండునుగాక.నేను స్వర్గమునుిడువకుందునుగాక.

5.మయిమేధాం మయి ప్రజాంమయ్యగ్ని స్తేజోదధాతు -అగ్నిదేవా నాకు మేధను,ప్రజను, తేజస్సునుకలిగించుము.
మయిమేధాం మయిప్రజాంమయీన్ద్రఇంద్రియందధాతు.
మయిమేధాం మయిప్రజాంమయి సూర్యో భ్రాజోదధాతు.

రెండవఅనువాకము

1. గానముచేయదగినసాయము అయిదు ిధములు,మొదటి దానినివాయువు గానముచేయును. రెండవదానినిఅగ్ని రూపుడగు ప్రస్తోతఅను ఋత్విజుడుగానము చేయును.ప్రజాపతి సంపూర్ణ సామస్వరూపము.బృహస్పతిరూపుడగు ఉద్గాత అనుఋత్విజుడుమూడవ

సామభాగమునగానము చేయును.మరుద్రూపులగు ప్రతిహర్తలునాలుగవది యగుప్రతిహరభాగమునుగానము చేయుదురు.అయిదవది అగు పంచమనిధన భాగమునుఇంద్రుడు గానముచేయును. ిశ్వేదేవతలుఉపగాయకులు అగుదురు.

వాయువుమున్నగు వారు ప్రాణపోషకులు.వారు నాయందుప్రాణములనునిలుపుదురుగాక.

(ప్రస్తోత,ఉద్గాత, ప్రతిహర్తలుసామగానము చేయుచుండగాఅన్య ఋత్విజులుసామూహికముగా'ఓం' అని ఉపగానము చేయవలెను.యజమాని 'హో'అని ఉపగానము చేయవలెను.అది ఎంత దివ్యముగ,ఎంతశ్రావ్యముగ,ఎంత అధ్భుతముగాఉండును!!!)

2. అధ్వర్యుడుసోమగానము చేయువారికిఅనుజ్ఞ ఇచ్చును.అదియే అభ్యనుజ్ఞఅగుచున్నది. అప్పుడుఅధ్వర్యుడు వాయువుమున్నగు దేవతలనుతన యందు ప్రవేశపెట్టుకొనినవాడుఅగును.

3. ఇడదేవగోరూప అమె దేవతలనుఆహ్వానించునదిఅగును. మనువు యజ్ఞప్రవర్తకుడు అగును.బృహస్పతిమంత్ర వాక్య ిశేషములనుప్రశంసించిన వాడగును.

మధుమనిష్యేమధుజనిష్యేమధువక్ష్యా ్యఁ మధువదిష్యాఁమధుమతీందేవేభ్యోవాచముద్యాసగ్ ం.

తీయనిఆలోచనలనేమనసునందు ఉంచుదును.తీయని ఫలములిచ్చు పనులనేచేయుదును.తీయనిదే మాట్లాడుదును.తీయగనే చెప్పుదును.దేవతల కొరకు,సవన త్రయమున,తీయని స్తుతులుచేయుచున్నాను.

నాయొక్క ఈ మధురవాక్కునుదేవతలు రక్షింతురుగాత.పితరులు ఆనందింతురుగాక.

మూడవఅనువాకము

1. సోమాంశమా!వసుదేవతలునిన్ను గాయత్రిఛందస్సుతో చేర్చెదరుగాక.నీవు అగ్నికి ప్రియమగుఅన్నరూపము దాల్చుము.

రుద్రులునిన్ను ' త్రిష్టుప్' ఛందస్సుతోచేర్చెదరుగాక. ఇంద్రునకుప్రియమగు అన్నరూపమునుదాల్చుము. ఆదిత్యులునిన్ను జగతీ ఛందస్సుతోచేర్చెదరు గాక. ిశ్వేదేవతలకుప్రియమగు అన్నరూపముదాల్చుము.

2. ప్రకాశించుచున్న సోమమా! నీ సారము ప్రకాశవంతము. దానిని మందగతి గల ఉదకములందు కదలించుచున్నాను. మంగళకర ఉదకములందు కదలించుచున్నాను. జ్ఞానాకార ఉదకములందు కదలించుచున్నాను. అభినవ ఉదకములందు కదలించుచున్నాను. వేగము గల ఉదకములందు కదలించుచున్నాను. పోటీ పడుచున్న ఉదకములందు కదలించుచున్నాను. ిశ్వమును ధరించు ఉదకమునందు కదలించుచున్నాను. మధుర ఉదకములందు కదలించుచున్నాను. దిశలవంటి ఉదకములందు కదలించుచున్నాను. దీప్తివంతములగు ఉదకములందు కదలించుచున్నాను. నీకు సంబంధమగు ప్రకాశవంతసారము సర్వత్ర కదలించుచున్నాను.

3. దధిద్రవ్యమా! నీ యొక్క సారము సోమసార సహితముగ పగటి సూర్యకిరణముల చేర్చి గ్రహించుచున్నాను.

4. ఈ పాత్రయందు తీవ్రములగు సోమరసధారలు ద్యులోకమునుండి పడి కలయుచున్ని.

5. వర్షము కలిగించు ఇంద్రుని మహాస్వరూపము వలె వర్షలక్షణము వెలుగొందుచున్నది. ఇది లతారూప సోమము. ఇది దేవతారూప సోమమునకు తొలిరూపము.

6. సోమమా! నీ పేరు నిర్లక్ష్యము చేయ జాలనిది. అది అప్రమత్తము. **సోమాయస్వాహా.**

7. సోమదేి! నీవు మనోహరవు. నీవు అగ్నికి ప్రియమగు అన్నరూపము దాల్చినావు. గాయత్రీ ఛందోరూపమవు అయినావు. మరల సోమసమూహమున చేరుము. సోమదేి! నీవు సకల ప్రాణులకు స్వాధీనవు. ఇంద్రునకు ప్రియమగు అన్నరూపము దాల్చినావు. జగతీఛందోరూపమవు అయినావు. మరల సోమసమూహమున చేరుము.

8. ప్రాణము దూరప్రాంతము నుండి మమ్ము చేరును గాత. అంతరిక్షము నుండి మమ్ము చేరునుగాక. స్వర్గపు ఉపరిభాగమున ఉన్నను మమ్ము చేరునుగాక.

హిరణ్యమా! నీవు భూిు ిుద ఆయువునకు కారణము అగుచున్నావు. అమృతత్వహేతువు అగుచున్నావు. అట్టి నిన్ను పరిగ్రహించుచున్నాను.

(భూిుిుద జీించుటకు ధనము అవసరము అను సత్యమును చెప్పినాడు.)

9. **ఇంద్రాగ్నీ మే వర్చః కురుతాం** - ఇంద్రాగ్నులు నాకు వర్చస్సు కలిగింతురుగాక, **వర్చః సోమో బృహస్పతిః. వర్చో మే ిశ్వేదేవాతాః . వర్చో మే ధత్తమశ్వినా.**

10. యజ్ఞమునకు సంబంధించిన ిధులను అన్నింటిని వేదము వచించినది. వానిని అన్నింటిని మనసున నిలుపుకొనుచున్నాను. కావ్యమువలె వాచ్యముగ చెప్పనట్టి ిధులు ఈ యజ్ఞమున చక్రనే ి వలె వ్యాపించి ఉన్న ి.

నాలుగవ అనువాకము

1. 'మన్ద్రాది' ఇత్యాది పదములు ఉదకములను గూర్చి చెప్పబడిన ి. అ ియే ఉదకములకు

గోప్యములగు నామములు. కావున ఉదకాభిమాన దేవతల ప్రీతికై 'మన్ద్రాసుతేశుక్రే' ఇత్యాది

మంత్రములను చదువవలెను. ఉదకముల గోప్యనామముల చేతనే ద్యులోకమునుండి వర్షమును పొందవచ్చును.

2. "దధిద్రవ్యమా! నీ యొక్క సారమును సోమసార సహితముగ పగటి సూర్యకిణముల చేర్చి గ్రహించుచున్నాను." అనునది మంత్రార్థము. రాత్రియే పగటికి కారణము అగుచున్నది. సూర్యకిరణములు వర్షమునకు కారణములు అగుచున్న ి.

ఈ మంత్రపఠనము వలన యజమాని పగటివలనను, సూర్యకిరణముల చేతను ద్యులోకము నుండి వర్షము కురిపించుచున్నాడు.

3. ఈ పాత్రయందు తీవ్రములగు సోమరసధారలు ద్యులోకము నుండి పడి కలియుచున్న ి' అనునది మంత్రోక్త ిధియే. వ్యాఖ్య అక్కరలేనిది అగును.

4. వర్షమును కలిగించు ఇంద్రుని మహా స్వరూపము వలె లక్షణము వెలుగొందుచున్నది అనుట వలన యజమాని వర్షమును పొందుచున్నాడు. అది ఇంద్రుని మహాస్వరూపము వంటిది అని అర్థమగును.

5. 'సోమదే ి! నీ పేరు నిర్లక్ష్యము చేయజాలనిది - అప్రమత్తము' అని మంత్రము చెప్పినది. యజమాని 'అదాభ్య' పాత్రను గ్రహించి సోమము కొరకు హోమము చేయవలెను. అప్పుడు అతడు హ ిస్సును యాగము చేసినవాడు అగును.

6. అంశునామక సోమమున పాత్రయందు గ్రహించిన యజమాని యొక్క ఆయువు, ప్రాణము దిగజారుచున్న ి. 'ప్రాణము దూరప్రాంతము నుండి మమ్ము చేరునుగాత' అనుమంత్రము వలన ఆయువు, ప్రాణము యజమాని యందు స్థిరపడుచున్న ి.

7. హిరణ్యమా! నీవు ప్రాణమవు. అమృతత్వమవు, అని సోమాభిషవము నందు పడవేయుహిరణ్యము పై శ్వాసను ిడువవలెను. బంగారము అమృతత్వ హేతువు. ఆయువు ప్రాణస్వరూపము. కావున అమృతత్వ హేతువగు హిరణ్యము పైని శ్వాస ిడుచుట చేత ఆయురూపమగు ప్రాణమును తనయందు స్థాపించుకొనువాడు అనుచున్నాడు.

8. హిరణ్యము శతసంఖ్యాకము కావలెను. మానవుడు శతాయువు. శతేంద్రియములు కలవాడు. కావున నూరు ఇంద్రియములందు నూరేళ్ళు ఆయువు స్థాపించుకొనిన వాడు అగును.

9. 'ఇంద్రాగ్నీ' అను మంత్రములచేత నీటిని తాకవలెను. **భేషజం వా ఆపో భేషజం కురుతే** - నీరు ఔషధమగును. నీరు చికిత్సచేయును.

అయిదవ అనువాకము

1. సోమమా! నీవు వాయువువు. ప్రాణమవు. ◌డుచుశ్వాసవు అగుచున్నావు. స◌తాదేవుని ఆధిపత్యమున ఉండుము. నాకు అపానము - పీల్చుశ్వాసను కలిగించుము.

నీవు నేత్ర, శ్రోత్ర స్వరూపమగు అగుచున్నావు. ధాత ఆధిపత్యమున ఉండుము. నాకు అయువును ప్రసాదించుము.

నీవు రూపమవు, వర్ణమవు అగుచున్నావు. బృహస్పతి ఆధిపత్యమున ఉండుము. నాకు సంతతి కలుగజేయుము.

నీవు మనసునందలి ఋతమవు. వాక్కు నందలి ఋతమవు అగుచున్నావు. ఇంద్రుని ఆధిపత్యమున ఉండుము. నాకు క్షా త్రమును కలిగించుము.

నీవు భూతకాలమవు, భ◌ష్యత్కాలమవు అగుచున్నావు. పితృదేవతల ఆధిపత్యమున ఉండుము. **అపామోషధీనాం గర్భం ధా** - నాకు నీరు, ఓషధుల మూలమును ప్రసాదించుము.

సోమమా! ఋతపు రక్షణకు నిన్ను భుజించుచున్నాను. ఋతపు బాహుళ్యమునకు నిన్ను భజించుచున్నాను. ఋతపు ధారణకు నిన్ను భజించుచున్నాను. ఋతుపు వాస్తవము కొరకు నిన్ను భజించుచున్నాను. ఋతుపు ప్రకాశమునకు నిన్ను భజించుచున్నాను.

(ఋతము సత్యమగును. యజ్ఞమగును.)

2. ప్రజాపతి '◌రాట్' ఛందస్సును ఆ◌ష్కరించినాడు. అతడు ఆ ◌రాట్టుచే సర్వమును సృష్టించినాడు. అందు కొంత భూతముగను, కొంత భ◌ష్యత్తుగను ◌భజించినాడు. కాని ఆ ◌రాట్టును గురించి ఋషులకు తెలియపరచలేదు.

జమదగ్ని తపస్సు చేసినాడు. ◌రాట్ ఛందస్సును దర్శించినాడు. దానిచే ధేనుస్వరూప భోగములను కల్పించినాడు. అందువలన పృశ్నినామక మంత్రములకు పృశ్నిత్వము కలిగినది.

(పృశ్ని-కామధేనువు.)

3. యజమాని పృశ్ని నామక మంత్రములను గ్రహించినచో కామధేను సదృశభోగములను అనుభ◌ంచును.

4. **'వాయురసి'** అను మంత్రముచే ప్రాణ, అపానములను పోషించుచున్నాడు.

5. **'చక్షురసి'** అను మంత్రము వలన కన్నులు, చెవుల స్థిరత్వ హేతువగు ఆయువును పొందుచున్నాడు.

6. **'రూపమసి'** అను మంత్రముచే చక్కని సంతతిని పొందుచున్నాడు.

7. **'ఋతుమసి'** అను మంత్రముచేత క్షా త్ర సంపత్తిని పొందుచున్నాడు.

8. **'భూతమసి'** అను మంత్రమున పశువులను పొందుచున్నాడు. పశువు నీరు, ఓషధులకు మూలము కదా!

9. ప్రాణ, అపాన, ఆరోగ్యము నుంచి పశుప్రాప్తి వరకు అయిదు మంత్రములచే చెప్పబడినది. యజమాని ఆ ఫలమున అన్నింటిని అందుకొనుచున్నాడు.

10. 'సోమమా! ఋతపు రక్షణకు నిను భజించుచున్నాను' అని చెప్పబడినది. ఈ భూ◌ియే ఋతమునకు రక్షణయగును. అట్లనుట వలన యజమాని భూ◌ినే జయించుచున్నాడు.

‘సోమమా! ఋతపు బాహుళ్యమునకు నిన్ను భజించుచున్నాను’ అని చెప్పబడినది.

అంతరిక్షమే ఋతపు బాహుళ్యమగును. అట్లనుట వలన యజమాని అంతరిక్షమును జయించుచున్నాడు.

సోమమా! ఋతపు ధారణకు నిన్ను భజించుచున్నాను’ అని చెప్పబడినది. ద్యులోకము ఋతపుధారణ అగుచున్నది. అట్లనుట వలన యజమాని ద్యులోకమును జయించుచున్నాడు.

సోమమా! నిన్ను ఋతపు వాస్తవము కొరకు భజించుచున్నాను. అని చెప్పబడినది దిశలే ఋతపు వాస్తవమునకు రూపములు. అట్లనుటచే యజమాని దిశలను జయించుచున్నాడు.

సోమమా! నిన్ను ఋతువు ప్రకాశము కొరకు భజించుచున్నాను’ అని చెప్పబడినది. స్వర్గమే ఋతమునకు ప్రకాశమగును. అట్లనుటచే యజమాని స్వర్గమునే జయించుచున్నాడు.

దేవలోకములు ఇంతటివే. యజమాని ఆలోకములగు అన్నింటిని జయించుచున్నాడు. - వశపరుచుకొనుచున్నాడు.

11. వాయురసీత్యాది మంత్రములు పది. ిరాట్ చంధస్సు పది అక్షరములది. ిరాట్టు అన్న స్వరూప. యజమాని అన్నస్వరూపమగు ిరాట్ చందస్సునందే ప్రతిష్ఠించబడుచున్నాడు.

ఆరవ అనువాకము

1. దేవతలు యజ్ఞము చేసియు ఫలములను పొందలేక పోయినారు. అట్టి ఫలములను ‘పరనామక గ్రహములచే పొందినారు. అందువలననే పరనామక గ్రహములకు ‘పరత్వము కలిగినది.

2. యజ్ఞము వలన ఫలము లభించనపుడు ఆ ఫలము పర అతిగ్రాహ్యగ్రహములను అందుకొనుట వలన పొందువచ్చును.

3. యజమాని ప్రథమ అతిగ్రాహ్యగ్రహమును గ్రహించవలెను. అందువలన అతడు మొదటిదయిన భూలోకమును జయించును. మూడవ అతిగ్రాహ్యగ్రహమును గ్రహించినచో అతడు స్వర్గలోకమును జయించును. మూడులోకములను జయించుటకు గాను యజమాని మూడు అతిగ్రాహ్యగ్రహములను గ్రహించవలెను.

4. ిషువదహస్సునకు ఉత్తరములైన మూడు అహస్సులలో మూడవ అహస్సు నుండి వ్యుత్క్రమముగ నున్న గ్రహములను గ్రహించవలెను. అందువలన యజమాని పృథి, అంతరిక్ష, ద్యులోకములను జయించి తిరిగి ద్యులోకము నుండి భూలోకమునకు దిగివచ్చును.

5. ిషువదహస్సునకు పూర్వాహస్సులందు ఆరోపణక్రమమున మూడు గ్రహణములను గ్రహించినందున వరసగా భూలోక, అంతరిక్షలోకములు పొందదగిన అగును.

ిషువదహస్సునకు ఉత్తరములైన మూడు అహస్సులందు అవరోహణ క్రమమున మూడు గ్రహములను గ్రహించినచో వరసగా ద్యులోకము, అంతరిక్షము, భూలోకములు పొందదగిన అగును.

అందువలన మానవుల అక్షయసారములు గల లోకములను ఆశ్రయించి జీంచుచున్నారు.

6. లోకమున నీటినుండి ఓషధులు పుట్టుచున్న. నరులకు ఓషధులు అన్నముగా

ఏర్పడుచున్న. ప్రజలు ప్రజాపతిని అనుసరించి పుట్టుచున్నారు. ఈ మూడింటికి కారణములే? అని కొందరు వేదదులు ప్రశ్నించారు.

అందుకు ఒక ిద్వాంసుడు అందుకు మూడు అతిగ్రాహ్య గ్రహములు కారణములని సమాధానము చెప్పినాడు.

7. ప్రథమ అతిగ్రాహ్యగ్రహమా! నిన్ను ఓషధుల కొరకని నీటివద్దనుండి గ్రహించుచున్నానని ప్రథమ అతిగ్రాహ్యగ్రహమును గ్రహించవలెను. అందువలన ఓషధులు నరులకు ఆహారము అగుచున్ని.

9. తృతీయ అతిగ్రాహ్య గ్రహమా! నిన్ను ప్రజల, ప్రజాపతి కొరకు గ్రహించుచున్నాను అని తృతీయ అతిగ్రాహ్యగ్రహమును గ్రహించవలెను. అందువలన ప్రజలు ప్రజాపతిని అనుసరిచి పుట్టుచున్నారు.

ఏడవ అనువాకము

1. ప్రజాపతి దేవతలను సృష్టించినాడు. అసురులను సృష్టించినాడు. వారిని అనుసరించి యజ్ఞమును సృష్టించినాడు, ఛందస్సును సృష్టించినాడు.

దేవతలు ఐకమత్యమును కోల్పోయినారు. ిిధ రీతులవారయినారు. ిిధ దేశములకు పోయినారు. అట్లగుటచే వారినుండి యజ్ఞము తొలగిపోయినది. ఛందస్సు తొలగిపోయినది. అసురులు ఐశ్వర్యములు అనుభిించుచున్నారు.

అప్పుడు దేవతలు ఒకచోట కూడినారు. తమ తమ బాధలు చెప్పుకున్నారు. అందరు ఒక్కటిగా ప్రజాపతి వద్దకు వెళ్ళినారు. తమను గురించి ిన్నిించుకున్నారు. ప్రజాపతి వారు చెప్పినది ిన్నాడు. వైదిక మంత్రముల సారము తీసి వారికి ఇచ్చెదను అన్నాడు. అన్నట్లు వైదిక మంత్రముల సారమును దేవతలకు ఇచ్చినాడు. వైదిక మంత్రసారమును అనుసరించి ఛందస్సులు అసురుల నుండి తొలగిని. అి దేవతలను చేరిని. ఛందస్సులను అనుసరించి యజ్ఞము దేవతలను చేరినది. అప్పుడు దేవతలు ిజయులు అయినారు. అసురులు పరాజితులు అయినారు.

2. 1. ఆశ్రావయ 2. అస్తుశ్రేషట్ 3. యజ 4. యేయజామహే 5. వషట్కారః అను మంత్రపంచకమే వైదిక మంత్రసారము. ఈ ిషయములు తెలిసి అనుష్ఠించినవాడు స్వయముగా ిజయుడు అగుచున్నాడు. అతని శత్రువులు పరాజితులు అగుచున్నారు.

3. ఎందుకొరకు అధ్వర్యుడు ఆశ్రావణము చేయుచున్నాడని వేదిదులు అడిగినారు. ఛందస్సుల సారము కొరకు అని సమాధానము చెప్పబడినది.

ఆశ్రావయ, అస్తుశ్రేషట్, యజ, యేయజామహే, వషట్కారః అను మంత్ర పంచకమే వైదిక మంత్ర సారము అగుచున్నది.

ఎనిిదవఅనువాకము

1. అగ్నీ!నీవు హిస్సును సేిించువాడవు. ఘృతప్రతీకవు.ఘృతమే మూలమైనవాడవు. యజమానికిఆయువును కల్పించుము.

నీవుమధురము, నిర్మలమగుఘృతమును ఆరగించుము.తండ్రి పుత్రునిరక్షించిన ిధమునఈ యజమానిని అంతటనురక్షింపుము.

2. యజమానిఆహవనీయ,గార్హపత్యాగ్నులందుహిస్సును వండినీటి వద్దకుఅవభృథమునకుపోవుట అపరాధముఅగుచున్నది. ఆ అపరాధమునకుగాను యజమానిఅగ్నులనుండి ిచ్ఛిన్నుడుఅగుచున్నాడు.

ఆ దోషనివారణమునకుగానుఅవభృథమునకుపోవునపుడు **'ఆయుర్దాఅగ్నే'**ఇత్యాదిమంత్రములచేతహోమము చేయవలెను.ఇందువలన యజమానిఅగ్నులను శాంతింపచేయుచున్నాడు.దుఃఖమును పొందడు.

3. నేనుయమునకు రుణపడిఉన్నాను. దానిని ఈ జన్మయందే- ఈ యజ్ఞ ప్రదేశమునందే- నిశ్శేషముగతీర్చుకొనుచున్నాను.అగ్నీ! అందువలనఅప్పులు ఇచ్చు యమునినుండి నేను రుణముక్తుడను అగుచున్నాను.

4. సమస్తపాపనివారకమగు సక్తుంజలీ!సర్వపాపదాహకమగుదావాగ్ని ముఖముననిన్ను హోమముచేయుచున్నాను.అగ్నులు ముగ్గురు.

1. దొరికినదితినువాడు 'అగ్ధాత్'2. హోమరహితమునుతినువాడు 'అహుతాత్'

3. సమస్తమునుతినువాడు 'సమసనాత్'.ఈ హోమమునవారు ముగ్గురు సంతుష్టులుకావలెను. వారు మాకుఆహారమును, బలమును,ఆవాసమును, ధనమునుకలిగింతురుగాత.

5. మాయందు అగ్ని ఉన్నది.అతడు తేజస్సునవర్ధిల్లవలెను- గృహములనుదగ్ధము చేయకుండవలెను.మమ్ము రక్షించవలెను.అగ్ని యొక్క రక్షణలందుమాకు మరిన్ని గృహములుకలుగునుగాక.

6. వాయుదేవా!నీవు ఆకాశపాలకుడవు.ప్రసిద్ధుడవు.అనుగ్రహించుము.మాకు అన్నాది రసమునప్రసాదించుము. మావలన నష్టముకలిగిన అన్నాది రసములనుమరల కలిగించుము.అంతేకాక మాకు - మేముకోరిన ధనములను- ప్రసాదించుము.

7. ఆదిత్యదేవా!నీవు అభ్యుదయుడవు.వేలసంఖ్యలోపశువులకు, ధనములకుప్రభువువు మాకుదారిద్ర్యము లేకుండునట్లును,ధనపుష్టి, సంతానవృద్ధికలుగునట్లును,సంవత్సరములందుశుభములనుకలిగించుము.

8. యముడేఅగ్ని. వేదభూయమసంబంధి.యజమాని వేదినిఆచ్ఛాదించుచున్నాడు.అందువలన అతడుయముని నుండి -వడ్డీ వలన- వచ్చిన ధనమునేస్వీకరించినవాడు అగును.

వేదినిదగ్ధము చేయకప్రయాణమై వెడలినచోయమభటులుఅతని మెడకు పాశమువేసి పరలోకమునకుచేర్చెదరు.

9. తానుతీర్చని రుణముకొరకు యజమాని వేదినిదగ్ధము చేయవలెను.అట్లు చేయుటవలనఅతడు ఈ జన్మముననే,ఈ యజ్ఞప్రదేశముననేయముని రుణముతీర్చిన వాడగుచున్నాడు,అప్పుడు రుణము తీర్చినవాడైస్వర్గమునకుచేరును.

10.యజమాని యజ్ఞాంగసముదాయమునుసంకీర్ణముగా అనుష్టించరాదు.అందువలన సౌంకర్యదోషము కలుగును.దానిని నివారించుటకుదోసెడు పేలవు పిండినిహోమము చేయవలెను.ఆ అగ్నియే వైశ్వానరము.అతడు పేలపు పిండిహోమమున సంతుష్టుడగును.యజమానిని సాంకర్యదోషరహితునిచేయును.

11.ఆహ్నిక కర్మలుమాఘకృష్ణ అష్టనాడుప్రారంభింతురు.

ఒకపనిసాధించదలచినవాడుఆనాడు నాలుగు మూకుళ్ళద్రవ్యముచేఅపూపము చేయవలెను.మరుసటిరోజుఉదయము ఆ అపూపముచేత పొదను

కాల్చవలెను.పొద పూర్తిగా కాలినచోకార్యసిద్ధి అగును. కాలకున్నకార్యసిద్ధి కలుగకుండును.

12.పూర్వము ఋషులు పొదనుకాల్చు జ్ఞానముచేతనే దీర్ఘకాలికకర్మలను ప్రారంభించినారట.

13.ఉపద్రష్టను, ఉపశ్రోతను,అనుఖ్యాతనుతెలిసికొని యాగముచేయువాడు స్వర్గఫలమునుఅనుభంచును.

అగ్నియేఉపద్రష్ట. వాయువుఉపశ్రోత. ఆదిత్యుడుఅనుఖ్యాత. ఇదితెలిసి యజించినయజమాని స్వర్గఫలమునపొందుచున్నాడు.

14.**'అయంనోనభసా'** అనుమంత్రము అగ్నియేతేజోయుతుడనిచెప్పినది. అందువలననమస్కరించువాడు'నా కర్మఫలమునరక్షింపుము' అన్ని అగ్నినేప్రార్థించినవాడుఅగుచున్నాడు.

'సత్వంనోసభస్పతే 'అనుమంత్రము వాయువేఆకాశపాలకుడని చెప్పనడినది.**'అసౌఆదిత్యదేవః'**అనుమంత్రముఆదిత్యుడే అభ్యుదయకారుడుఅని చెప్పినది. అందువలననా కర్మఫలమునురక్షించుమని ప్రార్థించినట్లగును.

తొ మ్మదవఅనువాకము
(వృషాలాంభ కర్మ.)

1. గోవులారా!కు మంచి వయసులోఉన్న ఆబోతునుఇచ్చుచున్నాను.ఆ ప్రియునితో రు క్రీడించండి.జన్మతోనే రు సమభక్తఅవయవములుకలవారు. మమ్ముశపించకండి. తరుణవృషభమునుఇచ్చినాము కదా- అనుగ్రహించండి.అందువలన మాకుధనపుష్టియు, అన్నపుష్టియుకలుగునుగాక.

2. ప్రజాపతి!నీవు దేవతలకుపితరుడవు. నీ మహిమకు,జ్ఞానమునకునమస్కరించుచున్నాను.నేను చెప్పుచున్నాను,నీవు నుము. అంగీరకరించుము.నేను శోభనయజ్ఞసాధనమగువృషభములచేయజ్ఞము చేయుదును.ఈ వృషభ రూప హవ్యముదేవతలకు ప్రియముఅగునుగాక.

3. ఈవృషభము దేవతలకుప్రీతికరమైనది.అందుకే కట్టివేయబడినది.హుతమైనది.అది మేఘముల గర్భములందుజలమైనది.ఆకసమునుండి ఆధోరూపముగాఓషధుల ద కురియుచున్నది.

సూర్యుడుచంద్ర సంబంధియగుజలములనుతన కిరణములచేపీల్చినాడు. అయేపర్వత సదృశమగు మేఘరూపముదాల్చిన.

4. ఈవృషభము గోవులకు,దూడలకు తండ్రి.గోవులకు భర్త.గంభీర ధ్వని గలఆబోతులకు తండ్రి.ఇదియే గోవులపొట్టలో ఉన్నపిండము.పాలముంత యందలిపాలు. ఆవుల పొదుగునందలిఅమృతసమక్షీరము.పాలరుగుడు. వెన్న.ఆజ్యము. ఇవన్నియువృషభ సంబంధసారరూప పరిణామములు.

5. వృషభమా!గోవుల వారి రాజ్యమునకునిన్నే రాజునుగావరించిన. దేవతలుపూజనీయులు. వారునిన్ను హస్సుగాఆహ్వానించుచున్నారు.నీవు క్షత్రియులదేహములందునిలిచిన దానవు.అందువలన నీవుమాకు, మా శత్రువులధనమును పంచిఇమ్ము.

6. ఈఅనువాకము నందలిమంత్రములచేయజించినట్టియజమాని ముసలిపశువుతోనే యాగముచేసినవాడు అగుచున్నాడు.ఈ మంత్రములచేయజించినట్టియజమాని వయసులోఉన్న పశువుచేయజించినవాడుఅగుచున్నాడు.

పదవఅనువాకము
(పశుప్రాయశ్చిత్తము.)

1. మేకా!సూర్యదేవర దేవతలఅభ్యుదయముకొరకు, బ్రహ్మ క్షత్రియులఅభ్యుదయమునకు- బృహస్పతిప్రజాపతి ప్రాప్తి కొరకు- తేజస్వంతమగునిన్ను హోమముచేయునుగాక.

2. మేకా!నీ గర్భము సారరహితమైనది.యోని నిస్సారమైనది.నీ అవయవములుసడలినం. అట్టినిన్ను దేవతలలోకలుపుచున్నాను.

3. గర్భప్రవర్తకదేవా!ఈ మేకగర్భమునుప్రవర్తింపచేయుము. గర్భమునునివర్తింపచేయుదేవా! ఈ మేక గర్భమునునివర్తింపచేయుము.గర్భమును శబ్దింపచేయుదేవా! నాలుగు దిశలందుఈ మేక గర్భమునునినదింపచేయుము.

4. మేకా!నీ తకరిని - యోనిని- వృషణములనుకోయుచున్నాను. తల్లిని,బిడ్డను, గర్భమును,గర్భాశయమునుకోయుచున్నాను.

5. చాగీ!నీ ఆత్మ సర్వవ్యాప్తి అగునుగాకఅని తొడల మధ్యబాగమునుచేదించుచున్నాను.

6. ఈమేక అవయవములుసారవంతములు.ంంధ రూపలు. తెల్లనిం.శుద్ధములు. స్థిరములు.ఈ అవయవములుమరొక జన్మనెత్తునుగాక.

7. ఒకపాదము,రెండు పాదములు,మూడుపాదములు,నాలుగుపాదములు,

అయిదుపాదములు,ఆరుపాదములు, ఏడుపాదములు,ఎనింుదిపాదములుకల ఈ మేక లోకములందువరుసగా వ్యాపించునుగాక.

8.మహీద్యౌః పృథించ నఇమంయజ్ఞం ుంుక్షితామ్। పిపృతా నో భరీమభిః

భూంుయుద్యులోకమునుగొప్పం. అం ఈ యజ్ఞమునుఆసేచనము చేయునుగాత. అం భరించగలం.మమ్మ భరించునుగాక.

పదకొండవఅనువాకము

(యజ్యాపురోనువాక్యలు.)

1. ఇంద్రబృహస్పతులారా!ఈ హంస్సు ుకు ప్రీతికరముఅగును గాక. ఉక్థము, ప్రతిగరముుమ్మే కీర్తించుచున్నం.

2. ఇంద్రబృహస్పతులారా!ఈ హంరూప సోమముసమర్పించబడుచున్నది.రుచికరమగు హంస్సుంరు సేంంచుటకు సమర్పించబడుచున్నది.

3. ఇంద్రబృహస్పతులారా!ంరు మాకు వందలఅశ్వములను, వేలధనములనుప్రసాదించండి.

4. బృహస్పతిమమ్ము పశ్చిమ, ఉత్తర,అధో దిశలందున్నహింసకుల నుండిరక్షించునుగాక. ఇంద్రుడుమమ్ము తూర్పు, దక్షిణదిశలందున్నహింసకుల నుండిరక్షించును గాక. మేముఇంద్ర, బృహస్పతులకుుత్రులము - వారుమాకు సుఖములుకలిగింతురు గాక.

5. అగ్నీ!నీవు పుత్రుడవు.నీ కాంతులు సర్వత్రసంచరించు చున్నవి.అవి వాయు ప్రేరితములు.ఇతర అగ్ని సంపర్కము కలిగినపుడుఅగ్ని మండిపడును.అవి అనేకములును పావనముచేయును. ద్యులోకమునఉండతగినవి. నిత్యనూతనములు,దోష పరిహారములు.అవి - ఆ కాంతులు - హవిస్సులను సేవించునుగాక.

6. అగ్నీ!నీవు సౌభాగ్యవంతుడవు.మానవులచేస్తుతించబడువాడవు.హోమ నిదుడవు.అగ్నులను వేరుచేయగలవాడవు.రత్నములనుఇచ్చువాడవు. గోప్యములగుమంత్రములందునిక్షిప్తుడవు. విశ్వప్రదర్శకుడవుగొప్ప మనసున్న వాడవు.యాగార్హుడవు. ఘృతమును సేవించువాడవు. అట్టినిన్ను స్తుతించుచున్నాను.

7. ధాత,జగత్పతి యగువాడుమాకు ధనములనుప్రసాదించునుగాక. అతడుమాకు పరిపూర్ణ సంపద ప్రసాదించునుగాత.

8. ధాతయు,ప్రజలకు, ధనములకుస్వామి యైనవాడు సమస్తవిశ్వమును సృష్టించినాడు.అతనికి మేము ఘృతయుక్తహవిస్సులనుఅందించుచున్నాము.ఆ

స్వామియజమానికి సంతానముప్రసాదించగలడు.

9. మాజీవితమునకు సరిపోవునదియు,క్షీణించనిదియు,అనుకూలమైనదియునగుధనమును మాకుధాత యగునట్టివాడు ప్రసాదించునుగాత. మేము యజ్ఞముచేయువారలము.ఆ దేవుని అనుగ్రహమునుఅర్థించుచున్నాము.

10.యజమాని ప్రజార్థి.తన ఇంట దేవతలనునేతులతో సేవించువాడు.హవిస్సులు అర్పించువాడు.ధాత అతనికి ధనములుప్రసాదించునుగాక.

మరణములేనిదేవతలందరు- సమాన దయగలఅదితి - అన్యదేవతలుఈ యజమాని గృహమునఅన్యోన్యముగా ఉందురుగాక.

11.అనుమతి దేవి ఈయజ్ఞమునుదేవతలకు చేర్చునుగాక.హవ్యవాహనుడగుఅగ్నికి ఈ యజమానిహవిస్సులు అర్పించుచున్నాడు.అగ్ని ఇతనికి సుఖములుకలిగించునుగాక.

12.అనుమతి దేవీ!నీవు అన్ని విధములఅనుమతింపుము.మాకు సుఖములుకలిగించుము. మాయజ్ఞమునందుప్రీతి కలిగి ఉండుము.మాకు చిరాయువు కలిగించుము.

13.అనుమతి దేవి మమ్ముప్రజావంతులనుఅక్షయ ధనవంతులనుచేయునుగాక ఆమెమాపై కోపము వహించకుండునుగాక.ఆమె మా ఆహ్వానములనుమన్నించుచు, మాకుసుఖములు కలిగించునుగాక.

14.ఈ ప్రకాశించున్నట్టిసకల జగత్తునుఅనుమతి దేవి శాసించుచున్నది.యజమానులుఆ దేవికి హవిస్సులుఅర్పించుచున్నారు. ఈమహదాకాశముఆమె దేహమునందువర్తిల్లుచున్నది.ఆమె మా ఆహ్వానములనుమన్నించుగాక. మాకుసుఖములు కలిగించునుగాక.

15.రాకాదేవి సులభముగాఆహ్వానించతగినది.ఆమె మా ఆహ్వానములనుఆలకించును గాక. ఆలకించిమా అభీష్టములనుగ్రహించునుగాత.మా పై ఆ దేవి అవిచ్ఛిన్నమగుఅనుగ్రహముకలుగునుగాక. ఆమె మాకుబోలెడు ధనమును,స్తోత్రశస్త్రాదిసహితుడగువీరపుత్రుని ప్రసాదించునుగాక.

16.రాకాదేి! నీవు సౌభాగ్యవతిి.నీ మనసు మంచిది.నీవు మంచి పనులుచేయుదానవు.గొప్ప మనసున యజమానికిధనములనుఇచ్చుచున్నావు.ఈ యజ్ఞమునందుమనసు ఉంచుము.అనుగ్రహించుము.మాకు సహస్రసంఖ్యాకపుష్టిని కలిగించుము.

17.**'సినీవాలిపృథుష్టుజే'**ఇత్యాది పురోనువాక్యకుప్రతీక **"యాసుపాణిః"**అనునదియాసుపాణిః స్వఙ్గురిఃఅను యాజ్యకు ప్రతీక.

18.కుహూదేి సౌభాగ్యవతి.కర్మలు తెలిసినది.సులభముగా ఆహ్వానించదగినది.ఆమెను ఈ యజ్ఞమునకుఆహ్వానించుచున్నాను.అమె మా పూర్వులు ినునంతటికీర్తిని మాకు కలిగించునుగాక.

దేి!తే హంిషా ిధేమ.

19.కుహూదేవతదేవతల అమృతపాలకఆహ్వానమునకుఅర్హ మైనది. ఆమె మాహంిస్సును, దానిరుచిని ఎరుంగునుగాక. ఆ దేియజమానికి పారలౌకికసుఖములను కలిగించునుగాక.నీ మహిమలుతెలిసికొన్న యజమానికిధనవృష్టి కలిగించుము.

శ్రీమదాంధ్రవచన కృష్ణయజుర్వేదీయతైత్తిరీయ సంహిత మూడవకాండమునందలి మూడవప్రపాఠకము సమాప్తము.

జుష్టోవాచోభూయాసం జుష్టోవాచస్పతయేదేివాక్ ।
యద్వాచోమధుమత్తస్మిన్మాధాఃస్వాహా సరస్వత్యై॥

నాలుగవప్రపాఠకము
మొదటిఅనువాకము
(3వ ప్రపాఠకపు10వ అనువాక మంత్రములవ్యాఖ్య.)

1. యజమానిఅర్పించు హంిస్సుఅధికము అయినచోఆ యజ్ఞమునకుఅవగుణము కలుగును.అందుకు పరిహారము**'సూర్యోదేవా'**ఇత్యాదిమంత్రములచేహోమము చేయవలెను.అప్పుడు బృహస్పతియుప్రజాపతియు, యజ్ఞపుఅవగుణమును సరిచేయుదురు.
2.ఒకదేవతకు బలిఇచ్చిన పశువు కడుపుతోఉన్నదయిన ఆ బలిరాక్షసులకు చెందును.రాక్షసులను నాశము చేయుటకు**"యస్యాస్తేహరితో గర్భః "**అనుమంత్రములనుఉచ్చరించవలెను.అట్లయిన ఆ పశువు దేవతలకుచేరుచున్నది.

3.**'ఆవర్తవర్తయ'**ఇత్యాదిమంత్రములుఉచ్చరించుచు పశుగర్భపర్యావర్తనము చేయవలెను.

4. ప్రజలు,పశువులు సంపద అగుచున్నిఅని చెప్పబడినది.అందువలన యజమానిపశువులను, ప్రజలనుసమృద్ధములనుచేయుచున్నాడు.

5. యజ్ఞాంగముతక్కువ అయినచోఅది స్వర్గమును చేరును.అది ఎక్కువైనచో అదిభూిని చేరును.వానిని సరిచేయనిచోయజమాని పీడించబడును.అప్పుడు'మహీద్యౌ'ఇత్యాదిమంత్రములుఉచ్చరించవలెను.అందువలన ఆహెచ్చుతగ్గులను ద్యావాపృథ్వులేసరిచేయును; మరియుయజమానికి పీడకలుగదు.

6. యజమానిఆత్మసాత్కారము కొరకుమేక గర్భమునుబూడిదతో కప్పవలెను.గర్భము ద్యావాపృథ్వులనుండియే ఉత్పన్నమైనది.బూడిదచే కప్పుటవలన ఆ గర్భమునుద్యావాపృథ్వులందేస్థాపించునట్లగును.

7. పశువుయొక్క హృదయాద్యంగమునుఅవదానము చేసినచోహ ంస్సు అతిరిక్తమగును.అవదానమే చేయనిచోహ ంస్సు రిక్తమగును.ఆ దోషపరిహారమునకుగాను పశువు యొక్కనాభి ముందు భాగమునుండికొంచెము అంగమును,నాభిపై భాగమునుండికొంచెము అంగమునుఅవదానము చేయవలెను.ముందు భాగమునుండి ప్రాణవాయువుముఖమునకు సంచరించును.పైభాగము నుండిఅపానవాయువు వెనుకభాగమునకు సంచరించును.అందువలన పూర్తిపశువును అవదానముచేసినట్లగును.

8. ష్ణువుపశుస్వాం అగును. అతని కొరకు పశువుగర్భపు దక్షిణ పూర్వపాదమునుచేదించి హోమముచేయవలెను.పశువు యొక్క ప్రధానాంగముమరియు పశువునకుసంబంధించినఉపాకృత అధిక భాగముష్ణువునకు సంబంధించినదిఅగును. ఆ ధముగా చేయుటవలనఅతిరిక్తము నందేఅతిరిక్తమును స్థాపించినవాడుఅగును. అది అతిరిక్తమునకుశాంతి అగును.

9. ఈయొక్క ప్రాయుశ్చిత్తఇష్టియందు ఎనిందిబిందువుల బంగారముదక్షణగా ఈయవలెను.ఆలబ్ధమైనపశువు గర్భము కలది.అందువలన గర్భస్థశిశువు సహితముగాఎనింది పాదములుకలది. ఆత్మతొంమ్మదవదిఅగును. కావున అష్టబిందుదక్షిణ పశుదక్షిణయగును. అది పసుప్రాప్తికికారణము అగును.

10.హిరణ్యమునుదక్షిణగా ఇచ్చు యజమానిదానిని తలపాగ యొక్కనాలుగవ మడతయందుఉంచవలెను.ఏలననగా పశువుగర్భము నందున్నశిశువు. 1. మా 2. చర్మము3. మాంసము 4. ఎముకలుఅను పొరలు కలదిఅగుచున్నది. అట్టిహిరణ్యమునుదానము చేసినయజమాని సంపూర్ణపశువును దానముచేసినవాడు అగును.

11.యజ్ఞమునందుఈ ధముగ ప్రాయశ్చిత్తక్రియ చేయువానికిఅత్యంత ధనములభించును.

రెండవఅనువాకము

1. వాయుదేవా!చ్ఛేయుము. పశువునుఅలంకరించుము. దేవా!నీవు శుద్ధ హంస్సునుపాలించువాడవు.నీకు వేల సంఖ్యలో'నియుత' అశ్వములుఉన్నం. నీకు పశురూప ఆహారముఇష్టమగును. నీవుఏ పశు సంబంధమగుపశువు సోమసదృశమనిపించునో-దానినే నీకు సమర్పించుచున్నాను.

2.పశువా!ఆకూత్యై - నా సంకల్పసిద్ధికొరకు**త్వా**-నిన్ను - **కామాయ**-నా కోరికలు తీర్చుటకు- **త్వా**- నిన్ను - **సమృద్ధయే**-సమృద్ధికొరకు - **కిక్కిటా**- కిక్కిటాకార పూర్వకముగ,**తేమనః**-నీ మనస్సును, **ప్రీణయిత్వా**-సంతోషపరచి,**ప్రజాపతయేస్వాహా** .

ఆకూత్యైత్వా,కామాయత్వా, సమృద్ధయేకిక్కిటా తే ప్రాణఃప్రీణయిత్వా వాయవేస్వాహా.

ఆకూత్యైత్వా,కామాయత్వా, సమృద్ధయేకిక్కిటా తే చక్షుఃప్రీణయిత్వా సూర్యాయస్వాహా.

ఆకూత్యైత్వా,కామాయత్వా, సమృద్ధయేకిక్కిటాశ్రోత్రమ్ప్రీణయిత్వా ద్యావాపృథివ్యాభ్యామ్స్వాహా.

ఆకూత్యైత్వా,కామాయత్వా, సమృద్ధయేకిక్కిటా వాచమ్ ప్రీణయిత్వాసరస్వత్యై స్వాహా.

3. వశాపశువా! లోకములు మూడుకాగా నీవు నాలుగవ దానవు.నీవు వంధ్యవు.మనసున ఒకసారి పురుషాభిలాషకలిగినంత నీకు గర్భమైనది.తదుపరి నీవు ఇంద్రియనిగ్రహము కలదానవు.కావున నీవు దేవతలనుచేరుము. అందువలన**సత్యాస్సంతుయజమానస్యకామాః** యజమానికోరికలు తీరునుగాక.

4. పశువా!నీవు మేకవు. ఇప్పుడుహింస్సువు అయినావు.దేవతలకు ధనరూపవుఅయినావు. నీవు భూింీద ఉండుము. తదుపరిఅంతరిక్షమునకు చేరుము.ద్యులోకమునందునీకు గొప్ప తేజస్సు కలుగును.

5. రజస్వరూపహిరంశమునుిస్తరింపచేయుము.ఆదిత్యుని అనుసరించిసాగుము. మేము ప్రజ్ఞచేసాధించిన జ్యోతిర్మార్గములనురక్షించుము.

6. పశువుయొక్క హృదయాద్యంగములారా!మేము ఈ కర్మను నిర్విఘ్నముగాపూర్తి చేయుటకుఆతురపడుచున్నాము.దానిని అతిరిక్తము కాకుండచేయుము.మనువు వలెఉత్పత్తి చేయుదానవుఅగుము. తదుపరి యజమానికిదేవతా సంబంధముకలిగించుము.

7. పశువా!నీవు పూజించదగినదేవతలకు హింస్సువుఅగుచున్నావు. ప్రజాపతిస్వరూపమువు అగుచున్నావు.అటువంటినీ అంగములు తినిమేము పుష్టి కలవారముఅగుచున్నాము.

మూడవఅనువాకము

1. పూర్వముద్యావాపృథ్వులు కలిసిఉండెను. వాయువుఆ రెండింటిని ిడదీసినాడు.ఆ ద్యావాపృథ్వులు మరలకలసిని. గర్భముదాల్చిని. ఆ గర్భమునుండి సోమముపుట్టినది. పుట్టినసోమమున అగ్ని ్రింగినాడు.అప్పుడు ప్రజాపతిఅగ్నిదేవతాకమగుఅష్టాకపాల

పురోడాశమునుదర్శించినాడు. దానినిఆచరించి అగ్నినుండివశారూపసంతానమునుకొన్నాడు.

2. అగ్నిదేవతాకముకాకుండా - ఇతర దేవతాకమైననుముందు అగ్నిదేవతాకఅష్టాకపాలమును నిర్వాపముచేయవలెను.అందువలన అగ్నినుండియే కొని ఆలంభనముచేసినట్లగును.

3. ద్యావాపృథ్వులనువాయువు ిడదీసినందునవశ - వంధ్య - వాయుదేవతాకమైనది.ద్యావాపృథ్వులు వశనుగర్భమున ధరించినందునవశ ద్యావాపృథ్వీ దేవతాకమైనది.

ద్యావాపృథ్వులనుండి సోమముపుట్టినందునను,దానిని అగ్ని ్రింగినందుననుఅది అగ్నిషోమదేవతాకమైనది.

ద్యావాపృథ్వులుిడివడినపుడుధ్వని కలిగినది.అది వాక్కు అయినది. అందువలనవశ సరస్వతి దేవతాకమైనది.

అగ్నినుండి వశను ప్రజాపతికరీదు చేసినందునవశ ప్రజాపతి దేవతాకమైనది.

సావాఏషాసర్వదేవత్యా యదజావశా - కావునవశయగు మేక సర్వదేవతాకమగుచున్నది.

4. ఐశ్వర్యముకోరువాడు వాయుదేవతాకవశనుఆలంభనముచేయవలెను.వాయువు వేగవంతుడుఅందువలన అతడువాయువును తనభాగధేయముగాపొందును.

5. సస్యసమృద్ధి రూపమగుప్రతిష్ఠను అభిలషించువాడుద్యావాపృథ్వీ దేవతాకమగువశను ఆలంభనముచేయవలెను.అతని కొరకు పర్జన్యుడుదిినుండియే వర్షముకలగించును. భూింీద ఓషదములుమొలుచును అతనికిసస్యసమృద్ధి కలుగును.

6. అన్నసమృద్ధియు, అన్నముతినుశక్తియు అభిలషించువాడుఅగ్నిషోమ దేవతాకమగువశను ఆలంభనముచేయవలెను.అందువలన అతడుఅగ్ని చేత అన్నమును,సోమముచేతఅన్నము తినుశక్తిని పొందుచున్నాడు.

7. వాక్కుకలిగియు పలకలేనట్టివాడుసరస్వతీ దేవతాకవశను ఆలంభనముచేయవలెను.అందువలన సరస్వతిఅతనికి భాగధేయముగలభించును.సరస్వతియే అతనివాక్కును అధిష్ఠించుచున్నది.

8. తానుజయించలేని వారినిజయించవలెననికోరువాడు ప్రజాపతిదేవతాకముగు 'వశ'ను ఆలంభనముచేయవలెను.ప్రజాపతి సర్వదేవతాస్వరూపుడు అగును. కావునయజమాని తానుజయించలేనివానినిసర్వదేవతలచేతజయించును.

9. వశాలంభనముచేయువాడు ముందు**'ఆవాయోభూష'**ఇత్యాది ఋక్కుచేవశను ఉపాకరణముచేయవలెను.అప్పుడు అతడు వాయువునుండియేవశను సంపాదించిఆలంభనముచేసినట్లగును.

10. **'ఆకూత్యైత్వా,కామాయత్వా'** అనునదిమంత్రమునచెప్పిన రీతియేఅగునని గ్రహించవలెను.

11.జిహ్వాగ్రమునుపైకిచాచి అటునిటుకదలించునపుడుఏర్పడు ధ్వని కిక్కిటధ్వనిని అనుకరించుటఅగును. ఆ ధ్వని చేయుచుగ్రామ్య పశువులనువశపరుచుకొందురు. ఆ ధ్వనిచేయుచు హోమముచేయవలెను.ఆ ధ్వనిచే గ్రామ్యపశువులు వశములగును.అరణ్య మృగములుఆ ధ్వని ిని పారిపోవును.కిక్కిటాకార ధ్వనిచేహోమము చేయుటగ్రామ్య పశువులధృతికి సాధ్యముఅగును.

12.యజమాని కొరిఁచేతబట్టిపశువునకు ప్రదక్షిణముచేయునపుడుఆజ్యహోమముచేయవలెను.అట్లు చేసిన వశనుసజీవముగనే స్వర్గమునకుపంపిన వాడు అగుచున్నాడు.**'త్వంతురీయా'** ఇత్యాదిమంత్రములచేవశను దేవలోకమునకుపంపినవాడు అగుచున్నాడు.

13.''**సత్యాః సన్తు యజమానస్యకామాః**''అనునదిమంత్రము. ఈ యజ్ఞమునిరాటంకముగ సమాప్తియగునుగాక అనునదియేయజమాని కోరిక. అందుకేఆ మంత్రము ఆ ిధముగాచెప్పినది.

14.పశువా! నీవు మేకవు.హిస్సు రూపమునదేవతలకు ధనముఅగుచున్నావు అనుటవలనయజమానికి మూడులోకములందుప్రతిష్ఠ కలుగుచున్నది.

15.ఈ మేక యజమానికిస్వర్గమునందు ప్రకాశముకలిగించుచున్నదిఅనునది మంత్రములోనిచరమభాగముఅగుచున్నది.

16.**'తస్తుం తన్వ'**ఇత్యాది మంత్రముఈ మేక యజమానికిమూడు లోకములనుప్రకాశవంతము చేయుచున్నదిఅని వచించినది.

17.యజ్ఞమునందలిఅతిరిక్తఅంగమునకుఈ అజము శాన్తి అగుచున్నదిఅనునది **'అనుల్బణ'**మంత్రార్థము.

18.ప్రజలు మనువుసంబంధులు. కావునఆ ప్రజలనే భోగ్యములుగాచేయుచున్నాడుఅనునది **'అనుల్బణ'**మంత్రపుచరమభాగపు అర్థము.

19.'పశువా! నీవు పూజించదగినదేవతలకు హిస్సువుఅగుచున్నావు' అనునదిమంత్రార్థము అదిస్వగాకారముకొరకు అగుచున్నది.

20.''పశువా! నీ అంగములనుతిని మేము పుష్టిగలఅంగము కలవారము అగుచున్నాము''అని మంత్రము చెప్పుటనుయజమాని ఆశీస్సుగానేకోరుచున్నాడు.

21.వశను ఆలంభనముచేయువాడు మబ్బులుకమ్ముకున్నచో ఆలంభనచేయరాదు. ఆకాశమునిర్మలముగా ఉన్నప్పుడేఆలంభనముచేయవలెను.

22.వశా పశువులు ఆలంభనచేసినపుడు అకస్మాత్తుగాఆకాశము మేఘావృతమైనచోఆలబ్ధపశువునుజలములందుప్రవేశ పెట్టవలెను.లేదా మొత్తమునుతినవలెను.

23.వధించిన పశువునుజలములందుప్రవేశ పెట్టినయజ్ఞమును ఘ్నముచేసినవాడుఅగును మొత్తమునుభక్షించినచోతాను సామర్ధ్యముకలవాడు అగుచున్నాడు.

24.సంవత్సరసత్రయాగముచేసినవాడు - సహస్రదక్షిణాయుక్తమగుయాగము చేసినసహస్రయాజి- గ్రహపతిగా దీక్షనొందినగృహమేధిమాత్రమే దీనికిఅర్హులు. ఆ ముగ్గురే ఈ వశాయాగముచేయవలెను.ఇది వారినే అనుసరించుచున్నది.

నాలుగవఅనువాకము

1. చిత్తమునా యందు ఉండునుగాక.చిత్తిః నిల్వ అనునిర్వికల్ప జ్ఞానమునాకు కలుగునుగాక. ఆకూతమనుసంకల్పితము నాకుకలుగునుగాక. జ్ఞానమునాకు కలుగునుగాక. అంతఃకరణమునాకు కలుగునుగాక. చక్షురాదిబాహ్యేంద్రియశక్తులు నాకు కలుగునుగాక.దర్శయాగము, పూర్ణమాసయాగము, బృహద్యాగము, రథంతరసామమునాయందు నిలుచునుగాత.

యుద్ధాభిగమనములందుఅనుభవముగలప్రజాపతి వర్షముకలిగించు ఇంద్రునకుజయహేతువులగుమంత్రములనుప్రసాదించినాడు. అందువలనజనులందరు ఇంద్రునకు ధేయులు అయినారు.ఆ ఇంద్రుడే అనుభవజ్ఞుడుఅయినాడు. 'సహి హవ్యోబభూవ' అతడుహోమ యోగ్యుడుఅయినాడు.

2. పూర్వముదేవతలు, అసురులుయుద్ధసన్నద్ధులుఅయినారు. అప్పుడు ఇంద్రుడుప్రజాపతిని దర్శించినాడు.ప్రజాపతి ఇంద్రునకుజయహేతుమంత్రములనుఉపదేశించినాడు. ఇంద్రుడుజయహేతుమంత్రములచేహోమము చేసినాడు.అందువలన దేవతలుజయించినారు. జయించినారుకావున వాటికి **'జయత్వ'** మంత్రములనిపేరు వచ్చినది.

3. స్పర్థకల యజమానిఈ మంత్రములచేహోమము చేయవలెను.అందువలన అతడుతన శత్రువులనునిశ్చయముగా జయించును.

అయిదవఅనువాకము

1. అగ్నిప్రాణులకుఅధిపతి. **సమా% వతు**-అతడు మమ్ము రక్షించునుగాక.

పెద్దలగులోకపాలురకుఇంద్రుడు అధిపతి.**సమా% వతు**.యముడు పృథి కిఅధిపతి. **సమా% వతు**.వాయువు అంతరిక్షమునకుఅధిపతి. **సమా% వతు**.సూర్యుడు ది కిఅధిపతి.**సమా% వతు**.చంద్రుడునక్షత్రములకుఅధిపతి **సమా% వతు**.బృహస్పతిబ్రాహ్మణులకుఅధిపతి. **సమా% వతు**. త్రుడు సత్యమునకుఅధిపతి. **సమా% వతు**.వరుణుడు జలములకుఅధిపతి. **సమా% వతు**.సముద్రుడుప్రవాహములకుఅధిపతి **సమా% వతు**.అన్నము సామ్రాజ్యములకుఅధిపతి **సమా% వతు**.

సోముడుఓషధులకు, సూర్యుడుఅనుజ్ఞలకు, రుద్రుడుపశువులకు, త్వష్టరూపములకు, ిష్ణువుపర్వతములకు, మరుత్తులుగణములకు అధిపతులు.వారు నన్ను రక్షింతురుగాక.

తండ్రులారా!తాతలారా! ఏడుతరములకుపూర్వపు, పరపు పితామహులారా!ఈ

లోకమునమమ్ము రక్షించండి.

బ్రాహ్మణులయందు,క్షత్రియులయందు,కోరదగిన ఫలములందు,ప్రాధాన్యమునందు,చేయబడుచున్నఈ కర్మయందు, దేవతలనుగూర్చిన మా ఆహ్వానములందుఅగ్ని భూతములకుఅధిపతి అగుచున్నాడు.అతడు మమ్ముర‌క్షించవలెను.పైవానియందు ఇంద్రుడు పెద్దలకు అధిపతిఅగుచున్నాడు. అతడుమమ్ము రక్షించునుగాక.

ఆరవఅనువాకము

1. దేవతలుచేసిన యజ్ఞములచేఅసురులు చేసినారు. అప్పుడుదేవతల **'అభ్యాతాన'**మంత్రములనుఅభిముఖముగతెచ్చి హోమముచేసినారు. అందువలనదేవతల కర్మసమృద్ధము అయినదిఅభ్యాతాన హోమముతెలియనందునను,చేయనందుననుఅసురుల కర్మ సమృద్ధముకాలేదు.

2. యజమానిఏ కర్మచేత సమృద్ధినికోరునో అతడు అభ్యాతానమంత్రములచేహోమము చేయవలెను.అందువలన అతనికినిశ్చయముగా సమృద్ధికలుగుచున్నది.

3. ిశ్వేదేవతలు**'అభ్యాతాన'**మంత్రములనుదర్శించినారు. అందువలనఅి

ిశ్వేదేవతాకములుఅయిని.

ప్రజాపతిఇంద్రునకు జయహేతుమంత్రములనుప్రసాదించినాడు. అందువలనఅి ప్రజాపతి దేవతాకములుఅయిని.

దేవతలు'రాష్ట్రభృత్'మంత్రములవలన రాష్ట్రమునుఅసురుల నుండి గుంజుకున్నారు.అందువలన ఆ మంత్రములకురాష్ట్రభృతత్వముకలిగినది.

దేవతలుఅభ్యాతాన మంత్రములచేత అసురులనువశపరుచుకున్నారు. 'జయత్వ' మంత్రములచేత అసురులనుఓడించినారు. **'రాష్ట్రభృత్'**మంత్రములచేతఅసురులనుండి రాజ్యమునుగుంజుకున్నారు.

అసురులనువశ్యులను చేసికొన్నందునవాటికి అభ్యాతానత్వముకలిగినది. జయత్వమంత్రములచేజయించినందునవాటికి జయత్వమంత్రములనిపేరు వచ్చినది.రాష్ట్రభృత్ మంత్రములచేఅసురుల రాజ్యమునుగుంజుకున్నందునవాటికి రాష్ట్రభృత్మంత్రములనుపేరు వచ్చినది.

ఈ మూడుిధములగు మంత్రములవలన దేవతలుిజయులైనారు.అసురులు పరాజితులుఅయినారు.

4. శత్రువులుకలవాడు ఈ మూడుిధముల మంత్రములచేహోమము చేయవలెను.అభ్యాతానము వలనఅతడు శత్రువులనువశ్యులను చేసికొనును.జయత్వమంత్రములవలన శత్రువునుజయించెను. రాష్ట్రభృత్మంత్రములవలన అతడుశత్రువుల రాజ్యమునుగుంజుకొనును.

అందువలనఅతడు గెలుచును.అతని శత్రువు ఓడిపోవును.

ఏడవఅనువాకము

1. ఒకగంధర్వుడు'. అతనిపేరు అగ్ని. అతడు సత్యముచేఅసత్యమును ఓడించువాడు.ఋతము అతనిధామము. ఓషధిదేవతలుఅతనికి ప్రియభార్యలు.వారి పేరు **"ఊర్జ"**.

ఆ అగ్నినామక గంధర్వుడుబ్రాహ్మణ,క్షత్రియులనురక్షించునుగాక. అతనిభార్యలు బ్రాహ్మణ,క్షత్రియులనురక్షింతురుగాక. ఆ గంధర్వునకు- **తస్మైస్వాహా**.అతని భార్యలకు- **తాభ్యఃస్వాహా.**

2. ఒకగంధర్వుడు. అతని పేరుసూర్యుడు. అతడు సర్వమునుఅనుసంధానము చేయువాడు.

సమస్తసామములు తెలిసినవాడు.అతనికి మరీచిదేవేరులుప్రియభార్యలు.వారిపేరు ఆయువులు.

ఆ అగ్నినామకగంధర్వుడు బ్రాహ్మణ,క్షత్రియులనురక్షించునుగాక. **తస్మైస్వాహా**.అతని భార్యలుఆయువులు - బ్రాహ్మణ,క్షత్రియులనురక్షింతురుగాక. **తాభ్యఃస్వాహా**.

3. ఒకగంధర్వుడు. అతని పేరుచంద్రుడు. అతడుఅందమైనవాడు. సూర్యకిరణములుకలవాడు. అతనికి నక్షత్రములుప్రియభార్యలు.వారిపేరు బేకురయః - బేకురులు.

ఆ చంద్రనామకగంధర్వుడు బ్రాహ్మణ,క్షత్రియులనురక్షించునుగాక.**తస్మై స్వాహా**.అతని భార్యలు- బేకురులు - రక్షింతురుగాక.తాభ్యఃస్వాహా.

4. ఒకగంధర్వుడు. అతని పేరుయజ్ఞము. అతడుిశ్వమును పాలించువాడు.పక్షివలె ఆకసమునతిరుగువాడు. అతనికిదక్షిణలు ప్రియభార్యలు.వారికి స్తవములుఅనిపేర్లు.

ఆ యజ్ఞనామకగంధర్వుడు బ్రాహ్మణక్షత్రియులనురక్షించునుగాక. **తస్మైస్వాహా**. అతనిభార్యలు - స్తవములు- బ్రాహ్మణక్షత్రియులనురక్షించునుగాక. **తాభ్యఃస్వాహా**.

5. ఒకగంధర్వుడు. అతని పేరుమనస్సు. అతడు ప్రజాపతి.ిశ్వకర్మ. అతనికి ఋక్సామదేవతలు భార్యలు.వారు అందకత్తెలు.

ఆ మనస్సనుపేరుగల గంధర్వుడుబ్రాహ్మణ,క్షత్రియులనురక్షించునుగాక. **తస్మైస్వాహా**.అతని అందకత్తెలగుభార్యలు బ్రాహ్మణక్షత్రియులనురక్షింతురుగాక. తాభ్యఃస్వాహా.

6. ఒకగంధర్వుడు. అతని పేరువాతుడు. అతడుఅనుకున్నచోట ఉండువాడు.అంతట సంచరించువాడు.అతనికి జలదేవతలుప్రియభార్యలు.వారిపేరు ముదా.

ఆ వాతనామకగంధర్వుడు బ్రాహ్మణ,క్షత్రియులనురక్షించునుగాత.**తస్మై స్వాహా**. అతనిభార్యలు బ్రాహ్మణక్షత్రియులనురక్షింతురుగాక. **తాభ్యఃస్వాహా**.

7. హేభువనపతే!నీకు అంతరిక్షమునందును,భూలోకమునందునుగృహములుఉన్ని.

మాకువయోహాని గలిగించకుము.మాకు ధనపుష్టిని,ిరపుత్రుని, అజీవనసమృద్ధికలిగించుము.

8. ఒకగంధర్వుడు. అతని పేరు'మృత్యువు' అతడుపరమేష్ఠి. సర్వాధిపతి.అతనికి ిశ్వములు ప్రియభార్యలు.వారిపేరు భువ.

ఆ మృత్యునామకగంధర్వుడు బ్రాహ్మణ,క్షత్రియులనురక్షించునుగాక. **తస్మైస్వాహా**. అతని భార్యలు- భువనములు- బ్రాహ్మణక్షత్రియులనురక్షింతురుగాక. **తాభ్యఃస్వాహా**.

9. ఒకగంధర్వుడు. అతని పేరుపర్జన్యుడు. అతడుమంచి నివాసము. మంచిసంపదగలవాడు. మంగళప్రదుడు. స్వర్గమునుస్వాధీనము నందుఉంచుకున్నవాడు. అతనికిఁద్యుత్తులు ప్రియభార్యలు.వారి పేరు 'రుచః'

ఆ పర్జన్యనామకగంధర్వుడు బ్రాహ్మణక్షత్రియులనురక్షించునుగాక. **తస్మైస్వాహా**.అతని భార్యలుబ్రాహ్మణక్షత్రియులనురక్షింతురుగాక. **తాభ్యఃస్వాహా**.

10.ఒక గంధర్వుడు. అతనిపేరు మృత్యువు. దూరమందున్నవానిని కూడ కొట్టగలఆయుధము కలవాడు.అతని పేరు ఁన్నంతనేసుఖము పోగొట్టువాడు.అతనికి ప్రజాభిమానిదేవేరులు ప్రియభార్యలువారిపేరు భీరువలు.

ఆ మృత్యునామకగంధర్వుడు బ్రాహ్మణ,క్షత్రియులనురక్షించునుగాక. **తస్మైస్వాహా**.అతని భార్యలుబ్రాహ్మణ,క్షత్రియులనురక్షింతురుగాక. **తాభ్యఃస్వాహా**.

11.ఒక గంధర్వుడు. అతనిపేరు కాముడు. అతడుఅందగాడు. ఇంద్రియఁషయములందుమనస్సును లగ్నముచేయించువాడు.అతని భార్యలుఁషయాభిమానదేవతలు. వారిపేరు "శోచయన్తి".

ఆ కామనామగంధర్వుడు బ్రాహ్మణ,క్షత్రియులనురక్షించునుగాత. **తస్మైస్వాహా**.అతని భార్యలుబ్రాహ్మణక్షత్రియులనురక్షింతురుగాక. **తాభ్యఃస్వాహా**.

12.హే భువనపతే!నీవు అంతరిక్షముననుభూలోకముననుగృహములుకలవు. మాకు ఁస్తారసుఖములను కలిగించుము.బ్రాహ్మణ,క్షత్రియులకు మహాసుఖములుకలిగించుము.

ఎనిఁదవఅనువాకము

1. 'రాష్ట్రభృత్'మంత్రములురాజ్యప్రాప్తి హేతువులు.అఁ రాజ్యస్వరూపములుఅగును. కావున రాజ్యముకోరువాని కొరకు అధ్వర్యుడు'రాష్ట్రభృత్' మంత్రములచేహోమము చేయవలెను.అందువలన యజమానిరాజ్యమును సంపాదించుచున్నాడు.అతనికి నిశ్చయముగారాజ్యము కలుగును.

2. తనఉన్నతి కొరకు రాష్ట్రభృన్మంత్రములచేతనే హోమముచేయవలెను.ఈ మంత్రములురాజ్యస్వరూపములు.అందువలన శ్రేష్ఠములు.ప్రజలు, పశువులురాజ్యము అగుచున్నఁ.కావున రాష్ట్రభృన్మంత్రములుప్రజలను, పశువులనుకలిగించుచున్నఁ.వానివలన యజమానిసమానులలో ఉన్నతుడుఅగుచున్నాడు.

3. గ్రామముకోరువాడు రాష్ట్రభృన్మంత్రములచేహోమము చేయవలెను.రాష్ట్రభృన్మంత్రములేరాజ్యస్వరూపములు.జ్ఞాతులు, గ్రామప్రజలురాజ్యము అగుచున్నారు.కావున రాష్ట్రభృన్మంత్రములవలన యజమానికిజ్ఞాతులు, గ్రామప్రజలుఅనుకూలురు అగుచున్నారు.వానివలన యజమానినిశ్చయముగా గ్రామస్వాఁఅగుచున్నాడు.

4. జూదమాడుస్థలమునందేరాష్ట్రభృన్మంత్రములహోమము చేయవలెను.రాష్ట్రభృన్మంత్రములు,రథము రెండును ఓజస్స్వరూపములు.అందువలన యజమానికిఓజస్సు కలుగుచున్నది.అతడు నిశ్చయముగాఓజస్వి అగుచున్నాడు.

6. రాజ్యమునుకోల్పోయినవాడు రాజ్యముసాధించుటకు రాష్ట్రభృన్మంత్రహోమము చేయవలెను.అతనికి ఎన్ని రథములుఉన్నవో అందరు నరులచేత మోయించవలెను.అందువలన అతనికిపోయిన రాజ్యము తిరిగివచ్చును.

7. రాజ్యముకలిగినను రాజభోగములుకలుగనపుడును,ఆహుతులుస్వకార్యక్షమలు కానపుడునుతన రథపు కుడిచక్రమునుఅగ్ని పై ఉంచి రథ చక్రరంధ్రమునకు అభిముఖముగారాష్ట్రభృన్మంత్రహోమము

చేయవలెను.అందువలన ఆహుతులుస్వకార్యసమర్థలు అగును.వానిని అనుసరించి యజమానికిరాజ్యభోగములుకలుగును.

8.యుద్ధము కలిగినపుడురాష్ట్రభృన్మంత్రహోమము చేయవలెను.రాష్ట్రభృతమురాజ్యసంబంధము.యుద్ధము రాజ్యమునుగూర్చియే కదా! యుద్ధసన్నద్ధులైనఉభయులలోఎవరు ముందు హోమముచేయుదురో అతడుసమర్థుడు అగును. సమర్ధుడుఅయినందున యుద్ధమునగెలుపొందును.

9. యుద్ధంజయమునకుచేయు యజ్ఞమునఇప్పకఱ్ర సంధ కావలెను.ఇప్పకఱ్ర యొక్క నిప్పుకణికలు యజమానినిపరివేష్టించును. శత్రుసేననుతరింవైచును.

10.ఉన్మాద నివారణ కొరకురాష్ట్రభృన్మంత్రహోమము చేయవలెను.ఉన్మాదమునకు గంధర్వులు,గంధర్వభార్యలేకారకులు అగుచున్నారు.ఈ మంత్రములుగంధర్వభార్య స్వరూపలుఅగును. అందువలనఉన్మాదనివారణ కలుగును.శాంతి లభించును.

11.ఉన్మాద నివారణ కొరకురాష్ట్రభృన్మంత్రహోమముజంమ్మకాని మర్రికానిమేడికాని జువ్వకానిసంధకావలెను.గంధర్వులకు, గంధర్వులభార్యలకు ఆ చెట్లుస్థానములు అగును.అందువలన వారివారి స్థానములందేశాంతింప చేసినట్లగును.

12.ఇతరులను హింసించదలచినపుడుఈ రాష్ట్రభృన్మంత్రములనుచివరి మంత్రమునుంచిమొదలు పెట్టిమొదటి మంత్రముతోముగించి హోమముచేయవలెను.అందువలన హింసించదలచినవాని ప్రాణములుంపరీత స్థానములకుచేరును. కావునప్రాణములు ంపరీతముగాచేరిన వానిని సులభముగాహింసించవచ్చును.

13.అభిచార - హింసించు- హోమము ప్రకృతిసిద్ధమగు చంటనేలయందుగాని, చీలిననేలయందుకాని చేయవలెను.ఇదియే అభిచారదేవత కొరకు నిరృతిదేవత ఏర్పరచినస్థానము.

ఈ హోమముఅభిచరితుని నిరృతిదేవతకు వప్పగించును.క్రూరధ్వనిచే వషట్కారముచేయవలెను.ఈ క్రూరవషట్కారముఅభిచరితుని ఛేదించును.అందువలన అభిచరితునకుతీవ్రమునుదుఃఖము కలుగును.

14.ఒకని అన్నాద్యమునుహరించదలచినవాడు ఆ ఒకని సభయందుఉత్తానశరీరుడై **''భువనస్యపతే''** అనుమంత్రమునుఉచ్చరించుచు గడ్డినిఅందుకొనవలెను.ప్రజాపతియే భువనములకుస్వాం. కావున ప్రజాపతిచేతనేఆ ఒకని అన్నాద్యము హరింపచేసినవాడుఅగును.

15.అన్నాద్యము హరించదలచినవాడు **'భువనస్యపతే'** నుండి**''సనోభువనస్యపతే''** అనుఆరుమంత్రములనుఉచ్చరించుచు గడ్డినిఅందుకొనవలెను.ఋతువులు ఆరు.అం ప్రజాపతి స్వరూపములు.కావున ప్రజాపతియేఆ ఒక్కని అన్నాద్యమునుగుంజుకొనును - యజమానికిఇచ్చును.

16.ఒకడు గొప్పవానికి బంధువుఅగును. ఆ గొప్పవాడు ఇతనినినీచునిగ, నికృష్టునిగచూచును.బ్రహ్మయనెడిఋత్విజుడుఅవమానించబడినయజమానిని ఉచ్చప్రదేశమునకూర్చుండ పెట్టవలెను.నాలుగు మూకుళ్లఅన్నము వండి,దానితో రాష్ట్రభృన్మంత్రహోమము చేయవలెను.రాష్ట్రభృన్మంత్రములేశరీరము అగును. యజమానినిఎత్తు ప్రదేశమునకూర్చుండ పెట్టుటచేబ్రహ్మ అతనినిసమానులందు ఉన్నతునిచేయుచున్నాడు.

17.అన్నము నాలుగు మూకుళ్లదికావలెను. దిక్కులునాలుగు. కావున యజమానినినాలుగు దిక్కులందుప్రతిష్ఠించినట్లగును.

18.అన్నమును పాలతోఉడికించవలెను.అందువలన బ్రహ్మఅన్నమును రుచికలిగించినవాడగును.

19.అన్నము చక్కగా ఉడుకుటకుగానుఅన్నమును అడుగునుండిపైకి కలియపెట్టవలెను.

20.పంత్రత కలిగించుటకుఅన్నమును నేతితోకలుపవలెను.

21.హుత శేషమగుఅన్నమును నలుగురుభుజించవలెను.అందువలన నాలుగుదిశలకు అగ్నియందుహోమము చేసినట్లగును.

తొంమ్మదవఅనువాకము

1. సంతానార్థిధాత్రాది అయిదు దేంకలఇష్టిని నిర్వాపము చేయవలెను.దేంకలు ఛందోరూపములు.ప్రజలు ఛందోరూపములు.కావున ఈ ఇష్టులు యజమానికిసంతానము కలిగించుచున్నం.

2. పంచదేవతలలోయజమాని ముందుధాతను స్థాపించుచున్నాడు.1. ధాత యజమానినిపత్నితో ంథునముగాచేయును. 2. అనుమతిదేవత యజమానింథునీకరణను అనుమతించును.3. రాకాదేం బీజముకలిగించును. 4. సినీవాలిసంతానమును పుట్టించును.5. కుహూదేం వాక్కునుకలిగించును.

4. పశువులనుకోరువాడు దేంకేష్టులనునిర్వాపము చేయవలెను.దేంకేష్టులు ఛందోరూపములు.పశువులు ఛందోరూపములు.కావున ఈ ఇష్టి అతనికొరకుపశువులను పుట్టించును.

యజమానితొలుత ధాతనుస్థాపించుచున్నాడు.కావున ధాత గోవులందుబీజము వేయుము.అనుమతి దేం అనుమతించును.రాకాదేం గర్భమునుకాపాడును. సినీవాలి పశువులనుపుట్టించును.కుహూదేం పుట్టినపశువులను పోషించును.

4. గ్రామస్వాంకాగోరువాడు ఈ ఇష్టినే నిర్వాపముచేయవలెను.**దేంకాశ్ఛన్దాగ్ ంసిసఖలు గ్రామశ్ఛందః**ఛందస్సుచేతనే యజమానిగ్రామమును పొందును.

యజమానిధాతను అనుమతిదేంరాకాదేం తరువాత స్థాపించిరాకాదేవత కుహూదేవతలనుస్థాపించవలెను.అందువలన ధాతమధ్యమునస్థాపించబడినవాడుఅగును. అట్లగుటచేధాత యజమానినిగ్రామమధ్యమునస్థాపించినవాడు అగుచున్నాడు.

5. దీర్ఘవ్యాధులుకలవాడు ఈ ఇష్టినే నిర్వాపముచేయవలెను.దేంకాశ్ఛన్దాగ్ ంసివై.దీర్ఘవ్యాధి కలవానినిదేంకారూపములగు ఛందస్సులేకోపించుచున్నం. ఆఛందస్సులే సంతుష్టులైఅతని దీర్ఘరోగమునునివారించుచున్నం.

ధాతృదేవతలనుదేంకల మధ్యనస్థాపించవలెను.వ్యాధిగ్రస్తుని ఉదరమధ్యమందుదోషము ఉండును. మధ్యననిలిపిన ధాత రోగగ్రస్తునిఉదరమధ్యమునందలి దోషమునునివారించును.

6. యజ్ఞముచేసియు యజ్ఞఫలములభించనివాడుఈ ఇష్టినే నిర్వాపము చేయవలెను.**దేంకాశ్ఛన్దాగ్యవై.**యజ్ఞఫలముపొందని వానిని ఛందస్సులుఅనుగ్రహించకున్నం.

అట్లయినపుడుయజమాని ధాతృదేవునిప్రథమమునస్థాపించవలెను.అట్లు స్థాపించబడినధాత యజమానినిప్రథమమునచేప్రతిష్ఠించును.అప్పుడు యజమానికియజ్ఞఫలములభించును.

7. ఒకయజ్ఞము చేసినవాడుమరొక యజ్ఞముచేయుటకుగానుఈ ఇష్టిని నిర్వాపము
చేయవలెను.దేంకాశ్ఛన్దాగ్ ంసివై.
పూర్వయజ్ఞపుఛందస్సులు కళలనుకోల్పోవుచున్నం.కావున యజమానిధాతృదేవతనునలుగురు దేంకలతరువాత చివరకుస్థాపించవలెను.అప్పుడు ధాతృదేవతనునలుగురు దేంకలతరువాత చివరకుస్థాపించవలెను.అప్పుడు ధాతృదేవుడుజరుపనున్న యజ్ఞపుఛందస్సులనుకళాహీనముకాకుండ చేయును.అందువలన యజమానికియజ్ఞఫలములభించును.

8. మేధాశక్తికొరవడినవాడు ఈ ఇష్టినేనిర్వాపము చేయవలెను.దేంకాశ్ఛన్దాగ్ ంసివై.ఛందస్సులుమేధలేని వానినిచేరుకున్నం. అందువలనధాతను ప్రథమమునస్థాపించవలెను.అప్పుడు ధాత యజమానినోటియందు ఛందస్సులనుచేర్చును.అం యజమానిని మేధావంతునిచేయును.

9. కాంతినికోరువాడు ఈ ఇష్టినే నిర్వాపముచేయవలెను.ఛందస్సులే యజమానికికాంతిని కలిగించును.క్షీరములు కాంతి అగుచున్నం.క్షీరములే అతనికికాంతిని కలిగించుచున్నం.యజమాని ధాతనుఅనుమత్యాది దేవతలమధ్యన స్థాపించవలెను.ధాత యజమానినికాంతి మధ్యమునస్థాపించినవాడు అగుచున్నాడు.

10.అనుమతి గాయత్రీఛందస్సు. రాకాదేంత్రిష్టుప్ ఛందస్సు.సినీవాలి జగతీ ఛందస్సుకుహూదేం అనుష్టుప్ఛందస్సు. ధాతవషట్కారము అగుచున్నారు.

11.రాకాదేం పూర్ణచంద్రునిపున్నం. అది శుక్లపక్షస్వరూపము.కుహూదేం చంద్రకళకనిపించని అమావాస్య.సినీవాలి చంద్రకళగల అమావాస్య. అనగాకృష్ణ చతుర్దశితోకలసిన అమావాస్యఅనుమతి దేవతశుక్లచతుర్దశితోకలసిన పున్నం. ధాతచంద్రుడు అగును.

12.వసువులు ఎనిందిమంది. గాయత్రిఎనింది అక్షరములది.కావున వసుస్వరూప. రుద్రులుపదకొండు మంది. త్రిష్టుప్పదకొండు అక్షరములది.కావున రుద్రస్వరూప.ఆదిత్యులు పన్నెండుమంది.జగతీ ఛందస్సుపన్నెండు అక్షరములుకలది. కావున ఆదిత్యస్వరూప.

అనుష్టుప్ప్రజాపతి స్వరూప. వషట్కారముధాతృదేవతాస్వరూప.

13.ఏతద్వైంకాఃసర్వాణిచ ఛన్దాగ్ ంసిసర్వాశ్చ దేవతా వషట్కారః.ఈ దేంకలు సర్వఛందస్సులగుదురు.సర్వదేవతలువషట్కారమగుదురు.

14.సర్వదేంకలకు ఒకేసారి నిర్వాపముచేసిన యజమానినిఆ దేంకలు దహించ

సమర్థులగుదురు.కావున మొదటిరెండు చరువులనుఅనుమతి, రాకా దేవులనునిర్వాపము చేయవలెను.మూడవ పురోడాశమునుధాతృదేవునకునిర్వాపము చేయవలెను.తదుపరి సినీవాలి,కుహూదేవులకుఒక్కొక్క చరును నిర్వాపముచేయవలెను.అట్లు చేసినచోవాడు యజమానినిదహింపచేయరు.యజమాని కోరికలనుతీర్చెదరు.

పదవఅనువాకము

1. ఈగృహము అగ్నికి స్థానము.గార్హపత్యాగ్ని! నీవు ఈ ఇంటికిరక్షకుడవు.
మేముగ్రామాంతరమునకువెళ్ళుచున్నాము.మమ్ము మరువకుము.గుర్తుంచుకొనుము.మాకు సుఖనివాసముకలిగించుము. మాకురోగనివారకుడవు అగుము.నిన్ను ఏ కోరికలు కోరి ప్రార్థించుచున్నామోవానిని మాకు కలిగించుము.

2. గార్హపత్యాగ్నీ!నీ సభలు సర్వార్థసాధకములు.రమణీయము.సర్వజ్ఞము. మమ్మునీవు ఆ సభలందుచేర్చుకొనుము.మాకు యోగక్షేమములుకలిగించుము. రక్షింపుము.సర్వదా శుభములుకలిగించుము.

3. అగ్నిహోత్రిఉదయము సాయంత్రముఅగ్నియందు హోమముచేయును. ఆ యజమానిఆహుతులనేఇటుకలుగా కూర్చును.

అగ్నిహోత్రికిరాత్రింబవళ్ళేఇటికలు అగుచున్నవి.

ఆహితాగ్నిప్రాతస్సాయంకాలములందుహోమము చేయుచున్నాడుఅనుటవలనఅతడు రాత్రింబవళ్ళనుఇటుకలనుగా చేసిఉపధానము చేసినట్లగును.

(అగ్నిహోత్రముచేయునపుడుఇటుకలను చతురస్రముగాకూర్చి చేయవలసిఉన్నది. గ్రామాంతరమునఅది సమకూరుకున్న ఆహుతులు,అహోరాత్రులేఇటుకలగుచున్నవి.నిత్యాగ్ని హోత్రికిఇటుకలు అక్కరలేదనిచెప్పుటయు కావచ్చును.)

4. అగ్నిహోత్రిఒకేప్రదేశమున పదిరోజులుఉన్నచో విరాట్ ఛందస్సునుఆశ్రయించవలెను.విరాట్టు దశాక్షరకదా! అతడువిరాట్టునే ఇష్టికగా చేసిఉపధానము చేసినవాడగును.ఆవిరాట్టునందే అతడుఅగ్నిష్టోమ ఫలమునుపొందును. అతనికి అగ్ని'చిత్య' అగును.

(చిత్యగ్నులుమూడు విధములు.ఉదయ సాయంత్రములందుఇటుకల మధ్యఅనుష్టించినది.ఒకటి. ఉదయ, సాయంత్రములేఇటుకలైనదిరెండవది. విరాట్‌రూపఇష్టికలు కలది మూడవది.)

5. అగ్నిహోత్రి పదిరోజులనుండిహోమము చేసినట్టిభూమి యజ్ఞభూమిఅగుచున్నది.

పదిరోజులతరువాత ఉన్న భూమియుయజ్ఞభూమి అగును.

గార్హపత్యాగ్నిరుద్రరూపుడు. గార్హపత్యాగ్నినిహోమము చేయకప్రయాణము సాగించినచోగార్హపత్యాగ్ని మండిపడును.అగ్నిహోత్రిని లేవకముందేహతమార్చును.

కావునయజమాని గార్హ పత్యాగ్నినిహోమము చేయవలెను.అందువలన అతడు

హోమభాగమువలనగార్హ పత్యాగ్నిని శాంతింపచేయును.అట్లగుటచే అతనికిమరణము కలుగదు.

6. ప్రయాణముచేయువాడు తనబండికిరెండు ఎడ్లను కట్టినపిదప గార్హపత్యాగ్ని హోమముచేయరాదు. అందువలనఅతడు ప్రయాణమైనతరువాత హోమముచేసినట్లగును.

రెండుఎద్దులను కట్టకపూర్వము హోమముచేయరాదు. అందువలనప్రయాణ ప్రస్తావనమేలేనపుడు హమముచేసినట్లగును.

కావునబండికి కుడి ఎద్దునుపూన్చి, ఎడమ ఎద్దునుపూన్చక ముందు హోమముచేయవలెను.అందువలన ఉభయదోషములు కలుగవు.గార్హపత్యాగ్నిని శాంతింపచేసినవాడుఅగును.

7. ఒకదర్విచేత హోమముచేసిన దర్విహోమముఅగును. దేవతా ప్రీతికిగానువాస్తోష్పతే ప్రతిజానీహి'అను పురోనువాక్యనుఉచ్చరించి తదుపరి'వాస్తోష్పతేశన్మయా'ఇత్యాది యాజ్యచేతహోమము చేయవలెను.

8. హోమముజరుగుచున్నప్పుడుపాత్రాది గృహోపరకరణములనుబండికి ఎక్కించినచో- రుద్రరూపుడగు గార్హ పత్యాగ్నినికూడ బండికి ఎక్కించవలెను.

అగ్నిహోత్రి అగ్ని పూర్తిగాచల్లార్చకుండప్రయాణము సాగించరాదు.ఆ ిధముగా చేయుటయజ్ఞమునుభగ్నము చేయుట,ఇల్లు తగులపెట్టుటవంటిది అగును.కావున **'అయంతేయోని'** ఇత్యాది మంత్రములచేఅరణులందు సమారోపణచేయవలెను.అరణి అగ్నికి జన్మస్థానముఅగుచున్నది. కావునఅగ్నిని అతని జన్మస్థానమునస్థాపించినట్లగును.

9. పక్షాంతరమునఇట్లు చెప్పుచున్నారు:-

అరుణులందుఆరోపించిన అగ్ని కాలిపోవచ్చును.అరణులు దొంగిలింపబడవచ్చును.

అట్లయినచోయజమాని అగ్నినిమరల ఆధానముచేయవలెను.ఆ దోషము లేకుండుటకుయజమాని అగ్నినితనయందే ఆరోపణచేసికొనవలెను.

యజమానిసహితము అగ్నికిజన్మస్థానముఅగుచున్నాడు. కావునఅగ్నిని తన జన్మస్థానమునందేస్థాపించినట్లగును.

1. అగ్నిదేవా!నీవు ిద్వాంసుడవు. గృహపతిం.యువకుడవు. నీకుహంస్సులు అర్పించువారికిదీర్ఘాయువు ప్రసాదించుచున్నావు.

2. అగ్నీ!నీవు హవ్యవాహనుడవు.జరారహితుడవు.మాకు తండ్రిం. వ్యాపించువాడవు.భాసించువాడవు.సుదర్శనుడవు. గార్హపత్యమునకుసమృద్ధ అన్నమునుమాకు ప్రసాదించుము.మాకు ఎదురుగా ిచ్చేయుము.ఎంతో దూరమునకు ినిపించుకీర్తి ప్రతిష్ఠలనుకలిగించుము.

3. సోమదేవా!నీవు ప్రియస్తోత్రవంతుడవు.అరణ్య రక్షకుడవు. మమ్ముజీంంపచేయదలచినావు.కావున మేము మరణించము.

4. దేవతలందుబ్రహ్మశ్రేష్ఠుడు.పండితులందు వాగ్విశారదుడుశ్రేష్టుడు. ిప్రులందుఋషి శ్రేష్ఠుడు. మృగములందుమహిషము, పక్షులందుడేగ, వనములందుదృఢము, కాంతిగలవృక్షములు శ్రేష్ఠములు.అట్లే సోమముపంత్రములగు కుశాదికములనుంంచుచున్నది.

5. సూర్యుడుసకలదేవతలుతన ఆధీనమునందుఉన్నవాడు. సజ్జనపాలకుడు. గొప్ప ఆదేశములిచ్చువాడు. ఆ సూర్యునిమంచిసూక్తులచేప్రార్థించుచున్నాము.

6. ఆదిత్యుడుదివ్యకాంతి పుంజములవాడు.ఆవర్తమానుడు.అమృతుడు. అతడుమానవులకు ప్రకాశముకలిగించుచున్నాడు.నరులను చూచుచుబంగారు రథమునఅవతరించుచున్నాడు.

7. రుద్రుడుఅంభాజ్యుడు.అతడు మమ్ము,మా పశువులను,మా ప్రజలను,మా గోవులను, మాసంతానమును రుద్రునివలెరక్షించుచున్నాడు.ఆ రుద్రునకు హంస్సులుఅర్పించి మేము సేంంచుచున్నాము.

8. రుద్రదేవా!నీవు కోపించకుము. మాబిడ్డలను, బిడ్డలబిడ్డలనుహింసించకుము.మా ఆయువులనుహింసించకుము.మా గోవులను హింసించకుము.మా అశ్వములను హింసించకుము.మా ీరులను వధించకుము.

మేమునీకు హంస్సులు అర్పించుచున్నాము.నమస్కరించుచున్నాము.పూజించుచున్నాము.

9. మేముబృహస్పతినికీర్తించుచున్నాము.మేము చేయుచున్నస్తోత్రవాణిఅన్నోదకములుకల్పించునట్టినదియు,ఆయువును రక్షించునదియునగుమేఘమువలెఉన్నది. స్తోత్రధ్వనులుమేఘగర్జనలవలెఉన్నవి. కొండలనుతాకి నిండుగాపారు నదులవలెసంతోషము కలిగించుచున్నవి.అవి బృహస్పతిమహిమవలెప్రకాశమానములైఉన్నవి.

10.పాషాణ ద్వారముల వంటిపాపములను బృహస్పతితొలగించినాడు. మాహవిస్సులు అందుకున్నాడు.ఆనందమున కేకలువేసినాడు. ఇంకను అతడుమా సేవలను గుర్తించినాడు.వినసొంపుగా పాటలు పాడినాడు.యతుల, ఋత్విజులస్తుతులు విని అన్నిఅడ్డంకులను తొలగించినాడు.

11.ఇంద్రా! మాకుధనములను,రక్షణలను తెచ్చిఇమ్ము. ఆ ధనముదానములకు చాలునది,

పుత్రాదులతోకూడినది, విరోధులనుసహించగలది,సదా వర్ధిల్లునదిఅగునుగాక.

12.పురుహూత ఇంద్రా!నీవు శత్రువునుధిక్కరించు వాడవు.ప్రశస్త బలశాలివి.ఈ కర్మయందు ఫలమునుకలిగించుము. కుడిచేతధనములనుతెమ్ము. మాకిమ్ము.సముద్రమంతటిప్రజకు నీవే స్వామివి.

13.సుక్రతువవగు ఇంద్రా!నీవు సోమమును సేవించుటకుగాను పుట్టినంతనే పెరిగినావు. నీవు దేవతలందుగొప్పవాడవని ఇది నిరూపించినది.

14.ఇంద్రా! నీవు స్తుతిరూపవాక్కులచే వర్ధిల్లువాడవు.సకల సవనములందుయజ్ఞయోగ్యుడవు.శత్రువును నశింపచేయువాడవు.సకల మానవులకుప్రభువువు. సకలయాగములందు ప్రార్థనీయుడవు.పశస్తుడవు.

15.మిత్రదేవుడుమానవపాలకుడు.అతని కీర్తి గొప్పది. వినదగినది.అతడు ఫలప్రదాత.యశోవంతుడు. సత్యవాదియగుమిత్రదేవుని యజామహే.

16.మిత్రదేవతసకల జనులనుఎరిగినవాడు. వారిని వారివారి పనులందు నియమించువాడు.ద్యావాపృథ్వులనుభరించువాడు.అతడు కర్మలు ఆచరించుమానవులను,రెప్పవాల్చని దేవతలనుచూచుచున్నాడు.మిత్రదేవునకుఘృతవంతమగుహవిస్సును అర్పించుచున్నాము.

17.మిత్రదేవా! నీకు సంబంధించినకర్మను అనుష్ఠించువాడుకర్మఫలయుక్తుడుఅగునుగాక.

నీరక్షణలందు ఉన్నవానికివ్యాధులు కలుగకుండునుగాక. శత్రువుచేఓడించబడకుండునుగాక.

పాపముఅతని దరికి చేరకుండునుగాక.అది దూరము నుండియేమరలిపోవునుగాత.

18.వరుణదేవా! నీకుసంబంధించినఏ కొద్ది కర్మ నైననునిత్యము ఆచరించుచున్నాము.

19.వరుణదేవా! మేముమానవమాత్రులము.అజ్ఞానము వలనదేవతల విషయమునతప్పులు చేసివుండవచ్చును.నీకు చేయవలసినకర్మను చేసి ఉండకపోవచ్చును.ఆ రెండింటి వలనకలిగిన పాపములకుగానుమమ్ము హింసించకుము.

20.వరుణదేవా! ఋత్విజులుధూర్తులయి ఉండవచ్చును.కర్మాంగమును వదలిఉండవచ్చును.సద్వ్యవహారముచేయకుండవచ్చును.మేము తెలిసికొన్ని,తెలియక కొన్నిపాపములు చేసి ఉండవచ్చును.మమ్ము వాని నుండివిడిపింపుము. నాశము చేయుము.అప్పుడు **'తేస్యామవరుణః ప్రియాసః'** -వరుణదేవా! నీవుమేము ప్రీతిపాత్రులముఅగుదుము.

శ్రీమదాంధ్రవచనకృష్ణ యజుర్వేదీయతైత్తిరీయ సంహిత
మూడవకాండమునందలినాలుగవ ప్రపాఠకముసమాప్తము.

జుష్టోవాచోభూయాసం జుష్టోవాచస్పతయేదేవివాక్ ।
యద్వాచోమధుమత్తస్మిన్మాధాఃస్వాహా సరస్వత్యై॥

అయిదవప్రపాఠకము
మొదటిఅనువాకము

1. పూర్ణయగుపూర్ణమాసి దేవతపడమటిని గెలిచినది.యజ్ఞభూమికితూర్పు పడమరలమధ్యమునుగెలిచినది. ఈ యజ్ఞమునందలి దేవతలుపూర్ణమాసి యందు అధిష్ఠించిఉన్నారు. వారు ఉత్తమమగుస్వర్గమున మాకు ముదముకలిగింతురుగాక.

అమావాస్యదేవతా! నీ మహిమవలన - చక్కనినివాసములు కల దేవతలువారి వారి హవిర్భాగములనుఅందుకున్నారు. ఆ కారణముననీవు మా యజ్ఞమునుపూర్తిచేయించుము.నీవు సౌభాగ్యవంతుడవు.మాకు ధనమును,వీరుడగు పుత్రుని ప్రసాదించుము.

2. పూర్ణమాసిదేవత మాకు మంచిగృహములుసమకూర్చునది. ఆగృహములందుమణిముక్తాదులనుచేర్చునది. కోట్లధనములు ప్రసాదించునది.సౌభాగ్యము కలిగిమాకు బలములుకలిగించునది. ఆదేవత విచ్చేయునుగాక.

అగ్నిషోములారా!మీరు స్తుతి మంత్రములచేవర్ధిల్లువారు. కర్మఫలమునుకలిగించువారు. దేవతలందుప్రథములు. ఈ యజ్ఞమునందువస్తు, రుద్ర ఆదిత్యులనుసంతోషపెట్టండి. పూర్ణమాసిఉభయదిశలను,మధ్యమునుగెలిచినది. ఆ దేవతలకుసంబంధించినహవిస్సులనుస్వీకరించండి. తదుపరిమాకు వీరుడగు పుత్రుని,ధనమును ప్రసాదించండి.

3. దేవతలు,ఋషులు అగ్నులనుఆధానము చేయదలచినారు.వారిలో ఋషులు సారస్వతహోమము చేయకనేహవిస్సులనునిర్వాపము చేసినారు.

కానిదేవతలు సారస్వతహోమములందుదర్శించినారు. వారు ఆ హోమములనుచేసినారు. అందువలనదేవతలు దర్శపూర్ణమాసయాగములను ఋషులకన్న ముందు ఉపక్రమించినారు.

4. దర్శపూర్ణమాసయాగములను ప్రారంభించదలచినవాడుముందు సారస్వత హోమములనుచేయవలెను.అప్పుడు ఎట్టి ఆలస్యములేకుండా దశపూర్ణమాసయాగములనుప్రారంభించినవాడగును.

5. దర్శపూర్ణమాసయాగములు తలపెట్టినవాడుకాలపు అనులోమ,ప్రతిలోమములనుతెలిసికొని ఆ యాగములనుఆరంభించవలెననిబ్రహ్మవాదులుచెప్పుచున్నారు.

అమావాస్యతరువాత చంద్రుడుపెరుగుచున్నవాడగును.అది అనులోమముఅగును. పూర్ణిమ తరువాతచంద్రుడు తరుగుచున్నవాడుఅగును. అది ప్రతిలోమము.

పూర్ణిమతరువాత దర్శపూర్ణయాగములనుప్రారంభించినచోప్రతిలోమకాలమునప్రారంభించినట్లగునుఅందువలన యజమానిప్రతిలోమచంద్రునివలె క్షీణించును.

6. ఆరంభణీయేష్టికిముందు సారస్వత హోమములుచేయవలెను.అమావాస్యయే సరస్వతి.కావున అనులోమకాలమునందేదర్శపూర్ణ యాగములనుప్రారంభించినట్లగును.అప్పుడు

యజమానిఅమావాస్య తరువాతఎదుగుచున్న చంద్రునివలె వర్ధిల్లును.

7. దర్శపూర్ణమాసయాగములు ప్రారంభించుటకుముందు అగ్నాఁష్ణు దేవతాకమగుఏకాదశ కపాల పురోడాశమునసరస్వతీ దేవతకునిర్వాపము చేయవలెను.సరస్వద్దేవతకుద్వాదశ కపాల పురోడాశమునునిర్వాపము చేయవలెను.

8. అగ్నియేయజ్ఞ ముఖము.కావున పురోడాశము అగ్నిదేవతాకముకావలెను. అందువలనయజ్ఞముఖమునసేహఁస్సు సమర్పించినట్లగును.అది సమృద్ధి కారకముఅగును.

ఁష్ణువేయజ్ఞమగును.కావున పురోడాశము ఁష్ణుదేవతాకము కావలెను.అందువలన యజ్ఞముఖమునసేహఁస్సు సమర్పించినట్లగును.అది సమృద్ధి కారకముఅగును.

9. సరస్వతికిచరు నిర్వాపము చేయవలెను.సరస్వద్దేవునకు ద్వాదశకపాలపురోడాశము నిర్వాపము చేయవలెను.

అమావాస్యసరస్వతీ దేఁయు, పూర్ణిమసరస్వద్దేవుడునుఅగుచున్నారు. కావునవారే వ్యవధానములేకుండ యాగమునుప్రారంభించినవారుఅగుచున్నారు. అందువలనయజమానికి

సమృద్ధికలుగును.

10.సరస్వద్దేవునకు ద్వాదశకపాలపురోడాశము వలనయజమానికి ఁథునత్వము,సంతానము కలుగుచున్నఁ.

11.అన్వారంభణేష్టియందు ఁథున గోవులనుదక్షిణగా ఁధించబడినది.అందువలన సమృద్ధికలుగుచున్నది.

రెండవఅనువాకము

1. వసిష్ఠుడుమున్నగు ఋషులుమంత్ర ఁశేషములనుతెలిసికొనదలచినారు.వారు ఇంద్రుని వద్దకువెళ్ళినారు. అక్కడవారికి ఇంద్రుడు కనిపించలేదు.వసిష్ఠుడు మాత్రముతన దివ్య దృష్టివలన ఇంద్రునిచూడ కలిగినాడు.

అప్పుడుఇంద్రుడు వసిష్ఠునితోఇట్లు అన్నాడు:

“మహర్షీనిన్ను పురోహితునిచేసికొనగల ప్రజలుజన్మింతురు. నీకు మంత్రముచెపుచున్నాను.నీవు ఇతరులకు చెప్పరాదు”

అట్లనిఇంద్రుడు వసిష్ఠునకు‘స్తోమ భాగ, నామకమంత్రములనుచెప్పినాడు. అప్పుడువశిష్ఠుని ప్రజలుపురోహితుని చేసికున్నారు.

2. ఆకారణముననే వసిష్ఠగోత్రపు వారు సోమ యాగమునబ్రహ్మగా కార్యమునిర్వహించుచున్నారు.ప్రజకు వారే పురోహితులుఅగుచున్నారు.

3. ఆదిత్యదేవా! నీవు కిరణయుక్తుడవు.దేవతలనుసంప్రీతులను చేయుటకునిన్ను స్మరించుచున్నాను.అట్లని మంత్రముచెప్పినది.

క్షయశబ్దమునకు దేవతలుఅని అర్థము. కావున హోతయజ్ఞమునందుదేవతలనేఆహ్వానించినవాడుఅగుచున్నాడు.

4. ధర్మదేవతా!నీవు ప్రాణులకు ఉపకారముచేయువాడవు.ధర్మము కొరకు నిన్నుస్మరించుచున్నాను.ధర్మమును సంతోషపరచుము.

మనుష్యులేధర్మ శబ్ద వాచ్యులు,కావున యజ్ఞముమానవుని కొరకే చెప్పబడినది.

5. ద్యులోకదేవతా!నీవు దేవతలకుఅనుకూలుడవు. నిన్నుద్యులోకము కొరకు స్మరించుచున్నాను.ద్యులోకమునసంతోషపరచుము. ఈ పృథివ్యంతరిక్షములకొరకే యజ్ఞము చెప్పబడినది.

6. వర్షదేవతా!నీవు జలముగలవాడవు. వర్షముకొరకు నిన్ను స్మరించుచున్నాను.వర్షమును సంతోషపరచుము.అందువలన వర్షముకలుగుచున్నది.

7. పగటిదేవతా! నీవు జనులనుపనులందు ప్రవర్తింపచేయుచున్నావు.రాత్రి దేవతా! నీవుజనులకు నిద్రకలిగించుచున్నావు.ిరు ఉభయులు ిథునత్వమునకుఅగుచున్నారు.

8. వసుగణపాలకా!నీవు కోరికల స్వరూపముఅగుచున్నావు. నిన్నువసువుల కొరకు స్మరించుచున్నాను.వసువులను సంప్రీతులనుచేయుము.

వసువులుఎనిఁది మంది, రుద్రులుపదకొండు మంది. ఆదిత్యులుపన్నెండు మంది''ఏ తావన్తో వైదేవాః''దేవతలు ఇంతకముందే.యజ్ఞము వారి కొరకేచెప్పబడినది.

9. పితృపాలకదేవా!నీవు బలస్వరూపడవుఅగుచున్నావు. నిన్నుపితృదేవతలకొరకు స్మరించుచున్నాను.పితృదేవతలనుసంతోష పరచుము. అందువలనదేవతలనుఅనుసరించి పితృదేవతలుకూడ సంతృప్తులు అగుచున్నారు.

10.సంతానదేవతా! నీవుపుత్రపౌత్రాదులనుకలిగించువాడవుఅగుచున్నావు. సంతానమునుసంప్రీతులను చేయుటకునిన్ను స్మరించుచున్నాను.అందువలన పితృదేవతలనుఅనుసరించి సంతానముసంతృప్తమగును.

11.పశుపాలకా! పశువులనుఅపహరించి వారినిధ్వంసము చేయువాడవు.నిను పశువులకని స్మరించుచున్నాను.పశువులను సంప్రీతలనుచేయుము. అందువలనప్రజలననుసరించిపశువులు సంతృప్తులగుచున్నః.

12.ఓషధి పాలకదేవా!నీవు ధనవంతుడవు.నిన్ను ఓషధులకొరకు స్మరించుచున్నాను.ఓషధులను సంతృప్తపరుచుము.అందువలన ఓషధులందేపశువులను ప్రతిష్ఠించినట్లగును.

13.వజ్రమా! నీవుఅభిజిత్తువు.దృఢమగు దానవు.నిన్ను ఇంద్రుని కొరకుస్మరించుచున్నాను.ఇంద్రుని సంప్రీతునిచేయుము. ఇదిసర్వత్ర జయమునకుఅగుచున్నది.

14.ప్రాణదేవతా! నీవుప్రాణములకు అధిపతిః.ప్రాణము కొరకు నిన్నుస్మరించుచున్నాను.ప్రాణములనుసంప్రీతులను చేయుము.అందువలన ప్రజలయందు ప్రాణములనుస్థాపించినట్లగును.

15.ిథునీభావమా!నీవు త్రిగుణ ప్రవర్తకుడవు.నీ వలన ిథునత్వముసిద్ధించుచున్నది.

16.జననవ్యాపారమా!నీవు సంరోహ, నిరోహములుఅగుచున్నావు. ఇందువలప్రజోత్పత్తిజరుగును.

(జననవ్యాపారముమైథునము, రతిఅగును. సంరోహముశుక్ర శోణిత సంశ్లేషము.నిరోహము అవయవఅభివ్యక్తి.)

17.ఉత్పన్న ప్రజాభిమానదేవతా!నీవు పుట్టినవారిని నిలిపి ఉంచువాడవు.పోషణమునకు సరిపడుసిరి కలవాడవు. ఇందువలనప్రజలు స్థిరపడినవారుఅగుచున్నారు.

మూడవఅనువాకము

1. అగ్నిదేవునిచేతను, గాయత్రి,త్రివృత్ ఛందస్సులచేతను, రథంతరసామము చేతను,వషట్కార వజ్రముచేతను పరకీయసేనను జయించుచున్నాను.పూర్వజులగు శత్రువులనుఅణచివేయుచున్నాను.గొలుసులతో కట్టివేయుచున్నాను.నశింపచేయుచున్నాను.

నేనుఁష్ణుస్వరూపుడనగు యజమానిని.మమ్ము ద్వేషించువారిని,మేము ద్వేషించువారలనుఅందరిని నా కాళ్లక్రిందనలిపి వేయుచున్నాను.

2. ఇంద్రునిచేతను, త్రైష్టుభ,త్రిష్టుప్ ఛందస్సులచేతను,పంచదశస్తోమముచేతను, బృహత్సామము చేతను,వషట్కార వజ్రముచేతను,పరకీయ సేనను జయించుచున్నాను.సహజాత శత్రువులనుఅణచి వేయుచున్నాను.శృంఖలలచేబంధించుచున్నాను.నశింపచేయుచున్నాను.

3. ఁశ్వేదేవతలచేతను, జగతీఛందస్సు చేతను,సప్తదశస్తోమముచేతను, వామదేవ్యసామముచేతను, వషట్కారవజ్రము చేతనుపరకీయ సేనను జయించుచున్నాను.అపరజ శత్రువులనుఅణచివేయుచున్నాను.శృంఖలలచేబంధించుచున్నాను.నశింపచేయుచున్నాను.

(శత్రువులుమూడు ఁధములవారు.1. పూర్వజులు - ఁరు తండ్రితాతల సంబంధులు.

2. సహజాతులు- ఁరు తోబుట్టులసంబంధులు. 3. అపరజలు- ఁరు పరులు - వెంటనేకార్యములు చెడగొట్టువారు.)

4. ఇంద్రా!నీ అనుగ్రహమునమా శత్రువులుమాకు ప్రతికూలురుకానట్లుగా వధించుచున్నాము.పరసేనలను ఎదిరించినిలుచు శక్తి గలవారమైనాము.

అగ్నిదేవా!నీ తేజస్సున నేనుతేజస్విని అగుదునుగాక.నీ బలము వలననేను బలవంతుడనుఅగుదునుగాక. నీ కాంతివలననేను కాంతివంతుడనుఅగుదునుగాక.

నాలుగవఅనువాకము

1. భూఁఁద యజ్ఞహననముచేయు దేవతలుఉన్నారు. అగ్నిదేవుడుమమ్ము వారినుండిరక్షించునుగాత. మేముయజ్ఞమునుసంపూర్ణముగ అనుష్ఠింతుముగాత.యజ్ఞఫలమునుపొందుదుముగాత.

భూఁఁద యజ్ఞమునుఅపహరించు దేవతలుఉన్నారు. అగ్నిర్మాతేభ్యోరక్షతుగచ్ఛేమ సుకృతోవయం.

2. ఁత్రావరుణులారా!ఁరు శ్రేష్ఠులు. రాత్రులందుఁకు యజ్ఞభాగముసమర్పించినాము. అందువలనమాకు దినమునకుపైన వెలుగొందుచున్నదియు,యజ్ఞసంబంధియు,లోకములందు మూడవదిఅగు స్వర్గము లభించినది.

3. యేదేవా యజ్ఞహనోయజ్ఞముపోఁన్తరిక్షేఅధ్యాసతే వాయుర్మాతేభ్యో రక్షతుగచ్ఛేమసుకృతోవయం.

ఒకటవమంత్రమునభూఁకి బదులుఅంతరిక్షము, అగ్నికి బదులువాయువు చేరినం.

4. సంతృదేవా!ద్యావాపృథ్వుల మధ్యనీకు సంబంధించినరాత్రులు ఉన్నం.అంమాకు దేవతలనుఅందించునట్టిం.మేము ఆ రాత్రులందుకర్మలు చేయుచున్నాము.అందువలన గృహమునఉన్న భృత్య,పుత్ర సహితులమైస్వర్గ సుఖములు అనుభంంతుముగాక.

5. యేదేవా యజ్ఞహనోయజ్ఞముషో దివ్యధ్యాసతే సూర్యో మాతేభ్యోరక్షతు గచ్ఛేమసుకృతినో వయం.

సూర్యుడు,దిం తప్ప మంత్రము3 వంటిదే.

6. అగ్నీ!ఉత్తమ హంస్సునునీవు ఇంద్రునకు అందించినావు.ఆ హంస్సుతోనే ఈ యజమానినివర్థిల్లచేయుము.ఇతనికి తనవారిలోఆధిక్యత కలిగించుము.

7. మూడులోకములందునుయజ్ఞమునునాశనము చేయువారును,యజ్ఞమునుఅపహరించువారునుఅగు దేవతలుఉంటున్నారు. అట్లేయజమాని యజ్ఞములందుఇచ్చిన దక్షిణలనుఅపహరించువారు,అతని గ్రహ చమసాదులకుభంగము కలిగించువారువున్నారు.

8. "యే దేవా యజ్ఞహనఃపృథివ్యా మధ్యాసతేయే అన్తరిక్షే దింత్యామహే" అను మంత్రమువలన యజమానిఈ లోకములను దాటిపోవుచున్నాడు.గృహపశుసమేతుడైస్వర్గమునకు చేరును.

9. సోమయాగముచేసిన యజమానినుండి దేవతలును,యజ్ఞమునుతొలగిపోవును. అందువలనయజమాని అగ్ని దేవతాకమగుపంచకపాల పురోడాశయుతఉదవసానీయమనుకర్మను నిర్వాపము చేయవలెను.అగ్ని సర్వదేవతా స్వరూపము.యజ్ఞము పంచసంఖ్య కలది. అందువలనయజమానికి దేవతలును,యజ్ఞమునులభించుచున్నం.

10.అగ్ని గాయత్రీ ఛందస్సంబంధి.గాయత్రీ ఛందస్సుకలయజమాని ఉదవసానీయకర్మను పంచకపాలపురోడాశముగా నిర్వాపము చేసినచోఅగ్ని గాయత్రీ ఛందస్సునుండి ండదీసినవాడుఅగును.

గాయత్రీఛందస్సు ఎనింుదిఅక్షరములది. అట్లగుటచేఅష్టాకపాల పురోడాశమునునిర్వాపము చేయవలెను.అందువలన యజమానిఅగ్నితో గాయత్రీ ఛందస్సును

కూర్చినవాడగను.అందువలన అతనికిసమృద్ధి కలుగును.

11.ఉదవసానీయము నందలిహంస్సునకు సంబంధించినయాజ్యాను వాక్యలుపంచసంఖ్య కలంఅగుచున్నం. యజ్ఞము1. ధానాః 2. కరమ్భః 3.పరివాపః 4. పురోడాశః 5. పయస్యాఅను పంచసంఖ్య గలది.కావున యజమానినుండి యజ్ఞముతొలగిపోవుటలేదు.

(సోమయాగమువలన తొలగిపోయిన దేవతలు,అగ్ని మరల చేరుటను10, 11 మంత్రములందుంవరించినాడు.)

అయిదవఅనువాకము

1. సూర్యదేవుడుయజ్ఞంఘాతకులగుదేవతల నుండిమమ్ము రక్షించునుగాత. వాయుదేవతఅంతరిక్షమున ఉన్నయజ్ఞంఘాత దేవతలనుండిమమ్ము రక్షించునుగాత. అగ్నిదేవతంరోధులగు దేవతలనుండి మమ్మురక్షించునుగాత. సోమదేవా!సక్షః , శూషః సంతః , ంశ్వచర్షణేఅను నామములచేనిన్ను సేంంతుము.సూర్య, వాయు, అగ్ని నామములతోకూడ నిన్ను సేంంతుము.

2. యజమానినగునేను పరభాగమునందుపాత్రను ఉంచుచున్నాను.అపరభాగమునందుపాత్రను ఉంచుచున్నాను.ఈ అదిత్య గ్రహపుతేజస్సుచే చీకట్లనుపోగొట్టినాను. అంతరిక్షమునన్ను తండ్రివలె పాలించునుగాత.నేను సూర్యుని ఉభయతఃదర్శించినాను. నేనునావారియందు అధికుడనుఅగుదునుగాక.

3. ఆదిత్యగ్రహముసముద్రమంతటిది.ప్రజాపతి ఆదిత్యునిసాగరపర్యంతము వ్యాపింపచేయునుగాత.అంతరిక్షమందంతటనువ్యాపింపచేయునుగాత.ఇంద్రుడు ఈ గ్రహమునుపొదుగువలె నిండుదిచేయునుగాత.మరుత్తులు వర్షముకలిగించునుగాత.

4. ఆదిత్యదేవా!ఈ నేలను బాగుగా తడుపుము.దివ్యమగు మేఘమునుభిన్నము చేయుము.దిఁయందున్నజల సమృద్ధినిమాకు అందించుము.నీవు సమర్థుడవు.మేఘము నీటి తిత్తివలెఉన్నది. దానిని ఁప్పుము.

5. ఆదిత్యుడుపశువులకు కారణమగుదేవత. అగ్ని క్రూరుడు.కావున ఓషధులనుఅగ్నియందుంచి అదిత్యగ్రహమునుహోమము చేయవలెను.అందువలన క్రూరమగుఅగ్నివద్దనుండిపశువులను అంతర్ధానముచేసినట్లు అగును.అంతేకాక ఓషధులందుపశువులను స్థాపించినట్లగును.

6. ఆదిత్యగ్రహముయజ్ఞముతెలిసినది.ఎంతో ప్రకాశించుచున్నది.ద్యులోకపు పై భాగమునందలిస్వర్గమార్గమునుఁస్తరింపచేయునది.

అగ్నీ!నీవు స్వర్గఫలమునుఇచ్చువాడవు. దేవదూతవు.హవ్యవాహనుడవు.హఁస్సులందుకొనిఆ స్వర్గ మార్గముననేపోవుచున్నావు.

7. అగ్నీ!నీకు సంబంధించినసమస్త సఁధలుజ్వలించుచున్నఁ.ఆ జ్వాలలే

భూలోకమందును,యజ్ఞభూఁయందును,సూర్యుని యందునువెలుగులు కలిగించుచున్నఁ.ఆ వెలుగులన్నియుఘృతాహుతులందుచేరునుగాత. యజమానిదేవతలనుకోరుచున్నాడు. వారు అతనికిసుఖములు ప్రసాదింతురుగాక.

8. యూపస్తంభమా!బృహస్పతినిన్ను ధనముకొరకు యజమానికి వప్పగించినాడు.నీవు యజమానినగునాకొరకు అనుభవయోగ్యమును,అశ్వములతో కూడినదియునగు ధనపుష్టినికోరుచుండుము.

1. యజమానపత్నీ!నిన్ను క్షీరము, ఆజ్యమునిఁత్తము త్రాటితోకట్టుచున్నాను.ఓషధుల కొరకు, జలముకొరకు బంధించుచున్నాను.సంతానము నిఁత్తముఈ కర్మయందు బంధించుచున్నాను.మాకు అన్నము ప్రసాదించుటకుయజమానపత్నిదీక్ష వహించునుగాక.

2. యజమానపత్నిపత్నీశాలనుండివెడలవలెను.యజ్ఞవేది యందుఅధివసించవలెను.

3. నేనుయజమానపత్నిని.యజమాని ఆనుకూల్యమునుకోరుచున్నాను. నా స్థానమునకూర్చొనుచున్నాను.

4. నేనుసంతానవతిని. ధర్మపత్నిని.ఎవరిచేత తిరస్కరించబడనిదానను. అగ్నీ! నీవుశత్రునాశకుడవు.నిన్ను ఎవరును తిరస్కరింపజాలరు.నీ దగ్గర కూర్చొనుచున్నాను.

5. మంచిజ్ఞానము గలసఁతారూపమగు వరుణపాశమునన్ను బంధించినది.నేను దానిని ఁప్పివేయుచున్నాను.అందువలన పుణ్యఫలమగుపరమేశ్వరుని స్థానమునందుభర్తతో కూడి సుఖములుసంపాదించుచున్నాను.

6. యజమానపత్నీ! శాలముఖీయస్థానము నుండి'వన్నేజనీ' జలముతెచ్చుటకు వెడలుము.

యజ్ఞప్రేరకుడగుఅగ్ని నిన్ను అనుమతించినాడు.ప్రోత్సహించినాడు.భూమి నీకు దారిని ఇచ్చునుగాత.ఉపద్రవకారియగు దేవతనిన్ను విడిచినాడు.అందువలన 'యువతి'అను సార్థకనామముకలదానవు అయినావు.నేష్టనగు నన్నుబాధించకుము.

7. వన్నేజనిజలములారా! వసువులు,రుద్రులు, ఆదిత్యులు,విశ్వేదేవతలకొరకు మిమ్ము అందుకొనుచున్నాము,యజ్ఞము కొరకునునిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

8. వన్నేజనిజలములారా! వసువులు,రుద్రులు, ఆదిత్యులు,విశ్వేదేవతలు,యజ్ఞము కొరకు మిమ్ము ఉంచుచున్నాను.

9. అగ్నీ!నీవు విశ్వాత్మకుడవు.విశ్వవంతుడవు. బలవంతుడవు.నీ అనుగ్రహమునయజ్ఞమునునిర్వహించుచున్నట్టినేను అనేక వీర్యములనునా పత్నియందు స్థాపించుచున్నాను.

10.ఈ యజ్ఞము దేవతలనుచేరునుగాక. ప్రకాశించునట్టిజలములు ఈ యజ్ఞమునుదేవతలకు స్పష్టముగావరించినది. యజమానిసోమాభిషవముచేసినాడు. ఆహుతులుఅర్పించినాడు. వాని వలనయజమానికి సముద్రమంతటిస్వర్గఫలము లభించునుగాక.

వాయుదేవునిప్రేరణ వలనఫలప్రదములగుస్తోత్రములనుఋత్విజులుఉచ్చరించినారు.

ఏడవఅనువాకము

1. వపట్కారముగాయత్రి శిరమునుఛేదించినది.గాయత్రి శిరస్సు నందలిరసము రాలినది. రాలినరసము భూమియందుప్రవేశించినది.ప్రవేశించిన చోటఖదిర - చంద్రచెట్టు - ఏర్పడినది.చంద్రతో చేసినస్రువమును ఉపయోగించినవాడుఛందస్సుల రసముచేతనే

అవదానముచేసినట్లు అగును.అతని ఆహుతులురససహితములుఅగును. కావున స్రువముచంద్ర కర్రచేచేసినది కావలెను.

2. సోమముఈ లోకమునుండి ద్యులోకమునకుచేరినది. గాయత్రిఆ సోమమును గుంజుకొనెను.అప్పుడు దాని ఆకు రాలినది.ఆ తెగిన ఆకు మోదుగుచెట్టు అయినది.ఆకునుంచి పుట్టినందునదానికి 'పర్ణవృక్షము' అనుపేరు కలిగినది. మోదుగుతోచేసిన జుహువుచేహోమము చేయవలెను.అందువలన ఆహుతులుసౌమ్యములగును.యజమాని సమర్పించుఆహుతులుదేవతలకు ఇష్టమగును.

3. దేవతలుబ్రహ్మజ్ఞానముగురించి చర్చించినారు.ఆ చర్చను పర్ణవృక్షము- మోదుగుచెట్టు- విన్నది. అందువలనఆ చెట్టును 'సుశ్రవన్'అను పేరు కలిగినది.

పలాశముతోచేసిన జుహువుగల యజమానినిందా వాక్యములనువినడు.

4. పలాశముబ్రహ్మ. మరుత్తులువైశ్యరూపులు. అన్నముమారుతము. ఏ యజమానిజుహువుపాలాశము అగునో అతనిఉపభృత్తు అశ్వత్థసంబంధికావలెను. అందువలనయజమానికి జుహురూపబ్రహ్మచేఇంద్రూపాన్నము లభించును.అంతేకాక బ్రాహ్మణులనువైశ్యులందు చేర్చినట్లగును.

5. పర్ణవృక్షమురాజ్యమగును. రావిచెట్టుఇంద్రూప అగును. జుహువుపాలాశము, ఉపభృత్తుఅశ్వత్థి అయినచో బ్రహ్మరూపరాష్ట్రమును అశ్వత్థరూపవిట్టునందు స్థాపించినట్లగును.

6. ప్రజాపతిహోమము చేసినాడు.ఆ ఆహుతులుపడినచోట ంకంకత- పుల్లవెలగ - చెట్టుపుట్టినది. అతడుఆ చెట్టునుండియేప్రజలను సృష్టించినాడు.ఏ యజమాని యొక్క 'ధృవము' ంకంకతసంబంధి అగునో అతనిఆహుతులుప్రతిష్ఠితములుఅగును. అతనికి నిశ్చయముగాసంతానము కలుగును.

7. ఖాదిత,పలాశ, అశ్వత్థ, వైకంకత్వమేస్రుక్కుల రూపము. ఏ యజమానిఈ రూపస్రుక్కులు వాడునోఅతనికి సమస్త రూప పశువులుకలుగును. అతనికి ంరుద్ధరూపసంతానము కలుగదు.

ఎనింుదవఅనువాకము

1. దధిగ్రహమా!నిన్ను మట్టిపాత్రచేగ్రహించుచున్నాను.నీవు నైపుణ్యమునుపెంచుదానవు. పూర్వముప్రజాపతిచేఇవ్వబడిన దానవు.జ్యోతిష్మంతవు.జ్యోతిష్మంతుడగుప్రజాపతి కొరకు నిన్నుగ్రహించుచున్నాను.

దేవతలందుఅగ్నియే జిహ్వాగాగలవారున్నారు. ఋతమునుకోరువారున్నారు. ఇంద్రుడేఅధిపతిగా గలవారుఉన్నారు. వరుణుడురాజుగా కలవారలుఉన్నారు. గాలి మేతరులుఉన్నారు. పర్జన్యుడేప్రాణముగా కలవారుఉన్నారు. వారందరి కొరకు నిన్ను

గ్రహించుచున్నాను.

దింకొరకు నిన్ను గ్రహించుచున్నాను.అంతరిక్షము కొరకు నిన్నుగ్రహించుచున్నాను.భూలోకము కొరకునిన్ను గ్రహించుచున్నాను.

2. ఇంద్రా'ద్విషత్' శత్రువుయొక్క మనసునునశింపచేయుము.'జిజ్యా సత్' శత్రువుమనసున నశింపచేయుము.'అరాతీయత్' శత్రువుమనసును చంపుము.

(1.ద్రవ్యమునుఅపహరించువాడు'ద్విషత్' 2. మరణముకోరువాడు 'జీజ్యాసత్'దానముచేయనీయనివాడు'అరాతీయత్'.)

3.

దధిగ్రహమా!జ్యోతిష్మన్తమ్జ్యోతిష్మంతమైన,**త్వా**=నిన్ను,**ప్రాణాయ**=ప్రాణమునకై**జుహోంు**=హోమముచేయుచున్నాను.

త్వావ్యానాయ జుహోంు.

త్వాసతే - సత్పురుషునికొరకు **జుహోంు.**

ఏ ప్రజాపతినుండి ప్రజలుదుఃఖరహితులైపుట్టినారో, ఎవడుసంపదలు ప్రసాదించువాడో,ఎవడు జ్యోతిష్మంతుడోఅట్టి ప్రజాపతికొరకు త్వా **జుహోంు.**

తొంున్మదవఅనువాకము

1. ఆద్వర్యుడును,యజమానియు సోమయాగమునందుఏ దేవతకు అంతరాయముగలిగింతురో ఆ దేవతకుఅపరాధము చేసినవారుఅగుదురు. ఆ దోషపరిహారమునకుగాను ప్రజాపతి దేవతాకమగుదధి

గ్రహమునుగ్రహించవలెను.ప్రజాపతి సర్వదేవతాస్వరూపుడు అగును. అందువలనదేవతలనుఅందరు సంప్రీతులనుచేసినట్లు అగును.

2. గ్రహములందుదధిగ్రహమునకుప్రాముఖ్యత కలదు.కావున ఏ యజమానికొరకు ఈ దధిగ్రహముగ్రహించబడుచున్నదోఅతనికి ప్రాముఖ్యతకలుగుచున్నది.

3. ప్రజాపతిదేవతాకగ్రహము.సర్వదేవతా స్వరూపముఅగును. ఏ యజమానికొరకు ఈ గ్రహముగ్రహించబడుచున్నదోఅతనికి సకల ాధపశువులు కలుగుచున్నా.

4. 'జ్యోతిష్మన్తమ్'అని చెప్పుట వలనయజమాని సజాతీయులలోకాంతిమంతుడు అగుచున్నాడు.

5. అగ్నిజిహ్వలుమొదలగు దేవతలనుగురించి చెప్పబడుటవలన దధిగ్రహమునుసకల దేవతలకొరకు అందుకున్నట్లుఅగుచున్నది.

6. శత్రువుమనసున చంపుటనుగురించి చెప్పుటవలనశత్రువును నిర్మూలించుచున్నానుఅన్నట్లు అయినది.

7. 'ప్రాణాయత్వా'అని చెప్పుట వలనదధి గ్రహమునుయజమాని ప్రాణాదులందుస్థాపించుకున్నట్లుఅయినది.

8. ప్రజాపతిసర్వదేవతా స్వరూపుడు.అతని కొరకు దధిగ్రహమునుగ్రహించుచున్నాను.

అట్లనిచెప్పుటవలనసకల దేవతలకుహోమము చేసినట్లయినది.

9. తేజస్సుకోరువాడు ఆజ్యగ్రహమునుపట్టుకొనవలెను.ఆజ్యమే తేజస్సు.అందువలన యజమానితేజస్వంతుడగును.

బ్రహ్మవర్చస్సుకోరువాడు సోమగ్రహమునుపట్టుకొనవలెను.సోమమే బ్రహ్మవర్చస్సు.కావున యజమానిబ్రహ్మవర్చస్సుకలవాడు అగుచున్నాడు.

పశువులనుకోరువాడు దధిగ్రహమునుచేకొనవలెను.దధి రసస్వరూపము. పశువులుక్షీరాది రసస్వరూపలు. కావునయజమానికి క్షీరాదిరసస్వరూపలగు పశువులుకలుగుచున్నా.

పదవఅనువాకము

1. అతిగ్రాహ్యగ్రహమా!అయిదుపాత్రలందుతీసికున్న రసములన్నియునీయందు భద్రముగాఉన్నా. ఋత్విజులునీయందు క్రతువునుపూర్తి చేయుచున్నారు.నీవు ఈ రుచికరమగుదానిని మరింత రుచికరముగాచేయుము. **"మధుమధునా % భియోధి"**మధువునుమధువుతో కలుపుము.

మధురసమా!నిన్ను మట్టిపాత్రలోనికితీసికొనుచున్నాను.ప్రజాపతికి ప్రియమగునిన్ను మధ్యమపాత్రయందు ఉంచుచున్నాను.ఇది నీకు స్థానమగును.నిన్నుప్రజాపతి కొరకు ఇచటస్థాపించుచున్నాను.

2. సోమోన్మాన- సోమమును కొలుచునట్టి- ప్రాణగ్రహములనుఅందుకొనవలెను.గ్రహములుఇన్ని మాత్రమే.ఇా స్తోమములు అగుచున్నా.ఛందస్సులు అగుచున్నా.పృష్ఠములు అగుచున్నా.దిశలు మున్నగునాకూడ అగుచున్నా. కావునయజమానికి అా అన్నియులభించుచున్నా.

3. పూర్వముబ్రాహ్మణులుఈ ప్రాణగ్రహములనుదర్శించినారు. అందువలనవారు ప్రముఖులుఅయినారు. సకల దిశలనుజయించినారు. కావునఈ ప్రాణగ్రహములనుచేపట్టినయజమాని ప్రముఖుడుఅగును. సకల దిశలనుజయించును.

4. ఈప్రాణగ్రహములనుఅయిదు మారులు అందుకొనవలెను.పైదిక్కు సహితముగాదిశలు అయిదు కావునయజమాని సకలదిశలందు వర్ధిల్లుచున్నాడు.

5. ప్రాణగ్రహములుగ్రహించినపుడుతొ్మ్మది సోమాంశువులుగ్రహించినట్లగును.నరునకు నవరంధ్రములందుప్రాణముండును.కావున యజమానియందు తొ్మ్మది ప్రాణములుస్థాపించినట్లగును.

6. ప్రాయణీయాహస్సునందును,ఉదయనీయాహస్సునందునుప్రాణగ్రహములనుపరిగ్రహించవలెను.ప్రాణ గ్రహములుప్రాణరూపములేఅగును. అట్లగుటచేసంవత్సర క్రతువునుప్రాణముల చేతనేప్రారంభించి ప్రాణములచేతనే పూర్తి చేసినట్లగును.

(సంవత్సరక్రతువున ప్రాణనీయముప్రథమాహస్సు,ఉదయనీయము చరమాహస్సుఅగును.)

7. సంవత్సరక్రతువుపన్నెండురోజులది.అందు పదవరోజునప్రాణగ్రహములనుగ్రహించవలెను.ప్రాణగ్రహములుప్రాణములు అగును.వానికి వాయు దేవ్యసామముస్థానమగును. ఆ సోమలోపమువలన ప్రాణములకుచ్యుతి ఏర్పడుచున్నది.అందువలన ప్రజలు

ప్రాణములుకోల్పోవుచున్నారు.కావున పదవరోజునప్రాణగ్రహములనుగ్రహించుటవలన ప్రజలుతమప్రాణములనుపోగొట్టుకొనరు.

పదకొండవఅనువాకము

1. ఋత్విగ్యజమానులారా!జాతవేదియగుఅగ్నిదేవుని ప్రకాశమునుమనసునందు నిలుపుకొనండి. వర్థిల్లచేయండి.అగ్నిదేవుడు మనలనుఅనుగ్రహించునుగాక.మన హఀస్సులనువహించునుగాక.

2. అగ్నిదేవతలనుఅభిలషించువాడు.హోమనిష్పాదకుడు.రథము వంటివాడు.యజమానులచేఎదురేగి ఆహ్వానించబడువాడు.కిరణముల కలవాడు.అట్టి అగ్ని యజ్ఞముకొరకు ఉత్తర వేదికి కొనిపోబడుచున్నాడు.

అగ్నిస్వయముగా యజమానియొక్క భక్తినిగ్రహించుచున్నాడు.

3. ఉత్తరవేది యొద్దకుకొనిపోబడుచున్నఈ అగ్ని పుట్టుకతోనే అమృతముసేఀంచినాడు.

ఆట్లయ్యుమరింత వర్థిల్లకోరుచున్నాడు. అతడుజీఀతములనునిలుపగల సమర్థుడగును.అట్లయ్యు మరింతసమర్థుడు అగుచున్నాడు.

4. ఆహవనీయస్థానము గోరూపయగు'ఇడ' పదమువంటిదియు,నాభివంటిదియుఅగును. నిన్ను - హఀస్సువహించుమని- అట్టి ఆహవనీయస్థానమున స్థాపించుచున్నాము.

5. ఆహవనీయస్థానము గొంగడివలెమెత్తనిది. పిట్టగూడువలె భద్రమైనది.ఘృతవంతము.అగ్నీ! దేవతలలోముఖ్యుడవగునీవు ఆహవనీయముననిలుపుము. యజమానికొరకు యజ్ఞమునుచక్కగా పరిసమాప్తి చేయించుము.

6. అగ్నీ!నీవు హోమ నిష్పాదకుడవు.అభిజ్ఞుడవు.ఆహవనీయస్థానమున ఆసీనుడవగుము.యజ్ఞమునుపుణ్యకర్మకు యోగ్యమగుస్థానమును స్థాపించుము.దేవతలనుఅభిలషించు నీవువారిని హంస్సులచేయజించుము.
యజమానికిమహదాయువునుకలిగించుము 'భృహద్యజమానేవయో ధా: ".

7. అగ్నిహోత.స్థానగ్రాహి. దీప్తిమంతుడు.హంద్రాత. కుశలుడు.హింసితముకాని కర్మయందు బుద్ధినిలిపినవాడు. మంచినివాసము కలిగించువాడు.వేలకొలది హంస్సులనుపోషించువాడు. పంత్రజిహ్వుడు.అతడు హోమనిష్పాదకమగు ఉత్తరవేదియందుస్థిరపడినాడు.

8. అగ్నీ!నీవు దేవదూతవు.మమ్ము పాలించువాడవు.కర్మ యోగ్యుడవు.ంచ్చేయుము. మాయాగమును ప్రవర్తింపచేయుము. మాసంతానము వర్థి ల్లవలసిఉన్నది. అందుకు ప్రమాదము

కలిగించకుము.దేవతలకు హంస్సులుఅర్పించుము. మమ్ముపాలించుటకు అప్రమత్తుడవైఉండుము.

9. సంతాదేవా!నీవు నివారించదగినఆటంకములను నివారించగలవాడవు.నిన్ను చేరుటకుసంకల్పించినాము.అందు కొరకు సర్వదా రక్షకుడగుఅగ్నిని ప్రార్థించు చున్నాము.

10.ద్యావాపృథ్వులు మహత్తరములు.అం ఈ యజ్ఞమునురక్షించునుగాక. మమ్ముపూర్తిగా పోషించునుగాక.

11.అగ్నీ! అథర్వమహర్షినిన్ను తామరాకు ంఁదమథించినాడు. అందువలనతామరాకు తలవలెప్రధానము అయినది.అది సకల జగత్తులనునిర్వహించుచున్నది.

12.అథర్వపుత్రుడు దధ్యంగుడునిన్ను ప్రజ్వలింపచేసినాడు.నీవు శత్రుహంతవు.అసురుల త్రిపురములనుదహించినావు.

13.అగ్నీ! నీవు తస్కర సంహారకుడవు.యుద్ధములందుధనమును జయించువాడవు.నిన్ను శ్రేష్టుడగుపాథ్య మహర్షిచక్కగా ప్రజ్వలింపచేసినాడు.

14.శత్రుహంతకుడును,సర్వయుద్ధములందుధనంజయుడునుఅగు అగ్ని ఆంర్భంంచినాడు.ఈ ంషయము ప్రాణులన్నియుముచ్చటించునుగాక.

15.హంస్సులనుఆరగించు అగ్నీ - పసిపాపను చేతులందువలె- పాత్రయందు పట్టుచున్నారు.అదిగో హింసకుడగుఅగ్నిని మనముందేదర్శించుచున్నాము.

16.ఋత్విజులారా!దేవతలకు హంస్సుచేర్చువాడును,ధనజ్ఞాతయు,దీప్తిమంతుడునుఅగు అగ్నిని వర్థి ల్లచేయండి.అగ్ని ంచ్చేసి తనస్థానమును అలంకరించవలెను.

17.ఋత్విజులారా!ఇప్పుడు పుట్టినఅగ్ని గృహపాలకుడు.ఇష్టుడు. సుఖస్వరూపుడు.అతనిని పూర్వము అగ్నియందుశయనింపచేయండి.

18.అగ్ని ంద్వాంసుడు. గృహపతి.నిత్య తరుణుడు.హవ్య వాహకుడు.జుహ్వాస్యుడు.అతడు పూర్వపు అగ్నితో కలిసినాడు.మరింత మండుచున్నాడు.

19.నవాగ్నీ! నీవు ంప్రుడవు.ంనాశరహితుడవు.ంత్రుడవు. ంప్రుడు,అంనాశ్యుడు, ంత్రుడగుపూర్వాగ్నితో కలసి ఎంతో ప్రజ్వలించుచున్నావు.

20.అగ్ని సుక్రుతవు. యుద్ధనేత,యజమానులుగృహములందుఅన్నము కలిగించువాడు.ఋత్విజులారా!అట్టి అగ్నిని శోధించండి.

21.యజమానులుదేవత్వమునుకోరుచున్నారు. వారు నూతనాగ్నిని,పూర్వము అగ్ని పూజించినారు.

తానిధర్మాణిపథమాన్యాసన్ ।

తేననాకం మహిమానఃసచన్తే యత్రపూర్వే సాధ్యాః సన్తి దేవాః॥

ఉభయఅగ్నులు కలసిన కర్మలుప్రధానములుఅయినవి. స్వర్గమునందుపూర్వయజమానులుసాధ్యఫలోపేత దేవతలైఉంటున్నారు. అట్లేమహిమాన్వితులగుయజమానులుస్వర్గము ను అనుభవించుచున్నారు.

దాశరథిలక్ష్మణాచార్య బుచ్చమాంబలపౌత్రుండును, విద్యాన్వేంకటాచార్య వేంకటాంబలపుత్రుండును, ఆంధ్రపదేశ్ఆస్థానకవి డాక్టర్ దాశరథికృష్ణమాచార్య అనుజుండును,కమలానామ్ని ధర్మపత్నీసమేతుండును, శ్రీ మద్రామాయణ,సీతాచరిత, శ్రీ మహాభారత,శ్రీ మద్భాగవతరచయితయు, "చిల్లరదేవుళ్ళు""మోదుగుపూలు" "మాయజలతారు""జనపదం" "రానున్నదిఏది నిజం?" "శరతల్పం""మానవత" "పావని"ఇత్యాది నవలాకారుండునయిన దాశరథిరంగాచార్య విరచిత శ్రీ మదాంధ్రవచన కృష్ణయజుర్వేదీయతైత్తిరీయ సంహితయందలి మూడవకాండము సమాప్తము.

ఓంశాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః

యస్యనిః శ్వసితం వేదాః యోవేదేభ్యో % ఖిలంజగత్ ।
నిర్మమేతమహం వన్దే విద్యాతీర్థ మహేశ్వరమ్॥

నాలుగవకాండము

మొదటిప్రపాఠకము

మొదటిఅనువాకము

1. సవితతొలుత మనస్సునుఅగ్నిచయన విషయమునలగ్నము చేసినాడు.ఇష్టకల విషయజ్ఞానమునువిస్తరింపచేసినాడు.చీయమాన అగ్నినిఫలసహితకర్మలను వెల్లడించుదానిగా నిశ్చయించినాడు.అట్లు నిశ్చయించి అగ్నినిభూమి పైదకు తెచ్చినాడు.

2. ఇంద్రియములుచపలములు.అవి స్వర్గప్రాప్తికై ఉద్యమించినవి.సవిత ఇంద్రియములనుఇతర విషయములందుప్రవర్తించకుండనియంత్రించినాడు.వానికి ప్రేరణ కలిగించుచున్నాడు.కావున ఇంద్రియములుచయన కర్మయందుచీయమాన అగ్నినిప్రకాశింప చేయుటకుసిద్ధమైనవి.

3. సవితాదేవతమా మనసులనునియంత్రించుచు,ప్రేరణ కలిగించుచుండగాస్వర్గమునందు కీర్తించబడుచున్న అగ్నినిసాధించు శక్తి కలవారముఅగుదుముగాక.

4. అగ్నిచయన కర్తకు సంబంధించినఋత్విజులుముందు తమ మనసులనుఁషయముల నుండిమళ్ళించుచున్నారు.మనసును సావధానముచేసి కొనుచున్నారు.ఇష్టకాది ఁషయజ్ఞానమునుఅర్జించుచున్నారు.

ఋత్విగ్యజమానులమనసును ఎరిగినవాడుఒక్కడే - అతడు సఁతాదేవత, వేదములందుసఁతా దేవతయేగొప్పగా స్తుతించబడినాడుకదా!

5. యజమానిదంపతులారా! అగ్నిచయనమనుకర్మను పూర్వ మహర్షులుఅనుష్ఠించినారు. దానినిఁ కొరకు చేయుచున్నాను.అది జరిగినంతఆకసమున సూర్యకిరణములవలెయజమాని

యశస్సుభూఁఁద వ్యాపించును.దేవతలు తమనిఅగు దివ్యస్థలములందుఉన్నారు కదా! వారు సహితముయజమాని కీర్తినిఁనుచుందురు.

6. అన్యదేవతలుసఁత మహిమలనుఅర్చించుచున్నారు.అతనిని అనుసరించుచున్నారు.

సఁతభూఁ యందలిపరమాణువులనులెక్కించి నిశ్చయించినాడు.అట్టి సఁత తనమహిమచేవ్యాపించినాడు.

7. సఁతృదేవా!మాకు సౌభాగ్యముకలుగునట్లు ఈ యజ్ఞమునకును,యజ్ఞపతికిని ప్రేరణకలిగించుము. గంధర్వులుమా మనస్సులనుపావనము చేయుదురుగాక.బృహస్పతిమా వాక్కును మృదువుగాచేయునుగాక. మనసునునిలుపునుగాక.

8. సఁతృదేవా!మేము చేయుచున్నఈ యజ్ఞము దేవయుక్తము.యజమానిని గ్రహించునది.సత్రమును గెలుచునది.ధనమును గెలుచునది.స్వర్గమును కలిగించునది.ఈ అగ్నిచయన యజ్ఞమునుజరిపించుము.

9. అగ్నీ!ఋక్కుచేత సోమమునవర్ధిల్లచేయుము.గాయత్రిచే రథంతర,బృహత్ సామములనువర్ధిల్లచేయుము.

10.అభ్రీ! నాకు సఁతృదేవతప్రేరణ కలిగించుచుండగాఅశ్వినుల బాహువులతోనుపూషహస్తములతోను,గాయత్రి ఛందస్సుచేకూడిన వాడను అగుచుఅంగిరస ఋషులవలెనిన్ను పట్టుచున్నాను.నీవు త్రవ్వుకోలవు.శత్రువులు లేనిదానవు. అంగిరసుల వలెభూఁ నుండి మట్టినిఅగ్ని కొరకు త్రవ్వుము.

11.అభ్రీ! నీవు త్రవ్వుగోలవు.శత్రురహితవు.నేను త్రిష్టుప్ఛందస్సు కలవాడనుఅయినాను. నిన్ను అంగిరసఋషుల వలెగ్రహించుచున్నాను.

12.అభ్రీ! నీవు భరించగలదానవు.శత్రురహితవు.నిన్ను పట్టి అగ్నికితగిన మట్టినిత్రవ్వగలవారముఅగుచున్నాము. నేనుజగతీ ఛందస్సుకలవాడను అయినాను.అంగిరస ఋషులవలెనిన్ను గ్రహించుచున్నాను.

13.సఁతాదేవత బంగారుఅభ్రిని చేతపట్టి పోషించినాడు.అందువలన నిత్యముప్రకాశించు చుండుము.అగ్నికొరకు గాను మట్టిత్రఁ్వ తీయుము.నేను అనుష్టుప్ ఛందస్సుకలవాడను అయినాను.**'ఆదదే% అంగిరస్వత్'**

రెండవఅనువాకము

1. పూర్వమహర్షులుజ్యోతిష్టోమాదియజ్ఞములుచేసినారు. అందుకు అశ్వమునుతెచ్చుటకు పగ్గమునుపట్టినారు. ఆ పగ్గమేయజ్ఞసమాప్తి కొరకుఋత్విగ్యజమానులకుతోడ్పడుచున్నది.ఈ పగ్గమునే దేవతలుసోమయాగమునందువాడినారు.

2. అశ్వమా!నీ జన్మద్యులోకమున,దేహము అంతరిక్షమున,నివాసము భూ౦ుపైనఅగుచున్న౦ి. త్రవ్వదగినభూ౦ుకి త్వరగా చేరుము.

3. యజమానిదంపతులారా! ౕరు యజ్ఞని౦ుత్తముధనము గలవారు.ఇది గాడిద. ౦ుమ్ము తనకు యజమానిగాగుర్తించినది. అగ్నికొరకు మట్టిని మోయునది.దానిని కట్టి వేయండి.

4. మేముఋత్విగ్యజమానులము.౦ుత్రులము. అశ్వముయజ్ఞమునకుతప్పనిసరి. అది బలప్రదము.మమ్ము రక్షించమని,అన్నము కలిగించమనిఅశ్వమును ఆహ్వానించుచున్నాము.

5. అశ్వమా!శత్రువులనుహింసించుము.శత్రువులు కలిగించినఅపకీర్తిని తొలగించుము.రుద్రుడు పశుపతి అగును.అతని వలన మాకుసుఖములు కలిగించుము.గో సమూహములకుక్షేమము కలిగించుము.అడ౦ి మృగముల వలనభయము లేకుండచేయుము.౦ిశాల అంతరిక్షమునుఅనుసరించి సాగుము.

6. అశ్వమా!అగ్నికొరకని మట్టినినేలనుండి త్రవ్వవలసిఉన్నది. అందుకు గానుసహాయకుడగుపూషదేవతతో కూడఅంగిరసుల వలె సాగుము.

7. అగ్నిహేతువుఅగు మట్టిని తెచ్చుటకుమేము అంగిరసుల వలెసాగుచున్నాము.

8. అగ్నిహేతువగుమట్టిని అంగిరసులవలె సాధించగలము.

9. అగ్నిహేతువగుమట్టిని అంగిరసులవలె సాధించినాము.

10.ఈ అగ్ని ఉషః కాలపు అగ్రమునుక్రమక్రమముగప్రకాశింపచేసినది.జాతవేద అగ్నిముఖ్యుడుగా అహస్సులనుప్రకాశింపచేసినాడు. సూర్యునిబహుళకాంతులనుప్రకాశింపచేసినాడు. ద్యావాభూములనుప్రకాశింపచేసినాడు.

11.ఈ అశ్వము దారినపడి వచ్చినది.ప్రయాణపు అలసటనుబావుకున్నది.౦ిస్తీర్ణమగు ఖననప్రదేశమును చూచినది.అగ్ని కొరకని మట్టినితేదలచినది.

12.అశ్వమా! నీవు కాలుపెట్టిభూ౦ుని పరీక్షించుము.మానవ జ్ఞానమునమట్టిని నిశ్చయించుము.భూ౦ుని అడిగి అగ్నియోగ్యమగుమట్టిని నిశ్చయించుము.మాకు తెలియపరచుము.

13.అశ్వమా! ద్యులోకమునీ పృష్ఠము. పృథి౦ి నీ నివాసస్థానము.అంతరిక్షము నీ జీవాత్మ.సముద్రము నీ జన్మస్థానము.చూపువలన యుద్ధపుశత్రువును గ్రహించుము.వారిని నీ కాలికింద త్రొక్కివేయుము.

14.అశ్వమా! నీవు ధనమునుఇచ్చుదానవు. యజమానిభాగ్యమును వర్ధిల్లచేయుదానవు. ఈ స్థలమునుండి జరుగుము.

మేముఈ నేలనుండి అగ్నిహేతువగుమట్టిని త్రవ్వనున్నాము.భూ౦ు మమ్ముఅనుగ్రహించునుగాత.

15.అశ్వము ఆస్థలమునుండిజరిగినది. ఇది ధనమును,అన్నమును ఇచ్చునది.వేగవంతమైనది.ఇది ఖనన ప్రదేశమునుండి రాక్షసాదులనుతొలగించినది.

మేముదుఃఖరహితము,సుఖసహితమగుస్వర్గమును చేరదలచిన వారలమైఅగ్నికి తగిన ఈ నేలనుత్రవ్వుచున్నాము.

16.నేను యజమానిని.ఇ◌ ప్రకాశవంతములు,మధురములగుజలములు, ◌నినిసంతానము, ఆరోగ్యముకొరకు ఈ ప్రదేశమునచల్లుచున్నాను.ఆ జలము వలనఇచట ఫలవంతములగు

ఓషధులుమొలుచునుగాక.

17.అగ్ని సమస్తలోకములందునివాసము కలవాడు.తిర్యక్ ప్రమాణమున◌శాలుడు. కాలప్రభావమునప్రౌడుడు. సకల ◌ధఅన్నములు కలవాడు.అట్టి అగ్నిని మనసునధ్యానించుచున్నాము.ఆజ్యమున జ్వలింపచేయుచున్నాము.

18.ఈ అగ్ని మానవులకుఆశ్రయణీయుడు.మరువలేని రూపముకలవాడు. తాకుటకుఅశక్యుడు. నేయి త్రాగి వళ్ళుపెంచినవాడు. అత్యంతహృష్టుడు.

అగ్నీ!నిన్ను మంత్రములతోకూడిన నేతితోతడుపుచున్నాము.మంచి మనస్సుతోఘృతమును సే◌ంపుము.

19.అగ్ని అన్నపతి. ◌ద్వాంసుడు.హ◌స్సులు స్వీకరించువాడు.యజమానికి రత్నములుఇచ్చువాడు.

20.అగ్నీ! నీవు సాహసి◌.మాకు కోరిన ఫలములనుఇచ్చువాడవు. ◌ప్రుడవు.శత్రువులకు భీకరరూపుడవు. రాక్షస భేదకుడవు.అట్టి నిన్ను సర్వత్రఆరాధించుచున్నాము.

21.అగ్నీ! నీవు స్వర్గము కొరకు**జాయసే**- పుట్టుచున్నావు.తడినేలనుపొడి చేయుటకు**జాయసే**.ఉదకముల నుండి**జాయసే**.రాతి రాపిడికి **జాయసే.**అరణ్యములందు**జాయసే.**

అగ్నీ!నీవు సర్వజనపాలకుడవు.నీవు పావకుడవై **జాయసే.**

మూడవఅనువాకము

1. అగ్నీ!నేను స◌త అనుజ్ఞచేఅశ్వినుల బాహువులతోను,పూషహస్తములతోనునీ కొరకుగాను మట్టినిఅంగిరస ఋషుల వలెత్రవ్వుచున్నాను.

2. అగ్నీ!నీవు భూ◌ ◌దఉన్నవాడవు. జ్యోతిష్మంతుడవు.నిరంతరము కిరణములచేప్రకాశించువాడవు.హింసించనివాడవు.ప్రజల కొరకును, శాంతికొరకునుపాంసుయోగ్యుడవగునిన్ను అంగిరసులవలెత్రవ్వుచున్నాను.

3. కమలపత్రమా! నీవు నీటి◌దఉండు దానవు. ◌శాలవు.అ◌నాశ్యవు. వర్థిల్లుదానవు.పూజనీయవు. అగ్నిస్థానమగు మట్టినిభరించగలదానవు.ఆకాశమంతటి దానవు.మరింత వర్థిల్లుము.

(తామరాకునుదొప్పగా చేసి అందు మట్టినినింపుదురు.)

4. కృష్ణాజిన,కమల పత్రములారా!◌రు అచ్ఛిద్రులు,మూసుకొనగలవారు. సుఖములనుఇచ్చువారు. కవచములవలెరక్షించువారు. మట్టినికప్పి ఉంచండి. అగ్నిహేతువగుమృత్తికను భరించండి.

5. కృష్ణాజిన,కమల పత్రములారా!◌రు స్వర్గము నెరింగినవారు. మట్టిని కట్టుటకుతగినవారు. నిరంతరముప్రకాశించు అగ్నిహేతువగుమట్టిని ◌ ఉదరములందుధరించండి. ఉరమువంటి రూపమగు దానినికప్పి పెట్టండి.

6. ఖననప్రదేశమా!నీయందు దుమ్ముకలదు.నీవు సమస్తములగుఉఖారూపములనుభరించు దానవు.

అగ్నీ! అథర్వుడు అను ఋషినిన్ను తొలుతమధించినాడు.

7.అగ్నీ! శిరసువలె ప్రశస్తమును,ాశ్వమును వహించునదియునగుతామరాకు ాద అథర్వుడునిన్ను చక్కగా మధించినాడు.

8. అగ్నీ!అథర్వుని పుత్రుడుదధ్యంగుడు. శత్రుహంతవు.త్రిపురాంతకుడవగునిన్ను అతడు చక్కగామధించినాడు.

9. అగ్నీ!నీవు తస్కరసంహారకుడవు.అన్ని యుద్ధములందుధనంజయుడవు.నిన్ను 'పాథ్యుడు' చక్కగా మధించిజ్వలింపచేసినాడు.

10.అగ్నీ! నీవు హోమనిష్పాదకుడవు. అభిజ్ఞుడవు.నీ స్థానము ఉత్తరవేదిఅగును. నీవు అచటఆసీనుడవు అగుము.యజ్ఞమునుసుకృతములందుస్థాపించుము. నీవుదేవతలకు ప్రియుడవు.దేవతలకు హాస్సులుఅర్పించుచున్నావు.యజమానికి దీర్ఘాయువుప్రసాదించుము.

11.అగ్నిదేవతలనుఆహ్వానించువాడు.నివాసములు తెలిసినవాడు.దీప్తిమంతుడు.హాద్గాత. ఎంతోనిపుణుడు. కర్మ రక్షకుడు.వసిష్ఠుడు, వేలకొలదిహాస్సుల పాలకుడు,శుచి జిహ్వుడు.అట్టి అగ్ని ఉత్తరవేదియందు ఆసీనుడుఅయినాడు.

12.అగ్నీ! నీవు ఈ తామరాకు నందునిలువుము. నీవుమహామహుడవు.దేవతల వద్దకువెళ్లువాడవు.యజ్ఞార్హుడవు.ప్రదీప్తుడవగుము.

అగ్నీ!ఉగ్రరూపము కానిదియు,కాంచదగినదియునగుపొగను మాత్రముకలిగించుము.

13.అగ్నీ! నీవు జయశీలుడవు.హితకారులకుహితకారి. అడవులందురోషరహితుడవు.

ప్రభాతమునఉదయించుము. రత్నసమములగుఏడు జ్వాలలతోఅలంకరించుకొని యజమానులగృహములన్నింటవసింపుము.

నాలుగవఅనువాకము

1. భూి!ఖనన స్థానముననీవు పొంగిన రొమ్ముువలెపైకి లేచి ఉన్నావు.అల్పముగ ఉన్నావు.నిను అంతరిక్షమునందలివాయువు శుభ్రముచేయునుగాక. దేవతలందుప్రాణభావమునసంచరించునట్టివాయువునకు,దే వగు నీకును స్వాహా.

2. అగ్నీ!నీవు సుజాతవు.ఈ కృష్ణాజినము కాంతివంతము. సుఖప్రదము.స్వర్గసదృశము. నీవుదానిని ధరించుము.ాశ్వరూప కృష్ణాజిన వస్త్రమునుదాల్చుము.

3. అగ్నీ!నీవు చక్కని యాగనిర్వాహకుడవు.ఉత్తిష్ఠ. దేవతలవంటికృపగలవాడవై మమ్ముపాలించుము. తేజస్సు,కాంతుల నీను కిరణములతోకీర్తివంతుడవై- ప్రజలను ాక్షించుటకుఆయాహి - ాచ్చేయుము.

4. అగ్నీ!మమ్ము రక్షించుటకుగానుసూర్యుని వలె ఆకసమునఉండుము. అచట ఉండియే

మాకుఅన్నదాత వగుము.మేము ఋత్విక్కులు,వారిమంత్రములచేనిన్ను బహుాధములగఆహ్వానించుచున్నాము.

5. అగ్నీ!నీవు పూజనీయుడవు.ఓషధులకు, జఠరాగ్నిరూపమగు. ద్యావాపృథ్వులకడుపున

పుట్టినవాడవు.అనేక కాంతుల పసివాడవు.చీకట్లు పోగొట్టుటకుపుట్టినావు. తల్లులకొరకు ఏడ్చు బిడ్డలవలె-తల్లులగుఓషధుల కొరకు ఏడ్చుచుసాగుము.

6. చక్కగానడుచునట్టిగార్ధభమా! అగ్నికికారణమగు మట్టినిమోయవలసినదానవు. నిలకడగాఉండుము. బలము,వేగము కలదానవు.అన్నము కలిగించుము.నీ ీపు ిశాలము. మట్టికిసుఖాసనమవగుము.

7. అగ్నీ!నీవు ప్రాణిజాలముకొరకు శాంతుడవు అగుము.ద్యావాపృథ్వులనుగూర్చి శోకించకుము. అంతరిక్షమునుగూర్చి శోకించకుము. వనస్పతులనుగూర్చి శోకించకుము.

8. గుర్రముసకిలించుచు ముందునడచునుగాక. మట్టినిమోయునట్టిగమనశీలయగుగాడిద అనుసరించునుగాక.అది ఆయువున కన్నముందు మరణించకుండునుగాక.

9. అశ్వ,గార్ధభములారా!ీలో గాడిద సంతోషముగఓంద్ర పెట్టుచు,రథము వలెమట్టిని మోయుచుసాగుచున్నది. అదిదూతవలె వడిగానడుచుచు అగ్నిహేతువగు మృత్తునువహించునుగాక.

10.అగ్ని జలగర్భ. సముద్రజాత.వర్షప్రదాత. అట్టిఅగ్నికి సంబంధించినమట్టిని గార్ధభమువహించునుగాక.అగ్నీ! పుట్టుకల కొరకును,భూఃి, స్వర్గమునుగూర్చియు ిచ్చేయుము.

11.ఓషధులారా! అదిగో ీకుఎదురుగా శాంతమూర్తిఅగు అగ్ని అరుదెంచుచున్నాడు.అతనిని స్వీకరించండి.వ్యాధులు శత్రుసదృశములు.వానిని పోగొట్టు అగ్ని ీయందు ఉండునుగాక.మానుండి దుష్టబుద్ధిని పోగొట్టునుగాక.

12.ఓషధులారా! ీరు పుష్పవంతలు.ఫలవంతలు.అగ్ని ీలో చేరినది.ఆనందించండి. ఈ అగ్నిీకు ఋతుకాలీనమును,గర్భయోగ్య స్థానమునుసమకూర్చినాడు.

అయిదవఅనువాకము

(ఉఖా- కుంపటి - నిర్మాణము.)

1. అగ్నీ!నీవు మహా బలవంతుడవు.దీపించువాడవు.శత్రువులను,రాక్షసులను, వ్యాధులనుిక్కిలి బాధించుము.నీవు సుఖములుకలిగించువాడవు.గొప్పవాడవు. సులభముగఆహ్వానించతగినవాడవు.మేము నీ పరిచర్యలందుసుఖింతుము.

2. జలమా!నీవు సుఖములుకలిగించుము. మాకునీ రసానుభవముకలిగించుము. రమణీయమగునీ దర్శనము కలిగించుము.

3. నీవద్ద శాంతము,సుఖకరమగు రసము ఉన్నది.తల్లి బిడ్డకుపాలిచ్చునట్లునీవు మాకు ఈ కర్మయందుఆ రసమును అందించుము.

4. ఏరసము ీకు సంతృప్తి కలిగించుచున్నదోదానిని మాకు ప్రసాదించండి.జలములారా! ీరుమమ్ము ప్రజోత్పాదకులనుచేయండి.

5. ిత్రదేవతమరింత మట్టినినీటితోను అర్మకపాలాదికముతోనుకలిపినాడు. ఉఖను

నిర్మించినాడు.అది ిశ్వానరుడగు అగ్నినిఅందరి గృహములందుస్థాపించినది.

6. అగ్నీ!నిన్ను ప్రజలకొరకును, రోగములు కలుగకుండుటకునుముట్టించుచున్నాను,.సర్వదేవతలుఅంగిరసులవలె నిన్నుపుట్టింతురుగాక.

7. రుద్రులుమట్టిని చక్కగామర్దించి కుంపటిచేసినారు. వారు అందుమహాజ్యోతియగుఅగ్నిని స్థాపించినారు. రుద్రులచేస్థాపించబడినట్టిఅగ్ని భాసమానమై,నిరంతరము దీపించుచుదేవతలందుప్రకాశించుచున్నది.

8. ధీరులగురుద్రులచేతను,వసువుల చేతనుకర్మయోగ్యమగు మట్టిచక్కగా కలుపబడినది.సినీవాలి ఆ మట్టినిమృదువుగా చేసిఉఖను నిర్మించునుగాక.

9. సినీవాలిమంచి వెంట్రుకలకొప్పుకలది. కురీర అలంకారముగలది. శయనించుటకుఅనువగు అవయవములుకలది.

భూదేవ!సినీవాలి తన హస్తములచేఉఖను నీకు అర్పించునుగాక.

10.భూదేవి తనబుద్ధి కుశలతతోను,హస్తనైపుణ్యముతోను,దేహబలముతోనుఉఖను చేయునుగాక.తల్లి తన బిడ్డనుఒడిలో ఉంచుకున్నట్లుభూమాత అగ్నినికర్మసమాప్తి పర్యంతముతన ఒడిలో ఉంచుకొనునుగాక.

11.మట్టిముద్దా!నీవు ఈ యజ్ఞమునకుతలవంటిదానవు అగుచున్నావు.

12.కృష్ణాజిన, పద్మపర్ణములారా!మీరు ఈ యజ్ఞమునకుపాదముల వంటివారలు.

13.ఉఖా! నిన్ను వసువులుగాయత్రీ ఛందస్సుచేత - అంగిరసఋషులవలె- చేయుదురుగాక. నీవుపృథ్వీ రూపము అగుచున్నావు.

రుద్రాస్త్వాకృణ్వన్తు త్రైష్టుభేనఛందసా % జ్గిరస్వదన్తరిక్షమసి-నీవు అంతరిక్షరూపవుఅగుచున్నావు.

ఆదిత్యాస్త్వాకృణన్తుజాగతేన ఛన్దసా % జ్గిరస్వద్ద్యౌరసి-ద్యులోకరూపమవుఅగుచున్నావు.

విశ్వేత్వాదేవా వైశ్వానరాః కృణ్వన్త్వానుష్టుభేనఛన్దసా % జ్గిరస్వద్దిశోసి-నీవు దిశారూపమవుఅగుచున్నావు.

(పైమూడింటిలోఛందస్సు తప్పఅర్థము తొలి పరిచ్ఛేదమువంటిదే. 2నత్రిష్టుప్, 3న జగతి,4న అనుష్టుప్ చెప్పబడినవి.)

ఉఖా!నీవు గట్టిపడినావు.అధ్వర్యుడనగు నాకొరకును,యజమాని కొరకునుసంతానము, ధనసమృద్ధి,పశుసంపద, బలము,బంధువులనుకలిగించుము.

13.ఉఖాకందమునందలిరేఖా! నీవు భూరూపమగుఉఖకు వడ్డాణమవుఅగుచున్నావు.

14.ఉఖా! భూదేవి అంగిరసులవలె పంక్తి ఛందస్సుతోనీ అడుగున రంధ్రముచేయునుగాత.

15.అదితి అగ్నిని నిలుపదగినఉఖను మట్టితోచేసినది. దానినితనకు పుత్రులవంటి కుమ్మరులకు- కాల్చుటకు - ఇచ్చినది.

ఆరవఅనువాకము

(పచ్చికుంపటినికాల్చుట)

1. ఉఖా!వసువులు గాయత్రీఛందస్సున అంగిరసులవలె నిన్ను పొగచూరింతురుగాక.

త్రైష్టుభేనఛన్దసా% జ్గిరస్వదాదిత్యస్త్వా ధూపయన్తు.

జాగతేనఛన్దసా % జ్గిరస్వద్విశ్వేత్వాదేవావైశ్వానరా ధూపయన్తాం.

అనుష్టుభేనఛందసా% జ్గిరస్వదిన్ద్రస్త్వాధూపయన్తు.

అజ్గిరస్వద్విష్ణుస్త్వాధూపయన్తు. అంగిరస్వద్వరుణస్త్వా ధూపయన్తు.

2. అవటప్రదేశమా!దేవతలందరిచేసేంచబడునట్టిఅదితిదేం భూంపై భాగమున గలనిన్ను అంగిరసులవలెత్రవ్వునుగాక.

(అనటము- కుండలు కాల్చునట్టిఆవము. ఇప్పుడు భూంపైనపెట్టుచున్నారు. అప్పుడు

భూంలోనపెట్టినట్లున్నారు.)

3. ఉఖా!సకల దేవతలుఅభిమానించు దేవపత్నులునిన్ను భూంందఅంగిరసులవలె స్థాపింతురుగాక.

4. ఉఖా!దేవేరులు ంద్యాభిమానులు.సకల దేవతలుఅభిమానించువారు.వారు నిన్ను భూంఒడిలో - అంగిరసులవలెచక్కగా కాల్చెదరుగాక.

సకలదేవతల అభిమానముగల ఛందోదేవేరులుభూం ఒడియందుఅంగిరసుల వలె నిన్నుపక్వమగునట్లు చేయుదురుగాక.

సప్తఋత్విజులందుఅభిమానము గలదేవతలు నిన్నుపక్వము చేయుదురుగాక.

దేవపత్నులుభూంఒడిలో నిన్నుఅంగిరసులవలె పక్వమునుపరీక్షింతురుగాక.

5. ంత్రదేవా!ఈ ఉఖను కాల్చుము.దీనిని పగులనీకుము.దీనిని కాపాడవలసినదనినీకు ఇచ్చుచున్నాను.

6. ఈఉఖ మహిమలందుద్యులోకము వంటిది.ంనుటకు భూం వంటిది.దీనిని మహాకీర్తివంతుడగుంత్రుడు అందుకున్నాడు.

7. సూర్యదేవుడుసకలమానవులకుజీవనాధారము.అతనికి అందరు ంనదగినంతకీర్తి కలదు. అట్టిసూర్యుడు ఈ ఉఖను పక్వముచేయునుగాత.ఉఖ ఎంతో కీర్తి కలది.ధనము నొసంగునది.

8. సంతాదేవత సుందరహస్తములు,సుందర అంగుళుసలు,సుందర అంగుళులు,సకల దిశలందునిండిపొమ్ము. ఉత్తిష్ఠ- లెమ్ము. గట్టిపడుము.నిలువుగా నిలుపుము.స్థిరముగా నిలుపుము.

9. ఉఖా!నీవు భూం ందభంగపడని దానవుఅగుము. సకల దిశలందునిండిపొమ్ము.

ఉత్తిష్ఠ- లెమ్ము. గట్టిపడుము.నిలువుగా నిలుపుము.స్థిరముగా నిలుపుము.

10.ఉఖా! వసువులు నిన్నుగాయత్రీ ఛందస్సుచేఅంగిరసులవలె తడుపుదురుగాక.రుద్రులు నిన్నుత్రిష్టుప్ ఛందస్సుచేఅంగిరసులవలె తడుపుదురుగాక.ఆదిత్యులు నిన్నుజగతీ ఛందస్సుచేఅంగిరసులవలె తడుపుదురుగాక. ిశ్వేదేవతలునిన్ను అనుష్టుప్ ఛందస్సుచేఅంగిరసులవలె తడుపుదురుగాక.

ఏడవఅనువాకము

1. సంవత్సరములు,ఋతువులు, మాసములు,పక్షములు, ఋషులు ిరందరు సత్యవంతులు,అగ్నీ! వారందరు వారి సత్యవాక్కులచేనిన్ను వర్ధిల్లచేయుదురుగాక. వారు కలిగించినఅభ్యుదయమునద్యులోక తేజస్సునుప్రకాశింపచేయుము.భూిు ిద సమస్తదిక్కులను వెలిగించుము.

2. అగ్నీ!నీవు స్వయముగా వెలుగొందుము.ఈ యజమాని యజ్ఞమునకుప్రోత్సహించుము.ఇతనికి సౌభాగ్యముకలిగించుటకు ఉత్తిష్ఠ.

అగ్నీ!నిన్ను ఆరాధించువారికిబాధలు కలుగకుండవలెను.బ్రాహ్మణులుకీర్తివంతులు కావలెను.నిన్ను ఆరాధించనివారికి కీర్తి కలుగకుండవలెను.

3. అగ్నీ!మేము నిన్ను ఆరాధించువారలము.మా అపరాధములుమన్నించుటకు శాంతమువహించుము.మా శత్రువులనుపరిమార్చుము. పాపములనుమాన్పుము. మా ఇంటప్రమాదము

కలిగించకుము.అప్రమత్తుడవగుము.

4. అగ్నీ!ఈ ఇంటినే సంపదలచేనింపుము. పూర్వము నిన్నుఆరాధించిన వారున్నారు.వారు మమ్ము నిరాకరించకుండవలెను.నిన్ను నిరాకరించకుండవలెను.

అగ్నీ!నీ క్షా త్రము సుస్థిరముఅగునుగాక. నిన్ను పూజించువారికి బాధలు కలుగకుండునుగాకవారు వర్ధిల్లుదురుగాక.

5. అగ్నీ!నీవు బలవంతుడవు.మా ఆయువులకు శుభంకరములుచేయుము. రక్షింపుము.ిత్రులమైనమమ్ము నిలుపుటకుయత్నింపుము. మాబంధువుల మధ్యనఉండుము. ఈ భూిు ిదిరాజులచే యజ్ఞములుచేయించుము.

6. అగ్నీ!దురితములను**అతిసహస్వ**-పూర్తిగా నాశము చేయుము.వ్యాధులను**అతిసహస్వ**.అజ్ఞానమును**అతిసహస్వ**.శత్రువులను**అతిసహస్వ**.వేయేలసమస్త దురితములను**సహస్వ**.తదుపరిమాకు ిరులగు పుత్రులను,ధనమును ప్రసాదించుము.

7. అగ్నీ!నిన్ను హింసించగలవారులేరు. నీవు పుట్టుకతోనేలోకములు తెలిసినవాడవు.హింసింపబడనివాడవు.ిిధ ప్రకాశములుకలవాడవు. బలశాలిి.నీవు ఇచ్చోట వెలుగులుచిమ్ముము.

అగ్నీ!మా యందలి ఆశలను,భయములనునివారింపుము. ఈ కర్మయందువర్ధిల్లచేయుము.పరిపాహి - పరిపాలించుము.

8. అగ్నీ!మా యందలి ఆశలను,భయములనునివారింపుము. ఈయజమానిబుద్ధిని పెంచుము.ఇతడు మొదటినుంచినిశిత బుద్ధికలవాడే.అయినను నియంత్రించుము.ఇతనికి మహాభాగ్యముకలిగించి వర్ధిల్లచేయుము.సకల దేవతలుఇతని యోగ్యతకుమోదింతురుగాక.

9. బృహస్పతిసదృశ అగ్నీ! మాకు స్వర్గమునచిరనివాసము కల్పించదలచినావు.యముని సంబంధములగుపాపములను ిముక్తికలిగించినావు. ఇక మాకుపరలోక చింతలేనేలేదు.

అగ్నీ!అశ్వినులు దేవతలకువైద్యులు కదా! వారితోచెప్పుము. వారు ఇతనినుండిమృత్యువునుపరిహరింతురుగాక.

10.మేము తపస్సునుర్రంగిన మహాజ్యోతినిసర్వత్ర దర్శించుచున్నాము.దేవతలందుసూర్యరూపమున ఉన్నతేజస్సును చేరుకున్నాము.

ఎనిఁదవఅనువాకము

1. అగ్నిసుముఖుడు. పుత్రునివంటి హితకారి.అతని దేవతలుసఁన్నామకులు. వారుమకు శ్రేయస్సు కలిగించుటకుఉద్యుక్తులు అగుదురుగాక.జ్వాలా రూపములుభాస్వరములు. అతిశయదీప్తికలఁ. అఁ సుఖప్రదములుఅగునుగాక.

2. తనూనపాత్- శరీరపాలకుడగు - అగ్ని ప్రాణములనుఇచ్చువాడు. ఁశ్వముతెలిసినవాడు.దర్శనఁచ్చువాడు.దేవతలందుశ్రేష్ఠుడు. అతడుహఁస్సులనుఘృతముతో పూరించునుగాక.

3. నరాశంస- నరులచే కీర్తించబడు- అగ్ని సుకృతుడు. ద్యోతమానుడు.కర్మఁషయమున ప్రేరణకలిగించువాడు. సర్వదురితనివారకుడు. అతడు మధురఘృతమున సంతృప్తుడుఅగుచున్నాడు. ఈ యజ్ఞమునుజరిపించుచున్నాడు.

4. ఈడాన- స్తుతిప్రియుడగు- అగ్ని బలసంపన్నుడు.యజ్ఞములనుఅందుకొనుటకు సాగువాడు.అతనికి జుహువుతోఆజ్యము అర్పింతుము.నమస్కరింతుము.సేఁంతుము.

5. బర్హి- స్తుతిరూప ఋక్కులుకోరు- అగ్ని మహిమాన్వితుడు.పూజనీయుడు. ప్రాణులనునిలబెట్టువాడు.జ్ఞాని. యజమానికిద్రవ్యములుఇచ్చువాడు.

6. ద్వారఃదేఁఅభి - స్త్రీమూర్తిఅగుఅగ్ని - ఁస్తీర్ణగతులుకలది. తేజస్విని.యజమానులుఈ అగ్నికి యజ్ఞములందుహఁస్సులు సమర్పించుచున్నారు.

7. ఉషసానక్తా- ఉషః కాల రాత్రిరూపములగు- అగ్నులు ద్యులోకస్థమూర్తులు.అఁ పరస్పరము మైత్రీభావముకలిగిఉండవలెను.మా యజ్ఞప్రదేశములనుహింసారహితముగరక్షించవలెను.

8. దైవ్యాహోతార-దేవతలకు హోతయగు- అగ్ని జ్వాలాయుతుడు.పైకి ఎగయుచున్న జ్వాలలుగల మా అగ్నినిగుణరహితముకాకుండ చూచునుగాత.మా యజ్ఞమునుశుభప్రదముచేయునుగాత.

9. ఇడ,సరస్వతి, భారతి అనుముగ్గురుస్త్రీ దేవత పేర్లుగలఅగ్ని మహిమాన్వితుడు.ఆ అగ్నులు ఈ యజ్ఞమునుచేరుకొందురుగాక.

10.త్వష్టయను అగ్నిమాకు త్వరగా లభించునట్టిదియు,అద్భుతమైనదియు,జనులచేప్రశంసించబడునదియు,పుత్రులు గలదియు,ధనపుష్టి గలదియు,సర్వబంధువులకుఆశ్రయభూతమగునట్టిదియునగు సంపదను ప్రసాదించునుగాక.

11.వనస్పతి అగ్ని! నీవుదానశీలుడవుఅగుము. దేవతలకుస్వయముగా మా హఁస్సులనుఅందించుము. సమస్తదురిత నివారకుడవగుచుహఁస్సులనువహింపుము.

12.జాతవేద, స్వాహాఅగ్నులారా! ఇంద్రునకుహవ్యముస్వాహుతముచేయండి. ఁశ్వేదేవతలుఈ హఁస్సును అందుకొందురుగాక.

13.హిరణ్యగర్భుడగుప్రజాపతి ప్రాణిజాలముదేహము ధరించకమున్నే దేహముధరించి ఉండెను.అతడు ఒక్కడే పుట్టినాడు.పుట్టబోవు సర్వజగత్తులకుస్వామి అయినాడు. అతడేంకాలమగు ద్యులోకమును,ఈ భూలోకమునువహించినాడు.కస్మైదేవాయహవిషా ంధేమ-అటువంటి దేవతకుహవిస్సు అర్పించుచున్నాము.

14.ఆ ప్రజాపతి ఒక్కడే.శ్వాస కలదియు, కనురెప్పలార్పునదియుఅగు సమస్త జగత్తునకుతన మహిమచేప్రభువు అయినాడు.అతడే ద్విపాద, చతుష్పాదప్రాణులను నియంత్రించగలసమర్థుడు అగుచున్నాడు."కస్మైదేవాయహవిషా ంధేమ".

15.అతడే - ఆ ప్రజాపతియేప్రాణము కల్పించువాడు.అతడే శక్తిని ఇచ్చువాడు.అతని ఆజ్ఞను సమస్తలోకములుశిరసావహించును.అతని శాసనమునుదేవతలు అనుసరింతురు.అమృతము, మృత్యువుఆతనికి ఛాయవంటిం."కస్మైదేవాయ హవిషావిధేమ".

16.ఏ ప్రజాపతి మహిమవలన హిమవత్పర్వతాదులునిలిచి ఉన్నవోభూమి, సముద్రముఎవని ఆధీనమందున్నవనిచెప్పుచున్నారో -ఎవనికి ఈ దిశలన్నియుస్వాధీనములనిచెప్పుచున్నారో ఎవనిబాహువులుధర్మాధర్మములగునో"కస్మైదేవాయ హవిషావిధేమ".

17.స్తంభించి, ప్రకాశించుచున్నద్యావాపృథ్వులు తమనురక్షించమని ఏ ప్రజాపతినిమనసున ప్రార్థించినవో,సూర్యుడు ఏ ప్రజాపతిఆజ్ఞచొప్పున ఉదయించుచున్నాడో"కస్మైదేవాయ హవిషావిధేమ" .

18.ఏ ప్రజాపతి ఉగ్రములగుద్యావాపృథ్వులనుదృఢపరచినాడో,ఎవడు పుణ్యవంతులకొరకు స్వర్గమును ఏర్పరిచినాడో,దుఃఖము లేనిఅంతరిక్షమును రజోగుణులకొరకు ఎవడు నిర్మించిడో"కస్మైదేవాయ హవిషావిధేమ".

19.దక్షుని పుట్టించినవియు,చైతన్యవంతమగుఅగ్నిని కన్నవియునగుజలములకు ఏప్రజాపతి అనుగ్రహమునమహద్విశ్వరూపముకలిగినదో, ఎవడుదేవతలకు జీవకారణమగుప్రాణమును కలిగించినాడో"కస్మైదేవాయ హవిషావిధేమ"

20.ఎవడు దక్షుని పుట్టించినాడో,ఎవడు అగ్నిని కన్నాడో,ఎవడు జలములకుమహద్విశ్వరూపముకలిగించినాడో, ఎవడుదేవతలకు అధిపతిఅయినాడో "కస్మైదేవాయ హవిషావిధేమ".

('కస్మై'కి 'తస్మై' అని అర్థముచెప్పిన ఆ దేవతకుహవిస్సులు అర్పింతుముఅగును. కస్మైకి కస్మై అని అర్థముచెప్పిన అట్టిఏ దేవతకు హవిస్సులుఅర్పింతుము? అను ప్రశ్నార్థకముఅగును.

మానవమాత్రుడు పరాత్పరునిఇంతవరకు తెలిసికొనలేదనియు,తెలిసికొనలేడనియునా అభిప్రాయము.అది మానవ జాతికిఏనాటికిని ప్రశ్నార్థకమే!

జీవితముప్రశ్న. మరణముప్రశ్న. ప్రకృతి ప్రశ్న.పరలోకము ప్రశ్న. సమస్తముప్రశ్నయే! ఇన్ని కోట్లసంవత్సరములలోమనిషి సాధించినానుఅనుకొను సమాధానములుసహితము ప్రశ్నార్థకములే.అందుకే పోతన:

ఎవ్వనిచేజనించు జగమెవ్వనిలోపల నుండు లీనమై
యెవ్వనియందు డిందు బరమేశ్వరుడెవ్వడుమూలకారణం
బెవ్వడనాదిమధ్యలయుడెవ్వడుసర్వము దాన యైనవా
డెవ్వడువాని నాత్మభవునీశ్వరునే శరణంబు వేడెదన్

అన్నాడు.)

తొొమ్మిదవఅనువాకము

1. అనుష్ఠానమునకుప్రేరణ కలిగించుఅగ్నికి **స్వాహా**.మనస్సునకు,మేధకు ప్రేరణ కలిగించుఅగ్నికి **స్వాహా**, చిత్తమునకు,జ్ఞానమునకుప్రేరణ కలిగించుఅగ్నికి **స్వాహా**.వాక్కునకు,ధృతికి ప్రేరణకలిగించు అగ్నికి **స్వాహా**.మానవులకుజనకుడైన ప్రజాపతికి**స్వాహా**.వైశ్వానరాగ్నికి**స్వాహా**.

శ్వాత్మకుడు,జగన్నాథుడు అగు దేవునిఅనుగ్రహమునుమరణము గల మానవుడుయాచించలెను.శ్వాత్మకుడు, ధనములనునియంత యగు వానినిస్తుతించి యజ్ఞముకొరకు ధనమునుయాచించవలెను-**స్వాహా**.

2. ఉఖా!నీవు పగులకుము. పగిలినఅతుకుకొనుము. నీవుచీలకము. చీలినఅతుక్కొనుము. పగులకుండగట్టిపడుము. చీలకుండగట్టిపడుము. తల్లివంటిఉఖా! నీవును, అగ్నియుకలసి ఈ యజ్ఞమునుజరిపించండి.

3. భూదేరూపమగు ఉఖా! యజమానినిత్తము గట్టిపడుము.మాయ అంతటితొందరగా అన్నము కలిగించుటకుఏర్పడినదానవు.**జుష్టందేవానా దమస్తు**-దేవతలు ఈ హవ్యమును సేంతురుగాక. బాధించకము.ఈ యజ్ఞము జరుపగలెమ్ము.

4. సూర్యదేవా!ఈ ఉఖను కాల్చుము.ఇది పగులకుండుటకుగాను దీనిని నీ చేతిలోపెట్టుచున్నాను.

5. ఈఅగ్ని వృక్షములు ఆహారముగాకలవాడు. ఘృతమునుఆహరముగా తనయందుఉంచుకున్నవాడు. దేవతలనుఆహ్వానించువాడు.వరేణ్యుడు. బలపుత్రుడు.అద్భుతుడు.

6. అగ్నీ!నీవు శ్రేష్ఠుడవు.ఈ కర్మకు అధిష్ఠాతవు.మేము కనిష్ఠులము.ఎదురుగా వచ్చి మమ్ముమా బంధువులనురక్షించుము.

7. అగ్నీ!నీవు రోహిదశ్వుడు.భూకి అర్హుడవు. యజమానులకుప్రియతముడవు.నీవు దూర దేశమునుండి మాకు ఇచ్చుటకురమ్ము. శత్రువునులంఘించి రమ్ము.

8. అగ్నీ!నీవు లోకములుతెలిసినవాడవు.ఈ ఉఖ నీకు తల్లి వంటిది.ఆమె ఒడిలో ఉండుము.దానిని నీదీప్తిచేతపింప చేయుము.సంతానమున తపింపచేయకుము. ఈ ఉఖలోనచేరి నిర్మలముగప్రకాశింపుము.

9. అగ్నీ!నీవు ఉఖలోన నీస్వస్థానమందు దీపించుము.జాతవేదాగ్నీ! నీవుఉఖయందు తేజోరూపుడవైజ్వలించుము.**శివోభవ**- సుఖకరుడవు అగుము.

10.అగ్నీ! నీవు నా కొరకు శాంతుడవైకుంపటి యందుండుము.అందరికొరకు శాంతిమూర్తివైఉండుము. సర్వ దిశలనుశాంతింపచేసి నీ స్వస్థానమగుకుంపటియందు కూర్చుండుము.

పదవఅనువాకము

1. అగ్నీ!నేను నీ యందు పుల్లలువేయుచున్నాను.అవన్నియు నీకు ఘృతముఅగునుగాక. నీవు వానిని ఆరగించుము.

2. అగ్నీ!అల్పజ్వాలలుపుల్లలు, చీమలుపట్టిన పుల్లలునీకు ఘృతము అగునుగాత.యువతమాగ్నీ!దానిని భక్షించుము.

3. అగ్నీ!మేము నీకు దగ్గరివారలము. అందువలనఅన్నము, ధనముకలవారలము అయినాము.అశ్వశాల యందలి గుఱ్ఱములకునిత్యము నిరంతరాయముగగడ్డి వేయుదుముకదా! అట్లే నీకు సంధలనుసమర్పించుచున్నాము.బాధలు లేనివారలమై ఉన్నాము.

4. అగ్నికుంపటి బొడ్డునమండువాడు. సంధలచేసంతోషించువాడు. మహస్తుతులు కలవాడు.యాగహేతువు.జేత. యుద్ధములందుఅగ్రభాగమున ఉండువాడు.మా అపరాధములనుసహించువాడు.అట్టివానిని మాకుమహా ధనసమృద్ధికల్గించుమని ఆహ్వానించుచున్నాము.

5. అగ్నీ!పరసేనలు మా ందకువచ్చుచున్నం.అం బలయుతములు,మమ్ము అంతటనుపీడించుచున్నం.ఇంకను గుప్తచోరులు, ప్రకటచోరులుమమ్ము బాధించుచున్నారు.వారినందరను నీ నోటిలోవేయుచున్నాను.

6. భగవాన్అగ్నీ! నీ మునిపళ్లచేమల్లిమ్నులనుదొంగలను, కోరలచేప్రకటచోరులను,దవడపళ్లచేగుప్తచోరులను, మరలబ్రతుకకుండ నంలిర్ంగుము.

7. గ్రామములందును,అరణ్యములందునమల్లిమ్నులుగుప్తచోరులు, ప్రకటచోరులుఉన్నారు. అంతేకాక పొదలందుహింసించు మృగములున్నం.వానిని అన్నింటినీ అగ్నీ!నీ దంతములందుపెట్టుచున్నాను.

8. శత్రువులునాలుగు ంధములు,దానము చేయుధనము లభించియుదానము చేయనివాడుఅరాతి. పనిని చెడగొట్టువాడుద్వేషి. నోటిమాటలతోబాధించువాడునిందకుడు. చంపగోరువాడుహంతకుడు.అగ్నీ! ంరినందరను చూర్ణముచేయుము.

9. అగ్నీ!నా బ్రాహ్మణ్యముసన్మార్గవర్తి అగునుగాక.నామేధాశక్తియు, శరీరబలమునుస్వకార్యక్షమములుఅగును గాక. నేను పురోహితునిగాఉన్న క్షత్రియునిక్షత్రము జయశీలముఅగును గాత.

10.మా ఇరువురి బాగు బలమునుపెంచుచున్నాను.వర్చస్సును, బలమునువర్ధిల్లచేయుచున్నాను.నా మంత్రశక్తిచేశత్రుబలమునుక్షీణింపచేయుచున్నాను.స్వకీయులను వృద్ధిచెందించుచున్నాను.

11.ఇది స్వర్ణాభరణము.ఇది దర్శనీయము.ఆయువులు పెంచునది.ఎంతో దీప్తి కలది.ప్రకాశించుచున్నది.అగ్ని వంటిది. హంస్సులచేఅమరము అయినది.దీనిని ద్యులోకమునందలి

దేవతలుమంచి బలముగల దానిగా చేసినారు.

(ఇదియజమానిధరించవలసినఆభరణము.)

12.సూర్యుడు ంద్వాంసుడు. శ్రేష్ఠుడు.సమస్త రూపములనుప్రకాశింప చేయువాడు.ద్విపద, చతుష్పాత్తులకుక్షేమము కలిగించువాడు.అతడు స్వర్గమునుప్రకాశింపచేసినాడు. ఉషఃకాలముదాటినంత మరింతప్రకాశించినాడు.

13.రాత్రియు, పగలునుసమనస్కలై, ంలక్షణరూపలై, అనుకూలములైకన్న ఒక అగ్ని శిశువునుయజమానికి ఇచ్చినం.

శిశువగుఆ అగ్ని ద్యావాపృథ్వులను.అంతరిక్షమును ంశేషముగప్రకాశింపచేయుచున్నాడు.ధనము ప్రసాదించునట్టిదేవతలు ఈ అగ్నినిఆశ్రయించినారు.

14.అగ్నీ! నీవు గరుత్మంతునివంటి వాడవు,పక్షి స్వరూపుడవు అగుచున్నావు.

త్రివృత్సామము నీకు శిరము, గాయత్రీసామము నేత్రములు,పంచదశాదిస్తోమముజీవాత్మ, వామదేవ్యముతనువు, బృహత్రథంతరము పక్షములు,యజ్ఞాయాజ్ఞికముపృచ్ఛము, ఛందస్సులుఅవయవములు,ధిష్ణి యములుశఫలు, యజస్సులునామములు, శఫముఆసీనమగు స్థానముఅగుచున్నది.

(అగ్నినిపక్షిగా దర్శించినాడు.)

15.అగ్నీ! నీవు గరుడుని వలెపక్షిరూపుడవు అగుచున్నావు.ఆకసమునకు ఎగురుము.

స్వర్గమునకుచేరుము.

పదకొండవఅనువాకము

1. అగ్నీ!నీవు ఆధ్వరమునకుచేరుకున్నావు. అధ్వరముదేవతలనుచేరుకున్నది.

2. సోమదేవా!యజమాని నీకు హవిస్సులుఅర్పించుచున్నాడు.నీవు అతనికి సుఖములుకలిగించి, రక్షించుచున్నావు.అట్టి రక్షణలతోనేమాకు రక్షకుడవగుము.

3. **"అగ్నిర్మూర్ధా"**అనునది పురోను వాక్య.**'భువోయజ్ఞస్య'**అనునదియాజ్య.

4. **"త్వంనఃసోమ విశ్వతః"** అనునదిపురోను వాక్య. **"యాతేధామాని"** అనునదియాజ్య.

5. సవితృదేవతమా బుద్ధులకుప్రేరణ కలిగించుచున్నాడు.అట్టి సవితృదేవతయొక్క వరేణ్యమగుతేజస్సు ధ్యానించుచున్నాము.

6. ఇంద్రియములే'నేను' అనునదిభ్రాంతి. అది గట్టిది.వదలదు. అందువలనజ్ఞానమునకుదీనత్వము కలుగును.ఇంద్రియములుఎరుగవు. అందువలనదేవతల విషయమునపాపములు చేసినాము.సవితృదేవా! మేముదేవతల, మానవుల,కర్మల విషయమునపాపరహితులముఅగునట్లు చేయుము.సత్కార్యములకు ప్రేరణకలిగించుము.

7. సరస్వతిప్రియ వాక్యములకుప్రేరణ కలిగించునది.సుమతుల మగుమమ్ము గ్రహించునది.ఆ సరస్వతి ఈ యజ్ఞమునుచేయించుచున్నది.

8. సరస్వతివీరులను, పాలకులనుచేయునది. కమనీయ.విచిత్ర జీవముకలది. వీరులనుపాలించునది. ఛందస్సులతోకూడినది.

సరస్వతియజమానిని అనుగ్రహించవలెను.అతని స్తోత్రములువిని అతనికి అవిచ్ఛిన్నరక్షణలను, అన్యులునివారించలేని సుఖములనుప్రసాదించవలెను.

9. పూషదేవతమమ్ము రక్షించుటకువెనుక ఉండును గాత.అశ్వములను రక్షించునుగాక.మాకు ధనమునొసంగును గాత.

10.పూషదేవా! నీ స్వరూపముశుద్ధము. అది అనేకప్రకారములది. నీపూజనము బహువిధములది.నీవు కలిగించు అహస్సు,రాత్రియు నానా రూపములుకలవి. నీవు మాత్రముఆకాశము వలె ఏక రూపవుఅగుచున్నావు.

అన్నవంతుడవగుపూషా! మా చిత్త వృత్తులనుకాపాడుచున్నావు. ఈ యజ్ఞమునందునీవు మాకు ప్రసాదించుఫలము భద్రమగునుగాక.

11.మరుత్తులు తమమహిమచేవృద్ధి చెందినవారు. స్వర్గమును చేరినారు.వారు యజమాని కొరకుస్వర్గమున గొప్ప స్థానమునఏర్పరచినారు.

కోరికలుతీర్చునట్టిమరుత్సంబంధయజ్ఞమును ్షువు పాలించినాడు.ఆ యజ్ఞము

నందుమరుత్తులు - చెట్టుకొమ్మల ీద పిట్టలవలె - కూర్చున్నారు.

12.ఋత్విగ్యజమానులారా! ీరు మరుత్తుల బలముతోవైరి బలములను ిరిచినారు. మరుత్తులుహ ిస్సు కోరువారు. శీఘ్రగాములు.స్వాధీన బల సంపన్నులు.వారిని ిధ

అర్చనలతోసే ించండి.

చూడండిఈ భూ ి మరుత్తులయజ్ఞము కొరకు కంపించుచున్నది.అగ్నీ! ఈ ఆశ్చర్యమున పరికించుము.

13.**"ిశ్వేదేవాఋతావృధః"**అనునది పురోను వాక్య**"ిశ్వేదేవాఃశృణుత"**అనునదియాజ్య

14.ద్యావాపృథ్వులు ఫలసాధకమును,స్వర్గమును అంటునట్టిదియునగుఈ యజ్ఞమునునేడు దేవతలకుఅందించెదరు గాక.

15.ద్యావాపృథ్వులు తొలుతపుట్టిన ి. తల్లిదండ్రులవంటి ి. యజ్ఞమునందున ిన మంత్రములచేత వానిని స్తుతించండి.

ద్యావాపృథ్వులారా! ీ యజ్ఞగృహముపూజనీయము. ీరు దేవతలతోకూడి మా వద్దకు ిచ్చేయండి.

16.యజమాని! అగ్నిని ప్రజ్వలింప చేయుము.మరణము లేనిఅగ్నిని స్తుతించుము.మా హ ిస్సులనుదేవతలకు అందించమని ప్రార్థించుము.

17.అగ్ని హవ్యవాహనుడు.అమరుడు. అనుగ్రహబుద్ధికలవాడు.దేవదూత. మానవహితకారి.అతడు దయ గలవాడైఇచటికి వచ్చునుగాక.

"శంనోభమన్తువాజినః " పురోను వాక్య "వాజే వాజే % వతవాజినః"యాజ్య.

శ్రీమదాంధ్రవచన కృష్ణయజుర్వేదీయతైత్తిరీయసంహిత నాలుగవ కాండమునందలి మొదటిప్రపాఠకము సమాప్తము.

సమహంప్రజయా సం మయాప్రజా।
సమహగ్ ంరాయస్పోషేణ సం మయారాయస్పోషః ॥

రెండవప్రపాఠకము

మొదటిఅనువాకము

1. ప్రథమపాద ంన్యాసమా! నీవుపాపములు హరింపచేయునట్టిం ష్ణువు యొక్క పాదంన్యాసముఅగుచున్నావు. నీవుగాయత్రీ ఛందస్సునుపరిగ్రహించుము.మేము ద్వేషించుశత్రువు ఇచటినుండితొలగించబడినాడు.భూదేవతా రూపమగుఈ ప్రదేశమును ఆక్రంంచినావు.

ద్వితీయపాద ంన్యాసమా! నీవుంథ్యాపవాదమునహరింప చేయునట్టింష్ణువు యొక్క పాదంన్యాసము అగుచున్నావు.త్రిష్టుప్ ఛందస్సునుపరిగ్రహింపుము.మేము ద్వేషించునట్టిశత్రువును ఇచటినుండి తొలగించినాము.అంతరిక్షదేవతా రూపమగుఈ ప్రదేశమును

ఆక్రంంచినావు.

తృతీయపాద ంన్యాసమా! నీవుఅరాతీయులను నాశనముచేయు ంష్ణువుయొక్క పాద ంన్యాసముఅగుచున్నాము. జగతీఛందస్సును పరిగ్రహించుము.మేము ద్వేషించుశత్రువు ఇచటినుండితొలగించబడినాడు.ద్యులోకదేవతారూపమగు ఈ ప్రదేశమునఆక్రంంచినావు.

చతుర్థపాదంన్యాసమా! శత్రుహంతయగుంష్ణువు యొక్క పాదంన్యాసము అగుచున్నావు.అనుష్టుప్ ఛందస్సునుపరిగ్రహించుము.మేము ద్వేషించుశత్రువు ఇచటినుండి తొలగించబడినాడు.దిగ్దేవతా రూపములగుఈ ప్రదేశములనుఆక్రంంచినావు.

2. అగ్నిపుట్టిన వెంటనేదీపించినాడు. జగములనుప్రకాశింపచేసినాడు. రోదసియందు కాంతిచేస్వయముగా ప్రకాశించుచున్నాడు.సస్య శోషణమునకునివారించుటకు ద్యులోకమేఘముగర్జించినట్లుఈ అగ్ని మా దురితములనునివారించుటకై గర్జించునుగాక.

3. అగ్నీ!నీవు అభిముఖముగమరల స్వభావముకలవాడవు. మాకుఆయువు, వర్చస్సు, మేధ,సంతానము, ధనముకలిగించుచు మావైపుమరలుము.

4. అంగసౌష్ఠవము గల అగ్నీ!నీకువందల ఆవృతులు,వేల ఉపావృతులుకలుగునుగాక. వానిని లక్షలసంఖ్యగా పెంచుము.మాకు నష్టమైనధనమున మరలితెచ్చి ఇమ్ము.పూర్వము సంపాదించనిధనమును సహితముమాకు కలిగించుము.

5. అగ్నీ!క్షీరాది రసముతో కూడమా వద్దకు మరలిరమ్ము. అన్నము, ఆయుష్యములతోమరల మరలి రమ్ము.మమ్ము మరలమరల చేయుపాపముల నుండి**పాహి.**

6. అగ్నీ!ధనము తీసికొనిరమ్ము. నీరు సర్వ ప్రాణులుత్రాగునది. దానినివృష్టిగా సస్యములపైకురిపించుము.

7. వరుణదేవా!తలంద నీ పాశముఉన్నది. దానిని పైకి లాగితీసివేయుము. దానినినాశము చేయుము.పాదముల వద్దనీ పాశము ఉన్నది. దానినిక్రిందకు లాగి తీసివేయుము.నాశము చేయుము.నడుమునకు నీపాశము ఉన్నది. దానినితెంపివేయుము.నాశము చేయుము.అప్పుడు మేము పాపరహితలముఅగుదుము. నీయొక్కకర్మను నిర్విఘ్నముగాకొనసాగించగలము.

8. అగ్నీ!నీవు ఉఖయందుఉన్నావు. నిశ్చలముగాఉన్నావు. స్థిరముగా ఉన్నావు.నిన్ను పైకి తీయుచున్నాను.జనులందరు నిన్నుకోరుకుందురుగాక. ఈ యజమానికిరాజ్యము నిమ్ము.

9. ఉఖయందలి ఈ అగ్ని చీకట్లనుచీల్చువాడు. కాంతివంతమగు దేహమువాడు. అతడు పెరిగి పెరిగిఉషస్సు ఎదుట నిలిచినాడు.అతడు తన తేజస్సునచీకట్లు డొక్కనుంచిబయటపడినాడు.అతడు లోకము లన్నింటినివెలుగులందు నింపినాడు.

10.సీద త్వం మాతురస్యాఃఉపస్థే ిశ్వాన్యగ్నే వయునానిిద్వాన్ । మైనామర్చిషాసా తపసా% భిశూశుచో% న్తరస్యాగ్ ంశుక్ర జ్యోతిర్విభాహి.

11.అన్తరగ్నే రుచా త్వముఖాయైసదనేస్వే । తస్యాస్త్వగ్ ంహరసా తపఞ్జాతవేదఃశివో భవ.

12.శివో భూత్వా మహ్యమగ్నే% థోసీదశివస్త్వమ్।శివాః కృత్వా దిశః సర్వాః స్వాంయోనిిహాసదః

(వచనానువాదమునకు మొదటిప్రపాఠకపు 9 వ అనువాకమునందలి 8,9,10 చూడండి.)

13.అగ్ని శత్రుహింసకుడు.శుచిస్థానవాసి. నివాసముకల్పించువాడు. అంతరిక్షమునధూమరూపపు వాడు.హోత. వేదియందుండువాడు. యజమానిఇంట అతిథిగా ఉండువాడు.నరులందు జఠరాగ్నిగాఉండువాడు. యజ్ఞములందుండు వాడు.ఆకసమున ఉండువాడు.నీట పుట్టువాడు.గోవులందు పుట్టువాడు.అద్రులందు పుట్టువాడు.యజ్ఞమునందుపుట్టినవాడు.

అంతటిఅగ్ని ఈ బృహత్యజ్ఞమునుజరిపించునుగాక.

రెండవఅనువాకము

1. అగ్నితొలుత ద్యులోకముఁద అవతరించినాడు.రెండవసారి మానవలోకముఁద ఆిర్భిించినాడు.మూడవసారి సముద్రగర్భమున జన్మించినాడు.అగ్ని ఈ మూడు జన్మలందుననరులందు అనుగ్రహముకలవాడు అయినాడు.

కావుననరులు అగ్నిని దీపింపచేయవలెను.జరా పర్యంతము చిత్తశుద్ధితోఅగ్నిని ఆరాధించవలెను.

2. అగ్నీ!నీకు సంబంధించినమూడు రూపములనుతెలిసికొన దలచినాము.నీవు నిలుచు స్థానములనుఎరుంగ తలచినాము.నీయొక్క గోప్య నామములనుగ్రహించ దలచినాము.నీవు ఏ ప్రదేశమునుండి వృష్టి రూపమునపుట్టినావో దానినిదర్శించదలచినాను.

3. నేనుయజమానిని. కర్మయందుశ్రద్ధ కలవాడను.మంత్రమునుస్పష్టముగా ఉచ్చరించగలవాడను.
అగ్నీ!నీవు ద్యులోకమునతేజోరూపమున,భూలోకమునయజ్ఞరూపమున,సముద్రము నందుబడబానలరూపమున ఉన్నవాడవు.నిన్ను నేను దీపింపచేయుచున్నాను.
మహామహులగుయజమానులుయజ్ఞవేది యందునిన్ను సంతోష పరచుచున్నారు.

4.ఆక్రన్దదగ్నిః స్తనయన్నివద్యౌ ః క్షా మాదేరిహద్వీరుధః సమఞ్జన్ । సద్యోజజ్ఞానో ిహీిద్ధోఅఖ్యదా రోదసీ భానునాభాత్యన్తః

(మొదటిఅనువాకము 2వ మంత్రముచూడండి.)

5. అగ్నిఅనుగ్రహమూర్తి.పావకుడు యాగరహితములనుమెచ్చనివాడు. సమేధ.అమరుడు. అట్టి అగ్నినరులందు ప్రవేశపెట్టబడినాడు.

అగ్నికంటిని బాధించనిపొగలను పుట్టించుచున్నాడు.అి పైకిలేచి, నిర్మలములై,ద్యులోకమునవ్యాపించుచున్ని.

6. అగ్నిలోకములు తెలిసినవాడు.సముద్రగర్భమునఉన్నవాడు. అతడుపుట్టినంతనేద్యావాభూములనువెలుగులతో నింపినాడు.

పంచజనులుఅగ్నిని యజించినారు.అప్పుడు ఆహుతులుఅందుకొని పైకి పోవు అగ్నిపర్వతముల వంటిమేఘములను చీల్చినాడు.

7. అగ్నిసంపదలను ఇచ్చువాడు.ధనములనుప్రసాదించువాడు. స్వర్గమునుకలిగించువాడు. సోమమునురక్షించువాడు. బలములకుపుత్రుడు. నీటియందుద్యుత్తుగా వెలుగువాడు.

అట్టిఅగ్నిని హోతలుప్రాతఃకాలమునప్రకాశింపచేయుచున్నారు.

8. శుభప్రదమగుకాంతులు గల అగ్నీ!యజమాని నేడునీకు ఘృతము, పురోడాశముసమర్పించుచున్నాడు.

యువతమఅగ్నీ! ఆ యజమాని భక్తియుక్తుడు. నీకు హంస్సుఅర్పించినవాడు. అతనిమంచినివాసమునకుతగినంత ధనమునుఆర్జించుటకు ప్రోత్సహించుము.

9. అగ్నీ!ఆ యజమానిని సత్కర్మలకుప్రోత్సహించుము.వేదపఠనమునకుప్రోత్సహించుము.అతడు సూర్యుని యందుభక్తి కలవాడుఅగును గాత. అగ్ని యందుభక్తి కలవాడుఅగును గాత. అతడుపుట్టిన వారితోవర్ధిల్లును గాక.పుట్టబోవు వారితోవర్ధిల్లునుగాక.

10.అగ్నీ! నిన్ను నిత్యముఆరాధించు యజమానులుకోరిన ధనమునుపొందినారు. నిన్ను కూడిఉంటున్న యజమానులుమరింత ధనముకోరుచు కర్మలనుఅనుష్ఠించి గోవులతోకూడిన కొట్టములుకలవారలైనారు.

11.అగ్ని దర్శనీయుడు. బంగారమువంటివాడు. దుర్మర్షుడు.అతడు ఆయువునుఆశ్రయించదలచినవాడైఅనంత కాంతితో ప్రకాశించినాడు.

ఈ అగ్నినిద్యులోక వాసులగుదేవతలు మంచిరేతస్సు కలవానిగా సృష్టించినారు.కావున**అగ్నిరమృతో అభవత్**- అగ్ని అమరుడుఅయినాడు.

మూడవఅనువాకము

1. అగ్నీ!నీవు అన్నములకుస్వాం. మాకు వ్యాధి రహితఅన్నమును ప్రసాదించుము.

హంస్సులుఅర్పించు యజమానినిదురితముల నుండితరింపచేయుము.మా ప్రజలకు, పశువులకుబలము కలిగించుము.

2. అగ్నీ!దేవతలందరుధీరులై నిన్నుఊర్ధ్వ లోకమునసేభజింతురు గాక.నీవు మాకు శివతముడవుఅగుము. మమ్ము వెలుగులందునిలుపుము.

3. అగ్నీ!శాంతములగు జ్వాలలచేప్రకాశించుచు దేవయజన స్థానములకుచేరుకొనుము. నీవుమహా కిరణముతోలోకములను వెలిగించుము.కాని ఆ కిరణములచేజనులను బాధించుకుము.

4. ఋత్విగ్యజమానులారా!అగ్నిని సంధలచేసేంచండి. ఘృతముసమర్పించి అతిథినివలె ఉద్దీపింప చేయండి.అగ్నియందు హంస్సులనుహోమము చేయండి.

5.ఈ అగ్ని యజమాని ఆహ్వానమునుఆలకించునుగాక. ఇతడుసూర్యుని వలె భాసమానుడైబృహద్రూపమునప్రకాశించుచున్నాడు.సంగ్రామములందుంజయుడు అగుచున్నాడు.

దేవహితుడు,శివస్వరూపుడగు అగ్ని మావద్దకు అతిథివలెవచ్చునుగాత.

6. జలదేవతలారా!ఉఖాగ్ని ంద ఏర్పడినభస్మమును తీసికొనండి.దానిని సుఖకరము, సుగంధయుక్తస్థలమున ఉంచండి.

జలములారా!ంరు సుపత్నులు. తల్లులు.ఈ అగ్నిని పోషించండి. తల్లిబిడ్డను వలెఈ అగ్నినిసాకండి.

7. అగ్నీ!నీ బలము ఉదకములందున్నది.నీవు ఓషధులనుఅనుసరించుచున్నావు.అరణుల గర్భమందుఉంటున్నావు. అటువంటివాడవగుచు మరలగర్భమవు, సర్వభూతములకుగర్భమవు. జలములకుగర్భమవు అగుచున్నావు.

9. అగ్నీ!నీవు భస్మముతోసహ అందుకు కారణమగుభూంని, నీటినిచేరుకొనుము, నీకుతల్లులైననీటితోనూ, నేలతోనుకలసి జ్యోతిష్మంతుడవైతిరిగి ఉఖయందుఆసీనుడవు అగుము.

10.అగీ! నీ స్వస్థానమగు భూంని,నీటిని మరలచేరుకొనుము. తల్లిఒడివంటి ఉఖయందుమరల శాంతుడవైశయనించుము.

11.పునరూర్జా నివర్తస్వ । పునరగ్నఇషా %% యుషా.

12.సహ రయ్యా నివర్తస్వాగ్నేపిన్వస్వ ధారయా । ంశ్వప్స్న్యాంశ్వతస్పరి.

(ఒకటవఅనువాకపు 5,6 మంత్రములుపునరావృతములు.)

13.అగ్నీ! నిన్ను ఆదిత్యులు,రుద్రులు, వసువులుమరల ప్రజ్వలింపచేయుదురుగాక.బ్రాహ్మణులుయజ్ఞములందునిన్ను మరల ప్రజ్వలింపచేయుదురుగాక.నీవు ఆజ్యముచేసంతుష్టుడవగుము.మా తనువులనువృద్ధినొందించుము.

సత్యాఃసన్తు యజమానస్యకామాః-యజమాని కోరికలునిజమగును గాక.

14.అగ్నీ! నీవు అన్నవంతుడవు.యువతముడవు.మమ్ము వర్ధిల్లచేయునదియు,మేము ఆదరమునఆర్జించినదియునగు స్తుతివాక్కునుగ్రహించుము.ఒకడు నిన్ను ఎక్కువగానుతించుచున్నాడు.ఒకడు ఉచితముగానుతించుచున్నాడు.నిన్ను అభినందించునేను మాత్రమునీ తనువునకునమస్కరించుచున్నాను.

15.అగ్నీ! నీవు ంద్వాంసుడవు.అన్నవంతుడవు.అన్నప్రదుడవు.మాకోరికలు తెలిసికొనుము.మా ంషయమున శత్రుకృతములనువేరుచేయుము.

నాలుగవఅనువాకము

యమభటులారా!ంరు పురాతనులు అయినను,నూతనులు అయినను,ంరందరు ఈ స్థలమునుండి తొలగిపోండి.దూరముగా వెళ్లండి.దగ్గరలో ఉండకుండవెళ్ళండి. ఈస్థానమునుయముడు మాకు ఇచ్చినాడు.పితరులు మాకు ఇచ్చినారు.

2. సికతాస్వరూపమా! నీవు అగ్నికి భస్మస్థానముఅగుచున్నావు. ధూళిస్థానము అగుచున్నావు.

3. ఊషరస్వరూపమా! నీవు సంజ్ఞానముఅగుచున్నావు. కోరికలనుతీర్చుగల దానవుఅగుచున్నావు. మాకోరికలను తీర్చుము.

4. సికతఉషరములారా! ీ తనువులుీకు ప్రియములు. అంపరస్పరము కలసికొనునుగాత. ీ హృదయములుీకు ప్రియములు. అంపరస్పరము కలసికొనునుగాత.ీ ఆత్మలు ీకు ప్రియములు.అం పరస్పరము కలసి కొనునుగాక. నా తనువు నాకుప్రియము అగునుగాక.

5. ఇంద్రుడుగార్హపత్యాగ్నియందు కోరికగలవాడై సోమపానముచేసినాడు. అట్టిగార్హపత్యాగ్ని ప్రస్తుతముఇటుకలచే చీయమానుడుఅగుచున్నాడు. అగ్నీ! అశ్వమువలె వేగవంతుడవైవేల కొలది ధనమునుఇవ్వగలవాడవు.అట్లని యజమానినిన్ను స్తుతించుచున్నాడు.

6. ఇష్టకారూపఅగ్నీ! నీవు ద్యులోకజలమును అభిముఖముగాపొందుచున్నావు. ఈస్థానములందున్నదేవతలనుఅభిముఖముగాహంస్సులు అందుకొనుమనిపలుకుచున్నావు.సూర్యమండలపు పైనను,క్రిందను ఉన్నటువంటిజలములనుచేర్చుకొని ఇచటికిరాగలవు.

7. యాగనిష్పన్నుడవగుఅగ్నీ! నీ తేజస్సు దియందున్నది.భుం యందున్నది.ఓషధులందున్నది.జలము అందున్నది.అంతరిక్షము నందంతటనువ్యాపించిన నీ తేజస్సుఅర్ణవమంత అయి నరులకుచెందుచున్నది.

8. అగ్నిరూపములగు ఇష్టకలుమట్టిలో పుట్టినం.మంచి మనస్సుగలం.ప్రీతిపాత్రములు.రోగరహితములు.అభీష్టప్రాప్తి హేతువులు.అం ఆహుతములగుహంస్సులనుసేంచునుగాక.

9. అగ్నీ!ఈ యజమాని కొరకు ప్రశంసనీయుడు,దర్శనీయుడు, అంచ్ఛిన్నుడగుపశుప్రదాతను చూపుము.మాకు ఔరసుడును, ీరుడునుఅగు పుత్రుని ప్రసాదించుము.నీవు మా షయమునఅనుగ్రహవంతుడవుఅగుదువు గాక.

10.అగ్నీ! ఈ ఇష్టక నీకు ఉత్పత్తిస్థానమగును. ఇదిఋతు కాలీన స్త్రీపురుషసంగమము వంటిది.నీవు నీజన్మ స్థానమునుతెలిసికొనుము.పెరుగుము. అప్పుడు మాకుధనసమృద్ధికలిగించుము.

11.ఇష్టకా! నీవు సుఖసమార్జకవు.దేవతల అభిమానముకలదానవు. అంగిరసులుస్థాపించిన ఇష్టకవలెస్థిరముగా ఉండుము.

12.ఇష్టకా! నీవు సర్వత్రసుఖసమార్జవు. దేవతలఅభిమానము కలదానవు.అంగిరసులు స్థాపించినఇష్టకవలె స్థిరముగాఉండుము.

13.ఇష్టకా! అవశిష్టమునుపూరించుము. ఛిద్రమునుపూరింపుము. శాంతముగా నిలుపుము.ఇది ఇంద్ర, అగ్ని, బృహస్పతులునీ కొరకు ఏర్పరచిన స్థానము.

14.యజమాని యొక్కజన్మ స్వర్గమునుప్రకాశింపచేయునది.ఈ ఇష్టకల జన్మకు

యజమానియేకారణము. ఇం దేవతాసంబంధులు. ప్రజారూపములు.గో సదృశ్యములు. అన్నముకలిగించునం. అం ప్రాతస్సవనాదులందుసోమమును వండుచున్నం.

అయిదవఅనువాకము

1. అగ్నులారా!ీరు పరస్పరము సంప్రీతికలవారలు. దీపించుచున్నవారలు.సౌమనస్యులు. అన్నమును,రసపదార్థములనుఏర్పరచగలవారు. ీరిద్దరుగార్హ పత్య ఉఖాగ్నులుకలసి మెలసి ఉండండి.చక్కగా యజ్ఞ నిష్పన్నముచేయండి.

ీమనసులను**సమాకరమ్**- కలుపుచున్నాను.వ్రతములనుకలుపుచున్నాను.చిత్తములను**సమాకరమ్**.

2. ఉభయాగ్నిస్వరూపమా! నీవు మమ్ముేషముగ పోషించుము.యజమానికి అన్నమును,రస పదార్థమును ప్రసాదించుము.

3. ఉభయాగ్నిస్వరూపమా! నీవు ధూళికలవాడవు. ధనముకలవాడవు. సకలదిశలను శాంతములనుచేయుము. ఈ కుండమునీకు స్వస్థానమగును.ఇందు ఉండుము.

4. ఉభయాగ్నులారా!ీరు మా ిషయమునసహమానసులు,సహనివాసులుకండు. పాప రహితులుకండు. యజ్ఞమును,యజమానిని బాధించకండి.నేతి ఈ యజ్ఞమందుమా కొరకుగాను శాంతులుకండు.

5. తల్లిబిడ్డనుధరించినట్లుమట్టి ఉభపురీషాగ్నిని తన గర్భమునధరించినది.సర్వదేవతలను,ఋతువులనుతన యందు గలవాడును,ిశ్వకర్మయగు ప్రజాపతిఈ ఉఖను శిక్యపాశము నుండిిముక్తి గలిగించునుగాత.

6. చీకటివంటి పొగ పోయినంతఅగ్ని నిర్మల తేజముప్రకాశించును. అది ద్వేషించువారిని దాటి మా వద్దకువచ్చి మమ్ముసంతోష పరచునుగాక. వైశ్వానరాగ్ని!నీ శిక్యము ఆహుతమగునుగాక.

7. నిరృతిదేవతా!నీవు ిశ్వరూపయుక్తవు.నీకు నమస్కారము. ఇనుపబంధము నుండిమమ్ము నిడిపించుము.నీవు నిప్పు, నేలతోకలిసిన దానవగుచుయజమానిని స్వర్గమునకుఎక్కించుము.

8. యజమానీ!నీ మెడకు నిరృతిదేిడిపించ సాధ్యముకాని పాశమును కట్టినది.దానిని నేను ిడదీయుచున్నాను.అందువలన నీకునీ ఆయువు మధ్యభాగము నందుమాత్రమేిముక్తి కలిగినట్లుకాదు. నీవు సర్వప్రతిబంధముల నుండిబయట పడినవాడవైచిరంజీి అగుచున్నావు.అన్నము తినగలవాడవగుము.

9. నిరృతిదేి! నీ రూపము ఉగ్రము.యజమానికి బంధనిముక్తి కలిగించుటకునీ నోటి యందుఆహుతులుఅర్పించుచున్నాను.నిన్ను పామరులగువారు భూినిగా భాించుచున్నారు.నేను మాత్రమునిన్ను సంపూర్ణముగా నిరృతిదేినిగా గ్రహించుచున్నాను.

10.నిరృతి దేి! నేనుసోమయాగము, హిర్యజ్ఞముచేయుచున్నాను.నన్ను

అనుగ్రహించుము.ప్రచ్ఛన్న, ప్రకటచోరులనుపట్టుకొనుము. ఇతరులనుఅనుగ్రహించకుము.ఇదే నీకు నమస్కరించుచున్నాను.

11.నిరృతి ిదుషీమణి.లోకములందలిప్రచ్ఛన్న, ప్రకటచోరుల శిరస్సులనుఆమె తన చేతపట్టి 'నీ అపరాధమునుగమనించినాను' అనును,అటువంటి నిరృతికినేను నమస్కరించుచున్నాను.మంచి మాటలుచెప్పి -తండ్రిబిడ్డను వలె- లాలించుచున్నాను.

12.అగ్ని సత్య ధర్ముడు.అనంత సంపన్నుడు.యజమానికి గృహములు,పశుసంపద కలిగించుచున్నాడు.సూర్యదేవుని వలెతన కిరణములచేసమస్తమును ప్రకాశింపచేయుచున్నాడు.అతని పేరు ిన్నంతనేశత్రువులు పారిపోవుచున్నారు.అతడు యుద్ధముచేయుట లేదు.

13.కర్షకులారా! తోలు త్రాళ్ళనుబొక్కెనలను సిద్ధముచేయండి. ఈ బాంనిఏ కాలమునందునువడిసిపోనట్టిఊట కల దానినిగా చేసెదము.

14.ఈ బాం మంచి బొక్కెనలుకలదియు, మంచితోలు త్రాళ్ళుకలదియు, మంచిచేదలు గలదియుఅయినది. దీనిని మేముతరగని నీటితో నింపుచున్నాము.

15.కృషి శాస్త్రజ్ఞులుదేవతలు సుఖముకోరువారు. వారు నాగలిని సిద్ధముచేయుదురు గాక. కాడినికట్టుదురుగాక.

16.రైతులారా! నాగళ్ళనుసిద్ధము చేయండి.వానికి కాడిని కూర్చండి.ఇది సేద్యయోగ్యమగునేల. మంగళవాక్యములచేదున్నండి. ంత్తనములువేయండి. ఆ పంట పండి,కొడవలికి తెగి,మాకు అందునుగాక.

17.నాగలి వజ్రమువంటి గట్టిది.రైతు సులభముగావాడదగినది. అదిమట్టి పెడ్డలనుపెకలించుచు దున్నునుగాక.పంట వచ్చినంతలేత ఆవులను,గొర్రెలను బండ్లనుసాధించకలుగునుగాక.

18.మాకు సుఖము కలుగునట్లునాగలి దున్నునుగాక. రైతులు ఎద్దులకుసుఖము కలుగునట్లుతోలుదురు గాక. పర్జన్యుడుసుఖకరమగు మధురజలమును వర్షించునుగాక.వాయువును, ఆదిత్యుడునుమాకు సుఖములుకలిగింతురుగాక.

19.ఓ నాగలిచాలా! సూర్య, వరుణ,ఇంద్ర, అగ్ని, పూష, ఓషధ,ప్రజల కోరికలుతీర్చుదానవు అగుము.

20.నాగేటి చాలు మధురఘృతమున తడుపబడినది.సర్వదేవతలును,మరుద్గణములునునాగటిచాలు శక్తినిఆమోదించినారు. ఆ చాలుబలము నిచ్చునీటిచే నింపబడినది.నీరు నిండిన నాగేటిచాలా!నీవు మా కొరకు గాను సర్వత్రవ్యాపించుము.

ఆరవఅనువాకము

1. పూర్వముమూడు ఋతువులందుదేవతల వద్దపంటలు పండినం.అం శత సంఖ్యాకములు.

ఆరణ్యకములు,గ్రామ్యములు అనునంసప్త సంఖ్యాకములు.వానిని కనుగొని నేనుఎంతో ఆనందించుచున్నాను.

2. ఓషధులారా!ఁరు మాకు తల్లులవంటి వారు. క్షేత్రములనుబట్టి ఁరు శతసంఖ్యాకులు. మూలమునుబట్టి సహస్రసంఖ్యాకులు. అట్లగుటచేఁరు **'శతక్రత్వః'**శత క్రతువులు- ఁరు మా యజమానినిరోగరహితుని చేయండి.

(ఇంద్రుడుశతక్రతువు, పంటలనుశతక్రత్వః అన్నాడు.పంటలను ఇంద్రునితోసమానస్థాయికి చేర్చినాడు.)

3. ఓషధులందుకొన్ని పుష్పములు కలం.కొన్ని పూలు పండ్లు కలం.కొన్ని పూయక ఫలించునం.కొన్ని ఫల, పుష్పములులేనిం. కొన్ని లతారూపములు.కొన్ని పూయక, కాయక బహుసంవత్సరములుఉండునం అగుచున్నం.

ఓషధులుఆశ్వముల వలెజయశీలములు.

(అశ్వములుయుద్ధములందుగెలుపు నిచ్చును.పంటలు జీంచుటయందు గెలుపు కలిగించును.)

4. తల్లులవంటి ఓషధులారా!ఁరు ఫలములు ఇచ్చువారు.అందువలన మాపాపములు నశింపచేయమనియు,పాపఫలములగు దుఃఖములనునశింపచేయమనియుప్రార్థించుచున్నాము.

5. ఓషధిదేవతలారా! ీకురాం, మోదుగు చెట్లునివాసములుగా ఏర్పాటుచేయబడినం.ీరు నేలను అంటియుండుస్థావరములు కదా!ీరు నరులకు అన్నముపెట్టి పోషించుచున్నారు.అందుకే మాకు ఈ స్థానము.

(పలాశ,అశ్వత్థములు సకలవృక్షములకు స్థానములనిచెప్పుచున్నాడు.)

6. నేనుఅన్నము తినగోరిఓషధులను చేతపట్టినాను. అంతే!తినకముందే- చెవుల పిల్లివలె ఆకలి మాయమైనది.

(వేటకానినిచూచిన చెవులపిల్లి వాడు పట్టకముందే చెవులతోకనులు మూసుకొని చచ్చినట్లుపడిపోవును. అట్లేఓషధులను తలచినంతనేఆకలి మాయమగును.)

7. రాజులుకలిసి యుద్ధములకుపోవుదురు. అట్లేఓషధులన్నియుకలసినపుడు - వాటిగుణములను ఎరిగినంద్వాంసుడు ఉన్నప్పుడురోగములు నశించుచున్నం.రోగములను నశింపచేసినందునఅతడు భిషక్ - వైద్యుడుఅనబడుచున్నాడు.

8. ఓషధులారా!ీరు తల్లి వలెఆకలి తీర్చువారు. ీరు అందుకేపుట్టినారు. అందువలన

స్వకార్యసమర్థులు కండు. ీరుఆకులు కలవారును, ఆకలితీర్చువారును కండు.ఆకలి రోగము వంటిది.దానిని దూరము చేయండి.

9. ఓషధులారా!ీలో ఒకరు మరొకరిని రక్షించండి.రక్షించబడిన ఓషధితన దగ్గరి వాటినిరక్షించునుగాక. ఆ ంధముగాకలిసిమెలసి ఉన్నఓషధులు నా ప్రార్థననుమన్నించునుగాక.

10.నరుడా! ఓషధులునీ దేహమునకుబలము కలిగించుచున్నది.ఓషధులు అందించినధనములు కొట్టమునుండి గోవుల వలెబయటపడుచున్నం.

11.వెలుపలనున్నఓషధులు ఉదరమునప్రవేశించును. గోశాలలోప్రవేశించిన దొంగవలె దేహమందంతటనువ్యాపించును. దేహమునకుచెందిన వ్యాధులనుఅన్నింటిని నశింపచేయును.

12.నరుడా! నీ దేహమునఓషధులు చేరును.అం ఆయా శరీర భాగములందువ్యాపించును. ఉగ్రుడగురాజు శత్రువునువలె నీ దేహమునందలివ్యాధులను నశింపచేయును.

13.వ్యాధులారా! ీరు శ్లేష్మముతోవచ్చిన వారైననుపిత్తముతో వచ్చినవారైనను వదలిపొండు.వాత రోగ వ్యాప్తి వలనవచ్చిన వారైననువదలిపొండి. బాధలన్నింటితోవెళ్లిపొండి.

14.అశ్వ ఓషధి, సోమ ఓషధి,బల ఓషధి, ఓజోఓషధి, ంనిని అన్నింటినిమా యజమానికిబాధలు కలుగకుండుటకుఆర్జించినాను.

15.ఫలసహితఓషధులు, ఫల రహితఓషధులు పుష్ప సహితఓషధులు, పుష్ప రహితఓషధులు అన్నింటికిబృహస్పతిప్రేరణ కలిగించునుగాత.అవన్నియు మమ్ముబాధల నుండింముక్తులను చేయునుగాత.

16.ఓషధీ! సోమము రాజుగాగల ఓషధులందును,నేలీద ంత్తబడినఓషధులందుననీవు శ్రేష్ఠమవు.మాకు జీవనౌషధముఅగుము.

17."మేము ఏ జీవునియందు ప్రవేశింతుమోఆ జీం నశించడు"అని దిం నుండి భుంకిదిగి వచ్చు జలబిందు రూప ఓషధులుఅనుచున్నం.

(ఆకసమునుండి దిగి వచ్చినవర్ష బిందువులేఓషధులుగా పుట్టుచున్నవి.**యావన్తఃస్తోకా అవాపర్యన్త తావతీరోషధయో జాయన్త**అనిఅగ్నిహోత్ర బ్రాహ్మణము.**ఆపత్సుసర్వే భేషజీః**-నీటియందు సర్వఓషధులు అని ఋగ్వేదము.)

18.నేను ప్రార్థించుచున్నాను.దానిని దగ్గర నుండియును ఓషధులును,దూరమున ఉండి తక్కువగాను ఓషధులు అన్నియుఈ కర్మయందు మాకు తోడ్పడవలెను.ఈ యజమానికి చికిత్సకులుకావలెను.

19.ఓషధులారా! మిమ్ము త్రవ్వుచున్ననేను నశించకుందునుగాక.నేను ఎవరి కొరకు త్రవ్వుచున్నానోఅతడు నశించకుండునుగాక.మాకు సంబంధించినమనుష్యులు, పశువులు,సకల ప్రాణి జాలమురోగ రహితులుఅగుదురుగాక.

20.“ఎవరికి చికిత్స చేయుటకుబ్రాహ్మణుడుమమ్ము ఉపయోగించుచున్నాడోఅట్టివానిని వ్యాధులనుండి తరింప చేయుదుము.”అని ఓషధులు తమప్రభువగు సోమరాజుతోఅన్నవి.

ఏడవఅనువాకము

1. ఎవడుభూమిని సృష్టించినాడో,ఎవడు సత్యధర్ముడో,ఎవడు దివిని సృష్టించినాడో,ఎవడు ఆనందకరములు,బృహత్తములగుజలములనుసృష్టించినాడో అతడుమమ్ము బాధించకుండవలెననికస్మై **దేవాయహవిషా విధేమ.**

2. భూదేవి!నీవు యజ్ఞముతోను, యజ్ఞ ఫలరూపమగు వయస్సుతోడనుకూడి అభిముఖముగవచ్చేయుము. అగ్నినీయందు ఇచ్ఛకలవాడుఅగుచున్నాడు. అతడువపా సదృశమగు నీ ప్రదేశమునప్రవేశించునుగాత.

3. అగ్నీ!నీ అంగములందు ఏదిదీప్తిమంతమో,ఏది ఆనందకరమో, ఏదిపవిత్రమో, ఏది యజ్ఞార్హమోదానిని దేవతలకొరకు సముపార్జించుచున్నాము.

4. యజ్ఞమునకుస్థానమైనదియు,అమృతమునకు కారణమైనదియునగుచోటు నుంచి అన్నమును,ఊర్జమును గ్రహించుచున్నాను.అది మా గోవులందును,ఓషధులందునుప్రవేశించునుగాక.

అన్నరహితము,రోగ యుక్తము అగు భూమినివదులుచున్నాను.

5. అగ్నీ!నీది అని చెప్పబడుచున్నఅన్నము ఈ భూమిపైద ఎంతో ఉన్నది.

దీప్తిధనవంత అగ్నీ!నీ కాంతులు ఎంతగానోప్రకాశించుచున్నవి.

అగ్నీ!నీవు బహుళకాంతుల వాడవు.విద్వాంసుడవు. ఇతడునీకు హవిస్సు అర్పించువాడు.ఇతని యజ్ఞముకొరకు నీ బలము చేతఅన్నము ఆర్జించుము.

6. అగ్నీ!నీవు అమరుడవు.ప్రాణులు నిన్నుదీపింపచేయుచున్నారు.మా ధనములనువిస్తరింపచేయుము.నీవు దర్శనీయుడవు.శరీర మధ్యమునప్రకాశించుచున్నావు.దానము చేయదగుధనమును మాకుఅందించుము.

7. జాతవేదఅగ్నీ! నీవు అన్నమునుచెరచనివాడవు.దీప్తులు కలవాడవు.మా స్తుతులకు సంతోషించుము.

యజమానులుమంచి రక్షణలుగలవారు. మంచి చోటపుట్టిన వారు. వారునీ కొరకు సారవంతమగుఅన్నరూప హవిస్సునుసమర్పించుచున్నారు.

8. అగ్నీ!నీ దీప్తి పంత్రము,నిర్మలము, పరిపూర్ణము.నీవు కాంతులు నిండినవాడవైకొడుకు తండ్రిని వలెద్యావా భూములనుసంచరించుచు మాదరికి చేరి రక్షించుచున్నావు.ఆ ద్యావా భూములనుపూరించుచున్నావు.

9. అగ్నీ!మానవులు పూర్వమునిన్ను సత్యవంతునిగనుమహా మహునిగను,సర్వజనులు పరిచారకులుగాగలవానిగను, ంన్నపములుంనువాడవుగనుఎరింగినారు. కీర్తిశాలిం. దేవతలకుహితుడవగునిన్ను స్తుతించినారు.శుభముల కొరకునిన్ను ఇచట స్థాపించినారు.

10.యజమాని యజ్ఞనిష్పాదకుడు. మంచిమనసున్నవాడు.హంస్సులు అర్పించుటకేఇచట ఉన్నవాడు.దాత, తపోయుక్తుడు,ంద్వాంసుడు. అగ్నీ! అట్టియజమానికి నీవుధనమును అందించుచున్నావు.

11.గులకరాళ్లలారా!ంరు భూంు ంద శాంతులుకండి. సర్వత్ర శాంతులుకండి. పైభాగముననేఉండండి. చిత్యాగ్నినిఆశ్రయించండి. ంలోనిదేవతా సహితులై- అంగిరసుల

చయనమునందువలె - ఇచటస్థిరముగా ఉండండి.

12.సోమమా! నీవు సర్వమునువర్ధిల్లచేయుము.నీ రేతస్సు ంశ్వమందువ్యాపించునుగాక. అన్నముకలుగుటకు నీవు కారణభూతమవగుము.

13.సోమమా! నీవు పాపములనుపారద్రోలు దానవు.నీవలనమాకు క్షీరాదులు సంప్రాప్తములగునుగాక.అన్నములు సంప్రాప్తములగునుగాక.నీవు వర్ధిల్లుము.యజమానికి అమరత్వముకలిగించుటకు స్వర్గమందుప్రసిద్ధములగుశ్రేష్ఠ అన్నములనుసంపాదించుము.

ఎనింుదవఅనువాకము

1. ఈఅశ్వము సమస్త శత్రుసేనలను,అరాతులను త్రొక్కివేయునుగాక.అట్టి ఆక్రమణమునుఅగ్నియు, సోముడునుఆమోదింతురుగాత.బృహస్పతియు,సంతృ దేవతయుఆమోదింతురుగాక. పూష నిన్నుపుణ్యలోకమునకుచేర్చునుగాత.

2. అశ్వమా!నీవు సముద్రమునుండి పుట్టినావో,గుర్రమునకే పుట్టినావోకాని నీవు తొలిగా పెట్టినకేక వలన డేగరెక్కగను, లేడి పాదముగనుస్తుతించబడినావు.

3. పద్మపత్రమా! నీవు నీటింద తేలుచున్నావు.అగ్నికి యోనిం అగుచున్నావు.సముద్రమంతటితటాకమునకు శోభాయమానవగుచు,నిత్యము వర్ధిల్లుచు,పూజనీయవు, పుష్టికరమవుఅగుచున్నావు. నీవుఆకాశమున కన్న ంశాలమవైవర్ధిల్లుము.

4. తొలుతపుట్టిన ఈ రుక్మముమహనీయము,సూర్యుడు తూర్పునఉదయించి, తన కమనీయకిరణములచేసమస్త ప్రదేశములనుప్రకాశింపచేయుచున్నాడు.ఆ సూర్యుడు ఈ రుక్మము ఉపమానముగాగల పదార్థములనుకూడ ప్రకాశింపచేయుచున్నాడు.ఆ సూర్యుడు భూంు ఆధారముగాగల పదార్థములను,మానవమేధఆధారములగు పదార్థములనుప్రకాశింపచేయుచున్నాడు.

(రుక్మము- బంగారము. పదార్థముప్రకృతి నుండి పుట్టినంయు,మానవ మేధసృష్టించినం అను రెండుంధములు)

5. హిరణ్యగర్భః సమవర్తతాగ్రేభూతిస్య జాతసఃపతిరేక ఆసీత్ । సదాధారపృథింం ద్యాముతేమాం కస్మైదేవాయహంషా ంధేమ॥ 4-2-6-13 పునరావృతము.

6. హిరణ్యపురుషునిఅవయవలేశముభూమి మీద పడినది.అది భూలోక,
ద్యులోకఅంతరిక్షములందుసంచరించుచున్నది.ఆ ద్రప్సము పడినదిక్కును కాక మిగిలినఏడు
దిక్కులందుహుతమైనదానిగా మనసున భావించుచున్నాను.

(ద్రప్సముహిరణ్యగర్భునిఅవయవలేశము)

7. నేలమీదసర్పములకు నమస్కారము.అంతరిక్షమునందలిసర్పములకు
నమస్కారము.ద్యులోకమందలిసర్పములకు నమస్కారము.

8. అంతరిక్షమునతేజరిల్లు స్వర్గలోకమునందలిసర్పములకు, సూర్యకిరణములందలిఅదృశ్య
సర్పములకు,జలములందున్నసర్పములకు నమస్కారము.

9. రాక్షసులశర రూప సర్పములకు చెట్లయందున్న సర్పములకుపుట్టలందున్నసర్పములకు నమస్కారము.

తొమ్మిదవఅనువాకము

1. స్వయమాతృణ్ణమనుఇష్టకా! నీవు భూమిమీద దానవు. బాధించబడనిదానవు.జగత్కర్త
చేతచేయబడినదానవు.నీవు స్థిరముగ నిలుచుదానవుఅగుచున్నవు. సముద్రుడునిన్ను ముంచకుండునుగాక.పక్షిరాజు
నిన్ను ఎత్తుకొనిపోకుండునుగాక. నిర్భయముగానేలమీద దృఢముగానిలుపుము.

2. స్వయమాతృణ్ణమా!నీవు ఎంతో వెడల్పు,ఎంతో పొడవైనదానవు.ప్రజాపతి నిన్నుభూమి మీద ఉంచునుగాక. నీవు
విస్తారమవుఅగుచున్నావు. పృథ్వివిఅగుచున్నావు. సుఖములుకలిగించుదానవుఅగుచున్నావు.
భూమినిఅగుచున్నావు. 'అఖండనీయవు'అగుచున్నావు. విశ్వమునుపోషించుదానవు అగుచున్నావు.లోకములను
భరించుదానవుఅగుచున్నావు.

3. తృణమా!నీవు కాండ కాండమునుంచి, పర్వ పర్వము నుంచిపుట్టుచున్నావు.అట్లే
మమ్ముశతసహస్రములుగావర్ధిల్ల చేయుము.

4. దూర్వేష్టకా!నీవు నూర్ల కొద్దిపెరుగుచున్నావు., వేలకొలది పుట్టుచున్నావు.నీకు మేము హవిస్సులుఅర్పించు
చున్నాము.

5. ఇష్టకా!నిన్ను కాదన్న వారులేరు. నీవు విరోధులనుపరిభవించుచున్నావు.అరాతులను పరిభవించుము.అరాతులు
కవలెననుకొన్నవారిని పరిభవించుము.మాకు ఇవ్వవలసినధనమును ఇవ్వనివారిని, పూర్వము కాకున్ననుఇప్పుడు
అరాతిత్వముకోరుచున్నవారిని పరిభవించుము.

6. ఇష్టకా!నీవు వేల బలములుకలదానవు. శత్రుసేనను ఓడించుము.సేనను కోరు శత్రువునుఓడించుము.
మమ్ముసంతోష పరచుము.

7.మధువాతా ఋతాయతేమధుక్షరన్తి సింధవఃమాధ్వీర్నః సన్త్వోషధీః

యజ్ఞముకోరువానికి వాయువులుమధుర రసమునుచిమ్ముచున్నవి.సముద్రములుమధుర
రసమునుచిమ్ముచున్నవి.మాకు ఓషధులు మధురరసోపేతములు అగునుగాక.

8. మాకురేయి మధురమగునుగాక. ప్రభాతములుమధురములగునుగాత.భూరజస్సు మధురమగునుగాక.పితృ
స్థానీయమగుదివి మధురమగునుగాక.

9. వనస్పతులుమధురములగునుగాక.సూర్యుడు మధురమగునుగాత.గోవులు మధురరసోపేతలు అగునుగాక.

10.మహనీయులగుద్యావాపృథ్వులు మాకుయజ్ఞ ఫలమునుకలుగజేయునుగాక.మమ్ము సమర్థులనుచేయునుగాక.

11.ిష్ణువు ఆకసపు నేత్రమువలె వ్యాపించినవాడు.ిద్వాంసులు ిష్ణువు యొక్కపరమపదము నిత్యముదర్శించుచున్నారు.

12.మట్టి కుంపటీ!దేవతల చేతఅమృత సమమగుఆజ్యముచే నింపబడివచ్చినావు. స్థిరపడినావు.యుద్ధము కోరు శత్రువునుపరిభంచుము.

13.అగ్నీ! నీవు సూర్యుని యందుఉదయించుచున్నావు.నీ కాంతులు కిరణరూపములైస్వర్గమున వ్యాపించుచున్న.ఆ కాంతులన్నింటితోఈ యజమానిని ప్రకాశింపచేయుము.

14.దేవతలారా! ీదీప్తులు సూర్యమండలమందున్న.గోవులందున్న.అశ్వములందున్న.ఇంద్రాగ్ని బృహస్పతులారా!ఆ దీప్తులచే మాకుకాంతిని ప్రసాదించండి.

15.'రేతస్సిక్' అను మొదటిఇష్టక జ్యోతిని ధరించిశేషముగ ప్రకాశించినది- రాట్. రెండవ ఇష్టకజ్యోతిని ధరించిచక్కగా ప్రకాశించినది.- సమ్రాట్. మూడవఇష్టక జ్యోతిని ధరించిస్వయముగా ప్రకాశించినది- స్వరాట్.

16.అగ్నిదేవా! నీ అశ్వములందుసాధువులు శీఘ్రగాములున్న.అట్టి వహనసమర్థములనురథమునకు కట్టుము.

17.అగ్నీ! నీవు దేవతలనుఆహ్వానించువాడవు.రథికుడు అశ్వములనురథమునకు కూర్చినట్లుదేవతలనుఈ యజ్ఞమునకుకూర్చుము. నీవు పూర్వముహోమనిష్పాదకుడవైఈ యాగస్థానమునఆసీనుడవగుము.

18.ద్రప్సశ్చస్కన్దపృథింమను ద్యాంమంచయోనిమను యశ్చపూర్వః। తృతీయం యోనిమనుసంచరన్తం ద్రప్సంజుగోమ్యను సప్తహోత్రాః।

(8వఅనువాకము 6వ మంత్రముపునరావృతము.)

19.హిరణ్యముసర్వ ప్రాణులకు అన్నముఅగుచున్నది. అట్లేసకల జనులకుస్వాైన అగ్నికి అన్నముఅగుచున్నది. అగ్నితన స్వంత కాంతులచేతనే ప్రకాశించుచున్నాడు.అట్లయ్యు హిరణ్యకాంతిచే వర్చస్సుకలవాడు అగుచున్నాడు.

20.హిరణ్య శకలమా!నిన్ను 'ఋక్కు' కొరకుగానునరుని శిరస్సు యొక్క దక్షణఅక్షి గోలకమందు ఉంచుచున్నాను.దీప్తి కొరకు నరుని శిరస్సుయొక్క వామాక్షి గోలకమందుఉంచుచున్నాను.

21.దధి, మధువులునదుల వలెపొంగి పారుచున్న. అ శరీరమునచేరి, మనసునునింపి ఘృతధారలు అగుచున్న.ఆ ధారలను అంతటప్రకాశింపచేయుచున్నాను.వాని మధ్యనహిరణ్యమునది నడుమవేతస వృక్షము వలెతేజరిల్లుచున్నది.

22.వేతస వృక్షము వంటిమానవ శిరస్సు నందుసుందర పక్షములు, సునివాసముగల ఒక మధుకరముదేవతల కొరకుతేనెను సమకూర్చుచున్నది.దాని ప్రక్కనే ఏడు తేనెటీగలుస్వధయగు అమృతధారలనుప్రవహింపచేయుచున్న.

1. అగ్నీ!వర్ధిల్లుము.ఈ గర్భము అదితిసంబంధి, శ్వరూప, సహస్రప్రతిమారూప. దీనినివదలుము. నీమంటలచేఅంటకుము. దీనికి నూరేళ్ళఆయువు కలిగించుము.

2. అగ్నీ!నీవు జ్వాలా రూప సహస్రాక్షుడవు.యజ్ఞ నిష్పాదకుడవు.వర్ధిల్లువాడవు.పశువులందు ద్విపాదపశువును హింసించకుము.నీకు అరణ్య సంబంధికృష్ణ మృగమును అర్పించుచున్నాను.దాని వలన నీ జ్వాలారూప శరీరమును పోషించుకొనుము. యజ్ఞస్థానమును ఆసీనుడవుఅగుము.

(మానవుడుద్విపాద పశువగును)

3. అశ్వమువాయు వేగము కలది.వరుణునకు నాభిస్థానము.సముద్ర మధ్యమునపుట్టినది. నదులకుబిడ్డ. మనిషిని మోయునది.పరిగెత్తునపుడు రాళ్లనుపిండి చేయునది.

అగ్నీ!అట్టి అశ్వమునుదహించకుము.దానికి ఉత్తమ రక్షణలుకలిగించుము.

4. ఈఅశ్వము పశువలందుఒక గొరిసె గలది. సకిలించునది.వేగవతులందుుక్కిలి వేగము కలది.అగ్నీ! దీనిని హింసించకుము.నీకు అరణ్య గౌర మృగమునుఅందించుచున్నాను.దానివలన జ్వాలారూప దేహమునుపోషించుకొనుము. యజ్ఞస్థానమున ఆసీనుడవగుము.

5. అగ్నిపూర్వ ఋషుల మనసులందుండినవాడు. నిత్య సంపన్నుడు.ప్రాణ రక్షకుడు. అతనికినమస్కరించి స్తుతించుచున్నాను.

అగ్నీ!నీవు సమస్త ఋతువులనుకలిగించుచున్నావు.అఖండనీయమై ిరాజిల్లుచున్నఋషభమునుబాధించకుము.

6. ఋషభము- ఎద్దు. సముద్రమునపుట్టినది. శతధారలుకలది. ప్రవాహమువంటిది. భువనమధ్యమునసేించబడునది.ఘృతము నిచ్చునది.అఖండనీయ యజమానికొరకు అట్టి ఋషభమునుబాధించకుము.నీకు అరణ్య సంబంధమగుఋషభ సదృశ మృగమునఇచ్చుచున్నాను.దాని వలన జ్వాలారూప దేహమునుపోషించు కొనుము. యజ్ఞస్థానమున ఆసీనుడవగుము.

7. పొట్టేలుత్వష్ట నిర్మితము.వరణీయ అగ్నికినాభిస్థానము.ప్రజాపతి ఉరము నుండిపుట్టినది. గొప్పది.వేల వెలగలది.అసురమాయా నిర్మిత.అగ్నీ! అట్టి పొట్టేలునుహింసించకుము.ఉత్తమ రక్షణలుకలిగించుము.

8. పొట్టేలుఅగ్ని సంబంధి, దానిచర్మముద్విపాద, చతుష్పాదులవంటిది. త్వష్టచే ప్రాణి జాలమందుప్రథమముగా సృష్టించబడినది.అగ్నీ! దీనిని బాధించకుము.ఉత్తమ రక్షణలుకలిగించుము. నీకు అడిఒంటెను తెచ్చిఇచ్చుచున్నాను.దానితో జ్వాలా రూపదేహమునుపోషించుకొనుము. యజ్ఞస్థానమున ఆసీనుడవగుము.

9. అగ్నీ!నీవు ప్రజాపతి తమపునుండి ఆిర్భిించినావు.భూికి స్వర్గమునకుతాపముకలుగ చేయుచున్నావు.ిశ్వకర్మ మేకపోతు రూపమునప్రజలను పశువులనుసృష్టించినాడు. దానిని నీ కోపమునకు గురి కానివ్వకుము.దానిని కాపాడుము.

10.మేక అగ్ని గర్భమునపుట్టినది. పుట్టగానేతనను సృష్టించినప్రజాపతిని దర్శించినది.ఆ మేక వలననేయజమానులుస్వర్గమునకు చేరినారు.దేవతలు పూర్వముదేవత్వము పొందినారు.నీకు అడి శరభమునుఇచ్చుచున్నాను.దానిచే నీ దేహమునుపోషించు కొనుము. యజ్ఞస్థానమున ఆసీనుడవగుము.

పదకొండవఅనువాకము

1. ఇంద్రాగ్నులారా!ిరు ద్యులోకమునరోచమానులు. అంతటనుహిస్సులు అందుకొనుచున్నారు.అందువలన ి శక్తిలోకములకు వెల్లడిఅయినది.

2. ఇంద్రాగ్నులుసమాన ఆహ్వానములుకలవారు. మహాసంపన్నులు. తమబలమున అన్యులనుఓడించువారు. అన్నములుఅభిలషించువారు.అట్టివారిని సే◌ించునట్టియజమాని శత్రువునుతుడిచి వేయుచున్నాడు.అందరకు అన్నము పెట్టుచున్నాడు.

3. హ◌ిస్సులుస్వీకరించుమనువారు,యుద్ధములకుఆహ్వానించువారు ఉన్నారుకదా. ఇంద్రాగ్నులు వారిని◌ిఞంచినవారు. ద్యులోకభూలోకములను◌ిఞంచినవారు. సముద్రమును◌ిఞంచినవారు. పర్వతములను◌ిఞంచిన వారు. వేయేల?తమ మహిమలచేలోకములనే ◌ిఞంచినవారు.

4. మరుత్తులారా!◌ీరు ◌ిశిష్ట తేజోవంతులు.ది◌ి నుండి దిగి వచ్చినవారు.◌ీరు ఎవని ఇంట ఉంటున్నారోఅంతనికి ◌ిక్కిలి రక్షణలుకలుగుచున్న◌ి.

5. మరుత్తులారా!◌ీరు యజ్ఞమునురక్షించువారు. యజ్ఞమునందలిఆహ్వానములను◌ినండి. యజమానిప్రార్థనలను ◌ినండి.

6. వారుఆ మరుత్తులు - ప్రజలుతమను ఆశ్రయించవలెననికోరువారు. అందుకు సూర్య కిరణములతోకూడి వర్షము కలిగించనిచ్చగించువారు. ఋక్కులచేస్తుతించబడువారు.హ◌ిస్సులు ఆరగించువారు.వారు ఆనందముననినదించుచునిర్భయముగ స్వస్థానములకుచేరుకున్నారు.

7. **"అవతేహేడ"**పురోనువాక్య-**"ఉదుత్తమమ్"**యాజ్య

8. ఈయజ్ఞమునకుప్రజాపతి రక్షణలుఉన్న◌ి. అది సదా వర్థిల్లునది.సఖివలె ప్రియమైనది.

ఎంతోశక్తివంతము. ఆ యజ్ఞముమా వద్దకు చేరినది!

9. నేటిస్తుతి గానములుయజ్ఞపు అగ్ర భాగములు.కర్మ యుక్తములు.స్వయం ప్రకాశములు.అ◌ి మా వాక్కున చేరుచున్న◌ి.స్తుతించు వారి హృదయములందుప్రవేశించుచున్న◌ి.ఏ యజమాని అట్టివాక్కులను భద్రపరచుచున్నాడో, వృద్ధిచెందించుచున్నాడోఅతడు చిరంజీ◌ిఅగుచున్నాడు.

10.**ఆగ్నేనయసుపథా,** పురోనువాక్య.**ఆదేవానామపిపన్థామ్** యాజ్య.

11.**"శన్నోభవన్తువాజినో హవేషు"** పురోనువాక్య.**వాజేవాజే% వతవాజినః"** యాజ్య.

12.అగ్నీ! నీ బలము జలములందున్నది.నీవు ఓషధులనుఅనుసరించుచున్నావు.అరణులందుండి మరలమరల పుట్టుచున్నావు.

13.సోమదేవా! నీవుకోరిన ఫలములుఇచ్చువాడవు. వృషా.అందువలన దీప్తిమంతుడవుఅగుచున్నావు. వృషవుకావున వర్షించువాడవుఅగుచున్నావు. వృషవుకనుకనే పుణ్యములుకలుగచేయుచున్నావు.

14.**"ఇమంమే వరుణ శ్రుధీ"**పురోనువాక్య.**"తత్త్వాయా◌ిు బ్రహ్మణావన్దమానః"**యాజ్య.

15.**"త్వంనోఅగ్నే వరుణస్య"** పురోనువాక్య.**"సత్యంనోఅగ్నేభవ"** యాజ్య.

శ్రీమదాంధ్రవచనకృష్ణ యజుర్వేదీయతైత్తిరీయ సంహిత నాలుగవకాండము నందలిరెండవ ప్రపాఠకము సమాప్తము.

సమహం॒ప్రజయా సం మయా॒ప్రజా।
సమహగ్ ం॒రాయస్పోషేణ సం మయా॒రాయస్పోషః ॥

మూడవప్రపాఠకము

మొదటిఅనువాకము

1. ఇష్టకా!నిన్ను జల ప్రవాహమునచేర్చుచున్నాను.అలల జలములందుచేర్చుచున్నాను.జలముల ప్రకాశములందుచేర్చుచున్నాను.జలముల నిర్మలత్వమునచేర్చుచున్నాను.జలములుగలనదులందును,కూపములందునుచేర్చుచున్నాను.

2. ఇష్టకా!నీవు అర్ణవములవంటి తటాకములందువసించుము, సముద్రములందువసించుము. సామాన్యజలములందువసింపుము. క్షీణించుజలములందువసించుము. జలములుగలవడగండ్లయందువసించుము.

3. ఇష్టకా!నిన్ను ఉదక స్థానములందుచేర్చుచున్నాను.ఉదక సంబంధి మేఘములందుచేర్చుచున్నాను.ఉదక సంబంధ సైకతమునచేర్చుచున్నాను.ఉదక హేతువగుఅగ్ని యందు చేర్చుచున్నాను.ఉదక స్థానమగు సముద్రమునచేర్చుచున్నాను.

4. ఇష్టకా!నీవు గాయత్రీ ఛందోరూపముఅగుచున్నావు. త్రిష్టుప్ఛందోరూపము అగుచున్నావు.జగతీ ఛందోరూపముఅగుచున్నావు. అనుష్టుప్ఛందోరూపము అగుచున్నావు.పంక్తి ఛందో రూపముఅగుచున్నావు.

రెండవఅనువాకము

1. తూర్పునఉన్న ప్రజాపతిప్రాణము భౌవాయనశబ్ద వాచ్యమగును.

వసంతర్తువుప్రాణాయనము.గాయత్రీ ఛందస్సువసంత సంబంధి.ఛందోరూప గాయత్రి'గాయత్రమ్' అనబడును.ఉపాంశు గ్రహముగాయత్రి నుండిపుట్టినట్లగును.

త్రివృత్స్తోమము ఉపాంశు గ్రహమునుండి ఉత్పన్న మైనట్లగును.వసిష్ఠఋషి రథంతరసామము నుండి ఆ ర్భ ంచినట్లగును.

ఇష్టకా!నీవు ప్రజాపతిచేగ్రహించబడినదానవు.ప్రజలప్రాణములకొరకు నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

2. దక్షిణదిశన ఉన్న శ్వకర్మమనసు వైశ్వ కర్మణముఅగును.

గ్రీష్మము శ్వ కర్మ మానస సంబంధి.త్రిష్టుప్ గ్రీష్మ సంబంధిఅగుచున్నది. ఐడసామముత్రిష్టుప్ సంబంధి.ఇడ సామము నుండిఅంతర్యామగ్రహముపుట్టినట్లైనది.

అంతర్యామగ్రహమునుండి పంచదశస్తోమము ఉత్పన్న మైనట్లుఅయినది. పంచ దశస్తోమము నుండిబృహత్ సామముఉత్పన్న మైనట్లుఅయినది. 'బృహత్'సామము నుండి భరద్వాజఋషి ఆ ర్భ ంచినట్లయినది.

ఇష్టకా!నీవు ప్రజాపతిచేగ్రహించబడినదానవు. ప్రజలమనస్సుల కొరకు నిన్నుఅందుకొనుచున్నాను.

3. ఇష్టకా!నీవు పశ్చిమ దిశనగల ప్రజాపతి స్వరూపముఅగుచున్నావు. ఆ ప్రజాపతియగు శ్వవచసుని నేత్రము'**వైశ్వవచసమ్**'అయినది.

వర్షర్తువులుిశ్వవచస నేత్రసంబంధులు. జగతీఛందస్సు వర్షర్తుసంబంధి. ఋక్షమసామము జగతీఛందో సంబంధి.ఋక్షమ సామమునుండి శుక్రగ్రహముపుట్టినట్లయినది.శుక్రగ్రహమునుండి సప్తదశ స్తోమముఉత్పన్న మైనట్లయినది.సప్తదశ నుండి వైరూపసామము ఉత్పన్న మైనట్లయినది.వైరూప సామము నుండిిశ్వాిత్రర్షి ఆిర్భిించినట్లయినది.

ఇష్టకా!నీవు ప్రజాపతిచేగ్రహించబడినదానవు.ప్రజల నేత్రములకొరకు నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

4. ఈప్రజాపతి దేహముఉత్తర దిక్కున ఉన్నది.ఇష్టకా! నీవు ఆ ప్రజాపతిశరీర స్వరూపవు అగుచున్నావు.ఆ ప్రజాపతి శ్రోత్రము'సౌవమ్' అగుచున్నది.

శరత్తు'శ్రౌత్రి' అగుచున్నది.అనుష్టుప్ శరత్ సంబంధిఅగుచున్నది. అనుష్టుప్‌నుండి 'స్వార సామముఉత్పన్న మైనట్లుఅయినది. స్వార సామమునుండి మంధి గ్రహముఉత్పన్న మైనట్లుఅయినది. మన్థి గ్రహమునుండి ఏకింశత్ స్తోమముఉత్పన్న మైనట్లుఅయినది. ఏకింశత్ స్తోమమునుండి వైరాజసముఉత్పన్న మైనట్లుఅయినది. వైరాజసమునుండి జమదగ్నిఋషి ఆిర్భిించినట్లయినది.

ఇష్టకా!నీవు ప్రజాపతిచేగ్రహించబడినదానవు అయినావు. ప్రజలశ్రోత్రము కొరకు నిన్నుఅందుకొనుచున్నాను.

5. ఈప్రజాపతి తనువుపైదిక్కునందున్నది.ఇష్టకా! నీవు ఆ ప్రజాపతిస్వరూపము

అగుచున్నావు.ఆ ప్రజాపతి యొక్కవాక్కు 'మాతి' అయినది.

హేమంతమువాచ్యాయన శబ్దవాచ్యమగును. పంక్తిఛందస్సు హేమంతసంబంధి.నిధనవత్‌సామమగు పంక్తి సంబంధమునుండి ఆగ్రాయణగ్రహము పుట్టినట్లుఅయినది. ఆగ్రాయణగ్రహము నుండిత్రయస్త్రింశ స్తోమముపుట్టినట్లయినది.త్రయస్త్రింశ స్తోమమునుండి శాక్వర, రైవతసామములు ఉత్పన్న మైనట్లయిని.శాక్వర రైవతములనుండి ిశ్వకర్మ ఋషిఆిర్భిించినట్లయినది.

ఇష్టకా!నీవు ప్రజాపతిచేగ్రహించబడినదానవు అయినావు. నిన్నుప్రజల వాక్కు కొరకుఅందుకొనుచున్నాను.

మూడవఅనువాకము

1. ఇష్టకా!నీవు దిక్కులందుతూర్పువు. ఋతువులందువసంతమవు. దేవతలందుఅగ్నివి. ధనములందుబ్రహ్మమవు.స్తోమములందుత్రివృత్ స్తోమమవు.త్రివృత్తు పంచదశవర్తని.వయస్సులందు సార్ధసంవత్సరాత్మకవు.యుగములందు కృతయుగమవు.వాయువులందుపురోవాతమవు. ఋషులందు'సానగ' ఋషి స్వరూపవు.

2. ఇష్టకా!నీవు దిక్కులందుదక్షిణమవు. ఋతువులందుగ్రీష్మమవు. దేవతలందుఇంద్రుడవు. ధనములందుక్షత్రమవు. స్తోమములందుపంచదశ స్తోమమవు.అది పంచదశస్తోమప్రవర్తని. వయస్సులందుద్విసంవత్సర వయోరూపమవు.యుగములందు త్రేతవు.వాయువులందుదక్షిణవాయువవు.ఋషులందు 'సనాతన'ఋషి స్వరూపవు.

3. ఇష్టకా!నీవు దిశలందుపశ్చిమమవు. ఋతువులందువర్షమవు.దేవతలందుిశ్వేదేవతలస్వరూపమవు. ధనములందు'వైశ్వ'వు. సోమములందుసప్తదశ స్తోమమవు.అది ఏకింశతి స్తోమప్రవర్తిని. వయస్సులందువర్షత్రయరూపము.యుగములందు ద్వాపరమవు.వాయువులందుపడమటిగాలిి.ఋషులందు 'అహభూన'ఋషి స్వరూపవు.

4. ఇష్టకా!దిక్కులందు ఉత్తరదిక్కువు. ఋతువులందుశరత్తువు. దేవతలందుమిత్రావరుణ స్వరూపవు.ధనములందుశూద్రమవు. సోమములందుఏకవింశ స్తోమమవు.అది త్రిణవ ప్రవర్తని.వయసులందు మూడున్నరసంవత్సర రూపమవు.యుగములందు కలియుగమవు.వాతములందుఉత్తరగాలివి. ఋషులందు'ప్రత్న' ఋషి స్వరూపమవు.

5. ఇష్టకా!నీవు దిక్కులందుఊర్ధ్వ దిశవు. ఋతువులందు హేమంత, శిశిరమవు.దేవతలందుబృహస్పతివి.ధనములందువర్చో రూపవు. స్తోమములందుత్రిణవస్తోమమవు.అది త్రయస్త్రింశస్తోమ ప్రవర్తిని.వయసు లందు నాలుగుసంవత్సరములవయోరూపమవు.యుగములందు కలియుగఅవసానయుగమవు.వాతములందుసకల దిశల వాతమవు.ఋషులందు "సువర్ణ"ఋషివి.

6. పితృ,పితామహ, ప్రపితామహులారా!భ్రాతృ పుత్రాదులారా!మీరు మమ్ము పాలించండి.మమ్ము రక్షించండి.

ఇష్టకా!నిన్ను ఈ బ్రాహ్మణ,క్షత్రియుల అభీష్టయుకొరకును, ఈ పురోహితుడుచేయుకర్మ కొరకును,దేవతల ఆహ్వానమునిమిత్తము ఉపధానముచేయుచున్నాను.

నాలుగవఅనువాకము

1. ఇష్టకా!నివాసమున ధ్రువమగుదానవు.నీవు పుట్టినమట్టి ధ్రువమైనది.నీవు ధ్రువమగుదానవు.మేము నిన్ను ఉపాధానముచేయుచున్నాము.నీవు - అంతకు ముందేఏర్పరచిన ధ్రువమగుస్థానమును ఆసీనవగుము.దేవతలకు అధ్వర్యులగుఅశ్వినులు నిన్ను తూర్పునస్థాపింతురుగాక.

2. ఇష్టకా!సమర్థులగు పుత్రులున్నఇంటి తండ్రి వలె,సమర్థవంతమగునీ స్థానమున కూర్చుండుము.నీవు పృథ్వివి. నీవు బృహత్తువు.నీవు సుఖించుదానవు.దేవతలందునీవు శరీర సహితవైసుఖముగా ఉండుము.సర్వత సుఖసేవ్య వైకొడుకు విషయమునతండ్రి వలెఉండి పొమ్ము. దేవతలఅధ్వర్యులగు అశ్వినులునిన్ను ఈ అగ్ని క్షేత్రమునస్థాపింతురుగాక.

3. ఇష్టకా!నీవు మంచి నివాసముకలదానవు. ధనముకలదానవు. మాకుదీర్ఘాయువును,అధిక ధనమును,సుపుత్రులను కలిగించుము.మాబుద్ధి మాంద్యమును,పాప బుద్ధిని పూర్తిగానశింపచేయుము.యజ్ఞకర్తకు ధనపుష్టినిసర్వత్ర కలిగించుము.అతని స్వర్గమందుపుష్టిని కలిగించుము.దేవతలకు అధ్వర్యులగుఅశ్వినులు నిన్ను ఈ అగ్నిక్షేత్రము స్థాపింతురుగాక.

4. ఇష్టకా!నీవు దేవతలనుచేరుదానవు. చితాగ్నికిపూరకమవు అగుచున్నావు.నిన్ను విశ్వేదేవతలుసర్వత్ర కీర్తింతురుగాక.నీవు స్తోత్రవతివి.ఘృతవతివి. ఈ స్థానమునఉండుము. మాకు పుత్ర,పౌత్రాది యుక్తమగుధనమును కలిగించుము.దేవతలకు అధ్వర్యలగుఅశ్వినులు నిన్ను ఈ అగ్నిక్షేత్రమునందుస్థాపింతురుగాక.

5. ఇష్టకా!నీవు స్వర్గమునకుశీర్షమగు ఆదిత్య స్వరూపవుఅగుచున్నావు. పృథ్వికినాభి స్థానముఅగుచున్నావు. దిశలనుఏర్పరచుదానవు అగుచున్నావు.భువనములకుఅధిపత్నివి అగుచున్నావు.జలముల తరంగమవు,జలబిందువువుఅగుచున్నావు. విశ్వకర్మనీకు ఋషి అగుచున్నాడు.దేవతల అధ్వర్యులగుఅశ్వినులు నిన్ను ఈ అగ్నిక్షేత్రమున స్థాపింతురుగాత.

6. ఇష్టకా!నీవు ఋతువులన్నిటసజూఃఅసి. - సమానప్రీతి కలదానవుఅగుచున్నావు. బ్రహ్మాదులతోసజూఃఅసి.రుద్రాదులతోసజూఃఅసి. ఆదిత్యులతోసజూఃఅసి. విశ్వే దేవతలతోసజూఃఅసి. దేవతలతోసజూఃఅసి. ఆయువునిచ్చు వారితోసజూఃఅసి. నిన్ను వైశ్వానరాగ్నికొరకు ఉపధానము చేయుచున్నాను.దేవతల అధ్వర్యులగుఅశ్వినులు నిన్ను ఈ అగ్నిక్షేత్రమున స్థాపితురుగాక.

7. ఇష్టకా!**మే[ప్రాణం పాహి. మేఅపానం పాహి. మేవ్యానం పాహి.** నాకన్నులకు ాశాల దృష్టికలుగునట్లు [ప్రకాశింపచేయుము.నా చెవులనుమంచి మాటలుానుశక్తి గలవానినిచేయుము.

8. ఇష్టకా!జలములనుసంతోషపరచుము. ఓషధులకుతృప్తి కలిగించుము.ద్విపాత్తులనుకాపాడుము. చతుష్పాత్తులనురక్షింపుము. దిానుండివర్షము అంతటకురిపించుము.

అయిదవఅనువాకము

1. ఇష్టకా!నీవు సార్ధ సంవత్సరవయోరూప [త్రిష్టుప్ఛందము అగుచున్నావు.రెండు సంవత్సరములవయోరూప 'ారాట్' ఛందముఅగుచున్నావు. సార్ధద్విసంవత్సర వయోరూప గాయత్రీ ఛందముఅగుచున్నావు. మూడుసంవత్సరములవయోరూప 'బృహతి'ఛందము అగుచున్నావు.నాలుగున్నర సంవత్సరములవయోరూప 'బృహతి'ఛందో రూపవు అగుచున్నావు.**ఋషభవయోకకుప్ఛందోరూపవు** అగుచున్నావు.**ధేనుర్వయోజగతీఛందః అనడ్వాన్వయఃపంక్తిశ్ఛందః. బస్తోవయోాపులంఛందః. వృష్టిర్వయోాశాలం ఛందః పురుషోవయస్తన్ద్రంఛన్దః. వ్యాఘ్రోవయో% నాధృష్టంఛన్దః.సింహోవయశ్ఛదిశ్ఛన్దః.ాష్టమ్భో వయో% ధిపతిశ్ఛందః.క్ష[త్రంవయో వయన్దంఛందః. మూర్ధావయః[ప్రజాపతిశ్ఛందః.**

ఆరవఅనువాకము

1. ఇం[ద్రాగ్నులారా!ఇది స్వయమాతృణ్ణఇష్టక. పగుళ్లు లేనిది.దీనిని గట్టి పరచండి.ఇది తన శక్తిచేద్యావాపృథ్వులను,అంతరిక్షమును బాధించునంతఎదుగునుగాక.

2. స్వయమాతృణ్ణఇష్టకా! నీవు వ్యక్తిత్వముకలదానవు. ాశాలవు.దీప్తియుక్తవు. ాద్వాంసులతోకూడినదానవు. [ప్రజాపతినిన్ను అంతరిక్షముపైనస్థాపించునుగాక. నీవుద్యులోక, భూలోక,అంతరిక్షములను[ప్రకాశింపచేయుచున్నావు.అంతరిక్షమును నియం[త్రించుము.అంతరిక్షమును దృఢపరచుము.అంతరిక్షమును హింసించకుము.

ఇష్టకా!వాయువు నీకు [ప్రాణ,అపాన, వ్యాన ఉదానవాయువృత్తి లాభమును,[ప్రతిష్టను, చరి[త్రనుయోగ క్షేమములనుకలిగించునుగాత.వాయువు తన దీప్తిాశేషమున నిన్నురక్షించునుగాక. అతనిఅను[గహముననీవు స్థిరముగా ఆసీనవగుము.

3. ఇష్టకా!నీవు [ప్రకాశించుచున్నదానవై [ప్రాక్ ది[గూపముఅగుచున్నావు. ారా[ట్రూపమువైదక్షిణ ది[గూపముఅగుచున్నావు. స[మ్రాట్రూపమువై పశ్చిమ ది[గూపముఅగుచున్నావు. స్వరాట్రూపమువై ఉత్తర ది[గూపముఅగుచున్నావు. అధిపత్ని వైఉర్ధ్వ ది[గూపము అగుచున్నావు.

4.ఇష్టకే! మే ఆయుఃపాహి, మే [ప్రాణంపాహి. మే అపానంపాహి. మే వ్యానంపాహి. మే చక్షుఃపాహి. మే [శ్రో[త్రంపాహి. మే మనఃజిన్వ - సంతోషపరచుము.మే వాచం పిన్వసంతృప్తపరచుము.**మేఆత్మానం పాహి.మే జ్యోతిః యచ్ఛ**-నాకు జ్యోతిని [ప్రసాదించుము.

ఏడవఅనువాకము

1. ఇష్టకే!నీవు**మా ఛందః[ప్రమాఛందః, [ప్రతిమాఛందః, అ[స్రీాశ్ఛన్దః,పంక్తి చ్ఛందః, ఉష్ణిహా ఛన్దఃబృహతీ ఛన్దః,అనుష్టుప్ఛన్దః ,గాయ[త్రీ ఛన్దః,[త్రిష్టుప్ ఛన్దః, జగతీ ఛన్దః, పృథిా ఛందః అంతరిక్షంఛందః ,**

ద్యౌశ్ఛన్దః,సమాశ్ఛన్దః నక్షత్రాణిఛన్దః, మనశ్ఛన్దః,వాక్ఛందః , కృషిశ్ఛన్దః,హిరణ్యం ఛన్దః,గాశ్ఛన్దః, అజా ఛన్దః,అశ్వశ్ఛన్దః అసి -అగుచున్నావు.

ఇష్టకే!త్వం - నీవు అగ్నిర్దేవతా,వాతో దేవతా సూర్యోదేవతా, చన్ద్రఃదేవతా, వసవోదేవతా, రుద్రా దేవతా,ఆదిత్యా దేవతా,ిశ్వేదేవా దేవతా,మరుతో దేవతా,బృహస్పతిర్దేవతా,ఇన్ద్రోదేవతా,వరుణో దేవతాఅసి.

2. ఇష్టకే!నీవు శిరస్సు వలెప్రధానమైన దానవు.ప్రకాశించుదానవు.స్థిరమగు దానవు.ధారణ హేతువగుదానవు.నిన్ను నియంత్రించుకొనుదానవు.అందరను నియంత్రించుదానవు.

ఇష్టకే!నిన్ను అన్నము కొరకు**ఉపదధాఁు**ఉపదానముచేయుచున్నాను.బలము కొరకు **ఉపదధాఁు**కృషికొరకు **ఉపదధాఁు.క్షేమాయఉపదధాఁు.**

ఇష్టకా!నీవు స్వయం నియంతవు.ప్రకాశమానవు. స్థిరమైనదానవు. ధారణహేతువగుదానవు.ధారణ చేయుదానవు.ధరిత్రీ రూపమవు.**ఆయుషేత్వా ఉపదధాఁు. వర్చసేత్వాఉపదధాఁు. ఓజసే త్వాఉపదధాఁు. బలాయత్వాఉపదధాఁు .**

ఎనిఁదవఅనువాకము

1. ఇష్టకా!నీవు శీఘ్రమగు త్రివృత్స్తోమమవు. భాసమానపంచదశ స్తోమమవు.ిశాల సప్తదశ స్తోమమవు.వడిగల అష్టాదశస్తోమమవు. తపమువంటి నవదశస్తోమమవు. అభివర్తమనుసింశ స్తోమమవు.ధారకమగు ఏకింశతోస్మమవు.బలహేతువగుద్వాింశస్తోమమవు.సంభరణ మగు త్రయోింశత్ స్తోమమవు.ఉత్పాదకమగు చతుర్వింశస్తోమమవు. గర్భమువంటి పంచ ింశస్తోమమవు. అష్టమధాతువు వంటిత్రిష్ణవ స్తోమమవు.క్రతువు వంటిఏక త్రింశ స్తోమమవు.ప్రతిష్ఠ వంటిత్రయస్త్రింశతోస్మమవు.ఆదిత్యునకు నివాసస్థానమగు చతుస్త్రింశస్తోమమవు నాకమువంటి షట్త్రింశస్తోమమవు. ివర్తమగుఅష్టాచత్వారింశ స్తోమమవు.ధారకమగు చతుష్టోమమవు.

(ఇిసంఖ్యా సూచకములు.)

తొఁమ్మదవఅనువాకము

1. ఇష్టకా!నీవు అగ్ని యొక్క హిర్భాగవమవు.దీక్ష యొక్క ఆధిపత్యమవు.దేవతలకు ప్రియమగుమంత్రమవు.త్రివృత సోమమవు.

2. ఇష్టకా!ఇంద్రుని హిర్భామవు.ిష్ణువు వంటిఆధిపత్యమవు.ప్రియమగు క్షా త్రమవు.పంచదశ స్తోమమవు.

3. ఇష్టకా!పురోహితులదక్షిణవు. ప్రజాపతివంటి ఆధిపత్యమవు.ప్రియమగు అన్నమవు.సప్తదశస్తోమమవు.

4. ఇష్టకా!నీవు ుత్రదేవునిహిర్భాగమవు.వరుణుని ఆధిపత్యమవు.ద్యులోకమునుఅంటిన ప్రియమగువర్షమవు. వాయువవు.ఏకింశస్తోమమవు.

5. ఇష్టకా!నీవు అదితి హిర్భాగమవు.పూష దేవుని ఆధిపత్యమవు.ప్రియమగు ఓజస్సువు.త్రిణవ స్తోమమవు.

6. ఇష్టకా!వస్తువుల హిర్భాగమవు.రుద్రుల ఆధిపత్యమవు.ప్రీతిపాత్రములగుచతుష్పాత్తువు.చతుర్వింశస్తోమమవు.

7. ఇష్టకే!త్వంఆదిత్యానాంభాగః, మరుతాంఆధిపత్యమ్, స్పృతా:-ప్రీతిహేతువులగుగర్భాః, పంచంంశః స్తోమః అసి.

8. ఇష్టకే!త్వంసంతుః భాగః బృహస్పతేఃఆధిపత్యమ్. స్పృతాఃసంచీః దిశః చతుష్టోమఃస్తోమ: అసి.

9. ఇష్టకా!నీవు మాసములభాగమవు. పక్షములఆధిపత్యమవు.నీవే ప్రియ ప్రజ.చత్వారింశ స్తోమమవు.

10.ఇష్టకే! త్వంఋభూణాం భాగః, ంశ్వేషాం దేవానాం ఆధిపత్యం,స్పృతం భూతంగృహం, త్రయస్త్రింశస్తోమఃఅసి .

పదవఅనువాకము

1. ఒకబుక్కుచే స్తుతించినంతప్రజలు కలిగినారు.వారికి ప్రజాపతి అధిపతిఅయినాడు.

మూడుబుక్కులచే స్తుతించినంతబ్రాహ్మణులుపుట్టినారు. వారికి బ్రహ్మణస్పతిఅధిపతి అయినాడు.

అయిదుబుక్కులచే స్తుతించినపుడుభూతానిఅసృజన్త. భూతానాంపతిఃఅధిపతిః ఆసీత్.

సప్తభిఃఅస్తువత - సప్తర్షయఃఅసృజ్యన్త. ధాతాఅధిపతిః ఆసీత్.

నవభిఃఅస్తువత - పితరః అసృజ్యన్త.అదితిః అధిపత్నీఆసీత్.

ఏకాదశభిఃఅస్తువత - ఋతవఃఅసృజ్యన్త. ఆర్తవఃఅధిపతిః ఆసీత్.

త్రయోదశభిః(13) అస్తువత - మాసాః అసృజ్యన్త.సంవత్సరః అధిపతిఃఆసీత్.

పంచదశః(15) అస్తువత. క్షత్రంఅసృజ్యన్త, ఇంద్రఃఅధిపతిః ఆసీత్.

సప్తదశభిః(17) అస్తువత. పశవఃఅసృజ్యన్త. బృహస్పతిఃఅధిపతిః ఆసీత్.

నవదశభిః(19) అస్తువత. శూద్రార్యే- శూద్ర వైశ్యులు-అసృజ్యేతామ్. అహోరాత్రేఅధిపత్నీ ఆస్తామ్.

ఏకంంశత్యా(21) అస్తువత. ఏకశఫాః పశ్వః-వంటి గిట్ట పశువులు- అసృజ్యన్త.వరుణః అధిపతిఃఆసీత్.

త్రయోంంశత్యా(23) అస్తువత. క్షుద్రాఃపశవః అసృజ్యన్త.పూషా అధిపతిః ఆసీత్.

పంచంంశత్యా(25) అస్తువత. ఆరణ్యాఃపశవః అసృజ్యన్త.వాయుః అధిపతిః ఆసీత్.

సప్తంంశత్యా(27) అస్తువత. ద్యావాపృథింవ్యైతామ్ - ండివడినం.వానిని అనుసరించి వసవఃరుద్రాః ఆదిత్యాః వ్యాయన్-ండిపోయినారు. ద్యావాపృథ్వులకువసు, రుద్ర, ఆదిత్యులుఅధిపతులు అయినారు.

నవంంశత్యా(29) అస్తువత. వనస్పతయఃఅసృజ్యన్త. సోమఃఅధిపతిః ఆసీత్.

ఏకత్రింశతా(31) అస్తువత. ప్రజాఃఅసృజ్యన్త. మాసములకు,పక్షములకు ఆధిపత్యముకలిగినది.

త్రయోస్త్రింశతా(33) అస్తువత. భూతానిఅశామ్యన్ -శాంతించినం. శాంతించినభూతములకుపరమేష్ఠీఅధిపతిః ఆసీత్.

పదకొండవఅనువాకము

(వ్యుష్టినామక ఇష్టకల ఉపధానము.వ్యుష్టి చీకట్లతరిఁు వేయు ఉషః కాలమగును.)

1. ఇదివ్యుష్టిరూప ఇష్టక. ఇదిపొద్దుకు తొలిది అగుచుఆదిత్య సహితయైప్రకాశించినది. క్రొత్తపెళ్ళి కూతురు మున్ముందుఎట్లు సంతానమునుఅభివృద్ధి చేయునోఅట్లే ఈ ఇష్టక భూఁుఁద వర్తిల్లుచున్నది.అగ్ని, సూర్య, చంద్రులుఈ ఇష్టకకు ప్రభాతరూపము కలిగించుచున్నారు.

2. ఈరెండు ఉషస్సులును ఛందస్వతులు.ప్రకాశము కలిగించునఁ.కాలమును బట్టికదులునఁ. సూర్యనకుపత్నులు. స్వయముగాదేవతలు. కాంతులుకలిగించునఁ. జరారహితలు.బహువ్యాపారకారణభూతలు.

అఁఁఁధములుగ సంచరించుచున్నఁ.

3. మూడురూపముల ఉషస్సుల యజ్ఞమార్గమును అనుసరించుచున్నఁ.అగ్ని, చంద్ర, సూర్యులుఁనికి ప్రకాశము కలిగించుటవలన ఇఁ ఋతస్యపన్థాం - యజ్ఞ మార్గమునుఅనుసరించుచున్నఁ.

ఈ ఉషస్సులందుఒకటి యజమానిసంతానమును, రెండవదియజమాని శక్తిని,మూడవది యజమానికిదేవత్వము ప్రసాదించువ్రతమును రక్షించుచున్నది.

4. ఉషస్సుయొక్క నాలుగవరూపము యజ్ఞమునకురెండు రెక్కలు అగుచున్నది.ఋత్విజులనుసమకూర్చుచున్నది.స్తోత్రమునుకలిగించుచున్నది.గాయత్రి, త్రిష్టుప్,జగతి ఛందస్సులను,స్వర్గమును పోషించుచున్నది.ఆ ఁధముగా ఈ ఉషస్సు చతుష్టోమముఅయినది.

5. ప్రజాపతిఈ సమస్త సృష్టి యందుఅయిదు ఉషస్సులను, వారికిఅయిదుగురేసి చెల్లెంద్రనుసృష్టించినాడు. వారందరుకలసి క్రతునిష్పాదకులను,క్రత్వంగములనువ్యాపింప చేయుచున్నవారలై నానా రూపములుధరించుచున్నారు.

6. ఉషోదేఁకి - ముప్పది రోజుల- ముప్పది మందిభగినులు ఉన్నారు.వారి ప్రకాశము

సమానము.వారు వెలుగు వస్త్రములుధరించినవారు. నిత్యాగ్నిహోత్రమునుఅందుకొనుచున్నారు.ఁద్వత్తు కలవారై,ఋతువులనుధరించుచున్నారు.సూర్యుని పార్శ్వములందుప్రకాశించుచున్నారు.

7. ఈమె- ఈ ఉషోదేఁ - జ్యోతిష్మతి.రాత్రి రూప. ప్రదీప్త.నభోమండలమందలిసూర్యుని కిరణములనుకంచుకముగా ధరించునది.

ఉషస్సుఅవతరించగా పశువులునిద్రలేచుచున్నఁ.తమ తల్లివంటి భూఁుఁద సంచరించుచున్నఁ.

8. ఏకాష్టకా- మాఘ కృష్ణ అష్టఁు - తపస్సుచేసినది. మహిమాన్వితుడగుఇంద్రుని తన కడుపునకన్నది. ఇంద్రునిచేత దేవతలుదస్యులను పరిభఁంచినారు.ఇంద్రుడు తనతేజస్సున అసురులనుసంహరించినాడు.

9. ధర్మమునుబోధించు ఏకాష్టకాదేవతలారా! నేనుకర్మానుష్టానము లేనివాడనైఉండగా ఁరు నన్ను కర్మానుష్టానపరునిగాచేసినారు. ఁరు నా ఈ ప్రార్థననుమన్నించండి:-

ఁరుఇంద్రుని మంగళకరమనసు నందు ఏ ఁధముగానిలిచి ఉన్నారో అట్లేనేనును ఉందునుగాక.ఁలో ఒకరిని వ్యతిరేకించకున్నారుకదా! అట్లే నేనుసహితము ఉందునుగాక.

10.నా మనసునందుజగముల నెరిగినఉషోదే◌ ఆసీన అయి ఉన్నది.ఈమె ప్రతిష్ఠావంతుడగుయజమాని యందునిలిచి అతనిని అనుగ్రహించుచున్నది.

11.పంచవ్యుష్టులనుఅనుసరించి పంచదోహములు**ఉత్పన్నాః**-పుట్టిన◌. పంచవ్యుష్టులననుసరించి భూ◌పుట్టినది. ఋతువులు**ఉత్పన్నాః**అయిదుదిక్కులు**ఉత్పన్నాః.పంచదశస్తోమాః ఉత్పన్నాః.**
ఈ ఉషస్సులుప్రకాశమునందు సమానములు.

12.అయిదు ఉషస్సులందు ఒకటినిత్యగర్భ యైసూర్యునితో కూడి ఉంటున్నదిరెండవది ఉదకములమహిమనుభరించుచున్నది.నాలుగవది అగ్నికిసంబంధించి పావనప్రదేశములందుసంచరించుచున్నది.అయిదవ దానిని స◌తప్రకాశకారిణిగా నియ◌ంచుచున్నాడు.

13.మొదటి ఉషస్సు చీకట్లనుతొలగించినది.అది ఈ లోకమునకుధేనువు వలెప్రీతికరము అయినది. ఉషోదే◌!నీవు వర్షవతి◌అగుము. మాకు రానున్నసంవత్సరములందువర్షము కలిగించుము.

14.ఉషస్సు నభమునందలినక్షత్రములందుశ్రేష్ఠతమము.◌శ్వరూప. ◌శ్రవర్ణ. సూర్యునితోసమాన ప్రయోజనముకలది. తనకు శోభనకర్మలు కోరునది. ఆమెఆకసమునందలి కాంతితో ◌చ్చేసినది.

ఉషోదే◌!నీవు జరారహితవయ్యు చిరకాలమునుంచి ఉన్నదానవుఅయినందున జరాభూతవుఅయినావు.

15.ప్రథమోషస్సా! నీవు ఋతువులనుపాలించుదానవు.అహస్సులకు నేత్రి◌.ప్రజల జనయిత్రి◌.నీవు ఈ కర్మకు ◌చ్చేసినావు.

ఉషోదే◌!నీవు రూపముకను ఒక్కదానవు.అట్లయ్యు బహురూపములదానివై చీకట్లనుతొలగించుచున్నావు.నీవు జరారహితవయ్యుఅన్యభూతములనుజరాసహితములనుచేయుచున్నావు.

పన్నెండవఅనువాకము

1. అగ్నీ!పుట్టిన మా శత్రువులనుహతమార్చుము.పుట్టనున్న శత్రువునుపుట్టకుండ చేయుము.నీవు సుమనస్కుడవగుము.కోపములేనివాడవగుము.ప్రాగ్వంశము, సదస్సు, హ◌ర్ధానముఅను మూడిండ్లుకలవాడవు. మమ్ము◌కసింపచేయుము.నీ అనుగ్రహమునమాకు సుఖములుకలుగునుగాక.

2. జాతవేదా!నీ బలమున పుట్టినమా శత్రువులనుహతమార్చుము.పుట్టనున్న వారినిపుట్టనీకుము. నీవుమాకు సుమనస్కుడవుఅగుము. మా పక్షము వహించిపలుకుము. నీ అనుగ్రహమునమేము అధికులముఅగుదుముగాక.

3. ఇష్టకే!**త్వంచతుశ్చత్వారింశః స్తోమః,వర్చిః ద్ర◌ణమ్- ధనము - అసి.**

4.ఇష్టకే!త్వం షోడశః స్తోమః,ఓజః, ద్ర◌ణమ్అసి.

5. ఇష్టకాస్వరూపమా! నీవు పృథి◌నిపూరించు దానవు అగుచున్నావు.'అప్సః' అను పేరుగలదానవుఅగుచున్నావు.

6.ఇష్టకే!**త్వంఏకశ్ఛన్దః పరివశ్ఛన్దః,శమ్భూశ్ఛందః,పరిభూశ్ఛన్దః,ఆచ్ఛచ్ఛన్దః,మనశ్ఛన్దః, వ్యచశ్ఛన్దః,సముద్రం ఛన్దః,సలిలంఛందః,సంయచ్ఛన్దః,◌యచ్ఛందః, బృహచ్ఛందః,రథంతరం ఛందః,నికాయశ్ఛన్దః, ◌◌ధశ్ఛన్దః,గిరిశ్ఛన్దః , భ్రరిశ్ఛన్దః,సష్టుప్ఛన్దః, అనుష్టుప్ఛన్దః, కకుచ్ఛన్దః, తికకుచ్ఛన్దః,కావ్యంఛన్దః,అఙ్కుసంఛన్దఃపదపఙ్క్తి శ్ఛన్దః, అక్షర పఙ్క్తి శ్ఛన్దః, ◌ష్టార పఙ్క్తి శ్ఛన్దః,క్షురో**

భృజ్వానశ్ఛన్దః,పక్షశ్ఛన్దః, ఏవశ్ఛన్దః,పరివశ్ఛన్దః వయశ్ఛందఃవయస్కృచ్ఛన్దః,ఀశాలంఛందః ఀష్పర్ధాశ్ఛందః,ఛదిశ్ఛన్దః,దురోహణంఛన్దః,స్తన్ద్రం ఛన్దః,అఙ్కాఙ్కంఛన్దఃఅసి.

పదమూడవఅనువాకము

1. అగ్నిపాపములను నశింపచేయువాడు.మా స్తుతులు ఀనిధనములు ఇచ్చువాడు.చక్కగా ప్రజ్వలించువాడు.ప్రకాశించువాడు. ఆహ్వానించబడువాడు.
అతడుమమ్ము అనుగ్రహించునుగాక.

2. సోమరాజా!నీవు సత్కర్మలకుఅధిపతిఀ. దీప్తిమంతుడవు.పాపనాశకుడవు. నీవుభద్రక్రతువవుఅగుచున్నావు.

3. అగ్నీ!నీవు గొప్ప సైన్యముకలవాడవు. నీ కథలుమంగళ ప్రథములు.నీవు

యజమానులనుచక్కగా చూచుకొందువు.నీ జ్వాలలు ఉగ్రములు.నిత్యములు. సర్వవ్యాపకములు. వానికినీవు ప్రవర్తకుడవు.నీ వెలుగులనుచీకట్లు ఆవరింపజాలవు.రాక్షసులు నిన్ను కొట్టజాలరు.

4. అగ్నీ!నీవు బలవంతుడవు.సూర్యసదృశమగు నీ జ్వాలానీకముకటిక చీకటిరాత్రులందు కూడదారిచూచుటకు, భోజనమునుఉపద్రవ రహితముచేయుటకు, సర్వత్రచూచుటకు ఉపకరించుచున్నది.

5. అగ్నీ!నీకు జ్వాలా సైన్యముఉన్నది. దానితో నీవుసర్వమును తెలిసికొనగలవు.నీవు మా యాగములనుదేవతలకు చేర్చువాడవు.నిరాటంకముగ పూర్తి చేయువాడవు.ఎవరిచేతనుహింసించబడనివాడవు.యజ్ఞ రక్షకుడవు.మాకు రక్షకుడవు. అట్టినీవు దీప్యమానములను,బహుధనయుక్తగృహ క్షేత్రాదికములనుప్రకాశింపచేయుము.

6. అగ్నీ!మేము యాగానుష్ఠానమునకనిద్యులోకమునఉండవచ్చును.భూలోకమునఉండవచ్చును.ఀఘ్నములు లేనిపరిపూర్ణాయువును మాకుకలిగించుము.

స్వర్గమునందుపుట్టిన అగ్నీ! మేముసేఀంచదగినదియు,ప్రశస్తమైనదియు,మణియుక్త సహితమగుధనమును మాకుప్రసాదించుము.

7. అగ్నీ!నీవు బలపుత్రుడవు.హోతవు. నరులనువలె దేవతలనుసంతోషపెట్టు వాడవు.ఈ కర్మ యందు నీవుసుమనస్కుడవు.శ్రద్ధాయుక్తుడవుఅయినావు. నీకు సములును,శ్రద్ధా సమన్వితులగుదేవతలనుయజించుము.

8. అగ్నిపురోహితుడు.యజ్ఞ ఋత్విజుడు.ప్రకాశించువాడు. హోత.రత్నములు కలవాడు.అట్టి అగ్నిని స్తుతించుచున్నాను.

9. సోమరాజా!నీవు కోరికలు తీర్చువాడవు.దీప్తిమంతుడవు.కోరికలు తీర్చువాడవుఅయినందున వర్షముకలిగించువాడవు.పుణ్యమున ధరించువాడవుఅగుచున్నావు.

10.మరుత్తులారా! ఀరుశత్రువును తపింపచేయువారు.బాధించువారినినశింపచేయువారు.మా రక్షణలు కోరి హఀస్సునుఅర్పించు చున్నాము.ఆరగించండి.

11.మరుత్తులారా! ఀరునివాసకారకులు. మా ఀదకోపముచే మాటతప్పి మమ్ము బాధించదలచినవాడుద్రోహియగును.మా పాశము వాని ఀదపడునుగాత. వానినినిరంతర పరితాపము కలిగించిబాధించండి.

12.మరుత్తులు సంవత్సరముపొడవునరక్షకులగువారు. ిశాలగృహములుగలవారు.సప్తగణములు వారు.శత్రువును పీడించువారు.తాము సంతుష్టులు.ఇతరులకు సంతోషముకలిగించువారు. అట్టివారువారి పాశములను మానుంచి తొలగించిమా ిరోధులనుబంధింతురుగాక.

13.అగ్నీ! నీవు యువతముడవు.అభిలాషులగు దేవతలనుతృప్తి చెందించుము.ఋతుపతి అగ్నీ! నీవుఋతువులు తెలిసినవాడవు.కావున ఋతువునుబట్టి యాగముచేయుము. దేవతల

ఋత్విజులతోకూడ నీవు ఈ యజమానిఋత్విజులలోయష్టవు అగుము.

14.అగ్ని నీవు హోమకర్తవు.పావకుడవు. దీప్యమానుడవు.మేము యజ్ఞముచేయుచున్నాము.ఆ యజ్ఞపు హ ిస్సునునీవు ఆరగించుము. నీవుయాగకర్తవు కదా! నీ మహిమచేఈ యజ్ఞదేవతలనుతృప్తిచెందించుము.నీవు యువతముడవు.ిశిష్టుడవు. మాహ ిస్సులనుఅందుకొనుము.

15.నరుడు అగ్ని చేతకీర్తికరము, ీరవత్తమమునగు ధన పుష్టినినిత్యము పొందుచున్నాడు.

16.సోమదేవా! మా గృహములనువర్ధిల్లచేయుము.మా వ్యాధులనుదూరము చేయుము.మాకు ధనముకలిగించుము. పుష్టివర్ధనుడవగుము.మంచి ిత్రుడవగుము.

17.గృహమేధులగుమరుత్తులారా! మమ్ముపాప ిముక్తులను చేయండి.రండి. తొలగిపోకండి.

18.మరుత్తులారా! మేముయజమానులము.మేము అనాది నుండిహ ిస్సులు అర్పించుచున్నాము.మహనీయములగుహ ిస్సులు అర్పించుచున్నాము.సంవత్సరములతరబడి హ ిస్సులుఅర్పించుచున్నాము.ఋత్విజులద్వారాహ ిస్సులు అర్పించుచున్నాము.

19.మరుత్తులారా! ీ తేజస్సులుఅనాది కాలము నుండివెల్లడి యగుచున్న ి.ీరు మహాయాగములతోకూడినవారు. గృహమేధి,మరుత్ అను నామధేయములుగలవారు. ఈ పురోడాశము సహస్రయాగార్హము.దీనిని ీకు అర్పించుచున్నాము.స్వీకరించండి.

20.ఈ ఆహుతి మంత్రయుక్తము.హ ిర్యుక్తము.ఘృతయుక్తము. ఇదిరాత్రింబవళ్ళుఅగ్నికి అర్పించబడుచున్నది.ధనములనుఆశించుయజమానిఅ ిశ్రాంతముగా అగ్నికి హ ిస్సులుఅర్పించుచున్నాడు.

21.అగ్నీ! ఈ హ ిస్సులుఎంతో రుచికరములు.అలసట ఎరుగక ీనిని దేవతలకువహింపుము.సువాసనలు గల మాహ ిస్సులనుదేవతలు ిశేషముగభక్షింతురుగాక.

22.కణ్వాదులారా! ఈ బలముీకు ఆటవంటిది.మరుత్సంబంధి.శత్రువును ధిక్కరించునది.రథమునకు ప్రేరణకలిగించునది. అటువంటిబలమును గూర్చిగానము చేయండి.

23.వాయుదేవతలుఅత్యంత వేగవంతులు.యజ్ఞమునుచూచు నరులవలె ఇచటికివచ్చినవారు. శిశువులుమేడల ీదికి ఎక్కినట్లుపర్వతముల ీదసంచరించువారు. దూడలవలె గంతులువేయువారు. మబ్బులనునీటితో నింపువారు. వారుతాము తిరుగుచు లోకములకుశుభములు కలిగించుచున్నారు.

24.వాయు దేవతలమేఘములందు జలమునింపువారు. ఆటలాడువారు.కంపించువారు. ిద్యుత్తుదృష్టిగా గలవారు. శత్రువులనుగడగడలాడించువారు.తమ మహిమలనుతెలిసినవారు.

వారికదలికకు భూ ి -ితంతువు వలె- వడకుచున్నది.

25.వాయువులారా! మీరు పక్షులవలె పయనింతురు.అప్పుడు మీ దరి చేరినమేఘమును కొట్టుదురు.ఆ మేఘము కోశాగారములవంటి జలములుకలిగి మీ రథములతాకిడికి నీరు కురిపించుము.

మిమ్ముఅర్చించు యజమానికొరకు మధుర జలమునువర్షించండి.

26.అగ్ని ప్రజాపాలకుడు.హవ్యవాహనుడు.అనేకులకు ముదముకూర్చువాడు. అతనిని హవిస్సులుఅర్పించి నిరంతరముఆహ్వానించుచున్నారు.

27.ఋత్విజులునేతులకారు స్రుక్కులతోఅగ్నిని యజించుచున్నారు.హవిస్సులు వహించమనిఅగ్నిని స్తుతించుచున్నారు.

28."ఇన్ద్రాగ్నీరోచనాదివః"పురోనువాక్యకుప్రతీక. 'శథద్వృత్రమ్'యాజ్యకుప్రతీక.

29."ఇన్ద్రంవో విశ్వతస్పరి"పురోనువాక్యకు ప్రతీక." ఇన్ద్రంనరః " యాజ్యకుప్రతీక.

30."విశ్వకర్మన్హవిషావా వృధానః" పురోనువాక్యకుప్రతీక. "విశ్వకర్మన్హవిషా వర్ధనేన " యాజ్యకుప్రతీక.

శ్రీమదాంధ్రవచనకృష్ణ యజుర్వేదీయతైత్తిరీయ సంహిత
నాలుగవకాండము నందలిమూడవ ప్రపాఠకముసమాప్తము.

సమహంప్రజయా సం మయాప్రజా।
సమహగ్ంరాయస్పోషేణ సం మయారాయస్పోషః ॥

నాలుగవప్రపాఠకము
మొదటిఅనువాకము

1. ఇష్టకా!**త్వంరశ్మిః అసి.**నివాససిద్ధికై**త్వా**=నిన్ను,**ఉపదధామి**=ఉపధానముచేయుచున్నాను.నీవు మా కొరకు నివాసమునుసంపాదించుము.

నీవుప్రకృష్ట గతి గలదానవుఅగుచున్నావు. **త్వాధర్మాయ ఉపదధామి.ధర్మం జిన్వ-** ఆర్జించుము.

నీవుఅనుకూలగతి కలదానవుఅగుచున్నావు. **త్వాదివేఉపదధామి. దివం జిన్వ.**

నీవుద్యావాపృథ్వ్యల సంధిఅగుచున్నావు. **త్వాఅంతరిక్షాయ ఉపదధామి.అన్తరిక్షం జిన్వ.**

నీవుభూలోక భాగమవుఅగుచున్నావు. **త్వాపృథివ్యై ఉపదధామి.పృథివీమ్ జిన్వ.**

నీవుమేఘ స్వరూపము అగుచున్నావు.**త్వావృష్ట్యై ఉపదధామి.వృష్టిమ్ జిన్వ.**

నీవుఉషః కాలరూపము అగుచున్నావు.**త్వాఅహ్నే ఉపదధామి.అహః జిన్వ.**

2. ఇష్టకా!సాయంసంధ్యా రూపముఅగుచున్నావు. **రాత్రియైత్వా ఉపదధామి. రాత్రిమ్జిన్వ.**

నీవువసువులచేకోరబడినదానవుఅగుచున్నావు. **వసుభ్యఃత్వా ఉపదధామి. రుద్రాన్జిన్వ.**

నీవుశోభన కోరిక స్వరూపముఅగుచున్నావు. ఆదిత్యేభ్యఃత్వా ఉపదధామి. రుద్రాన్‌జిన్వ.

నీవుశోభన దీప్తి స్వరూపముఅగుచున్నావు. ఆదిత్యేభ్యఃత్వా ఉపదధామి. ఆదిత్యాన్‌జిన్వ.

నీవుపితృదేవతలఅనుగ్రహ స్వరూపముఅగుచున్నావు. పితృభ్యఃత్వా ఉపదధామి పిత్రూన్‌జిన్వ.

నీవుసంతాన స్వరూపము అగుచున్నావు.ప్రజాత్వాఉపదధామి. ప్రజాః జిన్వ.

నీవుపరకీయ సేనను పరిభవించుదానవుఅగుచున్నావు. పశుభ్యఃత్వా ఉపదధామి. పశూన్ జిన్వ.సంపాదించుము.

3. ఇష్టకా!నీవు ఓషధుల జీవస్వరూపము అగుచున్నావు.త్వాఓషధీభ్యః ఉపదధామి.ఓషధీః జిన్వ.

శత్రువునువధించు వజ్రముధరించినదానవుఅగుచున్నావు.త్వాఇన్ద్రాయ ఉపదధామి.ఇన్ద్రంజిన్వ
-సంతోషపరచుము.

ప్రాణవాయుస్వరూపము అగుచున్నావు.త్వాప్రాణాయఉపదధామి. ప్రానమ్‌జిన్వ.

అపానవాయు స్వరూపము అగుచున్నావు.త్వాఅపానాయఉపదధామి. అపానం జిన్వ.

దృష్టిస్వరూపము అగుచున్నావు.చక్ష సేత్వా ఉపదధామి. చక్షుః జిన్వ.

శ్రోత్రేంద్రియశక్తి స్వరూపము అగుచున్నావు.త్వాశ్రోత్రాయ ఉపదధామి.శ్రోత్రం జిన్వ.త్రివృత్ అసి.

4. ప్రవృత్‌అసి. సంవృద్ అసి. సంరోహఃఅసి. నిరోహః అసి. ప్రరోహఃఅసి, అనురోహః అసి.

5. ఇష్టకా!నీవు సంపన్నుడగుపుత్రి స్వరూపము అగుచున్నావు.లభించినసంపదను
వృద్ధిచేయుదానవుఅగుచున్నావు. వృద్ధిచెందిన సంపదచేజీవించు దానవుఅగుచున్నావు.

రెండవఅనువాకము

1. ఇష్టకా!నీవు వెలుగొందుచున్నతూర్పు దిక్కువు అగుచున్నావు.వసువులు నీకు అధిపతులుఅగుచున్నారు. అగ్ని నిన్నుఉపద్రవ రహితనుచేయుచున్నాడు.త్రివృత్ స్తోమమునిన్ను భూమి మీదస్థాపించునుగాత. ఆజ్యమునుఉక్థ నిన్ను బాధించకుండదృఢముగ చేయునుగాత.రథంతర సామమునీకు ప్రతిష్ట కలిగించునుగాక.

2. ఇష్టకా!నీవు విరాట్ దక్షిణదిక్ స్వరూపమవు. రుద్రులునీకు అధిపతులు.ఇంద్రుడు నిన్నుఉపద్రవ ఆయుధములనుంచి రక్షించువాడు.పంచదశస్తోమమునిన్ను భూమి మీద స్థాపించునుగాక.'ప్రఉగమ్' ఉక్థము - నిన్నుబాధించకుండదృడపరచునుగాక.'బృహత్' సామమునీకు ప్రతిష్ఠ కలిగించునుగాక.

3. ఇష్టకా!నీవు సామ్రాట్టగుదక్షిణ దిక్ స్వరూపమువు.ఆదిత్యులు నీకు అధిపతులు.సోముడు నిన్ను ఉపద్రవఆయుధముల నుంచిరక్షించును. సప్తదశస్తోమము నిన్నుభూమి మీద స్థాపించునుగాక.'మరుత్వతీయమ్'ఉక్థము - నిన్ను బాధించకుండ- దృఢ పరుచునుగాక. వైరూప సామము నీకుప్రతిష్ఠ కలిగించునుగాక.

4. ఇష్టకా!నీవు స్వరాట్టగు ఉత్తరదిశ స్వరూపమవు. ిశ్వేదేవతలునీకు అధిపతులు.వరుణుడు నిన్నుఉపద్రవ ఆయుధములనుండి రక్షించును.ఏకింశస్తోమము నిన్నుభూిు ీద స్థాపించునుగాక.'నిష్కేవల్యమ్'ఉక్థము నిన్ను బాధారహితముగదృఢపరచునుగాక.వైరాజ సామము నీకుప్రతిష్ఠ కలిగించునుగాక.

5. ఇష్టకా!నీవు అధిపత్నివగుఊర్ధ్వ దిశా స్వరూపమవు.మరుత్తులు నీకుఅధిపతులు. బృహస్పతినిన్ను ఉపద్రవకరఆయుధముల నుండిరక్షించును. త్రిణవత్రయస్త్రింశస్తోమములునిను భూిు ీదస్థాపించునుగాక. వైశ్వదేవాగ్నిమారుత ఉక్థములునిన్ను బాధ కలిగించకదృఢ పరచునుగాక. శాక్వర రైవత సామముప్రతిష్ఠ కలిగించునుగాక.

6. ఇష్టకా!దేవతలందుతొలుత పుట్టినవారును, నారదాది మహర్షులును,ిధర్తయు, అధిపతియునిన్ను అంతరిక్షమంతచేయుటకు గానుఆకాశమంత ిశాలముచేయుదురుగాక. వారందరుకలసిమెలసి నిన్నుస్వర్గమును స్థాపింతురుగాక.అట్లే యజమానినిస్వర్గమునకు చేర్చెదరుగాక.

మూడవఅనువాకము

1. ఈఅగ్ని హిరణ్యజ్వాలలవాడు.సూర్యకాంతులు కలవాడు.తూర్పుదిక్కున ఉన్నాడు.అతనికి రథగృత్స, రథౌజులనుసేనాని గ్రామణ్యులుముఖ్యులు. పుంజికస్థల,కృతస్థలలనుఅప్సరసలు పరిచారికలు. అతడుక్రూర యాతుధానులను,అతిక్రూర రాక్షసులనుకలిగివున్నాడు. ఇష్టకానీవు అంతటి అగ్నిస్వరూపవు.

2. ఈఅగ్ని ిశ్వకర్మ. దక్షిణ దిశయందుఉన్నాడు. అతనికి రథస్వన,రథచిత్రులుసేనాని గ్రామణ్యులు.మేనక, సహజన్యలుఅతని అప్సరసలు. అతనికిక్రూరములగు మృగములును,వధించు అతిక్రూరఆయుధములు.ఇష్టకా! నీవు అంతటిఅగ్ని స్వరూపవు.

3. ఈఅగ్ని ిశ్వవ్యచము.ఇతడు పశ్చిమదిశయందుఉన్నాడు. అతనికి రథప్రోత,అసమరథులు సేనాని,గ్రామణ్యులు. ప్రమ్లోచంతి,అనుమ్లోచంతిఅప్సరసలు. సర్పములుక్రూర ఆయుధములుఇష్టకా! నీవు అంతటిఅగ్ని స్వరూపవు.

4. ఈఅగ్ని లభించినధనము కలవాడవు.ఇతడు ఉత్తరదిక్కునఉన్నాడు. అతనికి సేనజిత్,సుషేణులు సేనాని, గ్రామణ్యులు,ిశ్వాచి, ఘృతాచి అప్సరసలు.జలములనుక్రూర ఆయుధములు,వాయువు అను అతిక్రూరఆయుధములుకలవు. ఇష్టకా! నీవుఅంతటి అగ్ని స్వరూపవు.

5. ఈఅగ్ని వైద్యుతాగ్ని. ఇతడుఊర్ధ్వదిశయందు ఉన్నాడు.అతనికి తార్క్ష్య అరిష్టనేములుసేనాని, గ్రామణ్యులు.ఊర్వశి, పూర్వచితి అప్సరసలు.ిద్యుత్తను క్రూరఆయుధము, అశని అనుఅతిక్రూర ఆయుధములుకలవు. ఇష్టకా! నీవుఅంతటి అగ్ని స్వరూపవు.

6. పూర్వమంత్రములందుచెప్పబడినవారందరకు నమస్కారము.వారు మాకు సుఖములుకలిగింతురుగాక. మేముద్వేషించువారిని, మమ్ముద్వేషించువారిని వారినోళ్ళలోపడవేయుచున్నాను.

7. సర్వజగద్రక్షకుడగుసూర్యుని నుండి నీడలోనిన్ను చల్లబరచిఇష్టకా! నిన్ను ఇచటికిచేర్చుచున్నాను.సముద్రము సదృశుడగుసూర్యునకు నమస్కారము.సముద్రచక్షువగుసూర్యునకు నమస్కారము.

8. ఇష్టకా!నీవు వ్యచస్వతిి- అభివ్యక్తి గలదానవు.ప్రథస్వతిి - ిశాలవు.ిభూమతిి - కొంగ్రొత్తసృష్టి చేయగలదానవు.ప్రభూమతిి- ప్రభుశక్తి గలదానవు.పరిభూమతిి - పరసైన్యమునుపరిభిించగలదానవు.బ్రహ్మ నిన్నుస్వర్గము ీద నిలుపునుగాక.

ఇష్టకా!నీవు యజమానికిస్వర్గము కలిగించుము.స్వర్గమును స్థిరపరచుము.స్వర్గమును హింసించకుము.సూర్యుడు నీకు సమస్తప్రాణ, అపాన, వ్యానఉదానములనురక్షించుచు చరిత్ర,ప్రతిష్ట కలిగించునుగాత.అతడు నీకు యోగక్షేమములు,సుఖములు కలిగించితన దీప్తి ిశేషమునవిన్ను సర్వత్ర రక్షించునుగాక.సూర్యునిచే అనుగృహీతవగునీవు. అంగిరసులచేస్థాపించబడినదానివలె స్థిరముగానిలుతువుగాక.

9. గుర్రముకొట్టము నుండిబయటపడి పచ్చిగడ్డికొరకు మహాధ్వనిచేయును. అగ్నియుజాజ్వల్యమానుడైఆ అశ్వము వలె నినదించుచున్నాడు.అట్లు ధ్వనించుచు,జ్వలించుచున్నఅగ్నికి గాలి తోడగుచున్నది.

అగ్నీ!అట్లు అంతుకొని అడంికినీవు తగిలినపుడుఅరణ్యము మసి అగుచున్నది.నల్ల బారుచున్నది.

నాలుగవఅనువాకము

1. ఈఅగ్ని దివమునసూర్యరూపమున నిలిచిశీర్షప్రాయుడు అయినాడు.భూిని పాలించుచున్నాడు.జలాధార స్థావర,జంగములకు ముదముకూర్చుచున్నాడు.

2. అగ్నీ!నీవు శిరము వంటిప్రశస్తుడవు. ిశ్వములనుభరించువాడవు.అథర్వుడు నిన్ను తామరాకుీద మధించినాడు.

3. ప్రజ్వలించుఅగ్ని వందల, వేలఅన్నములకు అధిపతి,తలవంటిముఖ్యుడు. ిద్వాంసుడు.అతడు ధనదాతఅగునుగాక.

4. అగ్నిభూలోకమును,యజ్ఞమును,యజ్ఞగుణమునునిర్వహించుచున్నాడు.దియందున్నఅగ్నియొక్క రథమునకుశుభప్రదములగుఅశ్వములు కూర్చబడిఉన్న. ఆ అగ్ని సర్వదా స్వర్గమందుండిశీర్షము వంటి ప్రధానస్థానము కలిగిఉన్నాడు.

అగ్నీ!నీవు హవ్యమువహించు నాలుకలుచాచుచున్నావు.

5. ఉషఃకాలమున పాలిచ్చుఆవును వలె ఋత్విక్కులుసధలచే అగ్నినిమేల్కొలుపుచున్నారు.ఆ ిధముగ మేల్కొనినఅగ్నిజ్వాలలు పక్షులవలె పైకి ఎగురుచు,స్వర్గమును చేరుటకువ్యాపించుచున్న.

6. అగ్నియజ్ఞయోగ్యుడు.కోరికలు తీర్చువాడు.భూీద ఉన్నవాడు.ిద్వాంసుడు. భూీదఈ అగ్నిని - ఆకాశమునందలిసూర్యుని స్తుతించినరీతి - అగ్ని స్తుతులచేనమస్కరించుచున్నాము.

7. అగ్నిప్రాణిజాల రక్షకుడు.సుదక్షుడు, అప్రమత్తుడు.ఘృత ప్రతీక. అతడువెలుగొందు కర్మకొరకుఆర్భించినాడు. అతనిజ్వాలలు ద్యులోకమునుఅంటుచున్న. అతడుద్యుమంతుడు,శుచిమంతుడు, పోషకుడైయజమానులందుప్రకాశించుచున్నాడు.

8. అగ్నీ!నీవు రహస్యస్థావరములందు,అరణ్యములందుఉండినవాడవు. అంగిరసులునీ కొరకు వెదకి కనుగొన్నారు.నీవు బలమునమధించుటవలన పుట్టుచున్నావు.అందుకే అందగాడవగుఅగ్నీ! నిన్ను 'బలపుత్రుడు'అనుచున్నారు.

9. దేవయజనములందుఋత్విజులను,యజ్ఞమునుఎరింగినవాడును యాగప్రథముడు,పురోహితుడునగుఅగ్ని దేదీప్యమానుడైప్రజ్వలించుచున్నాడు.అతడు సుక్రతువైయాగసిద్ధికై దేవతలనుఆహ్వానించుచున్నాడు.అగ్ని ఇంద్రుడు, ఇతరదేవతలచేకూడినవాడై, రథయుక్తముగఈ యజ్ఞమునరాజిల్లినాడు.

10.అగ్నీ! నీవు ి చిత్రకీర్తివంతుడవు.యజమానులకుప్రియుడవు. జంతువులందును,జనులందునుఉన్నవాడవు. హ ిస్సులువహించుమనినిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము.

11.అగ్ని రక్షకులందు వరిష్ఠుడు.బలము తగ్గించనివాడు.స్వయముగా బలశాలి.ఋత్విగ్యజమానులారా!అట్టి అగ్నిని స్తుతించండి.అతడు ీకు అభీష్టఅన్నములనుప్రసాదించును గాక.

12.అగ్నీ! నీవు కోరికలు తీర్చువాడవు.సర్వఫలములనుసంపాదించి యజమానికిఅందించుచున్నావు.నీవు ఈశ్వరుడవు. ి చ్ఛేయము.వేదియందు ఆసీనుడవగుము.
చక్కగాజ్వలింపుము. మాకుధనములనుతెచ్చి ఇమ్ము.

13.అగ్ని అన్నమును నశింపచేయనివాడు.యజమానులకుప్రియము కలిగించువాడు.ఎంతో తెలిసినవాడు.రోగరహితుడు.అధ్వరము జరిపించువాడు.ిశ్వదూత. అమరుడు.ఋత్విగ్యజమానులారా!అగ్నికి నమస్కరించిస్తుతించండి.

14.అగ్ని దోషరహితుడు.ిశ్వభుక్కు. స్వాహుతుడు.సుబ్రహ్మ. యజనీయుడు.పాపములను శ ింపచేయువాడు.అతడు ఈ యజ్ఞమునుసమకూర్చుచున్నాడు.అట్టి అగ్ని నివాసములుకోరు జనులకు లోకకళ్యాణకరమగుఅన్నమును ప్రసాదించునుగాత.

15.అగ్ని సర్వత్ర హోమనిష్పాదకుడు.వర్షము కలిగించువాడు.అతని దీప్తులు పైకిఎగసిన ి. పొగలు పైకి లేచిన ి.అ ి దోషరహితములు.ఆకాశమును అంటుచున్న ి.

అట్టిఅగ్నిని ఋత్విక్కులు,యజమానులుప్రజ్వలింపచేయుచున్నారు.

16.అగ్నీ! నీవు బలపుత్రుడవు.జాతవేది ి. గోవులుగల అన్నములకుఅధిపతి ి. మాకు మహాకీర్తినికలిగించుము.

17.అగ్నీ! నీవు బహుసైన్యములవాడవు. దీప్తుడవు.గృహదాతవు.యజ్ఞాగ్రణి ి.మంత్రస్తుత్యుడవు.మాకు ధనమును,గృహక్షేత్రాదులనుకలిగించుము.

18.అగ్నీ! అహస్సులను,ఉషస్సులను క్షీణింపచేయుము.నీవు దీపించువాడవు.స్వయముగ క్షీణించుము.జ్వాలారూప అగ్నీ! రాక్షసులనుభస్మము చేయుము.

19.అగ్నీ! జరారహితుడవగునిన్ను అచేతనమగుస ిధ ప్రజ్వలింపచేయుచున్నది.మేము చేతునులమైనిన్ను ప్రదీప్తముగాప్రజ్వలింపచేయుచున్నామనిచెప్పనక్కరలేదుకదా! నిన్ను స్తుతించువారికిఅన్నము కలిగించుము.

20.అగ్నీ! నీవు ిశుద్ధజ్యోతులకుపాలకుడవు. ఆనందకారకుడవు.పాపక్షయకర్తవు. ిశ్వపాలకుడవు.హవ్యవాహనుడవు.ఋక్కులతో కూడినహ ిస్సులతో నిన్నుఅంతటను ఆహ్వానించుచున్నారు.నిన్ను స్తుతించువారికి అన్నము కలిగించుము.

21.అగ్నీ! నీవు ఆహ్లాదకారకుడవు.నోటినిండ నేయికలవాడవు. బలాధిపతి ి.మంత్రయుక్త యజ్ఞములందుఫలములు కలిగించుము.ఇషగ్ ంస్తోతృభ్య ఆభర-నిన్ను స్తుతించువారికిఅన్నము కలిగించుము.

22.అగ్నీ! నీవు మనసునుతాకువాడవు. మంగళస్వరూపుడవు. నిన్నుస్తోత్రసమూహముచేత యజ్ఞమునువలెను, అశ్వమునువలెను సమృద్ధునిచేయుచున్నాము.

23.అగ్నీ! తదుపరి భద్రము,దక్షము, సాధువు,ఋతము, బృహత్తము- అగు యజ్ఞమునకుసారధ్యము వహించినావు.

24.అగ్నీ! ఈనాటి యజ్ఞమునమేము నిన్ను మంత్రరూపమునస్తుతించుచున్నాము.హంస్సులు అర్పించుచున్నాము.నీ జ్వాలలు ఉరుములవలె ధ్వనించుచున్నం.

25.అగ్నీ! సమస్త సైన్యసమేతుడవైసుమనస్కుడవై మాఅర్చనలను అందుకొనుము.ఆకాశము నందలి ఆదిత్యునివలెమాకు దగ్గరివాడవుఅగుము.

26.ధనప్రదుడు,బలసూనుడు, ద్వాంసునివలెపుట్టిన దానినెల్లఎరిగినవాడునగు అగ్నినిహోతగా ధ్యానించుచున్నాను.దేవతలనుచేరనున్న అతనిమహాజ్వాలలచేఅగ్ని యజ్ఞ నిర్వాహకుడుఅగుచున్నాడు. పరిశుద్ధదీప్తికలదియు, యాగార్హమునుఅగు ఆజ్యముచేఅగ్ని ఎంతో ప్రకాశించుచున్నాడు!

27.అగ్నీ! నీవు మాకు దగ్గరివాడవుఅగుము. రక్షకుడవగుము.శుభప్రదుడవగుము.నిత్యము మా ఇంటియందువసించుము.

28.అగ్నీ! నీవు పరిశుద్ధుడవు.దీప్తుడవు. మేమునీకు త్రులము.మాకు నిశ్చయసుఖములుకలిగించుమని నిన్నుచేరుకొనుచున్నాము.

29.అగ్నీ! నీవు ధనవంతుడవు.వసురుద్రాదులునీ మాటను కాదనజాలరు.నీవు మా వద్దకుచ్చేయుము. మాకుదీప్తివంతమగుధనమును ప్రసాదించుము.

అయిదవఅనువాకము

1. ఇష్టకా!నీవు ఇంద్రాగ్ని సంబంధి.**త్వా**=నిన్ను,**యునజ్మి**=చేర్చుచున్నాను- వారితో.
ఆయురాభ్యాంత్వా యునజ్మి. తేజసాత్వా యునజ్మి. వర్చసాత్వా యునజ్మి. ఉక్థేభిఃత్వా యునజ్మి. స్తోమేభిఃత్వా యునజ్మి. ఛందోభిఃత్వా యునజ్మి.

నాకుధనపుష్టి కలుగుటకును,నా వారిలో ప్రాముఖ్యతకలుగుటకును, నీకునాతో ఉన్నసంబంధముకారణముగ నిన్ను ఇచటచేర్చుచున్నాను.

2. కృత్తికలకుఅమ్బ, దుల, నితత్ని,అభ్రయన్తి, మేఘయన్తి,వర్షయంతి అనుపేరులు కలవు. ఇష్టకా!నీవు అట్టి కృత్తికాస్వరూపవు. ప్రజాపతిప్రేరణ కలిగించినమనసుచే నిన్నుఉపధానము చేయుచున్నాను.

3. ఇష్టకా!ఈ పృథి అన్నపూర్ణ, జలపూర్ణ.ఈ భూంద అగ్నియు,మానవులునునీకు రక్షకులు అగుచున్నారు.పృథి రూపవగు నిన్నుఆశ్రయించుచున్నాను.నీవు నాకు గృహస్థానము,కవచస్థానముఅగుదువుగాక.

4. ఇష్టకా!అంతరిక్షము దిని ంచినది.మహామహులుఉన్నట్టిది.ఈ అంతరిక్షమున మరుత్తులు,వాయువు నీకు రక్షకులుఅగుచున్నారు. "**తామహంప్రపద్యే సామే శర్మచవర్మచాస్తు** " అట్టినిన్ను ఆశ్రయించుచున్నాను.నాకు గృహస్థానము,కవచస్థానముఅగుదువుగాక.

5. ఇష్టకా!ద్యులోకము అమృతమయము.అపరాజిత. ద్యులోకమునందుఆదిత్యులు, సూర్యులునీకు రక్షకులు అగుచున్నారు.**తామహంప్రపద్యే సామే శర్మచవర్మచాస్తు.**

ఆరవఅనువాకము

1. ఇష్టకా!**త్వాజ్యోతిష్మతీ**=నీవుజ్యోతిష్మతి౦.**బృహస్పతిః౦శ్వ స్మై** =బృహస్పతిజగములందలిజీవుల **ప్రాణాయ,అపానాయ పృథివ్యాః పృష్ఠే**=భూ౦ఃదస్థాపించునుగాక.

౦శ్వమ్=గొప్ప.**జ్యోతిః**=జ్యోతిని,**యచ్ఛ**=నియంత్రించుము.**తేఅగ్నిః అధిపతిః**

2. ౦శ్వకర్మాత్వా సాదయత్వన్తరిక్షస్యపృష్ఠే జ్యోతిష్మతీం౦శ్వస్మై ప్రాణాయాపానాయ౦శ్వంజ్యోతిర్యచ్ఛవాయుస్తే అధిపతిః

3.ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు దివఃపృష్ఠే జ్యోతిష్మతీం౦శ్వస్మై ప్రాణాయాపానాయ౦శ్వంజ్యోతి ర్యచ్ఛపరమేష్ఠీ తే % ధిపతిః

4. ఇష్టకా!నీవు తూర్పుగాలినిఇచ్చుదానవు అగుచున్నావు.మేఘమును ఇచ్చుదానవుఅగుచున్నావు. మెరుపునుఇచ్చుదానవు అగుచున్నావు.ఉరుమును ఇచ్చుదానవుఅగుచున్నావు. వర్షమునుఇచ్చుదానవు అగుచున్నావు.

5. ఇష్టకా!**త్వం**=నీవు,**అగ్నేఃయానీ** =అగ్నినిఅందించుదానవు,అసి=అగుచున్నావు.ఇష్ట కే! త్వం=నీవు,దేవానామ్=దేవతలకు,**అగ్నియానీఅసి.**

6. వాయోర్యానసిదేవానాం వాయోయాన్యసి

7.అంతరిక్షస్యయాన్యసి దేవానామన్తరిక్షయాన్యసి.

8.ఇష్టకా!నీవు అంతరిక్షస్వరూపవు.అంతరిక్ష ప్రీతి కొరకు నిన్నుఉపధానము చేయుచున్నాను.

9. ఇష్టకా!**సలిలాయత్వా ఉపదధా౦** . సర్జీకమనుజలముకొరకు**త్వాఉపదధా౦**-సతీకమను జలముకొరకు **త్వా ఉపదధా౦.౦వస్వతేత్వా ఉపదధా౦.దివఃజ్యోతిషే త్వా ఉపదధా౦.ఆదిత్యేభ్యఃత్వా ఉపదధా౦.**

10.ఇష్టకా! ఋక్కుల కొరకు**త్వాఉపదధా౦.**ఆదిత్యప్రకాశము కొరకు **త్వాఉపదధా౦.**అగ్నిదీప్తి కొరకు**త్వాఉపదధా౦.**నక్షత్రప్రకాశము కొరకు **త్వాఉపదధా౦.**

11.ఇష్టకా! నీవు యశస్సు కలిగించుదానవు.నేను నిన్ను నీ అభిమానఋషితోను, నిన్నుప్రతిపాదించు మంత్రముతోను,నీ అభిమాన దేవతతోను- నా కీర్తికొరకు - పూర్వము అంగిరసులుస్థాపించినట్లు- స్థాపించుచున్నాను.

ఇష్టకా!నీవు తేజస్సు నిచ్చుదానవు.**త్వాతేజసి తేనఋషిణా, తేనబ్రహ్మణా,తయాదేవతయా,అంగిరస్వత్ సాదయా౦.**

ఇష్టకా!నీవు వర్చస్సు కలిగించుదానవు.**త్వావర్చసి,తేన ఋషిణా,తేన బ్రహ్మణా,తయా దేవతయాఅంగిరస్వత్ సాదయా౦.**

ఇష్టకా!నీవు ధనమునొసగుదానవు.**త్వాద్రంణే,తేన ఋషిణా,తేన బ్రహ్మణా,తయా దేవతయాఅంగిరస్వత్ సాదయా౦.**

ధ్రువాసీద-స్థిరముగా ఆసీనవగుము.

ఏడవఅనువాకము

1. ఇష్టకా!నీవు ఎంతో పెంచుదానవు,గౌరవము కలిగించుదానవు,తూర్పుదిక్కువు, పైదిక్కువు అగుచున్నావు.అంతరిక్షమునందుఉండునట్టి నీవుఅంతరిక్షమున నిలువుము.

2. ఇష్టకా!నీవు ఉదకములందున్నఅగ్ని, డేగ యందున్నఅగ్ని, గద్దయందున్నఅగ్ని, గరుడ మందున్నఅగ్ని స్వరూపవు అగుచున్నావు.నీవే స్వర్గమునందున్నఅగ్ని స్వరూపము అగుచున్నావు.

3. ఇష్టకా!**త్వాపృథివ్యాః ద్రంణే**=ధనమునందు,**సాదయాంు.త్వా, అన్తరిక్షస్య ద్రంణేసాదయాంు. త్వా దివఃద్రంణే సాదయాంు.త్వా దిశాం ద్రంణేసాదయాంు.**ధనము నొసంగునట్టినిన్నుద్రంణేసాదయాంు.

4. ఇష్టకా!**మేప్రాణం పాహి. మేఅపానం పాహి. మేవ్యానం పాహి. మేఆయుః పాహి. మేంశ్వాయుః పాహి. మేసర్వాయుః పాహి .**

5. అగ్నీ!నీకు 'హృత్' అనుగొప్ప పేరుగలదు. ఆ పేరుతోనా వద్దకు రమ్ము.ఈ కర్మను మనముఉభయులముకలిసి చేయుచున్నాము.నీవు అయిదు చితులఅన్ని స్థానములందుఉండును.

6. ఇష్టకా!నీవు వసంత స్వరూపవు,గ్రీష్మ స్వరూపవు, వర్షస్వరూపవు, శరత్తు స్వరూపవు,హేమంత స్వరూపవు,శిశిర స్వరూపవు అగుచున్నావు.సంవత్సర స్వరూపవు అగుచున్నావు.

ఎనిందవఅనువాకము

1. ఇష్టకా!అగ్నితో కూడిన లోకములనుపాలించు ఇంద్ర స్వరూపముఅగుచున్నావు. సూర్యునితోకూడిన స్వరాట్ ఇంద్రస్వరూపము అగుచున్నావు.యజ్ఞముతో కూడినశచీపతి రూపము అగుచున్నావు.వర్షించు స్వభావముగలత్వష్ట రూప ఇంద్ర స్వరూపముఅగుచున్నావు.

పాకయజ్ఞముతో కూడినఇంద్ర స్వరూపము అగుచున్నావు.క్రోధముతో కూడివృత్రుని చంపినఇంద్ర స్వరూపము అగుచున్నావు.

ఇష్టకా!స్నేహము నిండినదేహము గలఇంద్ర స్వరూపము అగుచున్నావు.అన్నము నిండినగృహ రూపుడగు ఇంద్రస్వరూపము అగుచున్నావు.భూంుతో కూడి ధనములుదానము చేయుఇంద్ర స్వరూపము అగుచున్నావు.మంత్రయుక్త అన్నమునుఆరగించు ఇంద్ర స్వరూపముఅగుచున్నావు. హంస్సులకారణముగ సమృద్ధుడగుఇంద్రుని స్వరూపము అగుచున్నావు.సామ గానములచేశరీరమును పాలించుఇంద్ర స్వరూపము అగుచున్నావు.ంరాజఛందస్సుతోప్రకాశించు ఇంద్ర స్వరూపముఅగుచున్నావు. ఋత్విజులందుబ్రహ్మతోడి,సోమ పాన కర్తయగుఇంద్ర స్వరూపము అగుచున్నావు.

ఇష్టకా!గోవులతో యజ్ఞమునుధరించిన ఇంద్రస్వరూపము అగుచున్నావు.క్షా త్రముతో మానవులనుధరించు ఇంద్ర స్వరూపముఅగుచున్నావు. అశ్వము,రథము వజ్రముగల ఇంద్ర స్వరూపముఅగుచున్నావు. ఋతువులతోకూడిన ప్రభువగుఇంద్ర స్వరూపము అగుచున్నావు.తపస్సుతో కూడి ఎంతటివానికి లొంగని ఇంద్ర స్వరూపముఅగుచున్నావు. ద్వాదశమూర్తులసూర్యుడగు ఇంద్ర స్వరూపముఅగుచున్నావు.

తొంమ్మదవఅనువాకము

1. మనసుచేత అన్నహేతువగుయజ్ఞమునుసంకల్పించువాడు ప్రజాపతిఅగుచున్నాడు.

ఇష్టకే,**త్వం**=నీవు,**తద్రూపాఅసి** =అతనిరూపము అగుచున్నావు.దీక్ష యందున్నవాడు ధాతయగుచున్నాడు.**ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి.**యజ్ఞ భిక్షయందున్నవాడుసంత అగుచున్నాడు.**ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి.**సోమక్రయణియందున్నవాడుపూష యగుచున్నాడు.**ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి.**బట్టలోసోమమును మూటగట్టుఉపసిద్ధుడు వరుణుడుఅగుచున్నాడు.**ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి.**క్రీయమాణముఇంద్రుడు అగుచున్నాడు.

ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి.యజమానిరొమ్మున ఉంచునట్టుఆసాదితము ష్ణువుఅగుచున్నాడు.**ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి.**బండి దయజ్ఞమునకుతీసికొని పోబడు ప్రోహ్యమానముఅగ్ని అగుచున్నాడు. **ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి.**యజ్ఞశాలకువచ్చిన'ఆగతము' ఆహవనీయాగ్నిఅగుచున్నాడు. **ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి.**యజ్ఞశాలనుండి అగ్నీధ్రమునకుచేర్చిన "పణీయమానము"ప్రజాపతి అగుచున్నాడు.**ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి.**అగ్నిధ్రమునందలి సోమముఅగ్ని అగుచున్నాడు.**ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి.**అగ్నీధ్రమునుండి హర్ధానమునకుచేర్చిన సోమముబృహస్పతిఅగుచున్నాడు. **ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి.**అగ్నీధ్రమునుండి హర్థానమునకుచేర్చిన సోమముఇంద్రుడు అగుచున్నాడు.**ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి.**అసంది యందు స్థాపించినసోమము అదితిఅగుచున్నది.**ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి.**బండి నుంచిరాతి దకు చేర్చిన"ఉపావహ్రియమాణ"సోమము ష్ణువు అగుచున్నాడు.**ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి.**వసతీనదీ జలముచేతడుపబడిన'ఉప్తోత' మను సోమముఅథర్వర్షి అగుచున్నాడు.**ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి.**పొడిచేయబడిన'అభిషుత' సోమముయముడు అగుచున్నాడు.**ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి.**ఆధూయమానముఆదిత్యుడు అగుచున్నాడు.**ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి. పూతంవాయుః.ఇష్టకే త్వం తద్రూపాఅసి. క్షీరశ్రీః త్రః ఇష్టకే త్వంతద్రూపా అసి. సక్తుశ్రీః మన్థీ.ఇష్టకే త్వం తద్రూపాఅసి. వైశ్వ దేవ ఉన్నతఃఇష్టకే త్వం తద్రూపాఅసి. రుద్ర ఆహుతో.ఇష్టకే త్వం తద్రూపాసి.వాయురా వృత్తః ఇష్టకేత్వంతద్రూపా అసి. నృచక్షాఃప్రతి ఖ్యాతో. ఇష్టకేత్వంతద్రుపా అసి. భక్షఆగతః ఇష్టకే త్వం తద్రూపాఅసి. పితౄణాం నరాశంసః ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి. అసురాత్తఃసిన్ధుః ఇష్టకే త్వం తద్రూపాఅసి. అవగతః సముద్రఃఇష్టకే త్వం తద్రూపాఅసి. సలిలః ప్రప్లుతఃఇష్టకే త్వం తద్రూపాఅసి. సువరుదృచంగతః.ఇష్టకే త్వం తద్రూపాఅసి.**

పదవఅనువాకము

1. కృత్తికలుఒక నక్షత్రము. దానికిఅగ్ని దేవత.**హేకృత్తికాః!** రుఅగ్నేః ప్రజాపతేఃధాతుః , సోమునికిదీప్తులుగా ఉంటున్నారు.ఇష్టకే! ఋక్కు కొరకు **త్వాఉపదధాు**.కాంతికొరకు **త్వా ఉపదధాు**. అగ్ని దీప్తి కోరకు**త్వాఉపదధాు**.సూర్యదీప్తి కొరకు**త్వాఉపదధాు**. చంద్రదీప్తి కొరకు**త్వాఉపదధాు**.

2.**రోహిణీనక్షత్రం. ప్రజాపతిర్దేవతా.మృగశీర్ష నక్షత్రగ్ ం.సోమోదేవతా. ఆర్ద్రానక్షత్రగ్ ం. రుద్రోదేవతా. పునర్వసూ నక్షత్రం.అదితి ర్దేవతా. పుష్యనక్షత్రం. బృహస్పతిర్దేవతా.ఆశ్రేషా నక్షత్రం. సర్పాదేవతాః, మఘా నక్షత్రం.పితరో దేవతాః. ఫల్గుణీనక్షత్రం. అర్యమాదేవతా. ఫల్గునీ(ఉత్తర) నక్షత్రం.భగో దేవతా.హస్తో నక్షత్రగ్ ం.సంతా దేవతా. చిత్రానక్షత్రం. ఇన్ద్రోదేవతా. స్వాతీ నక్షత్రం.వాయుర్దేవతా. శాఖేనక్షత్రం. ఇన్ద్రాగ్నీదేవతా. అనూరాధానక్షత్రం. త్రో దేవతా.రోహిణీ నక్షత్రం.ఇన్ద్రో దేవతా.చృతౌ (మూల). నక్షత్రం.పితరో దేవతా. ఆషాడానక్షత్రం. ఆపో దేవతా.ఆషాడా (ఉత్తర). నక్షత్రం.శ్వేదేవాదేవతా.శ్రోణా (శ్రవణ.)నక్షత్రం. ష్ణుర్దేవతా.శ్రంష్ఠా (ధనిష్ఠా). నక్షత్రం.వసవః దేవతా.శతభిషం నక్షత్రం.ఇన్ద్రో దేవతా.పోష్ఠ పదా (పూర్వాభాద్ర.)నక్షత్రం. అజ ఏకపాద్దేవతా.పోష్ఠ పదా (ఉత్తరభాద్ర)నక్షత్రం. అహిర్బుధ్నియోదేవతా. రేవతీనక్షత్రం. పూషా దేవతా.అశ్వయుజౌ (అశ్వని.) నక్షత్రం.అశ్వినౌ దేవతా. భరణీనక్షత్రం. యమోదేవతా.**

3. పూర్ణమాస నామక ఇష్టకనుఅన్ని నక్షత్ర ఇష్టకలకుచివరన తూర్పునఉపధానము చేయవలెను.అమావాస్య నామక ఇష్టకనుఅన్ని నక్షత్ర ఇష్టకలకుచివరన పడమటిదిక్కున ఉపధానముచేయవలెను.

పదకొండవఅనువాకము

1.చైత్ర,వైశాఖ మాసములువసంత ఋతువు.

2. జ్యేష్ఠ,ఆషాడ మాసములు గ్రీష్మర్తువు.

3. శ్రావణ,భాద్రపద మాసములువర్షర్తువు.

4. ఆశ్వయుజ,కార్తీక మాసములు శరదృతువు.

5. మార్గశీర్ష,పూష మాసములు హేమంతఋతువు.

6. మాఘ,ఫాల్గుణ మాసములుశిశిరఋతువు.,

7. ఋతుంశేషమా!నీవు అగ్ని యొక్క అంతరమునచేర్చబడుచున్నావు.నా అభ్యుదయమునకుగాను ద్యావా, పృథ్వీ, జల,ఓషధులు తమధర్మములు నిర్వి ర్తించునుగాక.ఈ కర్మయందలి అగ్నులుంశేషముగ నెలకొల్పబడునుగాక.ద్యావాపృథ్వుల మధ్యనున్న అగ్నులు శిశిరఋతువు నందుచేరి దేవతలుఇంద్రుని సేంచినరీతి సేంచునుగాక.

ఇష్టకా!అట్టి నిన్ను ఉపదధాు.

8. ఇష్టకా!నీవు అగ్ని, చంద్ర,సూర్యులను నియంత్రించుదానవు. వారికి ప్రకాశ కారణముఅగుచున్నావు.

9. ఇష్టకా!నీవు పితరుల, యముని,ఇంద్రుని ఉగ్ర బలమును,భయకర శక్తి స్వరూపముఅగుచున్నావు.

10.ఇష్టకా! నీవు సంతృ దేవుని,మరుత్తుల, వరుణునిస్థిరత్వము అగుచున్నావు.స్తీర్ణ శక్తి స్వరూపము అగుచున్నావు.

11.ఇష్టకా! నీవు త్రా వరుణులయొక్కయు, త్రదేవుని యొక్కయు,ధాత యొక్కయుధారణ శక్తి అగుచున్నావు.ధరిత్రి అగుచున్నావు.

12.ఇష్టకా! నీవు వసూనామ్.రుద్రాణామ్, ఆదిత్యానామ్తూర్పునందున్నశక్తి, పడమటియందున్నశక్తి అగుచున్నావు.

13.ఇష్టకా! ఆయా దేవతలునీకు అధిపతులుఅగుచున్నారు. తేభ్యఃనమః వారు మాకు సుఖములుకలిగింతురుగాక. మేముఎవరిని ద్వేషించుచున్నామో,మమ్ము ఎవరు ద్వేషించుచున్నారోవారలను ఆ దేవతలనోళ్లలో పడవేయుచున్నాను.

14.ఇష్టకా! నీవు తూర్పు దిక్కునవేల ఇటుకలంత,దక్షిణమున వేలఇటుకలంత, పడమటవేల ఇటుకలంత,ఉత్తరమున వేలఇటుకలంత, పై దిక్కునవేల ఇటుకలంతప్రమాణము కలదానవుఅగుచున్నావు. వేలఫలములు కలుగుటకునిన్ను ప్రోక్షించుచున్నాను.

15.అగ్నీ! ఈ ఇష్టకలు నాకు ధేనువులవలె ప్రీతికారకములుఅగునుగాక.

అగ్నీ!ఇం ఒకట్లు, వందలు,వేలు, ఆయుతములు,నియతములు,ప్రయుతములు,అర్బుదములు, న్యర్బుదములు,సముద్రములు,మధ్యములు,అంతములు, పరార్ధసంఖ్యాక ఇష్టకలైధేనువులవలె నాకు ప్రీతికారకములుఅగునుగాక.

(సంఖ్యఅంతము వరకు పదివేలకోట్లకు చేరినది.పరార్థము నూరు వేలకోట్లు కావచ్చును)

ఇష్టకలారా!ీరు అరువదికండి. వేలుకండి. ఆయుతము -పదివేలు కండి. క్షీణించకండి.యజ్ఞమున ఉండండి.యజ్ఞమునువర్ధిల్ల చేయండి.ఆజ్యమును, మధువునుప్రవహింపచేయండి.ీరు బలవంతులుఅన్నవంతులుకండి.

అగ్నీ!ఈ ఇష్టకలు ప్రకాశవంతములగునా కోర్కెలును తీర్చునుగాక.స్వర్గమునందును,ఇంద్రలోకమునందునునాకు ధేనువులవలె ప్రీతి కారకములుఅగునుగాక.

పన్నెండవఅనువాకము

1. దిక్కులతోఎంతో ప్రకాశించునదిప్రొద్దు పొడుచు తూర్పుదిక్కు. ఆ దిక్కు మాకుధనాధికములనుఇచ్చి రక్షించునుగాక.చైత్రము కన్నవైశాఖము మమ్ముకాపాడునుగాక. దుఃఖముకలుగజేయు శత్రువునుండి అగ్నిదేవతమా బలమును,మమ్ము రక్షించునుగాత.

2. **రథంతరసామభిః అస్మాన్ పాతు**-మమ్ము రక్షించునుగాక.**ఛన్దసాంంశ్వరూపా గాయత్రీ అస్మాన్పాతు.** త్రివృత్సోమము అహ్నములతోకూడి మమ్ము పాలించునుగాక.సముద్రపు గాలి మాబలమును రక్షించునుగాత.

3. దిక్కులందుదక్షిణము ఉగ్రము.అది పాపముల నభిభంచును.మృతుని యమలోకమునకుచేర్చును. జ్యేష్ఠ,ఆషాడ మాసములు ఎంతోవేడి గలం. ఇంద్రా!నీవు దక్షిణ దిశకును,జ్యేష్ఠ ఆషాడ మాసములకునుఅధిపతిం. కావునమమ్ము దక్షిణదిశనుండి, జ్యేష్ఠఆషాడ మాసముల అతివేడి నుండియురక్షింపుము. జగదేకబలమును మాకుకలిగించుము.

4. 'బృహత్'సామము బలముకలిగించునది. మగటిమమునుపెంచునది. ఆ సామముత్రిష్టుప్ ఛందస్సుతోకలసి మమ్ము రక్షించునుగాత.

ఇంద్రా!పంచదశస్తోమము,సగర వాయుయుక్తుడవైభూత భంష్యత్తులమధ్యనున్ననన్ను రక్షింపుము.

5. దిశలందుపశ్చిమము యశస్విని.యశస్వతి. స్వర్గమే నివాసముగాగలది. అట్టి పశ్చిమదిశ మమ్ము రక్షించునుగాక.

ంశ్వేదేవతలారా!వర్షర్తువునందును,పశ్చిమ దిశయందునుమమ్ము రక్షించండి.నా శక్తి శత్రువునకుఅసాధ్యమగునుగాత.నా బలమునుఎవరును ంంచకుందురుగాక.నా బలము వేలస్థానములు కలదిఅగునుగాక.

6. మేమువైరూప సామమును ఆశ్రయించినాము.అందువలన ఈ కర్మయందుఆశించిన ఫలితములుపొందగలుగుచున్నాము.జగతీ ఛందస్సుఅనుగ్రహమునఇతడుప్రజలకు ప్రభువుఅగుచున్నాడు.

ంశ్వేదేవతలారా!ీ అనుగ్రహమువలన సప్తదశస్తోమపు అనుగ్రహమువలన మా బలముతేజోయుతము,సలిల వాత అనుగ్రహము,కలదియు శత్రువునుధిక్కరించునదియుఅగునుగాక.

7. దిశలందుఉత్తర దిశ కోరికలుఫలింపచేయునది,అర్పించ దగినదిఅగుచున్నది. ఉత్తరదిశ మా క్షా త్రమునువర్ధిల్ల చేసినది.మా బలమునుబహు ంత్రవంతముఅగునుగాక.

ంత్రావరుణులారా!ీరు శరదృతువు యొక్కఅహస్సులనుఎరింగినవారు. ీరు ఈ దేశమునకుమహా సుఖములుప్రసాదించండి.

8. వైరాజసామము నా బుద్ధినిఅధిష్టించునుగాత.అనుష్టుప్ ఛందస్సునాకు శక్తిని, శత్రు తిరస్కారసామర్థ్యమును కలిగించునుగాక.

ిత్రావరుణులారా!ఈ క్షా త్రమును బహుిత్రయుక్తముగను,సుక్షే త్రముల

నిచ్చునదిగను,ఆధిపత్యము కలిగించునదిగనుచేసి దానిని రక్షించండి.

9. దిశలందుఊర్ధ్వ దిశ సాౖమ్రాట్టు.సామములతో కూడినది.శక్తియుక్త, ఊర్ధ్వ దిశమమ్ము పోషించునుగాక.ిశిష్ట హేమంతముమమ్ము పాలించునుగాత. రక్షించు వాయువులుగల

జగతీఛందస్సును, శాక్వరసామమును ఘృతాహుతియుక్తమగు మా యజ్ఞమునురక్షించును గాక.

10.దిశలకు దేి స్వర్గమునిచ్చునది. మాకుకామధేనువువంటిది. పాడితోకూడినది. ఆజ్యముకలది.

బృహస్పతీ!నీవు మమ్ము ఎదుటరక్షించుము. వెనుకరక్షించుము. ఇతరులనుఆదేశించదగినవాక్కును కలిగించుము.

11.దిశలందు ఊర్ధ్వ దిశప్రీతికారకము. ఓషధులనుపెంచునది. ఊర్ధ్వ దిశమాకు సుఖప్రదముఅగునుగాక. అహస్సుల,వత్సరములతోకూడిన సూర్యుడు మాకుసుఖప్రదుడు అగునుగాక.రైవత సామము, అతిచ్ఛందము,ఆ ఋక్కునందలిఛందస్సు మమ్ముఅజాత శత్రువులనుచేయునుగాక.

12.ఊర్ధ్వ దిగ్దేవతత్రయస్త్రింశ స్తోమయుక్త. భూతజాతపోషక. ివస్వన్నామకవాయుయుత. ఆ దేిమాకు హితముకూర్చునుగాక.

సిితృదేవా!ఈ ఊర్ధ్వ దిశ మాకు క్షీరవతియు,ఘృతవతియు అగునుగాత.మాకు ఆధిపత్యముకలిగించునదియు,ప్రీతి హేతువునుఅగునుగాత.

13.దిశలందు స్థిరము,సమానమగు దిక్కునకుిష్ణువు పాలకుడు. అదిశాంత స్వరూప. బలములనియంత. మనసునఅర్చించదగినది.ఆ దిశ, బృహస్పతి,మాతరిశ్వ వాయువు,చలింపచేయువాయువుఇవన్నియు మాకు హితమునుఉపదేశింతురుగాత.

14.అదితి ద్యులోకమునకుఆధార భూత పృథ్వినిభరించునది.జగత్తును శాసించునది.ిష్ణువు అధిపతిగాగలది. జగత్తునువ్యాపించి ఉండునది.అన్నము కలిగించునది.శోభనైశ్వర్య సహిత.మేము ఆ అఖండనీయఅదితి ఒడిలో ఉన్నాము.ఆమె మాకు సుఖప్రదఅగును గాక.

15.''**వైశ్వానరోనఊత్యా**''పురోనువాక్య.'**వృష్టోదిిం**'యాజ్య.

16.''**అనునో% ద్యానుమతిః**''పురోనువాక్య''**అన్విఅనుమతేత్వమ్**'' యాజ్య.

17.''**కయానశ్చిత్రఆభువత్**''పురోనువాక్య,''**కోఅద్యయుంక్తే**''యాజ్య.

శ్రీమదాంధ్రవచన కృష్ణ యజుర్వేదీయతైత్తిరీయ సంహిత
నాలుగవకాండము నందలినాలుగవ ప్రపాఠకముసమాప్తము.

సమహం౦ప్రజయా సం మయా౦ప్రజా।
సమహగ్ ౦రాయస్పోషేణ సం మయారాయస్పోషః ॥

అయిదవప్రపాఠకము
మొదటిఅనువాకము

ఇదిశతురుద్రీయము.దీనిని నమకముఅందురు.

1. రుద్రదేవా!నీ కోపమునకు నమస్సు.నీ బాణమునకునమస్సు. నీ ధనస్సుకునమస్సు. నీ బాహువులకునమస్సు.

2. రుద్రదేవా!నీ బాణములుశివతమములుఅయినవి. నీ ధనువుశాంతియుతమైనది.నీ శరములు శాంతములైనవి.శాంతమగు బాణములచేతను, శాంతమగుధనువు చేతను,శాంతమయమగు ఆతనువుచేమమ్ము సుఖపెట్టుము.

3. రుద్రదేవా!నీ తనువు శివము.అహింసము. పాపములనువెల్లడికానివ్వనిది. శాంతమయమగుఆ తనువుచేమమ్ము కటాక్షించుము.ప్రకాశము కలిగించుము.

4. కైలాసవాసా!నీ చేత బాణముపట్టినావు కదా!ఆ హస్తము మావిషయమున శాంతముఅగును గాక. మానవులను,అన్య ప్రాణులనుహింసించకుము.

5. గిరీశా!నిన్ను మంగళకరస్తుతి రూప వచనములచేప్రార్థించుచున్నాను.మమ్ము, సమస్తప్రాణిజాలమునురోగరహితులను,మంచిమనసుకలవారిని చేయుము.

6. రుద్రుడుదేవతలందుముఖ్యుడు. దేవతలనుపాలించువాడు. అధివక్త.సమస్త క్రూర జంతువులను,రాక్షసులను నాశము చేయువాడు.భిషక్కు. ఆ దేవుడునన్ను గురించి పలికినంతనేనేను సర్వాధిక్యుడనుఅగుచున్నాను.

7. ఈరుద్రుడు ఆదిత్యుడుఅగును. అతడు ఉదయమునతామ్ర వర్ణుడు.తదుపరి అరుణ వర్ణుడు.పిమ్మట బభ్రువర్ణుడైమంగళ స్వరూపుడు అగుచున్నాడు.ఏ రుద్రులు భూమియందంతటను,దిశలన్నింటనుతమ వేనవేలక్రోధ కిరణములతోప్రజ్వరిల్లుచున్నారోవారిని భక్తి పూర్వక నమస్కారములచేశాంతింపచేయుచున్నాము.

8. ఇతడునీలగ్రీవుడు. విలోహితుడు.ఆదిత్య మండలవర్తియై ఉన్నాడు.అట్టి రుద్రుని గోపాలురుదర్శించుచున్నారు.నీటి కడవలుగల అతివలు దర్శించుచున్నారు.సర్వ ప్రాణులు దర్శించుచున్నవి.ఆ విధముగా అందరిచేదర్శించబడు రుద్రుడుమమ్ము సుఖవంతులనుచేయునుగాత.

9. నీలగ్రీవునకు,ఇంద్ర స్వరూపునకు, పర్జన్యమూర్తికి నమస్కరించుచున్నాను.రుద్రుని భృత్యులందరకునమస్కరించుచున్నాను.

10.భగవాన్! నీ చేతియందున్న ధనువుయొక్క రెండు కొనలఅల్లె త్రాళ్ళనువిప్పుము. నీ చేతియందలి అమ్ములనువిడువుము.

11.శివస్వామి! నీవు సహస్రాక్షుడవు.వేనవేల శరధులవాడవు.దేవా! నీ ధనువుయొక్కఅల్లె త్రాటినివిప్పుము. నీ బాణములలోహాగ్రములనువిశీర్యము చేయుము.మమ్ము అనుగ్రహించుము.శాంతమూర్తివి అగుము.

12.కపర్ది యొక్క ధనస్సునకుఅల్లెత్రాడు లేకుండునుగాక.అతని శరధి యందలిబాణములు లోహాగ్రములుకాకుండునుగాక. అతని బాణములుబాధింపనశక్యములగునుగాక.అతని అమ్ములపొదిఅతి సమర్థము కాకుండునుగాక.

13.రుద్రదేవా! నీవుఎన్నో కోరికలు తీర్చగలవాడవు.నీ చేతియందుఖడ్గాది ఆయుధములుఉన్నవి. ధనుస్సు ఉన్నది.అవి నిరుపద్రవములుఅగును గాత. అట్టినిరుప్రదవ ఆయుధములతోమమ్ము ఎల్లెడలపాలించుము. పోషించుము.

14.నీలకంధరా! లక్ష్యమునుభేదించగలట్టి,ఎక్కు పెట్టని నీ ఆయుధమునకునమః. నీ ఉభయబాగువులందున్నధనువునకు నమః.

15.రుద్రదేవా! గురిపెట్టబడిన నీ బాణములోకమున ఎచటనుమాకు తాకకుండును గాక.నీ యొక్క అమ్ములపొదిని మాకు దూరముగాఉంచుము.

రెండవఅనువాకము

1.నమో హిరణ్యబాహవే సేనాన్యే.దిశాం చ పతయేనమః

2.నమో వృక్షేభ్యోహరికేశేభ్యః.పశూనాం పతయే నమః

3.**నమఃసస్పింజరాయ**-లేత గడ్డి రంగువానికి. **త్విషీమతేపథీనాం** - దీప్తిమంతునకు-**నమః.**

4.**నమోబభ్లుశాయ**-ఎద్దు మీద ఉండువానికి- శత్రువును బాగావేధించువానికి-**అన్నానాంపతయే నమః.**

5.**నమోహరికేశాయోపవీతినే.పుష్టానాం పతయే నమః.**

6.**నమోభవస్య హేత్యై**-పాపముల పాలిటఆయుధమైన వానికి-జగతాం పతయేనమః

7. **నమోరుద్రాయా% %తతావినే**-గొప్ప ధనుస్సుచేరక్షించునట్టివానికి. **క్షేత్రాణాంపతయే నమః.**

8.**నమఃసూతాయాహన్త్యాయ**-సారధియు, వధించనలవికాని వానికి. **వనానాంపతయే నమః.**

9.**నమఃరోహితాయ స్థపతయే**-లోహిత వర్ణరుద్రునకు.**వృక్షాణాంపతయే నమః.**

10.**నమోమన్త్రిణే వాణిజాయ.**మంత్రాలోచన పరునకు,వాణిజ్య స్వామికి, **కక్షాణాం**-పొదల యొక్క-**పతయేనమః.**

11.**నమోభువన్తయే**-భూమికి పెంచువానికివారి**వస్కృతాయ**-ధనముల కర్తకు.**ఓషధీనాంపతయో నమః.**

12.**నమఉచ్చైర్ఘో షాయా %క్రన్దయతే.పత్తీనామ్.**కాల్బలముల-**పతయేనమః.**

13.**నమఃకృత్స్న వీతాయ**-సేవలచే చుట్టబడినవానికి, **ధావతే**-పారి పోవు వారిని వెంబడించువానికి, **సత్వనాం**-సాత్వికుల,**పతయేనమః.**

మూడవఅనువాకము

1.నమఃసహమానాయ-శత్రువులనుఅభిభంచువానికి, నివ్యాధిన-ిరోధులను బాధించువానికి,అవ్యాధినీనామ్-శూరసేనకు, పతయేనమః.

2. నమఃకకుభాయ-శిఖర ప్రాయమునకు,నిషఙ్గిణే-ఖడ్గ హస్తునకు,స్తేనానామ్-గుప్త చోరులకు, పతయేనమః.

3. నమోనిషఙ్గి, ఇషుధిమతే-ంపున అమ్ముల పొదిగలవానికి. తస్కరాణాం-ప్రకట చోరులకు,పతయేనమః .

4.నమోవఞ్చతే పరివఞ్చతే-వంచన, పరివంచనచేయువానికి,స్తాయునాం-దొంగల, పతయేనమః.

5. నమోనిచేరవే పరిచరాయ.అరణ్యానాం పతయేనమః

6.నమఃసృకాంభ్యో-వజ్ర రక్షణ కలవానికి,జిఘాగ్ ంసద్భ్యో-ప్రాణులను వధించువానికి ముష్ణతాంపతయే నమః.

7.నమో % సిమద్భ్యోనక్తంచరద్భ్యః.పృకృన్తానాం పతయేనమః.

8.నమఉష్ణీషిణే గిరిచరాయ.కులుఞ్చానాం పతయేనమః

9. నమఃఇషుమద్భ్యో ధన్వాంభ్యశ్చవో-ంకు నమః

10.నమఆతన్వానేభ్యః-ధనుస్సును లాగువారును,ప్రతిదధానేభ్యశ్చ-బాణము సంధించువారలగు వోనమః.

11.నమఆయుచ్ఛద్భ్యో-అల్లెత్రాటినిలాగువారలు, ంస్తదభ్యశ్చ-సంధించి ండుచువారలగు,వోనమః.

12.నమో % స్యద్భ్యో-బాణమును లక్ష్యముచేరునట్లు చేయువారలగు,ంద్యభ్యశ్చ-లక్ష్యమును భేదించువారలగువోనమః.

13.నమఆసీనేభ్యః-కూర్చున్నవారలు,శయనేభ్యశ్చవోనమః.

14.నమఃస్వపద్భ్యో-నిద్రించువారలగు,జాగ్రద్భ్యశ్చవోనమో.

15.నమస్తిష్ఠద్భ్యో-స్థిరులైన వారలుధావద్భ్యశ్చవోనమో .

16.నమఃసభాభ్యః. సభాపతిభ్యశ్చవో నమో.

17.నమోఅశ్వేభ్యో % శ్వపతిభ్య శ్చ వోనమః

నాలుగవఅనువాకము

1. నమఆవ్యాధినీభ్యో-అంతటను బాధించుస్త్రీలగు. ంంధ్యన్తీభ్యశ్చ.ఎక్కువబాధించు స్త్రీలగువోనమః-ంకు నమస్కారము.

2. నమఉగణాభ్యః -గణములు గలస్త్రీ దేవతలగు,తృగ్ ంహతీభ్యః-ఉగ్ర రూప స్త్రీ లగు, వోనమో.

3. నమోగృత్సేభ్యో-ంషయలంపటులగు,గృత్సపతిభ్యశ్చ- వారి పాలకులగువోనమో.

4. నమోవ్రాతేభ్యో-నానా జాతుల వారలగు,వ్రాతపతిభ్యశ్చ- వోనమో.

5. నమోగణేభ్యో గణపతిభ్యశ్చవో నమో.

6. నమోంరూపేభ్యో - ంశ్వ రూపేభ్యశ్చవో నమో.

7.నమోమహద్భ్యః- క్షుల్ల కేభ్యశ్చవోనమో.

8.నమోరథిభ్యో - రథే భ్యశ్చవో నమో.

9.నమో రథేభ్యః- రథపతి భ్యశ్చవో నమో.

10.నమో సేనాభ్యః- సేనాని భ్యశ్చ వోనమో.

11.నమఃక్షత్తృభ్యః-ద్వారపాలకులగు,సంగ్రహీతృభ్యశ్చ-సంగ్రహ స్వరూపులగువోనమో.

12.నమస్తక్షభ్యో-వడ్రంగులగు,రథకారేభ్యశ్చవో నమః.

13.నమఃకులాలేభ్యః-కుమ్మరి వారలగు,కర్మారేభ్యశ్చ-కుమ్మరి వారలగు వోనమో.

14.నమఃపుఞ్జిష్టేభ్యో-పిట్టలను చంపువారలగు,నిషాదేభ్యశ్చ-చేపలు చంపువారలగు,వోనమో.

15.నమఇషు కృద్భ్యో-బాణము చేయువారలగు,ధన్వకృద్భ్యశ్చ- ధనువులు చేయువారలగు,వోనమో.

16.నమోమృగయుభ్యఃశ్వనిభ్యశ్చ వో నమో.

17.నమః శ్వభ్యః-కుక్కలగు,శ్వపతిభ్యశ్చవో నమః

అయిదవఅనువాకము

1.నమోభవాయ చ రుద్రాయచ నమః శర్వాయచ పశుపతయే చనమో నీలగ్రీవాయచ.శితికణ్ఠాయచనమః కపర్దినే చవ్యుప్త కేశాయ చనమః సహస్రాక్షాయచశత ధన్వనేచనమోగిరిశాయ శిపి ంష్టాయచ. నమో ంఢుష్టమాయచేషుమచేత.నమోహ్రస్వాయచ వామనాయ చ.నమో బృహతేచవర్షీయసే చ నమోవృద్ధాయచ సంవృధ్వనేచనమో అగ్రి యాయచ ప్రథమాయచనమ ఆశవే చాజిరాయచ నమః శీఘ్రియాయచ శీభ్యాయ చనమ ఊర్మ్యాయ చావస్వన్యాయచ నమః స్రోతస్యాయచ ద్వీప్యాయచ.

ఆరవఅనువాకము

1.నమో జ్యేష్ఠాయచ కనిష్ఠాయ చ.నమః పూర్వజాయచ పరజాయచనమో మధ్యమాయచాపగల్భాయ చ.నమో జఘన్యాయచ బుధ్నియాయచ. నమః సోభ్యాయచ ప్రతి సర్యాయచనమో యామ్యాయచక్షేమ్యాయ చ. నమఉర్వర్యాయచ ఖల్యాయచ.నమః శ్లోక్యాయ చావసాన్యాయచ.నమో వన్యాయచ కక్ష్యాయ. నమఃశ్రవాయచ ప్రతిశ్రవాయచ నమఆశుషేణాయచా% % శురథాయచ. నమః శూరాయచావభిన్దతేచ. నమో వర్మిణేచవరూథినేచ. నమోబిల్మినే చ కవచినేచ శ్రుతాయచశ్రుతసేనాయ చ.

జ్యేష్ఠాయ=పెద్దవానికి,కనిష్ఠాయ =చిన్నవానికి,పూర్వజాయ =సృష్ఠికిపూర్వము
పుట్టినవానికి,మధ్యమాయ=మధ్యమునకు,అపరజాయ =సృష్టికితరువాత
పుట్టినవానికి,అపగల్భాయ=ఇంద్రియములుఏర్పడనివానికి, జఘన్యాయ=జఘనమునఉన్నవానికి,
బుధ్నియాయ=వృక్షాదులమూలములకు, సోభ్యాయ=నరలోకపువానికి,ప్రతిసర్యాయ
=కంకణముకట్టుకున్నవానికి,యామ్యాయ =యమలోకవాసికి,క్షేమ్యాయ =క్షేమము- మోక్షము -
కలిగించువానికి,ఊర్వ్యయ =పంటలవానికి,ఖల్యాయ =కళ్లములవానికి, శ్లోకాయ =కీర్తించబడువానికి,అవసాన్యాయ
=వేదాంతప్రతిపాద్యునకు,వన్యాయ =అరణ్యములకు,కక్ష్యాయ =పొదలకు,శబ్దాయ =శబ్దమునకు,ప్రతిశ్రవాయ
=ప్రతిధ్వనికి,ఆశుషేణాయ =వేగవంతసేనగలవానికి, ఆశురథాయ =వడిగలరథముగలవానికి, శూరాయశూరునకు,
అవభిన్దతే=శత్రువునుసంహరించువానికి,వర్మిణే=కవచధారికి,వరూథినే =గృహపతికి,బిల్మినే
=శిరస్త్రాణధారికి,కవచినే =కవచముగలవానికి, శ్రుతాయ=వేదప్రసిద్ధునకు, శ్రుతసేనాయ=వేదప్రసిద్ధ సేన
గలరుద్రునకు నమోనమః

ఏడవఅనువాకము

1.నమోదున్దుభ్యాయచా% %హనన్యాయచ నమో ధృష్ణవేచ ప్రమృశాయ చనమో దూతాయ చప్రహితాయ
చ.నమో నిషఙ్గిణేచేషుధిమతేచ. నమస్తీక్ష్ణేషవేచా% %యుధినేచ. నమః స్వాయుధాయచ సుధన్వనేచ. నమః
సృత్యాయచ పథ్యాయ చ.నమః కాట్యాయచనీప్యాయ చ. నమఃసూద్యాయచ సరస్యాయచ.నమో
నాద్యాయచవైశన్తాయచ.

నమఃకుప్యాయ చావట్యాయచ.నమో వర్ష్యాయచనమో మేఘ్యాయచంద్యుత్యాయ చ.నమ
ఈధ్రియాయచా% %తప్యాయచ. నమో వాత్యాయచరేష్మియాయచ నమోవాస్తవ్యాయచ వాస్తుపాయచ.

దుందుభిగల వానికి, దుందుభినికొట్టు కర్ర కలవానికి,యుద్ధమునకువెన్నివ్వని వానికి, పరసైన్యబలజ్ఞాతకు,దూతకు,
యజమానిపంపిన వానికి, ఖడ్గహస్తునకు, అమ్ములపొదికలవానికి, వాడి బాణములవానికి, బహుఆయుధముల
వానికి,గొప్ప ఆయుధములవానికి, గొప్ప ధనువుగలవానికి, కాలిబాటలవానికి, రథపుబాటలవానికి, కాలువల
నీటికి,జలపాతమునకు,బురుదగుంటకు, సరస్సునకు,నదులకు, కుంటలకు,బాంనీటికి, చెలమనీటికి,ఊటనీటికి,
మబ్బునీటికి,తటిత్తుకు,శరన్మేషమునకు, ఎండతోటివానకు, గాలితోటివానకు, వడగళ్ళవానకు,గవాశ్వాది
ధనమునకు,వాస్తురూపుడగు రుద్రునకునమో నమః

ఎనిందవఅనువాకము

1.నమః సోమాయచరుద్రాయచ. నమస్త్రామ్రాచారుణాయచ. నమఃశఙ్గాయచ పశుపతయేచ.నమ
ఉగ్రాయచభీమాయచ.నమో అగ్రేవధాయచదూరేవధాయచ.నమో హన్త్రేచహనీయసేచ.నమో
వృక్షేభ్యోహరికేశేభ్యోసమస్తారాయ. నమఃశంభవేచ మయోభవేచ.నమః శంకరాయచమయస్కరాయచ.నమః
శివాయచశివతరాయచ. నమస్తీర్థ్యాచకుల్యాయచ.

నమఃపార్యాయ చావార్యాయచ.నమః ప్రతరణాయచోత్తరణాయచ.నమ ఆతార్యాయచా% %లాద్యాయచ.నమః
శష్ప్యాయచఫేన్యాయచ. నమఃసికత్యాయ చ ప్రవాహ్యాయ.

శఙ్గాయ=సుఖముకలిగించువానికి, అగ్రేవధాయ =ఎదుటవధించువానికి,దూరే వధాయ =దూరమునవధించువానికి,హన్త్రే =హంతకు,హవనీయ సే=సంహరించువానికి,మయోభవే=మోక్షముకలిగించువానికి, మయస్కరాయ=సుఖములుకలిగించువానికి, పార్యాయ=దాటించువానికి,అవార్యాయ =కామ్యఫలప్రదుడగు వానికి, ప్రతరణాయ=చక్కగాతరింపచేయు వానికి,ఉత్తరణాయ =ఉద్ధరించువానికి,ఆతార్యాయ =ఫలప్రదునకు,ఆలాద్యాయ =సంపూర్ణఫలప్రదునకు.

(ుగిలినపదములకు అర్థములుసులభ గ్రాహ్యములు.)

తొుమ్మదవఅనువాకము

1. చంటినేలయందు పుట్టినవానికి **నమః**అందరు నడచు మార్గమునపుట్టినవానికి**నమః**గులకరాళ్ళచోటునకు **నమః**.నివాసయోగ్య భూుకి**నమః**జడలుగలవానికి**నమః**.భక్తులముందు ఉండువానికి **నమః**గోశాలకు **నమః**.గృహపదార్థములకు**నమః**.తల్పమునకు**నమః** గేహమునకు**నమః** దుర్గమఅరణ్యములకు**నమః**గిరిగుహాదులకు**నమః** అగాధజలమునకు **నమః**శుద్ధ జలములకు**నమః**. పరమాణుస్వరూపునకు**నమః**.ధూళియందున్నవానికి**నమః**.శుష్కములకు**నమః**.హరితములకు**నమః**.గట్టినేలకు**నమః**గం కనేలకు**నమః**నేలదపుట్టినవానికి **నమః**.నదులందుపుట్టినవానికి **నమః**ఆకులందుఉన్నవానికి **నమః**.ఎండుటాకులందున్నవానికి**నమః**.ఉద్యతాయుధునకు**నమః**.ప్రహర్తకు**నమః**.కొంచెముదుఃఖము కలిగించువానికి**నమః**. మరింత దుఃఖముకలిగించువానికి**నమః**. భక్తులకు ధనుచ్చువారలు, దేవతలహృదయములందున్నవారలగు కు **నమః**. క్షయము లేక దేవతలహృదయములందున్నవారలగు కు **నమః**. అపేక్షితార్థములు సాధించినదేవతల హృదయములందున్నకు **నమః** పాపములనునశింపచేయు దేవతలహృదయములందున్నకు **నమః** . సర్వత్రస్థూలముగా ఉన్నట్టిదేవతల హృదయములందున్నకు **నమః** .

(ఈ నమస్కారములన్నియుశివస్వాుకే.)

పదవఅనువాకము

1. రుద్రదేవా!నీవు తాపకుడవు. అన్నపాలకుడవు.కేవలుడవు. నీలలోహితుడవు.మా పుత్ర, పౌత్రాదులను,పశువులను భయపెట్టకుము.వానిలో ఏదియు తప్పిపోరాదు.రోగాన పడరాదు.

2. శివస్వాు!నీ దేహముశివము. నీ దేహముసర్వరోగ నివారక భేషజము.శాంతము, భిషగ్రూపమగునీ దేహముమమ్ము సుఖముగాబ్రతికించునుగావుత.

3. మాపుత్ర పౌత్రాదులు,పశువులకు సుఖముకలుగుటకు, ఈ భూుద సకల ప్రాణి

జాలముఅనాతురమై సుఖములందుతేలియాడుటకును,బలశాలి, కపర్ది, ప్రతిపక్షమునుక్షీణింపచేయువాడగురుద్రుని పూజించుచున్నాను.అర్చనలను పోషించుచున్నాము.

4.నీలకంధరా! మాకుఇహ, పర సుఖములుకలిగించమనియు,మాపాపములను నశింపచేయుమనియునిన్ను నమస్కరించిసేుంచుచున్నాము.మను ప్రజాపతిదుఃఖమెరుగని సుఖమునుఆర్జించినాడు. స్వాు! నీవుమమ్ము అనుగ్రహించుచుండగా వానిని అన్నింటినిమేము అనుభుంచగలము.

5. రుద్రదేవా!మా వారలగు వృద్ధులనుబాధించకుము.బాలురను బాధించకుము.యువకులను బాధించకుము.గర్భస్థులను బాధించకుము.మాతండ్రిని వధించకుము.మాతల్లిని వధించకుము.మాకు ప్రియములగుమా దేహములనుహింసించకుము.

6. రుద్రదేవా!మా సంతానము బాధించకుము.మా పుత్రులనుబాధించకుము.మా ఆయువులనుబాధించకుము.మా గోవులను బాధించకుము.మా అశ్వములను బాధించకుము.క్రోధము కలవాడవైమా పరిచారకులను వధించకుము.

మేమునీకు హంస్సులర్పించియు,నమస్కరించియు సేంతుము.

6. రుద్రస్వాం!నీ ఉగ్రరూపము పశువులను,పుత్రులను, సేవకులనువధించునది.ఆ ఉగ్ర రూపమున మాకుదూరముగా నిలుపుము.శాంతమగు నీ రూపముఉన్నది కదా! దానినిమా యందు చేర్చుము.మమ్ము అంతటనుపాలించుము. మమ్ముగురించి దేవతలకుహెచ్చుగా చెప్పుము.ఇహ, పరములనువర్ధిల్ల చేయునట్టినీవు మాకు సుఖములుప్రసాదించుము.

7. రుద్రుడుహృదయకుహరములందుండువాడు.నిత్య తరుణుడు,ప్రళయకాలమునభీకర మృగము వలెఉగ్ర రూపము దాల్చువాడు.ప్రసిద్ధుడు.
జిహ్వా!అట్టి రుద్రదేవునిస్తుతించుము.

రుద్రదేవా!మా స్తుతులు ంనుము.క్షీణించు మా దేహములకుసుఖములు కలిగించుము.నీ సేనలు మమ్ముకాక, మా వైరులనునశింపచేయునుగాక.

8. రుద్రునిఆయుధము మమ్ముతాకకుండునుగాత. అతనిబుద్ధి ఉగ్రము.అది నుండి పడుచుప్రళయము కలిగించుపాపములు కోరుచుండును.అది మమ్ము అంటకుండునుగాక.

రుద్రదేవా!హంస్సులు అందించుయజమాని నుండినీ ఉగ్రబుద్ధిని తొలగించుము.నీవు కోరికలు తీర్చువాడవు.మా పుత్ర పౌత్రులకుసుఖములు కలుగించుము.

9. రుద్రదేవా!హంస్సులు అందించుయజమాని నుండినీ ఉగ్రబుద్ధిని తొలగించుము.నీవు కోరికలు తీర్చువాడవు.మా పుత్ర, పౌత్రులకుసుఖములు కలిగించుము.

10.మహదేవా!నీవు ఎన్నో కోరికలుతీర్చువాడవు. మాంషయమున శివతముడవు.శాంతుడవు, సుమనస్కుడవగుము.నీ ఆయుధమునుచెట్టు ంద పుట్టి,పులి తోలు కట్టి,

పినాకపాణివైమాకు అభిముఖముగాంచ్చేయుము.

11.రుద్రదేవా! నీవుభక్తులకు ంశేష ధనముప్రసాదించువాడవు.ంశేష లోహితవర్ణుడవు. నీకు నమస్కరించుచున్నాను.నీకు వేల ఆయుధములుఉన్నం. వానిని మా ంరోధులంద ప్రయోగించుము.

12.రుద్రదేవా! నీ చేతవేన వేల ఆయుధములుఉన్నం. నీవు సమర్థుడవు.నీ అయుధములమొనలను మాముందునకు రాకుండునట్లుతిప్పి పెట్టుము.

పదకొండవఅనువాకము

1. భూంంద రుద్రులు వేలప్రకారులైఉన్నారు. వేల మందిఉన్నారు. వారందరి ధనువులనువేలయోజనములదూరము నందు, అల్లెత్రాళ్లని దించిఉంచుచున్నాము.

2. మహార్ణవమువంటి అంతరిక్షముఅదృశ్యమానమైఉన్నది. దానిని ఆశ్రయించిరుద్రులు ఉన్నారు.

తేషాగ్ ంసహస్రయోజనే% వ ధన్వానితన్మసి.వారి ధనువులనువేలయోజనదూరమున వంచిఉంచినాము.

3. భూంిలోపలనీలకంఠులును, శితికంఠులునుఅగు రుద్రులు ఉన్నారు.

తేషాగ్ ంసహస్ర యోజనే% వ ధన్వానితన్మసి.

4. స్వర్గమునందున్ననీలగ్రీవ, శితికంఠరుద్రులు, వృక్షములుఁద పసిడి రంగు గల వారును,నీలగ్రీవులను,ంలోహిత వర్ణులునుఅగు రుద్రులు ఉన్నారు.

తేషాగ్ ంసహస్రయోజనే% వ ధన్వానితన్మసి.

5. ప్రాణులుదేహములందుఅధిపతులగుచుముండిత శిరస్కులు,కపర్దులగు రుద్రులుఉన్నారు. **తేషాగ్ ంసహస్ర యోజనే% వతిధన్వాని తన్మసి.**

6. కొందరురుద్రులు అన్నములందుదాగి ఉన్నారు. కొందరు అన్నముతినువారి యందు,కొందరు భోజనపాత్రలందు, కొందరుక్షీరాదులు త్రాగు జనులందుదాగి ఉండి బాధించుచున్నారు.

తేషాగ్ ంసహస్ర యోజనే% వతి ధన్వానితన్మసి.

7. రుద్రులందుదారులు కాపాడువారు. అన్నముపెట్టి పోషించువారు.శత్రువులతో యుద్ధముచేయువారు. తీర్థములనురక్షించువారు. ఖడ్గపాణులై సంచరించువారు వున్నారు.

తేషాగ్ ంసహస్ర యోజనే% వతి ధన్వానితన్మసి.

8. ఏరుద్రులు భూంిఁద ఉన్నవారో, ఎవరుసర్వ దిశలందు ఉన్నవారో

తేషాగ్ ంసహస్ర యోజనే% వతి ధన్వానితన్మసి.

9. భూంిఁద రుద్రులు ఉన్నారు.అన్నము బాణములుగాగల రుద్రులకును,దశాంగుళులు ప్రాణగ్రములుగను,దశాంగుళులు దక్షిణాగ్రములుగను,దశాంగుళులు పశ్చిమాగ్రములుగను,దశాంగుళులు ఉత్తరాగ్రములుగను,దశాంగుళులు ఊర్ధ్వాగ్రములుగనునమస్కరించుచున్నాము.

ఆ రుద్రులుమాకు సుఖములుకలిగింతురుగాక. మేముద్వేషించువైరులను,మమ్ము ద్వేషించు

వైరులనురుద్రులారా! ఁ నోటపడవేయుచున్నాము.

అంతరిక్షమునఉన్న రుద్రులు ఉన్నారు.వాయువు బాణములుగాగల రుద్రులు ఉన్నారు.

అట్టిఅంతరిక్షమున ఉన్నట్టిరుద్రులకును, వాయువులుబాణములుగా గలరుద్రులకును, **దశప్రాచీర్దశదక్షిణా దశ ప్రతీచీర్దశోదీచీర్దశోర్ధ్వాస్తేభ్యోనమస్తేనోమృడయస్తు తేయంద్విష్మోయశ్చనోద్వేష్టి తం వోజమ్భేదధాంి.**

ద్యులోకమునఉన్న రుద్రులు ఉన్నారు.వర్షము బాణములుగాగల రుద్రులు ఉన్నారు.అట్టి ద్యులోకమునఉన్న రుద్రులకును,వర్షము బాణములుగాగల రుద్రులకును**దశప్రాచీర్దశదక్షిణా దశ ప్రతీచీర్దశోదీచీర్దశోర్ధ్వాస్తేభ్యోనమస్తేనో మృడయన్తుతే యం ద్విష్మోయశ్చనోద్వేష్టి తం వో జమ్భేదధామి.**

శ్రీమదాంధ్రవచన కృష్ణ యజుర్వేదీయతైత్తిరీయ
సంహితనాలుగవ కాండమునందలి అయిదవప్రపాఠకము సమాప్తము

సమహంప్రజయా సంమయాప్రజా ।
సమహగ్ ంరాయస్పోషేన సం మయారాయస్పోషః ॥

ఆరవ ప్రపాఠకము
మొదటిఅనువాకము

1. మరుత్తులారా!మీరు గొప్ప దానశీలురు. బలముకలిగించునదియు,పర్వతములందుఉన్నదియు, గాలియందుఉన్నదియు, వర్షించుమేఘమందున్నదియు,వరుణ సంబంధిజలములందున్నదియు,ఉదకములందున్నదియు,ఓషధులందున్నదియు,వనస్పతులందున్నదియునగు అన్నమునుమాకు అందించండి.

2. పాషాణసదృశ అగ్నీ! నీ ఆకలి బాధయు,నీ సంతానమును మేముద్వేషించు శత్రువునుచేరునుగాక.

3. అగ్నీ!నిన్ను సముద్రమునందలి శైవాలముచేలాగుచున్నాము.మమ్ము పావనముచేయువాడవు,శాంతుడవు అగుము.

4. అగ్నీ!నీవు చల్లదనమునకుపుట్టిల్లయినశైవాలముచే లాగుచున్నాను.మమ్ము పావనముచేయువాడవు,శాంతుడవు అగుము.

5. అగ్నీ!నీవు భూమి మీదఉన్నావు. బెత్తపుచెట్టునందున్నావు.అధిక రక్షణలు కలిగినదులందు ఉన్నావు.నీవు జలములకుతేజస్సుకు అగుచున్నావు.

6. మండూకి!ఋక్కుల సహితవైవచ్చేయుము. మాయజ్ఞమునందలిఅగ్నిజ్వాలలనువర్ధిల్లచేయుము.శాంతింప చేయుము.

7. మండూకి!అగ్నిని జ్వలింపచేయుచువచ్చేయుము. నీవురాగానే నేలమీది ఈ అగ్ని

ఉషఃకాంతులచేప్రకాశించినది.

8. దుడుకుగుర్రమును అదుపునందుంచిశత్రు సేనను ధిక్కరించబోవుశూరిని వలె అగ్ని

అంతటనుమండుచున్నాడు.అగ్ని జరారహితుడు.అతడు దప్పిక లేనివాడుఅగుచున్నాడు.

9. అగ్నీ!నీవు పావకుడవు.నీ మాట దీప్తి వంతము- మంద్రము, దానితోదేవతలనుఆవహించుము- యజించుము.

10.పావకా! నీవు దీప్తిమంతుడవు.ఈ కర్మయందు మా కొరకుదేవతలనుఆవహింపుము.ఈ యజ్ఞమును,హవిస్సులనుదేవతలకు చేర్చుము.

11.ఈ చిత్యాగ్ని స్థానమునీరు అందుబాటులోఉండుచోటు, సముద్రమునకుగృహస్థానము.ఈ రెండు రూపముల అగ్నీ!నీ ఆయుధములనుమా ీద కాక, అన్యులీదప్రయోగించుము.మా కొరకు పావకుడవు.శాంతమూర్తి అగుము.

12.అగ్నీ! ద్రవములనుశోషింపచేయు నీ తేజస్సునకునమస్కారము. పదార్థములనుప్రకాశింపచేయు నీ తేజస్సునకునమస్కారము. నీ ఆయుధములనుమా ీద కాక అన్యులీద ప్రయోగించుము.మా కొరకు పావకుడవు.శాంతమూర్తి అగుము.

13.మానవులందున్నఅగ్నికి వట్ =హస్సుఅర్పించబడినది.ఉదకములందలిఅగ్నికి వట్. అరణ్యములందున్న అగ్నికివట్. యజ్ఞములందున్నఅగ్నికి వట్. ఆదిత్యరూపపు అగ్నికి వట్.

14.యజ్ఞసబంధులగుదేవతలు, యజ్ఞసంబంధులగు ప్రాణాదులుహర్భాగములనుసేంచుచున్నారు. అహంతాదిప్రాణాదులారా! ఈ యజ్ఞమునకు మధురములు,ఘృతయుక్తములగుహస్సులు అర్పించుచున్నాము.ీరు స్వయముగ హర్భాగములనుఅందుకొనండి.

15.ప్రాణముల వలననేదేవతలకు దేవత్వముకలిగినది. ప్రాణములవలననే అగ్నిప్రజ్వరిల్లుచున్నాడు.ప్రాణములు లేకనరుడు జీంచుకున్నాడు.అట్టి ప్రాణములుదేవతలు. ఆ ప్రాణదేవతలుదియందుండుటలేదు. పృథి యందుండుటలేదు. అ దేహమునందలి నేత్రాద్యవయవములనుఆశ్రయించి ఉంటున్నది.

16.**అగ్నీ!త్వం ప్రాణదాః అసి. అపానదాఃఅసి. వ్యానదాః అసి. చక్షురాఃఅసి.**

వర్చోదాఃఅసి. వరివోదాః -పూజలను ఇచ్చువాడవు- అసి. నీ ఆయుధములనుమాపై కాక ఇతరులపై ప్రయోగించుము.మా కొరకు పావకుడవు,శాంతుడవు అగుము.

17.ఈ అగ్ని జ్వాలలు రాక్షసాదిరోధులను నాశనముచేయును గాక. ఈ అగ్నిమాకు ధనమునిచ్చుటకు సంకల్పించునుగాక.

18.అగ్నీ! నీవు జ్వాలాసమూహములచేతెలియబడువాడవు.మా కొరకు దేవతలయాగ నిష్పాదకుడవుఅగుము. నిర్విఘ్నముగ యాగముసమాప్తము చేయువాడవుఅగుము. నిన్ను బాధించగలవారులేరు. నీవు మంత్రరక్షకుడవు. నీవు మమ్ముపరిపాలించుము. వెలుగొందు
గృహక్షేత్రాదులనుప్రకాశింపచేయుము.

రెండవఅనువాకము

1. ఎవడుఈ సమస్త భువనములనుతనయందు ధరించినాడో,ఎవడు ఋషియో,ఎవడు హోతయో,ఎవడు మాకు తండ్రియగునో అట్టివాడుమాకు ధనములుఅందించ నిచ్చగించునుగాత. అతడు తానుసృష్టించిన హృదయపద్మమున చేరిఉన్నాడు.

2. అతడుసంకల్ప మాత్రమునశ్వముల సృష్టి, స్థితి,లయకారకుడు, ధాత,ధాత, సంహర్త,పరముడు, సర్వజ్ఞుడుఅయినాడు. పూర్వము ఆ పరమసప్తర్షులులీనమై ఉండిరని పెద్దలుచెప్పినారు. ఆ పరమ పురుషుడుసప్తర్షులకు వారు అపేక్షించినస్థానములు ఏర్పరిచినాడు.అందుకు వారు సంతసించుచున్నారు.

3. ఎవడుమా పోషకుడో, మమ్ముపుట్టించిన వాడో,ఎవడు ిధాతయో,ఎవడు పాలకుడో, ఎవడుసమస్తము 'సత్' నుండిసృష్టించినాడో అతడుదేవతల పేర్లుపెట్టుకున్నవాడైననుఏక ఏవ బభూవ.ఒక్కడె అయినాడు. అతనినిఅన్యభువనములుఎవరు? ఏి? అని ప్రశ్నించుచున్నారు.

(పరమాత్మజ్ఞానము లేనివారుప్రశ్నించుచున్నారనిభావము)

4. ఆపరమపురుషుడు తొలుతకొందరు సృష్టికర్తలనుకలిగించినాడు. వారుతమ కర్మలు, తమిశేషజ్ఞానము చేతదృశ్యమానమగుఈ సమస్త భూతములనుసృష్టించినారు. అట్లుసృష్టించిన ఋషులుతమ స్వమాహాత్మ్యమునజరారహితులుఅయినారు. వారు అంతకు ముందుతాము సృష్టించినజగము కొరకని ధనమునుసమార్జించినారు.

5. ఈసమస్త లోకమునసృష్టించిన వానిని ఎవ్వారలునుతెలిసికొనలేకున్నారు.ప్రాణులారా! అతని తత్త్వముఅగమ్యగోచరము. ీరుఅజ్ఞానమను మంచుచేఆవరింపబడి ఉన్నారు.అబద్ధములాడువారు. ప్రాణము ఉన్నచాలునని తృప్తిచెందువారు. ఉక్థములనుప్రశంసించుచు ఉన్నవారు.

(పరమాత్మజ్ఞానము కర్మాచరణమునుిుంచినది అని ప్రవచించుచున్నాడు.)

6. ఆపరమాత్మ తత్త్వమునిగూఢమైనది. అదిద్యులోకమునకన్న దూరమునఉన్నది. పృథిి కన్నదూరమున ఉన్నది.దేవాసురల కన్నదూరమున ఉన్నది.ఏ గర్భము నందుసకల దేవతలుకలసి ఉండిరో అట్టిగర్భమును తొలుతజలములు ధరించిఉండెను.

7. ఏగర్భము నందుసకల దేవతలకలసి ఉండిరో అట్టిగర్భమును తొలుతజలములు ధరించిఉండెను.

దేనియందుఈ సమస్త భువనములునిలిచి ఉన్నవోఆ ఒక్కటి అజాయమానునినాభియందు స్థాపించబడిఉండెను.

8. అట్టిఅండమధ్యమునుండి తొలుతిశ్వకర్మ ఆిర్భిించినాడు.తదుపరి రెండవవానిగా గంధర్వుడు అవతరించినాడు.ఓషధులకు తండ్రియు,ఉత్పాదకుడు నగు సోముడుమూడవవానిగా జన్మించినాడు.ఈ ిధముగ ఆ పరమ పురుషుడుగర్భమును బహుిధములుగ వ్య క్తముచేసినాడు.

9.అతడు చక్షురాదులకుపిత. ధీరుడు. ప్రాణులకుఘృతము వలెఉపయుక్తములగు ద్యావాపృథ్వులనువారికి అనుకూలముగా తనఇష్ట ప్రకారము సృష్టించినాడు.చక్షురాదులు చేష్టావంతములైస్థిరపడిన తరువాతనేద్యావాపృథ్వులు ిస్తరిల్లిని.

10.పరమపురుషుడు సర్వత్రకనులు గలవాడు.సర్వత్ర ముఖములుకలవాడు. సర్వత్రహస్తములుకలవాడు. సర్వత్రపాదములు కలవాడు.ఆ ఒక్కదేవుడే ద్యావాపృథ్వులనుకలిగించినాడు. తనబాహువులచేిశ్వమును వశపరుచుకున్నాడు.అనిత్యమగు జగములనుస్వాధీనము చేసికొన్నాడు.

11.పరమాత్మ ద్యావాపృథ్వులనుసృష్టించినాడు కదా! అప్పుడుఅతడు ఎచట నిలిచినాడు?ఏది ఉపదానమై ఉండెను?అచట ఏిు ఉండెను?సర్వద్రష్ట అయిన ిశ్వకర్మభూిుని ఏ కాలమునసృష్టించినాడు? ఎప్పుడుద్యావాపృథ్వులనుఆచ్ఛాదించినాడు?

12.పరమేశ్వరుడు ఏ అరణ్యమునుండి ఎట్టి చెట్లనుతెచ్చి ఈ ద్యావాపృథ్వులనుతక్షణము నిర్మించినాడు?ఆ అరణ్యము ఏది? ఆ చెట్లుఏి? ిద్వాంసులారా! ీనిని గురించిఆలోచించండి. అడగండి.ఆ పరమేశ్వరుడు భువనములనుధరించినపుడుఎచట నిలిచినాడు?ఆ ిషయము కూడ అడగండి.

13.ిశ్వకర్మా! నీకు ిశిష్ట స్థానములుఉన్ని. మధ్యమస్థానములు ఉన్ని.అధమ స్థానములుఉన్ని. వానిని గురించిిత్రుని వలెహిస్సులు అర్పించువానికితెలియ పరుచుము.నీవు హిరూప అన్నముకలవాడవు. యజమానినిఅనుగ్రహించినీవు స్వయముగా యాగముచేయుము.

14.ిశ్వకర్మ వాచస్పతిఅగును. కర్మములందుమనసును లగ్నముచేయించువాడగును.ఈనాడు అతనిని భోజనమునకుఆహ్వానించుచున్నాము.అతడు ిశ్వశంభువు.సాధుకర్ముడు.

ఆ ిశ్వకర్మమా వద్దనున్నహిస్సులనుసేించుచున్నాడు.

15.ిశ్వకర్మా! మేము సమర్పించినహిస్సులచేవర్ధిల్లుచున్నావు.వర్ధిల్లిన ఆ తనువుచేస్వయముగ యాగముచేయుము. ఈ కర్మయందుమా శత్రువులుభ్రాంతులు అగుదురుగాక.మాకు అన్నవంతుడు,ిద్వాంసుడగు పుత్రుడుకలుగునుగాక.

16.ిశ్వకర్మా! ఈ యజమానినీకు హిస్సులు అర్పించినిన్ను వర్ధిల్లచేసినాడు.అతనిని రక్షకుని, ఐశ్వర్యోపేతుని,అవధ్యుని చేయుము.అతనికి వర్ధిల్లుప్రజలను అధీనులనుచేయుము. అతనినిఉగ్రుని, యోగ్యుని చేయుము.

17.**సముద్రాయ,మనోహరాయ,సిన్ధూనాం పతయేనమః.** ఋత్విగ్యజమానులారా!

సర్వనదులకుతండ్రియగు ిశ్వకర్మకునిత్యము అమరమగుహిస్సును హోమముచేయండి.

మూడవఅనువాకము

1. అగ్నీ!నీవు ఆజ్యముచేఆహుతుడవు.యజమానికి మహదైశ్వర్యముకలిగించుము.

అతనినిధనసమృద్ధికలవానిని, పుత్ర పౌత్రాదులుకలవానిని, సంపన్నునిచేయుము.

2. సంపన్నఅగ్నీ! యజమానినిగొప్పవానిని చేయుము.అతడు బంధువులనుఅధీనమందు ఉంచుకొనగలవాడు అగునుగాక. ఇతనికి వర్చస్సు కలిగించుము.ఇతడు దేవతలకుహిస్సులు అర్పించువాడుఅగును గాక.

3. అగ్నీ!మేము ఎవని ఇంటహిస్సులు అర్పించుచున్నామోఅతనిని వర్ధిల్లచేయుము. దేవతలుఇతనిని అందరిని ించినవాడనిచెప్పుదురు గాక; ఇతడువైదికకర్మలనుఆచరించును గాక.

4. అగ్నీ!సకల దేవతలుతమ ప్రభావముననిన్ను పైవనే నిలుపుదురుగాక. నీవు మాకు శివతముడవు,సుప్రతీకుడవు, ిభావసువుఅగుము.

5. అయిదుదిశలు దేవపత్నులు.ఆ దిశలు స్వయముగదేవతలు. వారుమా బుద్ధి మాంద్యమును,దుర్మతిని నశింపచేయుదురుగాక. యజమానికిదనసమృద్ధియందు స్థిరముగ నిలిచియున్నది.ఋత్విగ్యజమానులుప్రజ్వలించు అగ్నినిపూజించుచున్నారు.

7. ఋత్విగ్యజమానులు- దేవహితుడు,యాగధర్త, హవ్యవాహనుడగుఅగ్నికి హిస్సులుఅర్పించి యజ్ఞమునుపరిపుష్టము చేసినపుడుఅగ్ని దేవతలనుఆశ్రయించువాడు, యజమానినిఅనుగ్రహించువాడు,శతవయస్కుడుఅగుచున్నాడు. అటువంటిఅగ్నిని గ్రహించిఋత్విగ్యజమానులుయజ్ఞములుచేయుచున్నారు.

8. అగ్నిహరికేశః, సూర్యరశ్మిః,సంతా, జ్యోతి స్వరూపుడగుచునిత్యము తూర్పునఉదయించుచున్నాడు.రక్షకుడు, పోషకుడునగుసూర్యదేవత సమస్తజగములను ిక్షించుచుప్రేరణ పొందుచున్నాడు.

9. ఋత్విగ్యజమానులుదేవతలనుగూర్చి యజ్ఞముచేయ తలపెట్టినారు.అప్పుడు పశువును శాంుత్రప్రదేశమున ఉంచినారు.తదుపరి శంుత యాగముకొరకు పశువును సంస్కరించినారు.

తుదకుహంస్సులనుదేవతలకు అర్పించినారు.అట్టి యజ్ఞమునందలి ఆహవనీయగ్నులుమాకు కోరిన ఫలములనుప్రసాదించునుగాత.

10.ఈ శిల ద్యావాపృథ్వులను,అంతరిక్షమును పూరించునట్టిది.జగత్తును నిర్మించునట్టిది.ఆ శిల ఆకాశ మధ్యముననిలిచి ఉన్నది.అది ిశ్వవ్యాప్తములగుదిక్కులను, ధేనువులను,బ్రహ్మాండమధ్యమున,తూర్పు, పడమర దిక్కులనుచూపు సూర్యుని ప్రకాశింపచేయుచున్నది.

11.ఈ శిల మేఘ సదృశ్యశ.సముద్ర సదృశము.సూర్య సదృశము. పక్షి సదృశము.ఇది

పూర్వదిగ్వ ర్తి యైన ఆహవనీయమునకుస్థానమగు అగ్నీధ్రమునప్రవేశించినది.తెల్లని ఈ శిల

ద్యులోకమధ్యమునసృష్టి యొక్క అంతమువరకు నిలిచి పాలించుచున్నది.

12.అగ్ని సముద్రమువలెవ్యాపించిన వాడు.రథికులందు శ్రేష్ఠతముడు.అన్నపతి. సదాచారులపాలకుడు. పరమ సంపన్నుడు.అతనిని సమస్త స్తుతులువర్ధి ల్లచేసినం.

13.యజ్ఞము ప్రజలు,పశువుల సుఖముకలిగించునది. అట్టియజ్ఞము దేవతలనుఆవహించునుగాక. యాగము చేయుఅగ్ని దేవతలనుఆహ్వానించునుగాక.

14.అగ్ని పరమైశ్వర్యోపేతుడు.అతడు అన్నముకలిగించు సమర్థుడు.అతడు నాకు పరిపూర్ణ అన్నముకలిగించినాడు. అగ్నినిగ్రహ సమర్థుడు.అతడు నా శత్రువులనుకూల్చినాడు.

15.దేవతలు నాయందుఉత్కర్షమును, శత్రునికర్షమును పెంపొందించినారు.తదుపరి ఇంద్రాగ్నులుపారిపోవుచున్న నాశత్రువులనుఅంతట నాశము చేసినారు.

నాలుగవఅనువాకము

1. ఇంద్రుడుశ్రీఘ్రకారి. పోరునకు పోవుఆబోతు వలె కాలుదువ్వువాడు. అత్యుగ్రుడు.శత్రుహింసకుడు.పరసేనల క్షోభకుడు.కేకపెట్టి గుండెలలోఉరుమువాడు. అనిుషుడు.వంటరిగా జయించగలశూరుడు. అతడు శతసంఖ్యాకములగు శత్రుసేనను ఒకే దెబ్బకుఓడించినాడు.

2. ఇంద్రుడుకేకపెట్టి వడకించువాడు.అనిుషుడు. జయశీలుడు.యోద్ధ. దుశ్శక్యుడు.నిర్భయుడు ఆయుధహస్తుడు. కోరికలుతీర్చువాడు.

యుద్ధముకోరు జనులారా! ఇంద్రునిఅనుగ్రహముపొందండి. ు శత్రువులనునాశము చేయండి.

3. ఇంద్రుడుబాణహస్తులనుగెలుచుచున్నాడు.ఖడ్గహస్తులనుగెలుచుచున్నాడు.పర బలములనుగెలుచుచున్నాడు.అతడు యోద్ధయైపర సేనలందు దూరిశత్రు భటులనుజయించుచున్నాడు.అతడు సోమముత్రాం. బాహుబలము పెంచి,ధనువు పట్టి,బాణము కొట్టిపర బలములనుపారద్రోలుచున్నాడు.

4. ఇంద్రా!రాక్షసహంతా! నీవురథము ీద సాగుము.శత్రువులనుతొలగించుము. పరసేనలనుభగ్నము చేయుము.యుద్ధమునహింసించుము.ిజయుడవగుము.మా రథములనురక్షింపుము.

5. ఇంద్రుడుకొండల రెక్కల త్రుంచినవాడు.భూిసాధించినవాడు.వజ్రబాహువు.శత్రువుల భూిిగుంజు కున్నవాడు.వారిని స్వబలమునపీడించిన వాడు.జనులారా! అట్టిఇంద్రుని అనుసరించండి.శూరులుకండి. అతనినిఅనుసరించి యోధులుకండి.

6. ఇంద్రా!నీవు పరుల సామర్థ్యముతెలిసిన వాడవు.సనాతనుడవు.శూరాతి శూరుడవు. బలశాలి.అన్నవంతుడవు.శత్రుంజయుడవు.ఉగ్రుడవు. సర్వత్రశూర భటులును,

పరిచారకులునుకలవాడవు. బలమునుండి పుట్టినవాడవు.భూిని సాధించినవాడవు. నీవు

జయప్రదరథమును ఆరోహించుము.

7. ఇంద్రుడుఎల్లెడల గలయుద్ధక్షేత్రములందుబలవంతముగచొచ్చుకొని పోగలవాడు.శత్రు రహితుడు.శూరుడు. శతమన్యుడు.అజేయుడు. పరసేనలనుజయించువాడు.

యుద్ధములందుఅన్యులకు అశక్యుడు.అతడు కఠిన యుద్ధములందుమా సేనలను రక్షించునుగాత.

8. ఈయుద్ధమునమా సేనలను ఇంద్రుడునాయకుడు అగునుగాత.బృహస్పతి,దక్షిణాదే, యజ్ఞము,సోమముముందునడతురుగాక. పరబలములనుభజించ జయంతిదేవసేనలకుముందు మరుత్తులుసాగుదురు గాక.

9. కోరికలనుతీర్చు ఇంద్రుని బలము,రాజ్యము చేయువరుణని బలము,ఆదిత్యుల, మరుత్తులబలములు ఉగ్రములుఅగును గాక. యుద్ధమునస్థిరచిత్తులు,శత్రుమర్దనులు,ిజేతలగు దేవతలపోలికేకలు చెలరేగిన.

10.సేనలు శత్రుసేనలనుపడగొట్టుచుండగాఇంద్రుడు మమ్ముర్షించునుగాక. మా బాణములుపర సేనలను బాధించునుగాక.మా భటులుశత్రువుల భటులనుించినవారు అగుదురుగాక.దేవతలు యుద్ధములందుమమ్ము రక్షింతురుగాత.

11.మఘవా! మా ఆయుధములనుఇతరుల ఆయుధములనుించిన వానిని చేయుము.

మాబలములకు మరింతతేజస్సు కలిగించుము.మా అశ్వములను మరింతశీఘ్రగాములను చేయుము.జయించు చున్నరథముల ధ్వనిఆకాశమును అంటునుగాక.

12.నరులారా! శత్రుసేనలీదకు లంఘించండి- జయించండి - ీ బాహువులుబలిష్ఠములుఅగునుగాక. ఇతరులు జయించజాలని ిమ్ము ఇంద్రుడురక్షించునుగాక.

13.ఆయుధమా! నీవుహింసించు దానవు.పైగా బ్రహ్మచేపదును పెట్టబడినదానవు.నిన్ను ప్రయోగించుచున్నాను.శత్రుసేనల ీదపడుము. వారి దేహములనుఛేదించుము.వారిలో ఒక్కనికి సహితముడువకుము.

14.యజమానీ! నీ దేహమునందలి కీలక స్థానములనుకవచముచేకప్పుచున్నాను. సోమరాజుఅమృత కవచముననిన్ను అంతటనుఆచ్ఛాదించునుగాక.నీ ధనములుపరుల ధనములనుించునుగాక. ిజయమువరించుచున్ననిన్ను చూచి దేవతలుమురిసి పోవుదురుగాక.

15.యుద్ధమునందుశత్రుశరములు పిల్లలచింపిరివెంట్రుకలవలె పడుచున్నవి.అవి యుద్ధమునపరసేనను నశింప చేయునుగాక.మాకు సుఖములుకలిగించునుగాక.

అయిదవఅనువాకము

1. అగ్నీ!తూర్పును తెలిసికొనుము.సగర్వముగా అటుసాగుము.నీవు ఈ అగ్ని కర్మమునముందుండు అగ్నివి అగుము.సర్వ దిశలను పరిపూర్ణముగప్రకాశింపచేయుము.మా ప్రజలకు, పశువులకుఅన్నము సమకూర్చుము.

2. ఋత్విగ్యజమానులారా!ఉఖ స్వర్గ సాధనము.దానిని పట్టుకొని అగ్నిసహితులైచిత్యాగ్ని పై పాదములనుఉంచండి. తదుపరిఆకాశము పైనున్న స్వర్గలోకమును చేరి దేవతలతోసమముగా ఆసీనులుకండి.

3. నేనుయజమానిని. పృథివినుండి అంతరిక్షమునకుఆరోహించినాను.అంతరిక్షమునుండిద్యులోకమునకుఆరోహించినారు. ద్యులోకమునుండి దుఃఖమునెరుగని పైభాగపు స్వర్గజ్యోతినిచేరుకొనగలను.

4. విద్వాంసులను,జగములను ధరించుయజ్ఞములనుఅనుష్ఠించునట్టియజమానులుఅంతరిక్షమును ఆరోపించుచున్నారు.రోదసిని ఆరోపించుచున్నారు.తదుపరి స్వర్గమునకుచేరుచున్నారు. వారికిఇతర కోరికలు లేవు.

5. అగ్నీ!నీవు దేవతలకు,మానవులకు నేత్రమువంటివాడవు.యజమానులుదేవతలు కాదలచుచున్నారు.వారి ముందుండి సహకరించుము.యాగములు చేయగోరుయజమానులుభృగువులతోసమాన సుఖములకలవారలై స్వర్గమునకుచేరుదురుగాక.

6. రాత్రింబవళ్ళుసమనస్కలు, విలక్షణరూపలు,అనుకూలములు అగుచుఒక శిశువును సాధించినవి.ఆ శిశువు ద్యావాభూములమధ్య ఎంతో ప్రకాశించుచున్నాడు.ధనములు ప్రసాదించునట్టిఅగ్నిని యజమానియజించుచున్నాడు.

7. అగ్నిదేవా!నీవు సహస్రాక్షుడవు.శత శిరస్కుడవు.**తేప్రాణాఃశతమ్. అపానాఃసహస్రమ్.**నీవువేలకొలది ధనములకుఅధిపతివి. అట్టినిన్ను అన్నము ప్రసాదించుమనిసేవించుచున్నాము.**స్వాహా.**

8. అగ్నీ!నీవు గరుత్మాన్ పక్షివిఅగుచున్నావు. నీవునేలమీద నిలువుము.నేలపై భాగముననిలువుము.

9. అగ్నీ!నీవు అభిముఖముగఆహ్వానించబడువాడవు.సుముఖుడవు. నీకునివాసస్థానమగు తూర్పుదిక్కునకు చేరుము.

విశ్వేదేవతలారా!మీరు యజమాని ఏర్పరిచినఉత్తమ స్థానమునఆసీనులు అగుడు.

11.అగ్నీ! నీవు పూర్వము నుండిప్రకాశించుచున్నవాడవు.మా ఎదుట మరింతగాప్రజ్వరిల్లుము.యువతమ అగ్నీ!నిన్ను అన్నములునిరంతరము ఆశ్రయించుచున్నవి.

12.అగ్నీ! పరమమగు నీ జన్మనుసేవించుచున్నాము.నీ భూలోక జన్మమునుస్తుతులచే సేవించుచున్నాము.నీవు ఆవిర్భవించినస్థానమును పూజించుచున్నాము. నిన్నుప్రజ్వలింప చేసిఅందు హవిస్సులుఅర్పించుచున్నాము.

13.కణ్వమహర్షిఈ అగ్నిని ఫలప్రదుని,విశ్వజన్యుని అనుగ్రహించువానినిగ చేసినాడు.అతడు ఆ అగ్నిని మంచిపొదుగు కలిగి, సహస్రక్షీర ధారలుగల ధేనువునువలె పిదికినాడు.

వరేణ్యుడగుఅట్టి అగ్ని యొక్కఅనుగ్రహమునునేను కోరుచున్నాను.

14.అగ్నే!తే సంధఃసప్త. జిహ్వాః సప్త.మంత్రాః సప్త. ప్రియధామానిసప్త. హోత్రాః సప్త.త్వా సప్త ధా యజన్తి. సప్త స్థానములందున్ననీవు నేతితో అంతటనునింపుము.

15.ఈ దృజ్, అన్యాదృజ్,ఏతాద్రుజ్, ప్రతిదృజ్,ుత, సంుత, సంభరఇం మరుత్తుల మొదటిగణపు పేర్లు.

శుక్రజ్యోతి,చిత్రజ్యోతి,సత్యజ్యోతి, జ్యోతిష్మాన్,సత్య, ఋతప, అత్యంహాఇం మరుత్తుల రెండవగణపు పేర్లు.

ఋతజిత్,సత్యజిత్, సేనజిత్,సుషేణ, అంత్య ుత్ర,దూరే ుత్ర, గణముఇం మరుత్తుల మూడవగణపు పేర్లు.

ఋత,సత్య, ధ్రువ,ధరుణ, ధర్త,ంధర్త, ంధార ఇం మరుత్తులనాలుగవ గణపు పేర్లు.

ఈదృక్షాస,ఏతాదృక్షాస, సదృక్షాస, ప్రతిసదృక్షాసఇం మరుత్తుల అయిదవగణపు పేర్లు.

పంచగణములందలిమరుత్తులు మమ్మురక్షించుటకు ఆదరముగంచ్చేయండి.

దేవలోకపుప్రజయగు మరుత్తులుఇంద్రుని అనుసరించిఉంటున్నారు. దేవలోకప్రజలగు మరుత్తులుఇంద్రుని అనుసరించిఉన్నట్లే యజమానిని,దేవలోక ప్రజను,మానవలోక ప్రజనుఅనుసరించి ఉందురుగాత.

ఆరవఅనువాకము

1. రాజుకవచము ధరించిశత్రువు ీదకు పోవునపుడుమేఘములు సాగుచున్నట్లుండును.రాజా! అప్పుడు నీవు శత్రువుచేత దెబ్బతినక జయించుము.కవచము తనమహిమచేనిన్ను రక్షించునుగాత.

2. మేముధనువులు పట్టిగోవులను జయింతుము.ధనువులు పట్టియుద్ధమునుజయింతుము. ధనువులుచేతపట్టిశూరులగు శత్రుసేననుజయింతుము. ఈ ధనస్సుశత్రువును కోరికలులేనివానిగా చేయునుగాక.

3. ధనువునకుకట్టిన ంటినారిభర్తను కౌగలించినభార్య అతని చెంలోచెప్పు రహస్యమువలె చెం యుద్ధఅవ్యక్త ధ్వని చేయుచున్నది.

4. యుద్ధమునందుంటి కొనలు ముచ్చటపెట్టు యువతివలెను, కొడుకునకుహితము చెప్పుతల్లి వలెనుప్రవర్తించుచున్నం.ఇం కలసి మెలసి శత్రువునుబాధించును గాక.

5. అమ్ములనుపాలించు పొది యుద్ధమునకుచేరినది.ఎక్కుపెట్టి ండిచినపుడుబాణము " చిశ్చా"అని ధ్వని చేయుచున్నది.

అమ్ములపొది బిడ్డలు బహుంధములు,అం ధనువున చేరిండువ బడినప్పుడుసమస్త శత్రుసేనలనుజయించుచున్నం.

6. సుశిక్షితుడైనసారథి రథముపై ఆసీనుడుఅయినాడు. రథమునుఅనుకున్న చోటునకు

చేర్చుటకుఎదుట ఉన్న గుర్రములనుతోలుచున్నాడు.

ఋత్విగ్యజమానులారా!గుర్రములను అదుపునందుంచుపగ్గములను కీర్తించండి.అం సారథి మనసునుఅనుసరించి సాగుచున్నది.

7. వడిగలంయు,రథమున చేర్చినంయు,శీఘ్రగమనలు అయినఅశ్వముల శత్రువులనుఅతిక్రంంచుచున్నం.గుర్రములు గొప్పగా సకిలించుచుశత్రువులనుపీడించుచున్నం.

8. యజమానిఆయుధములు,కవచము ఉంచబడుశకటమునకు రథవాహనమనిపేరు. దీనికి హవ్యముకలుగుచున్నది.నిత్యము సౌమనస్యముకలవారమై, సుఖప్రయాణమునకుగాను రథమును స్థాపించెదము.

9. పితరులుఆపదలందు సాయముచేయగలవారు.శక్తి సంపన్నులు. గంభీరులు.చిత్ర సేనలవారు.బాణబలురు. అన్యులకుఅశక్యులు. ీరాధిీరులు.స్తీర్ణులు. పరసేనులనుపరిభంచువారు.

పితరులుమేము సమర్పించినఅన్నములకు సంతృప్తులుఅగుదురుగాక. మాకు ఆయుష్యముకలిగింతురుగాక.

10.మా పితరులు వేదపరులు.అనుగ్రహపరులు.ద్యావాపృథ్వులు సహితముమా పితరులవలెమా కొరకు శాంతమూర్తులుఅగుదురుగాక. యజ్ఞమునువర్ధిల్లచేయుపూష దేవత మమ్ముపాపముల నుండి రక్షించునుగాక.

11.మా పితరుల బాణము రెక్కవలె పడినచోటున కప్పివేయుచున్నది.దాని మొన మృగదంతమువలె పదునైనది.గోవు చర్మముచేకట్టబడినది.పితరుల ప్రేరణకలది.శత్రుసేన ీద పడుచున్నది.దానిని చూచిన వారుమొదలు గంతులువేసి, పిదప పిరికి వారై పారిపోవుచున్నారు.అట్టి పితరులబాణము మాకు సుఖములుప్రసాదించునుగాత.

12.బాణమా! మమ్ముఎచ్చటను తాకకుము.మా దేహములుపాషాణము వలెధృఢమగునుగాక. సోమదేవుడుమమ్ము మాన్యులనుచేయును గాక. అదితిసుఖముల నొసంగునుగాక.

13.అశ్వముల పార్శ్వములుపర్వతసాను సదృశములు.సారథులు వానిని బాదుచున్నారు.ీపులను కొట్టుచున్నారు.అశ్వమును ప్రేరేపించుకొరడా! నీవు దెబ్బకొట్టిఅశ్వములన యుద్ధములనుప్రేరణ కలిగించుము.

14.బాణము వేయువాడుచేతికి తొడిగినచర్మపు తొడుగు పామునుకుబుసము వలెరక్షించును. ంటివారినుండి డువబడినబాణము నుండిరక్షించును. బాహువునకుకట్టబడిన తోలుతొడుగు - ద్వాంసుడు ఇతరునిరక్షించిన రీతి - సమస్తఉపద్రవముననుండి మమ్ముసర్వత్రరక్షించునుగాక.

15.రథమా! నీవు చెట్టునుండిపుట్టినదానవు.మా షయమున స్నేహముకలదానవు. వేగవతి.భటులతో కూడినదానవు. నీవు దృఢమగుఅవయవములుకలదానవగుము.నీవు గోవులు మున్నగువాని చర్మ రజ్జువులచేకట్టబడినావు.నీవు దృఢపడినిను అధిష్ఠించువానికి

యుద్ధమునజయము కలిగించుము.

16.యజమానీ! ఈ రథముద్యులోక, భూలోకములనుండి బలములనుతెచ్చి అందించినది.వనస్పతులనుండి బలములనుతెచ్చి అందించినది.జలముల నుండిబలములనుతెచ్చి అందించినది.ఇది చర్మములచేకట్టబడినది.ఇంద్రుని వజ్రాయుధమువలె కఠినము.ఈ రథము పూజింపుము.

17.రథమా! నీవు ఇంద్రునివజ్రము వంటిగట్టిదానవు.మరుత్తుల సైన్యమువంటి భటులుకలదానవు. త్రునిఉదరము వలెసురక్షితమవు. వరుణునినాభివలె తిరస్కరింపనశక్యవు. ఈ హర్దానమును సేంచుచు, మా హస్సులనుశేషముగ స్వీకరించుము.

18.దుందుభీ! భూ౦నినీ ద్వానమున నింపుము.ద్యులోకమునునీ ధ్వానమున నింపుము.భూ, ద్యులోకములన్నియునునిన్ను తెలిసికొనునుగాక. నీవు ఇంద్రుడు,ఇతర దేవతలనుభజించుచుమా శత్రువునుదూరము నందేనిలిపి ఉంచుము.

19.దుందుభీ! పరసేనలనుభయపెట్టుము.మాకు కలిగించుము.పాపములు నశించునట్లుగర్జించుము. మమ్ముప్రోత్సహించుము.దుష్టులను తొలగించుము.నీవు ఇంద్రుని పిడికిలివంటి గట్టిదానవు అగుము.

20.ఇంద్రా! మా శత్రుసేనలనుతరి౦ు కొట్టుము. మాసేనలు క్షతిలేనివైతిరిగి వచ్చునట్లుచేయుము. ఈ దుందుభిమా ౦జయమునుచాటును గాక. మా ఆశ్వికులుస్వేచ్ఛగా సంచరింతురుగాక. మా రథికులు జయింతురుగాక- **"అస్మాకం రథినఃజయన్తు"**.

ఏడవఅనువాకము

1. అశ్వమా!నీవు సముద్రమునుండి పుట్టినావో,మగటి౦ు గల అశ్వమునుండి పుట్టినావో,నీవు పుట్టినపుడుపెట్టిన కేక గొప్పది.నీవు డేగ రెక్క వంటి,జింక కాళ్ల వంటివేగము కలదానవు.స్తుతింపదగిన దానవు.

2. అగ్నిఅశ్వమును ఇచ్చినాడు.వాయువు దీనిని రథమునకుకట్టినాడు. ఇంద్రుడుతొలుత ఈ రథమునుఎక్కినాడు. గంధర్వులుగుర్రపు పగ్గములు పట్టినారు.వసువులు సూర్యునివలన రథమునుప్రకాశింపచేసినారు.

3. అశ్వమా!నీవు అగ్ని౦. వాయువువు.ఆదిత్యుడవు. నీకుయజ్ఞమునందును,సోమము నందునుప్రాధాన్యత ఉన్నది.నీకు ద్యులోకము నందుబంధత్రయముకలదని పెద్దలుచెప్పుదురు.

4. అశ్వమా!నీకు ద్యులోకమునందుమూడు బంధములుఉన్నట్లే జలనిధిమధ్యమునబంధత్రయముఉన్నదని చెప్పుచున్నారు.నీది ఉత్తమ జన్మయనిచెప్పుచున్నారు.అట్టి నీవు వరుణరూపము దాల్చి బంధములనుగూర్చి నాకు చెప్పుచున్నట్లుఉన్నావు.

5. అశ్వమా!నీ వంటి౦ తోముఇనుప సాధనములుఉన్న౦. నీ గిట్టలకుకొట్టు ఇనుప

నాడాలున్న౦.అ౦రాతిపై నడుచుటకుఉపకరించును. నీ ఇనుపకళ్ళెము రైతునుకాపాడుచున్నది.అ౦ అన్నియు సిద్ధమైన౦.చూడుము.

6. అశ్వమా!నీవు రక్షించు దానవు.ఆకాశమున పరిగెత్తుదానవు. పక్షివంటిదానవు.అట్టి నీ స్వరూపమునుఇచటనే మనసునందుతెలసికొన్నాను.ఆ ౦ధముగ ధూళిరహిత మార్గములందువేగముగ సాగు నీ తలనుచూచినాను.

7. అశ్వమా!నీవు అన్నమునుసాధించుటనునరుడు చూచినాడు.నీకు ఓషధులను,శనగలు మున్నగువానిని ఆహారముగఏర్పరిచినాడు. ఇప్పుడు౦జయేచ్ఛగల నీ ఉత్తమ రూపమునుదర్శించుచున్నాను.

8. అశ్వమా!నిన్ను అనుసరించిరథము, రథమునుఅనుసరించి నరులుసాగుచున్నారు. నిన్నుఅనుసరించియే గోవులుజీ౦ంచుచున్న౦.దాసదాసీ జనులుజీ౦ంచుచున్నారు.సేనలు నీ సాయముననే౦జయము సాధించుచున్న౦.దేవతలు నీసామర్థ్యమును గుర్తించినారు.నిన్ను హ౦స్సుగాస్వీకరించినారు.

9. ఈఅశ్వపు శిరస్సు బంగారము వంటిది.దీని కాళ్లు ఇనుమువలె గట్టి౦.మనో వేగము కల౦.ఇది లేని ఇంద్రుడులేనివాడగును.సర్వదేవతలునుఅశ్వమును హ౦స్సుగాఅంగీకరించినారు. తొలిసారిఈ అశ్వమును అధిష్ఠించినప్రజాపతి సహితముదీనిని భక్షణీయముగాగ్రహించినాడు.

10.అశ్వములు ఆటలని ుత్తము వ్యాప్తములుఅయినం. వాని గళ జఘనభాగములు ఉన్నతములు.పృష్ఠము నిమ్నము.అం శౌర్యవంతములు.వేగవంతములు.గమనశీలలు, హంసలవలె గుంపులుగా సంచరించునం.

11.అశ్వమా! నీ తనువువేగమునకు అనువైనది.నీ మనసు వాయు వేగముగలది. శృఙ్గాణి-శృంగారఅలంకారములు ిశిష్ఠములు.నీవు రణరంగమునపరసైన్యములనుఎదిరించి సాగుచున్నావు.

12.ఈ అశ్వము అన్నహేతువు.మనసున దేవతలనుధ్యానించు వారు దానినివధ్య స్థానమునకుచేర్చినారు. తొలుతఋత్విక్కులు ప్రజాపతినిప్రార్థించినారు. తదుపరిదీని నాభిని ప్రజాపతికిసమర్పించినారు. ిద్వాంసులుపృష్ఠభాగమును స్తుతించిపొందుచున్నారు.

13.ఈ అశ్వము స్వర్గమందున్నతన తల్లిదండ్రులనుచూచుటకు గానువధ్యస్థానమునకుచేరినది. అశ్వమా!నేడు నీవు దేవతలకుప్రీతిపాత్రమవగుము.దేవతలనుచేరికొనుము. హంస్సులందించినయజమాని కొరకు ఋత్విజులువరణీయ ఫలములనుప్రసాదించుమని ప్రార్థించుచున్నారు.

ఎనిుదవఅనువాకము

1. ఈఅశ్వము అన్నసాధనము,దేవతల కొరకుగాను పుట్టినట్టిది.ఈ యజ్ఞమునదీని శక్తి సామర్థ్యములనుిశేషముగ స్తుతించుచున్నాము.ుత్ర, వరుణ, వాయు,ఇంద్ర, ప్రజాపతి,ఆర్యమ, మరుత్తులుతమను స్తుతించలేదనిమమ్ము నిందించవలదు.

2. ఈఅశ్వము ఋత్విజులచేప్రోక్షించబడినది.సువర్ణ, రజత, మణిమయాదులచేఅలంకరించబడినది.ఋత్విజులుదీనిని చేతబట్టిహంస్సుగా అర్పించినంతనేఇది ఎంతో వేగముగ దేవతలనుచేరుకుని గొప్పగా సకిలించునుగాక.ఇంద్ర, పూషాది దేవతలుదీనిని తమ అన్నముగాస్వీకరింతురుగాక.

3. అజముసర్వత్ర ప్రీతికరము.పురోడాశము వలెరుచికరము. త్వష్ఠఅశ్వసహితముగ

అజమునుసంతోషపరిచినాడు. అందువలననేసర్వదేవతలకుహితవగు మేకనుఅన్నహుతువగు

అశ్వమునకుముందు నడిపించుచున్నారు.

(అశ్వమేధమునఅశ్వము ముందు మేకనునడిపించెదరు.)

4. అశ్వముహంస్సునకు యోగ్యము.ఋతువులన్నింటియందున దేవతలనుచేరునది. ఋత్విజులుదానిని ిశేషప్రదేశముచుట్టును మూడుమారులు ప్రదక్షిణముచేయింతురు. ఆ అశ్వమునకుముందే పూష దేవతకుభాగమగు అజముదేవతలకు ఈయజ్ఞమునుతెలియపరుచుచుసాగుచున్నది.

5. హోతయు,అనుష్ఠించు అధ్వర్యుడును,అగ్నిుంధుడను, గ్రావస్తుత్తును,ప్రశాస్తయు, ప్రస్తోతయనుఋత్విజులుఈ యజ్ఞమునుచక్కగా అలంకరించి,అనుష్ఠింతురుగాక. వారు ఈయజ్ఞము యొక్కఫలవాహినులకొరకు ప్రార్థింతురుగాక.

6. యజ్ఞముకొరకు యూపమును చెక్కువారుఉందురు. చెడినయూపములను తొలగించువారుఉందురు. యూపము ుదిశకటమును సంస్కరించువారుఉందురు. గుర్రమునకువండుటకు వంటచెరకు కూర్చువారుందురు.అందరును సంతసమునతమ కార్యములనునిర్వ ర్తించి మాకు ముదమునుకూర్తురు గాక.

7. ఎంతోఆనందము నిచ్చుఫలము మాకు అందుబాటులోఉన్నది. మేము కోరినకోరికలను దేవతలుతీర్చనున్నారు. అందమైనంపు గల ఈ అశ్వము దేవతలకుహఁస్సు అగుచున్నది.అభిజ్ఞులగుఋత్విజులుస్తోత్రములచేఅశ్వమును సంతోషపరచుచున్నారు.దేవతల పుష్టికొరకు ఈ అశ్వమును వారికి సుబంధువునుచేయుచున్నాము.

8. ఈఅశ్వమునకు గళబంధముఉన్నది. పృష్ఠ బంధముఉన్నది. శీర్షబంధముఉన్నది. పుచ్ఛబంధముఉన్నది. దీని నోటియందుగడ్డి ఉంచబడినది.యజమానికి దేవలోకమునఈ అశ్వము వాటినన్నింటితోకూడి లభించునుగాక.

9. ఈఅశ్వమాంసమున ఈగలువాలి ఉండవచ్చును.వధించునపుడుదీని రక్తము

కట్టుగొయ్యకు,కత్తికి అంటి ఉండవచ్చును.నరికిన వాని చేతికిగోళ్లకు చేరి యుండవచ్చును.అఁ అన్నియు దేవతలకుచెందునుగాక. దేవలోకమునయజమానికి లభించునుగాక.

10.అశ్వపు ఉదరమందు ుగిలినదుర్గంధమగు అజీర్ణపదార్థములను,ఉడకని దుర్గంధభాగములనుశఁుతలు శుభ్రముచేయుదురుగాక. దానినియజ్ఞయోగ్యమగునట్లువండుదురుగాక.

11.అశ్వమా! నిప్పు ఁద వండినపుడునీ అవయవ్ములందలిఏ కొద్ది భాగమో నేలఁద పడివుండవచ్చును.వధించునపుడుకత్తికి అంతి నేలపాలైఉండవచ్చును.అదంతయు నేలకుతాకకుండునుగాక. పచ్చగడ్డికితాకకుండునుగాక. అదంతయుదేవతలనుచేరును గాక.

తొఁమ్మదవఅనువాకము

1. గుర్రపుమాంసము ఉడుకునప్పుడుకొందరు అది తమకుఅందునని ఆతురతగాచూచుచున్నారు.కొందరు ఉడుకుచున్నవాసనను చూచిమురియుచున్నారు.కొందరు మాంసము తెమ్మనుచున్నారు.కొందరు మాంస భిక్షయాచించుచున్నారు.వారందరు మాకు శుభములుఆశింతురుగాక.

2. మాంసముఉఖయందు ఉడుకునపుడుచఁ చూచుట,వండిన దానిని పాత్రములందుఉంచుట, వాటిపైమూతలు పెట్టుట,గరిటలతో కలిపి చూచుటమున్నగున్నవన్నియుఅశ్వకార్యములు అగుచున్నఁ.

3. గుర్రమునిలిచిన చోటు,గుర్రము ఉండిన చోటు,గుర్రము తిరిగిన చోటు,గుర్రమును కట్టినచోటు, గుర్రము నీరుత్రాగిన చోటు, గుర్రముగడ్డిమేసిన చోటుఇవన్నియు దేవతలకుఅర్పితము అగునుగాక.

4. అశ్వమా!అగ్ని నీకు పొగబారనీయకుండునుగాక. చప్పుడు కాక ఉడకనీయునుగాక.వంటపాత్రనుమాడనీయకుండునుగాక. నీవు సువాసనలుచిమ్ముచు చవులూరింతువుగాక.

యజమానులుదేవయోగ్యమగునట్లుగాసంకల్పించి, వషట్కరమునసమర్పించిన ఈ అశ్వమునుదేవతలు స్వీకరింతురుగాక.

5. అశ్వమునువధించునపుడుక్రింద పరచిన, పైనవేసిన వస్త్రములు- అలంకరించిన సువర్ణమణియాదులు,గుర్రపు వంటికి, కాళ్లకుకట్టిన త్రాళ్ళు- ఇవన్నియు దేవతలకుప్రియములై, సర్వత్రవ్యాపించునుగాక.

6. అశ్వమా!నీ పై స్వారి చేయునపుడునీ వేగము పెంచుటకుకాళ్ళతో గ్రుద్దియు,కొరడాతో కొట్టియుబాధకలిగించి ఉందును.వానినన్నింటినియాగములందు హఁస్సులవలె మంత్రయుక్తహోమము చేయుచున్నాను.

7. అశ్వముఅన్నసాధకము. దేవతలకుప్రియతమము.దానికి గల ముప్పదినాలుగు

ఎముకలనుకత్తి బాగుగా తాకునుగాక.వధించువారలారా!అశ్వపు అవయవములు ిచ్చిన్నము

కాకుండునట్లుచేయండి క్రమానుసారముగ ిశస్యము చేయండి.

8. అశ్వముదీప్తి వంతము.దానిని వధించునపుడుపట్టు కొనువారు ఇద్దరు.వధించువాడు ఒకడు.

అశ్వమా!నీ అవయవములనుఋతువులకు తగిన ిధముగా మాంస పిండములనుచేసి అగ్ని యందుహోమము చేయుచున్నారు.

9. అశ్వమా!నీవు తనువు ిడిచిదేవతల వద్దకువెళ్ళునపుడునీకు ప్రియమగు దేహ ిషయమున సంతాపముకలుగకుండునుగాక. ఆయుధమునీ తనువున నిలువకుండునుగాక. నైపుణ్యములేని ిశసనకర్తలు- కేవలము మాంసతృష్ణచే- ిశసన పద్ధతినిఅనుసరించక నీ అవయవములనుకోయకుందురుగాక.

10.అశ్వమా! లోకము దృష్టికినీవు చంపబడినదానవుఅగుచున్నావు. వాస్తవముగానీకు మరణము లేదు.నీవు శ ితలచేహింసించబడుటలేదు.నీవు చక్కని మార్గమునదేవతలకు చేరుచున్నావు.అప్పుడు నీ కొరకు హర్యశ్వములురథమునకు కూర్చబడును.అశ్వసుందరాంగులు అందు ఉందురు.గాడిద బరువు మోసిననీకు దివ్యాశ్వప్రాప్తి కలుగును.

11.అశ్వము మాకు మంచిగోవులను, కళ్యాణకర అశ్వములను, మగటి ిగలపుత్రుద్లను, లోకమునుపోషించగలగు ధనమునుకలుగచేయునుగాక. హ ి రూపమగు ఈఅశ్వము మాకు క్షా త్రమునుకలిగించునుగాత.

అదితిమమ్ము నిరపరాధులనుచేయునుగాత.

శ్రీమదాంధ్రవచన కృష్ణ యజుర్వేదీయతైత్తిరీయ సంహిత
నాలుగవకాండము నందలిఆరవ ప్రపాఠకము సమాప్తము.

సమహంప్రజయా సంమయాప్రజా ।
సమహ్గ్ంరాయస్పోషేణ సం మయారాయస్పోషః ॥

ఏడవప్రపాఠకము
మొదటిఅనువాకము

1. అగ్నా ిష్ణువులారా! ీరు సమానప్రీతి గలవారు అగుదురుగాక.ీ వాక్కులు వర్ధిల్లునుగాక. అన్నములు, ధనములుఅందుకొని ివ్చేయండి.

2. ీరుమాకు అన్నమును,అన్నజ్ఞానమును,శుద్ధిని, ఆకలిని, జీర్ణమును,అన్నహేతువగుయజ్ఞమునుకలిగించండి.

స్వరశ్చమేశ్లోకశ్చమే శ్రావశ్చమేశ్రుతిశ్చమే జ్యోతిశ్చమే సువశ్చచమేప్రాణశ్చమే % పానఃచమే
వ్యానశ్చమే % సుశ్చమేచిత్తంచమేఆధీతంచమేవాక్చమే మనశ్చమే
చక్షుశ్చమేశ్రోత్రంచమే దక్షశ్చమేబలంచమ ఓజశ్చమేసహశ్చమ ఆయుశ్చమేజరాచమ
ఆత్మాచమేతనూశ్చమే శర్మచమేవర్మచ మే % జ్ఞానిచమే % % స్థానిచమేపరూగ్ంషిచమే శరీరాణిచమే.

రెండవఅనువాకము

జ్యైష్ఠ్యంచమేఆధిపత్యంచమేభానుశ్చమే % మశ్చమే % మ్భశ్చమేజేమాచమేమహిమాచమేవరిమాచమే
ప్రథిమాచమేవర్ష్మాచమే ద్రాఘుయాచమేవృద్ధంచమేవృద్ధిశ్చమే సత్యంచమేశ్రద్ధాచమే జగచ్ఛమేధనంచమే
వశశ్చమేత్విషిశ్చమే క్రీడాచమేమోదశ్చమే జాతంచమేజనిష్యమాణంచమేసూక్తంచమే సుకృతంచమేంత్తంచమే
వేద్యంచమేభూతంచమేభంష్యచ్చమేసుగంచమే సుపథంచమఋద్ధిశ్చమే క్లుప్తంచమేక్లుప్తిశ్చమే
మతిశ్చమేసుమతిశ్చమే.

(ఇవన్నియుకలిగించండి. అమః=అప్రమేయత్వము.అమ్భః =చల్లనితీయని నీరు. జేమా=జయసామర్థ్యము.
ప్రథిమా=గృహక్షేత్రాదింస్తారము. వర్ష్మ =పుత్రపౌత్రాదులు.వశః =సర్వస్వాధీనత్వము.త్విషిః =శరీరకాంతి.బుద్ధిః
=సత్రయాగఫలము. క్లుప్తమ్=తనపనికి సరిపడు ద్రవ్యము.క్లప్తిః =స్వకీయసామర్థ్యము.)

మూడవఅనువాకము

శంచమేమయశ్చమే ప్రియంచమే % నుకామశ్చమే కామశ్చమేసౌమనసశ్చమే భద్రంచమేశ్రేయశ్చమే
వన్యశ్చమేయశశ్చమే భగశ్చమేద్రంణంచమేయన్తాచమే ధర్తాచమేక్షేమశ్చమే ధృతిశ్చమేంశ్వంచమే
మహశ్చమేసంంచ్చమే జ్ఞాత్రంచమేసూశ్చమే ప్రసూశ్చమేసీరంచమే
లయశ్చమఋుతంచమే % మృతంచమే % యక్ష్మంచమే % నామయశ్చమేజీవాతుశ్చమే
దీర్ఘాయుత్వంచమే % నంుత్రంచమే % భయంచమేసుగంచమే శయనంచమేసుషాచమే సుదినంచమే.

(మయః=ఆముష్మిక సుఖము.యన్తా =నియతఆచార్యాదికము. సంంత్=వేద శాస్త్రాదిజ్ఞానము. అయక్ష్మం-
యక్ష్మరోగ రాహిత్యము.అనానుయత్ =జ్వరాదిఅల్ప రోగ రాహిత్యము.)

నాలుగవఅనువాకము

ఊర్క్చమే సూనృతాచమేవయశ్చమే రసశ్చమేఘృతంచమే మధుచమేసగ్ధిశ్చమే సపీతిశ్చమేకృషిశ్చమే
వృష్టిశ్చమేజైత్రంచమఔద్భిద్యంచమేరయిశ్చమే రాయశ్చమేపుష్టంచమే పుష్టిశ్చమేంభుచమే
ప్రభుచమేబహుచమేభూయశ్చమే పూర్ణంచమేపూర్ణతరంచమే
% క్షితిశ్చమేకూయవాశ్చమే % న్నంచమే % క్షుచ్చమేవ్రింహయశ్చమేయవాశ్చమే మాషాశ్చమేతిలాశ్చమే
ముద్గాశ్చమేఖల్వాశ్చమే గోధూమాశ్చమేమసురాశ్చమే ప్రియంగవశ్చమే % ణవశ్చమేశ్యామాకాశ్చమే
నీవారాశ్చమే॥

(ఊర్క్- సాధారణ అన్నము.సగ్ధిః - బంధువులతోకూడి భుజించుట.సపీతిః - బంధువులతోకూడి త్రాగుట.
అక్షితిఃనుండి నీవారము వరకుధాన్య ప్రకారములు.)

అయిదవఅనువాకము

అశ్మాచమేమృత్తికాచమేగిరయశ్చమే పర్వతాశ్చమేసికతాశ్చమే వనస్పతయశ్చమే
హిరణ్యంచమే % యశ్చమేసీసంచమే త్రపుశ్చమేశ్యామంచమే లోహంచమే % గ్నిశ్చమఆపశ్చమే
ంరుధశ్చమేఓషధయశ్చమే కృష్టపచ్యంచమే % కృష్టపచ్యంచమేగ్రామ్యాశ్చపశవ ఆరణ్యాశ్చ యజ్ఞేనకల్పన్తాం

◌త్తంచమే◌త్తిశ్చమే భూతంచమేభూతిశ్చమే వసుచమేవసతిశ్చమే కర్మచమేశక్తిశ్చమే %ర్థశ్చమేఏమశ్చమే ఇతిశ్చమేగతిశ్చమే ॥

(అశ్మ- రాయి, ◌ిరుధః =పొదలు.కృష్ణ పచ్యమ్ =దున్నిననేలలోని పంట.అకృష్ణపచ్యమ్ =దున్ననిభూ◌ు పంట, ◌త్తమ్=పూర్వ లబ్ధము.◌త్తిః= భా◌లాభము.)

ఆరవఅనువాకము

అగ్నిశ్చమఇన్ద్రశ్చమే సోమశ్చమఇన్ద్రశ్చమే స◌తాచమఇన్ద్రశ్చమే సరస్వతీచమఇన్ద్రశ్చమే పూషాచమఇన్ద్రశ్చమే బృహస్పతిశ్చమఇన్ద్రశ్చమే ◌ుత్రశ్చమఇన్ద్రశ్చమే వరుణశ్చమఇన్ద్రశ్చమే త్వష్టాచమఇన్ద్రశ్చమే ధాతాచమఇన్ద్రశ్చమే ◌ష్ణుశ్చమఇన్ద్రశ్చమే %శ్వినౌచమఇన్ద్రశ్చమే మరుతశ్చమఇన్ద్రశ్చమే ◌శ్వేచమేదేవా ఇన్ద్రశ్చమేపృథి◌ిచమ ఇన్ద్రశ్చమే%న్తరిక్షంచమఇన్ద్రశ్చమే ప్రజాపతిశ్చమఇన్ద్రశ్చమే ॥

(హ◌స్సు◌షయమున ఇంద్రుడుసర్వదేవతలతోసమానభాగముకలవాడు. అందువలనప్రతి దేవతతోకూడ చెప్పబడినాడు.)

ఏడవఅనువాకము

అగ్ ంశుశ్చమేరశ్మిశ్చమే %దాభ్యశ్చమే%ధిపతిశ్చమఉపాగ్ ంశుశ్చమే %న్తర్యామశ్చమఐంద్రవాయవశ్చమేమైత్రావరుణశ్చమఅశ్వినశ్చమే ప్రతిప్రస్థానశ్చమేశుక్రశ్చమే మన్థీచమఅగ్రయణశ్చమే వైశ్వదేవశ్చమేధ్రువశ్చమే వైశ్వానరశ్చమఋుతుగ్రహాశ్చ॥ మే %తిగ్రాహ్యాశ్చమేమా హేన్ద్రశ్చమఆదిత్యశ్చమే సా◌త్రశ్చమేసారస్వతశ్చమే పౌష్ణశ్చమేపాత్నీవతశ్చమేహారియోజనశ్చమే॥

(ఇ◌గ్రహములనుపాత్రలు, ◌ినిని గురించిమొదటికాండపునాలుగవ ప్రపాఠకమున◌వరించబడిన◌.అంశు, రశ్మి, అదాభ్య మున్నగుపేర్లు గల◌. అ◌ తనకుసంపన్నములు కావలెనని.)

ఎని◌ుదవఅనువాకము

ఇధ్మశ్చమేబర్హిశ్చమే వేదిశ్చమేధిష్ణియాశ్చమేస్రుచశ్చమే చమసాశ్చమేగ్రావాణశ్చమే స్వరవశ్చమఉపరవాశ్చమే %ధిషవణేచమేద్రోణకలశశ్చమేవాయవ్యానిచమేపూతభృచ్చమఆధవ నీయశ్చమఆగ్నీధ్రంచమేహ◌ర్ధానంచమేగ్రహాశ్చమేసదసశ్చమేపురోడాశాశ్చమే పచతాశ్చమే%వభృథశ్చమేస్వగాకారశ్చమే ॥

(ఇధ్మాదులుయజ్ఞోపకరములు)

తొ◌ుమ్మదవఅనువాకము

అగ్నిశ్చమేఘర్మశ్చ %ర్కశ్చమేసూర్యశ్చమే ప్రాణశ్చమే%శ్వమేధశ్చమే పృథి◌ిచమే%దితిశ్చమేదితిశ్చమే ద్యౌశ్చమేశక్వరీరంగులయో దిశశ్చమేయజ్ఞేన కల్పన్తామృక్చమేసామచమే

స్తోమశ్చమేయజుశ్చమే దీక్షా చమేతపశ్చమ
ఋతుశ్చమేవ్రతంచమే%హోరాత్రయోర్వృష్ట్యాబృహద్రథంతరేచమేయజ్ఞేన కల్పేతామ్॥

(అగ్నిఘర్మాదులు, పృథివ్యాదిదేవతలు, ఋగ్యజుస్సామములు,దీక్షాదులు నేనుచేయు యజ్ఞమువలన తమతమంధులు నిర్వర్తించుటకుసమర్థులు అగుదురుగాక.)

పదవఅనువాకము

గర్భాశ్చమే వత్సాశ్చ మే త్ర్యవిశ్చమే త్ర్యవీ చ మేదిత్యవాట్చ మేదిత్యౌహీచమే పంచావిశ్చ మే పంచావీచమే త్రివత్సశ్చమే త్రివత్సా చమే తుర్యవాట్చమే తుర్యౌహీచమే పష్ఠవాచ్చ మేపష్ఠౌహీ చ మఉక్షా చ మే వశాచమ ఋషభశ్చ॥ మే వేహచ్చమే % నడ్వాంచమే ధేనుశ్చమఆయుర్యజ్ఞేనకల్పతాం ప్రాణో యజ్ఞేనకల్పతామపానో యజ్ఞేనకల్పతాం వ్యానో యజ్ఞేనకల్పతాం చక్షుర్యజ్ఞేనకల్పతాగ్ం శ్రోత్రంయజ్ఞేన కల్పతాంమనో యజ్ఞేనకల్పతాం వాగ్యజ్ఞేనకల్పతామాత్మా యజ్ఞేనకల్పతాం మనో యజ్ఞేనకల్పతాం యజ్ఞోయజ్ఞేన కల్పతాం॥

గర్భమునందలి పశుపిండములు,ఏడాది లోపలి దూడలు,సంవత్సరన్నర పెయ్యలు,సంవత్సరన్నర లేగలు,రెండేళ్ల ఆవు,రెండున్నర సంవత్సరములఎద్దు, రెండున్నరసంవత్సరములఆవు, మూడేండ్లఎద్దు, మూడేండ్లఆవు, మూడున్నరసంవత్సరములఎద్దు, మూడున్నరసంవత్సరములఆవు, నాలుగేండ్ల ఎద్దు,నాలుగేండ్ల ఆవు, పుట్టించగలఆబోతు, గొడ్డుబోతుఆవు, వయసు ఉన్నఆబోతు, కట్టి ఈనలేనిఆవు, బండిని లాగుఎద్దు, అప్పుడే ఈనినఆవు ఇవన్నియు నాకుకలుగును గాక.

ఆయువుయజ్ఞముచేత,ప్రాణము యజ్ఞముచేత, అపానముయజ్ఞము చేత,వ్యానము యజ్ఞముచేత, నేత్రములుయజ్ఞముచేత,శ్రోతములు యజ్ఞముచేత, మనసుయజ్ఞము చేత,వాక్కు యజ్ఞముచేత,ఆత్మ యజ్ఞముచేత కల్పించబడునుగాక.

యజ్ఞోయజ్ఞేన కల్పతామ్.

పదకొండవఅనువాకము

ఏకాచమేతిస్రశ్చమే పంచచమేసప్తచమే నవచమఏకాదశచమే త్రయోదశచమేపంచదశచమేసప్తదశచమే నవదశచమఏకవిగ్ంశతిశ్చమే త్రయోవిగ్ంశతిశ్చమేపంచవిగ్ంశతిశ్చమేసప్తవిగ్ంశతిశ్చమే నవవిగ్ంశతిశ్చమ ఏకత్రిగ్ంశచ్చమేత్రయస్త్రిగ్ంశచ్చ। మే చతస్రశ్చమే% ష్టౌచమేద్వాదశచమే షోడశచమేవిగ్ంశతిశ్చమే చతుర్విగ్ంశతిశ్చమే% ష్టావిగ్ంశతిశ్చమే ద్వాత్రిగ్ంశచ్చమే షట్త్రిగ్ంశచ్చమే చత్వారిగ్ంశచ్చమే చతుశ్చత్వారిగ్ంశచ్చమే% ష్టాచత్వారిగ్ంశచ్చమే వాజశ్చప్రసవశ్చా% పిజశ్చక్రతుశ్చ సువశ్చ మూర్ధాచవ్యశ్నియశ్చా% % న్త్యాయనశ్చాన్త్యశ్చభౌవనశ్చ భువనశ్చాధిపతిశ్చ॥

1,3,5,7,9,11,13,15,17,19,21,23,25,27,29,31,33సంఖ్యలు నాకు చెందునుగాక.
4,8,12,16,20,24,28,32,36,40,44,48సంఖ్యలు నాకు చెందునుగాక.

చైత్ర,వైశాఖ, జైష్ఠ, ఆషాడ,శ్రావణ, భాద్రపద,ఆశ్వీజ, కార్తీక, మార్గశీర్ష,పుష్య, మాఘ, ఫాల్గుణమాసములు శుభప్రదములుఅగును గాక.

1.తూర్పు, పడమర, దక్షిణ,ఉత్తర దిక్కులునాలుగు, ఊర్ధ్వ, మధ్యమ,అధమ దిక్కులుమూడు. ఈ సప్త దిశలుమాకు అన్నప్రదములుఅగునుగాత. అట్టిఅన్నము ఈ ధనప్రదేశమునఉండి, ◌శ్వేదేవతలప్రేరణతో మమ్ముర‌క్షించును గాక.

2. నేడుసకల మరుత్తులు,సకల దేవతలుమమ్ము రక్షింతురుగాక.అగ్నులన్నియు చక్కగాప్రజ్వరిల్లునుగాక. ◌శ్వేదేవతలుమాకు రక్షకులగుచు ◌చ్చేయుదురుగాక. సమస్త ధనములు,అన్నములు మాకులభించునుగాక.

3. మాయొక్క అన్నములప్రేరణచే అగ్ని, ఇంద్ర,బృహస్పతి,మరుద్దేవతలుబంగారు రథములఁద సోమపానముచేయుటకు ◌చ్చేయుదురుగాక.

4. దేవతలారా!ఁరు అన్న సంపాదకులు,మా అన్నములను,ధనములనురక్షించండి. ఁరు ◌జ్ఞులు,అమరులు, ఋతుజ్ఞులు.మధురములగుఈ భోజనములనుఆరగించండి. సంతుష్టులుకండి. సంతృప్తులైదేవమార్గములపయనించి ఁ తావులకుచేరికొనండి.

5. నాకుతొలి, మధ్యమవయసులందు అన్నముకలుగునుగాక. అన్నమువలన దేవతలుప్రసన్నులు అగుచున్నారు.అన్నము వలనసమస్త దిశలు స్వాధీనములుఅగుచున్న◌. కావుననేను అన్నపతినిఅగుచున్నాను.

6. పృథివ్యామ్స్పృథి◌ ఁద =పయః = జలమును,ధామ్ =స్థాపించుచున్నాను.పయఓషధీషు పయోదివ్యన్తరిక్షే పయోధామ్- నాకు సకల దిశలుపయస్వంతలు అగునుగాక.

7.**హేఅగ్నీ! అహం పయసామా సంస్పృజా◌** అగ్నీ! నేనునన్ను పాలతో ఏకముచేసికొనుచున్నాను.**ఘృతేనమా సంస్పృజా◌**అగ్నీ! నాకుఅన్నము లభించునుగాక.
8.రాత్రింబవళ్ళుఏకమనస్కులై, అనుకూలురైఒక శిశువును కన్న◌.ఆ శిశువు ద్యావాపృథ్వ్యలమధ్య ◌రాజమానుడైవెలుగులు చిమ్ముచున్నారు.ప్రాణముల ధనప్రదుడగుఅగ్నిని ధరించుచున్న◌.

9. వాయువా!నీవు సముద్రమంతటిగొప్పవాడవు. ఆకాశమంతటి◌స్తీర్ణుడవు. వర్షప్రదుడవు.ఇహ, పర సుఖములనుఇచ్చువాడవు. నీవునా వద్దకు ◌చ్చేయుము.**స్వాహా.**

10.మరుత్తులారా! ఁరుమరుద్గణ స్వరూపులు.ఇహ. పర సుఖములుకలిగించువారు. రండి**స్వాహా**.

11.వాయువా! రక్షణ కోరువాడవు.పరిచర్యలతో కూడినవాడవు.ఇహ, పర సుఖములుకలిగించువాడవు.◌చ్చేయుము. **స్వాహా**.

పదమూడవఅనువాకము

1. అగ్నిదివ్యుడు. మంచిరెక్కలు కలవాడు.బృహత్తమవయస్కుడు. అతనికినేతితో బలముకలిగించుచున్నాము.ఈ అగ్నివలననేడుత్తమ స్వర్గమునుఅధిరోహించగోరు వారలమై తాపరహితమగుఆదిత్య లోకమునుచేరుచున్నాము.

2. అగ్నీ!నీవు పక్షి రూపము కలవాడవు.నీ పక్షములకు జరాజీర్ణములులేవు. ఆరెక్కలచేవసింతురో, పుణ్య పురుషులువసింతురో అట్టిలోకమునకు మేమునీ పక్షములను ఆశ్రయించిచేరుకొందుము.

3. అగ్నీ!నీవు జగములకుచైతన్యముకలిగించువాడవు.సముద్ర స్థాని◌. సంపన్నుడవు.దక్షుడవు. డేగ ఆకారపువాడవు. సత్యవంతుడవు.బంగారు రెక్కల వాడవు.కామరూపి◌. సమస్తముభరించగలవాడవు.మహామహుడగుఆదిత్యుని స్థానమునఉన్నవాడవు. అట్లయ్యుసర్వత్ర నిలుచువాడవు.

4. అగ్నిదేవా!నీకు నమస్కారము. నన్నుబాధించకుము.జగములకు శీర్షమువంటి ప్రదేశముననిలిచి ఉన్నావు. నీహృదయముసముద్రమగును.నీ మనసునందుసకల ప్రాణులు చేరిఉన్నవి. నీవే సమస్తలోకములను ద్యావాపృథ్వులనుఏర్పరిచినావు.

5. అగ్నులారా!మీరు మాకు జలములనుప్రసాదించండి. దివినుండి,భువినుండి, అంతరిక్షమునుండిమేఘములను కల్పించండి.వానిని భేదించండి.ఆ మేఘముల నుండివర్షము కలిగించండి.మమ్ము రక్షించండి.

అగ్నీ!నీవు దివికి మూర్ధమవు,భువికి నాభివి, జలములకుఓషధులకు రసస్వరూపుడవుఅగుచున్నావు. నీవువిశ్వములకు జీవనమవు,శరణ్యుడవు, విశాలుడవు,పుణ్యలోక మార్గరూపుడవగునీకు నమః.

6. ఋషులుస్వర్గమును తెచ్చుటకుఉద్యమించినారు. అగ్నినిప్రజ్వలింపచేసినారు.తపసా యజ్ఞమునుఅనుష్ఠించినారు. ఆ అగ్నినేపూర్వులు విస్తరిల్లినయజ్ఞము కలదానిగానిర్వచించినారు. నేనుసహితము -నాకు స్వర్గము కలుగుటకని- అట్టి అగ్నినే స్థాపించుచున్నాను.

7. సుకృతలోకము వరుసలోభూమినుండి మూడవది.స్వర్గపు పైన ఉన్నది.దుఃఖ రహితము,ఋత్విజులారా!మనము ఆ లోకమునకుచేరదలచినాముకదా! మనము భార్యలతోను,పుత్రులతోను,ధనములతోనుకూడినవారలమైఆ లోకమునకు వెళ్ళుదము.

8. అగ్నిజగములనుభరించగలవాడు.సత్పురుషులను పోషించువాడు.అభిజ్ఞాని. స్తుతివాక్కులమధ్యన ఉన్నవాడు.అతడు పృథివి పైనఉండి ఎంతో ప్రకాశించుచున్నాడు.మాతో కలహించువారినిమా పాదముల క్రిందనలుగునట్లుచేయుచున్నాడు.

9. అగ్నివీరతముడు. ఆయుష్ప్రదాత.వేలకర్మలందుప్రమాద రహితుడు.జలమధ్యమునప్రకాశించువాడు. ఆ యొక్కఅగ్ని ఈ కర్మమున ప్రకాశించునుగాక. అతని - ఆ అగ్ని - అనుగ్రహమునదివ్య ధామములనుచేరుదుము గాక.

10.అగ్నీ! నీవు, సమస్త దేవతలుయజమాని చేయుయజ్ఞమునకుకలుగు విఘ్నములనుపోగొట్టండి. ఈ యజ్ఞపుకర్మసిద్ధిని పొందండి.మా కొరకు దేవలోకమునకుదారి ఏర్పరచండి.

ఈ కర్మమునఆసీనులు కండి. ఉత్తరలోకము నందు స్థిరాసీనులుకండి.

11.అగ్నీ! నీవు దేవతలకుచేర్చువాడవు.ఉత్తముడవు.నీవు సహస్రదక్షిణాన యజ్ఞమును,సర్వస్వ దక్షిణాక యజ్ఞమునునిర్వహించినవాడవు.అట్లే మా యొక్కయజ్ఞమునునిర్వహించుము.

12.అగ్నీ! నీవు మా విషయమునఅప్రమత్తుడవుఅగుము. ఈ యజమానినిజాగృతుని చేయుము.మీరు ఇరువురు కలసి శ్రౌతస్మార్తకర్మలను నిర్వహించండి.యజమాని! ఈ అగ్ని నిన్నుపాలకుని, ప్రాయపు వానినిచేయుచు నీ కొరకుగాను ఈయజ్ఞస్రవంతినినిర్వహించునుగాక.

13.అగ్నీ! ఇది నీకు ఋత్విక్‌యోని. ఇచట పుట్టినవాడవై ప్రజ్వలించుము.ఆ స్థానమును ఎరింగి అధిష్ఠించుము.తదుపరి మా ధనమునువర్ధిల్లచేయుము.

పదునాలుగవఅనువాకము

1. అగ్నీ!మాకు యజ్ఞఫలముకలుగును గాక. మేమునిన్ను ప్రజ్వలింపచేయుచున్నాము.నీకు పుష్టి కలిగించుచున్నాము.నాకు తూర్పు మున్నగునాలుగు దిశలు వశములుఅగును గాక. నిన్ను నేతగాచేసికొని ిరోధి సేనలనుజయింతుము.

2. ఇంద్రునితోకూడిన మరుత్తులు,ిష్ణువు, అగ్ని, సమస్తదేవతలు నాయజ్ఞమందుఉందురుగాక. ిశాల అంతరిక్షమునన్ను రక్షించునుగాక. వాయువు నేనుచేయునట్టియజ్ఞమునకుఅనుకూలముగ సంచరించునుగాక.

3. దేవతలునాకు సర్వత్ర సంపదలుసమకూర్తురు గాక. నాకు కోరినఫలము లభించునుగాక. నాకు దేవతలఆహ్వానములుకలుగును గాక. అనాది సిద్ధులైనదేవ ఋత్విజులుమా యజ్ఞమును సేింతురుగాక. మేము హింసారహితులమైపుత్రయుక్తులముఅగుదుము గాక.

4. నాహిస్సులన్నింటినిదేవ ఋత్విజులుయజింతురు గాక. నా సంకల్పములుసత్యములు అగునుగాక.నేను ఎటువంటిపాపమును చేయకుందునుగాక. ిశ్వేదేవతలారా!నన్ను అధికుని చేయండి.

5. దిి,పృథిి, ఉదకములుఓషధులు, ఊర్కు, సూనృతముఅను ఆరుగురు దేవతలుమాకు సమృద్ధినిప్రసాదింతురుగాక. ిశ్వేదేవతలారా!ఈ కర్మను ిరులై రక్షించండి.మమ్ము పుత్రులుిడువకుందురుగాక. మాదేహపుష్టి మమ్ముిడువకుండును గాక.సోమరాజా! మా ిరోధికికార్యసిద్ధి కలిగించకుము.

6. అగ్నీ!మా శత్రువులకోపము మాపుచు మాముందునడచెదవుగాక. ఎదురు లేనినీవుమమ్ము రక్షింతువుగాక. మా శత్రువులువెనుదిరిగి మాటికొకచోటికి పారిపోవుదురుగాక. మా శత్రువులమనసులకు ప్రేరణలేకకూలును గాత.

7. మాయజ్ఞము మహాఫలప్రదము. పాప ినాశము.దానిని ప్రజాపతులసృష్టికర్తయు,

జగత్పాలకుడగువాడును - ఉభయఅశ్వినులను, బృహస్పతియును,సమస్త దేవతలునురక్షింతురు గాక. యజమానికికలుగు యజ్ఞ ిఘ్నములనునివారింతురుగాక.

8. ఇంద్రుడుఅత్యంత వ్యాప్తుడు.ఘనుడు. పురుహూతుడు.అతడు ఈ యజ్ఞమునందుమాకు సుఖములనొసంగును గాక.

హర్యశ్వఇంద్రా! మాకు పుత్రసుఖమునుకలిగించుము. మమ్ముబాధించకుము.తిరస్కరించకుము.

9. మాకుగల కొద్దిమందిశత్రువులకు పరాజయముకలుగునుగాక. ఇంద్రాగ్నిసహితులమైఆ శత్రువులనునిరంతరము బాధింతుముగాక. వసువులు, రుద్రులు,ఆదిత్యులు మమ్ముస్వర్గము అందుకొనునట్లును,శత్రువు ిషయమునఉగ్రులముగను, అభిజ్ఞులముగను,అధిపతులనుగనుచేయుదురు గాక.

10.ఎవడు పరుల గోవులనుజయించువాడో, ఎవడుఅశ్వములను జయించువాడోఅతనిని ఈ యజ్ఞమునకుఆహ్వానించుచున్నాము.ఇంద్రా! మాఅహ్వానములనుఅందుకొని ఈ యజ్ఞమును సేింపుము. నిన్ను ఈ యజమానికిిత్రునిగా చేయుచున్నాము.

పదిహేనవఅనువాకము

1. అగ్నిపంచజనులకుహితుడు. అనేకులగుయజమానులచేప్రజ్వలింప చేయబడువాడు.సృష్ట్యాదియందు ఆిర్భిించినవాడు.ప్రకృష్ట జ్ఞానవంతుడు.అట్టి అగ్నిని మనసుచేధ్యానించు చున్నాము.సమస్త ప్రాణులందుజఠరాగ్ని రూపమునఉన్నవానిని మాలోకచేర్చుకొనుచున్నాము.ఆ అగ్ని మమ్ము పాప ిముక్తులనుచేయును గాక.

2. ఊపిరిపీల్చుట, కనురెప్పవాల్చుట గల ఈసమస్త జగములుఏ అగ్నికి అధీనములుఅగునో, పుట్టినపుట్టనున్న సమస్తజగమునకు ఒకే ఆధారమగుఏ అగ్ని కలదో అట్టిఅగ్నిని స్తుతించుచున్నాము.ఫలములను ఆశించుచుమరల మరల హోమములుచేయుచున్నాము.ఆ అగ్ని మమ్ము పాప ◌ముక్తులనుచేయును గాక.

3. ఇంద్రుడుతొలుత పుట్టినవాడు.ప్రచేతసుడు.శత్రుహంత.అతనిని నేను మనసునందు ధ్యానించుచున్నాము.ఇంద్రుడు చేరినస్తోమములు మాకులభించిన◌.ఏ ఇంద్రుడు హ◌స్సు లొసగువాడును,సుకృతుడగు యజమానియజ్ఞమునుఅందుకొనునో అతడుమమ్ము పాప◌ముక్తులనుచేయును గాక.

4. ఏఇంద్రుడు యుద్ధములనుతన సేనలతోతరలునో, ఏ ఇంద్రుడుయజమానికి గోవులు,అశ్వములు, నరులనుకలుగజేయుచున్నాడోఅట్టి వానిని స్తుతించుచున్నాను.ఫలములను ఆశించుచుమరల మరల హోమములుచేయుచున్నాను.

5. ◌ుత్రావరుణులారా!◌ీరువాస్తవ బలవంతులు.నిలువరించగలవారు.◌ుమ్ము మనసుచేధ్యానించుచున్నాము.◌ీరు శత్రువులనునిరాకరించుచున్నారుకదా! వారి దుష్టబుద్ధిని

తెలిసికొనండి.◌ీరు దీప్తిమంతుడు,రథయుక్తుడగు ఆదిత్యునిచేరుచున్నారు. అట్టి◌ీరు మమ్ము పాప ◌ముక్తులనుచేయండి.

6. ◌ుత్రావరుణులారా!◌ీ రథము సూటి పగ్గములది.సత్యధర్మ. అది◌ుథ్యాచారియైన శత్రువునుదూషించుచుసాగుచున్నది.మేము ◌ుమ్ము మనసాధ్యానించుచున్నాము.ఫలప్రాప్తి కొరకు యజించుచున్నాము.మమ్ము పాప ◌ముక్తులనుచేయండి.

7. వాయు,స◌తృదేవతలగుణగణములనుమననము చేయుచున్నాము.వారు తమ శరీరమునువలె సమస్త భువనములనుధరించి ఉన్నారు. సర్వభువనములందువ్యాపించి ఉన్నారు. సర్వ భువనములనురక్షించుచున్నారు. వారుమమ్ము పాప ◌ముక్తులనుచేయుదురుగాక.

8. వాయు,స◌తృదేవతలకర్మములందు ప్రశస్తములగుమా కోరికలు ఫలించుచున్న◌.అట్టి వాయుదేవ,స◌తృ దేవతలనుధ్యానించుచున్నాము.ఫలప్రాప్తి కొరకు యజించుచున్నాము.వారు మమ్ము పాప ◌ముక్తులనుచేయుదురుగాక.

9. అశ్వినులురథికులకు రథికులు.అశ్వములు వారి అదుపునందుండును. వానిపైవారు కోరిన చోటునకుచేరగలరు. మమ్మురక్షించ వలసినదనివారిని ఆహ్వానించుచున్నాము.ఏ దేవతలును◌ీ బలములకుసాయపడలేరు. ◌ీ బలములుసమాజముగ తీక్షణములు.అట్టి ◌ీరు మమ్ముపాప ◌ముక్తులను చేయుదురుగాక.

10.అశ్వినుల తల్లిసూర్య పత్ని. ఆమెనుసద్భావ స్థానమునకుచేర్చుటకు అశ్వినులుతమ త్రిచక్రవాహనముతీసికొని వెళ్ళినారు.అట్టి ఆశ్వినులనుస్తుతించుచున్నాను.ఫలప్రాప్తి కొరకు యజించుచున్నాను.వారు మమ్ము పాప ◌ముక్తులనుచేయుదురు గాక.

11.మరుత్తులనుమనసా ధ్యానించుచున్నాము.వారు మమ్ము అధికులనుచేయుదురు గాక. ఆ ◌ధముగామేము చేయుప్రార్థనలను రక్షింతురుగాక. శీఘ్రగాములును,నియంటలునుఅగు మరుత్తులనుమమ్ము రక్షింపుమనిఆహ్వానించుచున్నకుము.వారు మమ్ము పాప ◌ముక్తులను చేయుదురుగాత.

12.మరుత్తుల ఆయుధముపదునైనది. గట్టిది.ఇతరుల బలమునులెక్క చేయనిది.దివ్యమైనది.పరసేనలను జయించగలది.అట్టి ఆయుధముగల మరుత్తులనుస్తుతించుచున్నాము.ఫల ప్రాప్తికని యజించుచున్నాము.వారు

మమ్ము పాప ిముక్తులను
చేయుదురుగాక.

13.దేవనాం మన్వేఅధి నో బ్రువన్తు.ప్రేమాం వాచం ిశ్వామవన్తు ిశ్వే । ఆశూన్హువేసూయమా నూతయేతేనో ముఞ్చన్త్వేనసః ॥

(11వమంత్రము వలెనే.మరుత్తులకు బదులుదేవతలనిచెప్పుకొనునది.)

14.మానవ కారణముగగాని, దేవకారణముగగాని నాకు కలుగు దుఃఖములు,బాధలను నివారించమనిసమస్త దేవతలనుస్తుతించుచున్నాను.ఫలముల నాశించియజించుచున్నాను.
వారుమమ్ము పాప ిముక్తులనుచేయుదురుగాక.

15.“అనునో% ద్యానుమతిః”“వైశ్వానరోన ఊత్యాప్రయాతు”పురోను వాక్యకు ప్రతీక.

“అన్విదనుమతేత్వమ్” “ అన్విదనుమతేత్వం మన్యాసా” యాజ్యకుప్రతీక.

16.“వైశ్వానరో నఊత్యా” “వైశ్వానరోననఊత్యాప్రయాతు”పురోనువాక్యకు ప్రతీక.

“పృష్టోదిం”“పృష్టోదిం పృష్టోఅగ్నిః” యాజ్యకుప్రతీక.

17.ఏ ద్యావాపృథ్వులు అపరిితబలములచేప్రఖ్యాతములో,ఏి సకల ధనములనుఆశ్రయభూతములోవానిని స్తుతించుచున్నాను.ఫలముల నాశించిమరల మరల యజించుచున్నాను.అి మమ్ము పాప ిముక్తులనుచేయును గాత.

18.ిశాల రోదసీ! ధనమును,కీర్తిని కలిగించండి.ద్యావాపృథ్వులారా! మమ్ముఅధికులను చేయండి.అందుకని ిమ్ము స్తుతించుచున్నాము.ఫలముల నాశించిమరల మరల యజించుచున్నాము.వారు మమ్ము పాప ిముక్తులనుచేయుదురుగాక.

19.యువతమ అగ్నీ!మేము అజ్ఞానులము.నీవు అఖండుడవు.మేము నీ ిషయమునఅపరాధము చేసిఉండవచ్చును.అట్టి వానిని మన్నించుము.మమ్ము నిరపరాధులనుచేయుము.

20.దేవతలారా! ీరుయాగములందు యజనార్హులు.కపిల గోవు యొక్కపాద బంధమునుిడిపించినవారు. అగ్నీ!అదేిధముగ మమ్ముిిధ పాపముల నుండిిముక్తులను చేయుము.మా ఆయువు అత్యంతఅధికమగునట్లుచేయుము.

ిద్వాంసుడు,బహు భాషావేత్త,కిి, కథకుడు, నవలాకారుడు,నాటకకర్త,
బాలసాహిత్యకారుడు,ిమర్శకుడు, చలనచిత్రరచయిత, వ్యాసకర్త,అనువాదకుడు,
వక్త,స్వాతంత్య్ర సమరయోధుడు,కార్మికోద్యమ నేత,ప్రగతి పథగాిి,
ప్రపన్నుడగుదాశరథి రంగాచార్య ిరచిత
శ్రీమదాంధ్ర వచనకృష్ణ యజుర్వేదీయతైత్తిరీయ సంహితయందలి
నాలుగవకాండము సమాప్తము.

మధుమనిష్యే మధుజనిష్యేమధువక్ష్యా య్ఁ మధువదిష్యాఁమధుమతీందేవేభ్యో
వాచముద్యాసగ్ ంశుశ్రూపేణ్యాం మనుషేభ్యస్తంమా దేవా అవన్తుశోభాయై
పితరో % నుమదస్తు॥

3- 1 - 2 - 3.